1964 JUL 19.
1021

Szilíciumcsapolók

(Czinke Ferenc linómetszete)

A felmérés alapján tehát — gondoljuk, nemcsak a vizsgált zra, de az egész olvasó- zgalomra vonatkozóan az [illegible] szükséges előbbre jut- nk, különösen a vers és zocialista irodalom kész- esebb befogadása érde- en. Nagy szükség van k pozitív hatására, hogy aluk munkásfiataljaink csak művelt, szelle- ikben, érzelmükben szo- alista arculatú emberré vekedjenek.

(barna)

kötetek a kiadó ige- gét, a válogatást és fordí- tást végző szakemberek hozzáértését bizonyítják.

A közönség tehát nem csalódik.

A világutazók megfigyelései, élményei mindig a kedvelt olvasmányok közé tartoztak. Különösen akkor, ha az élményeket nemcsak a térbeli távolság, hanem az időbeli messzeség is fémjelzi. Ibn Battúta az 1300-as évek derekán indult útnak, s eljutott távoli földrészekre, ahol „csodálatos" dolgokat tapasztalt. Évszázadok választa- ismerés semmi nem hasonlítható érzése: ez adja könyvek érdekes nemcsak ez. Az az utijegyzetek bár sokszor nem előítéletektől, n manisták. Hiszn berben, az ember nagyságában, s tud világ nem megisme len. Mások a villám titkát fürkészték, kezdetleges távcsöveikkel a csillagos eget vallatták, pislogó gyertyafénynél az emberi szervezet működésének irányítóit keresték bonckéseik segítségével, ők pedig hajóra szálltak tevehátra ültek, gyalog taposták a sivatag homokját, hogy eljussanak v a l a h o v á, olyan tájra, olyan emberek közé, amit, akiket még nem ismer a világ.

A föld felfedezése — joggal nevezhetjük így a nagy utazók erőfeszítéseit. Ők fedezték fel a földet a föld népei számára, az ő munkajuk nyomán tűntek el a fehér foltok a térképekről, s ők voltak azok, akik nehézségektől vissza nem riadva mindig tovább, mindig messzebbre akartak jutni.

A Gondolat sorozata ezeknek a nagy utazóknak állít emléket. Azoknak, [illegible] ma érdekesség, fényképezni, filmezni való élmény, akkor azoknak torokszorítóan nagy felfedezés volt.

Mindezt hozzá kell gondolni a könyvekhez, hogy igazi értéküket mérlegelni tudjuk.

3.

Öt kötet. A könyvtárakat megtöltő útleírás - irodalomban nem nagy mennyiség, nem foglalnak el sok helyet a polcokon. Mégis, nem tévedünk ha azt mondjuk: nélkülük nehezebben vagy talán egyáltalán nem születhettek volna meg a polcokat zsúfolásig megtöltő kötetek. És ezért fontos, a szellemtörténet szempontjából is nélkülözhetetlen a Gondolat Kiadó sorozata, az útleírások klasszikusai által írt Klasszikus útleírások.

Mészáros Ottó

Magyar Hirdető
SAJTÓIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁDI NÉPÚJSÁG

CSIKÓS JÓZSEF:

Fényt, fényt

Fényt, fényt az agyakba, ablakokba,
ma fényességben van a hatalom.
Tavaszi nagy szellőztetés kell.
Nagy seprők tisztító áramában
vesszen a rongy, a szemét. Fel
a padlásra, a pincékbe le,
öntevékeny tudatunk
magasság-mélységeibe.
Elhalaszthatatlan alkalom
most kivágni magunkból minden
téli rosszat, kacatot, lomot.
Fényt, fényt az agyakba, ablakokba,
még akkor is, ha üveg törik,
még akkor is, és épp azért,
mert szétörli a fény
a kicsírázott polgári öntudatot.

1964 JUN 27

1021

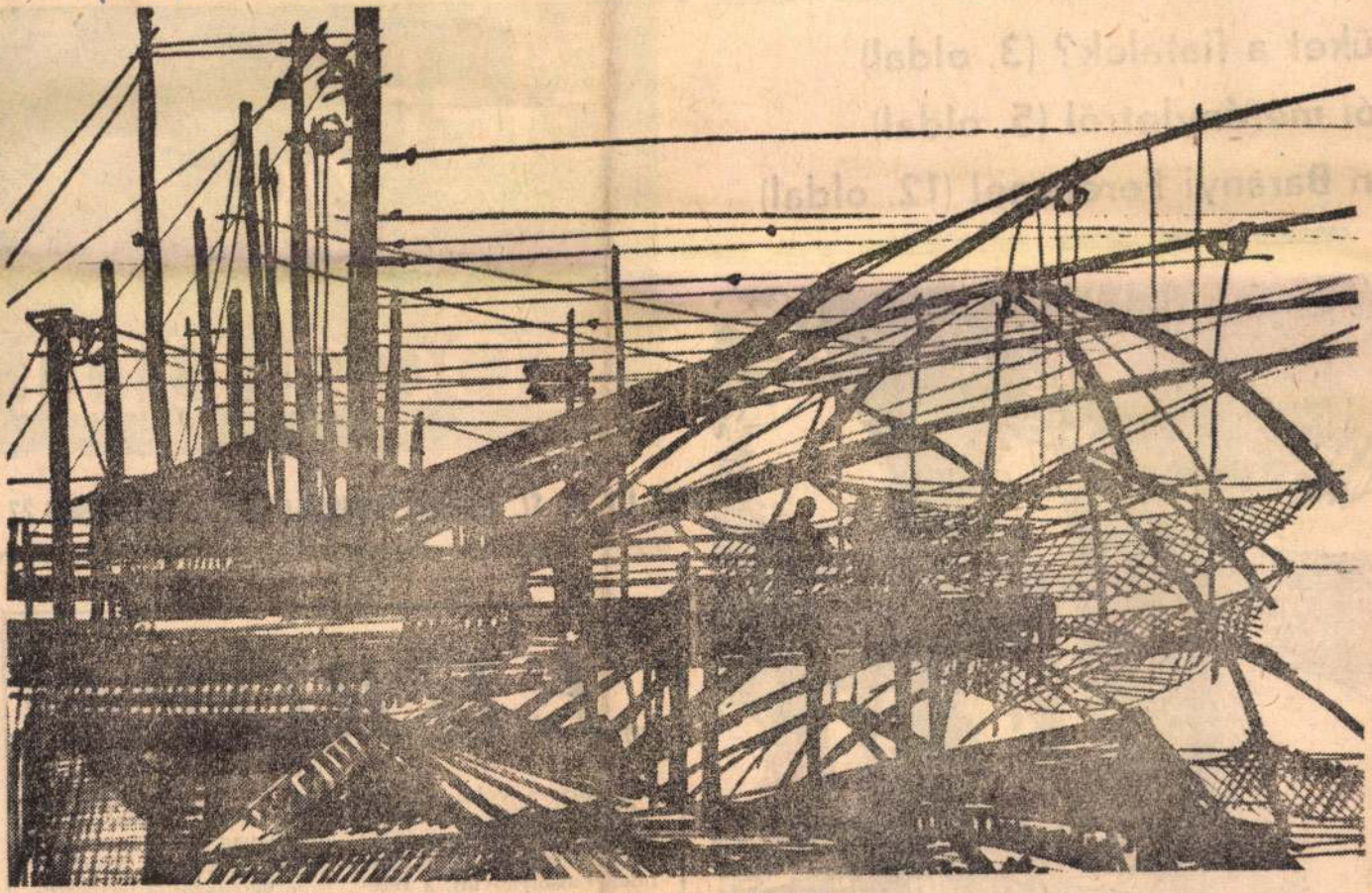

Czinke Ferenc: Vízpart

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
ÉLET ÉS IRODALOM

jüket a fiatalok? (3. oldal)
ói merényletről (5. oldal)
n Baranyi Ferencnél (12. oldal)

Élet és Irodalom

VIII. ÉVF., 26. SZ. IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP 1964. JÚNIUS 27.

„EURÓPA"

Zselazova Vola: Chopin szülőhelye, Varsótól délre, a Mazowsze nevű táj kellős közepén. Lágy, szeliden mosolygó táj, a réteket ligetek váltogatják, és a napsütésben olyan, mint egy ábrándos szemű leány. Ez a táj maga is olyan, rajzi alapfogalmakkal. Nem. Ez az 1963-as Nibelung-lovag Európán a kulturált világot érti, szemben a barbársággal; s természetesen ő *Európához* tartozik, míg ezek a lengyelek, ezek a szlávok... Egy másik Nibelung-lovag, egykor, va-

1021

ALVÓ LEÁNY

(Czinke Ferenc rajza)

Egy nap apukáv

néni azt mondta, hogy ez nem való, és hogy küldjem be az apukámat.

— Na és beküldted? Izé, akarom mondani...

— Anyut beküldtem és ő is azt mondta, hogy ez nem való.

— Nem való, nem való! Ha az ember nem ismerné az anyádat, még azt hinné... No mindegy, fő hogy megérkeztünk, ülj le!

Leültek egy asztalka mellé és egy ideig bizalmatlanul és gondterhelten méregették egymást. Szerencsére jött a felszolgálónő. Az idősebbik férfiú felélénkült:

— Kérek egy duplát és öt nagy süteményt. Milyet? Hát olyan édeset, persze. He-he-he! Na fiam, vett neked az aynád valana öt süteményt egyszerre?

— Nem...

— Na látod! Egyél csak, egyél, ne törődj semmivel. Apuka nagyon örül, hogy át. Ja, ezt már mondtam. Hát akkor izé... Hát akkor nesze, itt van 5 zloty, lehetsz rajta, amit akarsz!

— De amikor én semmit sem akarok... 5

— Látod fiam, e az ilyen kis ö összegyűjteni. Ki ném becsüli, az nem érdemli... rodban apuka m rékoskodott!

— Én is takarékosk apuka. Most összesen már 15 zlotym lesz, amit apukától kaptam.

— Na látod! Szóval az utóbbi időben kétszer találkoztunk?

— Nem, de tavaly ilyenkor apuka 10 zlotyt adott.

— Ahá, nagyszerű, na látod... Na csak egyél, egyél, váljék egészségedre. Miért vágsz ilyen furcsa képet? Te komisz kölyök, engedd el rögtön annak a kislánynak a copfját! Engedelmet, asszonyom, de ez a gazfickó, meg tetszik ugye érteni, ne sírj kislány, a kisfiú csak tréfált... Kitől tanulod az ilyesmit, te taknyos?! Mondd meg azonnal! Vagy inkább ne is mondj semmit, csak edd már meg azt a süteményt.

— De én már...

— Azonnal megeszed! Mi az már megint? Miért

am is, nem erről van szó. Igen, úgy volt, hogy egész nap velem lesz, de nem tudtam, hogy ilyen elviselhetetlen kölyök! Ráadásul még beteg is. Idegen kislányokat molesztál a presszóban, szégyent vallok vele az emberek előtt, orvoshoz kell vinni, vagy mit tudom én, hová... Hát én honnan tudjam, hogy mi baja? Jó pofa vagy! Foglalkozni kell a gyerekkel, fiam. A gyerek az nem játékszer. A gyereknek időt kell szentelni, nevelni kell! Na jössz már végre? Várunk, de taxival gyere!

Letette a kagylót megtörölte verítékező homlokát és az órájára nézett. Még csak két órája találkozott a gyerekkel, de az anyjától már négy éve elvál-

W. Lubkowska

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Csinke Ferenc
NÓGRÁDI NÉPUJSÁG
1964 JUL 19.

1962 DEC 15
1021

Czinke Ferenc fametszete: Csillés

Magyar Hírlapkiadó
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÉLET ÉS IRODALOM

A NAGY MŰ

Tabi László vígjátékának bemutat

A HUMORISTA remekelt: irónikus fordulatain, politikai csipkelődésein, szellemes poénjain rengeteget — és „építően" — nevettünk. Amikor azonban az ember összegezni próbál, bajba kerül. Mert mit is láttunk? Egy nyegle és meglehetősen modortalan mai fiatalember (fotóriporter) beleszeret beosztottjába. Megjelenik azonban a nagy hírnevű, de már kissé öregedő nemzetközi bűvész (képriportot kellene csinálni róla), és nagyszerű perspektívákat fest a kislány elé, majd feleségül kéri. Az először igent mond, majd némi, nem túlságosan lényeges bonyodalmak után visszavonja a szavát, azaz inkább a bűvészen vesz erőt a rezignáció, és lemond a lányról. A fiatalok boldogulásának nincs többé akadálya. *Ez történt* a színpadon. De hát vajon *ezért írta Tabi László* a darabot? Ezért az igénytelen történetért? Aligha. Hanem hát akkor miért? Hogy bemutassa egy vénülő férfi utolsó nagy fellobbanásának kudarcát? Ez melodráma lenne vagy tragikomédia, s minek hozzá a vígjátéki körítés? Hogy megismerjünk egy csomagokkal üzérkedő — valóban tipikus — reakciós nénit, afféle volt jobb asszonyt? Hogy végignézzük, mit csinál egy kispolgári házaspár (a lány apja és anyja) egy szokatlan szituációban? *Csupán* ezért nem érdemes drámát írni.

A legvalószínűbb, hogy a „modern" fiatalok problematikája érdekelte, hiszen a „katarzis" a darabban az, hogy ifjú fotósunk, aki mindenfajta formának, etikettnek, érzelmi megnyilvánulásnak, egyszóval „biedermeier dolognak" elvi ellensége, rájön végül —, miután k
nem elbűvölték
hagyományos udvarlási formáknak nemcsak túlélt etikettértékük, de lélektani jelentőségük is van. Nos, végül ez is megér egy színdarabot, de ha a szerző már a mai fiatalokról beszél, akkor vajon miért maradt meg végesvégig a probléma felszínén? Más írásaiból jól tudjuk, milyen jó szemmel fedez fel mélyebb összefüggéseket; miért foglalkozik itt csupán külsőségekkel és miért nem hatol a kérdések mélyére: — kockázat nélkül megtehetné.

A DARAB legvalószínűbb központi problémáját is csak felszínen érinti tehát, és ezt akkor sem tudjuk elhallgatni, ha egyébként többnyire jól mulattunk. Irodalmunknak aktuális problémák mindenfajta jóhiszemű megközelítésére szüksége van, színházainknak pedig mindenfajta jó szándékú dráma-kísérletre. Ám itt sem lényegre törő kérdésfelvetést, sem az újfajta színpadi megoldások igényét nem éreztük: az író olyan jelenségeket pellengérezett ki, amelyről elégszer szó volt már: a vadász megint oda lőtt tehát, ahol már terítéken volt a vad. Nem is igen értjük, miért foglalkozott az ország első színpada ezzel a darabbal: miért vállalta el a régi vezetőség és miért mutatta be az új? Némiképp a Nemzeti más irányú hagyományaival ütközött ez a játék: más színpadon kedvezőbb akusztikája lehetett volna egy könnyű vígjátéknak.

Egy-egy jeleneten jót mulattunk, egy-egy dialógus valóban jól sikerült (például a bűvész látogatása kispolgároknál), humorának nyílai
szó, akár túlélt reakciós nézetekről, akár a modernkedés túlhajtásairól, de humoros fordulatai mögött konvencionális fordulatok bújnak meg, és színpadi nyelve sem tűnik ki. A szerzőnek nem egy sikeres darabját láttuk: Tabi ezúttal saját színvonala alatt is maradt.

NYILVÁN ALKATÁBÓL következően, a vendégrendező *Szendrő Ferenc* munkája a humoristának kedvezett, és a szellemes fordulatokat hangsúlyozta: ezzel nemegyszer növelte a pillanatnyi hatást, de nem segített a drámán. Egy-egy jól sikerült jelenet mellette szól. A bűvész Diaboli, *Balázs Samu* volt nagy odaadással formálta meg figurájának két arcát: a titokteljes illuzionistát egyfelől, aki már kissé valóban azonosul önmaga legendájával, és az öregedő világcsavargót másfelől, aki békére és nyugalomra vágyik, s végre egyszer tisztességes emberi kapcsolatra. A darabban is alakításában is Diaboli belső drámája volt a leghitelesebb és a legművészibben megformált. *Törőcsik Mari* sallangok nélkül, rokonszenves és természetes gesztusokkal játszotta a modern lányt, aki azonban nővoltá minden vagánysága ellenére sem tudja megtagadni. *Dé István* fotósa kissé nyer még: nem tudunk ítéletet alkotni kvalitásairól. *Somogyi Erzsi* és *Rajz János* a kispolgár-szülők némiképp sablonos figuráit jól mutatták be. Egy-egy remek epizódot formált *Makai Margit*, *Fónay Márta* és *Sugár Lajos*.

LUKÁCSY ANDRÁS

Brecht Svejkje a Madách Színházban

BÚCSÚ

1964 AUG 9.

/1021

Czinke Ferenc: A csend.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
PETŐFI NÉPE

... új nevelő

...n szó, *hanem a fiatal nevelők fogadtatásáról is.* Minnütt, ahol megjelennek és ...egkezdik áldozatos, egész ...tre választott munkájukat, ...gítse őket a közösség. Se...se őket mindenekelőtt a *...rtárs,* a helyi viszonyokkal ...nerős *régi pedagógus.* Az ... tapasztalatai, eredményei, ...lyi ismerete igen nagy se...séget jelenthetnek a pálya...kezdétén álló ifjú pedagó...snak.

...Az idősebb nevelőkön kívül ...onban *segítse őket mindenaki tárgyiképpen segítséadhat.* Elsősorban a Ha-

Csak előre mehetünk!

Emlékezés Hédery Antalra

„Ebben a házban gyilkolták meg az ellenforradalom bérencei... Hédery Antal betonmunkást... 1920. június 4-én" — olvassa a Kiskunfélegyházán járó-kelő ember a Kiskun Múzeum falán, a bejárat mellett elhelyezett emléktábla feliratát. E név mellett még másoké is sorakozik, szomorú, intő mementóként. Mi azonban most Hédery Antalra irányítjuk az emlékezés fénycsóváját, akinek hátramaradottai egyedül élnek még ebben a városban. Reá, a kiskunfélegyházi egykori munkástanács alelnökére, az eszme mártírjára.

Szerényen húzódik meg a Zrínyi utca végén a kis ház, amelyben özvegye és leánya él, akikkel most róla beszelgetünk.

A direktórium tagja

ki viszont ... volt a harc a ... amikor az ebédet vittem be neki. Alig beszélhettünk egymással. A harc elbukásán kívül a legjobban a testi bántalmazás fájt neki. — „Mi senkit nem bántottunk, ők viszont nap nap után megvernek" — mondotta.

„Keresd meg a gyilkosomat..."

— A fiam négy, a lányom ... A gyerek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Czinke Ferenc

1971 NOV 10

1971. nov. 10., szerda

1021

Horgásztanya

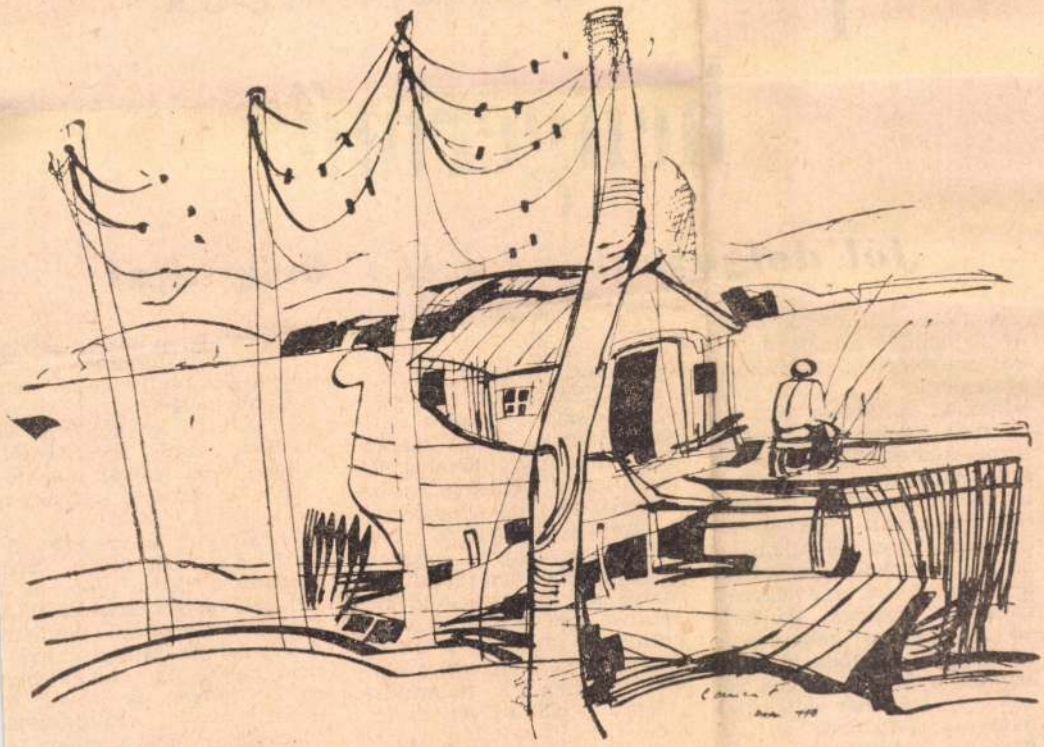

Czinke Ferenc munkája

1971. nov. 10., szerda

Épül a nemesacél-hengermű

Jól dolgoznak az ÉÁÉV brigádjai

A IV-es csarnok közepéig nyúló fahídon állunk. Jó kicsit megpihenni. Már körül gyalogoltuk a roppant nagy kohászati építkezést. Két éve itt még kietlen salakhegyek terpeszkedtek. Túlnyomó részük már eltűnt, s helyükre az új húzóművet átölelve már benyomult a nemesacél-hengermű 2 és fél kilométer hosszú csarnokrendszerének acélváza. A százezer négyzetméternyi területen (beleértve az alagsori helyiségeket is) lenn a mélyben, a földszinten, s fenn a tetőnél gépek, s emberek dolgoznak nagy szorgalommal az „új gyár" megvalósításán.

Határidő előtt

A nagy építés tagadhatat-

lékszünk rá, hogy az első építkezéseknél többnyire csákánnyal, lapáttal, talicskával dolgoztak. A régi szerszámok már csaknem teljesen eltűntek, hiszen markolók dolgoznak, mixer-gépek szállítják a cementet, s betonágyú lövi be a szükséges helyre az anyagot. E gépek nélkül a nagy építkezés dzsungeljében mozdulni sem tudnának. Ám az első időktől kezdve, ami a régi és az új technikát átszövi, s benne közös: a vállalat eddig mindig pontosan, a határidőre, vagy már előbb elvégezte feladatát, és jó minőségű munkát is adott.

És most

– A vállalat a nemesacél-hengermű építésénél sok feladat elvégzésé

tot, bennünket pedig az idő szorongat. A tervezés szerint a jövő év június 30-án már indítani kellene az új középsort, sajnos, ez több okból heteket csúszik, s e késést, valamint az okokat már jeleztük is felsőbb szerveinknek.

— És ami a szerelést illeti? Két hét múlva már megkezdhetjük a hűtő- és a kötegelő gépek szerelését. A Gyár- és Gépszerelő Vállalat felkészült rá. El kell mondanom, hogy a keletnémet SKET Művek is késett az egyes gépek szállításával. Megígérték, hogy január 31-ig az esedékes gépeket és berendezéseket megkapjuk.

NAPJAINK

Czinke Ferenc

1972 AUG . 2.

1021

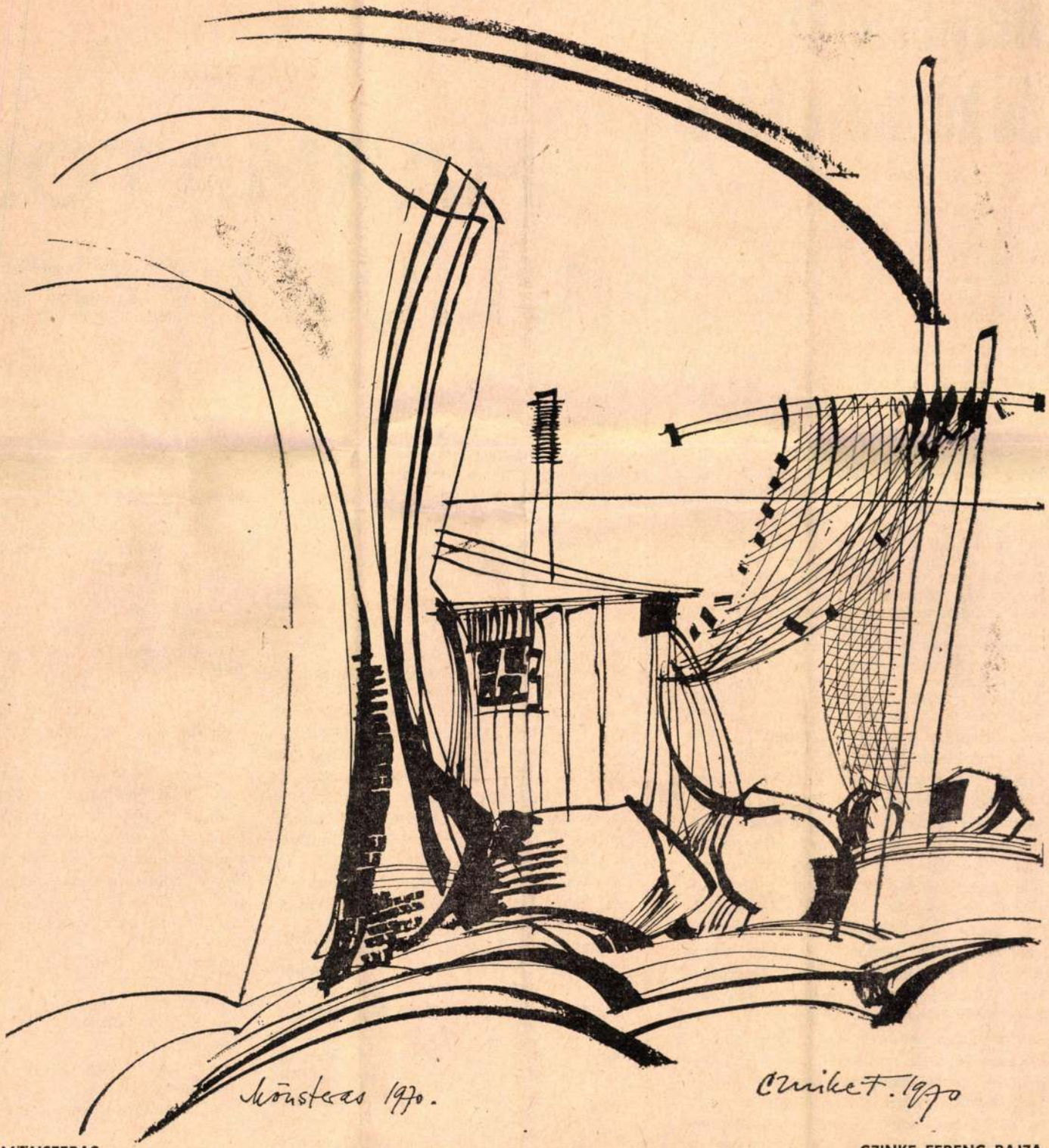

MÖNSTERAS

CZINKE FERENC RAJZA

SAJTÓHIGYEZŐ
MAGYAR HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., DÍLLOI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Helyismeret és közművelődés

(Folytatás az 1. oldalról)

Az egyes eset általános érvényű intelmet sugall. Az egyik téeszben mérgezett szemes takarmányt adagolnak a krumpliprizmákhoz, hadd hulljon a mezei pocok. Jó szakajtónyit a szabad ég alatt felejtenek. A legközelebbi szomszéd harminc tyúkja esik áldozatul a felelőtlenségnek. Feljelenti a téeszt, a bíróság büntet, a téesz pedig behajtja az 1500 forintot az illetékesen, az egyik agronómuson. A tanulságot közgyűlésen vonták le: az a tag, akit vegyszerezésre fognak, megtagadhatja a munkát, ha az illetékes szakember nem tájékoztatja, hogyan kell vele bánni...

Ezek az esetek azt bizonyítják: az új jelenségek egyszerűen kikényszerítenek bizonyos ismeretterjesztő tevékenységet. De — ahogy mondani szokás — a közművelődésnek „eléje kellene menni a problémának". Minden falusi értelmiségi dolgozó közművelődési szakember is egyben, hivatásának nem tehet eleget, ha elhanyagolja népművelő feladatát. Ember- és állatorvosnak ismeretterjesztő tevékenységet kell folytatni, hiszen a prevenció valójában ismeretterjesztés. A körzeti megbízott rendőr is arra kényszerül, hogy helyismeretét kamatoztassa, az előforduló esetek gyakoriságából következtessen, s azt visszaalkalmazza a közösségre, melynek rendjét őrzi. Aligha szükséges bizonyítani, hogy a gyógyszerész sem húzhatja ki magát közművelődési teendők alól — ő veszi észre leghamarabb bizonyos gyógyszerek divatossá válását, s nem áll hivatása magaslatán, ha felfedezéseit véka alá rejti. Értelmiségi ember — kutató, problémázó ember, aki nem elégszik meg azzal, hogy „dolgát letudja", tendenciákat bogoz, összefüggéseket keres, s felismeréseit visszajuttatja azoknak, akik „termelik", de tudatosan nem érzékelik életük gondjait. Legkevésbé a falusi pedagógust lenne szabad terhelni iskolán kívüli elfoglaltságokkal, neki ugyanis az oktató-nevelő munka feladatkörében kellene maradnia, ami valójában szintén népművelési tevékenység: a családlátogatás, szülői értekezlet kivételes alkalmak arra, hogy a gyermekekről szerzett értesüléseit a legilletékesebbhez, a szülőhöz továbbítsa, egyben magát a szülőt is nevelni, hozzáigazítani próbálja a közös

Konc József

HARMATOS JÚLIUSI REGGEL

Kora reggel jártam lopni Káré Magdolnával.

Hat- vagy hétéves voltam akkor. Nyaranta falun. Ott aludt a lepedős ablakú szobában Káré Magdolna keze alatt a kisebb húgom meg az öcsém is.

Hogy miért hívtuk nagyanyámnak, azt nem tudom biztosan, hiszen valójában dédanyánk volt. A család anyámmal szakadt ketté, ő már városi asszony lett, Káré Magdolna neki tényleg nagyanyja volt. Azt hiszem, utána mondtuk.

Harmatos júliusi reggel. Hat órakor hűvös az utca. Az akácok beverve porral. A hentesékkel szemben egy tegnap letört ág lengedez, nem vágta le senki. Itt jött el tegnap délután a cséplőgép. Nagyapám puskáival voltam elfoglalva. Káré Magdolna hanyatt fekve horkolt az ágyon, ott csúszkált körülötte a húgom. Öcsémmel a szekrény alatt, vásznakba csavarva találtuk a két puskát. Akkoriban minden puskát be kellett adni, még a vadászpuskát is. Nem is vadász lett a nagyapám neve, hanem erdész. Kakasa rontott, závárzatlan rozsdás két fegyver volt csak ez. Őrizgetni így sem volt szabad. Öcsémmel felváltva próbálgattuk. Hol én, hol ő tartottuk vállunkat. Lelőttük a nagyanyát, a legyeket, az almákat is a szekrényről — öklömnyi édes szentiváni almákat, amiket a rét mellett a közös fáról szedtünk —, aztán még kilőttük az ablakot is. Káré Magdolna föllebbentette a lepedőt az ablakon, aztán megkereste azt a pár tornacipőt, amin borotvával lyukat vágott tyúkszemeinek. Dohogva jött lefelé a cséplőgép az utcán. Vrábel Miska kiabált, hogy gyere Jocó, a masina levitte a Horeskáéké akácfát. Együtt csettegtünk aztán utána, míg a Kálváriadomb alá ért.

De most hűvösebb volt a por. A gép tek neki. Nem szedtem a virágot. Az emberek még egyszer odaköszöntek. Botját a szeméig emelte, úgy nézett vissza rájuk.

Megyünk lopni. A réten meg-megáll, virágokat szakít, fekete szoknyája szélét fölhajtja, derekán, kötélen vászonzacskó lóg, abba gyömöszöli a virágot.

Kiérünk a szilváshoz. Másznék a fára. Nem enged. Pedig ez a szilvás közös. Megyünk a temetőig. Itt gyatrábbak a szilvák, ezekre biztat.

— Most lopunk?

— Elhallgass!

— Nagyanya, lopunk?

— Elhallgass, te szegín gyerek, mer' a fejedbe ütöm a botot.

— Lopunk? — súgom le neki egy ág mögül.

— Bengészünk.

— Az mi?

— Amit csinálsz, szegín gyerek.

Jól van. Beng-beng. Rázom az ágakat.

Kicsi. Hajladozik a krumpliföldön. Odahullnak a szilvák. Körül a lila krumplivirágok. Van amelyik már fonnyadt. Fölhajtja szoknyája szélét, ott sorakoznak derekán kötélen a vászonzacskók.

Kimegyek a szilvafa ágán. Mindjárt elérem a napot.

— Jó napot, Dornai néni! — köszön egy gereblyés ember.

— Akinek. Jó napot!

— Egy kis szilvát?

— Az, az.

— A gyerek meg rázza.

— Rázza.

— Maga meg szedi.

— Láthatja, akinek szeme van.

— A Lestyákéké földön.

— Idehull, ugye, idehull.

Melléje huppanok az ágról. Eltörtem

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

Czinke Ferenc

1971 DEC 13

102

CZINKE FERENC: FALUSI UTCA

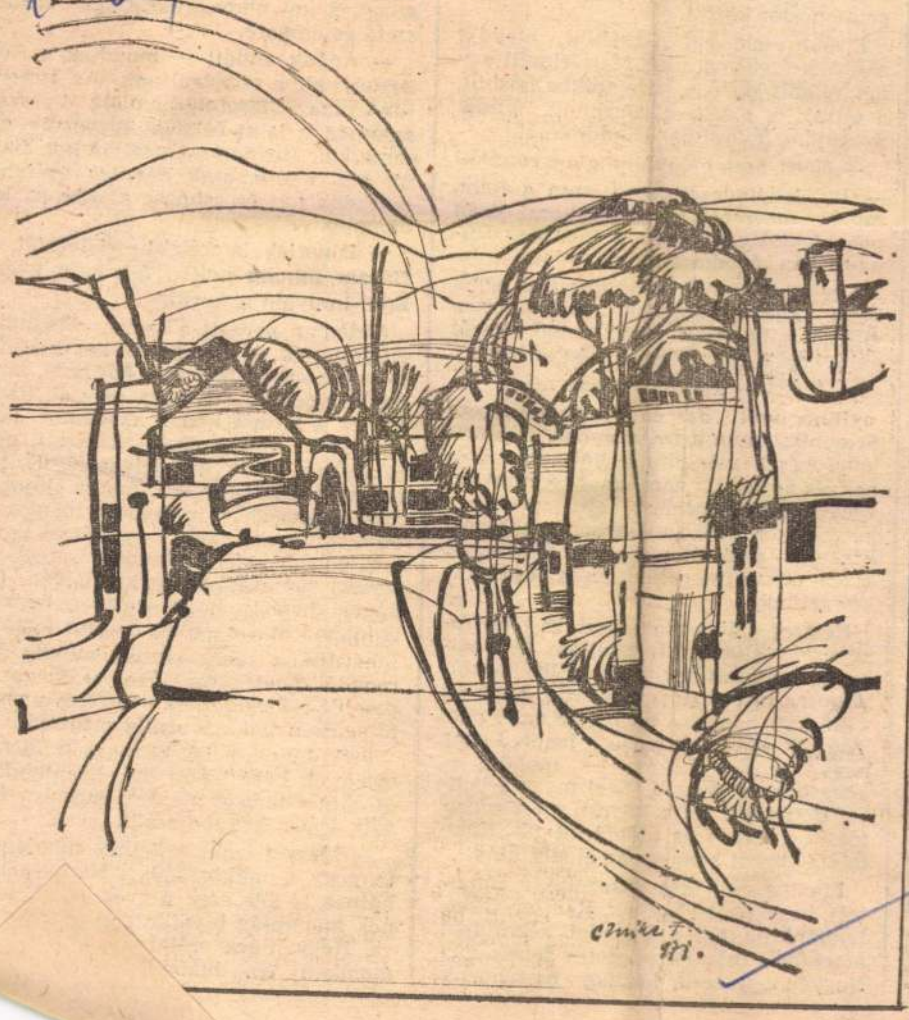

NÉPSZABADSÁG ✦ VASÁRNAPI MELLÉKLET

vonulnak.

Kenuikkal és sátraikkal itt tanyá
a tulsó part csalitosában. Szép sárg
derpad huzódik ott Pócsmegyer és
getmonostor között.

Elsőbb csak azt figyeltük, m
akarnak ezek maradni. Mert elmúl
hét, elmúlt kettő, a harmadikba fo
a sátrak és a kenuk ugyanott álltak.
Szokatlan dolog vízi vándoroknál.

— Nézd, apu, még mindig ott vannak!

— Így lelkendezett reggelente a fiam, midőn megmártóztunk e korai órán még vakító csillámokkal teli friss Duna-vízben, óvodába indulás előtt.

Egy alkalommal pedig átjött az egyik kenu. Egy Hemingway mártogatta a villogó habokba a rövid nyelű evezőt szép, kerek, takarékos mozdulatokkal.

— Iván! — kiáltottam oda neki.

Gábor volt, az én katonapajtásom öccse. Szakasztott mása annak, felületes távolságból, valamint a harmadik öcsnek és apjuknak nem kevésbé, mint azt Gábor ismeretségünk első percében készségesen tudatta. Egyben meghívást kaptunk a túlsó partra, tetszésünkre bízva, mikor integetünk; csónak jön akkor értünk.

Remsey Gáborban egyszerre több rokonszenves vonást is találtam. Önironikusan mutatott zeuszi szakállba torkoló kusza bozontjára, mondván, hogy ők egy kicsit hóbortos népek, de ezzel nem akarnak senkinek terhére lenni. Lehet, hogy én csodálkozom — mondta —, hogy ekkora vargabetűvel megy a boltba, de szereti ezt a kövest, mert reggel idesüt a nap, s az időből kitelik. Nosztalgia ébredt bennem az életük után.

Fiam a csónakot nézegette, s rángatott, hogy ilyet vegyünk. Remsey Gábor felajánlotta azt a kanadai képeslapot, amelyben rajz és részletes leírás van. Nagyon egyszerű, házilag összehozha-

tükörsima Remsey-holtág,
szempár, a lelki béke és egyensúly sugaracskái. Meghatározhatatlan kor, fiaitól alig eltérő, csak némileg gyérebb, szürkébb haj és csupasz ajakjáték, indiánabb.

— Ismerlek, ismerlek! — üdvözölt. — Házam mindig nyitva áll, csak gyere. Enni-innivaló is kerül.

Vidáman pergett a szava. Mennyire elfelejtették — mondta. Mikor kiállítása volt nemrég (két éve, három?), mindenki csodálkozott, hogy még él. Pedig Párizs is látta a képeit az idő tájt. Futó említések voltak ezek. Látszott, nem tulajdonít nekik hiú jelentőséget. Annál nagyobb tűzbe jött, mikor előjött a nagyközönséghez intézendő memorandum tervével a gödöllői festészet ügyében, engem is feltüzelendő, mintegy tüzérségi támogatásomra apellálván. Oly hévvel beszélt, hogy éreztem, bennem is lobban már a szikra e szent ügyre.

— Apánk örök fiatal, mindig forrong — mentegette Gábor az öreget.

— Ez a Pirk Jancsi — szólott a törzsfő — nem tud egy napig megülni.

Pirk Jancsi, a vő, ki maga is az öreg mesterek közé lépett már Szentendrén, és akin a törzsfő megértő mosolya függött, éppen kenuba szállt.

— Megy a szakköröseihez, minden este megy a szakköröseihez. Hiszen tanulhatnak is tőle ezek a gyerekek. Szeretnek manapság hivatkozni erre meg arra. Hogy nincs műtermük, ez, az. Azt mondom én, hiába a műterem, ha

1971 MAJ
1021

Czinke Ferenc

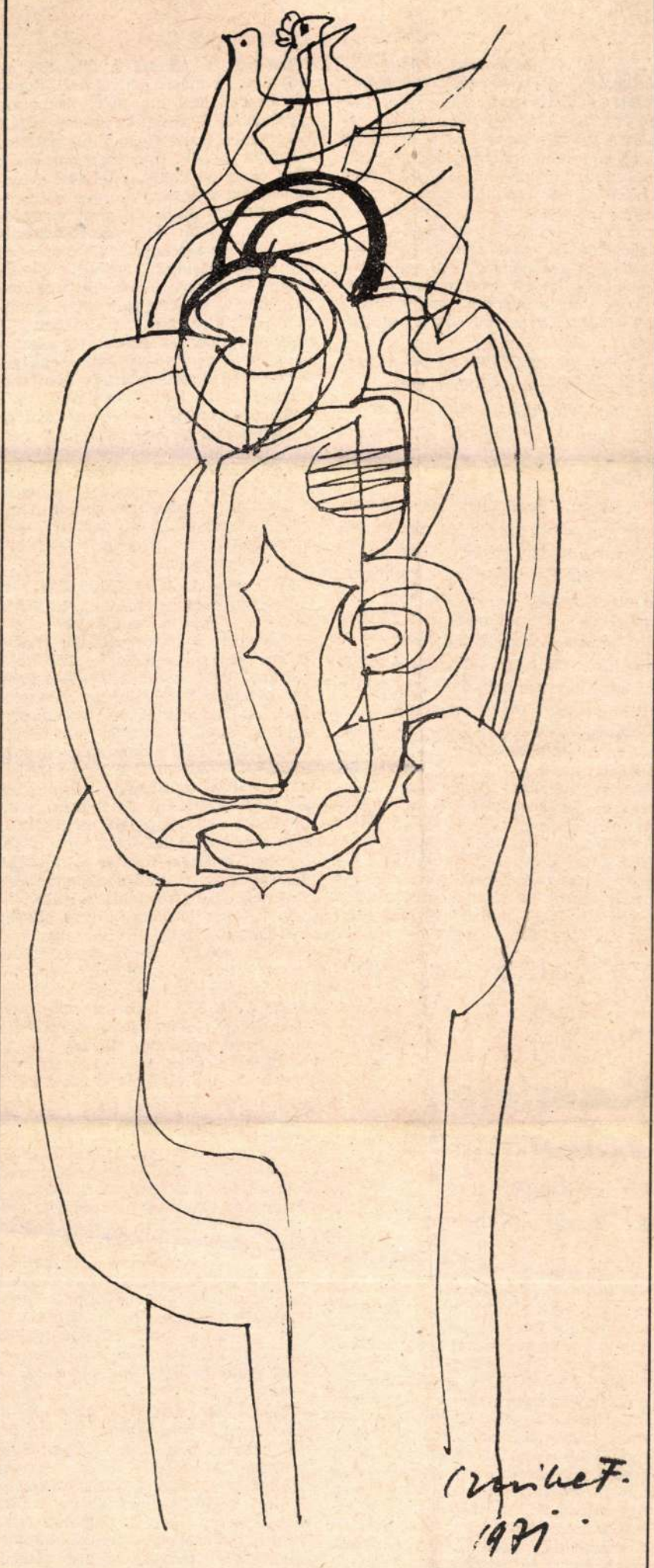

Figurák

Czinke Ferenc rajza

ORAVECZ IMRE VERSEI

Függesztett szinten,
a nappal aknáiban,
a beeső ferde éjben:

örökös ülés, fülelés
a nyikorgó forgószéken

repedt úszóházak,
kiszáradt tepsik,
hangos teknők,
kotyogó kannák,
forró serpenyők:

színültig teli az ébrenlét kölcsönkért edényei

Az égés tartománya
még messze világított,
halványan pislákolt
egy veszélyes piros vonal,
hirtelen meggörbült, támadásba lendült
és harsogva szétterült
a nyári papírmellkason

NAPJAINK
SAJTÓIGAZGATÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

karban mi énekelnénk a legszebb / hallamot. / S egyszercsak koponyánk fölött meglátunk / egy kinos vijyort". De a legfontosabb az ész vélelme az illúzióval szemben: *„én már nem boldogságra vágyom".* Innen kell továbblépni, előre, s nem vissza. Egyelőre azonban az átmenetiség nyűgeit érzi magán. Ezek a nyűgök is általános-emberiek — a városnak ma egyik tipikus jelensége a faluból jött ember idegfeszültsége: *„Tomboló fejünk csitítgatják az orvosok: / ha innen élünk meghalunk, / beleolvadni! élve maradunk, nyugalom!"*

A *Felejtetted Oféliát* egyike az emberségben leggazdagabb verseinek. A minden gondolkodó fiatalemberben élő Hamlet „mellékes" áldozatáról esik itt szó: *„öltél, / ölve felejtetted Oféliát".*

A keserű monológok, gyötrődések, epés panaszok közül hirtelenül fellobban egy-egy tisztult vagy éppen a heuréka-élménytől ittas gondolat. Ilyenkor derül ki például, hogy eszményképe olyan ember, aki *„dolgozik, mintha szeretőt csalogatna".* A hivatás epikureista felfogása — szinte az egyetlen meggyőződés, ami nála a hétköznapok próbáját megállja.

„A tündér megkötözése" beszédes, sokat jelentő kötetcím. Az intellektus uralkodóvá magasodását, a fegyelem védelmét jelenti az érzelmek, a játékos kedély s a tündérmese törékeny világa fölött. Mert továbbra is mesés a szépség: *„Én a zöld kelyhet keresem, / hol isten alszik összepöndörödve".* Ennek a kis bogár-tündér-istennek a megerősített védelmét vagy éppen új fölrepülését várjuk a folytatásban.

ALFÖLDY JENŐ

Kísérletek vallomásra

Marosi Gyula: A hétszázadik napon

Odáig már eljutottunk, hogy átfogó, általános és valamelyest reális képet tudunk alkotni magunknak (legfőképp a hibák, hiányosságok, elégtelenségek kapcsán) a fiatal irodalomról. Javarészt ezek az észrevételek meg is állják a helyüket — amolyan általános igazságok, melyek (mint ilyenek) szükségképpen egy idő után nem mondanak semmit, vagy legföljebb ugyanazt mondják, amit lassan két-három éve tudunk (s ez a két-három esztendő, úgy tűnik, elég hosszú idő az elavuláshoz). Nem vitatkozandó idézek most Hajdú Ráfis Kortárs-beli kritikájából, inkább azért, hogy túlhaladhassuk végre a már egyszer-százszor megrágott, megbeszélt tényeket, s ugyanakkor mintegy szembesítsük is olyan valósággal, amely csupán mint *esetlegesség* van megemlítve, gyakorta lényegtelenné degradálva. „Szembeötlő, hogy a »tartalék hadsereg« szépprózájában mennyire eluralkodott az esetleges, felszíni, perifériális élmény, téma. Ezekből bizony *ritka* esetben sikerül centrális jelentésű tartalmat formálni. Az írások legnagyobb része hangulatot, emocionális, esetenként gondolati töltést objektivizál (ami csak a felszínen azonos a tárgyi totalitást, annak valamely részét megérzékítő igazi epikával), vagy a tárgyiasság legújabb hazai változataként a jelenség szintjén leír pszichikai vagy szociográfiai történéseket. *Ember (társadalomban élő személyiség) kevés akad* a novellákban, kisregényekben, jobban egydimenziós, szituáció-megélő, gondolat-hordozó figurák népesítik be ezeket az írásokat... társadalom iránti közömbösségek, az elkötelezettség meglehetősen gyakori hiányát, alapvető osztályaink, a munkásság, parasztság életének ábrázolatlan hagyását (ti. lehet tapasztalni) ...nem a fiatal alkotók „eredendő bűneiről" volt itt szó, hiszen a jelzettek közös eredőjét feltehetően hazai társadalmunk újabb fejlődési periódusának — a »konszolidált esztendőknek« — sajátosságaiban kell elsősorban keresnünk."

No most, hogy kikre és hogyan érvényesek ezek a megállapítások, vajmi kevésszer kapunk választ — nyugalmasabb és biztonságosabb is, úgy tűnik, egy kalap alá venni az egész ifjúságot, s egyaránt osztva dicséretet és kifogást, mi több (!) fölmentést az *okozat* láttán a valószínű és egyelőre tisztázatlan *okok* nem háborgatott[ság]. Tehát sem az *irodalmiasság*, sem a valósággal való kapcsolat nem lehet perdöntő egy alkotás esetében — hanem maga az *irodalmi mű*, amely, mint tudjuk — s remélhetőleg ebben mint axiómában (ti. hogy tartalom és forma egysége, a *valóság lényegi tükrözése)* megegyezünk. Elég sokáig maradt (kényszerültségből is!) kamasz-pólyában ez a nemzedék, most, hogy észrevehetően megszaporodott publikációjuk, nem kell továbbra is általános vélekedésekkel *szellemi pólyában* tartani őket. Vegyük tudomásul: felelősségre vonható felnőttekről van szó, akiket önmagukkal (műveikkel) kell szembesíteni, nem pedig kétes hitelű általánosságokkal.

Itt van például *Marosi Gyula*. Első írása 1966-ban jelent meg a Tiszatájban — ez a novellája 1967-ben a Körképben is szerepelt. Utána — évente egyszer-kétszer — közölte a Kortárs, Új Írás. Ez a föltűnés-mentesség valószínűleg középszerűségnek tűnt, az Új Írás 1969-i interjúsorozatához nem is kérték véleményét, noha például az akkor még egypublikációs Vámos Miklósét igen. A Naponta más antológiáról (melyben közreadták Marosi A tejesfiú című novelláját is) megjelent kritikákban sem emelték ki különösképp, inkább olyanokat, akik formai újításokkal kísérleteztek. S tulajdonképpen észrevétlen jelent meg Marosi első kötete is — s immár annyira elferdít bennünket a kritikai visszhang, hogy nem is csodálkozunk rajta, hiszen itt-ott általában publikált — s különös várakozással nem is veszi épp ezért kezébe a könyvet az olvasó. Nem lett és nem lesz belőle szenzáció, sem vitatéma, furcsa módon azért talán, mert azt igyekezett megírni Marosi, amit hiányoltak a kritikák. A társadalomért való felelősségvállalást, a munkásság jelenlegi helyzetét-állapotát, a fiatalok egyéni kínját-bizonytalanságát. Persze nem alkalmazott formai bravúrt, sem meghökkentő szerkesztéstechnikát. S mennyire elhalványul szemünk előtt az ilyen mondat: „... elhatároztam, hogy kitartó és igazságos ember leszek; tehát író... felnőtté válva iszonyú terhek szakadtak rám: lábamra kellett állnom és beváltani álmaimat..."! Mert a „vájt fülnek" az ilyen mondat ma már súlytalan, nincs benne sokértelműség, áttételesség, szellemesség, „gondolati szexualitás".

De végül ítéljünk a kötetről, hiszen nem Marosi Gyula, hanem írásai jelentek meg. Szám szerint nyolc novella, két ciklusra bontva. Az első ciklushoz jobbára deskriptív, megjelenített írások tartoznak, a másodikhoz átfogóbb igényű, nagyobb lélegzetű, határozott gondolatképletet megvalósító írások. Az első részciklust az ösztönös felelősség, a tudat nélküli tehetség írta, a másodikat a felelősség-kényszer, a tudatos vállalás. Úgy érzem, az első négy írás maradandóbb. Természetesebb — az utóbbi négy konstruáltabb, mesterkéltebb, csak részletek válnak maradandó élménnyé. Egy-egy alak, egy-egy szituáció. Itt bukkan föl több „manuális" hiba is, amikor érezni: itt nem a szereplő beszél, hanem az író; ezt a szituációt nem az élet szülte, hanem a gondolatképlet behelyettesítése. Az első ciklus nyitó novellája *(Fehér lesz minden, hófehér)* szép, pontos. Talán a legkerekebb, legegyszerűbb, mégis legművészibb írás. *A hétszázadik napon* és *A tejesfiú* az eszmélés letapogatott, megrajzolt képei. A *Majd fenn, a hegyek közt* úgy érzem, másodlagos téma, rutinmegoldás, akár ki is maradhatott volna. A második ciklus első novellája részben megvalósult lehetőség *(Kötelező esti séta)*, még nem kiérlelt torzó. *Az egyezkedő, A tető* és a *Játsszunk novellát* „kivitele" nem érte el a bennük megsejtetett színvonalat. Mindhárom írásban van mégis olyan egészen magas nívójú részlet, alakfestés, amiért gratuláció illeti Marosi Gyulát. (Az egyezkedő befejező része, A tetőben a Főnök alakja, a Játsszunk novellát ötlete és a pergő, szellemesen megírt párbeszédek.)

Mindegyik írásban érezni a vallomáskényszert. A „számadás" önfegyelmező, önkritikus, kifelé tárulkozó nyíltságát. Őszinteséget. Marosi Gyula most harmincéves. Ez a harminc esztendő nem akármilyen történelem ötvözete. Így hát ennek a harminc évnek a „művészi párlata" sem kristályos még. Sokszor a módszer zavar, sokszor az „alapanyag" [mo]megfoghatatlan homályban. [...]mihez kéz-

1971 MÁJ 1

1021

Czinke Ferenc

MAGYAR CSÁRDÁS

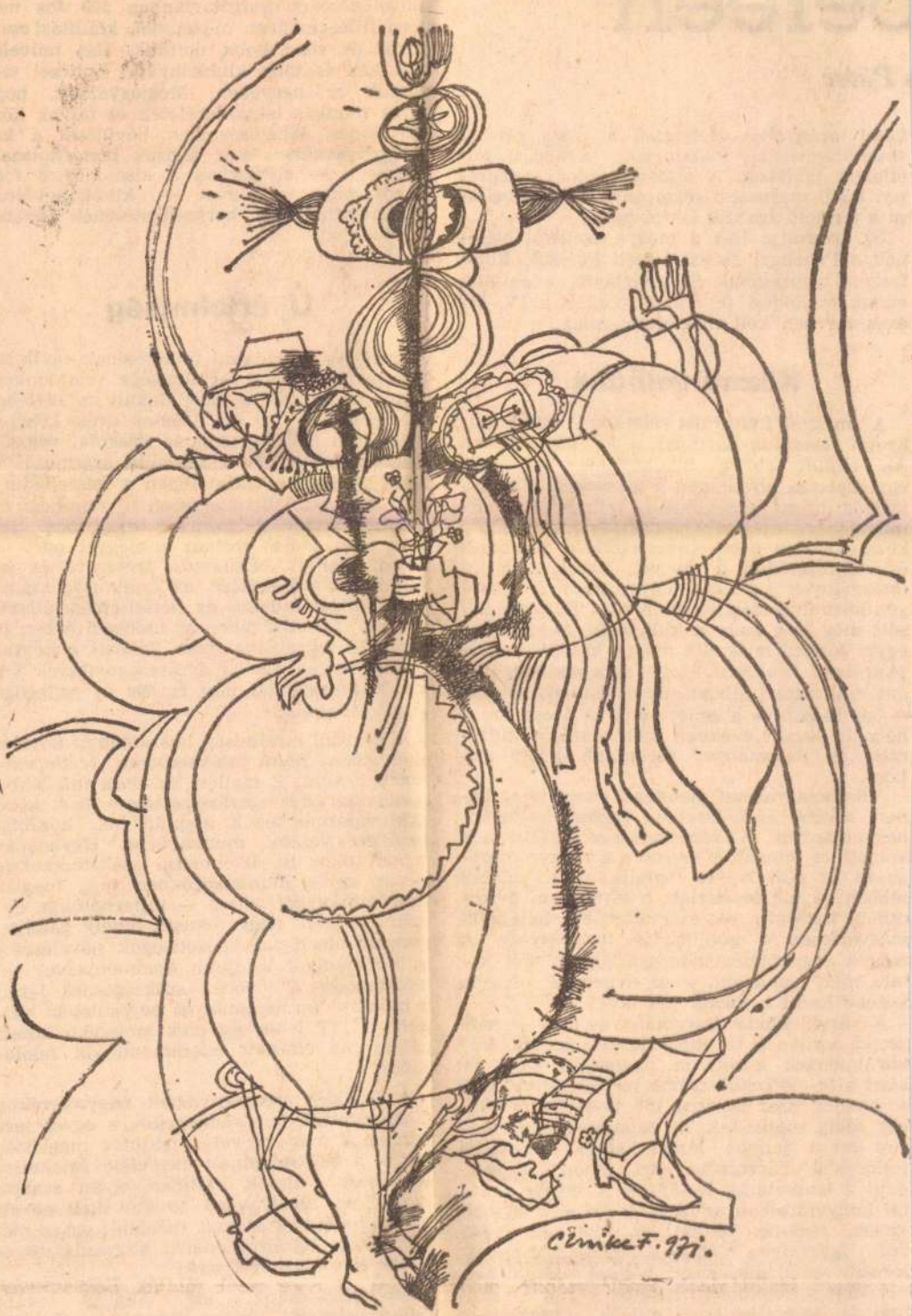

Czinke Ferenc tusrajza

és a jövő beréért*

s Péter

kolai arányokat, folytatva a tiszta profilú szakközépiskolák kialakítását, működési feltételeik javítását. A szakközépiskolai képzésen belül magasabb részarányt kell biztosítani a termelő ágazatú képzésnek.

Új színfoltja lesz a megye szellemi életének a Pénzügyi és Számviteli Főiskola kihelyezett tagozatának Salgótarjánba telepítése; ennek működési feltételeit szintén a IV. ötéves tervben kell megteremtenünk.

Közművelődés

A megye kulturális életében mind nagyobb feladatok hárulnak a *közművelődésre.* Az elmúlt évben fokozatosan, bár nem egyenletesen növekedett a lakosságnak a műveltség iránti érdeklődése, fejlődött a közművelődési intézményhálózat és megindult a közművelődés belső átrendeződése. Kialakult és stabilizálódott a megyei, bővült a járási intézmények hálózata, ugyanakkor a községek közművelődési létesítményei feltételei között még elég nagy a különbség. Salgótarján egyre jobban látja el a *megye kulturális központjának funkcióit.* Hogy csak egy-két példát említsünk: állandósul a színházi, alakul — bár lassan — a zenei élet. A megyeszékhely az elmúlt években több országos kulturális és tudományos fórumnak adott otthont.

Balassagyarmat nemcsak megőrizte, hanem tovább is fejlesztette gazdag kulturális hagyományait. A képzőművészeti kiállítások számát és látogatóit tekintve a megye országosan az első helyet foglalja el. Az utóbbi időben — mindenekelőtt a történelmi évfordulók hatására — számottevően fellendült megyénkben a publikációs tevékenység. A megye négykötetes monográfiájának két kötete már megjelent, s ez évben az olvasók kezébe kerül a másik két kötet.

A közművelődés hagyományos ágai — nem utolsó sorban a tv elterjedésével kialakult új körülmények között (a megyében négy év alatt a *tv-előfizetők száma megkétszereződött,* s jelenleg ezer lakosra 150 tv-előfizető jut), egy ideig stagnáltak, de tapasztalataink szerint mind jobban kirajzolódnak egészséges fejlődésük körvonalai. Ezt bizonyítja például a könyvtárak fejlődése. A megye tanácsi könyvtáraiban az olvasók száma 1965-ben 42 390, 1969-ben 40 331 és 1970-ben 42 607 volt. Ugyanilyen biztatóan alakul a könyvállomány és a kölcsönzött kötetek száma. Növekedett a kölcsönzött kötetek között a szakmai és ismeretterjesztő művek aránya.

A jövőben fontosnak tartjuk, hogy közművelődési tevékenységünk során hatéko-

NÓGRÁD
Salgótarján

SALTÓFIGYELŐ
MAGYAR NÉPSZAVA
BUDAPEST, IX., Üllői út 51.
Telefon: 138-048, 337-748, 340-726

vetkező években sem tartjuk biztosítottnak. Keressük — elsősorban a kiscsoportos foglalkozásokra alkalmas — klubkönyvtárak szélesítésének és korszerűsítésének további lehetőségeit.

Új értelmiség

A megye társadalmi fejlődésének egyik jellegzetessége, hogy értelmisége tulajdonképpen a *felszabadulás után* alakult ki. 1941-ben 700, 1949-ben 730, az 1960-as évek közepén 1800—1900 fős egyetemi és főiskolai végzettséggel rendelkező, a szociális származás és belső szerkezete tekintetében a felszabadulás előttihez viszonyítva egészen új minőségű értelmiségi réteg dolgozott a megyében. Számuk nem utolsó sorban a megyei párt- és állami szervek céltudatos, tervszerű és következetes erőfeszítése, az értelmiség számára szükséges munka- és életfeltételek állandó javulása következtében az utóbbi 5 évben további 15 százalékkal nőtt. Ez alatt a közgazdászok száma 40, az agrárszakemberek száma 80 százalékkal nőtt és 300 új pedagógus lépett munkába.

A nógrádi értelmiség létszámának növelése alapvetően *fiatal szakemberek letelepedése révén* történt. E mellett az eltelt időszakban sokan szereztek szakképzettséget azok közül, akik rátermettségük alapján már korábban kerültek vezetői munkakörbe. Ugyanakkor gondot okoz az értelmiségi szakembereknek — az egyes munkakörökben még meglevő létszámhiányból adódó — túlterheltsége és a rutinfeladatok nagy tömege, amely gátolja a szakmai-ideológiai képzettségük növelését és a tudományok legújabb eredményeivel való lépéstartást: a jövőben szükségesnek látszik a műszaki és tudományos egyesületek, valamint a TIT lehetőségeinek szélesebb kihasználása, az említett ellentmondások feloldásában.

A fejlődés eredményeként nagymértékben csökkentettük lemaradásunkat, s egyes területeken a mai igényeket tekintve megközelítettük a szükségletnek megfelelő értelmiségi létszámot. Vannak azonban olyan szakmai csoportok, amelyekben tovább kell növelni az értelmiségiek számát (például: egyes mérnökszakok, agrármérnökök, közgazdászok, orvosok és több tanári szak).

Meggyőződésünk, hogy Nógrád további felvirágzásának elengedhetetlen feltétele, hogy kulturális, szellemi élete tartalmasabbá váljék.

1021

Czinke Ferenc

Szlovák tánc

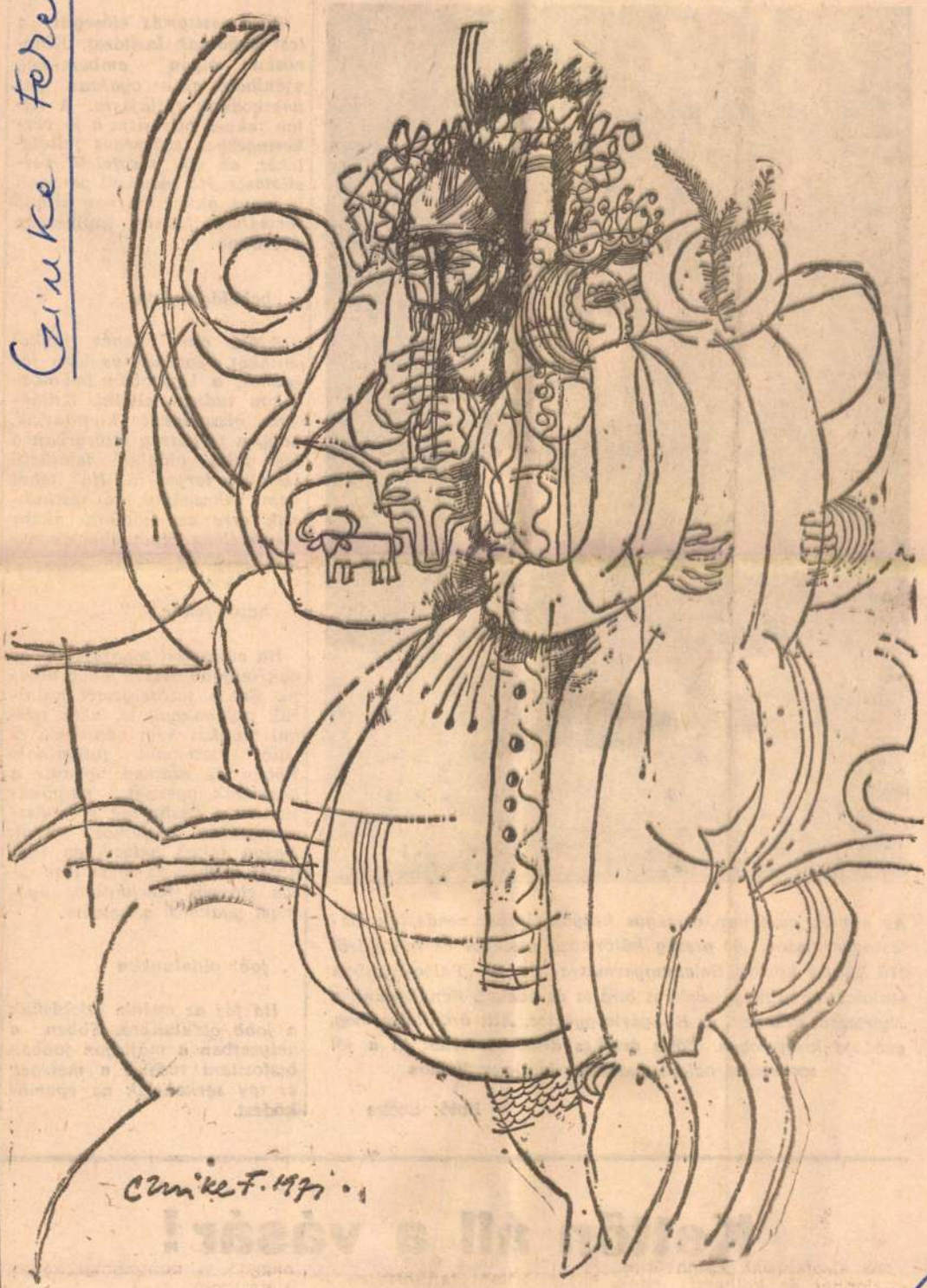

Czinke Ferenc illusztrációja

NÓGRÁD
Salgótarján

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

GYŐZT

Az elmúlt vasárnap országos kutyakiállítást rendeztek Balassagyarmaton. Az ország különböző részéből és külföldről 370 kutyát hoztak Balassagyarmatra és a Palóc-ligetben szakavatott zsüri fajtánként bírálta az ebeket. Fényképünk a Nyirtasról érkezett, és Hungária-győztes, Alit örökítette meg, gazdája kíséretében. Több értékes díjat osztottak ki a jól szervezett balassagyarmati kutyakiállításon

Fotó: Szőke

keringésüket ételeket, az agy megfelelő vérellátását. Ha ráadásul párnánk is lapos, akkor másnap kitűnő formában, frissen, kipihenten ébredünk.

... bal oldalunkon

Azok, akik nehéz fizikai munkát végeznek és igen fáradtak, a legjobban bal oldalukon tudnak aludni. Különböző vizsgálatok kimutatták, hogy a fáradtság elsősorban a test jobb oldalán található izmokra terjed ki. Ha tehát nem nehezedünk rá testünknek erre az oldalára, akkor megfelelően kipihenhetjük magunkat alvás közben.

... hason fekve

Ha emésztési zavaraink vannak, legjobb hason fekve aludni. Ezt a testhelyzetet ajánljuk olyanoknak is, akik fizikai munkát nem végeznek, és „ülő" életmódot folytatnak. Ebben az esetben ugyanis a hasizmok gyengék, petyhüdtek és a hashártya erős összetapadási hajlamot mutat. Hason fekvő helyzetben való alvás közben az egész test súlya előnyös mechanikus nyomást gyakorol a belekre.

... jobb oldalunkon

Ha fáj az epénk, feküdjünk a jobb oldalunkra. Ebben a helyzetben a májtájon jobban biztosítani tudjuk a meleget, és így serkentjük az epeműködést.

Kettőn áll a vásár!

A Füles és a NÓGRÁD közös rejtvénypályázata

Vigasságok idején Nógrádban még ma is eljárják a palóclakodalmast, a guzsalyost, amely tánc

sék beküldeni a négy versszak a Füles Szerkesztősége címére (Budapest 501. Postafiók 27.)! A he-

Görög mitológiai hősnő. Aiétesz kolkhiszi király varázserővel rendelkező leánya. 22. Igazolatlanul

1964 JUN 2 0.
1021

HALÁRUS

(Czinke Ferenc festménye)

NÓGRÁDI NÉPÚJSÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A hatalmas aulában a légy zümmögését is meg lehetett volna hallani, ha a legyek kedvelnék az ilyen hűvös termeket. A tizenhét feszélyezetten ünnepélyes ifjú egymás után lépett az emelvényhez, ahogy egy-egy név elhangzott, hogy a taláros professzorok gyűrűjében álló taláros rektortól átvegye a megtisztelő kézszorítást és a diplomát. Sorra csendültek fel a jól ismert nevek, de ő csak akkor riadt fel megilletődött kábulatából, amikor az ábécé-rendben közvetlenül előtte levők nevei ütötték meg a fülét; Henry Dean... John Durton... John Easton... és most, igen most ő következik...

Aztán már arra sem emlékezett, hogyan is ment ki az emelvényhez, megkapta-e ő is a kézszorítást, de a diploma, a vágyva vágyott, oly nehezen megszerzett diploma íme kétségtelenül a kezében volt, s rajta szépen cirkalmazott betűkkel az ő neve és újdonsült tudományos rangja: Thomas Alva Edison, phisicus...

De a diadal mámoros érzése csak akkor öntötte el igazán, amikor végre — úgy vélte: utoljára — kilépett az egyetem kapuján, s meglátta Tim szélesen vigyorgó ábrázatát. Pontosabban szólva: ekkor még csak a végleges diadal sejtése támadt fel benne, mámora csak akkor kerítette meg-

nehéz zsák
kellett cip
raktári kuc
kára meghúzódva arról álmodoztak, hogy miképpen fogják ők ketten, ötletektől hemzsegő agyukkal megváltoztatni a világ képét és saját nyomorult sorsukat. S ezek az álmok kézzelfoghatóbb valóságok voltak mindkettőjük számára, mint a zsákok durva szőttese, vagy az újságért rohantukban markukba nyomott centek, mert tudták, érezték és vallották: a végtelen lehetőségek országában az ilyen fickók lehetőségei a végtelennél is tágabbak.

Másnap, amikor az utolsó formaságok elintézésére Thomas Alva bement a rektori hivatalba, közölték vele, hogy volt professzora, Mr. David Hammershlag beszélni óhajt vele. Félénken kopogott be a nagynevű prof szentélyébe, s emelt fejjel, büszkén lépett ki onnan. Hammershlag állást kínált fel tehetséges volt diákjának: demonstrátorként alkalmazva a tanszéken havi háromszázért.

Tim korántsem mutatott nagy elragadtatást a hírre, de Thomas Alva megnyugtatta:

— A barátság nem attól függ, hogy az ember együtt emeli-e a bálákat, hanem attól, hogy együtt gondolkozik-e. Havi háromszáz éppen a háromszorosa, mint amennyit eddig egyikünk keresett, lesz pénzünk a kísérletekre, és nem kell éhezni, ha

itatta, szempe
érdes tenyere netán nyomot hagyna rajta. Az álmok és tervezgetések arról, hogy miképpen fogják ők ketten, ötletektől hemzsegő agyukkal megváltoztatni a világ képét és saját nyomorult sorsukat, a régiek maradtak és a régi szálakkal fűzték őket egymáshoz elválaszthatatlanul. Nem változtatott ezen az sem, hogy Thomas Alva többször is felajánlott kisebb-nagyobb baráti kölcsönöket, hogy már most enyhítse Tim nyomorult sorsát, ahogy lehet, s az sem, hogy a szendvicseket és a szerényen felhörpintett italt most már ő fizette, dehát ennél mi sem természetesebb az olyan barátok között, akiknek egyike biztosabb és nagyobb jövedelemmel rendelkezik a

Révész Gy. Istv
EDI
profe

másiknál. Csak az idő

1965 MAR – 6

1021

Czinke Ferenc készülő kiállításának anyagából

állításai a Dunántúlon folytak, ben azért, mert az idegenforg lehetőségei itt a legkedvezőbbe eredményes munkáról adhatunl mot Borsodban is, és egyre i fel kell ismernünk, hogy a n természeti adottságai mellett emléki kincsei is alkalmassá arra, hogy az idegenforgalom is versenghessen a Dunántúll

NAPJAINK
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Borsod—Abaúj—Zemplén ország műemlékekben leggazdagabb megyéi közé tartozik. Csak kis része került török megszállás alá, és így középkori emlékei is aránylag szép számmal maradtak, a barokk és a klasszicizmus korában pedig még számos jelentős alkotással gazdagodott.

A hamarosan megjelenő új, hivatalos műemlékjegyzék a megye 4 városában és 199 községében 141 műemléket, 366 műemlékjellegű és 91 faluképi jelentőségű épületet sorol fel, összesen 598 objektumot. A műemlékállomány értékét növeli, hogy ebből 24 épület román stílusú, vagy ilyen elemeket tartalmaz (XI—XIII. sz., a diósgyőri és fűzéri vár ilyen korú részeit leszámítva valamennyi templom), 75 gótikus vagy ilyen részletekkel rendelkezik (XIII—XV. sz., várak, templomok vagy ezek romjai), 25 pedig a reneszánszkorban épült vagy ekkor bővítették, átépítették (XVI—XVII. sz., várak, várkastélyok stb.). Szép számmal akadnak közöttük nemzetközi jelentőségű alkotások is. Ilyen a román stílusúak közül a boldvai, a vizsolyi, a karcsai és a felsőregmeci ref. templomok és a tornaszentandrási rk. templom, a gótikus épületek közül a diósgyőri vár, a sárospataki rk. templom, a miskolci avasi és a rudabányai ref. templom, a szentsimoni, vizsolyi és szalonnai templomok falfestményei, a reneszánsz alkotások közül elsősorban a sárospataki vár, a pácini, monoki és kékedi várkastélyok. A barokk nagyszámú világi és egyházi műemléke közül kiemelkedik az edelényi kastély, a miskolci gör. keleti templom és berendezése. A magyar provinciális klasszicizmusnak is több becses emléke áll a megyében: a sárospataki kollégium és könyvtárterme, a sályi kastély stb. Művészettörténeti értékük mellett, a megye műemlékei jelentős történelmi dokumentumok is vagy pótolhatatlan néprajzi kincsek.

A megyében nyilvántartott műemléki objektumok rendeltetésük, felhasználásuk vagy jellegük szerint a következőképpen oszlanak meg: városi lakóház 109, egyházi épület (templom, kápolna, harangtorony) 228, egykori kastély vagy kúria 60, középület 30, népi emlék (paraszti gazdasági vagy ipari épület, pince) 122, szobrok, emlékművek, hidak 30, romok (vár-, templom- és kolostorromok) 19. Ebből a népi emlékek száma nem tekinthető állandónak, mert a megye falvainak vizsgálata még folyik.

aljaújhelyen [illegible] kezdték meg és idén előreláthatólag

Mád: Rákóczi út 185. sz. ház

befejezik a Kossuth tér barokk eredetű, romantikus eklektikus homlokzatú házsorának felújítását. Sorra került még két jelentős XVII—XVIII. századi lakóépület restaurálása is: Mádon a Rákóczi út 185. sz. kétszintes árkádos tornácú barokk ház, Bodrogkeresztúron pedig a XVII. századi eredetű, érdekes festett homlokzatú, ún. Rákóczi-ház feltárása és helyreállítása. Nagyobb nehézséget okoz az aránylag kisszámú, magántulajdonban levő műemlék lakóépület felújítása, a tulajdonosok nem tudják a szükséges költségeket fedezni. Ezért csúfoskodnak Tokaj főterén a becses copfházak lehullott vakolatukkal, szétfagyott kőfaragványaikkal.

Jó állapotban van az aránylag kevés műemléki középület, — tanácsház, diákotthon, iskola — mert ezek karbantartásáról — a zavartalan használat érdekében — a tanácsok rendszeresen gondoskodnak.

A legnagyobb csoportot alkotó egyházi épületek helyzete viszonylag szintén kielégítő. Az elmúlt évtizedben igen sok falusi templomot tataroztak. Sajnos azonban éppen a műemléki szempontból legjelentősebb templomok közül jónéhány vár még szakszerű feltárásra és restaurálásra, részben azért, mert ennek költsége pusztán a hívek adományából nem fedezhető, részben mert az igényes és különleges munkát nem végezhetik el falusi kisiparosok, hanem — sok esetben — csak az OMF specializált kivitelező gárdája. Az OMF restaurálta a miskolci avasi és a felsőregmeci ref. templomok homlokzatát, a vizsolyi ref. templomot és freskóit, és jelenleg a karcsai ref. templom és a sárospataki rk. templom nagyjelentőségű feltárását és restaurálását végzi. Magánkisiparosok restaurálták elfogadhatóan, ha

1021

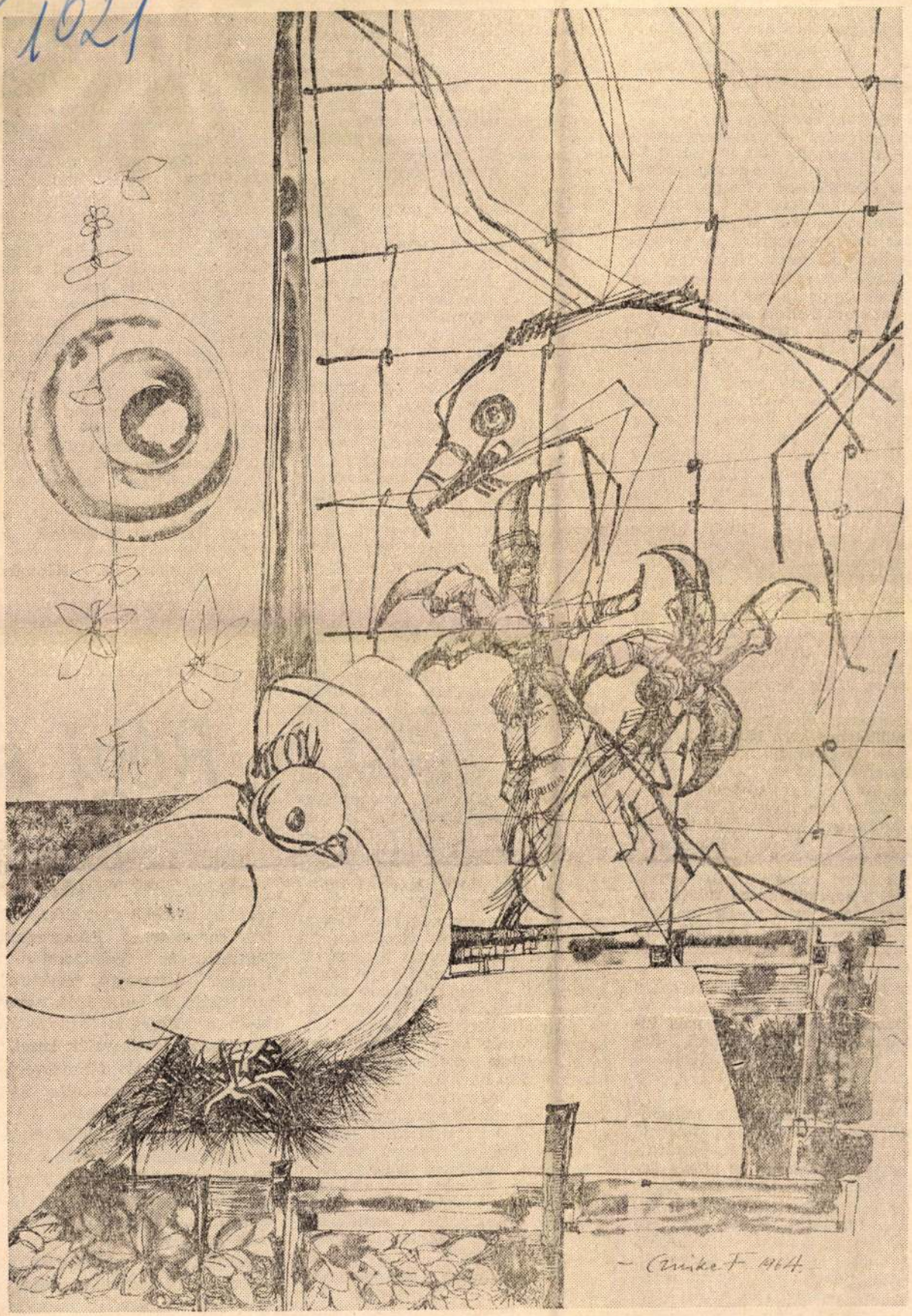

Illusztráció

Czinke Ferenc rajza

bára főúri családoknál foglalkoztatott — nevelők, szépirodalmi alkotások, feljegyzések összegyűjtésével lehet megírni. Szakosító és egyetemi hallgató kollégáinknak igen nagy gondot okoz a szemelvények összeszedése, a magyar neveléstörténeti anyag feldolgozása. Ezen a szükségen segít Ravasz János könyve, jóllehet nem adja — mert nem adhatja — az egész magyar neveléstörténetet. Részmunkákból azonban könnyebb összeállítani a magyar neveléstörténet anyagát, mint azok nélkül. Próbálkozások, kisebb munkák voltak már korábban is, de a probléma mind szükségszerűbbé válik az egyetemes neveléstörténet klasszikus fejezeteinek és kiemelkedő alakjainak ismerete mellett. *Kiss Áron, Finászy, Molnár Oszkár, Imre Sándor, Schneller István* és mások kisebb-nagyobb, hézagos és kronológiai munkái mind csak részleteket adnak, egységben nem találjuk, nem látjuk feldolgozva az egész magyar neveléstörténeti anyagot. Pedig éppen Ravasz János könyve is bizonysága annak, hogyha valamiben, akkor a pedagógiában sok korát megelőző gondolkozóval, a jövő fejlődést segíteni akaró „modern" pedagógussal találkozunk. Amint ez éppen a sablon ellen van, igazolja a magyar történelemben adott provinciális és egyházi tagoltságú iskolák kezdeményező szerepét, egy Nagykőrös, Enyed, Patak, Debrecen, vagy éppen Nagyszombat, Pécs stb. kiemelkedő kezdeményezését.

Ravasz János könyve öt nagyobb fejezetben foglalkozik a magyar neveléstörténet dokumentumaival. 1. A feudalizmus kora 1526-ig; 2. A török és Habsburg-hódítások elleni függetlenségi harcok kora. A reformáció és ellenreformáció. 1526—1711. 3. A gyarmatosító Habsburg-abszolutizmus hatalmi szervezetének kiépítése. A polgári nemzetté válás megindulása a gyarmati rendszer korlátai között. 4. A feudalizmusból a kapitalizmusba való átmenet kora. A polgári nemzet kialakulása. 1790—1848. 5. Az 1848—49-i polgári forradalom és szabadságharc kora.

Ezekben a fejezetekben részben eredeti szövegeket, részben saját fordításokat, részben már más kiadványokban közölt *Békefi, Remig)* pedagógiai és művelődéspolitikai szövegeket közöl. A válogatásban éppen az a nehéz, hogy el kell választani a művelődéspolitikát az iskolai oktató-nevelő munka tartalmi, didaktikai-metodikai anyagától, inkább ez utóbbi javára válogatni a szemelvényeket.

A könyv egyik ismertetője (*Köznevelés*, 1966. 15—16. sz. 633. lap) felveti azt a kérdést, mit kellett volna még közölnie a könyvnek, vagy mit mivel kellett volna pregnánsabban bemutatnia. Az ilyen kérdés minden gyűjteményes munkával szemben fennáll, még akkor is, ha a lektorok jóváhagyják a szerző összeállítását. Minden követ-

játos színt a neveléstörténetnek. s
mutatják meg, hogy
nyomatás, függetlens
közepette is, a magya
tudtak világosan látni,
jára mutatni, hogy fel
zedékeinket felkészíts
kor fejlődő tudomány s
és hirdetésére. Ugyanakko
juk Ravasz János könyvéb
hogy az elnyomó osztrák
hogyan akarta uniformizálni
tatást, de éppen ezzel szemb
mutatja azt is, hogy a hazai
gógusok, közgondolkozók, m
déspolitikusok hogyan mutattak rá a sajátos nemzeti művelődés szükségességére és tartalmi, formai lehetőségeire. Azt is láthatjuk ezekből a dokumentumokból, hogy ha a hivatalos pedagógia meg is feledkezett a néptömegek oktatásáról, egyes vidéki iskolák, azok nevelői nem hagyták figyelmen kívül azt.

Talán erőteljesebben is lehetett volna szemléltetni egyes egyházi iskolák németellenes magatartását, tantervi harcait a német—osztrák kultúrpolitika ellen. Ugyanígy a természettudományos és hagyományos tantervek közti harcot is be lehetett volna mutatni. Azonban a szerző már túllépett a történelmi ellenzékiség egykor jellemző protestáns-katolikus szembenállásán, és azt kereste, ami mindenütt előremutató. Tegyük hozzá, helyesen!

Hogy egyes részletkérdésekhez is hozzászóljunk, említjük a *Zibolen Endre* által hivatkozott Gönczy Pál —Nagy László egymásrahatás kérdését. Úgy gondolom, hogy e tekintetben Ravasz János jár a helyes úton, amikor azt írja Gönczy Pálról: ...„*Gönczy — és számos más pedagógus — fáradozásai mégis szívósan vittek tovább egyes, a reformkorban gyökerező, értékes pestalozziánus tendenciákat, s így valamiképpen — ha nem is közvetlenül — történelmi elődeivé lettek a nálunk Nagy Lászlótól és munkatársaitól kiinduló újabb, cselekedtető pedagógiának*" (390. lapon). A magyar gyermektanulmányi mozgalommal kapcsolatos tanulmányaim szerint a századforduló progresszív pedagógiájának — még Nagy László szerint is — más, főképpen német alapjai voltak. Nagy eredménye volna éppen e kérdésben elfoglalt álláspontunknak, ha e vonatkozásban is ki tudnánk mutatni a hazai kezdeményezést. Ez esetben nem is volna szükség a gyermektanulmányozás világnézeti alapozásában, a múlt század utolsó negyedében, a külföldi pedagógiai irodalomban felvetett kérdésekre hivatkozni (*Natorp, Kerschensteiner, Spencer* stb.), ami már csak azért is nehéz, mert éppen egyetemi pedagógiai oktatásunk tükrében is az általunk képviselt álláspont igazolódik.

Ki kell emelnünk a szemelvények magyarázatát és bevezetőit. Bár egyes kérdésekben Zibolen Endre nagyobb pontosságot kíván, elmondhatjuk, hogy a jegyzetek adják a magyar neveléstörténet egyes feje-

Napjaink
Magyar Hírlető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1967 JAN 1

pedagógia
közönségre is.
egy ilyen könyv összása rengeteg utánajárást, a fogalmak és magyarázatok többszörös átnézését, precizírozását jelenti. Ravasz János ebben nagyon sokat adott az olvasók kezébe. Változatos tartalmú szemelvényeivel a magyar oktatásügy szinte minden területéről közöl részleteket, van a könyvben iskolapolitika, közművelődés, didaktikai szemelvény, tanítóképzés, társadalompolitikai vonatkozás, de mindenekfelett értékes a történetiség szempontjának érvényesülése, amelynek vezérfonalán az olvasó korok szerint is látja a felmerült kérdéseket, az oktatásügy mindenkori hazai állapotát. Erre volt leginkább szüksége a magyar pedagógiatörténeti irodalomnak.

Harmadik ötéves tervünk művelődéspolitikai célkitűzései között szerepel a pedagógiai közgondolkozás fejlesztése is. **Népművelők,** könyvtárosok előtt is áll ez a feladat. E tekintetben is jó támasz Ravasz János könyve. *(Tankönyvkiadó)*

DEÁK GÁBOR

Régi sz

(Illyés Gyula M

Illyés Gyula indulásakor, ifjú író korában csodálta meg először a matyó summásokat Rácegrespusztán, Simontornyán, Gyántpusztán. Emberséget, bátorságot, fegyelmet tanult tőlük. És most, 1966. november 14-én a Matyóföld Tsz irodájában szoríthatott ismét velük kezet.

Illyés e napját Mezőkövesden a kölcsönös egymásratalálás, a felismerés öröme jellemezte.

Délelőtt egy kis bükki sétát tett a barátokkal, a borsodi népművelőkkel, gyönyörködhetett már a havas bükki fennsíkokban, a fehérbe öltözött, katonásan sorakozó cserépfalui házakban.

Délután rövid kérdésekkel vidám beszélgetésre ösztönözte summás ismerőseit, de még a summásgazda szomorúságára költött dal is felhangzott bizonyságul, hogy nem lehet feledni az emberpiacot, mégis az életöröm, a derű a fiatalságot is

1964 SZEP 5.
1021

Czinke Ferenc: Bányavidék

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
ÉLET ÉS IRODALOM

PÓR BERTA

(ARCKÉP HELYETT)

Vonatban hallottam a hírt, szombaton este, a rádió mondta be. Bámultam éppen az ablakon kifelé, az augusztusi éj csillagpazarlásába, a forgó és hulló világokkal ékes égboltra. Zúgott a vonat, csattogtak a sínek és a hűvös levegő vízként áramlott visszafelé: benne fürdettem fejemet. És: „Pór Bertalan Kossuth-díjas festőművész 84 éves korában elhunyt" — kopogta egy hang agyamba, kegyetlen bizonyossággal, megfellebbezhetetlenül.

Tudtam én is, hogy súlyos beteg. De még májusban állt grafikai önarcképkiállítása s még néhány hónapja beszéltem vele az autóbuszon. Néhány hónapja? Pár napja, tegnap, épp az előbb...; És most látom az arcát, a szemeit: a kutató, éles, a szemhéj ferdén ráhajló ernyői mögül vizsgálódó szemeket, a keményen zárt, élesen rajzolt száját, csontos-szép bronz arcát, a bölcs indiánfőnök-arcot, az idő kezétől tetováltat, az ökonomikusan barázdált arcot, a szépen-megöregedettet.

Gesztikulál a két keze is, két száraz, szőlőtőke görcsű csontos keze: bizonygat, biztat, meglepődik, felröppen meg lecsap: két öreg madár, gubancos, öreg hollómadár, egy lélek röpködésének csontkemény szárnyú madara. Hangját is hallom. Az idő megőrizte, emlékezni kell rá; az is röpködött, verdesett, szárnyalt, lelkesedett, meggyőzött. Hallom morcolódását, méltatlankodását, türelmetlen bizonykodását. Mert lelkesedő, izgatott — jó ügyért, emberért, emberiségért. A forradalomért lelkesedő nagygyermeket, Pór Bertalant csak szeretni lehetett. Még tévedéseiben is, néha való gyermekes szertelenségeiért is. Túlbuzgó buzgóságában is. Tiszta lélek fénylett benne, szemei kutató csillogásában, felbuzgó jóságában, abban a hitében, mely életén át éltette, itt vagy bármelyik szögletében a világnak.

Nem öregedett meg, csak meghalt. Nem ernyedt el, csak eltűnt, nem száradt ki: elégett.

Művész s mert forradalmár volt: élet és művészet benne nem választódott szét; műveit kazántüzű szíve fűtötte át, a forradalmár művész forró, forrongó s utolsó pillanatig nyugtalan szíve.

Bütykös öregparaszt-szépkezét ecset, toll, gesztus nem röpíti fel többé mozdulatlanságából.

Bencze László

„Emberség a neved!"

(Folytatás az 1. oldalról)

utódokról, a keserű halálról, haldoklásról (Odkaz).

Ez az összezsúfolt montázs — mindössze jelzés és lesz: az ellentétek másutt keresendők. Éppen ott, ahol és akik a nemzeti és emberi érdekek ellentétét hangsúlyozták, az előbbi javára.

Nem lehet véletlen, hogy addig apolitikusnak tartott

Antifasizmus — emberség a neved... L. Novomeský tanulmányából (melyet különben a Kultúrny život 1964. augusztus 29-i, 35. számában olvashatunk) meggyőzően kiviláglik, hogy ez

1021

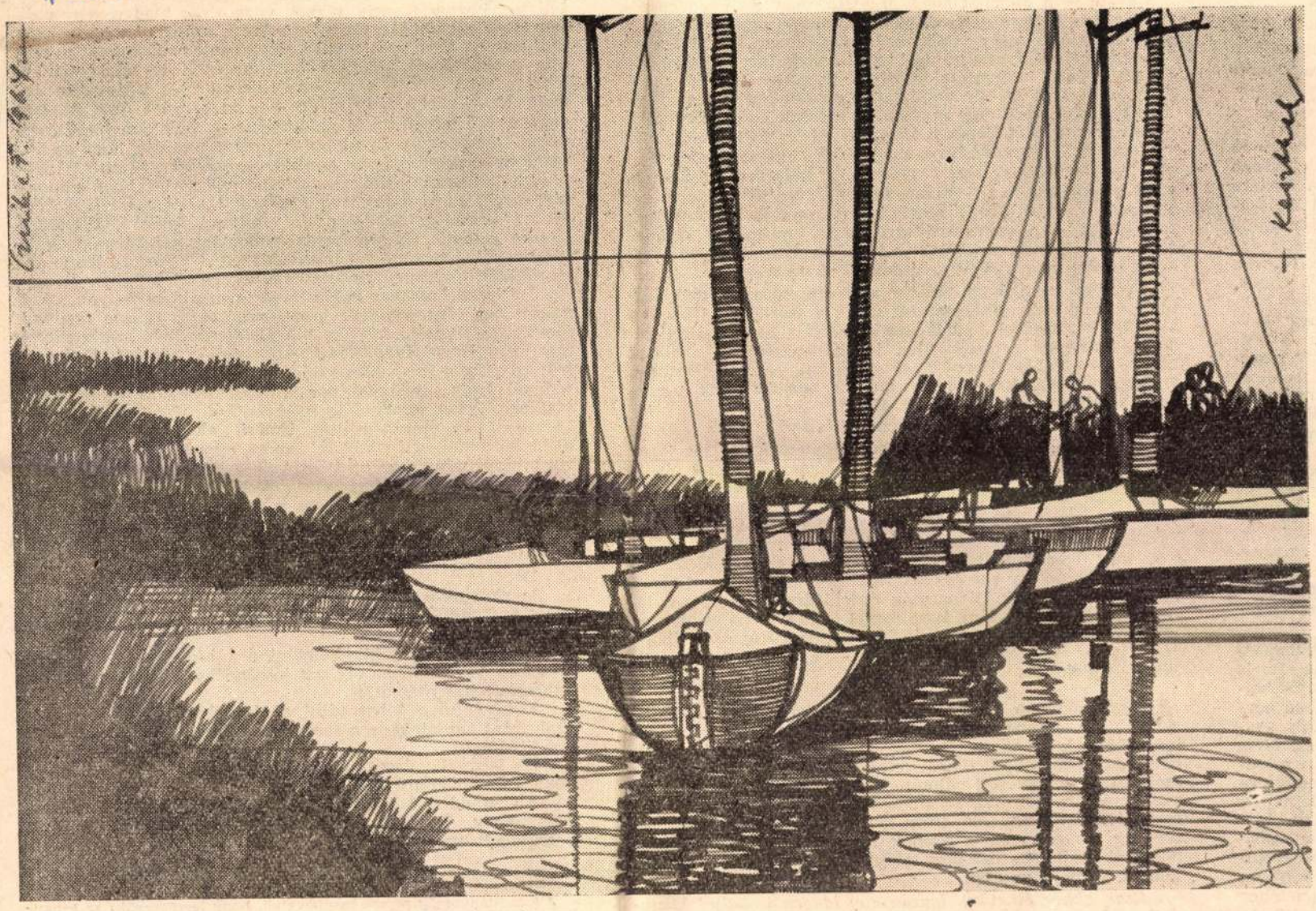

Czinke Ferenc rajza

a színész tehetsé-
dkov — láthatólag
ésben", s „túllici-

et írni...
datokat a magyar
csengenek ajkán
csolásában Petőfi

a múlt esztendő
egyes jelentősebb
ásait — a kortárs
eg. David *Szamoj-*
önyvei. Szamojlov
n, Gaczinsky, Ja-
ker, Hora, Nezval,
tila, Illyés Gyula,
op. Senghor, Hik-
: „Martinov egész
es költői Villon,
a többnyire klasz-
Adyt, Józsefet és
épdalok, melyeket
lott a Szibériában
et foglyává tették
ik címe: „Az Ér-
y (8 vers), József
i Miklós (3 vers),
pviseli a magyar

ógiai elemzésre.
tinov igen szín-
ények színvo-
ait az orosz ol-

kája: alighanem
liográfia. Ez is
ívül tájékozot-
anyagban egy-
ében oly gya-
ényekhez, meg-
mutatva mind-
zteletreméltóvá
az irodalmárok
ő, amilyen biz-
magyar iroda-
űveinek doku-
ve — helyesen
Zalka életében
a literatúra...

tinti tekintetként látja ideális közkedvelt organumunkat — a *Tájékoztatót?* Amely minden kétséget kizáróan hasznos lap, ha meg akarom tudni: milyen könyvek láttak napvilágot Magyarországon — ám a kritika nem a legerősebb oldala, hiszen nem is ez a feladata. Gondolom, olykor — ha a kezükbe jut — a *Film, Színház, Muzsika,* vagy akár a *Népszabadság* munkatársai elcsodálkoznak, hogy egy-egy nehány soros híradásuk mily világraszóló visszhangot ver. Mert az Inosztrannaja Lityeratura már a világirodalom küszöbe. És ha ott például a magyar irodalom jelentős eseményeként könyvelik el, hogy egy napilapunk a költészet napja alkalmából a következő mélyenszántó, s kétségtelenül bölcs, csak éppen nem új megállapítást tette: „A mi országunkban kedvvel olvasnak elbeszéléseket, regényeket, kisregényeket. Mégis Magyarországot joggal nevezik a költészet hazájának, mert nálunk mindennél jobban szeretik „vezető" műfajunkat, a verset... Az új kor, a szocializmus korának költészetének felelőssége — a szocialista társadalom emberének kialakítása..." (I. L. 1964. 6. 277. 1) — igen, ha ilyesmit olvas bárki — ez bizony nem növeli az érdeklődést irántunk. *

Annyira nem, hogy amikor a *Kommunyiszt* egyik legutóbbi számának szerkesztőségi cikke a szocialista irodalom aktuális kérdéseivel foglalkozva, felsorolja a szocialista realista művészet nemzetközileg jelentős alkotóit — többek között — Pablo Nerudát, Sadoveanut, Nezvalt, Bechert, Brechtet és másokat, *magyar művész nem szerepel a névsorban.* (Kommunyiszt 1964. 10. 48. 1.)

Egyszerű feledékenység? Nem valószínű.

Emlékezzünk: mily szeretettel készítettük elő mi is az orosznyelvű József Attila kötetet; mekkora örömmel olvastuk Szamojlov és Martinov meghatott, igaz költőiséggel áthatott vallomásait a magyar poétáról! Mily öröm felfedezni *Illés* Béla, *Barta* Sándor, *Hidas* Antal, *Gergely* Sándor arcát egy-egy fényképfelvételen, mely *Gorkij* társaságában örökítette meg őket. Véletlen találkozásokra emlékszem Moszkvában, Leningrádban: egy ősz kritikus azt kérdi, mi van Lukács „Gyurival?"; mások Hidas után érdeklődnek; leszállsz a leningrádi gyorsról, s lám, kora reggel a tallinni pályaudvaron egy ismerős arc mosolyog rád: *Sánta* Ferenc Húszórás riportjának friss észt fordítását hirdetik — az író arcképével illusztrált plakáton.

Meggyőződésem, hogy ezen a frissességen múlik sokminden. Lemaradásunknak, említetlenségünknek, névtelenségünknek — az az oka, hogy nem élünk eléggé az irodalmi köztudatban. Petőfiről mindenki tud egy-két szót, de ami azután következett nálunk — arról már nagyon kevesen, s azok is keveset tudnak. Jó fordítások? Martinov, aki az egyik legjelentősebb élő orosz költő, szeret bennünket? Bizonyára, de mert az olvasónak nincsen áttekintése irodalmunkról, hajlamos ezt úgy tekinteni, mint valami különös hobbyt, furcsa szeszélyt.

*Csak akkor élhetünk igazán egy idegen irodalmi köztudatban, ha szüntelen jelt adunk magunkról: klasszikusainkA cseh írók folyóiratát, a *Plam*
sított német-orosz nyelvű mel
mören tájékoztat az illető szám jeler
román irodalomról úgy szerezhetek
évente négyszer francia, német, vag
kos folyóiratot küldenek, mely rom
met művek fordításai mellett, az i
tika problémáiról, az új könyv-te
több nyelven megjelenő *Sowjetlit*
mert. Moszkvában nagy sikere van az angolok által kiadott oroszny elvű folyóiratnak, az *Anglijának*, holott meglehetősen drága (40 kopejka). Az utóbbi két példa mutatja, hogy *az ún. nagy nyelvek irodalmai sem idegenkednek* — mitöbb nélkülözhetetlennek tartják! — *attól a módszertől, hogy a spontán reagálást nem bevárva elsőkézből tájékoztassák a külföldi érdeklődőket irodalmukról, szellemi életükről.* (Ez tökéletesen érthető. Ha tizedrangú tudományos közlemények is idegennyelvű rezume-val jelennek meg — miért ne lenne erre szükség elsőrangú irodalmi művek esetében?!)

De hiszen magyar példa is van arra, hogy milyen sokat számít egy idegennyelvű, jólszerkesztett, az ország szellemi életéről tájékoztató folyóirat! A *Boldizsár* Iván szerkesztette angol *The News Hungarian Quarterly*-re gondolunk. Ez azonban egyáltalán nem elegendő. Számot kell vetnünk azzal a ténnyel, hogy a világnak egy jelentős része (s nem lehet vitás: bennünket mindenféle szempontból közelebbről érdeklő része) az orosz nyelvet **ismeri, akár anyanyelvként,** akár közvetítő, a legjobban ismert nyelvként. Irodalmunkról oroszul mindössze az Írószövetség sokszorosított bulletinje tájékoztat. Ez azonban sem terjedelmében, sem kiállítását, sem lehetőségeit tekintve *nem kiléaitő!*

Egy ilyen orosz orgánum megjelentetése irodalmunkról — minden bizonnyal áldozatot jelent. Nem lesz nyereséges vállalkozás. Legalábbis, ami az anyagiakat illeti...

De:

1: akarjuk-e irodalmunk fokozottabb propagálását az orosz nyelvterületen, és közelebb akarjuk e hozni a népi demokráciákhoz?;

2. szándékunk-e kiküszöbölni a tájékoztatás esetlegességeit és összegezni az oly sok jószándékot egyetlen irányba, határozott irányítással?;

3. kívánjuk-e kihasználni az irodalmunk, szellemi életünk iránt napjainkban a szocialista országokban is oly élénk érdeklődést?

Ha igennel válaszolunk — úgy be kell látnunk, a hidat nekünk is építenünk kell.

Alekszandr Gladkov érdeklődését, Szamojlov, Martinov, Rosszijanov jeles munkáját — és önmagunk eredményeit becsülnénk ezzel.

E. FEHÉR PÁL

* A méltányosság persze megköveteli, hogy leszögezzük: az Inosztrannaja Lityeratura, néhány kirívó hiba ellenére, sokat, nagyon sokat tett eddig is már irodalmunkért.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Czinke Ferenc

NÉPSZABADSÁG

1972 APR. 9

1021 CZINKE FERENC: HALÁSZTANYA

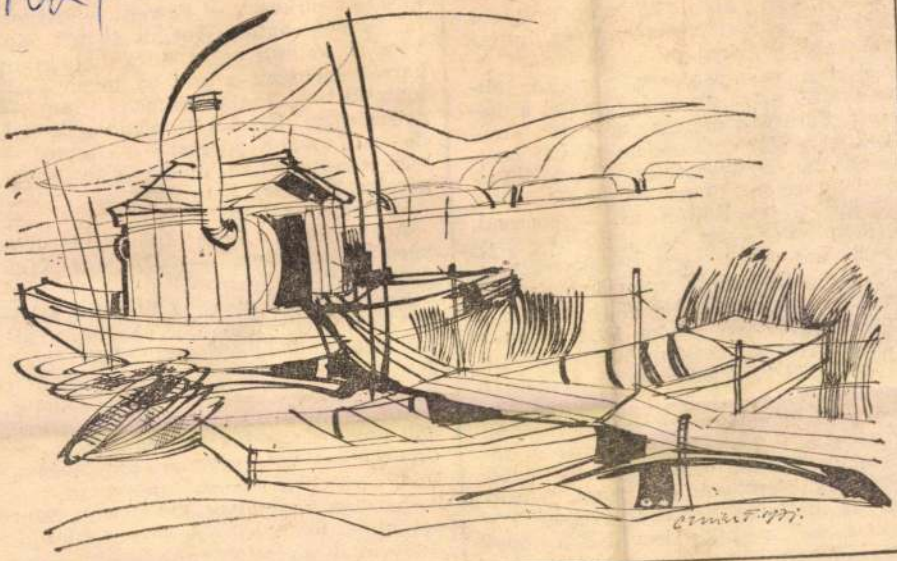

Kovács I. és Kovács II., [illegible] István, röhögtek.

Zoltán új követ helyezett a ra. Gyorsan fáradt a jobb k többieknek mindegy volt, mely ben tartják a kalapácsot, ne Hiába vette át a balba, nen Ilyenkor a kétlábas csatárok eszébe, és irigykedett.

Fújt a szél. Majd meglátját va marad a szátok... Így telt e előtt. Faragták méretre a köve lyekkel a Vár falának az oldal tották be, a betonfalat. Sanyi zott legszélen, utána Kovács Kovács II. és Zoltán volt a Délben hangosabb lett a süvítés, legalább hat fokot esett a hőmérséklet, mínusz négy volt a szerszámoskamrára szerelt hőmérőn. Fejükre húzták a kötött sapkát. A sapka lebernyege a vállukig lógott, csak az arcuk látszott ki belőle. Öt páncélos vitéz faragta a köveket. Vagy öt hóhér?

A szél vágott, vitte, röpítette, ami elébe akadt. Amikor lesöpörték a kőről a törmeléket, egész felhő füstölgött mögöttük. Nem volt mit tenni, felrakták az utálatos védőszemüveget. Fütyölt a szél, vésték, formálták a köveket, időnként letették a kalapácsot, rávacs II. megrúgta. — [illegible] a disznó?

Kovács I. azt mondta, hagyd a fenébe. Lehajolt, mintha föl akarná emelni, aztán mégis otthagyta. Lali karja élettelenül hanyatlott vissza. Zoltán húzta fel, a hátán vitte a füves oldalig.

A felső útra, az öltöző felé, a meredek oldalon szoktak felmenni. Már kitiporták a gyeptéglákon az ösvényt. Itt közlekedtek egymás nyomában. Lalit hárman vonszolták. Olyan volt, mint egy hulla. Ráadásul élő, ellenálló hulla. Akkorákat rántottak rajta, csoda, hogy nem szakadt ki karja, lába.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Czinke Ferenc

NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

1964 AUG 23

1021

(Czinke Ferenc festménye)

oppant gyorsan felépíthe-
ő, hiszen előregyártott
alkatrészekből" készül.

Az üveg — nem is olyan
agyon régen forrón áhí-
tott ritka kincs volt. Pli-
nius római történetíró
könyvében olvasható a fel-
fedezéséről szóló régi ha-
gyomány.

— Egy alkalommal —
írja — hajósokat vetett
partra a vihar Kis-Ázsia
egy homokos öblében. A
tengerészek tüzet raktak,
hogy megfőzzék ebédjüket,
de nem találtak a környé-

tott, pé
üveget
borék-
mentesn
letesen
lennie –
lághábor
három
tudták
a cári kormány az-
zal a kéréssel fordult
Franciaországhoz, hogy a
háború sikeres folytatásá-
hoz a fegyvergyártásnak
feltétlenül szüksége van
az üvegreceptre, az érde-
kelt cégek kereken vissza-
utasították a szövetséges

Metro – a levegőben

Készülnek az első szovjet egysínű vasútak tervei

A Szovjetunióban rövidesen nagyszabású egysínű vasútépítés indul. Az előzetes tervek szerint Magnitogorszkban, Miassában, Cserepevecben és a Kamcsatkán épül ilyen vonal. Nagy-Szocsi kiépítésével kapcsolatban is javasolták, hogy a Fekete-tenger partvidékén is legyen egy 145 kilométeres, egysínű vasútvonal, melynek egyes szakaszai a tenger fölött haladnának.

Moszkvában a tervek szerint öt egysínű vonal épül, mégpedig: a Rigai-pályaudvar és a Kljazmai-víz-tároló, a központi légi pályaudvar és a vnukovoi seremetyevoi repülőtér között, a kasirszki országút és a domogyodovoi repülőtér között, egy további javaslat szerint Moszkva körül egysínű gyűrűt kellene építeni.

Az egysínű a szakemberek számításai szerint olcsóbb a hagyományos közlekedési eszközöknél, nincs szükség töltésre, sínfektetésre, alagút-építésre. Az egyik típus kocsijainak még kereke sincs: a pályatesten képzett légpárnán siklik majd.

Az egysínű sikerrel helyettesítheti a vasutat, de még a helyi légi közlekedést is pótolhatja a hegyekben, a tajgában, a tundrában, ahol gyakori a hóvihar, sok a hótorlasz.

Az első szovjet személyszállító egysínű vasútállomás csupa üveg lesz, s emeleti peronjára mozgólépcső szállítja majd az utasokat. A Domogyedovoba vivő vonalon óránkint negyven vonat haladhat majd át, 150 kilométeres sebességgel.

A. Szkorobogatov

1021

CZINKE FERENC; GIZKE

TISZATAJ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

M

(Folytatás

Talán úg
mazni, hogy
títása, az ob
tivizálása és a szubjektum objektivizálása a művészi tükrözés, megjelenítés által lesz tökéletessé; a dolgok magukban valóból nekünk valóvá alakítása — mint minden korban adott szintet elérő folyamat — *a művészetben válik igazán teljessé.* Igen találóan mondja a szóban forgó problémáról Gyertyán Ervin József Attiláról írott kitűnő könyvében a következőket: »Mindazt a tanítást, elméletet, ideológiát, amelyet az emberiség (vagy akár az egyes ember) mint történeti fejlődéséhez szükséges eszmét elsajátít, hogy egészen „övé" legyen, még egyszer el kell sajátítania. mint esztétikumot is. Nem elég, hogy igaznak találja azt, amiben hisz, szépnek is kell találnia.« Ez a tétel azt is bizonyítja, hogy a művészet az ismeretelmélet felől tekintve a szaktudományok mögött halad, ami persze egyáltalán nem értékbeli másodrangúságot jelent, hiszen más összefüggésben a tudományok előtt és fölött áll — kizárólag a funkció szerinti elkülönözést, a specifikum megjelölését célozza. Célunk a valóság minden vonatkozásra kiterjedő magunkévá hódítása. A teljes birtoklásról pedig akkor beszélhetünk, ha emocionálisan is megrögzítettük a számunkra lényeges mozzanatokat. A gyönyörködés csak abban lehetséges igazán, amiben feltártuk a szépségtartalmat, az emberit. Ezen alapjában a művészi

zón tekint szerte a világban, száll szembe az erőkkel; aki megismeri, befogadja és a maga hasznára átformálja a széles értelemben vett környezetét. E nehéz tevékenysége, praktikus léte közben lessük meg a művek közvetítésével — s magunkra ismerünk. Ez a magunkra ismerés rendkívül *fontos része megismerésünknek,* s egyben különösképpen élményszerű, gyönyörködtető momentum is. Az általánosan vett megismerő tevékenység, a világban történő megszilárdulás folyamata közben a kielégületlenség és megnyugvás, a hiány és biztonság állapotát éljük át váltakozóan, egymás mellett. *A költészet ezen örök hiány és lelki fölösleg tárgyiasulása: számadás e kétféle, mindig együtt adott dialektikus létformáról, tudati-pszichikai hangoltságról; ennek tudomásulvétele; önfeledtség, gyönyörködés és gyötrelmes küzdelem hírmondója egyszersmind.* Az említett hiány és fölösleg, mint megélt tartalom, a tudatban jelenlevő élmény az ember érzelmi apparátusát is mozgósítja; mindkettő aktivizálja az érzelmeket — igaz: más-más előjellel. De a lényeg az, hogy eme emocionális töltés — elárasztva az összetett élményeket feldolgozó ember egész lényét — odáig telítődik, amikor is meg kell szabadulni tőle, ki kell dalolni. „Én azt az egyet tudom, hogy amikor verset írok, nem költészetet akarok csinálni, hanem meg akarok

Czinke Ferenc

1021

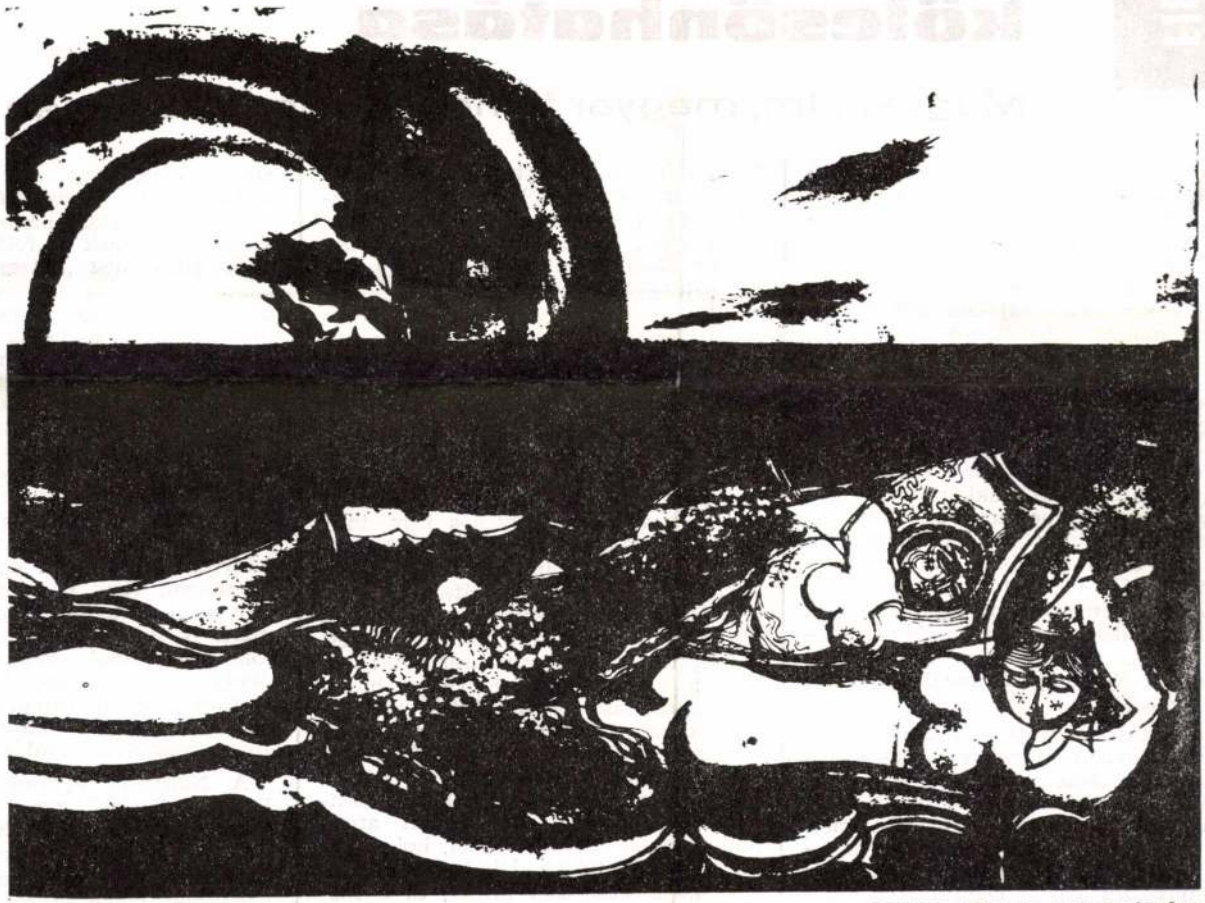

HULLÁMOK JÁTÉKA

CZINKE FERENC LITOGRÁFIÁJA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 MÁR
Napjaink

FILM

A nemzetiségi kölcsönhatása

Magyar film, magyar filmesek Jugoszláviában

A jugoszláviai magyar nemzetiségi filmművészetről hiányosak az ismereteink. A Napjaink egy évvel ezelőtt 1974/2. számában közölte Deák Ferenc, jugoszláviai magyar író „Parlag" című filmforgatókönyvét, s ezzel szerencsésen tájékoztatott a vajdasági magyar filmalkotásról. Talán a forgatókönyvhöz mellékelt jegyzetek szövegével lehetne vitatkozni, mert ha átvesszük — az egyébként jugoszláviai magyar és délszláv filmirodalom egyes cikkeiből származó — azon állítást, hogy ez a film az „első jugoszláviai magyar filmalkotás", akkor tagadnánk, hogy a magyar nemzetiség filmművészete a Jugoszláviában élő valamennyi nemzet és nemzetiség kultúrájának szintéziséből fokról-fokra végbemenő fejlődés eredményeként született meg. Mivel azonban sok zavaró forrásmunka létezik, semmiképpen sem hibáztatható a Napjainkban megjelent értékes tudósítás.

Mulasztást követett el viszont a Magyar Televízió ügyeletes műsorszerkesztője az ősszel, amikor a rövidebbre sikerült sportközvetítés miatt megüresedett műsoridőt — egyetlen méltató szó nélkül, tartalékanyagként — a jugoszláviai magyar nemzetiségi filmművészet egyik legkitűnőbb alkotásával töltötte ki, Vicsek Károly: „Kubikosok" című rövidfilmjével (ugyanannak a rendezőnek egy alkotásával

háború idején a szerbiai frontos megszökik a hadseregből. Becsülete készteti arra, hogy vállalja e tett következményeit. Szerepét a fiatal színész, Pásthy Mátyás alakítja.

Idekívánkozik a kérdés: e tv-filmnek tényleg nincs-e köze a magyar nemzetiség filmművészetéhez? A válasz helyett azonban nézzünk újabb példát, immár a magyar nemzetiség filmművészeti alkotásai közül olyat, melynek hovatartozását senki nem vitatja. Lássuk Vicsek Károly — már említett — „Kubikosok" című filmjének tanulságát. Ez az 1972-ben készült alkotás volt Vicsek első, nem televíziós filmjeinek egyike, a kisfilmet tehát úgy kellett elkészítenie, hogy Jugoszlávia bármely nyelvterületén, bármely játékfilm előtt kísérőműsorként vetíthessék a mozik. Majdnem filmtörténeti értelemben vett klasszikus némafilmet rendezett és csupán zene, illetve helyszíni hangeffektusok kíséretében állított emléket a vajdasági Temerin öntözőcsatornán dolgozó kubikosoknak. Vicsek filmje — mint azt hazai tv-nézőink láthatták — szinte gépmozgás nélküli beállításokra épül: hol egy fáradt arcot, hol egy ásót markoló kezet, hol a kupacba hányt földre dobott újabb ásónyi sár fröccsenését látjuk, és e mozaikokból áll össze a (nagybetűvel bátran írható) *Temerini Kubikos* képe, vagy talán inkább már fogalma

adott nemzethez, vagy nem
szólnak (hiszen televíziós sze
egy nemzet, vagy nemzetiség
közönségrétegnek is felfoghat
szóló adás meg „rétegműsor
adásokban tehát bátran alk
a nemzeti, vagy nemzetisé
mert így, ezek a tv-adások a
és nemzetiségek önismereté
elő. Az önismeretre nagy szü
a szintézis szempontjából! A
a televízió adhat „rétegműsor
kor a többi néző a neki megf
csatornát nézi), a mozifor
filmnek mindenkihez kell szó
részt csak így kifizetődő, m
mozi élménye mindig kollel
televízióénál, így ha egy mo
nemzetről, vagy nemzetiségr
úgy kell ezt tennie, hogy a
mára is szóljon! A mozifilm
többi nemzetnek, vagy nem
átadja azt a tapasztalatot,
tv-filmek felhalmoztak. A mo
hát a jugoszláv kulturális
filmművészeti megvalósítója.

A Napjaink olvasói isme
Ferenc „Parlag" című forga
mely alapján Vicsek Károly
dezhette a legújabb jugoszl
gyar filmet. Hadd emlékeztes
gatókönyv olyan instrukcióira
zonyos epizódokban szerbül,
vagy románul beszéljenek a

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 MÁR 24

Budapester Rundschau

Ferenc Czinke

1021

Illustration von Ferenc Czinke zur bilinguischen Anthologie „Begegnung" (Gemeinschaftsausgabe des Corvina Verlages und des Verlages von Kemerowo, SU)

Die Balatoner Autobahn M 7 (Ende Juli d. J. bis zum Ba

schlaggebend. Deshalb ist der Ausbau der Transitverkehrsadern für den sich ständig erweiternden Kreis der am Ost-West-Handel Interessierten von großer Bedeutung.

60 Prozent wird von der Eisenbahn, 24—25 Prozent von der Schifffahrt, 8—9 Prozent durch Rohrleitungen und 3—4 Prozent vom Straßenverkehr abgewikkelt.

Elektrifizierung

Bei der Eisenbahn — die m Jahre 1974 mit einer Begschaft von 145 000 das chteinhalbfache des Gütertransports des Jahres 1937 ewährleistete — besteht ie wesentlichste strukturelle Veränderung der vergangenen anderthalb Jahrehnte darin, daß anstelle er Dampflokomotiven moerne Diesel- und Elektrokomotiven angeschafft urden, deren Anteil gegenärtig bereits etwa 90 Prot beträgt.

Die verkehrsreichsten Lien, die für den Transitrkehr ebenfalls von übergender Bedeutung sind,

zentrum Miskolc und von dort nach Szerencs und Nyíregyháza sowie die Linie von Budapest zur ungarisch-sowjetischen Grenzstation Záhony — die in den vergangenen anderthalb Jahrzehnten mit einer Investition von 2,5 Milliarden Forint zu einem der modernsten Umschlagbahnhöfe Europas ausgebaut wurde — und schließlich die Linie von Budapest ostwärts über Szolnok an der Theiß und Debrecen nach Nyíregyháza elektrifiziert.

Damit wurde bis Ende 1974 die Elektrifizierung der verkehrsreichen Transitli-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 MÁJ 10
Nógrád

Czinke Ferenc

/1021.

Czinke Ferenc: Hommage a Radnóti

HÉT VÉGE

Emögött a brigád mögött sem áll igazán jelentős megtakarítással járó újítás. A takarékosság egyébként is a vállalati vezetés, kontra szocialista brigád probléma nálunk. A törekvésekkel nincs baj és az idén már az Új élet is elkezd valamit...

*

A brigádból nemrégiben négyen nyugdíjba mentek. Helyükre nyolc fiatal, kezdő szakmunkás állt. Az ilyesfajta mozgást természetesnek tartja a közösség, ezért fele-

vitte el más területre. A kérdés tehát az, büntethető-e, egy közösség azért, mert komolyan veszi a vállalat érdekeit? Úgy gondolom, semmiképpen. Már csak azért sem, mert a rendeletet nem lehet odaállítani a hegesztőpáka mellé, a vasszerkezetek mellé. A jó mesterek a mostani fiatalokból lesznek.

Arra pedig volt már példa, hogy a rendeletet módosította az élet. Lehetséges, hogy most is így lesz?

Vincze Istvánné

TAMÁS ISTVÁN:

Salgótarján

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 MÁR

Könyvvilág

Czinke Ferenc
/1021

Czinke Ferenc rajza a Találkozás című antológiából. (Corvina)

(Solymár István: Három évtized — harmine grafika.

, jövendő

nk, bár szóba kerül a adó novella alkotja. Racine-i
protekcióval konfliktus: a történet hősei

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Magyar Nemzet
1975 ÁPR 4

Czinke Ferenc

1021

Czinke Ferenc rajza

Változatok egy profán

EGY RÉGI, de nagyon rosszemlékű legendára emlékeztette Anthony *Lewist*, a *New York Times* ismert szemleíróját az a gyakorlat, amelyhez az amerikai kormány rivaldafénybe állított néhány tagja folyamodott a legutóbbi hetekben. Hajdanában, századunknak húszas éveiben „termelték ki" magukból valóságiszonyban szenvedő tébolyult elmék azt az agyrémet, hogy a német császári birodalmat nem saját esztelensége, fizikai és katonai teherbíróképességét sokszorosan meghaladó hadivállalkozása, a kor erőviszonyaival számot vetni képtelen felsőbbrendűségi és elhivatottsági komplexusa sodorta a háborús vereségbe, hanem holmi belső ellenség, az őrültségeket és barbár embertelenségeket megopponáló erők „ötödik hadoszlopa" döfte hátba és terítette le a „hősiesen harcoló" nemzetet. Ez a hírhedett tőrdöféslegenda idéződött föl a New York-i lap publicistájának lelki szemei előtt, midőn *Schlesinger* hadügyminiszternek, továbbá *Kissingernek*, a State Department megfakuló dicsfényű és örökmozgó gazdájának filippikáit hallgatta arról az állítólag felelőtlen és vészesen könnyelmű magatartásról, amelyet a honatyák testülete tanúsít az amerikai külügyek megpróbáltatásainak idején.

rítették a rezsim vezetését, hogy egy merész, de módfelett kockázatos huszárvágással próbálja magát átmenteni. Március idusán *Thieu* bejelentette, hogy Dél-Vietnam több tucat tartománya közül körülbelül egytucatnyit egyszerűen feladnak, átengednek ellenfeleiknek, egyszóval megrövidítik a frontokat és a megtartandó területeket a tengerpartmenti sávra, Saigonra és körzetére, a Mekong folyó deltájára korlátozzák. Stratégiailag *új helyzet* teremtődik, a szétszórt, olajfoltszerűen az egész ország területét beborító helyi harcterek megszűnnek, és a saigoni hadvezetés szerint összefüggő frontvonal alakul ki, melynek mentén kevésbé partizánjellegű, sokkal inkább a hagyományos hadviselésre emlékeztető küzdőmodornak kell érvényesülnie. Pusztán hadműveleti szemszögből sem kockázatmentes ez az iránymódosítás, amelyet a saigoni vezetés hírek szerint anélkül határozott el és léptetett életbe, hogy előzetesen kikérte volna az amerikaiak tanácsát.

OLYAN TÉRSÉGEKRE tevődik át ugyanis a védekezés súlypontja, amelyeknek topográfiai adottságai nem kedveznek a súlyos hadigépeknek, hiszen a süppedékes, mocsaras Mekong-deltában és Saigon

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 JAN 28
Czinke Ferenc

Népszava

1021

Czinke Ferenc: Mátraalmás

TÁRLATVEZETÉSEK

A Kína Múzeumban, VI., orkij fasor 12. január 28-án, asárnap de. 10 óra: A kínai ekeszzománc művészete és apán művészete a Meidzsi-orban. Vezető: Kecskés ászlóné.

*

A Szépművészeti Múzeumban. XIV., Dózsa Gy. út 41. yűlekezés az oldalbejárat ortáján. Január 28. vasárnap e. 10 óra: Az újrarendezett ryiotomi kiállítás. Vezető: r. Vargha Edit egyiptológus. anuár 28, vasárnap de. 10 rakor és január 31, szerda u. háromnegyed 5 órakor: z olasz és a spanyol életkép irágkora. Vezető: Nyerges dit műv.-tört.

*

A Magyar Nemzeti Galériában. V., Kossuth L. tér 12, anuár 28, vasárnap de. háomnegyed 10 órakor: XX. ázadi festészetünk. Vezető: Haulisch Lenke; XIX. századi estészetünk. Vezető: Lencsó László; de. háromnegyed 11 rakor: Szentendrei művészelep. Vezető: Haulisch Lenke; Munkácsy Mihály művészete. Vezető: Lencsó László.

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Miniszínház. Rátonyi Róbert. 9.02: Szivárvány. 0.30: Vasárnapi koktél. 12: H. apsz. Időj. 12.10: Édes anyanyelvünk. 12.15: Jó ebédhez

TELEVÍZ

9.20: Iskola-tv. Alapfokú angol lyam. Menekülés. chen Sie Deuts nyelvtanfolyam. A 10: A Tenkes ka júsági tévéfilm-so fürdőmester. Ism. si Világ Kupa műlesiklóverseny (színes). Közv. Kitzbühelből. 11.40: Játsszunk bábszínházat! 12.10: Jaina-templomok Indiában. Indiai rövidfilm. 12.25: A rajzfilmek kedvelőinek. Ism. 1. A nagy üldözés (színes, bolgár), 2. Reksió védelmezője (színes, lengyel), 3. Danila kalandjai (román). 12.55: Alpesi Világ Kupa műlesikló-verseny (színes). Közv. Kitzbühelből. 14.58: Pedagógusok fóruma. Audio-vizuális eszközök. Hang és dia. 15.55: Egy éj Velencében. A Román Televízió műsorából. 15.55: Reklámműsor. 16: Az ember és a sivatag. Francia dokumentumfilm-sorozat. 4. rész: A nomád berberek. 16.25: Reklámműsor. 16.30: Műsorainkat ajánljuk! 16.55: Delta. Tudományos híradó. 17.25: Petőfi Sándor szavalóverseny. A KISZ központi bizottsága, a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Televízió által meghirdetett versmondó vetélkedő I. elődöntője. 18.15: Mézga Aladár különös kalandjai. Magyar rajzfilmsorozat (színes). 4. Rapidia. 18.45: Esti mese. 19: A HÉT. 20: Hírek. 20.05: René Costy műsora. Zenés NSZK-film. Kb. 20.30: naplójából. 19: Esti krónika. 19.30: Az a szép, fényes nap. Szabó Magda hangjátéka. 21.30: Mikroláinc. 22: H. Sport. Időj. 22.20: Farkas Ferenc: Tisza partján. 22.30: Ami tudósításaimból kimaradt. Európa — Elzászban. 22.50: Muszorgszkij-művek. 23.30: Daliátékokból. Közben, 24: H. Időj.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: A pikk dáma. Részl. 9: H. 9.03: Ezeregy délelőtt. 10: A zene hullámhosszán. 12: Népi zene. 12.20: Zenekari muzsika. 14: Kívánságműsor kettőtől—hatig! 18.20: Ha még nem tudná! 18.50: Közkívánatra! 19.54: Mese. 20: Esti kr. 2. 20.28: Népi zene, nóták. 21.09: Válasszon sanzont! 21.40: Szvjatoszlav Richter zongoraestje. 23: H. Időj. 23.15: Ewa Demarczyk és a Niemen Enigmatic-együttes műsorából. 23.30: A hét zeneműve. Ism. 24: H. Időj.

POZSONYI TV

18: Mese. 18.30: Az év zenéje. 19: Tv-híradó. 20: Tv-vigjáték. 21.25: Tv-híradó. 21.45: Musica viva. Érdekességek a zene világából.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

NAPJAINK

1973 JUN

1021 Czinke Ferenc

ILLUSZTRÁCIÓ

CZINKE FERENC RAJZA

... Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tanács lapja — Főszerkesztő: Gulyás Mihály —

t, amely egy-egy kiugróan
s mű után támadhat az
nehezítve nemegyszer a
tást. (*Szépirodalmi, 1972.*)

TARJÁN TAMÁS

önnyen erzett levél

lyi János:
ország messze van

ínos pontossággal szerkesz-
tett regény Újhelyi János
könyve. Témája — tipikus,
fontos: a harmincévesek
edékében gyakran meglevő
tmondás a kiépült egzisz-
a és a „leépült" emberség
t. Alapötlete kitűnő: a fő-
az önvizsgálat elől egy kül-
kirándulás tervéhez, disszi-
apja meglátogatásának illú-
hoz menekülne, de végül rá-
szerül az igazi „utazásra"
nek feltérképezetlen tájain.
egény egy szükségszerű vál-
krónikája: Varga Bálint har-
éves könyvtárvezető életelv-
hirdetett magányától meg-
hörölve, formális kapcsola-
félrerúgva kifelé vonul az
ől, ahová aztán a „kivonu-
közben szerzett fájdalmas
merések révén magasabb
en, javítani igyekvőként tér
a.

ren folyamat ábrázolása
feszültségteremtő erőt kí-
Újhelyi művéből a feszült-
a katartikus hatás hiányzik.
yzik az egymást erősítő, ala-
mozzanatok dinamikája;
en ellenpontok között egy-
úan azonos erősséggel szól
rténet. Pedig a középszerű-
a „semmi különös" ábrázo-
még kevésbé tűri meg az
középszert, mint a fantaszti-

nem tragikomikus
Varga Bálintot, ha
rűen nevetségesnek
az írót pedig bizo
lennek és fantázias
főhős rádöbben, ho
kell másokért is,
erkölcsi alapja bárkit támadni
vagy védeni — ez az író véle-
ménye, amelyet azonban kénytele-
len elmondatni egy szereplővel,
mert képtelen a játék közben írói
kívülállással ábrázolni Bálintot.

S itt álljunk meg egy pillanatra. Újhelyi János írói módszere a tárgyilagos, úgynevezett puritán, tényközlő módszer. Ez azonban regényében kudarcot vallott. Ahhoz ugyanis, hogy az írói távolságtartás tisztán, pontosan érvényesülhessen, hogy a tények egymást gerjesszék jelentéshordozóvá és (látszólag) önmaguktól feszültséget indukáljanak, nem elegendő a hagyományos dramaturgiai ügyesség. Sokkal több írói lelemény — és sokkal gazdagabb nyelv szükséges hozzá. Épp a tárgyilagos közléshez kellenek a legárnyaltabb, legkifejezőbb szavak, és épp itt a legnagyobb stílustörő bűn semmitmondóan „lenyűgözve hallgatni" Vivaldit, vagy „pokoli ötletnek" nevezni valamit (ami ráadásul nem is az).

Egy horoszkóp (igencsak erőtlen írói segédeszköz) részletes ismertetése és az anyával folytatott beszélgetés után a főhős — megtalálván önmagát — a harmadik fejezetben átveszi a szót az írótól, hogy személyesen rakjon a helyére mindent, bizonyítandó, hogy múlt és jelen képei között utazván, felkészült a nagy, az igazi útra. E személyes hang sem visz azonban sokkal közelebb Bálinthoz. Az író néhány közhelyet kikerül, néhányat nem, s végül is — az olvasó csendes egyetértésével — megadja hősének az útlevelet — vissza a közösségbe. Mintha túl könnyen adta volna. (*Szépirodalmi Könyv-*

mérleg ritkán kedvezett
rényi Lehelnek: szentül
többen is, hogy a két reg
az igazi szatíra lehetőség
kadt el.

Mármost ezek tudatába
lönösen érdekesek az imén
dések. S az is, hogy min
hát látnunk Szeberényi Le
len munkáit. Csakugyan s
nak-e, vagy éppen az
években divatos regényfaj
ródiájának? A hagyomány
génytípus ironikus hang
változatának-e, vagy valam
nak, esetleg mindezek öt
nek?

Messzebbről, s egy új ké
kell indulnunk: mi magy
e két mű közös kötetbe
közreadását? A *Szal*
ugyanis egy fiatalasszony
nak története anekdotiku
fordulatokkal. Petőfi k
eposzát. A helység kal
idéző figurákkal, esemén
A *Jeromos, a kőfejű* visz
kább Örkény Tótékjára er
tet, s nemcsak azért, mert
itt is jelképszerű funkci
be az illemhely, hanem
inkább azért, mert Jero
Tót egyaránt olyan emberc
ket jóravalóságuk, többre
tottságuk ellenére itt emé
dörbe, ott budiba, tehát m
helyzetbe kényszerítenek
rülmények.

Kapor Juli, a *Szalmácsk*
körül szüntelen olyan kor
sok támadnak, amelyekbe
lág, első pillantásra, boldo
arcát mutatja. A Jeromos
liek sohasem derűsek, sőt,
ran tragédia-vonzásúak.
amit a Szalmácskában
sem tapasztalni — itt m
talan felszikrázik a gúny is

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-868, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 MÁR 24

Czinke Ferenc

1021

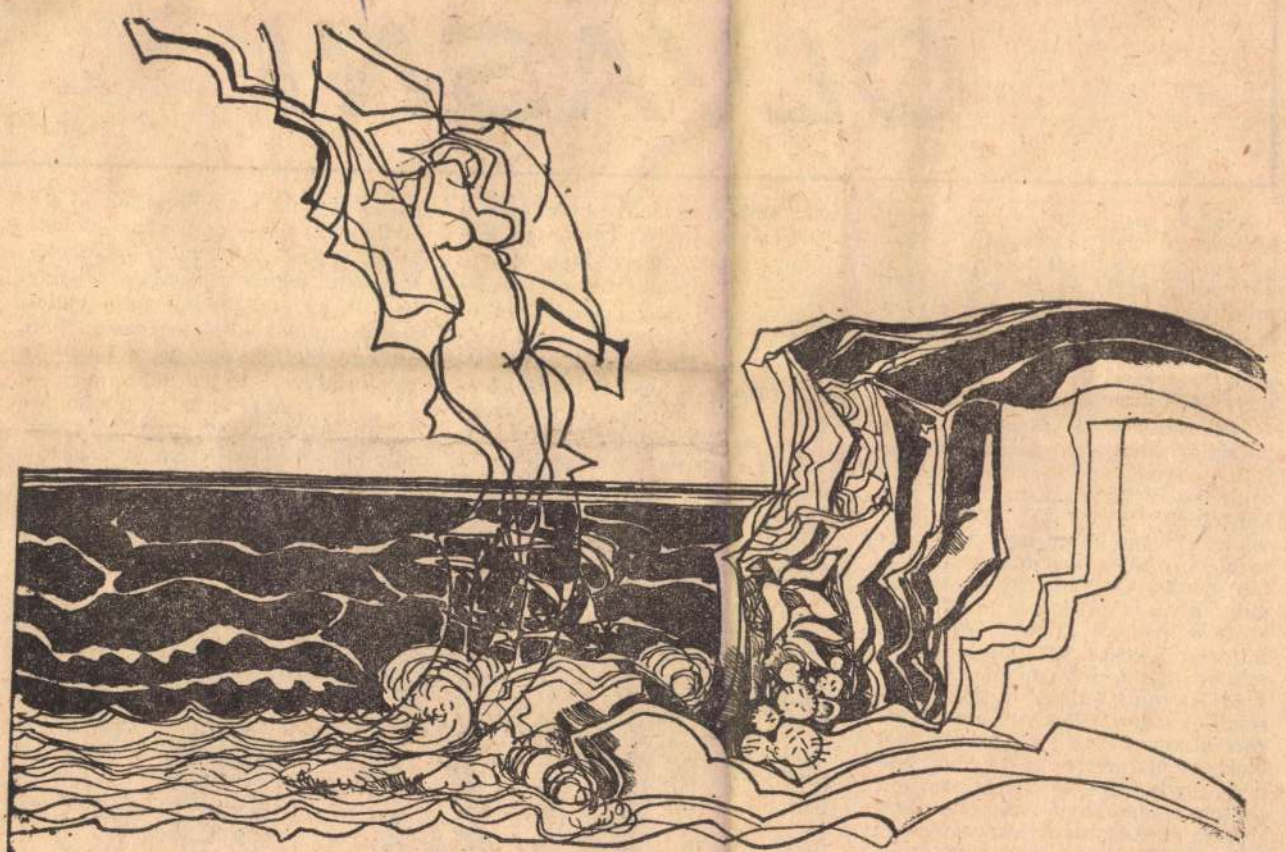

Czinke Ferenc: A tenger

SOMLYÓ GYÖRGY:

OLVASNI

Nagyon sok könyvet olvastam életemben. Talán túlsokat is. De kevés könyvet olvastam végig. A könyvek tornyosuló sokasága előtt mindig mélységiszony fogott el. Ez a szédület alig enged egy könyv előtt sokáig megállnom — akárcsak annyi időre is, amennyi annak elmélyült áttekintéséhez szükséges.

Tulajdonképpen távol állok az „ideális" olvasótól. Attól, akit az írók maguk elé képzelnek; Akit mint író, olykor magam is szívesen képzelnék magam elé. Különösen visszatekintve látom úgy, hogy nagyon is önző módon olvastam. Talán némi túlzással azt mondhatnám: olvasás közben is mindig inkább a magam „műve" érdekelt, mint az olvasott mű. Mindig kevesebbet adtam magamból a könyveknek, mint amennyit tőlük szerezni akartam. (Persze: ha nem éppen akkor ad az ember legtöbbet önmagából, mikor kapni akar; ha nem úgyis csak annyit kaphatunk másoktól, amennyit magunk adunk nekik. Dehát: a szavak mindig mást is jelentenek, mint amit mondani akarunk velük; sokszor épp az ellenkezőjét.) Ritkán tudtam *csak* „olvasmánynak" tekinteni, amit olvastam, mindig inkább tanulmányt jelentettek számomra; munkát, bármily élvezetet adtak is. S már Goethe megfigyelte, milyen [illegible] különbség, hogy élvezet és va az embernek kedve kerekedik a költő olvasására is; rövidesen körültem voltak tehát Mandelstam versei is, legalábbis az, amit belőlük magyarul (igen keveset), angolul, franciául hamarjában elő tudtam keríteni. De a könyv egy pontján tárgyalásra került természetesen Mandelstam nagy Dante-tanulmánya is, azt is meg kellett hát nézni, s mire észrevettem magam, szinte már ki is kerültem a könyv vonzerejéből és mindenestül átkerültem a Dante-tanulmány vonzerejébe, először csak azoknak a hegok sokoldalú szemléletének — s e sokféleség mégis egy közös emberi felfogókészségben való összefonódásának legfőbb realitását. Úgy látszik, az eredendően nem vallásos hajlamúak közé tartozom. Nem az egy élettel, egy igazsággal és egy úttal való teljes azonosulás — az utak, igazságok és életek sokféle érvényessége az alapélményem, mindnek megközelítése a szellemi igényem. Az emberi szellem mindenirányú hiteles erőfeszítésének értékelése — és átélése; s az, hogy egyiket se fogadjam el kizárólagos

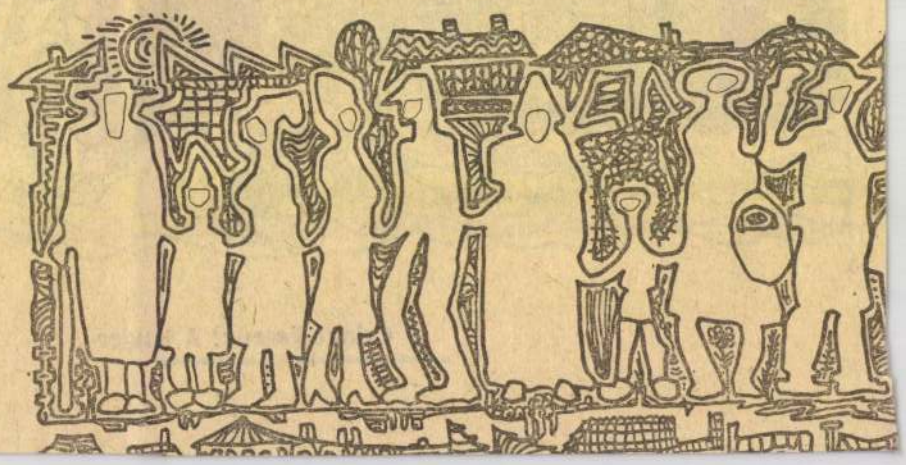

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JUN 10

Népszabadság
Czinke Ferenc

NÉPSZABADSÁG ◆ VASÁRNAPI MELL

CZINKE FERENC: RÓMAI RÉSZLET

1021

képet kerestem mindenhol. Mikor az új országházat kezdték építeni — ott laktunk mellette —, több olasz kőfaragó is jött Olaszországból családostól. Sokat nézegettem faragásukat, rajzaikat. Volt egy olasz gyerek pajtásom is, aki szintén szeretett rajzolni, kivel sokat voltam együtt.

Akkor volt egy kis nyugalmunk, ha apám nem volt a közelünkben. Énnekem az volt a legnagyobb ünnepem, ha a nemzeti múzeumba mehettem. (Mezítláb nem engedtek be.) Az iskolával mind több lett a bajom a kimaradások és mind rosszabb tanulásom miatt. Apám inasnak akart mielőbb. Az iskolában megvonták tőlem a karácsonyi segélyt, ruhát is. Kegyetlenek voltak. A negyedik polgáriból kimaradtam anyám szívfájdalmára.

Festő szerettem volna lenni, de még fiatal és tájékozatlan voltam az e körüliekben. Inasnak mentem egy vasbútor-lakatosműhelybe, ahol festettek is bútorokat és miegyebeket virág —madár — amorett motívumokkal. Boldog voltam, hogy festéket, ecsetet foghattam-láthattam. Azonban egy-két hét alatt ettől is elment a kedvem. Én olyan képre, festésre gondoltam, mint amiket a

kájukban. Ci
ban, üres, s
rajzpapírokb
lanul a festé
dog voltam.
hangja a sok
hang után.

Boldogan l
gását, vitáit.
bíztak valamivel és tanítottak. Feleg
mintát másoltatott velem: görög fejet,
külön szemet, orrot, szájat, kezet, lábat
stb. Festéket csináltam, ecsetet mostam,
vásznat feszítettem. Reggel 7-kor nyitottam a helyiséget, söpörtem, fűtöttem.
Anyám is boldog volt, hogy örülni lát.
Apám félvállról vett mindent.

Egyszóval akkor léptem tulajdonképpen abba a világba, ahol az ember elveszti a reális valóját. S ilyen indulásskor szabadulnak föl az emberben rejlő, robbanó ösztönök, mániás rajongások. Ilyenkor építi az ember azt a boldogképzelt világot, amiben a megnyugvás ismeretlen — és tesz örök fogadalmat a fanatikus hóbortjainak. Mikor a képenszínen-vonalon kívül már nem tud látni mást. Szóval a műhely szentéllyé vált előttem.

NÉPSZABADSÁG ♦ VASÁ

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Czinke Ferenc, Munkácsy díjas grafikusművész

Nógrád

1973 ÁPR 20

1021

Urbinó után

Czinke Ferenc: A szirén születése (A tenger természete című sorozatból)

Virágba borult cseresznyefaág pompázik egy vázában Czinke Ferenc Munkácsy-díjas grafikusművész salgótarjáni műtermében. A szirmai fehérek, mint a hó.

— Virágban volt minden — mondja Czinke Ferenc, aki nemrég érkezett haza Olaszországból, Urbinó városkából, ahol április 4-től 11-ig Szabó Iván, Munkácsy-díjas, érdemes művésszel volt közös kiállítása. Április 3-án pedig havazott, estére harminc centiméteres hó esett. De másnapra sehol sem volt a hó. Csak a virágzás.

A tárlatot a magyar hetek programjaként rendezték meg a Raffaello-palotában a Petőfi Sándorról való emlékezés jegyében. Ebben az időszakban Olaszország számos más városában is Petőfi-emlékünnepségek zajlottak. A kiállítást Szauder József professzor nyitotta meg. Többek közt jelen volt a megnyitó ünnepségen dr. Giuseppe Angelini, az Olasz Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja. Salvatore Vergari, Pesaro megye tanácsának elnöke, a Római Magyar Akadémia, s a magyar nagykövetség képviselője.

A ma is szinte teljesen a középkori falakon belül megbúvó festői városka szorosan épült házai közül kiemelkedik a Palazzo Ducale, a Dóm és a campanile. A Palazzo Ducalet Federico di Montefeltro herceg építtette. A nagy reneszánsz festő, Piero della Francesca Uffiziben látható világhírű képe őt ábrázolja. A város nagy szülöttei közé tartozik Raffaello is.

Szabó Iván faszobrait állította ki, részben azokat, amelyek olaszországi tartózkodásának élményéből születtek. Czinke Ferenc az utóbbi évek művészi törekvéseiről kívánt számot adni. Amint azt a kiállítás katalógusában írja, mindig nagy felelősségű szám adás egy-egy kiállítás: „Ez a számadás különösen akkor jelent az alkotó számára gyönyörűséget, ha ezzel adósságát kívánja törleszteni. Itália számomra mindig a megindító élmények világát jelentette, jelenti, s az ihletett világ számonkérheti a megörvendeztetés örömét. Alkotó világomat az a tiszta forrás jelenti ugyan, amit a magyar népművészet formakincséből átálmodhatok sajátommá, de Itália csodálatos varázsa nyomott hagyott bennem."

Czinke Ferenc korábbi grafikai sorozatai közül bemutatta Urbinóban az Ősi szerszámok, a Koskirály és a Bartók sorozatokat. E sorozatok forrásvidéke a népművészet, az a csodálatos világ, amely mai életünket is gazdagítja, s a művészi önkifejezés gyötrelmein átszűrődve a ma embere számára is tartogat igaz mondandókat.

Az Édesanyám ikonja című lap több magyar és külföldi tárlaton szerepelt már eddig is sikerrel. Czinke Ferenc az urbinói kiállításra is elvitte.

— Egyik reggelre valaki nyíló vörös rózsacsokrot helyezett alája — jegyzi meg Czinke Ferenc. —Ez a csokor legkedvesebb urbinói emlékeim közé tartozik.

Az egykori jó barát, Paróczai Gergely emléke is elkísérte a művészt Urbinóba. A Paróczai Gergely halálára című lapot is láthatta a tárlat közönsége. A háromhónapos olaszországi tartózkodás élményéből több sorozatot is készített, s készít Czinke Ferenc. A tenger természete című sorozat a kiállításon kicsit „adósságtörlesztés" is Itáliának, mindazért a varázsért, amely mély nyomot hagyott a művész élményvilágában.

Czinke Ferenc a tárlat alkalmával Urbinó városának ajándékozta a Köszöntő piros virággal című grafikáját, s a város múzeumának adta a Kiszejárás című rézkarcot.

— Mindig szívesen és köszönettel emlékezem az urbinói kiállításra — jegyzi meg.

S nem felejti el, amint a virágos városkára egy estén át hullott a hó.

Tóth Elemér

Negyvenhat harcos év

Távol a város zajától, csendes, békés otthonukban, Salgóbányán, egy volt mérnöki lakásban kerestük meg a Macsuda családot, melynek minden tagját jól ismerik a környéken a fiatalok és idősek egyaránt. Hogyne ismernék őket, hiszen idősebb Macsuda András, aki egy év múlva hatvan éves lesz, fiaival, Jánossal, Tiborral és Andrással együtt a pártot, a néphatalmat szolgálják: munkásőrök. A legkisebb fiú, Zoli is kérte már felvételét a testület tagjai sorába. Mivel azonban még nem volt katona, lemondatták erről a szándékáról. Zoli azóta neheztel is mindenkire, aki ebben érintett.

— Hogyan is kezdődött? — tettük fel a kérdést idősebb Macsuda Andrásnak, aki Salgótarjánban az egyik munkásőr objektumon őrszolgálatot lát el.

— Amikor 1956-ban hírül vettük, hogy veszélybe került a néphatalom, többen elhatároztuk: fegyvert fogunk — kezdte szavait Macsuda bácsi. — Tudtuk, hogy hol a helyünk. Termeltünk és szolgálatot adtunk. Nálunk nem is volt különösebb probléma. A salgóbányai bányászoknak így jutott arra is erejük, hogy a megye olyan gócain lépjenek akcióba, ahol arra szükség volt. Aztán 1957 elején, amikor megalakult a munkásőrség —, de azóta is —, egy jól összeforrott alegység működik ezen a telepen.

A teljesség kedvéért hozzátesszük, hogy idősebb Macsuda Andrással ott volt minden akcióban — első perctől kezdve — János fia, aki talán az ország egyik legfiatalabb munkásőre volt 1957-ben, hiszen 17 éves korában öltötte magára az acélszürke milicista ruhát. Ők ketten tehát 16 éves munkásőrök. Később Tibi is nyomdokaiba lépett, 18 éves volt, amikor 1959-ben kérte a párt fegyveres testületébe való felvételét. András 1972-ben volt előképzős. Ő 25 éves korában, ez év januárjában tett esküt.

Most már apa és három fia szolgálja a pártot, a néphatalmat. A három fiú a salgótarjáni városi Kun Béla Murr kásőr Zászlóalj negyedik századában teljesíti önként vállalt kötelezettségét. Jancsi és Tibi a kányási bányában, egy szocialista brigádban szorgoskodnak. András autószerelő szakmunkásként szabadult, jelenleg a TIGÁZ-nál gázkészülék-szerelőként tevékenykedik. Az apa 38 éves aktív

Bemutatjuk a munkásőrség aktív harcosait. Macsudáékat. Ülnek: idősebb Macsuda András és fia János. Hátul: Tibor és András

Fotó: Rétsági János

alatti munka után, 1967-ben vonult nyugállományba.

Macsudáékról parancsnokaik a legnagyobb elismeréssel szólnak. Élenjárnak a harci képzésben, a szolgálat ellátásában. A határ mentén már nagyon sok álmatlan éjszakát töltöttek, miközben segítették a fegyvertársak sikeres akcióját, biztosították a határ sérthetetlenségét. Jancsi az elmúlt év végén tért haza a munkásőr központi alegységparancsnoki iskolából. Tibi is rajparancsnok. Mindannyian párttagok, politikailag is állandóan bővítik ismereteiket.

Amikor az ízlésesen berendezett lakásban beszélgettünk, sok-sok epizód elevenedett fel Macsudáék több mint 46 éves munkásőri pályafutásából, élményeiből. Mindezt reprezentálja az a számos kitüntetés, dicséret, amelyet idősebb Macsuda András és három fia a politikai, a gazdasági munkában elért eredményeikért, és a munkásőri feladatok ellátásáért kiérdemelt.

Bátor, igazságos, szolgálatkész és vigkedélyű emberekként ismertük meg az elmúlt kat. Emellett sok jót hallottunk róluk Salgóbánya-telepen és a negyedik Salgóbánya-telepen. Ritka az a család, amelyben így és ennyire jól megértik egymást a testvérek, a szülők.

Macsuda néni, amikor a férje és gyerekei szolgálatba készülnek, türelmesen készíti, szinte simogatja a két kis unoka társaságában a ruhákat, a bakancsot és a felszerelési tárgyakat. Így vélekedik:

— Én, mint háztartásbeli, mindig igyekeztem segíteni férjemet és fiaimat a feladatok ellátásában. Megértéssel, jó szóval, gondolatuk megérzésével igyekszem támogatni fáradságos, sok időt igénylő munkásőri tevékenységüket. Nagyon örülök annak, hogy becsülettel szolgálják a pártot, a néphatalmat. Remélem, Zoli, a legkisebbik fiunk is ott menetel rövidesen a becsületes milicisták sorában.

Sokat, nagyon sokat lehetne elmondani Macsudáékról. De e néhány sor is azt példázza, hogy a munkásőrök nagy családjában nekik is nagy részük van abban, hogy belső rendünk, közbiztonságunk szi-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Czinke Ferenc

Északmagyarország

1973 OKT 18

1021

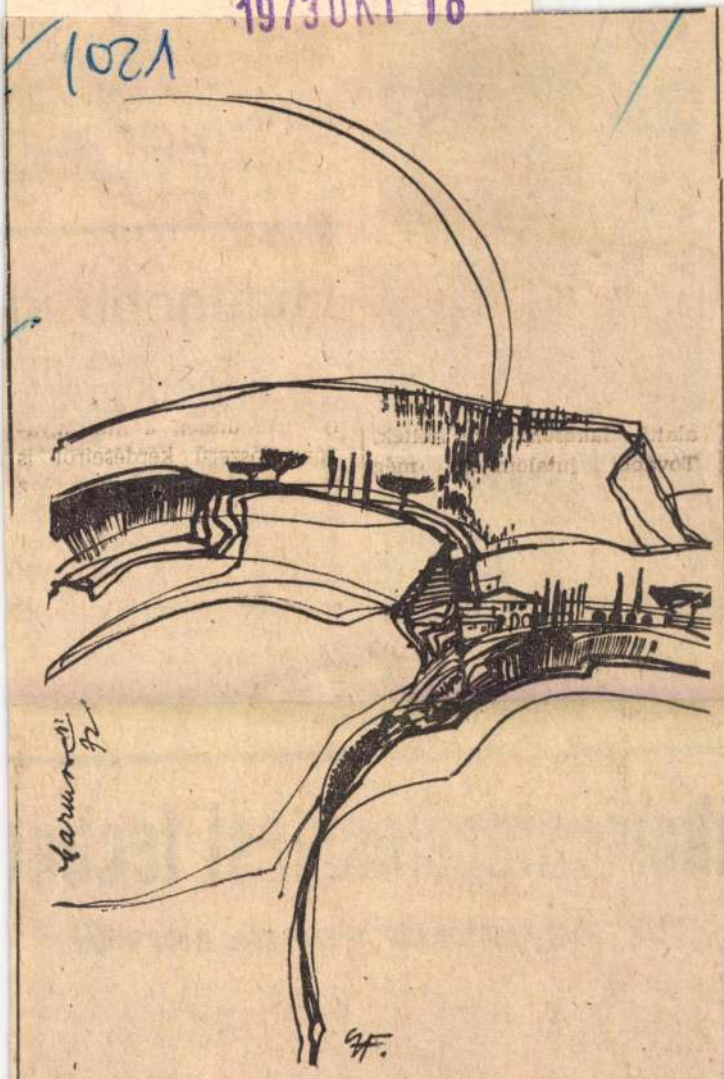

OLASZ TÁJ

Czinke Ferenc rajza

Vantal Gyula műszerész az elektroacélmű egyik fontos berendezését javítja
Fotó: Szabados György

A sarkvidéki eredetű hidegre érzékenyen reagált az ország. A nagy hőmérséklet-csökkenés ugrásszerűen növelte az elektromos hősugárzók és fűtőeszközök, berendezések felhasználását. Az országos tehereloszto központtól kapott tájékoztatás szerint a hazai erőművek azonnal követték a váratlan áramigényt. A hideg ellensúlyozására 100—150 ezer kilowattal növelték az energiatermelés teljesítményét. Ez a többlet annyi, mint amennyi két nagy ipari városunk

ukoricatermesztési techno

A bábolnai rendszerről

gazdaság a terméstöbblet 20 százalékát is Bábolnának juttatja. Ennek ellenértékeként, a program szervezője szaktanácsadást, alkatrészellátást, szervizt és talajvizsgálatokat ad. Ugyancsak Bábolna szerzi be a vetőmagot és a növényvédő szórnak rájuk. A területet őszi mélyszántás után tárcsával eldolgozzák. Ezeket a munkákat természetesen megelőzi a kukorica szárának leégetése és a műtrágyázás. A hatóanyagot talajvizsgálatok alapján adják, mindig a tervezettől két-három mázsával nagyobb

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 OKT 6

ÉLET ÉS IRODALOM

Czinke Ferenc

1021

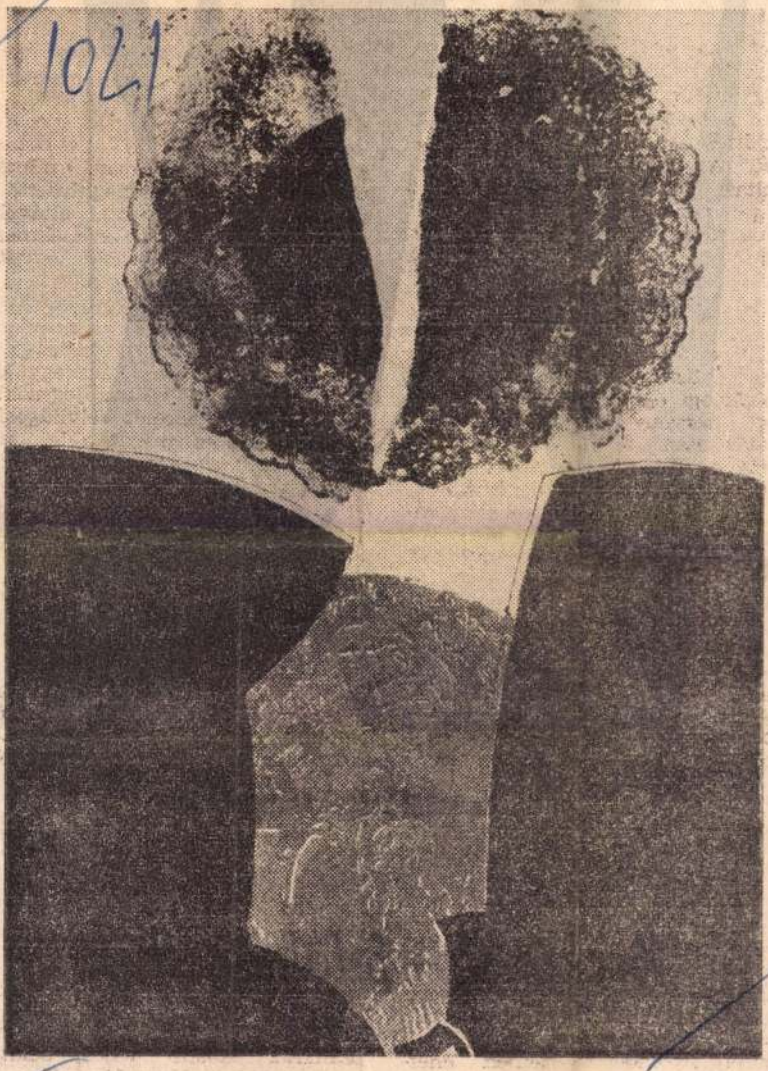

Czinke Ferenc litográfiája

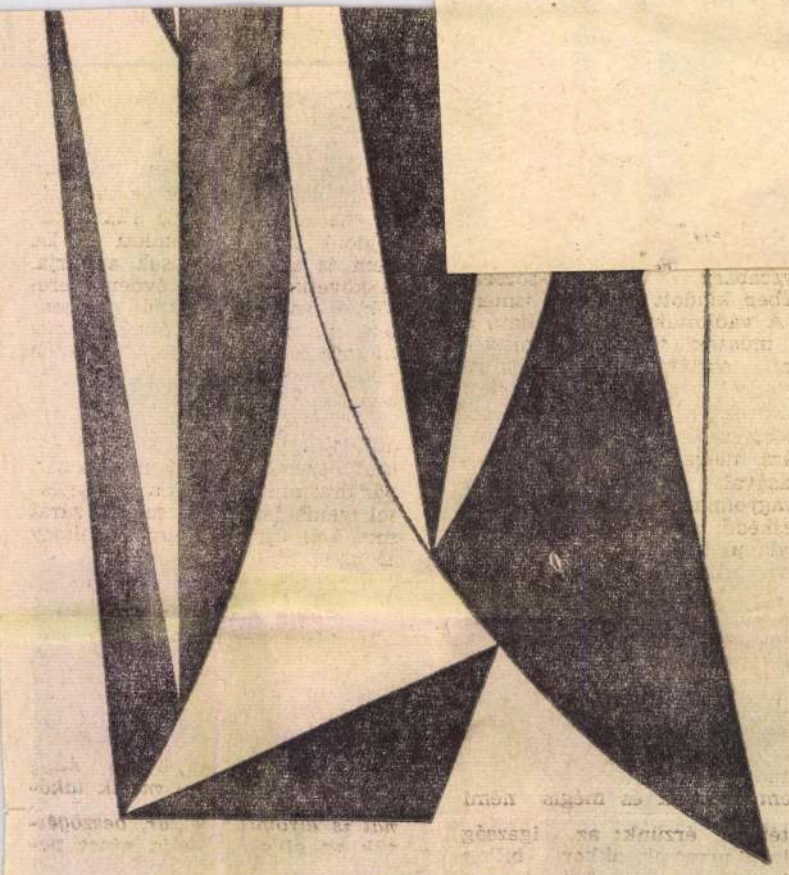

Csanádi Lajos: Kompozició

Arcképek – felülnézetben

Elfoglalt ember

Mindig roppant elfoglalt lévén, képtelen volt időt szakítani a

ciója a horizontális és vertikális elhajlások vektoranalízisével lehetőséget nyújt a föld (és a világegyetem) bármely pontján, bármely test, bármely állásában bármely időben (bármely satöbbi) ár-

Czinke Ferenc
1021

Betlehemesek — Czinke Ferenc tűzzománca

A X. MISKOLCI ORSZÁGOS KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS ANYAGÁBÓL

Szövőnő — Galambos Tamás festménye

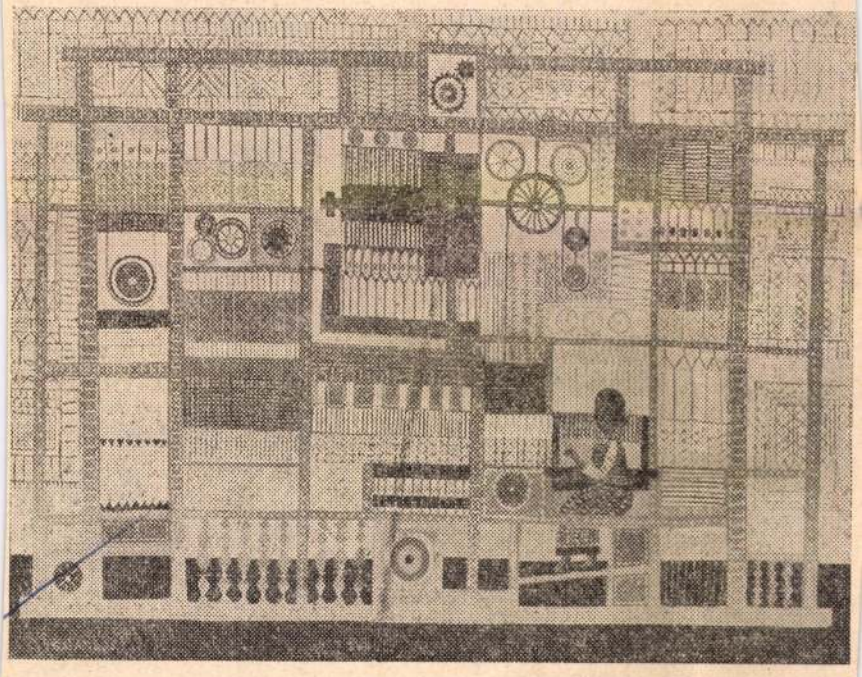

ardai és nem vigasz. Komoly szá-
ológépekbe programozzák Homé-
osz szövegeit, Dante terzináit, a lí-
át is birtokba vette a módszer.
leggondolhatjuk most már, a vers
gzisztenciális érvénye kisebb, mint
alaha, s oly sokoldalú és mély
lemzés tárgyává tették, mint soha.
Kinek írják a verset, ha nem az
lvasónak? Miért születik a költé-
zet, ha nem azért, hogy emberek-
ek lelki táplálék legyen? — De a
öltészetet közvetítő kritika, ma-
yarázat egyre előkelőbb lesz, tá-
olságot tart olvasó és maga kö-
ött. A laikussal mit se törődve,
árja a maga külön és távoli útját.
Már képletekkel dolgozik, módszere-
en elemez, intézményesít verstani,
tilisztikai kutatást, bizottságba tö-
hörülnek a szakértők, szakfolyóira-
ot alapítanak, s olvassák — egy-
nást. Mivel a költői alkotás tudo-
nányos vizsgálat tárgya, modern
yelvészek és logikusok ügye, s eb-
en a nagy módszerességben csak
z a vigasztaló, hogy mely naívak
a költészettudomány képviselői! Mert
zinte üdítően hat ránk az iparko-
dás, végre is megleltük az utat, mely
a költészet végső titkainak megér-
téséhez vezet.

Mi azonban nem hiszünk a vég-
ső megoldásokban. Mi több, úgy
véljük, nincsenek is végső megoldá-
sok. S ha már szkepszisünket így
megvallottuk, azt is megmondjuk,
örvendetesnek tartjuk a vers kö-
rül ezt a tudományos mozgalmat.
Ami természetesen csak nálunk eny-
nyire friss és új, másütt már régi
és kitaposott ösvény. S mint ilyen-
kor lenni szokott, az újdonság hó-
dít, divattá fokozódik, oly erős
hangsúlyt kap, hogy fontosabbnak
mutatkozik a módszer, mint ami-
ért van. Az újsütetű ismeret han-
gos, lehet vele dicsekedni, kelleti
magát annak is, akinek pedig nem
is kéne. Aki pedig megmakacsolja
magát, elfordítja a fejét, még gya-
núba is keveredhetik. Hogy ugyan-
is savanyú a szőlő.

Nekünk inkább mostanra savа-
nyodik meg. Ilyen az ízlésünk. Ko-
rábban még sóvárogtunk is egy ki-
csi módszeresség után a líraelem-
zésben, de mióta evvel a dobbal
fogják nálunk is a verebet, hát
eszünkbe jutott egy s más. Mind-
járt először az, mi lesz a laikus
versolvasókkal. Mint riadnak meg
szegények, ha látják, mily bonyolult
is a vers. Mily nagy készültség kell
hozzá. Megértéséhez. Vagy éppen
úgy van ez, mint a természettudo-
mány is. Az is csak a kevesek dol-
ga utóbb már, s a többség csak az
áldását tapasztalja. Vagy az átkát.
Mert nem a két kultúra kérdése ez
itt, csak másként, mint véltük ed-
dig? Nem humán és természettudo-
mányra szakadt az, magasra és
népszerűre. Egyáltalán; már nincs
is más, csak magas művészet és
magas tudomány, s hogy csak ke-
vésnek jut belőle, a többségnek
nincsen is rá szüksége.

Mikor ilyen nagy forrásban van
a szellem egy-egy területe, érde-
mes az okát keresni, indítékainak is
utánamenni. Érdemes okkal forr-e,
eléggé nemesek-e indítékai? Vagy
csak szorgalmas diákok hangoskod-
nak itt, akik leckét kaptak, s most
egymással versengve — kicsit stré-
berkedve is — kapkodják a szót.
Birtokba venni egy-egy szellemi te-
rületet, mindig is hangoskodással

ke-völgye. S ebben a nagy iparko-

NAPJAINK
SAJTÓFIGYELŐ
Magyar Hirdető
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1968 DEC

asszimilálás! S kinek jut eszébe a
körültekintő szembesítés? A magyar
líra újkori fejlődésének rendjét meg-
állapítani éppoly fontos, mint a vers-
elemzés modern módszereinek elsa-
játítása. Az eltanult módszerek ezen
az anyagon próbáltassanak ki, s
alakuljanak a magunkévá.

Már csak azért is szót kell emel-
ni, mert nálunk szokás a hozott
szellemi poggyászt bámulni, mérté-
ken felül becsülni. Evvel a hazai
szellemi életet összezavarni. Nálunk
az akadémizmus kétféle. A messzi-
ről árulkodó konzervatívság az
egyik. Tisztessége, hogy nem titkol-
ja magát. A tanáros modernkedés a
másik. Kacérsága, hogy megjátssza
magát. A jól értesültség, a művelt-
ség kitömött, karcsúsított ruhájába
bújtatja esetlen testét. Csakhogy
— mondjuk —: Lévi-Strauss és Max
Bense (még ez utóbbi is!) originális
szellemek, akik a konkrét világra
és szellemiségre tapadva alkotják
meg a maguk módszervilágát. Honi
újsütetű követei azonban inkább az
ő anyagukba tapadva, anyagukat ki-
vonatolják, rendszerezik. S egy szel-
lemi konstrukció megértése és köz-
vetítése, az is valami, de ne túloz-
zuk el jelentőségét. S ne feledjük,
hogy nekünk magunkból is kellene
alkotni.

S már ha ily saját alkotásról van
szó, nincs olyan nagy zaj körülötte.
Nálunk még az is eredmény lenne,
ha századunk időbeli rendjét kiala-
kítanánk. A magyar szellemi fejlő-
dés legújabbkori ízelődését, tagoló-
dását. Az erre való törekvéseket —
már hallani vélem — nemzeti el-
maradottságnak minősíti az új tá-
jékozódás. Mind visszatérő baja ez
a magyar szellem fejlődésének.
Minduntalan újra polarizálódik. Az
önelvűséget termő historizmusra és
az álobjektivizmust állító európéer-
kedésre. Igen, a sznobok és paraszt-
tok minduntalan visszajáró kísér-
tete!

Nem vagyunk ellene az új tá-
jékozódásnak. Csak pontosabb kö-
rülhatárolását sürgetném. Mert,
hogy nem új, jól tudjuk, de vajon
annyira nélkülözhetetlen-e mint je-
lenlétéből következtetni vagyunk
kénytelenek? A strukturalizmus
megváltotta a nyelvészetet. Az in-
formációelmélet tudománnyá tette
(Addig mi volt?) A módszer elő-
térbe került a műelemzésben, újjá-
szülte az irodalomtudományt, össze-
kötötte a megújhodott nyelvtudo-
mányt az irodalomelmélettel. De
máris látszik a veszedelme. Ezek a
törekvések erősen fenyegetik az
irodalomkritika amúgy is ingatag lé-
tezését. És teljesen elnémítják —
mert degradálják — az irodalom
népszerűsítését. A kritikára vonat-
kozóan nyilvánvaló, mennyire
könnyebb ellenállás irányát muta-

A X. MISKOLCI ORSZÁGOS KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS ANYAGÁBÓL Be

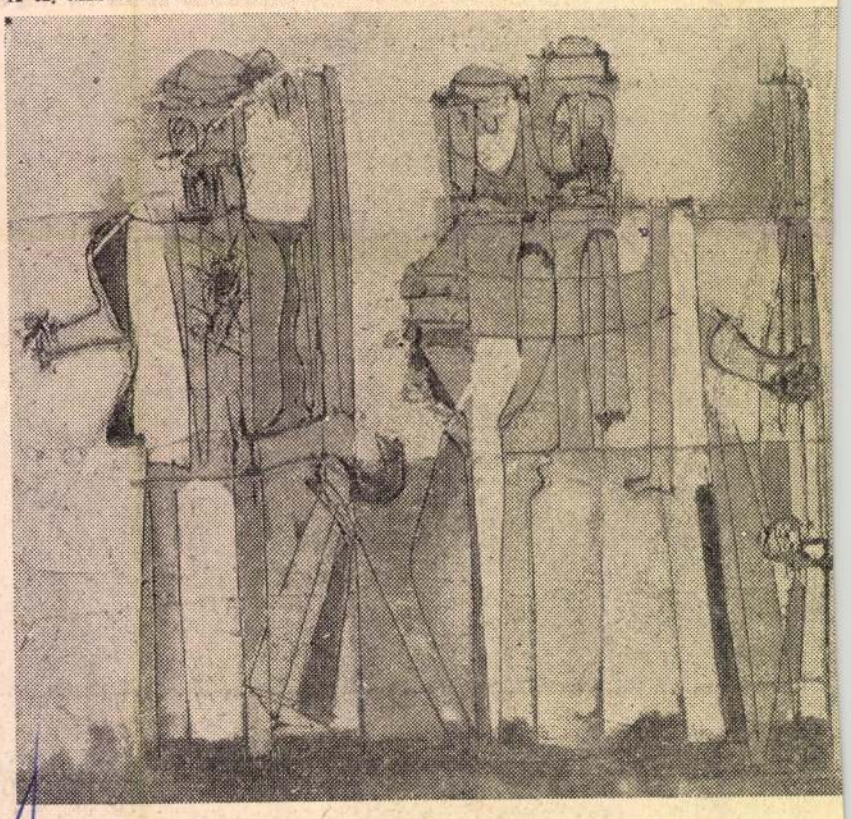

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1973 NOV 10

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Czinke Ferenc

1021

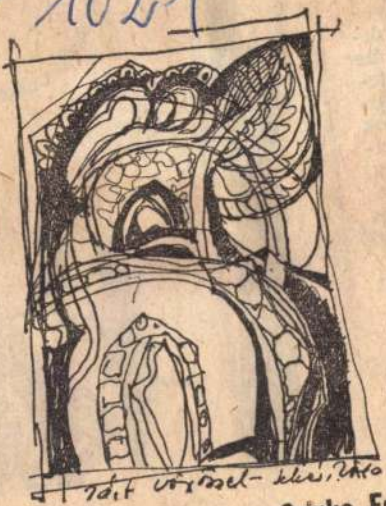

Czinke Ferenc rajzai

1973. NOVEMBER 10.

ben, abban már kora
életkortól függetlenü
A kifosztó idő, az e
szélybe rántó, Illyést
hát gazdagította, ált
nem járt gondolati é
rületek felé irányítot
talás, hogy bennünk
miatt lábunk alatt a
lárd és a valóság se
ahogy eddig biológi
tosságunkban hittük,
katartikusan érte. Iga
bölcselő szó-vesztve pillogat" itt,
s érthető az önmagának címzett
felhívás: „Költő, felelj!"

De hát szegény költő, szegény költészet! Mindig is olyan feladatokra kénytelen végül is vállalkozni, csaknem azt mondtam, olyan feladatokba ugrasztódik bele, melyek felülmúlják elménk lehetőségeit. Nevezze néven az elmondhatatlant, értesse meg a magyaráza-

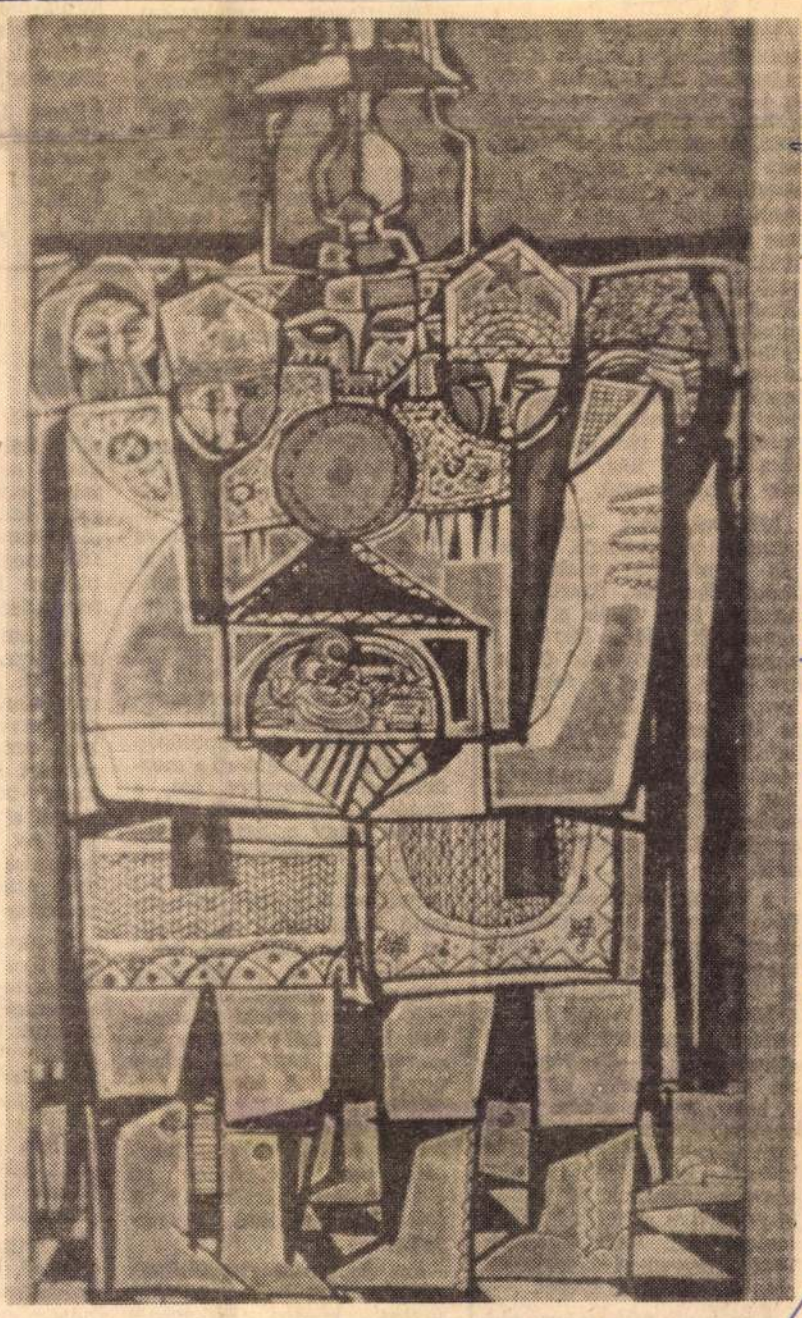

Czinke Ferenc Befl-homesek című műve
(MTI foto — Szebellédy Géza felvétele)

IRODALOM MŰVÉSZET

Néhány kemény év megpróbáltatásokat hozott a tamásiakra. 1863. június 3-án és 4-én olyan fagy volt, hogy a határt teljesen letarolta. 1865. augusztus 6-án, vasárnap délután szörnyű tűz pusztított Tamásiban. Leégett 34 ház, 28 pajta, istálló, tele marhával és gabonával. 1866. május 14-én és azt követő tíz napon át északi szél dühöngött, amely 23-ára mindent megfagyasztott. De 1873-ban hosszú, enyhe ősz lévén, még karácsonykor is legeltettek. 1875. szeptember 2-án este ismét szörnyű tűz pusztított, a lángok martaléka lett 60 ház, 13 pajta tele takarmánnyal.

1914-ben ránk szakadt a pusztító világháború. A nótás tamásiakat Galícia, a Keleti-Kárpátok, Szerbia és Albánia felé vitték a katonavonatok. Még folytak a harcok, amikor a cári Oroszországban kitört a forradalom. Katona Szabó József és id. Szabó József, akik hadifoglyokként voltak kint, részt vettek a forradalomban mint vöröskatonák. Idehaza is sok szívet meggyújtott Lenin népének példája.

A Tanácsköztársaság bukása után a tamásiakra is rászakadt a sötét Horthy-korszak. A 24 alapító család ez ideig 1500 lakosú községgé fejlődött. A falu sok lakója teljesen nincstelenné vált, ellenben a 20—25 nagygazda megtartotta a birtokát. A harmincas és a negyvenes években állandó ellentét dúlt a nagygazdák és a föld nélküli proletárok között ezért a tamásiak rá voltak kényszerítve arra, hogy akár summásként, akár kubikosként idegenben keressék meg a család kenyerét.

A második világháború elején a tamási proletárokban, cselédekben lángot vetett az elkeseredés. 1942. április 1-én vagy 30—35 szolgalegény sztrájkolt a községháza előtt, ahol a járási gazdasági felügyelő 4 csendőr jelenlétében szólította fel őket a munka felvételére. A gazdák nem ígértek, a szolgalegények pedig nem engedtek. Így néhánynak el kellett hagynia a falut. Berta István, Kovács Józsefet és társa a párttagok nyugalmukat megőrizve, a rendszer mellett hűen kitartva védték a község nyugalmát, üldözött és veszélyben levő elvtársaik biztonságát, a termelőszövetkezet közös vagyonát. Az ellenforradalom leverése után nyomban át tudták venni a község irányítását, vezetését, és járásunk területén el-

járulásból ép
zánk felszal
évfordulójána
felszabadulás

Állami költs
újítottuk a
mes iskolát,
tahivatal és
épült.

Sze

Élőlények é

Az élőlények — madarak, denevérek, rovarok — repülése már akkor felkeltette az érdeklődő ember figyelmét, amikor a repülés egyetlen eszköze még a léggömb volt. Az állatok repülésének törvényszerűségei jelentős szerepet játszottak a repülés elméleti alapjainak kidolgozásában. De ennél tovább nem léptek, mert a repülés egyszerűbb úton haladt tovább. A repülőgép esetében a felhajtóerő a mozdulatlan szárnyakra hat, a vonó-, illetve tolóerőt a légcsavar vagy a hőlégsugaras hajtómű szolgáltatja. A felemelkedéshez szükséges aerodinamikai erőt mozgatható szárnyakkal a technika mind ez ideig nem tudta előállítani. A természetben viszont ez mindennapos.

A bionika fejlődése azonban ismét felkeltette az élő szervezetek repülése iránti érdeklődést. A bionika feladata, hogy feltárja és a gyakorlatban alkalmazza azokat a konstrukciós megoldásokat, amelyekben az élő természet felülmúlja a jelenlegi technikai vívmányokat.

Az élőlények repülésének „gazdaságossága" például fontos kérdés. Érdemes-e időt és anyagi eszközöket áldozni a kutatásra? Előfordulhat ugyanis, hogy a vizsgálat kideríti, hogy a repüléshez szükséges energia-ráfordítás nagyobb, mint a repülőgépek esetében.

Elvileg a kérdés megválaszolása egyszerű: hasonlítsuk össze a repülő madár vagy rovar által — egy óra alatt, egységnyi testsúlyra — felhasznált kalóriát a repülőgép azonos körülmények közzött felhas
gának kalór
szerű elv
ezt a szám
elvégezni,
rült megmé
pülésre fel
mennyiségé

Az embe
stb. ilyen
ütközik lek
dályokba.
tankönyvbe
kép, amely
rékpárt haj
maszk taka
vezeti el a
gőt. Az ö
elemzése m
mok által
mennyiségé

A repülő
ban ilyen
vizsgálhatj
mészetes, h
rovarok e
sáról telje
feltételezés
lágot. Egye
hogy hata
energia sz
dig jelen
felhasználá
lándzsát.

A vita
dőlt el. A
módszerei
három évb
fejlődtek.
a madar
anyagcseré
szélcsatorn
téssel. A
mentesen
leti alanny
pülési seb
lelően ára
gőt. Szárn
dig állanc
levegő ö
mérték az
mennyiség

1972 OKT 15

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Czinke Ferenc

Népszava

1021

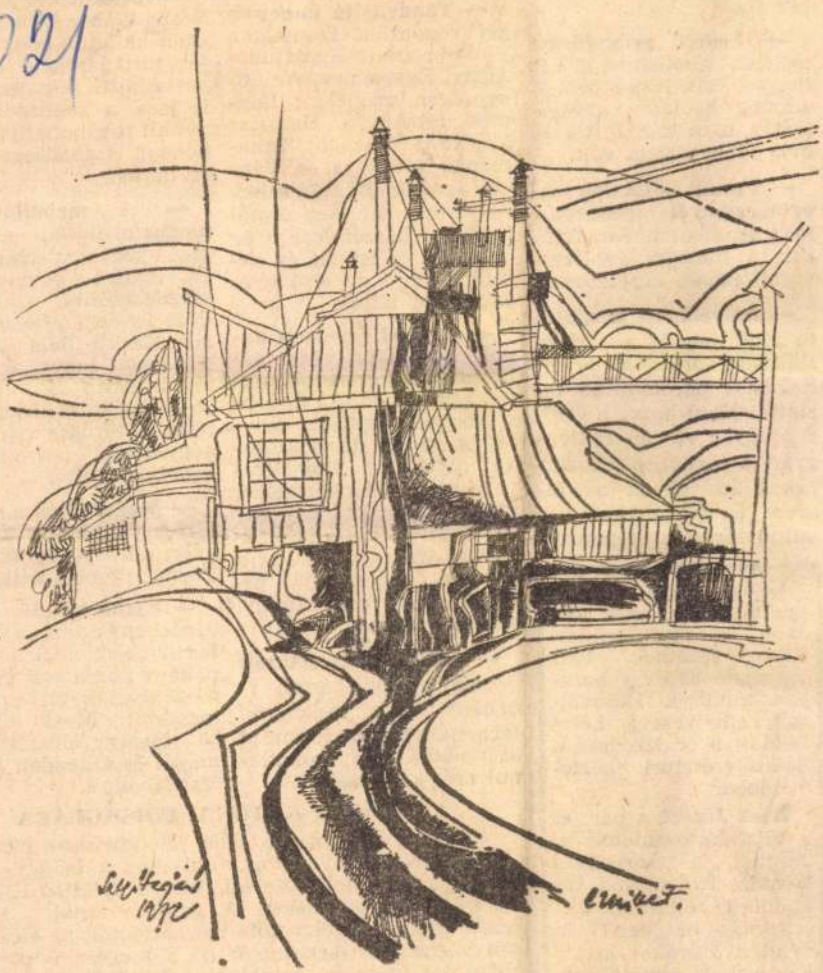

Czinke Ferenc: Salgótarján

vállalatok és szövetkezetek.

— **Fedett gyógyfürdőt** avattak szombaton a Vas megyei Bük községben. A számos betegség gyógyítására alkalmas fürdő 10 évig idényjellegű volt.

— **A munkásfiatalok szavalóversenyét** rendezték meg szombaton Kaposváron a somogyi szakszervezeti napok keretében.

— **Művelődési központtá** alakítják át a sárvári Nádasdy-várat. Helyreállításához hárommillió forinttal járul hozzá a Győri Magyar Vagon- és Gépgyár. A vár teljes rekonstrukciójára ebben az ötéves tervidőszakban 15 millió forintot költenek.

Gyüge János, a munkásmozgalom régi harcosa, a ruházatipari szakszervezetnek 1907 óta tagja 83 éves korában elhunyt. Hamvainak elhelyezése hétfő délelőtt 9 órakor lesz a Rákoskeresztúri köztemetőben.

Beck József, a párt és a munkásmozgalom régi harcosa, a Szocialista Hazáért Érdemrend tulajdonosa elhunyt. Búcsúztatása október 17-én délután 3 órakor lesz a Kispesti új temetőben.

—
get
a I
mán
neps
csik
Népi
csán
csa [illegible] miniszterhelyettes. Dr. Ács Antal rektor köszöntötte az egyetem hallgatóit és oktatóit, majd az első évesek esküt tettek.

— **A pécsi egyetemi napok** szombaton véget értek a város orvostudományi egyetemén. Az ünnepségsorozat keretében szovjet és francia díszdoktorokat avattak, „Pro Universitate" emlékérmeket, aranydiplomákat és aranykoszorús törzsgárdajelvényeket adtak át az arra érdemes tudósoknak, orvosoknak, egészségügyi szakembereknek.

— **Erdőtüzeket okozott** Szumátra déli részén és néhány más indonéziai tartományban a több mint öt hónapja tartó, szokatlanul erős szárazság.

— **A menetleveleket meghamisította,** sikkasztást, közokirat-hamisítást és csalást követett el, megdézsmálta szállítmányát és feketefuvart vállalt Kreith Béla 26 éves budapesti lakos, a Gabonafelvásárló és Feldolgozó Vállalat gépkocsivezetője. A bíróság egyévi és négyhónapi szabadságvesztésre ítélte.

— **Megkezdték a beköltözést** szombaton a diósgyőri városközpontban elkészült újabb 180 lakásba.

— **Újabb lázadás** tört ki pénteken Columbia körzet börtönében, ahol a rabok néhány napja már egyszer megtagadták az engedelmességet. Most mintegy 80 fogoly elbarikádozta magát és szabadon bocsátást követelt.

PÁLYÁZAT KATONAI FŐISKOLÁRA

Katonai főiskolákra való jelentkezésre hirdetett pályázatot a honvédelmi miniszter, a belügy- és a művelődésügyi miniszterrel, illetve a KISZ KB első titkárával egyetértésben. A pályázó tanulók jelentkezési lapot a középiskola igazgatójától, az előző évben végzettek (sorkatonák is) a kiegészítő parancsnokságtól kapnak. A pályázat beküldésének határideje 1973. január 31.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPJAINK

1972 SEP

Czinke Ferenc

1021

Az út mellett

Czinke Ferenc rajza

KÖNYVEK KÖZÖTT

Rö
szöveg nélkül

Vámos Miklós: Előszó az ábécéhez

Prózairodalmunk legújabb hulláma, a „fiatal próza" kétségtelenül létezik. Alig akad olyan hónap, amikor ne jelentkezne új író első kötetével; egymást követik a dicsérő és kiátkozó, vállveregető és fejmosó bírálatok, cikkek; s a fiatal irodalom — elsősorban persze a fiatalok köréből — jelentős, lelkesedni tudó és vitára kész olvasótáborral is rendelkezik.

A fiatal próza tehát jelen van, létezik; de léte bizonyos szempontból nézve igencsak meglepő és paradox. Korántsem valamely mellékes — sőt alighanem a leglényegesebb szempontról van szó!

Vámos Miklós Előszó Híres Író önvallomása elé c. novellájának hatodik riportjában a következő párbeszéd hangzik el: „Én a térre jártam, és a fiúknak mindig felolvastam, amit írtam. De unták, nem érdekelte őket. Inkább fociztak. A Béla, a barátom azt mondta: »ne keseredj el, fiú! Lehet, hogy te tehetséges vagy, de a téren nincs szükség irodalomra. A téren foci kell meg hinta!« — Maga mit válaszolt? — Semmit. Beláttam. Alkotni akkor kell, ha szükség van rá. Ha nincs, nem is lehet úgy igazán jót írni."

Vámos nincs egyedül ezzel a véleményével. *Lugossy Gyula* pl. — nyilatkozata szerint — a legcsekélyebb értelmet, hasznot sem tulajdonítja az írásnak; *Ungváry Rudolf* nagyjából hasonlóképp. A velük egyáltalán nem rokonítható, erős tehetségű *Marosi Gyula* egyetlen kötetében is a (vélt?) tehetetlenség, fölöslegesség szülte pesszimizmus uralkodik, *A tejesfiú* c. elbeszélés végletes kiábrándultságában tetőzve. Hosszasan folytathatnánk a sort; még az érettebb fejű fiataloknál (pl. *Császár István, Munkácsi Miklós)* is gyakran előbukkan a fölöslegességtudat. [illegible] mindez a félre a könyvet. Vámos elbeszélés ugyanis minőségileg *alacsonyabb rendű* egységbe szerveződtek a kötetb — külön-külön megismert novell hoz képest.

A fiatal író erényei: kitűnő meg gyelőkészsége, amely gyakran a k maszos naivitás álarcában jelentk zik; szellemesség, váratlan ötlete sajátos, gyermekes humor; a műf jok ügyes, rugalmas kezelése és ny vi leleményesség; végül: a nagyfol társadalmi indulat. Szinte valamen nyi együtt található *Kisfiúk és Nag fiúk* c. első méltán nevezetes ír sában. Vámos azonban nagy plag zátor: szemrebbenés nélkül lopkod el *saját* legjobb ötleteit, él viss képességeivel. Az *Estély* és a rövi ségében is bántóan túlírt *Előszám* egyazon — nem túl jó — ötlet ka tafájára készült; *A tenger* öncé formajáték; a *Bőrkabátos nő mon lógja* fölösleges, érdektelen megf gyelések halmaza. Ami a legfájób a kötet írásaiból együttesen már ne Vámos rokonszenves indulatosság minden rosszal perelő szándéka raj zolódik ki, sokkal inkább egy csu pán anarchikus szembenállás — a író gyűlöl minden „maszek kiszere lőt", továbbá minden autótulajdo nost. Okoskodó parabolába ágyazot orvossága is van ellenük *(Kommu nizmus)*.

Egyébként Vámos hibái nehezer bírálhatók, sőt erénynek is látszhat nak. Az író alcímek bástyáival, zá rójelek vizesárkával veszi körül ma gát, tipográfiai hadicseleket alkal maz bőséggel. „Szép este volt (ezér meg se kísérlem leírni)." Van-e hi tele, ha azt mondom: Vámos egye lőre még ezernyi dolgot képtelen le írni, s főleg megjeleníteni — hiszer olyasmit bírálok, amit — látszóla — meg sem kísérelt (mivel távo áll tőle a „stílusandalgás")!

1972 SEP 16

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Czinke Ferenc

Népszava

1021

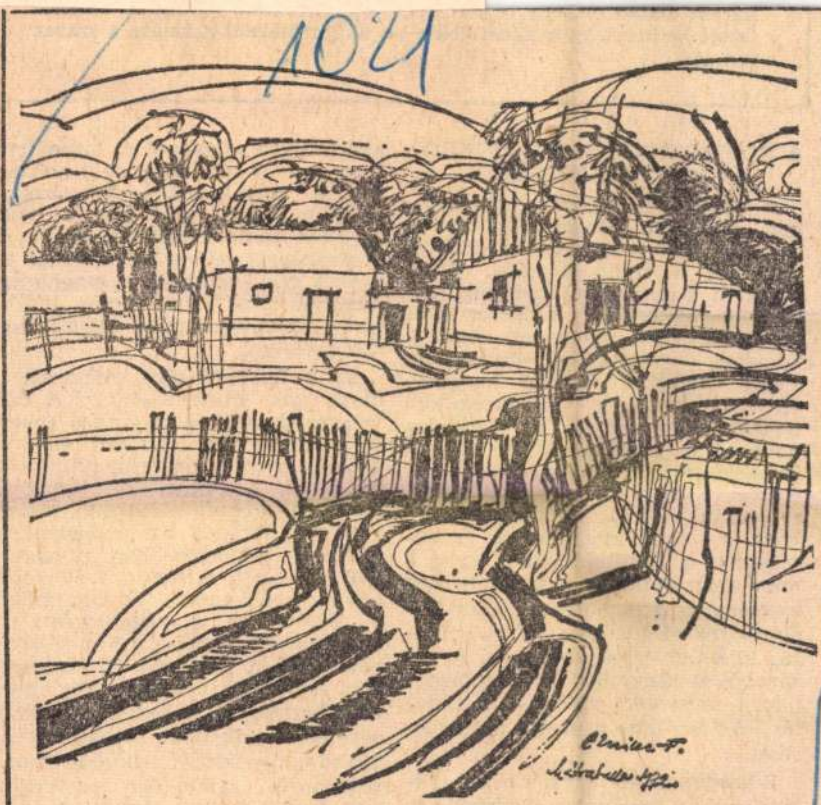

Czinke Ferenc: Mátrai falvak

három család elt, egy ten
jutott be még egy negyed
híd alja...

A KIEGÉSZÍTŐ PROGRAM(
ÉS AZ ELHELYEZÉSR(

A művelődéselméleti nyár
tem hallgatói három alkalommal
vehettek részt a Dóm téri játékokon,
láthatták a nyitó előadást, *Erkel*
Hunyadi László című operáját, az-
után a nemzetközi szakszervezeti
néptáncfesztivál gálaestjét, végül a
bolognai operatársulat előadásában
Verdi Otellóját. Kétszer hangver-
senyt hallgattak: a Dómban egy or-
gonahangversenyt és a Városháza
udvarán a kitűnően játszó Rajnai
Kamarazenekart *Kocsis Albert* veze-
tésével. Egyszer szervezett tárlatve-
zetésre mehettek az alföldi nyári tár-
latra, s volt ismerkedési est és bú-
csúest is a Tisza-szállóban. Így a 8
munkanap mindegyikére jutott még
esemény és a napközben hallott tu-
dományos előadásokat jól egészítet-
ték ki a művészeti élmények. A va-
sárnapi és az egy hétköznapi pihenő-
napon szervezett autóbusz-kiránduláslehetővé tette a megye megismerését.

E gazdag műsor egyszerre két dolgot is elárul számunkra. Egyrészt azt, hogy a vendéglátó város messzemenően gondoskodott egyéb kulturális eseményekről, mégpedig nem is

egyetem szervezőinek előzékeny figyelmességét: előre biztosítottak jegyeket vendégeiknek, és ezzel megkímélték őket attól, hogy maguk próbálkozzanak szabad idejük megszervezésével.

Ez a figyelmesség jellemezte a résztvevők elhelyezését is. A párt megyei oktatási igazgatósága engedte át korszerűen felszerelt, szép, új épületét a nyári egyetem céljaira az újszegedi kertvárosban. Kétágyas, mosdóval ellátott szobákban, melegvíz-szolgáltatással az emeletenként található zuhanyozókban, a házban megszervezett, ízletesen főző konyhával, az ugyancsak helyben működő büfével és a reggelenkénti újságvásárlási lehetőséggel a résztvevők valóban *kulturált körülmények közt* érezhették magukat. Alighanem ez is hozzájárult ahhoz, hogy a nyári egyetemet sikerrel zárhatták. Az utolsó napon kitöltött kérdőíveken a résztvevők egyöntetűen azt vallották: jövőre szívesen jönnének el az újabb művelődéselméleti előadásokra.

Maróti Andor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1972 SEP 16
Czinke Ferenc
Népszava

1021

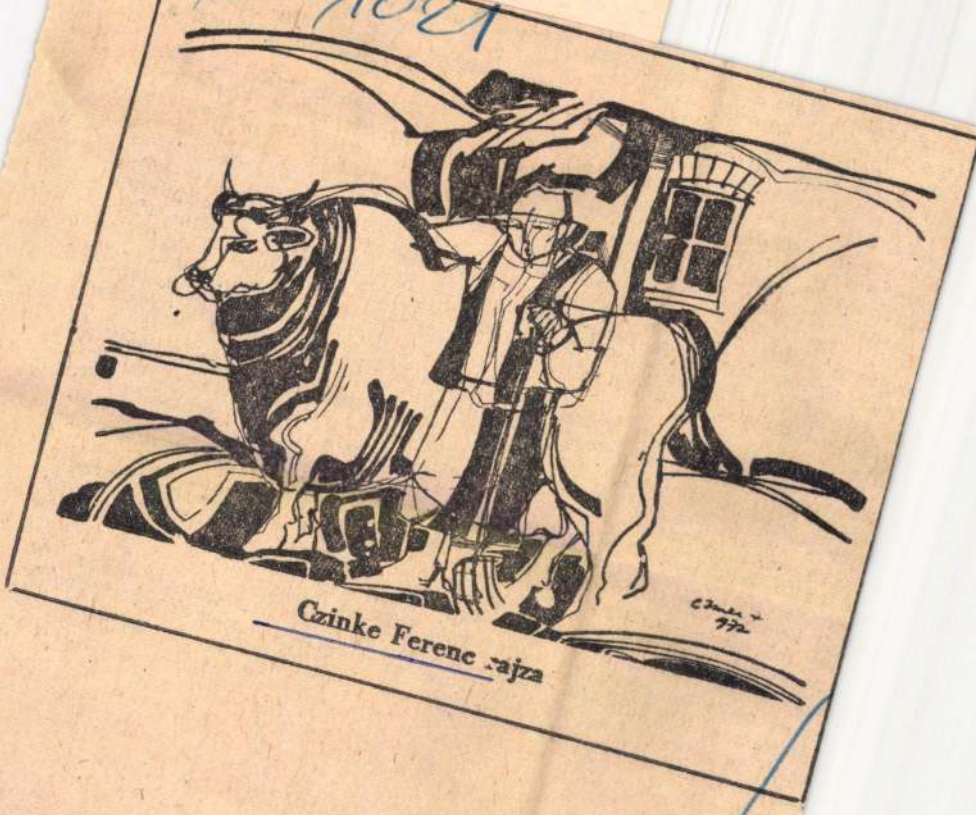

Czinke Ferenc rajza

Nyugtalan energiák lobogta
kab Jánosban élete csendesen
évtizedei során, szeretett voln
letelni, vállalkozni, szeretett
cimborálni a szerencsével, de E
mindjárt az indításnál behúzta
kéket. Ezt a házat is már tízsz
adta volna Jakab, hogy falun ve
gyen nagyobbat, olcsóbban; pénz is
maradt volna, ha azt meg befekteti
használt autóba, s azzal fuvaroz-
gat... De Etuska ragaszkodott a
szomszédokhoz, ő, idegenbe nem
megy, az autó összetörik, férje meg-
nyomorodik, ő meg ittmarad gyere-
kekkel, jobb a gyár, a biztos nyug-
díj...

Sok mindent lehetett volna kez-
deni, na, ha nem szorítja-bénítja fe-
lesége földhözragadtsága, de most
már mindegy, megfújta a kürtös a
takarodót. S kénytelen-kelletlen, azt
is tudta Jakab, hogy Etuska felejt-
hetetlen leckét kapott az örökségé-
ből kezdett vállalkozással, a bedög-
lött műhellyel. A maga szempontjá-
ból nézve igaza volt — csak hát ő
meg mégse vitte semmire, itt a bök-
kenő. Neki kellett volna vágni va-
laminek, ej hát, ha nem sikerül, újra
kezdi az ember, a büdös istenit, de
neki még női se lehettek, mert ami-

fordító...

— Válogatunk? — kérdezte Ja-
kab, s fenyegető fény villant a sz-
mében. Kinyitotta a baromfiudvar
ajtaját, három kopasz fenekű tyúk
viharzott a kutya lábasa felé. Bur-
kus ezt már nem tűrte, rájukka
gott, s mohó féltékenységgel belafa-
tyolta a mosogatólevet és kenyérhé-
jakat.

— No, Burkuskám, ugye ízlett a
lakoma? — mondta az öreg, miköz-
ben rátolta a reteszt a tyúkokra. Fel-
figyelt a kapunyitásra, Makainé cso-
szogott befelé, papírcsomagot szoron-
gatva.

— Hoztam egy kis ebédmaradé-
kot a kutyának — mondta, s máris
teleöntötte pörkölttel, nokedlival a
Burkus lábasát.

...Persze, mert mindig többet főz,
mint amennyit meg bírnak enni. Pa-
zarló csoroszlya... — gondolta Ja-

Czinke Ferenc
Munkácsy-díjas festőművész
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NÓGRÁD

1021

Tiszta forrásból...

Beszélgetés Czinke Ferenccel a népi ihletésű művészetről

Sikeres esztendőt zárt 1968-cal *Czinke Ferenc* festőművész, grafikus. Műveivel jónéhány hazai tárlat mellett számos külföldi kiállításon szerepelt, figyelemkeltően mutatkozott be, *s művészi fejlődése eredményeként Munkácsy-díjat kapott.*

Az elmúlt eredményes év után hogyan készül újabb kiállításaira — többek között a Képzőművészek Észak-magyarországi Területi Szövetségének áprilisban megnyíló salgótarjáni tárlatára? Újabban tapasztalható, népi ihletésű tematikai irányzata milyen törekvéseket jelez? — ezekről beszélgettünk műteremlátogatásunkon.

— Úgy érzem — mondja —, minden alkotónak alapproblémája legyen: a képzőművészet miképpen helyezkedik el, milyen részt vállal, és kap a társadalom egészében. Nálunk egy megváltozott gazdasági közgondolkodás van kialakulóban, s ez a kulturális életben is átorientálódást követei. Hosszú távra fel kell ismernünk a művészet szerepét. Távlati elveket kell keresnünk, hogy a képzőművészetet elhelyezhessük a társadalom szerkezetben, ezáltal a tudatformálásban helyesen vezessen — esztétikai rendeltetésében — a kultúra egészéhez. Ami nálunk a kulturális forradalomban végbement, új, merészebb továbblépést kíván a művésztől, mert felnőtt, felnövőben van egy minőségibb igényű fogyasztó közönség. Itt viszont nem szabad üresjáratot hagyni, vagy töltelékkel kielégíteni a közönséget, mert ez a pozitív kívánalom a marxista esztétikai igényeken nőtt fel.

— Mi tehát ebben a feladat?... Miképp érvényesíthető a képzőművészetben?

— A mi művészetünk évszázadok óta egy franciás iskola hatása alatt alakult ki, most viszont társadalmi talajában egészen más a realitás. Az egyetemes művészethez való kapcsolódás frissítőleg hat természetesen ma is, de az ideológiai leszerelésnek is utat engedhet egy nagy európai feloldódás, ami csak azt jelentheti, hogy fáziskésésbe kerülünk a nagy európai iskolák után, elkozmopolitizálódik formai és tartalmi kincsesházunk. Ezek a veszélyek és belső indítékok késztettek arra, hogy művészetemet minden hangzatos jelszó nélkül, de a nép szolgálatába állítsam, hogy büszke legyek elkötelezettségemre, a jó, és tiszta, leghumánusabb társadalom kétségbevonhatatlan igazságát keresem. Bartókkal együtt sokan ittak és isznak ebből a kristályvizű forrásból, s akik ezt teszik, mindig hazatalálnak.

— Hat-e jelenlegi környezete művészeti törekvéseire?

— Külön szerencse és alkalom, hogy itt élek ezen az etnikai szempontból igen gazdag palócvidéken. Így műveim megalkotásához az egész múlt, és kitárulkozó jelenünk adhatnak inspirációkat, formai és tartalmi szempontból való megújulást. Tehát nem különféle európai iskolák formakitalációi, hanem a gyermekkori reminiszcenciák és azok a lehetőségek éltetnek, hogy tevékenységem forrása a népművészet. Ebben benne érzem a leélt korok utáni friss lehelletet, mely népünk gyermekkorától a ma küzdő és alkotó, öntudatával világot átformáló embert jellemzi. Az az intellektuális igény, amely ma nemzeti múltunkhoz, népi gyökereinkhez kapcsolódik, igaz, tiszta szándékot jelent. Sőt parancsoló igényt, mert ez a világ az, amely Európa nagy művészeti kincsesházában a helyünket meghatározza. Ez lehet a korszerűség gyökere is, mert formai gazdagsága engedékenyen hajlékony a megújulásra, a kifejezés korszerű teljességére — és arra, hogy a művészet és a társadalom egymásra találása ne csak álom maradjon.

— Saját művészetén belül foglalkoztatják-e különleges technikai kísérletek?

— A legutóbbi időben grafikák mellett zománcképeket is csinálok. Bízom benne, hogy anyagánál fogva ezt is nemes művészetté lehet érlelni.

— A salgótarjáni tavaszi tárlat után hol találkozhatunk legközelebb alkotásaival?

— Az elmúlt évben tíz külföldi helyen szerepeltem, a salgótarjáni tárlatot követően május 17-én Budapesten, a Műcsarnok kamaratermében nyílik önálló kiállításom.

(barna)

...OSZIVÚ EMBER FIAI

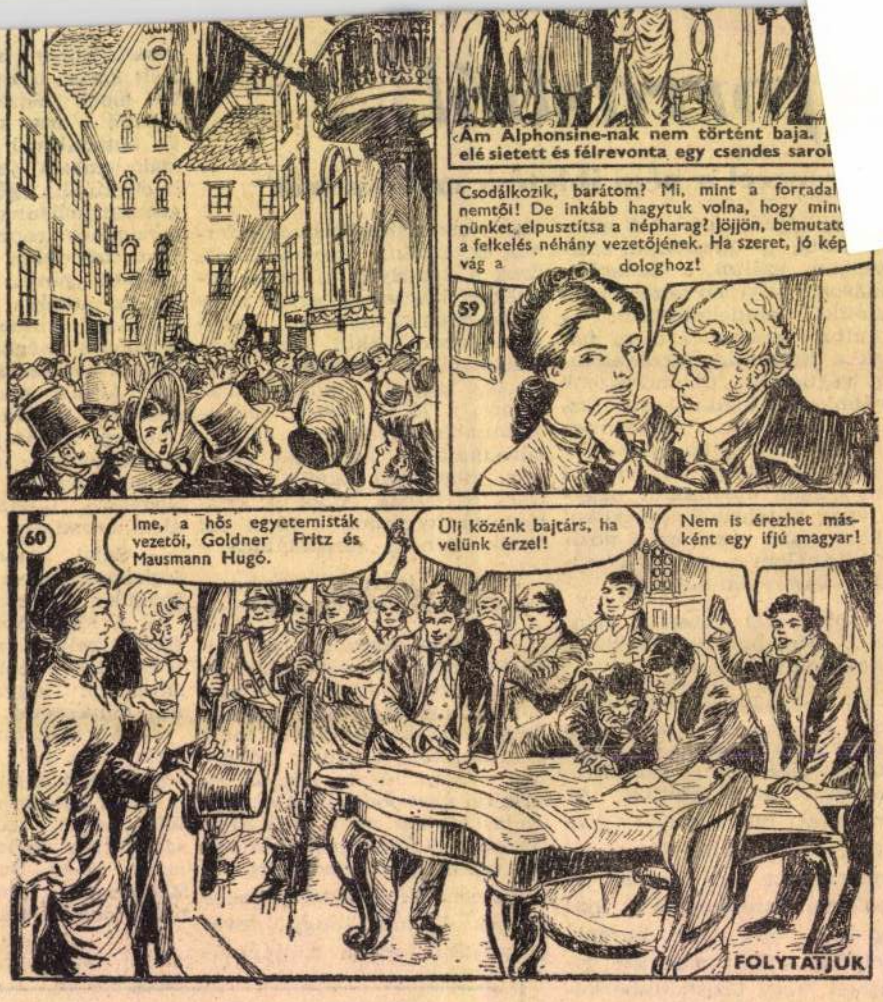

Átdolgozta: Cs. Horváth Tibor
Rajzolta: Korcsmáros Pál

meg a közelmúltban Salgótarjánban a megyei tanácson. Ennek megfelelően új alapszabályt dolgoznak ki a méhész szakcsoportok is.

Salgótarjánban működik a megye legnagyobb méhész szakcsoportja. A tagok száma meghaladja a hatvanat.

A leggyakoribb méhbetegségekről, a betegségek megelőzéséről hallgattak előadást va sárnap Balassagyarmaton a méhegészségügyi felelősök. Az összejövetelt a MESZÖV szervezte.

MŰANYAG

HAJTATÓHÁZAK, GARÁZSOK (600,— Ft), GÉPSZINEK, PONYVÁK

megrendelhetők.

Műanyagüzem, Pécs, Nagypostavölgy 39. Telefon: 17-04.

MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 345-726

Czinger Antal

NÉPÚJSÁG (HEVES)

1976 MÁJ 1

CZINGER ANTAL:
ANYÁK NAPJA

belőle tovaeredő patakban, éppen úgy nincs tudomása az emberfiának sem arról, hogy közel vagy távol esnek-e egymáshoz szivárványának forrásai, a születés és a halál két kútja. Egy bizonyos: ha nem is élünk sokáig, valami mindig volt belőlünk, s valami mindig marad. Van, ami mindig változik, és van, ami mindig megmarad. Nem kell erről sokat beszélni...

Azt hiszem, mégis vissza kell kanyarodnom a szeszélyes tavaszhoz. Annyira kiismerhetetlen, kiszámíthatatlan, annyira változékony és ingatag ez az idő, akár a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 OKT 11

ÉLET ÉS IRODALOM

Czinke Ferenc

1021

Czinke Ferenc négy rézkarca

...valóban sokjelentésű. A *büt* életmódot, életformát jelöl, de jelentheti a mindennapi élet fogalmát is, és ha a szó származását tekintjük, mindazt jelenti, ami nélkülözhetetlen a létezés fenntartásához.

„Én ezt a kifogást nem nagyon értem — folytatja Trifonov. — Hiszen az egész orosz irodalom erről szól. Miről írt Csehov? Szintén apró-cseprő dolgokról, mintegy családi belügyekről. Más kérdés, hogy miként íratik le az állapot. Én a családok belső helyzetét írom meg, de a család, értelmezésem szerint, a társadalom egy sejtje. A család életének bonyolultsága a társadalom egészére jellemző. Az én törekvésem az, hogy önnön tapasztalásaim alapján írjam le a családban zajló folyamatokat. Akadnak, akik nyílt tendenciákat ábrázolnak. Én inkább belülről szeretném ezeket a tendenciákat elemezni."

„Igenis rá kell jönnünk, hogy új városokat, városnegyedeket felépíteni sokkal könnyebb, mint az új embert megteremteni. Az emberi lélek — hogy ezzel az elkoptatott kifejezéssel éljek — roppant lassan változik. Ezért, például, az ...tatva. Nemcsak a *büt* tekintetében, hanem eszmeileg is. Szükség van tehát az egyéniségre, s meg kell őriznie azt a legkülönbözőbb hatások kereszttüzében is. A mai városi létnek ezt a bonyolult struktúráját akartam ábrázolni."

„Azt is szokták mondani, hogy műveimben valami szomorúság érződik. Mindenesetre azt remélem, hogy emberi, természetes szomorúság ez. Annak szántam. Csehov is, Tolsztoj is szomorú. Minden írónak saját tónusa van. Én arról akarok írni, ami nyugtalanít. Én nem leleplezni akarok. Meg aztán nem is hiszem, hogy igaz lenne az a vád, amit nem egyszer hallani, hogy a városi ember mind kispolgár. Egyébként nem is a kispolgárról írok. Én az emberi jellem különböző minőségeit szeretném megmutatni..."

A magnetofon tanúsága szerint így beszélgettünk Jurij Trifonovval, néhány esztendeje, moszkvai lakásán.

Elmondta azt is, hogy 1925-ben született, tehát az idén múlt ötven éves. Mesélt apjáról, akiről könyvet is írt, aki forradalmár volt, egyebek között 1917-ben a Téli Palota párttitkára, aztán pe... ...zoláshoz vezet. Hosszú alkotó válság következett, egy sportriporterré lett író sikereivel váltogatva.

A hatvanas évek végén érte utól újra a siker. Három kisregénye a *Csere*, az *Előzetes eredmények* és a *Hosszú búcsúzás* — mindhárom megjelent magyarul is — nagy vitákat váltott ki. Csak egyetlen példa... Az *Előzetes eredmények*ről az egyik folyóirat ilyen címmel írt: *Idő előtti eredmények*. E vitáról azonban később...

Trifonov és Böll

Az igazi — és most már nyugodtan mondhatjuk így —, a világsikert egy történelmi regény hozta meg Trifonovnak. 1974-ben közölte a *Novij Mir* a *Türelmetlenség* című művet, amely a moszkvai Politikai Könyvkiadó történelmi regénysorozatában több kiadásban félmillió példányban jelent meg eddig. Megjelent franciául, németül is. (Ha jól tudom, a regény magyar kiadását a *Kossuth* készíti el.) A német kiadás nyomán nemrég, augusztus közepén *Heinrich Böll* írt a *Die Zeit* hasábjain, „nagy történelmi re... ...társadalmat. Erről is Trifonov, de nem a tézisek száraz nyelvén, hanem alaposan dokumentálva az egyes emberek fejlődését. Miként jutottak erre a holtpontra, értelmetlenül elpusztítva önmagukat is. Vesztük azonban nem a cári önkény igazolása.

„A hetvenes évek vége felé a kortársak számára tökéletesen nyilvánvaló volt, hogy Oroszország beteg. Csupán arról vitatkoztak, hogy mi ez a betegség és miként gyógyítható? Határozott tanácsok, jóslások és átkok hangzottak el az országban és külföldön, félig titkos találkozókon, lármás újságokban, divatos folyóiratok hasábjain, illegálisan terjesztett röplapokon. E sötét orosz baj okát egyesek a nemzeti lélek sorvadásában vélték fellelni, mások a hatalom gyengeségéről beszéltek, ismét mások éppen ellenkezőleg e hatalom rendkívüli megerősödéséről, akadtak, akik a ragály okát a házi tolvajokban keresték, akadtak, akik a lengyeleket okolták, s persze a zsidókat, akiktől Oroszország már száz éve nem tud megszabadulni..." Így kezdődik a *Türelmetlenség*, némileg előlegezve azt az eredményt is, mely a felelőtlen jósolgatás, a tartalmatlan ...vodkát" isznak.

Egyébként a *Másik élet* tartalma viszonylag egyszerű. Olga Vasziljevna korábban ébred a szokásosnál és a sötétben, az ébrenlét és az álom határán végiggondoja életét. Van mit végiggondolni. Nemrég halt meg a férje, ő pedig ittmaradt kislányával és az anyósával. Különösebb anyagi gondjaik nincsenek: ő maga egy fizikai laboratórium vezetője, s az anyósa, aki részt vett a forradalomban, tisztes nyugdíjat kap. De ha új televíziókészüléket akarnak vásárolni, takarékoskodni kell. Az anyósával nincsen jó viszonyban, ám ez sem valami újdonság. A

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 SEP 28
MAGYAR NEMZET

Czinke Ferenc
1021

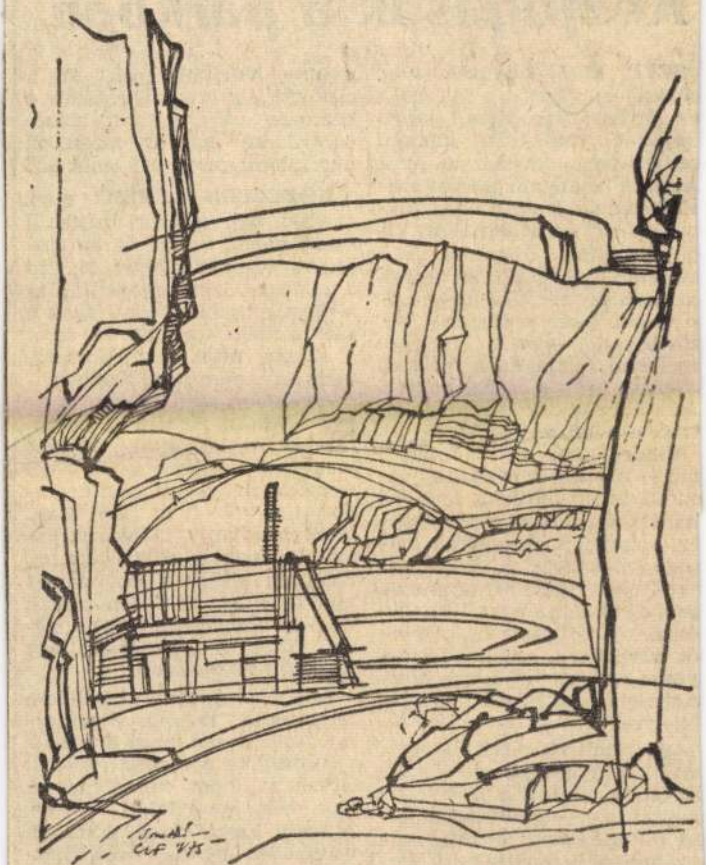

Czinke Ferenc rajza

Kézfogások a parkban

SZÉP ŐSZI délután van, apfényes és derűs, a fák, bok-ok hűvösen párolognak, kékes rnyékot vetnek a -könnyű zélben ringó levelek. A park avicsos sétányain bódult sze-elmespárok andalognak, má-utt a beteljesült szerelem bi-onyítékaként babakocsiban secsemő gőgicsél. A színes adokon öregek ülnek — cso-ortosan, akár a fecskék —, zövik a szavak hálóját, melyben fennakad a múlt és jelen: Isonzó és az, hogy a ázfelügyelő ma megint nem itte le a szemetet.

Minden nagy város álma: a öld — a park, a pázsit, a dús-ombú fa, a hűvösen lebbenő ermészetes illat, a szabad tér-ég, a csend, a játszóterek csa-sogó békessége. A Köztársa-ág tér beteljesíti ezt az álmot. gen, itt pihenni lehet, itt a kis-énzű nyugdíjasok friss leve-őt szívhatnak, arcukat beara-yozza a fény, fülüket zsongít-a a csend. Áldás szálljon erre helyre.

Ám tételezzük fel, hogy a ispénzű nyugdíjasok — akik zeretik a töpörtyűt és a csir-keaprólékot — nemcsak a tét-en üldögélésben lelik kedvü-et, hanem bizonyos fajta szo-id szórakozásra vágynak, lyan szórakozásra, amely negtoldja valamivel az esti nyülne. Várjunk csak! Mi a csuda?! Az öreg markában a kézfogás után valami színes papírdarab maradt, messziről úgy látom: piros. Mi lehet az?

KÖZELEBB LÉPEK; most az ifjú dob először, remekül összpontosít, öt fát üt háromra. Az öreg pedig hetet. Megint a kézfogás. Ismét megvillan az a piros micsoda. Nem hiszek a szememnek: úgy néz ki, mint a százas, mint a százforintos bankjegy, nem Ady, Kossuth.

Az őszülő férfi hétszer nyer egymás után. Az ifjú egyre dühösebb és elszántabb. Szinte megőrjíti a sportszeretet. Nem is csodálom, hét Kossuth vándorolt el tőle húsz perc alatt. Most azonban két dobásra hatot üt, a harmadikra kettőt. Az öreg elsőre a bal dámát találja — két fa lábon marad —, nem is folytatja tovább, kezet szorít a győztessel; egy Kossuth visszamegy.

Aztán a gigászi küzdelem folytatódik tovább. Egyszercsak hallom ám, hogy a közönség soraiban megszólal valaki: Ötven rá, hogy nincs három. Egy mély hang felel: Tartom. A mély hang gazdája később vonakodás nélkül fizet. Látszik, itt nincs kecmec, fair play alapon megy a dolog, a kimondott szóért felelni kell.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 338-748, 340-726

1975 ... 6

Könyvvilág

Czinke Ferenc

1021

Czinke Ferenc illusztrációja Nowak: Ördögfiak c. művéből. Európa.

jében az
volt. itt a
jük. 6. Té
zyel regén
san). mű
kon gondo
8. József
Japán pol
tonov ált
gépek típ
dai alka
ezüst ve
gál fővá
tott morzé
finév. 16.
neve, az idei könyvheten a leg-jelentősebb műve jelent meg. 22. A Hullámok c. mű szerzőjének neve. 23. Névelő. 26. Ámen egynemű betűi. 28. Irodalmi szakértő. 29. Észrevesz. 31. Strauss-operett címe. 32. Költő, műfordító monogramja (József Attila-díjas). **34. Egy Békés megyei cigány közösség**

KÖNYVVILÁG

Felelős szerkesztő:
Kristó Nagy István
Szerkesztőség: 1051. Budapest, Vörösmarty tér 1.
Telefon: 128—650; 329—736
Felelős kiadó:
a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése főtitkára
Kiadóhivatal:
1051. Budapest, Vörösmarty tér 1.
Telefon: 328—390; 129—460.
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető
a kézbesítőnél
bármely postahivatalnál,
és a Posta
Központi Hirlap Irodánál
közvetlenül vagy átutalással
Postaszám: 1900. Budapest.
József nádor tér 1
Átutalás: az MNB 215—96 162 egyszámlára
Előfizetési díj egy évre:
9.60 Ft, egyes szám ára: 80 fillér
Szikra Lapnyomda

Molnár János, Budapest és sok művet — főként, ha s nem olvashatták — nehéz a kör szerinti csoportba besorol összeállítása alkalmával minc számunkban pl. igen rossz Gyula tanulmánykötetét a ..p **könyvei rovatnak** a kereskedlása is vitatható. Pl automa kerülnek olyan, a felnőtt amelyeket a Móra kiadó jele az olvasó? A kellő tájékozó **Kiadóink jelentik** rovatot átt

Tázlári Tamás, Debrecen. I fordíthatnának arra, hogy a méretűek legyenek, s a kö egybevágjanak. Mit tegyen amelynek címfelirata centimé Németh László köteté? Teg szekrényébe.

Molnár Ferenc, Vác. A sum **Babylonia és Assyria** Magy Zamarovsky, V.: **Kezdetben** 1966. — Antikváriumban prób

AZ OLVASÓ

Könyvvilág ankét a *ban (XI Fehérvári ú* *ken) 4 órakor. A lap s* *sai találkoznak az olv* *Ambrus, Gera György*

Belépődíj nincs. Szerete

Czinke Ferenc, grafikus

□ CZINKE FERENC grafikusművész kiállítása a Csók Galéria grafikai termében tekinthető meg. A tárlat augusztus 25-ig látogatható.

□-: Czinke, Ferenc 2

Esti Hírlap, Bp. 1977 aug. 16.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Czinke Ferenc

PEST MEGYEI HIRLAP

1977 ÁPR 3

és kollégiumban lakott.

Czinke Ferenc illusztrációja

A szobi ve-
ják jól, hogy
án kezdődik,
egyűlt apró
. Az apró
nehezebben
nberek, mint
tokra.
is kötelez.
ek társada!-
ben az idén
mal elnyert
néginkább a
ékérem.

B. P.

tak. Mire nősültem volna, vittek katonának, egy év front, azután leléptem, a nagyapáméknál, Ürgejáráson bújtam. Megúsztam. Csináltam azután sok mindent, segítettem apáméknak a földosztáskor kapott birtokon, műhelyt nyitottam, aztán gépállomásra mentem dolgozni itt Kátán, mert közben ide nősültem. Megszületett a két családom, a gépállomásról visszamentem a Selectába, onnét eljöve, egy ideig bejártam Pest-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Palócföld

Czinke Ferenc

1977 1.

1024

pek csupán fölsorakoztak: díszszemle-látványosságként — annyit tudott meg a lóránti műről, amennyit már amúgy is tudott csoportkiállításokból, kritikákból, Lóránt egyéb alkalmi „hazai" szerepléseiből; annyit tehát, hogy érett művész, jó festő, már eddigi teljesítményével is kultúránk reprezentatív eredményei között számon tartott egyéniség. Az utóbbi tíz évről, tehát stiláris kiforrásának, társadalmi elfogadásának, sőt sikerének idejéről annyit vehet tudomásul, hogy hát festett ilyen meg olyan képeket, figurálisakat meg figura nélkülieket, többnyire jókat, néha kevésbé sikerülteket. A *miért*ek és *hogyan*ok kérdésében bizonytalan marad, s a kritikus sincs meggyőződve arról, hogy valóban a leglényegesebb összefüggéseket emeli-e ki, amikor megpróbál egységeket és tendenciákat keresni e „festői" heterogenitásban. (S bizonyító anyag, a felidézett képek látványa híján persze csupán szava meggyőző erejében bízhat.)

Minden külső jel ellene szól, mégis úgy gondolom: keresgélő, nyugtalan, helyét nem találó festő Lóránt, akinek további útja jókora meglepetéseket, váratlan fordulatokat rejt még, akinek jelen teljesítményéből nem körvonalazható meg egyértelműen a jövő. Bár jellegzetes világát maga alakította ki, annak sajátságaiban nem csak önnön formateremtő igénye játszott szerepet. Hanem kiforrása idejének, a hatvanas évek közepének külső körülményei is: a lehetséges utak (Vásárhely-Kokas-Csernus), aztán az epigonizmus nehezen kikerülhető csapdái, az elmélet hiánya a szakmában, a kevéske érdeklődés a közönség körében. Világának szélső pontjai így — mint ez a felszín alól néha pregnánsan előbukkan — Csontváry magánya *(Szoboravatás)*, vagy egyszerűen egy kompozíciós motívum tőle *(Szélben)*, aztán a másik póluson a szelídebb fajta orosz avantgarde, Larionovék, vagy a korai Tatlin *(Nógrádi géppuskások)*. Festészetének magvát azonban a magyar romantikához való viszonya határozza meg (nevezve amazt „romantikus realizmusnak", vagy „drámai realizmusnak", vagy alföldi vonalnak, vagy ahogy tetszik.) Lóránt utóbbi tíz évének képei Csontváry és La-

egy kép erejéig szabályai alól, ebből a hosszú tagadás-sorból, kompozíciós szerkezeteit fölrobbantja, a vásznon máskor megfontoltan „mozgatott" színei szerteszaladnak, s nem is akar utánuk kapni. Ezek a kis felszabadult scherzok gyakran éretlenebbek utolsó rezdülésükig kiegyensúlyozott társaiknál, de őszinteségükhöz nem fér kétség. Sőt, mintha az utóbbi időben éppen saját stílusa, csönddel átitatott nyelve lenne a nyűg Lóránt János számára.

Arról lehet szó, hogy a festés evidens viszonylata mellett a *kinek fest* és a *mi-*

1021
Chinke Ferenc
Chinke F.
976

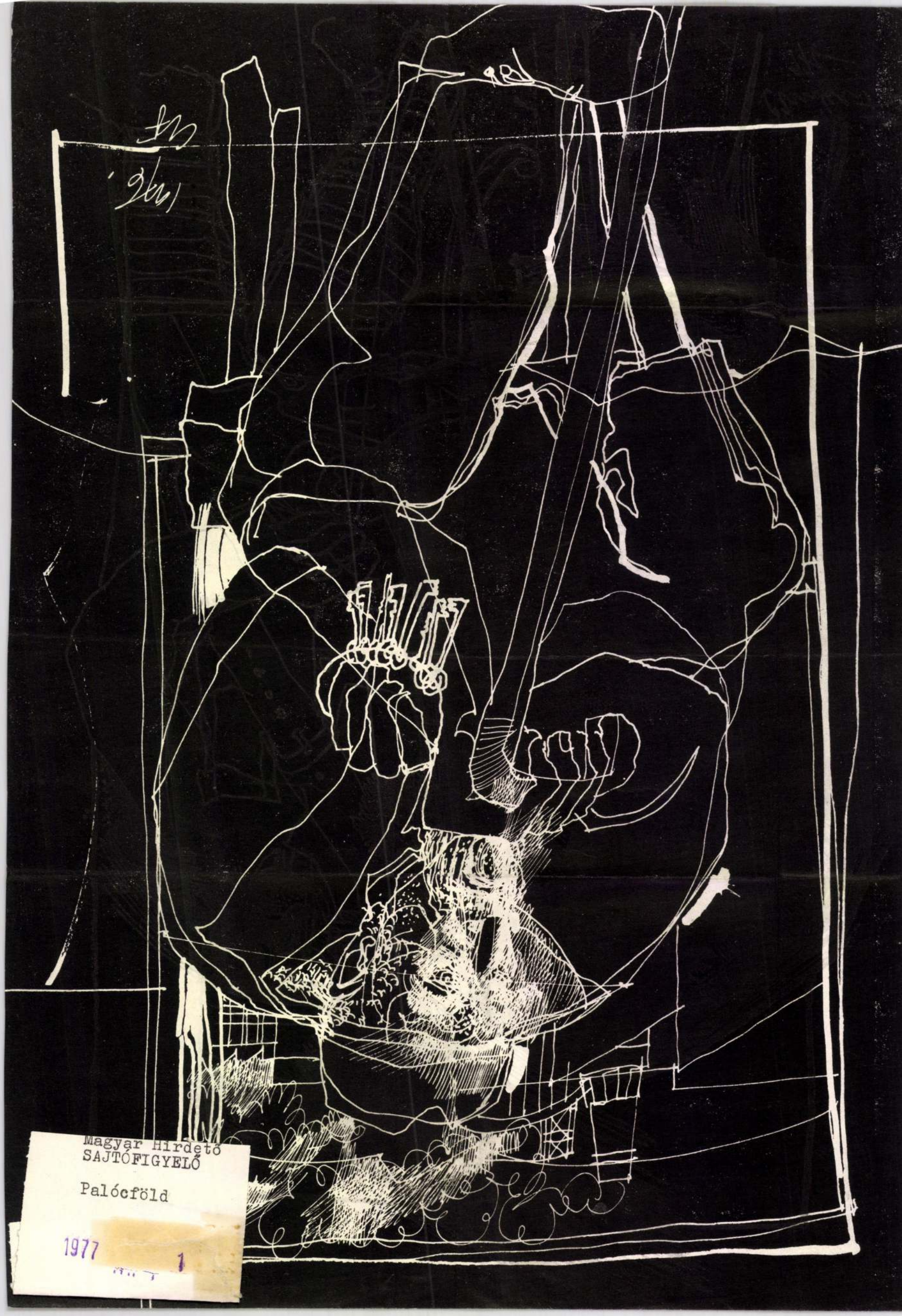

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Palócföld

1977 1

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-746, 340-726
1977 JUN 12

MAGYAR NEMZET

Czinke Ferenc

1021

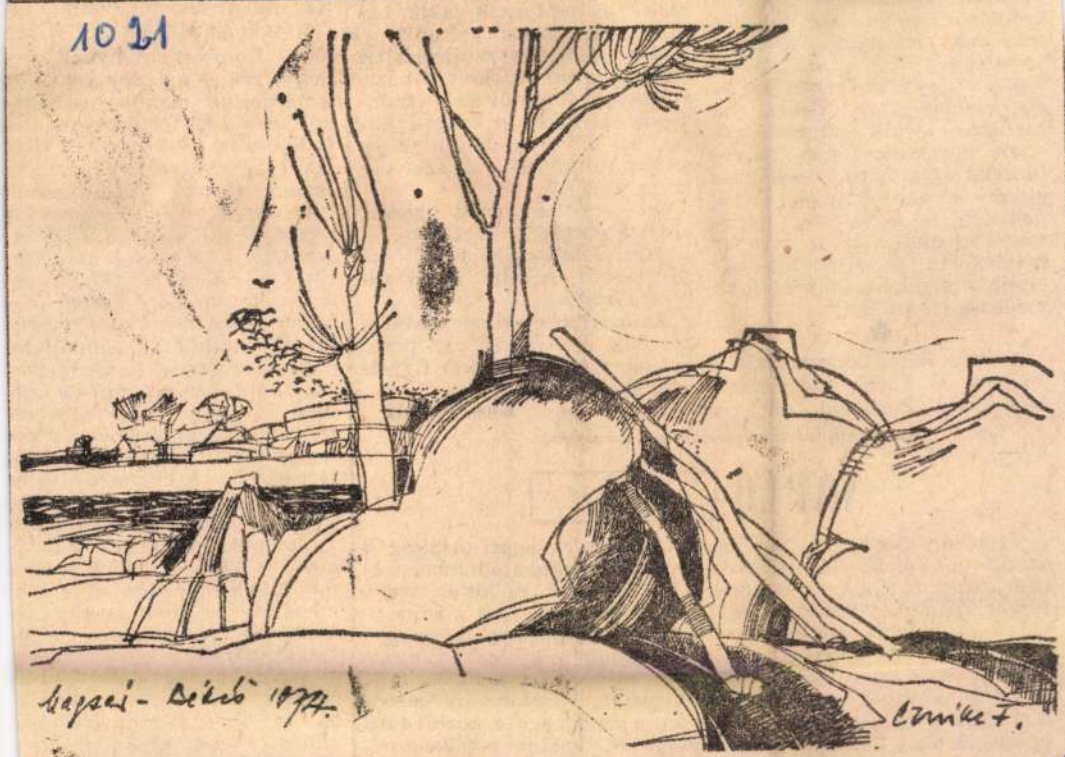

Czinke Ferenc rajza

minden [illegible] hazánkban élő délszláv népcsoportok mindenike mögött más-más társadalmi háttér és történelmi múlt kötözi sorsukat a jugoszláv népekhez és a magyarsághoz. Tehát, ha szellemi javaik, műemlékeik vagy éppenséggel népi művelődésük oltalmáról beszélünk, akkor e népcsoportok történelméről is essék szó. Jelentős szerepük van a magyar históriában is, s ennek mélyebb vizsgálata egymás jobb megértését szolgálja.

●

Azon a héten kétszer találkoztam a hazai szerbekkel. Másodszor Pomázon, ahol a

[illegible] tuk, hogy [illegible] csak mi hor[illegible] rátai, pályat[illegible]

Mert Vujic[illegible] valóban elza[illegible] szerbség: fő[illegible] kások, fiatal[illegible] tak az udva[illegible] ország min[illegible] lakta tájairó[illegible]

Ott értett[illegible] hogy ő egész életével népeink testvériségét szolgálta, s nem szertelenül, inkább szenvedélyes alázattal.

Az ő emléke adjon példát a köztünk élő délszláv népcsoportok sorsával törődő figyelmes szeretetnek.

Kiss Károly

NAPLÓ

június 12

Varsóban pénteken befejeződött a szocialista országok pedagógusainak harmadik konferenciája, amely elsősorban az oktatók nevelő munkájával foglalkozott. A tanácskozáson mintegy száz referátum és felszólalás hangzott el. A küldöttségek vezetőit a munka befejezte után fogadta Henryk Jablonski, a lengyel államta[illegible] A szocialista or-

Gyakran és joggal bírálják a hivatalok munkatársainak nehezen érthető, túlzottan szakmai, néha homályos nyelvezetét. Vas megyében is mozgalom indult a hivatalos nyelv egyszerűsítésére, javítására. A mozgalom részeként szervezték meg a megyében a közhivatali dolgozók nyelvi vetélkedőjét. Döntőjét szombaton rendezték meg Szombathelyen, 180 részirodák szintjén — a három helyiségből álló városi könyvtárat, jogelődünket. A Városháza alagsorában három hatalmas teremben könyvraktárat alakítottak ki. Amennyire elismerésre méltó kezdeményezés volt ez akkoriban — a kultúra kincsesházának elhelyezése egy közhivatalban, a város szívében —, annyira kárral járt később. A hivatal épületében a közkönyvtár, elnevezése ellenére, nem lehetett igazán a város közösségének könyvtára. A későbbi polgármesterek folyosóira nem mindenki mehetett be könyvet kölcsönözni. Ez meg is látszott a látogatottságon.

— A fejlesztés rendkívül céltudatos volt. Sefcsik Ferenc és dr. Bay Ferenc vezetése idején. Ennek eredményeként visszamenőleg 1843-tól minden helyben megjelent újsá[illegible]

1021

FOLYÓPART

CZINKE FERENC RAJZA

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726
1977 JUN

dota György

ég, megbéké

rai életművéről

Számon kérte pártfogoltjaitól hibáikat, tévedéseiket, korholta az erdőjük fáira fejszét emelő parasztokat, leckéztette a szolgalelkű öreg szomszédot; de hangot adott lelkiismeret-furdalásának vagy kisebbségi érzésének is, ha úgy vélte, nem tette meg azt, amit joggal vártak tőle, vagy ha emberibb magatartásukkal megszégyenítették az egyszerű földművesek. A szocialista társadalmat azon mérte le, ami igazi értéket faluja számára adott, és amire mint szép otthoni példára analógiát talált az országban; a falut aszerint értékelte, mennyire fogadta el a szocializmus által adott lehetőségeket, mennyire helyesen élt azokkal. Persze nem lett volna közvetítő, ha alapvető ellentéteket látott volna nemzeti és nemzetközi, helyi és országos, népi és szocialista között. Nem tagadta a konfliktusok lehetőségét, de hitt elsimíthatóságukban, sőt mi több, ezt magára méretezett feladatnak tartotta. Valóban, az *egyeztető emberség* volt a Simon István-i kedély legsajátabb területe.

A kedély és az életanyag szerves egysége eleinte — az eszményítő valóságlátás jegyében — elsősorban a *népélet idilljének* megfogalmazását jelentette. A költő úgy vélte, hogy a paraszti lét minden értéke eleven marad, miközben annak árnyoldalait: a nehéz munkát, a szegénységet a szocialista rend megszünteti majd. Sőt, ez az idilli állapot rávetült nemcsak a költő egyéni életére, de arra az életközegre is, amely őt körülvette: a városra. Áhitattal rajzolta verseiben a szülőföld tájait; meghatott hangon idézte gyermekkora emlékeit, a család, az otthon életének képeit; gyengéd, vagy humoros portrét festett szüleiről, rokonairól, ismerőseiről; derűs jelenetekben idézte fel a falusi szokásokat, eseményeket, a kézműves munkát, a nemzedékek patriarchális kapcsolatait. Elevenen tartotta magában a gyermekkorban elsajátított paraszti világlátást, amely a fákkal, virágokkal, állatokkal, tárgyakkal bensőséges kapcsolatot tudott teremteni. A gyermeki szemmel láttatott, emlékeken áttört, kedéllyel átitatott képek szivárványos aurát kaptak. Jellemzésünk nemcsak a pályakezdő Simon költészetére vonatkozik. Azzal arányban, ahogyan a disszonanciaélmények befurakodtak kedélyébe, visszább szorult ugyan az idilli hang, de fontos, bizonyos értelemben vezető szerepét soha nem veszítette el.

A népi életanyag alkalmas volt a költő *disszonáns élményeinek* érzékeltetésére is. Ahogyan a valóságot fürkészőbb szemmel kezdte nézni, szűkebb világában is fokozatosan kibontakoztak a homályos foltok. Az idilli ritkábban kínálkozott és könnyebben foszlott szét. Egyre hosszabb és nehezebb volt a vis-

kellett konstatálnia, a lehetőségszférát azonnal benépesítette azok pozitív alakjával, és a két oldal között megépítette a hit, a bizalom, a *remény* hídját. A megfellebbezhetetlen, legnagyobb fájdalmak mérséklésére szavakat, *vigaszt keresett*, a tudomásulvételt, alkalmazkodást, belenyugvást ajánlotta, türelemre intett.

Pályája első éveiben kialakította költői eszköztárát, ami élete végéig gazdagodhatott, alapkészletét változatlanul az először meghódított műfaji keretek, poétikai eljárások képezték. Szívesen élt az *epiko-lírai* műfajok adta lehetőségekkel. Szülőföldjét a *tájleíró* költészet eszközeivel jelenítette meg. Tájaiban *zsánerfigurák* mozogtak. A szokásokat, emberi kapcsolatokat, eseményeket *életképek*be kerekítve idézte föl. Miniatűr *anekdoták* kerültek ki tolla alól. Kedvelte a *humoros csattanót*, a *refrénes* szerkezeteket. *Plasztikus képek szolgálták* mondanivalói kifejtését. Nem mondott le a *költői didaxis* érvényesítéséről és a *retorikus előadásmódról*. Fel-felbukkant versei között az *idill* és a *dal*. Mindez együtt járt a *magyaros-hangsúlyos* verselés gyakori használatával. Verseit általában valamilyen, életből vett, érzékletes képpel vagy képsorral, *példával* indította, majd ebből fokozatosan emelkedett gondolati régiókba, a példával, a szemléleti anyaggal az élet fontos — olykor „közhelyszerű" — *alapigazságait* világítva meg.

Később elégikusabb, meditatívabb, töprengőbb lett költészete. *Amennyiben* ez a módosulás poétikai változásokkal is járt (mert a a változások a verseknek egy részére korlátozódtak), az nem jelentett mást, mint ugyanazon anyag és ugyanazon eszközök „líraibb", szabadabb kezelését. A táj lebegőbb, *impresszionistább* módon jelent meg, az epikai elemek tömörebben, *redukáltabban* szerepeltek, töredezettebben kapcsolódtak össze. E gondolatibb, egyben *vallomásszerűbb* lírában a szemléleti-gondolati, azaz példa-tanulság séma fellazult, a két szint oldottabban fonódott össze. Mindez nem jelentett lényegileg újat Simon költészetében, csak a korábban kialakított módszerek tökéletesítését, átlényegítését, alkalmassá tételét az *érettebb* kedély kifejezésére.

Simon a maga sajátos nézőpontjáról szellemét és poézisét tekintve egységes tradíciónak: népinek és forradalminak, egészségesnek és derűsnek, játékosnak és bölcsnek, fiatalosnak és lendületesnek látta Petőfi és Arany, József Attila és Illyés Gyula költészetét. Ezt az egységesként interpretált költői örökséget elevenítette fel, méghozzá nem távolságot is tartó archaizálással, hanem

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1977 MÁR 3
Napjaink
Czinke Ferenc

1021

BÖLLÉR

CZINKE FERENC TUSRAJZA

Ketten is ravagjak: igen, határozatok és
ézkedések nélkül, „önmagától is gyorsan
ekedett volna" a születésszám.

És ebben van igazság: most értek be a l
zonéves korba a nagy létszámú női korosz
yok.

Mint ahogy abban az ellenvetésben is v
gazság, amelyet a másik lapban olvasok
saládvédelmi intézkedéseknek „nem az a s
epük, mint például a zöldségtermelés pre
álásának, ha kevesen termelnek zöldséget."
Hanem hát a család, a gyermek jogvédelme,
rdekvédelme; például a nevelési költségek
észleges átvállalásával is, például a nagyobb
saládnak szükséges nagyobb lakás jóval ma-
asabb vételárának a *részleges* térítésével is.

(Ezt nevezik félrevezető szóhasználattal „jut-
atásnak". S innen az a tévhit, hogy a szülők
jutalomként" — *karitatív* alapon — kapnak
öltségtérítést a kor színvonalán szükséges ne-
elési kiadásaik egy részére. Mintha bizony
em a *munka szerinti elosztás* elvéből követ-
eznék, hogy „a munkaerő távlati beruházá-
ait" — a *még nem termelők* korszerű ellátá-
át-nevelését — éppúgy a szocialista jövede-
emelosztás rendszerén *belül* kell — idővel —
iztosítanunk, mint a *már nem termelők* el-
átását. — No, de azt ígértem, nem beszélek
ele . . .)

Nyomozzunk tovább. Régebbi tanulmányból
dézem:

„Illetékes nyilatkozik: sajnos, a sokgyerme-
es családokat gyakorlatilag nem tudjuk la-
áshoz juttatni a szabad kontingens terhére.
A sok gyerek természetesen szempont volna a
uttatásnál, de ezt fontossági sorrendben több
nás szempont megelőzi."

Változott a helyzet azóta: adott határidőn
elül lakáshoz juttatják a három- vagy több-
yerekes családokat a tanácsok.

Netán ezt siettük el? Vagy ez a fordulat a
akáspolitikában „önmagától is" megtörtént
olna? — erre nem találok utalást a vitában.

De nézzük tovább.

Régebbi egészségügyi szakcikkből: az évi
00 ezer művi abortusz következtében „igen
elentős a közel 50%-os halálozású, 2000
rammnál kisebb súlyúak arányszámának nö-
ekedése az előzetes művi vetélésektől füg-
ően." Az élve maradottaknak több mint a
ele sosem lesz teljesen egészséges. „Gyakran
zenved különböző fejlődési rendellenességek-
en, az idegrendszer újszülöttkorból származó
érüléseiben, az érzékszervek fogyatékosságai-

enni,
ély hu
meg a
sakner
előző
nem já
ndezt
nyilvár
gyon sokan egyetértenek a tagadásával
nok, akik a kormányhatározat *feltételei*
szellemével is egyetértenek.

Valóban, az élet továbbadásának a sz
kából, döntéseiből minél teljesebben szá
nünk kellene egyrészt a *felelőtlenséget*,
részt: *mindenfajta* erőszakot. A szülés
szerét éppúgy, mint azt az ellenkező el
kényszert — az anyagi körülményekben,
káshelyzetben, egyebekben —, amely
szülésre kényszeríti a több gyermek utá
gyó anyát. S amely, mint láttuk, *egészéb*
elmúlt három évben sem enyhült.

Elég is ennyi a vitából. Egyelőre. Me
elkövetkező 15—20 esztendőben még b
lesz benne részünk.

Ebben a közvetlen formában is, de mé
kább azokban a közvetettebb formákban,
lyektől máris visszhangzik a sajtó.

Figyeljük meg: tíz ökölrázó tévéripor
dióinterjú, újságcikk közül kilenc végső
a munkaerőhiány. Még a rossz munkasz
zésnek, a hanyag munkának, a baksis k
adás elburjánzásának is többnyire ez a
oka.

Valameddig még megtehetik némelyek,
nem látják be: ezek nem mai keletű go
hanem 18—20 évvel korábbi keletűek. S
így hátra nem tekint — előre sem lát.
egy újságcikk, amely nem osztja a pol
vezetés nézeteit a háromgyerekes család
ösztönzése dolgában:

„Az építésügy törekvése: a lakások és
ládok között egyensúly jöjjön létre. A
rosban ezt talán 1990-re el lehet érni. Ha
ládonként három személlyel számolunk
marább is . . . A családok elaprózódnak,
több a magányos és sok a gyerektelen h
pár. A távlati tervekben ezért most még
2,5 tagból álló családokkal számolhatna

Azaz: minden *második* házaspárnak
délyeznek *egy* gyereket. A *távlati tervek*

A cikk címe: „Tovább az úton." Csal
ez az út — nem visz tovább.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

Czinke Ferenc, Munkácsy-díjas grafikusművész

Napjaink

1982 JUN 6

1021

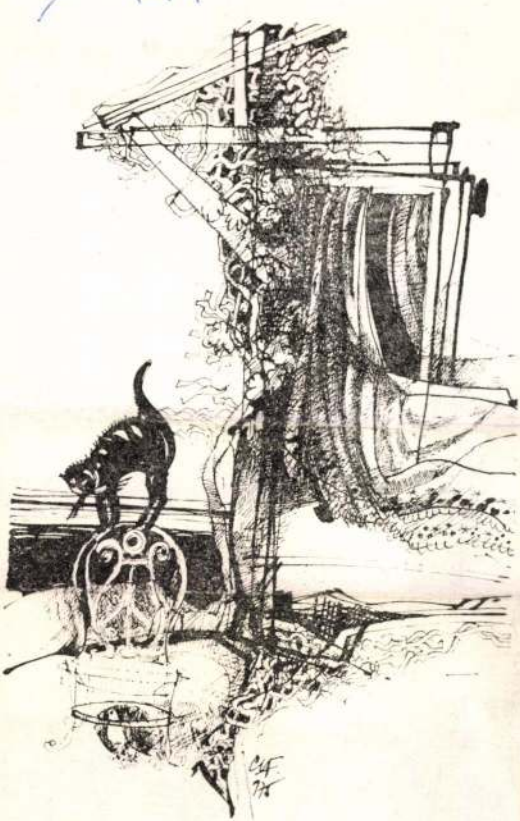

REKVIZITEK

CZINKE FERENC RAJZA

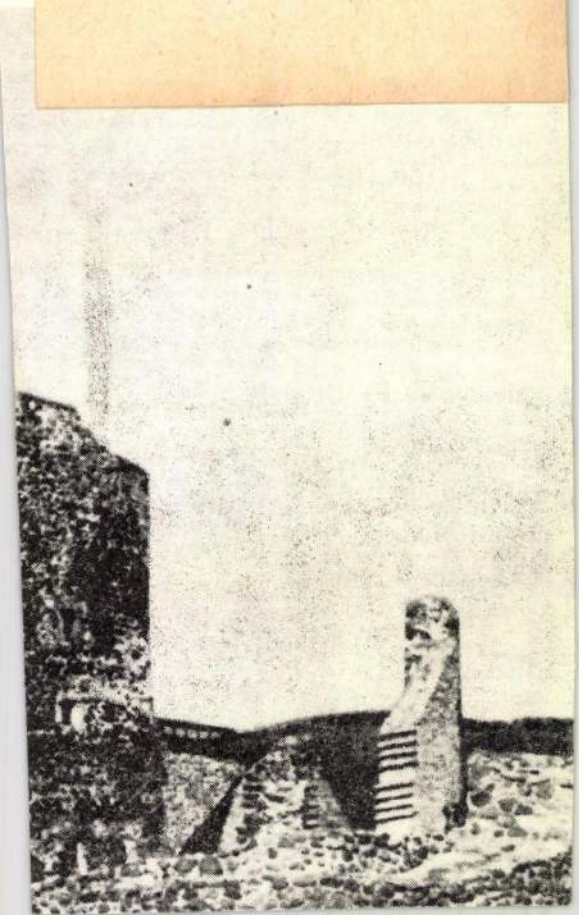

Czinke Ferenc

„Nógrádi Sándorra
emlékezve".

Bán András: Czinke Ferenc ...
Művészet, 1976. május - 14 old.

Csinke Ferenc

„Kisebaba

Bán András: Csinke Ferenc:
Művészet, 1976. május

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1978 OKT 23

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Czinke Ferenc

1021

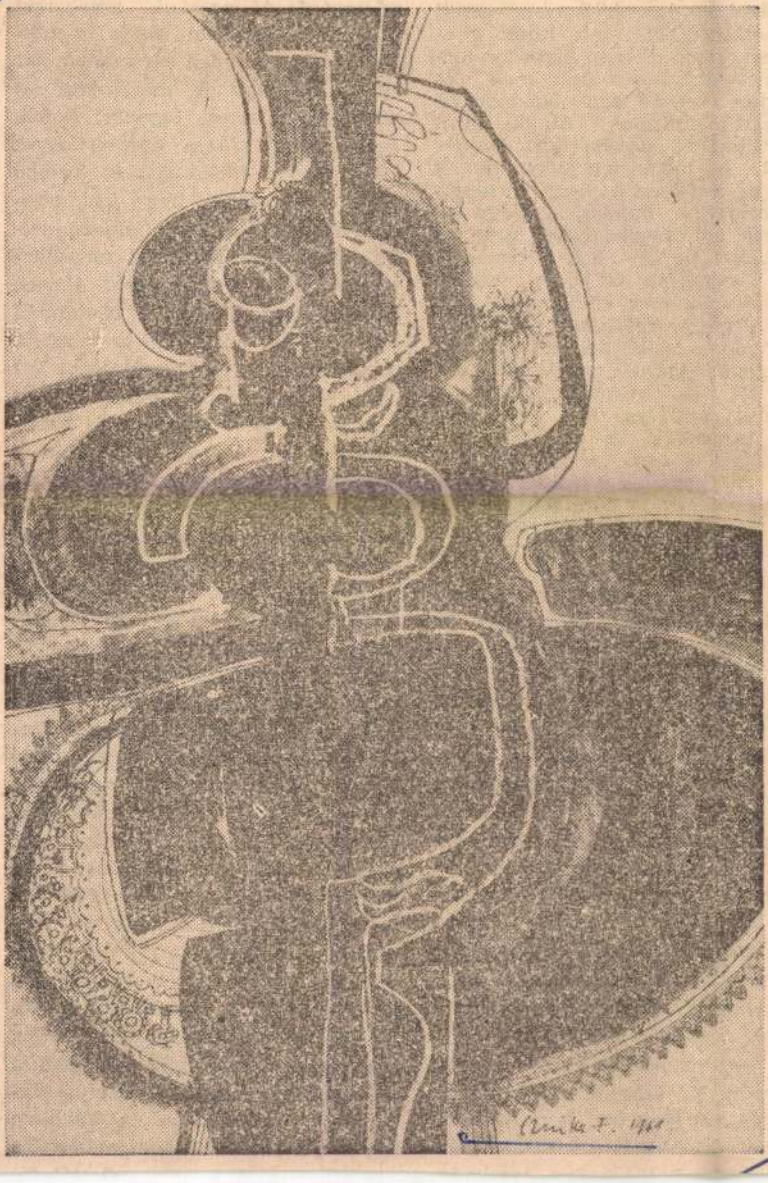

Czinke Ferenc: Táncospár

ondani az igazat. Énrám senki
em emlékezhet, mert nincs élet-
űvem, csak életem. Egyetlen or-
ágot sem hódítottam meg és
gyetlen egyet sem igáztam le.
zázezrek indultak útnak, mint
egváltók és jó, ha ötre emlék-
ünk. A történelemtudománynak
em az a feladata, hogy történel-
et csináljon, hanem az, hogy ki-
aparja az évezredekből még a
orzsákat is. De akik a történel-
et csinálják és nem vezetik,
zokról még torz emlék sem ma-
ad. A nagyvárosokban mindenütt
thatod az ismeretlen katona sír-
át. Aztán jönnek a különféle de-
gációk és megkoszorúzzák a
obális emléket. Mit jelent az,
gy ismeretlen katona? Hát mit
elent az a szó, hogy „hősök",
agy az, hogy „meghaltak a ha-
iért", vagy még szebben: „vérü-
et adták"? Talán csak az írók-
ak és a művészeknek van valami-
le földöntúli hatalmuk? Ők az
gyetlenek, akiknek néha sikerül
alamit, ha csak ideiglenesen is,
rtósítani. A balzsamozás se tart
rökké. De a művész valamit tud,
mit senki más: ő tud egyedül
azat hazudni. A „hazugság" szó
em a képzeletben születik, a va-
ság szüli. A pontosság olyan, mint
naturalizmus. A naturalizmus
edig nem egyéb, mint a mellékes
a fontos kuszasága. A hazugság
vökere — ezt te tudod a legjob-
an — mindig a lényeg. Figyeld
ak meg. Az beszél a lényegről,
ki hazudik. Aki az igazat a kita-
lttal pimaszul és szépen egybe-
vúrja, annak hatalma van. Az
em lesz szubjektív soha, hanem
zuverén. Ne érts félre, én csak a
művészetről beszélek. A művészben
an valami, ami isteni. Ő az egyet-

saját tényeitől és ez lényegében normális állapot. Egyszer, tudod, azt mondta nekem korunk egyik legismertebb filozófusa, és később le is írta valahol, hogy írni, gondolkozni, alkotni csak félelem nélkül lehet. Én akkor azt mondtam neki: „Mért mondja ezt? Hiszen minden nagy alkotás a félelemből született. Így nőttek fel az eszmék, az új társadalmi rendszerek, így éltek és haltak meg a mártírok és a nagy irodalmi műveket is ez az energia termelte ki. Gondoljon a Shakespeare-drámákra, Swift félelmeire saját Angliájától. Gondoljon Tolsztoj félelmére és Dosztojevszkijére, de gondolhat Csehovra is. Vagy kedvencére, Balzacra, akit a hitelezőktől való félelme, a társadalmi valóságtól való félelme kergetett a royalizmustól saját korának teljes leleplezéséig." Te is félsz, éspedig attól, amiben a legjobban hiszel. Apám is félt, mert ismerte saját eszméinek nagyságát és a kor alapjában véve mindmáig érthetetlen forradalmi pánikját. Ez a pánik ölte meg őt. Most úgy mondjuk, hogy „törvénysértés". Ez nem pontos. Nem a törvényt sértették meg, maga a törvény sértett. És miért? Mert az őrületig terjedt a pánik valaminek a védelmében, ami megforgatta a világ egy részét és ma már megforgatja lényegében az egészet, mert a társadalmi haladás és a félelem együtt rohannak alighanem a világ

SOBOR ANYAL:

1021

Nyárutó

A nyár végi kert mélyéből még a madarak reggeli lármája. Szélcsönd. Fények és árnyékok szelíd játéka a fűben, virágokon, a szőlőlugason. A veranda előtt tömött, nagy rózsabokor, távolabb telt körtefa, almafa.

A diófa alatt kék abroszszal terített asztal, mellette három nádszék. Reggeli terítéték: csuporban a tej, barna mázas bögrék, tányéron vaj, sonka, tojás, üvegedényben méz. Piros tálon frissen mosott őszibarack. Táskarádió, cigaretta, egy tarka födelű regény. A reggeli újság fekete betűs címoldala. Az imént hangzott el a postás biciklicsengője; az újsággal együtt egy színes prágai képeslap is rákerült az asztalra. — Szép időnk van, tanár úr! András a legjobbkor jött haza — mondta a postás. Amióta a fiú vegyészmérnök lett, a postás Andrásnak szólítja; azelőtt ő is Andinak hívta.

A képeslap a fiának érkezett. A tanár nézegette, a fejét csóválta: *Jó reggelt, András! Ölellek: Anna.* Honnan az ördögből tudja ez ott, hogy itt reggel van! Tűnődve forgatta a lapot, közben föl-föltekingetett a verandára, ahonnan a feleségét és a fiát várta a reggelihez. Aztán hirtelen az asztalra röppentette a lapot, hátrament a kert végébe, majd, mint aki célját tévesztette, előresietett. Az asztalról cigarettát vett föl, rágyújtott. Állva cigarettázott, egyre türelmetlenebbül várta a feleségét.

A tanár egyenes tartású, szikár ember; erősen őszülő haját diszkréten hosszúra növesztette, hogy ne legyen túl nagy különbség a maga, fiatal kollégái és tanítványai frizurája között. Diákjai ezt csöndesen méltányolták is, de azért változatlanul úgy hívták: az Öreg. Ötvenhárom évével, a tanári testület legidősebb tagja. A nyárutó mindig megviselte, a vakáció végén nyugtalanság kerítette hatalmába; ilyenkor belevetette magát a kerti munkába, a ház körüli teendőkbe.

De ez a nyár tetézve gondokkal, az idén a kertet is elhanyagolta. Úgy kezdődött, hogy a felesége teherbe esett. Június derekán, az érettségik idején jelentette be. Esti moziba hívta őt; hazafelé sétálgattak, amikor hosszú hallgatás után, lépteit meglassítva, mosolyogva kezdett róla beszélni. Öröm, aggodalom, feszült várakozás izgalma ült az arcán: mit szól ehhez.

O

Ezzel az arckifejezéssel állt az orvos előtt, akihez mindjárt másnap elszaladtak. Az orvos régi barátjuk, de a felesége arcára mégis fölszökött valami kis szégyen. Jól emlékszik rá, el is pirult. Pirult és elkapta a tekintetét az orvosról; egyre őt nézte, a férjét, mint aki egyes-egyedül illetékes ebben a dologban. A lehetetlenül zavart hallgatásnak az orvos hangos nevetése vetett véget. Hol egyikük-szer gratulált, újra és újra elmondta, hogy a felesege makkegészséges, nincsen ok aggodalomra. És, hogy régen az asszonyok vidáman szültek az ő korában.

— Andival sem voltál szebb és fiatalabb — mondta a tanár a feleségének az orvostól hazafelé menet.

Mert valóban, ahogy eljött a vakáció és leköltöztek ide a kerti kis nyaralóba, a felesége nap mint nap szebb lett és fiatalabb.

De azért senkinek sem mondták el, mi előtt állnak. Andinak sem írták meg Prágába. Nem beszéltek róla senkinek, csak ültek vég nélkül a kerti székeken, és csodálkozva, mosolyogva nézték egymást. Néha azonban kettőjük között is föltűnt az a szembetűnő kicsi restelkedés, suhanó elpirulás. A néma aggodalom is: mi lesz most? És mit szólnak majd az emberek? Az ő korukban... Ez a váratlan terhesség... S aztán a nagy ráadás: megtartják.

Vártak. Vártak a hírrel egész nyáron. Múlt az idő, és ők egyre őrizték a titkot. Várták Andrást, de féltek is a hazatérésétől. Vele a legnehezebb. Próbálgatták a szerepüket: melyikük mondja meg és hogyan. Nem tudtak zöldágra vergődni; aztán félretették, majd elég lesz kitalálni akkor, ha András betoppan.

És most négy nappal ezelőtt megérkezett a fiú féléves prágai kiküldetéséből. De nem szóltak neki. Csak kerülgették egymást a kis házban, és a nagy kertben. Kínos volt ez a hármas — a leendő negyedik miatt. Azon kapták magukat, hogy hármasban ülnek, egyszer csak valamelyikük kereket old, kitalál valami halaszthatatlan tennivalót. Vártak hát egyre a hírrel. Maguk sem tudták, mire, de vártak még.

Az anya egyre babusgatja Andrást, meg-megölelgeti, megcsókolja a nagy fiút, simogatja a haját, elkérdezgeti, mit főzzön, mit enne a régi, kedvenc ételek közül. Néha András háta mögött egy-egy elszánt mozdulattal biztatják egymást: ha, most! Intenek, kacsintanak: kezdje már el valamelyikük. De mindig elmarad; reggelről délre, délről estére, s aztán másnapra.

A tanár ott áll a reggeli fűben, tűnődve szívja a cigarettáját, s amint felesége megjelenik a veranda ajtajában, rögtön nagy ívben eldobja. (Egész nyáron csak a

O

András ott áll a verandán, nézi őket Szálas termetű ő is. Csodálkozik az apján, amint nagy igyekezettel segíti a lépcsőn az anyját, aztán tovább, szinte viszi a diófa alá.

— Gyere reggelizni! — szól a tanár a fiának. — Nekem a boltba kell mennem. Később sokan lesznek.

— Mi az, apa, újabban te jársz a boltba? Mindig utáltál boltba menni.

Az apa gyors mozdulattal nyúl a tojásért, indulatosan töri fel a kés nyelével. Nem szól semmit. Az anya pedig most is mosolyog.

— Látnád apádat, még el is mosogat.

— Láttam. Szép tőle — mondja a fiú, és az apjára sandít.

Az apa fölkapja a képeslapot.

— Ez kicsoda? — teszi föl a kérdést tanári hangon; a lapot úgy tartja a fia elé, mint egy hibás füzetet.

A fiú átveszi, megnézi, aztán szépen leteszi maga elé.

— A menyasszonyom, Anna. Prágából. Ugye, eleg gyorsan ír?

— Micsoda? — kapja föl a fejét az apa is, az anya is, és szinte egyszerre kérdezik: — Mifele menyasszonyod?

— Az úgy történt... — kezdi a fiú, és lassan vajat ken a kenyerére —, hogy Prágában az óvárosháza tornyában minden szombat este muzsikálnak...

— Szépen kezdődik... — morogja az apa, és hátradől a szekben.

— Régi szokás ez a muzsika. Sokan összegyűlnek a téren, sétálnak, állnak, vagy a tavaszi esték padjain ülve hallgatják a toronybeli zenét. Egy ilyen téri estén ismerkedtünk meg. Ő is egyedül járt oda szombatonként. Ösztöndíjas a Károly egyetemen, a disszertációja anyagát gyűjti. Aztán találkozót beszéltünk meg minden szombat estére.

— Ajaj... szombat esték! Nagyon érdekes történet. Mondhatom, nagyon eredeti! — szól közbe megint az apa.

— Később beültünk az óváros valamelyik vendéglőjébe, néztük az öreg prágai polgárokat, akik a sörösasztal mellett nagyokat hallgattak; mindegyikük mellénye zsebében ott ketyegett a díszes láncra fűzött óra.

— Ó, minő kedves részletek! — erőltetett ki egy mosolyt az apa.

— Egy esős szombat estén pedig fölmentünk Anna szobájába...

— Aha! Akár ne is meséld tovább! — legyint ingerülten a tanár.

— De meséld csak! — biztatja az anya.

— Tehát fölmentünk, mert Anna csomagot kapott hazulról. Nem hiszitek el, mit ettünk! Hazai zsíros kenyeret, eredetit, szép, piros szabolcsi almával. És pilzeni sört ittunk rá. Talán ezeknek a különös ízeknek köszönhető, hogy elhatároztuk, összeházasodunk. Szeptember közepén jön haza. Kedves teremtés, majd meglátjátok.

A szülők csak ültek és hallgatnak. Maguk elé néznek az asztalra.

— Ez aztán a meglepetés, kisfiam! — mondja egyszer csak csöndesen az anya.

A fiú is hallgat hosszan. Később megszólal, megfontolt, komoly arccal beszél:

— Ha már a meglepetéseknél tartunk, megkérdeznélek benneteket: ti... ti nem tartogattok valamit?

Az apa fölugrott, leakasztotta a diófa csonka ágara készített szatyrot.

— Én megyek a boltba. Később sokan lesznek.

Már a kapunál jár, fogja a kilincset.

— Apa! Légy szíves, gyere vissza egy percre! — kéri a fiú.

A tanár visszaballag, s mint aki jól tudja, mi vár rá, sóhajtva leereszkedik a székbe. András már újra mosolyog. Ráteszi gyengéden a kezét az asztalon az anyjáéra.

— Ugye, egyet megígértek nekem? — kérdezi.

— Na, de mit? — dörmögi a tanár.

— Ha lány lesz, Annának hívjuk.

Az anya keze kicsúszott a fiáé alól, fölébe kerekedett, megszorította.

— Honnan tudod? — kérdezi suttogva.

— Hiszen, csak rátok kell nézni! És én már négy napja figyellek benneteket. Igazán nem kellett volna titkolóznotok.

A tanár fölállt, hóna alá csapta a szatyrot.

— Most már tényleg mennem kell a boltba.

— Várjál, elmegyek veled — áll föl a fiú az asztaltól. Lehajol az anyjához, kétoldalt megcsókolja a nekipirult arcát. Aztán ellép tőle, az apja után iramodik.

Az asszony kicsit döcögő, lassú járással követi őket a kapuig. Elnézegeti a két férfit. Némán mennek az úton, egy kicsit távolabb megállnak, rágyújtanak.

(Czinke Ferenc illusztrációi)

film. — **Szécsényi Rákóczi: Kölyök.** Semmittevők. Chaplin-filmek. Matiné: Egy pikoló világos. — **Rétság:** Az ég velem van. Szovjet filmdráma. — **Karancslapujtő:** Fehér agyar visszatér. Színes, olasz kalandfilm. — **Jobbágyi:** A Noszty fiú esete Tóth Marival. Magyar film. Matiné: Hyppolit a lakáj.

HÉTFŐ

KOSSUTH RÁDIÓ:

8.25: Mit üzen a rádió? (Ism.).
9.00: Örök körben. Simon István versei. (Ism.).
9.10: A hét zeneműve. Ravel: Zongoraverseny balkézre.
9.40: Mit varrsz... Óvodások műsora. (Ism.).
10.05: Iskolarádió.
10.30: Bioritmus.
10.50: Zenekari muzsika.
11.40: Tavaszi szél. Szabó Pál regénye folytatásokban — IV. rész. (Ism.).
12.35: Tánczenei koktél.
13.20: Válaszolunk hallgatóinknak.
13.35: Muzeális lemezeinkből. Híres primások muzsikálnak.
14.00: Ezeregy délután.
14.30: Barlay Zsuzsa éneket.
14.49: Az élő népdal.
15.10: Édes anyanyelvünk.
15.15: Kóruspódium.
15.41: Szép a világ. Részletek Lehár Ferenc —Szenes Andor operettjéből.
16.00: A világgazdaság hírei.
16.05: Hogyan éltek elődeink a századokban? — X. rész.
16.45: Dalok a Szovjet Rádió műsorából.
17.05: Kürthy Éva népdalfelvételeiből.
17.25: Lapzárta előtt. Révész Tibor vidám krónikája.
17.58: Schubert: V. szimfónia.
18.25: Új könyvek. (Ism.).
19.15: Három ember a hóban. Erich Kästner regénye rádióra alkalmazva.
20.21: Faragó Laura és Tihanyi József népdalokat énekel.
20.45: Sosztakovics-ciklus — VII. rész.
21.30: Mi férfiak.
22.20: Tíz perc külpolitika.
22.30: A dzsessz világa.
23.30: Liszt: Ideálok — szimfonikus költemény.
0.10: Pelles Péter Pál táncdalaiból.

PETŐFI RÁDIÓ:

8.05: Magyar fúvószene.
8.33: Verbunkosok, nóták.
9.33: Miljutyin operettjeiből.
10.00: Zenés műsor üdülőknek.
12.00: Szimfonikus könnyűzene. A Magyar Rádió esztrádzenekara játszik.
12.33: Pedró. Barát Apollónia műsora.
12.50: A windsori vig nők. Részletek Nicolai operájából.
13.25: Kis magyar néprajz.
13.33: Takács Jenő: Tarka-barka zongoramuzsika.
14.00: Kettőtől ötig...
17.00: Az Ifjúsági Rádió órája. Belépés nemcsak tornacipőben.
18.00: Egy hazában. Stefka István műsora.
18.33: Egy rádiós naplójából.
19.30: Népzenekedvelőknek.
20.00: Napsugaras muzsika. Visszaemlékezés a szakmunkástanulók kórustáborára.
20.20: Labirintus. Zenei rejtvények fiataloknak.
20.33: Utazás az agy körül. — IV. rész.
21.03: Slágermúzeum.
21.58: Hét bofon.
22.33: Derűre is derű. Epizódok Szaltikov—Scsedrin Kiskirályok és kiskirálynék c. regényéből
23.00: Balettzene operákból.
23.30: A Stúdió 11 játszik.

BESZTERCEBÁNYA:

16.05: Hírek.
16.10: Orosz nyelvlecke.
16.40: Kelet-szlovákiai híradó.
17.15: A forradalmak útján.
18.00: Zenés műsor.
19.00: Híradó és publicisztika.
20.00: Terara (Filmsorozat).
21.20: Híradó és publicisztika.
22.10: Sport-tükör, sajtószemle.

MOZIMŰSOR:

Salgótarjáni November 7.: fél 4 és 7 órától: A cél kiválasztása. I—II. Színes szovjet filmdráma. — **Kohász:** 6 és 8 órától. Mr. Majestyk. Színes USA kalandfilm. (14.) — **Kossuth:** Vádol a felügyelő. Színes román bűnügyi film (14.) — **Balassagyarmati Madách:** Jávor Pál utolsó filmszerepe egy világsiker felújítása. A nagy Caruso. Színes, zenés USA film. — **Pásztói Mátra:** Legendák lovagja (Jánosik). Színes lengyel kalandfilm. — **Kisterenyei Petőfi:** A fekete farmer. Angol western. (14.) — **Nagybátonyi Petőfi:** 2x2 néha öt. Színes, zenés magyar filmvígjáték felújítása. — **Szécsényi Rákóczi:** Kölyök. Semmittevők. Chaplin 1921-ben készült filmburleszkje.

ROZSAK

a legszebb színekben. Ezüstfenyők, tuják, nemes orgonák, díszcserjék, gladioluszok.

Vidéki megrendeléseket postán, pontosan szállítjuk. Kérje díjmentes, színes árjegyzékünket. Szalkai díszfaiskola, 1061 Budapest, Népköztársaság u. 8.

Salgótarjáni városi T… osztályának adócsopo… polgár figyelmét, a… …. félévi adóját nem fizette be, …

szeptember 15-ig

adópótlékmentesen

megteheti,

Az adó félévenként esedékes. Az első félévi március 15-ével, a második félévi szeptember 15-ével bezárólag fizethető pótlékmentesen. Az említett határnapok után történt befizetésekre január 1-től visszamenőleg havi 1 %-os adópótlékot kell fizetni.

Apróhirdetések

28 éves, 163 cm magas, nőtlen, falun élő, érettségizett szakmunkás, keresi korban hozzáillő házias leány ismeretségét házasság céljából. Válaszokat „Megbecsülés" jeligére a kiadóba kérem.

A MARKAZI borozó (Meszes alatt) női munkaerőt felvesz. Salgótarján. Május 1. u. 10.

RÓZSÁK minden színben, első osztályú tövek 14 Ft-os áron. Kérjen díjtalan árjegyzéket. Szmola Máté, Endrőd, Orgona u. 11.

SALGÓTARJÁN

1. Postahivatal felvesz napi 4—5 órás elfoglaltsággal

HÍRLAPKÉZBESÍTŐKET.

Jelentkezés a főpostán. (Nyugdíjasok is jelentkezhetnek.)

2 szobás családi ház eladó, beköltözhetően. Pásztó, Múzeum tér. 2. sz. Érdeklődni Osim Sándor, Ecseg.

A balassagyarmati postahivatal felvesz kézbesítőket. Fizetés és juttatás a kollektív szerződés szerint. Jelentkezni lehet Tóth Tibornál a hivatalban.

IL rendszámú Zsigulj eladó. Nagybátony, Mező I. u. 5. I. em. 7. ajtó.

A garzonház közelében garázst bérelnének. Ajánlatot „Garage" jeligére kérem a kiadóba.

dves lányok!

A Budapesti Finomkötöttárugyár balassagyarmati gyárában exportra készülnek ezek az igényes ruhamodellek, de jut belőlük a hazai üzletekbe is.

A legdivatosabb yersey anyagokból készítik fürge asszony- és leánykezek, modern, gyönyörű fekvésű üzemünkben.

Döntöttetek már, milyen pályát választotok?

Tudj… …finomkötöttárugyár

Azér… balassagyarmati gyáregysége,

figyé… Balassagyarmat, Horváth Endre út 2.

A v… …ilyen, meg olyan vizsgálatok, az anyja közelében.) A lép-

Am… …— mondta, és gratulált. Aztán ide-oda járkálás, is arra intl, ne gyújtson rá

S… …re, hol másikukra nézett és nevetett. — Ez igen! pedig kiáll a teraszra. A fiat

tö… kertben dohányzik, esőben

sa…

---

német, svéd. osztrák gépkocsik jelzése. 35. Játszma. 37. ...latos, haragos, ingerült. 38. Keresztülvág. 39. Irén idegen formája. 40. Összevissza ránt. 41. Fogalval őrölte. 43. ...écia, női név. 44. Kérdőszó. 46. ...vog. vékonyl. elnyújtott hangot ad. 47. Hasadék. 48. Néha egynemű betűl. 52. Kosár fordítva. 54. Hazánk északkeleti részébe való. 55. Kettőzve. női becenév. 56. Olimpiai bajnok kajakozónk. 58. Gyümölcs keménv külső része. 60. A lábfa rögzítésének egyik formája. 62. Mint a vízszintes 23. számú sor 63. Jött-ment. 64. Áskálódással kiűldözte.

FÜGGŐLEGES: 2. Onnan származik (két szó) 3. Súlyos betegség. 4. Szál része! 5. Ne a tetejére (két szó). 6. Küzdőtér porond. 7. ...podium, korpatű. 8. Több részre választ. 9. Az Északatlanti Szövetséghez tartozó. 10. Félig csuk. 11. Taszít. tol. 12. Reggelenként már látható. 13. Az idézet negyedik része (Zárt betűk: R. O. A.). 18. Ebben az időben. 19. Ragos mutató névmás. 25. Az idézet második része (Zárt betűk: T. J.). 29. A lő hátsó lábának része. 30. Somogy megyei községből való. 31. Valakivel együtt utazó személy. 33. Munkácsyra is hatással levő német festő, utónevének kezdőbetűivel. 35. Bírósággal ügy. 36. Harag latinul. 42. Ipari üzemből való. 45. Községen kívül. a határban lakó. 47. Hosszabb idő óta meglevő. 49. Mutatkozó. kínálkozó. 50. Kétszeres Kossuth-díjas matematikus egyetemi tanár. 51. Valahová jutott.

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Napjaink
1976 DEC

Czinke Ferenc
1021

BALLADA

CZINKE FERENC RAJZA

Jókai Anna

PA

Részlet A felada

Ottilia talán már meg is halt. Fölfázott a hűvös éjszakákon, a hippik közt, tüdőgyulladást kapott és vége. Nem létezik másképp, hogy így meggyötörje az anyját, egyetlen hír nélkül hagyja. Mert szeleburdi, de nem szívtelen. Ámbár színtelennek áll a világ. Ha ő nem olyan jóhülye Ferivel, jobban megbecsülte volna... ha kidobja annak idején. De mint a kutya, kaparta a zárt ajtót, nyüszített: Pannikám, mínusz öt fok van, eressz be...

Föltorlódott a szappan, kis kupacba. Panni nehezen emelte a karját, nőtt egy kelés a hóna alatt. Tett rá paradicsomot, de ügyetlen a kötés, folyton lecsúszik, a melle már csupa maszat.

Hogy lehet naponta ébredni, ha nincs egy pont, ahol az ember megnyugodhat? Mert mi történik? Flórika is megváltozott. Máskor is ideges volt, ásatás előtt, nem gyerekjáték, de most valahogy másképp ideges. Ellenségesen. Nem beszél, hanem kaffog. Nem felel, jött-e az Istvánjától levél. Pedig ennyit igazán megoszthatna. Ha csak nem hazudott eddig, hogy nem alkalmazottnak, hanem barátnőnek tekinti, szinte... persze, sose tegeződtek össze, annyira azért nem barátok, Flórika erre vigyázott.

Panninak is ígért István. Virágzó cseresznyefákkal díszített lapot, Japánból, lehetőleg térhatásút, ahol a kék elválik a rózsaszínszirmos ágtól. Mindennap megnézi a postaládát, csikorog a kulcsocska a zárban, de se Ottilia, se István... persze, ő nem lenne olyan bolond, hogy a tulajdon gyermekével szemben előnyben részesítsen egy férfit... mert Flórika szinte így viselkedik. Tegnap is, Béci hátbavágta az anyját a konyhában, mi ez, ha nem közeledés, az ő természetével... hát egy kicsit nagyobbat huppant, istenem, de azért nem kellett volna a fejére vágni azzal a kemény dossziéval. Naná, hogy azt kiáltotta Béci: fújd föl magad... Még majd verekednek is, kifordult Flórika a józan formájából, hiába nana

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 367-748, 340-726
1976 NOV
, 4

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Czinke Ferenc

1021

Czinke Ferenc munkája

ónzés
osságra

anyagi, erkölcsi elismerés
nértéke. Éves szinten példá-
ul 1,6 millió forintot fordíta-
nak a legeredményesebb kol-
ektívák jutalmazására, a de-
emberben sorra kerülő bri-
ádvezetői tanácskozáson pe-
dig külön is igazgatói dicsé-
etben részesítik a takarékos
azdálkodásban élenjárókat.
Jó eredményekről adhat
számot a MEZŐGÉP Válla-
at Felsőzsolcai Gyára és az
hhoz tartozó több kisebb
gység. Az ez évre kidolgozott
korékossági terv időarányos
akarékossági terv időarányos
ották, sőt túl is teljesítették.
z anyagtakarékossági terv
éldául 3 millió 90 ezer fo-
ntot irányzott elő, a tény
zzel szemben több mint 4
illió 900 ezer forint A plusz

Újítási hónap a Tiszain

(Tudósítónktól)

A miskolci Tiszai pályaudvar dolgozói az újítómozgalomban is a kongresszusi verseny idején érték el eddigi legjobb eredményeiket. Sokan úgy vélték, hogy ezt már nem lehet tovább fokozni. A pályaudvar vasutas újítói rácáfoltak a kétkedőkre. Az V. ötéves terv első évének kilenc hónapja alatt továbbra is kongresszusi szinten dolgoztak, s a tavalyitól 7 százalékkal több újítást nyújtottak be. Az elfogadott újítások száma pedig 51 százalékkal növekedett az előző év ezg

gád 35, a dr. Csanádi-briga
19 újítással, az egyéniek k
zül pedig Mátyus József 1
Szerbin József 12 újítás
segítette a mozgalmat. A
újítások 81 százalékát a sz
cialista brigádok nyújtott
be.

A Miskolc Tiszai pályaud
varon eddig hat dolgozót tü
tettek ki a Kiváló Újító je
vény arany, ezüst, bronz f
kozatával. Igen örvendete
hogy ma már az újítók
százaléka fizikai dolgozó,
bekapcsolódtak a mozgalon
ba a fiatalok és a nődolg
zók is. Ma már nem ritka
nagy jelentőségű újítás. Ily
például Koncz Zoltánnak
Szerencsi Józsefnek, a HC
fogadóvágányának biztosít

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1976 NOV 7.

1021 Czinke Ferenc

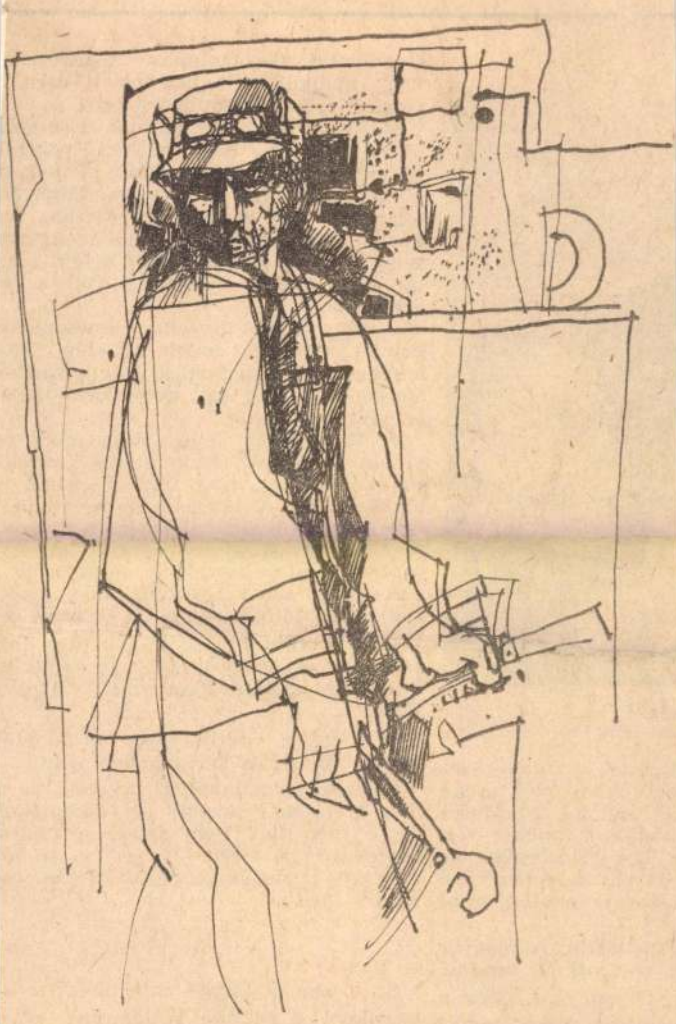

Czinke Ferenc munkája

— Az e
után átke
1956-tól e
választásig
ként dolgo

kával

nbernek, akinek feke-
eve, nem volt aztán
a hazában. Majdnem
ndolhatni, milyen volt
egy jó feleséget és
itthagyva Amerikába
keserű távollét, mint

Kanadában. A magyar
e volt ott. A magyar
s. Olyannyira, hogy a
zervezet neve mögé
nban Szaniszló M. La-
ezető tisztséget viselt.

— Közös volt az érdekünk, a sorsun
is, — persze hogy együtt voltunl
Együtt örültünk 1945. április 4-nek, d
voltak, akik annyira megkeseredtek ad
dig, hogy még örülni sem mertek. Az
hitték, hogy kérészéletű lesz az új gyö
zelem. Lelket kellett verni beléjük, az
tán már csak a hazatérés volt a be
szédtéma.

A világ nagyot fordult, a kicsi gyere
kekből felnőttek lettek, a szép fiata
feleség arcán megsokasodtak a ráncok
amikor 1947-ben egy novemberi napor
hazatért.

— Tavalyelőtt még dolgoztam, ott
voltam minden taggyűlésen, minder
munkánál. Kár, hogy így elgyöngül az
ember teste. A látásom is megromlott,
nem tudok olvasni, a hallásom is rossz,
nem hallom a rádiót. Szomjúhozom a
híreket, tudni szeretnék mindenről...

A család kuncog, tudják, hogy nagy-
apó most fölháborodik.

— Nem néz rám senki. Én csak fek-
szem itt, és nem jönnek, egy se jön!

— Papa, papa. Mikor volt itt a párt-
titkár?

— Tegnap, no. De még maradhatot
volna. Többet is beszélhetett volna.

Úttörők járnak hozzá, fiatalok, barát
tok, elvtársak, unokák és dédunokák
De ő nem tud, nem szeret a múlto
töprengeni, a mára kíváncsi és a hol
napra is. Szomjúsága csodálatos és tisz
teletre méltó.

☆

Szaniszló M. Lajost november 7-e al
kalmából a Munka Érdemrend aran
fokozatával tüntették ki.

Lévay Györgyi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1976 NOV 3
ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Czinke Ferenc

1021

Czinke Ferenc munkája

Több hízót a háztájiból!

Egy tanácskozás tapasztalatai

Közismert tény, hogy a sertéshúsellátásban a mezőgazdasági nagyüzemek mellett kiemelkedő szerepe van a háztáji, az egyéni és kisegítő gazdaságok tenyésztési és hizlalási tevékenységének. Országosan a hízott sertések mintegy 50, megyénkben még ennél is nagyobb százalékát adják a kistermelők.

Sajnos, 1975-ben valóságos mélypontra süllyedt a kistermelők sertéstenyésztői és hizlalási „kedve". Vészesen csökkent a kocalétszám és a végtermékből, a közellátás számára várt hízóból az állatforgalmi vállalat, az állattenyésztési felügyelőség, a tsz-ek, az állami gazdaságok, az áfész-ek és a takarmányalapokat biztosító vállalat összefogásával, egymást megértő támogatásával lehet csak sikeresen megoldani. Az együttműködési szerződés már megszületett, s ezt kell most aprópénzre váltani, kinek-kinek a teendőit a gyakorlatban megvalósítani.

Az egyik legfontosabb lépés az volt, hogy az állatforgalmi vállalat kiépítette azt az úgynevezett „megbízotti rendszert", amelyben száz termelőszövetkezeti és egy áfész-i megbízott, mint 47 községben a vállalat felvásárlói látják el a kister[illegible]

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1976 OKT 31

Czinke Ferenc

vasárnap

1021

Czinke Ferenc rajza

orok — progra

A MAGYAR RÁDIÓ miskolci stúdiójának műsorából
(A 189 m-es középhullámon, 17.00—18.30 óráig)

VASÁRNAP

17.00: Műsorismertetés, hírek
17.05: Moderáto — Zenei kaleidoszkóp . . .
18.22: A sportrovat jelenti . . .

HÉTFŐ

17.00: Műsorismertetés, hírek
17.05: **Emberek, utak, járművek — közlekedési magazin:** Gépjárművezetők a tanteremben, a klubban és otthon
17.15: Szórakoztató zene
17.25: **Napjaink kérdései:** Ünneppel végződő hét kezdetén . .
17.32: Megyei sporteredmények
17.40: Slágerkoktél
18.00: **Borsodi tükör** — a stúdió krónikaműsora
18.15: Filmzene
18.25: Hírösszefoglaló, időjárásjelentés, műsorismertetés

Televízió

VASÁRNAP

8.59: People You Meet. Angol

Déryné- és Lévay József-emlékszobák. Megtekinthető délelőtt 9 órától délután 4 óráig.

Borsod népművészete — kiállítás az ózdi Kun Béla Művelődési Házban. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Régészeti ásatások — kiállítás az egyetemen. Megtekinthető egész nap.

Tenkács Tibor festőművész kiállítása a Kohász Galériában. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

András Kurta János szobrászművész kiállítása a sárospataki múzeumban. Nyitva délelőtt 8 órától este 6 óráig.

A bihari rajzpedagógiai stúdió kiállítása a Gárdonyi Géza Művelődési Házban. Megtekinthető egész nap.

A megváltozott munkaéletmód — kiállítás az ózdi Kohász Múzeumban. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Lillafüredi emlékház: Herman

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Czinke Ferenc

Napjaink

1976 11.

1021

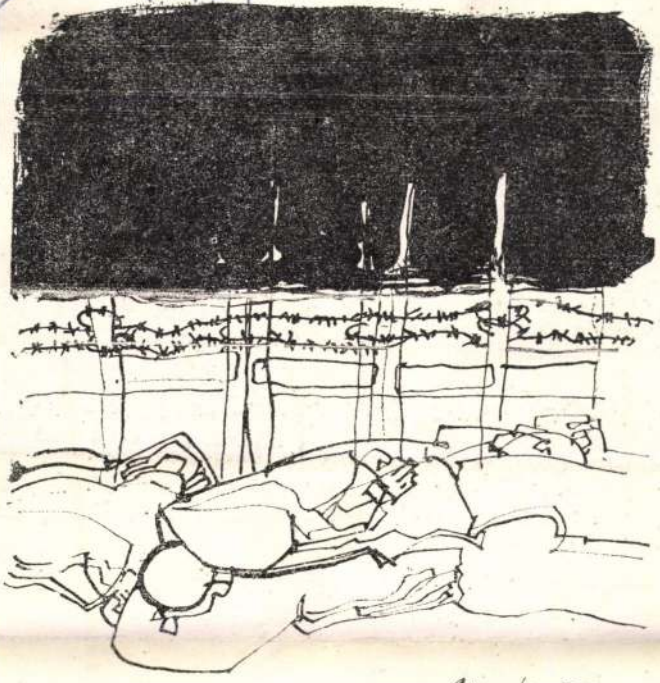

CHILE

CZINKE FERENC TUSRAJZA

elyesen értelmező

hátterében mind
ehetősége, azonba
olyan vonzalmak
személyiség egys
ámai élethelyzet
at. E választási k
emszögéből tárgyalni, azt
esen cselekedett-e a hős,
rói magatartásra vall! A
agikus választást kikény-
het, még akkor is, ha a
émeth László például —
a hangsúlyt, hisz ezzel a
llegét és következményeit
e vádolja azokat a körül-
egy értékes egyéniséget

kisemberek, így nem az
m közvetlenül a társadal-
angsúlyt. A műfaja ennek
dalmi dráma. Az olykor
zgatásra hajlamos darab-

telenségbe átbillentve. Bukovča
két elrugaszkodási kísérlet ut
így végül a fokozás helyett
kezdett, lapos tárgyi szimból
színpadra, mint a pilátusi „mo
mosdótálat, amelynek egyébk
is bedőlt, s ráépítette — szín
ként egyébként hatásos, szé
azonban mindenképpen hanya
ró megoldását. *Jurka László*
rendező, nagyobb az érzéke
mint a „komikum irgalmára".
— Bukovčanhoz hasonlóan —
egy állapot megmutatásában,
haladásában bizonyultak tehet

Molière rin

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
1976 NOV 2

Czinke Ferenc

1021

Czinke Ferenc munkája

Meggyorsult a kereskedelem fejlesztési üteme

A kereskedelmi dolgozók helyzetével, a szakma gondjaival foglalkozott hétfői sajtótájékoztatóján a MUOSZ-ban dr. Krekács György, a Kereskedelmi, Pénzügyi és Vendéglátóipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára. Elmondotta egyebek között, hogy a KPVDSZ — a vasas-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1976 DEC 2 5

MAGYAR NEMZET

Czinke Ferenc

1021

Czinke Ferenc rajza

szocialista
tott koope
együttmük
esetben sz
fenn. A kc
ség e két
ményeink
iparpolitik
illetve a
lyamatába.
kooperációs együttműködés révén valósul meg az a műszaki-termelési bázis, amely később nagyvolumenű exportot tesz lehetővé a szocialista országokba, és fordítva, a szocialista országokkal kiépített kooperáció segítséget jelent tőkés exportunk bővítésében is.

A kooperáció tehát, ahogy láthatjuk, szerves része kereskedelem- és üzletpolitikánknak. A létrehozott kooperációktól azt várjuk, hogy hozzájáruljanak *a konvertibilis exportárualap létrehozásához* és ezzel összhangban a műszaki színvonal emeléséhez. Szeretnénk, ha széles körű együttműködés alakulna ki az *értékesítés* területén is. Az élenjáró technika importjával gyártásszakosítással és gyártmánymegosztással kedvezőbb termelési szerkezetet alakíthatunk ki, növelhetjük népgazdaságunk teljesítőképességét. Ezért alapvető politikai és gazdasági érdekünk, hogy vállalataink, üzemeink megfelelően kihasználják a kooperációban rejlő tág lehetőségeket.

volt gondolatban, eszmében, akarásban, egymás megértésében, támogatásában a biztonsági értekezlet záróokmányának aláírása. Mindenkinek él a béke szelleme: *hirdetésben és munkálásában jelen van a katolikus egyház, ezért volt ott az aláírók között a Vatikán is.*

A püspök véleménye szerint Helsinki bizonyos értelemben új kezdete volt a lendítő és továbbépítő békének, amire a jövőben csak folytatása lehet. Ennek a folytatásnak szerinte még szebbnek kell lennie.

— Ez nem pacifista szellem: *ez valóság.* És ezért kötelességünk tevőlegesen is a munkálkodunk e gondolat valóra váltásán minden területen. Ha tovább nézek Európán, s látom a világ többi részeit, akkor észre kell vennem azt is, hogy vannak még éhező, nyomorban élő népek, de észre kell venni a segítő szándékot is, amely a társadalom összefogásán alapul. De a világból fegyverkezést is hallok. Hogy ez megszűnjék. Itt is kitartó szívóssággal és határozott, célratörő diplomáciá

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 JAN

Napjaink

Czinke Ferenc

1021

MESE-ILLUSZTRÁCIÓ
CZINKE FERENC GRAFIKÁJA

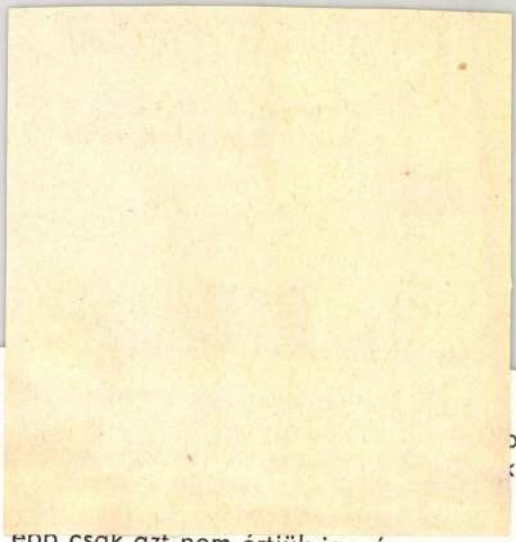

epp csak azt nem értjük igazán,
voltaképp mit is keresünk köztük —
kényelmünk és elszántságunk arányától f
mennyi idő telik el addig, amikor
— zsebünkben érvényes menetjeggyel —
zavartan hallgatjuk előbb a vádakat,
majd a könyörgést; legkésőbb pedig
a falépcső megfáradt nyikorgását

Auschwitz

Eddig és ne tovább — szólt hátra,
nekifeszülve ama falszínű,
testéhez szorult ajtónak,
amely mögött, amelyen túl —

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tanács irodalmi és k
16-672; 35-380; 36-132; 36-579. — Kiadja a Bor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 DEC 24
NÓGRÁD

Czinke Ferenc

/1021

(Czinke Ferenc grafikája)

Megjelent
a követelményeknek

lassagyarmat középtávú művelődési terve

Balassagyarmati városi Tanács ülése a közelmúltban vitatta meg és adta el a városnak az 1976—1980. közötti időszakra szóló középtávú művelődési tervét, amely az elért eredmények dos, körültekintő felmérése alapján, a város gazdasági társadalmi helyzetében a jövőben várhatóan bekövetkező változásokat is figyelembe véve határozta meg a közatás és a közművelődés területén szükséges tennivaló-

Köztudomású, hogy a fejlett szocialista társadalom épí- fokozott követelményeket támaszt a kultúra irányítá- és gyakorlati megvalósítását végző szervekkel, intézmé-kkel szemben. A gazdasági és a társadalmi élet ütemes, szerű fejlődése, a tudomány és a technika előrehaladá- szükségszerűen állítja a művelődési munka középpont- a kulturális ágazatok dinamikus fejlesztését, ideoló- világnézeti tevékenységének, az iskolai és az általános elő munkának a javítását.

Az oktató-nevelő munka tartalmi fejlesztésének feladasorában fontos hely illeti meg az oktatás demokratizának a növelését. Az oktatás demokratizmusa társaunkban a tanuláshoz való egyenlő jogot és egyenlő őséget is jelenti. Az utóbbi évek kedvezőtlen tapasztat figyelembe véve, a városi tanács alapvető célként ozta meg annak elérését, hogy minden gyermek tanes korban végezze el az alapozó, általános iskolát. valósításához természetesen számos intézkedésre, a felek megteremtésére van szükség. Többek között gondni kell a gyermekeknek a tankötelezettséget megelőntenzív iskola-előkészítésről, elsősorban az óvodákban, – mert mindenkire kiterjedően objektív okoknál fogva

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 NOV 23

MAGYAR NEMZET

Czinke Ferenc

egy-egy pillanatban megnyi- ahol N. és G. társaságában

1021

Czinke Ferenc rajza

cejgruhájuk re
gyon hosszan
majd felveszik
ket. Végül a s
dalán két gyá
tonlapot fordíta
felé: a brigád
az apa a fiát g
Wibeau-ban, ak
eset következté
lan körülmény
tét vesztette. És Edgar ervan
szüleinek ingerült szóváltásával elkezdődik a játék, a körülmények tisztázása. Kisvártatva Edgar is színre lép — mégpedig egy létra tetején —, és a kiigazítandókat kiigazítva beleszól saját történetébe. Ulrich *Plenzdorf* NDK-író színműve, *Az ifjú W. újabb szenvedései* sok jelenetre tagolt, kétórás, flash-back, visszapillantás a 18 éves Edgar történetére.

A dráma címe Goethe klasszikus Werther-regényére utal, a meg nem értett, a társadalomban, a szemléletében

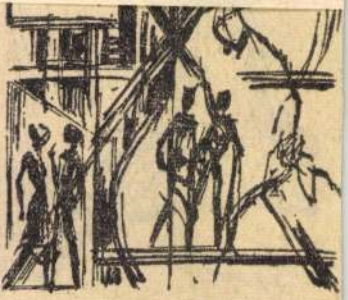

Magasfeszültség
(Szlovák György rajzai)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

NÓGRÁD

Czinke Ferenc

1976 JAN 1 1

1021

A város

(Czinke Ferenc grafikája)

VA

Az

Mottó: S
január 12
London f
jén az a
harcosa,
rikai Szocialista Munkáspart
tagja volt.
A Vaspata című regénye főhősének a forradalom elbukása utáni szavait idézzük a vízszintes 1., függőleges 48. és 16. számú sorokban.

Vízszintes: 1. Az idézet első része. (Zárt betűk: H, C, A, U.) 14. Semennyi vagyona. 15. Az egyik, Balaton melletti községből pén szegez 23. Gábor Dénes. 24. Kedvelt őszi gyümölcs. 25. Nem hagy ott. 26. Könnyű vörös bor. 28. Bemetszésekkel, karcolatokkal lát el. 29. Hangtalanul kélő. 30. Tolna megyei község, a szabadságharc győztes csatája zajlott itt. 32. A kovács ezen üti a vasat. 33. IRU. 36. Árpád-házi királyunk egyik neve. 37. Fogyasszon. 38. Nem ezek. 39. Kelet-

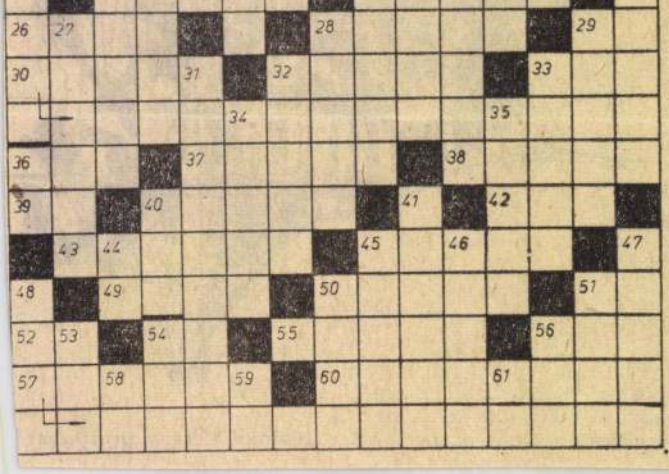

Czinke Ferenc

NÓGRÁDI SÁNDOR EMLÉKÉRE CZINKE FERENC MÜVE

Nógrádi Sándor, 1974. dec.

nyek nyomorúságának meg-
, s a velük való együtt-
n változott. Ez a művészet
utasítja el a népellenes
agypolgári szemléletét, s
állás az emberről és a tőle
n természeti környezetről.
nton fölvetődik a kérdés,
Mezőgazdasági Múzeumban
ásra Gy. Szabó Béla leg-
bású kiállítása. Már a ké-
is — *ember és természet*
megfelelő környezetet. S
stílszerűbb helyet találni
nutatására a megújuló bu-
getnél, az ottani Vajdahu-
székelő Mezőgazdasági
ez a környezet fölvet egy
, amitől hangos az egész
-palota éppúgy, mint vá-
nt-klubjai: a környezetvé-
S ha a művészet egyben
is, akkor éppen Gy. Szabó
környezetvédelemért tett
hagyható ki méltatásunk-
szennyezi a motorgáz és
levegőt nem szennyező,
l közlekedő trolibuszt és a
ennyező villamost akarják
nelyütt máris sikerrel. Tö-
eszközök gyakran ugyan-
gyarló embernek, aztán
logy az emberi felelőtlen-
zi az állati szemetet a ci-
nalmazával, műanyagdobo-
ladékkal, nemcsak a lakott
már beszennyezve a ter-
drákói rendelet ott is hi-
megoldás egy forintnyi
igényelne, s mégis több
al járna. Amikor intézke-
zervek, hatóságok pár soros
képtelenek kiadni a kör-
érdekében, miközben mil-
tanácskozásokra, papírra,
az idő pénzbeli értékéről
e. Ilyen körülmények kö-

Ami előtte áll — h
Előtte, előtte áll –
Napra éj. Napra
Tik-takk. Tik-takk.
Már közeleg — ho
lópata kopog.
Nem!
Csak az én szíven
(vagy a — tiétek?)
dobog.

BAJRAM SZURKA

1939-
első v
(Radus
nek a

A tiszta ö

Fénylő arccal
A tiszta öröm
Sietett
Ajtóm kitárni.

Fénylő arccal
A tiszta öröm
A harcosoknak
Élni-t vezényelt.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1976 JUL 19

Budapester Rundschau

Ferenc Czinke

1021

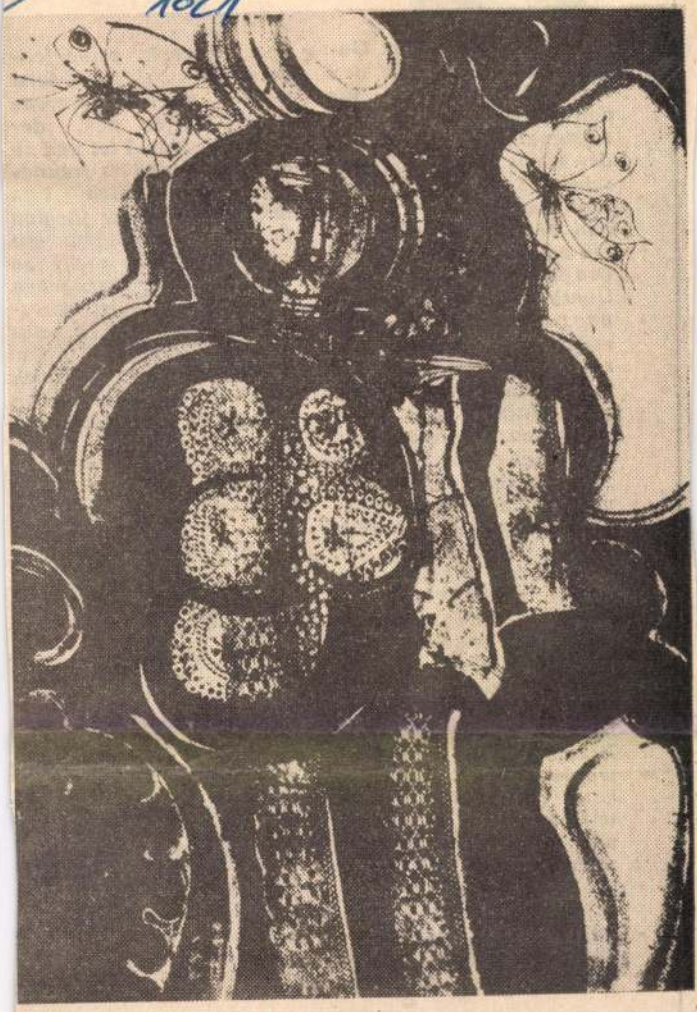

Ferenc Czinke: Homage á Bartók

Die Anred
garischen n
Ausländer,
den Ungar
rigsten; de
der etwas vo
schen Sprac... ...,
sagt einfach, wie er es von zu Haus gewohnt ist: Sie oder Du. Aber wir leben hier noch mit den Überbleibseln des Feudalungarn und mit den Anreden unserer sozialistischen Gegenwart.

Ich kannte einmal einen Ungar aus dem deutschen Sprachgebiet, der, seine mannigfaltigen Anreden im Kopf, einfach mit jedem Angesprochenen in der dritten Person redete, wobei er für e r, s i e, e s *einfach das* m a n *benützte, was sich dann so ulkig anhörte, wenn er fragte: „Wie fühlt man sich?"*

So man sich also nach dem Befinden des Mitmenschen, mit dem keine Brüderschaft getrunken worden ist, erkundigt, so heißt es im Ungarischen wirklich, wenn wir es genau ins Deutsche übersetzen: W i e f ü h l t e r (s i e, e s) s i c h?

Wer sehr höflich sein will — Sie sehen, dieses Eigenschaftswort hat ja auch in der deutschen ...lich oder höflich sein will. Sonst genügt für den bekannten Fremden, mit dem man nicht mehr so höflich umzugehen braucht, ein zweites ungezwungeneres S i e, *das* m a g a.

Aber all das wäre noch nicht so kompliziert, wenn es neben den Genossen

Karik

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-126
1976 AUG 20
Czinke Ferenc

PETŐFI NÉPE

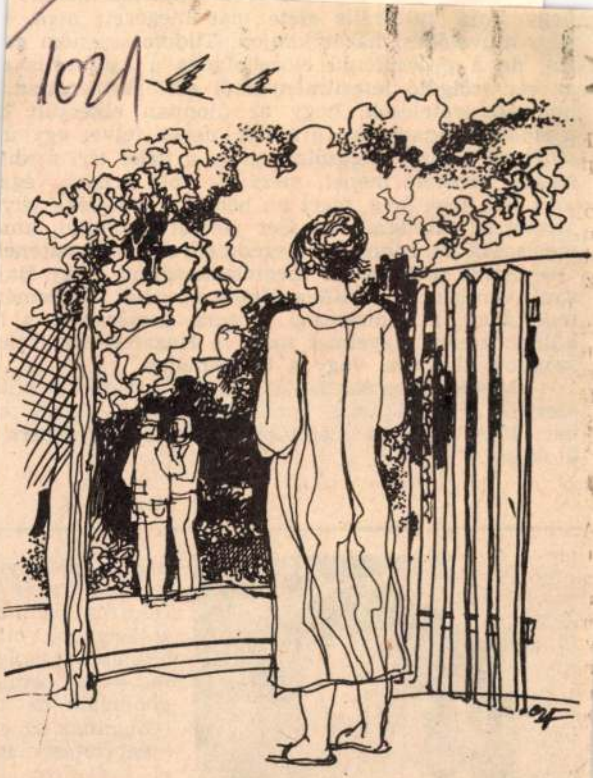

● Czinke Ferenc illusztrációi.

hog
szé
rül,
az
hon
más
vide
hatt
nem
jára
még

—
nyai
mun
külö
szon

— Mindezek a kezdeményezések erősítik a külö szervek és a lakosság kapcsolatát. Talán éppen ez nak, hogy a város szépítéséért minden felhívásra kosság.

ban megkönnyít
mondja *Fehér L*
Népfront soltvac
zottságának eln
általános iskola
se. — A pedag
gondolom ez m
hallgatnak az en
megbízatásomat
el, kedvelem is

Tevékenységün

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
Czinke Ferenc
Napjaink
1976 JUL - 1/2
1021

CHILE I–II–III.

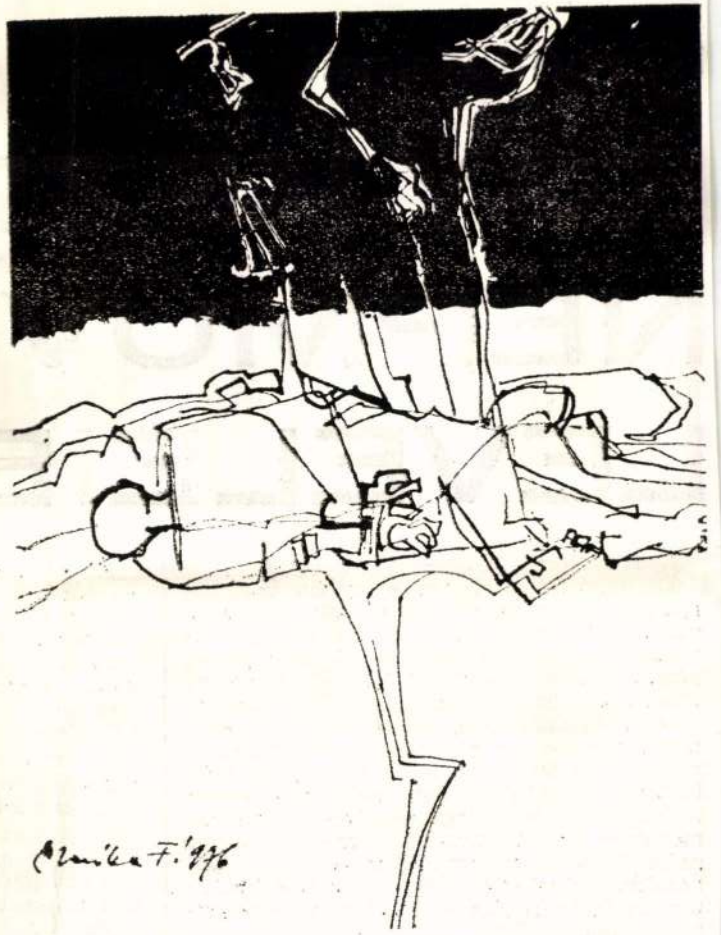

CZINKE FERENC RAJZAI

Kárpáti Kamil

EGY KEZDŐ NÉPMŰVELŐ LEVELEIBŐL

Kedves Nóra!

Előrelátó Nóra! Még csak egy éve volt, hogyan is felejthettem volna el, mit mondtál a vizsga szünetében. Az ajtó melletti hirdetményt böngészted a falon — előregörnyedve, pápaszemesen, tökéletesen megfeledkezve az ujjad közt füstölgő cigarettavégről. Aztán bőrödet megcsíphette a parázs, már-már kiejtetted a kőre, de a sarokban fölfedezted a hosszú lábú fém hamutartót és megkönnyebbülten belehajítottad. Nem mellé, bele, ennek is örülhettél, mert kiegyenesedve a — bocsáss meg érte: kissé bumfordi, vaskos —, szemüvegedet föltoltad a homlokodra és úgy szóltál hozzám, (aki véletlenül éppen legközelebb álltam), mintha régóta és meghitten beszélgettünk volna.

— Te, Mónika, mégis csak sok ez a jóból! Ilyen ártatlan, bizalmat keltő képpel előbb

Amint látod, az elsőt én írtam, a másodikat én kaptam. A stílus az ember, szoktad volt mondani. Persze, mikor irodalomórát tartottál bábos tanfolyamunkon, írókat elemeztél, nem körpecsétes hivatali leveleket — most mégis, mintha csak te vizsgáztatnál, úgy írom meg neked, hogy mi az amire rájöttem a tőled ellesett stíluselemzéssel.

„... megjegyezni kívánjuk, hogy szívesen segítettük volna *csoportját*... azt javasoltuk, hogy *csoportja*,... Ön és *csoportja*..."

Gondolom, a te füledet is megüti ez a különös birtokviszony. Én és a csoportom. Mi van emögött? Mert nyilvánvaló, hogy hazánkban az amatőr együttes nem egy személy tulajdona. Nem a szakvezetőé. Miért tévesztenek össze engem állhatatosan Busch úrral, a cirkuszossal?

MAGÁNY

LÓRÁNT JÁNOS RAJZA

(felesége) hogy a házasság megjavuljon. A

— Szóval magukra nem férne rá egy kis

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1976 DEC 2 5

MAGYAR NEMZET

Czinke Ferenc

1021

Czinke Ferenc rajza

szocialista
tott koope
együttmük
esetben sz
fenn. A ko
ség e két
ményeink
iparpolitik
illetve a
lyamatába.
kooperációs együttműködés révén valósul meg az a műszaki-termelési bázis, amely később nagyvolumenű exportot tesz lehetővé a szocialista országokba, és fordítva, a szocialista országokkal kiépített kooperáció segítséget jelent tőkés exportunk bővítésében is.

A kooperáció tehát, ahogy láthatjuk, szerves része kereskedelem- és üzletpolitikánknak. A létrehozott kooperációktól azt várjuk, hogy hozzájáruljanak *a konvertibilis exportárualap létrehozásához* és ezzel összhangban a műszaki színvonal emeléséhez. Szeretnénk, ha széles körű együttműködés alakulna ki az *értékesítés* területén is. Az élenjáró technika importjával gyártásszakosítással és gyártmánymegosztással kedvezőbb termelési szerkezetet alakíthatunk ki, növelhetjük népgazdaságunk teljesítőképességét. Ezért alapvető politikai és gazdasági érdekünk, hogy vállalataink, üzemeink megfelelően kihasználják a kooperációban rejlő tág lehetőségeket.

vott gondolatban, eszmében akarásban, egymás megértésben, támogatásában a biztonsági értekezlet záróokmányának aláírása. Mindenkinek él a béke szelleme: *hirdetésben és munkálásában jelen van a katolikus egyház ezért volt ott az aláírók között a Vatikán is.*

A püspök véleménye szerint Helsinki bizonyos értelemben új kezdete volt a lendítő és továbbépítő békének, amine a jövőben csak folytatása lehet. Ennek a folytatásnak szerinte még szebbnek kell lennie.

— Ez nem pacifista szemlélem: *ez valóság.* És ezért kötelességünk tevőlegesen is a munkálkodunk e gondolatok valóra váltásán minden területen. Ha tovább nézek Európán, s látom a világ többi részeit, akkor észre kell vennem azt is, hogy vannak még éhező, nyomorban élő népek, de észre kell venni a segítő szándékot is, amely a társadalom összefogásán alapul. De a világból fegyverropogást is hallok. Hogy ez megszűnjék, itt is kitartó szívóssággal és határozott, célratörő diplomáciá

Czinke Ferenc

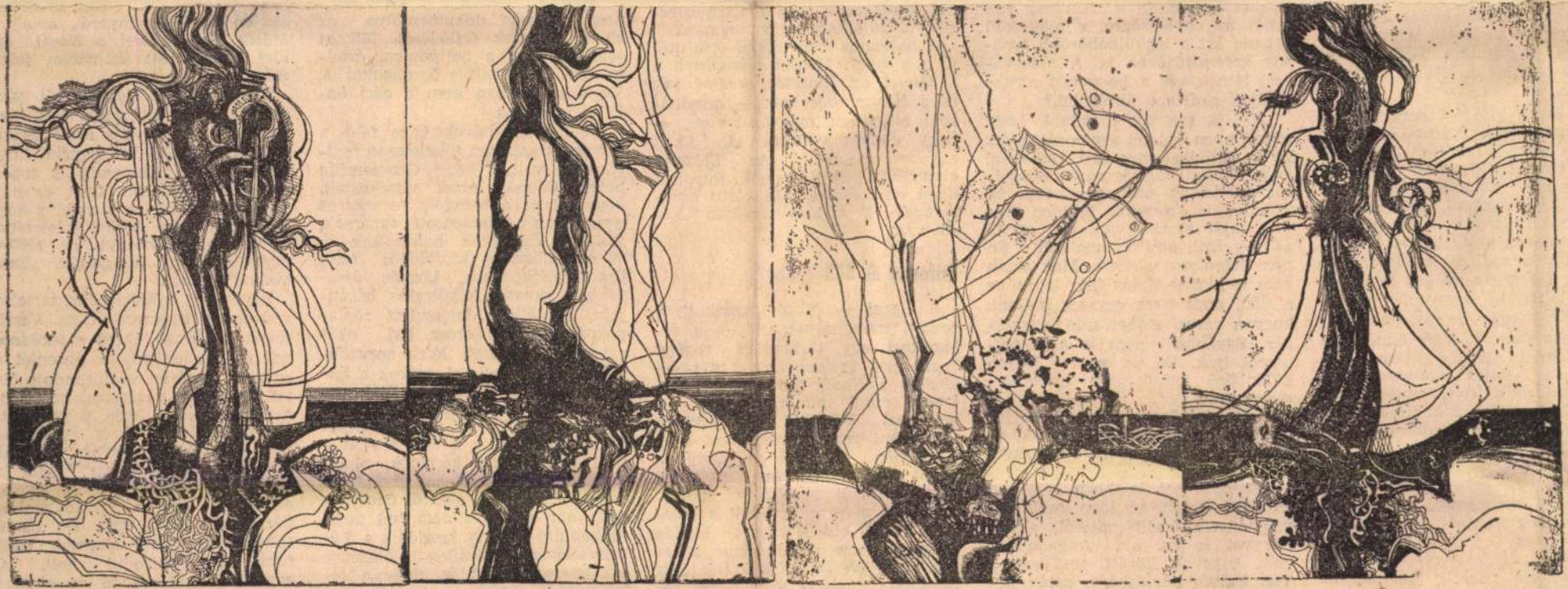

Czinke Ferenc négy rézkarca

Élet és Irodalom, Bp. 1975. okt. 11.

tekintjük, mindazt jelenti, ami nélkülözhetetlen a létezés fenntartásához.

„Én ezt a kifogást nem nagyon értem — folytatja Trifonov. — Hiszen az egész orosz irodalom erről szól. Miről írt Csehov? Szintén apró-cseprő dolgokról, mintegy családi belügyekről. Más kérdés, hogy miként íratik le az állapot. Én a családok belső helyzetét írom meg, de a család, értelmezésem szerint, a társadalom egy sejtje. A család életének bonyolultsága a társadalom egészére jellemző. Az én törekvésem az, hogy önnön tapasztalásaim alapján írjam le a családban zajló folyamatokat. Akadnak, akik nyílt tendenciákat ábrázolnak. Én inkább belülről szeretném ezeket a tendenciákat elemezni."

„Igenis rá kell jönnünk, hogy új városokat, városnegyedeket felépíteni sokkal könnyebb, mint az új embert megteremteni. Az emberi lélek — hogy ezzel az elkoptatott kifejezéssel éljek — roppant lassan változik. Ezért, például, az sok kereszttüzében is. A mai városi létnek ezt a bonyolult struktúráját akartam ábrázolni."

„Azt is szokták mondani, hogy műveimben valami szomorúság érződik. Mindenesetre azt remélem, hogy emberi, természetes szomorúság ez. Annak szántam. Csehov is, Tolsztoj is szomorú. Minden írónak saját tónusa van. Én arról akarok írni, ami nyugtalanít. Én nem leleplezni akarok. Meg aztán nem is hiszem, hogy igaz lenne az a vád, amit nem egyszer hallani, hogy a városi ember mind kispolgár. Egyébként nem is a kispolgárról írok. Én az emberi jellem különböző minőségeit szeretném megmutatni..."

A magnetofon tanúsága szerint így beszélgettünk Jurij Trifonovval, néhány esztendeje, moszkvai lakásán.

Elmondta azt is, hogy 1925-ben született, tehát az idén múlt ötven éves. Mesélt apjáról, akiről könyvet is írt, aki forradalmár volt, egyebek között 1917-ben a Téli Palota párttitkára, aztán pedig újra a siker. Három kisregénye a *Csere*, az *Előzetes eredmények* és a *Hosszú búcsúzás* — mindhárom megjelent magyarul is — nagy vitákat váltott ki. Csak egyetlen példa... Az *Előzetes eredmények*ről az egyik folyóirat ilyen címmel írt: *Idő előtti eredmények*. E vitáról azonban később...

Trifonov és Böll

Az igazi — és most már nyugodtan mondhatjuk így —, a világsikert egy történelmi regény hozta meg Trifonovnak. 1974-ben közölte a *Novij Mir* a *Türelmetlenség* című művet, amely a moszkvai Politikai Könyvkiadó történelmi regénysorozatában több kiadásban félmillió példányban jelent meg eddig. Megjelent franciául, németül is. (Ha jól tudom, a regény magyar kiadását a *Kossuth* készíti el.) A német kiadás nyomán nemrég, augusztus közepén *Heinrich Böll* írt a *Die Zeit* hasábjain, „nagy történelmi remetlenül elpusztítva önmagukat is. Vesztük azonban nem a cári önkény igazolása.

„A hetvenes évek vége felé a kortársak számára tökéletesen nyilvánvaló volt, hogy Oroszország beteg. Csupán arról vitatkoztak, hogy mi ez a betegség és miként gyógyítható? Határozott tanácsok, jóslások és átkok hangzottak el az országban és külföldön, félig titkos találkozókon, lármás újságokban, divatos folyóiratok hasábjain, illegálisan terjesztett röplapokon. E sötét orosz baj okát egyesek a nemzeti lélek sorvadásában vélték fellelni, mások a hatalom gyengeségéről beszéltek, ismét mások éppen ellenkezőleg e hatalom rendkívüli megerősödéséről, akadtak, akik a rágály okát a házi tolvajokban keresték, akadtak, akik a lengyeleket okolták, s persze a zsidókat, akiktől Oroszország már száz éve nem tud megszabadulni..." Így kezdődik a *Türelmetlenség*, némileg előlegezve azt az eredményt is, mely a felelőtlen jósolgatás, a tartalmatlan meg.

Trifonov a történelemből visszatért a XX. századba. Még pontosabban: a hetvenes évek Moszkvájába. Az idő is naptári hitellel szerepel, a helyszín is topográfiailag behatárolt. Igen, ez napjaink Moszkvája, a kisregény hősei a Csehov utca elején vásárolnak forró péksüteményt, az 1969-es futballnaptárt olvasgatják, „Extra vodkát" isznak.

Egyébként a *Másik élet* tartalma viszonylag egyszerű. Olga Vaszilijevna korábban ébred a szokásosnál és a sötétben, az ébrenlét és az álom határán végiggondoja életét. Van mit végiggondolni. Nemrég halt meg a férje, ő pedig ittmaradt kislányával és az anyósával. Különösebb anyagi gondjaik nincsenek: ő maga egy fizikai laboratórium vezetője, s az anyósa, aki részt vett a forradalomban, tisztes nyugdíjat kap. De ha új televíziókészüléket akarnak vásárolni, takarékoskodni kell. Az anyósával nincsen jó viszonyban, ám ez sem valami újdonság. A

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1975 OKT

Napjaink

Czinke Ferenc

1021

KISZEBABA — CZINKE FERENC LITOGRÁFIÁJA

Munkás

Diósgyőri Gépgyár a magyar ipar fontos tényezője. Gyártmányszerkezete változó, az gépgyártásból adódóan igen tt. Következésképpen olyan sgárdával kell rendelkeznie, magasan kvalifikált, s megvan- adottságai a termelés alaku- rugalmas követéséhez.
lábbiakban azzal a kérdéssel nk foglalkozni, hogy a Di-

ósgyőri Gépgyárban az állan tás különböző formáit hogya nálják fel a dolgozók általa szakmai műveltségének fejle

*

Ha a vállalat dolgozóinak végzettségét állomány szerin gáljuk, az alábbi képet kapj (1975. júniusi adatok):

mány szerint	Létszám	Iskolai végzettség szerint		
		8. ált. alatt	8 általános	középfokú fe
zakmunkás	4065	892	2707	456
betanított munkás	1745	829	844	70
egédmunkás	764	558	198	8
nűszaki	1643	23	204	998
dminisztratív	1090	73	521	469
gyéb	466	194	264	8
ÖSSZESEN:	9773	2569	4738	2009

lgozók összetételéből, a gaz- feladatokból, a művelt mun- ánti társadalmi igényből fa- *a Diósgyőri Gépgyárban a oktatás célját és tartalmát a dolgozók műveltségi szintjé- elése határozza meg.*

gállapítást bizonyítják az ál- iskolai, a középfokú és a ú állami oktatás esti és le- tagozatán történő továbbta- ót évének számadatai és ta- i.

múltbeli hagyatékokból tápl nem igényel e helyen külö elemzést, magyarázatot. Hogy molására a társadalom — é termelő egységek révén — szellemi és anyagi erőket m tott, jórészt ugyancsak ismer is, hogy az üzemekben, a v toknál és az általuk támogat tatási intézményekben milyen buzdulással tanultak ezrek és fiatalok és idősebbek egyará utóbbi években sűrűn hivat a 60-as években bekövetkeze

Czinke Ferenc

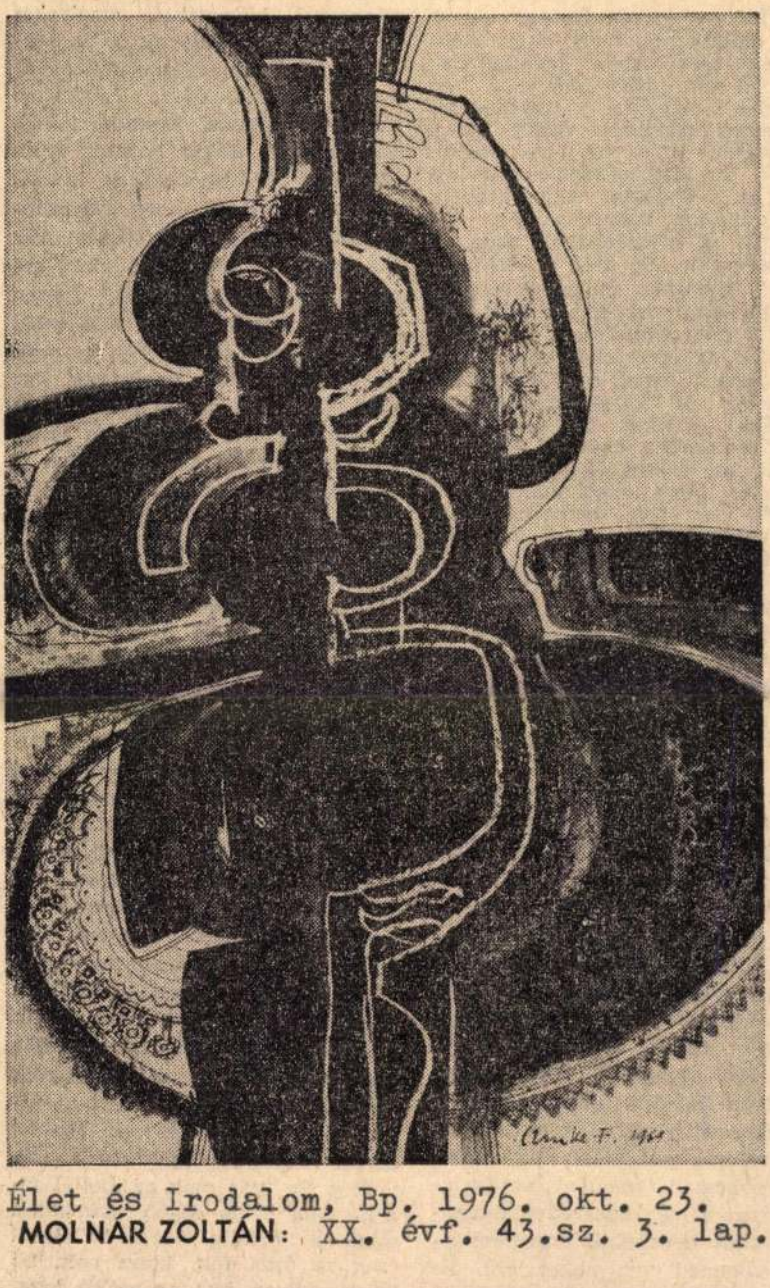

Czinke Ferenc: Táncospár

Élet és Irodalom, Bp. 1976. okt. 23.
MOLNÁR ZOLTÁN: XX. évf. 43.sz. 3. lap.

mondani az igazat. Énrám senki sem emlékezhet, mert nincs életművem, csak életem. Egyetlen országot sem hódítottam meg és egyetlen egyet sem igáztam le. Százezrek indultak útnak, mint megváltók és jó, ha ötre emlékszünk. A történelemtudománynak nem az a feladata, hogy történelmet csináljon, hanem az, hogy kikaparja az évezredekből még a morzsákat is. De akik a történelmet csinálják és nem vezetik, azokról még torz emlék sem marad. A nagyvárosokban mindenütt láthatod az ismeretlen katona sírját. Aztán jönnek a különféle delegációk és megkoszorúzzák a globális emléket. Mit jelent az, hogy ismeretlen katona? Hát mit jelent az a szó, hogy „hősök", vagy az, hogy „meghaltak a hazáért", vagy még szebben: „vérüket adták"? Talán csak az íróknak és a művészeknek van valamiféle földöntúli hatalmuk? Ők az egyetlenek, akiknek néha sikerül valamit, ha csak ideiglenesen is, tartósítani. A balzsamozás se tart örökké. De a művész valamit tud, amit senki más: ő tud egyedül igazat hazudni. A „hazugság" szó nem a képzeletben születik, a valóság szüli. A pontosság olyan, mint a naturalizmus. A naturalizmus pedig nem egyéb, mint a mellékes és a fontos kuszasága. A hazugság gyökere — ezt te tudod a legjobban — mindig a lényeg. Figyeld csak meg. Az beszél a lényegről, aki hazudik. Aki az igazat a kitalálttal pimaszul és szépen egybegyúrja, annak hatalma van. Az nem lesz szubjektív soha, hanem szuverén. Ne érts félre, én csak a művészetről beszélek. A művészben van valami, ami isteni. Ő az egyetlen természeti tünemény, amely ismeri azt a még ismeretlen dimenziót, amit nevezzünk szuverenitásnak. Benned van ehhez erő. Te igazán megértetted, amit a magyar

vényszerű bilincseket, amelyeket minden társadalom rárak az emberre. Mert minden társadalom fél saját tényeitől és ez lényegében normális állapot. Egyszer, tudod, azt mondta nekem korunk egyik legismertebb filozófusa, és később le is írta valahol, hogy írni, gondolkozni, alkotni csak félelem nélkül lehet. Én akkor azt mondtam neki: „Mért mondja ezt? Hiszen minden nagy alkotás a félelemből született. Így nőttek fel az eszmék, az új társadalmi rendszerek, így éltek és haltak meg a mártírok és a nagy irodalmi műveket is ez az energia termelte ki. Gondoljon a Shakespeare-drámákra, Swift félelmeire saját Angliájától. Gondoljon Tolsztoj félelmére és Dosztojevszkijére, de gondolhat Csehovra is. Vagy kedvencére, Balzacra, akit a hitelezőktől való félelme, a társadalmi valóságtól való félelme kergetett a royalizmustól saját korának teljes leleplezéséig." Te is félsz, éspedig attól, amiben a legjobban hiszel. Apám is félt, mert ismerte saját eszméinek nagyságát és a kor alapjában véve mindmáig érthetetlen forradalmi pánikját. Ez a pánik ölte meg őt. Most úgy mondjuk, hogy „törvénysértés". Ez nem pontos. Nem a törvényt sértették meg, maga a törvény sértett. És miért? Mert az őrületig terjedt a pánik valaminek a védelmében, ami megforgatta a világ egy részét és ma már megforgatja lényegében az egészet, mert a társadalmi haladás és a félelem együtt rohannak alighanem a világ végéig. Én már csak az élettől félek, ami nem egyéb számomra, mint a halálig vezető út. Bebel csak az úttól félt. Igaza volt. De vajon milyen lesz az utolsó lehe-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1976 AUG 29
MAGYAR NEMZET

Czinke Ferenc

1021

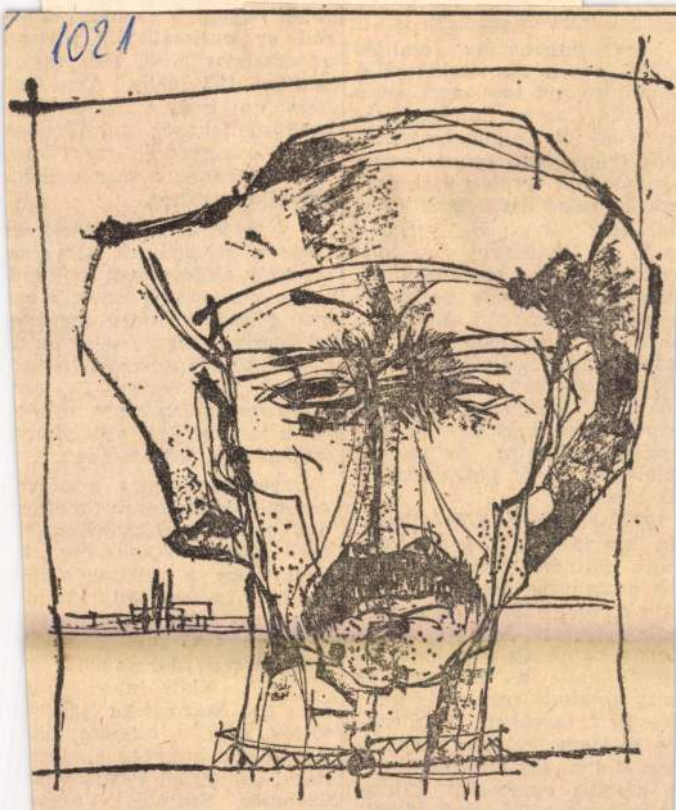

Czinke Ferenc rajza

anácsi sz
Nem
élkül az
éltanulm
I. Iroda
etésével
ébe tele
eruházá
ak komplex értékelése" cím-
nel készített el. E térségben
z V. és VI. ötéves terv idő-
zakában teljes szerkezeti át-
lakulás következik be. A ti-
ennyolc telephelyi alternatí-
a közül a legkedvezőbb ki-
álasztásával született fejlesz-
ési javaslatban bányanyitás,
őerőmű telepítése, cement-
vár építése, más üzemek be-
pése, valamint autópálya-
pítés és vasúti pályamódosí-
is szerepel.
1977-ben kerül előreláthatóan
g kormány elé *a Mátra—
ikk üdülőtájegység fejlesz-
si programja*, amelynek gaz-
ája a VÁTI II. Irodája, sze-
ély szerinti felelőse pedig
otsis Lajos. Ez a munka to-
ábbfejleszti a területre ez
láig készített regionális üdü-
területi terveket. A tájegy-
ég mintegy hetven települé-
re, illetve 102 üdülőterületé-
készült egyenként „törzs-
p", és a tanulmány — felül-
zsgálva az V. ötéves tervi
eruházásokat — *javaslatot*
sz az ütemezésre, azonkívül

ma-
nleg
eze-
kel
érté-
nosa
kber
köd

Folytatódik az a törekvés
hogy a megalakult szövetke
zetektől előirányzott épített
lakások száma egyezzen a me
gyei tanácsok ötéves tervéne
lakásszövetkezeti előirányza
tával. Az előirányzott lakás
száma több mint 27 eze
Több megyében nagy az elté
rés a tanácsi és a szövetkeze
számadatok tekintetében.

Örvendetes, hogy a szöve
kezetek erőteljesen töreke
nek az OTP-kölcsönszerződ
sek *gyors megkötésére*. E
jelzi, hogy a hitelszerződés
ket 6596 lakásra kötötték m
ami az első negyedévi
szemben 4541-gyel magasa
Viszont rámutatnak arra, hc
az építés alatt levő lakás
26 százalékára még nem
tötték meg a hitelszerződ
Különösen nagy az elmara
Bács, Csongrád, Pest, Somo
Szabolcs, Szolnok, Veszpr
és Zala megyékben. *Az ép
alatt levő lakások száma
lamivel több mint ezer. A*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÚLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Czinke Ferenc

1976 NOV 7

1021

Czinke Ferenc munkája

szakította a
gó tőkés világ hatalmi lán-
cát. A Nagy Októberi Szocia-
lista Forradalom az emberi-
ség legjelentősebb forradal-
ma. Olyan hatalom született,
amely a polgári forradalmak
ban megfogalmazott „egyen-
lőség, testvériség, szabad-

szocialista államát. A szov-
jet hadseregnek a német
fasiszták feletti győzelme
Ázsiában és Európában ked-
vező feltételeket teremtett a
felszabadított országok népe
számára, hogy nemzeti füg
getlenségüket visszanyerv

A politikai irodalom kiváló terjesztői

Tegnap Miskolcon, a megyei pártbizottság propaganda- és művelődési osztályán kitüntették és megjutalmazták a politikai irodalom kiváló terjesztőit és népszerűsítőit.

A meghívottakat *Amriskó Gusztáv*, a pártbizottság osztályvezetője köszöntötte. — Értékelve a politikai művek terjesztésének és felhasználásának jelentőségét a pártszervezetek ideológiai munkájában. Elismeréssel szólt — többek között — a terjesztők ügybuzgó tevékenységéről és fáradozásáról, majd *Sárközi Gizella*, a Kossuth Könyvkiadó megyei kirendeltségé vezetője „a politikai irodalom népszerűsítéséért" *dr. Vékony Ernőnek*, a Kazincbarcikai városi Pártbizottság első titkárának a Kossuth Könyvkiadó ezüst-, *Orbán Györgynek*, a Miskolci városi Pártbizottság munkatársának a kiadó bronz emlékplakettjét nyújtotta át.

Hatan kapták meg a „Politikai irodalom kiváló terjesztője" kitüntető érmet s mindannyiukat vásárlási utalvánnyal is megjutalmazták.

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 DEC

Könyvvilág

Czinke Ferenc

1021

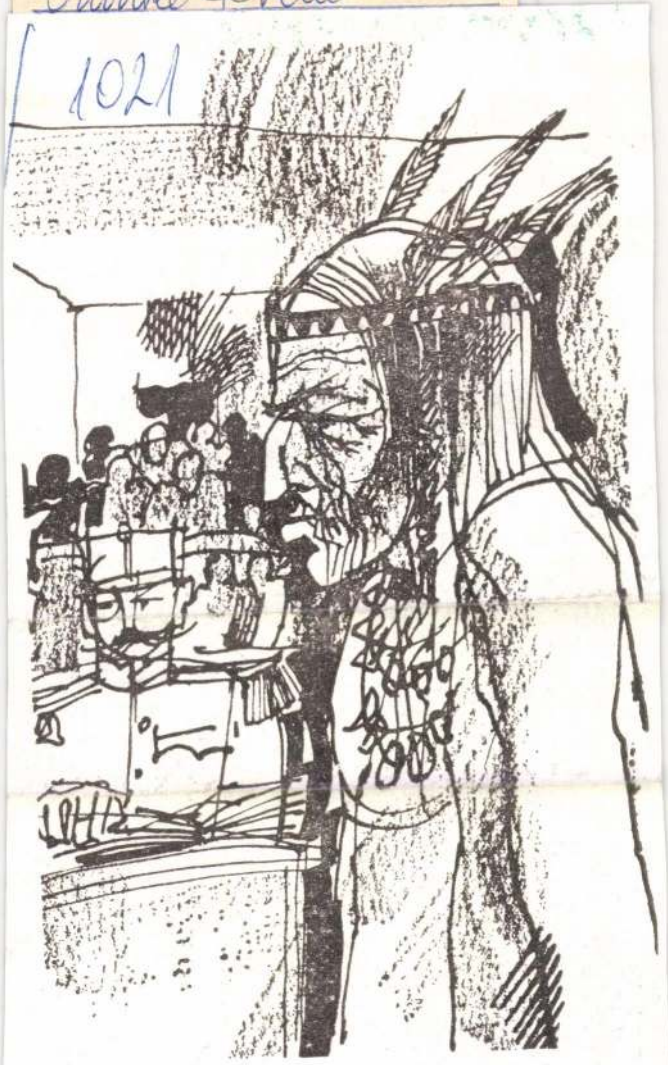

Czinke Ferenc illusztrációja Jack London: Elbeszélések c. kötetéből (Európa)

Az egymást váltó évszakok: tavasz, nyár, ősz, tél örök körforgását gazdagon és hangulatosan jellemzik Csanádi Imre gyerekversei.
Illusztrálta: Kass János.

A deszkavári királyfi
Móra. 120 oldal, kötve **55 Ft**
Benedek Elek és Illyés Gyula népmese-feldolgozásainak legszebb darabjai. A magyar népmese megannyi gyöngyszeme sorjázik itt, a humoros „A három kívánság"-tól kezdve az örök jóvátevő „Csillagszemű juhász"-on át a közkedvelt „Babszem Jankó"-ig.
Illusztrálta: Hajnal Gabriella.

Fazekas László:
Villantó
Móra. Pöttyös.
152 oldal, kötve **14 Ft**
A tizenkét éves Bori vidám tavaszi vakációra készül kis barátjával Csabával. De sajnos, semmi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 387-748, 340-726

1975 DEC 25

MAGYAR NEMZET

Csinke Ferenc

1021

Csinke Ferenc rajza

s, minősé
tségeink i
dot kell
ségek m
rul bővel
nnyivel k
berre, de
ra nézve
zése, mint a mai megtevő
gyítása. Paradoxonnak tű-
de az is igaz hogy ez né-
nehezebb, több munkát és
t igénylő feladat, mint a
gyítás, mégis ezt kell szor-
maznunk.

- *Ennek leghatékonyabb*
köze nyilván a gondozási
dszer, amely számos terüle-
— például a tüdőbetegsé-
, a járványos gyermekbénu-
, a terhes anyák és csecse-
k ellátásában — ma már
ntős eredményeket mutat-
fel.

- Ma már egyre több gon-
fordíthatunk a lakosság
gánál lényegesen jobban
zélyeztetettekre is. Eljött az
e, hogy az iskolai beíratás
t az iskolai tanulmányok
n, a pályaválasztáskor, vé-
pedig a munkavégzés kap-
minden állampolgárt or-
vizsgálatoknak vethessünk
Ezek kettős célt szolgál-
egyrészt *elbírálják az is-*
érettséget és a munkaal-
masságot, másrészt *rendsze-*
kezelést biztosítnak mind-

kozásáról.

Az Országos Tervhivatal elnökének javaslatára a kormány *határozatot hozott a népgazdaság V. ötéves tervéről szóló törvény végrehajtására.*

A Minisztertanács elfogadta az Országos Tervhivatal elnökének előterjesztését az 1976. évi népgazdasági terv végrehajtásával kapcsolatos feladatokról.

A pénzügyminiszter előterjesztése alapján a kormány *határozatot fogadott el az 1976. évi állami költségvetésről* és a tanácsok 1976—1980. évi pénzügyi tervéről szóló törvény végrehajtására.

A Szakszervezetek Országos Tanácsa, a munkaügyi és az egészségügyi miniszter javaslatot tett *a nyugellátások és egyéb ellátások évenkénti rendszeres emeléséről* szóló rendelkezések módosítására. A kormány az előterjesztést elfogadta, és úgy határozott, hogy 1976. január elsejétől a nyugellátások és egyéb ellátások

REGGEL *(Fametszet. Czinke Ferenc munkája.)*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-304

Nógrádmegyei Népújság

Mi lesz a háztájiva Vanyarcon?

Nagyon izgalmasnak igérkezett a vanyarciak hétfő esti tanácsülése, illetve a második napirendi pont, a Virágzó Termelőszövetkezet tavaszi tevékenységének megvitatása.

A vetés és a növényápolás időszerű kérdések megvitatása után a háztáji területek felosztásáról tárgyaltak. S e körül alakult ki a leghevesebb és leghosszadalmasabb vita. Az agronómus elmondta, hogy azért nem osztották ki eddig a háztájit, mert az idén „igazságosabban akarják ezt megtenni", mert tavalyi módszer a sorshúzás szerinti szétosztás nem vált be. Ugyanis a legszorgalmasabb dolgozók is „húzhattak" rosszabb minőségű földet. Minthogy a háztájinak szánt táblák között minőségi különbség van, javasolta, hogy az igazságosság érdekében a leséget, és nincs tovább? Nyilvánvaló előnyösebb helyzetben vannak azok, akik télen is dolgozhatnak.

Azonban a különböző vélemények ellenére sem sikerült elfogadható módon rendezni a kérdést. Az idő is kevés volt erre. De miért? Nem lehetett volna ezeket a fontos kérdéseket télen megbeszélni? Miért most kapkod a szövetkezet vezetősége?

— Az sem hihető, hogy a tagság nem törődik a háztájival, s azért késtek el. Az agronómus ezt állítja. A tagok véleménye teljesen más. Az az igazság, hogy a vanyarci termelőszövetkezet vezetősége késett el a közgyűlés összehívásával s ez gyakorol rossz hatást a tagság hangulatára.

Érdemes lesz a jövőben végrehajtani minden soronkövetkező feladatot Vanyarcon is

a Salgótarjáni

Szombaton, április 27-én zsúfolásig megtelt a Salgótarjáni Üveggyár Művelődési Otthonának nagyterme. Az ünnepségen *Somoskői* Gábor elvtárs, az MSZMP Központi Bizottságának és a SZOT elnökségének tagja, az Építőipari Dolgozók Szakszervezeténe főtitkára, valamint *Szókup* Lajos elvtárs, az építésügyi miniszter helyettese mondott beszédet. Az ünnepségen résztvevő dolgozók tapsvihara közepette nyújtották át a gyár igazgatójának, *Pap* Gyula elvtársnak a Minisztertanács és a SZOT Vörös Vándorzászlaját és a Kongresszusi Oklevelet. Pap Gyula elvtársnak még egy kellemes feladat jutott osztályrészül. A tavalyi munkában elért kiemelkedő eredményekért ugyanis nagyszámú dolgozó pénzjutalomban is részesült.

Csaknem százezer forintot osztottak ki a leg-

Ifjú Csinege István szobra

1021

Lakatos — szobrász

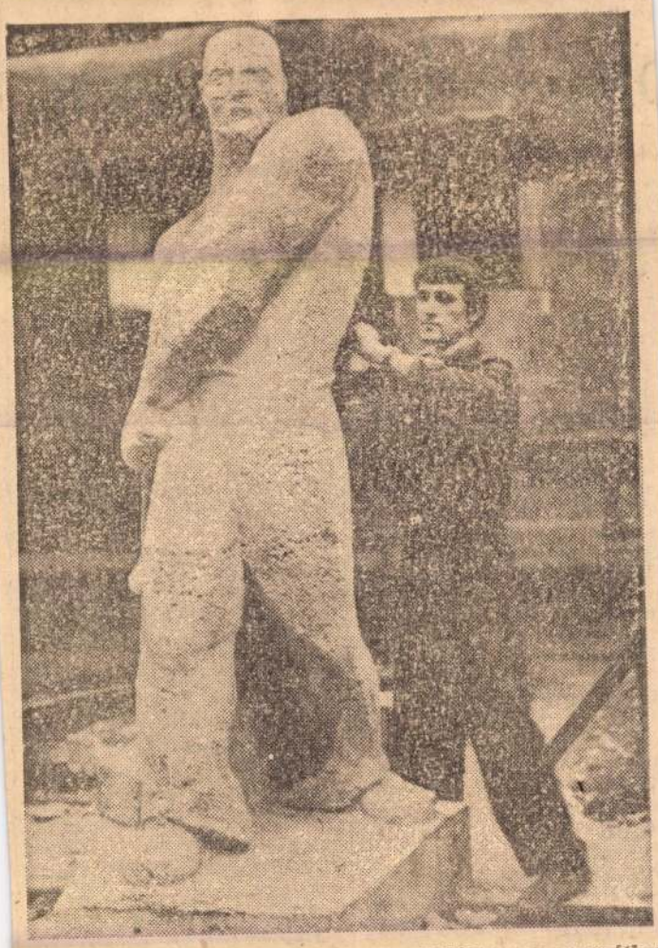

Ott született ez a szobor, hol örökké zúg a csarnok, a kalapácsok csattogó zajában, a vagonok pőre lemezteste között, miközben brummogtak a gépek, sziszegtek a hegesztőpisztolyok: a MÁV dunakeszi Járműjavító Üzemében. Naponta megállnak mellette az öreg szakik, mélán, összevont szemöldökkel és a lányok is, kandi szemmel, csodálattal arcukon. Nézték: mivé formálódik az anyag? Ott született, ahonnan vasúti kocsik ezrei indultak már el végeláthatatlan útjukra.

Ifjú Czinege István akkor született, amikor már béke és szabadság volt Magyarországon: 1947-ben. Apja aki már 30 éve dolgozik az üzemben —, lakatosnak adta, 1965-ben lett szakmunkás. Három éve foglalkozik szobrászattal.

— *Találtam a szemétben egy rajzot, nagyon megtetszett. Elkezdtem rajzolgatni.* Mondták, miért nem járok a szakkörbe? El is mentem. De jobban tetszett a szobrászat. *Meglepődtem: miket tudok csinálni. Attól kezdve állandóan gyúrok, vések.*

Sződligeten lakik, bejár Pestre a szakkörbe, ahol anyagot adnak, ahol előadásokat hallgat. És Vácra jár gépipari technikumba, most fog érettségizni. Volt már egy kis kiállítása: *11 szobrát mutatták be.*

Egy szép napon azt mondta az igazgató: hallom, hogy szobrászkodik, miért nem csinál nekünk is valamit? Öt hónapja kezdett hozzá a szoborhoz, azóta délutánonként, munkaidő után bennmaradt az üzemben, és véste, véste a márványt.

Most egy kis füves téren, az ebédlő és öltöző épületei között áll a szobor. A konyhán dolgozik *Czinegéné* — másfél hónapja volt az esküvő —, de nincs ideje kijönni, *az ablakból sem látni ide, nem látja a szobrot.* Ám jönnek erre mások, kegyetlen kritikusok, ami szívükön, rögtön a szájukon: „kicsi a feje" — boszszantják a szobrászt. De nincs olyan a járműjavító 2500 munkása között, *aki ne zarándokolt volna már el a szoborhoz.* Tetszik nekik, ha csípkelődnek is. Sajátjuknak érzik.

Az alkotó olajos, fekete overallban áll a szobor előtt, s tűnődik: jó-e, nem-e? „Nincs kiforrott stílusom, egyelőre keresgetek, próbálkozom." *Lakatos, a vagonok fékberendezését javítgatja napközben. És éjjel-nappal* [illegible] *ványnyal.*

„SZTRÁDA"
az új, olcsó

1973 APR 2-
HÉTFŐI HÍREK
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

...ok, k...

...folytatás

történelem hétk... dorják olyan h... melyekben tenni mer, hőssé válik. Találkozik az ellenállási mozgalom különböző magyarországi csoportjaival, majd a *jugoszláv* partizánokkal, végül — kikerülve a frontra — *szovjet* katonákkal. Ekkor már tudatosan veszi fel a harcot a *nem lebecsülendő erőt képviselő* fasiszta ellenséggel. Sokszor kerül életveszélybe, de furfanggal, s nemegyszer artistaprodukciónak is beillő ügyességgel sikerül megmenekülnie. Láng Vince alakját *Harsányi Gábor* kelti életre.

A sorozat első nyolc folytatása 1937-től 1941-ig kíséri végig a hős életét. Csaknem 350 színész szerepel a filmben, közöttük *Gobbi Hilda, Venczel Vera, Bessenyei Ferenc, Kállai Ferenc, Madaras József* és *Szabó Gyula*. Operatőrök: *Nagy József* és *Kocsis Sándor*. A hátralévő — 1941—1945 között játszódó — *hat* részt a tervek szerint *nyáron és ősszel* forgatják.

s. e.

...színháza

látjuk-halljuk majd — *Gábor Miklóssal, Vass Évával* és *Márkus Lászlóval* a fő-

...ajával ismerteti meg a nézőt. Az ezt követő rész: *Moliére* színháza. Címe: *„A királyi nevetés"*. Közelebb a jelenhez: *„A színész kérdez"* címmel *Csehov* életművéből kapunk hatvanperces ízelítőt. A hetedik rész drámaírója: *Brecht*, a nyolcadik folytatásban pedig *Majakovszkij*, „Poloska" című színműve kerül képernyőre.

Az utolsó előtti rész az *abszurd* műfaját kívánja közel hozni a nézőkhöz, *Beckett* „A játszma vége" című művének bemutatásával és a merész társítással. — „Az ember tragédiája" *eszkimójelenetével*. Végül a befejező rész részleteket mutat be *Madách Imre* „Férfi és nő" című, görög tárgyú tragédiájából. *Négy* folytatás már elkészült — *Lengyel György, Kazimir Károly, Marton Endre*, illetve *Vámos László* rendezésében —, s a nyár közepéig filmszalagra kerülnek a hátralévők is.

A nagyszabású vállalkozás egyik fő célja: segítséget nyújtani ahhoz, hogy a néző *közelebbről is megismerje a színházat* és játékos partnere legyen a színésznek. Nem utolsósorban pedig: hogy *új közönséget toborozzon az élő színház számára.*

g. t.

Négyszáz artista, ötmillió néző

Ötmillió néző! Ennyien látták az elmúlt évben — itthon és külföldön — a magyar cirkuszegyüttesek műsorát: a Fővárosi Nagycirkusz, az országjáró Apolló Cirkusz, valamint a hét hónapon át Romániában vendégszerepelt Budapest Cirkusz előadásait. Ebben a számban nincsenek benne azok, akik magyar artistaprodukcióknak tapsoltak többek között a Szovjetunió nagycirkuszaiban, a svájci Knie, a nyugatnémet Krone és Sarassani, a spanyol Castillia és az amerikai Ringling cirkusz műsoraiban.

A Magyar Cirkusz és Varieté minapi társulati ülésén elmondották azt is: a vállalat múlt évi bevétele több mint 101 millió forint volt, s ebből jelentős összeget tesz ki a valutában befolyt összeg. Mindezt 400 magyar artista „hozta a konyhára".

Gond: az utánpótlás. Az Állami Artistaképző Iskola évente 10—12 végzett növendéket bocsát útjára, de ez — mivel több a csoportos produkció — mindössze 2—3 új számot jelent. Az iskola rövidesen új otthonba költözik: a Gorkij fasorba, ahol két — régen nélkülözött — tanszak megindítására nyílik lehetőség. Ősztől — mint már meg-

...vári Finommechanikai Vállalat gyártja

Czinke Ferenc

Magyar Nemzet

1984. III. 11.

Czinke Ferenc rajza
Illusztráció a Hétköznapok című kötetből (Népszava kiadó)

Orinkó Ferenc

Grafikai művei részletek a VII. miskolci grafikai országos biennáléra.

T. Szűcs Julianna: Új lehetőségek, új utak.
Népszabadság, 1974. jan. 4.

Czinke Ferenc, Munkácsy-díjas grafikusművész.

Megnyílt Salgótarjánban a Nógrád megyei képzőművészek őszi tárlata, melyen szerepelnek a művész művei. Madách Imre: „Csák végnapjai" c. litográfiasorozat" (említve)

(tóth): Őszi tárlat.
Nógrád, 1973. okt. 21.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 DEC 24

Magyar Nemzet

Czinke Ferenc

1021

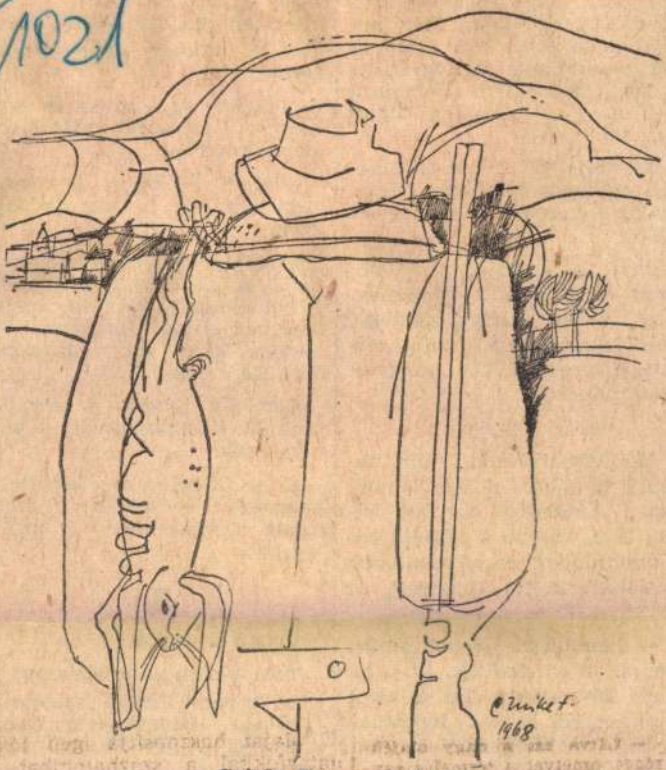

Czinke Ferenc rajza

leszkednek be a környezetbe: Het

dolgoznak, amel
hagytak, hogy
várost. A prof
nak idején köny
gát, tanulmány
hetne megmen
dot, most a g
kémleli.

Ki tudja, mi
kel, akiknek t
tesen összefon
val?

Egy másik „hősi eposz": hogyan épült újjá a város. Utcáin, terein sétálva nemegyszer felhangzik a külföldi látogató kérdése: „Volt itt egyáltalán háború?"

*

Leningrádról több film készült, 1942-ben, a blokád idején a *„Leningrád harcban"* című film, később a *„Találkozás Leningráddal"* és *„A munkások mesélik"*. Jefim Ucsityelj, az OSZSZSZK népművésze:

— Leningrád ötvenedik névnapjához közeledünk. 1924. január 26-án vette fel a város Lenin nevét. Erről is forgatunk filmet. Dokumentumok után kutatunk, megkeressük azt a filmet, amely azon a napon készült. Reméljük, ismeretlen

Viktor, a gépkocsivezető nem figyeli a tánczenét, nem figyeli a beszélgetést. Halkan, mély hangján — csak magának — dúdolni kezd egy régi népdalt. Régi orosz dal.

Kettőjük között a korkülönbség: tizennnyolc év — két nemzedék.

És az útszélen megjelenik a harmadik: lefátyolozott arcú üzbég öregasszony. Juhokat legeltet.

2.

Robog a gépkocsi.

Toni vidám és közlékeny:

— Anyám Pesten született. 1945-ben ismerkedett meg apámmal. Apám katona volt. Megszerették egymást, összeházasodtak. Így költöztek Moszkvába. Aztán Taskentbe. (Apró mosoly az arcán.) Így

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Czinke Ferenc
1973 DEC 29
Népszava

1021

Czinke Ferenc: Illusztráció

csak a kereszten r
csak a kérdőjelek

A verssorok vezet
kivilágított idő, az
visszaverődő szó:
És most hova néz
nélküli arc, mi ka
honnan érkezik, h
a napot, ki hossza
a jelenlétben, az
ahol az anyanyelv
a gépek erkölcse honnan ítélhető, ki látja
a számoszlopokkal eltakart csillagot,
ki gyűjti kalákába a magányt,
a lakhatatlan hazákat, egy igével,
ki nevében, a mindenséget ki írja alá?
Ki? Ezt a világosságot ki veszi magára
csontjaiba. izomzatába ki költözik?

Ács Jenő

SZIVÁRVÁNYSEREG

Eresz alól hozd a villanó családot
A Szilasból a nyers selyem mezőt
Most jöjj, most segíts
varral-veretett szülőföldem
Hozd a szik szikár iramát
határtól a kisded füveket
erdők zöld ökleit
s háztetőkről a mohát
Ne feledd
hol a nyálkás Ér szivárog
s a föld kenyérre kenhető
az Angyalostól hozzad a határt
Tudod a Törvény-domb alat
maglucerna csiklandja a térded
ó hozd ide szivárványseregét
zászlós terüjét virágnak-gyökérnek
Ha megtalálnád hozd a nyárfasort
mit hatalmasan néztem én a
s a Tó-közből a vijjogó
iromba-kedvű véreséket tereljed

S ha jössz! az eperfák mögül
vágj át az Öreg-szőllőskerten
egyenest jöjj! semmit se kerülj!
iramodj — míg erőm el nem ejtem

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JAN 9

Északmagyarország

Czinke Ferenc

1021

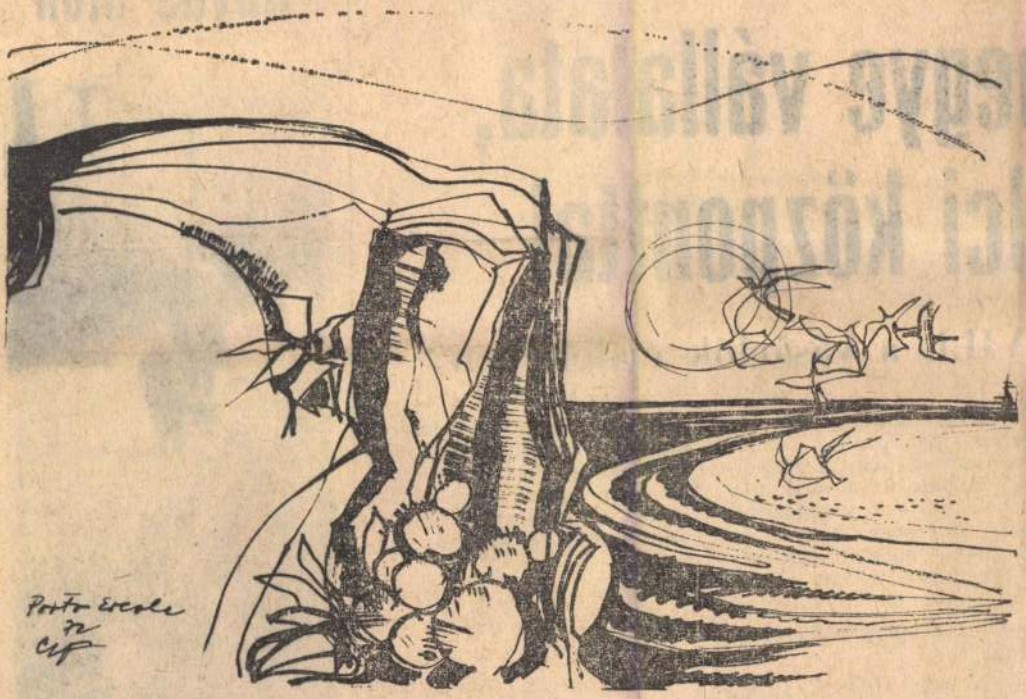

TENGERPART

Czinke Ferenc tusrajza

szerda

har, Heves, Szabolcs-Szatmár

negye vállalata, lci központtal

SVILL a vásárlók érdekében?

ehetőséget kaptunk egy he-
lyettes beállítására. Hadd
mondjam el, hogy a gyakor-
lati feladatokat a négy me-
gyében egy-egy kirendeltség
végzi. Hevesben most iktat-
uk be a borsodi egységet.
S következik a Hajdú me-
gyei, majd jön a szabolcsi.

— Mi a nagy átszervezés előnye?

— A négy megyét átfogó új kereskedelmi szervezet mindenekelőtt a vállalat gazdálkodásának, eszközei-nek, az alap képzésének koncentrációjában jelent sok kent a tárgyaló partnerek száma. Egységesebben jelentkeztünk az igényekkel, az ipar jobban van informálva az igényekről, s tervszerűbben tud azokhoz igazodni.

— Mit jelent az INTERUNION, s mi ennek az előnye?

— Az ország négy új vállalata INTERUNION néven társulási egyesülésnek is tagja. Így a külföldi partnerekkel nem külön-külön tárgyalunk, hanem a társu-

Havas után

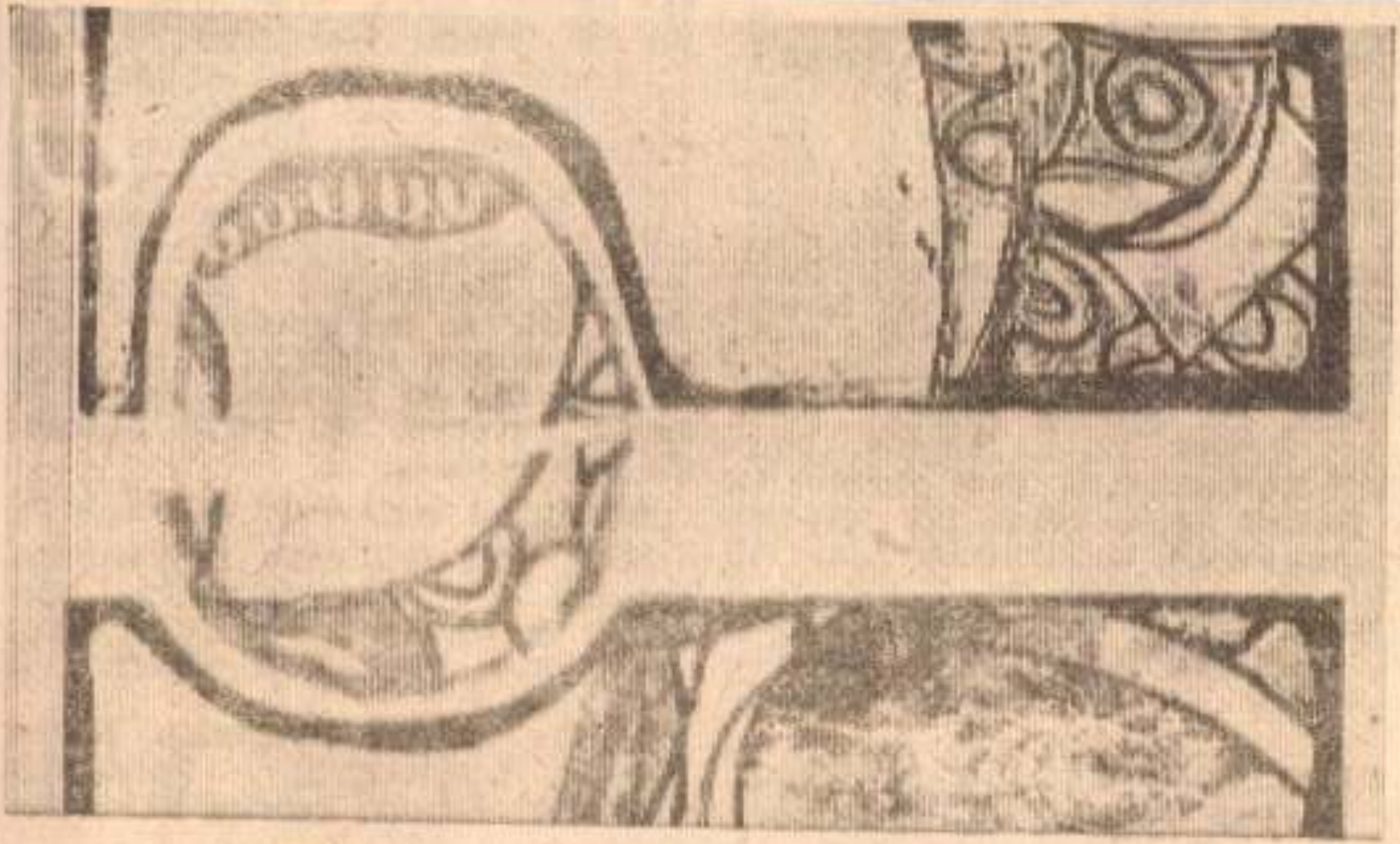

Czinke Ferenc: Allegro Barbaro

Czinke Ferenc, Munkácsy-díjas
grafikusművész

Nógrád, 1981. június 21.

kívül ért földet a labda. 35. Jun-
szállás a legelőn, névelővel. 38.
Elza egynemű betűi. 39. Hasonló-
képpen, ugyanúgy. 41. Félvállról
bánik valakivel. 43. Hazárd kár-
tyajáték. 44. Dátumrag. 45. Átla-
gosan 30 napig tart. 47. Német be-
tű, sorban az utolsó. 49. Korjelző
rövidítése. 50. ...Musztafa, török
nagyvezér volt. 51. Község is, sze-
szes ital is. 53. Valois kanton szék-
helye Svájcban. 55. Fővárosi nagy-
áruház. 57. Afrika állam, fővá-
rosa: Lomé. 58. ...Taylor, ame-
rikai filmsztár. 60. Egy angolul. 62.
A jármű hátsó része. 63. 1911-ben
írt nagyszerű zongoradarabja. 67.
Az após népiesen. 68. Rövid újévi
jókívánság. 69. Imitál. 70. Szimfó-
niai költeménye, melyet 1904-ben
mutattak be. 71. Harci paripa.

FÜGGŐLEGES: 1. A kékszakál-
lú herceg vára című operájának
egyik szereplője. 2. Jómagam. 3.
1908—1909-ben írt zongoraciklusa,
45. Szíriai város, régi neve: Alep-
po. 46. Fiatal szerelmest játszó
férfiszínész. 48. Ez a „labda" a
teniszhez hasonló sportág. 50. A
mongol birodalom fejedelmei vol-
tak. 52. A tarlóhántás munkálatait
végzi. 54. A Nílus német neve. 56.
Kiváló basszus operaénekes volt.
(Endre). 59. Afrikai púpostulok-
fajta. 61. A mű szerzőjére utaló
szó a könyv címlapján. 63. Idős
ember. 64. Jó németül. 65. USA
betűi keverve. 66. Félig bátran!
67. Igevégződés.

Beküldési határidő: március 26.

**Múlt heti fejtörőnk helyes meg-
fejtése:** „Parancsol karnevál, tölt-
senek borokat s a köz egészségért
igyák meg azokat! A citera. A
fánk. Álarc."

Könyvjutalmat nyertek: Kállai
Ernőné Salgótarján, Zoliánszly
Marianna Dejtár, Szarka Lajos Né-
zsa.

A könyveket postán küldjük!

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Czinke Ferenc, Munkácsy díjas grafikusművész

NÉPÚJSÁG (TOLNA)

1981 MÁJ 17.

1021

1981. május 17.

Ülő nő

Czinke Ferenc rajza

A nélkülözhetetle

A televíziózás elterjedésével sokan azt hitték, hogy ütött a rádiózás órája: az otthoni információszerzés, a szórakozás terén a vizuális élményt nyújtó televízió hatalos csapást mér a csak akusztikus hatású rádiókészülékekre. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy az elektronikus hang- és képátviteli eszköz békésen megér egymás mellett. A fejlett apari országokban többször s várták már a rádiókészülékek piactelítődését, mégis – ennek ellenére — a foralom állandóan növekszik. A elevíziózást sok csatornán ly nagy mértékben élvező JSA-ban például évente öbb mint 25 millió rádióevő-készülék kel el.

Persze évről évre fejlődik rádióvétel is. Az asztali ádióvevőkben az amplitúdómodulált rádióvétel (rövid-, közép- és hosszúhullám) mellett ma már általános követelmény a sokkal jobb minőségű frekcenviamodullát URH-vétel. További fejlődést elentett a sztereofonikus vevő bevezetése. A fejlődésbe nás tényezők is belejátszottak, például a tranzisztor megjelenése, a nyomtatott huzalozási és áramköri technika bevezetése és a miniatür alkatrészek kidolgozása. Az ezekből adódó konstrukiós lehetőségek kihasználá-

Korszerű vonalú, kiváló hangvis szelektivitású szovj

vevő, amely lakáson belüli és azon kívüli használatra is alkalmas. Ezeknél a minőségi követelmények alig terjednek túl az információ átvitelén, kimenő teljesítményük a hagyományos asztali rádiókészülékek teljesítményének csupán 0,1 része. A piac felvevőképessége a kisméretű rádióvevőkben szinte korlátlan, számuk jóval meghaladja a háztartások számát.

A másik igényág az otthoni, fix telepítésű berendezés,

SAJTOFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Czinke Ferenc, Munkácsy díjas grafikusművész

PEST MEGYEI HÍRLAP

1981 JUN 7

el kezdenek tárgyalni. Rövidesen Csalódásuk leírhatatlan...

1021

Néma kert

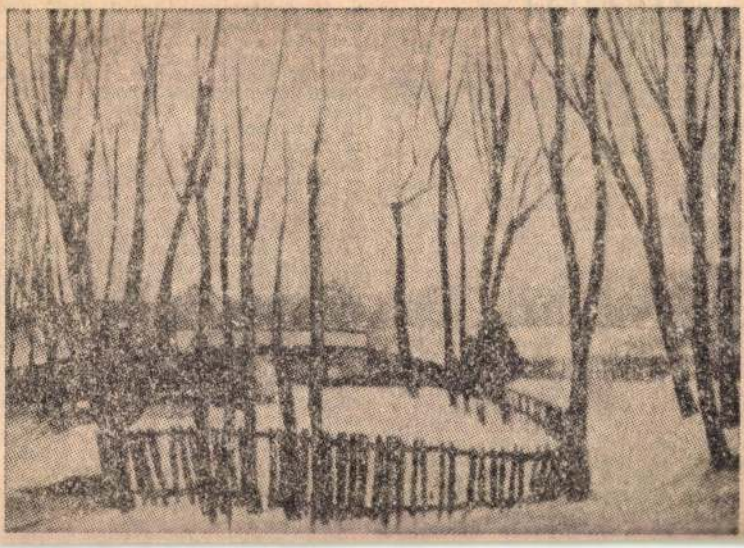

VÍZSZIN

1. Egy Pest megyei
Radioaktív anyag jelzőj
1881. május 11-én születe
az áramlástan egyik fon
mazta meg, amely ezen
12. Tulajdonságok megjelenése az utó-
dokban. 13. Társadalmi intézmény. 15.
Szegecs. 16. Álmos vezér fia. 18. Fasor.
19. Régi kínai pénz- és súlyegység. 21.
Finnugor nyelvet beszélő nép. 22. A
buddhizmus egyik ága. 23. Becézett
Ádám. 25. **A tudós emlékére a Hold**
túlsó oldalán, valamint ezen a bolygón
krátert neveztek el. 27. Pest megyei tele-
pülés. 28. Egyetlen személy sem. 30. Vil-
lamos motor állórésze. 33. Megtermékeny-
nyített petesejt. 35. Színlel, utánoz. 36.
Szolmizációs hang. 37. Női név. 39. Bíróság
dönti el. 40. Kiejtett mássalhangzó. 43.
Fanyar gyümölcs. 44. Marokkói és oszt-
rák gépkocsik jelzése. 46. Omszk folyója.
49. Törpe. 50. A Duna romániai mellék-
folyója. 52. A láger rendjére vigyáz, név-
elővel. 54. Mértékegység. 55. Elegyíti. 58.
Könyvet jelentet meg. 57. ... mars! 58.
... Angel film címe. 6

József Műegyetemen szerzett 1902-ben.
Kerti munka. 9. Kettős mássalhangz
10. Voznyeszenszkij műve. 11. Darálta
14. Biztos helyre csuk. 17. Nagyobb m
cset. 20. Ezen a helyen. 24. Treuga
— a harc időszakos felfüggesztése.
Eres! 27. Lengyelország nevének rövid
tése az olimpián. 29. Magyar film.
Ennyi kevés egy szonetthez. 32. Munk
csapat, idegen szóval. 34. A fordított
női becenév. 36. Azonban. 38. A Ber
Alpok csúcsa. 39. **Város Kaliforniába**
ahol rakétakutatással foglalkozott. Ha
vai is itt nyugszanak. 41. Ész. 42. A vir
része. 45. Szép Ernő műve. 47. Mess
48. Katonai alkalmasságot állapít m
51. Ifjúsági Magazin. 53. Ázsiai bérkoc
amelyet ember húz. 54. Egy neves
rikaturista névjegye. 56. Az egyik v
tagja. 59. Ata betűi, keverve. 60. Hazá
legnagyobb adatszolgáltatója. 62. Üreg
Első osztályú árú jelölése.

Czinke Ferenc festménye

MAHIR MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Czinke Ferenc Munkácsy-díjas grafikusművész

MAGYAR NEMZET

1981 AUG 9

1021

A Magyar Nemzet galériája

Czinke Ferenc rajza

Tiszteletpéldány az olvasónak

Vándorénel

Nyelvében él a líra — csa-
varhatnánk egyet a klasszikus
gén, ám ez túl patetikus szi-
nezetet adna örömünknek.
Üdvözöljük inkább a szellemi
nozdulatot, mely messzi köl-
őinket e kötetnyi hazába in-
vitálta. Szeretve az ott-ban az
tt-et, és itt — vízumkötele-
ettség nélkül, arányosan —
efogadva mindazt, ami az
tt-ban érték. Tudva: végül is
közlekedő edények törvénye
zerint cserélődhetnek jóráva-
ságaink. Ilyen gondolat, íz,
zín, stílus kóstolatlan hát ne
naradjon. A Szépirodalmi
Könyvkiadó nyugat-európai és
engerentúli magyar költőket
gybefogó antológiája jó lesz
peritifnek.

— *Béládi Miklós válogatta, szerkesztette, utószavazta, „jegyzetezte" a kötetet. A szerkesztő szerint miért lett Vándorének a címe?*

— Domokos Mátyás felelős
erkesztővel némi töprengés,
megkóstolá"

ni, hogy néhányan — szélsőséges ellenfeleink — ideológiai-politikai megfontolásból kimaradtak. De hangsúlyozom: valamirevaló szerző köztük alig-alig akad... Hiányolhatjuk viszont Márai Sándort. Ő azonban — saját elhatározásából — a nyugaton kiadott antológiában sem kért helyet. Faludy György sem óhajtott részt venni kötetünkben. Zend Róbert kitűnő verseit pedig csak „könyvzárta" után ismertem meg, őt ezért kell nélkülöznünk.

Több nemzedék

— *S kit-mit közöl végül is a Vándorének?*

— 38 költő majd 400 versét adja közre; az 1905-ben született Cs. Szabó Lászlóval kezdve a sort, s zárva az 1943-as születésű Dedinszky Erikával. Az USA-ban és Kanadában

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1980 AUG 13

Czinke Ferenc, munkácsy

FONÓMUNKÁS

Budapest

díjas grafikusművész

1021

Czinke Ferenc grafikája

FMKT-vetélkedő

Az olimpia jegyében

Sokféle eseményről mondjuk azt, hogy „hagyomány", amely esetleg nem is az. A Pamutfonóipari Vállalat legnagyobb KISZ-megmozdulásáról, az évenként egy alkalommal megrendezett FMKT-vetélkedőről azonban ezt nem mondhatjuk el.

Az idei év immár a VII. a sorban, amikor ismét találkoznak gyáraink négyfős csapatai,

hogy összemérjék tudásukat szakmai és egyéb témákban. A hangsúly természetesen a fonástechnológia, cérnázás, gépészet és közgazdaságtan kérdésein lesz, de fontos és főleg hasznos szerepet játszik majd az újkori olimpiák története, kiemelkedő eredményei, különféle sportversenyek és játékok alapszabályai. Aki eddig még nem volt hasonló jellegű játékos szóbeli vetél-

Ezen a napon a Lőrinci I nó Művelődési Házában lálkoznak gyáraink fiatal m nökei, közgazdászai, technil sai, sportolói és vetélkedr az 1980. évi FMKT-díszsze gért.

Emlékeztetőül itt leírj hogy 1976-ban Miskolci G runk csapata, 1977-ben rinc, 1978-ban a Központ, tavaly az Újpesti Cérnag nagyatádi telepének gárd vitte haza a serleget ol örömmel, amelyhez hasor csak augusztus 14-én délu láthatunk ismét, csak azt n tudjuk, ki lesz a győztes!

Aki eljön (belépés díj talan) a pontozásos versenyben segítheti csapatát ha a játékvezető által fel tett főleg sport jellegű villámkérdésekre helye választ ad

és ki-tudja, talán még k

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1980 AUG 19
EGYT Hiradó

Czinke Ferenc,
Munkácsy-díjas grafikus-
művész
1921

Czinke Ferenc grafikája

Az államalapító

Volt imára kulcsolt kezű szent és kardforgató nemes király, a Szent István-i állameszme megteremtője és a német lovagok beeresztője, híd Kelet és Nyugat között és híd Nyugat és Kelet között. Volt karcsú, gótikus szent és reneszánsz lovagkirály, volt barokk-kegyes katolikus pátriárka, fasisztoid hamis hérosz és naiv-rokokó kecses figura, volt erős-derék férfiú, akinek kezében félelmetesen szilárd a kard, volt aggastyán, aki a kegyes keresztet is már-már remegve tartja, volt alacsony és fejjel kiemelkedő, magyar ruhás és papi ornátusba öltözött, fiatal és középkorú, s öreg, főként öreg nagy szakállal és bölcsességgel. A még életében készült egyetlen hitelesnek nevezhető képmást a későbbi koronázási palást őrzi. A következő századokban, amikor kőbe faragták, fémbe öntötték, táblára festették vonásait, a fantázia irányította az alkotókat. És az adott kor történelmi szemlélete, amely ily sokfélére formálta első uralkodónkat, az államalapítót.

József Attila Szabadegyetem

A felnőtt továbbképzésnek tudományos ismeretterjesznek felsőfokú, központilag ervezett, Budapest-szerte épszerű és tekintélyes közűvelődési intézménye a nevedszázados *József Attila zabadegyetem*, amely a korerű ismeretek iránti igényeit elégíti ki a társadalomtermészettudományok, az odalom és a művészetek, a chnika köréből.

Lássuk az ősszel induló, eztal immár 26. évfolyam terit.

Először is: Milyen tagozatok sznek? A következők: *társdalomtudományi, irodalmi nyelvtudományi, művészeti, rmészettudományi, és műaki*, valamint sor kerül *speális kollégiumokra*, továbbá *yetemi előkészítőkre* is. Az yes tagozatok természetesen lönböző szekciókra oszlak. Ezek közül csak talánra említünk néhányat. y a társadalomtudományi gozaton hallhatunk *filozót, közgazdaságot, külpolitit, szociológiát*, a művészetin szoros értelemben vett műszettörténeten kívül *építétet, zene- és színházművétet, néprajzot*, a természetdományin és műszakin *matikát, fizikát, kémiát, mítástechnikát*, a speciális llégiumokon *környezetvémet, ipari formatervezést, ládi életre nevelést.*

E vázlatos felsorolásból is szik, hogy a program igen zdag, valóban mindenki gtalálhatja a kedvére valót. gy milyen gazdag, azt minnél jobban mutatja az, gy az új tanévben a már lített tagozatokon — az retemi előkészítőket nem mítva — *113* sorozat hangmajd el.

Talán nem fölösleges, ha az emi dolgozók érdeklődésére önösen számot tartható hány sorozatot a teljesség nye nélkül, cím szerint is mészetesen a témaválasz is. Foglalkozásra, szakképze ségre, iskolai végzettsé való tekintet nélkül bárki togathatja tetszés szerinti s mú kollégium előadásait. előadások októberben kezd nek és júniusig tartanak. sorozatok többsége kéthet ként egy, évenként 10—16 kétórás — előadásból áll.

Hogy valami kellemes ám ugyancsak magától ér tődőről is szóljunk, a szab egyetemre való jelentkezésk *részvételi díj* fizetendő. Enn összege sorozatonként kül böző, a legalacsonyabb öss *40* forint, a legmagasabb dig *220* forint. A speciá kollégiumok illetve ezek k zül néhány többe ker ugyancsak drágábbak az egy temi előkészítők is.

Azt is jó tudni, hogy ne csak egy-egy teljes sorozat érvényes *látogatási jegy*, h nem a különböző sorozato ból szabadon kiválaszto *bármelyik 25 előadásra ér nyes bérlet* is váltható. (Mi minden alól, ez alól is v kivétel: ilyen bérletek ne válthatók a számítástechnik és a filmművészeti sorozato ra, az egyetemi előkészítők a titkárnőképzőre, valami egyes speciális kollégiumo ra.) Bérletet nemcsak egy személyek válthatnak, hane vállalatok, KISZ-szervezete szocialista brigádok is. Ezel kel a bérletekkel a kollekt vák tagjai az előadásokat fe váltva látogathatják.

Külön kezdvezmény a fi taloknak, hogy a titkárnőké zőt kivéve *kedvezményes ifjúsági bérletet* válthatnak szabadegyetem bármely sor zatára. Az ehhez szükség utalvány a KISZ-szervezete ben, az ifjúsági klubokb kapható, és a beiratkoz színhelyén válthatók be. A felmutatja a 60 forint értél utalványt, az csak a fennm

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337 748, 340-726

Czinke Ferenc, Munkácsy-

IZZÓ

díjas grafikusművész

1980 AUG 2 1

1021

Czinke Ferenc grafikája

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1980 AUG 19

Czinke Ferenc

Csepeli Posztó

Munkácsy-díjas grafikus művészet

1021

Czinke Ferenc grafikája

A bizalmivalasztasok utan

BEFEJEZŐDTEK a szakszervezeti alapszervezetek vezet
ségválasztó tanácskozásai. Elsőként — többségében még ág
isban — a bizalmi csoportok élére választottak új vezet
vagy megerősítették tisztségében a régi bizalmit. Májusb
nár igen lényeges feladatot is el kellett végezniük: az
truktúra követelményeinek megfelelően a bizalmiak testü
ének tanácskozásán ők választották meg a vállalati szakszé
vezeti bizottságokat.

A SZAKSZERVEZETI BIZALMINAK eddig is nagy s
repe volt a mozgalomban, a most lezajlott alapszervezeti v
asztások után ez tovább növekszik. Amellett, hogy összefog
szervezi és vezeti csoportja mozgalmi életét, számottevően b
vül a felelőssége azzal, hogy a bizalmiak együttes tanácsko
sa a szakszervezeti alapszervezet legfelsőbb testületévé vá
gy közvetlenül is módja nyílik, hogy csoportja tagjainak
os érdekeit a vállalaton belül képviselje.

A BIZALMI MUNKÁJA IGEN SOKRÉTŰ. Képviseli t
ait — választóit — a munkahely gazdasági vezetése előtt mi
len olyan kérdésben, amelyet a Munka Törvénykönyve
hány évvel ezelőtti kiegészítése egyetértési, véleményezési j
gal ráruházott. E hatáskör fordítottjának is érvényesülnie ke
a munkahelyek gazdasági vezetőinek előzetesen ki kell k
niük a bizalmi egyetértését, vagy véleményezését minden,
Munka Törvénykönyvében rögzített kérdésben.

A közvetlen érdekvédelmi feladatok mellett jelentős a s
repe a termelőmunka segítésében, a szocialista munkaversen
mozgalom szervezésében, kibontakoztatásában, de ezzel össz
üggésben abban is, hogy a termelőmunka eredményességét
kadályozza szervezetlenség, anyag-, alkatrészhiány és ez
niatt ne támadjon feszültség a dolgozók és a vezetők közö
gyszerűbben szólva: tőle is függ, hogy milyen a munkahe
égkör.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1980 AUG 13

FÓKUSZ

Czinke Ferenc,
Munkácsy-díjas grafikus-
művész

1021

Czinke Ferenc grafikája

A SIKI

AZ olimpia

Az olimpiai játékokon csak az a sportoló számíthat
kerre, aki a felkészülés során a tudomány eredményeit
egítségül hívta. Természetesen az egyetemes sport legn
yobb versenyének lebonyolítása sem képzelhető el a legm
ernebb adatrögzítő, -feldolgozó és hírközlő eszközök, illet
omputerek nélkül. A moszkvai olimpián is hatalmas tec
ikai apparátus segítette a pontos, gyors és bőséges info
álást, a hírközlést, a tv- és rádióközvetítést. Ezt az appar
ist a Szovjetunió jórészt a szocialista országok segítség
el, azok termékeinek felhasználásával építette ki. Így, h
erény mértékben is, hozzájárultunk az olimpia sikeres l
onyolításához.

Mágneslemezes és hajlékony tárcsás tárolókat, valamir
ukszalagolvasó és -lyukasztó berendezéseket szállítottunl
kalibergyár már 1978—79-ben szállított az olimpiára.
ikrohullámú hírközlő láncokhoz a TÁKI által kifejleszte
rrites eszközök mechanikus részeit készítették. A kb.
illió rubel értékű munkát terven felül vállalta és teljesített
kalibergyár közössége. Brigádok vállalásai segítették, hog
nagyon szigorú ütemezésű termelésből mindig magas szín
onalú termék kerüljön ki. A KISZ-szervezet védnöksége
llalt az olimpiára kerülő tételek pontos legyártásáért.

Ily módon a MOM is hozzájárult az olimpia lebonyolítá
nak technikai sikeréhez.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 337-748, 340-726

Czinke Ferenc,
Munkácsy-díjas grafikus-
VOLÁN HÍRLAP
művész

1988 AUG 1 9

1021

Czinke Ferenc grafikája

MÁSUT

„GÁZVAN

Mint már gyorshírben jelen-
ettük: néhány hét óta számí-
tógép határozza meg, hogy a
pincehelyi pb-gáztöltő üzem-
ből hajnalonként merre indul-
jon harminc gázpalackszállító
szerelvény. A járatszerkesztés
és palackgazdálkodás számító-
gépes irányító rendszerének, a
„GÁZVAN" programrendszer-
nek a fejlesztését és bevezeté-
sét *dr. Vadász Péter*, az Elekt-
ronika tanácsadója vezette.
Munkatársunk neki tett fel
néhány kérdést.

● *Miért adta ezt a tréfás el-
nevezést a programrendszer-
nek, illetve a fejlesztésnek?*

— Minden fejlesztésünknek,
minden programrendszerünk-
nek rövid nevet adunk, amely
tal céljára és lényegére. Ami-
or 1979 októberében azt a fel-
datot kaptuk *Galántai József*
s *dr. Zahumenszky József*
vezérigazgató-helyettesektől,
ogy 1980 közepétől számítógé-
es járatszerkesztéssel támo-

szerkesztés rendszerét, megír-
tunk két tucatnyi programot
és a helyszínen bevezettük a
rendszert. A számítógépes ter-
melésirányító rendszerek fej-
lesztésében még kevés a ta-
pasztalat hazánkban, így nem
rutinfeladatot kellett megolda-
nunk. Céltudatosságra, igyeke-
zetre és szerencsére volt szük-
ség.

— Sok segítséget és bátorí-
tást kaptunk a tröszt teherfor-
galmi és kereskedelmi főosz-
tályától. Sikerült jó munka-
kapcsolatot kialakítanunk a
szekszárdi vállalat, valamin
az OKGT munkatársaival é
nem utolsósorban azokkal, aki
ken a siker, vagy kudarc mú
lott: a gépkocsivezetőkkel é
járatkísérőkkel.

— A fejlesztést végző cs
port összeállításán is sok fü
gött. Munkatársaim, *Bla*
Miklós, dr. Bogár Ferer
Dömsödi Gábor és *dr. Ruz*
Imréné nemcsak szakérte
mükkel lelkesedésükkel, h

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Czinke Ferenc, Munkácsy-díjas grafikusművész

TAXI

1980 AUG 25

1021

Czinke Ferenc grafikája

A jövő

Új szakszervezeti tagul

A Fővárosi Autótaxi Vállalat szakszervezeti bizottsága augusztus 5-i ülésén a vállalat üdülőinek szociális ellátottságáról, az üdültetés ez évi időarányos tapasztalatairól, a szervezettség és tagdíjfizetési készség 1980. I. félévi értékeléséről, 1981. évi tagdíjbesorolás előkészítéséről, valamint a két testületi ülés között végzett munkáról előterjesztett írásbeli jelentést és a szóbeli kiegészítéseket tárgyalta meg.

A testületi ülésen *Gavacs György* általános igazgatóhelyettes is részt vett, aki külön napirendi pontként a vállalat 1980. I. félévi eredményeiről adott rövid tájékoztatást.

A testületi ülést a megjelentek üdvözlése után *Czinger István* vszb-elnök nyitotta meg.

A vállalat üdülőinek szociális ellátottságáról, valamint az üdültetés ez évi időarányos tapasztalatairól adott tájékoztatóról olvasóinknak külön cikk molójában Nádor Lajos. — Kimutatásaink szerint ugyan a tervezett 9 százalékos tagdíjfizetési készséget 96,2 százalékra teljesítettük, azonban ha a területek teljesítését vizsgáljuk és egymáshoz viszonyítjuk, már jelentős szintkülönbség mutatkozik. *Az Igazgatási SZB tagdíjfizetési készségét féléves szinten 105,7 százalékra teljesítette. Az Ipari SZB-nél is hasonló 100,7 százalékos eredmény mutatkozik. E téren mindkét terület példamutatóan teljesítette feladatát.* A forgalom területén jelentős különbségek mutatkoznak az eredményességet illetően. A 01-es és a 04-es üzemigazgatóság szakszervezeti bizottsága az elért vállalati 96,2 százalékos eredményen belül 91,6 százalékra, a 02-es üzemigazgatóság 88,3 százalékra, a 03-as üzemigazgatóság 81,1 százalékra teljesítette tagdíjbevételi tervét.

A beszámoló ezután egyér

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Czinke Ferenc,

1980 AUG 25

CAMION ÚJSÁG

Munkácsy-díjas grafikus-művész

1021

Czinke Ferenc grafikája

(Folytatás az 1. oldalról.)

mionnál dolgozó szereti-e a vállalatot, vagy csak hivatalnak tekinti. Sokat kellett tenni azért, hogy dolgozóink — jó értelemben véve — kereskedőkké váljanak. Meg kellett tanítani a nemrég hozzánk került és fiatal dolgozókat, hogy tiszteljék, becsüljék a partnert.

Általános tapasztalat, hogy jó kapcsolatot építettünk ki mind a hazai, mind a külföldi megbízókkal. Szeretik munkatársainkat, elégedettek munkájukkal. És ezalatt elsősorban a bonyolítókat értem. Az üzletkötőkkel kapcsolatban azon az álláspontonvoltunk az átszervezést követően, hogy mentesítsük őket vezetés funkciója alól, olyan értelemben, hogy idejük 80—0 százalékát a tényleges üzeti munkára tudják fordítai. Ennek eredménye, hogy az export-import helyzetről val informáltabban, gazd gosabban tudják a járat szervezni, s azáltal, együtt dolgoznak, egys sebb lett a fuvarvállalás fuvarszervezés is.

— Milyen fuvarok j mezték az első félévet?

— *Az albán és lengyel radicsom, az európai hu varok. De az az igazság, nincs számunkra olyan amely másodrangú lenne élénk piaci munka erec nyeként elértük, hogy a r hónapokban is tudtuk fo koztatni a kocsijainkat.*

— Mi a jellemző a r hónapokra?

— *Például, hogy ezekb hónapokban időszakos á vezményeket adunk, de abban az esetben, ha az port- és importfuvar egy biztosított. Vagyis ügye arra, hogy ne csak mozg a kocsikat, hanem gaz*

Ahol az elveket valóra váltják

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Czinke Ferenc, munkája

ÉLET ÉS IRODALOM
díjas grafikusművész

1980 OKT 18
/ 1021

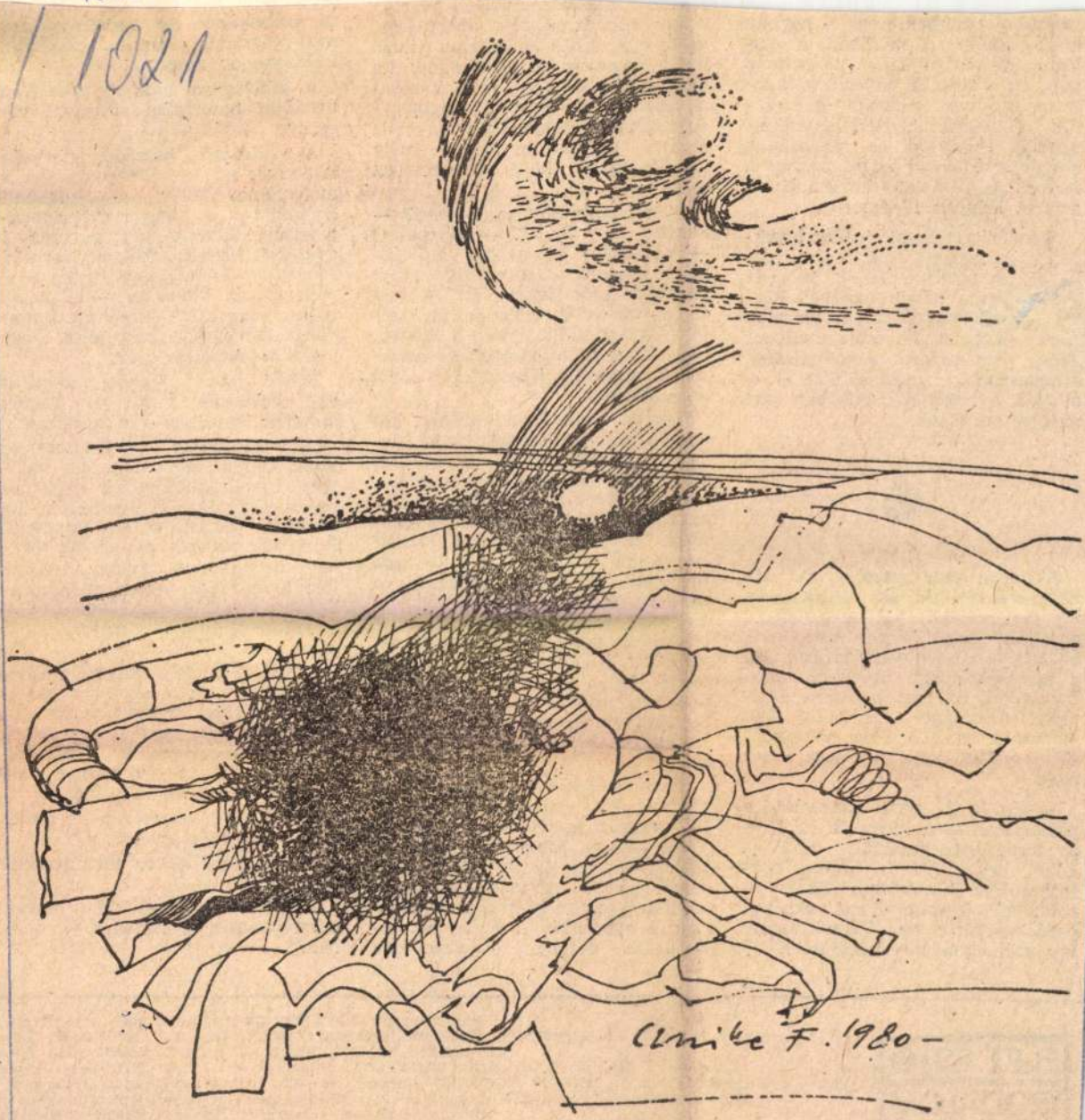

Czinke Ferenc: Anticiklon

rosszabb esetben egy, legjobb esetben négy. A műtőben, a szülőszobán hajdan külön takarítónő volt, és emlegetni is csak suttogva szokás, volt éjszakás is közöttük. A takarítónők lelkiismeretességének és a főorvos szigorának köszönhető, hogy mégis ragyog a folyosó és tiszták a kórtermek, a helyzet mégsem ideális.

Némely szülészeti intézményekben a császármetszések száma né[gy]az évi szülések 15—16 százaléka. [Cél]éri, a közkórházakban, közfilk [ke]et-nyolc-kilenc százalék körül v[an]. "A kevésbé civilizált népek n[em] ismerik a gátmetszést, s kevesebb a szülési sérülés is — állítják a harmadik világban járt magyar szülészek.

Aki nem akar gyereket, aki „lakásgyereket" szül, aki mögött nem áll férj, család, aki megoldatlan gondjait ezzel akarja megoldani, az átlagosnál nehezebben szül. Ha a terhespatológiai osztályon valaki elvetél, az eset hatására a tizenkét-tizennégy beteg közül több vérezni kezd, görcsökre panaszkodik, esetleg vetélések sora indul meg.

— Ha jó az orvos kapcsolata a paciensével — mondja dr. H. J. — a terhességmegszakítás után is hozzá megy szülni, amikor újra terhes lesz, bizonyítani akar, bizalmával kitüntetni azt, aki kudarcában társa volt. Vágyik az orvos személyes megbecsülésére.

[Második] császármetszés.

Egy császármetszés, végül egy szülés az adu nyúge, szokványos mu nyáron az olykor he munkahét, két-három h órás ügyelet időszakába arcáról eltűnik a m ráncok ülnek ki a f arcra.

— Mit akar, fiút vagy lányt? — kérdezi dr. Cz. T. — Gyereket! — válaszol a mama és kicsit elneveti magát. — A múltkor lányt szültünk, most legyen fiú — tréfál az orvos, és ellép az ágy mellől. Utánanézünk mind a ketten, halljuk: a műtő előterében összeüti a tenyerét: Kezdünk! — szól a többieknek.

Négyen mossák a kezüket, könyékig szappanhabosak. A két fiatal osztályos orvos: a vékony, sötétszemű doktornő, s a szőke, komoly tekintetű segédorvos, az asszisztens, aki a műszereket adogatja majd és az operatőr. Közben a műtősfiú betolja a beteget, ráfekteti az ágyra, előkészíti a műtétre, vidám kék papírsapkájában tesz-vesz körülötte. Az altatóorvos és asszisztense a beteg fejéhez áll. Sapkát, maszkot ölt mindenki, fehér papucsba bújik, köpenyükre hátulkötős kék vászonköpenyt vesznek. Lélegzetvételnyi szünet, az erőgyűjtés másodpercei.

Felemelkedik az ágy. Fehér vásznak közt csak a műtéti felület rózsaszínje látszik, végigfut a jódos vatta a hason. Rendben? — Mehet — feleli az altatóorvos, műszerei közül. A műtőágy jobboldalán kitéve, mint egy kirakat[ban], a műszerek. A beteg két lá[bánál] az osztályos orvosok. Az

Naplót, az év négyszázhuszonnegyedik szülésénél. Végigfutunk a gyerekek nevén: Abigél, Norbert, Krisztina, Zsolt, s egy furcsa név, nem tudom kiolvasni. — Kínaiak voltak vagy kik? — mondja a madám, de később megtudom, egy laoszi egyetemista szült.

Kifelé jövet útközben megállít egy kövérkés férfi. — Tessék mondani, rendben van minden?

— Nem tudja? — kérdezem, és talán életem legboldogítóbb válaszát mondhatom ennek az ismeretlen férfinak: — Fiú, három kiló húsz dekás, ötvennégy centi. Ellép tőlem, sírás és nevetés közt, két kezét ökölve szorítva, föl-föllöki a magasba. Aztán ellép mindenki mástól is, a fal felé fordul, én eltűnök, mielőtt viszajönne hozzám.

A műtőben még mindig dolgoznak. Nem lazábban, nem oldottabban, kicsit átforrósodottabban talán, egy árnyalattal hangosabban szólva egymáshoz, meglehet, összefogottan, fegyelmezetten, de bujkáló jókedvvel, tán diadallal is.

— Pályát tévesztettem — nézek vidáman a műtőorvosra.

— Jöjjön be akkor néhány abortuszra!

— Nem. Ma nem. Ma legyen egyértelmű a győzelem! — felelem.

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Főszerkesztő: JOVÁNOVICS MIKLÓS. helyettes főszerke
Szerkesztőség: Budapest, Széchenyi utca 1. 1054. Telefon: 310—920. 310—
KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS N
Kiadja: LAPKIADÓ VÁLLALAT. Budapest VII. Lenin krt 9—11 Levélc
Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT igazgató. 80—4436. Szikra Lapnyomda, Budapest
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető: a helyi (Budapesten a kerületi) kézbesítőhivatalok
Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat H—1389 Buda
Előfizetési díj: negyedévre 48 forint, fél évre 96 forint, eg
INDEX 25 244
HU ISSN 0421—8848

MAGYAR HÍRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JÁN

Czinke Ferenc

Napjaink

nak, hogy arcán a pofonok nyoma árnyékban maradjon.

1021

EGY SZÉNÉGETŐ ALMA
CZINKE FERENC FAMETSZETE

mi

jel
fu

2

— Ez a fiú, akivel jöttünk, hülye fiú? — kérdezte Gyuszi. A töltés mellett hevertek. A kicsi hanyatt, egy valahonnan idetermett diófacsemete árnyékában, a nagy hason fekve útifű-buzogányokat lövöldözött, hátha elszáll valamelyik a sínekig.

— Dehogy.

— Akkor katona?

— Olyanféle.

A kecske boldog volt, de nem mutatta. Végre dúskálhatott a zsenge akáchajtások közt. Hosszúkás ajkát előrenyújtva gyengéden szoppintotta le a leveleket a szárukról.

Mögülük, a kertből szüntelen hallatszott a kiképzés zaja. Vezényszavak: sorakozó! oszolj! vigyázz! kettes sorokba fejlődj! roham! Fürgébben, tetvek! Falándzsák csattogása, néha jajkiáltás, utána szidalmak; gyáva nyúl, puhány, anyámasszony katonája! sózz rá még egyet, hadd szokja! Mit gondolsz, az ellenség kímélni fog?

Hallgattak.

Czinke Ferenc

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
1974 FEB 10

1021

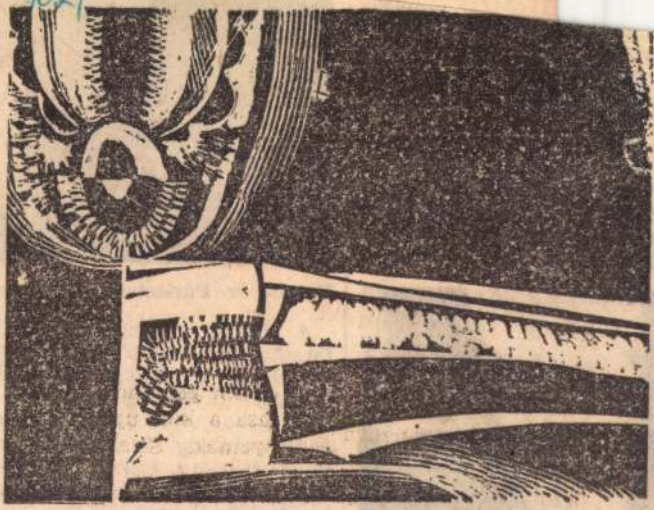

Czinke Ferenc: Nógrádi táj

...agatol erte...
tavaly má...
ös program...
zilárdabb e...
5 baloldalra...
A francia...
s valutapol...
ül *fenyege...*
iztonságát,...
okozódó biz...
eszt a közö...

A szovjet külkereskedelmi forgalomnak *több mint 16 százaléka a fejlett nyugat-európai kapitalista országokkal, a szovjet áruforgalomnak pedig mintegy 70 százaléka a világ iparilag fejlett kapitalista országaival bonyolódik le.* A Szovjetunió és Nyugat-Európa kereskedelmi kapcsolatai gyorsan bővülnek, fejlődésük üteme dinamikusabb, mint az egész szovjet külke-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 FEB -2
ÉLET ÉS IRODALOM

Czinke Ferenc
1021

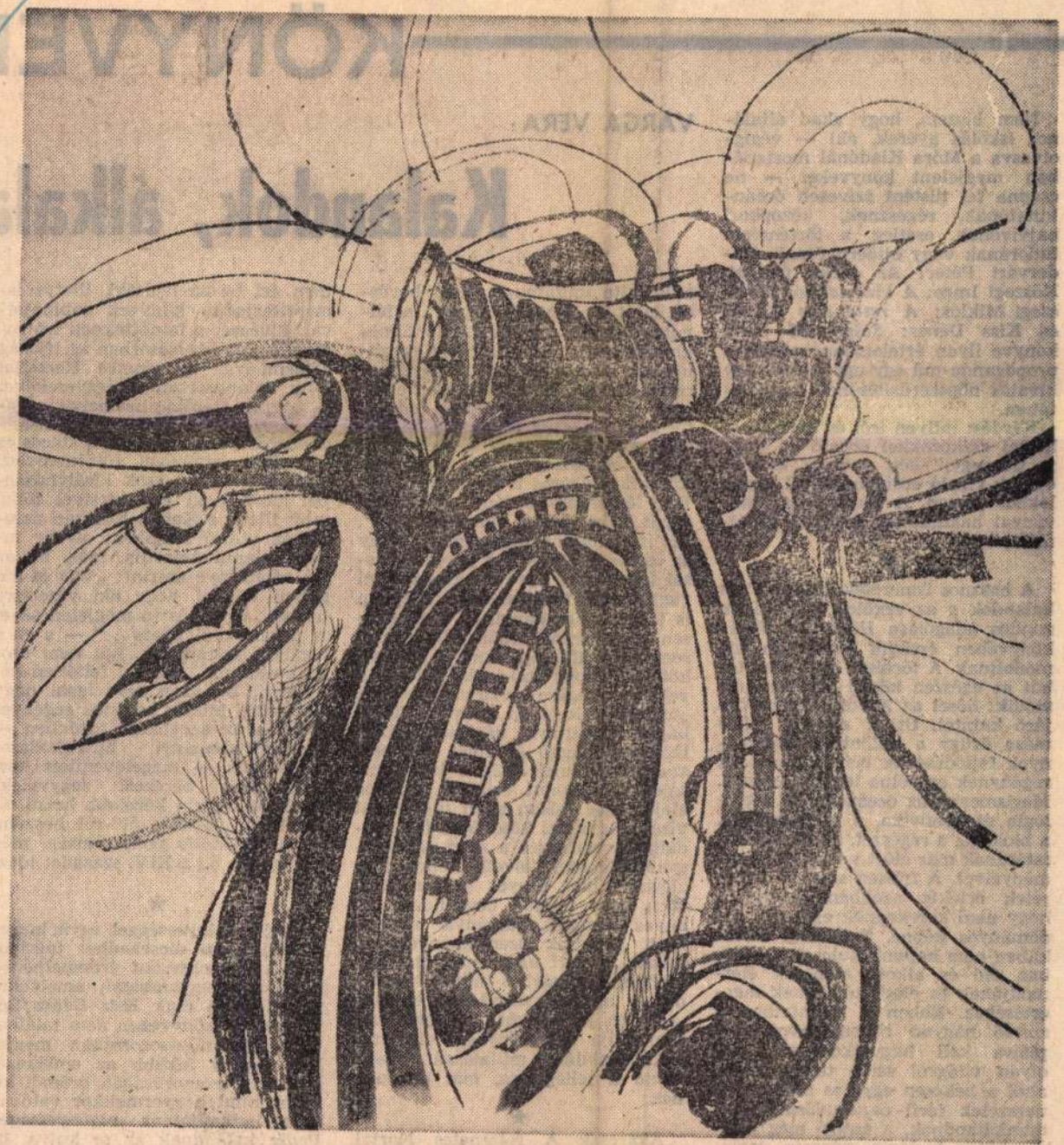

Czinke Ferenc: Táj

VARGA VERA:

Kalandok, álkalan

Nem hiszem, hogy akad általános iskolás gyerek, aki — végigolvasva a Móra Kiadónál mostanában megjelent könyveket — ne csapna fel tüstént szívesen óceánkutatónak, régésznek, középkori bajvívónak, esetleg a történelem tudorának vagy ejtőernyősnek. Hédervári Péter: *Az óceán foglyai*, Kőszegi Imre: *A kincstaláló*, Rónaszegi Miklós: *A rettenetes Kartal* és Kiss Dénes: *Sólyomidő* című könyve ilyen értelemben valóságos propaganda-mű egy-egy pálya vagy hivatás népszerűsítésének szolgálatában.

Kérdés: milyen írói és kiadói-politikai eszközökkel érhető el, hogy a tizenegy, -két, -három és több évesek viruló érdeklődése új táplálékhoz jusson. A Móra friss kiadványai használható receptet kínálnak.

★

A hasznos ismeretek, az izgalmas kalandok s az erkölcsi tanulságok gondos adagolása *Hédervári Péter* könyvében érződik leginkább kimódoltnak. A történet 1988-ban, tehát az egészen közeli jövőben játszódik: hősei az X—d4 tengeralattjáró kutatói. Útjuk egy-egy állomása ürügy a különböző tudományok fejlődésének bemutatására. A regénynek ez volna legfőbb erénye. Megismertet az oceánográfia, a geológia és geofizika, a vulkanológia, a biológia, a régészet, a néprajz kutatásának már elért s várható eredményeivel. A frissen szerzett ismeretek értékét azonban csökkenti, hogy nem kerekednek egységes tudományos képpé. Tudásunk birtokában nem kapunk kulcsot az 1988-ban élő és alkotó emberek életmódjának és életfeltételeinek megértéséhez. Ebben a tekintetben a szerző nagyon rokonszenves utópiáira kell hagyatkoznunk. Egy olyan világról szóló tudósításban, ahol a békésen egymás mellett élő nemzetek férfi- és nőtudósai együtt munkálkodnak, a szerző még mindig külön biológia, néprajz, geológia stb. órát tart. Lehetséges, hogy az oktatás módszerei ugyanolyan nehezen változnak, mint [illegible]

esik rajta mulatnunk, nem kevésbé, mint az „egyigéjű bigén", a félnótás Baptiszon és az amatőrfilmes amerikáson, aki kizárólag mezítláb jár. Kár, hogy az író az ismeretterjesztés unalmát ügyesen elkerülő, a burleszk elemeivel épített történet főhősévé tragikát avat egy elsős gimnazista lány személyében. Olyan egyéniséget, akit még egy középfajú dráma is nehezen bír el. Ez a főszereplő Csalány, civil nevén Cipot Klári „agyon van motiválva". Az író annyira megszerette, hogy az összes elképzelhető jellemvonással felruházta. Egyúttal kiosztott rá vagy másfél tucat szerepet. Hogyan is tudna valamennyinek becsületesen megfelelni? Már csak azért sem, mert Kőszegi Imre a bohózat kötelező happy and-je érdekében a regény végére csacsogó-fecsegő, „hál'istennek olyan, mint a többi" bájos kisleánnyá varázsolja Csalány rendhagyó jellemét. Az erőszakos műtétnek még a lány külseje is áldozatul esik. A vakáció elején még fiúsan nyírt tüskehajat visel, pár héttel később az írói csodahajnövesztő (és a szerkesztői figyelmetlenség) következtében már „leomló, dús, fényes hajkoronája" van; hogy méltón betölthesse „az anyós szívének bálványa" szerepkört. Tegyünk szemrehányást az írónak, amiért nem vette elég komolyan a dolgát? A műfaji keveredés s az írói szándékot elborító „minden jó, ha vége jó" befejezés sem tudja végérvényesen elrontani a kincstaláló jó mulatságát, hitelét venni a jellegzetes, mai történetnek.

★

Akárcsak A rettenetes Kartal, *Rónaszegi Miklós* fordulatos, életveszélyes kalandokban és hősi tettekben [illegible]

nem éri be az ifjúsági, illetve ismeretterjesztő könyvek sablonjaival. Elvégre: a felnőtteknek író romantikusok is elsősorban az ifjúság olvasmányai. Rettenetes Kartallal — a kalandsorozat fenegyerekével — bízvást cserélne bármelyik olvasó. Kartal elég fiatal, elég lázadó és merész, eszes és jóképű, dacos és szertelen: egyszóval tőrőlmetszett, igazi hős. Talán csak királyhűségből jutott neki egy kicsivel több, mint illene a Kartal-Kurszán nemzetség utolsó sarjához: olykor indokolatlanul szervilis. Igaz, ha az író véleménye szerint: „Van is ám abban valami, hogy aki vezetésre termett, az a puszta megjelenésével is parancsolni képes..." — s ez a királyra vonatkozik, hát nem csodálkozhatunk, Kartal feltétlen hódolatán. De azon már igen, hogy Rónaszegi Miklós hősének regényes életét s az egyébként kitűnően — történettudományi búvárkodásra serkentően — megelevenített kort modernnek becézett zagyvalék-nyelvvel akarja közelebb hozni olvasóihoz. „Eszelős út"-ról beszélni ma is legalább pontatlanság, még inkább az, ha a XIV. századot idézzük.

★

Nyelvi igényességgel egyik könyv szerzője sem dicsekedhet túlságosan: külön elemzést érdemelnének a stílus pongyolaságai, amelyekre példát talán csak *Kiss Dénes* Sólyomidő c. könyvében nem találhatunk. A Sirály-sorozatban megjelent regény inkább az emlékezés izgalmát, szomorúságát, örömét kínálja, mint a gyermekkor valóban átélt kalandjainak regényességét. Pedig kalandnak az se kutya, ha egy tizenéves fiú kiugrik az iskola harmadik emeletéről, csak azért,

Czinke Ferenc

rajza

A zománcgyár

Magyar Ilirlap 1971/87 2 old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Napló (Veszprém)

Czinke Ferenc

1988 DEC 2

Czinke Ferenc:

BETLEHEMESEK

1021

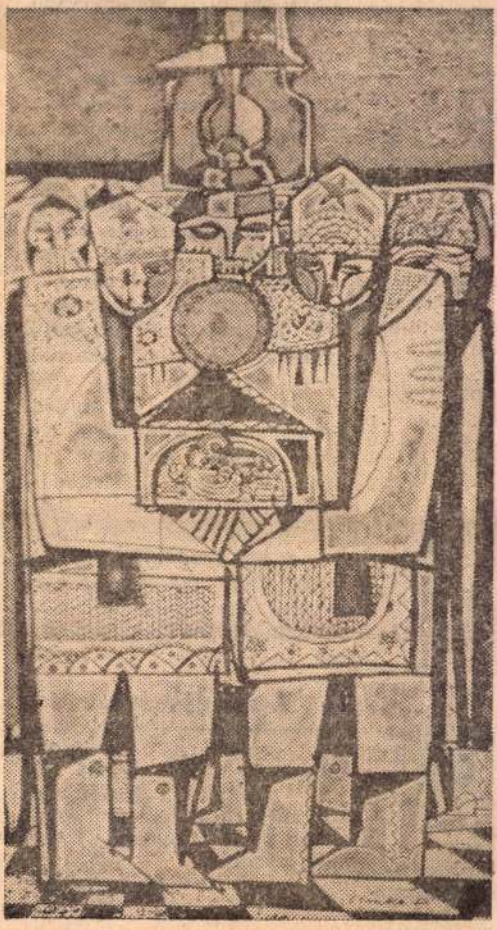

faluba való
ez képest
ska lenne.

ét teszít,

mozgása ke-
ebből a hely-
keresztül ta-
sokat szidott
ándorlásnak.
és összeté-
len jelenség
natjuk talán
e a sok kor-
lés ellenére

eglepő, nem
elvándorlás
ót év alatt,
falvak egy
rt míg 83
özel tízezer
t el, addig
és a városi
lítően biztо-
7 424 fővel
949 óta.
2 lakójából
19 lakójából
384 lakójából
tizenöt esz-
nemcsak a
ni, hanem il-
elgondolkozni
k okán is. A
végbement
ejlődés határ-
ki azt a sok
akik az em-
ek között él-
érintetlenül
sem. Ami
évszázadokig,
is felhalmo-

ennek é
dent
hogy ho
rek, nen
a község
ból tudo
ahonnan
mada
1965 köz
néhány
ahonnan [illegible] van a patika, 10 ház épült. (A lakosság egynegyede tehát újra letelepült ide!) Nem erőszakos intézkedésekre, építési tilalmakra gondolunk, de legalább fel kellene világosítani a helyzetről az építkezőket. A mostani házépítők gyerekei moziba akarnak járni, csapról akarnak vizet inni, aszfaltozott utcán szeretnének udvarolni járni, viszont kétszáz embert soha nem fog olyan közlekedési hálózat szolgálni, mint két-, három- vagy négyezret. Talán helyes lenne adópolitikával a házhelyárak befolyásolásával is most már egyre határozottabban *irányítani* a folyamatot.

A mondás nem csak úgy igaz, hogy *szóból* ért az ember, hanem úgy is: szóból *ért* az ember. Különösen, ha tudja, hogy minden, amit maga körül tapasztal, érte megy végbe.

Eötvös Pál

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1976 NOV 7

Magyar Nemzet

Czinke Ferenc

1021

Czinke Ferenc rajza

koszorúját *Fock* [illegible]
nisztertanács elnö
György, a Minisz
nökhelyettese hely

A Szovjetunió
nagykövetsége nev
Pavlov nagykövet,
cin követtanácsos, [illegible] *D.*
Oszadcsij vezérőrnagy, katonai és légügyi attasé koszorúzott.

A budapesti diplomáciai testület koszorúját Floreal *Chonon*, a Kubai Köztársaság nagykövete, a diplomáciai testület doyenje, Ioan *Cotot*, a Román Szocialista Köztársaság nagykövete, Felipe *Solari Swayne*, a Perui Köztársaság nagykövete, Fodor *Dacsev* vezérőrnagy, a Bolgár Népköztársaság katonai és légügyi attaséja, Ioan *Puscas* ezredes, a Román Szocialista Köztársaság katonai és légügyi attaséja és *Nguyen Duy Sanh* ezredes, a Vietnami Demokratikus Köztársaság katonai attaséja helyezte el.

A Hazafias Népfront Országos Tanácsának képviseletében *Sarlós* István főtitkár és titkára és *Szücs* Istvánné, a Magyar Úttörők Országos Szövetségének főtitkára, a Magyar—Szovjet Baráti Társaság képviseletében dr. *Tétényi* Pál alelnök és *Regős* Gábor titkár, a fővárosi tanács nevében *Szépvölgyi* Zoltán elnök és *Kelemen* Lajos elnökhelyettes koszorúzott.

A koszorúzási ünnepségen részt vett *Apró* Antal, *Benke* Valéria, *Fehér* Lajos, *Kállai* Gyula, *Nemes* Dezső, *Németh* Károly, *Nyers* Rezső, a Politikai Bizottság tagjai, *Óvári* Miklós, a Központi Bizottság titkára. Ott volt a Központi Bizottság, az Elnöki Tanács és a kormány több tagja, a politikai, a gazdasági, a kulturális és a társadalmi élet sok más vezető személyisége. Részt vett az ünnepségen a budapesti diplomáciai képviseletek számos vezetője és tagja is.

1974 DEC 1
Magyar Hirlap

Czinke Ferenc

MAGYAR HÍRLAP

1021

Czinke Ferenc rajza

SZAKSZERVEZETEK LAPJA
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Pé

Sikeresen halad a szám

„Nagy gondot kell fordítani az ipar szerkezetének további javítására, a gyártmányösszetétel korszerűsítésére, a gazdasági hatékonyság növelésére."

(A X. kongresszus határozataiból.)

A Videotonnál három éve, 1971-ben kezdtek hozzá a számítógépgyártás megszervezéséhez — a számítástechnikai központi fejlesztési program megvalósításához. A programban kitűzött feladatok háromnegyed részét a Videoton valósítja meg. Az elmúlt években már többször adtunk híradást a székesfehérvári gyár munkájáról, figyelemmel kísértük az R—10-es komputer útját, s beszámoltunk a beruházási program alakulásáról is. Ezúttal arról beszélgettünk *dr. Marton Zoltánnal*, a Videoton gazdasági igazgatójá-

Czinke Ferenc

Illusztráció.

Népszava, 1973. dec. 29. 101. erf. 303sz. 5p.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

Napjaink

1974 OKT

Czinke Ferenc
1021

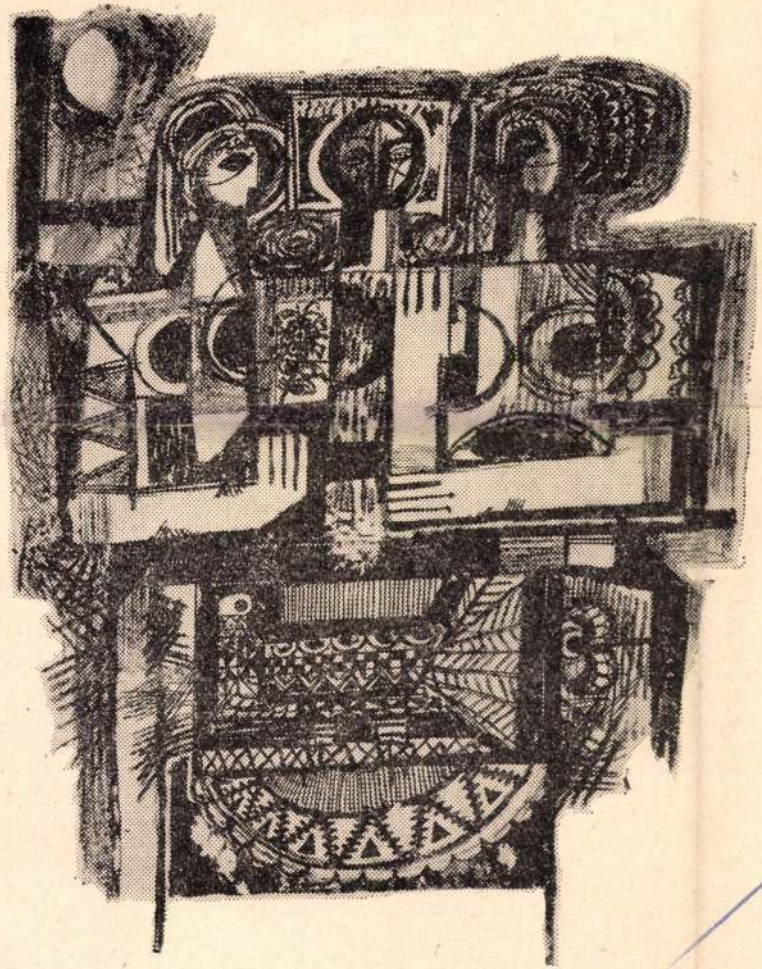

KAZÁRIAK

CZINKE FERENC RAJZA

Krónika

(Folytatás a 2. oldalról)

Dráfi úr, a szegkovács, a bőrkabátjában ott áll középen, mint egy vajda. Borotvált arca kemény, és ott borong rajta a cigánybánat.

— Itt egy kis házat csináltak a minap, s a városi főmérnök úrnak ki kellett jönni, hogy a lakhatási engedélyt megadja. Hát kérem, mikor bejött a Péróba, az orra elé tartotta a zsebkendőjét és azt mondta: „Csak ebbe az átkozott Péróba ne kellene soha kijönni..." Így kérem... Ez mondta... Ahelyett, hogy hívás nélkül kijönne néha, vagy a főorvos úr, és ha hazamegy a városházára, azt mondaná a főbíró úrnak, hogy: „Barátom, abba a Péróba tarthatatlanok az állapotok, segítsünk rajtuk valahogy..." Ez illene egy olyan tanult úriemberhez, nem az, hogy a zsebkendőt az orra elé tartsa, és azt mondja: „Csak ebbe az átkozott Péróba ne kellene soha bejönni..." [...]

— Tetszik látni — mondja a vajda, aki most nem vajda nevet használ, hanem szószóló a nép közt. — Így tartanak minket itt a tudatlanságban és a nyomorúságban. Meg én csak három osztályt végeztem, mikor én gyermek voltam, de megtanultam írni, olvasni. Én eljövök ide is, meg máshová esténként, és olvasok nekik. Az újság ingyen van, mert itt van ez az én öcsém, a rikkancs, ez minden újságból hazahoz egyet, amit árul, én meg olvasok nekik emellett a kis petróleumlámpa mellett kilenc óráig, meg tízig, meg tizenegyig is. Mindent elolvasok, hadd tudják a szegény cigányok, hogy mi van a világban, mert mindenre kíváncsiak. [...]

Az

Keve
molhat
nem k
náci s
1944
rampá
vos ir
tem. [.
A „(
sem id
ték ki
meg a
minde
azokat
volt he
a 30 00
radhat
A ci
fogolyé
ezzel r
nem cs
kek 18
tejet k
a többi
tak, a z
A lág
is ott
kulózis
rendsza
Ausc
ingadoz
Egy
be, és
férfiak
ra. Ho
gúságo
Egy
Ezútta
lekkel

SAJTÓFIGYEL
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT
Telefon: 138-068, 337-748,340-

Czinder Antal

Petőfi Népe
1974 SEP 29

1021

● Czinder Antal „Ősz" című szobra.

deklődni: 8—16 óra közt, a Kecskeméti Múzeumban lehet, telefon: 11-279. 4321

FIATAL házaspár bérelne, vagy költségmegtérítéssel lakást keres. Kecskemét, Attila u. 12. 4327

KÖZPONTBAN garázs személygépkocsi részére kiadó. Érdeklődni: Bibók Ferencnénél, Kecskemét, Bocskai u. 7. alatt. 33423

KÉT diák albérleti szobát keres. Leveleket „Október 1" jeligére a kiadóhivatalba kérek. 33462

IDŐS édesanyámhoz bentlakással gondozónőt keresek. teljes ellátással. Leveket „Kiskunfélegyháza 384 872" jeligére a Kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 4344

Házasság

31 ÉVES, magas, barna mérnök megismerkedne fiatal, csinos értelmiségi lánnyal, házasság céljából. Leveleket „Ősz" jeligére a kiadóhivatalba kérek. 32898

MEZŐGAZDASÁGI (kertészeti) szakmunkást felveszünk. Kijárást biztosítunk. Fizetés megegyezéssel. Fajtakísérleti Állomás Helvécia. 33501

ÜZEMI takarítónőt, továbbá férfi segédmunkásokat kétműszakos munkára felvesz a DÉMÁSZ Kecskeméti Erőműve. A második műszakot pótlékolással fizetjük. Jelentkezés: személye-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Czinder Antal

Kisalföld

1974 SEP 28

1021

● CZINDER ANTAL „Ősz" című szobra.

…meg Kiss Lajosnét.
Hány éve van a gyár-

Hat éve. Előtte boltban
…ztam. De már nem men-
…issza. Megkapom a törzs-
pótlékot is, s ha túlóra
…jutalmat is adnak. Most
…száz-kétszáz forintot osz-
szét.

…i Benőné egy hónapja
…zik a gyárban, mondja:
hiszem, ittmaradok…"
…csomagoló műszaki ve-
Kiss Károlyné. Dicséri
…zonyokat.
…gazán jó kollektíva. Itt
…lakinek névnapja van,
gyereke születik, férj-
…gy, megköszöntik. Aki
…zik, elvégzik helyette a
…át. Persze a gyár ve-
…is mindent megtesznek,
jól érezzék magukat az
…nyok, s akkor nincs gond
…neléssel sem.

…sis Erzsébet öt éve van
…-ban, a csirke-bontóknál
…zik. Elvált, egyedül ne-
…ét gyerekét.

…idején a Heck
rendezésen n
dal-t. A moso
mire már ne
ma is jól me
kat készítsen

Az irodák a
részleg kézis
az igazán fia
pekkel meg
Nem a múlt
is a múlt év

— Ettől, s
a győri nyo
Endre igazga
vigasztaló, h
már rendezik
pedig a ré
nyomdászok
ket. Amikor
ták szünte
nyomdát, fog
te embereink
A nyomda r
lamikor Ka
nyomda, kés
szűntek.

És velük
1949 nyarán
Győrött. A
nyomda, a
Köztük egys
például a P
főnök volt a
ket az üzem
lamosították
vadtak a p
náccsal szen
letből 1950-
Árpád útra,
Győr-Sopro
központja.
magyaróvár
330-an dolg
egy 2000 to

És még eg
…Vállala

Czinke Ferenc

rajza a 13. oldalon

Magyar Nemzet 1974 december 25

Czinke Ferenc

rajza a 28. oldalon

Magyar Nemzet 1974

december 25

Gyula Ferenc

Lapja az 1. oldalon

Magyar Nemzet 1974 november 7

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 AUG 19
Czinke Ferenc
Magyar Nemzet

1021

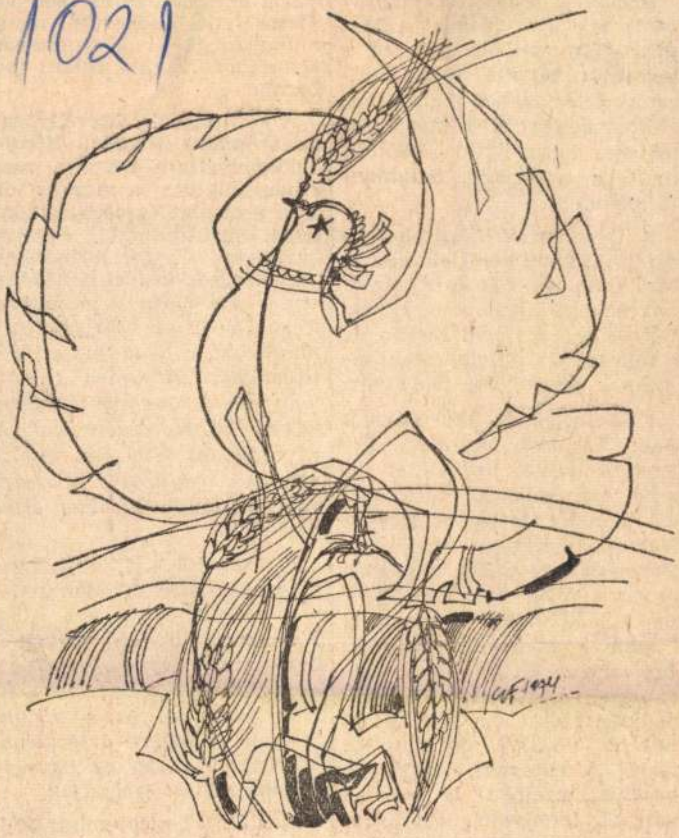

Czinke Ferenc rajza

Régészeti leletek a vizek mélyéről címmel gyar Nemzeti Múze visegrádi Mátyás ki zeum rendezésében t előtt érdekes és a mében egyedülálló nyílt a visegrádi toronyban.

A bemutatott tárgyak nazánk vizeiből kerültek elő. A tárlókban az őskori állatmaradványoktól kezdve az újkori fegyverekig és népi kerámiáig a muzeológia minden szakágazatának gyűjtőköre jelen van.

Kiállították az idén február 8-án kikotort csaknem 500 gramm súlyú aranytálat is, amelynek kalandos történetéről annak idején a *Magyar Nemzet* részletesen beszámolt. Lehetetlenség volna a gazdag anyagot fölsorolni: aranysolidusok, különféle fegyverek; kardok, lándzsák, etruszk bronzedények, pajzsok, páncélzatok, szerszámok és mindenféle készségek vannak itt hazánk vizeiből. S hányféle népé? A régészeti kutatásnak hazánk vizeiben is sokfelé vannak tennivalói, ezt bizonyítja a lelőhelyek sokasága. Különösen értékes, becses adatás együttmunkálkodásának fontosságát és szép lehetőségét. *„A vízgazdálkodási tevékenység* — mondotta — *mind szélesebb körű, következésképpen mind több a lehetőség a vizek titkainak feltárására is. Ma már egy-egy nagyobb vízügyi alkotás létrehozását is szakszerű régészeti feltárási munkának kell megelőznie a szocialista múzeumi törvény értelmében."*

A visegrádi kiállítás valóban szép példája a társadalmi összefogásnak, s a szocialista közgondolkodásnak, hiszen a bemutatott tárgyak mindegyike *véletlenül* került elő a folyók medréből és a *magyar vízügyi szolgálat dolgozóinak köszönhető, hogy az országos közművelődést szolgálják.*

A kiállítás szeptember 30-ig tekinthető meg.

K. K.

1974 AUG 25

Magyar Hirlap

Czinke Ferenc

1021

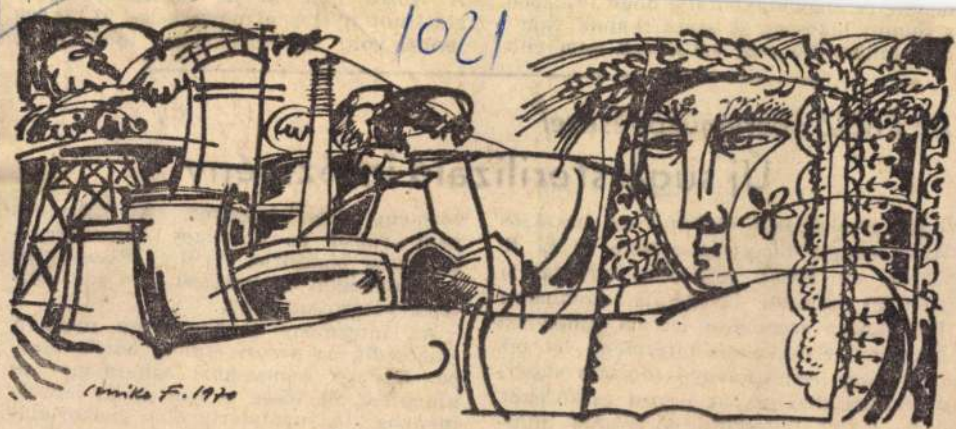

Czinke Ferenc rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Az ENSZ közreműködésével

Új sugársterilizá

Dr. Osztrovszki György, az Országos Atomenergia Bizottság elnöke és *L. R. Bloch*, az ENSZ fejlesztési programja (UNDP) európai igazgatója szombaton Budapesten szerződést írt alá, amelynek alapján Debrecenben *intézmény létesül*, ahol nagy teljesítményű *ionizáló sugárzással* sterilizálják az orvosi eszközöket.

Az ENSZ fejlesztési porgramja mintegy *félmillió dollárral járul hozzá az in-*

...létrehozásához. A költségek nagy részét az Országos Atomenergia Bizottság biztosítja. Az UNDP-segélyből a technológiai berendezést és a sugártöltetet vásárolják meg.

Az intézmény tevékenysége nyomán *emelkedik az orvosi munka hatékonysága.* Egyben nemzetközi tanulmányi és kiképzési lehetőség is van az új létesítményben a sugársterilizálás gyakorlatának elsajátítására.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Czinke Ferenc
grafikusművész

Északmagyarország

1975 FEB 9

Művészete: szolgálat

Czinke Ferenc grafikusművész kiállításáról

Február 7-én, pénteken este 6 órakor a József Attila Könyvtár kiállítótermében nyílt meg Czinke Ferenc Munkácsy- és SZOT-díjas grafikusművész tárlata. A kiállítást Papp Lajos költő nyitotta meg.

ÖTVENHAT grafikai lapját hozta el Miskolcra a Salgótarjánban élő, alkotó neves grafikus. Zömmel a sokszorosító grafika műfajaiban és technikáival készített munkák: színes fametszetek, litográfiák, szitanyomatok, linók és rézkarcok sorakoznak a terem falain. A kiállítás szép, egységesen színvonalas anyagát gazdagítja néhány tusrajz (Faun-sorozat), s vegyes technikával készített lap is.

Ha ezt a karakteres, az alkotó egyéniségének sugárzó dinamizmusát, világra-nyitott érzékenységét, s szenvedélyes érdeklődését a közösség dolgai iránt pontosan tükröző kiállítást jellemezni próbáljuk, szembetűnik a művész irodalmi érdeklődése, mely nemcsak témaválasztásában (Radnóti- és Madách-sorozatok) mutatkozik meg, hanem a grafikai ábrázolás sajátos irodalmiságában, egy a költői szimbólum- és képalkotással rokon jelrendszer kialakításában. Másik jellegzetessége munkáinak a kompozíció „zeneisége"; a mondanivalót hordozó képi téma és a díszítő motívumok melódiává komponált egysége. Czinke díszítőkedve a magyar népművészet formakincséből, hallatlan gazdagságú motívumanyagából táplálkozik. E „díszítések" nála azonban az önkifejezés eszközei is egyúttal; művészete jellemző vonásává lényegülnek.

IHLETETT, vallomásos mélységű, s a közösséget vallott és vállalt öntudattal szolgáló művészet további kiteljesüléséről tudósít Czinke Ferenc miskolci kiállítása.

ppl

irányelvei és a párt sz
zeti szabályzatának m
tása — igen helyesen -
kozott követelményeke
maszt a párttagsággal

Szerencsi já

nek és szolgáltató hálózatának imponáló eredményeire. Egyebek közt sikerült előbbre lépni a lakosság anyagi, kulturális, egészségügyi és szociális viszonyainak, élet- és munkakörülményeinek fejlesztésében is. Majd rámutatott a jelenlegi gondokra és feladatokra, melyekkel részletesebben foglalkozott.

Az első napirendi pont vitájában 20 küldött fejtette ki véleményét, további 9 küldött írásban nyújtotta be javaslatait, észrevételeit. A felszólalók kongresszusi irányelveiben megfogalmazott törekvések megvalósításához cselekvő támogatásukról biztosították pártunk XI. kongreszusát.

Felszólalt a tanácskozáson — többek közt — Kovács Mihály is, aki a megyei pártbizottság nevében és megbízásából köszöntötte a pártértekezlet részvevőit, értékelve a pártbizottság elmúlt négyévi munkáját. Elismeréssel szólt a vezető testületek tervszerű, céltudatos és hatékony irányító munkájáról, a járás pártszervezeteinek, és párttagságának becsületes helytállásáról, majd részletesebben foglalkozott a közoktatás, a közművelődés, a szocialista közgondolkodás továbbfejlesztésének feladataival és jelentőségével.

A tanácskozás második napirendi pontjaként megválasztották az új pártbizottság 47 tagját és a megyei pártértekezlet 25 küldöttét.

Az új pártbizottság megtartotta első ülését. Ezen megválasztotta a 11 tagú végrehajtó bizottságot, fegyelmi bizottságot és munkabizottságait. A járási pártbizottság első titkárává ismét *Imri Gyulát*, titkárává pedig *Éles Gábort* választották meg.

Czinke Ferenc

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Nemzet
1974 DEC 25

...lyeget. A bri-

1021

Czinke Ferenc

nyoztak a h
megrendelt
len maras
mindenki a
fordult. It
nyúlt le
alatta vast
kók lángol
sokkal. A
tető készü
mert csak
tágító, gy
mait érezt
ta nyálka
csendben
a tüzet.

Egy-egy
ha. Pincérek kígyóztak az asz-
talkák között. Más nem tör-
tént.

Nézték a tüzet.

Mit néztek a tűzben? Milyen múltat? Milyen Thüringiát? Milyen történelmet? Milyen vágyak égtek a tűzben?

lágított

Anyégint. És itt felszikrázik mint oxigénben a láng. A *Anyégin* az a világfi módo nagy mű, amit Bérczy Károly egész életében meg szeretet volna írni. Az író-sors fanya tréfája: csak lefordíthatta. D ez a fordítás artériás vértő meleg és piros. Szívbajosan

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 JAN 9

Magyar Nemzet

Czinke Ferenc

1021

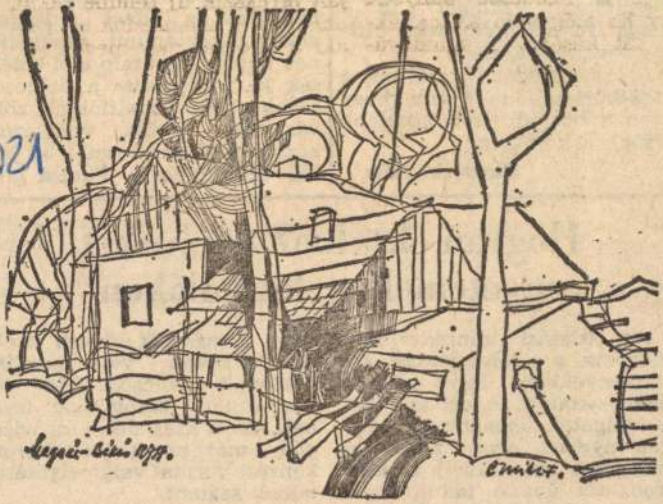

Czinke Ferenc rajza

vége: „I [illegible]
Erzsikének: Ne
magunknak csilla
maga lett a legfén
lag a magyar égen."

Egyre messzebb
Sass-kúriától, de é
ezen a borjádi útc
értünk a költőhöz.

Puru

Hogyan oktatnak nyelveket egyetemeken, főiskolákon

Az oktatási miniszter szabályozta a felsőoktatási intézményekben folyó idegennyelv-oktatást. A cél az, hogy a hallgatók legalább egy idegen nyelvet olyan fokon ismerjenek meg, amely a szakirodalom önálló tanulmányozására képessé teszi őket, továbbá, hogy tegye lehetővé még egy idegen nyelv hasonló

vagy a második idegen nyelv haladó fokon való tanulása között. A nyolcadik félév végén ismét záróvizsgát tesznek, de a második záróvizsgán már ez utóbbi három képzési forma valamelyikéből adnak számot.

Az egyetemeken az orosz nyelven kívül legalább két

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 ÁPR 12
Nógrád

Czinke Ferenc

denütt tevékenykedő Ferenc. Például évek óta lát- évforduló sok olyan munkásságom is csak így

1021

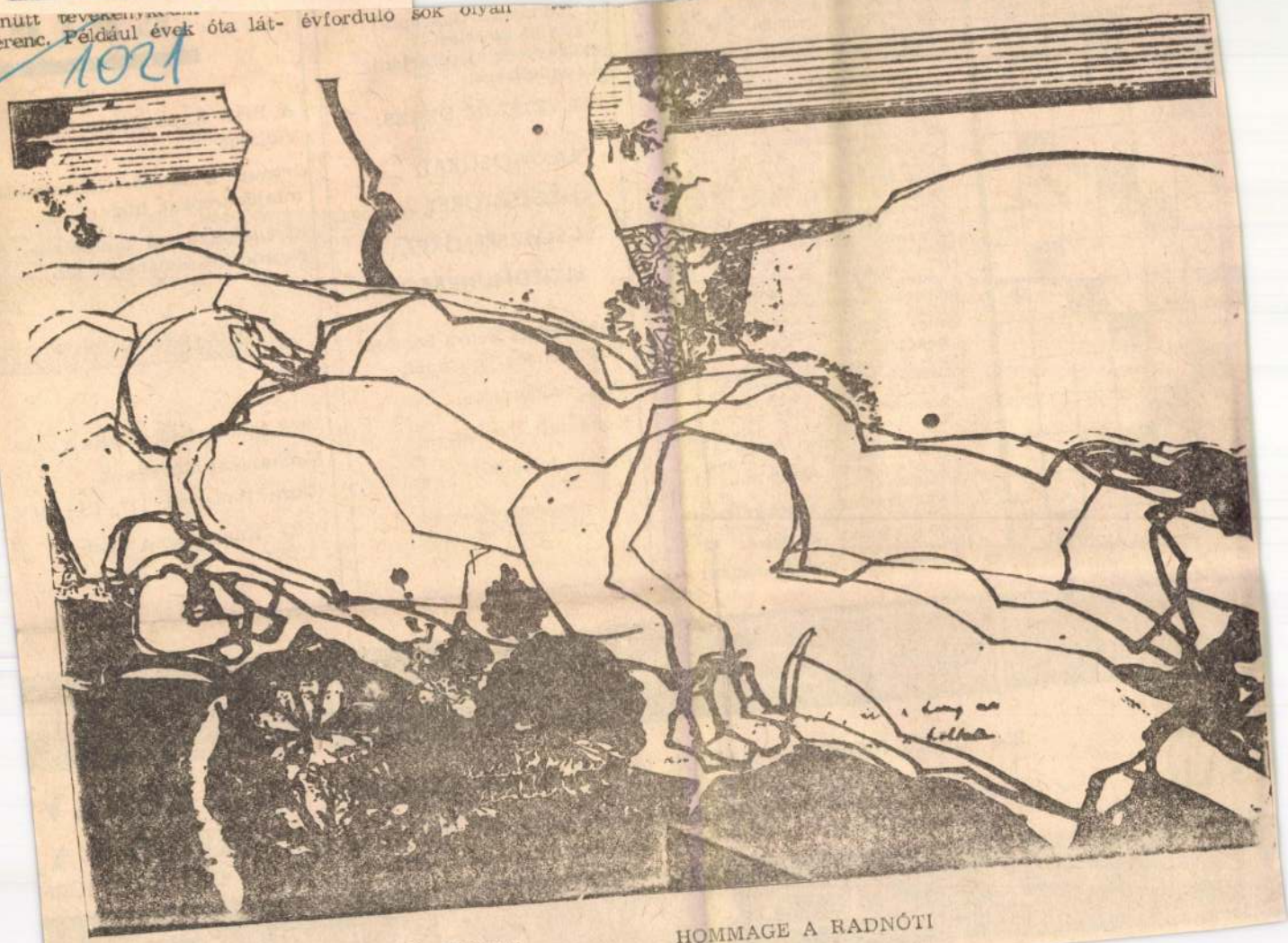

Czinke Ferenc: HOMMAGE A RADNÓTI

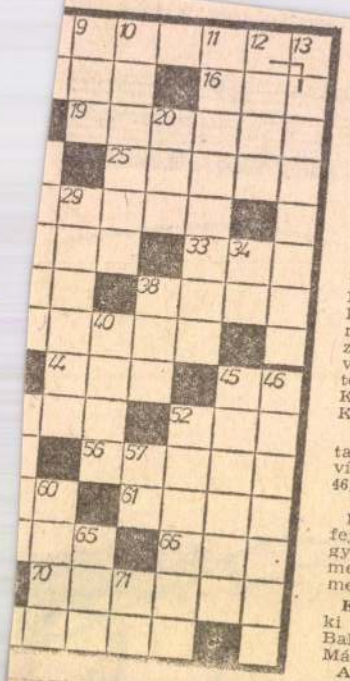

elkobozta (folytatás a vízszintes 72; zárt betűk: T, E, A, N.) 27. Shakespeare-tragédia. 28. A vízszintes 39. számú sor folytatása (folytatás a vízszintes 64.) (Zárt betűk: I, Á.) 29. Cselekedetét. 31. Német határállomás a holland határon. 34. USA állam rövidítése. 37. Hírhedt francia regényíró, nevéből származik a szadizmus szó. 38. Gubós termény. 40. Hármas. 42. Beszédhibás. 45. Később. 46. A Vörös Segély részére írt verse. (Zárt betűk: T, T.) 48. Csodalámpájáról híres. 50. NHS. 51. Ez az ütőhangszer. 52. . . .ál, elemez. 54. Erdélyi fejedelmek pénzén látható két betű. 57. Körülbelül. 59. Parancsolói. 60. Az 1850-51-es nemzeti ellenállási mozgalom egyik vezetője. 63. Szláv eredetű vezetéknevek végződése. 65. NAO. 68. Képző. 69. Hangtalanul tár. 71. Kettős mássalhangzó.

Beküldendő: vízszintes 1., folytatás vízszintes 39., függőleges 28., vízszintes 27., függőleges 26., és 46. számú sorok megfejtése.

Beküldési határidő: április 17.

Múlt heti fejtőrőnk helyes megfejtése: „Adj magyarságot a magyarnak, hogy mi ne legyünk németgyarmat." „Battonyát, Nemesmedves."

Könyvjutalmat nyertek: Csetneki Jolán Salgótarján, Jávor Éva Balassagyarmat, Bazsolya Ervin Mátramindszent.

A könyveket postán küldjük!

A Kohászati Gyáré
Vállalat szerelési
gyáregység salgótar
kirendeltsége

FELVÉTELRE KE

LAKATOSOKAT,

HEGESZTŐKET,

CSŐSZERELŐKET,

SEGÉDMUNKÁSOKAT.

Jelentkezés Benya Sándor kirendeltség-vezetőnél.

Cím: Salgótarjáni Kohászati Üzemek — KGYV telephely.

az olajkályhával kapcsolatos kiv
garanciális elszámolás
Körülöttünk, a

1975. január 1-től átadta a Mechanikai Műveknek.

(Cím: Budapest, 112. Pf.: 64.)

BHG Kapcsológép Gyár.

KERAVILL KERAVILL KERAVILL KE

PÁR-
ÁSAR

250 ³CM-ES MOTORKERÉKPÁROK 2500 FORINTTAL OLCSÓBBAN
OTP HITELRE IS.
Budapest, IV., Árpád út 92., VI., Liszt Ferenc tér 2., VII., Thököly út 2.,
VIII., József körút 41., XVIII., Vöröshadsereg útja 38. és XXI., Rákóczi u. 91.

A KERAV
KÜLÖN A.
1 DARAB JET „ÜRH

KERAVILL KERAVILL KERAVILL KE

Czinke Ferenc

Nógrád, 1970. május 3.

Czinke Ferenc: FELSZABADULÁS (lito)

Pattog a tűz a csikós sparheltban, mákos kukoricát eszünk. Madár csonttú, ezer ráncú öreganyámból árad a szó. Mesél nekünk. S mi áhítattal hallgatjuk — tudja isten, hányadszor! — nyolcvan megküzdött esztendő történetét. Mert öreganyám meséit az élet írta.

— Annus volt a hetedik. Szentestén született. Fogadkoztam akkor; több már nem kerül a bölcsőbe. Így is nehéz az élet. Gondoljátok csak el; hét éhes szájat betömni! Nem győztem a kenyeret dagasztani. No, elég az hozzá, hogy öt év alatt még három apróság nyűtte a bölcsőt. Mit tehettem volna, örültem a sűrű istenáldásnak. A régi világban a tíz gyermek olyan természetesnek számított, mint manapság egy vagy kettő. Az a mondás járta, a szegény embernek, ha mása nincs, de gyereke van egy szakajtóraval ó.

×

Öreganyám világa nagyot fordult. Felnőtt a tíz gyerek, elszéledtek a saját életüket építeni. Egy könnyebb, jobb életet. Olyat, amely kényelmet, jólétet, biztonságot nyújt. S a rácsos kiságyat esetleg ha két gyerek „nyűvi". Nem vágynak többre, mert a népes nagycsalád képe össze-

valahogy. Ne értsen félre, valóban szükség volt a határozatra, magam is ezt vallom. De a sok pozitívum mellett foglalkozni kellene az árnyékosabb oldallal is. Mert akad probléma bőven, higyje el. Magánemberként én is szívből örülök, ha bírónőink gyereket várnak. Szép dolog az anyaság, minden családban kell az utód. Ha azoban, mint bíró,, belegondolok. hogy megint eggyel több üres státus, s, hogy a kolleginát valakinek helyettesíteni kell, de aki helyettesítené, már mást helyettesít, szóval ha ez eszembe jut, az örömömbe egy kis üröm is vegyül. Aztán; tegyük fel, hogy a kismama nem veszi ki a három évet, — azt hiszem ez a va-

FÉN

az

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 JÚL 12

Czinke Ferenc Munkácsy-díjas érdemes művész

NÓGRÁD

hogy emlékezz jövőnkre:
égetőbb önkívületre

1021

Czinke Ferenc Munkácsy-díjas érdemes művész rajza

Hé

Mottó: A Sz
Egyesült Állar
megkötött
egyezmény ala
15-én közös
tanak végre.

Megfejtés: a
függőleges 1.
VÍZSZINTES: 1.
ram is ezt a célt szolgálja. (Zárt betűk: U, I, Y, T, E.) 13. Népszerű táncdalénekes házaspár tagja (Márta). 14. Balatoni üdülő. 15. RYÚ. 16. Teljessége, teljes egységlabdarúgócsapat. 37. Zokog. 39. Félig fekszik. 40. Betegség jele. 42. Ismert kártyajáték egyik színe (piros szív) 44. Kisebb alakjában gyermekjátékszer. 47. Izes.

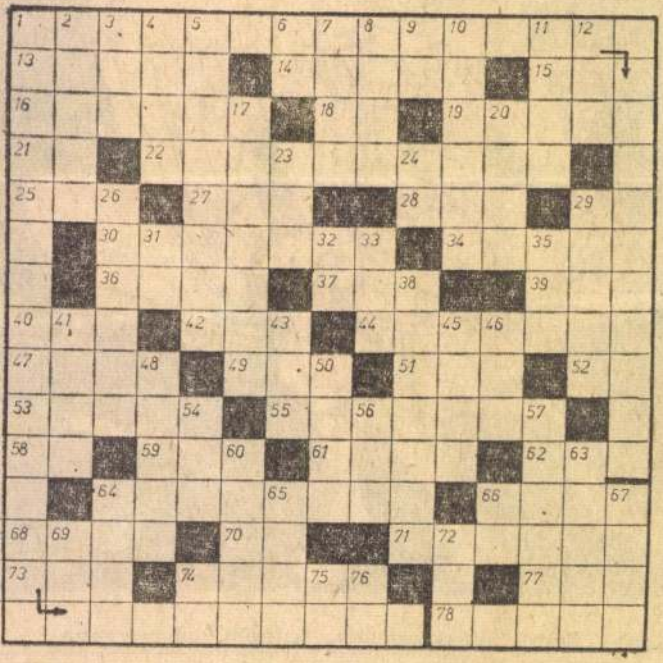

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725
Czinke Ferenc
1975 8.
Napjaink

1021

KISZEBABA

CZINKE FERENC RAJZA

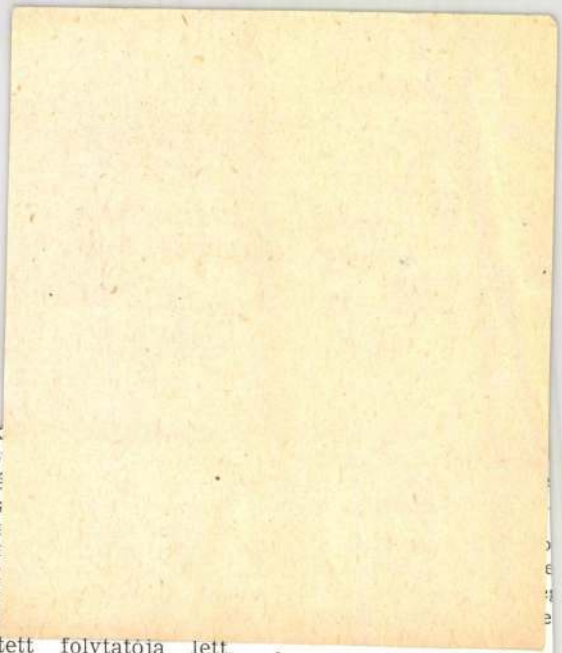

Szinte észrevétlen kö
egy nagyobb összegezé
lóvá, hogy ismét és is
rűségét. Sokáig csak a
elején megtalált forma
klasszikusabb kidolgo
tuk. A magyar vers h
típusához kapcsolódot
luseszményének ihletett folytatója lett, költeménye minden részletében pontos és elrendezett kidolgozásával, leírásai láttató nyelvi erejével Arany János tanítványának mutatkozott. Egy régi, már nagy eredményeket elért műfajt, az életképet sikerült megújítania, amelyben versenként emelkedik a megragadott életmozzanattól az egyetemesebb igényű költőiségig, verseit egy-egy terjedelmesebb, érzelmileg is átélt leírás vezeti be, melyhez természetesen kapcsolódik a hasonlatokban már korábban előkészített elmélkedés; így a vers két eleme szervesen összekapcsolódik, a leírás a végeredményt formáló, kikényszerítő gondolkozás is egyben. Ezt a versformát alakította át azután az utolsó évtizedben: már a költemény elején kimondta a végeredményt, hogy azután ehhez keressen hasonlatokat a továbbiakban, innen indítsa tovább meditációit. És ez a szerkezeti váltás egyúttal szemléleti kiteljesedést eredményezett. A korábbi elmélkedő zárás nem lehetett más, több mint amit a leírás magába foglalt. Szülőfalujához, az onnan hozott és időnként újra megtalált élményekhez, hangulatokhoz alakította általánosításait. A korábbi versekben jobbára annyi látható a világból, amennyi belőle Bazsin is elfér. És épp Simon költészete bizonyította, hogy ebben a pontosan körülhatárolt körben is sok mindent el lehetett mondani életünkről. Sikerült belecsomagolni ebből a sárból és jövő reményekből megrajzolt faluba mindazt, amit tudott a világról. Hisz itt van az ötvenes évek minden vívódása, az új vállalásával külön-külön is viaskodó emberek rajza: fagyos télben is virágos hangulat, és a fényben is megsejtett ősz és fagy. Ezekben a képekben át lehetett élni tragikus, emberirtó események látomását, a költő népet féltő fájdalmát; és a föld túlsó részén is az ragadja meg a költő figyelmét, ami az itthonihoz hasonló, saját korábbi élményeihez köthető.

Azután megváltozott a forma. A fordulatot a *Szőlő és gesztenye* című, talán legjobb kötete jelzi. A gondolati váz, a következtetés eredménye túlnőtt a szűkebb szülőföld határain. Felszabadult költészete, de nem elszabadult. Ugyanaz a Bazsi, Magyarország, és ugyanaz az ember ma-

Úgy érzi, hogy a külön-a
val hitelesítheti közösség
a líra hatása „akkor lehet
ha a költők külön-külön
meggyőző komolyságával
egy cél felé terelendő v
programja, hogy

> a pontot, ezt az önmagáb
> világot kell, hogy segítse,
> kilépni legvégső béklyóib

és gyakorlata ennek az e
nátáit megkeresni önmag

Költői útját követve, r
nálni a múlt időt. Hiszer
tekként látom találkozás
nevelő városát, Sümeget
gyűlésre érkező irodalor
retetébe, ahogy a bakony
vendégeli a társaságot;
is felvillannak, a sziks
ahol — a már szintén p
fiatal iskolaigazgató, Me
dalmi színpada mutatja
egy hosszú, mesélős este
akkor volt, amikor egyip
tért. Ennek az útnak j
Napjainkban közölhetti
Ekkor hallhattuk szerk
És meg kell emlékeznü
társi szeretetről, amell
és kötet-összeállítóként
Lőrinc-értékelésünk ala
volt az első Szabó Lő
költészet dicsérete élet
megállni a sorolásban,
keztetni, mit tett íróké
egyet még le kell jegy
inkban: az első hazai
nagy marxista kritikus
reprezentáló kötet szin
gondoskodásának eredn
mindenütt; ahol észre
kiderült, ott is segített.
kelt.

Nem tudom használni
írva. És nemcsak a sz
okán. De azért sem, m
olyan költői művet hag
az időben megmarad, an
mélem, a mindenkori je
nak beszélni.

KABD

Czinke Ferenc
1021

MAI CSEHSZLOVÁK KÖLT

JÁN SMREK

*A legkiválóbb élő szlovák **költők** egyike. Állami díjas és a Nemzeti Művész cím viselője. Műfordítói munkássága **is számottevő**, többek között Petőfi, Ady és **József Attila** verseit ültette át szlovákra. E **tevékenységéért** a magyar Pen Club aranyéremmel **tüntette** ki.*

Tavaszi reggel

Te meggyfa, borulj lágyan reám,
te is, virágos cseresznyefám
s barackfa, szilva, almafa:
Kinyílt az új nap kapuja,
belépődíjként szirmot kérek,
glédába állva figyeljétek
a bolondot, kit hóbort vert,
ki értetek ily korán kelt,
álmát és ágyát odahagyta,
ámulni kijött a szabadba,
fütyölni kezd a madarakkal,
s késett futóként tovanyargal,
a fényes reggel tréfás kedve
malomba űzi, péküzembe,
majd tejcsarnokba, boltba szalad,
s lányokra les egy ablak alatt,
kik jó ágyukból kiugrottak
s illatot hintve tejért futnak.

A LÍRA TERMÉSZETE — CZINKE FERENC LITOGRÁFIÁJA

mlékművére

togatója érkezett Boncsér La-
ge. Előtte is szóba hoztuk a
Lajosné többet is tudott. A
ndta — vette át ő a szót —,
Mártától értesült az esetről,
akkoriban valahol itt vagy
ott, s Márta ismert rá János-
rajta lábbeli. A néni azt is
azért lőtték le, mert nem en-
ani a hidat. Boncsér Lajosné
hogy Jánost hazaszállították

t az idő, amikor Boncsér La-
utott a falu neve: Igál, So-
aposvári járás. Menten neki-
rásnak, hogy korán reggel
m. Jó hét telt el, s megér-
tván tanácselnök válasza: a
Mártától, Kolos néni menyé-
mást János haláláról. A szü-
k, bátyja, Pál bonnyai tanító,
nyeiről nem tud semmit, csu-
lidasnémetiben halt meg. Já-
ották haza. A család később
lvánítását kérte a bíróságtól,
nyakönyvbe tehát vélelmezett
lasnémeti, 1945. január 15.
evele 1944. november 15-én
rmester volt.
egy fénykép is volt, amit
kigazolványából vett ki. 1974.
cikket írtam az Észak-Ma-
fényképet is mellékelve ho-
va Repászky Jánosné jelent-
a fényképről ráismert arra a
rre, aki 1944. december 16-
al robbantott a gönci vasút-
sapja az állomás váltóőre
állomás közelében volt, s a
uk lakott. Esténként egyébről
ak a háború értelmetlensé-
ja kérlelte a hadapródőrmes-
sák fel a vasúti patakhidat,
ajtói, ablakai tönkremennek,
nek néznek elébe, nyakukon
ródőrmester nagyokat hallga-
nézett maga elé. Egyszer az-
ntést tette: „Amikor megjön
robbanást várnak tőlünk —
elnek minket Hidasnémet-
dat meghagyták, sőt az át-
se bénították meg, csak a
n robbantottak. A robbantás
történt. Dolguk végeztével
hajtányra és elindultak Hi-
Repászky Jánosné akkor 14

rancsnokánál járt (Takács Sándor — úgy rémlett neki, Sándor — tartalékos százados, pesti lakos) a hidasnémeti Dobozy-féle kastélyban. Kifelé jövet Végvári János hadapródőrmesterbe botlott. A mindig oly nyugodt, csendes fiú felindultnak, idegesnek látszott, talán szaladt is. Kérdezte tőle: „Mi baj, hadapródőrmester úr?" Csak annyit mondott: „Megyek jelenteni az öregnek" — maguk között „öregnek" nevezték a századost. Talán fél óra se telt bele, Szinán utolérte konyhakocsijuk. A géhás szakaszvezető ezt újságolta: „Képzeld, a németek lelőtték Végvárit." Nasta nem hitt neki. „Bolondokat beszélsz, alig fél órája találkoztam vele!" „Most történt, a kastély előszobájában." Amikor a százados is beérte, Nasta József szakaszvezető őt is megkérdezte, igaz-e? Igaz volt. És miért? „Elvágta a gyújtózsinórt." A századost — Nasta szavával — még Rozsnyón is „forszírozták" a németek és a magyar elhárítósok... Jancsit hátulról lőtték le.

Rózsás János leveléből ezt tudjuk meg: közvetlenül a hídnál laktak, őket egy távolabbi rokonukhoz költöztették, édesapja azonban visszatért, és Gömöriék pincéjében húzódott meg. A túlparton harc folyt egy magyar egység és a román csapatok között. Ennek az egységnek a parancsnoka egy őrmester volt. A hídon vonultak vissza. Az őrmester észrevette, hogy a gyújtózsinór már ég. A hídon a német katonát lelőtte, a zsinórt elvágta. Ezt követően a Dobozy-kastélyba ment, ahol a németek lelőtték. Zuszkó József temette el.

Zuszkó József: „December 19. vagy 20. lehetett. Kihajtottak sírt ásni. Egy román tiszt irányított a Dobozy-kastélyhoz — jól beszélt magyarul —, hogy van ott egy hadapródőrmester, öngyilkos lett. Nem volt rajta lábbeli. Harmadmagammal ástam a sírt a római katolikus temetőben. Négyen kerültek bele: a hadapródőrmester, Novák Ferenc tüzér Nyíri községből — az nincs messze, tudtam, hamar eljönnek érte a szülei, egy rongyot dobtam az arcára, hogy könnyebb legyen felismerni — és két ruszin munkaszolgálatos. Az egyiket, Lakatos Vincét ismertem, Alsóvereckére való volt, a másik nevét nem tudom. Egy konyhában ültek. Akna csapott be, a légnyomás ölhette meg szegényeket, orruk alatt csepp vér volt. A hadapródőrmester nyakából kiakasztottam a dögcédulát; ez volt rajta: Végvári Pál, diák, Kassa, Kazinczy u. 5. Jóval a háború után egy perényi ember beszélte nekem, együtt szolgált

rozottan állítja, hogy a
volt. Mutattam neki ki
ezt mondta: „Bizisten no
lít. Nyitva volt a szeme,
né, és pihenne, elvetve m

Boncsér Lajos elment F
te Kolos Tiborék címét. Jó
kik. Válasz még nem érke
barátságban lehettek Végv
gyatékában van egy fénykép — esküvői —
Kolos Tibort és feleségét ábrázolja, hátlapjára ezt írták: „Jánosnak, Márta és Tibor, 1943."

*

A Kortárs 1970. februári számában, „Az eltűnt hős nyomában" címmel, cikkem jelent meg a hidasnémeti Hernád-híd ismeretlen megmentőjéről. A történet annyira meghatotta Kothai Nándor pesti szobrászművészt, elhatározta, hogy elkészíti az ismeretlen magyar katona domborművét. A munka elkészült, s 1974 júniusában átesett a hivatalos állami zsürizésen. Dojcsák János, a Diósgyőri Gépgyár vezérigazgatója pártfogolta és engedélyezte bronzba öntését. Hidasnémeti közös községi Tanács megszavazta az emlékmű költségeire a szükséges összeget. A több mint negyvenmázsás, süttői félmárvány szikla-tömb végleges talapzatára került. A jobb parti hídfőtől nem messze, frissen kiképzett téren áll, rajta a dombormű — az ismeretlen magyar katona tiltakozón és védőn emeli kezét a híd felé, távol egy madár elmosódó körvonalai, talán a dörrenéstől felriadó galamb.

1975. április 4-én, hazánk felszabadulásának 30. évfordulóján három falunak, Hidasnémeti, Tornyosnémeti, Hernádszurdok község-nek szinte apraja-nagyja egybesereglett az avatóünnepségre.

Az első emlékművet is kommunisták kezdeményezték, Albert József, a Magyar Kommunista Párt helyi szervezetének titkára, egyben a Nemzeti Bizottság elnöke — egy miskolci sírkőfaragó „hozott anyagra", Alberték éjjeli szekrényének márványlapjára véste a szöveget, a kommunisták és néhány jóérzésű ember pénzéért. Akkor az MKP titkára, most a Magyar Szocialista Munkáspárt Encs járási Bizottságának első titkára, Nagy Zoltán tartotta az avatóbeszédet, és leplezte le az emlékművet.

Albert Józsefék ösztönösen találtak rá arra a magyar katonahősre, aki méltó az új, népi Magyarország tiszteletére a második világháborúból. Sajnos, kezdeményezésük nem nőhetett mértéktartó hőskultusszá — egy ideig a magyar antifasiszták emlékét súlyosan elhanyagolták. A rendszeres és folyamatos emlékkutatás és -őrzés hiányát betöltötte a fe-

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., TÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726
1975 MÁJ.
Napjaink

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Nógrád

1975 MÁJ 9

Czinke Ferenc,
1021 - Munkácsy-díjas,
Érdemes művész

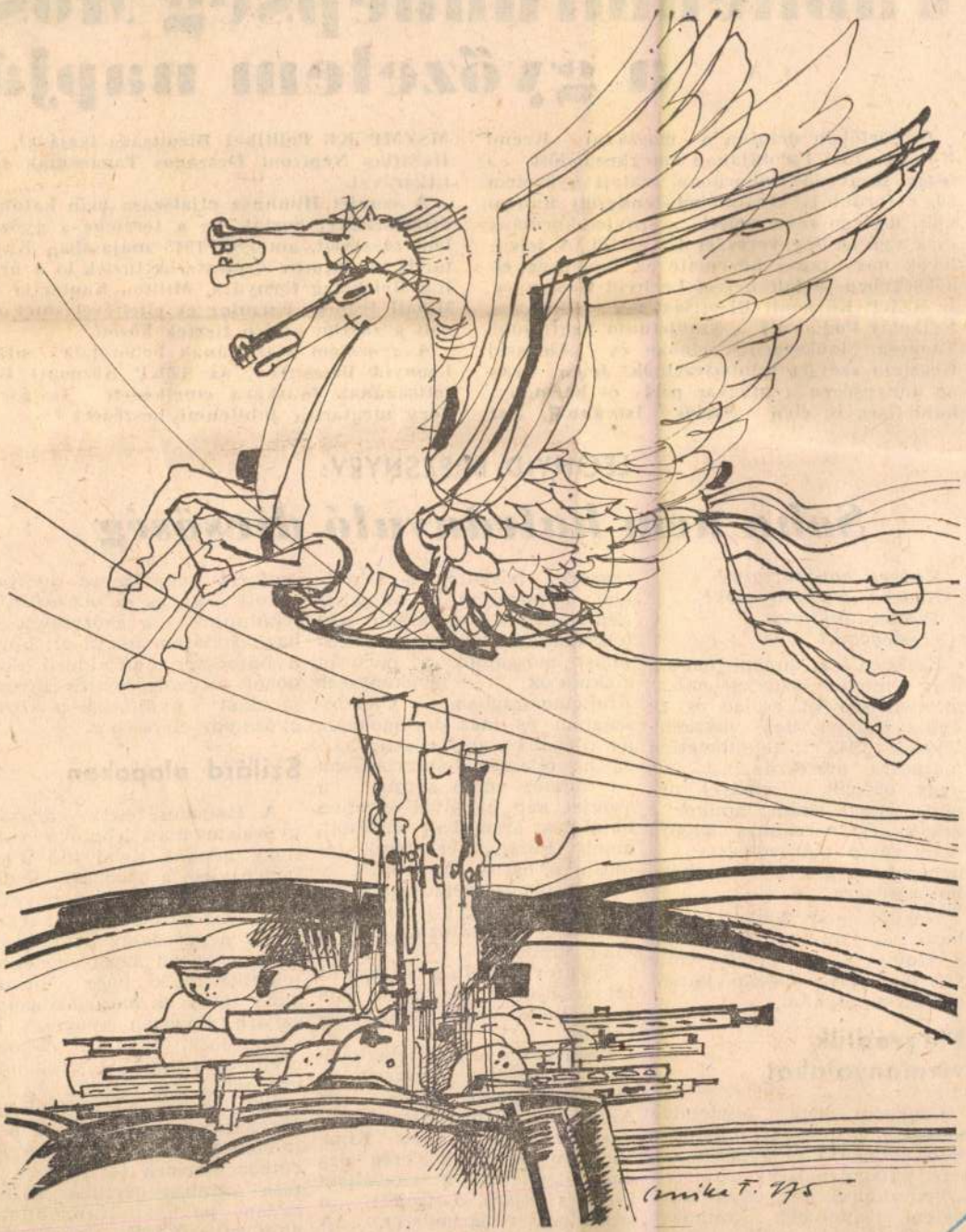

Czinke Ferenc Munkácsy-díjas, érdemes művész grafikája.

Jubileumi ünnepség Mosz
a győzelem napjá

Csütörtökön délután a moszkvai Kreml Kongresszusi Palotájában megkezdődött a Nagy Honvédő Háborúban aratott győzelem 30. évfordulója alkalmából rendezett ünnepi ülés, melyen részt vettek a szovjet kormány és a szovjet fegyveres erők vezetői. A jelenlevők nagy tapsa közepette az ünnepség elnökségében foglalt helyet Leonyid Brezsnyev, az SZKP Központi Bizottságának főtitkára, Nyikolaj Podgornij, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke és Alekszej Koszigin szovjet miniszterelnök. Jelen van az ünnepségen a magyar párt- és kormányküldöttség is, élén Sarlós Istvánnal, az MSZMP KB Politikai Bizottsága tagjával, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkárával.

A szovjet Himnusz eljátszása után katonai díszkísérettel hozták be a terembe a győzelem zászlaját, amelyet 1945 májusában Kantarija és Jegorov őrmesterek tűztek ki a berlini Reichstag tornyára. Militon Kantarija és Mihail Jegorov harminc év elteltével ismét ott volt a zászlót kísérő tisztek között.

A győzelem zászlajának behozatala után Leonyid Brezsnyev, az SZKP Központi Bizottságának főtitkára emelkedett szólásra, hogy megtartsa jubileumi beszédét..

LEONYID BREZSNYEV:

Soha nem halványuló dicsőség

Kedves honfitársaim!
Kedves frontharcosok!
Tisztelt külföldi
vendégeink!

Ezekben az ünnepi napokban minden szovjet ember, minden szovjet család és az egész szovjet nép visszaemlékezik 1945 felejthetetlen májusára, átérezzük azt a nagy örömöt, amelyet népünk érzett akkor, amikor a hosszú és borzalmas háború után végre ráébredhetett a nehezen megszerzett béke boldogságára.

Nekünk nem kellett a háború, de amikor elkezdődött a szovjet nép bátran vette fel élet-halálra szóló harcot az agresszorokkal.

Megvédtük vívmányainkat

Csaknem négy esztendőn keresztül szinte egy pillanatra sem hallgatott el a harci zaj, egy pillanatra sem szünetelt a páratlanul kegyetlen küzdelem, amelyben mindkét részről több millió katona vett részt.

Soha nem halványuló dicsőségek hőstettei, a szlovákiai, a romániai és bulgáriai népfelkelések, az albán nép felszabadító harca, az ellenállási mozgalom, a partizán alakulatok tevékenysége Franciaországban, Olaszországban és más országokban, az illegális antifasiszta harca az ellenség hátországában — mindez végső soron a szovjet nép harcával egyetlen hatalmas áradatban egyesült, amely Európa térképéről lemosta a barna szennyet.

A fasizmus szétzúzása mély nyomokat hagyott sok nép életében, megváltoztatta a világ arculatát.

Tucatnyi ország szabadult fel a fasiszta elnyomás alól és állította vissza függetlenségét.

Lengyelország, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Bulgária és Magyarország, Románia és Albánia, a Német Demokratikus Köztársaság népei, Kína, Vietnam és Észak-Korea népei ráléphettek a szocialista fejlődés útjára. Létrejött a szocialista világrendszer. A nemzetközi élet új törvények szerint kezdett fejlődni.

A haladó demokratikus és szocialista erők szoros szövetségben, egységben harcolnak a világ békéjéért, a nemzeti és társadalmi felszabadításért, a szocializmusért és a kommunizmusért.

Ezt a történelmi fordulatot a szovjet nép vívta ki. Ez a nép a történelem során először a világon megdöntötte a kizsákmányolók hatalmát, és a szocialista forradalom útjára lépett. Ez a nép a történelem során először a világon megteremtette a szocialista társadalmat. Ez a nép a történelem során először a világon megvédte a szocializmust a külső támadásoktól, és győzelmet aratott a fasizmus felett.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 ... 5

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Czinke Ferenc

tervező,

1021

Czinke Ferenc:
A felszabaduláshoz (részlet)

bert is jelentett. Rádió? Kevéb volt a harmincas években fahelyen, mint ma a színes televí-.

A mai derékhad, a negyvenévek idősebbik fele, az ötvenesek is élték, igaz, 45 tavaszát, az első,

(Folytatás a 4. oldalon.)

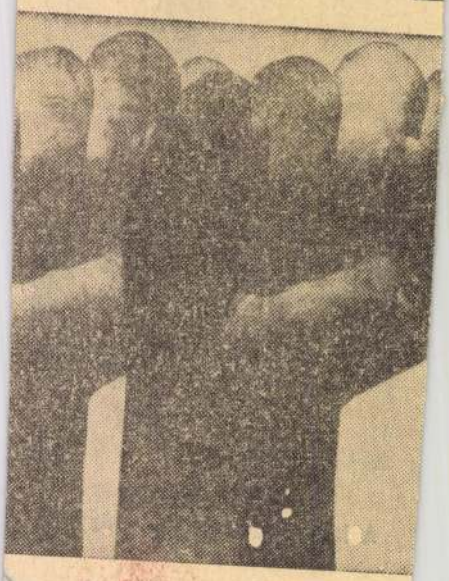

ÁRA: 2,50 Ft

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 AUG 20

MAGYAR NEMZET
Czinke Ferenc

1021

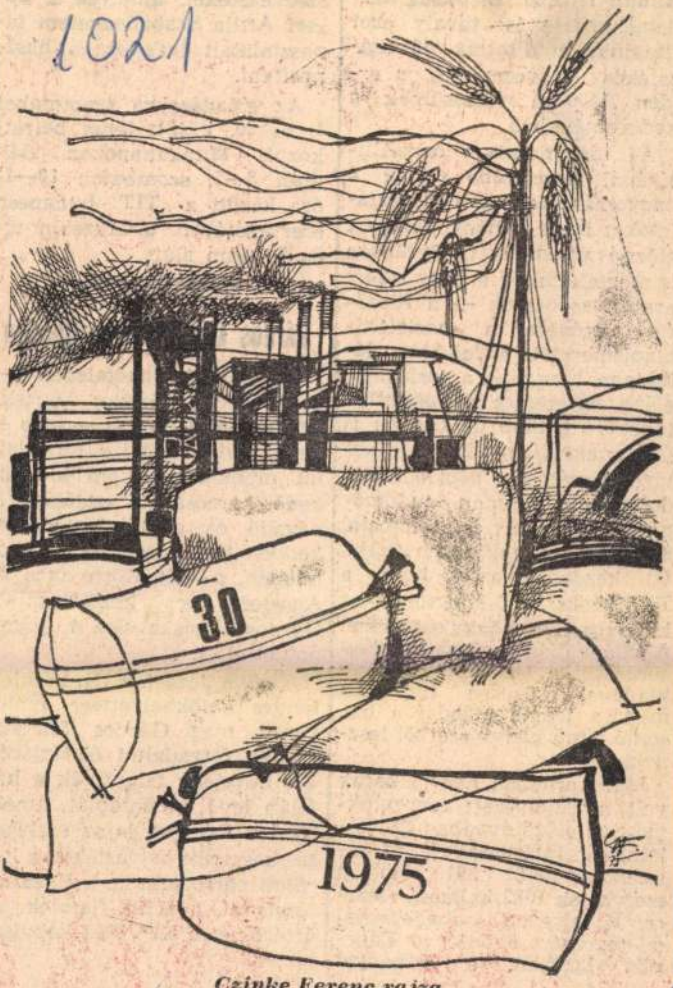

Czinke Ferenc rajza

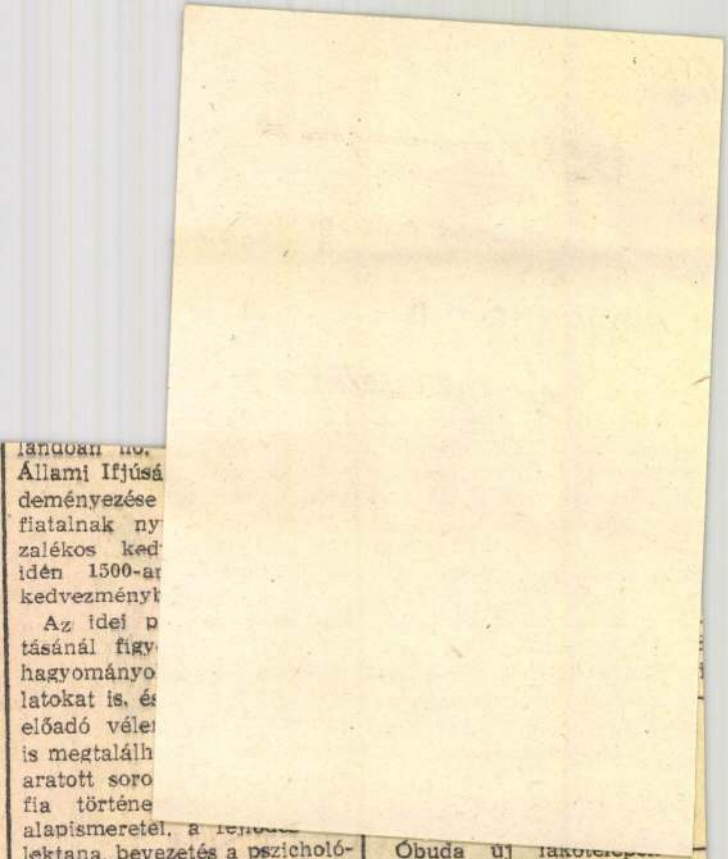

landban ho.
Állami Ifjúsá
deményezése
fiatalnak ny
zalékos ked
idén 1500-a
kedvezmény

Az idei p
tásánál figy
hagyományo
latokat is, és
előadó véle
is megtalálh
aratott soro
fia történe
alapismeretei, a
lektana, bevezetés a pszichológiába, egyetemes művészettörténet —, s több új kurzust is indítanak. Nagy érdeklődésre tarthat számot a gépi adatfeldolgozás a humán tudományokban, a sport és a biológia, a szellemi munka technikája. Új kezdeményezés, hogy a TIT igyekszik jó kapcsolatokat kialakítani a könyvkiadókkal. A világvallások című előadássorozatot a Gondolat Könyvkiadóval közösen hirdették meg; a témák előadói a hasonló című könyv szerzői lesznek.

Már korábban nagy sikerük volt a kihelyezett tagozatoknak; az előző évadban 21 vállalatnál, intézménynél 35 sorozaton belül 391 előadást szerveztek 1632 hallgató részére. Kihelyezett szabadegyetemi tagozat működött az Egyesült Izzóban, a Kőbányai

Óbuda új lakótelepen — nem messze Gárdos Mariska egykori lakóhelyétől — utca és emléktábla hirdeti a forradalmi munkásmozgalom kiemelkedő harcosának emlékét. A névadó és avató ünnepséget kedden tartották meg a lakótelepen, a volt Körte utca és Ágoston utca közelében, a Gárdos Mariska utca 4. számú épület előtt.

Kurilla József, a III. kerületi tanács elnökhelyettese emlékezett meg Gárdos Mariska gazdag forradalmi életútjáról. Ezt követően felavatták a ház falán levő emléktáblát, amely alatt a tisztelet és az emlékezés koszorúit helyezték el a kerületi pártbizottság, a Hazafias Népfront, a KISZ-fiatalok, az úttörők és a KPVDSZ képviselői.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 MÁR. 4

Czinke Ferenc

Napjaink

1021

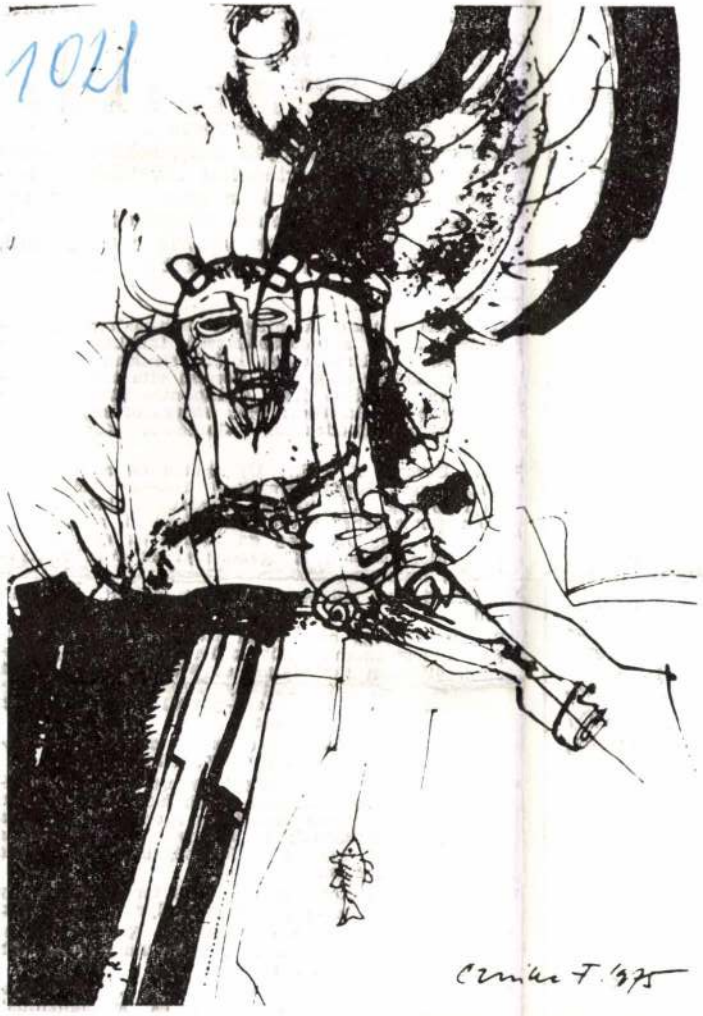

FAUN IV.

CZINKE FERENC TUSRAJZA

A hatvanas évek
melőszövetkezetek
erősödésével pár-
sebben a vállalati
ltak ki. Így egy-
ti jellegének erő-
alapok növeke-
köz — a föld —
ezetekre is kiter-
szabályozás, más-
orban a vállalati
azdálkodás eltérő
gét és típusát te-
viszonyt hoz lét-
ti szektorban.
dasági tsz-tagság
mint a fele vé-
sági tevékenysé-
tat a közös gaz-
unkaidő is. Míg
g 1971-ben már
gyományosan pa-
ezőgazdasági ter-
foglalva tehát azt
ság fele ma már
paraszti munkát

e kell venni, hogy
unkásság és pa-
zőgazdasági tevé-
zdasági kisüzemi
országon levő kis-
egy 2 210 404 aktív
a tsz-tag. 1 302 057
alkozásúak száma,
a fizikai dolgozó.
gy a mezőgazda-
ezőgazdasági fizi-
éka érintett.

irhuzamos — ten-
si viszonyok által
truktúra kialaku-
strukturális jel-
z osztályok meg-
ységesülési folya-
y új típusú társa-
ét is.

lista termelési visz
rát kialakítják.

Ebből a folyam
osztály vezető szere
a munkásosztály
vetkeztetnek. Véle
lentétben arról va
tály fogalmával eg
elkülönüléseket ra
a munkásosztály
jesítését fejezzük
zető szerepe a tör
tását, és így polit
és fogja jelenteni a továbbiakban is.

---

[1] L. Erdei Ferenc A magyar társadalom c. előadását, amely a balatonszárszói találkozón hangzott el. A felszabadulás előtti strukturális fejlődés értékelése még több ponton vita tárgya. Számunkra Ránki György álláspontja tűnik a legmeggyőzőbbnek. (Ld.: Vita Magyarország kapitalizmuskori fejlődéséről, Akadémia Könyvkiadó, 1971.)

[2] Vö.: Berend T. Iván: Újjáépítés és a nagytőke elleni harc Magyarországon 1945—48, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1962. A korszak elemzéséhez e munkán kívül ld. még Ránki György: Magyarország gazdasága az első 3 éves terv időszakában, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1963.

[3] Lenin Összes Művei 6. kötet, Budapest, 1959. 289. oldal.

[4] Pogány György számításai szerint a szellemi dolgozók létszámának növekedését 31%-ban gazdasági, 61%-ban társadalmi és 8%-ban egyéb okok magyarázzák. (Vö.: Pogány György: Foglalkoztatáspolitika és munkaerő-gazdálkodás, Kossuth Könyvkiadó, 1969. 85. old.)

[5] L. „Társadalmi átrétegződés és demográfiai hatásai Magyarországon II." (KSH kiadó)

[6] Vö.: A vidéki értelmiség helyzete, 4. kötet. Budapest 1971. A budapesti értelmiség — rövidesen publikálásra kerülő vizsgálata szerint itt mind a fizikai származásnak összaránya, mind pedig a foglalkozások közötti különbségek kisebbek, a tendencia azonban hasonló.

[7] Ugyanakkor elméletileg hibásnak tartjuk azt, hogy e réteg kapcsán új munkásosztályról beszéljünk.

[8] E viták részletesebb elemzését l. Kolosi Tamás: „Társadalmi struktúra és szocializmus" (Kossuth Kiadó, Budapest, 1974.)

[9] A hipotézis részletesebb kifejtését l. Kolosi Tamás: „Társadalmi struktúra és szocializmus" Kossuth Kiadó, Budapest, 1974.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1975 MÁR 13

Napjaink

Czinke Ferenc

1921

TÁNC — CZINKE FERENC LINÓMETSZETE

A magyar társadal
három évtizedéről

(Folytatás az 1. oldalról)

pedagógusoknak csak 10 százaléka kezdte fizikai munkával pályáját a Társadalomtudományi Intézet vizsgálatának adatai alapján.[6]) A betanított és segédmunkások több mint fele paraszti származású, a szakmunkások közül azonban csak minden ötödik.

A fizikai munkából a szellemi munkába történő áramlás tehát azt eredményezte, hogy az új értelmiség a tradicionális értelmiségi pályákon kisebb, a gazdasági és politikai élet értelmiségi, vezető funkcióiban nagyobb mértékben jött létre. Másrészt pedig a centralizáció, a technikai fejlődés és a társadalmi változások következtében egy jelentős létszámú alkalmazotti, hivatalnoki réteg alakult ki.

A mezőgazdaságból a nem mezőgazdasági területek felé történő mozgás pedig egy új munkásréteget[7] hozott létre. Ez a réteg a mezőgazdaságból az iparba került át, azonban ez nem járt együtt azzal, hogy a faluból a városba vándorolt volna. Elsősorban az ipar fejlődésénél lényegesen lassúbb városfejlődés eredményezte azt, hogy ezek az új munkások nem tudtak a városban letelepedni, ingázókká váltak. (Az ingázók száma megközelíti az egymilliót. Részben az ingázó létből, részben pedig a munkástradíciók hiányából következett, hogy döntő részük segéd- és betanított munkássá vált, többnyire a falusi viszonyok között is megtalálható szakmákig — asztalos, ács, kőműves, kovács stb. — jutott el. Ugyanakkor — ha nem is főfoglalkozásban — továbbra is kötődött a mezőgazdasághoz, egyrészt a mezőgazdasági termelésben megmaradt feleség révén, másrészt pedig úgy, hogy a munkából hazatérve maga is mezőgazdasági munkát végzett, a háztáji vagy a kisegítő gazdaságban.

A városi és a falusi struktúra kettőssége tehát két vonatkozásban is felbomlott. Egyrészt a mezőgazdaság szocialista átszervezésével a falvakban is a szocialista termelési

különbségekkel
pedig abban,
strukturális fe
sülési folyamat

Véleményünk
túra nem a
szere, vagy a
csoportok össz
geket és csopo
viszonyokban
összességét jel
nyok pedig e
társadalom ter
ségcserék elkü
ben feltárulkoz
szabályozó érd
tézményesültsé

Ebből az k
struktúra vizs
az alapvető fe
tárolt társadaln
tegekbe) besor
vékenységi kör
hanem azt, hog
dalmi viszonyo
ködését, és így
sorolódását is m
folyásolják.

Éppen ezért,
ségekből, hane
viszonyokból in
társadalom stru
mezhető egysze
tosan megszünte
Ellenkezőleg, ar
alapvetően tőké
szonyokat a sz
váltják fel, és
nyokon felépült
termelési viszo
át. Ennek meg
strukturális fej
valósulását mu

1021

CZINKE FERENC RAJZA

Magyar Hírlapkiadó
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1967 MÁJ. 1
Napjaink

keressenek helyet. *De, mint Patakon is, a statisztika szerint Forrón sem volt évtizedek óta szállóvendég, minek is oda szálloda...*

A monoki várkastély sorsa talán ismertebb az Északmagyarországban megjelent cikkekből. A XV. századi eredetű, gótikus-reneszánsz stílusú Monoky-várkastély műemléképületét a Kossuth Tsz használta 1949 óta, amíg tetőzete tönkre nem ment, — magtárnak. A megyei tanács csak úgy vélt megfelelő új használót találni, ha az épület romladozó külseje nem riaszt el minden érdeklődőt. Ezért és a további pusztulás megelőzésére a Műemlékfelügyelőség 1963—64-ben felújította a tetőt, az elkorhadt emeleti födémet kicserélte, és restaurálta a XVII. századi festett díszítésű homlokzatokat. A tsz ígérete és a megyei tanács nyilatkozata alapján a felügyelőség megállapodott a Turistaházakat Kezelő Vállalattal, hogy a megye által kezelésbe adandó épületet közösen helyreállítják, és a vállalat turistaházat rendez be helyiségeiben. A terveket azonban meghiúsította a tsz, amelynek most már esze ágában sem volt az új tető alól más helyre költöztetni magtárát. Olyan érv is elhangzott, hogy Monoknak nincs történelmi nevezetessége, tehát senki sem fog ide utazni, és megszállni a turistaházban (amely török ostromot is látott, 500 éves épület). Az érvelők inkább még arról is hajlandók voltak megfeledkezni, hogy itt született Kossuth, abban a múzeummá átalakított házban, amelyet 1965-ben már közel 9000 látogató keresett fel. Ennyi turistából itt, a Hernád-völgyi turistaút egyik első állomásán pedig bizonyára megszállna annyi vendég, amennyi a 40—60 ágyas turistaházban napról napra elférne, de még a várfallal körülvett területen későbbi megvalósításra tervezett autós camping is megtelne. Így azonban a részleges helyreállítás óta az év egy részén át a kastély szobáiban továbbra is termény van. De talán jobb is, ha a turisták még a szörnyen elhanyagolt környékét is elkerülik ennek a szomorú sorsú műemléknek. Bízzunk abban, hogy 1968-ban végre megoldódik ez a régóta vajúdó probléma, hiszen most már az Áruraktározási Hivatal igyekszik segíteni (csereraktár biztosításával).

van, — idős nyugdíjasok, kük él még itt, — másik kezelésben. Karbantartás húsz év óta senki sem gc sőt egyes ideköltöztetett a tetőcserepet is elhordt tőgerendáit kifűrészelté gazdaság odatelepített elszaporodott rágcsálók nek a rombolásban. kellene menteni ezt a Ez is alkalmas lenne t boltíves tornácáról 5—6 vendégszoba nyílna, az egykori kápolnában, amely fölött kedves harangtornyocska emelkedik, elférne a turistaebédlő. Itt is, Monokon is pezsgőbb életet hozhatna a turistaforgalom, a szállók tucatnyi falubelinek állandó munkaalkalmat biztosítanának.

A borvidék világhírű központjában, Tokajban is kínálkozik műemléképület szálloda céljára, amire szükség is volna, hiszen jelenleg csak egy városszéli kisebb igényű turistaszálló és egy Tisza-parti camping áll a látogatók rendelkezésére. De ha majd egyszer új szálloda is épülne, akkor is vonzó maradna a II. József által eltörölt kapucinus rend egykori kolostora. Ma még tüdőkórház, de az egészségügyi szervek nem tartják erre alkalmasnak sem az épületet, sem a környezetét. A hangulatos kis kolostor-udvart körülölelő egyemeletes ház folyosóiról tucatnyi kétágyas vendégszoba nyílik, az udvar egyik oldalához csatlakozik az egykori templom, amelynek tágasabb terében az utólag behúzott födémek kibontása után reprezentatív étterem nyílhatna. Növelhetné a szállodai férőhelyek számát az újabb utcai épületszárny. Kertes udvarán, ahonnan borpincék is megközelíthetők, a tokaji hegy oldalára tekintő kertvendéglő létesülhetne.

A kékedi kastély helyreállításának problémáját nem annyira a mindinkább gyérülő lakók kiköltöztetése okozza, mint inkább az, hogy évek óta nem akadt olyan szerv vagy intézmény, amely üdülő vagy turistaszálló céljára kezelésbe venné. Ez a műemlék is Mátyás korában, a XV. század második felében épült, a XVII. században a Melczer-család bővíti, majd késői utódok 1870 körül romantikus ízlésben részben átalakítják. A Műemlékfelügyelőség 1957 óta szorgalmazza a restaurálást és az ésszerű hasznosítást. Sőt a tönkrement tetőzetet is megjavította, új padlásfödémet épített, a padlástérben pedig válaszfalakat, hogy növelje a szobaszámot. Ezzel azonban — 1960 óta — annyiban is maradt a helyreállítás. Sem a megye, sem más szerv nem kívánta használatába venni, üdülőkkel, vendégekkel megtölteni a mintegy 20 szobát és a tágas közösségi helyiségeket, pedig a felügyelőség évről évre felajánlotta, hogy fedezi a költségek felét, és saját kivitelezésében elvégzi a helyreállítást. De erre a bentlakók miatt sem volt mód, építtető, használó és építésprogram nélkül még tervet sem lehetett készíteni. A megyei ta-

Dési Huber István

A miskolci

Azt még nem tudhatjuk, hogy IV. Miskolci Filmfesztivál milye művészi sikert hoz, azt azonba máris állíthatjuk, hogy az anyag gondoskodás és előkészületekben ta nusított serénykedés példás. A haza rövidfilm-fesztiválok történetébe először zajlik majd le a miskol filmverseny *a teljes gondtalanság jegyében.* A városi tanács végreha tó bizottsága több mint százezer fo rint külön összeget biztosított a film fesztivál színvonalának további nö velése céljából. A Szakszervezete Országos és Megyei Tanácsa a Mc gyei Művelődési Ház szintén bőke zűbbnek mutatkozik, belátva az hogy a fesztivál „rangosítása" anya gi áldozatokkal jár.

E bőkezűségnek köszönhető, hog a IV. Miskolci Filmfesztivál *külsőségekben* is gazdagabb lesz az előz évinél. A helyi rendező bizottsá mindent elkövet, hogy az ideérkez vendégek jól érezzék magukat. E készült már több mint 2000 rajzo plakát, 3000 fesztivál műsorfüzet, közel 1000 színvonalasan szerkes tett meghívó a nyitó és a záróün nepségekre. Az idén *több mint újságírót lát vendégül a filmfeszt vál.* A fővárosi lapok filmkritikus mellett részt vesznek a fesztiv programjában *a vidéki lapok mu katársai is.*

Az idén megjelenik a fesztivál ú ság is. Május 22-én hazai filmm vészeink és külföldi vendégeink ké hez kapnak egy gondosan szerkes tett újságot, amely az eddigi fesz válok történetét, eredményeit vázo ja. Május 28-án szintén megjelen a fesztivál újság, immár a gazd eseménysorozat és a díjazott film kronológiájának, címlistájának kö readásával.

Takács Imre

A lányok lába

A lányok lába,

tegnapi lányok lába, —

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 MÁJ 1.

Napjaink
Czinke Ferenc

1021

Bika hava.

Czinke Ferenc rajza.

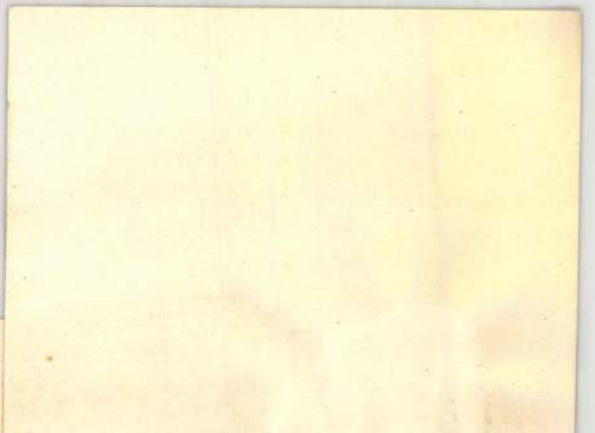

... nem
n nyelven beszél,
előző. Kénytelenek
negállni tehát ver-
negkeresni mindben
yszeri, ismételhetet-
ikséget, azt az élet-
melyből csak az az
jelentheti a tovább
dat. Igy egy-egy
sak Garai életéről
dás, hanem időnként
sűrűsödési pontján
életnek az elsődleges
rmája is.

*

op ezért külön, *min-*
versét élet komo-
, bár közvetlenül a
mégsem érezni ezt.
dt-pontos a kidolgo-
g az izgatott fokozá-
zólítások és száguldó
esetében is — mintha
óla lenne szó, és az
mlegetett végszükség
yes fikció lenne. Pe-
itt ellentét; aki per-
ersben vallatja ma-
ngedheti, hogy egy-
e csak élménye, vagy
egy töredéke szorul-
a következő majd ki-
korrigálja, sőt, talán
ozhatja is az elsie-
rt változatot, de aki
ak az egy adott vers-
olkozik, az csak vég-
t akar rögzíteni ab-
elynek mint külön
k, nemzett és felne-
rmeknek önmagáért
állnia. A végszükség

tehát nem idő-kategória Garainál, szorító esetlegesség, hanem egy élet-szituáció tökéletes átgondolása, minden variánsot kizáró logikus következtetés és bizonyítás is egyben. Teremtés, melyben verssé formálja és ezzel evidenssé teszi, önmaga számára is élhetővé formálja az egyetlen lehetséges megoldást.

Persze, így a legnehezebbet vállalja: életre kelteni egy végkövetkeztetésben az összes apró, élő mozzanatot, a tűszúrásoktól a szerelmi tragédiáig, perc-karrierek, esetleges intrikák mulandó bosszantásaitól a népén, sőt az emberiségen rágódó férgek és lesben álló nagyvadak idézéséig. Saját hasonlataival: a rózsát úgy mintázni, hogy ne halott giccs legyen, hanem az absztrakció számtalan egyedi megjelenése is benne éljen; életre keljen a szellő-lány, és mégis szoborba szökjön. Ez az, ami minduntalan izgatja, évenként megújulóan fogvatartja, sőt: nyugtalanítja. A tökéletesen formált, vagy kevésbé sikerült versek megtéveszthetnek, a megformálás nyugalma egyforma, ahol azonban művészete és az élet kapcsolata elemzésének csapdájába esik, ott rátalálunk a vergődésre, elégedetlenségre. A rózsa példájával indítja egyik kötetét, majd kettőt zár a szellő-lány két változatával. Mindkét esetben a legtalálóbb hasonlatot bontja ki önmagáról: szobrász, aki azt várja, mint a klasszikus példa, hogy

műve
gyen.

Prób
helytit
legjobb versei, a valóban életrekelt szobrok.

Garai először is a leírás, megjelenítés mestere, a látvány tökéletes utánamondója, akinek technikai pontosságát bármelyik századfordulói parnasszista költő is megirigyelhetné. Tud jóleső megelégedéssel elgyönyörködni *(Evés)*, csodálattal rárévedni valamire *(Rózsa)*, izgatott kapkodással végigkísérni jeleneteket *(Kedd)*, és sztoikus higgadtsággal példabeszédet mondani *(Az ács a fiához)*. Szinte epikus módszerekkel dolgozik. nincs belülről táplálkozó sablonritmusa, mely bármely tárgyat befonna, csak magáévá asszimilálna, — nála mindig a látvány természete szabja meg a leírásra felhasznált eszközöket. A szemlélődés nyugodt ritmusa, a hosszan kikerekedő mondat éppúgy sajátja, mint egy-egy fugato, a töredék-mondataival, gyors változásokkal, a halmozás szenvedélyes lendületével.

De míg a parnasszista leírás a látványtól az adott tárgy, vagy téma mélységei felé haladt, egyetlen jelenséget akart mind tökéletesebben megfejteni, addig Garainál a látvány hamar felfedi hasonlat-voltát, elárulja, hogy csak egy, a költőt régtől izgató kérdés hirte-

getett ...
kelt látvány egyúttal élő
dileg is megvalósított
nyítéka (nemcsak kiin
de végeredménye is) a
kikényszerítő élethelyz
Ez egyszerre szemléleti

bizalmam
nem verh

Másütt ugyanezzel a m
rel egy extrém képen b

Mint kés
lágy füstb

Máskor képei kiindulás
technika, vagy természe
mány mára jellemző fo
tát használja fel, hogy
már ne a tudományos
keztetést, hanem attól
eltérve, költői fantáziájá
hangulat, a kép logikájá
vesse. Ezt a megoldást
ben ő maga leplezi le
írásában, híres versén
*Tűz-tánc*nak művészi

ledér növé
virágot haj
bölcs orvos

és együtt-h
aztán a sár
prémes ölé

rezegnek;
már nincs

Czinke Ferenc

Czinke Ferenc rajza

Mag 1-8

1021

Szilíciumcsapolók (Czinke Ferenc linómetszete)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HIRLAP

A BETŰ

Tudományos meghatározása valahogy így szól: A betű a beszédhang írott jegye. A nyomdászati technikában fémhasáb, amelynek felső zárósíkjából emelkedik ki a

Száz év óta jelenik meg megyénkben helyben előállított újság, de széles tömegek: munkások, parasztok, tanítók, hivatali dolgozók társává, segítőjévé és nevelőjévé csak

CZINKE FERENC

1021

Czinke Ferenc: NÓGRÁDI FALU

NÓGRÁD
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
ÜKT 11

Kultúra és é

TÖBB KÖZSÉG életét, egy-
y városka utcáját kitartó-
, évek óta figyelem. Bont-
k az öreg házakat, építik
újat. Szépen berendezik,
-ott már autó is kerül az
lvarba, vagy két motorke-
kpár a két gyereknek. Ha
rdem, büszkén sorolják az
yagi javakat: vettek szoba-
tort, tévét, frigidaire-t,
ónyvsorozatot, valami pa-
ntzáras micsodát, modern
stményt, olajkályhát, és így
vább. A fölsorolás többnyi-
értékrend és válogatás nél-
ül hangzik el, hiszen „min-
ent a két kezünkkel keres-
nk, mindenre egyformán
iszkék vagyunk".

S erre, valóban, mindany-
vian büszkék lehetünk. A
aládok gazdasági emelkedé-
nek lehetősége megnőtt a
atvanas években falun és
ároson, s ezzel a lehetőség-
el — becsületes munka árán
sokan élnek. Az igaz, ke-
ényen meg kell dolgozniuk
te. Annyira keményen, hogy
gyarapodás, a javak szer-
ese minden erejüket és fi-
velmüket leköti, másra már
em is futja az erőfeszítésből.
k maguk legalábbis ezt
ondják: nem futja. A nép-
ek nincs igénye arra, hogy
űvelődjön, hogy kulturáltabb
gyen — mondják a kívül-
llók. Jó néhányan be is is-
merik: „Minek
a művelődésre, mi [illegible]
belőle?". Sokan pedig azzal
hárítják el a „zaklatást":
„Majd ha mindenünk meglesz,
ráérünk művelődni". „Mi már
öregek vagyunk arra, hogy
ilyesmivel törődjünk, majd a
gyerekeink. Nekik már nem
kell olyan keményen harcol-
ni egy falat kenyérért, mint a
mi időnkben".

Sajnos, azok közül is sokan,
akik már mindent megszerez-
tek, nem érzik szükségét an-
nak, hogy művelődjenek. Sőt,
sokunk tapasztalata szerint az
életszínvonal és a kulturális
színvonal között mélyül a sza-
kadék.

A MODERN tudomány és
művészet alakulása és gazda-
godása nyomán a kultúra fo-
galma és befogadási körül-
ményei alapvetően megváltoz-
tak. Ezzel együtt igényesebb,
elvontabb is lett, és egyben
— mi tagadás — befogadása
is nehezebb. Ez a kultúra —
ha nem is minden formában
— eljut az ország legtöbb la-
kosához, a kis hegyi, határ-
széli falvakba is, a villany-
nyal ellátott tanyákra is. Köz-
vetítik a kultúrházak, a rá-
dió, a televízió, a sajtóterme-
kek. Az emberek színházba,
moziba járnak, képző- és ipar-
művészeti kiállítást látogat-
nak, ismeretterjesztő előadást
hallgatnak, könyvet, újságot
olvasnak. Vagy mindezt lát-
hatják, nézhetik.

[illegible] nem osztonzi az egyent
a kultúra mélyebb átélésére,
befogadására. Abban, hogy
valaki televíziót néz, újságot,
könyvet olvas, színházba jár,
abban a művelődésnek még
csak a lehetősége rejlik. A
valódi kultúráltsághoz kell,
hogy ki-ki válassza ki az
egyéniségének megfelelőt, s
hogy rendszerezze, selejtezze
az információtömeget.

Országos gond, hogy erre a
válogatásra a tömegeknek
nincs igénye. Vagy akinek
van (akár megfogalmazva,
akár ösztönösen) az nem ta-
lálja, vagy csak nagyon ne-
hezen találja meg a válogatás
útját-módját, a magasabb
kultúrához vezető utat. Eb-
ben kellene segíteni a tömege-
ket a hivatásos népművelők-
nek, és mindenkinek, akinek
bármi köze van a közmüve-
lődéshez.

Az igény fölkeltését már az
iskolában el kellene kezdeni.
A gyermeket eszmélésétől, az
első osztálytól gondolkodásra,
az összefüggések kutatására
nevelni, mégpedig rejtett,
vagyis nem direkt, fölszólító
módszerekkel. Az általános
iskolai pedagógusok amúgy is
túlterheltek, s ilyesmire nincs
idejük. Pedig az igényes ne-
velés az oktatást is megköny-
nyítené, a tanulók könnyeb-
ben, logikusabban fognák föl
az ismeretanyagot, és már
gyerekkorban megtanulnának
válogatni.

ÉS A MAI felnőttek? A vá-
logatás igénye — rejtve —
sok emberben megvan, csak
a hozzá vezető utat kellene
egyengetnünk. A klubok, kul-
túrházak, a televízió vegye
jobban észre, hogy a tömeg
nem alaktalan massza, hogy
műveltségi színvonalát tekint-
ve rétegekből áll. Ezekhez a
rétegekhez kellene idomítani
a rendezvényeket, műsorokat,
a szakköröket, művészeti cso-

Tanulmány a katonai nevelés köréből

A néphadsereg nevelési kér-
éseivel foglalkozó sorozat

katonaszociológia azzal, hogy
sokoldalúan feltárja és elemzi

CZINKE FERENC

1021

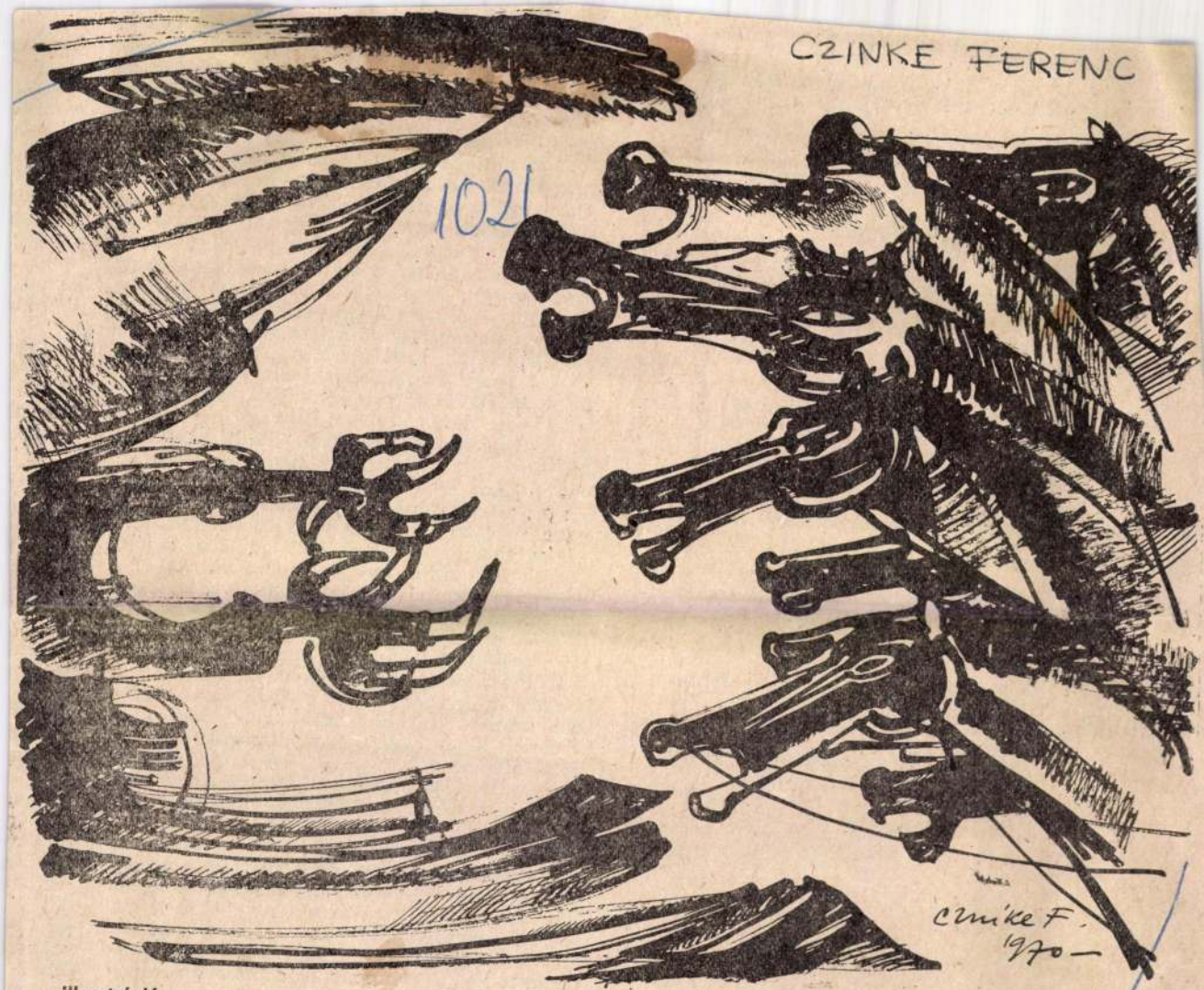

Illusztráció

Czinke Ferenc rajza

zott
djá-
edig
fő-

licskával. „Ha meggondolom, hogy neked ígér-
tem a talicskámat!...", az ember már
né kitekerni a dög molnár nyakát. N
vízipatkány kommentárjai! — Igen, nag

minden harangozást. Az a bizon
legalább ol

nagyar-
-t, nem
sorhoz
most
sen a
pedig
dö-
r így
nem
kkal
Jem
kat
nemet-
a polon egyszerű dol-
...dtam. Gyula szinte visszaidézte sa-
jat küzdelmeit. „Mit gondolsz, ez mit jelent? És ez? És ez? És itt ugyanez a szó mért mást, mint emitt?" Hagyott töprengeni, s csak ha nem ment, akkor segített. Ami így bevésődik, az nagyon sokáig megmarad, majd meglátod. Milyen hülye voltam, azt mondtam, csak az akarat. Hát nem, fantázia is kell ugyanúgy. Én ott a szememre húzott kalapom alatt semmire se mentem volna fantázia nélkül. Ha végleg elakadtam, akkor bolyongtam a tömeg között: „Ki tudja, mit jelent ez az angol szó?", de ezt minduntalan nem tehettem meg. Felállni sem volt könnyű. Ha visszaidézem azt az udvart, a lépéseket, a mozdulatokat — mint egy lassított felvétel. Ha lepergethetném ezt a soha fel nem vett filmet, ott láthatnál a fal mellett dülleszkedve, pedig olyan messze jártam, mint... olyan messze, hogy még az is megesett, hogy csak arra riadtam fel, ráznak, és a fülembe ordítják: „Hé, ebéd, meg akarsz dögleni?!" Hálásan vigyorogva bevánszorogtam a kondér előtti sorba, mert ugyan ki értett volna meg, ha azt mondom: „Éppen hogy nem akarok megdögleni!"... *High above the city, on a tall column, stood the statue of the Happy Prince* — folytassuk. Most ebből egyelőre csak annyit árulok el, hogy a *high* azt jelenti: magasan, a *stood* pedig annyit jelent: állt. A happy prince-t már tudod, a cityt mindenki tudja, a columnánál gondolj a kolumnára, spekulálj, küszködj egy kicsit! — Jó, mind-

mint a
Gyula!)
a kedv
váratla
kémcsö
megleh
számú.
ténetet
hajtott
Jelenth
hagysz
zony, a
csább,
lentett

V

ban n
geslege
szor, c
gam is
ra, né
hatás
gyon e
rokba
más o
ténete
benne,
találta
láltam
író hi
Cseho
elvesz
akarta
möt,
szor el
soha,
kireke
rillbet
rillbet
Hm?
zett. –
nyilvá
elő a
ram l

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1970 OKT
Napjaink

dobálják
ket

rmazástan:

Jó lenne hinni

Jó lenne hinni hogy
az alattomos árulók és
a gyilkos besúgók is
meghalnak egy napon

De sajnos
erre vonatkozóan semmi nyom
mert folyton csak a rosszal
szembenéző igazak neve van a
sírfeliratokon

Czinke Ferenc rajza

NÉPSZAVA
Budapest
AUG 2 1
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRKÉSZTŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gyula Tevere

1946 nyarán, egy ... hogy töpren...
élelőttön Balog Sá...
ppen azokat a leve...
melyeket a parasz...
gyiknek az adója...
anaszkodott a lev...
eg arról, hogy má...
ött küldött egy le...
elésügyi Miniszté...
álaszt mindig nem...
het, nézzen utána...
át az mégse leh...
m érdemesítik a...
utya, hát ez vag...
vélbe foglalt pa...
k valami építés...
ra is olyan se h...
sz érkezett. Am...
leket, kopogtat...
— Tessék! — ...
Két ember pön...
agas, szikár, fe...
egyik, a má...
mbölyű, nyírott bajuszú. ...
t illedelmesen levették, s így kö-
öntek:

— Jó napot! — nyújtották a ke-
ket, a képviselő elmosolyodott, és
is nyújtotta öblös tenyerét a két
vevénynek.

— No, mi újság van odahaza,
mbháton? — kérdezte vidáman.

— Hát különös nincsen. Azért
üttünk, hogy meghívjunk vasár-
pra. Egy kis ünnepséget szeret-
nk tartani, aztán jó lenne, ha ott
nél.

— Ünnepséget? — kérdezte a kép-
elő, és elkomorodott.

— Hát mondjuk, hogy egy nagy-
lést. Úgyse voltál nálunk a vá-
tások óta.

— Az igaz — tűnődött el, s biriz-
a kis fekete, nyírott bajuszát.

— Aztán a többi pártok képviselői
csak megfordultak nálunk min-
hónapban, hát gondoltuk, hogy
k se maradjunk már le.

...ese
...ssz
...áll
...Sá
...tót.
...gy
...köz
...ki sz
...géne
...jövé
menest. ... ezt r
gen, hiszen vagy húsz esztendeig k
bikos volt. Ej, de sokat is gyalogo
Nemcsak Pesten, gyalog járta be
országot, s akkor is lótott-futo
mindig a többiek érdekében, pers
a magáéban is.

Eljött hát a vasárnap, de autót s
hogy se tudott szerezni. Így hát fe
ült kora hajnalban a vonatra, s azo
töprengett: mégis jó lett volna a
a kocsit az állomásra rendelni, me
Bakódtól még éppen nyolc kilom
terre van Dombhát. Igaz, hogy sz
májusi nap ígérkezett.

— No, egykutya, megteszem azt
nyolc kilométert — döntötte el m
gában. A vasóriás csattogva vágt
tott az acélpályán. Amerre elzúgot
mindenfelé nyíltak a fehér és li
orgonák. Jó három óra hosszat r
hant a vonat, amikor megérkezett.

— Bakód! — kiáltotta a kalauz.

A nap ragyogóan sütött, s a mada

1965 FEB

1021

Czinke Ferenc rajza

kellemetlen munkára.

A munka dandárja idején két-három ezer gyomláló szállta meg a telepeket s taposta a kalickák fél lábszárig érő, iszapos vizét, hajlongott és tépdeste a gyomokat, amelyek nagyon hasonlítanak a rizshez, és így sok gond és türelem kell a kiválogatásukhoz. A derék fárad el ebben és a szem. A szorgalmas gyomlálóknak álmában is a rizsföld képe pereg a szeme előtt. Egy holdat hat nap alatt lehetett kigyomlálni s ezért 300 Ft-ot fizettek.

A gazdaság gumicsizmával látta el a gyomlálókat és az aratókat is. Éjszakára a munkahely közelében felvert ponyvasátrakban helyezte el őket. A táborok emeletes vaságyakkal, szalmazsákkal, párnával, két lepedővel és két pokróccal voltak fölszerelve, a szállásért nem kellett térítést fizetni.

Az étkezést az üzemegységek konyhái bonyolították le, az ételt és az evőeszközöket a gazdaság díjtalanul szállította ki a táborokba. Ugyanígy az ívóvizet is, kocsikra szerelt falajtokban, azokból pedig gyerekek vitték kantákban a munkásoknak. A vízhordókat is a gazdaság fizette. A napi élelemért 9 Ft térítést szedtek, ebből négy volt az ebéd, öt pedig a reggeli és a vacsora ára. Az étel jó zsíros volt, fűszeres és bőséges. A gazdaság vezetői és vendégei is ezt fogyasztották. Reggel fél liter cukrozott tejeskávét és 15 deka szalonnát vagy kolbászfélét, délben levest korlátozás nélkül, fél liter főzeléket és húst, a hét egy napján főtt vagy sült tésztafélét, vacsorára ismét kávét vagy teát és szalonnát vagy felvágottat adtak. Kenyér csak a mezőgazdasági és ipari tanulóknak járt díjtalanul, a többiek azt hazulról hozták, vagy megvették bolti áron a konyhán. Az étkezés nem volt kötelező. A vásárhelyiek többsége csak ebédet kért, a háromszori étkezést inkább csak a vidékiek vették igénybe, de még köztük is akadt, aki szívesebben falatozott reggel és este a hazaiból.

A nagy tömegeket foglalkoztató telepeken egészségügyi szolgálat is működött.

lyézték és
betakarítá
szérűre h
lítását a t
szehordás
zói végezt
tést is.

A rizsé
voltak. A
őket. Mir
kalickákb
békasereg
fás nevük
és felelős
melésben
dos Leve

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
TISZATÁJ

ban is termelték a rizst. Számuk a mi gazdaságunkban az ötvenes években 100—110 között váltakozott. Egy-egy rizsőr 20—25 holdat gondozott. Az év legnagyobb részét kint töltötték a telepen, a szabadban, ahol, ha nem volt a közelben tanya, gunyhót építettek a szerszámoknak, s maguknak is rossz idő esetére. Télen szakmai tanfolyamokon gyarapították a tudást, amit munkába állásuk előtt sebtében beléjük oltottak. Kivették részüket a rizzsel kapcsolatos minden munkából. Ellenőrizték a kubikoscsapatokat, amelyek tavasszal az öntöző- és lecsapoló csatornákat meg a gátakat készítették vagy javítgatták, bekapcsolódtak a nedves földbe kézzel, szárazabb talajba géppel történő vetés munkájába. Az árasztás minden gondja őket terhelte, ők ügyeltek, hogy a növény fejlődése minden szakaszában megkapja a szükséges vizet. Felügyeltek a szélrózsa minden irányából idesereglő gyomlálókra, és ősszel az aratókra is, a teljesítményeket ők jegyezték föl. Gondozták a telep műtárgyait, a zsilipeket, a tiltókat, az átereszeket, a bejárókat és az utakat. A csatornákat és gátakat ők tisztogatták a gyomoktól és a bujón tenyésző fűféléktől.

Augusztusban a lecsapolás volt a legfőbb gondjuk. Ezt úgy kellett megoldani, hogy a víz lehetőleg az utolsó cseppig visszatérjen a csatornákba, hogy a kalickákban sehol meg ne rekedjen s ne

NÓGRÁD

1965 FEB 1

1021

Férfi portré

Czinke Ferenc rajza

Nógrádi táj

Farkas András rajza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Vincze György

Eldobott k

BÓDOR a szobát rendezgette. Felsepert. Elhúzta az ágyakat is, hogy talpalatnyi hely se maradjon, ahol a por lerakódott. Aztán végigtörülgette az ajtót, az ablakot, s azt a két izléstelen giccses képet is, amely otrombán meredezett a falról. Mindezt úgy kellett csinálnia, hogy a háziasszony észre ne vegye, mert vérig sértődött volna. Hiszen számtalanszor kinyilatkoztatta már Bódor előtt, hogy mennyire pedáns, hogy mindene a tisztaság. Ettől eltekintve egy lapátravaló szemét gyűlt össze a szobában.

— Istenem — fohászkodott gondolatban Bódor — csak be ne nyisson!

Bizonyára szemrehányásnak vélné ezt a takarítást. Pedig jaj, csak semmi ne történjen már most. Igen most, amikor végre sikerült rábeszélni az öregasszonyt, hogy feleségestől lakhasson az albérleti szobában. Nagy szó ez! Ritka az a főbérlő, aki belemegy az ilyesmibe, mert ugye az asszony mos, meg ki tudja, jön a gyerek, aztán... Szóval nehéz ilyen albérletet szerezni.

Az órára nézett. Fél hat. Indulhat is az állomásra Julika elé. Most jön először ide. Vajon mit is fog mondani? Mert az a miskolci albérlet, amelyben eddig laktak jobb volt. Az száraz, parkettás. Ez meg padlós és az egyik fal salétromos. Dehát bele fog nyugodni, hiszen ő is tudja, hogy nem lehet az albérleteket leakasztani a szegről.

Az utolsóelőtti kocsiból szállt ki a fiatalasszony. Arca fénylett az örömtől. És szinte látni lehetett, hogy öröme nem egyszerűen a viszontlátás öröme. Bódornak is feltűnt, hogy a sokszor szinte szelesen mozgékony felesége félve, [illegible] vakja lábait a

— Nem tudom . . .
— Nem is sejted?
— Mondd már!
— Kisbabánk lesz!
— Zoltán ölébe kapta Julikát és körbeforgott vele a szobában, aztán óvatosan letette az öreg molyrágta kanapéra.
— Nem is szólsz semmit — kérdezte Julika.
— Mit mondjak? Örülök és kész. De a háziasszonynak nem kell szólni, mert azt kikötötte, hogy gyerek nem lehet.
— Úgy is látni fogja.
— Az más. Mire látni fogja, addigra már meg is lesz a lakásunk. Már kiszámítottam: hat hónap alatt kettőnk fizetéséből hatezret tudunk félretenni és megkapjuk a szövetkezeti lakást. De jó lesz . . .
— Néztél nekem állást?
— Kettő is van. Amikor mondtam, hogy nem csak gépelsz, hanem perfekt gyorsírsz, azt kérdezték mikor akarsz belépni. Mert ha tegnaptól dolgoznál is késő lenne. Úgy kell a jó munkaerő, mint a falat kenyér. Reggel eljössz velem és megmutatom mindkét helyet. Amelyik neked jobban tetszik, ott fogsz dolgozni.

Julika előkereste táskájából munkakönyvét és kinyitotta.

— Látod, még csak egy bejegyzés van benne. Hét évig dolgoztam ezen a helyen. Egy kicsit sajnáltam is. Tudod már megszoktam. Mindenkit ismertem. Most aztán más városban, teljesen új környezetben . . . Ugye érted?

— Hogyne! Nekem is furcsa volt. de már megszoktam az új kollégákat. Rendesek, jól kijövünk.

1965 FEB
1021

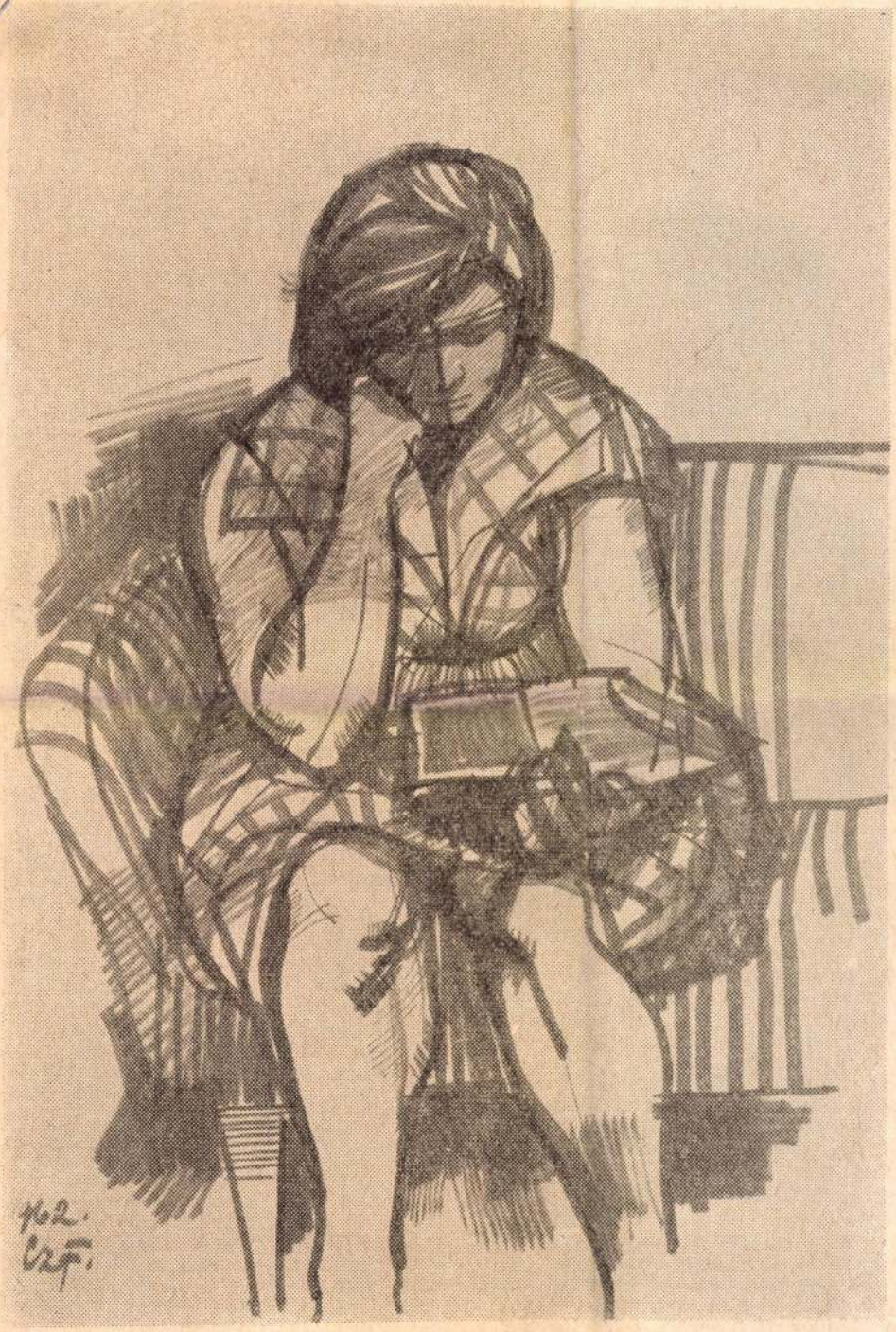

Czinke Ferenc rajza

TISZATÁJ
Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

ÚJ KÖLTŐK

Szepesi Atti...

Nagyobb kihagyással újra indul Új költők c. rovatunk, és nem hisszük, hogy ez újra induló rovat méltóbb fiatalt választhatott volna első bemutatásul, mint Szepesi Attilát. Nevét nagyon kevesen ismerik, és ezen talán még az Élet és Irodalom közlése sem segített sokat az elmúlt év végén, amikor megjelentette egy versét. A legfiatalabbak közül való, életrajznak nagyon rövid, ha azt írjuk róla, hogy egy rosszul végződött szegedi kirándulás után (kizárták a Szegedi Tanárképző Főiskoláról) a Pécsi Tanárképző Főiskola hallgatója lett, ma is ott tanul. 1942-ben, Ungváron született.

E rövid életrajz mellett a gyöngykagylóra emlékeztetnek azok a versek, amelyek e rövid pályafutás nem hozzámért szorítóiból születtek. Verseinek száma nem sok, talán csak soká fogja kötettel ostromolni valamelyik kiadót ez a szerző, bár elég korán azt nem lehet elkezdeni, hogy végül is ne harmincévesen legyen elsőkötetes fiatal költő. Verseit közölte a Dél-Magyarország, Tiszatáj, Alföld, Jelenkor stb. Soknak tűnik, de mindez 1963 végén és 1964-ben történt, és csak két helyen publikált egynél többször. Úgy látszik, az önadminisztrációjával baj van, pedig a versek, amelyeket ír, a legjobb ajánlkozói lehetnének.

Formailag készen, botladozás nélkül jelentkezett, mint versíró. Nagyfokú csiszoltság jellemzi, valahogyan mindig a fényes felületekre emlékeztetik olvasójukat. Nem játszik ezzel, rögtön észrevehető, hogy amit ezek a fényes felületek takarnak, szigorú építkezéssel egybeillesztett élmények, lírai mondanivalók. Így nézve költői nyelvét és csiszoltságát, értjük meg, hogy miért nem tud szertelen vagy pongyola lenni, bármilyen csábító lehetőségei is vannak rá, ha máshol nem, kortársainak sikereiben, akik a szabadverset gyakran a költői módon való szólás gyöngeségének menedékeként művelik. Kis életút vetületei ezek a versek, de különösen figyelemre méltók, a versben való beszéd komolyságáról tanúskodnak.

Mi az, ami ráirányítja tekintetünket, érdeklődésünket? Hit és fegyelem. Fiatal költőnél talán túl öregesnek tűnik, de valljuk be, érdekesnek is. Nem mímel spleent, sem kortársai sznob bálványai előtt nem térdepel. „Mögöttem a hitetlenek — láthatatlanná távolodva" — írja egyik versében, és nem hagy kétséget hite korához, világához tapadó tartalmáról. Fokozódó érdeklődéssel olvastuk első írásait és szerénységgel érkező újabb verscsokrait, amelyekben Szepesi Attila költői tehetségének újabb jeleit láthattuk: a maga korát egyre inkább élni, szépen és bölcsen élni akaró ember szemhatárának tágulását. Vérbeli költőre vall minden reflexiója. Már nemcsak impresszióiról ír, látni, hogyan kapnak helyet benne korának égető és őt érdeklő mozzanatai. Verseiből elő-előbukkan a példaképek vonása, kezenyoma (József Attila, Radnóti), de a hatást is lassan már levedli.

Induló költő, könnyű volna így zárni e bemutatást: lehet még belőle minden, nem költő is. Mi hisszük, hogy Szepesi Attila elhivatottsággal áldott, tehetséges fiatal.

TÁPAI MIHÁLY

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 JAN 24.
1021

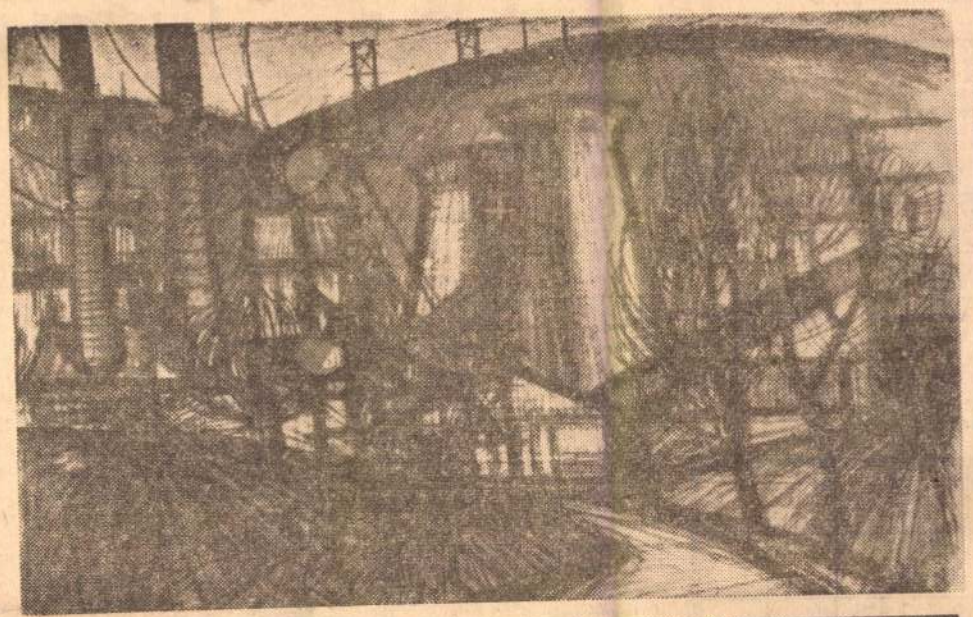

CINKE FERENC GRAFIKÁI

...KEKNEK

gyereke. 2. Határozott névelő. 3. Dátumrag. 4. Jugoszláv város. 5. Vasútállomás röv. 9. Az őz is az, még sem az. 11. Szovjet író. 13. Fém. 14. Férfinév. 16. Növény része. 18. Női név. 19. Növény. 21. Nagyméretű templom. 23. Fölé. 25. Monte Christo raboskodásának színhelye.

Megfejtésül beküldendő a vízszintes 1, 17, 26, függőleges 11.

Január 10-i keresztrejtvényünk helyes megfejtése: Álarc, Mama, vidám farsang.

Könyvjutalmat nyert: Horváth János Nógrádmegyer, Klein Katalin Balassagyarmat és Szabó Erzsébet Tar. A jutalmat postán küldjük el részletekre.

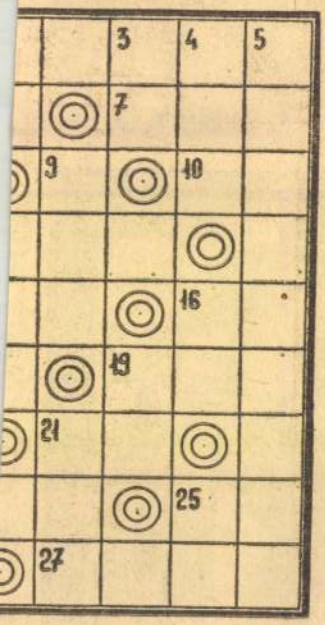

...I FEJTÖRŐ

...L. 24.

...mutató. 17. Dunán-

Cheops fárao mindig atyailag bánt velem. Szeretett és becsült kiváló erkölcsi és fizikai tulajdonságaimért. Ezenkívül ezermester voltam, és mint ilyet, nélkülözhetetlennek tartottak udvarában.

Helyzetem különösen akkor szilárdult meg, amikor dalt költöttem Cheops feleségéhez: „Óh, udvarunk csodálatos ékessége ...” De mégis, mindennek ellenére állandó anyagi nehézségekkel küzdöttem.

Ahogyan a régi egyiptomiak mondták, tovább nyújtózkodtam, mint ameddig a takaróm ért. Ez a szomorú körülmény késztetett arra, hogy egyszer este a harmadik pohár régi muskotály után csábító javaslatot tegyek a fáraónak.

— Miért nem építtetsz magadnak piramist? — kérdeztem tőle barátian, tegezve.

— Minek az nekem? — csodálkozott a fáraó.

— Hát tudod ...: — mondtam jelentőségteljesen és összeráncoltam a szemöldököm. — A piramis mégis csak piramis ... Még jól jöhet egyszer! Nem most, hanem később ...

Cheops végül beleegyezett, hogy egy hat méter magas kis piramist építsenek számára, és engem ne-

Cheops pi...

vezett ki a munkálatok vezetőjévé. Én persze nyomban a dologhoz láttam.

Nemsokára a világ minden részéről jöttek hozzám a rokonok, az ismerősök, az ismerősök rokonai és a rokonok ismerősei. Fokozatosan emeltem a státuszokat és sikerült elérnem az eredeti terv revideálását. A piramis magasságát 12 méterben jelöltük meg.

A továbbiakban minden harmadik évben módosítottam a tervet és emeltettem a költségeket. Anyagi helyzetem nemsokára rendeződött, s bekövetkezett a jólét korszaka.

Az építkezés első évtizede alatt ellenségeim és irigyeim erőnek-erejével el akarták gáncsolni, állandóan revizorokat küldtek

El kell ismerned, hogy jobban sielek mint te!

Morzsák

1021

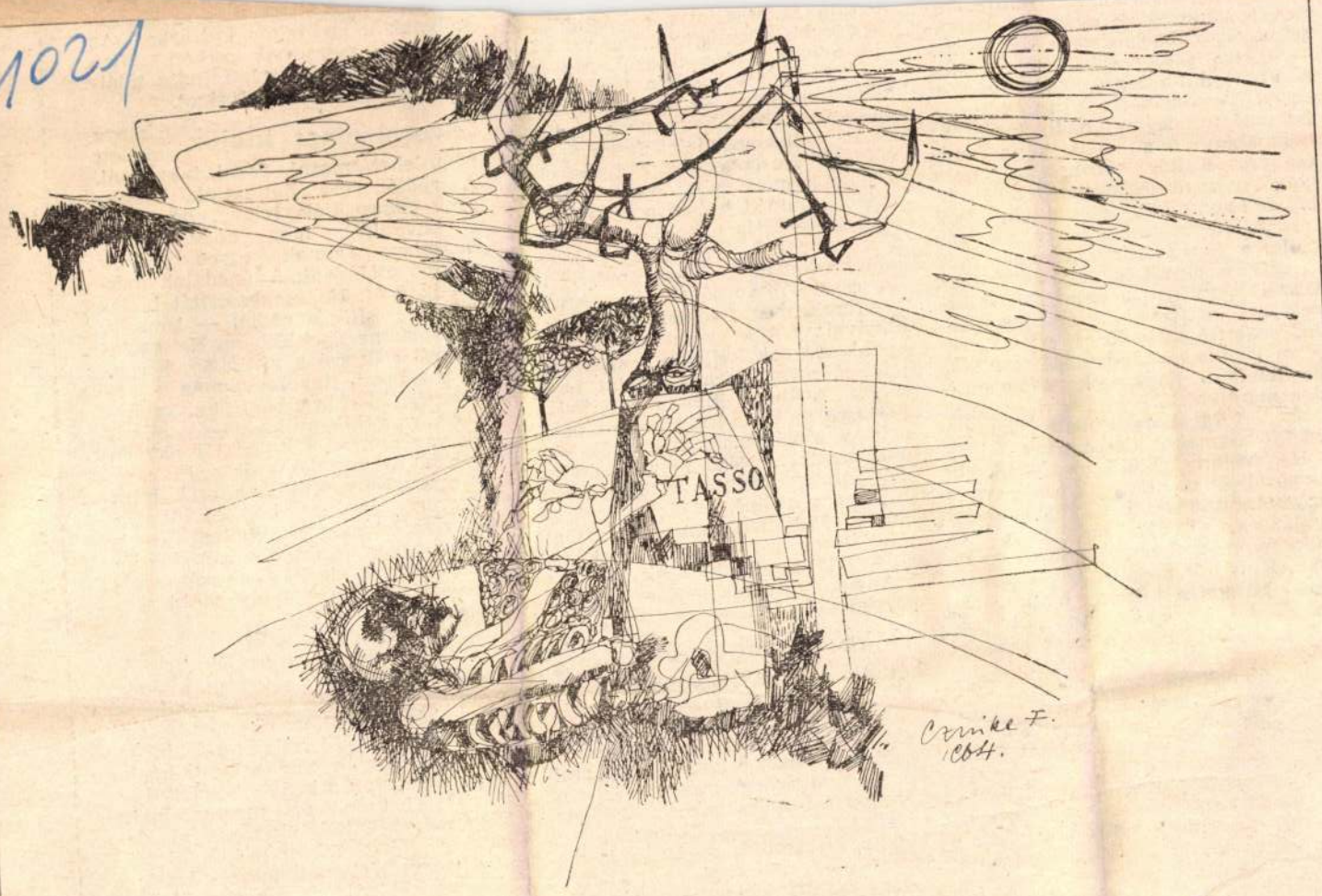

Czinke Ferenc rajza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
NAPJAINK
1965 JAN 1

A tagság zsebéből. Egy másik, akinek a lakkosszárú csizma a kedvesebb, csizmában mérte a veszteséget — a szó szoros értelmében füstbe ment legalább negyvenezer forintért ötven pár csizmát vehettek vólna, a tsz majdmindegyik férfi tagja új csizmában feszíthetett volna karácsonyra. A kár tetemesebb, mint gondolnák, megeshet, hogy amit ebből a krumpliból elültetnek, nem lesz belőle semmi, a nagy forróság elölte a gumók csiraképességét.

Az asszonyok is tudják, milyen veszély fenyegeti a termelőszövetkezet jövő esztendei krumplitermését. Az idegesítő perspektívát erőnek erejével igyekeznek tudatalatti szférákba ülepíteni, hogy ne keserítse minden napjukat. „Majd csak lesz valahogy...” Most az a fontos, hogy a bűzlő dzsamából kiszemezzék a jót.

Ha valamelyikük megfeledkezik magáról és megtörli az orrát, vagy az arcát, szomszédai visongó nevetést hallatnak. Csupa maszat a kezük, nyomot hagy, bárhová nyúlnak. Ruhájuk magába szívja a rothadó burgonya bűzét, s hiába járja őket a szél reggeltől estig, haza is visznek a rossz szagokból.

A szél neki-nekilendül, havat vág az asszonyok közé. A puha nagykendőbe húzzák a nyakukat, hátukat tartják oda a szélnek. Szalmát fészkeltek maguk alá; majd mindegyikük zsákot is hozott magával, belebújtak lábastúl, derekukig húzták a zsákot, s megnevettető esetlenséggel gömbörödnek arrább, ha elfogy előlük a válogatni való. Aki már nem bírja a hideget, a prizma szélvédte részén tüzet rak a gyorsan ellobbanó szalmából.

Anyám kiugrasztotta az ágyból a legidősebb gyereket, elmondta neki, mit csinált tegnap rosszul, mit kell ma tennie: megrakni a tüzet, megpucolni a babot — megfőjjön, mire délbe hazaérek! Legyen víz, nehogy akkor kellessen vízért futkosni — vágj fát. Ne engedd el a gyerekeket a háztul, mert szíjat hasítok a hátadból. Szemed legyen a libán — ha megint behajtja a kerülő, ne kerülj a szemem elé. Vigyázz Ferikére — már megint megy a hasa, mert mindig csak a bitangságon jár az eszed, a gyerek meg teleeszi magát zöld almával... A kenyeret kiszeltem — annak elégnek kell lenni, megértetted? Ha a zsírhoz megint hozzámersz nyúlni, ellátom a bajod... Az ágyneműt rakd ki a napra, aztán nehogy rámásszanak a csirkék — a múltkor is... Nézd már te, ember, még mindig alszik ez a kölyök, most kezdhetem elülről az egész prédikációt... Hallottad, mit mondtam? „Hallottam, anyuka.” „Gyerünk Mari! Dél lesz, mire kiérünk...”

Anyuka még megnézi az órát — negyed öt...

Mire harangoznak

Megkóstolja a babot. Nem dicséri a gyereket, hogy jól megfőzte, olyan, mint a vaj, pedig a gyereknek nagyon jólesne, ha egyszer-másszor dicsérné is, hiszen abban a korban van, amikor egy jó szóval madarat lehetne vele fogatni, mindössze tizenkét esztendős. De hát anyukának nincs ideje az ilyesmihez, meg nem is szokás. Megfőz. Fel a hátára a batyut — és csak úgy trappol, de még a kapuból is utasításokat osztogat.

Este a gyerekek kiülnek a kapu

emb
assz
ülne
nak

Olv

nem
A r
gyon
a s
ra e
a Sza
gesíti
nak, felerősítik a rádiót — ismerik, segítenek az éneklésben. Ha asszonyokról esik szó a rádióban, hegyezik a fülüket, figyelnek, még a seprő is megáll a kezükben, de csakhamar újra nekilendülnek — nem róluk van szó, az ő sorsuktól nagyon távoleső asszonyéletekről szól a rege. Parasztasszony általában csak mint güggyögő, nehezen beszélő interjúalany szólal meg a rádióban — s mert nagyon praktikus iránykérdéseket kap, hát elrejti élete sok gondját-baját, melyre talán senki sem kíváncsi.

Hogyan gondolkoznak?

Talán maguk sem tudják.

De ha megzendül a tavasz, ellepik a szikkadó földeket, s termékenységre kényszerítik a röget. A tíz körmükkel is nekiesnének a földnek, hogy kicsikarják tőle szeretteiknek és az országnak a kenyerét. Öntudatosak? Ki tudná azt megmondani, hogy milyen öntudatuk alapszíne, de megkapálják a cukorrépát, napi fél munkaegységért, amikor az egész érték sem haladja meg a tizenöt forintot.

Bizony mondom, le a kalappal a parasztasszonyok előtt!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Czinke Ferenc

NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

1021

1964 február 26.

Palestrinai asszony

(Czinke Ferenc rajza)

1964 február 26.

Uj iskola Szécsényben

Befejezés — határidő előtt

Szécsény — a megye mezőgazdaságának egyik jelentős központja. Nem véletlen hát, ha a mezőgazdasági technikum mellett most mzőgadasági szakmunkásképző iskolát is létesitenek itt. A négytantermes, egyemeletes új intézmény kivitelezéséhez meglehetősen késve kezdtek a Nógrád megyei Épitőipari Vállalat dolgozói, de 1964-ben nekilendült a munka. Papp Sándor, az objektum művezetője elmondta, hogy az épitők vállalták: az augusztus 1-i befejezési határidő előtt legalább két héttel átadják rendeltetésének az iskolát. E cél szolgálatában különösen Bagi Pál kőműves brigádja jeleskedik. A tizennégytagú szocialista brigád egyösszegű munkautalvány szerint dolgozik, teljesitménye rendszerint 110—120 százalék. A munka minőségére is úgy ügyelnek, hogy ne érje szó majd a ház elejét. Ha az iskola tanárai a szeptemberi tanév kezdetétől a jóminőségű mezőgazdasági munka csinjára-binjára oktatják a tanulókat — ezt kifogástalanul megépitett tantermekben tehessék.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Czinke Ferenc
1065 IAN
TISZATÁJ

1021

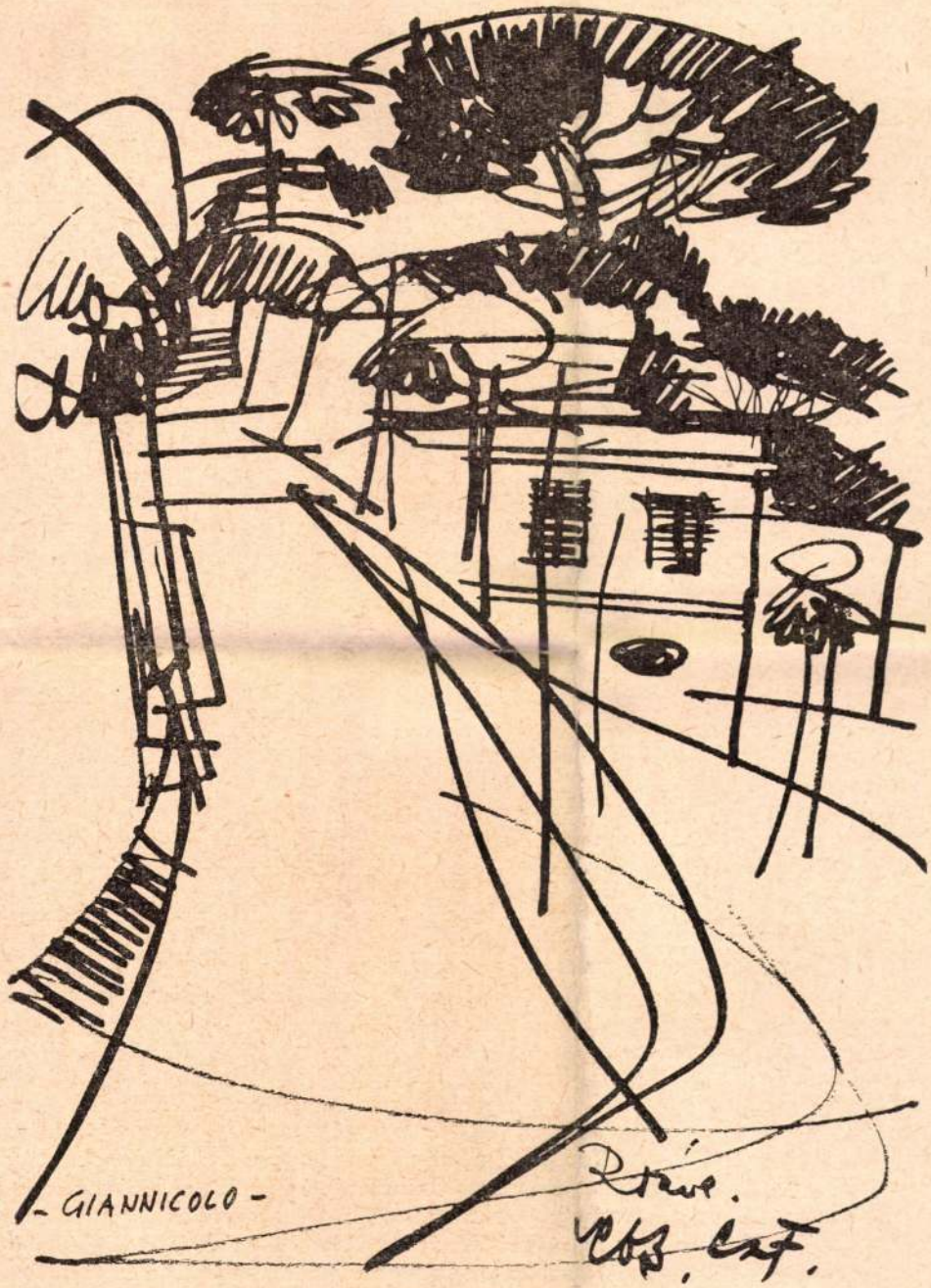

CZINKE FERENC: RÓMAI VÁZLAT

Mann-ig már nem jutott el. Odáig nem futot
Én nem szerettem soha félmenetkész kocsiv
szerszámkészlettel, tartalékkerék nélkül. Az
nyével. Úgy sem lesz soha semmi teljes. A
addig tépi az embert, míg simára gyalu[illegible] való igényeit.
Az én igényeim, és az én akaratom. Milyen kicsi hatásfoka van a sofőr akaratának. Mennyi mindent akarunk, milyen kevés valósul meg belőle. Persze nem nyugszik bele az ember. Hajt, hajt. Céljai, vágyai vannak. Szerettem volna tanári diplomát szerezni, igazán műveltté válni, és szépen öltözve, biztos tudással megtelítve osztálynyi ügyes gyerekhad elé állni. És beszélni nekik az életről. Én az életet tanítottam volna. Azt, hogy más van a könyvekben és más az életben. Azt, hogy a könyvek, ha írójuk még úgy ismerte is a világot, és még úgy becsülettel ábrázolta, az életnek csak nagyon kicsi részét mondhatja el. A kulcslyukon bebújik a napsugár. Akkor is nap az. De milyen pici része. Szerettem volna szépen tanítani, hiszen bennem volt már olyan halom tapasztalat, amit gondolom, két könyvek között fonnyadozó tanár sem ismert. De nekem az jutott, hogy az országutakat mérjem, hogy hajtsak, hogy húzassak, térjek, indexeljek, vigyázzak az emberek épségére. Hogy naponta fogvicsorgatva káromkodjak, ha tétova pasik a rohanó kocsim alatt akarják meggondolni, hogy merre is menjenek, hogy száz kilométerre az otthontól idegen nők után füttyögjek, csak azért, mert egy pillanatra szépnek tűnt felvillanó bal térdük kalácsa. Piszkos is, szép is az élet egyszerre. Nekem gyanús, ha valaki csak az egyik oldalát akarja mutatni, hogy csak szép, vagy csak ronda. Néha valóban a csúnya oldalát látja az ember, máskor meg minden virágba borul.

Az első tavaszi hónapban ingre vetkőzve hajtottunk, amikor nagy baj állt a házhoz. Hosszabb útról értem haza úgy este felé, és rontottam neki a lakásnak. Az ajtó zárva. Egyik szeme a négyből betörve. Forgatom a kulcsot a zárban. A matatásra kijön a szomszédom, egy vasúti rakodómunkás, azt mondja, ne haragudjál már ides komám, de az üveget az ajtón én vertem be, mert a gyerekek tegnap reggel óta éhen bőgtek odabent. Már nem győztük hallgatni. A feleségedet nem láttuk, mióta elmentél.

— És most hol vannak?

— A gyerekek nálunk. A feleségedről nem tudunk.

Úgy éreztem magam, mint akibe belelőttek. És nem hittem a szomszéd szavainak. Bementem a lakásba. Sehol senki. Csak ahogy jobban széjjelnézek, látom, hogy a törött üvegen át valaki bedobott egy rendőrségi idézőt. „Érkezése után azonnal jelentkezzen a M. R. kapitányság 209-es szobájában." Leültem gondolkozni. Vajon a karambol miatt? Mégis csak bűnrészes lennék? De hogyhogy azonnal? Este van. Ilyenkor már nincs hivatal. A gyerekek jól érezték magukat a szomszédban. Fülig lekvárosak voltak, és úgy játszottak, mintha örökké ott éltek volna. Lelkem talpát szúrta a rendőri idézés. Nem tudtam, hogy mi fáj jobban. Esetleges bűnrészességem a gázolásban, vagy a feleségem kétnapos csatangolása. Néha azt hiszi az ember, hogy fenékig tejfel az élet. Máskor meg mázsányi teherként zuhan a baj a lába fejére, mint a nyeletlen furkó. Nem is tudtam, melyik kezem fejét marjam hamarjában. Mert ha ideges voltam, rágni kezdtem a mancsom. Telefonáltam a rendőrségre. Azt mondták, hogy már régen várnak és menjek be azonnal. Szabályosan reszkettem az idegességtől. Míg megmondtam, hogy ki vagyok, majd elharaptam a nyelvem. Dadogtam. Megnézték a személyi igazolványom, kérdez-

1021

Czinke Ferenc: Ünnep

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 JAN 4
NAPJAINK

...pillanatot holnap-mentesen:
idő-tisztán akart beszívni abból
az ajándékból, abból a tudatból,
hogy van; hogy él,
hogy ameddig ellát, övé a tér,
s övé, tapinthatón, a fő csoda,
hogy íme maga is eljut oda,
ei újra addig a villamosig,
hol szeme, friss eb, már ugrándozik...

Aztán adaát — hova mintegy partra ért —
már azt gondolta, újra h e l y b e n,
lám van miért! —
s tán lesz miért, hogy újra kezdjem!

Derengés

Hajnali szél; megigazítja
zilált kontyát az ifjú meggyfa
Elcsöppennek a csillagok
Itt eltűnik, kibukkan ott;
a hegyre fut:
leleplezi tervét az út
Csillan tű, megnyíló
ablak
karosfarok, eke
harmat;
szemed, a tó —:
járni kezd a Nap fogaskereke!

Dőlt vitorla

Recseg, megdől a rúd, a hosszú
vitorlarúd,
kaszálja szinte a habot, míg
a bárka fut.

Árbóc, s vitorla, nézd, előre
mikor repül
leggyőztesebben? Amikor leg-
mélyebbre dül!

Juhász József:

Van úgy, hogy...

Van úgy, hogy egyszer csak megállok
a jövés-menésben,
a szórakozásban, vagy munkaközben,
a kilincs fogásnál és étkezés alatt,
elakadok a sima kövezeten...

Mert eszembe jutsz, és a gondolat
megtorpant, megbénít bennem
minden mozgást s akkor úgy hiszem;
ettől már nincs tovább az élet.

Lábam belebotlik a visszeres remények
csomóiba,
megfordulok a kámzsás ájtatosak
hét-titkú mosolyán,

mű írás ke... n,
parasztember 1932-es novellaja. És
idéző cikkben bukkantam rá *Dömö*
Fábry: „A felfedezés éveit izgultuk
fórum, az ugródeszka, a próbatét.
le a névjegyét. Elsőnek *Dömötör Te*
hat éves koromtól mostanáig gyári
vedtem gyermekkorom óta. Az élt
dekezés az eltiprás ellen, de megt
ennyi volt első írásának címe. Kere
Utána jött Sellyei Jóska..." Majd
Fábry Zoltán: „Sellyei József megh
kell hogy éljenek és jelt adjanak.
A Dömötör Terikkel és Sellyei Jósl
ki Veres Péter írásművészete, mel
ezzel igazolt minden hitet, minden
ként írt 1950-ben Fábry Zoltán.

Es hol van Dömötör Teréz? K
lom?" című könyvében, ám se Sel
A *Magyar Irodalmi Lexikon* I. köt
bor felfedezte és közölgette, ha *Fál*
sal említette, akkor miért nem er
tünk élt. 1949 augusztusában Szent
térium káderelőkészítő bentlakáso
vezető. És a szemináriumom hallg
mötör Teréz néven írt. Ide írom ac
jától párttag, egy éves Lenin-egy
mináriumom tagságából második
osztásra, és *nem* az én javaslatomc
runk munkatársa, *borítékbontói* b
tekben jártam lakásán. A teljes
tömött polcok alatt ültünk. s a sc
ezópuszi nyelven óvatosan tanács
lag „futó" ifjú lelkesültnek. Aztán
kísérve szavait, hogyan regéltette
akinek hálás kellett lennie, hogy
kiadta ezt az életútat, s akit meg
mötör Terézről, követte Helsi
férjét, ám hogy annak halála után
Él-e, halt-e? — ki tudja közülei
fárai?!

1964 JUL 12

1021

CZINKE FERENC: „ANZIÓ"

KELETMAGYARORSZÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

A jármiak kincse: a málna

Könny
Lesz-e
Négy

Furcsa sereglet lepi el mostanában Jármiban a földművesszövetkezet felvásárló telepét. Asszonyok, öregek, serdülő gyermekek vödrökkel, hatalmas tálakkal sorakoznak a mérleghez. Megkezdődött a málnaszüret. Vagonszámra küldik a híres jármi málnát a városok piacaira és a konzervgyáraknak.

HARMINCÉVES MÚLT

A jármi parasztok soha nem elégedtek meg a hagyományos rozs, burgonya és kukoricatermeléssel. Mindig keresték, miből lehetne pénzelni. Évtizedek óta híres volt a jármi dinnye és a földieper, most újabb hírnevet a málnával szereztek.

A harmincas évek derekán a község földesura, Komoróczy Iván gyümölcsösében látták először az addig ismeretlen málnát. Néhány bennfentes ember egy-két bokrot kapott a különleges zamatú gyümölcsből. Akik így nem jutottak hozzá, azok az éj leple alatt szereztek dugványt. A negyvenes évek elején már jármi málnát vehettek a mátészalkai piacon a pénzes, nyenc gyümölcskedvelők.

600 EZER FORINT 40 HOLDRÓL

A szomszéd község lakói kezdetben nevettek a jármiakon. „Mit pepecselnek azzal a málnával" — mondogatták. Csak akkor néztek nagyot, amikor az eladó földekre mindenütt a jármiak alkudtak. Ma pedig így beszélnek: „Könnyű a jármiaknak, jól pénzelnek a málnából."

A múlt évben a földművesszövetkezet 600 mázsát vásárolt fel, amiért 460 ezer forintot fizetett ki és még 150 ezer forint értékű gyümölcsöt a mátészalkai piacon és háztól adtak el. Mindezt a termelőszövetkezet 10 holdjáról és a háztájiban lévő mintegy 30 holdnyi területről. A háztáji terület csak becsült, mert legtöbben szegélyként egy-két sorával termelik a kerítés, a mezsgye mellett.

Az idei termést a kemény tél és a kéthónapos aszály megtépázta. Míg tavaly a 3-400 öles területekről 8—10 mázsát is leszedtek, most átlagban 5 mázsa körül számítanak. Még az idei rossz esztendőben is holdra átszámítva meghozza a 12—13 000 forintot. Jó esztendőben 30—35 000 forint bevételt is elérnek holdanként.

HOGYAN GYŐZIK

A málna belterjes kultúrájú gyümölcs, különösen a szedése kíván sok kézi munkát. Az idegenek mindig azt kérdezik először, hogyan győzik munkaerővel, amikor a szedése egybe esik az aratás-cséplés nagy munkájával.

Egy közepes termést adó hold málna leszedése 50 napot igényel. Ez azonban olyan könnyű munka, amit 12—14 éves gyermekek, idősebbek és a házkörül foglalatoskodó asszonyok a hajnali és esti órákban megerőltetés nélkül el tudnak végezni.

Sokan féltek, hogy mi lesz a nagyüzemben a málnával. A háztájiban csak leszedik, de ki megy ki a tsz. táblájára? Jó anyagi érdekeltséggel ezt is megoldották. Minden kiló leszedett málnáér 2 forin szedési díjat fizet a termelőszövetkezet. Az egyéb munkát: kapálást, trágyázást, metszést tavasszal munkaegységre végzik. A

vel 25 mázsa málnát szedett a közösben, amivel 5000 forintot kerestek a gyerekek a nyári szünetben. Sok községben probléma, milyen „finomabb" munkát adjanak a középiskolából nyári szüneten lévő diákoknak. Ime itt a példa. A néhány száz vagy ezer forint jó segítség a kollégiumi és ruházati kiadásokhoz.

TERVEK ÉS GONDOK

Az első évek sikereit látva a korábbi tíz holdhoz az idén még tíz holdat telepítettek. Még lehet tovább menni, de túlzásba nem lehet vinni, mert egy hold málna 70 gyalog munkanapot igényel. Akármilyen szívesen mennek is a gyermekek, öregek, de biztonságos tervet rájuk mégsem alapozhatnak teljes egészében. A háztájiban is kívánatos fejleszteni a termelést. A legtöbb tag már felszántotta a régi nagy szérüskertet. A belsőségen nem igen tudnak tovább telepíteni. Kívánatos lenne — erről beszélgetnek is — az állandó háztáji terület kimérése. Jó lenne, ha minden családnak, ahol vannak gyermekek, idősebbek 4—500 öl málnása lenne, a belső kerti telepítéssel együtt. A 250 családnál ez mintegy 60—70 holdat tenne ki. A közös málnással együtt el tudnának menni a 100—120 holdig.

Ma még fantáziának tűnik, de akkor érdemes lenne és valóra válhatna — amiről a kereskedelmi szakemberek beszélgettek a jármiakkal — helikopter szállíthatná a tálcázott friss málnát Pestre és akár külföldre is.

Az állandó háztáji terület mellett vízre is szükség lenne. Akik a kertjükben locsolni tudják a málnát, az idén is legyőzték az asztályt és jó

Hordozható cserépkályha

közületek, vállalatok és magánosok részére kapható minden mennyiségben és színben a bodrogkeresztúri földművesszövetkezet vasboltjában.

„A férj

„Fényképésznél", klisé-nyomat
1021 36 x 33 cm. 1977.

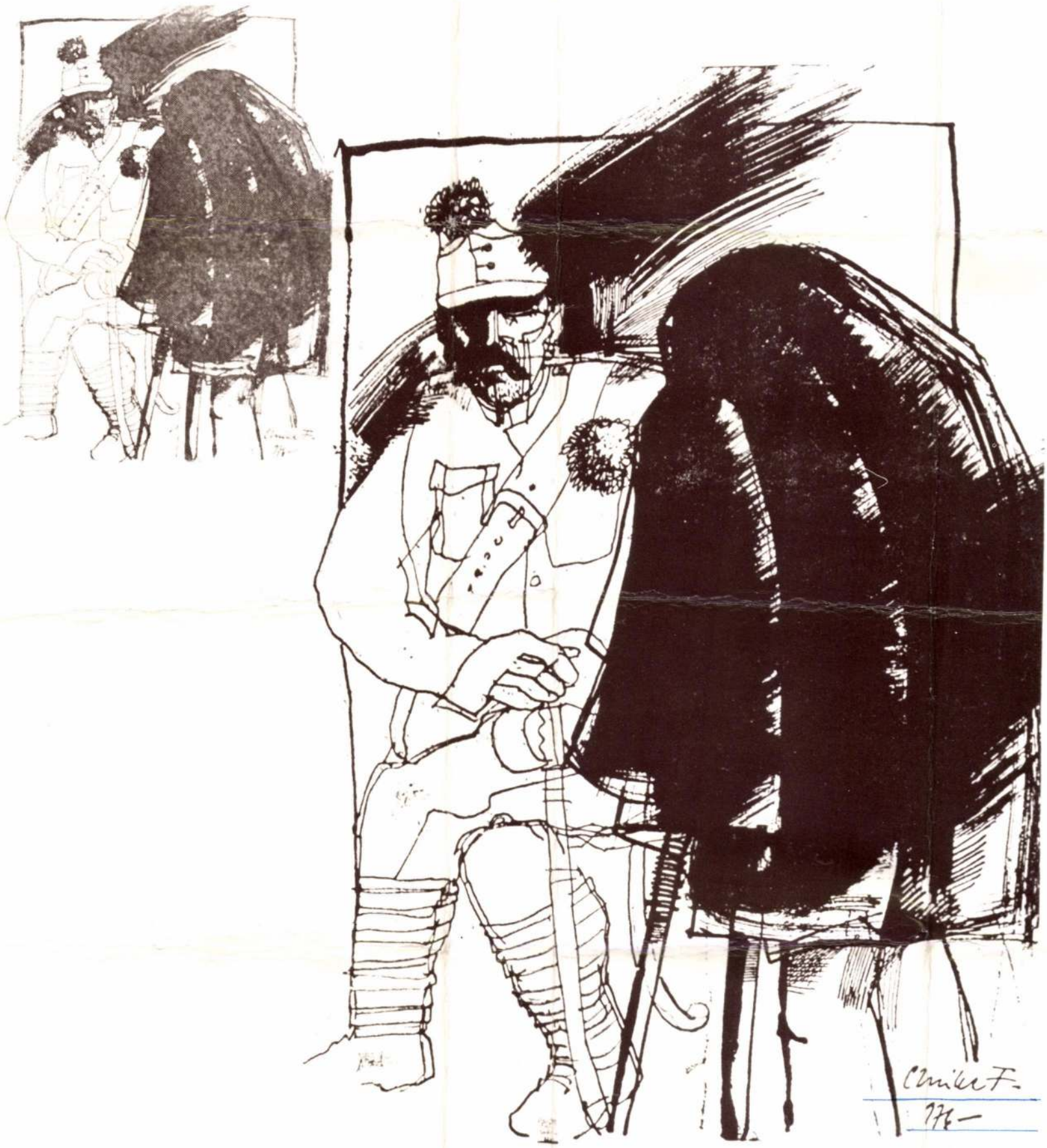

Művészet

Kiállítások, megemlékezések
a 60. évfordulóra

A szocialista művészet
nemzetközisége

A szintézis problémája

77|11

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977
Művészet 1 1

Csinke Ferenc:

A borítón
Vasas Károly: 1917, részlet,
bronz, 80 cm, 1977
(fotó Somfai)

A borító hátoldalán
Fóth Ernő: Prométheusz 1917,
olaj, 122x94 cm, 1977
(fotó Somfai)

személy szerint is átélten kapcso-
ud az eseményekhez, műve csupán
lmi illusztrációja lesz az egykor nem-
rtelemre, hanem érzelemre ható, em-
ndulatokat kavaró katartikus erejű

TÁRSADALMI SZEMLE

TÁRSADALMI SZEMLE

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
ELMÉLETI ÉS POLITIKAI FOLYÓIRATA

7—8

XXIV. ÉVFOLYAM, 1969. JÚLIUS–AUGUSZTUS

1021

Czinke Ferenc

Czinke Ferenc:
Mindenkihez!
Mindenkihez! (I.)

1964 MAR 14.
1021

Czinke Ferenc: Kohászok (lino)

apaszkodni kívánó nagy-
érlőig sok minden lehet,
sak éppen tragikus figura
em — aminek *Szirtes*
dám játssza, mintegy lá-
ongó dolgozó parasztra sti-
zálva a figurát.
Angélique szüleitől, So-
enville úréktól pedig a
arabban mindenki fél —
andin éppúgy, mint Angé-
ique vagy Clitandre: nyil-
án, mert a falu hűbérurai,
a már tönkrementek is —
mit Molière idejében nem
ellett kimondani, annyira
ermészetes, tömeges je-
enség volt. Lükeházy bá-
ók viszont ebben az elő-
dásban pusztán és egyedül
evetséges jelenségek —
e csak megjelenésükben, s
em viselkedésükben és jel-
emükben is; aki ezektől
alamilyen okból fél, az
sak még náluk is ütődöt-
ebb lehet.
Ezek között a felfogásbe-
ellentmondások között
indenki csak fáradtan
onszolja magát. *Csernus*
Mariann Angyalka szerepé-
en ragyogó beszédtechni-
ájával, az alak energiájá-
ak és ravaszságának hang-
úlyozásával menti, ami
enthető; de a figura teljes

Jaroslaw Iw

Egy emberöltővel *Stefan Zeromskit* ne-
vezték Lengyelországban a „nemzet élő lelkiismeretének". Ma Lengyelország nagy öregei között a hetvenedik születése napját ünneplő *Iwaszkiewicz* az, aki szóban, írásban, mint egy nagyon érzékeny műszer, azonnal reagál a mindennapi élet legégetőbb, legfontosabb kérdéseire.

Költő, novellista, regény- és drámaíró, kritikus, publicista és zeneesztéta. Szerkeszti a *Twórczosc* című havi irodalmi folyóiratot, az Írószövetség elnöke, országgyűlési képviselő, s ezenkívül még számos társadalmi és kulturális szervezet aktív tagja.

Korai verseiben a magányt, az intellektuális ember egyéni érzésvilágát fejezte ki. Drámáiban a művészvilág vonzotta. Nagy sikert aratott színműve az *Egy nyár Nohantban* Chopinről, az *Álarcosbál* Puskin életéről szól, a *Balzac úr lakodalmában* pedig a nagy francia író nevetséges vonásait mutatja be.

A kis és nagy emberi tragédiák, az őszi tájak a

megjelent *Hír* és
leghatalmasabb alkotás. Kritikusai ezt az eposzi méretű hatalmas realista alkotást legjobb műveként tartják számon és a legnagyobb francia és angol családregényekhez hasonlítják.

A hetvenesztendős költő-író fiatalokat megszégyenítő frissességgel ír és alkot ma is. Új verseskötete, elbeszélései szenvedélyes vitákat keltenek ma is, élénk figyelmet ébresztenek zeneesztétikai írásai, új könyvekről, olvasmányairól hétről hétre beszámol állandó rovatában a Zycie Warszawy című napilapban, glosszáit, cikkeit olvashatjuk a Twórczoscban és más lapokban.

Most, hetvenedik születése napján megkapta a legnagyobb lengyel állami kitüntetést, olyan ünneplésben részesítették, mint a nagyok között is keveseket. Melegen ünnepli az egész világ sajtója is, hiszen műveit csaknem valamennyi jelentős nyelvre lefordították.

Mi magyarok nem ismerjük őt eléggé. Megjelent né-

ÉLET ÉS IRODALOM
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 12.
Telefon: 188-296, 188-307

MÁR 20

1021

CSILLÉSEK

(Czinke Ferenc fametszete)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁDI NÉPÚJSÁG

Egy gyáróriás els...

A HÁROM BÜSZKE *százméteres kémény már csak azt várja hogy lekerüljön „fejéről" a zöld fedősapka és nagyot lélegezve kifujhassa az első gőzt. Türelem, türelem cirógatják a munkások, mérnökök a három kolosszust, mondván rövidesen erre is sor kerül.*

A kétségkívül jelentős pillanat tehát a terveknek megfelelően a Tanácsköztársaság évfordulója alkalmából elérkezik. Harminchárom százalékos kapacitással működni kezd Magyarország leghatalmasabb cementgyára, a váci Dunai Cement és Mészmű.

A legmodernebb technikával épülő gyáróriás felmérhetetlen jelentőségű hazánk életében. A korábbi évek iparpolitikája következtében messze elmaradtunk az európai szinvonaltól, s bár az utóbbi öt esztendőben sokat javult a helyzet, mégis számottevő változást csakis egy új hatalmas létesítmény hozhat.

tási viszonyokkal és azzal a felbecsülhetetlen lehetőséggel, hogy a Dunából nyerhetik a vizet. Ha mind ehhez még azt is hozzászámítjuk, hogy a fővárosnak szinte közvetlen közelségében van, így érthetővé válik a döntés jogossága.

Március 21-én bekapcsolják a DCM úgynevezett első cementvonalának valamennyi berendezését és dolgozni kezd a monumentális gyár első része. Egy párizsi szaklap ittjárt tudósítója megállapította, hogy „Európa, valóságos csodája lesz a magyar cement és mészmű és célszerűségével csak ritka harmoniája vetekszik."

Az idei kemény tél sem tudta meghátrálásra kényszeríteni a hős építőket és a gyár dolgozóit, s úgyszólván minden készen áll az első részlegek termelésének megindítására. A Naszály tetején a bányában már rendszeres munka folyik. A drótkötélpálya örökmozgó csillesora hordja a temérdek anyagot. Az agyag háromkilométeres uta-

nagyon sok fiatalja dolgozik és tünt ki munkájával — most teszi meg majd az első lépéseket. Az ilyen pillanatokra szokták mondani a sokszor elkoptatott jelzőt: történelmi...

MIT JELENT *nemzetgazgazdaságunk életében a Dunai Cement és Mészmű? E nagy építkezés nyomán már 1964-ben annyi cementet fog gyártani a DCM mint a jelenlegi gyárak többsége együttvéve. A magyarországi cementipari üzemek termelése jelenleg évente 1 733 117 tonna. A váci cementrészleg teljes bekapcsolásával ez a szám meg fogja majd közelíteni a három millió tonnát.*

Az eredeti elképzelések szerint 1965 január elsején kellett volna teljes kapacitással indulni a DCM-nek és hogy a jelzett határidőn belül már most megindul abban a munkások százai között ott van a nógrádiak, Nógrádszakál, Dejtár, Drégelypalánk, Szendehely és sok-

1021

Czinke Ferenc: Kohász

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD
MÁJ – 4

Vívás

Súlylökés

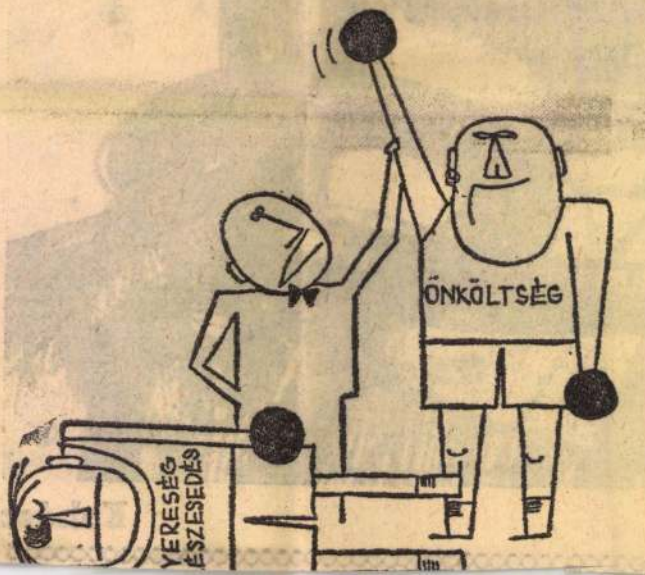

Agyonrágott, filléres szi...

...ek óta ... a közönség nem ... mondható érdeklődése arra a bölcs belátásra bírta, hogy jobb nem ellenszegülni a tömegeknek. Ezért patinás, tíz évvel korábbi hírnevét beszerezte egy jól fizetett, szigorú tekintetű műbírálói íróasztal mögé. Mikor elfoglalta helyét, meglepetten észlelte, hogy a homloka körül lebegő glória alászállott, kettéoszlott, mint egy jólnevelt amőba, majd a két újszülött önálló életet kezdett — most már a mester két könyöke körül.

A MINDENHATÓ nagy költő éppen letette a telefont, elhárítván egy film bemutatójára szóló meghívást, s elégedetten folytatni akarta imént megkezdett napi „munkáját", amikor belépett a fiatal s ennélfogva kis költő.

A hatalmasság e merénylet láttán visszaköszönni iselfelejtett — nyilván a meglepetéstől.

— Kéremszépen — dadogta az ifjonc —, néhány versemet bátorkodtam, azazhogy szeretném, ha . . .

B

— **Csak azért** szólok, mert ez az egész dolog ostobaság.

— Szerintem is. Én mindig annak tartottam.

— Még félannyira sem,

1021

CZINKE FERENC: GETTO 1945 JANUÁR

hogy ezt megkapja, három-
szor kell szépségversenyben
a cím várományosaként büsz-
kélkedni, egyszer pedig mun-
kaversenyen kell bizonyítania
kiváló tulajdonságait. A mi
ebeink a nemzetközi verse-
nyeken is megállják helyü-
ket, s olyan hírük van, hogy
az nem kutyadolog.

ohaját tolm
megkérjük
a zeneirod
mert reme
tassa meg
rin. Bartó
éppen Fi
lani... Ki
hetne ki
günket

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NÓGRADI NÉPUJSÁG
1965 MAJ 30

ejtvény
IOV

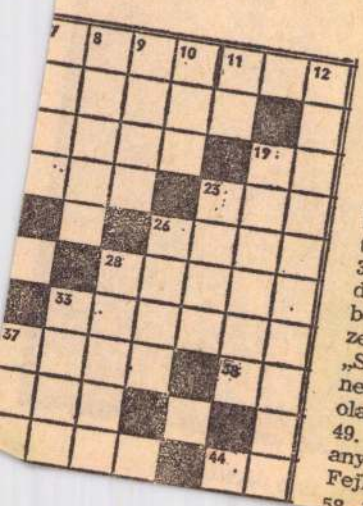

11. Közterület. 12. Solohov 1959-ben megjelent regénye, a honvédő háború hőseinek állít benne emléket. 15. A nagy író „Doni elbeszélések" c. kötetéből e címen adtak ki hazánkban válogatást. 17. Nem dolgozó méh. 19. Francia filmcsillag. 21. Időjelző. 22. Növény. 23. Hentes szerszám. 25. Jogfosztott ember. 26. Síkság. 28. Homorú. 30. A sors három istennője a görög mitológiában. 33. Pamutszövet. 35. Garay-vers hőse. 37. Rendelkezésre bocsát. 42. Gyorsan beszél. 44. A debreceni múzeum névadója. 46. Zrínyi „Szigeti vezsdelem" c. művének egyik szereplője. 47. Sebolaj-márka. 48. Nőszirom. 49. Csacsieledel. 52. Tetőfedő anyag. 54. Kézi mérték. 56. Fejlődés. 57 Csattanó. (—'). 58. Európai főváros. 60. I.R.E.

lan:

— Nem vagyok kisasszony.

— N-e-m?

— Nem.

— Kár.

— Talán...

— Asszony?

— Igen.

— És a férje?

— A férjem otthon maradt, egyedül vagyok itt.

Karl barátunk

zt

os?

zt
hog
yo
l
ztem.

Az if
egállt.

— Ug
fiatal
ezúttal
a feje l

—
sem!

— Ny

— Tel
egyezik?

— Lehe
mondta
az ifjú
kevesen
fejét.

És
tett

Czinke Ferenc

Rajz (szepkó)

Tinatáj, 1965, 6 n., 495 dd.

Czinke Ferenc: KOHÁSZ

Kiadóban

Gyönyörű újdonságokban, kardvirágot, díszcserjét, postán szállít Koller kertészet. Kérjen díjmentes árjegyzéket. Budapest, III., Bécsi u. 20256. (63)

Katonaidejét

VEGYÉSZTE(

vag

VEGYÉSZMÉRNÖKÖT

laboratóriumi munkára felvesz az ÉM. Szabolcs megyei Állami Építőipari Vállalat, Nyíregyháza Széchenyi u. 45. sz. Személyzeti Osztály.

Az É. M. 44. sz. Építőipari Vállalat azonnal felvesz — budapesti munkahelyekre — ács szakmunkásokat, vasbetonszerelőket, férfi segédmunkásokat és kubikusokat. Munkásszállást és napi kétszeri étkezést biztosítunk. Tanácsigazolás és munkaruha szükséges. Jelentkezés: Budapest, V., Kossuth Lajos tér 13—15. földszint.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307
1965 MÁJ
KELETMAGYARORSZÁG

kőműves és villanyszerelő

szakmunkásokat, ezen szak
mák betanított munkásait é
segédmunkásokat felveszünk.
Élelmiszeripari Javító Szerel
és szolgáltató Vállalat 1. s
Gyáregysége, Budapest, IX
Soroksári út 48.

(Bp. 117

HOLNAPTÓL ÉTLAPSZERINT ÉTKEZÜNK A TISZA ÉTTEREMBEN!

Ezúton mondunk köszönetet minden rokonnak, barátnak és ismerősnek, akik férjem

BOLDI SÁNDOR

temetésén megjelentek és részvétükkel fájdalmamat enyhíteni igyekeztek.

özv. Boldi Sándorné
(81017)

Nyírbátor és Vidéke K

nagy tav

re

szaküz

má

40, 50 százalé

BŐ ÁRUVÁLASZTÉKKAL

ELLÁTÁSI KÖRZETI

1965 MÁJ 1.
1021

CZINKE FERENC: KOHÁSZ

NÓGRÁD
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

TRADÍCIÓ

(Mészáros András rajza)

A Himalája hegylánc nyugati vonulatának hatalmas csúcsai között teljes elszigeteltségben él a hunzák népe és talán idővel megtanítja a világ egész lakosságát a huszszú élet titkára.

Rövidesen pakisztáni szakértőkből és tudósokból álló expedició keresi fel ezt a távoli törzset, hogy megvizsgálja földrajzi, biológiai, étkezési és egyéb viszonyait. A hunzák között ugyanis nem ritkaság, hogy egy hatvan évesnél idősebb asszony egészséges gyermeket szül és a 90 esztendős apák nem tartoznak a csodák közé.

A hunzák népi hagyománya azt tartja, hogy Nagy Sándor görög harcosainak leszármazottai. Az ősi karavánutak mentén élnek, ahol évszázadokig lebonyolódott a forgalom az indiai szubkontinens és Kína között.

Mikes György

CSODAGYEREK

Nemrégiben csodagyerekekről olvastam: a hatéves kis Argay Attiláról, aki tizenkét nap alatt tanult meg latinul, a híres Praun Zsigmond Ottóról, akit a szülei két és fél éves korában iratták be az elemibe, továbbá a zseniális Frankl Mórieről, aki számtantudományával királyok előtt produkálta magát.

Ezekről a csodagyerekekről eszembe jutott a fiam.

Tegyük fel, hogy — Hol voltál? — kiáltunk rá kétségbeesetten.

— Sehol — feleli pityeregve. — Kardos Pityuval beszélgettem az ajtó előtt...

Nem értem. A feleségem nem főzött pörköltet, nem festettünk zöld olajfestékkel és én nem használok lila tintát. Hát akkor a korom, a por, a karmazsinpiros festék? Rejtély. Tanácstalan vagyok. Meggyanúsítom a feleségemet, rosszul fürösztötted meg a gyereket.

— Elmozdultál? — rivallok rá.

Sírva fakadt, hogy ő nem mozdult el. Hát akkor most azt gondolnám, hogy... Megpróbálom zsebkendővel tisztára dörzsölni az arcát, nem megy, még jobban szétdörzsölöm a foltokat. Forduljunk vissza szégyenszemre?

Nem. Így nem lehet vendégségbe menni. Mit gondolnának rólunk? Szép csöndben visszafordultunk. Otthon a feleségem gyorsan megfürdeti a gyereket, és vacsora után mars az

1021

CZINKE FERENC: KOHÁSZ

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Összeült a Biztonsági Tanács pénteken délelőtt harmincöt független afrikai ország kérésére, hogy megvitassa a rhodesiai helyzetet.

Muhammed Juszuf afgán miniszterelnök moszkvai látogatásával kapcsolatban szovjet—afgán közös közleményt adtak ki. Alekszej Koszigin elfogadta az afgán kormánynak meghívását, hogy számára alkalmas időpontban látogasson el Afganisztánba.

Marian Naszkowski lengyel külügyminiszter-helyettes Budapestről visszautazott Varsóba. Itt-tartózkodása alatt megbeszéléseket folytatott Péter János külügyminiszterrel.

Tito elnök befejezte húsznapos észak-afrikai látogatását, és pénteken Kairóból visszaérkezett Belgrádba. Tito algériai és egyiptomi látogatása során Ben Bellával és Nasszerral megvitatta a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseit, köztük a vietnami válságot és a kongói helyzetet.

Sz. G. Lapin, a Szovjetunió új pekingi nagykövete pénteken átnyújtotta megbízólevelét Liu Sao-csinek, a Kínai Népköztársaság elnökének.

Az arab államfők személyes képviselői Kairóban viharos viták után egyhangú határozatban jelentették ki, hogy az arab országok ragaszkodnak a csúcsértekezletükön elfogadott tervekhez és elutasítanak minden olyan javaslatot, amely Izrael elismerésére, vagy a vele folytatandó együttműködésre irányul.

A zadari kerületi bíróság Mihailo Mihajlovot, a zadari bölcsészettudományi kar volt tanársegédjét kilenchavi börtönre ítélte, mert Mihajlov a Delo című belgrádi irodalmi folyóiratban becsmérlő cikket írt a Szovjetunióról, s mert cikkének kéziratát, az említett folyóirat betiltása után külföldön terjesztette.

Athénben zárt ajtók mögött megkezdődött a NATO parlamenti [illegible]

Elmondotta: pá[illegible] sának az volt a [illegible] francia kormá[illegible] vel megbeszélj[illegible] got érdeklő k[illegible] zetközi probl[illegible] úgy, mint a [illegible] kapcsolatok a[illegible] ciaországot és [illegible] összeköti ér[illegible] sága a b[illegible] harcban és a [illegible] ság kérdéséb[illegible] majd hozzáfűzte, [illegible] nül a két kormány a vil[illegible] litika egyes vonatkozásait eltérő módon értékeli, ez azonban nem akadályozhatja meg, hogy több nemzetközi kérdésben és a két ország közötti kapcsolatok fejlesztésében egyesítsék erőfeszítéseiket.

Gromiko ezután kiemelte, hogy *a szovjet kormány igen nagy fontosságot tulajdonít az európai biztonság kérdésének, amelynek kulcsa a német probléma békés rendezése.* A Szovjetunió abból indul ki, hogy amíg a német kérdés meg nem oldódik, Európa békéje nincs biztosítva. A szovjet—francia viszonyban beállt javulás ennek a kér-

vége[illegible] határok véglegesen, [illegible] Németország nem rendelkezhet atomfegyverrel.

Gromiko a továbbiakban a szovjet és a francia kormány álláspontja között más fontos nemzetközi kérdésekben mutatkozó közeledésről beszélt. Megelégedéssel állapította meg, hogy ez tapasztalható a délkelet-ázsiai helyzet megítélésében is. A Szovjetuniónak az a véleménye, hogy *az Egyesült Államoknak semmi keresnivalója sincs a tőle sok ezer kilométernyire fekvő Vietnamban.* A vietnami kérdés legradikálisabb megoldása az amerikai csapatok kivonása, első lépés pedig a VDK

Már több mint négyezer ameri[illegible] Dominikában

Felháborodás a dél-amerikai országokban invázió miatt

A Dominikai Köztársaságban pénteken déltájban az amerikai tengerészgyalogosok és ejtőernyősök száma meghaladta a négyezer főt. Az amerikai külügyminisztérium délelőtt nyilatkozatot tett, amelyben dominikai belső ügyekben döntőbíróvá tolta fel magát és azt állította, hogy ebben a latin-amerikai országban a helyzet tovább romlott, s a Santo Domingóban tartózkodó amerikaiak és más külföldiek élete veszélyben van. Az AP washingtoni jelentése szerint amerikai hivatalos személyek magánbe-

Egyesült Államokat, amiért »minden módon támogatja a junta csapatait«.

Leoni, venezuelai elnök az argentin és a chilei elnökhöz intézett táviratában, ugyancsak az AP értesülése szerint, *inváziónak nevezte az amerikai akciót, s megbélyegezte azt, mint az Amerikai Államok Szövetsége szerződéseinek megsértését. Frei* chilei elnök válaszában teljes egyetértéséről biztosította Leonit és közös akciót sürgetett a dominikai vérontás megszüntetésére, bármilyen diktatórikus rendszer létre-

1965 MÁJ 1 -.
1021

Czine Ferenc: Kohász

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
NAPLÓ (VESZPRÉM)

Éljen május 1, a munkásos nemzetközi harci seregsze

„Nagyon meg vagyok elégedve"

Fogadás a párizsi szovjet nagykövetségen

Valerin Zorin, a Szovjetunió párizsi nagykövete csütörtökön este fogadást adott a hivatalos látogatáson Párizsban tartózkodó Andrej Gromiko szovjet külügyminiszter tiszteletére. A fogadáson francia részről megjelent Maurice Couve de Murville külügyminiszter és a kormány más tagjai. Ott volt Waldeck Rochet, a Francia Kommunista Párt főtitkára és a párt több vezetője.

Mint az AFP jelenti, a fogadás baráti és szívélyes légkörére jellemző, hogy Joxe államminiszter és Gromiko szovjet külügyminiszter együtt énekelte az Amúri partizánok dalát. A hírügynökség hangsúlyoz. za, hogy mind a francia, mind pedig a szovjet fél elégedett a megbeszélések eredményeivel. Gromiko meg is jegyezte: „A közös közleményt egyeztettük és nagyon meg vagyunk vele elégedve." A fogadáson egyébként Gromiko csaknem fél órán keresztül még egy utolsó megbeszélést folytatott francia kollégájával.

Az AFP a francia—szovjet közös közleményt kommentálva hangsúlyozza, hogy ez a dokumentum nem okozott meglepetést. Tükrözi a kölcsönös megértés és a jóindulat légkörét.

A röpc figyelme

Ágyúnaszádokat kül az U

Az Egyesült Államok 17 parti őrhajót küld a vietnami vizekre — jelentette be a washingtoni külügyminisztérium.

A hivatalos közlemény szerint a húszmilliméteres ágyúkkal felszerelt naszádok „segítséget nyújtanak a délvietnami haditengerészetnek a Vietcong utánpótlási vonalainak felszámolásában."

Az ágyunaszádok vietnami vizekre küldéséről az amerikai katonai vezetők

Amerikai tengerészgyalogosok Dominikában

Ejtőernyősök az inváziós akcióban — Visszatér 1916?

SANTO DOMINGO

Johnson elnök péntekre virradó éjjel újra rendkívüli tanácskozást tartott Rusk külügyminiszterrel, McNamara hadügyminiszterrel, Wheeler tábornokkal, a vezérkari főnökök egyesített bizottságának elnökével.

Santo Domingóban tegnap is folytatódtak a harcok. Az elmúlt 24 óra alatt 20 ember vesztette életét a polgárháború tüzében. Öt Bosch-párti fegyveres elesett.

A főváros központjában, a rendőrörsök ellenőrzéséért ezekben az órákban is heves harcok folynak. Többszáz ember életét vesztette, illetve megsebesült.

Washingtonban az Egyesült

az amerikai politika visszatér az ágyúnaszádok diplomáciájának legsötétebb napjaihoz.

A katonai intervenció célja az, hogy megakadályozza egy népi kormány megteremtését a Dominikai Köztársaságban.

Czinke Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 SZEP 1,3.
NÓGRÁD

1021

(Czinke Ferenc linómetszete)

nat.

A hodály sarkán azonban rést pillantok meg. Keskeny, hasíték forma rést. Odalépek, és micsoda különös, micsoda fényes délben is kisérteties színpad ugrik elém!

Nyitott eleje feszes fénylepedő. Káprázfató, vészes iramban száguld át rajta a tehervonat fordított árnyéka. Szélei bolyhosak, mintha az épület vascsöveit és lemezvégeit aranypénz lepte volna be. S a színben két, bársonyból kiollózott árnyék: egy férfi és egy nő.

A férfi ül: kezét térdei közé lógatva valami láda félén gubbaszt. A nő viszont áll: feje hátravetve, jobb vállával a bejárat sarkát támasztja. Magas, duzzadó melle ingerlően előre feszül, de hasztalan, a férfi úgy beszél, úgy mondja konokul a magáét, hogy földre van szegezve a tekintete.

— Soha! — szakítja át hangja a vonatkattogás már foszladozó fátylát. — Inkább itt gebedek meg.

kelni se
És ninc
értem
községh
— Há
mondja
zal csak
— Mi
hökken meg a férfi.

— Az igazat. Mert... szóval meg aztán cselekedettel mégis csak bajt csináltál.

— Mikor? Nem mondanád meg?

— Te is tudod — mondja az asszony. — Mindjárt az elején. Csőd lesz itt, nem termelés, mondtad. S hogy... széles a világ, inkább dögöt nyúzol, pöcegödröt pucolsz, semhogy a függetlenségedet föladd.

Süket, bénító csend lesz.

Egy bolond, must szagától berúgott tücsök olyan reszelésbe fog, mintha az ég búráját akarná cikkekre szabdalni.

A férfi maga elé bámul, majd gondol egyet, rágyujt, de három gyufaszálat is kettőbe tör. mire füstöt ereszt végre a cigaretája. A ládaforma készség

tam, ha kellek.

— Kellesz. Még kellesz — bólint az asszony. — De tapsot ne várj, tapssal senki se fogad. De baj az? Majd csak kiállod a fejmosást... Várunk. Nagyon várunk már. Gyuszi fiad is .meg... meg Józsi bátyám is. Irjál. Hacsak pár sort is. Postása leszek. Lehetek?

És ugrik, repül az asszony, bólintást se vár. Átfogja, teljes erejéből melléhez szorítja a férfi fejét. Sír. nevet, forró, érthetetlen, kis szavakat duruzsol.

Mígnem a férfi:

— Eressz! Nem megyek — kiáltja, s úgy vagdos, csapkod a karjával, mintha örvénybe került volna.

Az asszony megtántorodik. Elhátrál. Üveges, esze-

Czinke Ferenc: SZILICIUMCSAPOLÓK (linometszet)

1064 AUG 16.
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

...ában sopánkodott az asz-
...ony, Broddén a méhrajt a

...llenségeim

...n a földön,
...élek.
...égek soha,
...

... kenyerét,
...enkihez.
... hasznos.
...ehhez is.
... körülöttem
...retik ők is jobban.
...yét észbevettem
...ohó sohasem.
...zudozásra,
... birtokomban,

...d,
... számonkérik.

... harc volt az élet.

...nyerem odaadtam
...ondhattam magaménak;
...halálon innen!

...halk, suttogó — egymás hata mögött. Engem traktálnak. Verbászi avval, hogy Koncolt azért hagyta ott a felesége, mert Koncol csak a hasát szerette — Koncol viszont átpaszszolja nekem azokat a vészhíreket, amiket Verbászi súg a fülébe, zárt ajtók, leeresztett rollók mögött.

Verbászi tavasz óta nyugdíjban van, azóta Koncolnak semmi nyugta nincs. Lesi a barátját, hogy mikor jön meg a munkából — Koncol egy ruházati boltban eladó —, és már ugrik rá a fülére, újabb és újabb rémhírekkel. Kedvenc témája az idegenforgalom. Aki nyugatra megy látogatóba, azt a határtól kezdve két turista kíséri — »turista, hahha« — mondta nekem is Verbászi — aki nyugatról jön, a hotelszobában titkos mikrofon, a kuponok, amikkel fizet a külföldi, mikrofilmek, a Citadella-borozó meg nem más, mint egy atomstimuláló — kifejezés Verbászitól —, hogy a palik köpjenek.

Eljárni Verbászi ellen? Ugyan kérem. Sületlenségeivel először is csak Koncolt macerálja, az meg csak ránéz a nyugdíjas agglegényre és legfeljebb, ha ennyit mond neki:

— Mert hogy maga soha nem volt nős. Attól száradt ki így az agya.

Amióta azonban nap nap után közlik a magyar és a

morogva.

Eljött az... retét be is...

Szomszéd... bó levelet... jától, Min... sógornője, ... napra Bud... merni a v... rinájsz« rokonai laknak. Ilyen kifejezésekkel volt tele a levél. A Garocsa fivér negyven éve vándorolt ki, amerikai nőt vett feleségül, ennek a húga: Mábel. Szegény pesti Garocsáék. Az örömükbe üröm vegyült, hogyan fognak beszélni az amerikai sógornővel.

Viszont annál nagyobb volt Verbászi öröme. Itt az alkalom, egy igazi külföldi, akinek ő majd megmutatja, hogy a hírek a vasfüggönyön túl, vagyis innen, szóval... na, hagyjuk csak...

Ragyogó tervet dolgozott ki. Az Ecserin vett egy régi detektívregényt, megnézte benne, hogyan öltözik fel egy mesterdetektív. Fekete ruhája volt, sőt régi divatú — egyszer vőlegény volt, de visszament a parti —, gombos, magasszárú cipője is volt... csak épp egy kemény kalapot vásárolt az Ecserin.

Felöltözött, benézett a tükörbe. Akkurát Sherlock Holmes. Sőt. Kicsit megigazítjuk a galambszürke nyakkendőt,

Garoca család dadogva, mu... gatva összeölelkezett a m... neápolisi sógornővel. Mi... Mábel, vagyis Mábel kisa... szony — ejtsd Mébl — mes... lő-sovány volt, csúnya és ör... és úgy volt felöltözve, m... egy lóidomár a cirkuszban, ... előtt még a száma elkezdőd... és ledobja magáról a sok ... gyót, csengőt, firlefrancot. ... rocsáék, papa, mama, két g... rek, inkább szégyellték M... Méblt, mint büszkék vol... rá, és a két illendő szinh... portya — a Bánk bánhoz ... ték szegényt és a Felnőnek... gyerekekhez — után hagy... a vendéget, nézzen, nézgel... jön, szórakozzék egyedül, vartalanul.

Igaz, ennek Mébl is ör... de még jobban Verbászi, ... áldetektív. Most már min... fogását, minden ragyogóan ... dolgozott trükkjét bedobha... hogy a bigyós, karpere... sokcsipkés idegen vegye és... hogy — követik. A hall... már reggel leste, amint k... pett a hotelből, utána, s... rencsére a kisasszony n...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 MÁJ 1

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1021

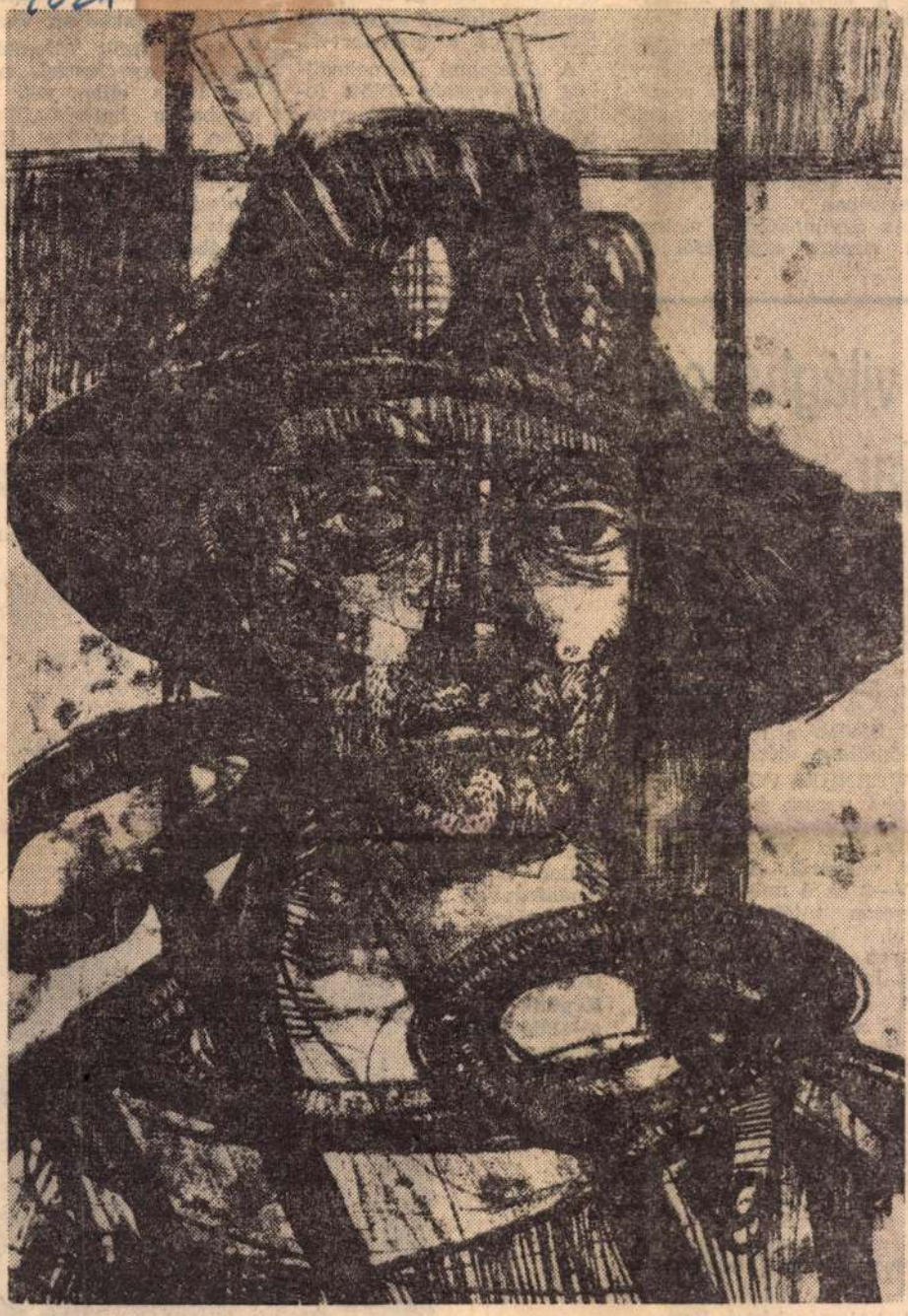

„ÉN ŐT DICSÉREM CSAK, AZ ÉLET ANYJÁT;
KITŐL JÖVENDŐ GYŐZELMÜNK ERED;
A MUNKÁT DALOLOM, KI A SZABADSÁG
ÚTJÁRA VISZ GYÁSZ ÉS ROMOK FELETT..."

(Juhász Gyula: A munka)

(Czinke Ferenc rajza)

parti őrhajót küld a vietnami vizekre — jelentette be a washingtoni külügyminisztérium.

A hivatalos közlemény szerint a húszmilliméteres ágyúkkal felszerelt naszádok „segítséget nyújtanak a déi-vietnami haditengerésztnek a vietcong utánpótlási vonalainak felszámolásában".

Az ágyúnaszádok vietnami vizekre küldéséről az

Ezen a tanác
gozták ki az
lamok vietna
fokozásának

A Vietnar
kus Köztárs
lyamatos k
get kifejtő
lőgépek — a legújabb jelentések szerint — csütörtökön újabb támadást intéztek hidak és országutak ellen.

képeket osztott szét az újságírók között. A képek a pakisztáni támadásban résztvevő amerikai tankokat ábrázolják.

ik világháború apjai

ÖFF

ségét. A neve: *Wernher von Braun* SS-Sturmbannführer. A rabszolgamunkások kíméletlen bevetéséért *Heinrich Lübcke* a felelős, aki később a nyugatnémet különállam élére kerül.

WERNHER VON BRAUN, a régi porosz junkercsalád fia vitathatatlanul okos koponya, aki ismert rombolási vágyáról. A V—1, és a V—2 az ő műve, s rendszeresen tájékoztatást kér arról, hogy gyártmányai milyen pusztításokat okoznak Londonban.

A szovjet téli offenzíváról szóló hír letaglózza. A Moser alezredes parancsnoksága alatt álló osztálynak, a tucholai pusztán, a Braun-féle „Amerikai-rakéták" kipróbálása lett volna a feladata. A rakétabáró New Yorkot akarta ezekkel a rakétákkal bombázni és az amerikaiakat megadásra, vagy legalábbis fegyverszünetre kényszeríteni.

A fasiszták bíztak Braunban. Braun pedig a rakétákban. Mindent megtett a kísérletek folytatására. A wolgasti erdőségekben sietve kilövőhelyeket létesítettek.

Miközben Braun néhány munkatársával kávé és konyak mellett ült, a szolgálatos tiszthelyettes a következőket jelentette: „Az oroszok Stettin előtt állnak". Valamivel később Himmler megbízottja érkezett. Az SS-főnök parancsot adott Wernher von Braun Sturmbannführernek a rugalmas elszakadásra.

Az egész peenemündei gépparkot becsomagolták, hozzá az aktáik egész hegyeit, de nagyértékű élelmi-

Oké — Hitler csodafegyver szakértője amerikai szolgálatba lép. — Képünk rátalálásának pillanatában ábrázolja

1965 MÁJ 1

eni Napló

1021

Czinke Ferenc: Kohász

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
DUNÁNTÚLI NAPLÓ

„Látom a ”

– Gárdos Mariska 80 éves –

Vézna kis proletárlányka kiáll a fáradt hajógyári munkások elé. A májusi szél összeborzolja sűrű, vékonyszálú haját. Keskeny arcát betölti az indulat. Ajkáról száll a költemény: „Akasszátok fel a királyokat!..”

Gárdos Mariskának hívják és nyolcéves. Szemébe lövell a gyűlölet a „királyok” ellen. Korán megtanulta a törvényt: kétféle ember van, szegény és gazdag. Szerette a szegényeket, és engesztelhetetlenül gyűlölte a gazdagokat.

De következtek a nehéz, harcos esztendők, s felsőbb iskoláról még álmodnia sem lehetett. Ő mégis tanítónő lett, aki a lelkéből, eszéből szakította ki az igazságot, hogy az egyszerű embereknek fényt adjon az életébe. Híresek voltak a Gárdos szemináriumok. Sok ezer tanítványának lelkében ébreszthette fel a marxizmus eszméinek igazságát. Tanítványai még ma is hálásak ezért!

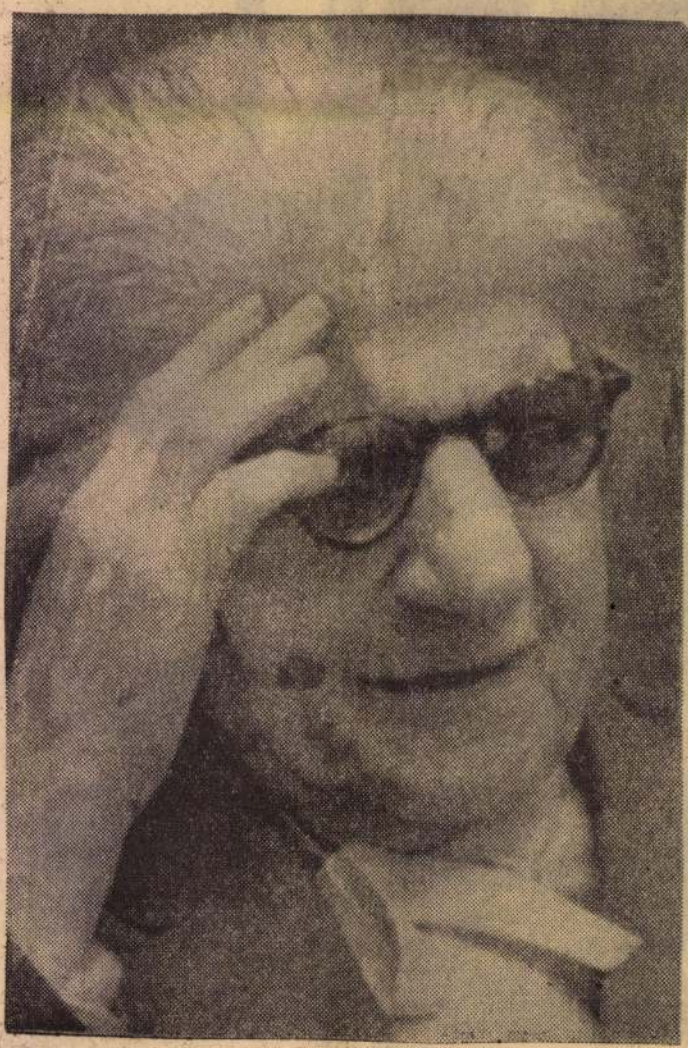

Lépésről lépésre ismerte meg a munkásosztály vágyait,

Keményen összehúzódik a szája, ha a fasizmusról szól. Mozgása energikus, emlékei lebilincselőek. A börtönben regényt fordított. Az Október Forradalom 20. évfordulójára megjelentette börtönben készült műfordításában *Ilja Ehrenburg* regényét.

Mennyi küzdeni akarás. Milyen óriási kitartás. Vajon hol rejtőzött az ereje ennek a törékeny asszonynak, hogy félt tőle minden uralkodó rend. *Ady Endre* így ír róla 1904-ben, egyik nagyváradi újságcikkében: „... *A szocializmus keblén igaz, piros szekfű Gárdos Mariska, féket nem ismerő igaz agitátor tehetség!... Példátlan bátorsággal izgat a fennálló társadalom kiváltságos osztályai ellen... Ezen az arcon láthatni milliók szenvedését, egyéni gond, egyéni bánat nem teheti ily markánssá a vonásokat...*” S végül így jövendől a költő: „*Hátha megvagyon írva számára, hogy ott lehet, ha majd egyszer megérik a kalász...*”

És ott volt. Sírva, nevetve, de elsők között a hatvan éves, viharokban edzett asszony. Részt kért az új életből, a nehéz feladatokból. Írt. Szervezte az MNDSZ-t, mindenhol fölbukkant fáradhatatlan kis alakja.

S aztán bekövetkezett a tragédia, a megfáradt szem bezáródott, a petróleumlámpa pislákoló fényénél átolvasott éjszakák megviselték a látóidegeket. Ennek ma 15 esztendeje. Azóta diktál, nem tört meg. Nemrég jelent meg élete regénye „*Szállj gondolat...*” és a „*Kukoricán térdepelve*”. Egy harcokban eltöltött élet naplója igaz átéléssel, teremtő művészi erővel.

A minap valaki megkérdezte tőle, nem fáradt-e már?

— Én egész életemben elégedetlen voltam eredményeimmel, ezért mindig új célokat állítottam magam elé. Ezekért

1965 MÁJ 1

1021

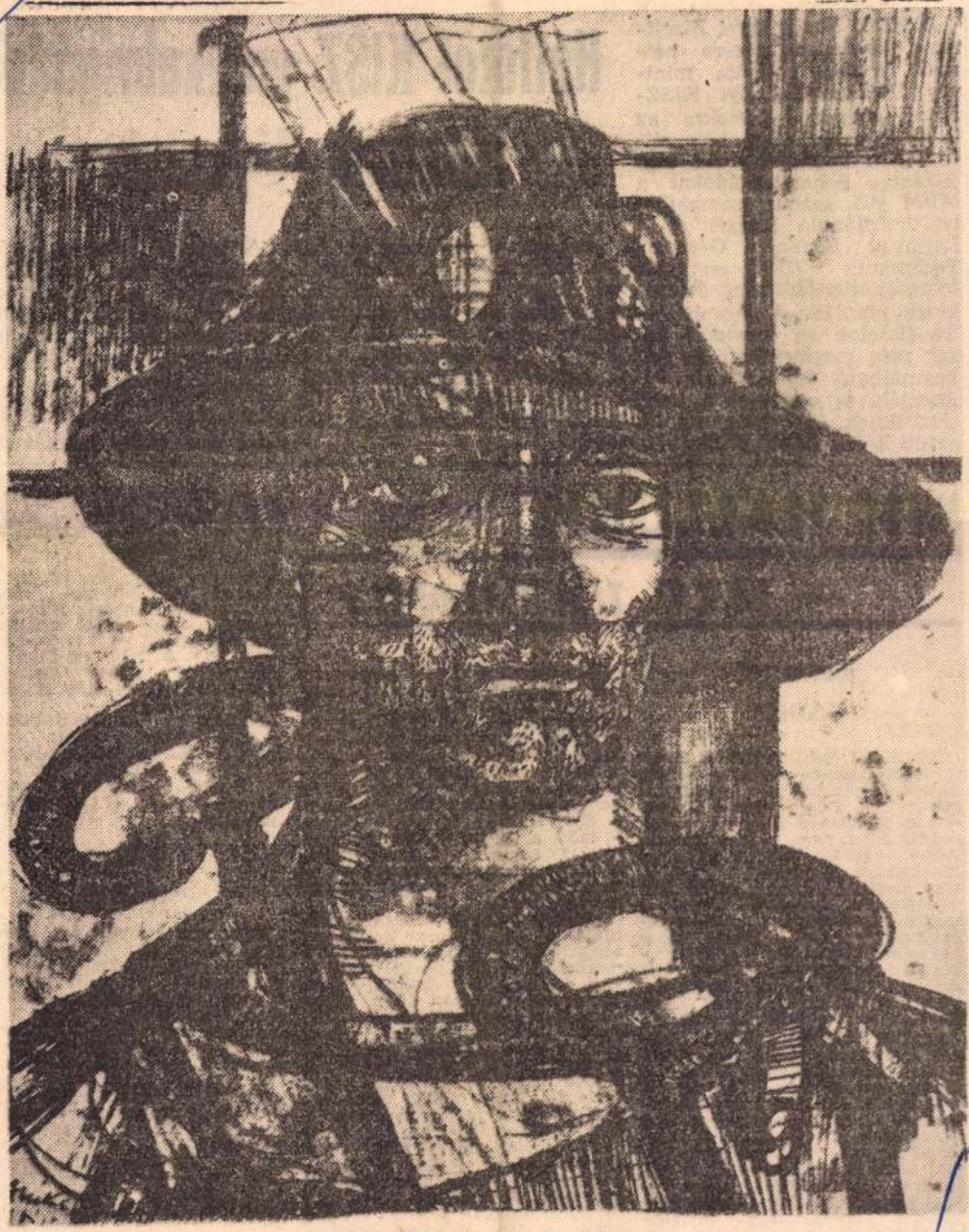

— Czinke Ferenc: Kohász.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

Hétfőtől KISZ munkabrigádok indulnak Répcelakra

A KISZ Vas megyei Bizottsága kezdeményezésére hétfőtől kezdve naponta mintegy 200 szombathelyi KISZ-fiatal utazik Répcelakra az árvíz okozta károk helyreállításának segítésére. Az első önkéntes rohambrigádokat a MÜM 405. számú szombathelyi Iparitanuló Intézet és a Latinka Sándor Gépipari Technikum KISZ-szervezete mozgósította önkéntes jelentkezés alapján. A szombathelyi fiatalok az összedőlt házak még megmenthető és felhasználható építőanyagát válogatják, és segítenek a helyi szerveknek az árvíz okozta egyéb károk helyreállításában.

Kedden újabb csoport indul Répcelakra, a szombathelyi Nagy Lajos Gimnázium több mint 250 főnyi önkéntes rohamosztaga, s a hét többi napján is — ameddig a bontási munkák igénylik — folyamatosan 150—200 főből álló brigád siet Répcelak segítségére.

A megyei KISZ-bizottságon elmondták, hogy a KÖJÁL-lal együtt gondoskodnak a fiatalok munkájához szükséges egészségügyi feltételek megteremtéséről, s megfelelő intézkedések történtek a romeltakarításból adódható balesetek elkerülése érdekében is.

MIT HALLUNK — MIT LÁTUNK?

SZOMBAT

RÁDIÓ

KOSSUTH RÁDIÓ: 8.10 A Gyermekrádió zenés műsora. — 8.40 Caruso lemezeiből. — 9.00 Májusi szivárvány. Ünnepi zenés műsor. — 9.50 Közvetítés a felvonulásról. — 13.10 Népi zene. — 13.40 Ifjúsági Rádió. — 14.50 A magyar irodalom kincsesháza. Sipsirica. — 16.05 A Magyarország—Brazília Davis Kupa-mérkőzés második napja. — 16.25 Európai körposta — könnyűzenében. — 17.30 A Davis Kupa-közvetítés folytatása. — 18.05 Csajkovszkij-hangverseny. — 19.28 Népi zene. — 20.10 Májusi rapszódia. Verses összeállítás. — 20.30 Zóme zene... — Kb. 22.15 Táncoljunk!

PETŐFI RÁDIÓ: 5.56—13.10 Azonos a Kossuth Rádió műsorával. — 13.10 Művészlemezek. — 14.20 A dzsessz kedvelőinek. — 14.35 Mi ez? — 14.55 Mozart: Don Juan. Kétfelvonásos opera. — Közben: 16.30 Gyerekeink között. Horváth Zsigmond jegyzete. — 18.04 Magyar nóták. — 18.25 Budapest—Vidék válogatott labdarúgó-mérkőzés. — 18.45 Operettrészletek. — 19.26 Halhatatlan szerelmesek. Irodalmi összeállítás. — 19.56 A Hanglemezgyártó Vállalat új felvételeiből. — 20.33 Ország—Brazília Davis Kupa-mérkőzés. — 16.05 Min nevet a világ? — 16.50 Nagy karmesterekkel — négyszemközt... — 17.50 Magyarország—Brazília Davis Kupa-mérkőzés (folytatás). — 18.05 Majális. A budapesti ifjúsági napok záróműsora. — 19.05 Hungária Kupa nemzetközi kard egyéni versenye. — 20.10 A táncoló, daloló Párizs. — 21.10 A Rádiószínház bemutatója: Ember a tetőn. Rádiószatíra. — 22.25 Ajándékfelvételeinkből. — 23.37 Népdalok. — 0.10 Arthur Endréze énekel.

PETŐFI RÁDIÓ: 8.00 Gyermekrádió. — 8.30 Arthur Rubinstein zongorázik. — 8.50 Verbunkosok, csárdások. — 9.20 Operakalauz. — 10.20 Térzene. — 11.05 Az Állami Hangversenyzenekar és a Budapesti Kórus hangversenye. — 12.50 3 x 10 perc könnyűzene. — 13.29 Kicsire nem nézünk! Rádiójáték gyermekeknek. — 14.20 Mit hallunk a jövő héten? — 14.50 Drága, szép Budapest. Zenés műsor (ismétlés). — 17.25 Százados szenzációk. — 17.55 Operaáriák. — 18.15 A fehér rózsa. Rádiójáték. — 19.10 Csajkovszkij-művek. — 20.10 A „Rádió nagynénje". Fejezet a Telefonhírmondó történetéből. I. — 20.55 Új lemezeinkből. — 21.29 Magyar nóták. — 21.55 Kőházak, iskolák, kutak... Riport. — 22.10 Könnyűzene. — 15.15 Marokkói mutatványosok (angol kisfilm). — 15.45 Ki mit tud? — 17.05 Kisfilm. — 17.15 Az ismeretlen Budapest. Vaskovácsok (ismétlés). — 17.40 A Vándor Kórus énekel. — 18.00 Magazin. A Tv-híradó melléklete. — 18.20 Hungária Kupa vívóverseny. Kard egyéni döntők. — 19.20 Esti mese. — 19.30 Tv-híradó. — 19.50 Rab Ráby (tv-film). — 21.20 Kónya Sándor énekel. — 21.45 Telesport. — 22.10 Tv-híradó. — 2. kiadás.

POZSONY: 9.45 Gyermekműsor. — 11.15 Emberek, évek, események. — 15.25 A néma barikád — cseh film. — 17.25 Bábjáték. — 19.00 TV Híradó. — 19.30 Gólok, pontok, másodpercek. — 20.05 J. Palárik: Inkognitó.

HÉTFŐ

RÁDIÓ

KOSSUTH RÁDIÓ: 8.20 Operettrészletek. — 9.00 Térképvázlat a műveltségről. Riport. — 9.15 A hét zeneszerzői: Smetana, Dvorzsák. — 10.10 Az óvodások műsora. — 10.30 Népi zene. — 10.59 Iskolarádió. — 11.29 Kórusok, hangszerszólók. — 12.10 Mindenki kedvére! — 14.05 Verbunkosok, magyar nóták. — 14.45 Válaszolunk hallgatóinknak. — 15.00 Brahms-művek. — 16.15 Gyermekrádió. — 16.55 Ötórai tea. — 18.00 Mi történt a nagyvilágban? — 18.20 Operett- és filmzene. — 18.50 Könyvről könyvre. — 19.00 Operarészletek. — 19.34 Magyar népköltészet, magyar népdalok. — 20.30 Tánczene. —. 21.10 Vidám tallózás szerepek között. Ötven perc Márkus Lászlóval. — 22.25 A csehszlovák kultúra hetének megnyitó hangversenye. — 0.10

1021

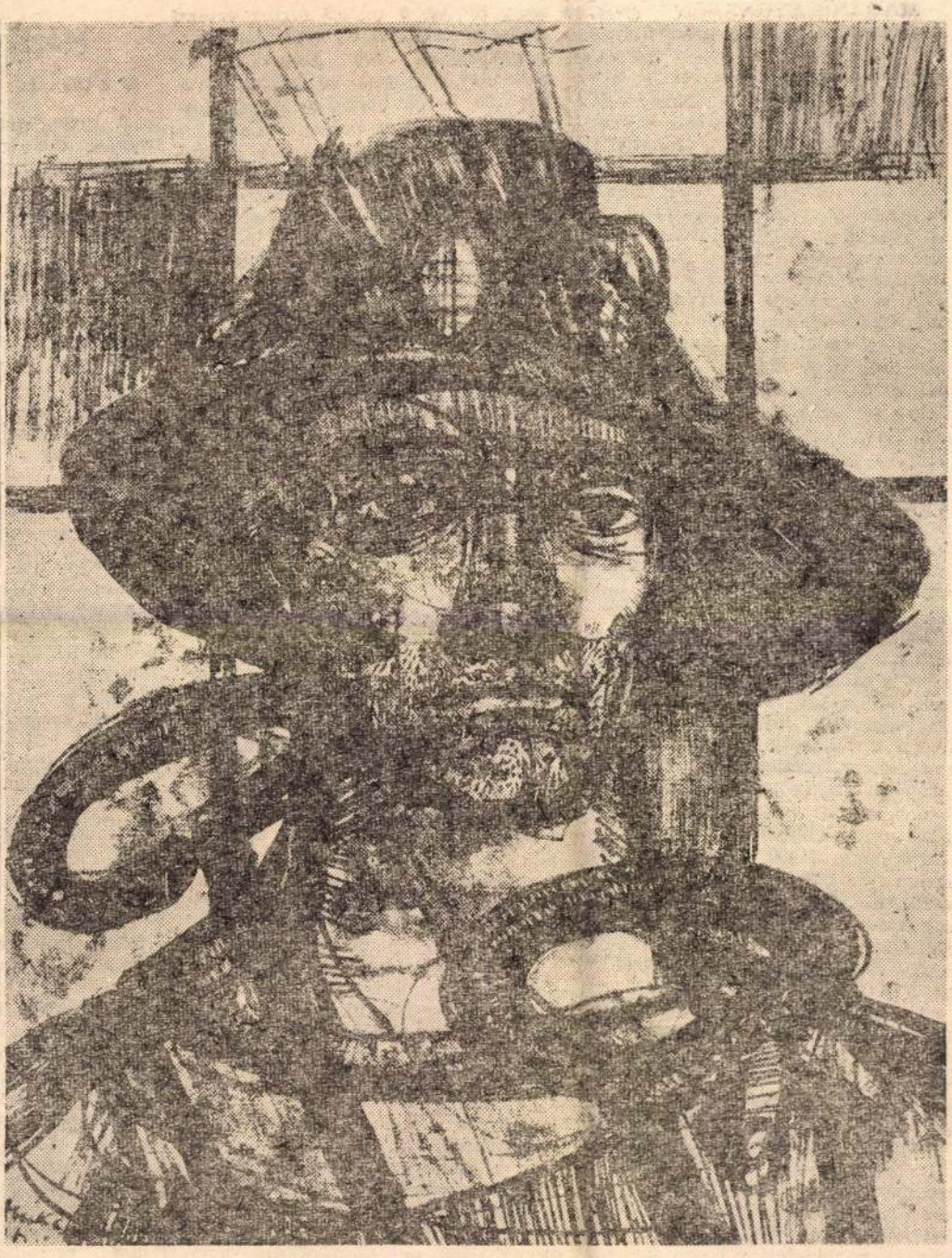

Czinke Ferenc: **KOHÁSZ**

1965 APR 3 0.
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
DUNANTÚLI NAPLÓ

Együttműködés milliók j

MAGÁNÉLETÜNKBEN gyakran hangoztatjuk, hogy a piacról élünk. E hasonlat alapján némi túlzással azt mondhatjuk, hogy ország a világpiacról él. Nemzeti jövedelmünknek mintegy 35 százaléka kivitelre kerül. Népgazdaságunk számára tehát létkérdés a szocialista nemzetközi munkamegosztás fejlesztése. A termelés növelése, a lakosság foglalkoztatása, az életszínvonal emelése feltételezi mind több nyersanyag behozatalát. Ennek ellentéteként, a kivitelnek gazdaságos eredményeket gyümölcsöző növelésére nemcsak mennyiségi, hanem minőségi fejlődést igényel külkereskedelmi kapcsolatainkban. A szocialista nemzetközi munkamegosztás elmélyítése, a szakosítás és a kooperáció fejlődése biztosíthatja iparunk számára viszonylag kevés, de korszerű színvonalú termékféle, gazdaságos, nagy sorozatú gyártását, a világszínvonal elérését. Más szavakkal: az internacionalista politika a leghívebben fejezi ki hazánk nemzeti érdekeit a KGST keretében.

Ez az internacionalista gazdaságpolitika azonban nemcsak általában, hanem személyhez szólóan is nemzeti érdekeket szolgál. A KGST kapcsolataink fejlődése fontos tényező a lakosság életszínvonalának emelésében, ellátásának javításában. Megemlíthetjük például, hogy 1964-ben a baráti országokból 729 ezer pár gumi lábbelit, 2200 háztartási varrógépet, 11400 háztartási hűtőszekrényt, 1100 mosógépet, 607 800 különféle órát importáltunk. Vagy egy másik tény: 1957 és 1964 között összesen 49 ezer magánhasználatú személygépkocsit szereztünk be a KGST államokból.

A TERVSZERŰ ÁRUKAPCSOLATOKON TÚL belkereskedelmi szerveink is mind intenzívebben foglalkoznak a nemzetközi választékcserével. Kicserélik a belföldi szükségleteket meghaladó mennyiségben gyártott cikkeket a baráti országokkal olyan termékre, amelyek itthon hiányoznak, illetve kis választékban állnak a vásárlók rendelkezésére. A választék-csere alapján növekedett a hazai fogyasztók rendelkezésére álló árualap, és bővült a kereskedelmi hálózatunk termék-választéka.

szer, illetve
játékáru érk
gyelországbó
ezer méter gyapju
tet, 150 tonna lakk- és zoman
téket és 500 ezer palack vodkát importáltunk e választékcsere keretében. Az NDK-ból 150 ezer garnitúra kerékpárlámpa, illetve dinamó, Romániából 10 ezer darab gáztűzhely és 110 ezer négyzetméter bükkfaparketta érkezett magyar termék ellenében.

A Szovjetunióból 33 ezer darab porszívót, 3000 elektromos varrógépet, 300 ezer darab karórát hoztunk be a választék bővítésére.

Tavaly összesen 701 millió forint értékű közszükségleti cikkel gyarapodott belkereskedelmünk árualapja a választék-csere révén. Ezen kívül 150 millió forint értékű fogyasztási cikk kivitel, illetve behozatal származott a rendelkezésünkre álló könnyűipari kapacitások jobb kihasználásából. A közszükségleti cikkek egyre bővülő és mind tervszerűbb ilyen forgalma biztosítja, hogy a lakosság ellátása szempontjából számos olyan fontos cikk választékában is rövid idő alatt elérjük a világszínvonalat, a bőséges árugazdagságot.

ROHAMOSAN NÖVEKSZIK a baráti országok közötti turista és áruforgalom. Mindebben kezdeményező szerepet vállalt magára pártunk és kormányunk. Az illetékes csehszlovák és lengyel kormányszervekkel megállapodás jött létre, hogy állampolgáraink útlevél nélkül utazhatnak az említett országokba. A kétoldalú megállapodások és a KGST intézkedésének hatására ugrásszerűen nőtt a külföldre, elsősorban baráti országokba utazó magyar állampolgárok, illetve hazánkba érkező külföldiek száma. A KGST valuta- és pénzügyi állandó bizottsága nemcsak az államközi fizetések megkönnyítésén, a sokoldalú elszámolás lebonyolításán munkálkodik, hanem a lakosságot érintő pénzforgalom fejlesztésén is. A KGST tagországokon átutazó állampolgárok tíz rubelnyi saját nemzeti valutájukat átválthatják az illető ország pénznemére, hogy azon közszükségleti cikkeket vásárolhassanak, illetve igénybevehessék a baráti országok

us 1-
us Tiv

hengerı
mének Puskás
szocialista brigád
tett a munkásosz
nek tiszteletére. A
üzemi rendért fol
helyüket és a vil
sóit munkaidő utá

Ez a munka te
egyik része a brig
Ugyancsak máju
hogy elhasznált al
sával 270 ezer for
és 200 ezer for
anyagot takarítar
suknak ezt a rész

Befejeződtek c Mestere mozga

A Szakma Ifjú
Szakma Mestere
zatlanul nagy né
vendenek a Vasm
ben a SZIM-re 2
160-an jelentkeztek
vizsgái a napokba
melyek során 72-e
Mestere, 37-en
Mestere címet sz

„Nyugdíjb alkaln

Akik ott voltı üzem ünnepségé éreztük. A jutal kiváló dolgozól „áradatába" idő csendült ez a há ba vonulása alk hajú, hajlott em kások, egyszerű helyi dolgozók, szótlan közkato — remegő kézz tüntetésért. Nem érdemük: csak a tet becsülettel most mellükre dolgozó jelvényt.

Nem ötlet dolg milyen pillanath

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1972 APR 22

Czinke Ferenc

1021

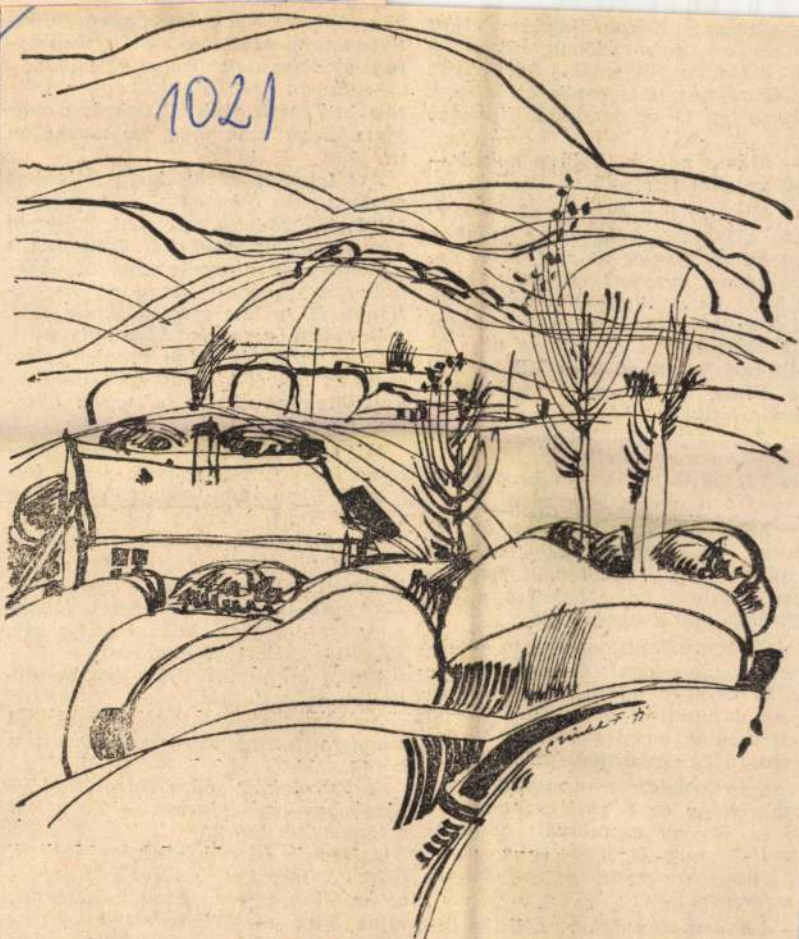

Czinke Ferenc: Karancsalja

— Szegény Károly komám eljött
yszer az utolsó időben, csinálnék
eki széklábat. Olyan kis háromlábú
yalogszékhez. Hát aztán csináltunk
eki fejját. Ő se gondolta. Ilyen az
et.

— Máma nekem, holnap neked —
ólt az adótisztviselő.

— Ma egy éve halt meg? — kér-
ezte a kalauz. A kérdésre azonban
em kapott pontos választ, mert va-
ki ugyan mondott olyasmit, hogy
t hiszi, de az illető nem volt illeté-
es, s a dolog végül is ennyiben ma-
dt. Mert Lucsia egyáltalán nem fi-
yelt oda, szomorú arca Liliom Pál
lé állott, kihez éppen így szólott
agyon halkan:

— A barátja ugye menekül tőlem?
yugodtan megmondhatja.

— Vizsgázik biztos — morogta Pál,
egészben nyelte le a zúzát.

— Mindig vizsgázik, tudom én, is-
erem én. Az szent, hogy ezt nem
ocsátom meg. — Kötényét megiga-
tva felállott, hogy behozza a kö-
etkező fogást a konyhából.

Pál maga elé pislogott, míg a töb-
lek a megboldogult érdemeit soro-
k, ki kerekre nyitott, mozdulatlan
emmel tekintett le rájuk a falról,
cifraművü ingaóra mellől, törpe-
ijszosan és csokornyakkendősen.

Annyit természetesen mindannyian
dtak, hogy az ő emlékezetére ül-
k az özvegy asztalánál: az adó-
ztviselő meg is jegyezte a szom-
édjának, egy rokon asszonykának,
a férjével jött:

— Nagyon szép dolog ez. Ritka ö-
gy máma, aki így ragaszkodik a
je emlékéhez.

Azt lehetett várni, hogy valamikor egyszer csak ölbe veszi és úgy eteti. Mert gyöngédebb szavakat Pál még nem is hallott maga felé áramolni; s a szemén az a szomorúság oly harmatosan csillogott, hogy az emberfiának el kellett érzékenyülnie tőle.

És mást nem is igen biztatott. Mintha meghalt volna minden, csak ezzel az eggyel törődött mindinkább, anyailag babusgatta, ahogy a bútéliák ürültek.

Pál így, segítséggel, a legjobb falatokat kotorta ki magának, s úgy jóllakott, hogy nem tudott felkelni a székről. Igaz, locsolta is bőségesen a zsíros falatokat, annyira bőségesen, hogy a világ már éppen rászakadóban volt, midőn Lucsia — legjobbkor — kicsit bizonytalan kézzel jókora porcelántálat tolt lelki barátja elé, színültig töltött káposztával.

Ekkor már mindenféle dolgok történtek az asztalnál.

Az asztalos felkiáltott, és székéből magasra fölegyenesedve, ráborult a képre.

— Károlykám, édes Károlyom! — s zokogva csukladozott. — Te voltál a legigazibb barát!

A mami édesen aludt a széken. Görcsös, inas keze szétterülve hevert az asztalon az ételmaradékok között, mint öreg, megfeketedett és összezsugorodott bőrzacskó. Előtte üres pohár árvállott.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1972 MAR 18

Czinke Ferenc

1021

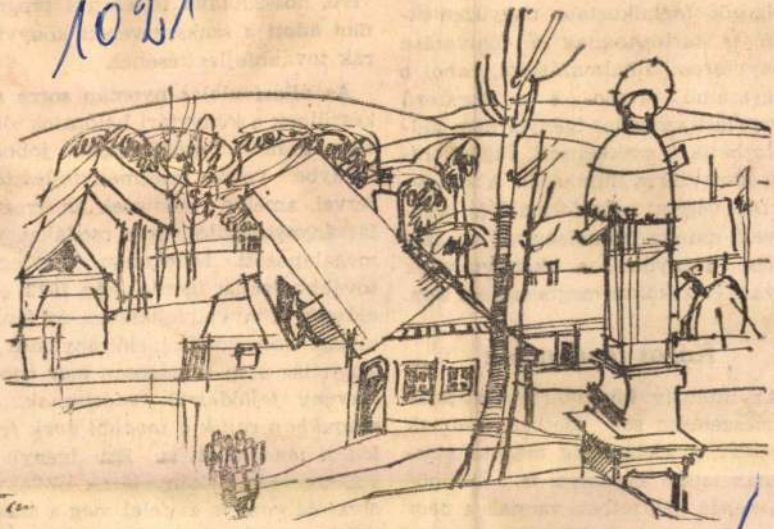

Czinke Ferenc: Mátraszele

könyvtárosok dolgoznak. Az azonba
már semmiképpen sem helyeselhet
hogy sokszor kétezer embernél töb
dolgozót foglalkoztató nagyüzemek
ben is tartózkodnak a főhivatás
könyvtáros alkalmazásától, ahol
nagyszámú olvasó- s a korszer
könyvtári szolgálat igényei nem né
külözhetik a szakképzett, független
tett könyvtáros munkáját. A könyv
tárban végzett tudatformáló és ízlé
nevelő munka jelentőségével sokszor
nincs arányban a könyvtárosok
anyagi és erkölcsi megbecsülése sem.

Káros tendenciák

Az intenzív könyvtárfejlesztésnek természetesen sok esetben vannak objektív, s ideig-óráig megoldhatatlannak látszó akadályai is. Különösen nehéz helyzetben vannak a nem nyereséges üzemek könyvtárai, vagy helyenként a művelődési otthonokban elhelyezett könyvtárak is, amelátványosságoktól, nem csodakat, de megalapozott fejlesztést, tényleges továbbhaladást ígérnek. Az 1972. évi előzetes könyvtárfejlesztési és fenntartási költségvetési előirányzatok a stagnálás után *országosan már ismét szerény fejlődésről tudósítanak, és magukban rejtik a további évek fejlődési tendenciáit is.* Ezt igényli a szakszervezeti könyvtárak növekvő olvasótábora, és ez felel meg a szakszervezetek műveltséggazdagító, olvasási kultúrát ápoló hagyományainak.

MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Czinke Ferenc

1971 NOV 9

1021

HAZAFELÉ

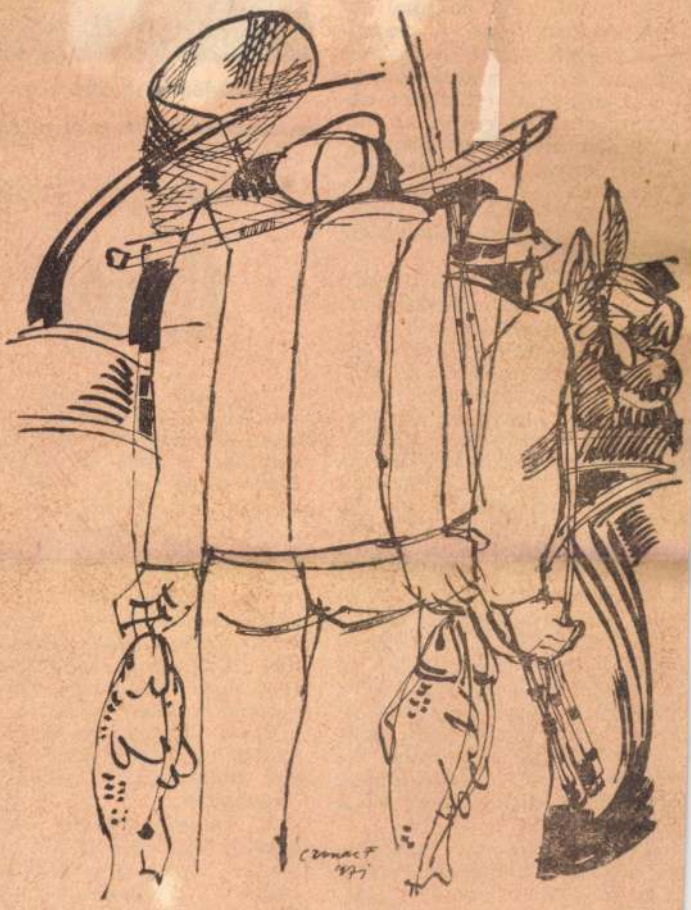

Czinke Ferenc munkája

SAJTÓFIGYELŐ

között. A kel
let között me
és kisdobos cs
nyesen dolgoz
rőmozgalom a
len irányításá
felnőtt társada
sét. Növekedet
lya és tekintél
vezetőségek
funkcionáltak, t
a gyermekönkor
tivitására. Az ör
kormányzat legjobb megvalósítói lettek. A megbízatások rendszere, a tisztségviselők munkája, képzésük e közösségben előrehaladottnak mondható.

A beszámoló, a határozati javaslat és az állásfoglalástervezet, valamint a szóbeli kiegészítés fölött sokrétű, alkotó vita bontakozott ki. Számos terület küldötte örömmel szólt azokról az eredményekről, amelyeket a KISZ-tagok a párt irányításával, az állami és a társadalmi szervek segítségével az elmúlt négy esztendőben elértek. Kellemes érzés volt hallani a Tiszai Vegyikombinát, a Borsodi Szénbányák, vagy az ózdi fiatalok korábbi eredményeiről tanúskodó hozzászólásokat.

Kellemes színfoltja volt a tanácskozásnak, hogy 12 órakor piros nyakkendős úttörők vonultak a terembe, virágcsokorral, emléklappal, úttörőjelvénnyel köszöntve a részvevőket.

A vita további részében felszólalt *dr. Bodnár Ferenc*, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a megyei pártbizottság első titkára.

Politikai köny

Ünnepi n

November 6-án, szombaton kezdődött az országos politikai könyvnapok eseménysorozata, a Kossuth Könyvkiadó évről évre ismétlődő akciója, amely tíz esztendő alatt hagyománnyá vált. A politikai könyvnapok Borsod megyei megnyitójára tegnap, hétfőn délután fél 5 órai kezdettel került sor a mezőcsáti Egressy Béni Művelődési Központ nagytermében több mint száz meghívott és érdeklődő jelenlétében.

Balogh Miklós, az MSZMP Mezőcsáti járási Bizottságának titkára nyitotta meg az ünnepséget.

Az ünnepi beszédet Deme László, az MSZMP Borsod megyei Bizottságának titkára tartotta. Elmondotta, hogy míg a korábbi években a mozgósítás volt a politikai

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 188-068, 337-746, 340-726

Czinke Ferenc

NÉPSZABADSÁG

1971 MÁJ 9.

1021

CZINKE FERENC RAJZA

AZ ELŐ

Igyekszem rövid lenni.

A jelen kiadásban szereplő verseim közül az elsők 1935-ben láttak napvilágot.

Az itt közölt próza utolsó lapjait 1966-ban írtam.

Ilyen módon az olvasó elé terjesztem harminc év termését.

Az itt összegyűjtött művek természetesen csupán egy részét képezik az általam írt és leközölt munkáknak. Ez alatt az idő alatt hadi- és utazó tudósító voltam, néhány évig újságot szerkesztettem, kétszer voltam folyóirat-szerkesztő, rengeteg tudósítást, tárcát, riportot, kritikát, cikket, glosszát írtam.

Szerettem és szeretem az újságírói munkát, de ennek a munkának van egy elidegeníthetetlen sajátossága: minél jobban halad az idő, a múltban írott munkái közül az embernek egyre kevesebbet van joga az olvasó figyelmébe

/ 1021

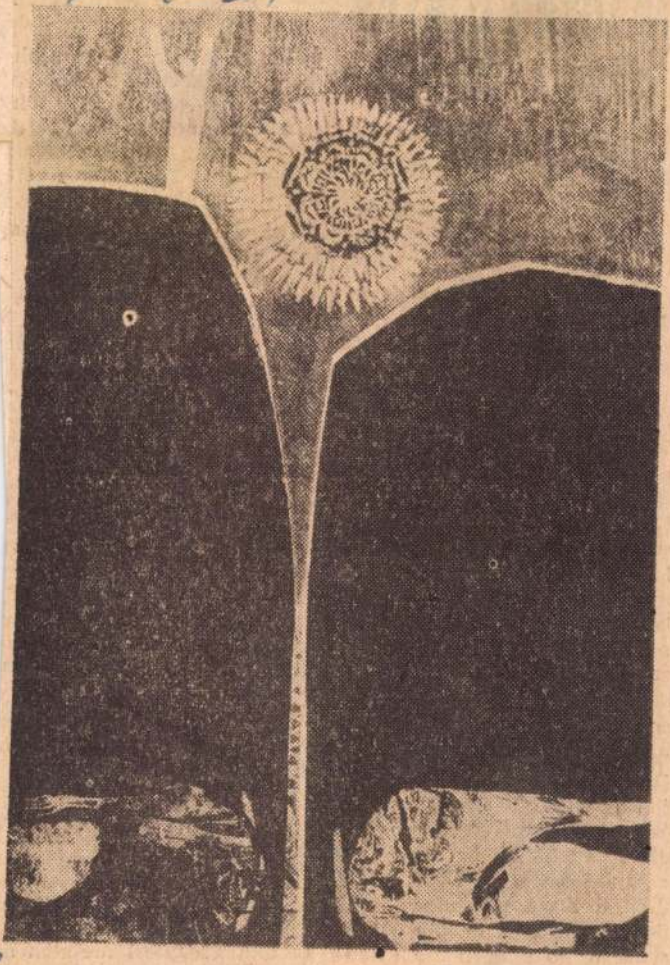

SIEG DES LEBENS
Holzschnitt von Ferenc Czinke

unserer Kraftreserven auf b

MAGYI

BEWI
AN DER

Die 25 00(
Mittelschule
Studienjahr
14 000 Plät:
sitäten un
werben.

Aus diese
sichtlich,
vorjähriger
sich schor
mal gemel
sichtigen -
sem Jahr
der zwei
wiesen wi
flüchtigen

1971 MÁJ 10

BUDAPESTER RUNDSCHAU

SAJTÓIGAZGATÓSÁG
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726

Czuke Ferenc

scheint es gegenüber den vielen Bewerbern zu wenig Platz an den Universitäten zu geben. Dieses Problem ist, wenigstens scheinbar, von Jahr zu Jahr unverändert.

Wenn wir aber eine längere Zeit in Betracht ziehen, können wir feststellen, daß dieses Bild gar nicht so eindeutig ist, es wird dagegen klar: das Wesen dieses gesellschaftlichen Problems ist ein anderes. Gelangte vor etwa fünf Jahren etwa nur ein Drittel der Bewerber in die Hochschulen, so stiegen die Chancen der Mittelschulabsolventen von Jahr zu Jahr doch etwas an. Es lohnt sich auch die Zahl derer zu berücksichtigen, die bei der Aufnahme-

strie, und wir [illegible] Aluminiumverarbeitung z Produktion von Halbferti und Fertigprodukten, wodur wir zur Befriedigung des B darfs in den RGW-Länder beitragen.

Ungarn wird in den folgen den Jahren — als Teil d Entwicklung der Petrochemi — eine große Äthylenfabril nach neuesten technischen Er kenntnissen ausgestattet, i Betrieb setzen. Das unga risch—sowjetische Regie rungsabkommen, das auf der Prinzip der Planabstimmun beruht, garaniert die sich au der gemeinsamen Ölleitun ergebenden Kooperationsbe ziehungen mit dem sowjeti schen Partnerunternehmer und durch den gegensei tigen Austausch der ab

1971 JUL 31
1021

Czinke Ferenc

Czinke Ferenc:

Víznél

Gyöngéden, vigyázva öleli a csokrot. Bársony simogatja az állát.

Barátja, Illés megáll vele szemközt. Felrezzen. S megrezzen a virág szálanként.

Illés zsebében tartja a kezét.

Dehd el! — Szeme furcsa. Ne-

v

s

l

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
NÉPSZAVA

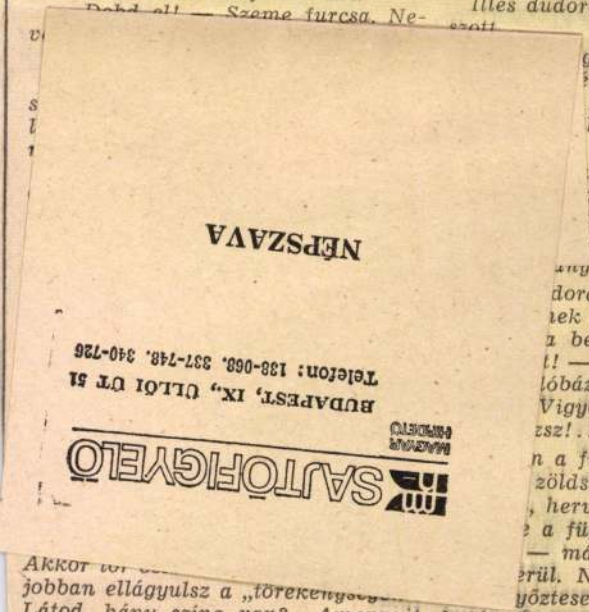

Akkor tör ...
jobban ellágyulsz a „törekénys...
Látod, hány színe van? Amennyit akarsz. Törd össze, tépd szét. Nem érdemel életet. Kakukkfióka! Törjed, mert téged tör össze!... Törjed, zúzzad!...

S megint harci kedv. Kaszálja a sok virágot. Két marokkal tépi, hányja. Vadul forog. Röhög és kiabál.

markot a széttaposott virágból, s gyúri a zsebébe. És mormol valamit furán. — Porba tiporni a gyönyörűt..., megalázni..., megsemmisíteni..., megsemmisíteni...

Érthetetlen.

Illés dudorász. Egész úton dudorászott.

...ga. Sárga és téglalap.
...ér vonalakat húztak rá.
Az is téglalap, mert be-
...lat, meg az ablakot. Az
S a függöny leng, mint
... hálója... A legszebb
... leng. A legszebb lány
...t lakik... Jó lenne át-
...önyön. Itthon van-e a
...ny?

...dorász. Átöleli Gábor nya-
...nek a ház előtt.

...a belegabalyodik a hálóba.
...t! — szoktak kiáltani ilyen-
...lóbázva az ütőt. Illés zsebé-
... Vigyorog.
...zsz!...

...n a függöny, ahogy nekicsa-
... zöldség. A széttaposott, ösz-
..., hervadt virág szálanként
... a függönyről. A szobába.
... — mállik szét a labda. Illés
...erül. Nevet csendesen. Kajá-
...yőztesen. Gábor nevet vele
bután. És mennek tovább. Nem lehet érteni Illést.

Fekete macska — betűzi Furulya, a barátok leghosszabbika.

Ódon, fekete betűk sárga papíron, hogy „Petőfi" mozgóképszínház és hogy előadás ekkor és ekkor. A „Fekete macska" kék vízfestékkel van rápingálva. Maszatosan. A sárga pa-

...
olyan helyre ül, amire tartja magát. Majd nézd meg. Az első sorok végig üresek. Mert aki sokra tartja magát, nem ül előre. Itt mindenki sokra tartja magát. Hát én éppen ezért nem tartom magam semmire. Ennyi az egész.

— Hátulról csak jobban látni.

— Mindegy az itt komám, ebben a csöpp fáskamrában.

S igaz minden, amit Illés mond.

Orruk összeér a mozivászonnal. Szürke a mozivászon a piszoktól, portól. Amióta kifeszítették a falra, nem mosták ki. Előttük hát nincs semmi, csak a mozivászon. Mögöttük öt-hat üres sor. Az üres sorok után vagy három teli sor, aztán meg a páholy, fenn a színpadon. Akik a páholyban ülnek, azok is beleverhetik fejüket a vászonba.

A moziban huszonötös körte világít. Istállólámpa... Azok a túlsó parton, mintha szürkület vonná be, egybefolyik az ábrázatuk. Az üres székek meg mögöttük hullámzanak. Mint a folyó. Feketék a székek, mint a folyó szürkületben.

Illés rátámasztja állát széke támlájára s bámul átfele szórakozottan a „túlsó partra". Furulya izeg-mozog, nyújtja zsiráfnyakát. Kopasz meg Dodó újságpapírból apró galacsinokat gyúrnak, s pöckölik át a „túlsó partra" röhögve.

— Mi a cél?

— Hosszú Dóri kese orra.

Prüszkölnek, vihognak. Illés elfordítja fejét, s mormog maga elé:

— Fekete macska... — Nekiveti szemét a vászonnak. — No mi lesz? Kezdik már?

Czinke Ferenc

1021

Czinke Ferenc: Ősi szerszámok I.

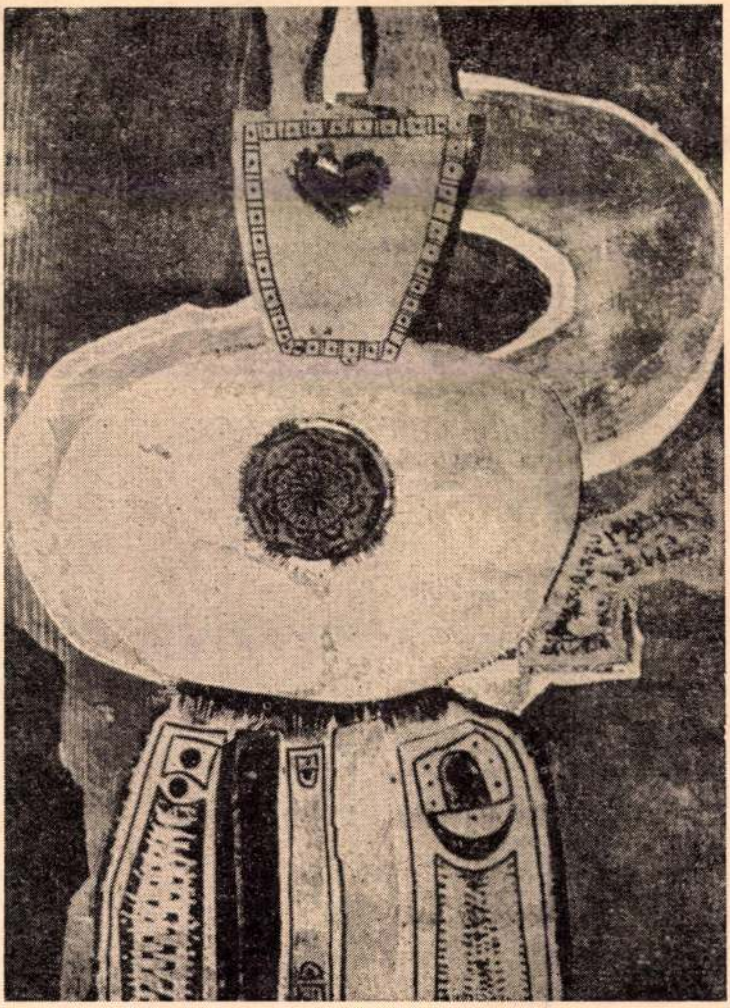

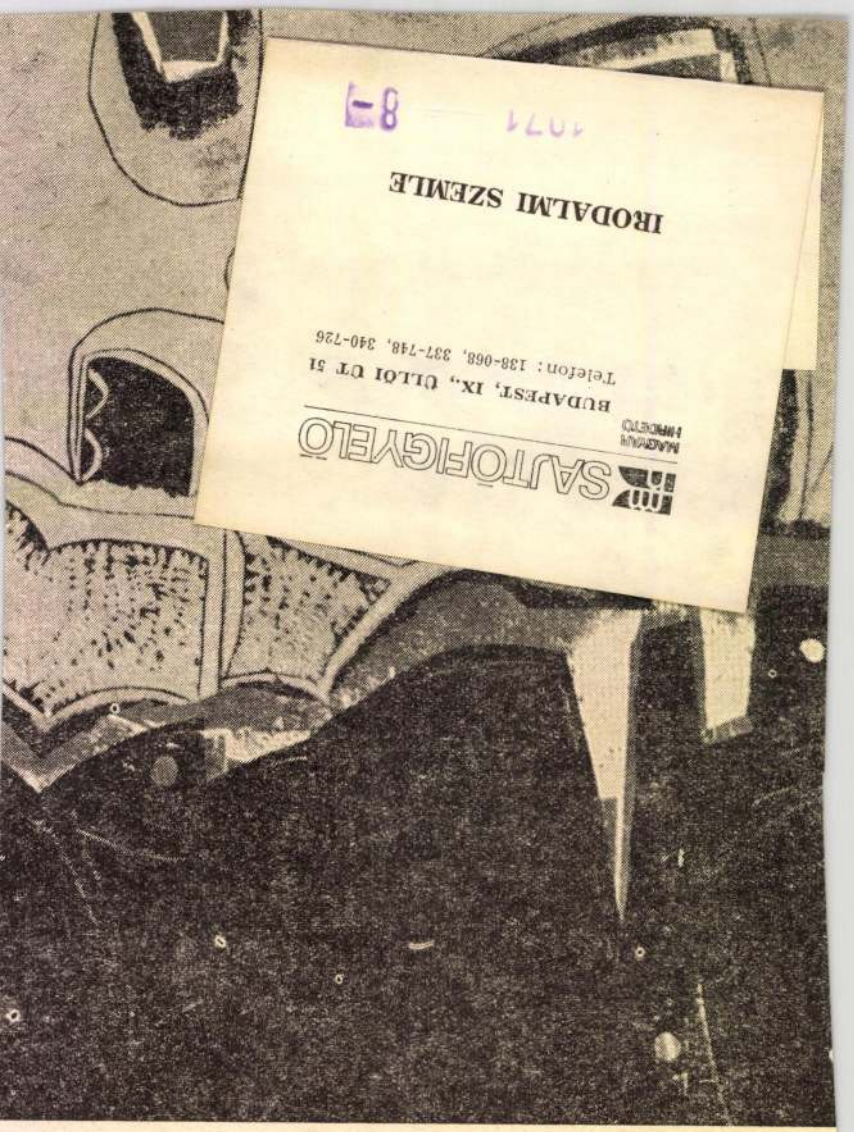

Czinke Ferenc: Ősi szerszámok V.

0

IRODALMI SZEMLE
1971 8

1021 Czinke Ferenc

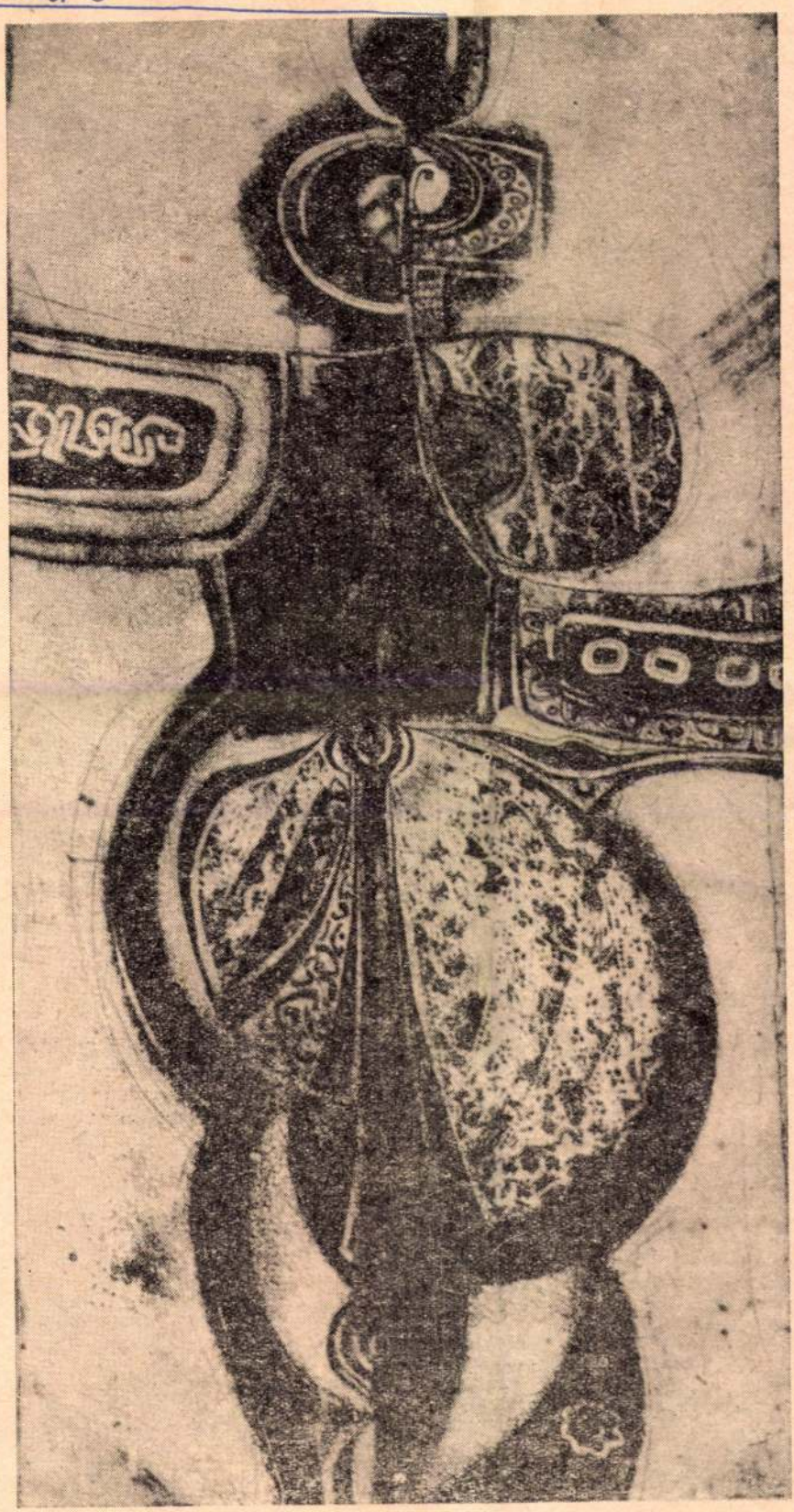

Czinke Ferenc: Szlovák táncok IV.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

tépelődők

Vigyél bennünket kísértésbe,
készíts faragott képeket,
mutasd szépséged kőbe vésve,
áhítjuk léha éneked,
gyújtsd fel tintaszín éjszakáink,
lássuk mit ér a drága lét,
ha ránk öntsz a betvár halálig
kölnivizet és trágyalét.

Vigyél bennünket kísértésbe,
legyen hát, röffenjen a nyers,
a csodaváró nemzedékre
zúduló csélcsap antivers,
kilencedik szimfóniánkat
vezényelje szerelmes kéz,
jöjjön öröm, jöjjön bánat,
mindenünk ez a torz egész.

Vigyél bennünket kísértésbe
egyszer emitt, másszor amott,
legyünk dac végső menedéke,
tapintsunk izzó csillagot,
csak soha bénán meg ne állíts,
lankadással ne verd agyunk,
hadd hirdessük fennen máris:
tépelődünk, tehát vagyunk.

mégis

Mégis hinni kell benne,
az utánamjövőben,
kinek emléke nincsen
zajló Walpurgis-éjről,
boszorkányszombatokról,
ember húsát zabáló
emberszabású rémek
romhalmazon feneklett
dermedt indulatáról,
mit vad vezényszó érlelt,
s forgószelek kísértek.

Legyen most vallásod
köznap szüremlő rendje,
hurrát harsogni nyáron,
ámént rebegni télen,
dátumokkal cicázni
hűséges vonzalomban,
dolgod tenni, de közben
türelmesen danázni,
e csillagon teremtve
bűséges és lakályos,
mégse mindíg szabályos,
már ezer éve vágyott,
jóillatú világot.

madárijesztő

Madárijesztő áll a kertben,
hóna alá befúj a szél,
madárijesztő áll a kertben,
tőle a kis veréb se fél,
nehéz, lidérces poshadt álma,
kabátújja magasra szállt,
mintha Hamlet gesztikulálna,
latolva életet, halált.

Viharvert cimbora, hatalmad
volt-nincs, elcsapnak télire,
kamrában az édes magvak,
kívül vigyázni nincs mire.

* *1972-ben jelenik meg a költő (aki 1939-ig Szlovákiában, s 1939-től 1945-ig a Szovjetunióban élt) gyűjteményes kötete („Varázslat nélkül"), Budapesten. A fenti versek ebből a kötetből valók.*

Czinke Ferenc: Köszöntő piros virággal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

a király

A király a küszöbön ült, és egy pálcikával jeleket rajzolt a porba. Országokat, birodalmakat, végtelen mezőket, folyókat és tengereket. Tengereket, amelyek befogadják a folyók áradását. És hegyeket is írt a király a porba, s felnyúltak az égig.

A kisfiú, aki mellette ült, csendben figyelte a királyt és a porba rajzolt ábrákat; a birodalmak, a tengerek, a folyók és a magasba szökő hegyek születését.

— Eljön az idő — magyarázta a király a kisfiúnak —, amikor minden határt eltörlök, és a föld egyetlen ország lesz. Így! — mondta, és tenyerével elsimította a homokba rajzolt jeleket.

Az országok és birodalmak eltűntek, nem voltak többé se folyók, se hegyek, se tengerek.

— Az én országomban magasabb lesz az ég és mélyebb a folyók medre. Mindent megváltoztatok, királyi akaratom szerint.

Felemelte a fejét, derekát büszkén kiegyenesítette, megmerevedett, önmaga szobrává változott, bronzból és napsugárból való szoborrá, kívül és belül. Felizzott önnön ragyogásának tükrében.

A fiú, aki mellette ült a földön, csodálkozva nézte az átváltozást, s érezte, hogy a király most lett igazán királlyá.

A király távolba néző szeme átsuhant a halandó dolgok fölött, s térdén heverő nehéz, bütykökkel és hegekkel teli öklei felkészültek a világ átformálására.

Az akácfák, amelyek eddig mozdulatlanul álltak a délutáni hőségben, megrázták nehéz lombjukat, és nyugodt méltósággal a király elé léptek. Megrebbentek a kerítés tövében növő haszontalan bodzabokrok is, hogy tisztelegjenek a király előtt; ágaikról néhány ijedt madár emelkedett az ég felé.

A király méltósággal fogadta a hódolatot. Bronz fejével némán bólintott, bütykökkel, hegekkel teli kezét kissé felemelte, áldóan, mint Krisztus az utolsó vacsorán. Arcának fémmerevsége oldódni látszott, vonalai újra megteltek melegséggel.

— A királyról tisztelettel kell szólni — mondta.

„A királyról tisztelettel", ismételték az akácfák és a bodzabokrok.

— A királyról tisztelettel — mondta velük a kisfiú is.

„A királyról tisztelettel", gyűrűzött tovább a hang a délutáni fényben, s meglökte a fák lombját. A bogarak egy pillanatra megálltak végtelen útjuk közepén, a lovak felhorkantak, s lent a falu végén elbőgte magát a karámba zárt magányos bika. A tó vize is megremegett, nagy hullámgyűrűket villantva az ezüsttestű halak mozdulatlan árnyai felett. Megdördült a hegyek gyomra, súlyos, nagytestű kövek indultak lefelé a meredek lejtőkön, nyomukban por szállt az égre, mint a füst.

— Így — bólintott a király a nap felé, majd helyükre parancsolta az akácfákat.

Az akácfák tisztelettel meghajoltak a király árnyéka előtt. A bodzabokrok még perdültek egy utolsót, s engedelmeskedvén a királyi parancsnak, elcsöndesedtek a kerítés mentén.

A kitágult világ lassan összezsugorodott. Csönd lett újra, nehéz, mozdulatlan nyári csönd.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPJAINK

Czinke Ferenc

1972 FEB
1021

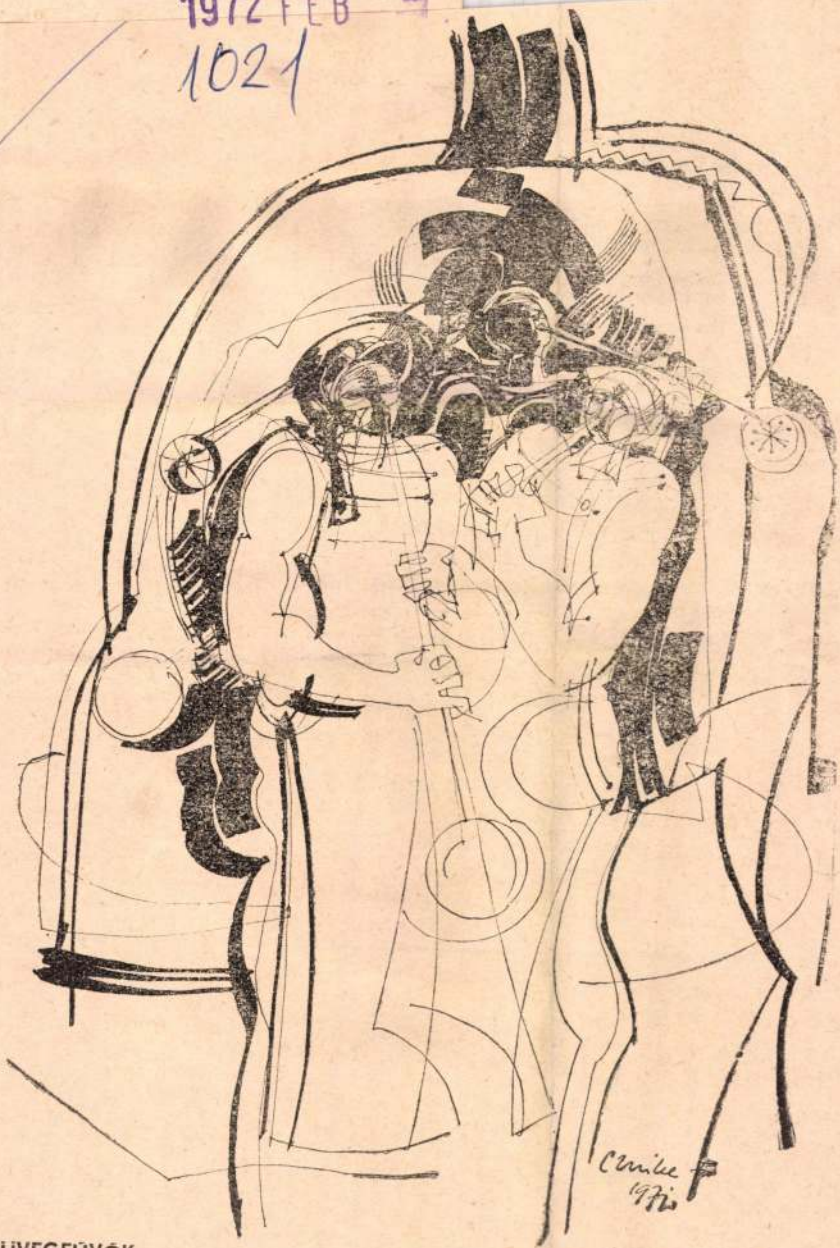

ÜVEGFÚVÓK

CZINKE FERENC RAJZA

Ott élek

Az udvarban jósz
pálinka parancsol.
Elnyúlva halom pénz hever,
elégedett, ínség nem rágja zsombékjait.
A tudat csombékjait
a lét bogozza,
amikor az összkomfortos tisztaszobák
pancsolnak a nyárikonyhák
rántott levesében.
Diófa bókol.
Levelében sötét ver sátrat.
Reggelig kinyújtózva alszanak a házak.
Kutyák pörlekednek,
támadna kedvük holdat harapni.
Árokszélen macska kutat,
sündisznó lopja el a kertet.
Békésen horkolnak az utak,
hajnali járókelők rugdalják félre
róluk a csendet,
munkába mennek.
Kezükben szerszám nyújtózik,
sajog a karja,
de nem ülhet otthon,
belehalna
a semmittevésbe.

etnek.

k,

késeket.
fényeket.

lva
—.

bb. S a ro-
iaországban

zokében is,
kij, mert ő
róla, a ma-
ta" tartotta
szabadságuk
gukat, mint
olt hazájuk,
Európában.
, mert az ő
ázia" volt az
egy hindu,

Hiába olvastam gyerekkoromtól kezdve mindent, amihez csak hozzájutottam, most újra kell olvasnom az egész világirodalmat. És csak azt érdemes újraolvasni, ami nem avul meg, de azt aztán igen. Ha elgondolom, hogy milyen keveset értettem én mohó autodidakta fejemmel az igazi irodalomból, akkor elszégyellem magamat. Hát lehet az, hogy én azelőtt olyan buta voltam? De hiszen akkor milyen jogon vagyok én író? Nem voltam csodagyerek, de nem voltam betűmoly, könyvkukac sem. Mindig olvastam és mindig úgy hittem, értem is. Tizenhat éves koromban olvastam Tolsztoj Mi a művészet-ét és a Feltámadást. Nem dicsekszem azzal, hogy az elsőt igazán értettem, mert nem emlékszem, mit mond Tolsztoj, de a másodikat már értettem. De különösen jól értettem A. France Pingvinek szigetét és a Pártütő angyalokat,

Czinke Ferenc

„Koskirály" c. Gametszetének
reprodukciója a 7. oldalon

Napjaink 1972 januári

Czinke Ferenc

„Üvegfúvók" c. zajta az
5. oldalon

Napjaink 1972 februar

Czinke Ferenc

„Mönsteras" c. rajza a

3. oldalon

Napjaink 1972 augusztus

Czinke Ferenc

rajza a 2. oldalon

„Illusztráció Baranyi Ferenc „Vérzik a kaz"

c. versébez.

Napjaink 1972 július

Czinke Ferenc

rajza a 12. oldalon

„Az út mellett"

Napjaink 1972 september

Czinke Ferenc

„Mátrasele" c. rajza
a 6. oldalon

Nápsava 1972 március 18

Gíule Ferenc

Radnóti illusztrációja

a 4. oldalon

Napjaink 1969 julius

Czirbe Ferenc

lapja a 10. oldalon

Napjaink 1967 szeptember 1

Czinke Ferenc

„Románcsép" c. művének
reprója a 7. oldalon

Napjaink 1967 október 1

Gilde Ferenc

Repta a 4. oldalon

Napjaink 1967 november 1

Czinke Ferenc

„Találkozás" c. lineáretszete

az 1. oldalon

Napjaink 1968 augusztus

Gzimke Ferenc

„Betlehemesel" c. tűzzománcának

reprodukciója az 1. oldalon

Napjaink 1968 december

Czinke Ferenc

„Svédország" c. rajza

a 7. oldalon

Nápszava 1970 december 5.

Czinke Ferenc

„Szoba" c. rajza a 7.

oldalon

Népszava 1971 július 3

Czinke Ferenc, grafikus

Rajz:

Rajz.

Czinke Ferenc rajza, augusztus 20. 16.

Népszabadság, Bp. 1971. aug. 20.

Czinke Ferenc

Zajza „Illusztráció" az

1. oldalon

Napjaink 1967 január 1

Czinke Ferenc

rajza az 1. oldalon

Nagyjaink 1967 május 1

Czinke Ferenc

„Bika hava" c. rajza

a 3. oldalon

Napjaink 1967 május 1

Czinke Ferenc

Réfkarca a 2. oldalon

Napjaink 1967 junius 1

Czinke Ferenc

„Vietnam" c. rajza az

1. oldalon

Napjaink ~~1968~~ 1967 augusztus 1

Czinke Ferenc

rézkarca a 7. oldalon

„Zodiák jele"

Napjaink 1966 május 1

Czinke Ferenc

Zajza a 11. oldalon

Napjaink 1966 május 1

Czinke Ferenc, grafikus

Rajz:

Repr.

Czinke Ferenc: Falusi utca

M.S.

Népszabadság, Bp. 1971. dec. 12.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

1971 AUG 20

1971. augusztus 20. péntek

1021

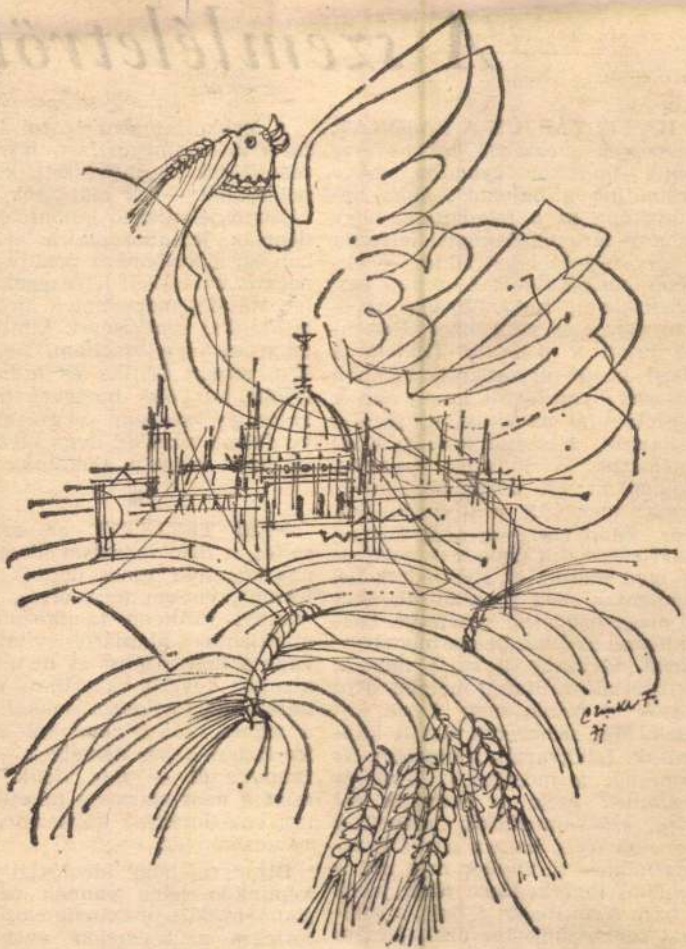

Czinke Ferenc

CZINKE FERENC RAJZA: AUGUSZTUS 20.

1971. aug

A szemléletről

HA FELTÁRJUK A BAJOKAT, némelyek szemében mi keveredünk politikai gyanúba, hogy „csináljuk a bajokat", noha nekünk épp az a feladatunk, hogy szigorú tárgyilagossággal jelezzük a társadalmi tendenciákat... — ekképp panaszkodott a minap egy értekezleten tudományága nevében egy jeles szakember. Eszembe jutott a primitív félelem a „bajt hozó" orvosokról, továbbá sok-sok olyan tévhit, amely oknak tüntetve fel az okozatot, gátolja a javító-, a segítőmunkát. Közmondások is jutottak eszembe. Például ez: aki korpa közé keveredik, megeszik a disznók. Sok száz, talán ezeréves népi tapasztalat sűrűsödik ebbe a mondatba: hányan buktak el, sározódtak be, rokkantak meg azok közül, akik jó meggyőződéstől vezérelve, tiszta kézzel nyúltak bele a mocsárvilágba. Gyakran a saját társaik, akikért alászálltak a mélybe, nem hitték el róluk, hogy tiszta kezűek. Még szemrehányást is kaphattak: felkavarták a mocsárt, ők csinálták a mocsárt... Ismerős dallamok ezek, s nemcsak ősi népi szólásmondások közvetítik hozzánk őket, hanem aktuális tapasztalatok is. Olykor még ma is azokkal ingerkedünk, akik jelzik a bajt. Nem magát a bajt, a rosszat igyekszünk legyőzni, hanem azt, aki hírt ad róla.

Aligha akad kritikus a művészeti élet különböző területein,

A gyakorlat sem igazol ilye fajta munkamegosztást, hiszen maradjunk a művészeti kriti példájánál — az alkotások sz rájában jelentkező különféle t denciák jelentkeznek a kritil ban is; a különböző pozitív v negatív művészeti jelenségek m lett mindig megszólal a megfe lő kritikai zenekíséret. Elhibáz tehát az olyan szellemi helyz kép, amely kritika és művés között húz éles határvonalat. valóságos szellemi vonzások taszítások nem az ilyen elvála tó vonal mentén alakulnak k

*

NEM TEKINTVE az egyh sajtót, a nem marxista ideológ nak ma már nincs nálunk n fóruma, viszont úgyszólván va mennyi fórumon találkozunk marxizmus alapjáról vitath vagy a marxizmust és nem m xizmust keverő, eklektikus vil nézeti megnyilatkozásokkal. a színes, sőt olykor túl szí ideológiai képet némelyek — relmetlenül — úgy ítélik m mint a nem marxista nézeteki tett engedmények kárhozatos vetkezményét.

Bizonyos, hogy ideológiai ö képünkön jelen vannak az gedmények, s hozzátehetem: a lösleges, szükségtelen engedi nyek nyomai is. Ezt a képet e sorban mégsem az „engedi nyek" jellemzik, hanem az

1021

Czinke Ferenc

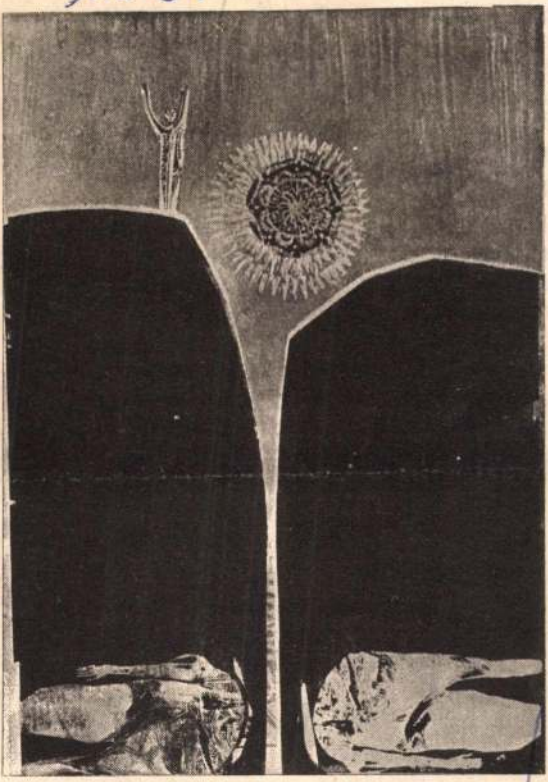

Czinke Ferenc: Az élet győzedelme

hogyan érvény
az embert" el
sugároznak az
művek, a töm
lyen életformá
az egész élet (t
csülése és segít
másik emberér
— érzett felelő

A permanen
sen jelentheti s
skolázást köve
zésben való ré
ődés és az isk
osabb kapcsol
az egész életer
nyekhez igazod
minden közlő
ével. Ilyen elgondolásra való tekin-
ettel hangoztatják ma gyakran az
skola tehermentesítésének lehetősé-
gét, a tanulás megtanításának és
megszerettetésének elsődleges fontos-
ságát, a gyorsan évülő ismeretanyag
ögzítése helyett az ismeretszerzés
módszereibe való bevezetést, eszkö-
ök rendelkezésre bocsátását és keze-
ésük megtanítását stb., stb. Mindez
gaz, és mindennek kikerülhetetlenül
i kell hatnia az eddigi iskolázásra.

1971 JUL

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Társadalmi Szemle

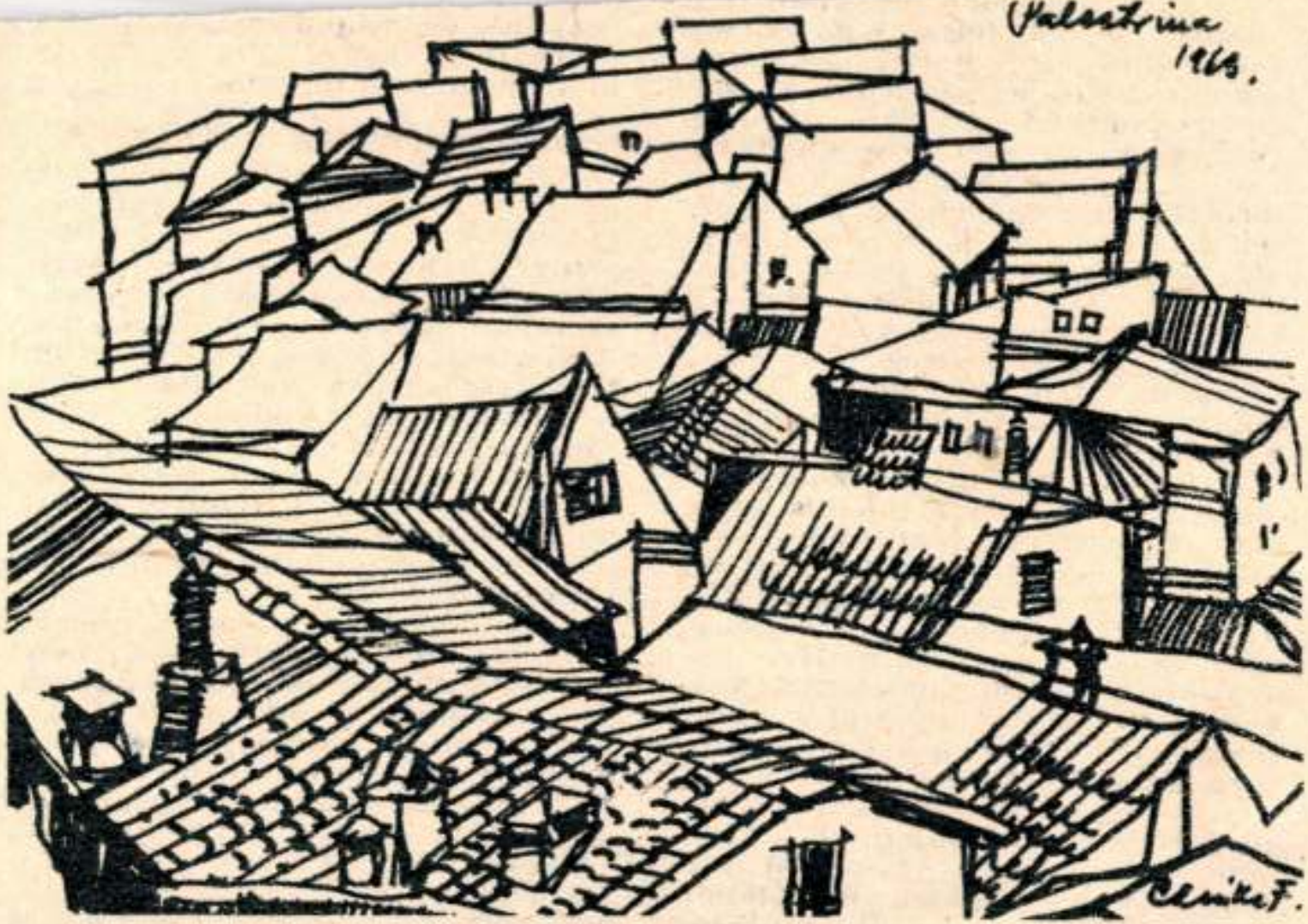

Czinke Ferenc: Palestrina

Czinke Ferenc

Szoc Murenyelény
1964 jan

Az egyre sokasodó ügyviteli feladatok, az adminisztráció, a bürokratikus megkötöttségek mindinkább háttérbe szorítják a művelődéspolitikai célkitűzések megvalósítását, az elvi irányító munkát, a film népművelő és tudatformáló szerepének érvényesítését, az élet által megkövetelt, sokoldalúan jelentkező egyedi vizsgálódást, az elemző munkát. A vállalat központja és a különböző megyei, járási, községi szervek, valamint a moziüzemek között hiányzik a megfelelő kapcsolat, s az egész központi munka — ennek következtében a moziüzemek munkája is — egyre inkább elszakad az élettől, a mindennapi gyakorlattól. A moziüzemi vállalat központja — művelődéspolitikai, irányító- és ellenőrző tevékenységének jellegét elveszítve — ügyintézői és adminisztrációs központtá fejlődött, amelyet a mechanikus, a jelentéseket feldolgozó munka teljesen leköt. A vállalat egész munkájában és tevékenységében elsősorban a gazdasági és ügyviteli, ügyintézői feladatok érvényesülnek a vállalat alapvető feladatát képező művelődéspolitikai célkitűzésekkel szemben. Mindezekből következik,

lyoknak és csoportoknak, mint az iparban a műszaki, a kereskedelemben az áruforgalmi osztályoknak.

A szakszervezeti bizottság és a vállalatvezetés egyik fontos feladata a nevelőmunka megjavítása, valamennyi dolgozó műveltségi színvonalának és kulturális tájékozottságának emelése, rendszeres szakmai továbbképzés biztosítása. A filmszakszervezetnek és a filmfőigazgatóságnak meg kell oldania a moziüzemi vállalatok egyes munkaköreinek szakmásítását, ki kell alakítaniok az egységes szakmai továbbképzési rendszert. Vállalatunk az ezirányú munka segítése érdekében több kézikönyvet jelentetett meg.

Az irányító és ellenőrző munka színvonalának emelése, a helyi szervekkel való jobb együttműködés érdekében vállalatunk általános ellenőri hálózat létrehozását határozta el. Az eddig foglalkoztatott külön műszaki és gazdasági ellenőrök helyett **általános ellenőri csoporttal** végeznénk el a feladatokat. A csoport tagjai műszaki, gazdasági és propaganda komplex ellenőrzéseket végezve, az adott terület gaz-

1021

PALESTRINA

(Czinke Ferenc rajza)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁDI NÉPÚJSÁG

1964. január 2

Ko

Külkereskedelmi vállalataink útján „negyvennél több országból, negyvenöt millió forint értékű exportárura kapott megrendelést 1964-re a Salgótarjáni Öblösüveggyár. A világszerte ismert salgótarjáni csiszolt készletek mellett

az utóbbi években egyre nagyobb szerepet kap a külföldi megrendelésekben a festett árukészlet is.

A festő üzem „népművészeinek" keze alól kikerült mestermunkákat ezelőtt generátorgázzal fűtött kemencében égették. A gyakori 20-30 fokos hőingadozás azonban sok selejtet okozott, de a régi kemence alacsony teljesítőképessége miatt a növekvő igényeket sem tudták volna kielégíteni. Ezért a FERUNION külkereskedelmi vállalat ajánlatára 1962 végén az egyik belga cég által gyártott korszerű elektromos beégető kemencét vásárolt az üveggyár. A vásárlás is a szokásostól eltérő módon bonyolódott le.

A salgótarjániaknak tervenfelüli exportüvegáruval kellett kiegyenlíteniök a csaknem kétmilliós értékű berendezést.

A módosított határidőre a kenyérgyár

Sok szó esik manapság Salgótarján kenyérellátásáról. Ha nincsenek is égbekiálltó hibák, gondok bőven akadnak. Öt üzemben dolgozunk.

és a malomszerelők dolgoznak. Lesz még munkája az Élelmiszeripari Gépgyárnak, a Fűtésszerelő Vállalatnak és az ÉM. Csőszerelő Vállalat 5. sz.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Czinke Ferenc
NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

1964 FEB 15.
1021

NÉPUJSÁG 1964. február 15.

OLASZ FALUCSKA

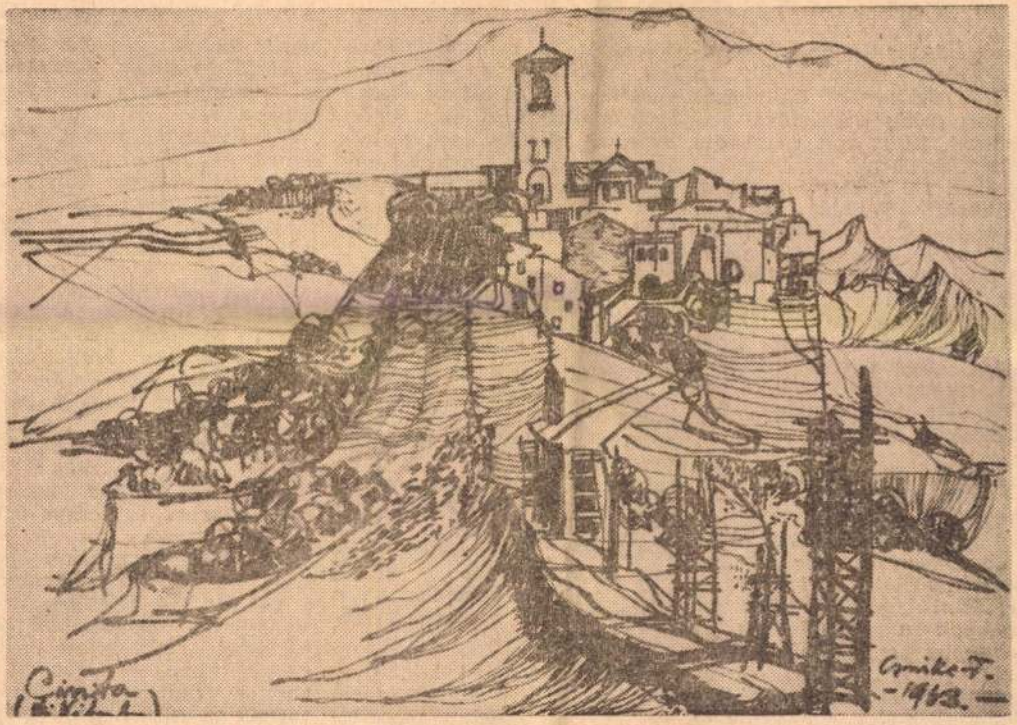

(Czinke Ferenc rajza)

A tetteken a sor

Régi szokás egy értekezlet hasznosságát, a résztvevők aktivitását a hozzászólások számával jellemezni. Itt is volt rá gondja valakinek, hogy összeszámlálja őket. De a Nógrád megyei Építőipari Vállalat műszaki tanácskozását, amelyen a vállalat *egész évre szóló műszaki intézkedési tervén* vitatkoztak, mégsem a tizenhét felszólaló statisztikai megállapítása fémjelzi. Jó érzés tanúsítani, hogy a vita ezúttal a szó legszorosabb értelmében *vita* volt. Élénk, alkotó, termékenyítő.

Persze, ami igaz, az igaz — volt min vitatkozni. Ez a megállapítás több szempontból is érvényes. Vitára ösztökélt elsősorban az a tény, hogy *a vállalat idei termelési feladatai forintösszegben nagyobbak a tavalyinál*, sőt a a munka bonyolultsága, munkaigényessége, a minőségi követelmény is növekedett. Tudomásul kellett ezt venni és tevékenyen hozzálátni, hogy *a más iparágakhoz képest elmaradott, sok tekintetben még ma is kézműves jellegű kézdolgozója — mérnök, technikus, technológus — közreműködésével állítottuk össze.*" Ennek köszönhető, hogy az értekezlet résztvevőinek jelentős hányada, a főmérnök előterjesztésének *passzív hallgatása helyett* egycsapásra *a terv tevékeny alkotójává* lépett elő.

A korszerűségre való törekvés jegyeit viseli magán a tervezet tartalma is. Ebből a szempontból annak három irányzatát szeretnők megvilágítani; kiragadni néhány olyan pontját, amely üzemszervezési, illetve munkaszervezési jellegű, amely a korszerű építési, építésszervezési módszerek terjesztésére irányul, továbbá, amely — az előző két célkitűzéssel szerves összefüggésben — a gépek jobb kihasználását, a munkaigényes műveletek gépesítését írja elő.

Abból a tényből kiindulva, hogy az idei feladatok zöme — az építkezések nagyságrendje és munkaigényessége szerint — *a megyeszékhelyen koncentrálódik*, a munkaerő-ellátás az [illegible] ban is fontos, nagyobb koncepciójú vállalati elgondolások kimunkálására és véghezvitelére.

Figyelemre méltóak a tervezetnek a folyamatos építésszervezési módszer kiterjesztésére tett javaslatai is. A Pécskő utca északi oldalán épülő hat toronyházon kívül *folyamatos építésszervezési módszert szándékoznak bevezetni* a Pécskő utca déli-alsó oldalán megindítandó 256 lakásos település kivitelezésénél. A főmérnök — több felszólaló szerint is — hasonló lehetőséget kínál a Rokkant-telepi tizennégy lakóházból álló építkezés, valamint a Vörőshadsereg úti 150 lakásos építkezés hat egyforma épülete.

Az idei tennivalók sok problémája között is „mumus" a vakolás. A jelenleg épülő legnagyobb salgótarjáni objektumok szinte egyszerre kerültek abba a stádiumba, amikor hatalmas falfelületek várnak vakolásra. *Szinte képtelenség célt érni — a határidők súlyos megsértése nélkül a vakolásnak a vállalat-*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Czinke Ferenc

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 SZEP 26

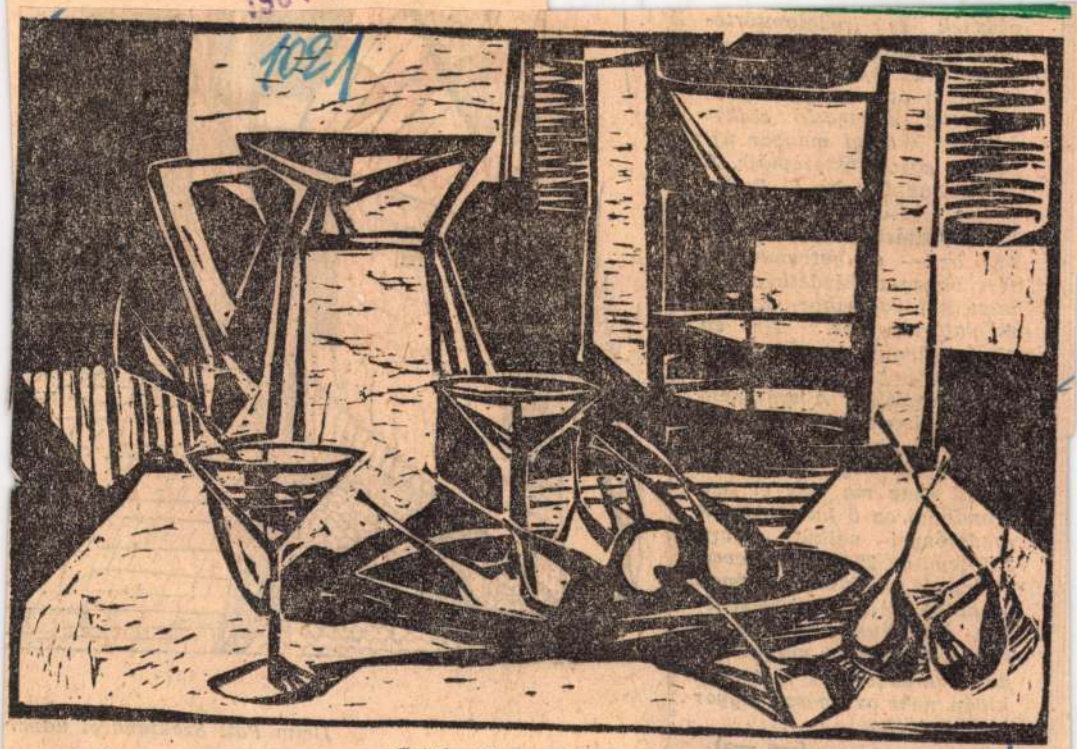

Czinke Ferenc: Csendélet

vésznek és irodalomtörténésznek indult, de korán elragadta az újságírás, és fél századon át a magyar publicisztika kimagasló alakja volt: az erdélyi magyar újságírás egyik főszereplője. A felszabadulás óta él Budapesten. Korábban rangos közigazgatási funkciókat töltött be — és hetvenévesen tért vissza a kezdetben választott hivatásához: az irodalomtörténethez. Tíz év alatt jelentékeny könyvek, tanulmányok, cikkek születtek íróasztalán. A századelő magyar irodalma, Ady és kora, a hatvan év előtti Nagyvárad oly fontos irodalmi élete ma már el sem mondható az ő kutatásainak eredményei nélkül. Most, szeptember 29-én nyolcvan esztendős. Munkakedvének és alkotóerejének teljességében ért ehhez az állomáshoz. Sok további munkálkodó és eredményes esztendőt kíván neki az egész magyar irodalmi élet.

(—s —a)

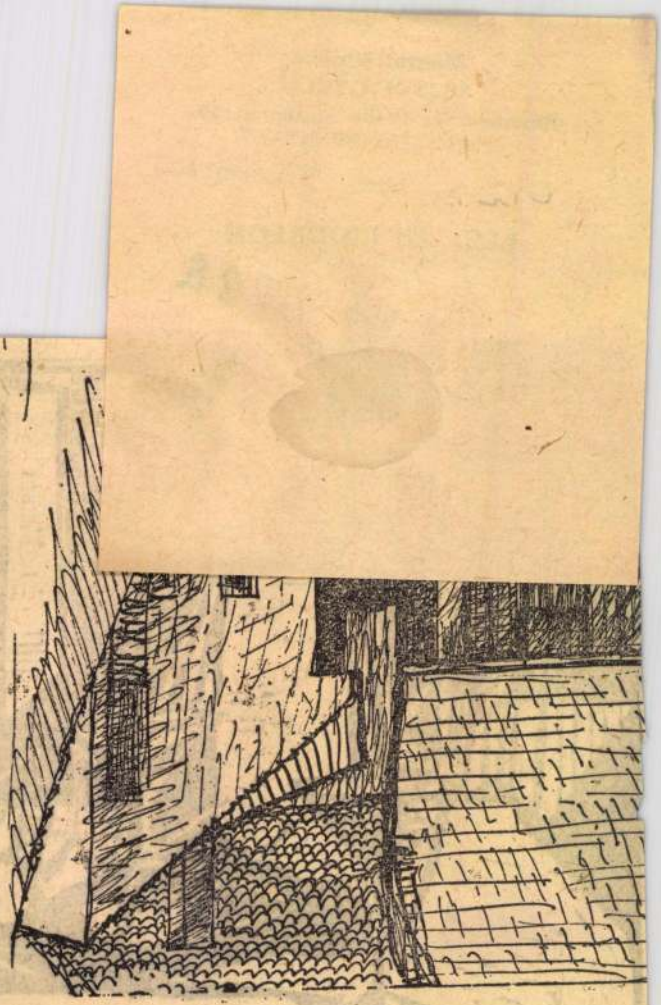

Deim Pál: Szentendrei udvar

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307.

MÁR 28
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

Diósgyőri vár

1221

Czinke Ferenc

A titkosírás történetéből

Messze múltba nyúlik vissza a titkosírás története. Hérodotosz, görög történetíró az i. e. V. században már említést tesz valamilyen láthatatlanná tett írásról. Plutarkhosz, a Rómában élt görög történetíró részletesen tárgyalja a spártaiak híres skytaláját, a legrégibb ismert titkosírást. Bizonyos vastagságú hengeres botra bőrszíjat tekertek fel úgy, hogy a menetek szorosan egymás mellé kerültek.

A szöveget egymást követő sorokban a szíjra írták, minden menetre egy-egy betűvel. A letekert szíjon értelmetlen betűhalmaz sorakozott, amiből csak akkor állt össze a szöveg, ha a szíjat pontosan ugyanolyan átmérőjű hengerre csatolták fel. Így küldte titkos parancsait a király a hadvezérnek. Mindketten gondosan őrizték a hengert.

kolci görög keleti templom vi
lágítását. A templom ideger
forgalmi szempontból is sz
mottevő műkincseinek bemut
tása a korszerűsítés után kön
nyebbé válik.

— *A HÁZINYÚL lesz* borsodi háztáji gazdaság egyik jövedelmező exp „terméke". A néhány meg vő mellé az idén mintegy 40 községben szerveznek nyúltenyésztő szakcsoportot.

— **A MÁGLYÁN elégetett Husz János halálának 500. évfordulóját ebben az évben világszerte megünneplik. Borsod megyében igen nagy hagyománya van a huszita mozgalomnak. A tárgyi emlékek gyűjtését már több helyen megkezdték.**

— *A SPORTFOGADÁSI és Lottó Igazgatóság tájékoztatása alapján, a 13. játékhéten, nem végleges megállapítás szerint, öt találatos lottószelvény nem érkezett. Négy találatot 53 fogadó ért el, nyereményük egyenként 91 ezer 850 forint, hármas találatot 5473 fogadó ért el, nyereményük egyenként 444 forint. Két találatot 153 867 fogadó ért el, nyereményük egyenként 15 forint 80 fillér.*

nos iskolások legjobbjai vesznek részt.

— *AZ ANGOL alsóház csütörtökön megdöntötte az évszázad „agyonülésezési" rekordját. A kincstári folyószámla megvitatására a honatyák 22 óra 32 percet vesztegettek. (Csütörtökön 14.30-tól pénteken 13.02-ig).*

— **KÉKEDEN** vízitorolót építenek tűzrendészeti célokra. Ebben az évben a közvilágítást is bővítik és az utakat is portalanítják.

— *ARTURO Toscaninit megkérdezték, hogy miért ellenzi olyan határozottan a nők felvételét a zenekarba. A válasz így hangzott: „A nők a zenekarban mindig csak zavarnak. Ha szépek, akkor a zenekar tagjait, ha csunyák, akkor engem."*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Czinke Ferenc

ÉLET ÉS IRODALOM

1962 SZEP 8

1021

Czinke Ferenc: Munkás

REMÉNYI BÉLA:

Egy mozdulat

Van aki gyűjtöget, aki veszett
szomjjal szorongatja az életet

nők mosolyát, fákét, a vizekét
mindent összerak és ízekre tép

minden után kinyúlik a keze
madárdal, könyv, asszonytest, táj, zene

disznóölés, utazás, etnika,
munka, mely röptet bent, de kint iga

amit lát, hall, ízlel, szagol, tapint
az ő rabtartója, s ő-rabja mind

mit felszikráztatnak érzékei
betelni nem tudón s velük telí

sugárzásukat, kicsordulásukat
még a kint is, amit hiányuk ad

itatja fel teste, bőre, ínye
semmit el nem taszít, nem mondja: Ne!

semmire, ami él — s bár ellene
annak, ami harmónia, zene,

táj, párzás, gyümölcshúsú s -levű
élet, kiváltságos vagy kisszerű

repülés és hempergés a fűvön
a nevetéssel egyforrású könny

gép és rovar, motor s szitakötő
— neki minden kell s mind egyszerre: ő

a birtokbavétel és a tusa
alanya, tárgya, genitivusza

tartja — földet Atlasz — gyönyöreit

NINCS HÁLÁTLANABB feladat, mint antológiát szerkeszteni, és nincs hálásabb, mint antológiát bírálni. Mert aki válogat, szükségképpen ki is rekeszt, s mire készen áll a gyűjtemény, két antológiát szerkesztett meg: egyet a választottakból az olvasó számára és egy aránytalanul nagyobbat a kimaradtakból — a kritikus örömére. A kimaradottak listájával a kézben persze könnyű a választottakat méricskélni. De mércének ez önmagában még édeskevés; nem méri fel a válogatás elveit, nem mondja meg feltétlenül: betölti-e funkcióját a gyűjtemény?

„A mai német novella kicsinyben a mai német irodalmat tükrözi minden erényével és fogyatékosságával együtt". Az elbeszélés-kötet elegáns utószavának szerzője szögezi le ezt a tételt, *Vajda György Mihály.* S nem ok nélkül. A kötet funkcióját fogalmazza meg vele, az olvasó várakozását önti szavakba: tükrözze a gyűjtemény kicsinyben a modern német irodalmat, tájékoztasson rangjáról, helyéről az eleven világirodalomban, mutassa meg hol tart és merre tart, hogyan kamatoztatja hagyományait és milyen kezdeményeket rejteget. Bizonyítékot mindehhez eleget szolgáltat napjaink német irodalma.

KÉRDÉS PERSZE, hogy meddig terjednek a német irodalom határai? Svájciak, osztrákok neve kiiktathatatlanul vegyült egykor a német irodalom folyamatába. Dürrenmatté, Frisché például belejátszik ma is nem kis mérték-

M.DK.

Czinke Ferenc
grafikus

Csillé - borítók (repro)

Élet és Irodalom, 1963. julius 13 - 3 kop

1021

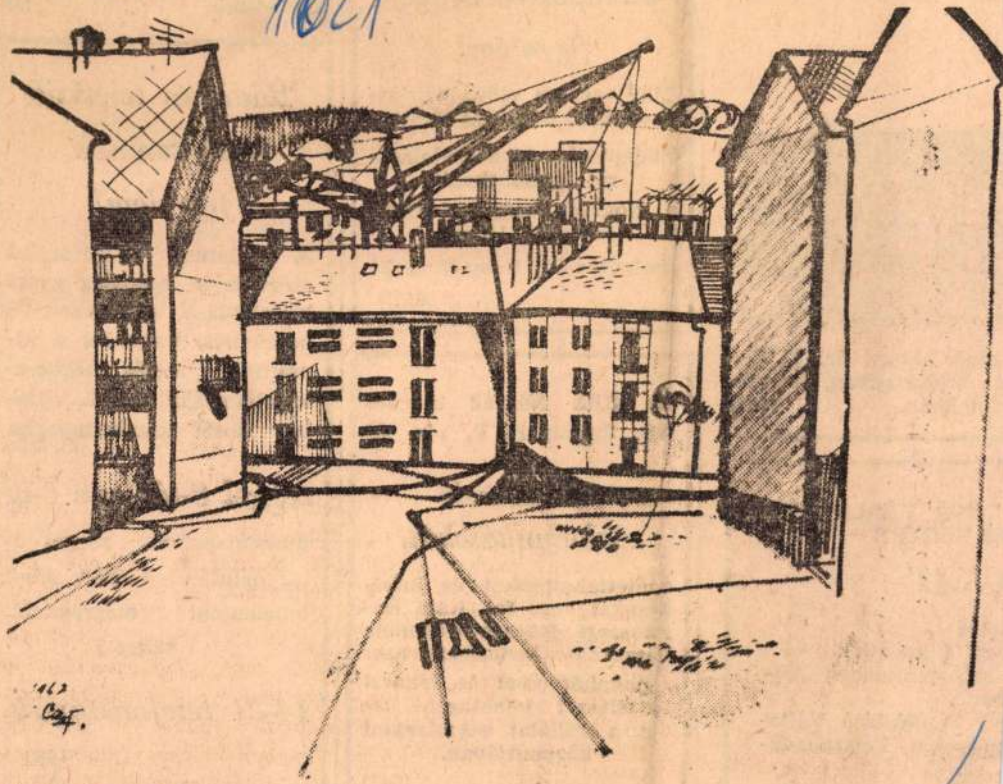

Czinke Ferenc Derkovits-díjas:

AZ ÉPÜLŐ SALGÓTARJÁNBAN

cipő. Fogy. ár: 71,50—
i Áruházakban, szövet-
letekben. (667)

LÁTÓ VÁLLALAT
ER ÜLETRE

OKAT

elre
tán 4 százalék
sz. utasításban fog-
se.
ei Vendéglátó Válla-
gótarján, Felszabadu-
sz.

679

Budapestre

figyele

Már utazása el
sa budapesti

Budapesti sz
ról gond
a Nógrád me
forgalmi

(Salgótarján, Kossuth u z.)

657

Az É.M. Nógrád megyei Áll. Építőipari V. víz- és

fűtésszerelő szakmunkásokat,

épületlakatosokat és kubikosokat vesz fel. Napi háromszori étkezés és munkásszállás biztosítva van. Munkakönyvvel és tanácsi igazolással jelentkezni lehet a vállalat salgótarjáni központjában.

(642)

NÓGRÁDI NÉPÚJSÁG

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

szervize a
kiszolgálása érdekében a bejelentés, valamint a kiszállítás idejét meghosszabbítottuk. 1962. október 25-től munkanapokon

reggel 8-tól este 8-ig

ünnepnapokon reggel 9-től délután 3 óráig lehet bejelenteni megrendelésüket

14-21 telefonszámra.

683

1963 MÁJ

1021

Czinke Ferenc: Női fej

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÉLET ÉS IRODALOM

MÓRICZ VIRÁG:

SZTR[illegible]

Boldogan és mohón [illegible] a televízió elé. Ifjusá[illegible] zsika hőse az első modern zene, ami élvezetet adott. A Tűzmadár, Petruska, Sztravinszkij! Elragadtatásom végtelen, lányom, férjem haragszanak a sok beszédért, de nem bírok uralkodni magamon.

Bebiceg az óriás Erkel-színpadra, a zenekar és kórus virágos mezejének aljára. Botra támaszkodva biceg a megható görbe, töpörödött aggastyán. Felmászik a pulpitusra. Zeng a zene, hangszereken és arcokon sétál a kép. Most ő! Nem is olyan öreg. Szemüveges, kopasz arc, koponyája közepén felező vonal, két halántéka mögött kevés fehér haj. Frakknyakkendője kitüremlik a gallérra mint fehér szegfű. Hol a botja? Nincs rá szüksége, két ökölbe szorított kézzel vezényel. Kottából, lapozáshoz megnyalja az ujját, oly hirtelen, mint a fecske röpte. A rengeteg muzsikust mind számontartja, mindenkinek külön int, a dobosnak dobol, a hegedűsnek hegedül. Az óriás kórus a Zsoltár szimfóniát énekli. Gyönyörű szent zene, döbbenetes öreg. Apámmal egyidős és itt van, járja a világot, élteti a munka és a siker. Uralkodik a hangzó embereken és tárgyakon. Szinte várják, mit kíván, mintha együtt, most formálnák a dallamot. Az arcokon látszik ennek büszkesége. Lép néha, leng körbe az ökle, nem fáradt, ruganyos. Pillanatra füléhez nyitja a tenyerét és megint az ökle repül. Kis karmos kéz, akaratos kéz. Folyton új mozdulat, micsoda erő és erőfeszítés nem látszik. Elmosódik a kép szívszorító hangulat.

Taps. Édes televízió, hogy ezt adtad!

Mélyen hajlong, a zenekar felé tapsol ő is. Még mélyebben hajlong, régi orosz mozdulattal. Bottal biceg kifelé, mosolyog, integet. Tapsorkán. Az előbb csupa erő volt, most alig bír járni. Visszajön, kínosan bújkál a hangszerek között. Szerényen, félszegen mosolyog. Botját hóna alá kapja, úgy tapsol a zenekarnak.

Vége. Eltűnt a zene történetében. Szép volt.

Rozsnyai Zoltán: Sztravinszkij

A rombolva-építés zsenije

Igor Sztravinszkijt már kora férfiévei óta a történelem magaslatáról, a korszakot lezáró, s újat indító lángelmék mércéjével mérik a kortársai.

Mikor az Erkel Színház dobogóján megjelent, felmorajlott a nézőtér, s mindnyájunkben ugyanaz a közhely szólalt

a nyomában — ki tudná megjósolni?! Egyelőre merész folytatói csak a bomlasztás művészetében hűek hozzá; akik a

múlt századi romantika álláspontjáról nem lehet tagadni. Sztravinszkij érdeme, hogy a romantikus ideálok megsemmi-

Czinke Ferenc, grafikus MDK

Rajza.

Repr.

Czinke Ferenc: Hálók 9

NÉPSZABADSÁG 1966. márc. 19.

1021

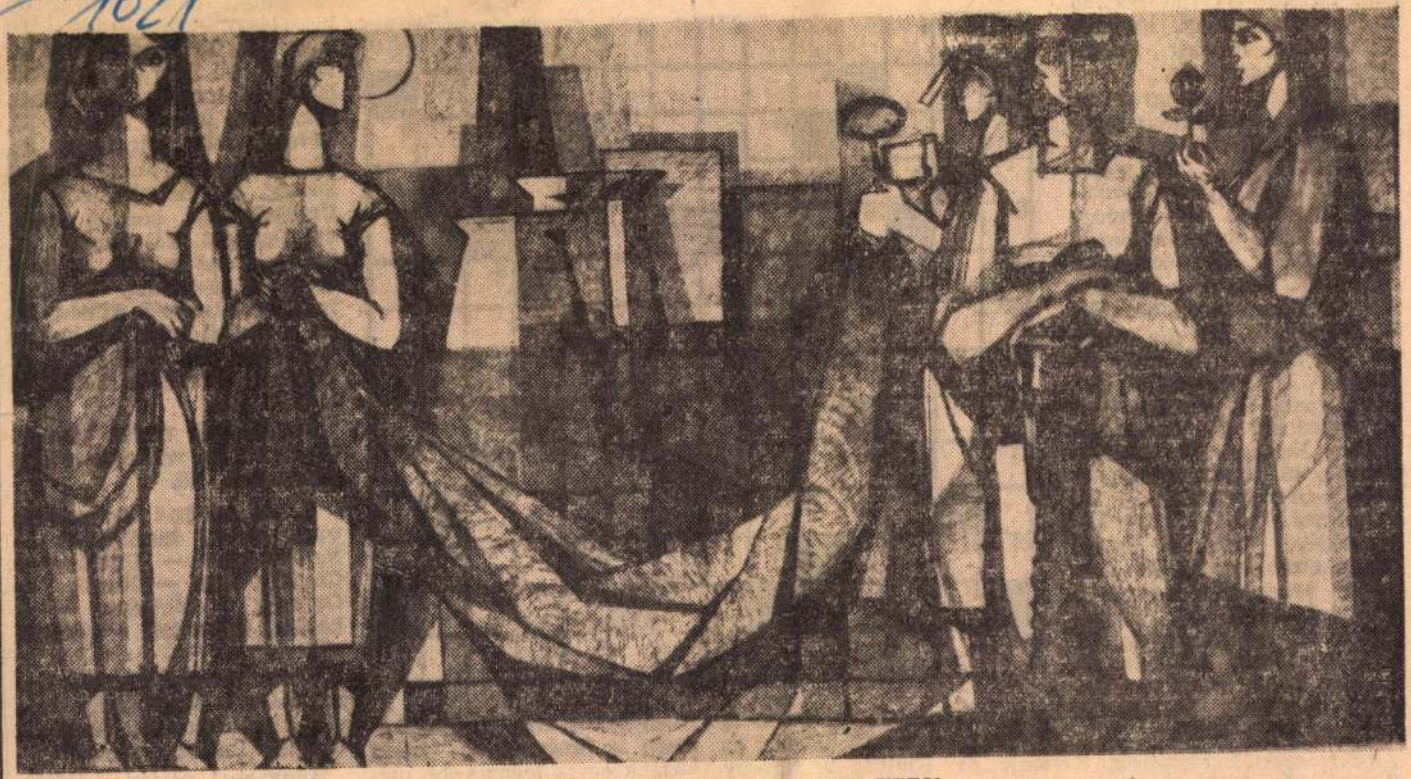

CZINKE FERENC: MOZAIK -TERV

Pedagógus Nap

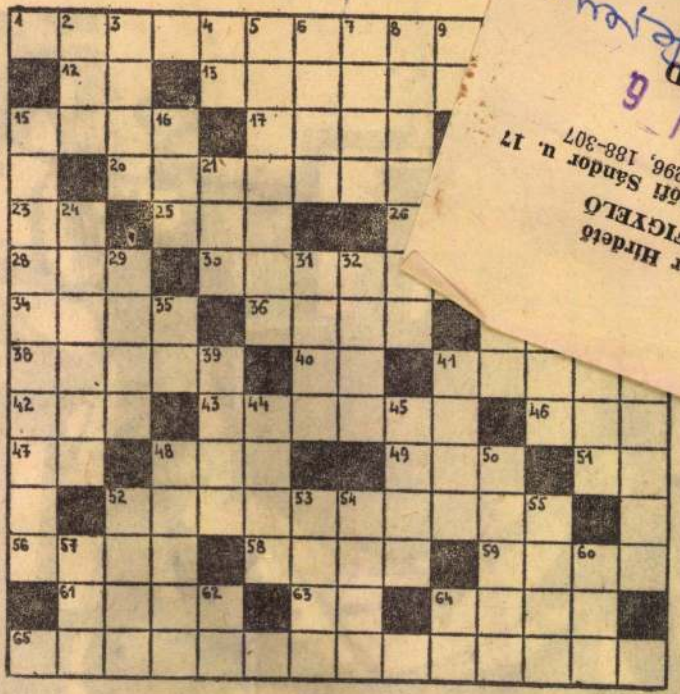

legfeljebb tanulóik és szüleik. Néhány olyan pedagógusra emlékezünk, akiknek nevét egész népünk megismerte és megszerette.

Vízszintes: 1. A magyar mezőgazdasági szakoktatás megalapítója (1742—1820). 12. Sporteszköz. 13. Nem végig. 14. RB. 15. Tartozik. 17. Amerikai államférfi. 18. Növénycím. 20. Őket ünneplik fiataljaink. 23. AT. 25. Kecske. 26. Edény. 27. Német ő. 28. Égitest. 30. Lószerszám darabja. 33. Fohász. 34. Vissza: kérdőszó. 36. Fátum. 37. Arab államférfi. 38. Gyalogút. 40. Int. 41. Eledele. 42. Rosszat tesz. 43. Patrónus. 46. Vissza: elmúlt időkben. 47. Mutatószócska. 48. Egyik felünk. 49. Görgős-csapágy márkája. 51. Tagadószó. 52. ...előír kötelességévé tesz. 56. Északi nép (ékezethiánnyal). 58. ...társulat, vándorszínész-trupp a múlt században. 59. Vissza: Izrael. 61. Az asszonyok. 63. Híg. 64. Vissza női név. 65. Az első budai óvoda megalapítója. Beetoven halhatatlan szerelme (1775—1861).

Függőleges: 2. Könyörög. 3. Bibliai hely. 4. EF. 5. Jólvégzett munka jelzője. 6. L-lel ibolyaszínű lesz. 7. Elmúlt az ideje. 8. Kiáltás. 9. Növény része. 10. Parancsolóját. 11. Ilyen hal is van. 15. Nagykőrösön is tanárkodott, majd hazánk egyik legnagyobb epikus költőjeként mutatkozott

Magyar Hírlető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
NOGRAD
2005 JUN 6

mi igazgató lett. Mélységes ...ánum jellemzi lírai el... 1879—1934). 21. ...

39. ...ogad. ...l. 45. Zsír- ...2. Csó- ...név. 54. ... Fekete ...ely. 60. ...csak? 62.

Beku... k: Vízszintes 1, 20, 65, ... mint a függőleges 15, 19.

A május 30-i keresztrejtvény helyes megfejtése: — Feltört ugar — Davidov — Csendes Don — Kozák — Grigorij — Meljehov — A hazáért harcoltak — Idegen vér.

Könyvjutalmat nyertek: Bazsó László Nagybátony, Dávid Ákos Szécsény, Pünkösdi Rozália Balassagyarmat.

Könyveket postán küldjük el.

1985 DEC 2 5
1021

Czinke Ferenc: Édesanyám ikonja

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NAPLÓ
(VESZPRÉM)

Aki a fenyőt lopni éri

Nyirfa
(Foto: Péterfay))

Jó a szimatunk: éppen disznóölésre érkeztünk az erdészlakba. Szegény röfit már senki nem sajnálja — az ebédre gondolnak tán —, jókedvűen surolják kormos-foltos pörzsölt hátát. A két kutya — nem csupán kötelességből — élénken figyeli az eseményeket.

Magyar István erdész, a márkói erdésztanya legrégibb lakója a szobába invitál bennünket. Ma csak később megy az erdőre. Ha rendszeres a munka, egy nap kiesés nem számít.

Az erdész — azt hinné az ember — kevés szavú. Magányhoz szokott. Pista bácsi tiltakozik: *ő sosincs egyedül.* Bár a fákkal, bokrokkal beszélgessen csak a szél — így írják a költők, meg az írófélék, nem? — ő már csak emberfiával társalog, de unatkozni az ember nem tud az erdőn.

— *Aztán, hogy kerültem napirendre?* — szól úgy a tizedik mondat után váratlanul. — *A foglalkozásom...? Ugyan?*

— *Én nem szeretem a foglalkozásomat.* Maga szereti a magáét? Ja, azt én is szívesen csinálnám: mindig valamibe „beleesni". *De amiben benn van az ember, olyan régóta, azt nem szereti.* Belenézni érdekesebb, mint kinézni belőle. Nem? De biztos, találkozott már olyan emberrel, aki zsörtölődik a munkája miatt, aztán ha megkérdezi: megint csak ezt választaná. Így vagyunk az asszonnyal is. Na nézzen meg, én ilyen vagyok.

Megnézem. Huncutul csillog a szeme, mint akinek mindig nyelvén van egy tréfa. Arca borostás — ma a disznót kellett borotválni — ritkuló haját lesimítja. Keze, szélfútt nagy keze az asztalon pihen. Magas, középkorú ember. Afféle szigorú erdőkerülő, puskás ember.

— *Én, puskás? Huszonhárom év alatt egy őzet lőttem, azt is, mert beteg volt. Nem állja el a szemem, ahogy az emberre néz, mikor a puskát ráfogom.* Pedig hajtani szeretek, az idén is voltam párszor. De nekem *csak a vállam húzza a puska.* Legfeljebb, ha nyulat bukfenceztetek vele.

— Vadászkaland?

— *Én sosem vagyok ott, már 23 éve elmulasztom, mikor valami szenzációs dolog történik.* Ha meg olvasom, jót nevetek rajta. Mikor olvasom, hogy a vad megtámadta az erdészt vagy a vadászt. Pedig olyan nincs. Maga ilyet sose higgyen, le ne írjon. Ha nem sebesült, még a vaddisznó sem bántja az embert. Persze a malacát is békén kell hagyni. Én nem is fogtam sosem apró állatot. Sajnáltam őket ketrecbe rakni.

— Hát ezek az agancsok?

— *Úgy kaptam őket. Mert erdészházba ez kell, nem?*

Az erdészházak — mert kettő van egymás mellett — a domb aljában rejtőznek. Elég messze a falutól, Márkótól. Már kint az erdő alatt. De *elég közel a világhoz:* rádió szól, TV antennát kapkod az élénk bakonyi szél.

— *Az erdésznek külön kell lakni* — mondja Pista bácsi. — *Ne tudják megkörnyékezni.* A faluban kocsma is van. Aki meg a pohár mélyére néz, nem bízhat még önmagában sem. Aztán a csendet is megszoktuk. *A falu neszes, lármás hely.* Csak télen nehéz itt, tavasztól őszig könnyebbek az utak. Meg aztán *az erdő sok időt kér.* Mindig itt kell lenni.

— Fáj-e az erdésznek, ha vágják a fáját?

— Attól függ. Az irtás kell. Az öregektől is meg kell tisztítani az erdőt. *De ha a szép szál omlik...* a bíró is sajnálja tán az embert — pedig az már igazán bűnös lehet — halálra ítélni. A fa meg nem bűnös.

— Fatolvajt fogott-e?

— *Nem én, Nem kell énnekem azután járni. Tudják, hogy szigorú vagyok. Kerülik a köreimet. Az én falumban mindenki „erdőkerülő".*

— A fenyők?

— *Az hiányzik, amit mi viszünk. Piacra. Aki most fenyőt lop, én jól meg tudnám „kalapálni".* Sok van, szépek és olcsók a piacon. Nem igaz, hogy lopni kellene. Nem is viszik. Pedig nem járok ki a karácsonyfa telepre. Régen lopták. Úgy negyven-negyvenkettőben sokat vittek. Nem is lehetett szigorúan venni.

— Milyenek az emberek, ha szükségből lopniuk is kell: nyáron vettük csak észre, mikor a melegtől sárgulni kezdtek, hogy ki van szakítva a gyökér. *Ellopták a gyerekeiknek szentestére, azután visszahozták.* Tudták, én is csak olyan szegényember vagyok, mint ők, akit elszámoltatnak a fával.

Közel a házhoz egy kis fenyőfa telep van. Négy-öt év múlva kerülnek az angyalhajas, csillagszórós ünneplésre. Pista bácsi ültette, neveli őket. Kitett egy táblát rá: *„Mérgezett terület".* Az arra járók, csak nevetik: *„Nagy huncut ez a Pista bácsi."*

El is feledtem megkérdezni, lisztet vagy krétaport szórt-e a kisfákra?

— A fenyőfát, ünnepre, nem sajnálom. Barbár dolog így ünnepelni, de megszoktuk. Olyan boldog vele

Szombathelyen vendégszerepel a Petőfi Színház

Január 24-től 28-ig hat előadáson vendégszerepel Szombathelyen, a szép kultur- és sportpalotában a Veszprém megyei Petőfi Színház. A már hagyományos, évek óta ismétlődő szombathelyi vendégszereplésen az idén a Szegény gazdagokat, a Feltámadás-t és a Szüzek lázadását mutatja be a színház együttese.

— *Attól is.*

pult előtt látta meg és el-

nem lehet belőle motorsze-

Czinke Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

VALÓSÁG

1021

Czinke Ferenc: Róma

A természetes népmozgalom főbb arányszámainak alakulása

Év	Házasságkötések	Válások	Élveszületések	Halálozások	1000 élveszületésre jut 1 éven aluli meghalt
	1000 lakosra				
1938	8,1	0,6	19,9	14,2	131,4
1945	8,1	0,2	18,7	23,4	169,1
1946	10,9	0,9	18,7	15,0	116,5
1947	10,8	1,0	20,6	12,9	106,7
1948	10,7	1,2	21,0	11,6	94,0
1949	11,7	1,4	20,6	11,4	91,0
1950	11,4	1,2	20,9	11,4	85,7
1951	9,9	1,2	20,2	11,7	83,9
1952	11,0	1,4	19,6	11,3	69,9
1953	9,5	0,9	21,6	11,7	70,8
1954	11,1	1,3	23,0	11,0	60,7
1955	10,5	1,6	21,4	10,0	60,0
1956	9,7	1,3	19,5	10,5	58,8
1957	10,0	1,8	17,0	10,5	63,1
1958	9,3	1,5	16,0	9,9	58,1
1959	9,1	2,2	15,2	10,5	52,4
1960	8,9	1,7	14,7	10,2	47,6
1961	8,3	1,7	14,0	9,6	44,1
1962	8,1	1,7	12,9	10,8	47,9
1963	8,4	1,8	13,1	9,9	42,9
1964	8,7	1,9	13,1	10,0	40,9
1965	8,8	—	13,1	10,7	39

A házasságkötések és válások

1964-ben 87 581 házasságot kötöttek. A második világháborút megelőző állapothoz képest a házasságkötési arányszám

nek p
1960.
aránys
64,6%
1964.
nek, a
fiatal

A házas
korcsoportja szerint

Korcsoport	1938	1963	1964
Férfiak (év)			
—19	3,2	6,0	5,3
20—24	22,6	43,8	45,6
25—29	39,7	24,4	23,8
30—39	24,3	13,9	13,2
40—49	5,9	5,1	5,2
50—59	2,7	4,0	4,2
60—X	1,6	2,8	2,7
Nők (év)			
—16	5,6	3,2	3,2
17—19	24,4	30,0	28,5
20—24	28,7	38,8	40,5
25—29	21,2	10,2	10,2
30—39	13,7	9,0	8,8
40—49	4,5	4,7	4,7
50—X	1,9	4,1	4,1

1964-ben 19 700 válást mondtak ki, 1000 fennálló házasságra 7,5 válás és 1000 házasságkötésre 224,9 válás esett. A vá-

1965 APR 2 5

1021

Czinke Ferenc: KOHÁSZ

KÁTAY ANTAL

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
FEJÉR MEGYEI HIRLAP

Szilánkok

A tévé-hírek a minap olyan gyengék voltak, hogy még az egyébként kitűnő és csinos bemondónő sem tudott kihozni belőlük semmit.

*

Milyen csend lenne, ha az emberek csak azt mondanák, amit tudnak is.

*

Csak azok az új emberek, akik megfelelnek az új feladatoknak.

*

Vannak, akik saját kis pecsenyéjüket tűzvésznél sütik meg.

*

Ha öreg ember mondja, bölcsességnek nevezik. Ha ugyanazt egy kölyök mondja: arcátlanság.

*

„Borzalmasak ezek a mai fiatalok". Ez a kifakadás az öregség első jele.

*

Nem nehéz megismerni önmagadat. Legfeljebb kincs.

*

Mielőtt ököllel vernéd az asztalt, győződj meg, nem lezult-e ki valamelyik lába.

NACSA IMRE:

Egykori harctér

Szemének riadt rémületén
kivirágzott az örök némaság.
Törvényt vádol halállal
pecsételt arca
és a harctérnek nevezett
aranyló búzatáblán
nyaranként
újra és újra kibuggyan
gyöngyöző pipacs vére.

— Úgy látszik, indulunk...
— Hát akkor jó utat... — mondta a főkönyvelő, megrázta a feléje nyújtott kezet, miközben baljával átölelte a [illegible]

Egy TV-játék bölcsőjénél

Akinek gyenge a fantáziája, ne menjen el egy készülőfélben lévő TV-játék próbájára. Különösen akkor kerülje el a TV stúdióját, ha polgari, hétköznapi ruhában próbálnak kosztümös darabot. A riporter — aki már igen sokféle alakban látta a színészeket, aki hozzászokott ahhoz, hogy egy asztalt palotának, egy vasrudat lombos fának, egy krétával jelzett kört a padlón rétnek tekintsen — csak Horváth Tibor rendező segítségével látja és érzékeli azt, ami történik.

— Hagyd őt vívódni, hagyd őt cselekedni — mondja a rendező Szemes Mari művésznőnek, aki színes pantallóban térdel Bárdy György előtt.

Szemes Mari valóban hagyná Bárdyt tépelődni, de újból szól a rendező, hogy kezdjék elölről a jelenetet, Marika menjen ki és újból jöjjön be.

A művésznő azonban nem távozik, csak a pamlaghoz megy, mely ott áll a stúdió falánál és jelenleg az ajtót jelképezi. Bárdy kezébe temeti homlokát és vívódik.

Ha nem tudná az olvasó — valahol Itáliában járunk, Alleghieri Dante társaságában. A vívódó Dantet — Gentucca asszony, az akkor esedékes szerelme vigasztalja. Horváth Tibor rendező szavai nyodent tud. „Tudom, hogy Beatricevel nem veheti fel élő asszony a versenyt." Ám újra disszonáns hang szól közbe: a rendezői utasítás. A varázslat szétpattan, mint a buborék, újra itt vagyunk a stúdióban: „Maradjon az arcotok egymás mellett — mondja a művészeknek — különben nem tudtok közelit adni. A sámlira pedig ne tegyetek Röltex párnát, hanem az ügyelő gondoskodjék igazi, jól kitömött párnáról."

És máris újra itt vagyunk a földön, a földön, ahol néha a csillagok is járnak. Most próbáljuk a televízió C próbatermében Hegedüs Géza: Földön járó csillagok című világirodalmi vetélkedőjének harmadik részét. A sorozat e részének címe: Dante. A TV-játék felöleli Dante életének néhány mozzanatát, számüzetésben töltött idejéből. Felhangzik Firenze követének szava is a hangjáték keretében, amikor a város üzenetet küld a költőhöz, hogy megbocsájtja „bűneit" bántódás nélkül visszatérhet, csak éppen mezitláb, vezekelve jöjjön a város kapujától a bíróság épületéig, és halálbüntetését a kegyes priorok tanácsa három napi börtönbüntetésre változtatja. Dante azonban nem kér ebből a kegyelemből. „Emelt fővel akarok szülővárosomba visszatérni."

Talán ennyi elég a szü-

1021

Zodiák jele

Czinke Ferenc rézkarca

Nemzet hasábjain nemrégiben igen érdekes irodalmi vita fo[illegible] le, melynek fókuszában [illegible] Endre tátrai tartózkodása [illegible] lott.

Szalatnai Rezső, a lap 19[illegible] december 25-i számában cikket írt „Ady-emlék a Magas Tátrából" cím alatt. Ebben egy állítólagos, eddig ismeretlen Ady-versről emlékezett meg, mely érdekes körülmények között bukkant fel Poprád vidékén. A vers címe: Drága kis asszonyom. Szalatnai megjegyzi, hogy a vers nem tekinthető teljesen hitelesnek, megállapítja azonban, hogy Adynak, mikor az 1910-ben a Magas Tátrában gyógykezeltette magát, valóban volt egy máig is ismeretlen nőlátogatója. Hivatkozik szerény személyemre, illetve Zarándokúton a Kárpátok alatt című könyvemre, amelyben közöltem azt a beszélgetést, melyet 1937-ben Ady kezelőorvosával, dr. Szontágh Miklós főorvossal folytattam.

A Magyar Nemzet 1966. február 13-i számában Láng József — amellett, hogy ugyancsak és még nyomatékosabban kétségbevonta a vers hitelességét — vitába szállt Szalatnai cikkének több állításával. Azt írja, hogy Szalatnai szerint Ady két nyári hónapot töltött a Tátrában, „Ady tátrai tartózkodása azonban aligha nyúlhatott négy hétnél hosszabbra..." Ennél súlyosabb tévedésnek tartja viszont, hogy Szalatnai Adynak Lédával való szakítását a tátrai nyaralás idejére teszi, hiszen a szakítást dokumentáló, Elbocsátó [illegible] 191[illegible] [illegible]ban jelent meg Szalatnai viszontválasz ugyancsak a Magyar Nemze hasábjain 1966. február 20-á jelent meg, melyben megma gyarázza, hogy Ady „191[illegible] nyarán már úgy ment el Lédá tól, hogy az szakításnak lát szott" — és ismét hivatkozi Ady-közlésemre.

Úgy érzem, hogy az iroda lomtörténeti teljesség megkö veteli, hogy megszólaljak é elmondjak mindent, amit erró tudok. Már régebben készítet tem anyagomat könyvemhe melynek célja az volt, hog könnyed irodalmi riportstílus ban mutassam be a nagy iro dalom szlovákiai vonatkozásai és haladó hagyományait Köny vem tervében természetese Ady tátrai tartózkodása is sze repelt. 1937-ben Párizsba jártam és minthogy Bölöni A igazi Adyjában sokat olvastar Ady tátrai tartózkodásáró személyesen meglátogattam a akkor Párizsban élő Bölöni aki elmondott mindent Ad szlovákiai vonatkozásairól amit tudott. Elmondotta, hog az érsekújvári állomás fényké pét azért tette be a könyvébe mert Ady nagyon szerette az az állomási szokást, hogy a gyors elé kivonult cigányzenekar a Rákóczi-indulót pattogtatta. Mondotta: kutassak tovább a Tátrában, mert arról ő sem tud többet, mint amit megírt. Nézzek el Sárosba is

Czinke Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 MÁJ 11.
Napjaink

1021

Czinke Ferenc (lino)

Via Appia Antica

ronek lenni, végső soron itt nem ez a lényeg, hanem maga az ügy. Az az ügy, amely Debrecenben végre kimozdult a holtpontról, de az ország többi városában (így Miskolcon is) legfeljebb a tervezgetésekig jutott előre.

Ilyen körülmények között kétszeresen is örvendetes, hogy *a miskolci művész-mozi ügye ismét napirendre került*, éspedig ezúttal az *Északmagyarország* kezdeményezésére. A kezdeményezést a Moziüzemi Vállalat megértéssel fogadta. A műsor lehetőség szerinti differenciálása, a mozik bizonyos fokú profilozása igen nagy eredmény lenne. Eddig ugyanis az volt a helyzet, hogy — 1964-es cikkünket idézve — „akkor, amikor a színházaktól sajátos arculat tudatos és tervszerű kialakítását várjuk el, a mozik — melyek nagyobb számuknál fogva erre a vidéki városokban is sokkal inkább képesek lennének — tel-

kerülnek vetítésre folyamatosan, még az országos bemutató előtt — zsúfolásig telt nézőtérrel. A bemutatókat ankét követi, melyen a film alkotói találkoznak az érdeklődő közönséggel.

A Megyei Művelődési Ház ennek a két rendezvénysorozatnak a gondozásával egyszerre a város és a megye filmcentrumává nőtt. Márkát jelent az itt bemutatott film, ünnepi eseményt, az ünnep izgalmával és ennek megfelelő környezetben. Olyan alap jött így létre, amire lehet építeni. S a tervek — amint ezekről *dr. Kiss Károly*, a művelődési ház igazgatója nyilatkozott — valóban a továbbfejlesztés irányába mutatnak.

Miskolc hivatalosan is filmváros lett — közölte Kiss elvtárs —, s ez a cím kötelez. A fesztiválok értő közönségére és a szakemberekre számítunk, amikor megindítjuk *a rövid-*

hatjuk az *amatőrfilm-gyártás*ról is. Ezen a téren Miskolc könnyűszerrel vívhatna ki nemzetközi rangot, ha rendszeres bemutatókkal, vitákkal, különdíjakkal támogatná a valóban művészi színvonalú produkciókat.

Folytathatnánk még a lehetőségek felsorolását, de nem óhajtunk valamiféle kívánságlistát benyújtani. Reméljük azonban, hogy a művész-filmszínház terve így vagy úgy, végül realizálódik Miskolcon is. Mert a „huszadik század népművészete" megérdemli, hogy társadalmi és művészeti szerepének megfelelően törődjünk vele.

B. NAGY ERNŐ

kormányzatunk
Némethy Ferenc
nősítja ezt.

— *Hol marad*
költők? — kérdez

Nos, a csipke
Mert — bizvást
itt is az elismeré
már megjelent és
tei a zálogai e
fűzzük hozzá: a
ség" a semminél
dilettantizmusból

— *A legfurcs*
rázhatatlan, hogy
és művészi teljes
gezhetné nekünk

A csúfolódónal
Nemcsak, mert
nem is annyira
közhit tartja (cs
rozsdát lekaparni
nem, mert művés

DÉL-MAGYARORSZÁG

1966 JAN 23.

1021

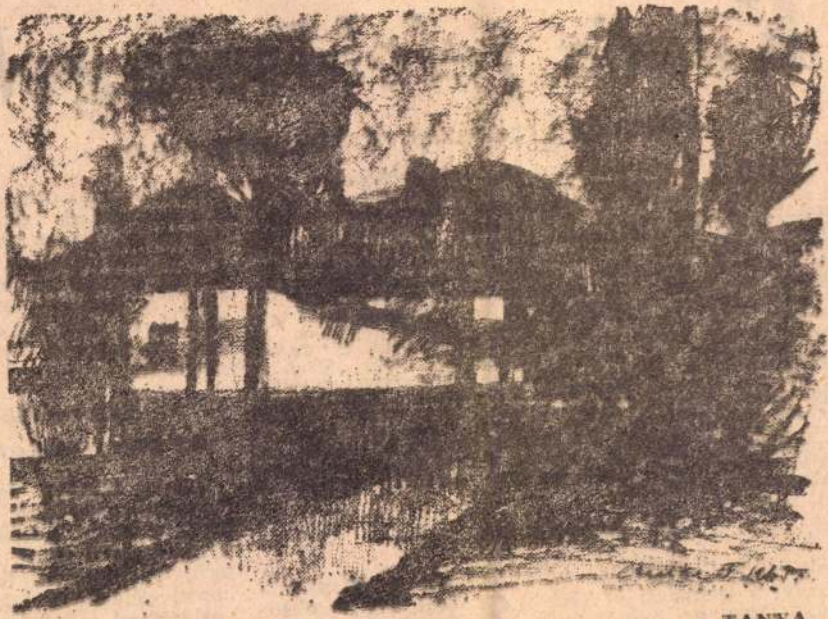

CZINKE FERENC

TANYA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Czinke Ferenc

Közös felelősséggel

Műszaki értekezlet a konzervgyárban

Ezekben a hetekben vala mennyi szegedi üzemben műszaki értekezleteket rendeznek, hogy megbeszéljék az 1966-os év termelési feladatait, s előkészítsék a februárban esedékes termelési tanácskozásokat, a munkások fórumát. A héten többek között XI. Autójavító Vállalatnál, a Csongrád Megyei Húsipari Vállalatnál, a Fürdő és Hőforrás Vállalatnál tartottak műszaki értekezletet. Legutóbb a Szegedi Konzervgyár műszaki beosztású dolgozói jöttek össze. A beszámolót dr. Ábrahám Antalné, a gyár igazgatója ismertette, majd igen tartalmas vita következett, melyben Berta István, az MSZMP Szeged városi bizottságának munkatársa, dr. Farkas János főmérnök, Réti András főkönyvelő, Bódis József, az üzem párttitkára, Pócz N. Jánosné, a szakszervezeti bizottság titkára, Csanádi Balázsné személyzeti osztályvezető, Bátyi Zoltán, tervosztályvezető, Bagó János anyag- és áruforgalmi osztályvezető, Rózsa László laboratóriumvezető, Csúri András főraktáros, Gál Sándor főművezető, Vajda Imre raktárvezető, Horváth Árpádné, Geiger Tibor, Lovász Ferencné csoportvezető, Sebők Istvánné áruátadó mondta el észrevételeit, javaslatait.

Új feladatok

Jól dolgozott a konzervgyár tavaly: a termelési érték tervét 112,9, az export tervét 106,5 százalékra teljesítetette, s ezzel mintegy megalapozta az új, harmadik ötéves terv első esztendejének munkáját. A felké-

teljesíteni, de a felszólalók kivétel nélkül úgy vélekedtek, hogy lehet és kell is.

Igen sok múlik a konzervgyárban a főszezon minél alaposabb előkészítésén, a gépi

rendezésekre, automatikus félautomatikus gépek b szerzésére, a munkaművel tek egyszerűsítésére, a neh fizikai munka megkönnyít sére. A termelés gazdasá kihatásait jobb költségelen zési módszerrel mutatjá majd ki.

Sok múlik az üzemszervezésen

Szinte minden felszólal mondanivalója ide kívánko na a műszaki értekezletrő mivel ki-ki a maga munka területével kapcsolatban fel hozott példákkal, alkotó ja vaslatokkal szolgálta a gyá idei tervteljesítésének meg alapozását, s bizonyította h hogy megérti a fel Szóba

Czinke Ferenc M.D.K.

Ujévi rzkarc

repr.

Magyar Nemzet 1966. jan. 1. 9.1.

M.D.K.

Gránke Ferenc

Újévi tzikkre

tebr.

I. 9.j.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Czinke Ferenc
NÉPSZABADSÁG
1966 MÁR 19

1021

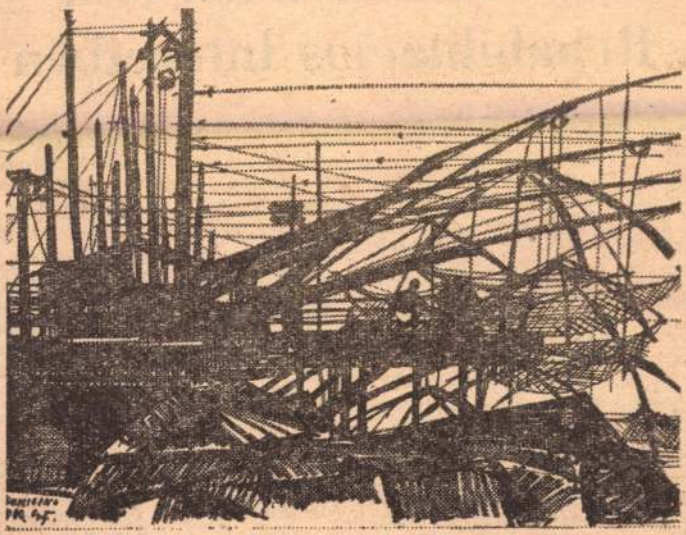

CZINKE FERENC: HÁLÓK.

Nincs reménytelen eset a Rehabilitációs Intézetben

NEMRÉG adta hírül egyik napilapunk a föld alatti keszonkórház legsúlyosabb esetét. „... egy könnyűbúvárt vettek ápolás alá, aki lemerült a hévízi tóba, s az úgynevezett centrális presszió állapotába került. Mire Budapestre szállították, már alig lehetett megmenteni az életnek. Végül is megmentették, de *egész életére megrokkant.*"

Egy huszonhat éves tűzoltó tizedesről van szó. Míg a mentőautó Pestre hozta, *háromszor állott be a klinikai halál állapota.* Az agyi légembóliát két és fél atmoszféra nyomáson feloldották a gyógyzsilipkamrában, de olyan károsodás maradt vissza, amiről az eddigi tapasztalatok alapján kijelentették: *egész életére megrokkant. Megbénult a jobb keze és a lába, légzési nehézségekkel küszködött.* Reménytelennek tűnt [illegible]

És tegnap azt írták az elbocsátójára: „ismét dolgozhat." *Pénztárosnő.* Kulcscsonttörését vállízületi zsugorodás követte. A pénztárgép fogantyúja egyszer csak megállt kezében. „Más szakmám nincs. Most mi lesz velem?" — Ma reggel távozott vissza a munkahelyére. *IBUSZ-tisztviselőnő:* — Öt évig nem tudtam járni. Két térdműtétem volt. Eredménytelen. Életkedvemet veszítve hoztak ide. Most... — a botjait a falhoz támasztja, és sétára indul a virágos folyosón.

DE HAMIS LENNE A KÉP, ha nem szólnánk szívet szorító esetekről. G. J. 22 éves fiatalember 1957-ben a gyermekbénulási járvány idején betegedett meg: végtagjai megbénultak, s légzőizmait is megtámadja a kór. vastüdőbe kerül. Majd a vas-

tüdőt [illegible]

is, ketévé válna előttük.

1021

ÉDESANYÁM IKONJA

CZINKE FERENC RAJZA

mint kisgyerek, ha ünnep-este van,

de mint Jézus, a szűk betlehemi-
jászolban, kezdtem én is érteni
s érezni, hogy még sokat szenvedek.
— És föl-föl nyögve néztem az eget.

KÖNYA LAJOS:

Aszú

Ó, gondolatok, szívem riadalmát csitítók,
rendező elvek a sistergő káoszon!
A hídon, melyet rontó áradat szétszakított,
zúgó seregetek töretlen átoson.

Gátak a rohanó ösztönök sodra ellen,
szárnyak a suhanó, feszült egek iránt,
aranymetszés, arány, kövekben, levelekben,
törvénybe tört valóság, szabály, életre szánt —

Gondolatok, ti fáradt erekben szétsugárzók,
ne hagyjatok bolyongni lapos mélyföldeken!
Emeljetek magasba, ahonnan messze látok,
s ahol az eszmék ízes aszúbora terem!

tyan a szeker, zeng
ló, dübörög a trakto
pofa be. Vagyis, fe
fekete ünneplőruhá
be vette a görbe
felment a tanácsh
berek álltak csq
tatkoztak, hangv
de széken, va
nem ült senki.
Só Mihály leü
nök helyére,
asztalra kond
nagyot csatt
szakadt volna a pa
azt mondta:

— Nem akarok többé kommunistákat látni!

Az emberek ránéztek, pillantig csak álltak, aztán lassan megfordultak és ballagtak kifelé. Amelyik a kü-

1965 DEC. 2
DÉLMAGYARORSZÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

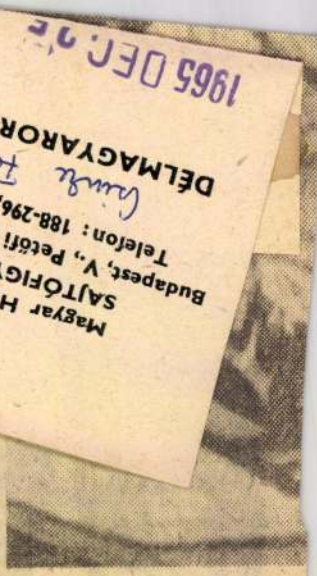

FONTOS SÁNDOR TÁ

Karácsonyi történetek

Cseres Tibor

Tavaly, karácsony másodnapjára lakodalomba voltam hivatalos. A Zsigamajorba. Körözsi Imre lányát adták férjhez, a legkisebbiket, Ilonát, Karsai Ferenchez, az agronómushoz. A hosszúháti üzemegység elletőkanászának lányát? Azt bizony!

Ez az Ilona, amikor néhány éve elvégezte az általános iskolát, váratlanul azt mondta: „Nen tanulók tovább!" Pedig tanulhatott volna, jófejű leány, s az apja nem tudta, mi ütött belé. De a barátnők bezzeg tudták! Karsai Feri! A kislány belehabarodott az egyetemről frissen érkezett fiatalemberbe, s megígérte barátnőinek: „Vagy őhozzá megyek, vagy senkihez!" Ez nagy fenyegetés volt, de a fiú még semmit sem tudott róla.

S Ilonka érzelme nem bizonyult szalmalángnak. Karsai meglepődött, aztán jót nevetett az iskolahagyott lányka romantikáján. Nem közeledett, hanem megszokta a gyereklány szerelmét. Megszokta, és tetszett is neki utóbb... Férfiúnak az ilyesmi soha nem hátrányos...

Ilonkát pedig egy kicsit sajnálták az emberek, reménytelen érzelmei miatt.

Négy vagy öt év múlt így el. Benőtt a feje a lánynak, s bár szerelme nem csappant, meg tudta mérni magában, mire számíthat vágyakozásával, várakozásával.

El, el a majorból! Ápolónői tanfolyamra jelentkezett Ilonka. Felvették, s el is utazott nagy nehezen. Még mindig bizakodott valamelyest.

S nem hiába. A fiatal agronómus, aki még a vonathoz sem ment ki, mikor híve a kétéves iskolára indult, néhány nap múlva azon vette észre magát, hogy hiányzik valami.

Ezért aztán csak az ősz múlhatott el. Mikor karácsonyra hazajött Ilonka, amilyen gyorsan csak lehetett (nagyszerű szervezőnek bizonyult Karsai) megtartották az esküvőt.

Én az örömapa Körözsi és egy brigádvezető közé kerültem. Körözsi, mihelyt nem a sertések mellett érezte magát, nagyon elszótlanodott. A brigádvezető tartott itallal és beszéddel bennünket. Ha elhallgatott, engem kiejtett néha figyelméből, csak átnyúlt, átalszólt rajtam: „Nézzed mán! Emlékszel? Ez igen! Bezzeg régen! Figyeled? Láttad?

A fiatalok táncoltak, mókáztak, dévánkoztak ott előttünk.

Úgy hajnal felé a brigádvezető elkezdett mesélni nekem:

— Amikor költözni kellett! Az uradalmi cselédnek! A negyvenhármas év karácsonya legemlékezetesebb nékem. Katonák voltunk. Igaz, dolgozott, amit tudott az asszony, s gyermek, a nagyobbacska. Nekünk cseperedő lányunk volt éppen. No, december elején lapot hozott a tábori posta, hogy hurcolkodni kell a majorból!

Egészen megzavarodtunk ott Zsmerinkában, ahol akkor a mi ezredünk az állandó hátrálásban állomásozott. Mit tegyünk? Szabadságot kértünk, de azzal a gondolattal, ha nem engednek el, megszökünk, ha kell.

Szavam össze ne keverjem, volt nékem egy szívbéli, jó komám, akivel jóban, rosszban együtt múlt legénykorom óta az életünk — majorbeli komám, egy osztályba jártunk, együtt

kezdtük a majo
ges időnket egy
lagzink is egy
gyermekeink is,
születtek. Együt
nál is.

Részt vettünk
modásban, s a
ban. Volt annyi
parancsnokban,
Engem is, a ko

Késő délután
Ott várni kelle
ra a nagy sötét
minden fényt f

Csak a rest
hitvány világos
nyözött ajtó m
tyoljuk a félde
öregosszonnyal
szopogattak va
Napszámba járt
így telente háta

— No, mi új
anyám? — kérd
egyszerre hápog
ni kezdtek, aho
szokják...

Az én komán
ta a buzgóság.
tam. Egyszer csa
mes, hogy mint
öregasszony hang
a közelben. Az
még inkább az
zódtak a moty
sem vetettem sz
lön szúrt mégis
ni kezdtem rájul
tak:

— Hej, ez is h
haza! Addig já

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1966 JAN 1.

Komárom Megyei Dolgozók Lapja

Czinke Ferenc

két díszkertté varázsolta. Ezen hajó kíséretében Bu

1021

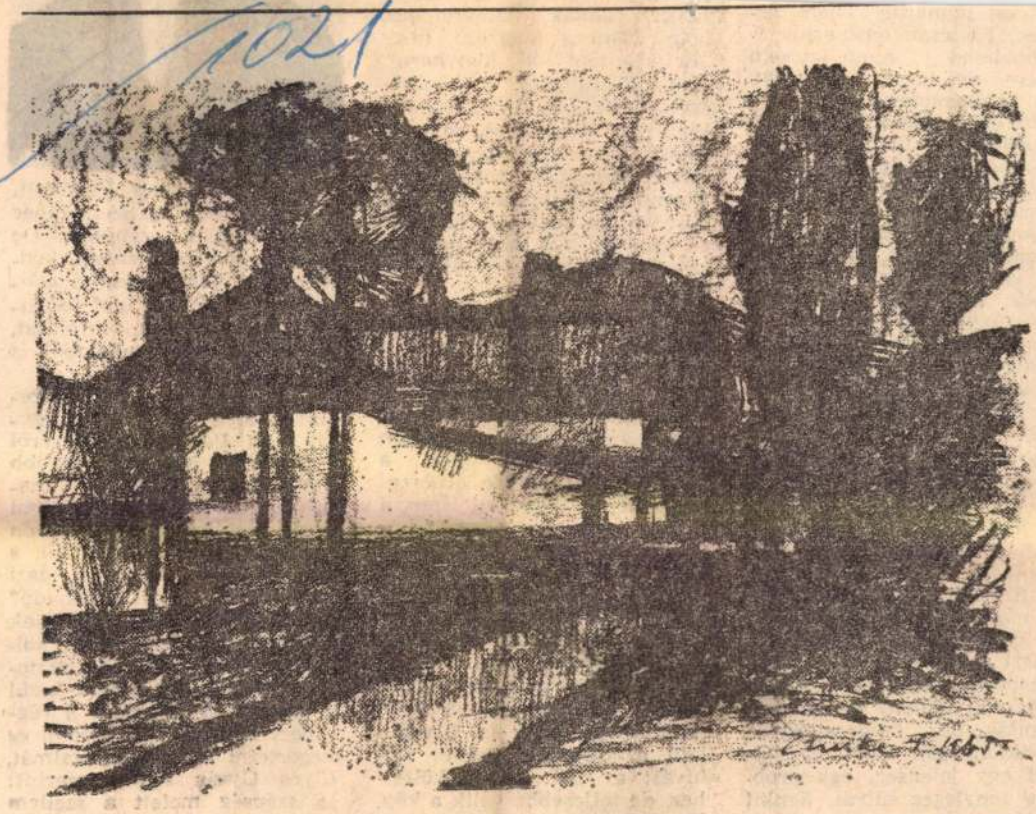

Czinke Ferenc: Tanya

nogy ez január 1-jén történjék. Én csak február 1-jén mehetek rendeltetésem helyére, de igen óhajtom, hogy kineveztetésem az év első napjára essék, minthogy az születésem napja. Én nagyot tartok az ily kicsinységek felől". Addigi költészete is igazolja Petőfinek ezt a vallomását: az egymást követő évkezdő napok egy-egy Petőfi vers dátumaként szerepelnek; Szilveszter a neve a költő forradalmár-hősének, s talán a születési nap ihlette Petőfit arra is, hogy január elsején vesse papírra híres jelszavát: Szabadság, szerelem...

Az emlékezés szokványos szavai helyett egy aktuális problémát említenék meg itten. Kezdjük a dolgok közepén. Magáénak érzi-e mai versolvasó közönségünk Petőfit? Szereti és érti-e az olvasók népes tábora Petőfit? Nehéz erre a kérdésre sommás választ adni, de az a benyomásom, hogy: nem eléggé.

Tudom, kemény ez a megállapítás, de langyos-szürke szavakkal nem lehet érzékeltetni egy jelenség, egy probléma tényleges súlyát. Senkit ne tévesszen meg az a tény,

[illegible] „levegőben van" minálunk: annak ismeretéhez, hogy „Talpra magyar", hogy „Befordultam a konyhára", hogy „Rózsabokor a domboldalon bárki eljuthat, iskolán kívül is. De mi az, ami az iskolát végzettek verskincstárában Petőfiből megmarad? Tizenöt-húsz költemény, néhány strófa vagy sor foszladozó emléke, s a nagy nemzeti költőt megillető természetes tisztelet.

Am ez a tisztelet viszonylag kevesekben fonódik össze a mű sokoldalú ismeretével. Tizenöt vagy húsz vers halványuló emléke nem elegendő ahhoz, hogy igaz képet adjon Petőfiről. Ismerni kell a Nemzeti dalt, — de érdemes megismerni, meg kell ismerni az Egy goromba tábornokhoz merész-önérzetes sorait s a sorok mögött húzódó keserves tényeket. Ismerni kell a Szeretlek, kedvesem megkapó, elragadó vallomását, de érdemes megismerni, meg kell ismerni a Pacsirtaszót hallok megint fájóan igaz, bús-férfiasan zengő sorait is. Ismerni kell a klasszikus költői felhívást a XIX. század költőihez, de teljesebbé válik a kép, ha ismerjük a Szomorú éj kettős gondot görgető strófáit. Ismernünk kell a Szeptember végén elégikus szépségét. De ismernünk kell a Válasz, kedvesem levelére izgalmas gondolati ívelését is. Nem folytatom a felhívások sorolását, aki érteni akar, ennyiből is ért.

Az évtizedek során előfordult, nem is ritkán, hogy egy-egy vita Petőfi szülőhelyéről vagy halála helyéről nagyobb érdeklődést keltett, mint maga a mű... Pedig minden, ami Petőfi életében és utóéletében érdekes, az csakis a műtől, a mű fényében kapja meg igazi értelmét. Mi hát a teendő? Ápolni Petőfi kultuszát, csak nagyobb lélekzetet véve költészete levegőjéből; terjeszteni iskolában és iskolán kívül a verseit, de nemcsak a régismert lista alapján; érteni és megértetni költészete izgalmát, Illyés Gyula szavai szerint: „a szépség mellett a szellem átérzésével".

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NAPLÓ
(VESZPRÉM)

Czinke Ferenc

1966 JAN 1E
1021

TANYA

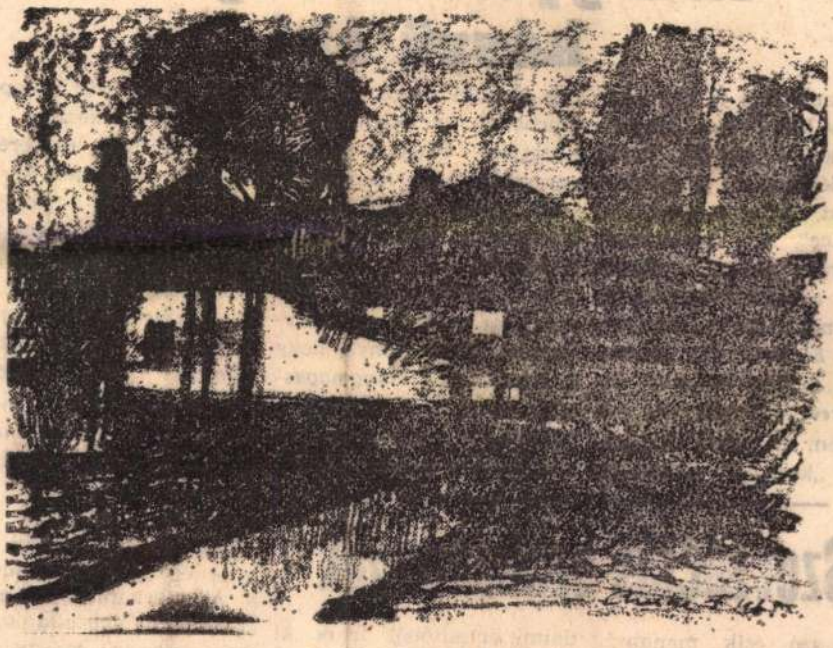

Czinke Ferenc rajza

Itt a gyomorkorgató készülék!

Az amerikai milliomosok — úgy látszik — megirigyelték az éhezők egyik „privilégiumát", a gyomorkorgást. Mint az amerikai „Science" c. tudományos folyóirat jelenti, Hiram Boost amerikai nagyiparos megrendelésére *a „Westinghonse Electric" cég mesterséges „gyomor-korgató" készüléket dolgozott ki.* A babszem nagyságú tranzisztoros „korgató" mindössze egy gramm súlyú. A gyomorba a nyelőcsövön át juttatják. Hogy lenyelése egyszerűbb és kényelmesebb legyen, *különböző ízű csokoládé mázzal vonják be.* A készülék — bekapcsolása után — hamisítatlanul utánozza az eredeti gyomorkorgást. Nagy előnye, hogy *a hangszín, a hangmagasság, és a hangerősség a használó egyénisegének megfelelően automatikusan beáll.* A készülék bekapcsolására a szerkesztők nagyon szellemes és eredeti módszert dolgoztak ki. Miután a készülék a gyomorba került, a has kézzel való enyhe ütögetésére működésbe lép. *Ez* — fűzte hozzá a cikkíró — *egészségügyi szempontból is rendkívül előnyös.* Elképzelhetjük, hogy a hasfal enyhe ütögetése milyen jótékony hatású, tekintettel a vastag zsírpárnák eloszlatására irányuló fáradozásokra.

Minthogy az éhezők ingyen és bérmentve jutnak a gyomorkorgáshoz, *a készülék árát úgy állapították meg, hogy a mű-gyomorkorgást csak az anyagilag*

Szenzációs szabadalmak

Sok szó esik manapság [illegible] hogy a technika, a

dalmi értesítőből írtuk ki szó szerint, az ott található amerikai szabadalomcímek

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JAN 21

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Czinke Ferenc

1021

CZINKE FERENC: TANYA

és egészliteres tejesüvegek... A lába, a lába nem fázott Ambrusnak: falába volt. Az egyik térd alól, a másik comb tól felcsatolva. Óvatosan lépdelt, vigyáznia kellett, hogy el ne vágódjon a sikos úton.

Ahogy ment most az úton, autódudálást hallott. Hátranézett. A Feketehajú jött a tehercsijával. Amint mellé ért, egészen lelassította a gépet, félig kihajolt a kabinajtón, kiintett:

— Jó reggelt, papa!

Széles mosollyal visszabólintott. Kedves fiú ez a Feketehajú. Nem tudta a nevét, azért csak így nevezte. Minden reggel erre járt a kocsijával, éppen ebben az órában. Valami vállalatnak hord ócskavasat.

— Érdekes — gondolta mindig —, van ilyen vállalat, ahol összegyűjtik a sok ócskaságot és eladják. Okos emberek.

Elismeréssel gondolt az ügyes emberekre. Ő sohasem volt okos. Már ami a lelemenyességét illeti. Mindig kibabrált vele a sors, el is ment a kedve mindentől. Nem maradt más a háború után, mint a romos lakás; az asszonynak

Fercsi, a kifutó el mellette.

— Hopp! Várj kezte le járművy nyeregből. Feke ruhájában úgy egy ördögfióka. ponyvát és két pogácsát nyom markába. — Na, tegye el gyor san. Hogy van?

Meg sem várta a választ, visszapattant a nyeregbe és kicsit felágaskodva nyomkodni kezdte a pedált.

— Isten áldja, sietek!

Fejcsóválva nézett a fiú után. Micsoda imposztor! Tenyerét melegítette a pogácsa, szívét a kedvesség, ami a fiúból áradt ezen a fagyos téli reggelen. Miket ki nem talál? Tegnap zsemlét adott. Az isten áldja meg...

Betért az egyik házba. Bajuszán még ott ült néhány morzsaszemecske. Letette a tejet. Kövér asszonyság lakott itt, s mint a kövérek általában: kedélyes volt.

— Nos, Ambrus — mondta —, hogy aludt az éjjel?

— Keservesen — panaszolta. — A kályhám kicsi, hamar kihül, hajnalban már olyan hideg a szoba... Ujj-

— Mi az magának...:

— Mi az nekem... ug Na kezét csókolom, mert n járt dél lesz...

„Olyan nyomorék-tric kéne csakugyan" — mor magában amint tovább n a kerítések mellett. Itt is gyon kellett vigyáznia, r féloldalasan fagyott meg út, a bal lába minduntala jobb alá csúszott. Néha — dekes — egészen elveszíti ember az egyensúlyát, s kor vége, bizonytalanná v alig meg megtenni egy pést is.

— Idővel motort is sz nék rá, ez nagyon prakt akkor másféle munkát vá hatnék, hallottam egy nélküliről, aki gázpalack szállít házakhoz...

A másik háznál erről bes pedig itt egy szükszavú a gény vette át a tejesüveg

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1966 IAN 31
Czinke Ferenc
SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1021

TANYA

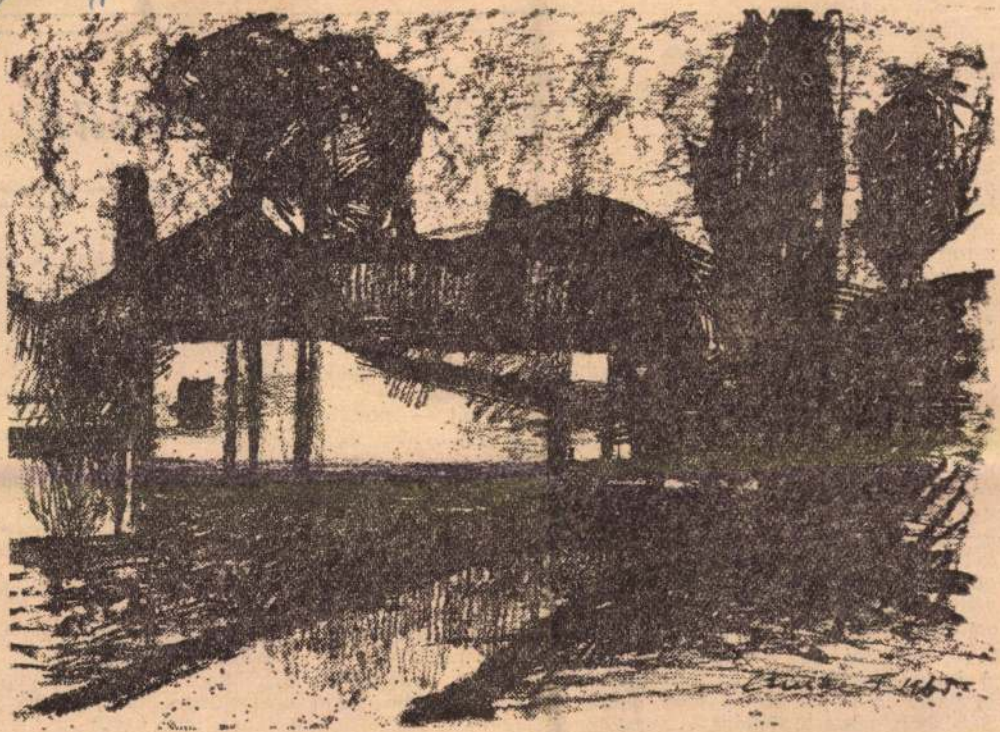

Czinka Ferenc grafikája.

Czinke

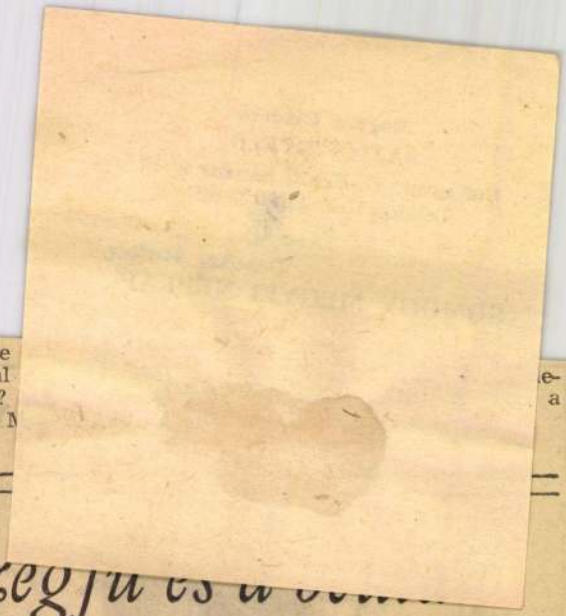

Szegfű és a

kit érdemesítsen rá. Hosszas vita után megszületett az elhatározás: utazzon Hévízre S. Balogh Antal. Megszolgálta a jutalmat, s bizonyára kívánja is öreg csontja a meleg vizet — neki dukál.

Maga az elnök vitte a jó hírt. S. Balogh Antalt fejés közben találta az istállóban. Homlokával nekidőlt a tehén oldalának, meg sem fordult a »Jó estét, Antal bátyám!«-ra így hát az elnök hátulról szegezte neki a kérdést. Pedig igen-igen szerette volna látni az öreg arcát, vajon miféle érzelmi térkép rajzolodik rá, ha meghallja a nagy újságot?

— Mondja, Antal bátyám — kezdte ünnepélyesen az elnök —, volt már nyaralni?

S. Balogh füle mellett találat nélkül suhant el a kérdés.

— Micsoda, Janikám?

— Azt kérdeztem: volt-e már nyaralni?

Abbahagyta a fejést, a térde közé szorított sajtárral együtt pördörödött meg a tengelye körül, laposakat hunyorgó szemében döbbenet tükröződött: Janim, tegnap még semmi bajod sem volt...

— Nyaralni, azt kérdezted? A harmincas években nem is egyszer. A Dunántúlon meg Békésben, részesaratóként...

— Ej, ej — dörgött az elnök. — Komolyan beszélek. Igazi nem értette elnök avval Kisasszony? logkerülő? N

nők? Ugrassa a cimboráját, ne őt! Maga alá igazította a sámlit, és megint megtámasztotta homlokával a tehén oldalát.

Hanem az elnök nem nagyta annyiban a dolgot.

— Jól van hát — mondta. — Készüljön fel, a hét végén utazik Hévízre.

Most azután csaknem felborult a sajtár, olyan hirtelen költözött a sámli mögé.

— Mit csinálok én?

— Utazik. Hévízre.

— Én-e? Oszt a nyavalyának!

— Nyaralni, érti nya-ral-ni! Itt a beutalója, fogja! —

Egy zöld cédulát nyomott az elnök az öreg kezébe, majd faképnél hagyta.

Fél óra sem telt el, S. Balogh ott téblábolt az elnök

— Ördögöt behívó! Beutaló! — ráncolta homlokát az elnök.

— Felmutatja az üdülőben, kap érte szobát meg kosztot. Eszik meg alszik, ennyi az egész.

Az öreg kínosan húzogatta a nyakát. Erősen töprengett, mivel vétózhatná meg a parancsot.

— Nem mehetek én mégse.. Mit szólna a falu? Hogy tán S. Balogh Antalnak öregségére elment az esze... Meg az asszony mit szólna!?

— Ugyan ne gyerekeskedjen!

— De hát mégis, hogy képzeled?... A legnagyobb dologidőben? Meg ki segédkezik a Szegfűnek, ha borjazik, már talán a jövő héten...

Tucatjával teregette az érveket, hogy így meg úgy, az

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Czinke Ferenc

MAGYAR NEMZET

1966 JAN 1

1021

Czinke Ferenc újévi rézkarca

A magyar balett Monte-

HAVASOK ÉS R

Cote d'Azur, december

Az Ady-vers címe először akkor bukkant fel, amikor a repülőgépből egyszerre láttuk az Alpok hófedte hegycsúcsait és a valószínűtlenül kék tengert. *Havasok és Riviéra.* Aztán a havasok eltűntek, csak a napfény maradt, a zöld növények, nyíló virágok. A havasok emlékét Nizzában vagy Monte-Carlóban már csupán a pálmák, kaktuszok árnyékában kontrasztként díszelgő, s a karácsony idejére idehonosított fenyőfák idézték fel.

Gyorsan megbékültünk a gondolattal: a Cote d'Azurön tavasz van, legrosszabb esetben eső esik; már egészen természetes, hogy a szilveszterre készülő városban, a Boulevard des Moulins forgatagában az utcai teraszokon is székek várják a vendégeket.

Karácsony estéjén újra közöttünk termett a fent idézett verskép; a budapesti Operaház balettegyüttesének premierjén történt a monte-carlói

az éppen fel nem lépő magya
táncosok is. Amikor a Bartók
zene után a szokásos, döbben
csendet viharzó taps törte me
Menyhárt Jacqueline végigné
zett a tíz-tizenkét tagú magya
szigeten, s megkérdezte: »Ugy
ezt a nagy tapsot nemcsak n
csináljuk?«

Nem mondom, benne vo
tunk mi is; *Róna* Viktor — al
szintén nem lépett fel aznap
még hangosan bravózott is, d
valamennyien csak a közönsé
hangulatát követték. Megint
Riviéra tapsolt a lelátogató ha
vasoknak; persze, nem ennyi
re személytelen szimbolizmu
alapján. A közönség Bartók ze
néjét ünnepelte, s a hozzáál
modott koreográfiát és a nagy
szerű magyar balettegyüttes
Délelőtt még borongó hangol
hallatszottak, itt ólálkodot
megint a szokásos aggodalon
a színpad kis méreteitől, az is
meretlen helyszíntől, de a fe
szültség a premier felforrósc
dott táncában, remek alakítá
sokban robbant; fel nem o

Czinke Ferenc (grafikus?)

Repr: Újeszlendő c. szkasc

1966. jan. 14 Szegedi Egyetem

KOHÁSZ

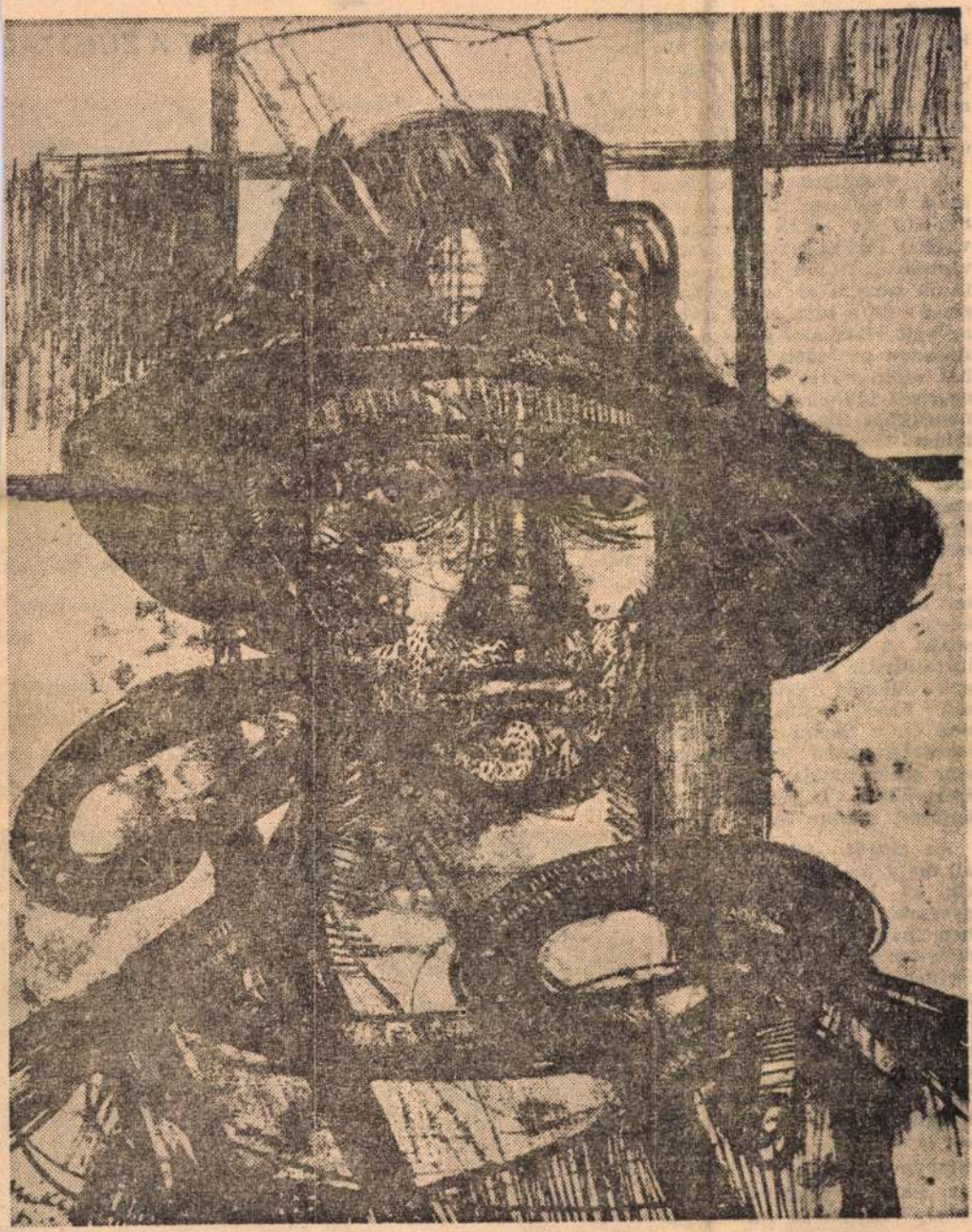

(Czinke Ferenc rajza)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
FESTMEGYEI HIRLAP

Mesterséges folyó a föld alatt

Az Örmény SZSZK magas hegyei között megkezdték annak a 48 km hosszú alagútnak az építését, amelynek rendeltetése az lesz, hogy az Arpa folyó vizének egy részét a Sevan tóba vezesse.

A szokatlan megoldásra azért került sor, mert az elmúlt 30 év során a Sevan tó vizéből táplált Rasdan folyó vízszükségletét a tó már nem tudja fedezni és így szükségessé vált a túlságosan igénybe vett vízkészlet pótlása. A Rasanon az idők folyamán hat vízerőművet építettek, s ugyanez idő alatt az Ararát fennsíkján 100 000 hektárnyi földet tettek termővé. Örményország ellátása árammal így az évek folyamán megoldódott, de ma már nagyobb gondot okoz a víz-, mint az energiahiány.

Ez indokolta, hogy az említett módon az Arpát összekössék a Sevan tóval. A megoldás a számítások szerint biztosíthatja a tó vízszintjének állandó értéken tartását. Ezzel kettős célt érnek el: a Sevan az egész transzkaukázusi energiarendszer szabályozója lesz, vize ésszerűbben használható fel öntözési célokra is.

Az alagút két szakaszból áll majd, az egyik 18, a másik 30 km hosszú lesz. A gyorsabb építkezés érdekében négy függőleges aknát mélyítenek, amelyek közül a legmélyebb eléri a 670 métert.

Ebből is kitűnik, az alagút helyenként mélyen a föld alatt halad, s ezért számolnak azzal, hogy egyes szakaszokban a léghőmérséklet a 40 C fokot is eléri. A vízszállítás másodpercenként 15 köbméter lesz. A vízelvezetést az Arpán épített 50 m magas duzzasztógáttal oldják meg. Az építkezés a Transzkaukázusban egy mesterséges folyót hoz [illegible]

A Niagara-víze

ALAGÚT A ZUHATAG

Az Erie-tóból kiszakadó Niagara folyó vízesése két részből áll. A nagyobbik — a bal parti zuhatag — Kanadához tartozik, a kisebbik — a jobb parti — az Egyesült Államokhoz. A kanadai Niagara a Lópatkó-vízesés, amelynek teljes hossza 917 méter.

Új látványossága a kanadai vízesésnek az az alagútrendszer, amely lehetővé teszi, hogy a látogatók közvetlen közelről érzékelhessék a zuhatag nagyszerű látványát. A vízeséstől nem messze levő épületből indul a csaknem 40 méter mély, függőleges liftakna. Ennek végállomásától két irányban halad alagút (együttes hosszuk kereken 190 méter). Az egyik ág a vízesés mögé vezet, a másik pedig egy nyitott megfigyelőteraszba torkollik, amely a folyó szintje fölött mindössze 7 méterre van. Az óriási víztö meg közvetlenül a látogatól mellett zúg, akik természete sen tetőtől talpig vízhatla

Ebből az épületből indul l zető

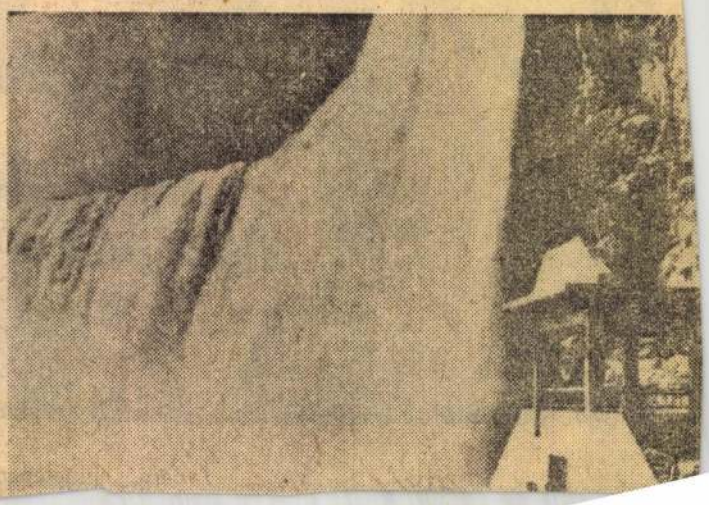

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Czinke Ferenc
ÉSZAK-MAGYARORSZÁG
1965 MÁJ 1
1021

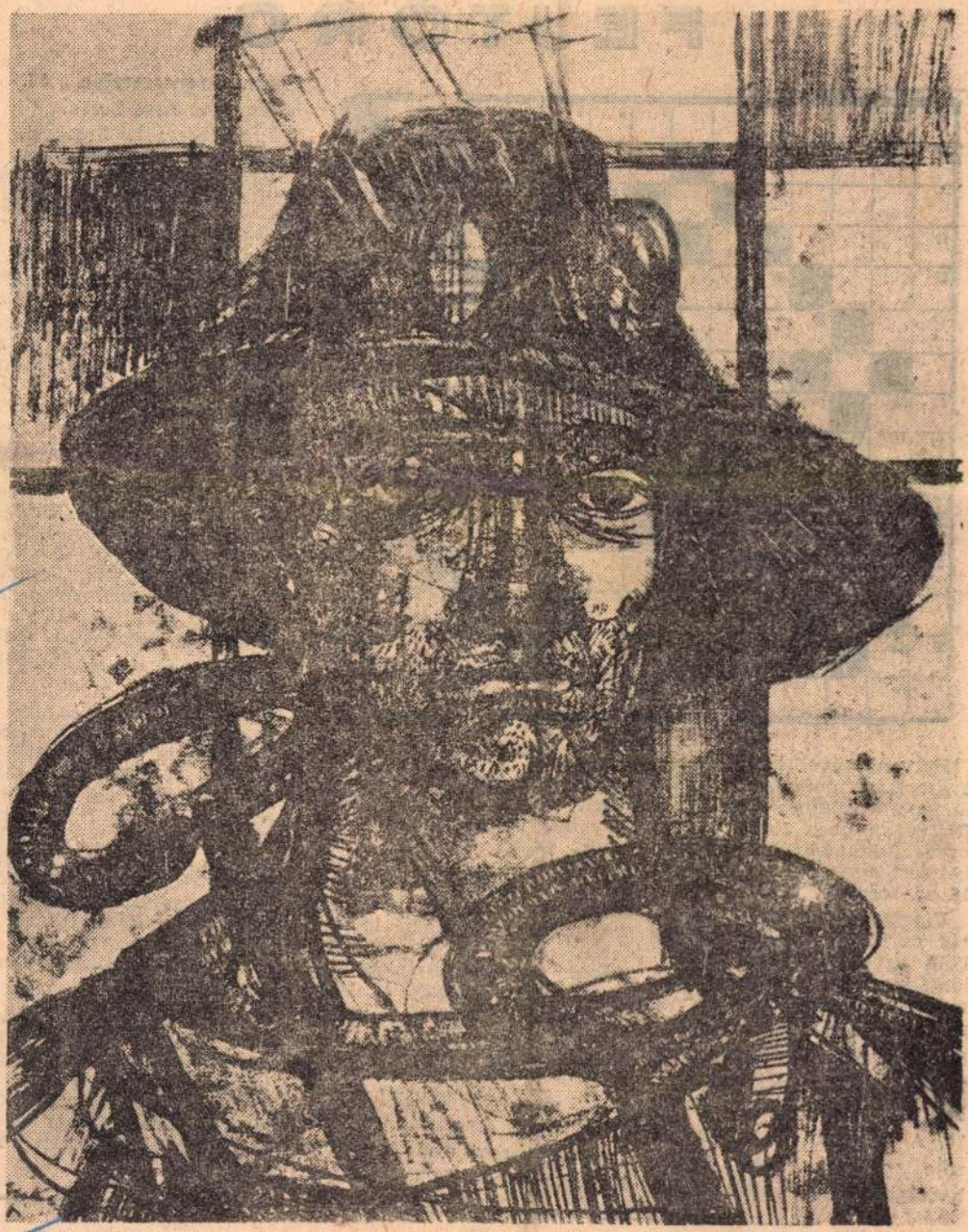

Czinke Ferenc: Kohász

FEJTÖRŐ

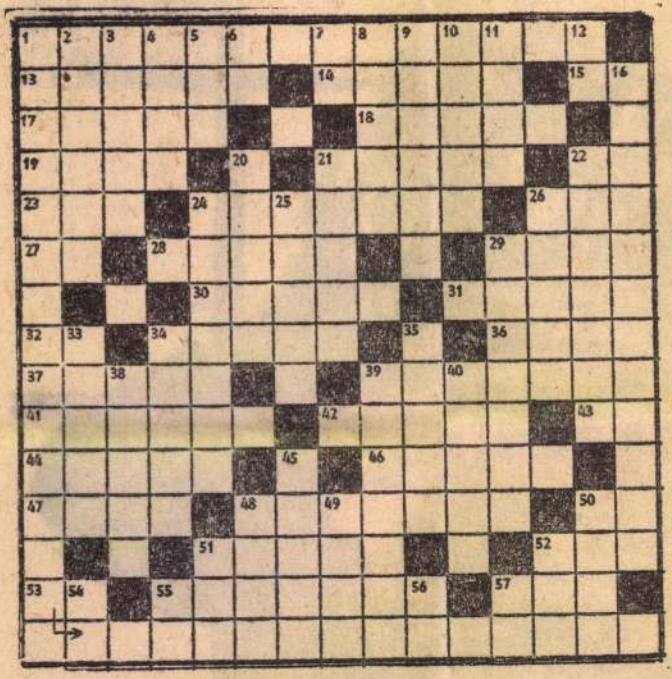

Hetvenöt éve, hogy a magyarországi munkásság először ünnepelte május elsejét. — Rejtvényünkben Juhász Gyula egyik költeményéből idézünk két sort a vízsz. 1., függ. 1., és 16. sz. sorokban.

Vízszintes: 13. A téglagyártás egyik folyamata. 14. Az USA egyik tagállama az Atlanti-óceán mellett. 15. Földmunkát végez. 17. Afrikai köztársaság. 18. Község a siklósi járásban. 19. Érzékszerv. 21. Tisztjelölt a régi hadseregben. 22. Tiltó szó. 23. OOR. 24. A folyékony orvosság jelzője lehet. 26. Vissza: A szabadságharc hős tábornoka. 27. Űrmérték rövidítése. 28. Ruházati cikk. 29. A fa levélzetének összessége. 30. Összedőlt ház jelzője. 31. A töltés lejtős oldala. 32. Fűszer. 34. Mongol származású uralkodó és hódító (1336—1405). 36. A teanövény alkaloidja. 37. Attila hún fejedelem legidősebb fia. 39. Néhányan. 41. Köteg. 42. Szabálytalanságot vét a labdarúgásban. 43. Személyed. 44. Úr a szemétdombon. 46. Más utat választ. 47. Szedi a lábát. 48. Róma alatt ömlik a Tirrén-tengerbe. 50. Igekötő. 51. Mindamellett. 52. Gyermekváros van itt. 53. Négylábú barátunk. 55. A Lakmé zeneszerzője. 57. A labdarúgás sava-borsa.

Függőleges: 2. Bizonyít. 3. Arab alkimista és orvos a középkorban, kinek neve alatt számos alkimista és kémiai mű került forgalomba. 4. Elemi részecske. 5. Öreg. 6. Kötőszó. 7. Erősítő szócska. 8. az EAK elnökének személyneve. 9. Küzdelem. 10. Figyelmeztetés. 11. A Szovjetunió egyik népe. 12. Libahang. 20. Dombocska. 21. Fűszernövény. 22. Ráér. (Két szó.) 24. Író, kommunista forradalmár. (Frigyes.) 25. Belgium egyik legrégibb városa. 26. Madách drámája. 29. Objektív valóság. 33. Mutató névmás. 34. Felszolgál. 35. Lelakatol. 38. Függőzár. 39. Megélhetést biztosít. 40. Megjelenít. 45. Tömönységét csökkenti. 48. Januári. 49. A virágos növények termő része. 50. Üdítő ital. 51. Sportöltözék. 52. Szálakat sodor. 54. B. K. 55. D. S. 56. Sárai Tibor. 57. G. N.

Beküldendő a vízszintes 1. függőleges 1. és 16. sorokban írt megfejtés (versidézet) május 7-ig. A hibátlanul megfejtők között könyvjutalmat sorsolunk ki. A rejtvényben az o, ó, illetőleg az ö, ő között nem teszünk különbséget. Az elmúlt heti számban közölt rejtvény megfejtése: *Kvantumelmélet — Fizikai Intézet — Princeton — Nobel-díj — Lenin — Relativitás — Fény kvantum.*

Könyvjutalmat nyertek *Máthé Ilona* Borsodnádasd általános iskola, *Bencze Béla* Miskolc, III. ker., Irinyi u. sz. II. em. 2., *Palágyi Szabol* Miskolc, Baross Gábor u. 1 sz. A könyveket postán küljük el.

GYERMEKEKNI

1021

CZINKE FERENC: SZÉNOSZTÁLYOZÓ

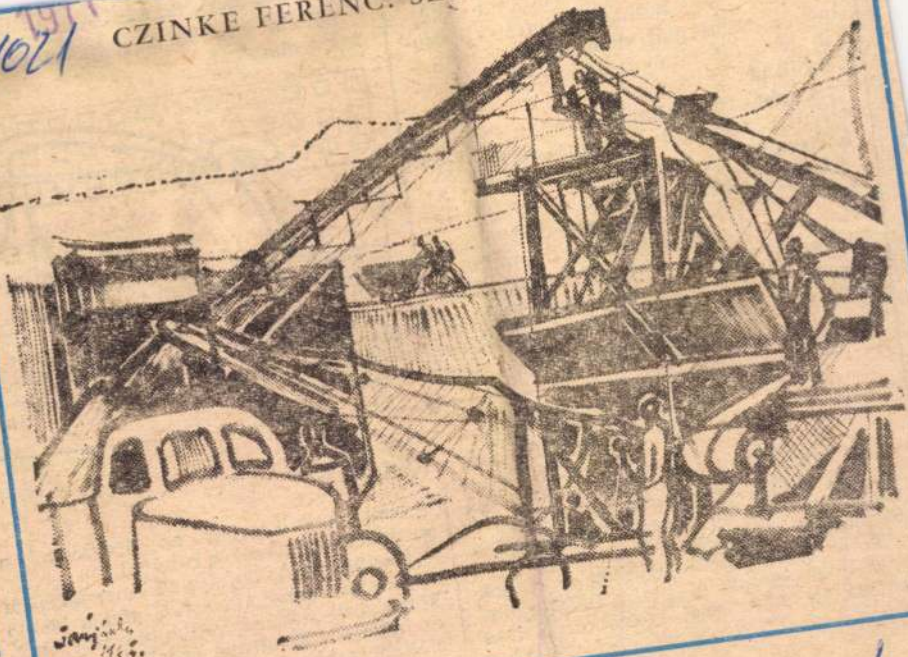

Czinke Ferenc

nagyon alacsonyan. Ügyelni kell arra is, hogy a keretnek csak körülbelül a harmada használható ki, feljebb mózni, szőni már nem lehet. A ke ről levágott munkát laza csomóval jezzük be.

A subát lehet „hamisítani" is. Ezt szerűbb készíteni és mindenféle fo felhasználható hozzá.

Alapja kongré, anyaga vastag for Lehet mintás (mintakönyv ez idő s rint nem kapható hozzá), de mivel mintatervezés nem mindenkinek szá maja, még egyszerűbb, ha két va több egymáshoz közel álló színű sz lal vagy több összefogott szállal

48 old

Az idei év első Nők magazir a megszokott színes, érdekes, gazd tartalommal jelent meg. Mesélő kéj történelmet idéznek.

Több írással bizonyítja, hogy a n egyenjogúságának alapja, a tudat kial kulása, a neveléssel kezdődik. Színes

ciókent ugyanis nem helytálló.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-796
NÉPSZABADSÁG
Budapest

1021

5

CZINKE FERENC: FÚTÓ

Czinke Ferenc

ja, egy kisnu, Marino Santagnese közvetíti számunkra az olasz carbonaro mozgalmat. Rokoni kapcsolata Teresa Guiccioli grófnéval, Lord Byron utolsó szerelmével módot ad az írónak arra, hogy Byront személyes ismerősként mutassa be, és ábrázolja szerepét az olasz és görög szabadságharcokban. Ezen a figurán keresztül kapcsolódik a regény cselekményébe Silvio Pellico is.

Apja halála után magyar származású anyja Magyarországra hozza a fiút, és itt az ő iskolatársaként, majd barátjaként ismerhetjük meg Eötvös „Pepit", s az egész, korabeli magyar irodalmi életet, Kazinczy szerepét, az Aurórásokat — s azt a légkört, amely Petőfihez vezetett.

Ez a regénytöredék kiadatlan: Szerb Antal 1938-ban emelt ki belőle egy részletet, amelyet „Száz éves dolgok" címmel publikált a Nyugatban. Az alábbiakat most különös tekintettel az Eötvös-évfordulóra adom közre.

SZERB ANTALNÉ

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724
NÉPSZABADSÁG
Budapest

1021

CZINKE FERENC: SZILICIUMCSAPOLÓK

DÉL-MAGYARORSZÁG
1964 JUL 19
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NEM MINDEG

A családi légkör szerepe a nevelésben

Igen sokszor találkozunk olyan esetekkel, amikor a szülők azt hiszik, hogy gyermekeik biológiai szükségleteinek, kívánságainak, sőt olykor szeszélyeinek a kielégítésével, magas szintű anyagi ellátásukkal már mindent megtettek, ami egy jó szülőtől elvárható. És csodálkoznak, hogy a gyermek fejlődése mégsem úgy alakul, ahogyan szeretnék. Egymás után fordulnak elő vele kapcsolatosan súlyos problémák, ők meg, tanácstalanságukban, nem tudnak vele mit kezdeni.

●

Az ilyen szülők nem tudják azt, hogy minden otthonnak, minden családi életnek megvan a maga sajátos légköre, amely önmagában is kedvezően vagy kedvezőtlenül hat a gyermekekre. Mint ahogy a növénynek sem mindegy az, milyen annak a helyiségnek hőfoka, páratartalma, amelyben elhelyezték, hogy mennyi napfényt kap, a gyermeknek sem mindegy, hogy milyen családi légkör, atmoszféra veszi őt körül napról napra, reggeltől estig.

mes vetélkedés és a szolidaritás. Vessünk most ezekre külön-külön egy-egy pillantást.

Megfelelő mennyiségű és minőségű szeretet folyamatos áramlása nélkül nem alakulhat ki kedvező családi légkör. A szeretetnek minden családtagból minden családtag felé kell áramlania, mégis — egészséges és normális helyzetekben — az anya ennek a szeretetnek igazi forrása. Az ő lényéből kell áradnia leginkább annak az oldó, védettséget, jóérzést biztató szeretetnek, amely a világ üzenetét először tolmácsolja a gyermek felé. A szoptatás közben gyermekére sebb baj, mintha egyik félből sem sugárzik a tekintély és a szeretet. Inkább csak az egyik vagy másik tulajdonság túlsúlyáról beszélhetünk, mert hiszen mindkettőben mind a két tulajdonságnak meg kell lennie. Éppen úgy baj, ha az anyának nincs megfelelő tekintélye, mintha az apa nem tudja eléggé melegen szeretni gyermekeit.

●

A családi közösség dinamizmusához hozzátartozik a családtagok, elsősorban a gyermekek között törvényszerűen kialakuló bizonyos fajta versengés, rivalizálás. Tegyük mindjárt hozzá a szép tartalmú »nemes« szót.

Értékes célokra törő, egymás értékét nem csorbító, a személyiséget nem torzító, valóban nemes, magasrendű vetélkedésről van itt szó, amely arra sarkantyúzza a testvéreket, hogy kifejtsék a bennük csíraállapotban meglevő lehetőségeket, hogy aktívak legyenek, s ne várják a szájukba a sült galambot. A szülők szeretete és tekintélye megfelelő biztosítéka annak, hogy el ne fajuljon

Két fej imbolyog a [illegible] közepén.

— Tiltott helyen fürdenek! — mutat feléjük a szegedi révőrs parancsnoka. A rocsó felgyorsul, sebesen siklik a két fekete pont felé. Mellé-jük állunk.

— Szálljanak be!

Két szélesvállú fiú zihálva mászik be a csónakba.

— Nem tudják, hogy hajóútban nem szabad fürdeni?

— De igen — hajtják le fejüket.

— Akkor miért csinálják?

Nem válaszolnak. Mindketten most végeztek az egyetemen, tanárok.

— Nem emlékeznek, néhány napja fulladt vízbe az egyik kollégájuk...

A motorcsónak újra elindul. A part felé tartunk.

— Máskor előbb gondolkozzanak. Csak utána úszszanak, de akkor se szabálytalanul!

A fiúk mereven várják a büntetést, mikor kilépnek a partra. A rendőrök tisztelegnek, s elhúzunk a rocsóval.

— Kár megbüntetni őket! Többet biztosan nem fürdenek tilos helyen.

1021

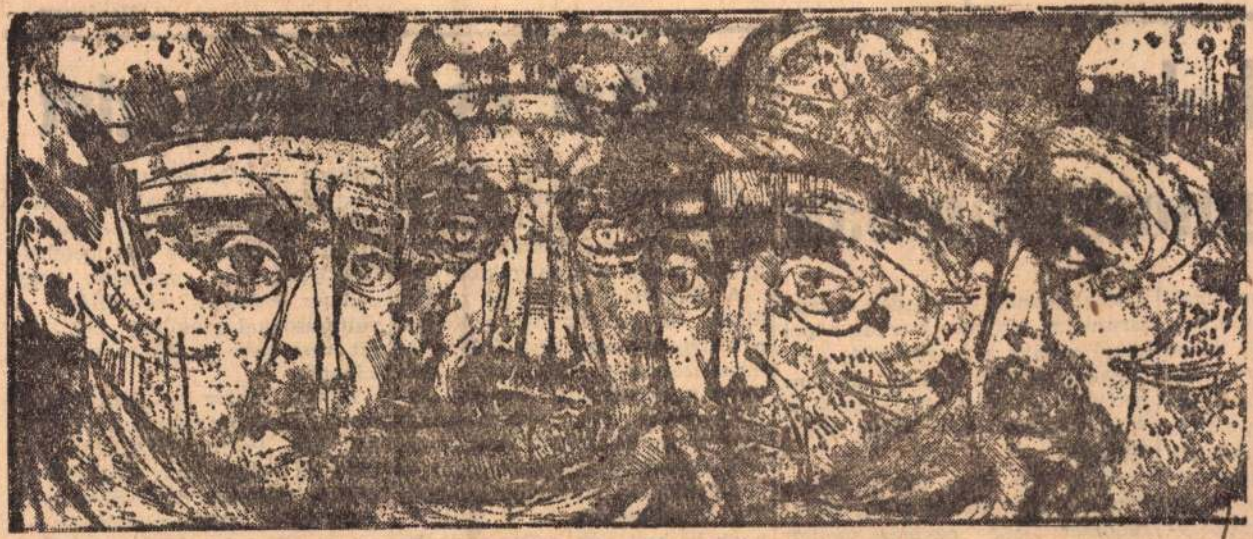

Czinke Ferenc: A csend... (rézkarc)

Magyar Hirdető
SAJTÓIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

helye
gmozgalomban

ménynak
mmunista
a nincs
árt sem,
a forra-
az SZKP.
mmunista
tapaszta-
mmunista
ette Szov-
ob és leg-
llam. A

mozgalmaknak és minden haladó társadalmi erőnek. A világ népei okkal tartják a Szovjetuniót a világbéke legfőbb őrének. Az emberiség elsősorban tőle reméli a világ problémáinak békés megoldását.

Az a tény, hogy ma a szocialista világforradalom a két világrendszer békés egymás mellett élése közben fejlődik és a nemzetközi osztályharc döntő terüle-

Afrikai csúcsértekezlet

Kairó

Szombaton folytatta munkáját Kairóban az afrikai csúcsértekezlet. Az ülés első felszólalója Kenyatta kenyai miniszterelnök volt.

A Kairóban összegyűlt afrikai állam- és kormányfők pénteken, a megnyitó ülést követő zárt tanácskozásokon elfogadták a külügyminiszterek által korábban kidolgozott 14 pontos napirendet. A napirenden szerepel Ghana javaslata egy afrikai egységkormány és egy afrikai katonai főparancsnokság létrehozására az a javaslat, hogy bojkottálják a Dél-Afrikába irányuló olajszállítmányokat, to-

főtitkár is. Kijelentette, hogy a gyarmatosító hatalmak és „a faji megkülönböztetés még megmaradt hívei" mindinkább elszigetelődnek, s kifejezte reményét, hogy néhány „kalandor" ellenállása a változásokkal szemben „nem vezet veszélyes konfliktushoz Afrikában".

Mint a Reuter írja, megfigyelők szerint U Thant szavai elsősorban Angliára, Portugáliára, Dél-Afrikára és Rhodesiára vonatkoztak. U Thant sürgette az ENSZ egyetemességének megvalósítását is — ezt általában úgy értelmezték Kairóban, mint utalást Kína ENSZ-jogainak helyreállítására. U Thant

1904 JUL 1 9.

1021

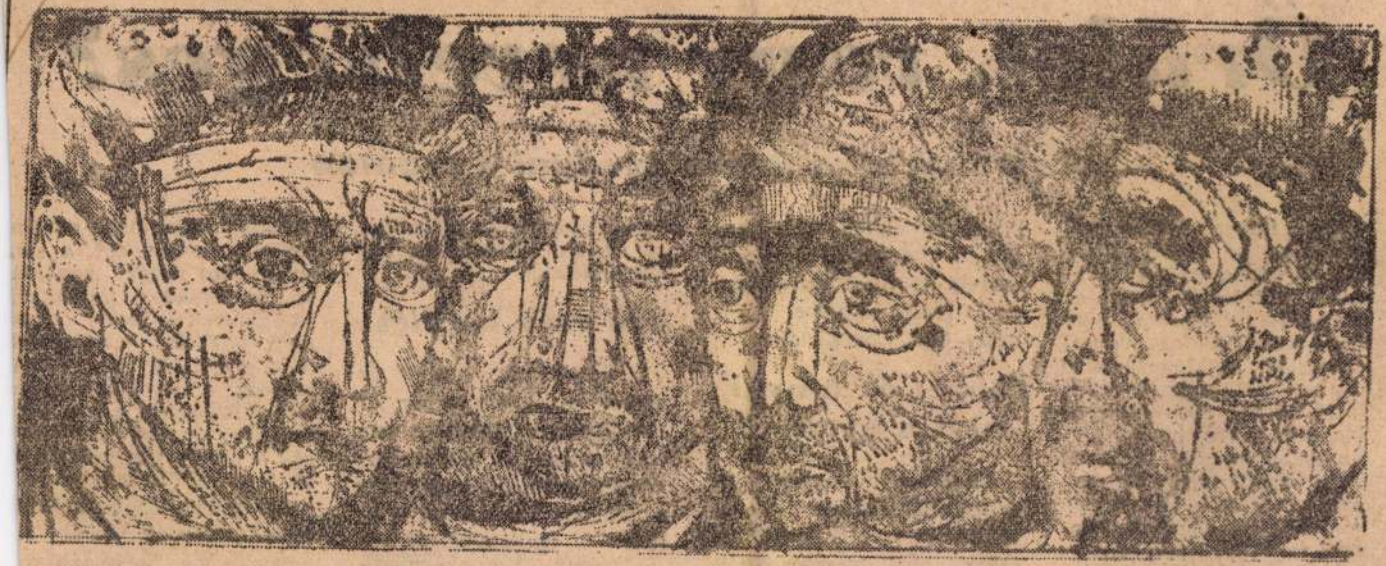

Czinke Ferenc: A csend... (rézkarc)

Szentiványi Kálmán:

KELETMAGYARORSZÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

„Önkéntes" műtét – Börtönben
Ricinus a narancstolv

Őrület, vagy nevetséges?

A paragrafus képtelenségei Nyugaton

Egy furcsa ítélkezésről számoltak be tavaly a lapok. A szaud-arábiai fővárosból jelentették, hogy az uralkodó parancsára börtönbe vetették az udvari csillagjóst. A letartóztatás oka az volt, hogy a derék Szaid Manzi nem látta és jelentette előre, hogy a legfényesebb orcájú uralkodó egyik repülőgépe lezuhan majd az európai Alpesekben. Nemrégiben azonban salamoni ítélet híre érkezett: az ügyet tárgyaló bíróság ártatlannak nyilvánította a horoszkópok helyi nagymesterét, s a felmentés indokolásául azt hozta fel, hogy Szaid Manzi csupán az órahogy „elősegítette a forgalom megbénulását" egy régesrégi törvény paragrafusait figyelembe véve 18 hónapra börtönbe zárták.

Többet ér a nyúl, mint a gyerek?

Általában a vagyon mindenekfelettiségének tiszteletben tartása jellemző az egész angol igazságszolgáltatásra, amely nagyobb bűnnek minősíti az ingatlan ellen elkövetett kihágásokat, mint — mondjuk — a

börtönbüntetést von magára az, aki eltulajdonít egy végrendeletet.

850 ezer botütés

Megdöbbentő, hogy ez az ember — és elsősorban az elnyomott osztályokhoz tartozó ember — elleni törvények nemcsak régi, még a feudális szemléletet tükröző igazságszolgáltatás „örökségei". Hasonló törvények ma is születnek, — s nemcsak az olyan véres diktatúrákban, mint amilyen a Dél-Afrikai Köztársaság, ahol például az el-

Virginia államban növeln
kellett az adókat, a sok
gyermekes néger meg má
munkáscsaládok munkanél
küliségének terhei olya
nagy tételként jelentkeztel
már a költségvetés rubri
káiban. A gazdagok azon
ban fellázadtak: ne az adó
emeljék, hanem csökkent
sék a segélyezést szükséges
sé tevő körülményeket.

Új munkalehetőségekkel
Nem. Nagyobb darab ju
egynek, ha kevesebb fe
kell szétosztani. Vagyis l
kevesebb a gyerek! Ezé
gondolták ki és hajszolt
keresztül a néppusztító tö
vényt, s csatolták

Czinke Ferenc

1021

CZINKE FERENC:

A szabadság ünnepe

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Nógrádmegyei Népújság

1963 APR 3

VIDÁM KÜLPOLITIKA

KERESKEDELMI HÁBORÚ VAN KITÖRŐBEN AZ USA ÉS FRANCIAORSZÁG KÖZÖTT

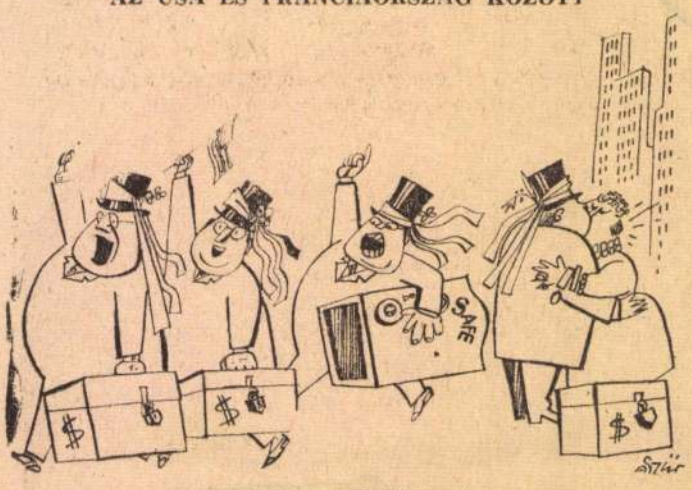

Mozgósítás a Wall-Street-en
(Szür-Szabó József rajza)

A MOHÓ VEVŐ

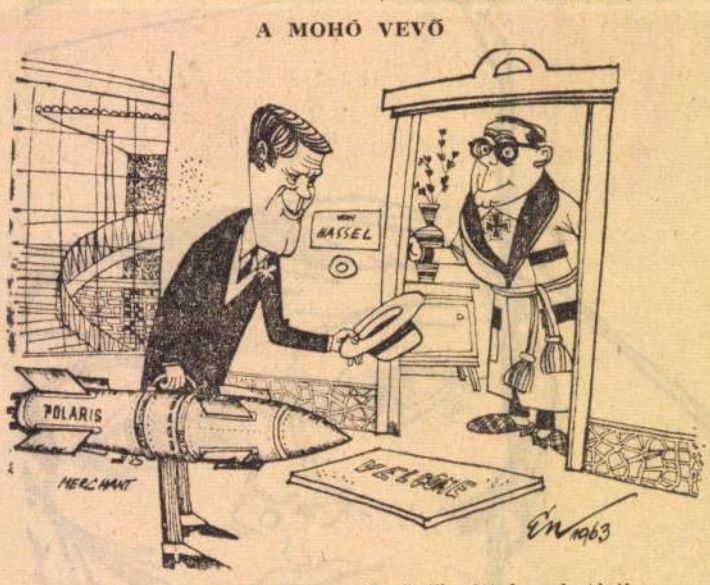

— Már a mintapéldányt is rögtön itt hagyhatja!!
(Endrődi István rajza)

INTELEM

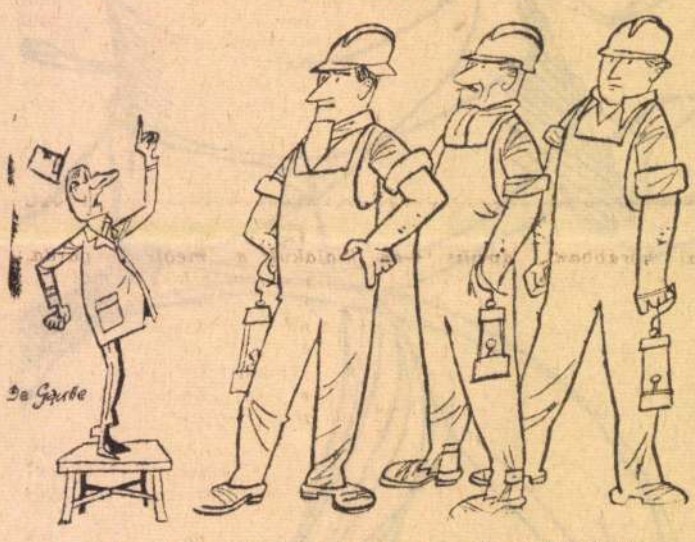

— Maguk nem tudják, hogy én milyen hatalmas vagyok
(Gerő Sándor rajza)

A BONNI ACÉLCSŐVITA

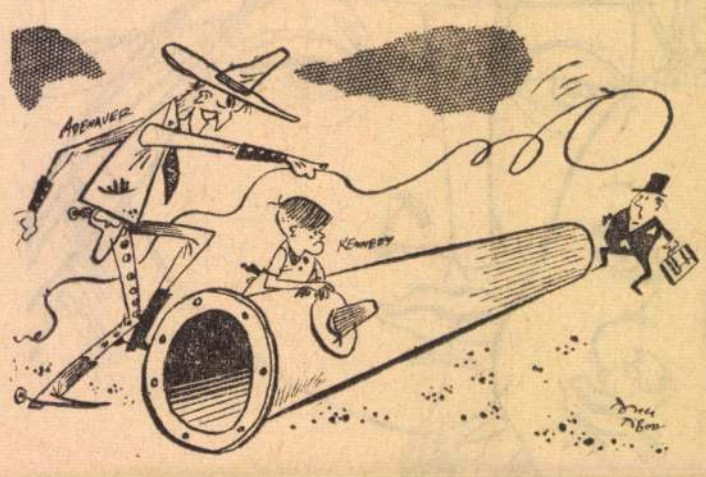

Nyugatnémet gyáros: No nézd csak a vén cowboyt, ha nem vigyázok, a végén még engem húz be a csőbe!...
(Toncz Tibor rajza)

..A Szabad Európa hosszú és fényes történelmének új szakaszába lép. Elmúlt a gyarmati terjeszkedés korszaka, végéhez közeledik a nemzeti vetélkedés kora és megkezdődik a kölcsönös függés és egység új korszaka. Marx jóslataival ellentétben... Európa szabad országai a tevékenység minden területén a célok, a hatalom és a politikai egység felé haladnak". Így szövegezte meg az amerikai imperializmus reményeit újévi üzenetében Kennedy, az Egyesült Államok elnöke. Vajon mire alapozta véleményét?

Lényegében két tendenciára: az egyik, hogy a tőkésvilág országai — a hatalmas és erős szocialista világrendszer szeme előtt — egymás közötti ellentéteiket lehetőleg ne háború útján oldják meg. A világpiac újrafelosztásának eszközéül az államok társulásához, az úgynevezett

Integrációhoz folyamodtak.

s ezen belül a tényleges erők arányában osztozkodnak. Ez nemcsak azzal jár, hogy az így kiszélesített piacon belül a nagy monopóliumok úgy növelik befolyásukat, hogy felszippantják a kisebbeket, hanem kétségtelenül a termelés szakosításával és a kiterjedtebb kooperációval is, ami — legalább is átmenetileg — kedvező lehetőségeket teremtett a termelés felfutásához is. A másik — és ez az alapvető! — tendencia a tőkés világnak az a törekvése, hogy egész Nyugat-Európából egy egészet kovácsolion össze a kommunizmus elleni harcra.

E gazdasági és politikai törekvést értékelte úgy Kennedy elnök, mint „Európa hosszú és dicsőséges történelmének új szakaszát". A felületen ez még újév táján tényleg így is volt: a dolgok mélyén azonban már egészen más áramlatok kavarogtak: tizenegy hónapja folytak már akkor a tárgyalások Anglia közös piacba való felvételéről — s ez egyúttal azt jelenti, hogy az Egyesült Államokban már minimálisan egy éve felfedezték: a közös piac jellege és politikája nem az, amire 1957-ben, a római alapító-egyezmény aláírásakor az amerikaiak is gondoltak.

Az Egyesült Államok a második világháború befejezése óta állandóan szorgalmazta az olyan nyugateurópai államcsoportosulás létrehozását, amely egyrészt kedvező piaci lehetőségeket teremtett volna számára, másrészt biztosította volna az amerikai vezetést mind gazdasági, mind politikai vonatkozásban. Az Egyesült Államok meg volt győződve arról, hogy Nyugat-Európában nincs és nem is lesz ehhez mérhető erő, te-

Eredményes a
verseny

Már harmincöt község asszonyai csatlakoztak Nógrád megyében, az Országos Nőtanács felhívása nyomán megindult baromfitenyésztési versenyhez. Március 26-án például Vanyarcon gyűltek össze a község asszonyai és

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Czinke Ferenc
NÉPSZABADSÁG
1966 FEB 20.
1021

CZINKE FERENC: BÁNYÁSZOK.

A pályaválaszt

A pályaválasztás évadja már a kellős közepén tart. A jelentkezési lapokat ezekben a napokban töltik ki, s adják be az iskolába a végzős diákok. Életre szóló elhatározások születnek most azokban a családokban, ahonnan egyetemre, szakmunkástanuló-iskolába, avagy technikumba, szakközépiskolába pályáznak a gyerekek, hiszen e tanintézetekbe való bejutás — a szakmai jelleg következtében — általában meghatározza a végigjárandó életpályát is. Csupán a gimnáziumba kerülők halaszthatják el a pályaválasztást négy évvel. De ez a négy esztendő is gyorsan eltelik, s ők is válaszút elé kerülnek. Az idén például 30—32 ezer végzős gimnazistának kell döntenie, hogy a kínálkozó pályák közül melyikre lépnek, *milyen élethivatást választanak.*

Az idei pályaválasztási lehetőségek jóknak mondhatók. A mintegy 150 ezer végzős általános iskolás közül 135 ezer továbbtanulása biztosított — mégpedig felefele arányban a középiskolákban és a szakmunkásképzésben. A technikumokban, a szakközépiskolákban és a felsőfokú oktatási intézményekben végzők nem állnak [illegible] dilemma

eltörlésekor kimondta, hogy a jövőben nem kevesebb, hanem *több kétkezi dolgozó gyerekére van szükség* a középiskolákban, az egyetemeken és a főiskolákon.

A tehetséges és tovább tanulni szándékozó fiatalok előtt nyitva áll tehát továbbra is a felsőbb iskolákhoz vezető út. Ez még akkor is igaz, hogyha az erős verseny miatt néhány egyetemre nehéz bejutni. Így is igen sok továbbtanulási lehetőség áll a fiatalok előtt. Ezt elhallgatni annyi, mint eredményünkről, a népi rendszer vívmányáról hallgatni. Ne féljünk hát a lelkükre kötni azoknak, akikben a rátermettséget, a tehetséget látjuk, hogy „tanulj tovább".

És ide tartoznak a túljelentkezésekkel összefüggő tévedések és hamis illúziók. Tévedés ugyanis, hogy a túljelentkezések mindig rosszat jelentenek, s hamis illúzió, hogy a túljelentkezéseket valaha is meg lehet szüntetni, valaha is pontosan az országos igényekhez tudják igazítani elképzeléseiket, terveiket az egyes családok. Természetesen az egészségtelenül nagy arányeltolódásokat mindig figyelemmel kell kísérni, s megfelelő felvilágosítással a [illegible] megoszlott pályákról a

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR TÁVIRATI IRODA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, [illegible]-748, 340-726
NÉPSZAVA

1021

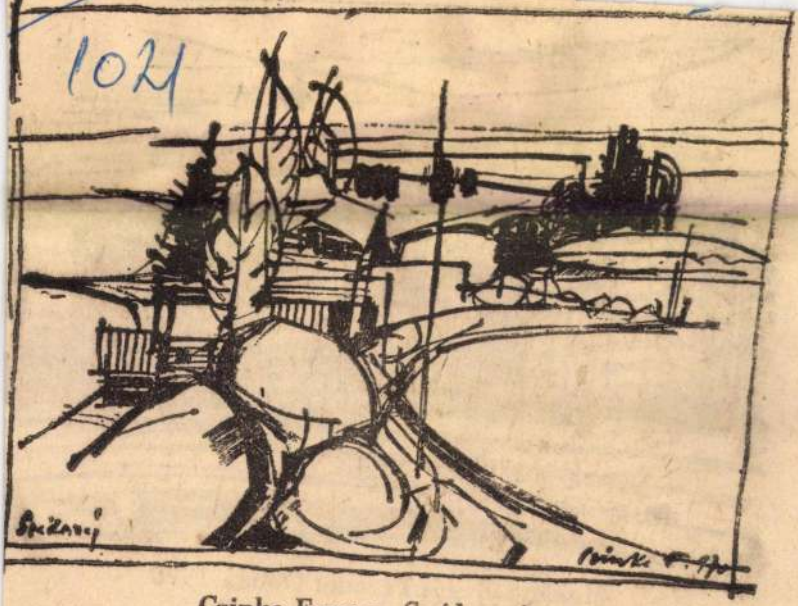

Czinke Ferenc: Svédország

Czinke Ferenc

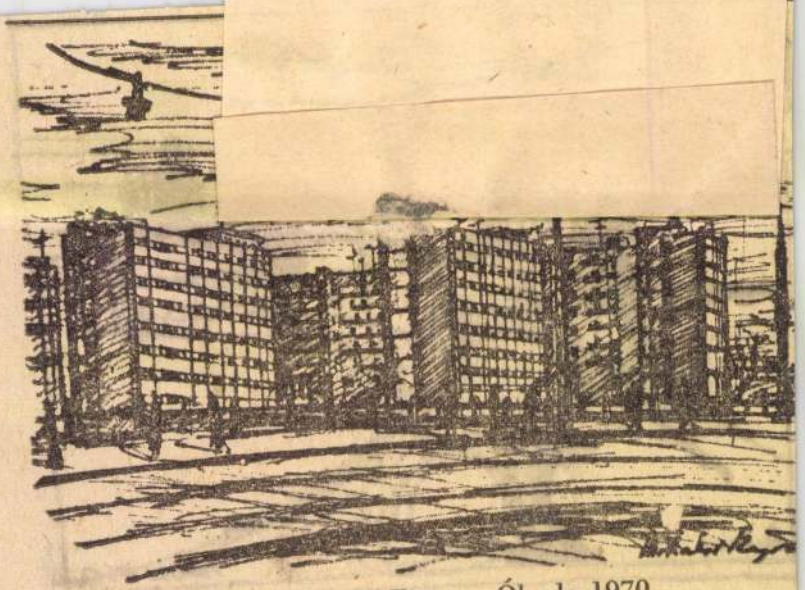

Mohácsi Regős Ferenc: Óbuda 1970

1021

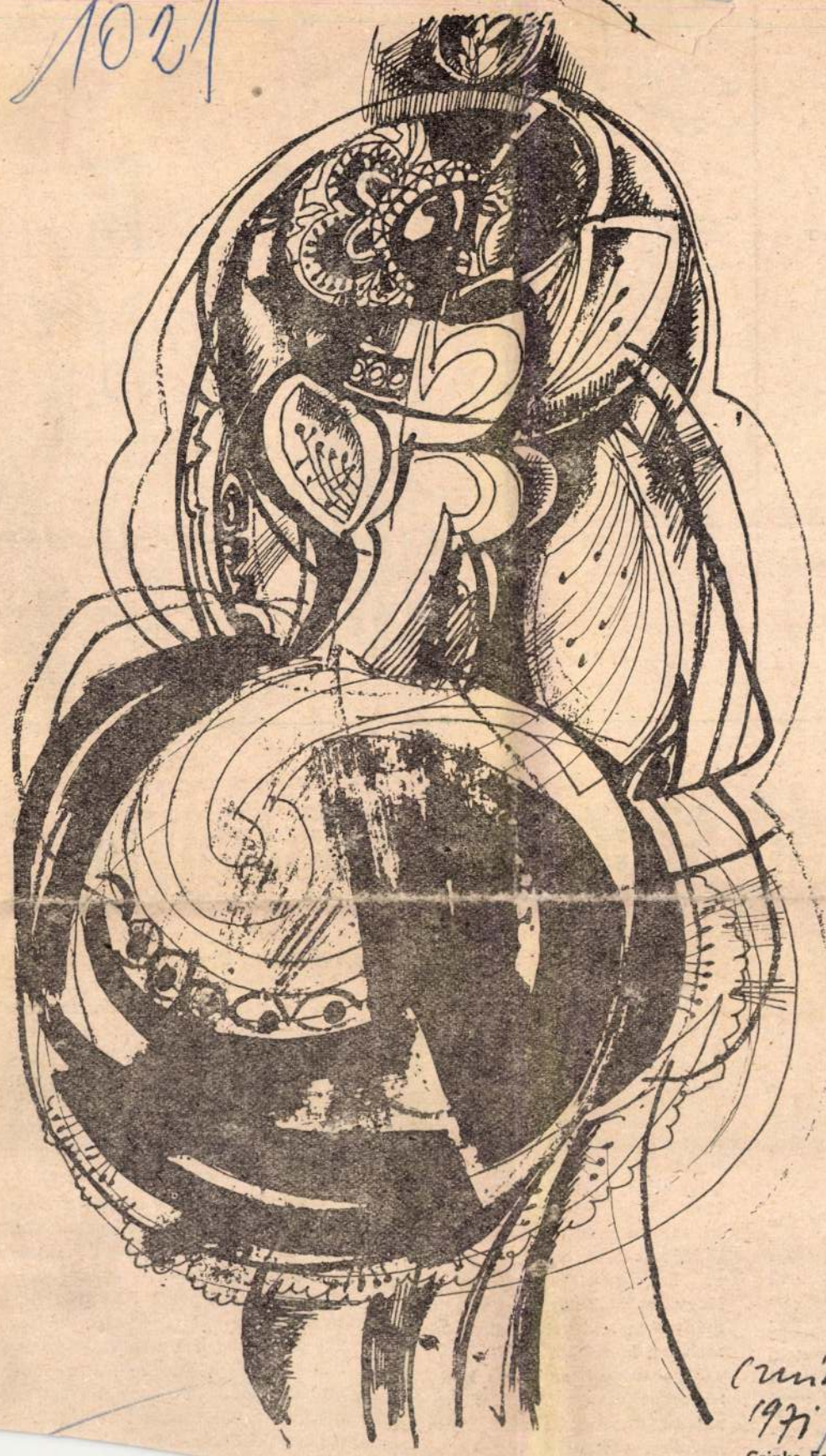

Czinke Ferenc rajza

A tartalomból:

Fazekas János, Körmendy Zsuzsa, Péntek Imre, Szabó Imre elbeszélése

■

Berencsy Sándor, Kalász László, Kiss Benedek, Ladányi Mihály, Rózsa Endre, Serfőző Simon verse

■

Fekete Gyula: A csacsi mechanizmusa

■

Helytörténeti kiadványok

■

Könyvkritikák, színházkritika

Salgótarjáni emlékműterv
Somogyi József bronzszobra

poznara kötve ott lóg előtte a szénacsomó. Gubbaszt a hátán a juhász — vagy nem juhász —, kezében egy célszerű kampósbottal. A csacsi persze szaporázza a lépést, mert a kívánatos széna ott hintázik előtte, elérhetőnek látszó távolságban. És az igazság az — noha az említett rajzon ennek többnyire nincs nyoma —, hogy a csacsi ilyen-olyan időközökben el is nyeri a szénát; bizonyosra vehetjük, hogy elnyeri, máskülönben előbb-utóbb összecsuklana a gazdája alatt. Hiszen éppen azért csiklandozza olyan ellenállhatatlanul az orrát a szénaillat, mert benne érzi a sokszor élvezett jó ízeket. Szaporázza tehát, minden alapja megvan rá, hogy bizakodjék: nem iparkodik hiába.

Nemcsak ezért szaporázza, persze; nemcsak a széna miatt. Tapasztalta már, hogy ha nem szaporázza eléggé vagy megcsökönyösödik — netán épp az imént lakott jól, nem kívánja a szénát —, akkor a gazdája hátulról biztatja, a kampósbottal, a tomporán.

Egyszóval: szaporáznia kell, ez a törvény. Elölről a kellemességek, hátulról a kellemetlenségek egyaránt erre késztetik.

Elölről a *pozitív ösztönző:* a finom illatú széna; hátulról a *negatív ösztönző:* a kampósbot.

Csacsija válogatja, melyik *ösztönzőnek* jut fontosabb szerep a szaporázásban. Ámbár a csacsik gazdái sem egyformák: ki az elülső, ki a hátulsó *ösztönzőre* bízza a főszerepet.

●

Igazán nem akarom sérteni az olvasót a primitív példázattal. Mint látni fogják, éppenséggel nem arról van szó, amire gondolnak.

Természetesen őskori dolog ez; hol van már az útszélen szaporázó csacsi — motorbiciklin járnak a juhászok! Az öreg példázat az utóbbi időben elvesztette érvényességét, bár azt nem állíthatnám, hogy a motorbicikli miatt (amely persze érzéketlen az ösztönzésre elölről is, meg hátulról is). Tény, hogy a csacsis példázat jelentését — ha úgy tetszik: eszmei mondanivalóját — csak a múltakra vonatkoztatva hasznosíthatjuk.

Visszamenőleg akármeddig.

Emlékezhetnek rá az idősebbek, hogyan jutalmazta például a bibliai úr az olyan igyekvő szolgát, aki, az ő távollétében is szorgoskodva, jól sáfárkodott a rábízott talentumokkal: „Jól vagyon, jó és hű szolgám, kevesen voltál hű, sokra bízlak ezután, menj bé a te uradnak örömébe..."

— Pozitív ösztönző.

Idéztem már ezt a példázatot más vonatkozásban. Ezúttal főként annak illusztrálására említem, hogyan foglalt állást a „gonosz és rest" szolga ügyében a bibliai úr, azaz: milyen határozattal zárult egy korabeli *fegyelmi.*

„A haszontalan szolgát" — aki, mint tudjuk, gazdája távollétében nemigen törte magát szorgoskodásokon — „... vessétek a külső sötétségre; ott lészen sírás és fogaknak csi-

sírások, fogcsikorgatások nélkül.

Egyelőre nem megy. Innen is, onnan is hallom a fogcsikorgatást.

De mintha éppen a szorgoskodók felől hallanám.

Nos, ezért nincs oka sértődésre senkinek az elöljáróban fölvázolt rusztikus példázat miatt; nem arra hord a szó, amerre hordani látszik.

Korántsem arra célzok ezzel, hogy mi máris valami új, a következő évszázadokra és évezredekre érvényes módszert — ösztönzési mechanizmust — találtunk a történetileg kialakult, kétirányú — „pozitív" és „negatív" — ösztönzés helyett, olyan rendszert, amely hatékonyabb is, humánusabb is a réginél: a szocializmus viszonyai közt is alkalmazható. Mert az a történelmi *csacsi-mechanizmus* — legalábbis „klasszikus" formáiban — igen rossz hatásfokkal alkalmazható. Ezt a mások példáján is meg a magunk bőrén is épp eleget tapasztalhattuk már.

Kétségkívül nagy eredmény, hogy ezt felismertük, és hogy új, korszerű *módszereket* próbálgatunk az ösztönzésben. De az időtálló eredmény az lenne, ha magát az elavult — az osztálytársadalmakra szabott — ösztönzési *rendszert* korszerűsíthetnénk, kimunkálva a *szocialista-szellemben* -vonzó és *humánusan*-kényszerítő tényezők *együtthatását* — új mechanizmusát.

Mert amolyan se be, se ki állapotnál tartunk éppen.

— Baj van valahol a szorgoskodásokkal. *„Ezért* a pénzért?" hallani sűrűn az egyik irányból. S valamennyi idő múlva szükségszerűen és épp oly jogosan felhangzik a másik irányból a visszhang: *„Azért* a munkáért?!"

— Olvasom a riportot bizonyos építkezésről, ahol is egyre tolódnak kifelé a határidők. Gyér a forgalom az állványokon, viszont annál forgalmasabb a közeli talponálló. — De hogy is szólok nekik! — mondja a riporternek az építkezés felelős vezetője. — Még aztán megsértődnek és itthagynak. Ha végképp nincs ember, azzal nem haladunk jobban; valamit azért a kocsmázók is mozdítanak előre...

— Kapom a panaszos levelet: ebben és ebben a Közértben az ott vásárolt fél kiló kávéhoz nem adták ki a reklámozott tízdekás ajándékcsomagot. Továbbítom, a válasz megérkezik: a panasz természetesen jogos, jár a vevőnek a tíz deka kávé, bármikor átveheti, a boltvezetőt kioktatták. Kis ügy, már kipipáltam, amikor újra jelentkezik a panaszos: a „kioktatott" boltvezetőnő csúnyán kiabált vele, hogy őt nem érdekli a sajtó, a rádió, nem érdekli a központ, az a dolog régen volt és nem adja ki a kávét. Mire felhívom a vállalati központ ellenőrzését. — Tessék nekem elhinni — válaszolt túlfelől egy elgyötört női hang —, az a boltvezető egy csúnya szájú nő. Mi természetesen megint figyelmeztetjük, bár lehetséges, csak azt érjük el vele, hogy holnap beteget jelent, és sajnos, kijárják, és az megint

éri a fagyhalál

mikor a fürj
égnek álmodja a földet és
köveire zuhan

mi
lassú jambusok
imaszíjait
tehetetlen öklünkre csavarva
ácsorgunk a világ
kidűlt-bedűlt
siratófalainál

Evolúció

Ha elővennének aggályaid,
hogy lassan halad az emberiség,
nos: tán gyalog megy
eszményeiért,
de gépek viszik már a klozetig —

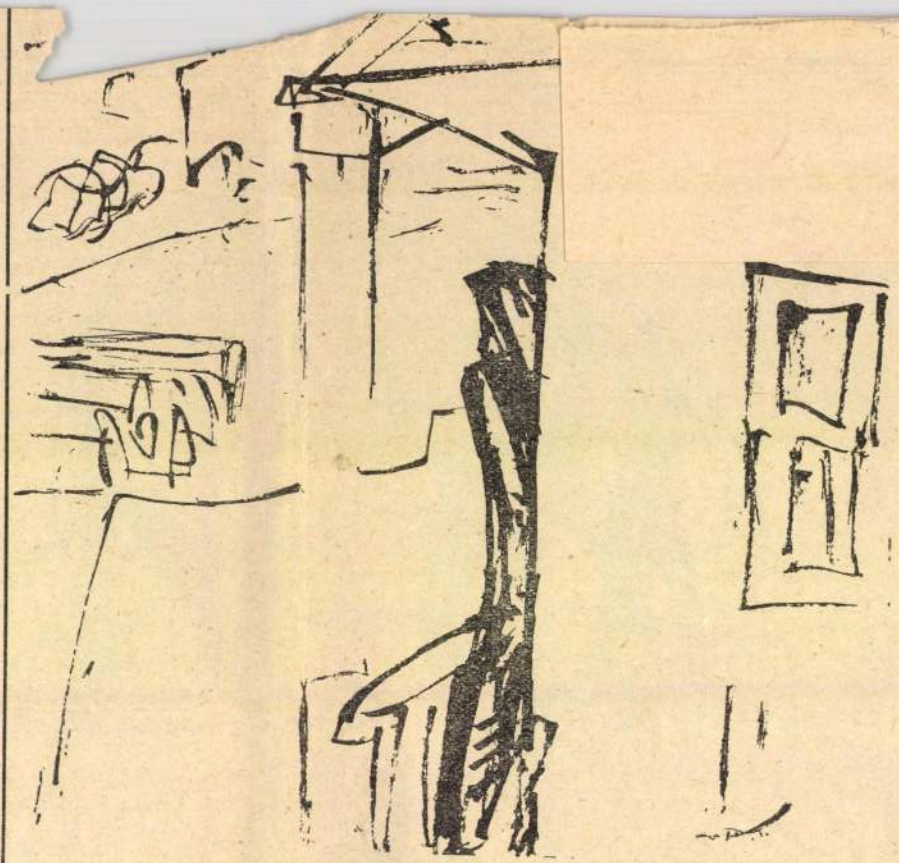

Udvar

Lóránt János rajza

Művelődő szerencsi asszonyok

A község központjában áll az ősi várkastély zömök, tömör épülettömbje. A hajdani bástyatornyokat, felvonóhidat, a várárkot eltüntették a századok. Nagy idők tanúja volt a vár is, a község is. Kun vezérek és johannita lovagok, tatár seregek, Bocskai hajdúi egyaránt megfordultak benne. A hajdani országgyűlések és a Rákócziak nagy családi eseményeinek színhelye ma a nagyközség művelődési intézeteinek otthona.

Itt működik a járási könyvtár és művelődési klub.

Hat év óta minden hónap utolsó péntekjén itt találkoznak a *szerencsi nőklub* tagjai. Már százötvenen vannak. Tagsági igazolvánnyal rendelkeznek és évi tizenöt forintért minden hónapban színvonalas, művelődési és szórakozási igényüket kielégítő műsort élvezhetnek. Klubestjeikre örömmel készülnek maguk sütötte-főzte jóféle ételekkel. A vendég sokáig emlékezhet a baráti, családias légkörre, a pincéből előkerült „befojtott" mustra, a hideghús mellé tálalt, virágok pompájával vetélkedő gyümölcssalátá-

ken és szórakozáson túl szeretnének közösséggé forrni". Az album nem titkolt szándéka az utókornak emlékül hagyni, hogy Szerencs községben „egy maroknyi sereg milyen nemes célt és munkát vállalt azért, hogy nevelje, formálja önmagát és nőtagjait egy új társadalom számára".

Különösen azokra gondoltak, „akik sehol sem dolgoznak", ezért sem politikai, sem kulturális fejlődésük nincs biztosítva.

1966-ban alakultak meg. Az emléksorok nem titkolják a nehézségeket: „ismerni kell Szerencs összetételét és közönyösségét". Sok helyre bekopogtattak, elbeszélgettek. Hogy munkájuk nem volt eredménytelen, oklevelek, dicsérő elismerések igazolják.

Szepesváry Lászlónét, a klub előző vezetőjét a művelődésügyi miniszter dicséretben részesítette. A jelenlegi vezetést pedig a megyei nőtanács oklevéllel jutalmazta. S

Sok munka, sok ügybuzgalom sűrűsödik az elmúlt hat esztendőben. Akik végzik, minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül teszik, és csak elismerést érdemelnek. Őszintén sajnálom, hogy mindannyiuk nevét nem jegyezhetem fel. Munkájukat megismerve tehát csak örülhetünk. Mégis előtolakszik a kérdés: *már* százötvenen vannak, vagy *még csak* százötvenen? Ez is igaz, meg az is.

Szándékuk szerint azokat az asszonyokat igyekszenek megnyerni, „akik sehol sem dolgoznak". Pontosabban akik „csak" otthon dolgoznak. A Központi Bizottság határozata óta különösen sokszor kerül elő a nők helyzete. Egyre jobban látjuk milyen nehéz a házi munka. Hát még akkor, ha ezt az üzemi-hivatali munka mellett kell elvégezni. Éppen Szeren[illegible] dicséretes

NÓGRÁDI NÉPUJSÁG

1964 MÁR 22

1021

RÁD 1964 március 22, vasárnap

KÉMÉNYEK

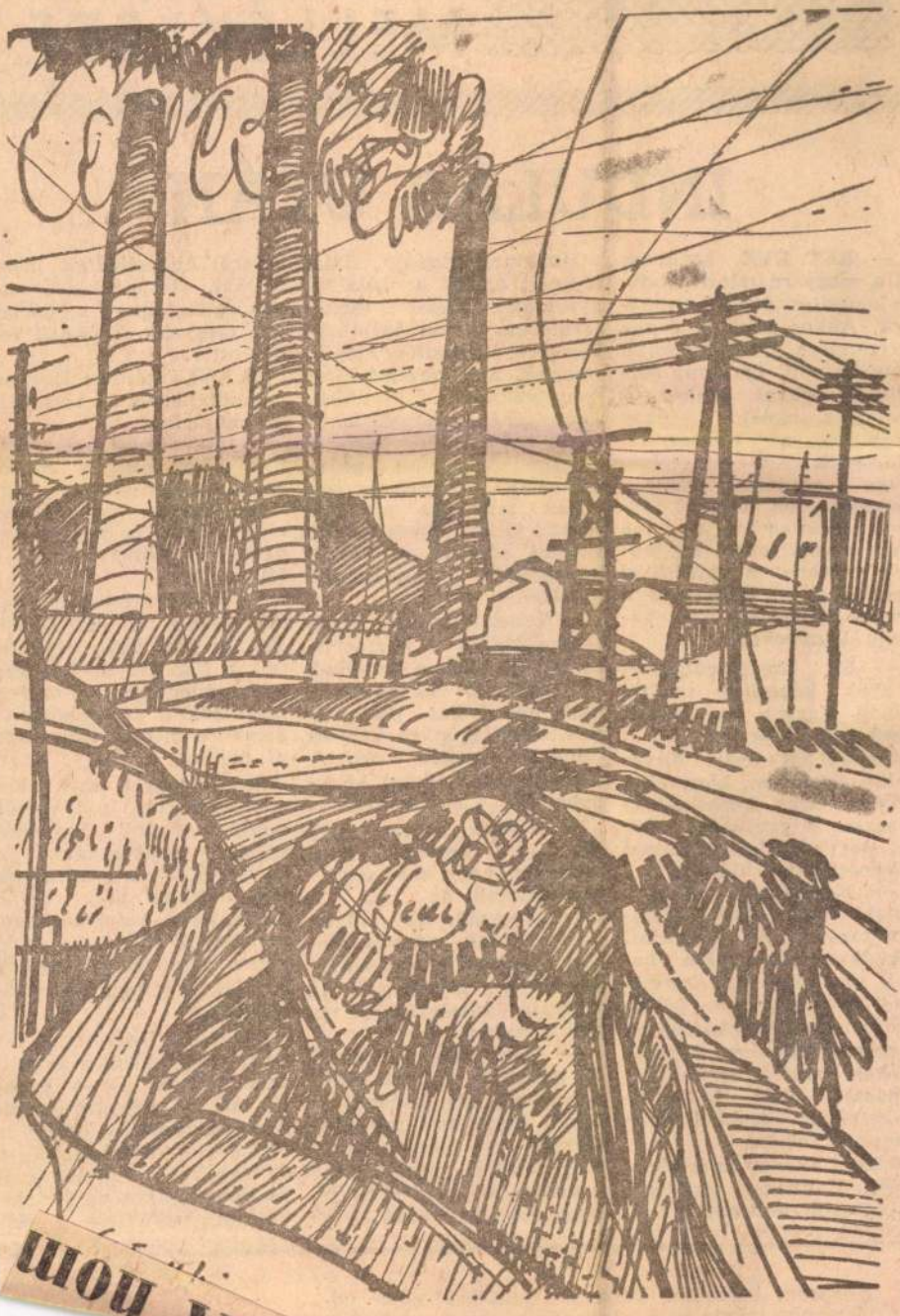

(Czinke Ferenc rajza)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

A NÓGRÁD VASÁRNAPI MELLÉKLETE

INDULÁS UTÁN

— KÉT ÉVE kerültem ki a magyarnándori óvodába képesítés nélküli óvónőnek. Akkor még az óvoda felszerelése meglehetősen hiányos volt, igaz, ma sem állunk sokkal jobban. A foglalkozásoknál nagy probléma a testnevelés: nincsenek tornaszereink. Nagy a csoportok száma, a gyermekekkel keveset tudok foglalkozni, az idő nagy részét leköti az adminisztráció, a gazdasági vezetés. Képzésünkre semmi lehetőség, nem kapunk könyveket...

— Én Drégelypalánkon vagyok képesítés nélküli óvónő. Nagyon vegyes életkorú csoportom van, két és félévestől hat évesig. Kevés a tapasztalatom, könyveket kérnék, hogy képezhessem magam. A gazdasági vezetés nagyon leköt. Szakmai felszerelésünk hiányos...

— Képesítés nélkül a pataki iskola alsó tagozatán tanítok. A gyakorlati foglalkozásokhoz nem kapok szakkönyvet, szerszámok sincsennek megfelelően az egyes munkafogások megismertetéséhez. A gyermekek hazulról hoznak kalapácsot, ollót, különféle méretűeket, ezekkel igen nehéz a feladat.

Elnöki kérdés az értekezleten: Kapnak-e segítséget az idősebb kollégáktól?

Huszonegynéhány fiatal lány ül együtt a balassagyarmati járási tanács termében. Talán kettő kivételével képesítés nélküli fiatalok, akik érettségi bizonyítvánnyal kezükben választották a nevelő hivatását, hogy „menet közben" váljanak képesített pedagógusokká. Szeptemberben álltak munkába s most azért jöttek össze, hogy számot adjanak az eltelt hónapokról, gondjaikról, bajaikról.

— Ketten vagyunk képesítésnélküliek a községben és igazán hálásak lehetünk két idősebb tanítónőnek, akik bennünket patronálnak. Segítségünkre vannak minden nevelési problémában, tanácsaikkal könnyebben boldogulunk...

— Nálunk, sajnos, nem ilyen jó a helyzet. Nem mondom, hogy nem segítenek nekünk, de azt is észre vesszük: ha valami hibát ejtünk, gúnyos mosoly, kellemetlenkedő megjegyzés a folytatás. Az igazgató bizalmatlan velem szemben.

— A mi tantestületünktől nemcsak szakmai segítséget nem igen kapunk, de egyéb téren sem sok jelét érezzük a támogatásnak. Még azzal is problémáink vannak, hol ebédelhetnénk meg, mert az óvoda konyhájáról kitessékeltek bennünket. Ugyanakkor, ha vendégek jönnek a járástól, megyétől, azoknak lehet ott...

ELNÖKI kérdés: Hogyan vannak bevonva társadalmi munkába?

— Mi négyen egy faluban dolgozunk és mindnégyen KISZ-munkát végzünk. Sajnos, az ifjúsági élet nagyon passzív, a tanács becsukva tartja a klubszobát.

— A községünkben szintén gyenge a KISZ-élet. Táncra még csak eljönnének a fiatalok, de azt meg nem engedélyez a tanács, mert sok a verekedés... Szerepre nehéz összeszedni őket...

Szemelvények ezek huszonegynéhány pályakezdő tanító-, óvónő vallomásaiból, mondhatnánk a „mélyvízből" a partrajutás első izgalmai után. Talán önkényesen válogatott szemelvények is, de, ha azok, éppen azért, mert legtöbb tanulságul szolgálnak számunkra.

Nevelő intézményeinkben, iskoláinkban a képzett pedagógusok hiánya jelenleg azt a kényszermegoldást parancsolja, hogy a pedagógiai munkát olyan érettségizett fiatalokra is rá bízzuk, akik az élet hivatásul választott pálya

---

Sohasem kerestem, tudatos szándék nem vezérelte iránta való kíváncsiságomat, mégis kétszer találkoztam már nagyon közelről Komjáthy Jenővel, akivel nem is találkozhattam másként, hiszen 1895-ben, még mielőtt hír[illegible]

1021

MÁJUS 1. Czinke Ferenc rajza

1964 MÁJ – 1.
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Csinka Ferenc
NAPLÓ (VESZPRÉM)

...hant jelentése

A ciprusi kormány szerdán este tűzszünetet rendelt el a kyreniai dombvidéken a Szent Hilarionról elnevezett várkastély környékén, ahol már *öt napja tartott a görög és a török erők összecsapása.*

Igaz ugyan, hogy a „tüzet szüntess" parancs kiadása után rövid időre valóban elcsendesedett a vidék, a légkör azonban feszült és bizonytalan maradt. Az ENSZ-főparancsnokság három órával a kormány bejelentését követően közölte, hogy nem tudott a tűzszünet előkészítéséről, s figyelembe véve a katonai helyzetet, *nem is tartja valószínűnek, hogy a görög hadműveletek valóban elérték céljukat.* Hasonló bizonytalanság uralkodik a ciprusi törö...

NEW YO...

Közzétett... ENSZ-főtitk... sági Tanác... legutóbbi, ... kívül nyílt ... a ciprusi ... Thant jele... ja, határoz... *Makariosz ... csük alelnökot, a török kisebbség vezetőjét, közöljék híveikkel, hogy nincs értelme a további harcnak.* Az ENSZ-főtitkár rámutat, hogy a ciprusi kormánynak és a török közösség vezetőinek felelősségük tudatában kell cselekedniük és véget kell vetniük az összecsapásoknak, ha azt akarják, hogy a szigetország elkerülje a pusztulást.

U Thant a Biztonsági Ta... *dályozza meg a további vérontást,* ugyanakkor azonban az ENSZ-katonák végső soron nem nézhetik tétlenül a jelenleg folyó hadüzenet nélküli háborút, illetve a békés polgári lakosság pusztulását.

A jelentés egy sor gyakorlati intézkedésre vonatkozó javaslatot is tartalmaz, ezek között szerepel *a polgári személyek lefegyverzése, a katonai állások kölcsönös felszámolása,* a szabad közlekedés biztosítása, az igazságszolgáltatási rendszer reformja és egy általános amnesztia előkészítése. U Thant közölte: *Gyani tábornok mellé egy politikai megbízottat nevez ki, hogy tehermentesítse a tábornokot, akit teljesen elfoglalnak a ciprusi vezetőkkal folytatott diplomáciai megbeszélések.*

„Törvényesség" Francoéknál

A Grimau-per álügyészéről

Spanyolországban újabb tények kerültek nyilvánosságra arról *a bírósági komédiáról,* amelynek során múlt év áprilisában a madridi francoista törvényszék halálra ítélte *Julian Grimaut.*

Marcos Ana, az ismert spanyol demokrata költő, aki 23 évet töltött Franco börtöneiben, a TASZSZ párizsi irodájához küldött levelében közli, hogy a „Grimau perben" hivatalos fővádlóként egy bizonyos *Martin* szerepelt, akinek *még a francoista törvénykezés szerint sincs semmiféle joga ilyen tevékenységre és nem tartozik a jogász-szövetséghez.*

A levélíró közli azt is, hogy Martin, az áljogász ... országban és számos más országban is, hogy a francoista hatóságok *gyorsan rács mögé dugták bérencüket, nehogy bírósági eljárást kelljen indítani ellene, ami újabb leleplezésekkel fenyegeti a fasiszta rendszert.* (MTI)

Május elseje - amerik...

Az Izvesztyija cikke

Az amerikaiak nagyon szívesen dicsekszenek hagyomány-szeretetükkel. Az Egyesült Államokban sok ünnepet ugyanúgy ülnek meg, ahogy az első telepesek annak idején tették. De vannak olyan hagyomá... *moltak le 1886 május elsején Chicagóban a felvonuló munkásokkal, s hogy ennek az eseménynek emlékére lett a nemzetközi proletárszolidaritás ünnepe május első napja.*

Az idén azonban valami ...

1021

MÁJUS (Czinke Ferenc rajza)

Magyar Hírlapkiadó
SAJTÓTIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

...egység üzeme, az acélárugyár főépületének homlokzatát az „űrhajós-család" tagjainak képe díszítette.

A vendéget, aki dr. Ko- ...meg a tanácste... velük fejleszt... vét, ma... titkár, ...hárköszöntőt mondo... majd a helyi vezetők ajá... dékkal kedveskedtek ... űrhajósnak.

Csütörtök délután An... rijan Nyikolajev nagygyű... lésen találkozott Salgóta... ján és környékének dolgo... zóival.

Odaítélték az 19... nemzetközi Lenin-bé...

MOSZKVA (TASZSZ). Újabb három önfeláldozó békeharcost tüntettek ki nemzetközi Lenin-díjjal, amelyet 1951 óta ítélnek oda a béke megszilárdításáért végzett kiváló tevékenységért. A három új kitüntetett, aki az 1963. évi nemzetközi Lenin-békedíjat megkapja: Ahmed Bem Bella (Algéria), Dolores Ibarruri (Spanyolország) és Herluf Bidstrup (Dánia).

Kiújultak a harcok Cipruson

Nicosia (MTI).

Makariosz ciprusi elnök csütörtökön nyilatkozatban üdvözölte U Thant ENSZ-főtitkár Ciprushoz szóló békefelhívását és megígérte együttműködését az ENSZ-szel a béke helyreállításában. Az elnök kifejezte azt a reményét, hogy a ciprusi török vezetők is hajlandók lesznek az ENSZ-főtitkár utasításainak megfelelően cselekedni.

A ciprusi török közösség még nem reagált U Thant felhívására.

A görög kormány szóvivője Athénben szintén kijelentette, hogy a kormány „teljes megelégedéssel" fogadta az ENSZ-főtitkár újabb figyelmeztetését, s támogatja a főtitkári jelentésben foglalt javaslatokat.

A ciprusi ENSZ-parancsnokság egy szóvivője — mint jelentettük — egyoldalú intézkedésnek minősítette Makariosznak azt az utasítását, hogy a kireniai tegyekben fekvő szent Hilarion várkastély körül szüntessék be a harcokat.

Csütörtökön az ENSZ-erők főhadiszállása Nicosiában közleményt adott ki, amelyben sajnálatosnak minősíti a szóvivő fenti nyilatkozatát.

Csütörtökön reggel a ciprusi görög csapatok aknavetővel lőtték a várkastélyt. Illetékes ciprusi kormánykörök közlése szerint erre azért került sor, mert a ciprusi törökök a tűzszüneti ajánlatra nem is válaszolva, csütörtökön reggel heves támadást intéztek a ciprusi görögök állásai ellen. A törököket visszaszorították és súlyos veszteségeket okoztak nekik.

A sziget többi részében is voltak kisebb lövöldözések és gránátrobbanások.

Az ENSZ fegyveres erőinek egy svéd kontingense szerdán este tűzharcba keveredett, amikor igyekezett véget vetni ciprusi görögök és törökök fegyveres összetűzésének Paphosz közelében.

De Gaulle elhagyta a kórházat

Párizs (ATP).

De Gaulle francia kö... társasági elnök csütörtök... elhagyta a párizsi Cochi... kórházat és visszaköltözö... elnöki lakosztályába, ... Elysée palotába. De Gaul... on két héttel ezelőtt u... lógiai műtétet hajtott... végre. A kiadott orvosi ... lentés szerint komplikác... nem léptek fel, állapota ... Ez valószínűleg azt jele... hogy az elnök nem szen... rákbetegségben — mut... nak rá a hírügynökségi ... lentések.

Négyszá...

Hitler két különleges gonosz pribékje, Adolf Eichmann két gátlástalan cinkosa most áll a Majna menti Frankfurtban bíróság előtt. Az egyik Hermann Krumey, volt SS-alezredes, a másik dr. Otto Hunsche, volt SS-...

1964 AUG 2.
1021

CZINKE FERENC: A CSEND...
(rézkarc)

te, vagy kapta, fegyen hordta,
s hiszen manapság nemigen
vesznek bőrtárcát, olcsó műbőr
is megteszi. Azonkívül: nem
is divat ma már tárcát visel-
ni. A tárca vaskos volt: vala-
kié, aki fontos dolgait magá-
nál hordja, a tisztító cédulájá-
val, a tv jótállási bizonylatá-
val s más hasonló dolgokkal
együtt. Agglegény, ezt is gon-
doltam, talán éppen a tisztító
céduláról, amelyet valóban el-
sőnek húztam ki a tárca egyik
rekeszéből. Néhány bankjegy
is volt ott, kis címletek, húsza-
sok, tízesek, gondosan s egyen-
ként összehajtogatva.

A másik rekeszbe nyúltam ekkor, s egy beborítékozott, de le nem ragasztott levél került a kezembe. Most mit csinál-jak? Elolvassam? Nem, nem szabad. Ahogy kimondtam ma-gamnak a becsületes tilalmat, rögtön úgy éreztem: becsapom magam mögött a kaland ajta-ját, szürke ügy lesz az egész-ből. Találtam egy tárcát, be-adom a rendőrségre, kész.

sokkal, mi van az emberekkel —, már ki is vettem a boríték-ból a levelet.

Szikár férfiírás volt. Olvas-tam:

— Mariska! Ez az utolsó el nem küldött levelem. A több-bit, amiket írtam, eltéptem, s szétszórtam, mintha gyászom hamuja lenne. Ezt megőrzöm, néha elolvasom, Mariska. Hogy lángol a neve bennem, milyen lobogva lángol, talán csak iga-zi költő tudná úgy elírni a lángokat, ahogy bennem lobog-nak. De én nem vagyok költő, még levélírónak is rossz, jaj, de félnék, hogy kinevet en-gem. Néha arra gondolok, ta-lán az is jó lenne, ha kinevet-ne, hiszen az azt jelentené, hogy egy percig, míg a moso-lya tart, foglalkozik velem. Velem, aki annyit nem számí-tok magának, mint egy eldo-bott gyufaszál. Én csak nézem magát, nézem, ahogy ott ül az íróasztalánál a számlázásban, csak nézem, de a nézésnek

Ez már ig
laki szerel
gánügy ez
gon sem
idegen lél

Nem sz
tem. A le

— Mari
lehalnak
lanságba.
ber vagy
egy száml
nyi van b
nekem a
boldogtalan vagyok, mert en-gem az éltet, hogy íróasztalá-nál látom magát. Maga ott ül szökén, és olyan kék a szeme, mint egy drága szép tóé, s maga észre sem veszi, hogy beléptem a szobájukba. Engem az éltet, hogy maga létezik, hogy van a világon, hogy szőke és a szája olyan, hogy rá-gondolni is elmondhatatlan gyönyörűség. Azt már le sem merem írni, pedig ezt a leve-let sem küldöm el, milyen len-ne, ha én magát megcsókol-

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP
Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

vánságaim, és tudja meg, Ma-riska, tegnap hosszan szoron-gattam a nagy Horváth kezé-mert azt beszélik róla, hog-tetszik magának, és hogy fogja venni magát feleségü-Szorongattam a kezét és az-mondtam, milyen szép az ing-kabátja, a kivinge, pedig ne-kem egyáltalán nem tetszik-mert durván csíkos. Szoron-gattam a kezét, mert magul-bizonyosan megfogják egymás-kezét, s kerestem a nagy Hor-váth kezén a maga keze nyo-

1972 SEP 27

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Czinkel Ferenc
Népszava

1021

Czinke Ferenc: Horhos

Napjainkban a rádió, a tv, a magnetofon és a műanyag csodák, de a léglökéses repülő és az űrhajó is szinte magától érthető dolog. A mindennapi ember lényegük ismerete nélkül használja is ezek egy részét. Használat közben csak ritkán gondol arra, hogy korunk e vívmányai mögött mindig ott van a matematika is. Úgy van ott, hogy a többi tudomány számára segítséget ad, vagy azoktól segítséget kap. A különböző tudományok felvetnek problémákat a matematikának és a megoldás modelljének, módszerének kidolgozása a matematika fejlődését szolgálja. Sokszor fordítva van: a matematika használja fel más tudományok eredményeit. A számítógépek építésénél az elektronika és az elektrotechnika adott segítséget a matematikának.

Modellek és a valóság

Befejezésül néhány gondolatot vetünk fel a holnap társadalma tudományos irányításában különösen fontos szerepet játszó matematikai ágazatokról!

A mindennapi élet alakította ki a *valószínűség-számítás és a matematikai statisztika* fogalmait. Mindkét esetben a társadalomnak az az igénye jelentkezik, hogy a lehetőség szerint *védelmet nyerjen a bizonytalanság ellen.* Pl.: a közismert *nagy számok törvényében* egy esemény bekövetkezésének, vagy be nem követ-

dalmában éppen *a hírközlési rendszerek működtetése területén robbanásszerű változás várható.* Jelei már napjainkban is mutatkoznak. A különböző területek ismeretei ugrásszerűen halmozódnak fel, megszerzésük, rendszerezésük és felhasználásuk biztosítást igényel. Ez a holnap matematikája, fizikája, kibernetikája előtt álló, megoldást váró feladat.

Az *elektronikus számítógépekkel* végezhető munkálatok területén ma még beláthatatlan távlatok állnak a holnap társadalma előtt. Az emberiség *a fizikai munka gépesítése után a szellemi munka bizonyos elemeit is gépesíti, automatizálja* a számítógépek felhasználásával. Így a számítógép a holnap társadalma egyik korunkban megjelent előfutárának tekinthető. Talán egyik, korunk legnagyobb horderejű és az emberiség fejlődésére gyakorolt hatásában a legnagyobb jelentőségű alkotás. Segít annak a folyamatnak kibontakoztatásában, melynek legfontosabb eredménye nem a természet és a társadalom, az ember és a csillagok, hanem az ember emberhez való viszonyának megváltoztatása.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 JUL 30

NÉPSZABADSÁG

CZINKE FERENC RAJZA

1021

Czinke Ferenc

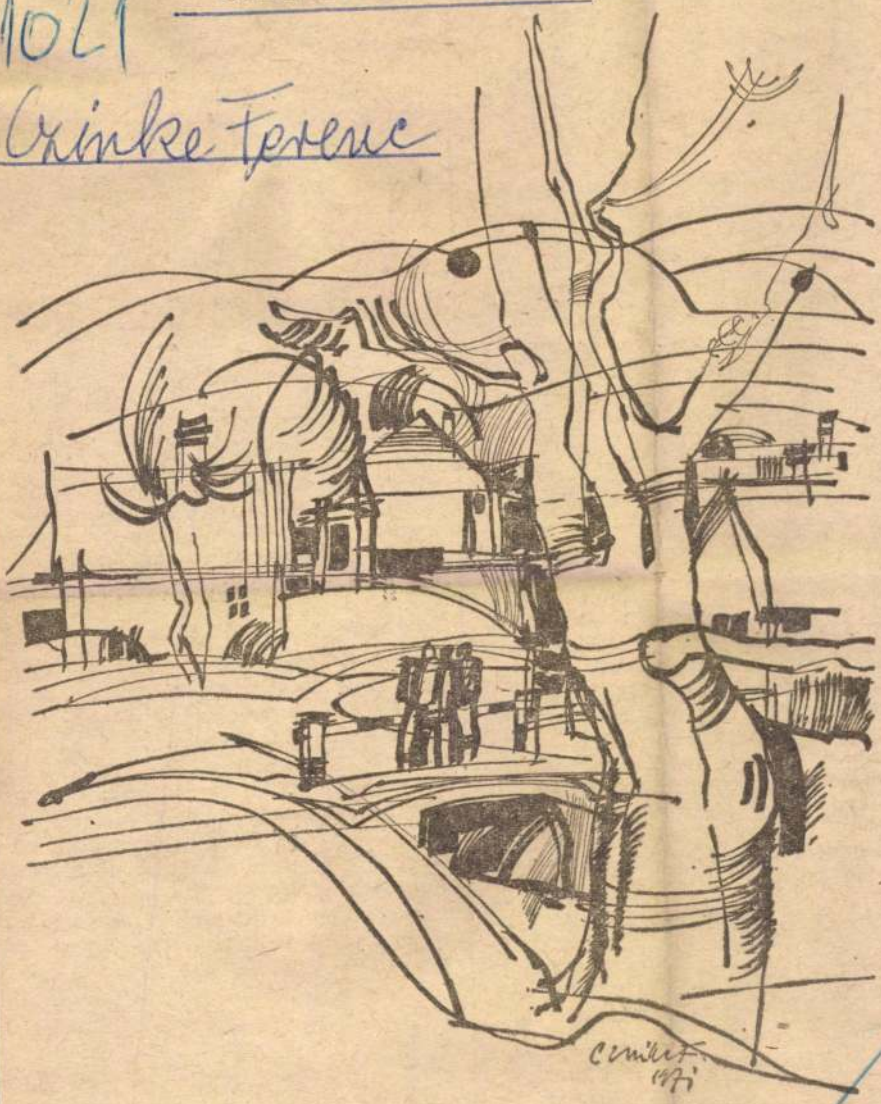

— Szegény! — mondom. — S
teheneket is maga feji?

— Én — mondja Moró bácsi.
— S egyedül alszik abban a h
házban?

— Hát! — mondja Moró bác
88 éves volt a néni, amikor
nekem is lenne tehát még k
évem, ha az ő útját követhetné

*

Közvetlen jobboldali szomsz
nál, Lőcziéknél a tél szer
nem ütött léket a család állag
a házukat is elkerülte a máju
vihar, emberemlékezet óta a
gyobb a Balaton mentén. De a
lány, Árzsi, férjhez készülődik, s nén
je példáját követve, ki már végleg Pécs
re költözött, szintén kiszáll a házból:
az öregek magukra maradnak. Egy fia
tal lélegzettel kevesebb az én körze
temben is! — Hogy tátszik lenni, író
úr? — kérdezi immár hét éve, vala
hányszor meglát engem, elfeledve, hogy
egy félórával előbb már megkérdezte.
Mert az öregség látványa annyi nyomot
sem hagy egy fiatal recehártyán, mint
egy tenyér lenyomata a tengeren. Se
baj, megvagyunk magunknak, gondo
lom gőgösen, meg másféle dolgunk is
van már nekünk, élemedett korú állam
polgároknak, világos, ugye?

Inkább a nagymamával szemezünk
tehát, özv. Pecséth Jánosnéval, hogy
hát tényleg megvagyunk-e még, s ha
igen, milyen testi, lelki formában. Ki
ki a másik arcvonásait fürkészi.

— Hát hogy van, mamika? — kér
dem.

— Köszönöm jól. Hát az író úr?

— Kitűnően.

Ami — e pillanatban legalábbis —
színigazság, lévén, hogy a viszontlátá
ok első perce adja többnyire a legtisz
ább örömöt, a második már búbánatok
s jajok hosszú sorát eregetheti ránk
— ha úgy adódik.

— Jaj, író úr, nagyon beteg voltam
m a télen stb.

Megvan Lőcziék kis cirmos macskája
, ki még félévi távollét után is rám is-

nyernyi területen kisse nagyképűen an-
gol parkot mímel. A nagy kapunál a
magunk ültette tuják már legényesed-
nek, már magához tért jobb kéz felől a
legszélső is, melyet még csak másfél
éve telepítettünk oda egy másik, tudj-
isten, miért kiszáradt csemete helyébe.
Egy-másfél-két év, ennyi kell legalább
a fáknak, hogy meghonosodjanak: van
ember, aki gyorsabban cserél hazát.
Igaz, a gyökerek mélységétől függ. Pél-
da: a mályvarózsák. Négy-öt tövet ül-
tettünk el mindössze néhány évvel ez-
előtt a bűvöletesen szép, százszemű vi-
rágból, elöl a baluszter egyik szárának
mentén, s ma már — mint egykor a ku-
tyafejű tatárok az országot — elözönlik
az egész kertet, az elülsőt, a hátsót,
jobb kéz felől a mandulást, de még a
szomszédok szöllejébe is átmentek kö-
vetségbe, cégük termékeit propagálni.
Szeretem őket, ügybuzgóságukat is.
Annyiféle színben játszanak, ahányban
a csalfa írói lélek.

A garázsra hátul meg rá sem ismer-
rek; a cementszürke, csúf épület a
mályvák ölelésében egy óriási virág-
„árranzsmanná" lényegült át, amilyet
Krúdy Gyula idejében — kisebb méret-
ekben — a pesti gavallérok küldtek az
egykori szépasszonyoknak. Persze az
ampelopszis zöld fali kárpitja is belese-
gített, nemkülönben egy szorgalmas, pi-
ros futórózsa, amely már a garázs zöld

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPJAINK

1972 JUL

Czinke Ferenc

1021

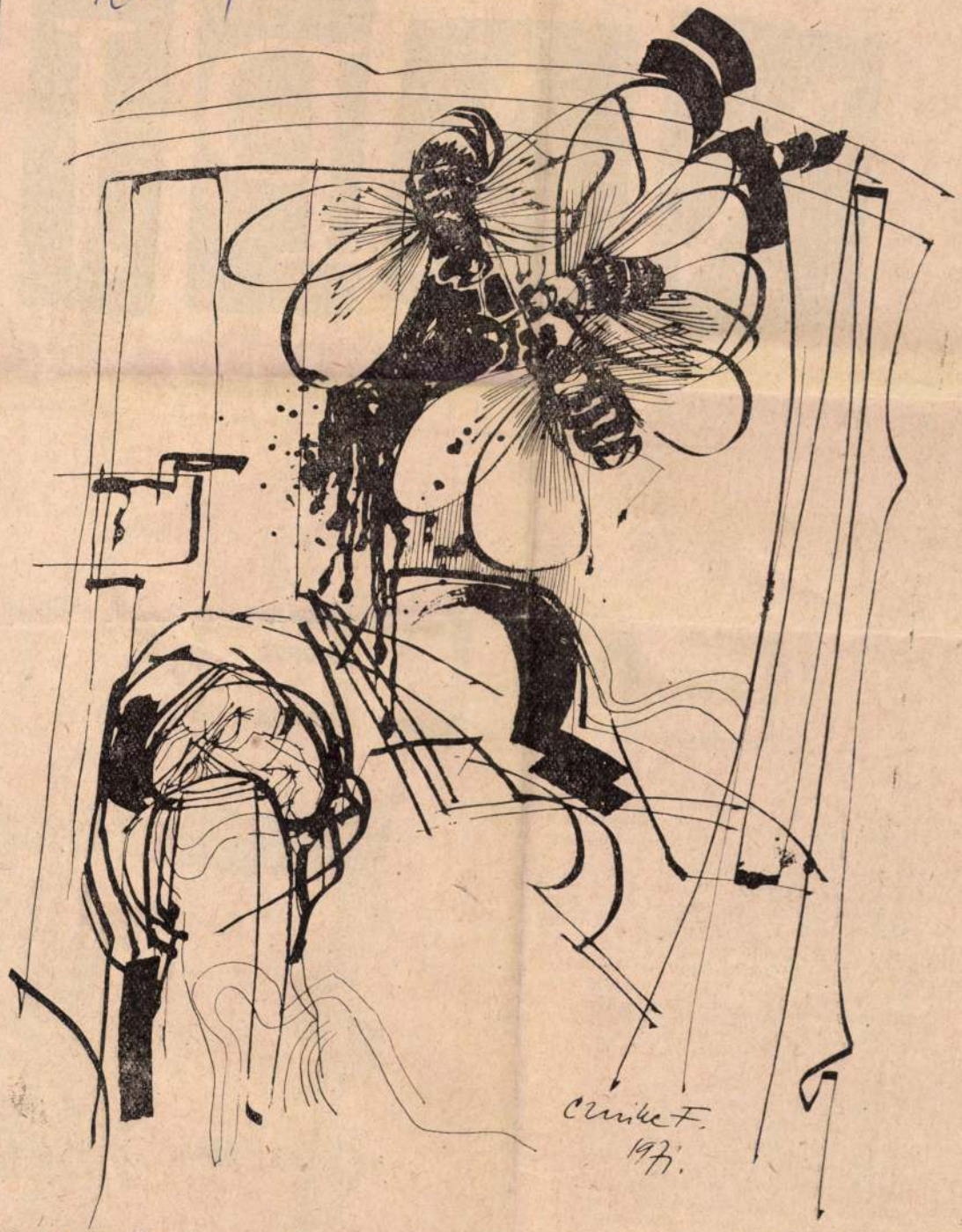

ILLUSZTRÁCIÓ BARANYI FERENC VÉRZIK A HÁZ CÍMŰ VERSÉHEZ

CZINKE FERENC RAJZA

NAPJA

XI. ÉVFOLYAM 7. SZÁM

IRODALMI ÉS KU

GULYÁS M

EMLÉKTI

Abból a társadalmi rétegből származom, melynek leginkább kellett volna őriznie a Dózsa-emléket. Úgy rémlik, sose hallottam emlegetni, pedig szemfüles, mindig a felnőttek körül lábatlankodó gyerek voltam. Mennyi mese, lidérces babona villódzott körülöttem! Éjjeli órán benépesült az udvar, a kertben moccanó szilvafák nem széltől-fuvalomtól mozdultak, boszorkányok szálldostak ott, a temető árkából kikeltek a nyughatatlan lelkek, időtlen kínjuktól háborogva, mért nem szólt harang és elsirató ének haláluk óráján.

Dózsa és a velehalt tízezrek lelke nem adott életjelt magáról. Lett volna pedig idő megidézni őket, hosszúk a téli éjszakák. A betyárok sorra felvonultak, s bízvást hiszem, nem azok voltak, akik elevenen lehettek, a teremtő képzelet, e csodás metamorfózis a költészet értékrendjébe sorolta őket. Ha csak egyszer, egyetlen egyszer cselekedtek a szegény nép üdvére, helyet szorítottak nekik a költészet balladás szekerén, melybe sose táltost, annál is különbet, pejcsikót fogtak a mindig más lovát nevelő-dédelgető szegények.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1972 AUG 15

Czinke Ferenc

1021

ZAG 4

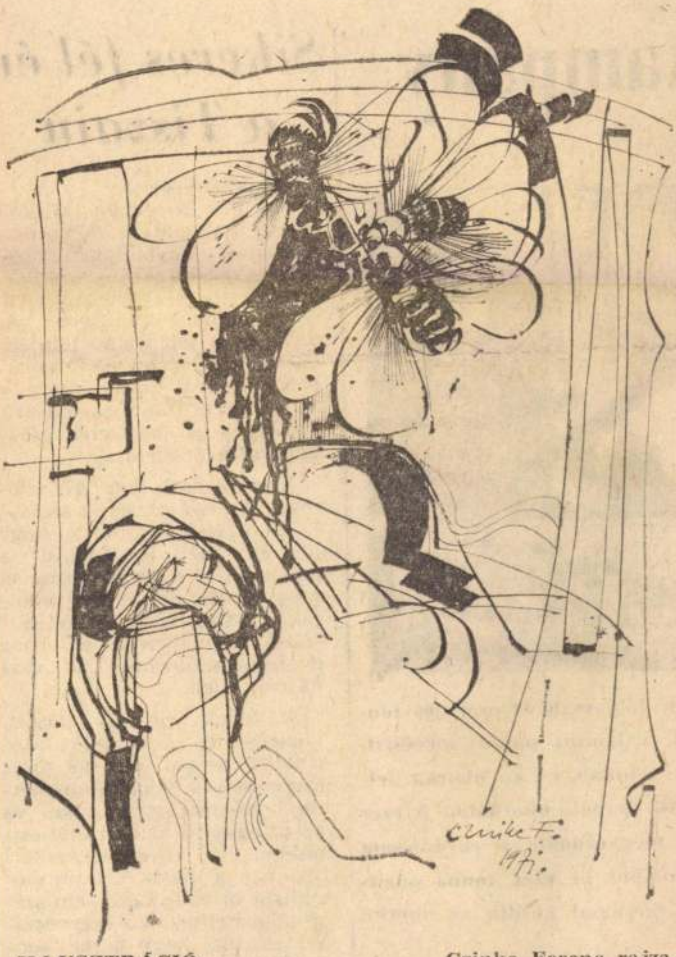

ILLUSZTRÁCIÓ — Czinke Ferenc rajza

kampány

z év folyamán 42 ezer 300 ton-
vet, valamint paradicsomsűrít-
a zöldbab és az uborka fel-
1600 tonnát, uborkából 5 ezer
an megkezdődik a paradicsom
tonnából 11 ezer tonna sűrít-
ön: mosással kezdik az uborka

Sikeres fél év a Tiszain

(Tudósítónktól.)

Az elmúlt évben Miskolc Tiszai pályaudvar dolgozói a vontatási főnökséggel közösen — jó munkájuk eredményeként — elnyerték a kiváló csomópont kitüntetést. Az 1972. évre tett újabb felajánlásaik elsősorban a menetrend szerinti közlekedésre, a kulturált utazás biztosítására, valamint a balesetek csökkentésére irányultak.

A szolgálati hely 97 állomási és vonatkísérői szocialista brigádja vállalta, hogy az év eleji lemaradást a munka jobb megszervezésével még az első fél évben pótolják, s folyamatos tervteljesítéssel harcolnak a ma még gyakran előforduló hó végi hajrák ellen.

A túrok egymás közötti versenyében a Gagarin szocialista brigád járt az élen, különösen a vonatok menetrend szerinti indításában és az átlagos terhelés túlteljesítésében. Eredményeikért azonban a másik két túr szocialista brigád tagjai sem szégyenkezhetnek. Jó szervezéssel elérték, hogy a pályaudvarról minden tehervonat 40—45 tonnával többet vitt el

1972 AUG 26

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Czinke Ferenc

Népszava

1021

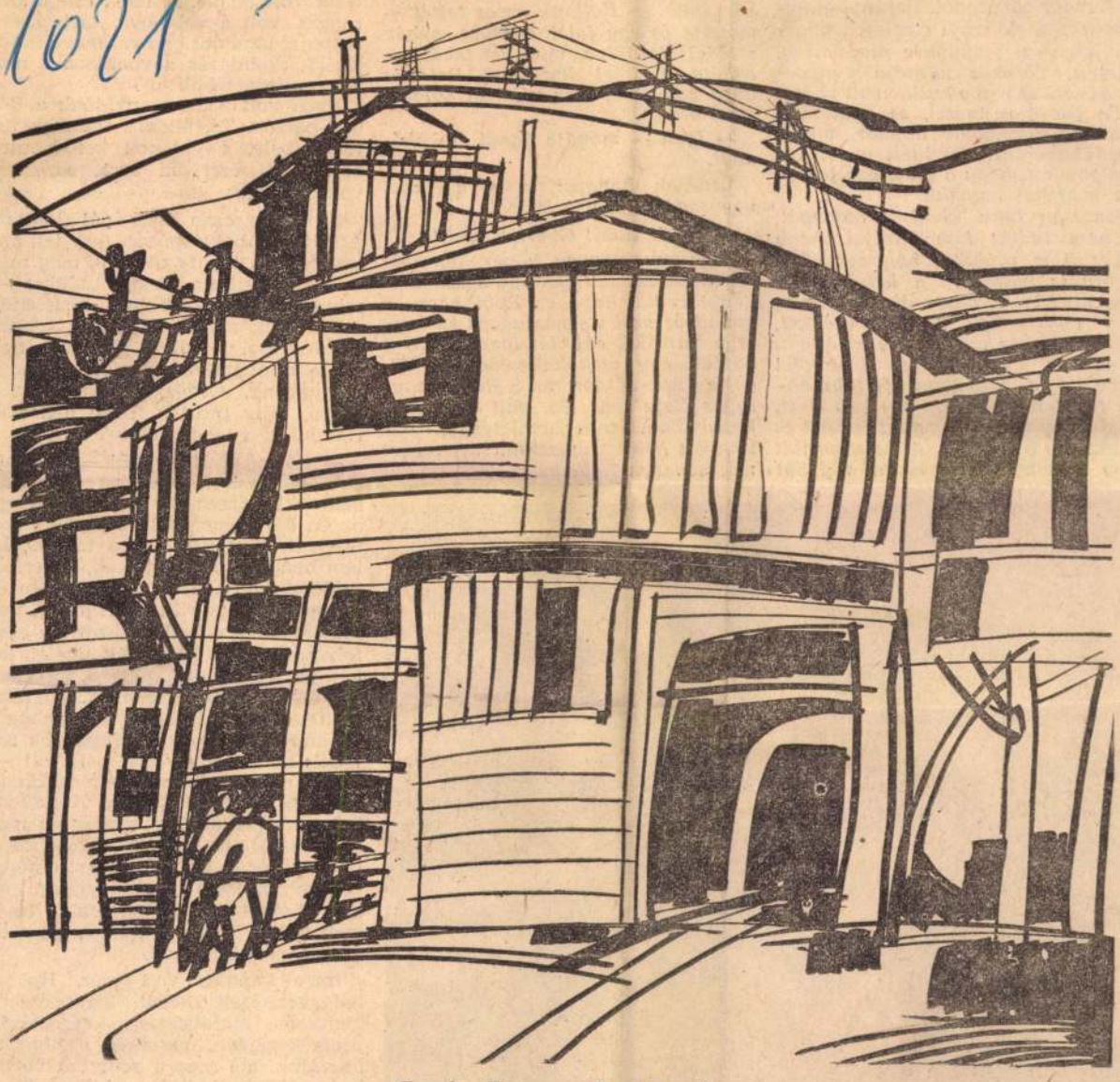

Czinke Ferenc: Osztályozó

Az öreg nagyságos feljogott valamit Sándor zavarából. Parányi gúnymosoly tűnt elő szája szegletében, azután konyhai teendőkre hivatkozva, kisietett. Törökös mintájú pongyolája ráncokat vetve hullámzott utána.

„Se pacsi, se puszi, se nyalom a szád" — dünnyögte Sándor, mikor egyedül maradt. Grimaszt vágott, és arra gondolt, hogy ő most egy fakép, akit magánál hagytak.

Pontosan látta kívülről önmagát, de nem tudott koncentrálni, hogy értékelni is próbálja helyzetét. Továbbra is hatott rá a belső inger, hogy hibátlanul hasonuljon ezekhez, hogy egyenrangú legyen ezekkel, akiknél egykor cseléd volt az anyja.

Felállott és ruganyos léptekkel körbejárt a szobában, félrebillentett fejjel megállt egy-egy kép előtt, majd felnyitotta a zongora fedelét és leütött egy billentyűt. A kiszabadított hang vékony sikkantással röppent

gett előre a nő, é
Sanyinak. — Hallon
mondta és egy fotel
s oldalt fordulva, m
emelte a fotel ka
üveg volt nála, s az
szott benne.

— Igen — mondta
cselt.

Lépések hangzottak, s a fiatal nagyságos kiabálni kezdett.

— Robi! Robi! Gyertek csak!

Alacsony, nagyon kövér, borvirágos arcú ember nyomult a szobába. Sanyi tudta, hogy ez Robi bácsi, a család és az öreg nagyságos asszony régi barátja, aki társigazgató volt hajdan egy csokoládégyárban. Mögötte Ottó doktor úr, a fiatal nagyságos férje tűnt elő, akit egyszer a konyhában, Sanyi jelenlétében, disztingvált helyett desztillált úriembernek nevezett Robi bácsi.

Bozsó János: Paraszttudvar

[illegible] arra, sorsának vonzása iránt.

Én hamarosan Zsókánál laktam. Átvittem a betyárbútort (egy teli aktatáskát), a Himfy utcából, meg még a kutyát vittem, semmi többet — mindenkinek váratlanul, hirtelenül. Jutka csak nézett, Zsókának torkán akadt a szó, de vállalt. Olyan volt az egész, mint mikor szemünk behunyva ugrunk, Örvös Lali asszisztált hozzá, fülig pirosan. Imre heurékát rikkantott a telefonba.

— Fő mű, fiú! Fő mű! — S a dolgok gyakorlati intézését magának akarta fenntartani, mondván, hogy az én bátorságomból az is nagy szó, hogy ennyire tellett, s a továbbiakban biztosan ostoba leszek, ismer.

Mikor könyvtáram, íróasztalom és heverőm is átkerült a Himfy utcai luxusvillából a Budafoki útra, a körfolyosós bérház harmadik emeleti lakásába, a kisebbik szobába, melynek vékony fala nagy házi viharokat közvetített a szomszédból — (ihletem gyakorta táplálkozott ütlegelések zajából: az asszony verte a férjét) —, szóval midőn nehezebben mozdítható ingóságaim átszállításával visszavonhatatlanul Zsókához szegeztem magam, barátaink eljöttek, hogy megünnepeljék a dolgot. Nagy dínomdánom közepett határoztatott el, hogy házassági tanúink csakis Imre meg Czine Miska lehetnek, mi sem természetesebb ennél.

Imre kapatos volt már. Hol a hölgyvendégek körül legyeskedett, kedvesen, mulatságos tekergőzéssel, verte a gépem, verseket rögtönzött hozzájuk, hol meg a zongorát verte, gyér, fülmenti haja a billentyűkre lógott, népdalokat szövegezett át: „...arra járt a Czine Miska, sej-haj

Gluck Ferenc

illusztrációi a 6-7. oldalon

Napjaink 1971 szeptember

Gfiuke Ferenc

Lapja az 1. oldalon

Napjaink 1971 február

Czinke Ferenc

rajza „Figurát"

a 12. oldalon

Napjaink 1971 május

Czinke Ferenc

Lapja a 4. oldalon

Napjaink 197o április

Czinke Ferenc

lenómetszete a 12.
oldalon „Táj"

Napjaink 197o julius

Czinke Ferenc

„Illustráció" c. rajza
a 4. oldalon

Napjaink 1970. október

Czinke Ferenc, grafikus

Rajz:

Repr.

Czinke ferenc: rajza

7.5.

Népszabadság, B[illegible].1972.júl.30.

Czinke Ferenc

Betlehemesek a képpel

reprodukciója a 8. oldalon

Pestmegyei Hírlap 1968 december 8.

MDK

Szinkó Ferenc, grafikus

Rajz:

Repa.

Szinkó Ferenc: fűtő M. S.

Népszabadság, Bp. 1971. febr. 7.

Czinke Ferenc

„Bárkák" c. rajza

az 5. oldalon

Nápszava 1970 junius 20

Czinke Ferenc

rajza „A régi sor" az

5. oldalon

Népszava 1969 november 22

Czinke Ferenc

„Román hid alatt"
c. rajza a 6. oldalon

Nápszava 1970 január 3
6. old.

Czinke Ferenc

rajza „Lenin" a z 1. oldalon

Nepszava 1970 április 22

Czinke Ferenc

Zajta a 6. oldalon

Mérnava 1970 január 24

Czinke Ferenc

„Bányászok" c. rajza

az 5. oldalon

Alépszava 1970 február 7

Czinke Ferenc

grafikája a 6. oldalon

Nápolyana 1969 október 25

Czinke Ferenc

grafikus

Rajza „Mátraszele" szept.

Északmagyarország 1970 IX. 27. 4.

Czinke Ferenc, grafikus

Rajz:

Repr.

Czinke Ferenc: rajza

H. 8.

Népszabadság, Bp. 1971. május 9.

M.D.K.

Czinke Ferenc.

Derkovits ösztöndijas festőművész "Bányabejárat" c. festményének reprodukciója.

Magyar Nemzet.1961. ápr.2. 7.old.

Czinke Ferenc M.D.K.

Kohás z , rajz repr.

Pest megyei H irlap 1965. május 1. 8.1.

NAPJAINK

IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI LAP

CZINKE FERENC

IFJÚSÁG ÉS TÁRSADALOM.
KERÉKGYÁRTÓ T. ISTVÁN
ÉS PANKUCSI MÁRTA ÍRÁSAI

CSENGEY DÉNES
ÉS BARÁTH LAJOS
ELBESZÉLÉSEI

A NÉPFŐISKOLÁK MÚLTJA
ÉS JÖVŐJE.
TÓTH JÁNOS [illegible]VÁSZ JÁNOS
ÍRÁSA

JELENKORUN[illegible]ZNAPI
EMBER.
LACZKÓ ANDRÁS TANULMÁNYA
FEKETE GYULÁRÓL

A HELYTÁLLÁS TISZTELETE.
BALOGH EDGÁR PÁLYAKÉPÉHEZ;
KOVÁCS KRISTÓF ANDRÁS ÍRÁSA

VALÓSÁG, FILM, KULTÚRA.
ZÖLDI LÁSZLÓ CIKKE
A MISKOLCI FILMFESZTIVÁL
LEHETŐSÉGEIRŐL

CZINKE FERENC RAJZAI

XXIV/1985

5

MÁJUS

Tartalom

Lapszélre (Zimonyi Zoltán) 2

Csengey Dénes:
Vízszintesen sodort
esőszálak (elbeszélés) 3

Fodor András verse: Van-e még? 5

Káldi János verse:
A nyár koszorújára 5

Mezey Katalin versei:
Sötét van; Álom 5

IFJÚSÁG ÉS TÁRSADALOM

Kerékgyártó T. István:
Kívül se és belül se? 6

Grandpierre K. Endre verse:
Szerelmünk bársonyszőnyegén 7

Büki Attila verse:
Vers egy megíratlan levélről 7

Pankucsi Márta:
Dömdödöm, az autonóm
közösségi lény 8

Jánosy István verse:
A kisasszony 10

Körmendi Lajos verse:
A találkozás 10

Baráth Lajos:
Oroszlánok (elbeszélés) 11

G. Nagy Ilián versei:
Haláltöredék; A mi varázslónk 12

Sárándi József verse:
Gyógyír válság idején 12

Tóth János:
A nemzeti kultúra eszközei
(a népfőiskolákról) 13

Litya László verse:
Utazunk 14

Dusa Lajos verse:
Három töredék 14

Lovász János:
Öntudatos faluvezetők nevelője 15

Salamon Konrád:
A népi gondolat és a magyar
sorskérdések 19

Galambosi László verse:
Torony 20

Laczkó András:
Jelenkorunk hőse: a köznapi ember
Fekete Gyula pályája
a hatvanas évek elején 21

Kovács Kristóf András:
A helytállás tisztelete
Balogh Edgár, az otthont találó
közíró 27

Kovács J. Béla:
Megértéssel és szeretettel
(Illyés Gyuláról) 31

Tüskés Tibor:
Helyünk a világban
(Keresztúry Dezsőről) 32

Csűrös Miklós:
Szó, zene, kép – és napló
(Fodor Andrásról) 33

Erdődy Edit:
A Nyugat krónikása
(Rónay Lászlóról) 34

Sípos Lajos:
Az összehasonlító irodalomtörténet
új értéke 36

Babus Antal:
Alkotni annyi, mint irányítani
a jövőt
Beszélgetés Andrzej Góralskival 37

Zöldi László:
Valóság, film, kultúra 38

A miskolci fesztivál elé 39

Zsedényi Béla és a MOKAN-Komité 39

Czinke Ferenc (6, 9, 13, 14, 15, 16, 19), Banga Ferenc (7) rajzai

Első oldalon:
Tavaszünnep
Czinke Ferenc rajza

Hátsó oldalon:
Acélszikrák
Laczó József felvétele

✶

A szerkesztésben közreműködnek: Cs. Varga István (főszerkesztő-helyettes), Feledy Gyula (szerkesztő-főmunkatárs), Serfőző Simon (szerkesztő), Kalász László (líra), Brackó István (szépróza), Ruszoly József (tanulmány)

Lapszélre

Zsófika és Mónika tizenévesek, osztálytársak egy általános iskolában. Mónika napközis, a menzán ebédel, utána sétálnak, játszanak, majd megírják-megtanulják a leckét, ha kell, tanári segédlettel. Délután uzsonnát is kapnak. A napközi díjat havonta fizetik be tanárnőjüknek, a térítés összege a szülők egy főre eső keresetétől függ.

Zsófika is jogosult lenne a napközire, de nem veheti igénybe, mert sportol. Igazolt versenyző, mindennap edz. Önköltséges kosztos tehát, ún. „ételhordós". Reggelenként fogja a sálkákat, az iskolatáskát, s ráadásként hetente kétszer-háromszor a tornacuccot, egy-egy hétvégi verseny után még a sportfelszerelést is. A buszon ilyenkor a tömeg tartja, kapaszkodni nincs keze. Hétfőn korábban indul, sort kell állnia, hogy a szakács néninek befizethesse a jövő heti ebédpénzt. Gyakran elküldik. Hiába, a konyhának is megvan a maga baja, kicsi a létszám, valaki mindig hiányzik, a fazéknak viszont rotyogni kell. És kilencre jönnek a napközisek is. Zsófika tehát kedden újra próbálkozik.

Zsófika négy óra után ér haza, körülbelül akkor, amikor Mónika a napköziből. Mónika már végzett a feladataival, Zsófika most teszi föl a gázra az ebédet, eszik, majd elmosogat. Sötét van már, mire nekilát a leckének; a házi „napközi otthonban" a tanár szerepét időközben hazatért szülei alakítják („másodállásban"), ha Zsófika nem ért valamit. Szerencsére Zsófika jó tanuló, s boldog ember is, a sportot is ő választotta, s vállalta a vele járó életmódot. Egyelőre nem is töpreng azon, hogy amióta nem lehet napközis, miért nem törődik az iskolájában senki az ő étkezésével, miért kell egyénileg, hetente (és drágábban) fizetnie; megtűrt kosztos csak, akit bármikor elküldhetnek, vagy jogtalanul marad hetekre ebéd nélkül? Zsófika szülei persze sejtették, hogy hiba van a kréta körül, a legutóbbi áremeléskor viszont megvilágosodtak. Igaz, csak fokozatosan, hiszen a Minisztertanács közleményében még azt olvasták, hogy a gyermek-, diák- és szociális intézmények étkeztetési térítési díjai nem változnak, a költségemelkedést az állam megtéríti. A legközelebbi befizetéskor azonban Zsófikát újra elküldték, úgymond még nem készült el az új térítés kalkulációja. Zsófika szülei mosolyogtak a szakács néni tájékozatlanságán. Egy MTI közlemény azonban már másnap félreérthetetlenné tette Zsófika helyzetét. Az állam az ő többletköltségeit nem vállalja át. Zsófika nem az állam diákja. Nem napközis. Ételhordós, önköltséges, egyénileg befizető. Neki nem jár a szociálpolitika. Mónikának igen! Zsófikának nem! Miért is járna? Hisz a szociálpolitika a suliban nem a rászorulók kezét fogja, hanem csak napközisek és nem napközisek között tesz különbséget. Mónika az állam diákja, mert benn ül a napközi otthonban. Zsófika is koptathatná délután a padokat, de ő eljár, mert többet, nagyobbat akar. A szülei nem kímélnek pénzt-energiát, akarva-akaratlan is az ő ösztöndíjukon nevelődik az élsport számára az utánpótlás.

Zsófika még nincs 11 éves. Kisdiák, az idén kezdte a felső tagozatot. Mégis, kinek a diákja?

ZIMONYI ZOLTÁN

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tanács irodalmi és művelődési lapja. Főszerkesztő Papp Lajos. Szerkesztőség: Miskolc, Korvin Ottó u. 1. 3530 Telefon: 15-881. Kiadóhivatal: Kiadja a Borsod megyei Lapkiadó Vállalat, Miskolc, Bajcsy-Zsilinszky út 15. sz. 3527 Felelős kiadó: Veres Mihály. Postacím: Miskolc, Pf.: 178. 3551 Telefon: 36-131. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál. (KHI, Budapest V., József nádor tér 1. 1900) közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Postacím: Posta Központi Hírlap Iroda, Budapest 1900. Előfizetési díj egy évre 132 forint. Megjelenik minden hónap elsején. Kéziratokat és rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Készült a Borsodi Nyomdában, Miskolcon. Felelős vezető: Wirth Lajos. Index: 25 913 — ISSN 0547-2075

Ifjúság és társadalom

KERÉKGYÁRTÓ T. ISTVÁN

Kívül se és belül se?

Az ifjúságszociológiai vizsgálatok egyik alapvető felismerése, hogy napjaink ifjúsága a hatvanas és a korai hetvenes évekétől gyökeresen eltérő társadalmi körülményekkel néz szembe. S az a gazdasági-társadalmi háttér, melyben a nemzedékváltás végbemegy, bizonyosan több, egymással szorosan összefüggő ellentmondást hoz felszínre, nem csupán a nemzedékek közötti viszony kiéleződése, hanem az életformaváltás és az értékek radikális átrendeződése, illetve hatása szempontjából is. Még ha néha hajlandók vagyunk is azt mondani, hogy ezek a változások előre nem látható módon befolyásolják az ifjúság helyzetét, valójában azt értjük ezen, hogy a fiatalok társadalmi beilleszkedése szemmel láthatólag nehezebbé válik. Az átalakuló társadalmi körülmények között ugyanis egyre többször észlelünk olyan konfliktusokat, melyek egyenesen a beilleszkedés sikertelenségét jelzik. És pusztán csak más oldalról közelítjük meg ezt a tényt, amikor hangsúlyozzuk, hogy a szocializmus korábban elfogadott perspektívájának jegyében tevékenykedő nemzedékek helyzetétől merőben eltér a nyolcvanas évek ifjúságának világa. Ennek az eltérésnek a jelentőségét a legjobban akkor látjuk, ha sikerül feltárnunk azokat a sajátos okokat és feltételeket, melyek — részben a generációs elkülönülésen belül — a társadalmi beilleszkedés esélyét vagy az esélytelenséget növelik.

Mert lehetséges, hogy az ifjúság nem egy rétegének különállását, szemléletbeli és magatartásbeli sajátosságait nem csupán a megtorpant fejlődés következményének, hanem a valóságos társadalmi *orientációs pontok hiányának* is be kell tudnunk. Nyilván a kettő összefügg, de nem olyan mértékben, hogy az ifjúság társadalmi beilleszkedésének zavarait — tévedés nélkül — akár csak néhány szociális-kulturális okra is visszavezethetnénk, illetve a sokszor deviánsnak tekintett magatartási formákat — melyek szociálpszichológiailag többé-kevésbé pontosan megragadhatók — a fennálló társadalmi helyzet szükségszerű következményének tarthatnánk. Kétségkívül a nyolcvanas években új jelenségek határozzák meg az ifjúság arculatát (a peremre szorult fiatalok száma jelentősen növekedett, nőtt az alkoholizálók és a kábítószerezők száma), ám ezeket a mégoly aggasztó tüneteket sem lehet megérteni a társadalmi fejlődés mélyebb gazdasági problémákkal összefüggő megtorpanásának, illetve a kultúra és a fogyasztás ugyancsak mélyebb okokra visszavezethető ellentmondásosságának figyelembevétele nélkül. Némi túlzással azt mondhatnánk: *a mai ifjúság társadalmi jellemzői a szocialista társadalom ellentmondásainak kifejezői is egyben.* Sem az ifjúsági nonkonformizmus, sem a deviancia, sem a „kívülmaradás" mai formái nem érthetők meg, ha elvonatkoztatunk egy sor gazdasági-társadalmi tényezőtől. Így például a hetvenes évek közepétől szemmel láthatólag lelassult fejlődéstől, a társadalmi értéktudatban jelentkező törekvésektől.

Még ha ezek az evidenciák a valódi összefüggéseikben értékelhető változások genezisének feltárására, okozati magyarázatára teljes mértékben alkalmatlanok is, annyiban mindenképp hasznosak, hogy rávilágítanak a hosszabb ideje ható *társadalmi meghatározottságok előzményeire.* Éppen az utóbbi időben vált szembetűnővé, hogy évtizedünk szűkülő lehetőségei mennyire felgyorsították a politikai rendszerfolyamatok akár nemzedékszerkezetben értelmezhető ellentmondásait is. De közismert az is, hogy a demográfiai hullám sem mérsékelte, hanem sokkal inkább fokozta a nehézségeket. Elegendő a korszerkezet fokozatos eltolódását jelző népességváltozásra utalni. Míg például 1949-ben a népességnek 50 százaléka volt 30 évesnél fiatalabb, addig 1984-ben már csak alig 40 százaléka. Miközben folyamatosan csökkent a népességen belüli fiatalok aránya, paradox módon az ifjúság helyzete egyre nehezebbé vált. Bizonyítékok sokaságát hozhatnánk fel akár a fiatal pályakezdők elhelyezkedési nehézségei, akár a képzettséggel inkongruens munkahelyek kapcsán. Ugyanígy idézhetnénk példákat az ifjúság depolitizálódására, vagy éppen a „kívül se és belül se" attitűd terjedésére. S itt nem arra a sommásan megfogalmazott ítéletre kell gondolnunk, hogy az ifjúságnak csupán — arányokban alig kifejezhető — töredékét alkotják — főleg a fiatal értelmiségiek között — azok, akik tudatosan szemben állnak a szocializmussal és antiszocialista nézeteik rendszerré állnának össze.

A társadalmi beilleszkedés (és azonosulás) ugyanis nemcsak beilleszkedést jelent, hanem *folytonosan megújuló törekvést* az adott társadalmi gyakorlat, értékrend, ideológia elfogadására. Ám ez a törekvés valójában akkor tudatosulhat és válhat intencionálttá, ha a különféle társadalmi és kulturális iniciatívák — melyek újfajta közösségmodellekben éppúgy kifejeződhetnek, mint az egyéni autonómia megteremtését szolgáló feltételekben — elindítják. Az ifjúságon belül számbelileg inkább azok a rétegek vannak túlsúlyban, melyek — legfeljebb ha izolált kis közösségek keretei között — a „magánboldogság és -üdvösség" lehetőségeit keresik. Jóllehet valamely szervezethez való tartozás is kifejezője lehet a társadalmi azonosulásnak, de ez csak akkor befolyásolja igazán az ifjúság politikai-kulturális szocializációját, ha előzőleg értékválasztáson alapult, illetve ha a mikroszinten megélt világ politikai konfliktusait nem a direkt szocializációs közvetítők ideologikus elveinek, értékeinek segítségével oldják fel. Ezek valóságos elsajátítása — mint ahogyan az egyik tanulmányban olvashatjuk — általában végbe sem megy, hanem megmarad a verbális vállalás szintjén. Meglepő módon még a hetvenes évek elején is voltak olyan „felhúzó erők", melyek *mobilizálni* tudták az ifjúság egyik vagy másik rétegét. Ám mihelyt a hivatalos kultúra részévé váltak például a spontán szerveződésű ifjúsági csoportok kezdeményezései, az „ellenkultúra" híveinek magatartása puszta különállásban oldódott fel (amely pedig kerülőúton nemegyszer a legköznapibb konformizmushoz vezetett).

Csak erősítette ezt a tendenciát, hogy bár az ifjúság nem egy csoportjának elégedetlensége a társadalom más rétegeiben is tudatosított bizonyos látens elégedetlenséget, ez mégsem vezetett jelentős változáshoz. S bizonyosan ezzel is összefügg, hogy a változtathatatlanság *felismerése* a deviáns viselkedés szaporodására volt hatással. A deviáns magatartás ugyan az önpusztító lét és az agresszivitás „ideológiájának" kitermelődését is kiváltotta, de inkább csak társadalmilag elszigetelt jelenségként. A cél- és értékvesztés eróziója persze sokkal aggasztóbb annál, semmint tudati befolyásolás révén megszüntetni vagy akár mérsékelni lehetne. Már csak azért sem, mert azok az ifjúságon belül érzékelhető *dezintegrálódási* tendenciák, melyeknek ugyan sem gondolati, sem gyakorlati horizontja nem terjed túl a mindennapi élet és kultúra szféráján, de amelyek társadalmi gyökerűek, a kiváltó okok fokozatos megszüntetésével mérsékelhetők. Ugyanakkor a „magányos tömegként" megjelenő ifjúság — még ha közvetett módon bizonyította is be a család vagy más társadalmi intézmények törékenységét — mégis szimptómaértékű jelenség. Ne feledjük: a családi nevelés oly gyakran tapasztalható sikertelenségei, az oktatásban fellépő hiányok, az ifjúsági szervezetek tehetetlenségei pusztán tünetei ennek az állapotnak. Amint az is kétségbevonhatatlan tény, hogy az elkövetkező időkben még inkább számolnunk kell az ellentmondások éleződésével, melyet csak fokozhatnak a hetvenes évtizedre lelassult társadalmi mobilitás és a társadalmi struktúra merevedésének következményei.

S ha igaz az is, hogy a hetvenes években az ifjúság egyszerre homogenizálódott és differenciálódott, az egyes rétegeken belüli *differenciálódás főképp a felhalmozott többgenerációs települési, családi, műveltségbeli hátrányok kumulálódása következtében indult meg.* Éppígy nyilvánvaló, hogy például a szakmunkásszülők a legritkább esetben szánják fiaikat értelmiségi pályára; nem adják őket gimnáziumba, mely az értelmiségi utánpótlásnak közel hetven százalékát adja A jelenlegi helyzetben ugyanis minimális a

FESZÍTETT TÉR — CZINKE FERENC RAJZA

„Szóval akkor most megerőszakolták, vagy nem?"

Bence nem felelt most sem, elbillent fejjel aludt a kőangyal ölében. Álmában látta magát a legrövidebb úton közeledni László műhelyéhez. Országúton harminc kilométerre volt a falu a kisvárostól, toronyiránt nem lehetett több huszonötnél. Bence nekivágott egy nagy napraforgótáblának, keresztülvergődött a sűrű vetésű kukoricáson, elbóklászott az ártéri erdőkben, megállás nélkül belegázolt a Sióba, átúszta, elhaladt a városon kívülre telepített bolondokháza előtt, ahol Szalóki kormányozta autonóm köztársaságát, végigment a hosszú főutcán, beült a Kispipa vendéglő kerthelyiségébe csuromvizes ruhájában, megivott jó néhány vodkát az ott időző László mesterrel, megkapta tőle a műhely kulcsát, még mindig nyirkos ingét felcserélte egy kölcsönkapott pincérkabáttal, s elindult a városvégi ház felé.

A kőangyalnál sohasem jutott tovább álmában. Megérezte bőrén a harmatos dolomit hidegét, megborzongott, fölébredt és bement a műhelybe a már erősen kotyogó demizsonnal, hogy levegye a nedves rongyot a mintázóasztalon hagyott agyagról, és nekifogjon a reménytelen dagasztásnak.

*

Éjfélre kialakult valami fejformájú képződmény. Hajnalra úgy érezte Bence, megközelítette a képzeletében élő alakzatot. Most már csak simogatta a nedves agyagot, óvatos ujjal elidőzött a szemgolyók gömbfelületein, az orrcimpák finom kis alsó ívén, és előkészítette a jól átgyúrt tömböket, melyeket egészen rövid száradás után felrakni készült a fejre, úgy, hogy az arc abban az elképzelt nagy, kavargó esőben csak percekkel élje túl épségben letisztulása pillanatát. Várta, hogy megjöjjön László. Nem mintha kétségei lettek volna szinte már befejezett munkája felől, inkább azt remélte valamiképpen, hogy a mester, miután megnézte a szobrát, félreteszi munkaállványáról a betűvésésre előkészített márványlapokat, bezárja az udvari kaput és a tizenöt éve félretett fekete kövön kezd dolgozni. A fejét tette volna rá, hogy így lesz.

László pálinkát hozott magával, és amíg az üveggel foglalatoskodtak, egy szót sem ejtett a műhely közepén száradó szoborról.

— Na, hát milyen? — kérdezte végül Bence.

— Szar — mondta csendesen a mester. — Még ilyen rossz nem is volt, mióta pancsolsz vele.

— És ha... — Bence hosszan a levegőben hagyta a töredék mondatot. — ...ha hozzányúlnál egy kicsit?

László ivott a körtepálinkából. Eljátszotta, hogy az erős ital váratlanul a légcsövébe szaladt.

— Nem röpül egy kissé korán ez a törülköző?

— Nem megyek vele többre. Ez készen van.

A mester letette az üveget, s egy daraboláskor leesett kis márványlapot vett kézbe. Odaült a mintázóasztalhoz és magyarázott munka közben.

— Először csak pofozod. Itt a négy homloksík, alóra kitöröd a két szemgödröt, és ott van közöttük az orrsövény induló íve. Nyomsz a halántékon, kiugratod a járomcsontot, jössz le az állcsontokon, fordulsz egy kicsit leeső szárú derékszögben, az állcsúcsot két gömbölyítéssel lehúzod. Ha aztán ezzel a hegyes sarokkal az ajkakat is kimetszetted, azzal megadod az arc szerkezetét, és utána ezzel a darab sárral nagy baromságot már nem csinálhatsz. Látod?

Bence nem szólt, nézte a munkatáblán merengő idegen nőt. Olyanféle volt, mint Magda anyja, amikor süteményt kínál. Olyanformára volt gyúrva az a tizenöt kilónyi finom, szürke agyag. Az az összepancsolt, agyondagasztott sár. De a Kispipa pincérnőjére is hasonlított. Egy kicsit a temetőcsősz feleségére is. És valamelyest Brigitte Bardot-ra is emlékeztetett.

— Na jó — mondta a mester. — Hagyjuk. Amíg csak beszéltél róla, volt a dologban valami. A hullaháznál elhittem neked, hogy megcsinálod. Barnáék is elhitték, azért lett tele a gatyájuk. Féltek, hogy felrúgod a művészasztalt abban a jó kis sörözőben. Volt benned valami fenyegető. Ez az esős nyár neked kedvezett.

Bence felnyalábolta az agyagtömböt, kivitte, visszajött, és a kezét nyújtotta a mesternek.

— Megyek, Laci. Áldjon Isten! Azért elvoltunk. És üdv az autonóm köztársaságok főrendjeinek.

— Hova mész?

— Haza, csomagolni. Aztán borbélyhoz. Holnap bevonulok, mint annak a rendje.

— Attól ezt a keveset még megihatjuk. Akarok egy ajándékot is adni, ha komolyan veszed, jól megőrzöd és megígéred, hogy nem nyúlsz hozzá szerszámmal.

— Ajándékot? Jó. Hát egészségedre, édes László!

Szemerkélt az eső, amikor kiléptek a műhelyből. Az udvaron még megálltak, összeölelkeztek, aztán a mester visszaindult, hogy nekifogjon bevésni a vörösmárvány lapba özvegy Térmeg Jánosné halálozási dátumát, Bence pedig a kapu felé tartott, keresztül a kenyérbél monarchián, vállán a félmázsás, érintetlen andezittömbbel.

FODOR ANDRÁS

Van-e még?

Mióta körben húz
a szolgálat igája,
nem tudom milyen a bársony esti erdő,
milyen a harmat-könnyű rét,
nem tudom, kinek ölti föl a város
pmálái
lámpái dermedt csillagékszerét.

Csak azt tudom,
hogy fekete szobámban,
álmatlanul vergődve éjszaka,
érzékeimben megképzik a hárs
úszó hűvös szaga fölött a
fémporos égbolt kovakő-szaga.

Visz a vonat,
de nem nézem a tájat,
félek, a fák, az elhanyatló
póznák mögött, még van-e hazám?
Tudnék-e még gyerekként ringatózni
a tó szikrázó türkiz-sodronyán?

KÁLDI JÁNOS

A nyár koszorújára

Elzengnek a nyár trombitái.
A zászló, pántlika, ím, oda.
Fakuló, kis leveleivel
búcsút int a ringy-rongy laboda.
A fenyves, figyeld, csönd-födött már.
A kilátó fáradt, hallgató.
Most hamvad el kéken odalent
a vígság hona, a tó, a tó.

Ez volt hát a lángok évszaka,
a lenge látszatra vége-nincs.
Úszik-száll egy felleg sehova,
szomorkás, tétova, röpke tincs.
Emlék lehet, csoda, üzenet.
Az utolsó káprázat talán.
Megszakad a Mindenség szíve.
Vér folyik az Isten homlokán.

MEZEY KATALIN VERSEI

Sötét van

Sötét van.
Csak kint a teraszon
egy ott felejtett tálkában
csillog a víz.
Honnan kapja fényét?
Ő se tudja.

Álom

Sose tudtad, hogy kihez imádkozzál —
mondta álmomban az apám.
Ha meleg volt, a napnak panaszkodtál,
a szélnek, hogyha szállt a pendelyed,
a késnek sírtad el, ha megvágtad magad
és köveken kerestél fekhelyet.
Oktalan voltál kiskorodban is,
hiába óvtalak: baj ér, ha nem vigyázol.
A lelked, mint a kenetlen kerék,
rí a fülembe folyton odaátról.

szédét. Olykor pusztán ez a kommunikációs akadály önmagában ellenszenvet szül az idegen csoporthoz tartozókkal szemben.

Lázár Ervin művének egyetlen olyan szereplője van, aki nem tartozik a csoporthoz: Zordonbordon. Ő is rossz szemmel nézi a számára érthetetlen szavú Dömdömöt; gyanakszik, hogy a többiek megértik, bármennyire is igyekszenek titkolni. Az állatok meg az Idegennek, a kívülállónak a negatív tulajdonságait túlozzák el. Már megérkezése előtt így beszélnek róla: „Hű, akkor jaj nekünk! Jön a tuskólábú. A köcsögfejű. A hordóhasú. A lepényfülű. A melencemellű. A kemenceszájú. A hígvelejű, széllelbélelt. Mondták, mint egy litániát." Mintahogy az életben is hajlamosak vagyunk az idegenekben csak a rosszat, magunkban és a hozzánk tartozókban csak a jót látni.

Szó se róla, Zordonbordon megérte a pénzét. Azért kereste föl a négyszögletű kerekerdőbeli kis társaságot, hogy Mikkamakka távollétében csalárdul kicsalja tőlük kincseiket. Mikkamakka volt ténylegesen a vezető, bár formálisan nem, mint az alábbi jelenetből megtudjuk:

Zordonbordon megkérdezi: „Szóval az a nagy hírű Mikkamakka, nincsen idehaza? Pedig, ha jól tudom, ő a vezéretek.

Bruckner Szigfrid kihúzta magát.

— Itt kérlek, köztársaság van — mondta hetykén."

Zordonbordon terve az volt, hogy ráijeszt a társaságra, majd felajánlja segítségét, melyért cserébe megszerzi kincseiket. Elmondta hát, hogy az erdőben elszaporodtak a pomogácsok, és épp támadásra készülnek. Egy hordó és egy fűrész segítségével éktelen zajt csapott, hogy szavainak nagyobb legyen a hitele. Az állatok addig persze sosem hallottak a Zordonbordon által kitalált „ellenségről", a pomogácsokról, s még kevésbé találkoztak ilyenekkel.

Ám Zordonbordon pszichikai cselt alkalmazott:

„Ezt a műveletlenséget! — mondta fitymálóan. — Azt akarjátok mondani, hogy nem tudjátok, mik azok a pomogácsok?"

Számítása bevált. Az emberi hiúságot kihasználva, sikeresen alakította, módosította, manipulálta a véleményeket. A műveltség látszatának a fenntartása fontosabb volt a többség számára, mint az őszinteség, ezért nem vállalták, nem vallották be, hogy nem ismerik, hírét se hallották a pomogácsoknak. Aromó, a fékezhetetlen agyvelejű nyúl, előbb ugyan tanácstalanul tekergette a nyakát, majd megszólalt:

„Izé — mondta —, de... dehogynem tudjuk!"

Ezzel aztán megindult a lavina. Aromó kimondta a csoport véleményét, melyhez a csoporttagok egymást túlkiabálva csatlakoztak:

„Bruckner Szigfrid is kidüllesztette a mellét:

— Mi ne tudnánk!

Jó Szerafin is lódított:

— Nem egyet láttunk már!"

Tehát kialakult egy olyan csoportvélemény, mely eltért az egyének valódi véleményétől, ám a sajátos csoporthelyzetben a csoportvéleményt hangoztatták; azt, hogy ismerik a pomogácsokat, és nem mondták meg azt, amit egyenként mindenki tudott magáról, vagyis, hogy nem ismeri a pomogácsokat. Sőt egységesen léptek föl a továbbra is értetlenkedő, tájékozatlanságát nyíltan bevalló Szörnyeteg Lajossal szemben.

„De Szörnyeteg Lajos ártatlan tekintettel körülnézett, és azt kérdezte:

— Tényleg, mik azok a pomogácsok?

Aromó szigorú tekintetet villantott rá.

— Hallgass, Lajos, ne szólj az okosabbak dolgába!

— De amikor még sosem hallottam a pomogácsokról — erősködött Szörnyeteg Lajos.

Na, erre a többiek nekiestek:

— Csend! Hagyd abba! Fogd be már a szád!"

A csoportnyomás igen erőssé vált. A mese rendkívül érzékletesen ábrázolja azt a folyamatot, melyre a csoporteffektusok vizsgálata során a szociálpszichológusok is fényt derítettek, nevezetesen, hogy a csoport tagjainak a véleménye a csoporthelyzetben sajátos torzuláson megy keresztül.

Ám Dömdödöm nem adta fel személyes meggyőződését a csoportnyomás hatására sem. Végig kitartott amellett, hogy nincsenek pomogácsok. Vállalta a többségi véleménnyel ellentétes nézet hangoztatásával járó következményeket, melyek hamarosan be is következtek. Dömdödömöt előbb kizárták a haditanácsból, majd száműzték, végül pedig „renegátnak", illetve „generátornak" vagyishogy „renegátnak" nyilvánították; megállapítva, hogy „regenátor vagy generátor mindegy"; büntetésből a fához kötözték hiszen „a belső ellenség a legveszélyesebb".

Szörnyeteg Lajos Dömdödöm védelmére kelt: közölte, hogy szerinte sincsenek pomogácsok, de ő nem volt elég erős egyéniség ahhoz, hogy tartósan ellenálljon a csoport befolyásoló erejének.

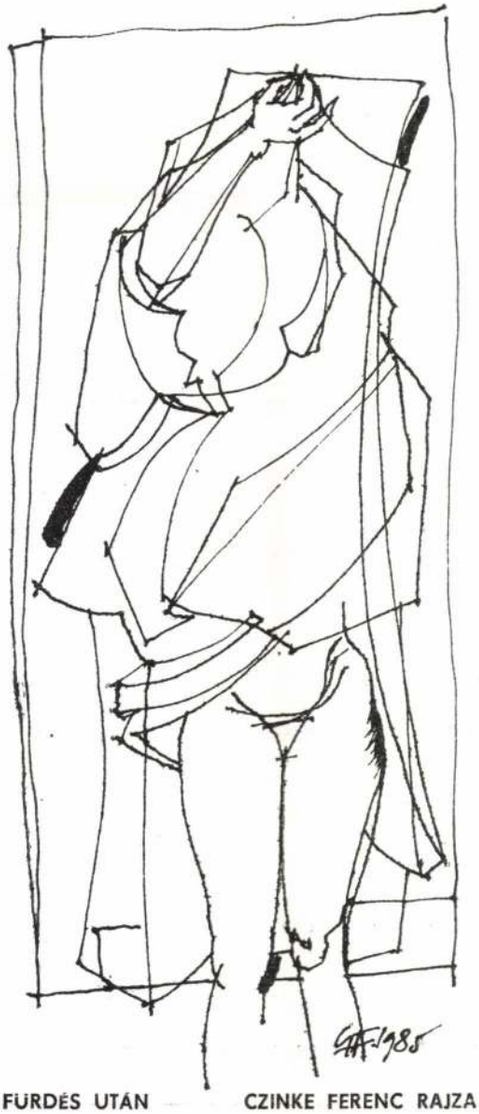

FÜRDÉS UTÁN — CZINKE FERENC RAJZA

Egyedül Dömdödöm viselkedése példázza, hogy lehetőség van szuverenitásunk, egyéni meggyőződésünk megőrzésére, bár ez korántsem könnyű. Átmenetileg súlyos következményekkel járhat, a csoport retorzióját vonhatja maga után. Ám hosszú távon mégis ez bizonyult sikeres viselkedési stratégiának. Mikkamakka hazatérése, Zordonbordon lelepleződése után ugyanis kiderült, hogy nincsenek pomogácsok, Zordonbordon csúnyán rászedte őket, s egyedül Dömdödöm őrizte meg a becsületességét. Zordonbordonnak — mint Mikkamakka megállapítja — majdnem sikerült megfosztania a társaságot kincseiktől, melyek ugyan nem aranyak, mint ahogy képzelte, hanem egyéni jó tulajdonságaik. A konfliktushelyzetben, a vezérválasztás kapcsán rossz tulajdonságaik kerültek előtérbe, s a közös kincsüket jelentő pozitív jellemvonását, azaz becsületességét csak Dömdödöm őrizte meg maradéktalanul. A többi szereplő a csoportnyomás áldozatává vált.

A csoporteffektus eltorzította egyéni véleményüket, a csoport egészének személytelen álarca mögé bújtak. A nem létező pomogácsok támadásának képzelt veszélye igazi félelemmel töltötte el őket. Ám nem tudtak helyes cselekvési programot kialakítani, nem készültek föl a védekezésre sem. Pánik lett úrrá rajtuk, fellazultak korábbi normáik, kis híján bunkókkal estek egymásnak.

A csoportlét ilyen típusú negatív hatását számos más irodalmi alkotás is ábrázolta már, melyek közül az egyik legmegrendítőbb Karinthy Frigyes műve, melyben Pilátus azon kérdésére, hogy kit bocsásson el: Barabást vagy a Názáretit, az emberek egyenként mind azt mondták, hogy a Názáretit, ám együtt azt kiáltották, hogy Barabást.

Egy neves szociálpszichológus, Salamon E. Asch egy kísérletsorozatában ugyanezt a jelenséget vizsgálta. A kísérleti személyeknek az volt a feladatuk, hogy három, szemmel jól láthatóan különböző hosszúságú vonal közül kellett kiválasztaniuk a leghosszabbat, olyan szituációban, amikor jelenlétükben már több — a kísérletbe beavatott — személy tévesen választott. Asch azt tapasztalta, hogy az embereknek egy jelentős részét ilyen egyszerű döntéseknél is erőteljesen befolyásolja a csoporthatás, s ők is az előttük többségi véleményként elhangzott rossz választ adták, annak ellenére, hogy nyilvánvalóan magukban helyesen állapították meg, hogy melyik a hosszabb vonal. Ám voltak szép számmal Dömdödömök is, vagyis olyan személyek, akik a meggyőződésüknek megfelelően a helyes választ adták.

Egy másik szociálpszichológus, Janis, az amerikai politikai életet vizsgálta, és úgy találta, hogy az egyes csoportokban lejátszódó egységesülési folyamatok gyakran vezetnek hamis programok, hamis ideológiák megjelenéséhez, ami kudarcra ítéli a csoport cselekvési irányvonalát. Ennek kapcsán beszél ő a „csoportgondolkodás áldozatairól".

Lázár Ervin Dömdödöm történetével hitelesen mondja el, hogy az egyénnek a csoporterőkkel szemben van más lehetősége is, mint a szolgai behódolás. Van mód az emberi autonómia megőrzésére, rendelkezik az egyén a csoporton belül is cselekvési szabadsággal.

A bölcs tételt, mely szerint: gazdag egyéniséggé csak közösségben válhatunk, s jó közösséget csak gazdag egyéniségek alkothatnak, az irodalom meggyőző erejével sugallja Lázár Ervin alkotása.

JÁNOSY ISTVÁN

A kisasszony

(A FÉLELMES GYEREKKOR-CIKLUSBÓL)

De egy szép lány mindig lakott náluk
— felvidéki menekült-vagonlakó lány
— kisasszony címen, de inkább szobalány . . .
(A kisfiú is lakott vagonban féléves korában)
Elza vitte sétára a kisfiút.
A Lövölde-téri parkban
zöld láng lobogó fák alatt
kezet fogva ültek a padon.
Mellettük öreg hapsik duruzsoltak:
„A minap egy lány beugrott a Dunába.
Mentőcsónak kifogta."
Elza fölugrik, a kisfiú
kezét rántja, rohannak.
(Szeretője elhagyta, a fiatal író.)

A kisfiú ezt a lányt imádta.
Ő volt a lombszőtte-ruhás Genovéva,
ki a zord vadonban szülte, szoptatta kisdedét,
s baglyok, őzek hordtak neki étket.
Szitakötő-, szöcskeláb-törékeny,
őzike-nagyszemű volt az a lány,
de oly horpadt a melle, kékes a szája . . .

A rokokó kórházkápolnában
nézte az arany-sugaras monstranciát,
míg Elza fohászkodott; fogadná vissza az író.
Ő csak a gyötrött feszületet bámulta.
Mária arca, s a lányé mily hasonló.
Nem értette, miért pöttyözik gyertyák visszfényei
e Botticelli-sápadt arcokat.
Álmában Mária azóta is megjelent
fénypettyes kisdedével.
Padszomszédja volt ilyen
pergamen-arcú, nagy őszemű.
Nemrég lehajtotta fejét a padra,
s szájából dőlt a vér.

Templomszobrok, lányok, kisfiúk arca,
s a szitakötő-cingár végtagok
eszelős révületbe zsongatták:
akár meghalni is értük érdemes!
A Lét végső értelme a Szépség,
s a Szépség-csiholta önkívület.
De néha bűntudat fogta el:
hát a csúnya lányokat nem szereti senki?
hát a csúnya öregeket nem szereti senki?
Hanem a szépség mért olyan törékeny?
Épp a legszebb cirmos macskákat
nem látjuk viszont soha többé a zordon tél után,
csak a döher kandúrokat!
— Ezen tűnődött óra alatt,
az új tanító felszólította.
Nem tudta, miről van szó, csak hápogott.
Körmöst kapott: „Álomszuszék!
Bagoly vagy te, hogy éjjel vagy fenn, nappal alszol?"
Az osztály röhögött.
Azóta csúfolták: „Bagoly! Álomszuszék!"
Úgy érezte magát, mint a csalibagoly
póznához kötözve hosszú kötélen.
Vércsék, héják csapnak reá
és ő csak vérzik és repes.

KÖRMENDI LAJOS

A találkozás

Egészen olyan nap volt ez is, mint a többi,
talán szebb valamivel,
nem lógtak ónos felhők a házak szemébe,
nem söpörték az ótvaros utcákat
öreg, szuszogós szelek.
Ültem az autóbuszon.
Megálló következett.
Még mindig az ónos felhőkre
és a szuszogó szelekre gondoltam,
alig figyeltem
a le- és felszállók apályára és dagályára,
csak akkor hökkentem meg, amikor
önmagamat
pillantottam meg
a járdán.
Álltam a tumultus mögött, valami üzlet előtt,
a kezemet néztem,
s az arcomon végtelen csodálkozás és némi rémület
látszott.
Álltam a járdán,
a karórám számlapja egyre nőtt a csuklómon,
egyre nagyobb, nehezebb lett, erősen húzta a karomat,
már akkora volt, mint egy pajzs,
vastag, akár egy malomkő,
lerántott a földre,
én kétségbeesetten vonszoltam volna magam után,
de nem bírtam,
csak vergődtem
az óriási számlap körül,
amelyen eszeveszetten,
egy ventillátor sebességével száguldottak a mutatók . . .
Láttam járdabeli magamat
a buszból,
láttam hirtelen behavazott hajamat,
láttam a szürkülő arcomon végigreccsenő ráncokat,
aztán azt is láttam,
hogy lelassultak a mutatók,
az irdatlan számlap szép lassan zsugorodni kezdett,
feltápászkodtam a földről,
öreges mozdulatokkal
leporoltam a ruhámat
és elindultam arra, amerről a busz jött.
Felpattantam az ülésről,
ám éppen akkor csapódtak az ajtók,
elindult a busz.
A következő megállónál elsőként ugrottam a járdára,
embereket löktem félre,
lábakon tiportam át,
visszafele rohantam, arra, amerre láttam eltűnni
magamat.
Sokáig tartott ez az eszelős vágta,
lihegtem,
fújtattam,
loholtam,
már a sarkamban voltam,
s akkor,
éppen akkor,
amikor már a szuszogásomat is a nyakamban éreztem,
akkor találkoztam
veled.
Megálltam,
mert még senkit sem láttam ily szépen kacagni.

TÓTH JÁNOS

A nemzeti kultúra eszközei

A népfőiskolák mai céljai és funkciói*

Röviden tézisszerűen szeretném összefoglalni a népfőiskolák mai céljait. Három jellemző vonása van ezeknek az elgondolásoknak. Elsőként az, hogy belső személyes meggyőződésen alapulnak ugyan, de mégsem véletlenül függnek össze olyan politikai dokumentumokkal és határozatokkal, amelyek közül talán a legfontosabb az MSZMP 1984. évi áprilisi központi bizottsági határozata, a vállalatirányítás problémakörével foglalkozó 1984. évi októberi határozat és mindazok a politikai dokumentumok és tervek, amelyek a választási reformmal, a közigazgatás demokratizálásával kapcsolatosak. A másik, hogy ezek a tézisek vitaképesek, ami azt jelenti: nemhogy állják a kétségeket, hanem egyenesen igénylik az eszmecserét. Harmadsorban a tézisek nem spekulatívak. A gyakorlati megvalósítás által válnak igazolttá, s enélkül a bizonyos pudingpróba nélkül nem is érvényesek. Itt most mégis a célok és funkciók kapcsán a kívánságokról, elsősorban a kellekről beszélhetünk a van helyett, azért, mert a kezdeti stádiumban tart ez az egész kezdeményezés. Mindenképpen új szemléletre van szükség, a népfőiskola ügyének megítélésében, egyrészt a jelenelemzésben és helyzettudatban is, de úgy gondolom, a múlt-értelmezésében és a múlttudatunkban is.

Ami a múlt-értelmezést és ezen belül a népfőiskoláknak a szerepét illeti, azt mondhatjuk, hogy a kutatások jelenleg felhalmozódott anyagából is levonható az a konklúzió, a múlt népfőiskolája haladó vonásaiban a népfront egyik kulturális előképe. A saját korában nemzetközileg az antifasizmus képviselője volt. Gazdaságilag a radikális földreform híve, politikai programjában a demokratikus átalakulás iniciátora, kulturális programjában a felbomlott paraszti kultúra, nemzeti kultúrába emelését vallotta feladatának, embereszményét tekintve pedig a demokratikus önigazgatásra képes, öntudatos polgár kialakítását. Nem hiszem, hogy hosszas fejtegetés kell most annak eldöntéséhez, vajon mi aktuális és mi nem időszerű többé ebből ma. Ami pedig helytálló, azzal kapcsolatban további kérdés, hogy hogyan illeszthető a mai társadalmi feladatainkhoz, korszerű célkitűzéseinkhez. Azok a kételkedők, akik úgy hiszik, hogy itt nosztalgiakeresésről, valami fölösleges múltidézésről van szó, azoknak hadd idézzek egy példát. Éppen a gazdaságirányítási rendszer fejlesztése kapcsán bukkantam rá egy megvilágító erejű esetre. Számos olyan új kifejezésben, mint a csődeljárás, az árverseny, a tőkeallokációs mechanizmus régi és visszaköszönő, ismerős jelenségeket is felismerhetünk. A közgazdászok szerint például a mai napig használható a részvénytársaságok működésére vonatkozó 1875-ben született jogszabály. Én remélem senki sem feltételezi, hogy az 1875-ös részvénytársaságot akarja valaki visszaállítani, akkor, amikor a gazdaságirányítási rendszer fejlesztésén gondolkodva, egy használható és ma is korszerű módszert épít be a szocialista gazdaságba. Hadd mondjak a jelentudatunkról és helyzetelemzésünkről egy másik példát, a számítógépkultúra elterjesztésével kapcsolatban. Ezelőtt 15—25 évvel, egy legalább nagy előadóterem nagyságú számítógép működését a hűvös termekben a világtól elzárt számítógéptudósok vigyázták, s a társadalomtól szinte elzárva álmodozott ez a maroknyi csoport arról, hogy tevékenységük gyümölcseként a jövőben majd milyen fantasztikus eszköze lehet a számítógép az emberi életnek. A néhány nyugati országban bekövetkezett radikális technológiai fejlődés nyomán a személyi számítógépek széles körét hozták létre, és van már ország, ahol a lakások 30 százalékában alkalmazzák „háztartási" eszközként. Ez egy olyan minőségileg új társadalmi helyzetet idéz elő, amelyben a társadalmi használat fölvetése nélkül maga a számítástechnika sem fejlődhet tovább.

A valamikori, maroknyi, számítógépeket javító, szerelő és konstruáló specialistának immáron egyik fontos kötelessége lett azzal törődni, hogyan viszonyul ez az új eszköz a társadalomhoz és másodsorban: hogyan lehet a társadalmat szélesebb körben fölkészíteni ennek az új eszköznek a hatékonyabb hasznosítására. Azt gondolom olyan szakaszban élünk most, hogy azok a társadalmi és politikai programok, amelyeket az előbb csak jeleztem, a továbbfejlődésnek olyan eszközei, mint a technológiában a személyi számítógépek. Magyarul, ha ezekben a programokban nem akar részt venni legalább a magyar családoknak a 30 százaléka, akkor ezek a programok valószínűleg megvalósíthatatlanok, vagy nem olyan hatékonysággal és olyan ütemben valósíthatók meg, mint amilyen sürgetően az a társadalomnak és a népgazdaságnak általában érdeke. Hosszasan sorolhatnánk, hogy a vállalatvezetési, irányítási típusok kiformálása, az alternatív tervezés, általában a vállalaton belüli erők jobb kiaknázása terén mennyi új fejlemény és felvetődő feladat lesz. Összefogva azt lehet mondani, hogy a két lényeges oldal közül az egyik a vállalat irányítási-vezetési reform, a másik pedig az ezt jobban szolgáló egész érdekegyeztetési mechanizmus, ami kétfelé vág: egy hatékonyabb termelés és piaci mechanizmus érvényesítése és egy hatékonyabb, társadalmilag ellenőrzött és társadalmilag is szerveződő szociálpolitika kibontakoztatása felé. Ez az eddiginél is lényegesebben megváltoztatja az egész emberi magatartás és gondolkodásmód jellegét. A gazdaságirányítás fejlesztésének egy nagyon fontos pontja a területfejlesztés kérdése. Ez vezet át bennünket ahhoz a közigazgatási programhoz, és választási reformtervezethez, az egész államélet demokratizálásának a kérdéséhez, ami minden túlzás nélkül állíthatóan középkelet-európai viszonylatban történelmi léptékű előrelépési esélyt foglalhat magában. Miről van itt szó? A telephely szerinti bérarányos vállalati, községfejlesztési adók kialakításával, az országos és megyei szint döntő befolyása mellett fokozottabban a helyi szinthez kerülnek olyan pénzeszközök, amelyekről ott kell dönteni és amelyben elemi szükségletté válik a közvetlenebb lakossági részvétel, a polgárok bevonása. Az újraelosztási mechanizmusban a döntési jogkörök decentralizációja mellett jobban a jogszabályok által formázott automatizmus határoz majd. Összefoglalva, az alá- és fölérendeltség helyett és mellett a tanácsi hierarchiában, az államigazgatásban is jobban előtérbe kerülnek a mellérendelés elemei, a direkt beavatkozás helyett a szabályozás, a szintek közötti közvetlenebb kapcsolat információs szempontból is. Közvetlenebb lesz a kapcsolat a tanács és a lakosság között, ami a választott testületek szerepének a növekedését jelenti, a fokozottabb társadalmi ellenőrzést az államigazgatási bürokrácia intézkedései felett, általában az igazgatás racionalitásának javulását. Ha ezeket a kívánatos társadalomfejlesztési irányokat a népfőiskola szempontjából nézzük, akkor az a közös jellemzőjük, hogy számos új ismeretre, információra van szükség ebben a helyzetben. Ezeket az ismereteket azonban önmagában oktatni nem lehet. Megnő az információ szerepe, de magának a kommunikálás módjának, az ismeretelsajátítás módjának is meg kell változnia. Az egész személyiség fejlesztése, egy új embertípus kialakítása vetődik föl, mégpedig úgy, hogy az eddig hangsúlyozott szakmai tudással szemben az általános műveltség válik fontossá. Olyan képességek és általános műveltségelemek kerültek előtérbe, mint a történeti tudatosság, a múlt-tudat, a korszerű társadalomtudományi műveltség. A szakmai stratégiaváltáshoz konvertibilisebb,

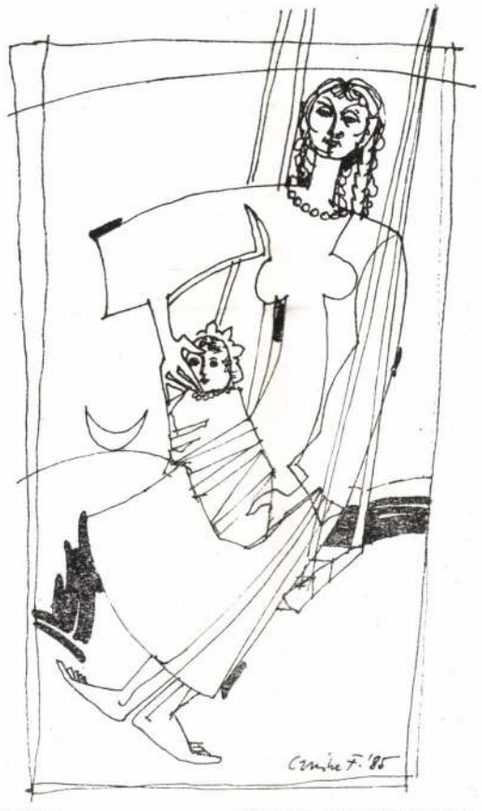

HINTA — CZINKE FERENC RAJZA

* Bevezető az országos népfőiskolai megbeszélésen. Népművelési Intézet 1984. december 7.

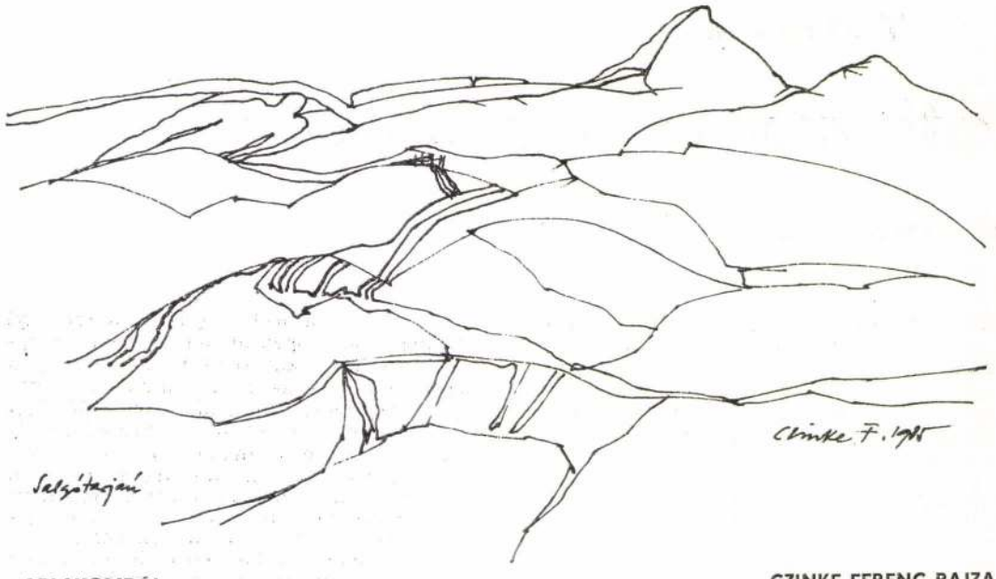

ABLAKOMBÓL

CZINKE FERENC RAJZA

megalapozottabb tudásra nagy szükség lesz. Arról van tehát szó, hogy a közművelődés elmúlt évtizedes kísérleteinek, terveinek módszerekben és eljárásokban kibontakoztatott eredményeinek egy átfogó szervezeti, szerkezeti modelljét kell együttesen megvalósítanunk. A népfőiskola ideáltipikus működési elveiben, képviseli ezt a szervezeti modellt. Ennek az elvrendszernek a működése, működésképessége természetesen az akadályok és lendítőerők dinamikájától is függ, és a dinamika az erők bizonyos kritikus menynyiségéből származik. A népfőiskolai gyakorlat és művelődési szervezettípus képes kialakítani a néhány szóval itt vázolt társadalomfejlesztési programhoz nélkülözhetetlen belső szellemi adottságot, lelki készséget. Ez a kulturális adottság önmagában, gyakorlati társadalmi lehetőség nélkül talajtalan álom. Ám ha a valóságot jól érzékelő döntések születtek a társadalomfejlesztési programra, az teljesíthetetlen vagy féllábon járó marad egy fejlett mentalitás világra segítése nélkül.

A 60-as, 70-es évek magyar mezőgazdasági és gazdasági-politikai sikereinek az oka egy olyan tömeges, népi ambícióorobbanás volt, amely szerencsésen össze tudott épülni a központi elképzelésekkel. A háztáji gazdaságban és a szövetkezeti formákban, az üzemekben egy szüntelen országos érvényű népi tömegkommunikáció alakította ki és általánosította a használható tömeges magatartási szabályokat és hullatta ki azokat, amelyek használhatatlanok. A 80-as években még perdöntőbbé válik ezeknek az alulról és felülről találkozó pozitív folyamatoknak és törekvéseknek az összekapcsolása és felerősítése. A felemás helyzet bizonytalanságok forrása. A sok ellentmondással terhelt, de mégis működőképes társadalmi szervezetrendszer sok elemében úgynevezett negatív társadalmi szerződés jelleggel működött. Ez úgy áll elő, hogy olyan normatív szabályokhoz ragaszkodunk, amelyekről mindenki tudja, hogy csak akkor működőképesek, ha azt „egyezményesen" minden résztvevő megszegi. Ez a sok ponton felemás helyzet, a hallgatólagos társadalmi megegyezés kell, hogy a 80-as években egy ténylegesebb, reálisabb, valóban a nyilvánosság előtt is kidolgozott vitában, eszmecserében létrejövő reális és működőképes társadalmi konszenzus legyen. Ha tehát végigtekintünk a bennünket egyaránt sarkalló és nyomasztó feladatokon, akkor egy cseppet sem állítható, hogy a népfőiskola-program művelődéstörténeti lomtakarítás és nemzeti szenvelgés eredményeként állt elő. A mai életkérdések fölvetődése, a mai közművelődési intézményrendszer nehézségei, megújulási készsége és ezzel szembeni ellenállása vetették fel a népfőiskola szükségességét. A népfőiskola nem csodaszer, hanem a nemzeti kultúra eszköze. Nagyon szükség van a tradíciók megismertetésére is, mert a nem ismerés a szűkkeblűség, a féltékenység és gyanú egyik emelője-tüzelője. Tiszteletre méltó férfiak voltak azok, akik a Kelet Népe hasábjain (Móricz Zsigmond, Boldizsár Iván, Darvas, Erdei, Féja, Illyés, Kerék, Kovács Imre, Németh László, Szabó Pál, Veres Péter) fölkarolták a népfőiskolai gondolatot. Akkor még nem voltak nemzeti erkölcsi tekintélyek, csak országszerte ismert és olvasott, olykor rendőrileg zaklatott írók, újságírók. Ők maguk kevesek lettek volna néptanítók és a papság haladó rétegének hozzáállása nélkül, hiszen valójában az utóbbiak valósították meg a népfőiskola intézményét. Velük együtt váltak az írók is erkölcsi tekintélyekké, nem kis részben a népfőiskola által. A példa mára is szól. Az írótársadalom java, az értelmiség java válhat erkölcsi tekintéllyé, ha nagy társadalmi feladatok megoldása mellé állva fölhasználja ehhez a népfőiskolai gondolatot és szellemi tradíciókat.

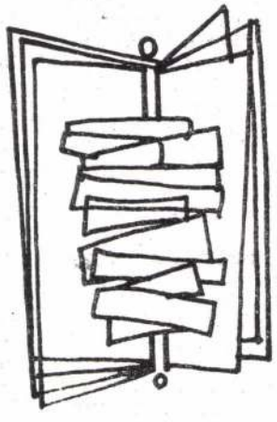

LITYA LÁSZLÓ

Utazunk

Kristályzizogásban iramlunk messze
világtalanul céda havakba merülten
végig szülőföldünk porló tájain át
nemzetközi
gyorsvonatokból bámulunk a tükörbe
lapulva leples ügynöki módra
fölismerhetetlenül szinte
szívünk
partjára be-besurran néha aléltan
ködbe vesző lakótelepünk lidérce
és nem lassulhat vonatunk ím
végtelenített sínein zakatol
tovatűn dermedt kezeink közt
sikkad a vészfék hiszed-e
nem állhatunk meg
soha már
álmainkban utoljára még
visszaosonnánk ágbogain
riadtan zuhanó havaknak
ujjainkat kinyújtanánk
reménytelenül
távolodóban valami után
ilyenkor testünk úgy
nehezülne mint régen
a nyári viharban
ugyanúgy
épp
ugyanúgy

DUSA LAJOS

Három töredék

(Csengey Dénesnek)

1. (Csillagképek)

Az égből csak a múlt ragyog ránk,
de jövőnk belülről virít;
s nincs a kettő közt bizonyosság:
hisz épp csillagos hiteink
járatják vélünk a bolondját.

2. (Részvéttel üldöz)

Meg nem veheti — elsorvasztja
ezért e kor a lelkeket.
Bennem az eredendő jóság
— mint sebzett vad — elrejtezett.
Míg fürkészik sorsom bozótját
kész van a karantén hamar.
Az álnokság részvéttel üldöz:
csak beteg vagyok — még nem bűnös —
ha bennem nyög a kinti baj.

3. (Csendélet halakkal)

Hiszen nem vétkes senki itt,
már kásás massza lett a tó
és fehér hasú haldögöt
terem a sikamlós való.

Dühöd hármat ugró kavics
az olvadozó kis tavon; —
s végül is szabadon merengsz
a jég alá fult halakon.

LOVÁSZ JÁNOS

Öntudatos faluvezetők nevelője

A tatai népfőiskola törekvései az állampolgári nevelés és a szövetkezeti mozgalom terén

A tatai népfőiskola a tatai közigazgatási mintajárás szervezése keretében jött létre és annak egyik eleme volt. A mintajárással és így a „minta" népfőiskolával is Magyary Zoltán olyan közjóléti közigazgatási szervezetet akart kialakítani, amelynek a tatai járási és Komárom vármegyei kísérletezés során kialakult megoldásait — a helyi adottságokhoz való megfelelő alkalmazásával — a többi helyi, illetőleg területi közigazgatási szerv is átveheti. Így végeredményben a népfőiskolai szervezéssel és a „minta" közjóléti szövetkezettel is az volt a cél, hogy olyan általánosan elfogadható és országosan bevezethető népfőiskolai és szövetkezeti modellt alakítsanak ki, amely idővel minden vármegyében (és érdekelt városban) megoldja a falusi népességnek a közigazgatási szervezetbe való bekapcsolódását, kialakítja a közigazgatás és az emberek megfelelő együttműködését, munkatársi kapcsolatát.

Az 1929—33. évi ún. világválságot követő években egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy társadalmi változtatások, legalábbis reformok szükségesek. Sokan — még a népi írók jelentős része is — egy ideig úgy vélték, hogy a rendszer talaján, a hivatalos nacionalizmus szellemének megfelelően is lehetségesek egyes módosítások, elsősorban a parasztság helyzetének megjavítását illetőleg. A reformnak ez az eszméje nem kívánt politikai forradalmat, ezért bizonyos határok között az adott társadalmi keretek között is terjedhetett, azonban egyhamar bebizonyosodott, hogy a fennálló osztályrendszer a legkisebb reformokat sem hajlandó végrehajtani, legkevésbé a parasztság számára nélkülözhetetlen földreformot [1].

A társadalmi válság egyúttal az akkori államszervezet tehetetlenségi nyomatékaként is jelentkezett. Az amúgy is elöregedett államszervezet megmerevedett, minden erejét a fennálló társadalmi rend konzerválására és önmaga fennmaradásának biztosítására összpontosította. A társadalmi válságot a népi írók tudatosították és tárták írásaikban a közvélemény elé. Az államszervezet válságát a pesti egyetem reformer professzora, Magyary Zoltán — mint egy ideig a közigazgatás racionalizálásának kormánybiztosa is — tudományos ténymegállapításokra alapozva terjesztette a kormányzat elé. Felsőbb szintű rendezési és racionalizálási javaslatai és tervezetei az akkori társadalmi rendszer és uralkodó osztály szembeszegülése következtében nem valósulhattak meg. Az állami és társadalmi reformokért folyó tudományos küzdelmét azonban nem adta fel. A felsőbb szintű kísérletek kudarca után, alsó szinten kísérelte meg az államapparátus, elsősorban a közigazgatás megjavítását és a néppel szembeni közigazgatási adósságok törlesztését. Erre a célra — megfelelő adottságainál fogva — a tatai járást választotta. Pusztán szervezési készségére és különféle társadalmi erőkre támaszkodva hozzákezdett a járás közigazgatási mintajárássá fejlesztéséhez. „Azt akarjuk elérni, hogy a mintajárásban a közigazgatásnak a közönséggel szemben ne legyen adóssága!" — szögezte le annak idején az e célból elindított munkálatok megokolására.

Ennek a gondolatnak a jegyében indulásként elérte Tata és Tóváros közigazgatási egyesítését, és így a városrendezési törvény hatályának az egyesített községre való kiterjesztésével megteremtette a várossá fejlődés lehetőségét. A felszabadult tóvárosi községházában otthonhoz jutott a járási egészségház, amely támpontként szolgálhatott e zöldkeresztes egészségvédelmi szolgálat megszervezéséhez a járás területén. Ennek egyik kézzelfogható eredménye az lett, hogy a járás községeinek zöme egészséges ivóvízhez jutott. (Ennek hiányában szinte népbetegségnek számított a golyvásodás.) A járás minden községe jó bekötő úthoz és — egy kivételével — elektromos hálózathoz jutott. Elkészült a járás talajtani térképe, kiépült a meteorológiai megfigyelő hálózat. Tata és Bánhida időjárásvizsgáló állomást, s valamennyi község csapadékmérő berendezést kapott. Ezek voltak a követelmények ahhoz, hogy az Országos Mezőgazdasági Kamara Talajtani Intézete a sajátos helyi és talajtani viszonyokhoz alkalmazkodva „termelésfejlesztő körzeteket" létesítsen.

Mindezek csak kiragadott példák a mintajárás eszmekörének világából. Összességében alig volt a közigazgatásnak olyan területe, amely ne gazdagodott volna Magyary és iskolájának munkássága révén [2].

A közigazgatást közelebb akarták vinni az emberekhez, hogy azok annak összefüggéseit fel tudják fogni és ahhoz ne csak kényszerből, hanem bizalommal és meggyőződésből ragaszkodjanak. Az embereknek pedig tudást és öntudatot kellett adni, hogy a közigazgatással, mint annak egyenrangú partnerei tudjanak együttműködni. Mivel pedig a közigazgatás adósságai a paraszti lakossággal szemben voltak a legnagyobbak, elsősorban a paraszti rétegekkel kellett ennek az új kapcsolatnak a kialakítását elkezdeni.

A paraszti népesség iránti adósságok törlesztését a vármegye és a járás vezetői Magyary Zoltán Közigazgatástudományi Intézetével együttműködve kezdték el, és ennek első lépéseként szükségszerűen jelentkezett, hogy a parasztságot, legalábbis annak helyi vezetőit, helyesebben jövendő helyi vezetőit alkalmassá kellett tenni a közigazgatással való együttműködésre. Erre a célra eszközül az akkor már kialakult népfőiskolai mozgalomba való bekapcsolódás látszott legalkalmasabbnak, természetesen annak az itt ismertetett célkitűzésekhez és a helyi adottságokhoz való megfelelő alkalmazásával. A népfőiskola életrehívásának gondolatát a tatai református lelkipásztor — Márkus Jenő — vetette fel, és az ő kezdeményezését valósította meg a maga módján Magyary Zoltán és a Magyar Közigazgatástudományi Intézet. Amikor az intézet megindította munkálatait Komárom megyében és közelebbről a tatai járásban, már az első napokban kiderült, hogy a legszebb tervek is elakadnak, mert nincs ember, aki azokat valóra váltsa. Hiába kezdeményez az intézet, hiába van meg a jóakarat és a készség a faluban, ha nincs, aki a helyi szervezést, a dolgok vitelét kézbe vegye. Nincs — nem azért, mert nem érzik szükségesnek, hanem egyszerűen azért, mert nincsenek rá felkészülve. Kellett tehát a közös nevező, a közös nyelv, amellyel a tudomány emberei és a vidéki népesség megértik egymást. Ehhez pedig ki kellett emelni és ismeretekkel kellett ellátni olyan értelmes fiatalembereket, akik később, az oktatás elvégzése után alkalmasak lehetnek arra, hogy egyfelől a közösség, amelyben élnek, hallgasson szavukra és kövesse példájukat, másfelől arra is képesek legyenek, hogy folyamatos kapcsolatot tartsanak a Közigazgatástudományi Intézettel, majd később a Komáromvármegyei Közjóléti Szövetkezettel és azok útmutatásait továbbítani tudják közösségük felé [3].

Ilyen elgondolások alapján indult meg a tatai népfőiskola, és egyúttal ez a leglényegesebb vonás, amivel az összes többi népfőiskolától különbözik. A népfőiskolák általában elsődlegesen vallási, felekezeti nevelésre törekedtek, emellett adtak társadalmi és gazdasági ismereteket is, voltak olyanok, amelyek tömegbázist akartak kialakítani, ismét mások elsődlegesen gazdasági szakiskola jelleget öltöttek. A tatai népfőiskola az új szemléletű, szociális-szolgáltató közigazgatásba akarta bekapcsolni növendékeit. A szociális közigazgatásba való aktív beépülés, a közigazgatás és az emberek szervezett együttműködése, a népfőiskolát végzettek aktív közreműködése a közigazgatás adósságainak törlesztésében — ez volt az alapvető célkitűzés. Azt akarta elérni, hogy a járás (ké-

MADONNA CZINKE FERENC RAJZA

sôbb a megye) minden községéből legyen néhány, népfőiskolát végzett, katonaviselt fiatal, aki alkalomadtán képes legyen a falu közigazgatási vagy gazdasági vezetésére, a tanultak továbbadására és önmaguk állandó továbbművelésére.

Ennek megfelelően a végzett növendékekkel való kapcsolat és foglalkozás a népfőiskolai tanfolyam elvégzése után sem szakadt meg, sőt az egyéni továbbképzés tulajdonképpen ekkor kezdődött. A rendszeres írásbeli és személyes kapcsolat tartása mellett a végzett hallgatókat kisebb-nagyobb csoportokban behívták a Magyar Közigazgatástudományi Intézetbe, ahol államismereti, közigazgatási és szociológiai továbbképzésben részesültek, valamint az Országos Mezőgazdasági Kamara Talajtani Intézetébe, ahol talajkémiai vizsgálatok elvégzésére kaptak olyan kiképzést, hogy az egyszerűbb vizsgálatokat falujukban maguk is elvégezhették, és így az egész falu számára megadhatták a szakszerű talajművelési, műtrágyázási és terménymegválasztási tudnivalókat.

Az volt a cél, hogy a falu legjavát küldjék ide. Akik ma 25—30—35 évesek, azok 10—15 év múlva a falu vezetői lehetnek, bírák, törvénybírák, esküdtek stb. Ha készülnek erre a feladatra, ha tanulnak hozzá, sokkal jobban fogják azt betölteni, mintha csak korteskedés az alapja megválasztásuknak. A népünk értelmes, legyen tanult is. Elsősorban legyenek tanultak a vezetői, akik közülük kerülnek ki. A nép, a falu dolgát úgyis ismerik, hiszen onnan kerültek ki, de hozzá kell tanulniuk az állam, a közigazgatás, a közgazdaság szükséges ismeretét. Így lesznek igazi faluvezetők. Akkor látják majd, hogy a dolgokat nemcsak úgy lehet csinálni, mint eddig, hanem sokszor jobban is. Látni fogják, hogy lehet javítani, és akkortól fogva azt akarni is fogják. Megismerik majd a közigazgatást, az államot, amely nem ellenfél, hanem egy velük, magyar, mint mi vagyunk, és azt akarja, hogy a magyarok országának jól menjen a dolga. Rá fognak jönni, hogy a közigazgatás barát, ha megismerjük és vele együttműködünk, és ezért igaz az, hogy nekünk jó, ha értünk a közigazgatáshoz, mert akkor jobban fel tudjuk azt használni problémáink megoldására, helyzetünk javítására. A népnek ez a legfontosabb érdeke. Ez a tanfolyam ezt egyik legelső feladatának tekinti. Ha már kellő számban lesznek mindenütt így képzett faluvezetők, akkor egy idő múlva sor kerülhet arra, hogy a törvény előírja, hogy csak az lehet elöljáró, aki ilyen népfőiskolát végzett [4].

A közösség szolgálatára való kiemelés nem jelenthetett a néptől való elidegenedést vagy éppenséggel a néppel való szembefordulást. Mészáros Sándor — volt Bolyai-kollégista —, aki jól ismerte a tatai népfőiskolát (járt is ott), ezzel kapcsolatban a következőket írja: „A népfőiskolának egyáltalán nem az a célja, hogy ispánokat neveljen nagybirtokok számára, hanem öntudatos faluvezetőket, szövetkezeti vezetőket akar nevelni. Fölébreszti a hallgatókban, hogy javíthatunk sorsunkon magunk is, és ha összefogunk, akkor kívánságaink teljesítése elől senki sem térhet ki ... Megvan a kezdeményezés. A népfőiskola termeli ki azt a réteget, amely cselekedni fog sorsáért. Ha teljes egészében kifejlődik, és a parasztság teljes öntudatra ébred, akkor nem lesz kiszolgáltatott és alul levő tudatlan réteg, hanem művelt, erős alapja lesz az államnak, és számarányánál fogva döntően fog beleszólni az ország sorsába [5].

A tananyag — legalábbis a tantárgyak megnevezését illetőleg — nem sokban különbözött a többi népfőiskola tananyagától, de szemléletében és célkitűzésében alapvetően más volt. Mint említettem, a tatai népfőiskola — a Magyar Közigazgatástudományi Intézet azon célkitűzésén belül, hogy a közigazgatás és az emberek új viszonyát alakítsa ki — a közigazgatás számára akart együttműködő munkatársakat kiképezni és a szociális közigazgatásba bekapcsolni. Olyan polgárokat akart kiképezni, akik képesek a közigazgatással egyenjogú partnerként együttműködve az államéletbe való bekapcsolódásra és ezen keresztül saját sorsuk intézésére és jobbrafordítására. Ebben az értelemben *legjobban közelítette meg a Grundtvig-féle népfőiskolai ideált.*

Mint Guttenberg Pál írja: Grundtvig „nem felejté híveinek lelkére kötni, hogy ébresszenek a főiskolán serdülő fiatal polgárokban fogékonyságot az alkotmány iránt, világosítsák meg előttük a fejedelmi hatalomnak és a törvényhozó testületnek a népéletet érintő feladatait. A hazai törvényhozás és joggyakorlat kiváló iskolai ápolásával egyenesen oda célzott, hogy — mint mondá — *„a főiskola platánkertje legyen az állam és a község jövendő tisztviselőinek"*. [6].

Ezért mondhatta Kovácsné Tüdős Ilona, hogy „a dán népfőiskolák elbírálásánál ránk nézve különösen az lesz az érdekes, hogy már 1903-ban a dán parlamentnek 35 százaléka a népfőiskolák végzett hallgatóiból került ki" [7].

Dániában minden harmadik férfi és nő végzett, vagy végez népfőiskolát. Így a népfőiskola Dániában ma is kultúrtényező, és ez annál nagyobb jelentőségű az egész művelődésre, mert Dániában a falusi lakosság nemcsak gazdasági, de politikai tekintetben is kezében tartja a vezetést [8].

Kold egyik avató beszédében így fogalmazott: „Amit mi akarunk, az nem több, mint arra tanítani őket, ami a társadalom önálló és érett tagjaként való viselkedéshez szükséges".

Grundtvigék nem filozófiát, hanem gyakorlati emberformálást hirdettek, nem a tudás fejlesztését tűzték ki célul, hanem az együttműködő, jó állampolgári tulajdonságokkal rendelkező emberfők nevelését [9].

Ilyen célkitűzések vezették Magyary Zoltánt és munkaközösségét is.

A tatai népfőiskola arra törekedett, hogy a mintajárások minden községéből és fokozatosan Komárom vármegye többi községéből is legalább 4—5 katonaviselt, a falu

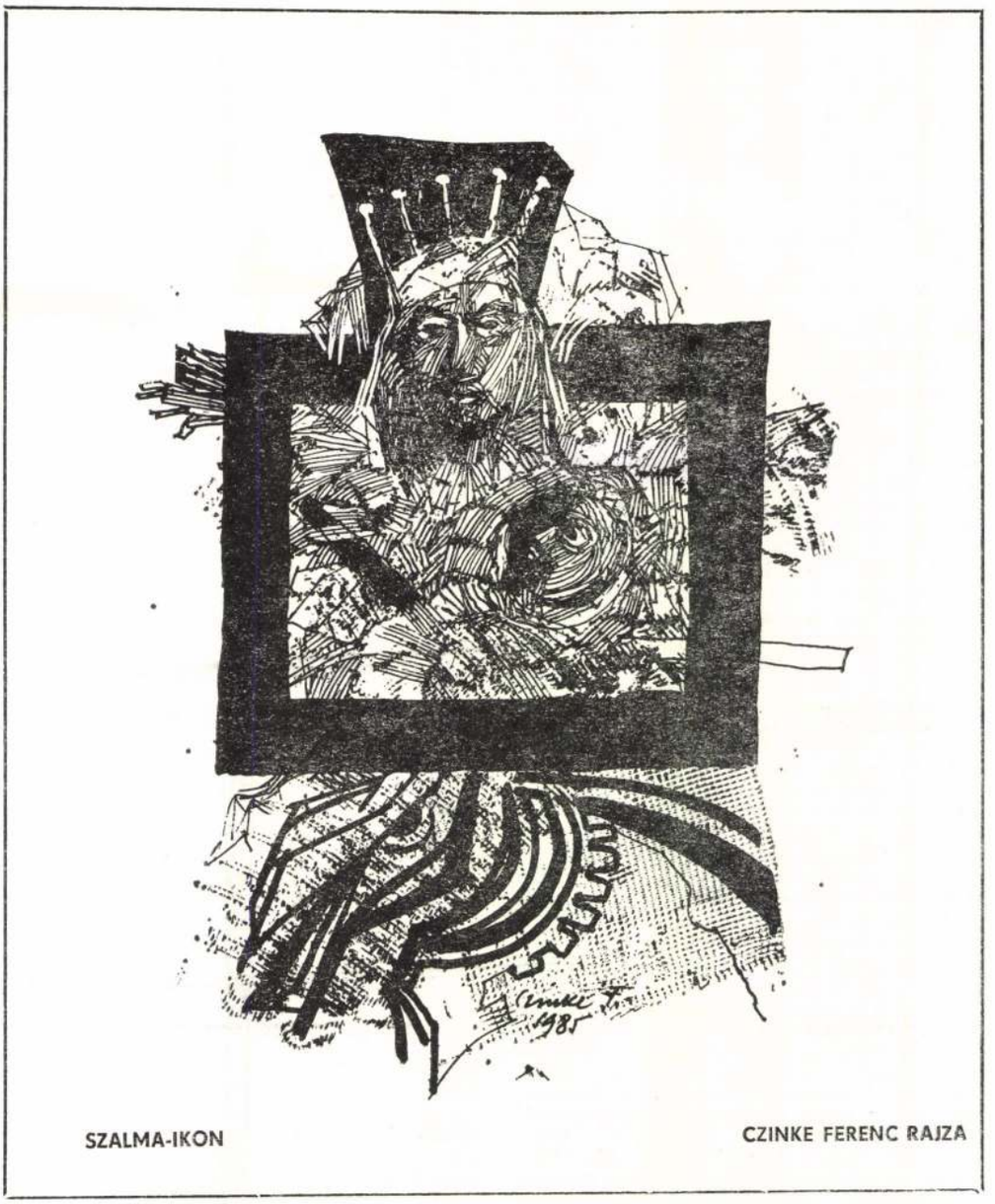

SZALMA-IKON — CZINKE FERENC RAJZA

SALAMON KONRÁD

A népi gondolat és a magyar sorskérdések

A népi gondolatot — mint minden politikai eszmét — a magyar sorskérdésekre adott válaszaiból ismerhetjük meg igazán, amelyek oly nagy hatást gyakoroltak a XX. századi magyar szellemiségre. Ennek titka a következő: Először is: a népi mozgalomban olyan kiemelkedő tehetségű írók és társadalomkutatók gyülekeztek össze nemzetük szolgálatára, amelyhez foghatót csak a reformkorban tapasztalhatunk. Másodszor: e kiemelkedő szellemek nem a különböző világmegváltó eszmékben keresték nemzetük boldogulásának kizárólagos útját, hanem mindenekelőtt a magyar valóságból indultak ki, s ehhez igazították a nemzetközi áramlatokból felhasználhatónak ítélt gondolatokat. Harmadszor pedig: az így megfogalmazott reformjavaslataikat mindig szervesen illesztették a magyar történelmi hagyományokhoz. Tehát: tehetség, valóságismeret és magyarságismeret.

Mint köztudott, a magyar *valóságismeret* igényéből született meg a már legendássá vált falukutatás, azaz Magyarország felfedezése. Ugyanakkor arra sem árt emlékezni, hogy volt e munkának egy városkutató ága is, amely azonban a kedvezőtlen politikai körülmények mellett azért sem tudott kibontakozni, mert egyes polgári radikális és szociáldemokrata körök gyanakodva figyelték e számukra idegen törekvéseket. Úgy hitték ugyanis, hogy e sajátjuknak tekintett területen eleve tudják, mi a teendő, tehát fölösleges minden „narodnyik" ízű nép közé járás. A népi gondolat képviselői viszont azt vallották, hogy: „Senkinek sincsen joga ma a nép nevében pontokat, programokat és egyedül üdvözítő hitvallásokat hirdetni, hanem bízzuk ezt a magyar népre, mondja meg ő, hogy mit akar, és miként akarja" (Féja Géza). Ennek érdekében természetesen szolgálni kell a népet, eszközzé kell válni a kezében, mert csak így kerülhető el, hogy az értelmiségétől megfosztott nép nevében olyan szörnyűségeket kövessenek el, amint azt a huszadik század jó néhány riasztó példája mutatja.

A népi gondolatban a valóságismerettel egyenrangú helyet foglalt el a *magyarságismeret*, hisz reformjavaslataikat minél kevesebb súrlódással akarták a magyar történelmi hagyományba illeszteni. Ezért hozták létre a falukutatásnál kevésbé ismert és idő hiányában kevésbé kifejlődött *magyarságtudományt*, amelynek szellemi alapvetését ki más végezte volna el, ha nem Németh László. A magyarságtudomány — írta — „igazi önvizsgálat, amelyből senki sem merülhet fel úgy, ahogy lemerült belé. S mi más a mi magyarságtudományunk, mint magunkbaszállás — önmagunk tudományos felfedezése s ami ezzel egy: feleszméltetése". Önmagunkra találásunkkal egy időben azonban meg kell találnunk a nagyvilágban elfoglalt helyünket is. „Az európai művelődés az első igazi polifón kultúra. Ez a szépsége, ereje, nagysága s a magyarságtudomány valóban esztelenség lenne, ha mást akarna, mint ebben a polifóniában a sorstól neki szánt hangjegyfüzetet rakni népünk elé" (Németh László).

A huszadik században földarabolt magyarság megmentése tán még a haladás kérdésénél is súlyosabb feladattá vált. Erre figyelmeztettek Kodolányi János szavai: „A politikai rendszerek jönnek-mennek, a népek maradnak. (...) Vannak örök dolgok, azokat ne feledjük. Közéjük tartozik magyarságunk is. *Meg kell maradnunk.* Ebben azt hiszem, egyetérthetünk valamennyien (Kodolányi János). S e megmaradás legfontosabb feltétele a Duna-völgyi népek békéjének megteremtése. Németh László kifejezésével élve, az itt élő népek tejtestvériségének tudatosítása, annak ellenére, hogy szomszédainknál korántsem ez a gondolat járta. „Közös nagy hazánk a Duna-völgye és testvéreink a népei minden pillanatnyilag ellenünk irányuló gyűlölet ellenére is. Ezt az ősi elsikkasztott testvériséget akarjuk fölébreszteni és kulturális közeledés útján ápolni" — írta Féja Géza már 1932-ben. Sokan tették fel a kérdést: kell-e közelednünk akkor is, ha ez szomszédainknál nem talál kellő fogadtatásra? Németh László így felelt erre 1941-ben: „Még akkor is! Mert a mi Duna-völgyi és a mi kelet-európai hivatásunk: a példaadás. Nekünk még a legreménytelenebb körülmények között is példát kell mutatnunk. Ez a magyarság igazi ereje. Ez a legszebb és legbiztosabb jövőépítés" (Németh László). A magyarságnak tehát, hogy megmaradhasson, szinte messiási sorsot kell beteljesítenie. Ezért írta 1943 újévjére: „A magyarságért sohasem aggódtam ennyire, magamért meg már aggódni sem tartom érdemesnek. (...) Igen, majdnem hogy kárörömmel nézem népemet. Az a sors fogja — amit szántam neki. Mint az evangéliumi zsidóság: vagy vallássá lesz vagy elszóródik" (Németh László).

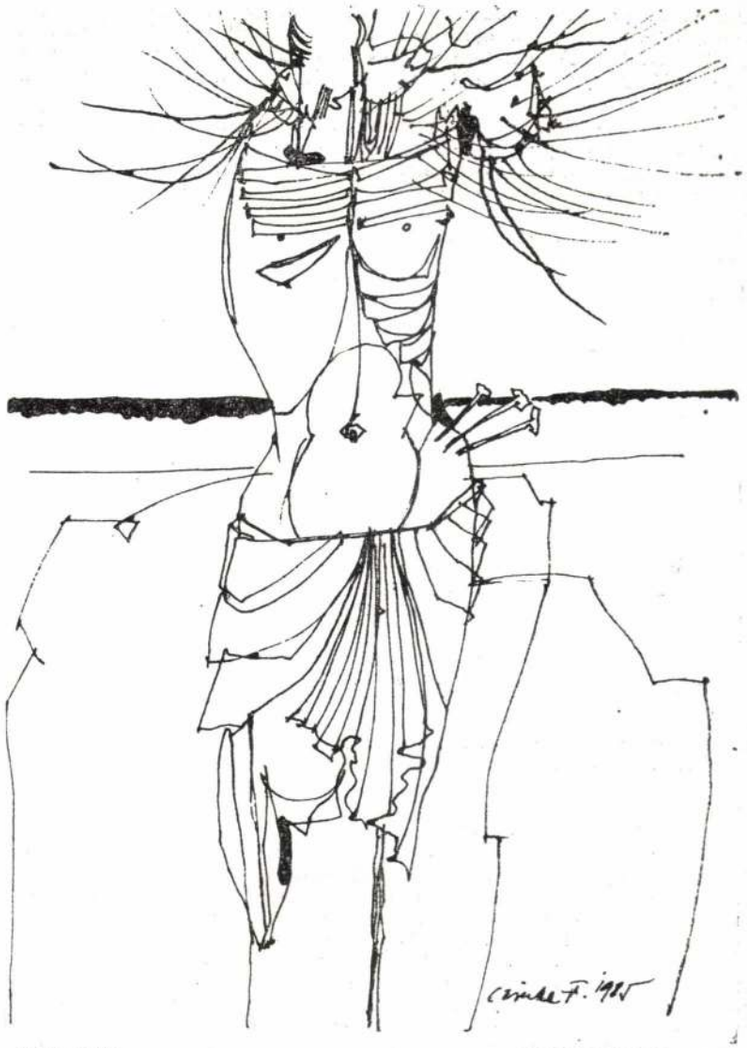

„KOPJAFA" CZINKE FERENC RAJZA

A haza megmaradásának azonban nélkülözhetetlen előfeltétele a haladás. E kettő nemhogy szembe állhat egymással, de egymás nélkül elképzelhetetlen. A néptől idegen uralkodókörök azonban igyekeztek kisajátítani a hazát. Ezért tűzte ki a népi mozgalom a gazdasági és társadalmi kitagadottság felszámolását „tekintet nélkül a kitagadott származására, vallására és osztályára, de tekintet nélkül a megszüntetés és jóvátétel által valamilyen okon és fokon érdekeiben sértett származására, vallására és osztályára is".

A népi gondolat egyetemes érvényű felismerése, hogy a magyar helyzet csak úgy oldható meg, ha egyszerre küzdenek a *demokratikus szabadságjogokért* és a *társadalmi felszabadulásért*. A demokratikus szabadságjogokról így írtak: „Csak az alulról felépített politikai nemzet tudja képviselni a széles néprétegek érdekeit. Nem vagyunk hajlandók a magyar nép sorsát kétes parancsuralomra, tülekvő diktátorokra bízni. Ezt a népet érettnek és hivatottnak tartjuk arra, hogy önmagát kormányozza (A Márciusi Front kiáltványa). Az igazi demokrácia tehát az önkormányzat, ez azonban csak úgy valósulhat meg érdemlegesen és maradandóan, ha együtt jár a társadalmi felszabadulással. Ezért követelték az alapvető szabadságjogokkal együtt a földreformot és a társadalom által ellenőrizhetetlen nagyvagyonokon alapuló tőkés gazdasági rend lebontását. A jövő gazdaságát a szövetkezetekre, illetve a demokratikus társadalom által ellenőrzött vállalkozásokra akarták építeni. Ugyanakkor azt is leszögezték, hogy követelik a nagyipari termelésnek „a munkásság igényei szerint való átszervezését" — kijelentve: „Nem akarjuk megbontani az osztálytudatos munkásság sorait, sőt inkább keressük a velük való együtthaladás útjait. Egyetértünk társadalomkritikájukkal és együttérzünk felszabadulási törekvésükkel, de a felszabadulást mi a magyar nép sorsközösségében és a magyar nép egészéért

hisszük megvalósíthatónak. (...) Valljuk, hogy az egyének szabadságát, a termelés gazdaságos szervezeteit és a kultúra teljességét nem a világirodalom légüres tere, de egy nép társadalmának eleven egysége valósíthatja csak meg". (Mit kíván a magyar nép? Válasz, 1938. 3. sz. 125—127.)

Épp ezért létkérdés, hogy a társadalmi és politikai felszabadulás illeszkedjék a magyar történelmi hagyományhoz: „Van egy hagyományos magyar demokrácia, mely nem valósult még meg, de elvei és eszméi megtalálhatók a közösség sorsáról eszmélkedő legjobbjaink hagyatékában. Ez a hagyományos magyar demokrácia az önkormányzatot vallotta a magyar életforma alapelvének. De a magyar nép is, ha a történelem folyamán szabad lélegzetvételhez jutott és dönthetett életformája felett, minden esetben az önkormányzatot választotta. A magyar szabadságeszme elsősorban az önkormányzat elvével azonosítható, mert az önkormányzat az egésznek, a közösségnek a szabadságát, a 'közigazság' győzelmét jelenti" (Féja Géza).

Mindezek után a népi gondolatnak, mint politikai eszmének a jelentőségéről, hallgassuk meg Bibó Istvánnak az 1970-es évek második felében megfogalmazott véleményét: „A népiek valamennyire is komolyan vehető kollektív állásfoglalásait ma is elfogadhatónak, kifogástalannak érzem. És az egész mozgalomhoz való személyes kapcsolatom lényege nem az, hogy minden állásfoglalásukat kritikátlanul magamévá teszem, hanem az, hogy túl a magyar realitáshoz való — minden más mozgalomnál nagyobb közelségükön, van egy olyan jelentőségük, amelyik túlnő a magyar viszonylatokon, az ti., hogy egy olyan radikális mozgalmat testesítettek meg, amelyik egyszerre foglalta magában a teljes társadalmi felszabadulás követelményét és a szabadságjogok (...) intézményszerű teljességének a követelményét, egy olyan szintézist, amelyet azóta is hiába próbálnak megtalálni a világot szétszabdaló ellentétes világnézetek, amelyek mint a szabadság központi ideológiájából vezetik le magukat anélkül, hogy ezt a kielégítő szintézist létre tudnák hozni. Elsősorban ez az én idetartozásom motívuma (Bibó István). A második világháború után ezt az önkormányzati gondolatot akarta intézményesíteni Bibó Istvánnak az Erdei Ferenccel együtt kidolgozott közigazgatási reformterve, amelyet azonban a meg nem értés gyorsan levett a napirendről.

A politikai és társadalmi szabadságot egyszerre követelő népi gondolatot harmadik útként is szokás emlegetni. A kezdetek itt is Németh Lászlóhoz vezetnek, aki elégedetlen lévén, az ellenforradalmi Magyarországgal éppúgy, mint egyes polgári radikális és munkásmozgalmi körök által elképzelt jövővel, a harmadik Magyarország gondolatát kezdte hangoztatni, amelyből később harmadik oldal, majd harmadik út lett. Ennek tartalma a megváltozott körülményeknek megfelelően többször módosult, s ugyanakkor több vonatkozása is volt. Legelőször a Horthy-rendszer és annak hagyományos baloldali ellenzéke közt alkalmazták, majd a két világrendszer által képviselt kapitalista és szocialista megoldás alternatívájaként. Ezért vádolták e gondolat híveit szocialistaellenességgel, holott erről szó sem volt, csupán nem akarták megismételni mások elkövetett hibáit, s ránk erőszakolni tőlünk idegen módszereiket.

A világháború végéhez közeledve egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy külpolitikai szempontból harmadik útról szó sem lehet. A kérdés tehát: megvalósítható-e ilyen körülmények közt a belpolitikai harmadik út? A vitában Darvas József, Erdei Ferenc, Kovács Imre és Veres Péter — a külpolitikai meghatározottság jelentőségét eltúlozva — azt hangoztatták, hogy a harmadik út — legalábbis átmenetileg — nem lehet történelemformáló erő. Sőt Veres Péter azt is kijelentette: „hogy harmadik oldal mindig és mindenhol van, *de sohasem történelemcsináló tényező*". Igaz, az újkori társadalmi-politikai változások során a harmadik út ritkán vált „történelemcsináló tényezővé", de kiemelkedő példája, az angol dicsőséges forradalom bizonyítja, hogy épp a harmadik úttal lehetett olyan társadalmi kiegyezést teremteni az ellentétes végletek közt, amelyet azóta is minden politikai csoport elfogadhatónak tart. Gyakoribb eset volt, hogy a forradalmat restauráció s ezt újabb forradalom követte, mert a győztesek által diktált „kiegyezés" a legyőzötteknek csak néhány követelését vette figyelembe, ami újabb forradalomhoz vezetett.

Visszatérve a harmadik út Szárszó körüli értelmezésére, az ellentéteket csökkenthette volna annak megállapítása, hogy az adott külpolitikai lehetőségek között is törekedni kell belpolitikánknak a hazai sajátosságokat leginkább figyelembe vevő alakítására. Ennek hiánya ugyanis azt eredményezte, hogy a lelkekben mindjobban gyarapodott a felfogás, miszerint népünk boldogulása egyedül a háború ilyen vagy olyan kimenetelétől függ. Ez pedig bénaságra és csodavárásra késztette a nemzetet épp akkor, amikor minden erejére szükség lett volna.

Ugyanakkor azt is tudomásul kellett volna venni, hogy az adott külpolitikai meghatározottságokon belül úgy teremthetünk nemzeti sajátosságainknak minél jobban megfelelő belpolitikát, ha idejekorán csatlakozunk a sorsunkat meghatározó győztes nagyhatalmi erőkhöz. Mindezt természetesen azon intelmek figyelembevételével, amelyeket Féja Géza így foglalt össze: A magyarságnak kapcsolatai „megteremtése terén mindig megmaradásának és emberi szerepének elvét kell szem előtt tartania, de nem szabad mámorosan és könnyelműen odaadnia magát egyetlen frigynek sem. Mennél inkább egy-egy kapcsolat kötésére és folytatására kényszerít bennünket a végzet, befelé annál odaadóbban és őszintébben építeni kell a mi világunkat, az országot a saját törvényeink szerint" (Féja Géza).

Ez azonban feltételezett volna egy széles körű nemzeti összefogást, amit viszont lehetetlenné tett a magyar társadalom párját ritkító megosztottsága, amely nemcsak az osztályellentétek miatt töredezett darabokra, de még a társadalmi fejlődés közel azonos módjában érdekelt baloldali erőket is súlyos belső ellentétek választották el egymástól. Mindez aztán egy főváros és vidék közti ellentétben is kifejeződött: „Budapest lelkisége nem a tényleges magyar szellemi tényezők szintetikus összebéküléséből keletkezett, nem is tudott a valódi magyarság szellemi irányítójává nőni. A népi gondolatnak pedig éppen ezért nemcsak konok osztályérdekekkel s a birtokban levők mindenre elszánt támadásaival és ellentámadásaival kellett megküzdenie, hanem ezzel a sajátos budapesti szellemiséggel is, mely a tényleges magyarság tömegeinek lelkétől és érdekeitől függetlenül törekszik intézni az ország sorsát" (Féja Géza). Nem csodálható tehát, hogy a különböző politikai csoportok értetlensége közt magát magára hagyottnak érző magyarság tömegei passzivitásba menekültek, amely többek közt a „szaporodási arányszám vészes zuhanásában is megmutatkozott, élénk példájául annak, hogy a szaporodás a nép életkedvének kifejezője és a legszorosabb viszonyban áll a nép életformájával". Ugyanis Erdei Ferenc szavaival: az „igényesebb és gazdagabb életű nép ... egyformán megszűnik fejlődni, ha nincs méltó lehetősége hozzá". A „méltó lehetőség" megteremtését azonban a népiek nem abban látták, hogy a maga érintetlenségében őrizzék meg a parasztságot, amint azt egyes félremagyarázók állították. Sőt még a népművészetről is az volt a véleményük, hogy „a néphagyománynak, a magyar folklore-kultúrának már régóta be kellett volna nyomulnia az egyetemes magyar kultúrába s fel kellett volna szívódnia benne, a népnek pedig zárt hagyományok helyett már régen az egyetemes magyar kultúrát kellene hordoznia" (Féja Géza). Azaz már uralkodóvá kellett volna válnia a művészetekben, s így közel állhatna ahhoz, „hogy a politikában is uralkodjék".

A népi gondolatnak, mint politikai eszmének e vázlatos áttekintése azt mutatja, hogy nemcsak foglalkoztak a magyar sorskérdésekkel, de érdemi válaszokat is adtak azokra.

GALAMBOSI LÁSZLÓ

Torony

Építettem gallyból várat,
páncélozzák szúnyogszárnyak.
lángból való cikornya
készül égi toronyra.

Bukfencező cinkepárnak
tollaiból lopj a nyárnak,
ha megáll a bakszekér,
kucsmát emel ránk a Tél.

Rucapehely, kövér lárma,
ne ússz az ősz udvarába,
napfejékű fák fölött
ne láthassak ördögöt.

Ne szakadj be tüzes tető,
galamboknak gyöngy-legelő,
nem búg bögyös szerelem,
pálinkámat kedvelem.

Ivóban telt kupicára,
nádban bukó vadrucára
ujj-koszorú rátapad,
bicsaklik a büszke nyak.

Paripámat kikötöttem,
darucsapat száll fölöttem,
villognak hű fokosok,
aranyélű csillagok.

Fölmászhatsz a toronylétrán,
jókedvűen, gondtól bénán,
nem látod meg, ami jön,
csak akkor, ha rádköszön.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
1980 Palócföld 1

Czinke Ferenc,
grafikusművész
/1021

Február 18-án Salgótarjánban, a Palócföld szerkesztős lyóiratunk 1979. évi számait értékelő megbeszélésre került sor, melyen részt vett Radácsi László az MSZMP Nógrád megyei Bizottsága propaganda- és művelődési osztályának munkatársa, a Nógrád megyei Tanács művelődésügyi osztályának képviseletében Gulyás Jánosné osztályvezető, Bodonyi Anikó, a közművelődési csoport vezetője és Erdős István főelőadó. A lapértékelő megbeszélésen Vekerdi László tartott vitaindítót.

Palócföld Baráti Kör alakul Salgótarjánban. A Salgótarjáni városi Tanács, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Nógrád megyei szervezete és szerkesztőségünk közös szervezésében működő kör lapunk olvasói, a folyóirat iránt érdeklődők számára és részvételével óhajt a Palócföldben felvetett időszerű, jelentős kérdésekhez kapcsolódó programot, rangos közéleti fórumot teremteni.

A közeli napokban kaptuk kézhez nyugat-szibériai testvérmegyénk, Kemerovo költőinek verseit tartalmazó antológiát. A gyűjteményes kötet harmincöt költő közel háromszáz versét tartalmazza.

A közeli hetekben lát napvilágot a Palócföld Könyvek sorozat első kötete. Az Ébresztő idő című antológia a lap szerzőköréhez tartozó írók, költők részben a Palócföldben már publikált, részben újabb munkáit mutatja be. A kötetben szereplő szerzők: Banos János, Bódi Tóth Elemér, Csanády János, Csikász István, Dózsa Ildikó, Erdős István, Jobbágy Károly, Karácsondi Imre, Ketykó István, Laczkó Pál, Lelkes Miklós, Mola György, Onagy Zoltán, P. Szabó Ernő, Szepesi József, Tamás István, Veres János.

Örömmel hívjuk fel olvasóink figyelmét, hogy lapunk rendszeres szerzői közül az elmúlt hónapok során Veres János jelentkezett újabb kötetével (Mikrovilág, Madách Könyvkiadó), s első önálló kötettel lépett a nyilvánosság elé Karácsondi Imre (Minden álom és minden szerelem, Magvető Kiadó) és Onagy Zoltán (Út Eridanusba, Magvető Kiadó).

Január 21-én a József Attila megyei Művelődési Központ klubjában ünnepélyes keretek között adták át az 1980. évi Madách-díjat

3 Kassai-Vég
Interjú Gé
rával
4 M. Szabó G
7 Szabó Kár
8 Molnár Pá
9 Praznovszl
10 Varga Rud
11 Papp Lajo
dászat, az
ketrec, a
kereszt, a
15 Csató Kár
15 Nagy Istvá
16 Szepesi Jó
17 Romhányi
Csütörtök
18 Tóth Erzs
18 Szervác Jó
19 Fábián Ist
19 Belányi G
19 Balla Zsóf
19 Pátkai Tiv
20 Lezsák Sá
21 Vaderna J
21 Hideg Ant
21 Csajka Gá
legen
22 Zalán Tibo
22 Körmendi
23 Mányoki F
26 Jelenlét —
27 Ördögh Sz
28 Dobos Lás
29 Zsolt Róbe

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Palóföld

1980

/ 1021

1

Orinke Ferenc
grafikusművész

Orinke F.

TERMÉS

novellafüzér a kötet. Már önmagában ez a tény jelzi a formai újítás szándékát, s ezzel nemcsak a *Koponyák hegyé*nek hasonló törekvését folytatja, hanem jól mutatja fiatal prózaíró-nemzedékünk formateremtő igényét is. Ördögh Szilveszter nem radikális műfaji forradalomra törekszik, hanem arra, hogy formai újításokkal elmélyítse a mű valóságanyagában rejlő gondolatokat.

A novellák egy-egy sorstöredéket mutatnak be: az idős házaspár harminc évvel megkésett nászútját, a kis parasztfiú gyermeki vágyát, hogy rendet teremtsen a világban, az öregember naiv, messianisztikus küldetéstudatát. Mind egy-egy kísérlet a világ megváltására, de nem a történelemből elvonva, mint a *Koponyák hegyé*ben. A feszültség szikrái realisztikus képekben pattannak ki, a házasságok válságán kívül gyermekkor és a történelem találkozásából, öreg emberek visszatekintő számvetéséből. A motívumok kibontása azonban nem eredményez totalitást, s a kötet ebben is egy nemzedék egyik jellemző tulajdonságát mutatja. Emellett is erénye marad azonban minden novellájának az a valóságos problémák iránti érzékenység, amellyel Ördögh Szilveszter minden témájához közeledik.

A *Bizony nem haltok meg* ugyanúgy a sorsnak nekifeszülő, a történelem szorításában élő embert mutatja be, mint a *Koponyák hegye*. Középpontjában a férfi és nő kapcsolata áll. Az emberi szenvedés hatalmasabbnak

teti őket, m
hogy átérez
gyott mond
fölkiáltások
egy nemzed
ságát, indu
egyik erény
datos párbeszédekből
zolódnak ki, melyek tipikusak anélkül,
sematikussá válnának.

Ördögh Szilveszter válságtüneteket n
föl ebben a kötetben. A középpontban a
kor házasságainak válsága áll, de a re
motívumkeresés előhívja a múlt képeit is
lönös jelentősége van a gyermekkornak
öregségnek, melyek mintha tájékozódási
tok lennének az élet kuszaságában. A
replőket az vezeti a válásig, hogy a nem
kek óta beléjük ivódott vad indulatoktól
tudnak szabadulni. Eljutnak addig a p
amikor a személyiségnek szükségképpen
kell újítania önmagát. Hitek feladásána
megújulásának kusza szövevénye kí
őket: a hétköznapi ember tudatában
alapvető kérdései sejlenek föl.

A *Bizony nem haltok meg* egyenlet
kötet, mint Ördögh Szilveszter előző
műve. Míg a *Koponyák hegyé*vel kapc
ban joggal állapította meg a kritika,
szerkezeti egyenetlensége eszmei tisztá
ságból következik, e kötetről elmondi

A bolgár-török — szuvar törzsek másik csoportja, az „ezüst bolgárok" (= volgai bolgárok) vezérük, Batbaj, Kurbat második fiának élén, a Közép-Volga-vidéken telepedett le. A bolgár-törökök harmadik ága eljutott a Kaukázusig, ahol beolvadt a balkár nép soraiba.

A bolgár-törökök és a szuvarok a Hazár Kánságtól való függőség (ennek következtében ideiglenesen a zsidó vallás, a hazárok hivatalos vallásának hatása alá kerültek) ellensúlyozására egységes államba tömörültek, melynek a Volgai Bolgár Birodalom nevet adták. A Közép-Volga eme első állami csaknem egy időben jött létre a Kijevi Oroszországgal.

(985-ben a volgai bolgárok és oroszok „örök békét" kötöttek. „És határozának el a bolgárok, ha nem lészen tartós a béke, olvadjanak által minden kövek, süllyedjen alá minden komló" — jegyezte fel az orosz krónika. Valószínűleg a bolgár-török és a csuvas népköltészet első sajátos megnyilvánulásával van dolgunk: a komló és a kő, ebben a költői párhuzamban, nemegyszer fordul elő még száz év múlván is a csuvas népköltészeti alkotásokban. A csuvas nép kultikusan tisztelte a komlót, eskütételkor e növénynek tettek fogadalmat, sőt még Komló-Isten is volt.)

Miután az Óorosz Állam megsemmisítette a Hazár Kánságot (az Álmus vezetése alatt levő bolgár-törökök és szuvarok aktív segítségével), megkezdődött a Volgai Bolgár Birodalom gyors felemelkedése. A X. sz. második felében egymás után jöttek létre városok a Volga mentén: Bolgár, Szuvar, Biljar és Osel. A birodalom központja Bolgár lett, mely a mai Kazanytól nem messze terülhetett el. A bolgároknak erős hadseregük volt, saját pénz verettek. Élénk kereskedelmet folytattak az oroszokkal és a keleti népekkel (a Bolgár városában tartandó nemzetközi vásárokra orosz, hazár, örmény, arab, bizánci és közép-ázsiai kereskedők érkeztek). Az orosz krónikák említést tesznek a fejedelmeknek Volgai Birodalomba történő hadjáratairól és a bolgárok válaszbetöréseiről orosz földre. Miután 1221-ben megalakult Alsó-Novgorod és Oroszország fokozatosan elfoglalta a szomszédos területeket, az oroszok és a csuvasok (a hun — bolgár-török törzsek leszármazottjai) szomszédokká váltak.

(És most, búcsúzva a hunoktól, még egyszer visszatekintünk a múlt elképesztő messzeségébe... Fellapozzuk a csuvas nyelv Nyikoláj Asmarin-féle 17 kötetes szótárát, melyet joggal nevezhetünk népemlékünk hatalmas könyvének — de erről a továbbiakban még teszünk említést. A XVI. kötetet tartom kezemben: Hunnu, hun — gunnok... Rengeteg szóval hozható kapcsolatba a hun tő, melynek lexikai jelentősége „kuszt" (= bokor). Kilenc lapon sorolja a szótár ezeket a szavakat: hun, facsemete, hajtás, szaporodni, sokasodni, a termékenység istene, az állattenyésztés védőszentje, após, anyós, sógor, rokonság, rokonok, támaszték, tekintély, stb., stb. az értelme.

Napjainkban elfogadott nézet, hogy a csuvas nép a XIII—XV. sz.-ban alakult ki, a rokon bolgár-török és szuvar közösségből kiválva, a helyi finnugor lakosság egy részének asszimilálásával.

A csuvas szó etimológiája sokáig tisztázatlan maradt. Nem bizonyosodtak be M. Vasmer, N. Masr és mások fejtegetései sem. Mostanság A. Kovalevszkij orosz és V. Jegorov, V. Kahovszkij csuvas történészek etimológiája az általánosan elfogadott, amely a *csavas* és a bolgár *szuvar* (szavar) szuvaz (szavasz) csuvas (csavas) népnevek összehasonlításán alapul. V. D. Dmitrijev történész kutatásai rámutattak, hogy a *csuvasok* szó először az 1508-ból származó „Kazanyi cárság története" c. kézírásos mű lapjain fordult elő. Az orosz nyelvbe, fonetikai jelekből ítélve, bizonyára a tatár nyelvből került át.

A bolgár-törökök hatása a tatár nép (kazanyi tatárok) kialakulásában vitathatatlan: a turkológusok többsége szerint a tatárok ősei, a török-kipcsák (poloveci) törzsek jóval később jutottak el a Volga vidékére, mint a bolgár-törökök — szuvarok. A tatár nyelv alapja mégis a kipcsák (kun) nyelv lett.

Csuvas, orosz, magyar, finn és német tudósok hosszadalmas és fáradságos kutatásai véglegesen bebizonyították, hogy a csuvas nyelv az óbolgár nyelv alapján jött létre, mely a többi török nyelvvel az ural-altáji nyelvcsaládhoz tartozik. (N. A. Baszkakov orosz turkológus, a török nyelvek származástani osztályozásában, a mai csuvas nyelvet több kihalt bolgár, török és hazár nyelvvel együtt a török nyelvek nyugati hun ágához sorolja.)

A csuvas nyelvben sok más török nyelvből származó jövevényszó található, sőt arab, iráni, mongol, finnugor, ózsidó és bizánci (görög) is.

(Külön érdekesség, hogy a csuvas nyelvben néhány száz, a mongol nyelvekkel hasonlatos szót fedeztek fel, melyek a többi török nyelvből vagy hiányoznak, vagy más szemantikai árnyalatuk van. Mint kiderült, ezek a szavak régi eredetűek, abból az időből maradtak fenn, amikor a csuvasok ősei mongol törzsek szomszédságában éltek Közép-Ázsiában. Ez a tény arra enged következtetni, hogy a réges-régi időkben, mikor az altáji nyelvcsalád török, mongol és tunguz-mandzsúr nyelvei még alig különültek el egymástól, a csuvas nyelv őse átmeneti helyet foglalt el a török és mongol nyelvek között.)

A csuvas nyelvnek két dialektusa van: a felső (virjal) nyelvjárás, melyre az o-zás jellemző és az alsó (anatri), az u-zó nyelvjárás.

2.

A csuvas szornaja (fuvolaszerű hangszer) mélabús dalt énekel: „Felmásztam egy magas hegyre, levelet írni leültem egy kínai kőre... Ruhám bokáig ér, de teleírom mindet én."

A bolgár-török törzsek hosszú évszázadokig rúnaírást használtak, melyet még délről hoztak magukkal. A X. sz.-tól kezdődően, az iszlám erősödésének hatására az arab írás is elterjedt a Volgai Bolgár Birodalomban. A rúnaírást fokozatosan elfelejtették. A rúna- és arab írás mellett ismerték még a hieroglifákat is (arab források bizonyítják, hogy a Volgai Birodalomban használták a kínaiak írását is). Fennmaradt néhány tudós neve is ebből az időből, többek között a XII. sz.-ban élt történész, Nadimé, kinek fő műve „Bulgária története" volt (sajnos, napjainkig nem jutott el ez a könyv).

A régi csuvas írás nemzetségek jelein (tamgokon), a mesteremberek pecsétein, hímzéseken maradt fenn.

A bolgár-török feudális nagyurak a mohamedán vallás híveivé váltak, ami később államvallás is lett. A X—XIII. sz.-ban azonban még a bolgár-törökök többsége megmaradt pogánynak. A szuvarok 922-ben megtagadták az iszlám fölvételét.

A feudális bolgár-török nemesség, helybeli hercegek — murzák, turunok és turhánok, az arab kultúra erős befolyása alatt álltak és miután felvették az iszlámot és elsajátították az arab írást, még jobban eltávolodtak népüktől. A hieroglif- és rúnaírás fokozatosan kiszorult a hivatalos használatból, de a nép között jó ideig még tovább élt.

A bolgár-török csapatok 1223-ban szétverték a mongol-tatárok 500 ezres seregét.

Ennek ellenére, a jelentős Volga menti állam évei már meg voltak számlálva. Ekkor jelent meg a bolgár — csuvas nép között az elszámlálva. Ekkor jelent meg a bolgár-török — csuvas nép között az elmazó Avramijt, aki körül hasonló gondolkodású, a kereszténység tanait propagáló kis csoport alakult ki. Avramij Bolgár néven később szentté avatták és az orosz pravoszláv egyház ma is tiszteli.

1236-ban Batu vezetésével hatalmas mongol-tatár sereg foglalta el a Volgai Bolgár Birodalom területét. Az Aranyhorda több mint kétszázéves uralma a csuvasok olyan fokú kulturális hanyatlásához vezetett, hogy elfelejtették írásbeliségüket is. A csuvasok csoportosan menekültek el a Káma vidék sűrű erdeibe és a Volga jobb partjára, ahol a hódítók már nem érhették el őket. A bolgár-török lakosság egy része a mohamedán vallás hatására tatárrá lett. Másik része (többségét a szuvarok és csuvasok alkották) még a XV. század első felétől tartó 100 éves Kazanyi Kánság igája alatt sem felejtette el anyanyelvét, szokásait, vallását.

(A csuvas fiatalság mindig meghívta ünnepeire, és feltétlenül énekszóval, a faluszövetség nemzetségfőit, nagy öregeit. Ezekből az énekekből sok változat él ma is: „Kérjük magukat, apáink és nagyapáink, figyeljenek ránk, segítsenek, hogy szerény ünnepünk méltó legyen önökhöz." Az öregekkel, apákkal és nagyapákkal való tiszteletteljes bánásmód évszázadok során jelentős helyet foglalt el a csuvas fiatalság énekeiben: „Nem felejtjük el, nem hagyjuk el kedves szokásainkat, újakat pedig nem hozunk létre".)

A csuvasok ősi pogány vallását nagyon kevesen tanulmányozták, s ezek az elszigetelt kutatások sincsenek rendszerezve (csupán egy munka létezik, melyben a csuvas vallás kérdéseinek sokoldalú tanulmányozására törekedett a szerző, P. V. Gyeniszov: „A csuvasok hitvilága" c. történeti-etnográfiai tanulmánya).

Az utolsó 70 év alatt, a sokszámú pogány imádságok, ráolvasások, bűvölések feljegyzéseiből Csuvasországban mindössze jelentéktelen hányadot publikáltak (ennek következtében antológiámhoz a pogány szövegeket magyar és finn kiadásokból válogattam — l. a bibliográfiát).

A csuvas pogány istenek panteonját mindeddig nem rekonstruálták (holott ez, pl. a mariknál tökéletesen megtörtént).

V. K. Magnyickij (1839—1901) orosz származású csuvas etnográfus az „Adatok a régi csuvas vallás magyarázatához" című könyvében rámutat arra, hogy a csuvasoknál 99 isten volt (99 — szent szám). Magának Magnyickijnek sikerült ebből 87-et följegyezni, de úgy látszik, az egyszerű ember ezek közül már sok nevet elferdített, az iste-

GENNADIJ AJGI

„Fogadjátok jöttünket"

A csuvasokról, a kultúrájukról és költészetükről

Anyámnak, Heveduszsnak, a Jumankka nemzetségbeli Jagur lányának emlékére
(A szerző)

1.

A csuvas ember, mielőtt belép egy idegen házba, megáll a küszöbön, leveszi sapkáját és hóna alatt tartva (mint ahogy a régi bolgár-törökök is tették), így szól: „Piren kilesz", ami azt jelenti: „Fogadjátok jöttünket!" Ma, a magyar kultúra küszöbénél ugyanezeket a szavakat hallatja a csuvas költészet. Tehát, kedves magyar olvasók: — Piren kilesz!

Hogy kik azok a csuvasok? Hol élnek? Mit lehet röviden elmondani történelmükről, nyelvükről, vallásukról, kultúrájukról?

A csuvasok főként a Volga jobb partján élnek (a Közép-Volga-vidéken), a gorkiji járás és Kazany között, a Csuvas Autonóm Szocialista Köztársaságban (népessége az 1979-es népszámlálás szerint 1 292 000, ebből 68,4% csuvas, a többi — orosz, tatár és mari). A csuvas nyelvet a köztársaság határain túl is beszélik, elsősorban a Tatár és Baskír Autonóm Köztársaságban, valamint az OSzSzK uljanovi, kujbisevi, orenburgi, szaratovi és penzai járásában. A csuvasok száma a Szovjetunióban összesen 1 751 000 (ugyancsak az 1979-es összeírás alapján).

Mielőtt válaszolnék a további kérdésekre, egy megjegyzést kell tennem. Nem vagyok történész, sem etnográfus, sem pedig nyelvész. Egész tudatos életem a költészet „titkainak" tanulmányozásában telt el (s ha sikerült is egyet-mást megfejtenem belőle, annak csak én vettem hasznát); 22 éves koromban léptem először és igazából a költészet területére, hogy munkálkodjam érte, s bizonyos speciális helyet foglaltam el, mert alaposabban kellett tanulmányoznom ezt a hatalmas költészetet az orosz költőknél, akik kezdettől fogva benne éltek, elválaszthatatlanul, mint a hal a víztől.

Ily módon a történeti-etnográfiai kérdésekben tekintélyes csuvasszakértők véleményére fogok hivatkozni, csupán néha egészítve ki saját gondolataimmal.

„Bizonyára nem él a Szovjetunió területén még egy olyan nép, melynek származása annyira nagymértékben felkeltette volna a kutatók érdeklődését, mint ahogy a maga idejében tette ezt a csuvasok eredetének problémája; — mondotta 1956-ban egy tudományos ülésen B. Szerebrennyikov orosz nyelvész; — a csuvas nép eredete iránti fokozott érdeklődésnek megvannak a nyilvánvaló okai. Közülük is a legfontosabb — a csuvas nyelv, mely oly sajátos és annyira különbözik a többi rokon török nyelvtől, hogy tanulmányozása során önként felmerül a kérdés: hogy jöhetett létre, nincs-e kapcsolatban a csuvas nép valamely titokzatos történelmi eseményével?"

Valóban, minek is nem tartották a csuvasokat: kazároknak, sumeroknak, baszkoknak, szarmatáknak, sőt az Európában kevésbé ismert avaroknak és burtaszoknak is.

V. N. Tatyiscsev orosz történész a XVIII. sz. közepén először vetette fel a csuvasok bolgár-török eredetének gondolatát, olyan források alapján, amelyek, sajnos, napjainkig nem jutottak el („Oroszország története a legrégibb időktől napjainkig" Szentpétervár, 1768).

Később, 1863-ban, Huszein Fejzhanov tudós tatár mulla a Közép-Volga-vidéken talált bolgár-török sírfeliratok tanulmányozása során néhány bolgár-török és csuvas szó azonosságát fedezte fel. A híres „Bulgár cárok névjegyzéke" publikálása után, 1866-ban lépett fel a csuvasok bolgár-török eredetének elméletével A. Kunyik orosz akadémikus. A későbbiekben ezt az elméletet sok magyar és finn tudós is támogatta. Azonban a hiteles és tudományos bizonyítás N. A. Asmarin, a neves csuvas-szakértő és turkológus nevéhez fűződik, pontosabban „A bolgár-törökök és a csuvasok" című könyvéhez (l. a bibliográfiát). (Asmarin orosz származású volt, de élete nagyobb részét csuvasok között töltötte el.)

Mivel az olvasók széles táborához szeretnék szólni, egy kis kitérőt teszek a csuvasok etnogenézisének rövid összefoglalójával, melyben tudományos körökben általánosan elfogadott nézetet ismertetem.

A török nyelvcsoporthoz tartozó népek közül a legrégebbiek, akiket történelem is ismer, a hun törzsek, a bolgár-törökök és a szuvarok (az utóbbiak a szíriai forrásokban fehér vagy ezüst hunokként szerepeltek) voltak. A török nyelvű hun törzsek, a kínaiak nyomására, i. e. a II. sz.-ban nyugatra vonultak és Közép-Ázsiában telepedtek le. Az i. sz. az I. sz.-ban átkeltek a Volgán és elfoglalták a Kaszpi- és Azovi-tenger között elterülő sztyeppét; később a hunok nagy része eljutott egészen a Dunáig. Attila halála után (453-ban) a Hun Birodalom felbomlott.

(Attila... Még a XIX. sz. második felében is elterjedt volt a csuvasoknál az Adila név. A hun vezért idézi ma is a Volga csuvas neve: Atal.)

A kazárok csapásaitól a VII. sz.-ban széthullott az Azov melléki sztyeppéken és a Kaukázus mentén alakult hatalmas Bolgár-Török Birodalom. Meghalt Kurbat a bolgár-török fejedelemség dicső vezére is. A bolgár-török törzsek nagy csoportja (az ún. fekete bolgárok) Aszparuh, Kurbat fia vezetésével nyugatra vonult és a Duna alsó folyása mentén telepedett le 681-ben (vagyis a mai Bulgária területén). A fekete bolgárok elvegyültek az ott élő szlávokkal, átvették nyelvüket, de szokásaikat, vallásukat egészen a kereszténység felvételéig (a IX. sz. elejéig) megtartották. A dunai bolgárok nyelvében viszonylag sok csuvas szó őrződött meg, és még napjainkban is tekintélyes hasonlóságot fedezhetünk fel a bolgárok és a csuvas nép szokásaiban, szertartásaiban, a női viseletek és fejékek díszítése terén.

(Az antológia —, melyhez e bevezetőt írom — létrehozásának gondolata 15 évvel ezelőtt vetődött fel bennem egy „látomás", valamiféle „éber álom" hatására... Csebokszári faházam tornácán üldögélve a „Franciaország költői" című gyűjteményen gépelt lapjait nézegettem. S hirtelen — lehet, hogy egy különös asszociáció, de az is lehet, hogy régi írásbeliségünk utáni vágyódásom vezérelte gondolataimat — eszembe jutottak az óbolgár síremlékek: addig csupán néhány ilyen „költőietlen" sírfeliratot ismertem. Szeles tavaszi nap volt. De valahol messze a tatár sztyeppéken, árvalányhajak között, négyszögletes, arab betűs síremlékek magasodnak elhagyatottan csakúgy, mint az uljanovi járásban és Csuvasország délkeleti részén. Magam előtt láttam a halotti versek eme titokzatos és csodálatos sorait: kőbe vájt kőkemény hangzású szavak. Ezek a XIII—XIV. sz.-i óbolgár sírfeliratok voltak az első szövegek, amelyekkel később foglalkozni kezdtem jövendő csuvas antológiámhoz gyűjtve az anyagot. Költői sorok találhatók ugyan közöttük, de többsége nem más, mint a Koránból vett bölcs mondás.

Ezek a feliratok — habár nem irodalmi értékű alkotások, — a csuvas írásbeliség első emlékei: a halotti versek nem arab szavai, pl. dátumok, személynevek, a halál körülményének említése, csuvas nyelven íródtak.

Századunk 60-as éveinek szele fújt, már árvalányhajak takarják a sírokban nyugvó óbolgár emberek neveit, kiknek ősei 13 évszázaddal ezelőtt a távoli Duna vidékére vándoroltak.)

RADNÓTI: RAZGLEDNICAK — CZINKE FERENC RAJZA

TÓTH LÁSZLÓ VERSEI

HAT ÚJ HAIKU

Mila Haugovának

ŐSKORI EST

Őskori est ez;
a könyvekben felzúgnak
a zöldlombú fák.

KÖNYÖRTELEN ÉJ

Könyörtelen éj,
ma az ég is holdtalan.
Az árvám vagyok.

HOL?

Onnan eljöttem,
de még nem mentem tovább.
Ó, itt vagyok-e?

AZ INTÉS

Láttam az intést.
Csak a kezet nem sehol.
Nem kéz szülte azt.

VÉGTELEN ŐSZ

Ősz; sárgállik a
házfalak gyűrött arca.
Végtelen évszak.

EGY ILYEN EST

Csendesül számban
a lárma. Alkonyodik
fogaim mögött.

DALI, 1931

I. MÉTAMORPHOSE VÉGÉTALE

Ó, a zöldek sosem-volt tombolása!
Édes-zöld, savanyú-zöld, sós-zöld, keserű-
-zöld háttér előtt tétován áll a ló.
Tomporán, hátán faágak virágzanak,
beindázzák sörényét, szügyét
a gyökerek,
épp most fordul állati létből
növényi létbe.

És szomorú,
véghetetlenül szomorú.
Csak épp sírni nem tud.

II. LA PERSISTANCE DE LA MÉMOIRE

A távolban csak a tenger ketyeg,
csak a tenger, csak a tenger,
csak az ketyeg,
s fehéren lángoló bércek ingái
jelzik a múló időt.
A percek hangyái szertemásznak,
szotyós gyömölcsként a faágról
lecsorognak,
lecsorognak és szertefolynak
az órák.

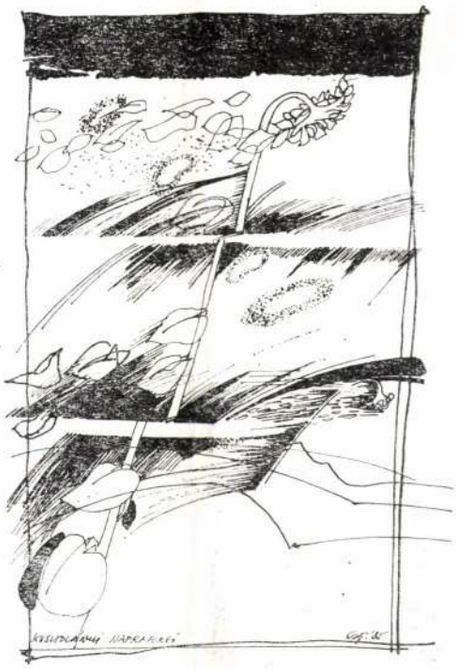

KOSZTOLÁNYI: NAPRAFORGÓ
CZINKE FERENC RAJZA

A HOLDRÓL

A Hold az, aminek látom.
És minden bizonnyal az is,
aminek vérző szívű, álmodozó
költők, infantilis szeretők látták
annyiszor. És a kutyák nemkülönben.
Ám mindez korántsem jelenti azt,
hogy a Holdat
ne lehetne
meghatározni.
A Hold konkrét,
miként konkrétak azok a dolgok is,
amelyek nincsenek. Csak a helye,
csak a helye villog vakítón
éjszakáink falán. Miként
az időközben eltüzelt
kép helye,
amely még sokáig
elárul jó néhány konkrétumot
a már rég nem levő
képről.

VARGA IMRE VERSEI

PAPÍROMON ÁTÜT A VERS

Papíromon átüt a vers:
túlsó feléről hozzám átszivárog.
S itt összeállnak lassan jeleiből:
néma zenék, kétsíkú látomások.

S már a költőnő haja, mellbimbaja
feketéll, piroslik a fehéren;
arcát és testét széthordják a betűk —
hangyák nyüzsögnek feketében.

A vers betűnként írójára támad —
teremtőjüket marják rágják a férgek.
Gyászharang kondul — Valaki megszűnt.
Odaát eltűnt. Alakot kap velem az ének.

FOLYOSÓ. ERRE NYÍLT JÖVŐM

Leokádott folyosó —
erre nyílt jövőm.
Elhagytam-család, égő csont-
és hajbozóttűz-szagú mámorok
mögöttem; zákányos reggelek —
kábulat szomjúság. Az el-
s az újrakezdeni.
Itt-ott fordulónként
poros ablakok epefénye dereng.
Megjárták előttem
erre többen is. De most csak én
ek-ekh-kh-Khh-KH-KHH

BARAK LÁSZLÓ VERSEI

LELTÁR

Itt élek.
Minden az enyém:
a sötétség,
a mámor
és persze minden kín.
Tudom, hogy a gyáva fényben
rám vár a guillotine.

TÚL MINDEN MULATSÁGON ÉS IMÁN

I.

A csend strázsál az égen.
Konfetti száll és rózsaillat . . .
Fentről a barikádok, akárha ráncok
egy közömbös tenyéren.
Túl minden mulatságon és imán,
ott fekszel te is a téren.
Kezedben töltőtoll, levélpapír,
melletted földbe vert juhászbot.
Konfetti száll és rózsaillat . . .
Hallgatnak a barikádok.

II.

Járod a néptelen utcákat,
a magabiztos hivatalokat.
Tétován várakozol
tétova gyárkapuk előtt.
Valami emberszabásút keresel.

Fát ültetsz,
zászlórudakat.
Az ünnepek
mégsem érnek be valahogy.

AZ ÁLLANDÓSÁG ILLÚZIÓJA

Íróasztalomon valóban
szökőkutak,
antik szobrocskák,
liliomok,
stb.
vannak.
És Baalbeket látom pontosan úgy,
ahogy azt hóbortos barátom
a festő akarja,
Asztali lámpám piros,
arcomra sárga fényt szitál.
Csatlósaim, fehér lovon s tevéken
sikátorok birtokbavételére várnak . . .
Vasút mellett lakom én is —
átrobog rajtam minden
mentrendszerinti járat.

SOÓKY LÁSZLÓ

A feltámadás (úgy tűnik) bizonytalan

A temetőkapun éppen befordult az ősz, a kőangyalkák, mint a minap a parányi gyíkok, megborzongtak, Bielokosztolszky úr kikönyökölt a sírból, rozoga Hohnerjét a hóna alatt pihentetve, és átkopogott a szomszédos kriptába.

No, mi van Bielokosztolszkykám, hogy ityeg a fityeg, kérdezte Kartaly úr a szomszédos kripta lakója, csak nem a köszvény látogatta meg a síri magányban?

Köszvény, ugyan Kartalykám, hol vannak azok a régi szép idők, amikor még az első dérrel együtt a köszvény is megjött, más itt a nagy helyzet, komoly, elhiheti, nem kopogtam volna át ilyenkor ünnep előtt, ha csekélységről lenne szó.

Kiülünk, kérdezte érdeklődőn Kartaly úr, miközben a szemgödréből kivett egy diónyi hantot.

Kiülhetünk, mondta Bielokosztolszky úr, bár a lábszárcsontom az imént elgurult, igaz, anélkül elharmonikázgathatok, hiszen az ujjpereceim mind együtt vannak máma. Üljön csak ide Kartalykám, a tavalyi koszorúmra, egy kicsit bár kopott, de kényelmesebb, mint a maga kriptaköve. Aztán mit muzsikáljak, Kartalykám? Amondó lennék, hogy azt, amit annak idején, a Kis Katót.

Dudorásztak csendesen, de amikor odaértek, ogy „az élet szép, s szeretni jó", elcsuklott a hangjuk, s Bielokosztolszky úr így szólt: Látja Kartalykám, hát ezért kopogtam át, ezért, ezért.

Mi a nagy helyzet? — riadt fel álmodozásából Kartaly úr.

Hát ez, ez, amit mondtunk: „az élet szép, s szeretni jó". Ez jutott az eszembe odalent. Kimondom hát: szerelmes vagyok.

Ohó, hát innen fúj a szél, rikkantott Kartaly úr, ó, a szerelem az valami csodálatos, az valami szédítő, nekem elhiheti.

Ne is mondja Kartalykám, megváltozott körülöttem minden, minden. Mámorító.

Finta úr a harmadik sorból épp ekkor dugta ki a fejét, kicsit káromkodva, mert a koporsója egyre beszakadozott.

Uraim, mondta, ne zavartassák magukat, s ne vegyék tolakodásnak a közbeszólást, de valami őrjítőn bizsereg az ágyékcsontom üregében, s minduntalan arra az egy nőre gondolok, aki valamikor, egy csodás hajnalon majdnem az enyém lett, s mégsem. Vigasztalásul csókot dobott, nagyon messziről.

Nem igaz, mondta Kartaly úr, most, hogy az urak erről beszélnek, mintha bennem is ágaskodna valami, s meztelen nők masíroznak a szemhatáron, míg a távolból ágyúzás hallatszik, amolyan békebeli.

S a rózsák! — lelkendezett Finta úr, a rózsákra még bizonyára nem gondoltak az urak. Mint csillagvirágok röpködnek az ég alatt, vad sztyeppi nótákat énekelnek egyre, s megragyognak a tüzek, küldik, egyre küldik a vérpezsdítő üzenetet.

Vérpezsdítő, ugyan, mondta Kartaly úr, hol van már a mi vérünk, kihullott az régen, ama csatatéren valami hazáért!

Ne, te ne! — lelkendezett Bielokosztolszky úr, tán csak nem az ihlet költözött magába Kartalykám, hogy csak úgy szanzsén löki a rímeket?

Uraim, uraim, elnézést, hogy újra közbeszólok, mondta Finta úr, de úgy vélem, valamit figyelmen kívül hagytak: elbeszélgettünk mi azelőtt is ilyen kiülések alkalmával, s felidéztük a régi időket, de az érzések mindig elmaradtak valahol nagyon messze. Rosszat sejtek, uraim. Az a gyanúm, hogy lassan visszaköltözik belénk a lélek.

A lélek — mondta aggódva Kartaly úr —, nem repesek érte. Mit ér a lélek test nélkül?

S ha minden összejön, s úgy lesz, mint egykoron? — kérdezte Finta úr.

Az ördög tudja — mondta Bielokosztolszky úr, miközben összekapcsolta a Hohnerjét —, én vak voltam világéletemben, csak a lelkemmel figyelhettem a tájat, s ha egy-egy pervez nő rávett a szeretkezésre, soha nem tudtam, milyen a szeme, szája, milyen a köldökének íve. Valójában azt sem tudom, hogy milyen a nő, most mégis egyre vágyakozom.

Értetlenül állok a dolgok előtt, mondta Nagyláb, a szomszédos fejfán könyökölve. Mintha virágoznék belül.

Holott ősz van, mondta Finta úr.

Vagy tavasz, mondta Bielokosztolszky úr, ki tudja, hogyan alakultak a dolgok ennyi év után.

Tavasz nem lehet, mondta Kartaly úr, a minap kaptam új koszorút, közelgő mindenszentekkori üzenet gyanánt. Én is, mondta Valaki, míg csoszogva közeledett a brezolitos úton, elnézést, uraim, az exhumált parcella követe vagyok. Elhihetik az urak, nehezen mozdultam ki a régi tájból, hiszen évszázadokat pihentem egyazon helyen, de most feje tetejére állt a táj, s olybá lett, mint a hűséges hangyabolyom a nyári zivatarok idején. Milyen hírt vihetek hát sorstársaimnak?

Tanácstalanok vagyunk, uram, mondta Nagyláb, igaz, csak a magam nevében szólhatok. Arra riadtam, nem is olyan régen, hogy a kedves bikám bőgését hallom, amonnan, a folyón túlról, ha ugyan létezik még a folyó. Lehetetlen, gondoltam, hiszen a bikám minden bizonnyal vágóhídra került a pusztulásom után. Ám kisvártatva újra hallani véltem a bőgést, hát, gondoltam, megnézem, mi történik idekint. Az urak már itt tanácskoztak, de a bikám sehol.

Imhol vagyok, ide, a gesztenyéhez kötve. Gazdám! Micsoda találkozás!

Hát mégis, mondta Valaki, viszem a hírt, a csoda hírét.

Várjon még, uram, könyörgöm, várjon, mondta Géza úr, aki kerékpárján közeledett a csillagok felől, milyen bizonyosságot mondhatna a túlnan levőknek, amikor bizonyosat még mi sem tudunk. Javaslom, tekintsük előjelnek a mai estét, s ne keltsünk pánikot, hiszen holnap megragyognak fölöttünk a mécsek, s nyugvóhelyünkre beköltözik az álszomorúság.

Ám legyen, szólt Valaki, bár mi évszázados halottak vagyunk, bízhat bennünk, fegyelmezettek leszünk, s türelmesek. Jó éjt, uraim!

Míg csoszogott a brezolitos úton, Bielokosztolszky úr csendes szóval szólt: tán muzsikálok egy kicsit, hogy jobban teljék az idő, önök csak pihenjenek nyugodtan, békében.

S velem mi lesz, szólt könnyezve a bika, nekem nincs nyugvóhelyem.

Ülj fel mögém! — rikkantott Géza úr, majd elrejtőzünk a csillagok között.

Bielokosztolszky úr halkan muzsikált.

✶

A második sorban, közvetlenül a gesztenyefa tövénél megmozdult egy parányi sírhant, s akár egy tündöklő vakondok, előbújt a kékhajú kisfiú. Jobbjában kicsiny karja, baljában a megfagyott rigó.

Ó, kicsi madaram, mondta Kékhajú, ha most mi ketten repülhetnénk, szállongnánk egyre, egyre, a kék hegyekig repülnénk, s a tengerig.

Rajta hát, mondta a rigó, kínzó vágyat érzek.

Felröppentek a harangkondulás ívén, fel, egészen a szivárvány útjáig.

Jaj, a kicsiny furulyám odalent maradt, rettent meg a kisfiú, hogyan is mehetnék el kicsi furulyám nélkül? S, hogy visszatértek, Kékhajú kétségbeesetten szólt: elveszett a sírom, nem lelem örök nyugvásom helyét. Bielokosztolszky úr harmonikájára támaszkodva álmodozott, s, hogy hallotta a sírást, fehér botjával kopogva közeledett.

Mi baj van, kicsi fiú, miért sírsz olyan keservesen?

Kicsi furulyám odavan, nem találom örök nyugvóhelyem.

Cseppet se félj, megkerítjük kicsi furulyádat, bekopogunk a szomszédhoz, ő bizton segít, meglásd.

Jaj, félek, nagyon félek a szomszédtól, áspiskígyó a barátja, együtt hálnak, együtt kelnek.

Mit árthatnak nekünk, ugyan mit, csontunkba marhat csak a kígyó.

S, hogy bekopogtak, akár egy tünemény lépett elő az asszony, derekán a kígyó, örök boldogítója.

Hát önök is, hát mégis, kérdezte az asszony, miért zokogsz, te drága Kékhajú?

A kicsiny furulyám odalent maradt, s most nem lelem a visszavezető utat, kérlek, segíts.

Visszafelé az út járhatatlan, kicsiny, vézna pillém, de kicsiny furulyád megkerül, csöppet se félj, eriggy kígyó, hozd elő.

A kígyó ment s térült is nyomban, szájában a piciny furulya, s, hogy kiértek, megszólalt csodálatos hangon.

Íme, mondta az asszony, s a furulyaszóra táncolt, mint a repeső őzgidák a kora hajnali réten.

Szerettél-e már valakit, Kékhajú?

Ó, hogyne, szeretve szerettem a rigómat, s szerettem piciny furulyámat.

Nem úgy, árva lélek, nem úgy. Asszonyt, mondd, asszonyt öleltél-e?

Csak vágyakozom, rövid idő óta, de úgy tűnik, mindig erre vágytam.

Nos, mesterem, rajta hát, hiszen elégek itt, belül, s repült egyre magasabbra, a havasok felé, kézen fogva a Kékhajút, s kerengtek az őszi kikericsek forgatagában, tébolyult ölelésben.

Nem bírom, nem bírhatom tovább, szólt a bika a csillag mögött, Géza úr, ha még tudja ezt az érzést, engedjen, engedjen.

Nincs még itt az idő, barmocskám, hűtőzz egy kicsit, magányosságod idejére gondolva.

Ó, mondta a bika, s, ha megszakadok itt belül, kedves gazdámnak akkor mi marad?

Eriggy hát, mondta Géza úr békülékenyen, verdess az égi madarakkal, de ne engem okolj, ha végső utad lesz e mostani.

A bika szállt, akár az üstököscsóva, Géza úr gukkeres puskával kísérte a röptét, s, hogy eldördült a lövés, a bika milliónyi csillaggá lett, égi méccsé, vágyakozó pulzálássá.

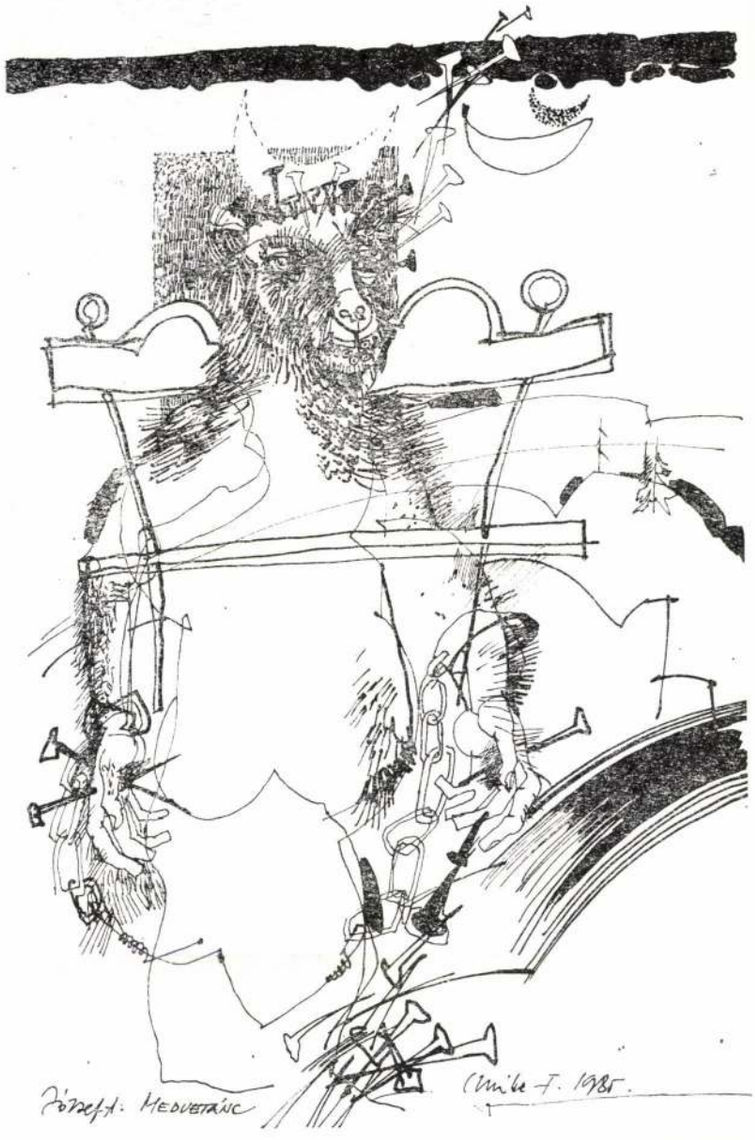

JÓZSEF ATTILA: MEDVETÁNC **CZINKE FERENC RAJZA**

Úgy bizony, kisgyerek! Elmondtunk mindent: a Don-kanyart, az irtózatos fagyot, a Sztalin-gyertyákat, a fogság gyalázatos kenyerét, a hazugság-lobogós esztendőket, a szomorú fölfordulást" — komorodott el az öregember.

„Elmondanánk, mi, öregek" — gondolja a kisgyerek.

„Hogy bizony jó néhányszor voltunk olyan helyzetben az életünk során, hogy a valóságban is igaz volt ránk nézve a mondás: köd előttünk, köd utánunk, magunk is ködben állunk! Úgy bizony, kisgyerek" — bólogatott az öregember.

„És bólogatnánk, és elmerengenénk, s közben pislognának a nemzetiszínű zászlóval letakart asztal felé, hogy jön-e már a mi emberünk, a tanácstagunk, aki köntörfalazás nélkül" — képzeli el a kisgyerek.

„... köntörfalazás nélkül, elvtársak!" — visszhangozta a szónok.

„... elmondja, hogy is, mint is állnak a dolgok a mi kis körzetünkben" — képzeli el a kisgyerek.

„A beszámoló után elballagtunk néhányan a közeli borkimérésbe meginni egy-két hosszúlépést. Nem annyit, mint a pultoknál könyökölő, hangoskodó alakok, mert nekünk, öregeknek, tudod, kisgyerek, már muszáj tudnunk a mértéket a zsebünk meg az egészségünk, vagyis a betegségünk, miatt is. Mondhatom: megvolt a véleményünk azokról a trógerekről, akik számolatlanul itták a kétdeciket tisztán, mit itták — nyakalták!, és kötegnyi papírpénzből fizettek, nem úgy, mint mi, öregek, percekig számolgatva a filléreket... Meg arról beszélgettünk, hogy mivé is lett a világ, mert a sarokban meg nők vedeltek. Valamikor ilyesmi nem volt, mert az a nőszemély, aki kocsmázott, a férfiak szemében csak ringyó volt! Meg persze azt is fölemlegettük, hogy valaha mi is bírtuk a bort, egy-két liter meg se kottyant, pálinkából meg a nyolcvan fokosat is a gallérunk mögé löttyintettük vizespohárból! Úgy ám! Meg azért mi sem voltunk mulyák, a kikapós menyecskéket is megszorongattuk, ha alkalom adódott rá" — kacsintott az öregember.

A kisgyerek kuncog.

„Nincs szomorúbb látvány a magamfajta részeg öregembernél, kisgyerek. Mert hasztalan józanodik ki másnapra, a szégyen ott marad rajta, mint tüzes billog nyoma a tehén farán... Nem tudja lemosni semmivel, mert ahhoz már gyönge, erőtlen, ügyefogyott. Nem bír lapátolni, gép mellé állni, állatot ellátni. Ő már nem tud megfelelni a régi törvénynek, hogy aki legény tudott lenni éjjel, legyen legény nappal is. Mert ő már csak öreglegény, aki csak bámészkodni tud az ablakból — nézni a földet meg az eget, meg maga elé mered az üres lakás konyhájában, akár a szélütött, és keresi a linóleumon a papucsa elé lepottyant cigarettahamuban, hogy kicsoda is ő voltaképpen, hogy ki is volt, mit is ért az élete, mire volt jó a sok küszködése..." — könny-hályogos szemmel a kisgyerek szemébe nézett az öregember.

A csöndben vadlibák gágognak.

„Ezen nagyon sokáig el lehet morfondírozni a konyhában. Senki sincs itthon, az unoka is iskolában van" — gondolja a kisgyerek.

„Elvitték-e már a kutyák az oskolát, kisgyerek? Meg kell kenni szalonnával a sarkait, s akkor a kóbor kutyák nekiesnek, és elviszik, elhiszed-e?" — kacagott az öregember.

„Senki sincs itthon, az unoka iskolában, utána napköziben, a szülők munkában a város két végében — hát van hely is meg idő is a morfondírozásra, arról, hogy..." — hunyorogva a semmibe mered a kisgyerek.

„... mi is az emberfia, mivégre születik erre a világra, mért él, és ha meghal, mivé lesz az élete? — motyogta magában az öregember.

„Ha beleún az öregember a morfondírozásba, bekapcsolja a rádiót, és figyeli, mit mond" — gondolja a kisgyerek.

„Salvadorban a hazafiak... Szidón városát... az arab csúcs... a NATO-csúcs... a KGST-ben nagyobb... a tárgyalásokról nem... kommentárja arról, hogy... értesülések szerint... koholmánynak minősítette... a cáfolatot eljuttatták az illetékes... fogyasztói áremelkedések... holnap estig várható előrejelzés..." — közli a bemondó.

„Elhallgatja az ember, ha már öregember, a rádiót órák hosszáig" — motyogja magában az öregember.

„... Mit üzen a rádió... A hét költője Federico García Lorca... A hivatal packázásai, avagy a paragrafusok közt tévelygő bürokraták... Mi újság a popzene világában... Kiküldött tudósítónk jegyzete: Mi rejlik a politikai kulisszák mögött címmel... Veszedelmes viszonyok, Choderlos de Laclos regénye folytatásokban..." — közli a bemondó.

„Szabó néni legszívesebben kétségbeesne és megmondaná a magáét, de Szabó néninek vajszíve van, hát nem esik kétségbe, és nem mondja meg a magáét" — mondja a narrátor.

„Darumadár fenn az égen hazafelé szálldogál" — rezegteti a nótaénekes.

„Ha egy rock-and-rollert kaphatnék" — gyötri ki torkán a popénekes.

„A hét zeneműve Ludwig van Beethoven Hegedűversenye. Most, mielőtt rátérnénk a halhatatlan értékű remekmű részletes ismertetésére, előzetesen hallgassunk meg egy-egy motívumot Jasha Heifetz, Leonyid Kogan, Kovács Dénes és Henrik Schering tolmácsolásában" — mondja a raccsolva közreműködő szakértő.

„Elhallgatja az öregember a rádiót, amíg meg nem únja" — motyogja maga elé az öregember.

„Néha bólogat, rágyújt, aprót legyint, mert eszébe jut az orvos figyelmeztetése, kiballag a vécére, ott szívja végig a cigarettát, mert azt gondolja, hogy ott nem marad meg a szaga. Olcsó, büdös cigarettát szív az öregember, a büdösség miatt meg anyu, vagyis az öregember lánya, folyton kikel magából" — emlékezik a kisgyerek.

„Legalább rendesen kiszellőztetne utána!" — kiabálta anyu.

„Szellőztetek én, sokat is... De ti is szívjátok!" — bátorkodott az öregember.

„Ez a maga büdös bagójának az áporodott bűze!" — jelentette ki megfellebbezhetetlenül anyu.

„Anyu meg apu drága, finom cigarettát szív. Annak anyu szerint inkább illata van, mint szaga" — emlékezik a kisgyerek.

„De az lenne a legjobb, ha leszokna. Az orvos is mondja. Azért köhög féléjszakákat!" — hánytorgatja föl anyu.

„Csakugyan le kéne szokni, próbáljuk meg együtt, papa" — mondta csöndesen apu.

„Mindig ezt mondta apu, de ő is tudta, hogy úgyse próbálják meg. Apu két dobozzal is elszív naponta. Néha remeg az ujja, kifigyeltem" — jut eszébe a kisgyereknek.

„Csak az unokám nem bánt, bár ő is mondogatja, amikor nézzük a kistévét a szobájában, és orvosi filmeket mutatnak" — motyogta magában az öregember.

„Látod, papa, neked is ilyen már a tüdőd, neked is ilyen a szíved, neked is összeszűkültek az ereid!" — mutatta a kisgyerek a képernyőt.

„Az bizony könnyen meglehet, kisgyerek, hogy fekete a tüdőm, akár a kátrány, meg hogy elmeszesedtek a koszorúerek a szívem körül, és emiatt fulladok meg köhécselek annyit, de hát..." — ismerte be az öregember.

„Nincs de hát" — összeráncolta a homlokát a kisgyerek.

„Öreg vagyok én már, túlságosan is hozzászoktam a füsthöz, volt olyan idő, amikor más örömöm se volt, csak néhány szippantás a kapadohányból, pedig az kegyetlenül büdös volt, elhiheted, kisgyerek!" — tárta szét a kezét az öregember.

Mintha hegedű szólna a csöndben.

„Ilyesmire emlékezik az öregember, amíg a vécén ülve szívja a cigarettát. Meg arra, hogy miről is soktak beszélgetni az unokájával. Mert jószerivel csak ővele beszélget az utóbbi években. Elmondja neki a szerteágazó rokonságot, a falusi gyermekkort, a háborút, a gyárat, elmondja, hol és hogyan éltek, aztán arról beszélgetnek, amit a tévében láttak: az óceánok mélyén rejtőző világról, a nyomorgó ázsiaiakról, a Kék fény bűnözőiről, a Főzőcskéről, a legújabb autókról, filmsorozatokról, fociról" — emlékezik a kisgyerek.

Mintha fuldoklana a hegedűszó a csöndben.

„Hú, ez meg mi a csodabogár ott?" — kérdezte az öregember.

„Nem látod: tengeri sün!" — oktatta a kisgyerek.

„Látod-e, azok a pókhasú gyerekek mind éheznek!" — ingatta a fejét az öregember.

„Akkor mért olyan nagy a hasuk?" — nézett rá a kisgyerek.

„Mert fölpuffasztja őket a gáz" — mondta csöndesen az öregember.

„Én elgáncsoltam volna ezt a rablót, aztán hátracsavartam volna a karját, hogy mozdulni se tudjon!" — magyarázta izgatottan a kisgyerek.

„Biztos ezért nem mert hozzánk jönni, félt, hogy betöröd az orrát!" — nevetett az öregember.

„Be is vágtam volna neki egy akkorát, hiába nevetsz!" — erősködött a kisgyerek.

Már nincs hegedűszó a csöndben.

„Az öregember beledobja a körmére égett csikket a vécékagylóba elkapcsolja a villanyt" — képzeli el a kisgyerek.

„Mindennap körbejárom a lakást. Előbb az én kis szobámat, aztán a lányomékét: nézem a drága lemezjátszót, a színes televíziót, a bolyhos takarót a franciaágyon, a márvány berakásos dohányzóasztalkát, a bársony húzatú karosszékeket, a plafonig érő könyvespolcot, a festményeket a falon, az antik tükröt, a sarokban a vízipálmát, majd bemegyek az unokám szobájába. Szanaszét kisautók, könyvek, ceruzák, tollak, az ágy alatt sakk-készlet, társasjáték, a polcon akvárium, kistévé meg a Búvár-könyvek, a fal teliragasztva autócsodák kivágott fényképeivel, az ágy mellett halomban az óvodáskorból megmaradt babák: maci, kenguru, sípoló kacsa, az asztal lábánál egy agyonhordozott zokni, ki tudja, hol lehet a párja" — magában motyogta az öregember.

„Biztosan mosolygott, nem úgy, mint anyu vagy apu, mert ők mindig kiabálnak a rendetlenség miatt" — gondolja a kisgyerek.

„Már megint disznóól van nálad, kisfiam! Az embernek hányingere van, ha ide benéz!" — kiabálja anyu.

„Mit képzelsz te tulajdonképpen, meddig fogunk helyetted elpakolni, mi? Tíz perc múlva rend legyen, különben nincs tévézés! Világos?" — kiabálja apu.

„Apád helyében én két pofont is adtam volna! Nem szégyelled magad? Hát mennyit kell neked rimánkodni?!" — kiabálja anyu.

„De az öregember elmosolyodik, nehézkesen lehajol a zokniért, és kiviszi a fürdőszobába a formatervezett műanyag szennyestartóba. Utána akaratlanul belenéz a tükörbe" — gondolja a kisgyerek.

„No hiszen. Gondoltad volna valaha, hogy egyszer ilyen lakásban élsz? Merted volna elképzelni is? Hogy fönt a tizedik emeleten, ahová messziről áramlik a meleg a csöveken át, ahol mindig van meleg víz, gáz, úri kényelem... Hitted volna, öreg? A falusi vályogház, a városszéli ágybérlet, a kaszárnya, a fogolytábor barakkja, a mosókonyha, a szoba-konyha után... Hogy az életed végére ilyen pazar lakásban lesz az otthonod?" — gondolta az öregember.

„És az öregember elnézegeti a tükörben csúnyán őszülő korpás haját, borostás állát, szeme körül, arcán, homlokán a gyűrődés-ráncokat, amikbe mintha beleszáradt volna mindörökre a föld meg a gyár fekete pora" — képzeli el a kisgyerek.

„Mennyire más arc néz vissza ebből a tükörből, amikor a lányom piperészkedik előtte. Mindenféle krémmel keni be magát, festi a szemét rúzsozza a száját, a nyakához finom kölnit permetez. Szép is, tagadhatatlan. Ránézni is jólesik..." — gondolta az öregember.

„És amikor elfordul a tükörtől, tekintetével végigcirógatja a szépítőszeres szelencéket, flakonokat, üvegcséket, ecseteket, ceruzákat, színes vattalabdacsokat..." — gondolja a kisgyerek.

Felhők a csöndben.

„Aztán indulok a konyhába, elmúlt dél, ideje enni. Kiveszem a mélyhűtőből a fagyasztott készételt, csak meg kell melegíteni, s már lehet is enni... Ilyen se volt régen" — motyogta magában az öregember.

„Néha visszaemlékezik az öregember az édesanyja, a felesége főztjére, mintha nyelvén érezné az ízeket, de nem szól semmit" — gondolja a kisgyerek

„Jó ez, meg lehet enni, ahhoz képest, ami valamikor porciózva jutott, fölséges, nem csak elég, de sok is... Hát mennyi kell egy öregembernek?" — motyogta magában az öregember.

„Nyugodtan csámcsog, nem szól rá senki, hogy illetlenség" — gondolja a kisgyerek.

„Mikor üres a tányér, elöblítem, a szárítóra teszem, hadd csöpögjön le róla a víz. Készítek magamnak egy fröccsöt, három ujjnyi homoki vinkó, hat ujjnyi szóda a nagypohárban. Egy liter bor kitart három napig. Beballagok a pohárral a szobámba, rágyújtok, belekortyolok a fröccsbe, és nézek az ablak felé" — motyogta magában az öregember.

Mentő szirénája a vattacsöndben.

„Jó az öregembernek. Üldögél ebéd után a szobájában, szívja a büdös cigarettát, kortyolgatja a karcos fröccsöt, és számba veszi újra meg újra az élet eseményeit. A múltat, a jelent meg a várható jövendőt. Hosszú élete van az öregembernek, van mire emlékeznie, van mit számba vennie. Ül az öregember, és maga előtt látja a hályogos szemű ablak tükrében a feleségét" — képzeli el a kisgyerek.

„... anyus" — mondta ki hangosan az öregember.

„... aki tíz éve örökre itthagyta, még a szoba-konyhában" — emlékezik a kisgyerek.

„Tíz esztendeje, kisgyerek. Hasztalan szedették vele azt a rengeteg nyugtatót, egy reggelre megállt a szíve" — emlékezett az öregember.

„Szívja a cigarettát az öregember, és gondolja, hogy anyusnak is nehéz sors jutott ki" — emlékezik a kisgyerek.

„Félárva volt, tudod, kisgyerek, tizedik gyerek mostohacsaládban. Pendelyes korától dolgozott, aztán szövőgyárba került, egész a nyugdíjig ott maradt, háromműszakos volt. Kegyetlen élet az ilyen, kisgyerek, elhiszed-e? De anyus még össze is tehette a kezét a múlt rendszerben, mert legalább dolgozhatott, volt neki munkája, nem úgy, mint sokaknak. Láttam én rengeteg napszámost, ínségmunkást, kisgyerek, szomorú világ volt az övék. Amikor összeházasodtunk, boldogok voltunk a mosókonyhában. Meg is érkezett rá egy évre az első gyerek, a fiunk. Nagyanyád, tudod, kisgyerek, nagyon vallásos volt, az én nevemre keresztelték a kicsit, Lajos lett, Lajcsika. Ez 1941-ben volt. Aztán jött a háború, a fogság, a reménytelenség. Meg jött a hazatérés, a sovány öröm, meg újabb két gyerek. Két lány" — mesélte az öregember révedezve.

Repülőgép-morajlás a vattacsöndben.

„Lajos alig múlt tizenöt éves, 1956-ban elszökött hazulról, és meg se állt Ausztráliáig. A nagyobbik lány, a nagynéné, kisgyerek, anyus nevét kapta, Erzsébet lett, Erzsi, Bözsike. Titkárnőségig vitte, férjhez ment egy részeges pincérhez, két év múlva elváltak, félévre rá meg hozzáment egy megözvegyült tanáremberhez. Így lett két fia, a második ura révén, mert neki állítólag nem lehetett. Azt írják, megvannak szolidan. Ugyan te is olvastad a levelüket, emlékszel" — emlékezett az öregember.

„A kisebbik lány anyu. Szép a neve: Tünde. Egyetemet végzett, most újságíró. Rengeteget rohan, utazik vidékre, külföldre. Ezért is kell a sok ruha meg a piperészkedés, mert neki muszáj megjelennie" — gondolja a kisgyerek.

„Ez a munkámmal jár, nekem muszáj *megjelennem!*" — jelenti ki anyu.

„Én világéletemben melós voltam, kisgyerek. Nekem világéletemben kétféle ruhám volt: munkaruha meg ünneplős. És mind a kettőre vigyázni kellett nagyon" — magyarázta az öregember.

„Ül az öregember az ágya szélén, elmerengve nézi a hályogos ablaküveget, és látja benne anyust, a feleségét, amint foltozza az ingét, a nadrágját" — képzeli a kisgyerek.

„Agyonidegeskedte szegény az életét, és hiába imádkozott annyit az Istenhez, nem hallgatta meg, nem segített rajta. Én meg ugyan mit segíthettem volna? Tán néhány fillérrel többet hozok haza, ha néhanap elkerülöm a kocsmát... De hát nekem is égette a torkomat a keserűség, nekem is nehéz volt a szívem. És én, tudod, kisgyerek,

Napjaink, XXII. évf. 12. sz. 1983

CZINKE FERENC

nek lehetőségét, de ezek egyben az írásbeliségnek, nyelvnek és irodalomnak is éltető, fejlesztő fórumai lettek. A Biblia anyanyelvre fordítását már Erasmus is hangsúlyozta, Luthter azonban a gyakorlatban is megvalósította a humanista filológusok és textológusok kívánalmát, s a szentnek tartott szövegeket a német Biblia révén a korábbinál jóval szélesebb körben ismertette meg.

Magyarországon szintén az erazmisták voltak az első bibliafordítók, de ők végül is csak az Újszövetségig jutottak el (Sylvester János, 1541). Az Ószövetségi könyveket a század közepétől kezdve egyre-másra fordították le, különösen Heltai Gáspár kolozsvári nyomdájából kerültek ki egyes könyvei. Végül az első teljes magyar Szentírás, Károlyi Gáspár műve épp a mai Borsod-Abaúj-Zemplén megye területén, Vizsolyban hagyta el a sajtót, hogy évszázadokra meghatározza a magyar protestáns írói stílust, irodalmi nyelvet és ízlést. Noha Károlyi már a reformáció helvét irányához tartozott, a lutheri első lépés nélkül az ő műve sem jöhetett volna létre.

Hosszan sorolhatnánk még a részint Luther példája nyomán, részint a reformáció további fejlődésének sodrában, radikális felekezeteinek kialakulása révén keletkezett művelődési intézményeket, tanintézeteket, nyomdákat, irodalmi alkotásokat. Érdemes azonban a sok tekintetben ismert adatokon túl arra is utalni, hogy a reformáció hozta kulturális fellendülés nélkül az ellentábor, a Rómához hű katolicizmus sem tudta volna szellemi életét olyan színvonalra emelni, mint amilyenre az a következő században, a barokk korban emelkedhetett. Luther százada mind a magyar egyházon belül, mind azon kívül az öneszmélés, az önvizsgálat, a lelkiismeret ébredésének, az értékek átrendeződésének kora, s ennek a folyamatnak egyik leglátványosabb mozzanata az egyházszakadás, a pápai kiközösítő bullának és a római kánonjoggyűjteménynek elégetése volt 1520 decemberében. Ezenkívül azonban Kálvin teológiai racionalizmusa, Szervét Mihály és Dávid Ferenc antitrinitarizmusa, a radikális reformátorok szabadgondolkodása, de magának Loyola Ignácnak militáns vallásossága, hallatlanul erős egyházi fegyelmet követelő elszántsága is mind egy-egy jele ennek a 16. századi lelkiismereti válságnak, útkeresésnek, szilárd fogódzókat kereső világnézeti forrongásnak. Ezt a nyugtalan szellemi pezsgést követte majd a rekatolizáció kultúrája, amely vitára kényszerült az előretörő protestantizmussal szemben, riválisává lett annak az iskolák alapítása, a könyvkiadás, a magyar nyelv művelése terén egyaránt.

EMLÉK CZINKE FERENC METSZETE

A kikristályosodó, megszilárduló, felekezetek egymással történő versengésének olyan termékei lesznek, mint Oláh Miklós nagyszombati iskolareformja, Telegdi Miklós püspök és Bornemisza Péter irodalmi vitája, Pázmány Péter hitvitázó tevékenysége Alvinci Péterrel és Magyari Istvánnal, és végül az első magyar egyetemnek, a nagyszombatinak megalapítása. A protestantizmus által hozott szellemi erjedés, eszmei harc nélkül, mindez aligha jött volna létre, az egymásnak feszülő indulatok a magyarországi hitviták sodrában végül is értékeket teremtettek. Olyan értékeket, amelyek maradandónak bizonyultak, s amelyek évszázadokig termékenyítően hatottak nem csupán irodalmunkra, hanem egész kulturális életünkre.

Ha sok áttétellel, ha közvetve is, de Lutherig vezethető vissza számos jelensége a magyar művelődésnek. Ez indokolja, hogy születésének 500. évfordulóján a wittenbergi reformátor életművére emlékezzünk, ellentmondásos alakját fél évezred távlatából felidézzük: nemcsak a német, s nem is kizárólag az egyetemes, hanem sok tekintetben a magyar kultúrának is részévé lett ő, szelleme évszázadokra befolyásolta a magyar egyházi és politikai, vallási és világi közgondolkodást.

BITSKEY ISTVÁN

A török hódoltság másfél századáról

Ebben az esztendőben a Duna-vidék országaiban évfordulós ünnepségek sorozata kezdődött meg; Ausztriában, Csehszlovákiában, Romániában, Jugoszláviában, Bulgáriában s természetesen nálunk a török alóli felszabadulást eredményező hadjárat kezdetéről emlékeznek meg.

Az 1683. szeptember 12-én Bécs alatt vívott győzelmes csata indította el azt a folyamatot, amely döntő volt Közép-Európa történetében. Az egész kontinens figyelme a Duna-táj felé fordult. Újságok, röplapok százai, könyvek tucatjai tájékoztatták a korabeli olvasóközönséget. Buda visszafoglalásának tiszteletére zúgtak Európa harangjai, mindenütt ünnepeltek. A tűzijátékok és örömtüzek elhamvadtak, a győzelmi emlékérmek, a sikert idéző zeneművek, a naplók, haditervek, térképek, a legendás hadizsákmány legszebb darabjai azonban megmaradtak. Azóta könyvtárnyi irodalom idézi az egykori hősöket, s az egyre gyűlő adatok fényénél próbálja megvilágítani a valaha történteket.

Mindezek után igazán megdöbbentő az, hogy magyar nyelven mindmáig nem jelent meg részletes, monografikus összefoglalás a török alóli felszabadító harcokról, — kivéve Buda visszafoglalását, bár már az erre vonatkozó kötet is fél évszázada született alkotás.

*

A török kor jellegzetessége, hogy a harcoló felek között nem volt rögzített határvonal fegyverszünet, ill. béke idején sem. Széles karéjban állottak egymással szemben a két harcoló fél végvárai. Ettől a vonaltól azonban mindkét irányban mintegy százszötven km-re — változó mélységben — húzódott az ún. hódoltság „határa." A hódoltsági terület lakossága mind a magyar királynak, mind a törököknek adót fizetett; sőt egyes keleti területeken ezeken felül még az erdélyi fejedelemnek is! A világtörténelemben páratlan jelenség ez. A törökök hiába foglalták el Magyarország egyharmadát, s hiába hódoltattak még ezen felül több tízezer km²-nyi terület lakosságát, hiába volt fegyveres túlsúlyuk, mégis kénytelenek voltak tudomásul venni, hogy a magyar feudalizmus nem adja fel hadállásait. A király, az erdélyi fejedelem, a vármegyék, az egyes földesurak tulajdonjoga és adófizetési joga a török területen — legalábbis annak jelentős részén — fennmaradt a végvárak őrsége kíméletlenül behajtotta az adókövetelése-ket. Salamon Ferenc, a török kor egyik legélesebben látó szakértője már egy évszázaddal ezelőtt frappánsan megfogalmazta a helyzet lényegét: „A hódolt jobbágy... megfizette a török adókat, melyek a magyar elleni vállalatokra szolgáltak; de egyszersmind ő, a szultán alattvalója, hozzájárult a szultán hadai ellen állított magyar katonaság eltartásához." A hódoltsági jobbágy által fizetett portális adó — voltaképpen hadiadó — például közvetlenül a végvárakba került. A hódolt jobbágy ezenkívül csakúgy építette a török, mint a magyar várakat. Ha a törökök ostromolták a magyar várakat, az összefogdosott jobbágyok izzadva robotoltak, ásták a sáncokat, töltötték be az árkokat, építették fából-földből az ostromtornyokat stb. Velük szemben, a falon belül a hódolt jobbágyok másik csoportja a török ágyúk nyitotta réseket igyekezett inaszakadtából betömni, befalazni, hordta a golyót, a puskaport, a sebesülteket, s ha kellett, a falakon karddal, puskával a kezében harcolt.

Nemcsak hadjáratban, békében is sokat szenvedett a falvak és a — jórészt védtelen — mezővárosok lakossága. Az adóbehajtás mind a magyar végvárak őrsége, mind a törökök részéről meglehetősen kíméletlen eszközökkel folyt. Az adózó jobbágy egyáltalán nem fogadta lelkesebben a garázdálkodó magyar végvári katonát, aki — úgymond őt védte —, mint a megszálló törököket.

A török rabolt, pusztított, mindent tönkretett, felégetett, rabok tízezreit hajtotta el, kegyetlenkedett, megbecstelenítette a lányokat, asszonyokat, még a csecsemőket sem kímélte — hányszor olvastuk ezeket a közhelyeket. Elborzasztó korabeli leírások (sokszor képekkel ábrázolva) és újabb tudományos ismeretterjesztő művek sugallják ezt a képet. Két fogalom, a „török" és a „pusztítás" a köztudatban állandó szókapcsolatot alkot. Az utóbbi évtizedek történetírása kritika nélkül általánosította Zrínyi Miklós politikai röpiratában, „A török áfium ellen való orvosságban" írottakat. Ezzel szemben áll a Takáts Sándor által festett idilli kép, amelynek lényegét írója a következőkben foglalta össze: „Történeti könyveink a törököt az események alapján legnagyobb ellenségünknek tartják. Az élet ezernyi jelensége pedig rokonunknak mutatja őt. Vég-

keresztény nemességéhez szóló írás az általános műveltség fejlesztését, az iskolák és nyomdák alapítását és támogatását a világi hatóságok fontos feladatai közé sorolja, s az írás és olvasás oktatásának fontosságát külön kiemeli. A részleteket majd később Philipp Melanchthon, Luther egyik legközvetlenebb munkatársa dolgozta ki 1528-ban, az ő programján alapult a később méltán híressé vált protestáns iskolarendszer.

A teljes Bibliának német nyelvre való lefordítása ugyanennek a programnak szerves része. Az Újszövetség 1522-ben Cranach mesteri Apokalypsis-metszeteivel jelent meg, nem egészen háromhónapos munka után. Az Ótestamentum lefordításához természetesen jóval több idő kellett, ez egy évtized múlva jelent meg. Luther előtt is voltak ugyan német Biblia-fordítások, ezek azonban a szegényebb rétegek számára megfizethetetlenek voltak, meg jórészt érthetetlenek is, hiszen nem a német köznyelven szóltak. Nem is szánták őket nagyobb nyilvánosságnak, a középkori egyház nem tartotta kívánatosnak a Vulgata szövegének egyéni értelmezéseit. Luther ezzel szemben azt vallotta, hogy a köznyelvi normák szerint kell a Biblia szövegét is visszaadni, hogy minél többen olvashassák annak eredeti gondolatait. Ez a felfogás eredményezte, hogy műve a tömegek könyve lett, kiadásai egymást érték, s végeredményben kialakult az egységes német irodalmi nyelv. Példája nyomán sorra születtek a nemzeti nyelvi fordítások, hatása így vált Németország határain túl is, európai méretűvé.

Akármilyen nézőpontból szemléljük is a 16. század társadalmi és kulturális arculatát, egy bizonyos: a wittenbergi szerzetes alakító hatást gyakorolt az újkori Európa szellemi életére, átformálta korának közgondolkodását, s új utakon indította el a művelődés több ágának — iskolai oktatásnak, könyvkiadásnak, irodalomnak — fejlődését. Érvényes ez nemcsak a németországi, hanem a magyarországi helyzetre is, ezért indokolt a fél évezredes jubileumon Luther szerteágazó életművén belül magyarországi hatása felé fordítani figyelmünket.

Aligha volt ugyanis a német nyelvterületen kívül európai ország, ahol olyan hamar, olyan éles visszhangra találtak volna az egykori Ágoston-rendi pap tételei, mint a kései Jagelló-kori Magyarországon. Igaz, itt is először a német ajkú lakosság mutatott érdeklődést a kereskedők, utazók, diplomaták útipoggyászából előkerült Luther-művek iránt, márcsak a nyelvi azonosság miatt is. A budai udvarban, Mária királyné környezetében, az Erasmusért rajongó diplomaták, papok, humanista műveltségű értelmiségiek alkották a legfogékonyobb réteget. Nem csoda, ha legnagyobb befolyású képviselőjüket, Brandenburgi Györgyöt a pápai nuncius követelésére az uralkodónak el kellett bocsátania Budáról. A királyné udvari papja, Henckel János (1481—1539), ugyancsak tiszta lutheri szellemben prédikált, ugyanúgy, mint Conrad Cordatus (német nevén Konrad Hertz, 1475—1546), aki Budáról majd a felvidéki bányavárosokba ment, hogy Körmöcbánya, Besztercebánya és Zólyom város polgárainak körében hirdesse a wittenbergi eszméket. Hű munkatársa volt Johann Kresling (+1549), valamint barátja, Simon Grynaeus, akik valamennyien börtönt szenvedtek lutheranizmusuk miatt. Igaz, hogy hamar kiszabadultak és sértetlenül távozhattak az országból, hiszen maga a királynő pártfogoltá őket, a magyarországi helyzet pedig nem tette lehetővé az erőteljes fellépést az új tanok hirdetői ellen.

Különösen nem volt tanácsos hathatósabb intézkedéseket foganatosítani Mohács után, amikor a kettős királyválasztás amúgyis ingataggá tette a politikai hatalmat mindkét

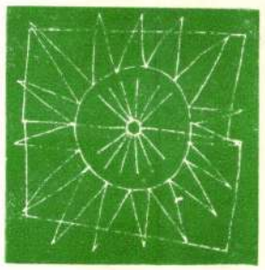

országrészben. Noha mind Ferdinánd király, mind Szapolyai János tiltotta a lutheri eszmék terjesztését, egyikük sem volt ebben következetes, mert ez könnyen meggyengíthette volna hatalmi bázisukat. Kétségtelen tehát, hogy a reformáció meggyökerezését jelentős mértékben elősegítette az ország ingatag politikai helyzete, a Mohácsot megelőző s még inkább az azt követő évek nyugtalan légköre, az erős központi hatalom hiánya.

Noha leghamarabb a németajkú udvari értelmiség és városi polgárság — Selmecbánya, Körmöcbánya, Zólyom, Sopron stb. — vált Luther követőjévé, rövidesen magyarlakta mezővárosokba is eljutott a híre. A wittenbergi egyetem olyan vonzerőt jelentett, amely a tanulni vágyó magyar fiatalokra sem maradt hatás nélkül. 1522-ben Baumheckel György besztercebányai és Cirják Márton lőcsei diák neve került be az egyetemi matrikulába, ezt követően pedig már évenként két-három új magyarországi hallgatója lett Luther és Melanchthon egyetemének. 1530-ban iratkozott be Dévai Bíró Mátyás, akit a kortársak „a magyar Luther" jelzővel illettek, mert fanatikus hévvel vállalta hazatérte után a reformáció eszméinek terjesztését. Feltehetően az 1540-es években fordította magyarra ismeretlen szerző Luther harci dalát, a 46. zsoltárt, így most már magyarul is terjedhetett „a 16. század Marseilleise":

Erős várunk nekünk az Isten,
És fegyverünk ellenség ellen.
Megszabadít veszedelemtől,
Kik ránk jőnek most mindenfelől.

A fordítást a hagyomány Bod Péter nyomán sokáig Skaricza Mátének tulajdonította, újabban azonban bebizonyosodott, hogy az ének jóval előbb keletkezett, mintsem azt az 1544-ben született Skaricza fordíthatta volna. Nyomtatásban először Huszár Gál 1560-as énekeskönyvében található meg, ezt követően pedig a 16. század egyetlen protestáns énekgyűjteményéből sem hiányzott e gyújtó hangú, bizakodást sugalló zsoltár.

Luther magyar tanítványainak sorában jelentős helyet foglal el Ozorai Imre, aki 1531-ben iratkozott be a wittenbergi egyetemre. Hazatérése után írta meg „A Krisztusról és annak egyházáról, valamint az Antikrisztusról és annak egyházáról" szóló művét, amely teljes mértékben Luther Antikrisztus-koncepcióját alkalmazta a pápára. Eszerint Krisztus eredeti tanait elferdítette a római egyházfő, ez okozta a kereszténység erkölcsi romlását, a papi tisztség devalválódását, a „szentségárulást". Odáig ment Ozorai, hogy a „pápás keresztyéneket" a törökökkel állította egy sorba, így ostorozta a visszásságokat, többek között a szertartások „deák nyelvét", magas költségeit, a Biblia szavaitól való eltávolodást. „A község is olvashassa a Szentírást" — hirdették Luther korai magyar hívei, s ennek szellemében törekedtek az egyházi életben az anyanyelv használatára. Ez az egyházi indíttatású, Erasmus humanizmusától és Luther reformációjától ösztönzött anyanyelvi kultúra mind Magyarországon, mind az újkori Európa más nemzeti irodalmaiban jelentős fejlődést eredményezett az irodalmi nyelv kialakítása terén.

Az anyanyelvkultusz azonban nem jelentette azt, hogy Luther a latin nyelvtudást ne tartotta volna fontosnak a nemzetközi érintkezésben. 1538 karácsonyi prédikációjában mondotta, hogy „a nyelveknek, főképp a latinnak tudása mindenki számára hasznos, hadfiaknak és kereskedőknek is, hogy más nemzetbeliekkel is beszélni, szót érteni tudjanak, tolmács nélkül, ne maradjanak német némák." Majd így intette hallgatóságát: „Ti szülők, nem hagyhattok gyermekeitekre jobb és maradandóbb kincset, minthogyha studiumokra s jó tudományok tanulására külditek őket. A ház és az udvar porig éghetnek, elenyészhetnek, ám a tudományok maradandók és mindig hasznosak."

Leginkább talán a brassói Johannes Honterus tette magáévá ezeket az eszméket Luther magyarországi követői közül. Brassó reformátora nem közvetlenül Wittenbergben ismerkedett meg a reformációval, hanem az egyik Luther-tanítványtól, Bonifátius Amerbachtól tanulta meg Baselben az úrvacsoratan új felfogását, s emellett később is — a helvét irány terjedése idején — kitartott. Ha Dévai volt a „magyar Luther", akkor Honterust a „magyar Melanchthon" névvel lehetne illetni, mert tevékenysége a humanizmustól ívelt a reformáció elfogadásáig. Bécs, Regensburg és Krakkó egyetemén tanult, majd hazatérve, Brassóban nyomdát alapított, latin és görög grammatikát írt és adott ki, majd antik szerzők egész sorát jelentette meg 1539—1545 között. Platón, Arisztotelész, Ciceró, Quintilianus, Terentius, Augustinus, Seneca, majd végül Erasmus műveinek kiadása jelzi, hogy a brassói szászok lelkésze mélyen benne élt a humanista tudományosság világában.

Míg Honterus Erdélyben, Stöckel Lénárd a királyi országrész északkeleti területén, elsősorban Bártfán fejtett ki hasonló tevékenységet. Ő közvetlen tanítványa volt Luthernek és Melanchthonnak, s velük később is állandó érintkezésben maradt. 1536—37-ben rektorként Luther szülővárosában, Eislebenben dolgozott, majd hazatérte után Bártfán fogadta el a rektori megbizatást. Sokoldalú pedagógiai, írói, reformátori munkásságával a „Praeceptor Hungarie" címet érdemelte ki kortársaitól. Iskolája egész Közép-Európában híressé vált modern módszereiről, színvonalas latin oktatásáról, német nyelvű színjátszásáról. Stöckel vezető szerepet játszott az ún. ötvárosi hitvallás (Confessio Pentapolitana) című dekrétum megfogalmazásában, amely Kassa, Bártfa, Lőcse, Eperjes és Kisszeben végleges elkötelezettségét szögezte le a lutheri tanok mellett. Mértékletes, óvatos, mégis egyértelmű állásfoglalás ez a Confessio Augustana, azaz az ágostai hitvallás mintájára, amint az különösen az üdvözülésről szóló 5. pont jelzi: „Az emberek semminemű magok erejével, sem cselekedetekkel az Istent meg nem engesztelhetik, igazságot nem nyerhetnek... hanem ingyen igazittatnak meg, az ő érdemek nélkül, ha az bűnt megútálván, hisznek az Krisztusban." I. Ferdinánd király és az általa kiküldött bizottság e Confessio átanulmányozása után vette hivatalosan tudomásul a felvidéki városok vallási álláspontját, majd végül 1558-ban a jóváhagyás is megérkezett. Ezt követően mind Verancsics Antal egri püspök, mind Oláh Miklós esztergomi érsek megerősítette az ötvárosi hitvallás szabad elfogadásának jogát, ami döntő lépésnek bizonyult a lutheri tanok további magyarországi elterjedése szempontjából.

Iskola, nyomda, templom: ez a három intézmény jelentette a reformáció terjesztésé-

NAPJAINK

IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI LAP

CZINKE FERENC

A KENDŐVEL LETAKART TÜKRÖK.
CSOÓRI SÁNDOR ESSZÉJE

BRACKÓ ISTVÁN ÉS LESKÓ LÁSZLÓ RIPORTJAI; BARÁTH LAJOS ELBESZÉLÉSE

„MAGYARSÁG: EMBERISÉG"
PENKE OLGA TANULMÁNYÁNAK MÁSODIK RÉSZE

VITA AZ ÉRTELMISÉGRŐL.

ÉLES CSABA,
LONTAI SÁNDOR ANTAL,
SIMON JÁNOS HOZZÁSZÓLÁSA

HIGGADTAN, KÉNYES KÉRDÉSEKRŐL.
MONOSTORI IMRE ÍRÁSA
HUSZÁR TIBOR INTERJÚIRÓL

KÖZÖS A CSÓNAK.
D. SZABÓ EDE A MISKOLCI SZÍNHÁZI ÉVADRÓL

XXIII/1984

7

JÚLIUS

Tartalom

Lapszélre (Papp Lajos) 2

Csoóri Sándor:
A kendővel letakart tükrök
Illyésről, külföldieknek 3

Géczi János verse:
És maradsz 4

Brackó István:
Harap a hal? 5

Tóth Endre versei:
Az elveszett bárány;
Új miniatűrök XI.;
Ma sem csináltam semmit 8

Kerék Imre versei:
Anakreoni; Sem idő, sem halál;
Sziszüphosz 8

Leskó László:
Boldogasszony öreganyánk 9

Takács Imre versei:
Őszi szabadság a városban;
A talált csont 11

Bisztray Ádám versei:
Évről évre; Latin tavasz 11

Baráth Lajos:
Seröntő Gyuri egynapos
szabadsága 12

Bódi Tóth Elemér verse:
Szentendre Vajda Lajos
motívummal 15

Simon Ottó verse:
Most 15

Dienes Eszter verse:
Arcod mögött 15

Dusa Lajos verse:
Altató 15

Cseh Károly versei:
Öntudatlan; Medárd 15

Herczeg Árpád versei:
Acélgolyók a tájban;
Szerelem, kenyér 15

Penke Olga:
Magyarság: emberiség"
A francia kultúra és
irodalom hatása
Illyés Gyulára (folytatás) 16
VITA AZ ÉRTELMISÉGRŐL

Éles Csaba:
Lukács példája és
a példakövetés esélyei 19

Lontai Sándor Antal:
„Cogito ergo sum" 20

Simon János:
Kiért vagy értelmiségi? 21

Monostori Imre:
Higgadtan, kényes kérdésekről
(Huszár Tiborról) 22

Laczkó András:
A cselekvés igényével
(Albert Gáborról) 24

Horpácsi Sándor:
A rossz közérzet történetei
(Hatvani Dánielről) 26

B. Juhász Erzsébet:
Három prózakötetről 26

Zentai László:
A hazatérés lehetőségei
(Fiatal szegedi költőkről) 27

Rónay László:
Babits Mihály szegedi évei 28

Csorba Csaba:
A múlt feltárása
(Debrecen és Szeged
monográfiája) 29

Ruszoly József:
A kincsesház históriája
(A Somogyi-könyvtár száz éve) 31

Kőháti Zsolt:
A dalt közösen énekeljük
(Sigmond Istvánról) 32

Apró Ferenc:
Az igazság keresése
(Balázsi Béla Gorkij-cikkéről) 34

D. Szabó Ede:
Közös a csónak
Benyomások a Miskolci Nemzeti
Színház 83/84-es évadjáról 35

Hegyi József:
Ki volt ifj. Horváth István? 37

Eszéki Erzsébet:
Megállt az idő?
Közéletiség és történelmiség
a mai magyar filmekben 38

Hírek 39

Pető János (3, 7, 23), Czinke Ferenc (6), Pásztor Gábor (9), Drozsnyik István (12), Bozsik István (14, 18), Mezey István (17), Würtz Ádám (33), Reich Gábor (34), Szurcsik János (36) rajzai.

Első oldalon:
Motívum
Czinke Ferenc metszete

Hátsó oldalon:
A szegedi Somogyi-könyvtár új épülete
Somogyi Károlyné felvétele

*

A szerkesztésben közreműködnek: Cs. Varga István (főszerkesztő-helyettes), Feledy Gyula (szerkesztő-főmunkatárs), Serfőző Simon (szerkesztő), Kalász László (líra), Brackó István (széppróza), Ruszoly József (tanulmány).

Lapszélre

Állandó címe van az itt közölt jegyzetsoroknak; ha nem volna ez kötelezően visszatérő cím, tűnődéseimet legszívesebben így jegyezném: — „... **Értőbb értőkhöz...**" Mert amiként nagy és okkal-ok nélkül gyakran hánytorgatott az írástudók felelőssége a mindenkori országban, úgy nem kisebb az írásértőké-magyarázóké, az olvasni-tudóké sem, az olvasgatók szélesebb körében. Ők a látók-láttatók azok között, akik csupán látnak.

De hát: vannak-e látók itt egyáltalán?

Évről évre megrendezzük az ünnepi könyvhetet. Évről évre megfogalmazódnak ugyanazok a tanulságok s évről évre hatástalanul. Nem változik tehát semmi, vagy ha mégis, akkor a kívánatossal ellentétes irányban tapasztalható „fejlődés". Az ünnepi könyvhét egyre inkább „reprezentatív könyves akció", látványos „vásár" s egyre kevésbé az, aminek eredetileg szánták, s ami volt még tíz-tizenkét évvel ezelőtt is: **az irodalom és a közönség találkozása, élő irodalmunk látványos megmutatkozása az olvasók széles tábora előtt; az irodalom, az írók részéről felelős közéleti-politikai tett, a társadalom, a politika részéről az irodalom, az alkotás közösségi megbecsülésének ünnepi gesztusa.**

Kezemben az 1984. évi ünnepi könyvhét Borsod megyei és Miskolc városi programjaira invitáló meghívó. Negyedik oldalán Vendégeink cím alatt névsor. A nevek: Köpeczi Béla, Fecske Csaba, Gyurkovics Tibor, Hernádi Gyula, Jókai Anna, dr. Kabdebó Lóránt, Kelet Irodalmi Műhely, Kiss Ferenc, Kolozsvári Grandpierre Emil, Páskándi Géza, Rapcsányi László, Serfőző Simon, Schubert Éva, Cs. Varga István. Az olvasó, aki kézhez kapta a meghívót, s látta a neveket, bizonyosan töprengett, mondván: ki ez a Köpeczi Béla itt? Tán csak nem a művelődési miniszter, aki akadémikus, a tudományok doktora, s egyetemi tanár is azonkívül? S milyen minőségében vendége a könyvhétnek? Íróként vagy miniszterként? S ki az a Kiss Ferenc? Talán csak nem dr. Kiss Ferenc irodalomtörténész, az irodalomtudományok kandidátusa? S ő is, miként került ebbe a névsorba, a Kelet Irodalmi Műhely és Kolozsvári Grandpierre Emil közé? Íróként, tudósként, kritikusként? S kiket takar a „Kelet Irodalmi Műhely" megnevezés? Nem érdemlik meg, hogy név szerint szerepeljenek, mint írók, alkotók, úgy, ahogy Fecske Csabának, a Műhely egyik tagjának neve is szerepel? S miként kapott helyet a névsorban Schubert Éva, a kitűnő színésznő? Talán szerzőként? Ha csak előadóként, akkor miért nem szerepel a névsorban ugyanígy Kulcsár Imre színművész neve is? Ha Kabdebó Lóránt, az irodalomtudományok kandidátusa neve elé oda tettük a „dr"-t, miért maradt el Köpeczi Béla, Kiss Ferenc, Rapcsányi László és Cs. Varga István neve elől; ez utóbbi szintén az irodalomtudományok kandidátusa, irodalomtörténész, a Napjaink főszerkesztő-helyettese, amiként Serfőző Simon költő is a Napjaink szerkesztője?

Nem akadékoskodni szándékoztam a fenti sorokkal; csupán érzékeltetni szerettem volna, hogy az „eltérő láttatáshoz" mi minden tartozhat hozzá. Például a „vendégek" munkával, alkotó tevékenységgel kivívott elismerésének, címének, rangjának ismerete és tisztelete, esetenként annak tudása, egyáltalán mivel foglalkozik az illető: verset ír-e, vagy prózát, esetleg kritikát stb, stb. Az érték ismerete és respektusa nélkül valóban nem marad egyéb, mint a nevek fölsorolásának hamis demokratizmusa. Az efféle „látásban és láttatásban" aztán elférhet csakugyan minden.

Azaz: minden azért mégsem. Hiszen nincs a névsorban például Kalász László neve. **Kalász László József Attila-díjas költő, a megyében élő költő, akinek az ünnepi könyvhétre jelentek meg válogatott versei a Magvető gondozásában, „Nehéz a szó" címmel.** Kalász László, aki az 1983. évi ünnepi könyvhéten, amikor két ugyancsak frissen megjelent kötete volt, nem kapott Miskolcon dedikálási-szereplési lehetőséget, s miután akkor ez „tanulságként" fölmerült, természetesen nem kapott az idén sem. De nem jutott szóhoz, nemcsak a „vendégek" névsorában, hanem a rendezvényeken **sem** Brackó István, a „Kinek fütyül a madár?" című kitűnő riportkötet írója, Bárczy János, akinek ugyancsak a könyvhétre jelent meg „A magyar Mölders" című prózai kötete, Miskolci „szóhozjutásra" gondolok, lévén mindketten Miskolcon élők, s egyikük könyve miskolci vonatkozású is.

Általában s ettől függetlenül, bizonyára „minden eddiginél több helyi szerző" szereplésére került sor, s „minden eddiginél sikeresebb" volt a könyvhét, a forgalmi mutatók szempontjából. E néhány, konkrétumokkal is színezett, tűnődő mondat nem is akart többet, mint az „általában jó és elismerést kiváltó" összképet kiegészíteni.

PAPP LAJOS

NAPJAINK

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tanács irodalmi és művelődési lapja. Főszerkesztő: Papp Lajos. Szerkesztőség: Miskolc, Korvin Ottó u. 1. 3530 Telefon: 15-881. Kiadóhivatal: Kiadja a Borsod megyei Lapkiadó Vállalat, Miskolc, Bajcsy-Zsilinszky út 15. sz. 3527 Felelős kiadó: Veres Mihály. Postacím: Miskolc, Pf.: 178. 3051. Telefon: 36-131. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál. (KHI, Budapest V., József nádor tér 1. 1909) közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96162 pénzforgalmi jelölőszámra. Postacím: Posta Központi Hírlap Iroda, Budapest 1900. Előfizetési díj egy évre: 102 forint. Megjelenik minden hónap elején. Kéziratokat és rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Készült a Borsod megyei Nyomdaipari Vállalatnál, Miskolcon. Felelős vezető: Kilián Béla. Index: 25 913 — ISSN 0547 — 174

Csakhogy az apály miatt kevés a pénz és kicsi a kurázsi. A drótgyárban csaknem önerőből, s felében-harmadában társadalmi munkaakciókkal építettek egy új csarnokot. A termékeinek egyharmadát évente megújító Medicorban az idén sem fizettek nyereségrészesedést, mert a fejlesztés minden pénzt elvitt. Ezek után már meg sem mosolyoghatom azt a házaspárt, amely jól berendezett lakásában pezsgős vacsorával traktált ugyan, de a fürdőszobában egy sokszínű, furcsa alakú szappan fogadott. A háziasszony felvilágosított. Legalább egy Atlantic árát lehet összehozni évenként, ha a maradékot nem dobja el, összegyűjti, s használható szappant formál. Színe, illata eklektikus ugyan, de a célnak megfelel.

Végre eldöcög előttünk a „minden állomáson és megállóhelyen megáll" titulusú szerelvény. A sorompókezelő előbb rágyújt, aztán tekerni kezdi a kart. Ő sem kíván jószerencsét, nem vagyunk mi bányászok, de megkérdi, hogy mikor jövünk. Dél körül hazaugrana az ebédért, addig zárva tartaná a sorompót. Gyér erre a forgalom. Ma még senki sem hajtott át a síneken. Nem harap a hal. Bosszúsan legyint. Semmihez sem ért, de mindent tud. Övé a gyufa. Bokámmal szorítom a halasbödönt, megszabadítom magam a biztonsági övtől, letekerem az ablakot. Már az ártér buckáin baktatunk. Keserves utazás. Az utolsó méterek a legnehezebbek. A haltartóból a cipőmbe folyik a víz, bátor bögölyök kukkantanak be az ablakon, fácánkakas iramodik a kerék alól. Itt bizony életre-halálra megy a játék. Először a piros botot szerelem föl. Ez magyar. Ráteszem a Shakespeare névre keresztelt külföldi orsót, amelyre francia zsinórt tekertem. A villantó Csehszlovákiából érkezett. A merítőháló szovjet, az összecsukható szék lengyel, a vágóhorog az NDK-ból való. Van még nyugatnémet üvegbotom is, hongkongi orsóm és svéd horgom. Horgásztáskám hajdan egy portugál írógép tokja volt. Viharvert farmerom Made in Italy, kabátom dán. Az már csak ráadás, hogy ingem Jugoszláviában, gatyám Kínában, zoknim Romániában készült. A zaklatott világ, perzsavásár kereskedelmének árui nyugodt, csendes szellőzködésre indulnak Magyarország egyik eldugott zugába. Magányra vágyom, s mégis, mennyi minden köt. Rúgnám magamtól, mint kutya a bogáncsot. Milyen messzire kell elmenni, hogy semmi se legyen közel? Iszonyatos, hogy milyen kicsi a világ. Otthon argentin tányérból eszem, brazil kávét és ceyloni teát iszom. Feleségem szoknyája indiai, ruhája malaysiai, s svájci kamillás krémet használ. Van univerzális japán ollóm, holland borotvám, kanadai fűszerem, vietnami balzsamom, amerikai hanglemezem, török bundám, de szeretem a norvég halkonzervet, a marokkói vaníliát, a bolgár befőttet, s a görög olajbogyót.

Hosszú a lista, de ilyennel akármelyik magyar állampolgár dicsekedhet. Dicsekedhet? Tények ezek. Az USA-ban magyar autóbuszok, Tuniszban Ganz-motorvonatok futnak. Franciaországban kapós a magyar csiga, a szalámi világmárka, a sódar dollárt hoz, Indiában diósgyőri kerék csattog a sínen, Irakban Miskolcon készült elemekből emelnek hűtőtornyokat, s tokaji bort kínálnak a Nyevszkij proszpekt elegáns üzleteiben. Kiszolgálunk és ki vagyunk szolgáltatva. A Világgazdasági Kutatóintézet igazgatója írja: „Tapasztalatból tudjuk, hogy a magyar népgazdaság minden fundamentális kérdésének helyes megoldása (növekedés, fejlődés, növekedési ütem, racionális gazdasági struktúra, egyensúlyviszonyok, technikai fejlődés, életszínvonal stb.) elsősorban a világgazdasági feltételrendszerhez történő alkalmazkodás hatékonyságától függ." Más országok, így van ez meggazdagodtak a válságon. Sokan a padlóra kerültek. A két világháború között élő és alkotó szovjet Kondratyev művei és eszméi sokáig tilalmas gyümölcsök voltak. Még ma sem fogadják el minden tézisét, de már emlegetik. Ő állította fel az ötvenévenként jelentkező világgazdasági válság két ciklusban ható elméletét. Lehet vitatkozni. De biztosan van valami egymáshoz rendelő erő, amely határoktól és eszméktől, tervektől és vágyaktól függetlenül működik és szabályoz.

A horgászatnak legalább olyan szigorú szabályai vannak, mint az OTP-kölcsön visszafizetésének, vagy a vállalati munkaügyi döntőbizottsági eljárásnak. Aki engedélyt akar, annak vizsgát kell tennie. Ismernie kell a fogásra tilalmas időket, s nem hátrány, ha meg tudja különböztetni a süllőt a kősüllőtől, a pontyot a kárásztól. Horgászni botonként maximum két horoggal, s két bottal szabad. Kötnek a méret- és mennyiségi szabályok is. Negyven centiméternél kisebb csukát, fél méternél rövidebb harcsát és angolnát, harminc centiméternél kurtább pontyot és fekete sügért hazavinni nem szabad. Még akkor is vissza kell tenni a vízbe a „retúr" zsákmányt, ha az élettelenül kerül le a horogról. A mennyiség is szabott, de területenként változó. A védett fajokból egyszerre ötöt vihet haza a horgász, a fajon belüli maximum három. Például: három pontyhoz két süllő, vagy három csukához egy-egy ponty és kecsege. Tudtommal a legszigorúbb szabályok a Pest megyei Őrbottyán melletti mesterséges tó partján dívnak. A napijegy száz forintba kerül, s csak napkeltétől napnyugtáig áztatható a zsineg. A napi fejkvóta mindössze két hal! Őrbottyánban találkoztam olyan horgásszal, aki húsz perc alatt két méretes pontyot fogott. Csomagolt és mehetett haza. Átkozódva persze, hiszen ő egész napra készült. Én magam, látva a hátizsák mélyéig kiterjedő ellenőrzést, s méltányolván házigazdám etikai fejtegetését, ugyanitt hét potykát engedtem vissza, egyvégtében. A legtöbbnél egy-kettő hiányzott a harminc centiből.

Persze, vétek, vétünk az előírások, a törvények ellen, ha lankad bennünk a paragrafus iránti tekintélytisztelet, vagy ha a nyilvánvaló lebukás veszélye rettent. Átlósan gyalogolok át az úttesten, ha nem gyanítok rendőrt. A cigarettavéget az úttestre hajítom, ha közel van a villamos és messze a szemétgyűjtő. Megesett, hogy este tíz után is hangosabban rádióztam, s bizony, diákkoromban diót tettünk a tanár széke alá, fokhagymával kentük be a nemcsak a térképolvasásra szánt mogyoróvesszőt... De ezek még bocsánatos bűnök. Súlyosabbnak tartom, hogy vétettem a horgászerkölcs ellen is. Egyszer, még régen, hazavittem egy méteren aluli csukát. Mérgemben, indulatból. Az orrcsúcstól a farokúszó tövéig mért távolság 38 centiméter volt csak. De ennek története van... Zuhogó esőben indultunk. Az aszfalthoz szokott kocsit tolni kellett a földúton. A pilóta mondta ugyan, hogy ne álljak a hátsó kerék mögé, mert bever sárral. Később szólt. Aztán kiderült, hogy az elemózsiás szatyor otthon maradt. A vízzel együtt. Csalit nem fogtunk, hiába meregettünk a hálóval. Gilisztát nem találtunk. Rosszul indult a nap. Amikor végre összegyűlt néhány sneci, s az eső is elállt, bedobhattam. Az első kísérletnél felakadtam egy nyárfára, s indokolható idegességemben elszakítottam a zsinórt. A horog, az ólom, a csali három emelet magasságban hintázott a szélben. Szerelhettem újra, s szidtam a halak istenét. Végre minden elrendeződött, s órákon keresztül meg se moccant a kapásjelző. Gondoltam, futok egy kört. Virágot szedek az otthon zsörtölődő családnak, kipisilem magam, megmozgatom zsibbadó tagjaimat. Bóklászás közben hallom, hogy felsír az orsó. Huszáros rohamba kezdtem, egyszer el is vágódtam, de későn értem. A zsinór megereszkedett, mint a sokáig használatlan hegedű húrja. A második kapást elkapkodtam. Hamar vágtam be. Pedig a csukához, csakúgy, mint a házassághoz és az öregedő főnökhöz, türelem kell. Harmadszorra kivártam, éreztem, hogy jókor akasztottam. A hal elhúzott jobbra, a tuskók felé. Az egyik horgot megfogta a víz alatti akadály. Nyilván az alsót, mert ha kinyitottam a féket, s lazává vált a damil, akkor éreztem a csukát. Ő nem tudott menekülni, én nem tudtam megszerezni. Így tartottuk a kapcsolatot hosszú perceken át.

TERMÉKENYSÉG CZINKE FERENC RAJZA

Hány dologgal vagyunk így. Nekem mindig a jobbágyok rég megszűnt röghözkötöttsége, a szabad költözködési jog tilalma jut eszembe, amikor fiatal mérnökismerősöm sirámait hallgatom. Fiatal házas, két kisgyerekkel, kis fizetéssel és rengeteg ambícióval. Társadalmi ösztöndíjjal tanult, s öt évet köteles lehúzni annál a cégnél, amelytől apanázst kapott az egyetemen. Munkahelyén rosszul érzi magát. Kifogott a fővárosban egy jó állást, de elvállalni nem tudja, nem meri. Ha belép, akkor vissza kell fizetnie az ösztöndíj még esedékes hátralékát, pénze pedig nincs. És különben is, a másfél szobás vidéki tanácsi lakás — önmagában — egy budapesti költözéshez nem cserealap. Mit tehet? Vár és rágódik. Újabban lottózik is.

A csukát persze én is elszalasztottam. Háromfelé húztunk. A rönk nem eresztette a horgot, a hal, az én halam, elvitte a magáét. Nem tehettem mást, káromkodtam. Szereltem újra, szinte bódult sietséggel. Tudtam, hogy harap a hal. Az eszem tudta, hogy ez képte-

BRACKÓ ISTVÁN

Harap a hal?

Menjek? Maradjak? Az esőt ígérő felhő elfüggönyözi az ablakot, a rádió hajnali előrejelzése, csakúgy, mint a külpolitikában, még csak mérsékelten sem derűlátó. A többiek még alszanak. Meditálni persze lehet, s úgy csinálok, mintha lázasan készülődnék. Alighanem most indulnak otthonról a kohászat délelőttös műszakjának bejárói. A kórházból megtért kismamák az első szoptatásra készülnek. A házmesterek most görgetik ki a kukát a ház elé. Az autóbusz és a villamos még tágas, levegős. A kenyérgyárból már úton van az első jó illatú szállítmány, Az éjjeli portás összedörzsöli tenyerét: vége ennek a napnak is. Az újságárusok is összevackolódhattak már. A kiszuperált Volgával furikázó zöldséges — vett, vagy eladott — rég túl van az első fuvaron.

Kihámozom magam az ágyból, bedurrantom a kávéfőzőt. Meghúzom a pálinkásüveget, rágyújtok az első cigarettára. A rádió változatlanul rossz hírekről tudósít. Az évszakhoz képest hűvös az idő, eső várható. A Perzsa-öbölben a levegőben is tölthető vadászrepülőket vetnek be. Az amerikai elnök hősöknek nevezi a Vietnamban elesett, több mint félszázezer katonát. Itthon: árad a Sajó, s az Elnöki Tanács elnöke baráti, elvtársi légkörben tárgyal Mongóliában. A külügyminiszter Ausztriában jár, az ifjúsági labdarúgócsapat jól szerepel a Szovjetunióban. Egyébként minden út járható, csak a Körös egyik hídját zárták le. Nem érdekel. Messze van. Messze van a Körös is, Ausztria is, Amerika is, a Perzsa-öböl is. Nekem most o d a kell mennem, a vízpartra. Engem most csak ez érdekel. Menjek? Maradjak? A horgászokat csendes őrülteknek tartják. Pedig, ez másfajta időtöltés. Nem jobb híján, s nem más miatt művelem. Normális és egészséges vagyok, családi életem rendezett, fixfizetéses munkahelyen dolgozom, s kilátásom van nyugdíjra is.

Az előszoba sarkában pihen és vár a cucc. Egy hajdan volt festékesdoboz fehér, húsos gilisztákat őriz. A Szinva partján szedtem, a bűzös, ragacsos dágványból. A Mályi-tónál megmosolyogják, aki gilisztával próbálkozik. Ott a csillagfürt és villantó járja. A Tisza prügyi szakaszán pedig a kérész lárvára esküsznek. Persze, ha lótetűm volna... Beérem azzal a fél tucat kis hallal, amit egyik ismerősöm hozott. A kád tele vízzel, a halacskák ficánkolnak. Még nem tudják, hogy milyen sors vár rájuk. Az asszonynak megígértem, hogy a lehalászás után kisíkálom a kádat. És nem sározom össze a nadrágomat, nem vágom el a kezem, nem iszom le magam, nem esem a vízbe, nem jövök későn haza... Indulni kellene. Mivel nekem tetsző ez a foglalatosság, némi bűntudatot érzek. A többiek hülyének tartanak, nélkülözni kénytelenek társaságomat, helyem üresen marad a vasárnapi ebédnél, s megmarad egy mozijegy is. Nem vehetem ki részemet a porszívózásból, a szokásos civódásból. Anyósomat is nélkülem látogatja meg a család. Előzetes kárpótlásként inkább leviszem a szemetet. Van még időm. Ma feltűnően korán hozták az újságot. Itatom a halakat és lapozgatok. Fővárosi vállalat keres csomagolókat, havi öt és félezer forintos fizetéssel. Ez ugye, több az átlagnál, de alig hiszem, hogy a várt munkás kvalifikáltsága eléri az átlagot. Nemrég szakvizsgázott, ideg- és elmeorvos ismerősöm, alig túl a harmincon, nem tud összeszedni havi ötezer forintnál többet. Van egy részletre vett Trabantja, albérletben lakik, és még mindig a régimódi, bő szárú nadrágot hordja. Nősülésre nem gondol. Vagy igazgató lesz valahol, vagy elmegy segédmunkásnak. Az előbbire kora miatt is kevés az esélye, az utóbbit szülei miatt sem vállalná.

Szép ez a reggel. Az ablakból is látszanak a púposteve hátú hegyek. Ha messzi a messzi, akkor eső lesz. Ezt mondják az öregek. Menjek? Maradjak? A minisztertanácsi rendelet szerint felemelik a pótlékokat és „hűségjutalmat" kapnak a melegüzemek dolgozói. Csak azért nem nevezik hűségjutalomnak, mert kevesebb, mint a bányászoké, s a felét sem teszi ki annak, mint amennyit egy fővárosi autóbuszsofőr vesz fel évente. Erről B. D. üzemvezető világosít fel. Harminc éve dolgozik a Borsodi Ércelőkészítő Műben. Csak egyszer látta a munkakönyvét. Sajókeresztúrról megy nyugdíjba, de legalább húszan keresnek többet, mint ő, s legalább negyvenen megmosolyogják. Kellett neked hivatal?

Hivatal? A népfront egyik fórumán hangzott el, hogy mi hivatalosdit, bizottságosdit játszunk a demokrácia ürügyén. Vagy helyette. A népi ellenőrzési bizottságnál szaporodik a panasztevők száma. A közlemény szerint a felszólalások hatvan százaléka bizonyul közérdekű bejelentésnek. Változik a választási rendszer is. Abban a reményben, hogy a vezetőket, képviselőket, szószólókat nem kinevezik és választják, hanem azok kiválasztódnak. Már főnök is úgy lehet az ember, ha pályázik. Vendéglátós is úgy válhat belőle, ha megnyeri a versenytárgyalást. Változnak az idők, s azokban mi is változunk. A szép, tiszta reggel zavaros közhelyeket szül. Megiszom a maradék kávét. Mindennek rendelt ideje van.

Azt írja a Biblia: hogy „Ideje van a keresésnek és ideje a vesztésnek; ideje a megőrzésnek és ideje az eldobásnak". Az újságokat begyűröm egy szatyorba, jó lesz tüzet rakni, az elemózsia mellé. Előző este már összekészítettem az ennivalót. Kolozsvári szalonna, kenyér és hagyma. Sört majd veszek útközben. Egy gondosan csomagolt szendvics talán praktikusabb lenne, de én is, mint minden horgász, babonás vagyok, s tartom magam az általam szabott rituális szokásokhoz. Tehát: nincs szendvics, nem viszek esernyőt, aktatáskát és táskarádiót. Továbbá: el nem ítélhető módon leköpöm a horogra fűzött gilisztát, s az arasznyinál kisebb sügért (ronda egy hal), nem dobom vissza a vízbe, hanem elpusztítom. A horgászathoz kenyér és szalonna dukál, hagymával. Megérkezéskor szótlanul, villámgyorsan szerelünk össze. Mint a hajnali felderítésre készülő katonák. Minden mozdulat kiszámított, pontos és praktikus. Ilyen gyorsasággal akár tűzoltók is lehetnénk. A közös tevékenység a vízparton megszűnik. Ha meglendül a bot, akkor mindenki egyedül marad. Egyedül a halakkal. A halak tisztességes lények. Esznek, ha éhesek, s megesik, hogy ebbe belehalnak. Nem kapnak viszont, ha tele a has. Az időjárásváltozást minden más állatnál előbb érzik, s a horgász találgathat, hogy a jövő héten színházjegyet vegyen, vagy kirándulásra készítse a családot.

Nincs mese, indulni kell. A villamoson már nem mosolyogják meg a csizmás, csomagos, s általában túlöltözött pecást. Igaz, kétszeres helyet foglal el, de dupla terhet visz, s kétszeres örömnek néz elébe. Még akkor is, ha semmit sem fog. Vízvándorlásaim nagyobbik feléről üres kézzel tértem haza, de azért mindig hoztam valamit. Hol egy csigaházat, hol egy frissen fogott kagylót. Néha egy szephajlású ágat, vagy egy marék kavicsot. És persze, tudását annak, hogy a szomorúfűz lefelé, a kecskefűz fölfelé tartja az ujjait, hogy békát fogni (a harcsára jó) csak szemből, a víz felől közelítve lehet, hogy tüzet gyújtani csak valami mélyedésben érdemes.

A vonatjegy 12 forint, az autóbuszért nyolcat kell fizetni. Indulhatunk. Társam meghív egy kupicára, s az álmos szemű asszony (még visszafekszik majd) egy üveget erőszakol a táskámba. Nem kíván jószerencsét, nem vagyunk mi bányászok, de kora délutáni hazatérést ígértet velem. Kocsival megyünk. A csomagtartóban csak átlósan férnek el a botok. A kétágú és a vödör előre kerül. Hogy kéznél legyen. Először giliszát szedünk a marhalegelőn. Mert fekete giliszta is kell. Kerékpáros kapások mellett húzunk el. Társam szőlőjét felverte a gaz, de most halfogásra alkalmas idő van. A kert várhat. És még eső is lehet. Esőben nem szoktak kapálni. Horgászni lehet. Telebányásztuk a vödröt kukaccal, irány a csatorna. Friss csalihal is kell. Az első négy merítésre hetet fogtunk, utána semmi. Már nyolc óra, vár a folyó. Kevéssel is beérjük. A német azt mondja: a kis hal is jó hal.

Amíg dekkolunk a sorompónál, elmélázom. Az út melletti lapun harmat csillog, a seregélycsapat most indul az első portyára, a bakter tüzet kér, mert elfogyott a gyufája. Kleine Fische, gute Fische? Nálunk a kicsi igaz, s nem a halról, hanem a pénzről beszélünk. A kicsi pénzről. Feltámasztva azt a régi igazságot, hogy jobb a sűrű fillér, mint a ritka forint. A kitüntetést kitüntetésre halmozó borsodi nagyvállalatok vezetői már nem ácsingóznak milliárdos beruházásra, zászlós, szalagos avatóünnepségre, beérik milliós helyreigazítással is, s közben szatócs módra házalnak a portékával, szinte darabonként kínálva. Ebben, csak a korábbi „eszi, nem eszi" gyakorlat találhat kivetnivalót. A diósgyőri kohászat Amerikából vesz és bérel az acélipari válság miatt kihasználatlan és felhasználatlan gépeket. Az üveggyár füstszínű üveggel kísérletezik, mert ez most a kapós. A Medicor miskolci gyárában elkészültek a lézerrel működő orvosi műszerek prototípusai. Persze, mindegyik teszi azért a dolgát, ez csak olyan mellékes, kötelezően fakultatív gyakorlat. Szóval, muszáj. Amikor pang a piac, s mélyponton van a gazdaság, — némely közgazdász-futurológus szerint —, akkor kell nekiveselkedni a fejlesztésnek,

Czinke Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Palócföld

grafi magyar

1980 5

1021

Az 1980. évi múzeumi és műemléki hónap országos nyitó eseményeként október 3-án került sor a Salgótarjánban felépült új múzeum épületeinek és kiállításainak átadására, valamint névadó ünnepségére, melynek keretében Brutyó János országgyűlési képviselő mondott ünnepi beszédet. A Nógrádi Sándorról elnevezett múzeum Munkásélet Nógrádban a XIX—XX. században, Nógrádi képzőművészek, A salgótarjáni üveg című kiállításai a megnyitás napjától, hétfő kivételével, naponta várják az érdeklődőket.

Az ünnepi esemény alkalmából Fekete Nándor, Salgótarján város Tanácsának elnöke a Pro Urbe kitüntetést adta át dr. Boros Sándornak, az MSZMP KB osztályvezető-helyettesének; Devesics Miklós, Nógrád megye Tanácsának elnöke a megyei tanács vb által alapított Madách-díjat adományozta dr. Horváth Istvánnak, a megyei múzeumok igazgatójának.

*

Az ebben az évben olvasóink elé került Ébresztő idő című antológiát követően szerkesztőségünk — a Palócföld Könyvek-sorozat újabb köteteiként — önálló szerzői munkák évenkénti megjelentetését tervezi. Az örvendetesen nagy számban beérkezett pályamunkákat folyamatosan minősítjük.

*

Negyedik számunk 15—19. oldalán közöltük Onagy Zoltán: A Didergő Király aratásban című prózai munkáját, mely elől, sajnálatos módon, elmaradt a szerző neve. A (tartalomjegyzék alapján ugyan pótolható) hiányért Onagy Zoltán szerzőnktől és olvasóinktól ezúton kérünk elnézést.

Kiss Aurél (1942—1980)

Középiskolai tanárként került Békésből Nógrádba, hozva szegedi egyetemi éveiben megérlelt hitét, mely politikai pályára vezérelte, s táplálta benne egyszersmind az elmélyült tudományos igényű kutatómunkára szólító igényt, s az írott szó iránti mindenkori felelősséget.

Rangos része volt abban, hogy a Palócföld 1973-tól, megújulva, kéthavonként megjelenő társadalompolitikai, irodalmi, művészeti folyóirat formájában juthatott el az olvasókhoz; a személyes teherbírás határait sem tekintő hevülettel gyakorolt hivatása mellett, közfigyelmet keltő politikai publicisztikai, irodalomtörténeti és kritikai munkáival jelezte sokoldalú

19

3 Idős Váci Mihá
4 Ördögh Szilvesz
11 Zalán Tibor: Ké
13 Mándoky Kongr
13 Özbeg népdalok
14 Hatvani Dániel:
17 Agócs Sándor:
17 Trizna István:
18 Fábián István:
18 Zelei Miklós: S
18 Szepesi József:
19 Veres János: A
19 Csikász István:
20 Dénes György:
Metamorfózis,
22 Horváth Lajos:
23 Kőszeghy Attil
24 Nagy Zoltán: N
26 Gondolatok a r
28 Kertész Ákos:
29 A „cinizmus" é

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Czinke Ferenc

Napjaink

Grafikusai

1980 1 1

1021

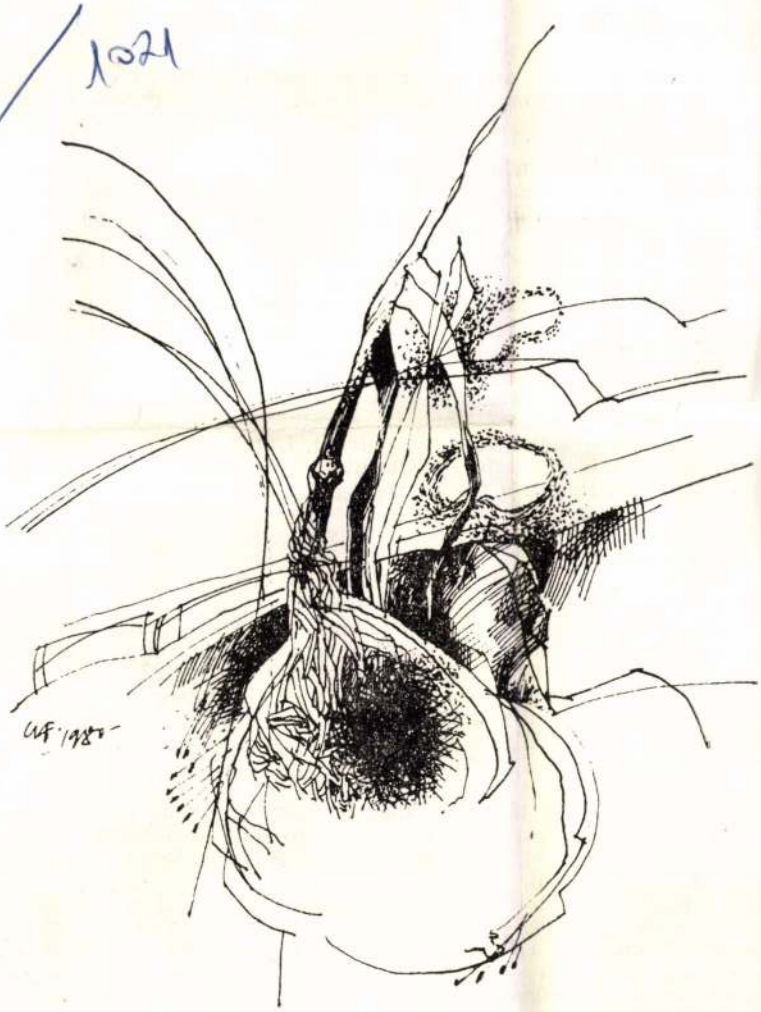

NÖVÉNY

CZINKE FERENC RAJZA

MAGÁNY

Jupiterben akkor már a jellemzés: csakugyan önfejű. [illegible] a felhívást, amely csatlakozásra szólította minden fiúközépiskola érettségiző diákjait.

— Nektek is eszetekbe juthatott volna.

Aznap délután az önképzőköri olvasóteremben összeült a vezetőség, csak a nyolcadikos tagok. Jupiter kikérte a földrajzi szertárból Európa térképét, és hozott egy aznapi újságot is, mert napilap nem járt az önképzőkörnek. Akkor jutott eszébe: vonalzó is kellene. De honnan kerítsenek hirtelenében vonalzót?

Egy grafikon volt kifüggesztve az ajtónál, milliméterpapíron: melyik osztályba hány könyvet kölcsönöztek az ifjúsági könyvtárból.

— Jó lesz ez? — kérdezte Pütagórász.

Kikeresték a hadijelentésben szereplő városokat a térképen, s a milliméterpapírral lemérték a távolságot az országhatártól.

— A lépték szerint — mondta Jupiter — hozzávetőleg nyolcszáznyolcszázötven kilométerre van a front. Légvonalban.

Pütagórász utánamérte. — Szerintem kilencszáz.

Haligattak. Nézték a térképet.

— Tény, hogy messze van — állapította meg Kuglifej, s e fölöslegesnek látszó megállapításnak súlya volt, minthogy a nyilatkozat sorsáért ő felel.

— Szerintem ez nem honvédelem — vélte Nyeszi. — Baj lehet ebből még. Ennyire bízni a németekben.

Pütagórász nem tulajdonított jelentőséget a dolognak.

— Marhaság. Jelentkezünk vagy sem, ha akarnak, behívnak így is, úgy is. Ahhoz, hogy aláírjuk, nem bátorság kell, hanem tinta.

— Épp az a kérdés — mondta Jupiter —, mihez kell a bátorság? Ahhoz, hogy aláírjuk? Hogy megyünk, ha behívnak? Kilencszáz kilométerre a határoktól, védeni a határokat?... Vagy ahhoz, hogy azt mondjuk: nem a mi ügyünk.

— Világos.

— És nem is ők támadtak meg bennünket. Az az igazság.

Másnap, első tízpercben, Kuglifej az osztály előtt felolvasta a csatlakozásra felhívó nyilatkozatot, Jupiter pedig ismertette a vezetőség egyhangú javaslatát.

— Kilencszáz kilométerre van a front. Ilyen körülmények között csak formális lenne, és nem egységes meggyőződésünkből fakadna a közös jelentkezés a frontra. Mi a haza védelmére bármikor készek vagyunk, de ebben a helyzetben ki-ki maga döntse el, szükségét látja-e annak, hogy önként jelentkezzék frontszolgálatra.

Diplomatikus szöveg volt, sokáig kotlottak rajta tegnap.

— Tartsa fel a kezét, aki jelentkezik.

1021

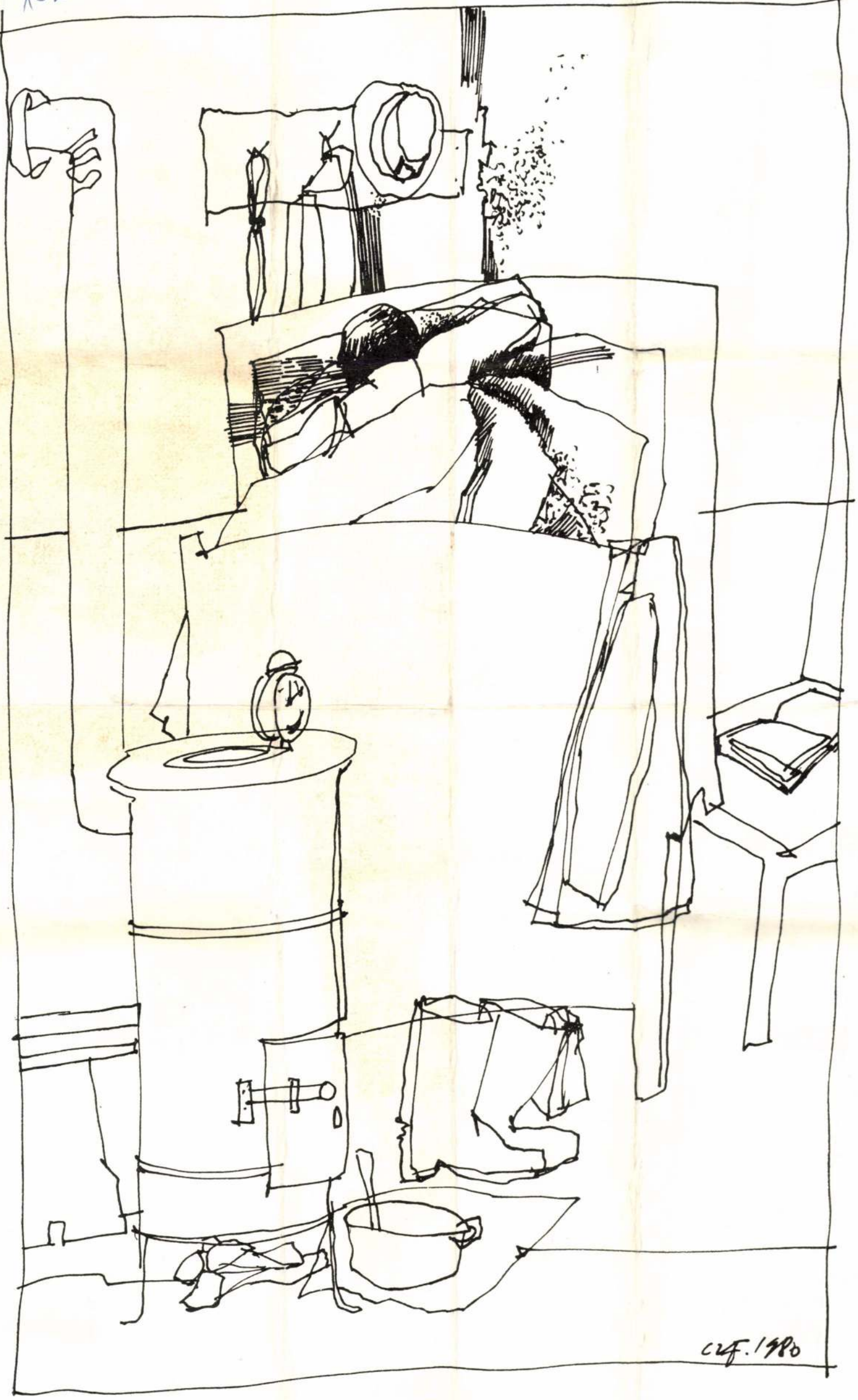

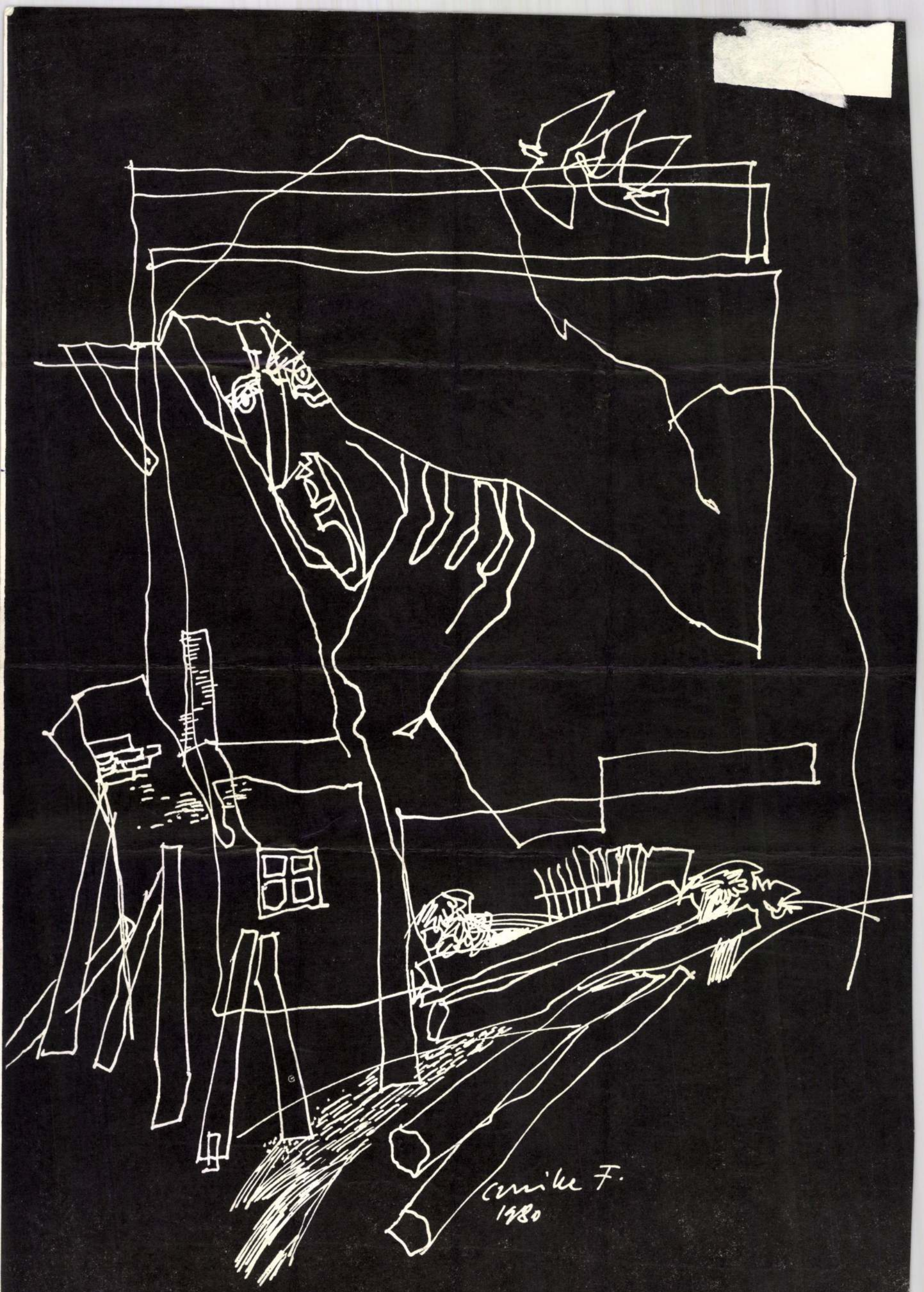
Camille F.
1980

Czine Ferenc

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HIRLAP

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafi munkát

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 DEC 22

1021

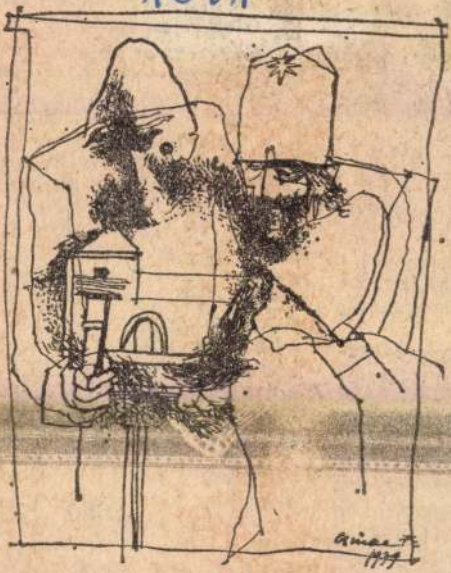

Czine Ferenc: Betlehem

Gyula hát-
Bernáth Ig-
va kiszállni

és lassított.

ormányozta
ezropogásig

apja is fel-

t közben ki-

tiszállni egy
atyához, azt
lőgéppel kell
csak ennyit
loszkvába is
Szegény Ig-

hoz fordult:
falusi értel-
lámpás a ta-

ben dolgozik, intézeti prog-
dön van. Mit számít az? Abbah
az öreg apácát. — Évek óta ret
ez a levél. Sorra kerül ő is, mi
nek szerencsétlenségére autója
séltek a püspökszentkúti útról
sok. Defekt, csapágytörés, kip
rajta — gondolta. Táviratilag el
két héttel, de tovább nem. Oly
zett, mint a katona, amikor fo
Bekövetkezett az elkerülhetetl
zett benn, hogy a vidéki út talá
jókedvűen érkezik vissza, s a
lesz a vidéken felszívott hang
kor majd örömmel merül bel
dítás is megindul.

Éppen harmadszor olvast
mentációs Ibolya" visszaérkez
rat, mohón ivott, aztán mellé
a macska, majd sustorogni ke

— Ne haragudj, de olya
róla... Rád gondoltam köz
ölelsz, és nem Kozma...

— Kösz — mondta Berná

— Ha még nem ment e
nénk.

— Kösz aranyom, de az

Czinke Ferenc

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-743, 340-726

1980 DEC 20

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

1021

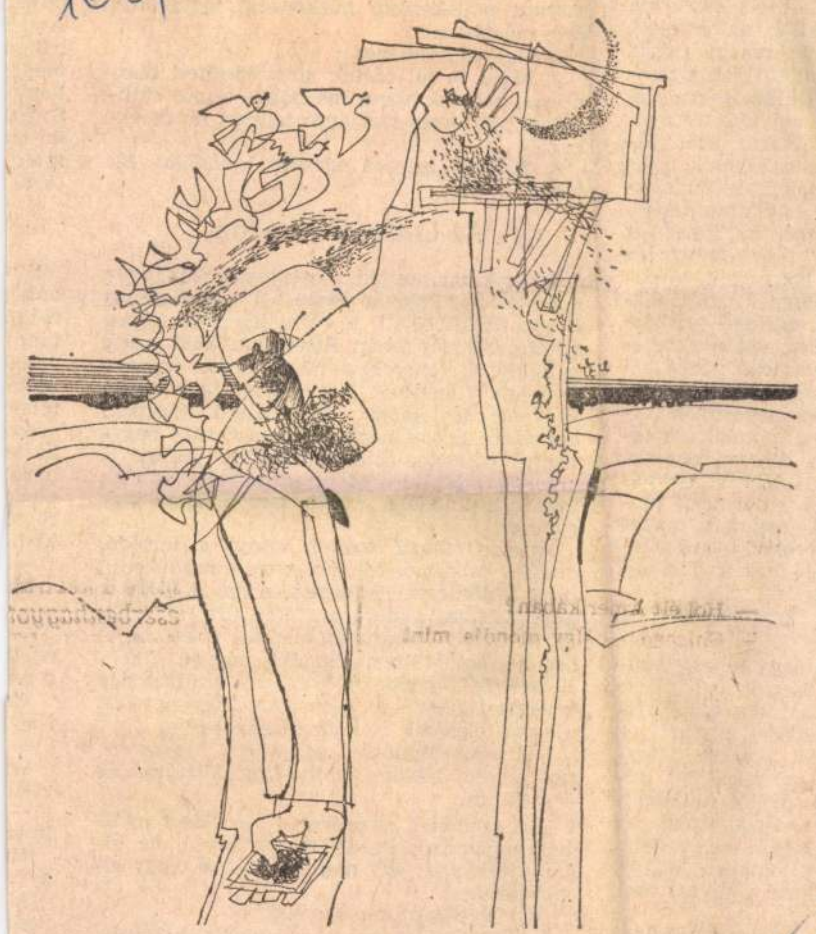

Czinke Ferenc rajza

yed

iáltozás és lárma
kból, az emeleti,
nló zenébe csípős
ogító alkudozáso-
pillanatokra, üz-
e selymek tornyo-
amarra aranyék-
i csillognak, gye-
pokat és Buddha-
és szalma karkö-
enő kardokat és
y öregasszony ki-
méregzöld, sárga-
begnek, fokhagy-
, csillogó ember-
les, ugató neveté-
ammogó vénségből
ság, a szomorúság,
es napernyők ké-
en, gyümölcsök ér-
z, dinnye, papaya,
riás fürtökben, há-
ó „éttermek" tűn-
is rotyog a magas
érokon nyers zöld-
elődnek az alig szé-
enfelé cifra hom-
egy csipetnyi a

nagy és nem szű-
„Legalább a felére
a rohamozó turis-
adáért eladni!" —
Az alkuvás a leg-
ség, tőrpárbaj, fá-
csóválás, elkomo-
elégedettség, az
Hátha még lejjebb
túloldalon: „Mégis
" Az alkuvás: vég-

Alul a bolt, felül
ltság. Egy-egy für-
lakást is szolgál.

vel és sáfrányos rizs apró ...
kal.

4. S természetesen édesség, gyümölcs, fekete.

Az Orchard Roadon

De a kínai negyed megtéveszt. Szingapúr nemcsak a Pagoda Streetből és a South Bridge Roadból áll. A város igazában tágas, szellős, zöld és fehér. Rendezett. Zöld a sok pálmafától, fehérek a házai. Óriás toronyépületek vigyáznak a rendjére: égbe nyúló keskeny téglalapok, hatszögletű tornyok, egymásra rakott kockák. Szigapúrnak negyvenkét emeletes és ötvenemeletes házai is vannak, felül elforgó éttermekkel. Csak az utcák zsúfoltsága emlékeztet a kínai negyedre.

Itt az Orchard Roadon annyi a torlódó, dudáló, csikorgó, rohanó, megtorpanó kocsi, hogy különleges intézkedésekkel kellett a sugárutat megvédeni az infarktusveszélytől. Az Orchard Roadra csak olyan kocsi hajthat be, amelyikben legalább négyen ülnek. Rendőrök figyelik a kocsikat, s öt dollár büntetést fizet, aki egymaga vagy egy-két utassal tolakszik be a kocsirengetegbe.

Szingapúr üdítően tiszta város, s erre éppen olyan büszke, mint címerállatára, az oroszlánra.

Aki szemetel, nyomban a tárcájáért nyúlhat, ugyancsak öt dollárjába kerül, ha elhullajtott akár egy papírszeletet is vagy cigarettavéget.

Itt kedvelik a büntetéseket.

Különlegesen szigorúak a közlekedési szabályok. Aki tilos helyen állítja le kocsiját, két hibaponttal bűnhődik. Aki a zebrán fi-

en
n
eg
E
sa
gg
no
ng
tották
mal:
tegei

S
bukás
megp
tam.
vétel
boltb
indor
mezr
kérte
harm
elad
rögtö
kisfi
—
M
ered
—
egyil
a bo
Az
lése
—
—
El
—
le az
Ú
gyür
A
van
S
A p
elfo

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Czinke Ferenc
arafi kiszus
Munkácsy-díjas

Napjaink

1984 JÚL

1021

TERMÉKENYSÉG

CZINKE FERENC RAJZA

Menjek? Maradjak? Az esőt ígérő felhő elfüggönyözi az ablakot, a rádió hajnali előrejelzése, csakúgy, mint a külpolitikában, még csak mérsékelten sem derülátó. A többiek még alszanak. Meditálni persze lehet, s úgy csinálok, mintha lázasan készülődnék. Alighanem most indulnak otthonról a kohászat délelőttös műszakjának bejárói. A kórházból megtért kismamák az első szoptatásra készülnek. A házmesterek most görgetik ki a kukát a ház elé. Az autóbusz és a villamos még tágas, levegős. A kenyérgyárból már úton van az első jó illatú szállítmány. Az éjjeli portás összedörzsöli tenyerét: vége ennek a napnak is. Az újságárusok is összevackolódhattak már. A kiszuperált Volgával furikázó zöldséges — vett, vagy eladott — rég túl van az első fuvaron.

Kihámozom magam az ágyból, bedurrantom a kávéfőzőt. Meghúzom a pálinkásüveget, rágyújtok az első cigarettára. A rádió változatlanul rossz hírekről tudósít. Az évszakhoz képest hűvös az idő, eső várható. A Perzsa-öbölben a levegőben is tölthető vadászrepülőket vetnek be. Az amerikai elnök hősöknek nevezi a Vietnamban elesett, több mint félszázezer katonát. Itthon: árad a Sajó, s az Elnöki Tanács elnöke baráti, elvtársi légkörben tárgyal Mongóliában. A külügyminiszter Ausztriában jár, az ifjúsági labda-

Czinke Ferenc, Munkácsy-díjas grafikus művész

6 Czinke Ferenc: Sámán, vegyes technika, 90x60 cm, 1983

Művészet, 1984. júl. 11-old.

lenti azt, hogy nemzetközi viszonylatban egyelőre különösebb szégyenkeznivalónk volna. Sőt. De bármily ellentmondásosnak is tűnik ezek után, az önmagunkhoz, a sajátos adottságainkhoz képesti lehetőségeink jóval kedvezőbbek, nagyobbak, mint az elért eredményeink. Márpedig, ha a belső mérce magasabb, mint a külső, akkor nyilvánvaló: azt kell szem előtt tartanunk, lehetőleg meghaladnunk.

Gyakori eset, hogy az illemből vagy foglalkozási ártalomból megnyilatkozni köteles kritikus – ha nem sok lényegi mondanivalója van magáról a kiállításról, az egyes művekről – a vendégkönyv valamely bejegyzésébe, a katalógusban közölt bevezetőbe, ars poeticába, a katalógusíró művészettörténeti fejtegetéseibe, pamfletjébe stb. köt bele, vagy azokat mintegy trambulinnak használja, hogy valamiképp megszabaduljon az üres kéziratpapír kínzó látványától. Tudom, jómagam is e bűnbe estem, de hát engem ezúttal kiváltképp nem az üres papír, a műelemzéstől való viszolygás zavart, hanem a hasonlóképp üres, magamutogató művek túltengése. Azt a nemes egyszerűséget meg még egy kritikus sem engedheti meg magának, amit *Ady*, aki egy alkalommal lakonikusan csupán ennyit írt: A darab rossz, a színészek még rosszabbak voltak. Talán majd legközelebb – teszem hozzá már én. Hogy az elmúlt években a különböző egyéni és csoportos kiállításokon, a biennálékon, a műfaji tárlatokon, a pályázatokon, a beruházási munkáknál stb. kiemelkedő művekkel jelentkezők s ezért méltán sikert aratók, valamint a műterem magányában jelentőset alkotók miért maradtak távol ez alkalommal, az valóban elemzést kívánó szociológiai tény.

Mentségemül és igazolásomul végeze-

SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Ferenc Czinke

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1984 APR 23

1021

Ferenc Czinke: Schamane, Mischtechnik

Landesausstellung Bildender Kunst

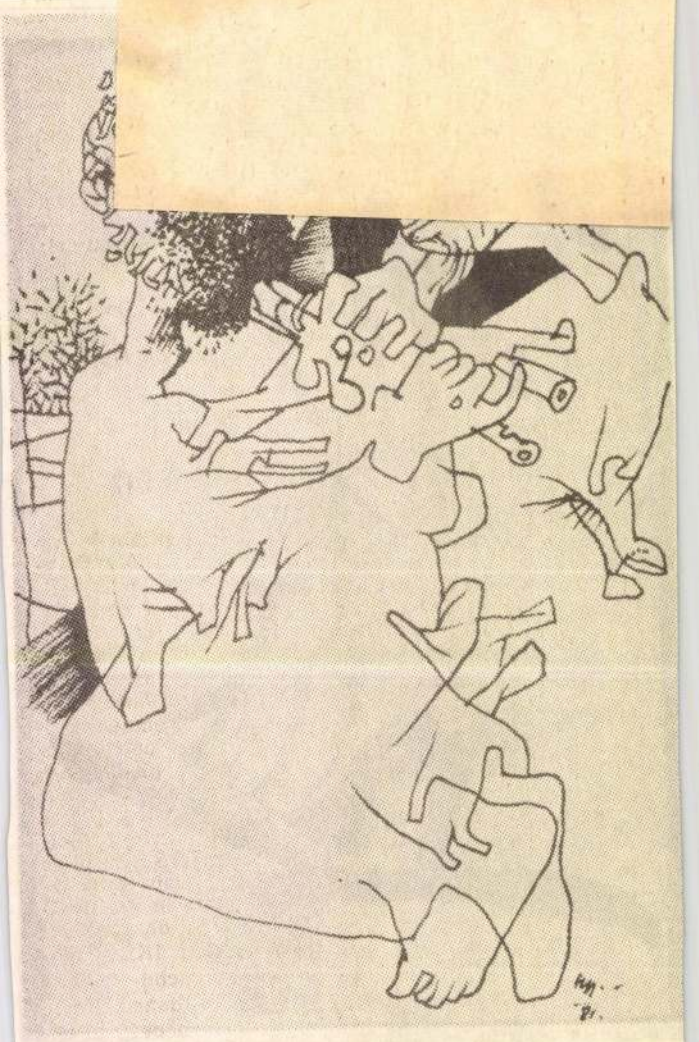

Gyula Feledy: Musizierender Mann, Tuschzeichnung
Landesausstellung Bildender Kunst

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

Czinke Ferenc, Munkács

TÁRSADALMI SZEMLE

1984 MÁJ

1021

Czinke Ferenc:
Hetedik eclogo

könnyű az állásfoglalás.

□□□

A világ természetesen sokféle, s ez a sok
tes, egymással harcoló értékekben is megj
például a tömegkommunikáció tükrözi ezt
nem válnak világossá olyan rendező elvek, a
séget teremtenek a sokféle érték között. Mert
külön elvek szerint mozognak, egyazon világ
egészet jellemző alaptörvényei is.

A szocialista társadalmak megalapozásának kezdetén úgy tűnt, hogy [illegible]
egyértelműen meghatározhatók ezek az alaptörvények, hiszen az *egészet* alapvetően az jellemzi, hogy a társadalom szocialista, és ebből lehet levezetni minden jelenségét. Később ezt a leegyszerűsítő felfogást fel kellett adni. Kiderült, hogy ha ragaszkodunk az alaptörvényeiből egyszerűen leírható világ képzetéhez, bizonyos dolgok megmagyarázhatatlanná válnak. Hiszen a szocialista alapjellegből nem lehet levezetni az olyan jelenségeket, mint a halmozottan hátrányos helyzet újratermelődése, a korrupció, a feketepiac, a hiányjelenségek, a

1 Nem vállalkozhatunk az „érték" szabatos definíciójára, hiszen e fogalom tengernyi szakcikk és köny
egymással vitázó állásfoglalásainak tárgya. Értéknek a továbbiakban azt nevezzük (mindazt és csak azt)
amit az emberek a termelés, a társadalom, az érintkezési viszonyok szempontjából hasznosnak, eredmé
nyesnek, jónak tekintenek. Hogy mit tekintenek annak, az igen változó; a viszonylag állandó, tartós é
tékeknek pedig (például: jóság, becsület stb. mint érték) tartalmuk változik a viszonyok alakulását
függően.

Czinke Ferenc, grafikusművész, 2. Folytatás.

„Fürtös, láncos, táncos, nyalka,
aj, de szép a kerek talpa!
Hova vánszorogsz vele?
Fordulj a szép lány fele!
Brumma, brumma, brummadza . . .

. . . Állatnak van ingyen kedve,
aki nem ád, az a medve.
Ha megfázik a lába,
takaródzzék deszkába.
Brumma, brumma, brummadza."

(CZINKE FERENC RAJZAI JÓZSEF A. MEDVETÁNC CÍMŰ VERSÉHEZ)

Napjaink, 1980. dpr. 4. 14. old.

JÓZSEF A.: LÁZADÓ KRISZTUS REICH KÁROLY RAJZA

fontos tartalmak hordozója, olyan tételek, amelyek szociálisak, amelyek senkinek sem okoznak fájdalmat. A szív és csók szavakkal hangsúlyozott viszonylatban a szelídség a teljes érzelmi azonosulást sejteti. Ami — mutatis mutandis — előfeltétele annak, hogy a világban változások, átalakulások bekövetkezhessenek. A nyitottság és szeretet követelménye után varázslatos tájra jutunk, csodás dolgok tanúi leszünk (minthogy a két érzés győzhet és alakíthat). Legelébb a tágítás, a kozmoszhoz ívelés látszik, az innen oda (a Napra) irányuló sugárzás. Azután a „megszabadult kenyerek" első pillantásra meghökkentő szintagmája. Az érzelmi alapozottságú logika azonban magyarázza, hogy a mindenkire kiterjedő (győzedelmeskedő) szeretet által a „kenyerek" is kijutnak korábbi kötöttségeikből (az éhség ellenpontozása). Ugyanebből következik a „gyémánthidak" növekedése. Csoda ez? Nem. Inkább a világ átformálását jelző út. A hídhoz kapcsolt jelző érték és szép kifejezője egyszerre együtt pedig egy majdani összekötő kapocsként értelmezhetők. Ember és ember között. Hiszen épp az elválasztás, a különbség, a harc legeklatánsabb példáját, az aknákat említi a metafórával egy sorban. Igaz, itt is átváltozás történik, mert az aknák elaludtak, metamorfózison mentek keresztül, olyannyira, hogy a hozzájuk társuló képzet (robbanás) már szinte vágyott példa lesz. A hasonlítás aligha asszociációs játék eredménye. A közvetlen látványnak elfogadható „elaludt aknák" kép pacsirtakénti emelkedése a szemen, a tapasztaláson át történhet, csak így lehet ellentétévé önmagának. A szeretetnek, az érzelmi kötelekékeknek oly erősnek kell lenniök, hogy mindez megtörténhessen. A vers középső részében az összetartozás világalakító hatását, eredményét mutatja meg a költő, hogy azután következhessen a cselekvésre felszólítás. A záró részben a közösségben feloldódás („pazaroljuk szét"), illetve a hívó motívum („kitárt ajtónál") kerül előtérbe. Nem csalogatás, hanem az előbbiek (a szeretet hatalmának) biztos tudatában az együttes arcvonások feltárása. A szemben rejtőző torony — eltekintve most szimbolikus jelentés tartalmától — a tapasztalás útján szerzett ismeretekre céloz, egy tág horizontú tudásra, amellyel az „ismeretlen haza" vidékei beláthatók. Kérdés, kiknek és miért ismeretlen? Minthogy a költő itt is többes szám első személyben beszél, nyilván a sorstársaknak. S azért ismeretlen, mert elképzelt, jövendőbeli, az a haza. Ugyanakkor hangsúlyt kapott a felkészülés a fényre, az, hogy „készen vagyunk már égboltjainkkal". Az égbolt a felépített ismeretlenség (a jövő, egy másfajta világ)? Lehetséges. Az azonban bizonyos, hogy a fény, a fé-

1021

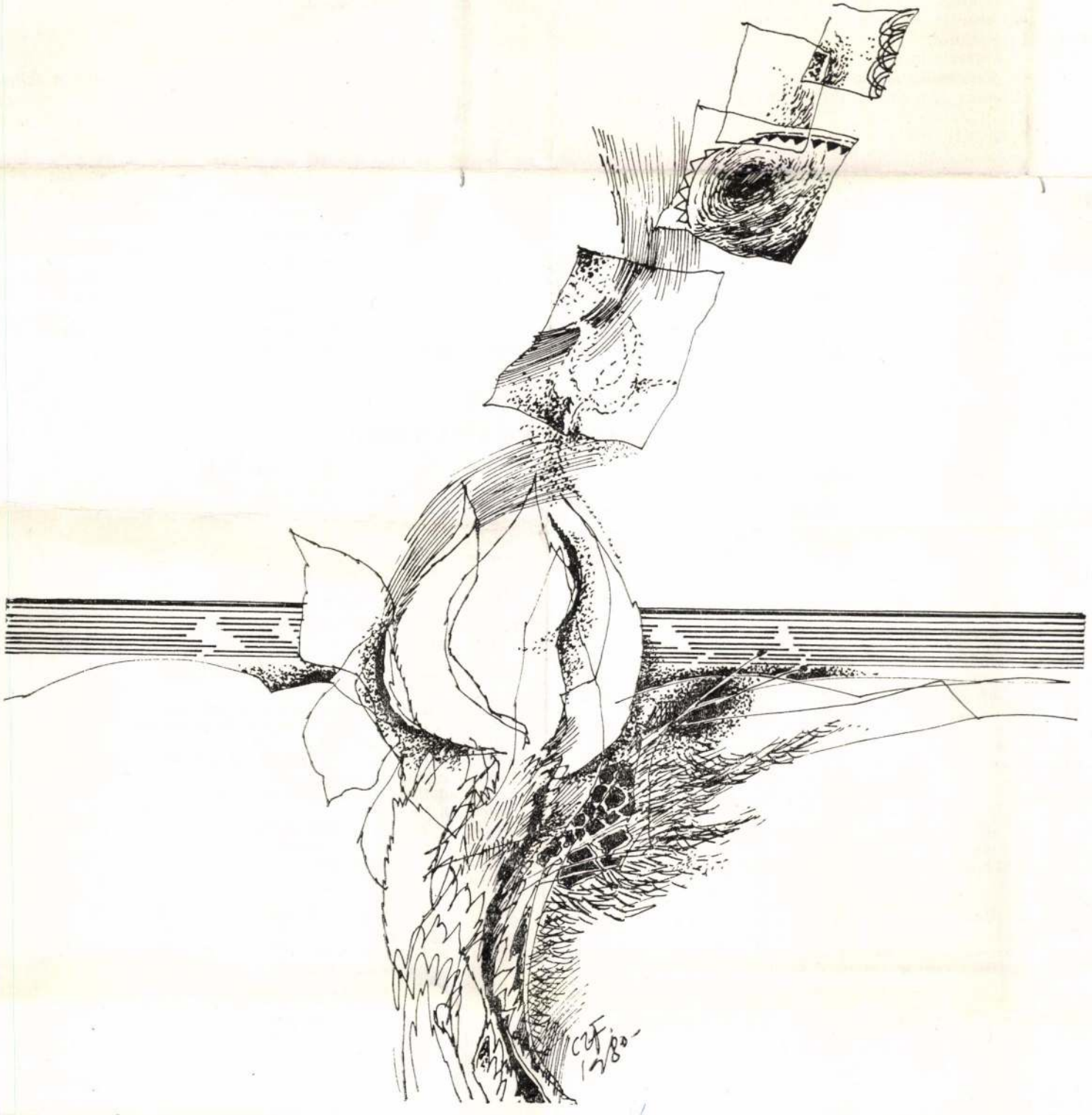

ÜZENET, 1980. MÁJUS 26.

CZINKE FERENC RAJZA

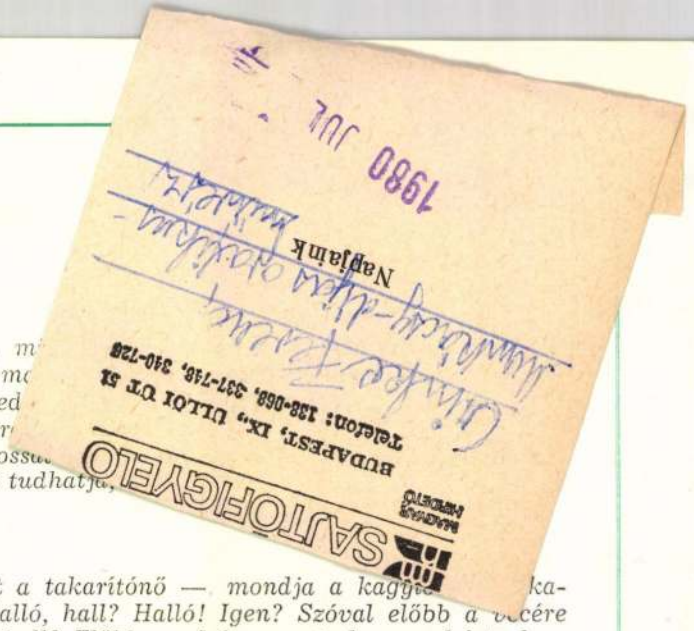

ARA-KOVÁCS ATTILA

Másodállások

1.

A trafikos bedobja a tantuszt és megelégedéssel veszi tudomásul, hogy a szám már a második csengetésre jelentkezik.
— Nyolc harminckor lépett be és vett egy öt hatvanas szivart, — mondja és erősen koncentrál, hogy semmi se kerülje el figyelmét.
— És? — Kérdezi a szám.
— Ja, igen. És elmenőben nem köszönt, — mondja a trafikos. — És most lép be az intézetbe. A portás feltűnően meghajol.
— És? — Kérdezi a szám.
— A szivarra csak az utcán gyújtott rá.
Visszaakasztja a kagylót. Letöröl néhány légyszart a kirakatüvegről. Ne rontsák a kilátást! Csak ennyi volt az egész.

2.

— Jó reggelt —, mondja a portás, s nem bámul a férfi után, hanem azonnal telefonál.
— Ma öt perccel korábban jött — mondja a portás —, mint tegnap reggel, de nyolc és fél perccel később, mint tegnapelőtt. Pedig már akkor is később jött azelőtthöz viszonyítva 3,35-tel, ami azt jelenti, hogy tegnap 12,05-tel jött később, m
csökkentette m
hoz képest ped
— És? — Kér
— A trafikoss
diskurált. Ki tudhatja,

3.

— Halló! Itt a takarítónő — mondja a kagy *ka-rítónő —. Halló, hall? Halló! Igen? Szóval előbb a vécére ment, halló, hall? Előbb a vécére ment, de nem húzta le a vizet, halló, pedig egy fél szivart is beledobott. Igen.*
— És? — Kérdezi a szám.
— A portást vállon veregette, és még azt is mondta neki, hogy rendes nagyon, maga, maga nagyon rendes. Vagy valami hasonlót. Már nem emlékszem, halló, halló egész pontosan, tudja, épp föl kellett mo . . .

4.

A férfi felveszi a nehéz, fekete, régimódi kagylót.
— Halló! Semmi különös. A trafikossal, a portással, s a takarítónővel találkoztam. Különös semmi.

KŐRÖSSI P. JÓZSEF

Egy regény-vázlat vége

Alkalmi vers Ara-Kovács Attilához

Fontos hogy olyan képeslapot küldj
melyen rajta van a város
a városban várak várkertek sörkertek
s ha jó a szimatod érzed a rossz sör szagát:

„világosítsd fel gyermeked"
s figyelj

ugye a városon kívül is jól hangzik így: géza-vár
a városon belül
ugye jól hangzik így is: péter-vár
bréda-vár zsófi-vár
s ugye még jobban hangzik így
(és a sorrend nem fontos ugye):
zsófia(-)város
géza(-)város
péter(-)város
és a többi

„ne dőlj be néki, el ne hidd,
hogy elkábítják elveid":
figyeld inkább magad amikor azt mondom
béla-város

láttál-e képeslapot melynek hátsó balsarka
ezt üvölti s agonizál a veséd amikor olvasod:
gazsi(-)város — látkép látlelet szívlelet
bél-, vese-, tüdő-, epe- és gyomorminta:
színes: fekete-fehér(—)fehér-fekete

tapogattál-e képeslapot úgy hogy
közben átélted a város utolsó előtti
tereket tágító átmetsző infarktusát?!
az a kép is fekete-fehér(—)fehér-fekete — színes —
mint a többi
„talán dünnyögj egy új mesét"

melyben ugye látod a várost
és színes képernyőjére kivetített látleletén
a penészmintás szenesedő varrottas foltok
egyetlenegyféleképpen értelmezhetők:
ara-várad kór
géza-várad kór
gazsi-várad kór
péter-várad kór
zsófi-várad kór korunk-hős kór
aradi jocó

(nélküled sem lehet
együtt sem lehet —

béke kór —

makknál egészségesebb párbeszéd-alakzatok
egy szétloccsantott-agyvelő-mintás képeslapon)
s ha csak a színeket nézed
a lángokból — tűzoltó fecskendővel sörhabbal —
hamumocsárba hajszolt várost
nem gondolhatod hogy a sornak vége van
legfeljebb hiánytalan
s adalék a színekhez hogy géza-váradon
csak tértivevénnyel kapható
s fellegvárba csomagolva
s ólom(-)pogácsa ízű a bécsi szelet

géza se néz oda zsófi se néz oda
péter se néz oda bréda se néz oda
— a város olyan amilyen
s bármilyen képeslapot küldj
hátsó balsarkát lent ugyanaz a gáz(-)láng takarja
részlet kérdés hogy a város kié

bármilyen képeslapot küldj fontos
hogy azon a belek láthatók
csillag jelzi az egyetlen elviselhető éghajlatot
s az epe napfolt-tevékenysége a színek vérmérsékletét

kék lánggal ég:
Kolozsvár, 1980. május 15—16
Nagyvárad, 1980. május 20—21

* Valamennyi idézet József Attila: Világosítsd föl c. verséből való

Orlinka Ferenc
grafikusművész

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Palócföld

1980

1021

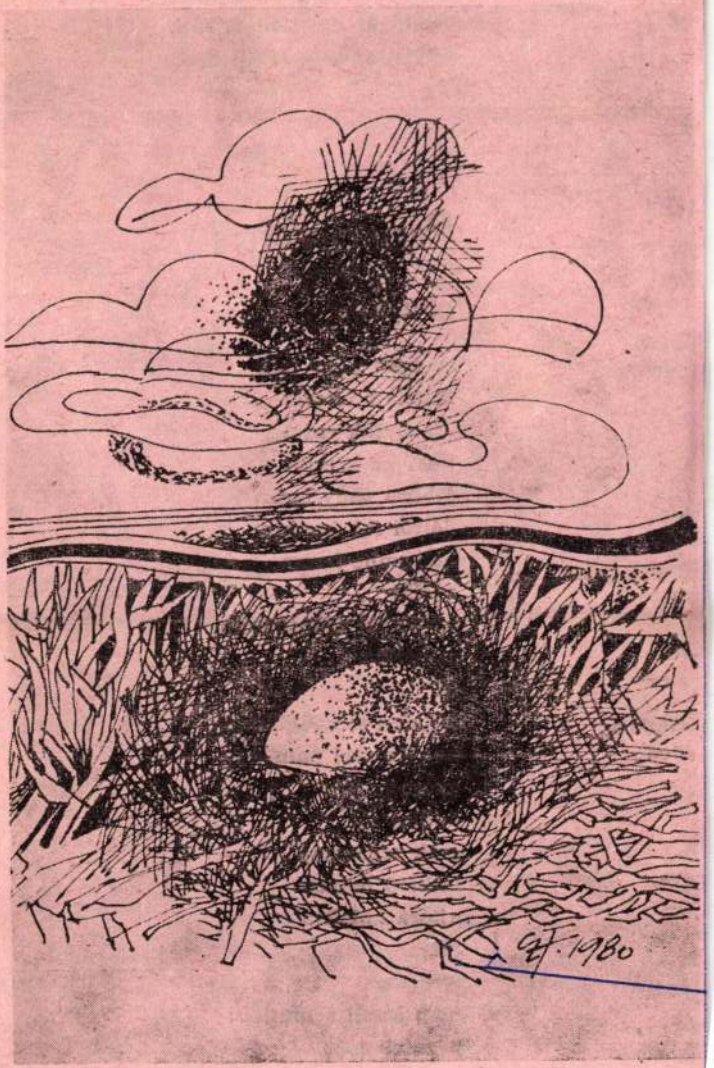

e elveszíthet, ki
nem jön
a Sziget vége,
innen
épnem, meztelen
talppal.

Janus-arcu ez az
Te add nékem mi
Hisz oly nyomaszt
Madár gubbaszt l
Nem tud kinyílni a szárnya
Nines ki megtanítsa rája
Olyan árva — Eressz el!

Prospektus

itt ülök;

szobám négy fala
feszített vitorla
utazhatok rajta
kedvem szerint
jobbra vagy balra
délről föl északra
helyembe hozza
adriát
trojkával szánthatom
szibériát
itt
minden megtalálható
hotel motel panzió
gyere pajtás
üdülni jó!
csak ragasszad
látható helyen
ajtóra ablakra
falra
ígérem:
nem kerül semmibe:
pénztelenség
a neve

kány,
ogsoron,

is,
ıkva,
ött,
ára,
,
élet
— —

ártatlan,
fövő

n,
ogva,

ekbe,
va,
lva,
an
ig közt

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Palóföld

Czinke Ferenc

1980 [illegible]

grafikusművész

1021

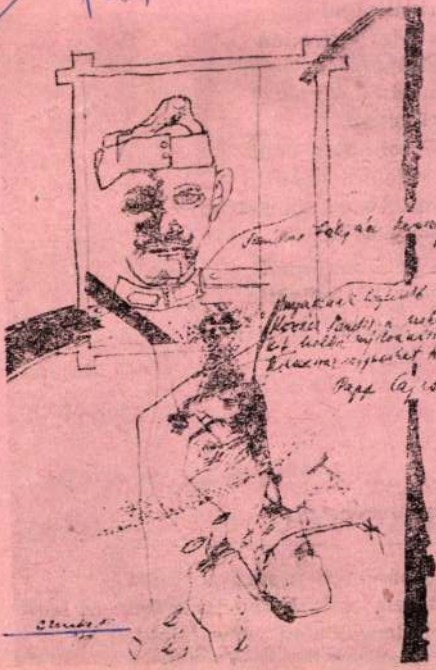

morgoló
szitkozó
harsány
autóduda
követelté
kiváltság
a közös-
utat
mint ha a zsák
kilyukad
kicsordult a napi
nyolc-óra-létből
vastól-salaktól szürke
tócsákat köpve
a kocsmaajtónál
lemaradt mögötte
az egyéni
tudat

a ketrec

végeérhetetlen-sűrű acélháló
át nem szakítható fogság fenn és lenn
minden oldalon válaszfalakkal
a falak apró-pontos rekeszekre
osztják s benn egy-egy csoport
összebúvó párocskák nyüzsgő családok

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Czinke Ferenc
Munkácsy-díjas grafikus-
Napjaink művész

1984 MÁJ

1077

LENKEY EMLÉKE

CZINKE FERENC RAJZA

Kiallo kerek kövek
föl-fölfénylő kristá
százszám fútt a sz
az enyhület ezret
szavakból sorokat
vers-hullámot hör
ezeket én egy
gombolyaggá gön
tettem házam hiújába
aranyozott aborába
vasveretes vékácskába
ragyogó réz-rekeszekbe

svédországi sáso
szászországi szo
temetik-e tűz ha
vetik csontját vá

„...Egy Ossiánnal áll

Lönnrot és

„Messze tűnünk és még
emlékünk is eltűnik innen,
Suomi, ezertavú táj
nem tűnik el soha már."
(Elias Lönnrot)

Nem lehet elfogódottság nélkül szólnom róla. Elias Lönnrot egyénisége és hátrahagyott életműve tiszteletet parancsol a napjainkban élő számára is. Az általa hőn szeretett, „szép hon" földje 100 éve fogadta magába testét. Személyének varázsától nehéz szabadulni. A Kalevala és a Kanteletar úgy tartozik életemhez, mint a Toldi vagy Kriza János Vadrózsák-ja.

Vibráló, izgalmakkal teli világban, a változó, alakuló Finnországban, azzal együtt élve teljesült be élete. A XIX. századi közállapotok egyik meghatározója volt a nyelvi kérdés, hasonlóan a magyarországi helyzethez, mégis sajátos módon: a *finn* gyermek *svéd* nyelven való iskoláztatása az *orosz* birodalmon belül folyt. 1809-ben ugyanis I. Sándor orosz cár az ekkor zajló svéd—orosz háború során Porvooban bejelentette az évszázadokat jelentő svéd uralom megszüntét, s a finnországi területek Oroszországhoz való csatolását. Az akkori, a napoleoni háborúk meghatározta világpolitikai helyzetnek köszönhetően a finnek státusa különb lett az orosz birodalom népeinél, azonban a finnországi életbe, viszonyokba beivódott több száz éves svéd uralom felszámolása, a fejekből, nyelvből, irodalomból és társadalmi kapcsolatokból és az igazi „suomiság" megteremtése nem volt olyan könnyű és egyszerű, mint a politikai, területi hovatartozás egy tollvonással való megváltoztatása.

A finn nyelv nem volt hivatalos nyelv Finnországban, az oktatás kezdetben még alapfokon sem ezen a nyelven folyt. Mikor Lönnrot 1835-ben Finnországban elsőként tartott finn nyelven

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Czinke Ferenc, Munkácsy-díjas grafikusművész

Napjaink

1984 MÁJ

1021

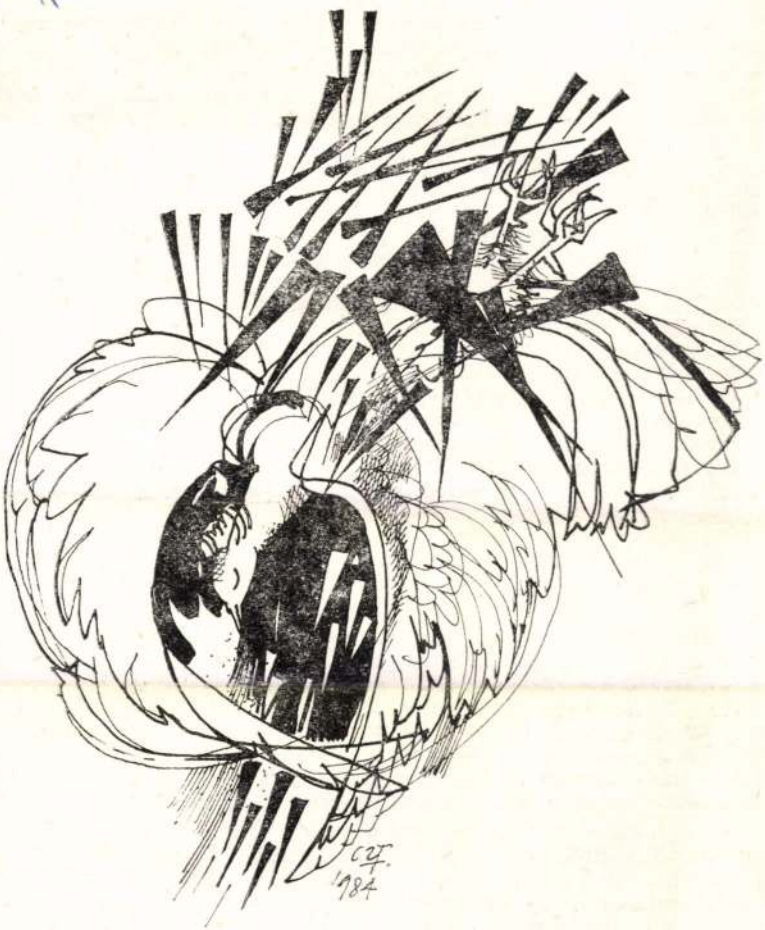

IN MEMORIAM

CZINKE FERENC RAJZA

nul megrágalmazva). Mi
mégis van egy szerény
korának legmélyebb sze
magáról szól — szavaiv
(ilyen testvéri azonosulá
csenko költészetében találtam még).

A költő életművében a nép kultúrájának jellemző vonásait testesíti meg, mégsem személytelenedik el. Legjobb verseiben (melyek közül mindegyik a nép lelkivilágának csodálatos költői kódexe) mindig hallhatjuk nyugodt hangját, lassú, szinte „szókratészi" intonációját. Általában Mitta minden megnyilvánulásában (költői szóban, írásban, beszédben, tettben) volt valami szókratészi: szerény, szűkszavú és költői emlékezés a csuvas erkölcsiség és a csuvas esztétika nagyon régi és legféltettebb pillanataira.

Mitta költői hagyatéka mennyiségre nem nagy. De versei (a költő mesterein bánt az archaizmusokkal, keze alatt drága ötvözetekké lettek, melyek a nép gondolatvilágának ősi és halhatatlan mélységeit világítják meg), a finoman zenei, dallamos versei a csuvas irodalom legdrágább remekművei közé tartoznak.

(Vaszlej Mitta szerényen, cselekedeteivel, naplójegyzetein, költői aforizmáin keresztül, a testvériség hagyatékát adományozta nekünk földijeinek, testvéreinek. Most is hallom költői sorait, hozzám intézett szavait: „Utad hosszú lesz; ne feledd — az élet göröngyös, vigyázz, meg ne botolj.")

8.

„Legyen az Új Szó családi tűzhelye Subaskar villámfénytől ragyogó központja" — írta Mihail Szeszpelj 1921 júliusában, az éhező Volga vidék tragédiájának tetőfokán, szülőföldjétől távol.

1925. április 25-én az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság Elnöksége határozatba foglalta a Csuvas Autonóm Terület (a OSzSzK Népbiztosok Tanácsának rendeletére 1920-ban alapítottál Lenin irányításával) újjászervezését. Így jött létre az OSzSzK Csuvas Autonóm Szovjet Szocialista Köztársasága (CsASzSzK).

A szovjethatalom lehetővé tette a csuvas kultúra megújulását, valóra vált csuvasföld újjászületése, a „Csuvas szó feltámadása", mi Mihail Szeszpelj oly türelmetlenül áhított. Az új hatalom első évei ben megalapozták a csuvas nemzeti kultúra fejlődésének anyagi bázisát. Meggyőzően tanúskodik erről a tények egyszerű felsorolása is az „Új Szó családi tűzhelyének városában, Subaskarban (ahol a forradalomig egyetlen középfokú tanintézet sem volt) működik a Lenin ről elnevezett Állami Csuvas Egyetem; a városban ezenkívül két fő

Czinke Ferenc, Munkácsy-díjas grafikusművész

1984.VIII.21. Televízió 1. - 2o,oo6/Rozsnyayné

TV Híradó 1.

Mindig örül a lelkem, ha olyan művészről hallok, aki a saját hazájában is képes próféta lenni. Czinke Ferenc Munkácsy-díjas grafikusművésznek és keramikus leányának kiállítását pl. a napokban rendezte meg szűkebb pátriájuknak, Nógrádnak egyik lelkes termelőszövetkezete. Önzetlenül, nemes szeretetből.

TV-Híradó 1.

1984. VIII. 21. Televízió 1.műsor 20,00 /Rozsnyayné/.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Czinke Ferenc, Munkácsy-díjas grafikusművész

Napjaink

1984 APR

1021

RADNÓTI-ILLUSZTRÁCIÓ

CZINKE FERENC RA

ELES PÁL

lasz

gár ott duruzsolt a fülében, nem hagyta nyugodni. Hiába húz-
a cigány, hogy „Piros pozsgás menyecskének érik az almája".
nóta fennakadt valahol a levegőben, s csak a hangfoszlányok
el a fülkagylójáig, ott aztán végleg elhaltak. A dobhártyán
t az intelem kalapált, előbb finom koppanással, aztán har-
zakkal.

a dolgot, Lajtai, ha törik, ha szakad, el kell intézni.
nyű azt mondani — védekezett, mint egér a macskaétvágy
eg, hogy a főnök rosszallóan kapta magasba a bal szemöl-
ajd gúnyosan megjegyezte:

cs lehetetlenség, csak tehetetlenség. Ezt végleg meg kellene
— Ebben az intelemben ott szunnyadozott Lajtai jövője a
telőjelűségével. Ezt nem lehetett figyelmen kívül hagyni. —
s indoklást kérek — mondta szelídebben a főnök, majd in-
y távozhat.

rezte magát, mint akit tarkón ütöttek: zúgott a feje, a gon-
iadtan szerteszéledtek, s képtelen volt koncentrálni. „A csap-
nocorgott valami sejtelemféle az agyában és kezdett elural-
ajta a védekezés kényszere saját tehetetlensége ellen. A vé-
módjára azonban nem volt képes rájönni. Leült, bambán bá-
iga elé, de hogy ez sem használt, magára zárta az ajtót, ki-
az ablakot és néhányszor gyors egymásutánban leguggolt s
„Bezzeg ha reggelenként tornásznál, Lajtai!" — mondta gya-
özben magának, és remélte, hogy agyának vérellátása felfo-
és ez hozzásegíti a feladat megoldásához.

adattól nem szabadulhatott, tehát a megoldást kellett minden-
megtalálni. Miután azonban a guggolás és békaugrás nem
asznált, megpróbálkozott a fekvőtámasszal is. Dühös volt,
ába fáradozik, de azért sem adta fel. Miután újra meggyő-
óla, hogy az ajtó valóban zárva van, nekiveselkedett és meg-
tozott a fejállással. Valamikor jól csinálta. „De mikor volt az?"
sak sete-sután sikerült a dolog, nem is jutott sokra vele.
a fáradtság gyötörte jobban, ám a gondolatai meg se moc-
„Hiába minden, a helyzet rosszabb, mint a torna előtt volt"
meg magát a sorsnak, s arra gondolt, annyi minden megol-
már az életben szinte magától, hátha most is megesik a csoda.
olta az ajtót, leült, s hangosan azt mondta:
ajd csak lesz valami — ennél okosabb nem jutott eszébe a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Palócföld

- Csinke Ferenc,
- grafikusművész

1980 1

1021

sok mindent tudok értékesíte
hosszú a felkészülés. Mire az
műveli magát annyira, hogy
akkorra annyira elöregszik, h
szinte nyugdíjba mehet.

— Nem érzel magadban va
téstudatot? Hogy neked ige
van ebben a faluban, és ezt
pen meg kell csinálni.

— Hiába érzi az ember. Ha egyszer nem fogadják be, akkor nincs értelme, hogy ezt csinálja.

— Fogalmazz egy kicsit világosabban.

— Hiába akarnék olyasmit például, hogy összehozzak egy előadást vagy közös beszélgetést a helybeli fiatalokkal. Negyvenből harminc azt mondja, hogy nem érdekli. Meggyőzni nem lehet őket.

— Ha egyszer nem ment, akkor megpróbálod még egyszer, vagy harmadszor, negyedszer?

— Hát talán inkább a lemondás marad. Ami nem megy, ne erőltesse az ember. Ez talán nem bölcs belátás, de itt hamar megszólják az embert: minek erősködik, mit akar?

— Akkor fogalmazzunk tisztán: ezek az emberek egyszerűen kimaradnak a művelődésből, önképzésből?

— Ki.

— Nem érzed ezt olyan gondnak, amit feltétlenül meg kell oldani?

— Hiába beszél az ember és hiába próbálkozik, még a munkahelyen is annyira szét van szóródva a társaság, hogy nem lehet közösséget alkotni. Jóformán azt lehet mondani, hogy mire végez a melóval az ember, már csak aludni akar. Az is nagy probléma, hogy sokan máshová járnak dolgozni, így jóformán csak

Csinke Ferenc

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Palánföld

grafikusművész

1

1980

X. 21

sak. Nem mondom, egy, kettő magatartásával sokat ártott, de a többség becsületes, ugyanazt akarja, mint a beosztottai — bölcselkedik L. István, nyugdíjas.

A megyében mindenki ismeri. Fiatal korától kezdve, különböző tisztségekben szerénységével, emberségével parancsolt tiszteletet maga körül. Táskája most is tele jogszabályokkal. Az egyik gyár kérte fel, segítsen dolgozóik ügyes-bajos dolgainak intézésében, eligazodni a paragrafusok között.

Félrevonulunk szobájába, ahová minduntalan bekopogtatnak. Fellebbezés fogalmazásához kérnek segítséget, a lakásvásárlás körülményeiről érdeklődnek. S ő válaszol. Nem szégyenli beismerni azt sem, hogy bizony néhány dolognak majd utána kell néznie, s két nap múlva ad majd felvilágosítást.

— Az ember nem lehet mindenható, még ha vezető, akkor sem. Aligha esik csorba a tekintélyén, ha időnként ki meri mondani: ezekről a dolgokról, elvtársak, még kevés az információm!

Csaknem negyedszázada, hogy az ország másik szegletébe küldték megyei ta-

te mondani:
kori körülm
Nem máról
Az igazgató
meztették. M
szerein, de maradt

Helyben nem találták utódját. Arról a kötelességéről, hogy gondoskodjon róla, megfeledkezett.

☆

Az élelmiszer-áruház a megyeszékhely kereskedelmének gyöngyszeme. A polcok árutól roskadoznak, közte háziasszonyok gumikerekeken guruló bevásárlókocsik tolnak maguk előtt. Mire végig érnek megtelik. A pult mögött fehér köpenyben hentesek nyüzsögnek, fejük fölött c dal szalonna, lángolt kolbász, szalámir dak lógnak. Az ember nyála majd csordul a látványtól. Megcsodálja G. I ván, az élelmiszer-kiskereskedelmi vál lat igazgatója is.

— A vásárló nem látja, miféle gond kal küzdünk. Nem is érdekli, csak hogy amiért betér, megkaphassa — mon ja.

Czinke Ferenc
grafikusművész

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Palócföld

1

1980
1021

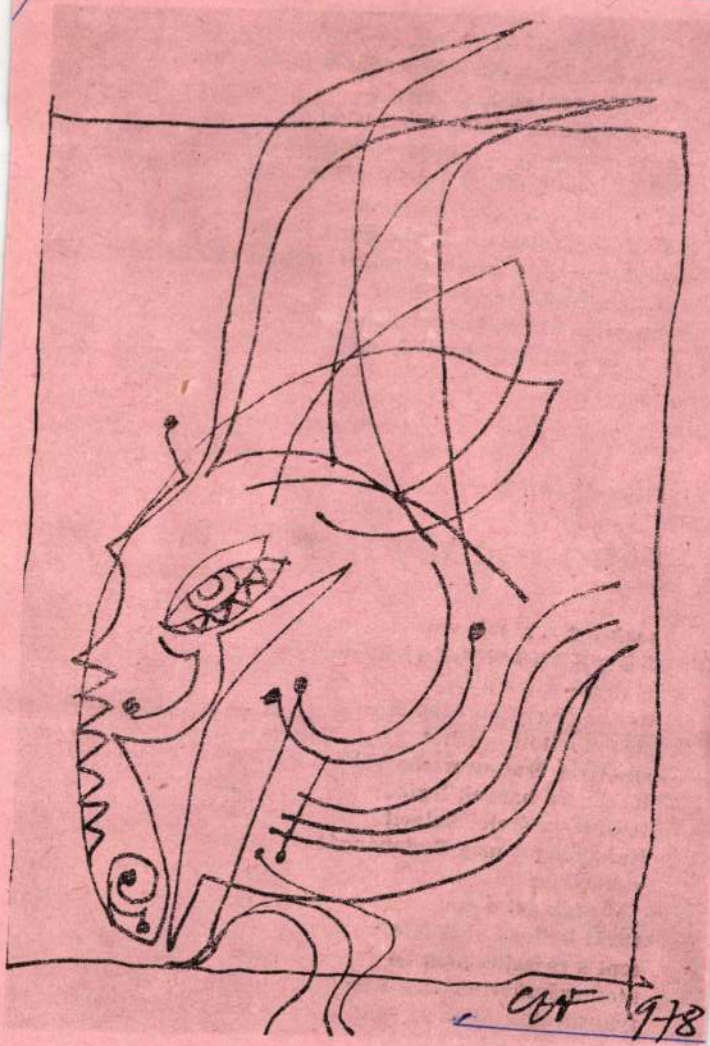

növényre tanítja a földet
vagy erre a hangyaboly-
ahol ballábbal kelek fel,
ahol elhajított, döglődő
szájjal agonizál a szárny,
ahol férfimozdulatok hordalékai
és másnapossá savanyodott íz dereng,
rávirradtam, ahogy a nemiszervek alkonyulnak,
kettős önkielégítése a napnak,
a varangyosbéka a cipőbe ugrik,
végigcsúszik a háton, derékon, leomló szoknyán,
fölül a fésülködőtükörben,
megáll a kifestett mosolyban,
s dideregni kezd homlokomon.

Hideg Antal

Meddőhányó

csak azt a rágott végű
2 B-s KOH-I-NOOR-t kellene
elveszteni azt a cipő-
talpon hegyezett fába szo-
rult-szorított grafitot
amellyel Magyarország vak-
térképére hazánk legfon-
tosabb vasérclelőhelyeit
Rudabányát meg Rudabányát
vaktáztam
csak azt a ce-
ruzát kellene el is felej-
teni s rajzolhatnám én
atomerőműveink meg kár-
tyagyáraink új és új vak-
térképeit s mint hajdani
röpdolgozatom röppenhet-
nék jeles osztályzattal a
semmibe

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Palócföld

1980 1

Csinke Ferenc
grafikusművész
(021)

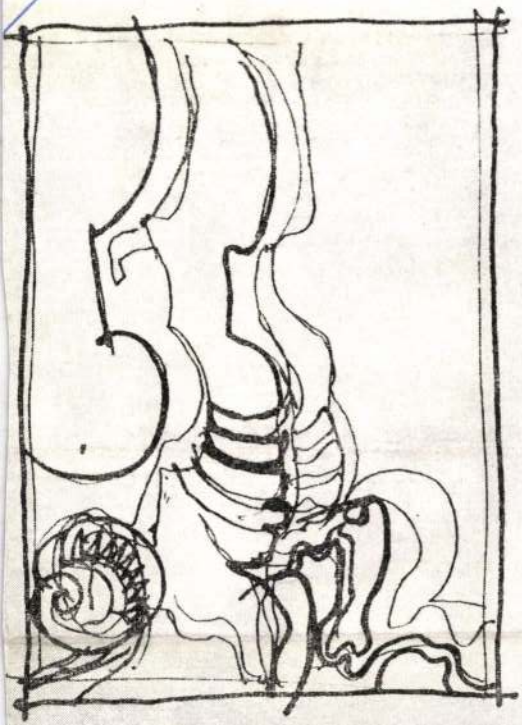

Koskiaány / Vázl /

(2 ff 1975

önvizsgálatra tör egyéni sorsok bemutatásán keresztül, s ez a szándék akkor is rokonszenves, ha a műben nem valósult meg az a teljesség, amely az igazán nagy alkotásokat jellemzi. Ez esetben azonban többről van szó a szándéknál is: az író első kötetének realizmusa és későbbi műveinek elvontabb szemlélete után föltehetőleg formai-szemléleti-műfaji összegzésre törekedett. E vállalkozás nem járt teljes sikerrel, de kudarcba sem fulladt. Kísérletnek kell tekintenünk, mely fölmutatta a továbblépéshez szükséges erényeket. *(Magvető, 1979.)*

D. Rácz István

Dobos László:

Hólepedő

Tóth László: „Márkus Béla indokoltan és találóan nevezte a *Messze voltak a csillagokat*, a *Földönfutókat* és az *Egy szál ingyent* »szabálytalan trilógiának«, hiszen mindhárom regény lényegében ugyanazt az életet, ugyanazt a sorsot — a csehszlovákiai magyarság életének döntő mozzanatait mondja, [illegible]

addigi [illegible]
adják a [illegible]
Dobo[illegible]
ízig-vé[illegible]
kerrel. [illegible] után ki
mondot[illegible] [illegible]ajdonságokkal (csinos, jólá
bú, szereti a virágot, este fél a sötétben –
a száguldó gépkocsiban már kevésbé!), h
gondolkodásmódja olyan férfias („Itt Közép
Európában még sok a kicsinyesség!"). Dobo
ezt érzi és megpróbálja megmagyarázni. (Csi
noska: „Sokszor érzem úgy, hogy koravé
vagyok. Okoskodó, s ez ránehezedik a han
gulatomra, talán a nőiességemre is... Hajla
mos vagyok a befeléfordulásra, a monoló
gokra". Hela: „Okos vagy. Ez most rendk
vüli helyzet, ilyenkor az ember foglalkozi
önmagával.")

Továbbá az a benyomásom, hogy egy ma
kórház az író számára terra incognita. Nehe
zen képzelhető el, hogy szakosított betegel
látási rendszerünkben ugyanazon az osztá
lyon feküdjön egymás mellett rákos öreg
asszony, combnyaktöréses nő, gerincsérül
beteg. Pláne hónapokig. (Előbb-utóbb elosz
tanák őket az onkológia, sebészet, vagy ideg
osztály között.)

Csinoska a regény vége felé meg aka
gyógyulni. Mi készteti erre? Csak az orvos
az iránta ébredező rokonszenv? Vagy inkább
az életösztön? Bevallom, számomra sokka
érthetőbb lenne, ha öngyilkos akarna lenni
(Korábban már megfordult a fejében.) Hi
szen a baleset következtében elcsúnyult a
arca (bár az író kilátásba helyez egy plasz
tikai műtétet), beszédhibás lesz talán és gon

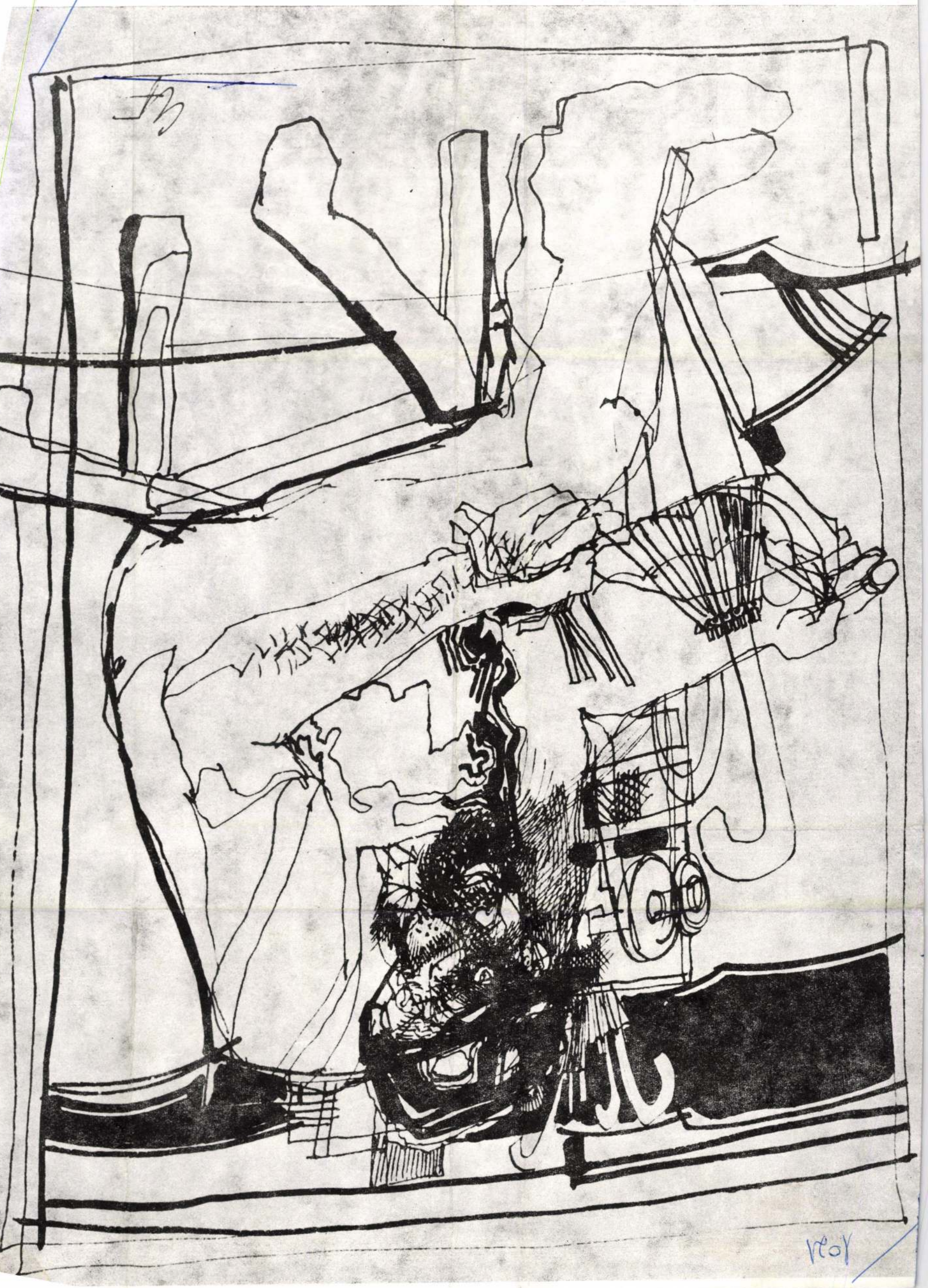

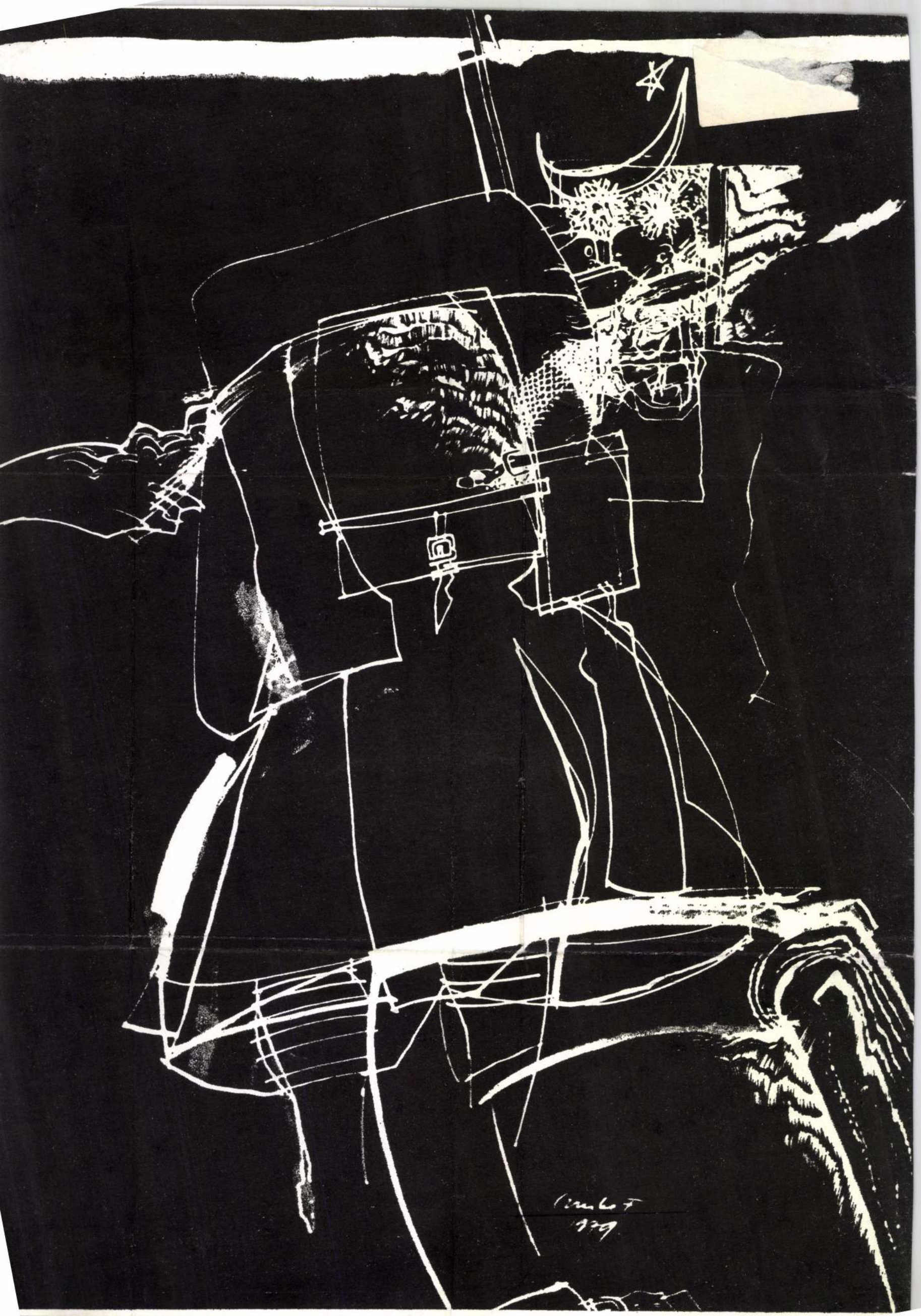

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Palócföld

Czinke Ferenc
grafikusművész

1980 1

1021

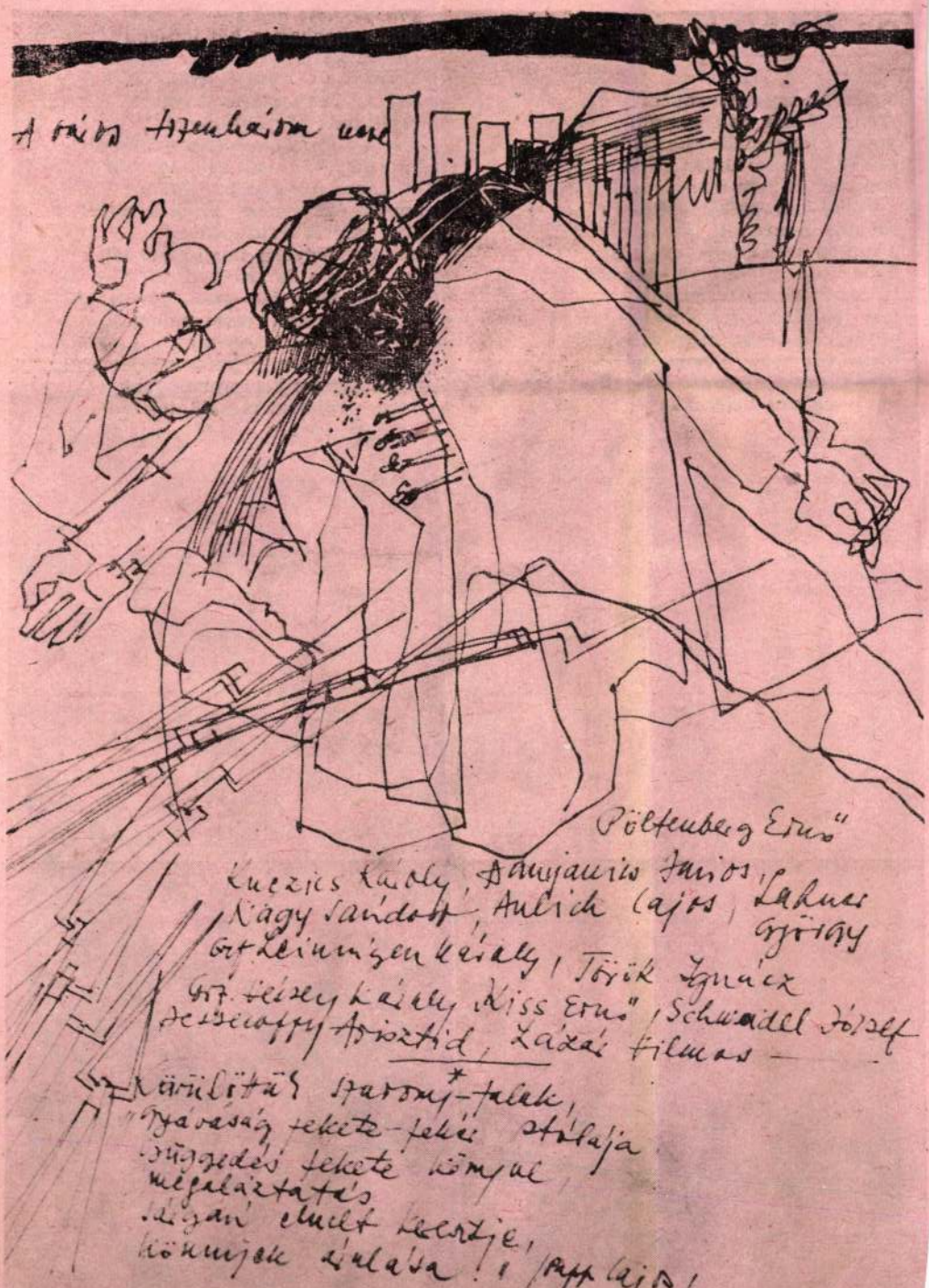

az önéletrajz

apámnak-apja nagyapám
(ennyit tudok az őseimről)
apám apja cselédember volt
mesélték: a lovakhoz értett
nem tanult meg írni-olvasni
gyereke volt szekérderékkal
robotolt nem szólt lázadásról
a mezőn vérző pipacsok közt
háborúban nyomtalan tűnt el
halála is földet trágyázott
más földjét akár életében
anyámnak-anyja nagyanyám
(erről bár sehol semmi írás)
anyám anyját sorsára hagyták
beteg gerince belerokkant
gondja-élete hét gyerek volt
korán meghalt a két idősebb
anyám harmadik volt a sorban
apám a más-földjét elhagyta
félt anyám a csattogó géptől
egyik inas kőműveseknél
másik cérnát hordott a gyárban
harmincháromban felszabadult
húszévesen segéd lett apám
anyám ekkor négy gépet kezelt
lába sajgott a futkosástól
harmincnégyben megismerkedtek
énekeltek a dalárdában
színdarabban játszottak együtt
munkáskörben verset mondtak
azután összeházasodtak
kilencszázharminchatban születtem
megnősültem két gyermekünk van
(magamról sem mondhatok többet.)

CZINKE Ferenc

Riport-interjú

Magyar Nemzet
1991.
aug. 18

...b elit

elithez tartozik egy SZDSZ-es képviselő is.

– *Kik azok, akik a rendszerváltozással „lemorzsolódtak" az elit köreiből?*

– Három csoportba lehet őket sorolni. A politikai elit azon tagjai, akik pozíciójukat kizárólag politikai tőkéből kovácsolták. Akik kulturális vagy gazdasági tőkével is összekapcsolódtak, tudtak váltani. Másodsorban a kulturális elit azon része, amelyik saját pozícióját nem képes sem a

Zsaru-

Túrós András és arról, m

Zsarunak lenni, különösen egyenruhásnak, meglehetősen hálátlan foglalatosság. A bűnnel fertőzött városrészek utcáin egyre nehezebb a közbiztonság illúzióját megőrizni, akárcsak a nappali órákban is. E feladat egyre súlyosabb keresztként nehezedik az összeroskadással fenyegető szervezetre. Vajon bírja-e az állomány a többlet-terheket, megőrizhető-e a testület működőképessége?

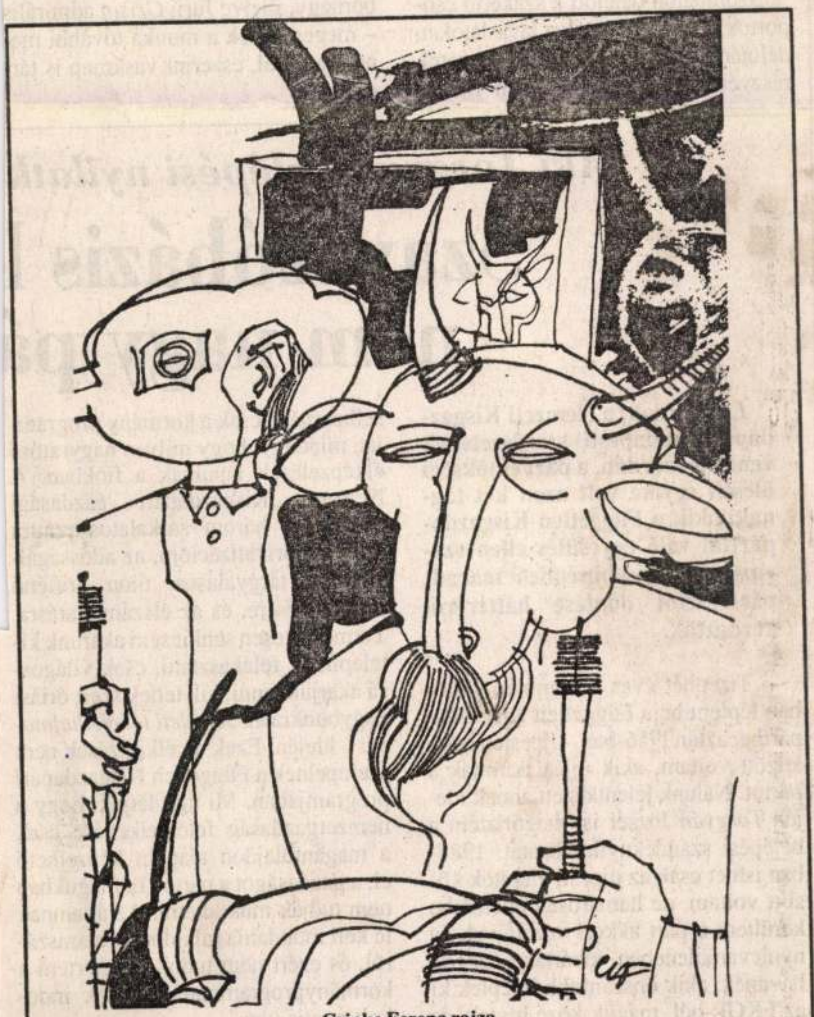

Czinke Ferenc rajza

Hazai tudósítások

Annus–Grisin-tárgyal

Szakértők előtt a k károk jegyzőkö

A szovjet fél pénteken, a magyar pedig szombat délelőtt adta át azokat a dokumentumokat, amelyek alapján a tárgyaló delegációk kialakíthatják a szovjet csapatkivonások gazdasági és pénzügyi kérdéseivel kapcsolatos álláspontjukat – tudtuk meg *Szemerei* László alezredestől, a Honvédelmi Minisztérium sajtóosztályának munkatársától.

Szombaton délelőtt a szakértő csoportok tanulmányozták a javaslatokat, délután pedig a küldöttségvezetők részvételével plenáris ülésen folytatódtak a tárgyalások. A szakértői munkacsoportok tovább tanulmányozták a javaslatokat. Folytatódott a környezetvédelmi károk felmérésének eredményeit tartalmazó jegyzőkönyvek átvizsgálása. Ebbe a munkába újabb szovjet szakértő kapcsolódott be.

A plenáris ülésen a szakértő csoportok meghallgatása után folytatódott az álláspontok tisztázása, az átadott javaslatok megvitatása. A küldöttségvezetők – *Annus* Antal altábornagy, illetve Jurij *Grisin* admirális – megegyeztek a munka további menetrendjéről, eszerint vasárnap is tárgyalnak.

Aki Torgyán belépési nyilatk

Szavazóbázis l nem nagy pá

***Lányi* Zsolt, a Nemzeti Kisgazdapárt budapesti szervezetének vezetője szerdán, a párt elnökségi ülésén egyike volt azon két tagnak, akik a Független Kisgazdapárttal való egyesülés ellen szavaztak. A kisebbségben maradt pártvezetőt döntése hátteréről kérdeztük.**

– Tizenhét éves koromban, 1946-ban léptem be a Független Kisgazdapártba, aztán 1956-ban, Újpesten azok között voltam, akik újjáalakították a pártot. Nálunk jelentkezett annak idején *Torgyán* József is, megőriztem a belépési szándéknyilatkozatát. 1988-ban ismét csak az újpesti alapítók között voltam, de hamarosan ellentétbe kerültem a párt akkori vezetőivel, és nyolcvankilencben kizártak. *Szeghő* Istvánék, akik önszántukból léptek ki az FKGP-ből, maguk közé hívtak, és így lettem tagja a Nemzeti Kisgazda-

selhet mást, csak a kormány programját, mindegy, hogy milyen nagyratörő elképzelések lapulnak a fiókban. A Nemzeti Kisgazdapárt gazdasági programja három sarkalatos pontra épít: a reprivatizációra, az adósságállomány tárgyalásos úton történő csökkentésére, és az elszámoltatásra. Természetesen senkit sem akarunk kitelepíteni, felakasztani, csak világossá akarjuk tenni, kik tettek szert óriási vagyonokra az *„eredeti tőkefelhalmozás"* idején. Ezek a célkitűzések nem szerepelnek a Független Kisgazdapárt programjában. Mi úgy látjuk, hogy a nemzetgazdaság felemelkedése csak a magántulajdon alapján képzelhető el, a gazdaságot a pártok önmagukban nem tudják működtetni. Az államnak le kell mondania tulajdonosi státuszáról, és ezért nem tudok egyetérteni a kormányprogrammal, bár sok indokolt pontja van.

– Ön szerint milyen lenne a helyes kisgazdaprogram?

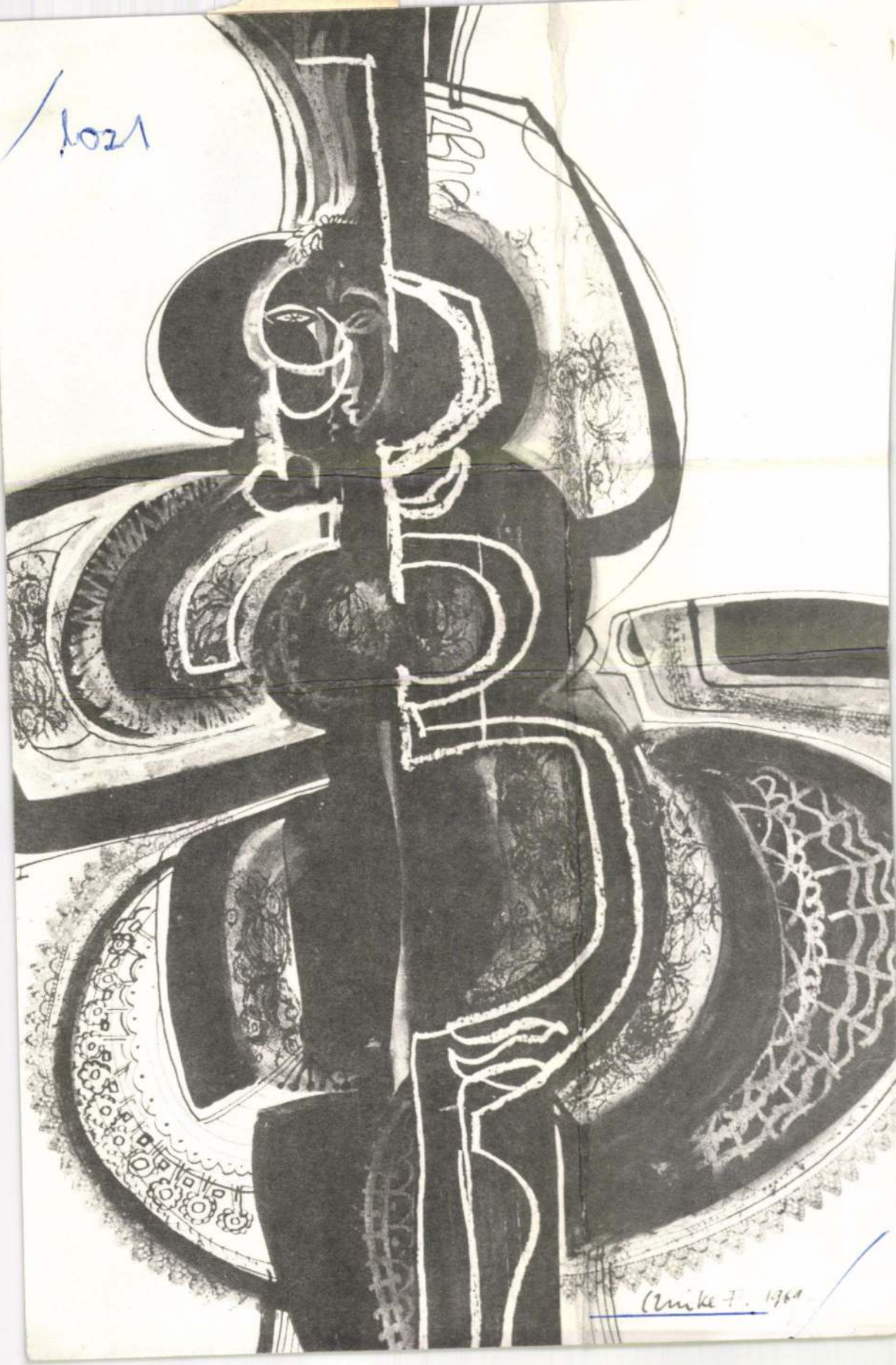
1021
Anike F. 1969

ÉLETÜNK

irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat

1979 8

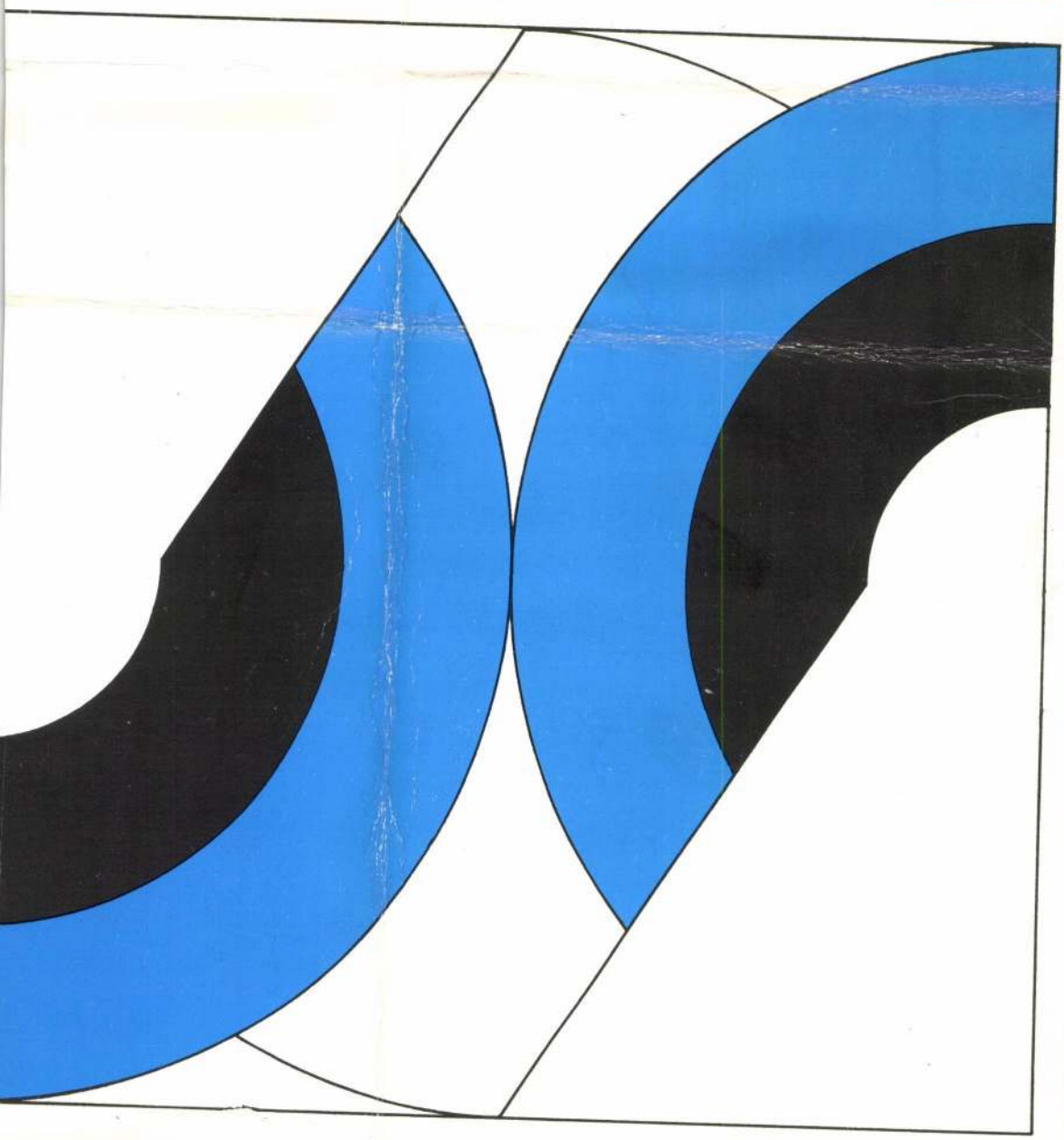

Czinke Ferenc

Czinke Ferenc rajza

Magyar

fa kerülő, XIV. küldöttközgyűlése alkalmából kitüntetési ünnepséget tartottak. Az ünnepségen *Tóth* János, az MTESZ főtitkára köszöntötte a kitüntetetteket, majd *Fock* Jenő, az MTESZ elnöke 16 MTESZ-tisztségviselő

jas; **Heim** János, a Dél-magyarország Magas- és Mélyépítő Vállalat termelési igazgatója; **Horváth** Ferenc mérnök, nyugdíjas; **Juhász** József, a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem tanára; **Kálmán** Gyula közgazdász, Tolna megyei MESZÖV elnöke; **Kn** János középiskolai tanár

Czinke Ferenc

Rajz

Magyar Nemzet 1986. VIII. 16.

Czinke Ferenc

Hétfő, 1987. január 19.

A Magyar Nemzet Galériája

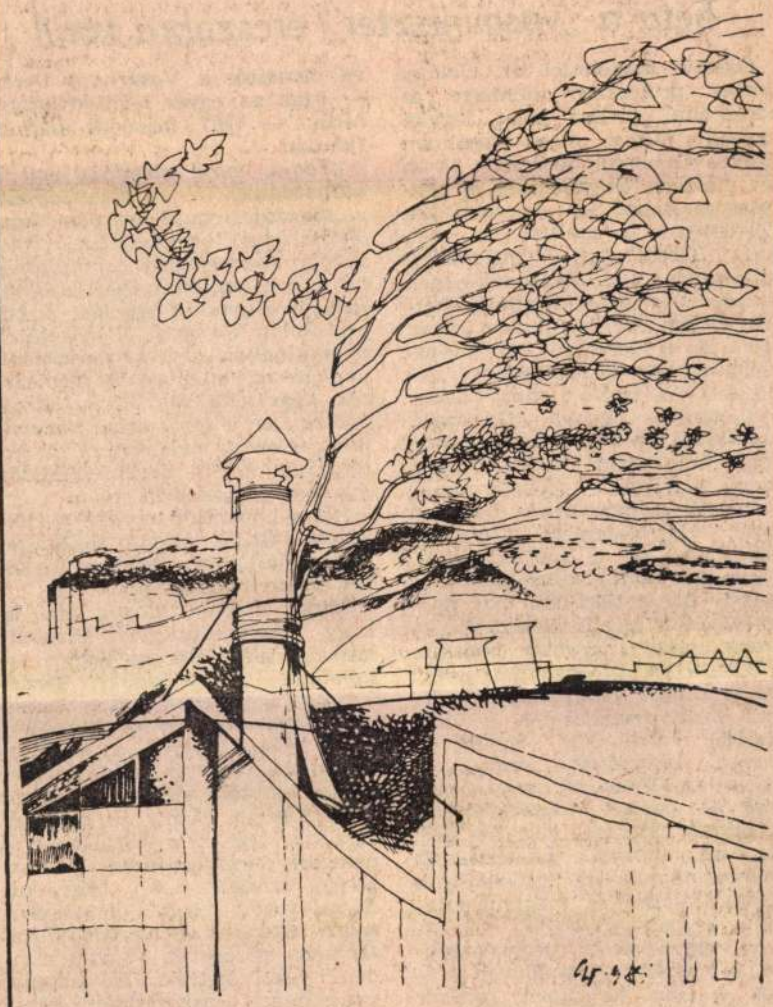

Czinke Ferenc rajza

fesszor által írt korrekcióját. Cikkemből is nyilván kitűnik, hogy Baross Gábor *közlekedési miniszteri színre* lépésének éppen százéves jubileumát ünnepelhetjük. Értem ezt úgy, ahogy írtam: 1886. decemberében lett kereskedelmi és közlekedésügyi miniszter. Az is való, hogy ahogy megírtam: Baross Gábornak *mindössze nyolc* évet adott a sors, hogy reformjait keresztülvigye, mert háromévi államtitkárság és ötévi minisztersége összesen nyolc. Minisztersége kezdetén jelenthette be a parlamentnek, hogy az addig költségvetésileg inaktív MÁV 1886-ban már nyereséges volt és a közlekedési tárcának nincs nagyobb összegre szüksége, mint amennyit addig elé is kapott. Magyarország összes vasúti vonalai — a „kis, családi vonalakkal" együtt — tízezer kilométert számláltak. Abban az időben az osztrák vasutak is passzív költségvetéssel dolgoztak, Baross volt az első, aki az európai szakemberek őszinte bámulatára kirántotta a magyar állami és magánvasutakat a bajból.

Az úgynevezett jegyzőségekkel — szerény véleményem szerint — sem tévedtem. Amikor Ferenc József 1886 december végén miniszterré nevezte ki, a sajtó sokat foglalkozott vele. Így írtak: „Baross Gábor közéleti pályáját Trencsén vármegyei *al-*

...előadója, majd elnöke közoktatásügyi bizottságnak, mely utóbbi minőségében tapintatosan vezette a legfontosabb közoktatásügyi alkotások egyikét, a középiskolai törvény előkészítését, nemkülönben azt a parlamenti enquéte-et, melyben a felekezetek képviselői oly heves harcot vívtak az állam azon követelményei ellen, melyeket ez az oktatásügy körül érvényesítendők gyanánt állított fel".

(Ez a bonyolult mondat a felekezeti iskolák állami segélyezésére s általában a felekezeti iskolák létére vonatkozik.)

Ennél fogva igazság az is, hogy közlekedésügyi államtitkársága előtt Baross Gábor iskolaügyi, sőt vallásügyi kérdésekkel is foglalkozott. Sajnos, egyik *egykorú* „hiteles forrásom" nagy lelkesedésében a kultuszállamtitkárságot is neki ajándékozta. Ezt tőle vettem át. Dehát ez is csak azt bizonyítja, mennyire aktív volt ez a fiatalember s nemcsak lelkesedéssel, hanem buzgó szorgalommal, nagy tudással fogott minden megbizatásához. Szerette is, ha *vasminiszter*-ként emlegetik. Viszont minden beosztottjától is hasonló szorgalmat, szakértelmet követelt, ha már önmagához sem volt kíméletes.

Ez is volt korai halálának oka. A Vaskapu szabályozásánál tett látogatása alkalmával kapott

ELIAS LÖNNROT MUNKÁIBÓL

Fejből fújom verseimet

Nem különb a kovácsmester
nem forróbb a fújtatója
ha szénmezőn szülte anyja
barna szén közt babusgatta
iskolákat nem ismertem
más országba nem mehettem
nem sieltem lapp lankákon
nem eveztem észt vizeken
fejből fújom verseimet
véremmé vált igéimet
szemenszedett szavaimat
lépésenként leltem őket
tuskóásáskor találtam
hajtásokból húzogattam
vessző-vágáskor gyűjtöttem
háncsolás közben halmoztam
kis pulyaként pásztorkodtam
tülkösöket terelgettem
mézes fűvel benőtt parton
vertarannyal virágoson
kiálló kerek kövek közt
föl-fölfénylő kristályok közt
százszám fútt a szél szavakat
az enyhület ezret hozott
szavakból sorokat sodort
vers-hullámot hömpölygetett
ezeket én egybeszedtem
gombolyaggá göngyölgettem
tettem házam hiújába
aranyozott aborába
vasveretes vékácskába
ragyogó réz-rekeszekbe

Virágként virultam otthon

Virágként virultam otthon
apám ölében örvendtem
hívott apám holdfényének
anyám piros pirkadatnak
búvármadárnak bátyám
szépséges szemlingnek néném
máshoz mentem menyecskének
szérűn át a szomszédunkba
szólít apósom szánroncsnak
alattyánnak az anyósom
sógoruram sártörlőnek
ángyom átkozott áspisnak
jaj csak egyszer jó lehetnék
arra egyszer alkalmatos
füstfelhőként fölrepülnék
ködgomolyként kipárállnék
levélkeként ellebegnék
szikraszórással szökhetnék
nincs menekvés madár módra
nem lebeghetek levélként
szikra-szárnnyal nem szállhatok
füstként se futamodhatok

Az ismeretlen halál

Nem tudja a terhes asszony
szerencsétlen szülőanyám
mi lesz sorsa magzatának
hol vérzik ki vörös vére
tópartra vagy tengerárba
tenger végtelen vizére
svédországi sásosokba
szászországi szorosokba
temetik-e tűz hamvába
vetik csontját vár árkába
vagy vándorol vadon erdőt
csalitokat csöndes mezőt
mind meghaltak rokonaim
mind meghaltak tisztességben
csak én halok rossz halállal
rossz halállal hitvány módon
csak én veszek vörös vízbe
fulladok a folyóárba
fölfordulok faluszélen
koszfészekben kutyaólban
varjak szállta vetéseken
nyomorú nyavalyám múltán
hazátlan hitvány halottként
hollók tépdesik húsomat
varjúcsapat issza vérem
csontjaimat kövek közé
szirtre hányják szerteszórják
tavaszi szél terelgeti
felszél fújja fújdogálja
szállítja a szigetpartra
kerek kővel kirakottra

Volna nékem vitéz kardom

Volna nékem vitéz kardom
vitéz kardom vitézségem
lovagolnék leányföldre
házasodnék három nővel
kamaszlánnyal s korossal is
középkorú asszonnyal is
középkorút dolgoztatnám
korostól a tudást kapnám
kamaszkát meg kacagtatnám

HIDEG ANTAL FORDÍTÁSAI

„...Egy Ossiánnal állandóul mérkőzhetik"

Lönnrot és a Kalevala

„Messze tűnünk és még
emlékünk is eltűnik innen,
Suomi, ezertavú táj
nem tűnik el soha már."
(Elias Lönnrot)

Nem lehet elfogódottság nélkül szólnom róla. Elias Lönnrot egyénisége és hátrahagyott életműve tiszteletet parancsol a napjainkban élő számára is. Az általa hőn szeretett, „szép hon" földje 100 éve fogadta magába testét. Személyének varázsától nehéz szabadulni. A Kalevala és a Kanteletar úgy tartozik életemhez, mint a Toldi vagy Kriza János Vadrózsák-ja.

Vibráló, izgalmakkal teli világban, a változó, alakuló Finnországban, azzal együtt élve teljesült be élete. A XIX. századi közállapotok egyik meghatározója volt a nyelvi kérdés, hasonlóan a magyarországi helyzethez, mégis sajátos módon: a *finn* gyermek *svéd* nyelven való iskoláztatása az *orosz* birodalmon belül folyt. 1809-ben ugyanis I. Sándor orosz cár az ekkor zajló svéd—orosz háború során Porvooban bejelentette az évszázadokat jelentő svéd uralom megszüntét, s a finnországi területek Oroszországhoz való csatolását. Az akkori, a napoleoni háborúk meghatározta világpolitikai helyzetnek köszönhetően a finnek státusa különb lett az orosz birodalom népeinél, azonban a finnországi életbe, viszonyokba beivódott több száz éves svéd uralom felszámolása, a fejekből, nyelvből, irodalomból és társadalmi kapcsolatokból és az igazi „suomiság" megteremtése nem volt olyan könnyű és egyszerű, mint a politikai, területi hovatartozás egy tollvonással való megváltoztatása.

A finn nyelv nem volt hivatalos nyelv Finnországban, az oktatás kezdetben még alapfokon sem ezen a nyelven folyt. Mikor Lönnrot 1835-ben Finnországban elsőként tartott finn nyelven egyetemi előadást, az skandalum volt, mivel az ekkori időkben még a középfokú oktatásnak sem a finn volt a nyelve. Majd csak 1858-ban nyitja kapuit az első finn oktatási nyelvű gimnázium Jyväskylä városában. A hivatalok nyelvévé pedig csak azután vált, miután 1863-ban J. V. Snellman javaslatára elfogadták a nyelvi törvényt, amely az ország történelme folyamán először emelte a finn nyelvet a svéd *mellé* hivatalos nyelvvé.

Ez a néhány tény is sejteti: nem könnyű a helyzete annak, aki Finnországért, annak népéért akar valami meghatározót tenni. A véletlen révén egyetemre jutott Lönnrot indulásakor, életét végig kísérve nem feledhetjük ezt sem. Így érthető: hogyan lesz az orvosnak készülő ifjúból népe öntudatának ébresztője, szinte szándéka ellenére.

Runeberg, Snellman és Lönnrot — három hosszú életű férfiú, akiket a véletlen ifjúkorukban egymás mellé sodort, s miután egymást megismerték és megszerették, életük végéig egymáshoz közeli barátságban meg is tartott. Ők hárman azok, akik finn Petőfiként, Széchenyiként és Arany Jánosként, Kriza Jánosként befejezték elődeik munkáját, s miközben ezt tették, új utakat nyitottak, amelyeken még életükben elindult az új Finnország.

Mi az, ami összehozza hármójukat? Az előbbiekből adódik a válasz: a történelmi szituáció, a korszellem, s ezen belül a nemzeti kultúra és nyelv fokozott előtérbe kerülése, amely az ismert okoknál fogva, miképpen Magyarországon, azonképpen Finnországban is, politika is volt. Az egyetem, mint mindenhol, a rebellió, a protestálás és az ellenállás fészke. Az egyetemi ifjúság nyughatatlansága termi sokszor a meghatározó eszméket, tetteket.. A turkui egyetemen sem volt másként. Az egyetemi

CZINKE FERENC

Akik Radnóti és a hozzá hasonló férfiak magyarságában kételkedtek, valójában a magyar kultúra nagy hasonlító energiáiban kételkedtek. Más szóval: azok történelmükhöz méltatlan, ostoba, műveletlen, útszélien durva magyarok voltak. A Radnóti-féle férfiak és az említettek között a különbség óriási volt. Radnóti a fáradságot nem kímélve megtudta: miért szereti, miért érdemes szeretni anyakultúráját, míg amazok arról mondták, hogy szeretik, amit nem vagy alig ismertek.

Radnóti — felsőfokú képességei folytán — „elmehetett volna" angolnak is, és értékes angolnak! De vajon azok, akik az ő magyarságát kétségbe vonták, mennyire értékes angolok, franciák stb. tudtak volna lenni! És mennyire értékesek voltak, mint magyarok? Radnótit épp a választás, a magyarság választása teszi *mélyen* magyarrá. Hogy ő választhatott volna egyebet is, de *mégis* ezt választotta. Míg az ő magyarságában kételkedők vagy azt éppen tagadók aligha választhattak volna más nemzetiséget. Ez a paradoxnak tűnő gondolatmenet hasonlít ahhoz, amit a „felnőttkeresztelők" a vallásról mondanak. A megkeresztelt csecsemő mit sem tud vallásáról, tehát nincs szabadsága a választásban. A felnőtt tudja csak, mivé keresztelik!

Radnóti azt mondotta: ide tartozom, és felső fokon tudta: mihez, kihez? Az ő magyarságában kételkedők vagy azt tagadók azt mondották: ehhez a néphez, kultúrához tartozunk, de nem tudtak róla semmit vagy csak igen keveset. A hovatartozás két kijelentése emberi, erkölcsi és gyümölcsöt termő *minősége* között hatalmas a különbség! Nem lehet kétséges: az örök Radnóti Miklósok javára.

Végezetül szóljak néhány szót e tanulmány módszeréről is.

Mindig inkább a versekből indulok ki, azokból bontom ki azt a kisebbségpszichológiai analízist, amely a lényege volna eme kacskaringósan hosszú írásnak. A tisztelt olvasó tehát elsősorban ne irodalomtörténetet s poétikai elemzéseket várjon. (Ilyesmi e tárgyban már sok volt, s még lesz a jövőben is.)

Írásom tehát mindenekelőtt pszichológiai tanulmány. Stíluspszichológiai, kisebbségpszichológiai, történelempszichológiai. Nem „mélylélektani", hanem — ha szabad ezt mondani — *„magaslélektani", amennyiben főként a legmagasabb szellemi és érzelmi (az anyanyelvi, anyakulturális) kötődésből vezeti le a hovatartozás igazi gyökerességét. E hovatartozásérzet nagy mélységét és visszafordíthatatlanságát.*

Ha ugyanis a fiúgyermekek anyavonzalmát (ésatöbbit) mélylélektani tárgynak szokás mondani, úgy itt a kultúra, a nyelv iránti igézettség vonzó tényeiről, tehát valami magasabbról, szellemibbről s némileg történelmibbről lesz szó, amely ugyanakkor magyarázatukban éppúgy megtalálhatja a maga érzelmi, sőt ösztöni ágyát, akárcsak a mélylélektanban a nemiség, meg egyebek. Sőt: utóbbiak — a szexuális tényezők — is bevonhatók a „magaslélektanba", mint olyanok, amelyekre erősen hatnak a kulturális, szellemi faktorok.

A tanulmány első fogalmazványa elég rég (1980—82 táján) elkészült s csak most — a bevezető utólagos írása közben — juthattam hozzá a viszonylag teljes — és eddig nagyrészt kiadatlan — Radnóti-naplóhoz. Nem csekély örömömre szolgált, hogy noha én minden lélektani és egyéb következtetést *pusztán a versanyagból*, a szikár életrajzból, és persze történelmi korsejtéseim alapján vontam le, a *később* megismert Napló alapján mégsem kellett semmiféle lényegbevágó módosítást elvégeznem. (A Napló-idézetek a szövegben tehát utólagos ékelések, támasztékok. Ez ugyanakkor azt is bizonyítja, hogy Radnóti intimebb élete — Napló — és a versek lélektana között a legcsekélyebb ellentmondás sincsen. Sőt: a vers az intimebb s a napló „társaságibb", ami költők esetében természetes is.)

Persze, nem tudtam volna kellő indulattal elemezni életét, költői mivoltát, ha saját életemben is nem lett volna olyan nehezebb korszak, amely — persze csak kisebb részében — analógiába hozható a Radnótiéval és általában minden olyan költőével, akinek gondolatvilága, észjárása, stílusa, esztétikai ízlése és főként magyarsága megszenvedett. E megszenvedettség által fényesen állhat elénk az erkölcsös szépség vagy még inkább a szép erkölcsösség maradandó platinaváza.

Hangsúlyozom: e kép *az én képem* Radnóti lelkivilágáról, „verslélektanáról". Szuverén kép, amely azonban életrajzilag megalapozott. Úgy éreztem, jogom van e szuverén képhez, mert szeretetem, megbecsülésem a költő, az ember és a magyar iránt éppúgy feljogosít erre, mint ahogy bármely festő, szobrász is ábrázolhatja őt szelídebb arcúnak vagy épp fanatikusabb szeműnek. Akár realistán, akár expresszionistán, absztraktabb módon megjeleníteni. Másoktól elhatárolt látásomban, szemrésemben magam sem féltem a gyökeres és sűrű absztrakcióktól.

Búcsúzzék a bevezető általános szavakkal az Olvasótól. a nemzetté válás rég kezdődött s szerintem még sokáig tart, mert minden frissülés a nemzet új energiáit jelenti, mely a régit is átjárja, gyümölcsözőn átitatja. A régibb és frissebb etnikai minőségek termékeny találkozásának lehetünk tanúi.

A *nemzetté válásra* gondolva sosem feledhetjük el az ókori görög bölcselők megadta „világkomponenseket", azt a néhány alapelemet, melyeknek számát Empedoklész végül is négyben állapítja meg: tűz, levegő, víz és föld. Nos, költőibbre fordítva a szót: a népek is így, efféle őselemekből (ősetnikumokból) alakultak ki. És amiként az univerzum egységének nem mondhat ellent a *több* őselem jelenléte, ugyanúgy a népek, nemzetek egységének sem mondhat ellent a sok etnikumból való egybegyúródás-olvadás. (Sőt mindez másképp el sem képzelhető, csakis "sokból-egy, egyből-sok" alapon.) Hogy melyik — ki — volt előbb? Az empedoklészi felsorolás sem lehet időrendi (kronológiás), jóllehet a föld, mint „őselem" később jött, ifjabb, mint a levegő, hiszen épp ez utóbbi alkotja azt az áthatolható teret, „űrt", amelyben a nála kevésbé áthatolható (tehát szilárd) föld helyét meglelheti. Az a mivoltuk, hogy „később jöttek", nem vitatja el „őselem" természetüket.

Az egységet, együvé tartozást persze az idő, a történelem kohéziót adó, külsőleg ránk nehezedő energiája is szentesíti, nemcsak a bennünk, részekben meglevő egybetartó, egymást vonzó erő. S mint ahogy ütközések nélkül nincs mozgás, és mozgás nélkül nincs ütközés, éppen így keveredés, elegyedés és vegyülés nélkül sincs új meg új összetartás vagy mélyebb egység. Mindig csak a némileg különbözők tarthatnak össze, mint ahogy csupán a sok irányból, sokféle nagyságú és természetű folyók futhatnak össze a deltákon át a tengerekbe. Tudja-e a Duna a Fekete-erdőnél, hogy képes lesz tengervízzé válni a Pontus Euxinus kinyújtott három ujjánál? E deltás „három ujj" végül is a tenger bekebelező tenyeréből nyúlik-e ki vagy már hamarabb, a Duna mereszti mohó ujjait a tenger felé? Az időrend másodlagos. A lényeg: a Duna vize a tengeré, mint ahogy a Maros vagy a Tisza a Dunáé lett.

Kívánom, ez az írás jól szolgáljon! Segítse a rég áhított, keményé integrált anyanyelvi-kulturális öntudat kialakulását, a honi származástudatok konvergenciáját. Bármely devergencia (széttartás) csupán *epizód legyen* az egybefutók, összetartók határain belül. Párálhat-gőzölöghet a víz, ha kerek medrében megmarad a tó, nem árad ki és nem apad el. Ez az enyhe pára, e „füstölgés": — mindössze *ennyi* legyen, ami megkurtítja egységünket, életünket e mederben, históriánk földrajzi ágyában — tájainkon.

(1983—84)

LENKEY EMLÉKE **CZINKE FERENC RAJZA**

Czinke Ferenc

Czinke Ferenc rajza

gekkel most kezd ismerkedni a világ. A becslések szerint a ciklodextrin-piac ötévenként megtízszereződik. A világpiaci kereslet 1980-ban tíz tonna volt, 85-ben elérte a száz tonnát, 1990-re pedig már ezer tonnát jósolnak. A ciklodextrin-kutatásban Japán és Magyarország áll az élen. Ahhoz, hogy ezt az előkelő pozíciót megtartsuk, hogy az eddig befektetett szellemi tőkét kamatoztathassuk, létre kellett hozni a győri kísérleti üzemet — vezetőjét, Szejtli Józsefet akadémiai díjjal tüntették ki —, amely az eddigi laboratóriumi méretekhez képest tetemes mennyiség, évente 130—

A Néprajzi Múzeumban két kerámiabemutató nyílt pénteken. A Duisburgi Múzeum vendégtárlata a Rajna vidéki kerámiaművészetről nyújt áttekintést mintegy 300 régészeti és néprajzi emlékkel, a VIII. és XX. század között készült használati és dísztárgyakkal. A budapesti Néprajzi Múzeum gazdag gyűjteményéből állították össze a legjelentősebb hazai kerámiaközpontok és -műhelyek működését és termékeit áttekintő bemutatót. A zömmel XVII—XIX. századi munkákat tartalmazó kiállítást ezt meg-

NSZK-ban és Auszt-

Czinke Ferenc

Rajt

Magyar Nemzet 1987: V.6.

ALMÁSI TIBOR

A PATKÓ IMRE GYŰJTEMÉNY

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM
GYŐR, 2000

CZINKE FERENC
1926 -

Festő, grafikus, Munkácsy-díjas, Érdemes- és Kiváló Művész. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán Szőnyi István tanítványa volt. A hatvanas és hetvenes években több hónapot töltött Rómában, de tanulmányúton megfordult Törökországban, Ausztriában, Lengyelországban, Bulgáriában, Csehszlovákiában is.

Vendégtanárként tanított Svédországban és Finnországban, 1990-ben pedig kinevezték a Sárospataki Főiskola címzetes tanárává.

Kétszer vett részt - 1976-ban önálló gyűjteményes anyaggal - a Velencei Biennálén. Művei egyéni és csoportos tárlatok keretében eljutottak Rómába, Torontóba, Pekingbe, Ankarába, Berlinbe stb.

Sokoldalú művészként könyveket ír és illusztrál, murális alkotásokat, újabban komputer-grafikákat is készít. Tagja az UNESCO Nemzetközi Képzőművészeti Szövetségének.

KŐMIVES KELEMENNÉ, 1969
papír, linómetszet, 350x257 mm.
j.b.l.:5/10 j.l.: Szeretettel Patkó Imrének, hogy legyen valami a falon, ha már bejárta a világot Czinke Feri 1969.
Ltsz.: K. 85.313.1.

ÖZVEGY
papír, tus, 305x218 mm.
j.j.l.: CZ.F.
Ltsz.: K. 85.341.1.

NÓGRÁDI PÁSZTOR, 1970
papír, tus, 310x215 mm.
j.j.l.: CZ.F. 970.
Ltsz.: K. 85.342.1.

KICSIT ÁZOTTAN, 1970
papír, dombornyomás, 362x328 mm.
j.b.l.: Bartók:Kicsit ázottan, 1970
j.l.: Czinke Ferenc
Ltsz.: K. 85.421.1.

"A művész már ilyen; azért alkot, hogy meg ne haljon... Pedig tudja, nincs váteszi szerepe, de azt hiszi, a Napnak, Holdnak, csillagoknak, pont arra van szüksége, amit ő tesz, valami sámánisztikus erőre, s hisz is benne, hogy erővel és idővel győzi..., - pedig a feladat nagyobb !!!" -

Czinke Ferenc

IRODALOM

Czinke Ferenc kiállítása. Budapest - 1969. Katalógus.
Czinke Ferenc kiállítása. Tihany - 1990. Katalógus Asperján György előszavával.
Czinke Ferenc kiállítása. Salgótarján - 1996. Katalógus Rideg Gábor bevezetőjével.

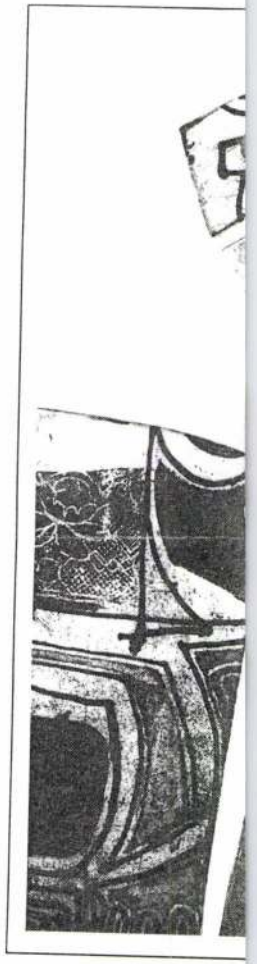

Kics

CZINKE FERENC
1926-2000

A zemplén megyei Nagyrozvágyon született. A Képzőművészeti Főiskolán Szőnyi István növendékeként végzett. 1953 óta szerepelt kiállításokon. 1969-ben a Műcsarnokban, 1977-ben a Nemzeti Galériában – közben Miskolcon, Hódmezővásárhelyen és Békéscsabán – volt önálló tárlata. Bulgáriában, Csehszlovákiában, Ausztriában, Olaszországban (három alkalommal is) bemutatták alkotásait, utóbbin nemzetközi díjat is nyert. 1961-ben Derkovits-ösztöndíjat, 1965-ben SZOT-díjat, 1968-ban Munkácsy-díjat, 1975-ben érdemes művészi címet kapott. Számos pályázati és kiállítási díj tulajdonosa.

Művészetében egy természetelvű, az emberi jelenségeket humanizáló, és egy elvonatkoztatottabb, a természeti formákból kiinduló tendencia munkál; mindkettőben az élő világ közös múltját tárja elénk. Kedvelte, kötődött a romantikához, Bartók barbárnépi hőseihez, a mítikus-kultikus tartalmakhoz. A fa- és linómetszés kiváló művelője volt.

1993-ban lapunk egyik írásában így vall:

„... Nagyobb erők kényszerítő kötelékeiben táncolsz, ha szabad vagy is, mégis gúzsba kötve öncenzurázol! Aztán már semmi sem érdekel, annyira szabad vagy, hogy bebábozódhat a lélek. Itt a víz csöndje, s a fehér sirály halála szövetkeznek egymással, mint a halotti lepel. Szüntelen viaskodás egy rajzban is... Meg aztán: itt, az örök viszony; ember és természet, belső hullámhosszunk kavargón összetalálkozik az élő és holt természet tükörképével, s ez nem csak ökológiai probléma.

Csak az Isten mentsen meg a kalandoroktól, annak cinkosává válni, kicsit beüvegesedett szemmel átnézek mindenen, csak a jobb felé ácsingózhat az ember.

S még azzal is számol, hogy a sirályok soha nem halhatnak meg. Megcsalatva, elárulva lehetsz egyedül, lélekvesztően a víz hullámain kék vizen fehér tollakkal, barkaág, azaz Remény."

Mélyen szántó gondolatok. Érdemes merengeni, hosszan gondolkodni bennük. Czinke Ferenc hirtelen halála nemcsak a képzőművészeti életnek pótolhatatlan vesztesége.

Geröly Tibor

KARÁCSONY A KÉPZŐMŰVÉSZETBEN

Az itt szereplő képek a Karácsony, a béke és szeretet gondolatát, hangulatát hordozzák. Többségük nyilvánvalóan és egyértelműen a Betlehemi Kis Jézust ábrázolja a pásztorokkal és a három királlyal. Örömmel látjuk karácsonyfánk alatt **Kaszner Margit** jászkiséri népművészeti hitelességű kis alakjait. **Jáki Ferenc** faragott jelenetét sem kell magyarázni. Ugyanígy **Göböly József** üvegablak-tervét, **Szántó Kovács Tünde** rekeszzománc munkáit, vagy **Szeiler Irén** Kisjézusát. Telitalálat **Rosta Erzsi** „Harangok" című zománcképe. Ugyancsak dicséretet érdemel **Zsedényi Lilla** ikon-másolatának szín- és formavilága.

Többen a karácsony táj-környezetét mutatják be Így **Szemenyei Klára** kivilágított templomot, **Botár Edit** havas Kolozsvár-t. Hóval ködös tájképpel idézte december hangulatát: **Bak Péter Róbert, Kálmánfi János, Körtvélyessy Magda, Bognár Ilona** vagy **Nagyné Beke Anikó** is. Festői erényeket mutat **N. Pető Ilona** „Álom-Mikulás"-a és **Urbán L. Valéria** hangulatos jelenete. **Venczák Mariann** szépen formált, csiszolt technikájú alakja jól illeszkedik a kiállítás képsorába.

Néhány kép értelmezése külön is figyelmet érdemel. Ilyen Kiss János mítikus alakja a „Mindent látó" békesség őrzője szürrealis fölfogásával és különleges színvilágával.

Az ábrázolás három lehetséges módja (mimetikus, hangulatérzelmi és jellel, jelképekkel utaló) közül **Juhász Erika „Vizitációja"** érzelmi-expresszív festői megnyilatkozás. Az illusztratív tárgy, téma csak sejthető, alig fölismerhető.

Fieber Béla jelekkel (gyertyák, fények, sugarak) metafórákkal utal karácsony fényeire, a születés misztériumára.

Manyák Mariola „Angyal"-a szürreális világ közegéből bíztató jelenés számunkra. **Ökrös András** „Madonná"-ja jó kompozíció, a dinamikus rajz, a dekoratív színvilág miatt kedvező összhatású. Ám eklektikusság, formai következetlenség miatt fenntartásokra ad okot. Meg kell találnia saját, egyéni stílusát.

A fejlődésért mindenkinek küzdeni, tanulnia kell, ez erőfeszítést követel. Senki sem pihenhet nyugodtan a babérjain.

Köszönöm a huszonnégy kiállító részvételét. Sikerült az idelátogatóknak élményt adó tárlatot rendeznünk. Méltó a közelgő ünnep eszmevilágához.

Molnár József

(Elhangzott 2000. december 11-én a Művészetbarátok Galériájában.

A tárlaton **Guti Ferenc, Molnár József** és **Tábori Zsuzsánna** (D.a. festménye is szerepelt.)

A kiállítás rendezésében és a nyitóünnepség előkészítésében vállalt munkájáért Manyák Mariolonak ezúton is köszönetet mondunk.

***Jáki Ferenc** saját versét mondta el, **Szabó Gyula Győző** a Dévai Nagy Kamilla alapította Krónikás ének-zenei iskola hallgatója karácsonyi dalokat énekelt.*

Czinke Ferenc Nógrádi Megyei Hírlap 1996 X. 26

MUNKATÁRSUNKTÓL

CZINKE FERENC EGYÉNI TÁRLATA SALGÓTARJÁNBAN

Az ünneplés árjában

70 éves a mester. *Czinke Ferenc* 1926. október 20-án született a bodrogközi Meszesketanyán. A hosszú utat bejárt, hazánknak világszerte elismerést szerző festőművész, grafikus és tollforgató egyéni tárlatát ünneplő közönség előtt nyitották meg tegnap délután Salgótarjánban, a Nógrádi Történeti Múzumban.

Czinke Ferenc a tanyavilágban végezte elemi iskoláit. Középiskolába Sárospatakon, a Református Tanítóképző Intézetbe járt és rajztanári diplomát szerzett a Magyar Képzőművészeti Főiskolán. A Nékosz tagjaként alapítója volt a Dési Huber Képzőművész Kollégiumnak. Derkovits-ösztöndíjasként esztétika tagozatot végez, majd a Római Akadémia ösztöndíjas volta. 1968-ban és '72-ben több hónapot töltött Rómában, 1978-ban elnyerte az olasz kormány támogatását. Tanított Svédországban, Finnországban. 1964-től a salgótarjáni Madách Gimnázium, majd a Bolyai János Gimnázium tanáraként dolgozott, ahol megszervezte az ország első iskolagalériáját. Tagja a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének, valamint az UNESCO Nemzetközi Képzőművészeti Szövetségének. Több hazai és folyóirat közölte glosszáit, novelláit, tanulmányait. Magyar–német nyelvű mesekönyve jelent meg, könyveket tervezett, illusztrált. Amerikától Európán át Kínáig szerepeltek a képei a kiállításokon. Számos jelentős művészeti kitüntetést kapott. Salgótarján és Pácin díszpolgára, katalógusában így vall magáról: „Hetvenéves korára az ember mind jobban magára marad..."

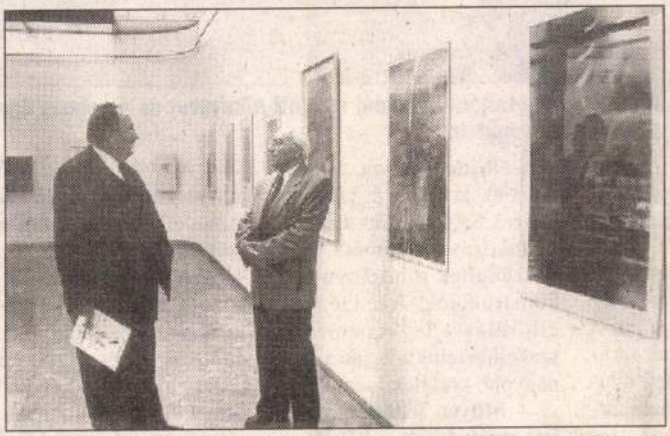

Bereczky Lóránd művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója ajánlotta az érdeklődők figyelmébe Czinke Ferenc festőművész, grafikus egyéni tárlatát

Rozgonyi István vezényletével a Bolyai János Gimnázium leánykara, majd *dr. Horváth István* múzeumigazgató köszöntötte az ünnepi alkalomból megjelent közönséget.

A mester, a tanító kiállítását *Bereczky Lóránd* művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitotta meg, méltatva Czinke Ferenc emberi tisztaságát, igazságszeretetét, munkásságát. *Baranyi Ferenc* költő, a barát, a művész Bukott angyal elnevezésű sorozata, Zuhanás című képe által ihletett versét szavalta el. Czinke Ferenc, anekdotázó hajlamához hűen, a közönséget olykor mosolyra fakasztva és mélyértelmű szavaival elgondolkodtatva köszönte meg az ünneplést. A múzeum emeleti nagytermét zsúfolásig megtöltötték az életmű és alkotója előtt tisztelgők. Virággal, meleg szavakkal, öleléssel köszöntötték és Czinke Ferenc talán egy kicsit megérezhette, hogy nincs egyedül.

vállalkozásai. A Budapest Bank Rt. egyre nagyobb szerepet játszik – Nógrád megyében is – a kis- és nagyvállalkozások működőképességének fenntartásában.

Az alig tízesztendős múltra visszatekintő BB Rt. salgótarjáni fiókjának lakossági és kisvállalkozási üzletágvezetője, *dr. Sági Péter* azt hangsúlyozta egy minapi sajtóbeszélgetésen, hogy a hitel évszázadok óta a gazdaság egyik legfontosabb mozgatórugója.

– Mi, magyarok még mindig szégyellni valónak tartjuk kölcsönért folyamodni?

– Ez a szemlélet már a multé, hiszen a tőkehiány működésképtelenné teheti a legjobban üzemelő gazdasági egységet is. A fejlett nyugati országokban a banki tartozás nem szégyennek számít, inkább a megbízhatóság és a hitelképesség talán legtisztes kamathaszon reményében. Ezzel a bizalommal nem élhetünk vissza, és nem tehetjük kockára ügyfeleink pénzét. Sajnos, ezért a kezdő vállalkozások számára igen beszűkültek a hitelnyújtási konstrukciók. Azt igények elbírálását legképzettebb szakembereink végzik a legnagyobb körültekintéssel.

– Milyen feltételek mellett nyújt hitelt a BB Rt. a vállalkozók és a vállalkozások számára?

– Mikor érdeklődhetnek az ügyfelek?

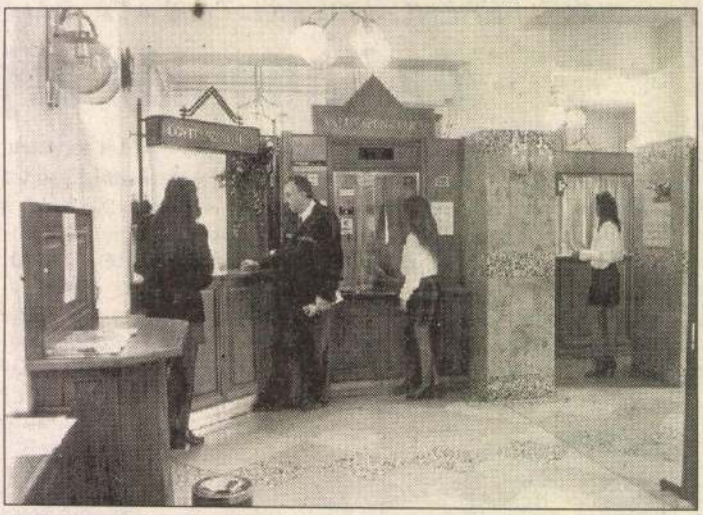

A BB Rt. salgótarjáni fiókjánál meghitt környezet és rugalmas ügyintézés várja az ügyfeleket

– A nyitva tartási időben mindenkinek szívesen állunk a rendelkezésére. Hétfőn és csütörtökön 8–17 óra között, kedden és szerdán 8–13 óra között, míg pénteken 8-tól 12 óráig. A bankkártya-tulajdonosok a hét végén készpénzt már négy helyen vehetnek fel Salgótarjánban.

– Apropó bankkártya. A számviteli főiskolások zöme hogyan lehet törzskártyát, mely nem csupán pénzfelvételére ad lehetőséget, de a számos elfogadóhelyen készpénzkímélő vásárlásra, szállás-, valamint útiköltségfizetésre is módot biztosít. A BB Rt.-nél néhány héten belül igényelhető Budapest Visa Gold-kártyát elismerik földünk 190 országának 12 millió VISA-emblémával ellátott elfogadóhelyén, míg 20 ezer bank fiókjában és automatáinál pénzfelvételre használható fel. A kártya minden külön engedély nélkül kivihető az országból, így megszabadulhatunk a valutaváltás kényelmetlenségeitől. Mindezt természetesen a VISA-nál megszokott biztonsági garanciákkal és az összes megtakarítást hozó kedvezménnyel együtt. A BB Rt. kártyához a mindenkori kondiciós listában meghatározott kamatú – 1 éves lejáratú – hitelkeret biztosított, melyet a lejárati futamidő alatt többször is igénybe vehetünk.

(x)

1021

JÓZSEF A.: ORDAS

Csiki F.
1980.

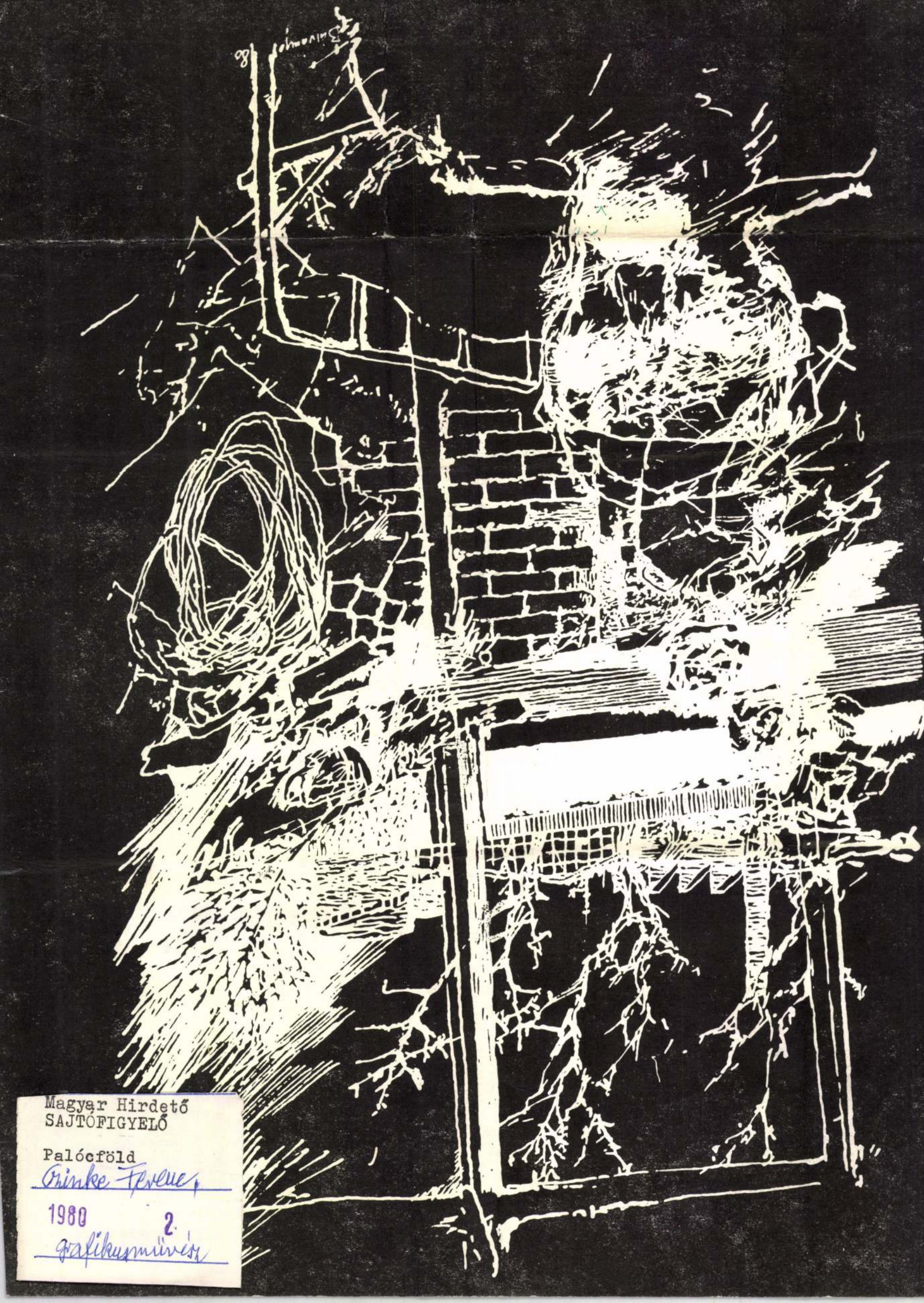

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Palócföld
Orinka Ferenc
1980 2.
grafikusművész

CZINKOTAY Fem c, festő

kiállítás

Kiáll. Kaposvár, Pamutfonóipari Vállalat gyetra, 1989 június

cmk = Somogyi Honismereti Híradó 20. 1989. 1. 75.

XX. u. 45 n. / Mesterek

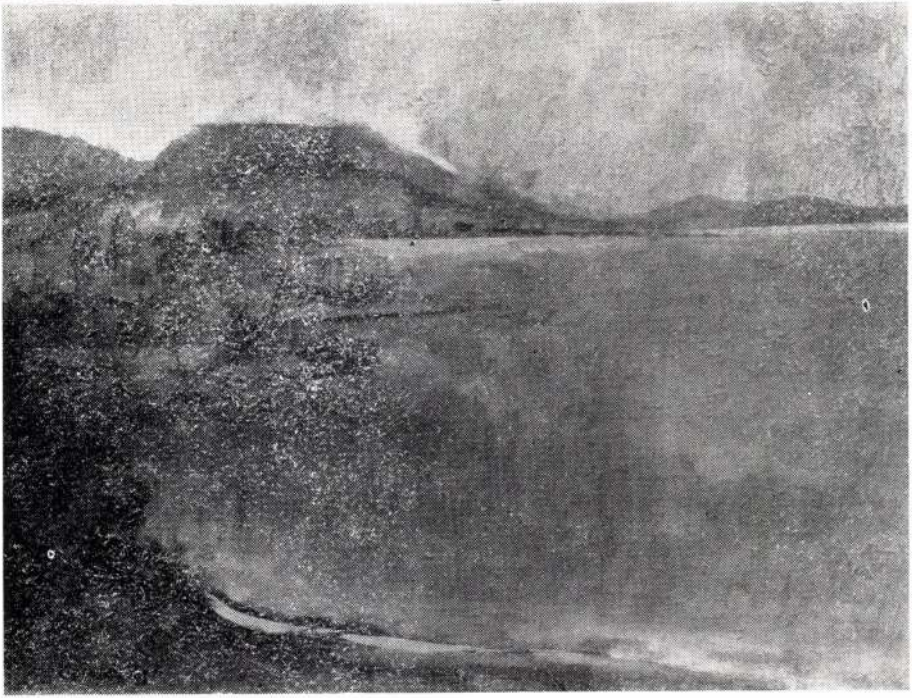

Czinkotay Frigyes: Szépkilátói alkonyat

s ropogva szétszakadt a nagy tükör.
Morzsolgatom
darabjait:
olvadt szavak – muzsika ez már,
a Nagy Felejtő rám teríti
csillámló selymű dallamát.
Hullámaiban megmerít,
fölsejlik arcom, s ráncra ránc –,
időtlen arcán villám lobog fel,
vak átkú zsoltár mennydörög,
torka tölcsérén fölszakad
az örvényes próféta-szó.
Ám jóslatának nincs foganatja,
és nincs, kit átka sújtana,
csak füttyögő szél szörfözik,
s egy ittfelejtett búcsúzás
sirály-kendője leng eszelősen.

Magzatvizedben, nagy zene,
áttetsző szívként lüktetek,
időtlen álom öblein
sötét gyökérként vesznek el
szíved vulkános mélyein,
s amint az ég fölém magaslik,
mintha koponyám kupolája lenne:
elúszó gondolat a felhő,
elérhetetlen suhanású,
nagy, vatta-göncű vándormadár. –
Kiáltanék, és nincs szavam,
mert az a szó a csillagoké:
ott fönn szikrázik homlokomban.

Csillagok, izzó égi pákák,
forrasszátok meg bennem a világot,
ti fájdalom kristályai,
zárjátok formátokba sorsomat,
idegek, izmok delejes parancsa
lökjön, taszítson ki a világba,
az embertelenbe – daccal emberedni,

mert Vejnemöjnen születni akar!

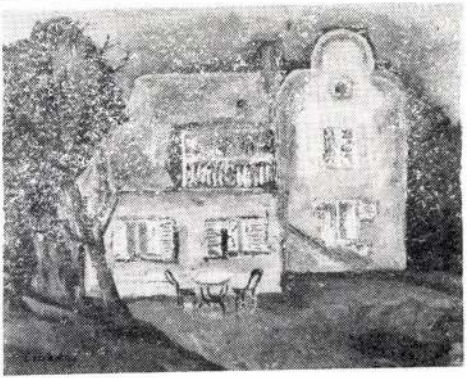

Czinkotay Frigyes: Huszka Jenő háza

s-féle kis kúria); az öreg kúria hátsó kertjében gyakran láttam egyedül sétálni, elődni az írót. Egy esetben ott *is* „fogadott" – válasz-levelezőlapját máig is tisz-ettel őrzöm; később, más körben többször is jelen lehettem társaságában. Leül-ett az udvari öreg fa alatti asztalkához, s beszéltetett Füredről: a Tagore-sétány sáról, az utak állapotáról, a savanyúvizek elapadásáról. Mindenről naprakészen lni akart.

1980 derekán még az a hír járta – s talán nemcsak Füreden –, hogy a volt ry-házból valamiféle alapítvány részeként alkotóház válik; akkori állapotát kö-ről látva (kert, házkülső, környezet stb.) „élményemet" nem rejtettem véka alá Magyar Nemzet 1980. július 30-i számában. Nem idézem újra, csak tudom: *nem t senki javára, de ki, kik lehettek azon „állapotnak" előidézői, okozói, a ma már ágirodalmi klasszikusként is jegyzett Déry Tibor szellemi-tárgyi hagyatékának eggyalázói"?*

Déry Tibor nem ültet(het)ett fát a füredi sétányon!

S amint arról korábban hallhattunk, s a múlt évben immár folyamatosan is

CZINKOTAI FRIGYES festő

Somogy XIV. évf.5.sz.

FIGYELŐ

Czinkotay Frigyesről

Czinkotay Frigyes festőművészt köszöntöttük nemrég a kaposvári textilművekben, ő pedig alkotásaival üdvözölte a gyárat, amely a felszabadult Somogy első jelentős ipari létesítménye – de jelképes elsőséget mutat abban is, ahogy a kultúrát támogatja, ahogy a mecénás mai szerepét vállalja.

Czinkotay Frigyesről – aki szülővárosában újabb alkotásaiból mutatott be válogatást – sokan tudják, hogy olyan művész, aki élethivatása, az állatorvosi munka mellett választott egy másikat is: a festészetet. Ezek első hallásra egymásnak távoli pályáknak tűnnek, találkozásuk kivételes – ám ilyen kivételekről jócskán tanúskodik a művészettörténet.

És az ilyen kivételtől gazdagabb is! A fontos az, hogy az eszmélkedést kiteljesítő környezettől, a szülői háztól, a rokoni ágon számon tartott neves elől, Balázs János festőművész példázatától, no meg szellemi gyámolítójától és kritikusától, Martyn Ferenctől olyan útravalót kapott, amely megtartotta a művészpályán is.

Milyennek látta Martyn Ferenc a lelkes tanítvány, Czinkotay Frigyes munkásságát? Miként találó vonallal a rajzban, úgy jellemezte egyetlen mondattal. Ezt írta róla: „A következetesség az egyik legfőbb sajátossága erényeinek és tanulóéveinek is." Hadd tegyem hozzá: ilyennek látom magam is – tisztelő barátjaként. Igaz, a tanulóévek elmúltak már, de az erények nem fogyatkoztak, hanem sokasodtak. Gyarapodtak következetesség dolgában, mert a pályán nemcsak értő tisztelet és siker kísérte, kijutott néha az oktalan gáncsoskodásból is, ami próbára tette alkotó kedvét, egészségét. Mindez éppen ez időben válaszút elé állította, s a testben épülő alkotó immár teljes odaadással a műtermet választotta munkahelyéül, anélkül hogy a gyógyítás tudományának végképp búcsút mondott volna. A festőállvány, az ecset, a festék segítse további épülését, hiszen a képek tanúsága szerint művészi megörökítésre kínálja magát neki a táj: Somogy dombjai, a színeit-hangulatait váltó Balaton, mindnyájunk kellemes környéke, a Zselic, a kaposi utca. Az alkotó újra nyitja előttünk a látványt, csakhogy e látványban már az ő tekintete irányítja a miénket, s ezáltal képes arra, hogy így vezesse jobbik énünket a tájak művészetébe és a művészetek tájaiba. Van ennek a szülőföldre gazdagon fogékony magatartásának olyan üzenete, mely példa lehet a kortársak számára. Nem nagy szavak, hanem cselekedetek kellenek, vállalva e tájat, e világot úgy, hogy legyen mind szélesebb a horizont. Az alkotás ilyen cselekedet – a legnemesebbek közül való. E képek ezt bizonyítják.

HORVÁTH SÁNDOR

Takáts Gyula: Tükrök szava – betűk arca

Takáts Gyula – mint a dunántúli táj hivatott költője s mint Somogyország büszke honpolgára – mindig otthonosan mozog a tájban, kezéhez szelídülnek a tárgyak, egyforma biztonsággal tekint szét könyvekkel és képekkel megrakott kaposvári házában és a bece-hegyi kertjéből kitáruló balatoni panorámán. Biztonság és otthonosság lehetnének költészetének kulcsszavai. Nemcsak azért, mert örömeit a természet szelíd ajándékai között keresi, azért is, mert bensőséges viszonyban, de talán így kellene mondanom: szeretetben él a tájjal, ennek a tájnak a múltjával és jelenével, gazdag kultúrájával és dolgozó embereivel. Ismeri és szereti somogyi szülőföldje s az otthonául választott Balaton-vidék történelmét, népi hagyományait, kulturális örökségét, költészetéből egy nagy múltú magyar és európai táj természeti képe, klasszikus hagyományvilága és népi műveltsége egyaránt kibontakozik. Kétségtelenül valami állandóság és folyamatosság van ebben, olyan igézet, amelynek lehetőségével újabb kori történelmünk nemigen kényeztetett el bennünket.

Nem értékelhetjük eléggé a költő és a szülőföld kapcsolatát, különösen a magyar művelődés huszadik századi történetének nem éppen kedvező viszonyai között, midőn ősi múltú magyar városok megszokott arculata alakult át teljes mértékben alig két emberöltő alatt, és nemcsak a hagyományos városkép változott meg, hanem sok utca elnevezése, a városok nyelve és kultúrája is. A huszadik századi magyar költő nem ahhoz szokott hozzá, hogy – mint Berzsenyi, Kisfaludy Sándor, Petőfi és Arany – megőrizze és megénekelje szülőföldjének emlékeit, hanem ahhoz, hogy búcsút vegyen egy tájtól, s csak nosztalgikus álomképekben idézzen maga elé egy világot, amely a valóságban már nem is létezik. Kevesen vannak azok a szerencsések és boldogok, akik szülőföldjüket úgy látják változni, gazdagodni, hogy egyszersmind nem törik meg ennek az otthonias környezetnek az eredeti karaktere. Ilyen szerencsés és boldog költő Takáts Gyula is, akiről hatvanötödik születésnapja alkalmából a lehető legjogosabban – ugyanakkor nem minden szelíd irigység nélkül – mondhatta jó barátja, Jékely Zoltán, hogy életének van egy adottsága, amely őt „egyenesen az emberföldrajzi fantasztikumok sorába emeli: ez a hatvanöt éves költő, akit itt tisztelhetünk hús-vér alakja szerint csakúgy, mint szellemi kivetülései szerint – ez az ember itt, Európában, Magyarországon, Somogy megyében, Kaposváron, egyazon házban élte le a XX. század vagy akár a történelem legvérzivatarosabb hat és fél évtizedét!". Hát igen, ez a nemrég még köznapi dolog manapság „csodának" számít, s talán ennek a „csodának" is része van abban, hogy Takáts Gyula költészete a tájban, az országban, a világban megtalált otthonosság szép dallamát szólaltatja meg.

Mindezt azért kellett elmondanom, mert előttem van a költő új könyve: „jegyzetek, válaszok, vallomások" gyűjteménye, és ezek a prózában – de persze költői érzékenységgel és lendülettel készült – kisebb-nagyobb írások általában a szülőföldhöz kötött élményeket rögzítik, s ilyen módon a költői otthonosság magyarázatát adják. A kötet első két ciklusa – *A valóság tanít a szóra. A látott és látható világ* – közvetlenül a szülőföld történelmével és kultúráiával, a költő személyes élményeivel és otthonosságának érzelmi gyökereivel foglalkozik, de a további írások – költő- és művészportrék, irodalmi megemlékezések, verselemzések és interjúszövegek – is valamiképpen kapcsolatot tartanak a kaposvári, somogyi és balatoni élményekkel, nem is titkos vízjelként átütnek raituk azok a személyes emlékek, amelyek a véletlenül kapott szülőföldet tudatosan vállalt és képviselt igazi otthonná teszik.

Takáts Gyula számos költői személyességgel, ugyanakkor tudósi elmélyedéssel írott esszében és emlékezésben idézi fel Somogyország vagy a Balaton-vidék természeti, geográfiai képét és történeti, kulturális hagyományait. Az időrendben első közülük az 1983-ban keltezett *Ady versét idézve* című – *Séta bölcsőhelyem körül* alcí-

MDK

Czinkóczy Anna, IV.éves nyomottanygatervező

Ifjusági képzőm.és iparm.kiáll. N.Szal. 1950.jun.

Gindáczi Anna

Textiltervező, részt vesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
1975. Műcsarnok, jún – júl.

Czinkotay Frigyes festő

Egyetemi évei után Fonyódon telepedett le.
Panasztodik a Törzsetnennyezésre. Említi, hogy nyaranta
felkereste Martyn Ferenc balatonfüröti villáját.
Czinkotay kámára a Törvetten Törzsét, a Zselic
és a Balaton ad festői feladatot.
☺ állatorvos és festő.

Van-e ugyanúttan balatoni festéket?
Kerekantal - beszélgetés
Somogy, 1984. 4. a. 20. l.

Czinkotai Frigyes

Huszka Jenő lúcza c. festmény reprodukciója (14. l.)

Szépkilátói alkonyat c. festmény reprodukciója (42. l.)

Somogy, 1987. 4. sz. 14. l., 42. l.

~~res 13 Feb 1865; Au 1 Feb~~

Czinkotai Frigyes
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1966 NOV 23
SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

Czinkotai Frigyes kiállítása

Egyre ritkább az olyan festő, mint *Czinkotai Frigyes*. Festőnkben önkifejező erő dolgozik. Ezért is annyira egyéni. Bár meg kell azt is jegyezni: törekvése az, hogy a képzőművészet általa hasznosnak ítélt értékeit beolvassza magába. S ahol ezt legjobban érezzük, ott találunk rá Czinkotai értékeire.

Egy ember győzelme ez a TIT-ben megrendezett kiállítás. A belső erő utat törve magának, szép építményt emel a magasba. Az első önálló kiállítást.

Pár sort hadd idézzek a kiállítás alkalmából megjelent katalógusból: *»Czinkotai Frigyes 1932-ben született Kaposváron. Középiskoláit a helybeli Táncsics Mihály Gimnáziumban végezte. 1950—55-ben a Budapesti Állatorvostudományi Egyetemen állatorvosi diplomát szerez. Visszaköltözött a szülővárosába, itt dolgozik, s közben szabad idejében fest. Műveivel több közös kiállításon szerepelt, rendszeresen ott találhatók képei a megyei képzőművészek évenként megrendezett kiállításán is. Ez az első önálló kiállítása.«*

Nem céltalanul vettem át e pár sort. Életrajzi és művészeti bizonyíték is mindarra, amit eddig elmondtam Czinkotai Frigyesről. Mert mi tarthatná fenn e szűnni nem bíró erőt, mint az önkifejezés vágyának izzása? Napi munkateendője után mi más késztetné arra, hogy a vászon elé lépjen kezében ecsettel, mint a belső láz, amihez tudatos építkezés járul?

A *Viharos Balaton* citrom- és narancssárga vibráló színei a szürkéskék alaphangban szinte a jelzésig sűrített kifejezés. Drámai előadásmód ez, de hasonló a *Pihenés* fegyelmezett szín- és formakompozíciója is, az *Óbuda*, a *Budai házak*, a *Magány*, a *Fonyód a hegyről*, a *Téli táj*.

Egyéniségén különös módon szűrődik át a somogyi táj. »Lélegzik ez a táj« — így jellemezte ezeket a képeket *Martyn Ferenc*. Valóban. A színek, a földrajzi vonulatok somogyi magból fakadnak Czinkotai képein, aki tulajdonképpen nem »felfedező« festő. Nem talál ki semmit. Művészetének értéke egyéni önkifejezésében található.

A festő első önálló kiállítását több mint száz érdeklődő fogadta a megnyitó órájában. Megnyitót *Kocsis László*, az MSZMP Somogy megyei Bizottságának osztályvezetője mondott.

Horányi Barna

jártas mérnököket, technikusokat

technológusi, építésvezetői és munkavezetői munkakörbe.
Jelentkezés írásban vagy személyesen a

KAPOSVÁRI
KÖZÚTI ÜZEMI
VÁLLALAT

személyzeti vezetőjénél,
Kaposvár,
Szántó Imre u. 19.

Fizetés megegyezés szerint.

(1997)

Azonnali tervszolgáltatás esetén 1967, I. negyedévi kezdéssel Kaposvár város és a kaposvári járás területén

épületek kivitelezését vállaljuk

közületek részére.

SOMOGY MEGYEI
TANÁCSI
ÉPÍTŐIPARI V.

Kaposvár, Május 1. utca 52

(2003)

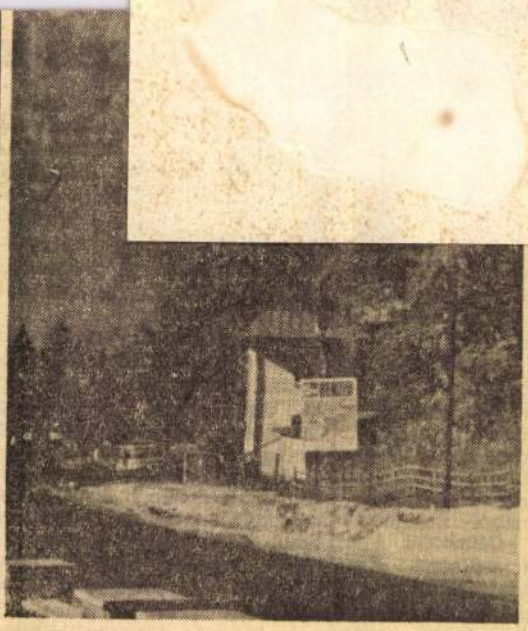

A DÉLI-KÁRPÁTOK.

A ROMÁN OLA

A DECEMBER 13-A TÉR.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 OKT 3
SOMOGYI NÉPLAP

Czinkotay Frigyes, festőművész

1021

KIÁLLÍTÁSI JEGYZETEK

Festménybemutató Kaposváron, Barcson

Czinkotay Frigyes festménye: Tavasz Ivánfán.

A képzőművészeti világhét somogyi programjából válogattunk: Kaposváron, a Képcsarnok Vállalat Vaszary-termében megnyílt *Harnóczi Dóra* tárlata, Barcson, a Dráva Múzeumban *Czinkotay Frigyes* művelt tekinthetik meg az érdeklődők. A társművészet is képviseltetni magát a több hetes rendezvénysorozatban: a Latinca Sándor Művelődési Központban *Müller Ferenc* fotóművész mutatkozik be.

Sajátosan naiv felfogás jellemzi Harnóczi Dóra képeit. Autodidakta festő, 1959-ben szerepelt először a

rokonokba, mesebeli tájakra kalauzol bennünket a festő kaposvári kiállítása, melyet október 16-ig tekinthetnek meg az érdeklődők.

Van valami rokon vonás Harnóczi és Czinkotay festészetében: a táji élményeket mindketten nem látványszerűen, hanem lírai újrafogalmazással örökítik meg. Czinkotay Kaposvár környékéről és a Balatonról gyűjti motívumait, s ezeket rendszerezi képalkotásakor. Művészetének jó ismerője, *Martyn Ferenc* mondta róla: „Ezek a gyorsan elkészültnek tűnő munkák való-

magáról. Ragaszkodás a szülőföldhöz, Somogyhoz."

A táj és az ember, a modern nagyvárosi élet és a hagyományok foglalkoztatják Müller Ferenc budapesti fotóművészt. Sok alkotásának témája az építészet, a mai forma. Fény—árnyékkal emeli ki számunkra a fontosat. Nemcsak az ipari, építészeti forma érdekli, hanem az emberi életforma, az életmód is. A foglalkozása szerint épületgépész a maga kedvtelésére kezdett el fotózni, majd munkahelyén, a fotószakkörben sajátította el a szükséges isme-

9.00: Iskolarádió.
9.30: A zenetörténet remekműveiből.
10.17: Egyházi esték Mozart-operából.
11.05: Latinkatlan múzeum.
11.35: Zenekari muzsika.
13.07: Dessau: Einstein.
14.42: Nagy mesterek kamarazenéjéből.

16.36: Popmúlam.
17.30: Közvetítés az Ifjúsági Vidéoton bajnoki labdarúgó-mérkőzés II. félidejéről.
18.15: Talpbér Erzsébet nótákat énekel.
19.30: A két Flamingo Madárasz.
19.33 Egy rádiós napjaiból.
20.38: Portré slágerekből.

9.40: Delta.
10.00: Tetthely. A hallgatás díja.
11.35: Lehet egy kérdéssel jobbat

SZERDA

21.15: Aszfalt '79. Hatromszoros világ.

3. PROGRAM

3.00: Etika és filozófia középiskolásoknak.
9.30: Dzsesszfelvételekből.
10.00: Zenekari muzsika.
12.00: Muszorgszkij operáiból.
12.40: Magyar Irodalmi Arcképcsarnok.
13.07: Kamarazene.
14.35: Láthatatlan múzeum.
15.05: Zenekari muzsika.
16.50: Öt földrész zenéje.
17.00: A véges végtelen.
17.30: Magnósok, figyelem!
18.15: Glenn Gould, Jaime Laredo és Leonard Rose Bach-felvételeiből.
19.05: Iskolarádió.
19.35: Az új magyar zene hónapja.
Közben:
Kb. 20.30: A »Zsolnai« kerámiakusa.
Kb. 20.50: A hangverseny-közvetítés folytatása.
Kb. 21.35: Operaáriák.
22.01: A háborúnak vége.

CSÜTÖRTÖK

KOSSUTH

8.27: Béres János népi kamaraegyüttese játszik, Gál Károlyné tápiószecsői népdalokat énekel.
8.44: Donizetti: A csengő.
9.44: Zenevár.
10.05: Dominó.
10.35: Dvorzsák: VI. szimfónia.
11.19: A brigád tekintélye.
11.39: Széchenyi István naplójából.
12.35: Panaszaink útja. Riport.
12.50: Zenemúzeum.
14.17: A Könnyűipari Minisztérium Bartók kórusa énekel.
14.29: Szabadpolc.
15.10: Szoprániáriák.
15.28: Litera-tura.
16.05: Krudy Gyula: Királyregények.
16.15: A Szovjetunió népeinek zenéjéből.
16.28: Hanns Fisler műveiből.
17.07: A magunk érdekében, a magunk védelmében.
17.32: A Rádiószínház bemutatója.
19.15: Zuzana Ruzicková Couperin-műveket játszik csembalón.
19.30: Budapesti Művészeti Hetek.
20.32: Nótaest.
21.40: A Dunánál.
22.20: Tíz perc külpolitika.
22.30: Az új magyar zene hónapja.
23.21: Brankovics György.
0.10: Birtwistle: Grimethorpe Air.

PETŐFI

8.05: Indulók fúvószenekarra.
8.20: Tíz perc külpolitika.
8.33: Napközben.
10.33: Zenedélelőtt.
12.33: Nemzetiségeink zenéjéből.
12.55: Kapcsolás a győri körzeti stúdióba.
13.25: Ifjúsági könyvespolc.
13.30: Tündérsíp.
14.00: Színe — java.
16.00: Honthy Hanna operettfelvételeiből.
16.35: Idősebbek hullámhosszán.
17.30: Zenei Tükör.
18.00: Disputa.
18.33: Hétvégi Panoráma.
19.55: Slágerlista.
20.33: Tűnődés a »Gyorsuló idő«-ben I. rész.
21.08: Kabarécsütörtök.
22.08: Fényes Szabolcs szerzeményeiből.
23.15: Népdalok, néptáncok.

3. PROGRAM

11.45: Tánczene
12.33: Édes an
12.38: Népi mu
13.15: Nőkről
14.00: Kettőtől
17.00: Mindenk
17.30: Ötödik
18.33: Három
19.10: Pop-műhely.
20.00: Régi nóta, híres nóta.
20.33: Embermesék.
21.32: Máté Péter előadóestje a 6-os stúdióban.
22.40: Kóté Tibor népi zenekara játszik.
23.15: A dzsessz a 70-es években.

3. PROGRAM

9.00: Iskolarádió.
9.30: Bartók kamarazenéjéből.
10.40: Dzsesszfelvételekből.
11.05: Szell György vezényli a Clevelandi szimfonikus zenekart.
13.07: Puccini operáiból.
14.00: Beethoven-művek.
15.20: Krudy Gyula: Királyregények.
15.30: A Berlini Filharmonikus Zenekar lemezeiből.
16.32: A dünékből a hegyekig.
16.52: Tip-top parádé.
17.22: Évszázadok mesterművei.
18.10: Az új magyar zene hónapja.
19.05: Nem tudom a leckét!
19.35: Zene.
19.40: Kapcsoljuk a Magyar Tudományos Akadémia kongresszusi termét.
Közben:
Kb. 20.15: Egy vállalatvezető portréja.
Kb. 20.35: A hangverseny-közvetítés folytatása.
Kb. 21.15: Népzene sztereóban.
21.44: Az Aula.
22.35: Schütz: Cantiones Casrae.

SZOMBAT

KOSSUTH

8.30: Lányok, asszonyok.
8.55: Tipegő.
9.30: Kedvenc állataim.
10.05: Világjáró zenekarok.
11.15: Vajudások kora.
12.20: Zenei anyanyelvünk.
12.30: Magyaran szólva...
12.45: A Szkopjei Rádió Napja.
13.10: Ami sürgős, az ráér!
14.10: Egy kis figyelmet kérek!
14.20: Egy sarközi nótafa...
14.30: Anyagi érdekeltség a növénytermesztésben.
15.05: Új zenei újság.
16.00: 168 óra.
17.30: Az új magyar zene hónapja
18.45: A Szkopjei Rádió Napja.
19.29: Bemutatjuk új felvételünket.
19.40: Örökzöld dallamok.
20.38: Világirodalmi Dekameron.
21.07: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek.
22.15: A kamarazene kedvelőinek.
23.12: Birgit Nilsson és Jussi Björling operafelvételeiből.
0.10: Melódiakoktél.

PETŐFI

8.05: Verbunkosok.
8.20: Tíz perc külpolitika.
8.33: Operettmuzsika.
9.20: Válaszolunk hallgatóinknak.
9.35: Hétvége.
11.40: Fiataloknak!
12.33: Jó ebédhez szól a nóta.
13.30: Éneklő Ifjúság.
14.00: Harminc perc rock.
14.35: Orvosi tanácsok.
14.40: Szkopjei Rádió napja.
15.00: Korkapcsolás bajnoki labdarúgó-mérkőzésekről.
15.50: A Drakula örs állást

szólók.
15.56: Halálodra magad maradsz.
17.10: A történelem csele.
17.20: »Szép hangok özöne.«
18.55: Diákkönyvtár hangszalagon.
19.57: A főszerepben: Tito Gobbi.
22.20: Az új magyar zene hónapja.
23.06: Népi muzsika.
0.10: Dzsesszfelvételekből.

PETŐFI

6.00: Népszerű muzsika — koránkelőknek.
7.00: A görögkatolikus egyház félórája.
7.30: Simon Preston orgonál.
8.05: Mit hallunk?
8.30: Szívesen hallgattuk.
10.00: Szívárvány.
12.00: Jó ebédhez szól a nóta.
12.57: Sztazijka és Placida csodálatos története Gustaw Morcinek meséje alapján.
13.27: A Magyar Rádió és Televízió gyermekkórusa énekel.
14.05: Híres zenekarok albuma.
14.33: Táskarádió.
15.30: Jelenidőben.
16.00: Rise Stevens és Nelson Eddy operettfelvételeiből.
16.35: A vasárnap sportja. Tctó.
17.05: Slágerek mindenkinek.

TV

OKTÓBER 7-TŐL,

OKTÓBER 12-IG.

KEDD

16.00: Hírek.
16.05: Melyiket az ötezerből?
16.20: Kuckó (ism.)
16.50: Sakk-matt.
17.10: Mindenki iskolája.
17.40: Reklám.
17.45: Fizika.
18.10: Magasra fel, Güstrow!
18.40: A Német Demokratikus Köztársaság nemzeti ünnepén.
19.00: Reklám.
19.10: Tévétorna.
19.15: Esti mese.
19.30: Tv-híradó.
20.00: Will Shakespeare. Angol tévéfilmsorozat. VI/6. rész.
20.50: Bethlen Gábor nyomában.
21.35: Budapest köszönti Monte Carlót.
22.15: Tv-híradó 3.

2. MŰSOR

20.00: Rivaldafényben.
20.45: Reklám.

1976.X.29.Petőfi, 17.oo/KJné/

HANGSZÓRÓ

- Hétvégi zenés müsor ajánlat.
Dzsessz kedvelők figyelem ! Holnap este 6 órakor a Marcibányi téri ifjusági házban dzsessz est lesz. Közremüködik az Intervrös Együttes. Tehát holnap este 6 órakor a Marcibányi téren.
Szintén holnap este 7 órakor a Csend müvészete cimmel pantomim estet láthattok.
Köllő Miklós és a Dominó együttese szerepel a Csili müvelődési házban.

Akinek a mai napra nincsen programja, annak ajánlom hogy menjen el a Szovjet Tudomány és Kultura Házába, bézze meg a most megnyilt, mai napon megnyilt kiállitást a Bajkál-Amur vasutvonal épitkezéséről.

Képzőmüvészet, annak is a festészet ága következik.
A Fővárosi Müvelődési Házban látható Cinkotai Frigyes festőmüvész kiállitása. Nagyon jó program holnap délelőtre vagy akár vasárnapra.

1968 MAJ 26.

Czinkotai Frigyes

1968. május 26.

Czinkotai Frigyes képei

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat művészeti szakosztálya hézagpótló feladatot vállal magára azzal, hogy új székházának lehetőségeit kiaknázva képzőművészeti tárlatokat rendez. Barthal László és M. Szűcs Ilona akvarelljeit, Haraszti Pál, Gádor Emil, Takács Dezső, Platthy György és felesége, P. Kovács Julianna festményeit, Soltra Elemér és Bizse János szovjetunióbeli utivázlatait, valamint egy pécsi grafikai kiállítást mutatnak be ez idáig.

Egyre növekvő igényt jelez az a tény, hogy a városban elszaporodtak a kiállítások: a TIT Bartók Klubja mellett a Meszes Kultúrotthon, az Orvosi Egyetem klubja, a Városi Könyvtár olvasóterme, a Tanárképző Főiskola díszterme és klubja, a Városi Művelődési Ház alagsori helyisége, az írók Könyvesboltja, és még sorolhatnánk tovább a pécsi mini-galériákat. A reprezentatív kiállítóterem a Technika Háza díszterme művészeti kiállítások, biennálék, területi és megyei képzőművészeti tárlatok, vagy pedig jelentős életműveket felsorakoztató művészeti bemutatók színhelye, és egyúttal mezőgazdasági, ipari bemutatócsarnok is. A Janus Pannonius Múzeum Rákóczi úti kamaraterme viszont nincs kihasználva kellőképpen, mivel — paradoxon — a milliós költségvetésű intézményben időszaki kiállítás rendezésére csak minimális összeg áll rendelkezésre. A városban szétforgácsolták az erők, így a rendezvények is ad hoc jellegűek, nagyonis eltérő színvonallal.

Immár a második kaposvári kiállító Pécsett, rövid idő leforgása alatt. Kovács József múzeumi restaurátor után dr. Czinkotai Frigyes állatorvos képeit is megismerhetjük. A kiállítási katalógus ismerteti Czinkotai rövid életrajzát: 1932-ben született Kaposvárott, középiskoláit a helybeli Táncsics Mihály Gimnáziumban végezte, 1955-ben a Budapesti Állatorvostudományi Egyetemen állatorvosi diplomát szerzett. Szabadidejében fest. Ez az első önálló kiállítási anyaga, melyet megelőzően már a kaposvári TIT Székházban is bemutattak 1966-ban. Képeimei elárulják, hogy járt Krakkóban és Párizsban, gyakran megfordul a Balaton mellett, de Óbuda hangulatát is kedveli. Nem „tanult festő", de nem is ösztönös, a látottakat hagyományos eszközökkel ábrázolja. Előadásmódjá leíró jellegű, piktúrája fanyar hangulatú, színvilágát fáradt színek harmóniája jellemzi. A látványhűség láthatóan megköti fantáziáját, emellett az is igaz, hogy képei formailag gondosan megoldottak. A részletek kidolgozása mellett még a képi egyensúlyt is mértékkel megtartja. Képei mégis nélkülözik — minden igyekvő szándék ellenére is — azt a belső feszítéket, amely a mondanivaló hitelét jelenti, azt erősíti, hiányzik belőle az a plusz, ami a látvány feljdézését művészi élménnyé tudja varázsolni a néző szemében.

A kiállítást Martyn Ferenc festőművész nyitotta meg.

Romváry

Czinkotai Frigyes

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Dunántúli Napló

ak több mint felét. A tenger enekéről nyert olaj több nint kétszer olcsóbb a szá azföldinél, minősége pedig ényegesen jobb.

világváros

így az iszaptömeg fokozatosan zsugorodott, mégpedig annyira, hogy az utóbbi években a város szintje havonta 2—3,5 centimétert süllyedt.

Ezen megállapítások után megtiltották a víz kiemelését a város alatti területről, új vízvezetéket építettek és nagy távolságból vezetik az ivóvizet a városba. Ezzel azonban a süllyedés nem szűnt meg. A meghívott külföldi szakértők és a mexikói szakemberek véleménye szerint a város csak úgy menthető meg a pusztulástól, hogy visszaállítják az alatta levő iszaptó egyensúlyi helyzetét. Ennek végrehajtási terve már befejezés előtt áll. Az elgondolás szerint a környező 4000—5450 méter magas hegyláncok közt tároló medencéket építenek, és innen — az iszaptó körzetében felállított szivattyútelepeken keresztül — 300 atmoszféra nyomású vizet préselnek az iszaptóba. Remélik, hogy ezzel lassanként stabilizálni tudják Mexico City talaját, majd fokozatosan eredeti szintjére emelik. A stabilizálás után cementpép keveréket nyomnak az iszaptóba, amely a tóban levő vulkánikus hamuval betonszerű keveréket alkot és megszilárdul. Ehhez sok millió tonna cementre lesz szükség. De az eredmény megéri majd a pénzt meg a fáradságot is, hiszen egy világ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dunántúli Napló

1968 MÁJ. 5.

Cinkotai Frigyes

A Bartók klub programjából

Szerdán délután fél 5 órakor a történelmi szakosztály előadói konferenciáján Marx, a tudományos kommunizmus megalapítója címmel hangzik el előadás. Csütörtökön délután 5 órakor a jogi szakosztály tart vezetőségi ülést, 6 órakor a Fiatalok Művészeti Klubjának összejövetelére kerül sor. Szombaton délután 5 órakor ünnepélyesen nyitja meg Cinkotai Frigyes kiállítását Debitzky István, a művészeti szakosztály elnöke.

●

az emberben, az anyatejtől és a napsugártól van". Talán ezért is a május első vasárnapját választották az emberek az anyák napjának megünneplésére. Ezt a legsugarasabb, legvirágosabb napot.

Az Édesanyákat ünnepel-

Czinhotai Frigyes

„Huszka kár

— : Somogy megye képzőművészei
Művészet, 1975.
Október – 2 oldal

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

1973 JAN 28

Czinkotai Frigyes

/1021/

Czinkotai Frigyes: A Donner télen.

Gótika

Mint kisfiú szűk világomból egy napon a városba csöppentem. Lenyűgöző látvány volt a nyüzsgő utca, még inkább Tóni bácsi hatalmas kőháza. Otthon, a faluban ugyanis vályogból készültek a házak. Addig nem láttam másmilyet; meg Tóni bácsit sem ismertem, pedig a nagybácsikám volt.

Kilencvenedik születésnapját ünnepelte éppen, ezért gyűlt össze nála a rokonság. Anya sem sajnálta az útiköltséget. Megéri, mondta, hisz Tóni bácsi gazdag, és az volt a kívánsága, hogy engem elvigyen hozzá. Tóni bácsit Emmi néniék gondozták, amiért lakást kaptak tőle, bár nem a kőházban, csak az udvar végében, hátul, de ez a kisebb ház is cseréptetős volt. A miénket pedig csak nád fedte.

Dékány Kál

K

Szép kerten haladtunk át — csupa virág meg rózsalugas —, ahogy felvonultunk Tóni bácsi köszöntésére. Nagy házának csupán egyetlen szobácskáját lakta, a másik kettőt lezárta.

— Vén zsugori — panasz-

1972 DEC 15.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Czinkotai Frigyes festő

Somogyi Néplap

1021

Kaposvár jubileumára

Kiállításra készül Czinkotai Frigyes

Kaposvár, Gorkij utca 9. Benn várnak, mégis szívesen időzök a kapu előtt. Mielőtt belépnénk *Czinkotai Frigyes* műtermébe, érdemes végignézni a tájon. Itt, a város végén, ahol a földszintes házak a régi városra emlékeztetnek, itt a Császár-rét, a Csalogány-köz, a Róma-hegy, a Lonka-hegy szomszédságában az ember még nem irtotta ki a fákat. A dombok is régmúlt időkről vallanak. Ki itt él, érzi-tudja, mi változott; mert alakult, formálódott ez a városrész is. De nem annyira, mint az északnyugatinak nevezett terület, ahol lakótelepi házak sokasodnak. A Gorkij utca környéke egy kicsit a régi Kaposvárt jelenti ...

— Itt, a Gorkij utca 9-ben született Czinkotai Frigyes; ez a városrész ihlette, érlelte festővé. 1966-ban mutatta be az első nyilvános szereplésen képeit, a TIT-székházban. Két év múlva új művekkel jelentkezett, s láttuk, hogyan fejlődik. 1969-ben a zsüri érdemesnek tartotta a munkásságát arra, hogy a Magyar Képzőművészeti Alap tagjai közé fölvegye. Rendszeresen részt vett a megyei kiállításokon, de közben a műhelymunka volt a legfontosabb számára.

A következetesség az egyik legfőbb sajátossága erényeinek és a tanulóéveknek is.

A város centenáriumára új művek születtek. A jubileumi évben, 1973-ban mutatja be alkotásait a közönségnek Czinkotai Frigyes.

A Bp. Honvéd az MNK csapatgyőztes

A Kaposvári Dózsa harmadik

Horváth László a harmatsúly nyertese

Tegnap este a befejező küzdelmekhez érkezett az ökölvívó Magyar Népköztársasági Kupa négynapos verseny-sorozata. Mint az várható volt, a döntőre elfáradtak a versenyzők.

A tornát a várakozásnak megfelelően a Budapesti Honvéd csapata nyerte. A hajrában az Ú. Dózsa nagyon megközelítette a kupagyőztest. Kellemes meglepetés a Kaposvári Dózsa remek szereplése és a harmadik helye. A kaposvári lila-fehérek három versenyzője a döntőben is bizonyította, hogy egysorban van a legjobbakkal. Különösen a harmatsúlyú *Horváth László*, a Dózsa fiatal ökölvívója, aki nem csak súlycsoport győztes lett, hanem a zsűri neki ítélte a legjobban küzdő versenyzőnek járó tiszteletdíjat is.

Az 1972. évi MNK végeredménye:

Papírsúly:
1. Gedó (Vasas)
2. Fischer (Zalka SE)
3. Kozma (Kaposvár)
4. Kiss (Bp. Építők)

Légsúly:
1. Orbán S. (Bp. Honvéd)
2. Zsiga (Kaposvár)
3. Budai (Bp. Építők)
4. Zubik (Ú. Dózsa)

Harmatsúly:
1. Horváth L. (Kaposvár)
2. Oláh (Debrecen)
3. Rácsai II. (Bp. Honvéd)
4. Rácsai I. (Zalka SE)

Pehelysúly:
1. Asztalos (Kecskemét)
2. Pálfalvy (Bp. Honvéd)
3. Erdősi (Steinmetz SE)
4. Kovács (Bp. Építők)

Könnyűsúly:
1. Orbán L. (Bp. Honvéd)
2. Varga (Kaposvár)
3. Gál (Bp. Építők)
4. Hetei (Ú. Dózsa)

Kiváltósúly:
1. Csóka (Bp. Építők)
2. Harmat (Bp. Honvéd)
3. Nemes (Steinmetz SE)
4. Kerékgyártó (Zalka SE)

Váltósúly:
1. Csjeff (Ú. Dózsa)
2. Konyha (Borsodi Bányász)
3. Víg (Kecskemét)
4. Gazdag (Óbudai TFSE)

Nagyváltósúly:
1. Kovács II. (Steinmetz SE)
2. Turza (Tatabánya)
3. Rigó (Kaposvár)
4. Karl (Bp. Honvéd)

Középsúly:
1. Jakab (Ú. Dózsa)
2. Benke (Vasas)
3. Rapcsák (Bp. Honvéd)
4. Neufeld (Kun Béla SE)

Félnehézsúly:
1. Fekete (Ú. Dózsa)
2. Nagy K. (Bp. Honvéd)
3. Szakál (Steinmetz SE)
4. Szabó (Bp. Építők)

Nehézsúly:
1. Erdőcs (Ú. Dózsa)
2. Réder (Tatabánya)

Mérlegen a labdarúgó N

A K. Táncs a K. Rákócz nyújtott

Leállt a labdarúgás nagy gépezete. Az őszi—tavaszi bajnoki rend hozza magával, hogy a bajnokság első és második szakasza között bizony elég hosszú a szünet. Az NB I-esek az olimpiai játékok miatt viszonylag későn zártak. Az alacsonyabb osztályokban — így az NB II-ben is — már hetek óta vagy teljes, vagy aktív pihenőt tartanak a játékosok. Majd csak március elején, közepén folytatódik a bajnoki pontvadászat. A labdarúgó MNK már csak harminckét csapatot mozgósít, jó páran különböző kupaküzdelmek keretében készülődnek majd a tavaszi rajtra.

A somogyi labdarúgótábort az NB II. osztály érdekli elsősorban. Itt vannak a mi legjobbjaink. Évek óta NB II-es a Kaposvári Táncsics SE. Most augusztus óta ismét ebben az osztályban játszik a Kaposvári Rákóczi is. Mindkét csapatunk rajtját nagy érdeklődés előzte meg.

A Táncsicsnál bizonyos fordulatot jelentett, hogy az új bajnokság kezdetén új edző került a csapathoz. *Jutasi Róbert* már évek óta ennél az egyesületnél tevékenykedik. Az NB I-et is megjárt labdarúgó most edzői minőségben mutatkozott be. Úgy fest, Ju-

CZINKOTAY Frigyes

Somogy 1986.5.

FIGYELŐ

Czinkotay Frigyesről

Czinkotay Frigyes festőművészt köszöntöttük nemrég a kaposvári textilművekben, ő pedig alkotásaival üdvözölte a gyárat, amely a felszabadult Somogy első jelentős ipari létesítménye – de jelképes elsőséget mutat abban is, ahogy a kultúrát támogatja, ahogy a mecénás mai szerepét vállalja.

Czinkotay Frigyesről – aki szülővárosában újabb alkotásaiból mutatott be válogatást – sokan tudják, hogy olyan művész, aki élethivatása, az állatorvosi munka mellett választott egy másikat is: a festészetet. Ezek első hallásra egymásnak távoli pályáknak tűnnek, találkozásuk kivételes – ám ilyen kivételekről jócskán tanúskodik a művészettörténet.

És az ilyen kivételtől gazdagabb is! A fontos az, hogy az eszmélkedést kiteljesítő környezettől, a szülői háztól, a rokoni ágon számon tartott neves elől, Balázs János festőművész példázatától, no meg szellemi gyámolítójától és kritikusától, Martyn Ferenctől olyan útravalót kapott, amely megtartotta a művészpályán is.

Milyennek látta Martyn Ferenc a lelkes tanítvány, Czinkotay Frigyes munkásságát? Miként találó vonallal a rajzban, úgy jellemezte egyetlen mondattal. Ezt írta róla: „A következetesség az egyik legfőbb sajátossága erényeinek és tanulóéveinek is." Hadd tegyem hozzá: ilyennek látom magam is – tisztelő barátjaként. Igaz, a tanulóévek elmúltak már, de az erények nem fogyatkoztak, hanem sokasodtak. Gyarapodtak következetesség dolgában, mert a pályán nemcsak értő tisztelet és siker kísérte, kijutott néha az oktalan gáncsoskodásból is, ami próbára tette alkotó kedvét, egészségét. Mindez éppen ez időben választ elé állította, s a testben épülő alkotó immár teljes odaadással a műtermet választotta munkahelyéül, anélkül hogy a gyógyítás tudományának végképp búcsút mondott volna. A festőállvány, az ecset, a festék segítse további épülését, hiszen a képek tanúsága szerint művészi megörökítésre kínálja magát neki a táj: Somogy dombjai, a színeit-hangulatait váltó Balaton, mindnyájunk kellemes környéke, a Zselic, a kaposi utca. Az alkotó újra nyitja előttünk a látványt, csakhogy e látványban már az ő tekintete irányítja a miénket, s ezáltal képes arra, hogy így vezesse jobbik énünket a tájak művészetébe és a művészetek tájaiba. Van ennek a szülőföldre gazdagon fogékony magatartásának olyan üzenete, mely példa lehet a kortársak számára. Nem nagy szavak, hanem cselekedetek kellenek, vállalva e tájat, e világot úgy, hogy legyen mind szélesebb a horizont. Az alkotás ilyen cselekedet – a legnemesebbek közül való. E képek ezt bizonyítják.

HORVÁTH SÁNDOR

Takáts Gyula: Tükrök szava – betűk arca

Takáts Gyula – mint a dunántúli táj hivatott költője s mint Somogyország büszke honpolgára – mindig otthonosan mozog a tájban, kezéhez szelídülnek a tárgyak, egyforma biztonsággal tekint szét könyvekkel és képekkel megrakott kaposvári házában és a bece-hegyi kertjéből kitáruló balatoni panorámán. Biztonság és otthonosság lehetnének költészetének kulcsszavai. Nemcsak azért, mert örömeit a természet szelíd ajándékai között keresi, azért is, mert bensőséges viszonyban, de talán így kellene mondanom: szeretetben él a tájjal, ennek a tájnak a múltjával és jelenével, gazdag kultúrájával és dolgozó embereivel. Ismeri és szereti somogyi szülőföldje s az otthonául választott Balaton-vidék történelmét, népi hagyományait, kulturális örökségét, költészetéből egy nagy múltú magyar és európai táj természeti képe, klasszikus hagyományvilága és népi műveltsége egyaránt kibontakozik. Kétségtelenül valami állandóság és folyamatosság van ebben, olyan igézet, amelynek lehetőségével újabb kori történelmünk nemigen kényeztetett el bennünket.

Nem értékelhetjük eléggé a költő és a szülőföld kapcsolatát, különösen a magyar művelődés huszadik századi történetének nem éppen kedvező viszonyai között, midőn ősi múltú magyar városok megszokott arculata alakult át teljes mértékben alig két emberöltő alatt, és nemcsak a hagyományos városkép változott meg, hanem sok utca elnevezése, a városok nyelve és kultúrája is. A huszadik századi magyar költő nem ahhoz szokott hozzá, hogy – mint Berzsenyi, Kisfaludy Sándor, Petőfi és Arany – megőrizze és megénekelje szülőföldjének emlékeit, hanem ahhoz, hogy búcsút vegyen egy tájtól, s csak nosztalgikus álomképekben idézzen maga elé egy világot, amely a valóságban már nem is létezik. Kevesen vannak azok a szerencsések és boldogok, akik szülőföldjüket úgy látják változni, gazdagodni, hogy egyszersmind nem törik meg ennek az otthonias környezetnek az eredeti karaktere. Ilyen szerencsés és boldog költő Takáts Gyula is, akiről hatvanötödik születésnapja alkalmából a lehető legiogosabban – ugyanakkor nem minden szelíd irigység nélkül – mondhatta jó barátia, Jékely Zoltán, hogy életének van egy adottsága, amely őt „egyenesen az emberföldrajzi fantasztikumok sorába emeli: ez a hatvanöt éves költő, akit itt tisztelhetünk hús-vér alakja szerint csakúgy. mint szellemi kivetülései szerint – ez az ember itt, Európában, Magyarországon, Somogy megyében, Kaposváron, egyazon házban élte le a XX. század vagy akár a történelem legvérzivatarosabb hat és fél évtizedét!". Hát igen, ez a nemrég még köznapi dolog manapság „csodának" számít, s talán ennek a „csodának" is része van abban, hogy Takáts Gyula költészete a tájban, az országban, a világban megtalált otthonosság szép dallamát szólaltatja meg.

Mindezt azért kellett elmondanom, mert előttem van a költő új könyve: „jegyzetek, válaszok, vallomások" gyűjteménye, és ezek a prózában – de persze költői érzékenységgel és lendülettel készült – kisebb-nagyobb írások általában a szülőföldhöz kötött élményeket rögzítik, s ilyen módon a költői otthonosság magyarázatát adják. A kötet első két ciklusa – *A valóság tanít a szóra. A látott és látható világ* – közvetlenül a szülőföld történelmével és kultúráiával, a költő személyes élményeivel és otthonosságának érzelmi gyökereivel foglalkozik, de a további írások – költő- és művészportrék, irodalmi megemlékezések, verselemzések és interjúszövegek – is valamiképpen kapcsolatot tartanak a kaposvári, somogyi és balatoni élményekkel. nem is titkos vízielként átütnek raituk azok a személyes emlékek, amelyek a véletlenül kapott szülőföldet tudatosan vállalt és képviselt igazi otthonná teszik.

Takáts Gyula számos költői személyességgel, ugyanakkor tudósi elmélyedéssel írott esszében és emlékezésben idézi fel Somogyország vagy a Balaton-vidék természeti. geográfiai képét és történeti, kulturális hagyományait. Az időrendben első közülük az 1983-ban keltezett *Ady versét idézve* című – *Séta bölcsőhelyem körül* alcí-

Czinkotay Frigyes

A hatvani Hatvany Galériában Mikus Sándor szobrászmüvész kiállitása október 31.-ig, a Fővárosi Müvelődési Házban Czinkotay Frigyes festőmüvész kiállitása november 7.-ig Bertalan Tivadar kiállitása a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében movember lo.-ig tekinthető meg.-közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. okt. 3o.
XX. évf. 44. sz. 8. lap.

MK.

Czinkotai Frigyes

Kiállitásának hiradása

Szocialista Müvészetért 1967 jan.

MDK

Czinkotai Frigyes

olaj:

Wawel falai

Somogyi domboldalon

Somogy megyei képzőművészek 2o.kiáll.
Rippl Rónai Muz. 1968. ápr.

Czinkotai Triggs, festő

Kiállít a Főv. Műv. Házban.

A hétvégi kult. programból 9.

Népszabadság Bp. 1976. nov. 6.

MDK

Czinkotai Frigyes

graf.:

Reggeli Balaton

Somogy megyei képzőművészek 2o. kiáll.
Rippl Rónai Muz. 1968. ápr.

MDK.

Czinkotai Frigyes

Kiállitási hir

Somogymegyei Néplap 1967 ápr.6.

MDK

Czinkotai Frigyes, festő

Naposvárott nagy a képzőművészeti élet.
A riportot Czinkotai Frigyes kalauzolta.
Czinkotainak nemrég volt önálló ki-
állítása a városban.

Fenyik Flóra: Emlékek a Róma-legyen

2.

ESTI HIRLAP Bp, 1967. máj. 15.

M.D.Y

Mihotai Frigyes
festő.

Finom szinerékű képeivel
szerepel.

Kovács Gyula: I. Kaposvári Tavaszi Tárlat.
Művészet, 1967 fulius - 40 kap.

M.D.K.

Czinhotai Frigyes

festő

Több tájképet kiszeteti a Balatonról a „Róma hegyen" című műve is tájkép, valamint a „Kosa tavasz" című műve.

Kozács Gyula: Czinhotai Frigyes festminyei. Művészet, 1967. felmér - 48 kep.

Csinkotai Frigyes

Díjat kapott az I. Kapossán Távasi táslatan.

Soc. Mův. 1967. máj

Czinkotay Frigyes

Pravoszláv templom, olaj 68 H
40x30

Dél-Amánt'uli képzőművészek
kiállítása, 1970-71.

Czinkotay Frigyes

Pravoszláv templom, dáj – repr.

Dél-Amántúli Képzőművészet
Kiállítása, 1970–71

Czinkotay Frigyes

Pravoszláv templom, ol., vegv.

Dél-dunántúli népőműrészek kiállítása

Szekszárd — Nagykanizsa — Zalaegerszeg

Czinkotay Frigyes

Pravoszláv templom, olaj, 40x30

Del – demarcatúli képzőmű. Kiállítása
Szeksard – Nagykanizsa – Zalaegerszeg

Czinkotai Frigyes

festőművész kiállitása. Kaposvár, TIT Klub. - Ism: Kovács Gyula, Művészet, 1967.8.évf.2.sz.48.l.

Az 1967.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 197o.l.sz. 68-1o7. l./

89. l.

Czenkotay Frigyes

kiállítása nyílt a TIT Bartók klub-
jában.

Dunántúli N-pló 1968 V. 12. 7.

1) Czinkotai Frigyes

A TIT rendezte kiállítását. Kaposvári 1932-ben született kaposvárott. Középiskolóit a helybeli Táncsics Mihály gimnáziumban végezte. 1955-ben a Bp-i Állatorvos-tudományi Egyetemen állatorvosi diplomát Czinkotai F. képei.

Dunántúli Napló 1968 V. 26. 7.

2) Czinkotai Frigyes

szerzett. Első kiállítása a jelenlegi.
Bejárta Krakkót, Párizst.

Czinkotai Frigyes képei
Dunántúli Napló 1968 V. 26. 7.

M.D.K

Czinkotai Frigyes

festő

Tárlatán bemutatta a
„Hátsó udvar"-t is. A
kiállítást rendező állat
orvos Kaposvár szülötte.

Kovács Gyula: Czinkotai Frigyes festménye.
Művészet, 1967. február – 48 kep

M.D.

Csinkotai Frigyes
festő

A kaposvári T.I.T. klub előadó
sorozatában rendezett tárlatot
már két évtizede fest, rajzol,
a polgári életben: állatorvos.

Horváth Gyula: Csinkotai Frigyes festőművészeti
kiállítása, 1967. február – 48 lap.

Czinkotay Frigyes, festő

□ CZINKOTAY FRIGYES festőművész Somogyi tájak és útiemlékek című kiállítása a Fehérvári úti Fővárosi Művelődési Házban november 7-ig látható.

— „□ Czinkotay - - -

2.

Esti Hírlap, Bp. 1976. okt. 27.

Czinkotay Frigyes, festő

Somogyi tájak és útiélmények címmel december 5-én nyílt meg a pécsi „Új Tükör" klubban *Czinkotay Frigyes* festőművész kiállítása.

Borító 3.

–: Krónika

Jelenkor, Pécs, 1980. jan

XXIII/1

JOHANN BAPT, CZIZEK, térképész, /1806-1855/

Ulbrich könyvében megtalálható Czizek valamennyi burgenlandi dolgozata a hozzajuk tartozó térképekkel egyutt. 290.old

BENDEFY LÁSZLÓ: Karl Ulbrich: Allgemeine Bibliographie des Burgenlandes 287.old

VASI SZEMLE, XXVIII.évf. 1974. 2.szám, Szombathely

CZINKOTAY Frigyes

LACZKÓ ANDRÁS

Tallózó

Somogy 1989. 3.

A CSALÁD KÉPEKBEN, SZOBROKBAN

Kell lenni predesztinációnak abban, hogy tájképfestők nem kerülhetik meg a család témáját. Csábító volna itt arra hivatkozni, a kétkezi, olykor közösségi munka formálja akként egy-egy tájék vonásait, hogy azokból emberarc tekintsen a szemlélőre. A szem elé táruló látványban a költők régóta észreveszik a hasonlóságot:

Mint édestejű tömlők íve, oly kerek-
hátú hullámos puhák e dombok,
és duzzadt mellükön, mint jóllakott gyerek
pár istállós puszta dorombol

Így írt Takáts Gyula *Zselicség* című versében arról a vidékről, amelyik állandó inspirációt adott Czinkotay Frigyes piktúrájához. A térnek és a tájnak a vershez hasonló humanizálása a festői eszközökkel ugyancsak elvégezhető. Például azzal a következetességgel, ahogy Osváth Miklós megörökíti a mulandó lét egy-egy részletét: a történelmi időt őrző kúriát vagy templomot. Innen már csak egy lépés, hogy a tájat és az épületeket élettel megtöltők kerüljenek a vászonra, a papírra, arcvonásaikat bontsák ki a kőből, vagy öntsék bronzba. Az természetes, hogy az ekként családra forduló tekintet legelébb a hű és támogató társon és a gyerekeken állapodik meg. Nem véletlen, hogy Andrássy Kurta János pályájának kezdetén megfaragta a gyermekfejeket, és Osváth Miklós akvarellen ábrázolta az iskolát, a diákokat, Czinkotay Frigyes feleségéről készített dekoratív jellemrajzot, fiát pedig — a kézmeleg kapcsolat aláhúzásával — macskával képezte le. A természetélmények Zöld Anikót ugyancsak lírai hangvételű, mélyülő gondolatiságú művek alkotására késztették. Egyénítő színekkel fejezi ki a városi ember magányát, s ebben tetten érhető a közösségi lét vágya.

A család a védelem, az együttlét, a melegség, a vérségi közösség paradigmája (jele, mintája) régóta az emberi tudatban. Kiben nincs vágyakozás a hajdani megélt vagy csak valóságosnak képzelt anyai szeretet, apai gondoskodás, testvéri ölelés után? Hogy úgy élje meg az estét a család, amiként azt költői pontossággal Arany János leírta:

Egy eladó lány a tűzre venyigét rak:
Ő a legnagyobb, s szebb... a hajnali csillag,
vasalót tüzesít: új ruhája készen,
csak vasalás híja... s reggel ünnep lészen.
Körül az apróság, vidám mese mellett
zörgős héjú borsót, vagy babot szemelget,
héjából időnként tűzre tesznek sokat:
az világítja meg gömbölyű arcukat.

A Pataky István Művelődési Központ tárlatához.

Emlékezés Dosztojevszkijre

Ahogy a fal előtt állt
megkötözött csuklókkal,
fénylett az alázat tisztasága,
mint éjfél
teleholdja.
Szemben, a vállhoz emelt puskák
némák maradtak,
s a leoldott szemkötő
reménnyé fehéredett

a kivezényelt
végítélet előtt.
A halál visszasuhant
odújába.

Ő arcához emelte
a marokban ölelt földet,
s benne végignézte
a teremtést.

Fagypont

Jogaras kéz, koronás fej
a hatalom segédeszközei,
az előjegyeztetett királyságé.
Marokban és fejen
az átörökíthető bölcsesség,
s ragyog, ragyog a fölszentelt —
önnön gyönyörűségére,
csak bele kell születni

a címeres jászolba,
vagy fattyúként,
szerzett trónussal takarózni,
míg fagypont
alá
süllyed
a népek
félelmes
csöndje.

Mielőtt...

Miféle új ég és új föld
között hadonászunk,
rabolva és védekezésre kényszerülve,
áldozatunkat magunknak mutatván
be,
könnyű kis istenek,

útszéli, poros áldozatok,
rettenetek gyáva-erős foglyai,
fintorai a percnek,
miféle új ég és új föld
közé temetkezünk
mielőtt,
mielőtt...

Nem csupán arra figyelmeztetnek a *Családi kör*nek ezek a sorai, hogy a régi családmodellben elképzelhetetlen volt a munkát *nem végző* kéz. A költő a korabeli falusi élet jellemzőit vette sorra. A leírás realizmusa olyan ábrázolásmód, amit a kővel vagy festékkel dolgozó alkotók sem hagyhattak figyelmen kívül. Nézzük csak Andrássy Kurta János valósághű törekvéssel készült szobrait, a *Fürdőző nő*t vagy a *Parasztasszonyfej*et. Művészete eszközeivel ugyancsak reális látásmódot közvetít népi életképein Kránitz Margit. Munkáit néha néprajzi pontosság jellemzi, de abban a szemlélődő ne érezzen hátrányt. Inkább azt a szándékot minősítsük, hogy így a táblákon megőrződik az, amit a modernizáció sokszor káros jelszava halálra ítélt. A családi életet szépnek, erőt adónak, olykor minden akadályon diadalmaskodónak mutató népmesék világában kalauzol Kránitz Margit. Képein láttatja: a lét kerek forgandó, s a mélyponton lévőknek lendületet adhat a magasság reménye. Erre a biztatásra szükségünk van!

Az már rohanó századunk sajátja, hogy az Arany János-i *Családi kör* semmivé foszlott, legfeljebb távoli ábrándképként bukkanhat fel meditatív órákban a tudatküszöb alól. A modell átalakult, s nem bizonyos, hogy előnyére változott. A modern családi körben ugyanis az apa nem madárlátta kenyeret, hanem feszültséget visz haza, s az anya sem szíves szóval kér, invitál, gyakran inkább kiabál, a magát árvának, elhagyottnak érző gyermek(ek) sem a tűz mellé, hanem a képernyő elé telepszenek... Siet, fut, szalad mindenki. Pedig az idő utolérhetetlen. Amikor mindez csak csírájában volt meg, Andrássy Kurta János már akkor ráérzett, korunk egyik jelképe lesz a *Menekülő asszony*.

Miben bízhatunk így? Például az esztétikusabb (szebb, okosabb) életben. Annak a reneszánsz életszemléletnek a térhódításában, amit másokkal együtt Vasvári József képvisel. A testben és lélekben erős, a tudást, a művészetet pártfogoló, művelő egyéniségek és közösségek híve. Családról való gondolkodását híven kifejezi *Az unoka* című képe. A generációk közvetlen, újra csak ismételni kell: *kézmeleg kapcsolata elengedhetetlen*. A jövő szempontjából is az. Napjainkban kell ezt különösen felerősíteni, amikor a statisztikai jelentésekből az derül ki: családok sokasága bomlik fel, egyre kevesebb a gyerek. Fogyunk! Pedig a család magyarságunk, s ne féljünk a szótól, hazánk biztos megőrzője. Így vélekedett *Szekszárd felé* utaztában Illyés Gyula, amikor egy kismamával került szembe:

Jár szemem a kedves
kis anyán
s azt gondolom: itt megy
a hazám.

A múlt—jelen—jövő időfolyamának fókuszában áll az emberpár, kikből *család* lehet. Hogy valóban az legyen, abban segít(het) a művészet. Ezért fontos, ha szobrász emberpárt mintáz meg, s műve, ahogy Kampfl Józsefé, köztérre kerül, így mindenkinek inspiráló gondolatot adva. Kampfl orvosokról, tudósokról készített alkotásai (Kaposi Mór, Móra Ferenc, Politzer) sugározzák az ember megőrzésének hitét. Más formanyelven, de a kisebb és nagyobb közösségek megmaradásának hitét, feltétlen bizodalmát fogalmazta meg kisplasztikáiban és érmeiben Ócsai Károly. Erre kell gondolnunk, amikor a család szeretete, melegsége után hiába vágyakozó József Attiláról készített érmeire nézünk, vagy az együvé tartozást finomvonalúan megmutató szobraira tekintünk.

Komoly, már-már komor gondolatfutamokra késztetett a nyolc művész együttszereplése. Az ítélkezéskor nem feledhetjük: *a kor kényszere ez*. Reményt adhat, hogy legtöbbjüknél tetten érhető a játék. Ez a legemberibb cselekedetek egyike, ami nélkül család nem létezhet. Hogyan írt Arany János a *Családi kör*ben a gazda tarisznyájában kutató

aprónépről? *„Rettenve sikolt fel, amelyik belényúl: / Jaj! valami ördög... vagy ha nem, hát... kis nyúl!"* Ilyen felhőtlen, gondtalan játékot kívánok mindenkinek: a művészeknek és a közönségnek egyaránt. Ha ez megvalósulna, akkor bizton mondhatnánk, a család magyarságunk, jövőnk biztos alapja.

A SEGÍTSÉGRŐL PÁTOSZ NÉLKÜL*

Lengyel és magyar nyelvű könyvek sorozata szól arról, hogy a második világháború nehéz éveiben milyen segítséget kaptak azok a lengyel katonák, civilek, gyerekek, akik a megszállókkal való együttélés helyett a menekülést választották. 1939 őszén tömegesen lépték át a magyar határt a harcoló lengyel egységek, földönfutóvá lett polgárok, iskolapad helyett fegyvert kereső diákok. Számuk csaknem meghatározhatatlan, de abban a visszaemlékezők és a történetírók megegyeznek, hogy több tízezer ember *keresett és talált* rövidebb-hosszabb időre otthont Magyarországon.

Pátoszos, érzelemdús, nagy szavak nélkül kell erről a segítségről beszélni. Elsősorban azért, mert a kölcsönös figyelem mindig konkrét történelmi helyzet következménye volt. Aligha van honfitársunk, aki ne tudna valamit Petőfi Sándor és Bem apó (József Bem) kapcsolatáról. Gyermekkoromban, amikor őszintén lelkesedtünk 1848—49 centenáriumán, sokáig azt hittem, Bem tábornok *magyar*. Nem gondolhattam másként, hiszen szabadságunkért harcolt, a szó szoros értelmében ontotta vérét, és pártfogásába vette a nehéz helyzetben lévő költőnket. Arra intettek Petőfi szavai is, hogy kétségem se legyen a tábornok magyar voltát illetően. Amikor a kitüntetést Bem a poéta mellére tűzte, akkor a költő azzal köszönte meg, ezért többel tartozik, mint apjának, aki életet adott neki, a tábornok annál többet: *becsületet*. A magyar—lengyel kapcsolatoknak ez fényes lapja, de az idő és a változó körülmények mégiscsak homályosítják, távolítják...

Senki nem tud kiszakadni korából, s a ma emberét ilyen lapoknál jobban érdeklik az aprópénzre váltható dolgok. Ezért mondhatta egy irodalomtudós Varsóban, hogy egymásrautaltságunk tudata irracionális. A művészettörténészt pedig nem az érdekelte, hogy valóban volt-e Zichy Mihálynak két lengyel barátja. Inkább arról faggatott, miért kell a lengyel turistáknak a magyar határon dollárjaikat bemutatni...

Mindez arra intett, hogy ne múló érzelmeket, hanem biztos tényeket keressek. Olyanokat, amiket egy-egy átélő emlékezete és dossziéja megőrzött. Feltételezhető volt, hogy az idő, az ötven év szépít, alakít a múlton, ugyanakkor az is, hogy annak egy-egy darabkáját újságcikkek, fényképek, plakátok, krónikák formájában sokan őrzik. Az élőszó és a megfogható dokumentum egymást kiegészítve valósághű kép megrajzolását teszik lehetővé. Szerencsére a volt menekültek többsége megóvta a pusztulástól a hajdani iratokat, felvételeket, leveleket. Tábori újságok példányai kerültek elő meg hivatalos okiratok. Megmaradt a zamárdi és a balatonboglári lengyel gimnáziumok kézzel írt (vezetett) krónikája, s abban napi eseményekről lengyelül és magyarul egyaránt olvashatók feljegyzések. Az egyik varsói lakásban szekrényt mutattak tele (rendezetlen) iratokkal és fotókkal. A másikban polcnyi gyűjteményt forgattam át néhány magyar nyelvű másolatért. A harmadikban iratgyűjtőt tettek elém. Mindez arról győzött meg, a múlt eseményeinek számbavétele, a megőrzés és továbbadás nem csupán az idősödő, egyre fogyó generáció feladata. A történelmi eseményekben ott vannnak a személyes sorsok, az egyéni szenvedés vagy öröm jelei. Ezek teszik emberléptékűvé azt, ami a múltról szól.

Emberléptékű és tényszerűen hiteles? Nem egymást kizáró fogalmak ezek? Ahogy a históriai egész részekből áll, úgy kell illeszkedniük az egyéni sorsok adatainak a hitelesség

---

* A *Menekülés a jövőért* című könyvem előszava. – L. A.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 NOV 9

SOMOGYI NÉPLAP

Czinkotay Frigyes.
Festő

1021

Képkiállítás Marcaliban

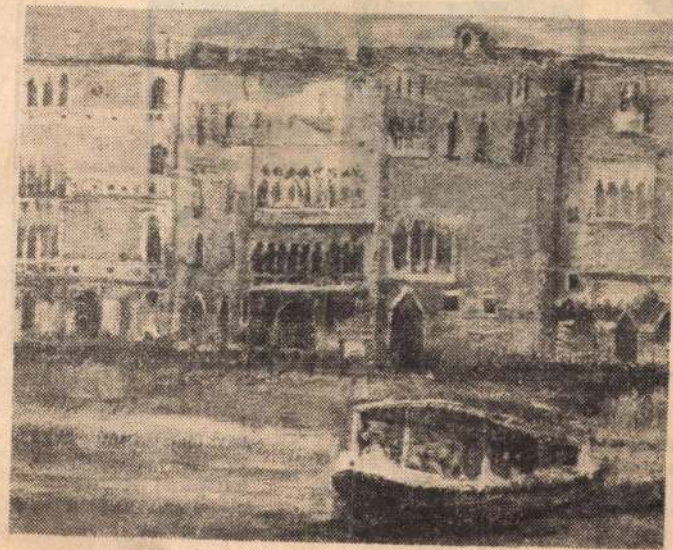

Czinkotay Frigyes műveiből kiállítást rendeztek a marcali képtárban. Képünkön a Velence című olajfestmény.

Családi fogyasztásra vagy endégek kínálásához kitűnő semegét ajánlunk ezúttal az lvasó figyelmébe. Már a evesporoknál említettük, ogy a tasakolt alapanyag-észítmények háztartási tá-olása sok szempontból elő-yös, hiszen kis helyen elfér-ek, nem foglalnak el nagy

a csokoládéízűhöz

egy evőkanál kakaót (a tej helyett hat evőkanál kávéban is elkeverhetjük a pudingport);

a karamellízűhöz

egy evőkanál olvasztott cukrot (a felfor-

Somogyi Néplap
1975 JAN -7

Czinkotai Frigyes festőművész

1021

Megjelent a nagyatádi műsorfüzet

Somogy városaiban és a járási székhelyeken útmutató műsorfüzetet kell kiadni, amely tartalmazza a különböző rendezvények időpontját, tájékoztat a művelődési intézmények munkájáról, szerepelteti az aktuális évfordulókat, politikai, társadalmi, tudományos, művészeti eseményeket, és a hozzájuk kapcsolódó könyvajánlást. Ezt a határozatot a megyei pártbizottság tavaly márciusban hozta, s ennek értelmében jelent meg az első ilyen műsorfüzet, melyet a Nagyatádi Városi Tanács V. B. művelődésügyi osztálya adott ki. A januári program sok jó műsort ajánl a város lakóinak.

8-án a Csiky Gergely Színház a Három testőrt mutatja be, 18-án délután az Állami Déryné Színház egy mesejátékot ad elő a gyerekeknek, este pedig az Új ember vácsa kerül színre. A hónap közepén hangverseny lesz, január 12-ig tart Czinkotai Frigyes festőművész kiállítása. A színházi előadásokat, hangversenyeket a Gábor Andor Művelődési Házban tartják. Ugyancsak a ház lesz a színhelye minden hét csütörtökén az ismeretterjesztő filmvetítéseknek is.

A műsor a városi-járási könyvtár nyitva tartási idejének fölsorolása mellett könyveket is ajánl. A füzetben helyet kapott a konzervgyár klubjának e havi programja. Kiállításokat, TIT-előadást tartanak itt. A füzet összeállítói az utolsó lapot üresen hagyták, az érdeklődők ide írhatják föl a programokkal kapcsolatos észrevételeiket, javaslataikat, igényüket.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kurd 25.
(7754)

Skoda igé-
sürgősen el-
klődni: Bö-
ly u. 24.
(7754

Volga eladó.
Miklós, Új-
Kossuth La-
(369699)

motorkerék-
nék rend-
Ajánlatokat
öléssel« jel-
9703. számra,
e kérek.
(369703)

601 Combi
— eladó. Ba-
s, Toldi u.
: 45-106.
(439421)

igényesnek
osvár, Tóth
3., III. em.
Telefon:
(6417)

, Trabant
Volkswagen
em idősebb
vennék.
levélben
Autó. Bala-
Kisfaludy
(7764)

Hat
mek
ró g
Dr. M
vár, I

160-
sertés
tőfi u

Zenekarba beállnak bőgővel. Kovács, Kaposvár, Géza u. 20.
(369698)

Garázs eladó az SZTK közelében. Érdeklődni: 8—16 óra között, a 12-697-es kaposvári telefonszámon.
(369709)

Garázs kiadó. Kaposvár, Damjanich u. 34.
(369714)

Többszörösen győztes munkavizsgás szülőktől 11 hetes németjuhász kölykök eladók. Esetleg részletre is! Kaposvár, Kisfaludy u. 46. (6410)

Kaposszerdahelyen 10 hetes választási malacok eladók. Buszmegállónál, Rózsáék.
(6402)

Egy balos teatűzhely eladó. Érdeklődni: Kaposvár, Buzsáki u. 6.
(369687)

A lángvágott felület kitűn
rantált.

Megrendeléseket kérjük
portjához eljuttatni:

ÉPGÉP Nagyberendezések

A SOMOGY MEGYEI T
MÉLYÉPÍTŐ VÁLLAL

fölves

lehetőleg gyak

művez

kaposvári aszfaltkeverő
valamint nagyatádi mél

Jelentkezés: a munkaüg
Kaposvár, Petőfi tér 3.

Czinkotay Frigyes

festőművék kiállítása 1987. nov. 9-én jelt meg
Budapesten, a Kállai Éva Kolhózban.
Laczki András jelolta meg.

A Somogy kiznikája
Somogy, 1988 1. a. hátsó-belső címlap

Czinkotay Frigyes festőművész

kiállítását a Kaposvári Galériában

1988. május 20.-án Horváth Sándor

megyei tanácselnök-helyettes nyitja meg.

Somogy, 1988. 4. sz. A Somogy krónikája

(a borító belső oldalán)

Czinkotay Frigyes festő

1988-ban gyüjteményes tárlata volt a Kaposvári Galériában május 20-tól július 6-ig, és Kanthelyen július 31-től augusztus 30-ig. (Goldmark károly Művelődési központ)

Laczkó András: Tallózó
Somogy, 1988. 5. sz. 54. l.
és A Somogy Krónikája, a hátsó borító belső oldalán

Czinkotay Frigyes festő

állatorvosnak tanuld, kaposzvárott állatorvosi állást kapott. Az 50-es évektől foglalkozott festészettel. Apja kézműves volt, anyai ágon rokonságban volt Balázs János korán meghalt kaposvári festővel, akit Rippl-Rónai is nagy tehetséginek tartott. Martyn Ferenccel közvetlen kapcsolatba került, ő művészi mesterére ösztönözte. Martyn a szülőföldhöz való kötődést tartotta Czinkotay legnagyobb pozitívumának. Az 1980-as kiállítását is ő nyitotta meg. Képei: Kilátás a fonyódi hegről, Rippl-Rónai József Vincellérje, Huszka Jenő háza Fonyódon, Csikász-ház, Farkas István emlékére.

Laczkó András: Tallózó

Somogy, 1988. 5. sz. 54-56. l.

APO

Famentes bankposta

200 lap

Czinkotay Frigyes

„Huszka-ház Fonyódon"

(repr.)

Somogyi Néplap, 1973. jún. 10.

Csinkatai Frigyes.

a Somogyi Képtárban rendezték a somogyi képzőművészek őszi tárlatát, melyen szerepel a művész műve.

Hordnyi Barna: Somogyi őszi tárlat.
Somogyi Néplap, 1974. okt. 9.

Czinkotai Frigyes

1966-ban kaposvárom volt bi'ál-
litása Czinkotai Frigyesnek, majd
1968-ban Pécsett rendezett tárlatot.

----:Somogy megye képzőmüvészei.
Müvészet,1975.október - 2.oldal.

Czinhotai Frigyes

Kaposvárom, 1932-ben született a
művész. 1955-ben diplomát szer-
zett az Állatorvosi Egyetemen Czin-
hotai Frigyes.

----:Somogy megye képzőművészei.
Művészet,1975.október - 2.oldal.

Czinkotay frigyes, festő

Kiállítása nyílt meg
Kaposvárott.

— : A Jelenkor Krónikája 1151–1152.

XVI

JELENKOR, Pécs, 19 3. dec. 12.

Czinkotay Frigyes, festőművész

Megnyílt Boglárlellén, a Toparti galériában a dél-balatoni képzőművészek tárlata. –
Szerepelnek Czinkotay Frigyes idilli „Teli utca"-ja, az oldott, lágy színekkel megfestett „Huszka-ház", szemet nyugtató látvány.
/említve/.

Tersztyánszky Krisztina: Színek és formák.
Somogyi Néplap, 1984. júl. 8. 5. old.

Czinkotay Frigyes

KIÁLLÍTÁS NYÍLT MEG Budapesten, a Kállai Éva Kórházban Czinkotay Frigyes kaposvári festő képeiből. A Somogy megyei alkotó tájképeit, csendéleteit — sok hazai és külföldi bemutatkozás után — most e sajátos környezetben november 23-ig tekinthetik meg a gyógyulásra várók.

Népszabadság, 1987. XI. 10

CZ[illegible]AY Frigyes festő

Laczkó András: Tallózó. In. Somogy 1988. 5. sz.

Nemrégiben Pannonhalmán talált egy régi nyomtatványt. A kötet százhatvannyolc lapos, és a XIV. század végén jelent meg. Olyan különlegesség, amiből valószínűleg Németországban nincs példány. A kiadvány kalendárium, amelyben a naptárrész mellett versekben összefoglalták a négy evangéliumot és az alapvető csillagászati ismereteket, ezen túl imádságokat is közöltek. A professzor nem tud arról, hogy hasonló lenne náluk. Nagy érték a német nyelv szempontjából, mert még szórványmagyar szavak sincsenek benne.

Dicséróleg emlékezett meg arról, hogy a soproni polgárság milyen szisztematikusan gyűjtötte össze a kiadványokat. A vizsgálatokba egyre több diákot von be. Hamburgi szemináriumán körvonalazza, meghatározza a feladatot, s elküldi hozzánk tanítványait. Nagy segítség, hogy a magyar kormány is támogatja ezt a munkát kutatási ösztöndíjakkal. A nehézség is szóba került. A levéltári anyagok feldolgozásához olyan diákok kellenének, akik németül, magyarul és latinul kitűnően értenek. Ilyenből egyre kevesebb van. Olykor még a hamburgiak sem tudják elolvasni a gót betűs feljegyzéseket. Pedig a soproni levéltárban kétszáz évet átfogó ilyen anyag van. Néha az is gond, hogy egy-egy szót azonosítsanak. Az egyik kőszegi iratban találtak egy kifejezést, amiről nem derült ki, melyik nyelvből való, s lehet, hogy csak hosszas utánjárás hoz eredményt.

Bachofer professzornak nagy szerepe volt abban, hogy a kapcsolat harmonikus a két egyetem között. 1980-tól dolgozott azon, hogy magyar intézet létesüljön. Amikor művelődési miniszterünk Hamburgban járt, megegyeztek a hungarológiai csoport megszervezésében. Végül is 1987 októberében nyílt meg a Hungarologisches Zentrum Holger Fischer docens, első titkár irányításával. Ettől függetlenül megvan az egyetemen a finnugor szeminárium. A központ és a szeminárium elsődleges feladatának az egyetemi cserék megszervezését tartja. Hogy tudományos szakemberek közvetlenül cserélhessenek ismereteket. Ennek a célnak van alárendelve egy magyar könyvtár építése Hamburgban. Eddig ezerkétszáz könyvet kaptak (többségében szépirodalmi műveket) Magyarországról. Szívesen fogadnak és megőriznek minden küldeményt.

A központ napi munkájáról nem szívesen szólt Bachofer professzor, hiszen csak néhány hónapja nyílt meg. De ebbe a kategóriába sorolta a kapcsolat létesítését a Hamburgban élő magyarokkal. Ezért szerveznek kiállításokat, klubdélutánokat; írókat, képzőművészeket hívnak meg. A központ vezetősége (és itthoni támogatóik) azt szorgalmazzák, hogy a teljes magyar kultúra megjelenjen kínálatként náluk. Hamburgban ötezer magyar él, s ha van rendezvény a Hungarologisches Zentrumban, akkor legalább négyszázan ott vannak. A szám önmagáért beszél.

Arról sem feledkezett meg Wolfgang Bachofer, hogy az egyetemi, a tudományos kapcsolat Glinde (lakhelye) és Kaposvár közel húszéves barátságára alapozódott. Mint hajdani glindei elöljáró kötelezte el magát a német–magyar kapcsolatok bővítésére.

CZINKOTAY FRIGYESRŐL.* Az orvosok mindig közeli kapcsolatot tartottak a művészettel. A sok lehetőség közül hivatkozzunk Németh László példájára, aki választott hivatásaiban mindig *alkotó* emberként dolgozott. Ha erre gondolunk,

Gyűjteményes tárlata volt a Kaposvári Galériában május 20-tól július 6-ig, és Keszthelyen július 31-től augusztus 30-ig.

dig áhítattal vette kézbe, hogy mennyire szabadon, béklyók, kötöttségek nélküliek. Követőkből lassan ér lett a bolgár irodalomban.

A generációs küzdelem egyik példájaként Atanász Dalcsevet említette, akinek csaknem harminc évig hallgatnia kellett. S új megszólalásában annak bizonyságát látja, hogy az írók következetesen ragaszkodnak álláspontjukhoz. Ugyanakkor azt is felmérte, hogy a mai irodalomban a fő irányt már nem szabhatják meg. A fiatalabbaknak nyílt rá a szeme a mélységekre, a dolgok lényegére. Felismertek drámai, tragikus jelenségeket. A költők képesek voltak az emberi lélek mélységeibe leszállni. Ez kellett a megújhodáshoz. Nem véletlen, hogy Ivan Nikolov *Csak így . . .* című versében önnön tartását erősítette: *„Csak így, lélek, maradj keménynek, / utunk még mindig meredek, / hivság, dicsőség már nem éget, / munkára fel, az lett a tied!"* (Kiss Benedek fordítása.)

A belső tájakra húzódás eredménye lett a groteszk, a szatíra, az állatmesék gyakorisága a mai bolgár irodalomban. Ivan Nikolov is írt néhány ilyen könyvet. Az egyik címe a *Hangya dolgok*, a másiké *Bírálgató*. Kifigurázta ezekben az irigységet, a bürokráciát, a korlátoltságot. Andrej Germanovval két könyvet írt kor- és pályatársairól *Körülöttünk a Parnasszus* címmel. A csípős epigrammák, paródiák és karikatúrák (ezeket készítette Germanov) széles körű visszhangot váltottak ki. A szerzők ebben (a sikerben) is korjelenséget látnak.

A kaposvári találkozón arról is beszélt Ivan Nikolov, hogy a *Jug* főszerkesztőjeként szeretne szorosabb kapcsolatot építeni a somogyi írókkal.

TALÁLKOZÁS WOLFGANG BACHOFERRAL. Aki Hamburgban a magyar kapcsolatokban illetékest keres, előbb-utóbb biztosan találkozik Wolfgang Bachofer professzorral, az ottani egyetem német nyelvi tanszékének vezetőjével. Szűken vett kutatási területe a régi rémet irodalom, de dolgozik egy mittelhochdeutsch (középfelnémet) szótáron. Érdekes módon ez hozta közelebb Magyarországhoz. Amikor a budapesti egyetemen járt, feltűnt neki, hogy az itteni régi könyvek, kiadványok egyharmada német nyelvű. A véletlen találkozásból céltudatos munka lett, mert kiderült, hogy Sopronban és Miskolcon sok-sok számukra felbecsülhetetlen értékű feljegyzést, kalendáriumot őriznek. Ezért hozta el tanítványait 1976-ban Magyarországra. A nyomokon elindulva kiderült, hogy a mittelhochdeutsch gyökerei Magyarországra vezetnek.

Kutatásának indulópontja a selmecbányai levéltár anyagának megismerése volt. A településre a középkorban sok német bányászt hívtak, s a kolónia természetesen megőrizte anyanyelvét. A Selmecen alapított főiskola tudományos, publikációs nyelve hosszú ideig a német volt. Levéltári anyagának és könyvtárának egy része 1920-ban került Sopronba. Bachofer professzor érezhető lelkesedéssel beszélt arról, hogy a harminchatezer kötetes könyvtár (gyűjtemény 1500-tól 1850-ig) állományának kilencven százaléka német nyelvű. Így írták meg a hajdani tanárok a bányászat, a matematika, az ásványtan, az erdőgazdaság tankönyveit.

A professzor 1981-től többször végzett kutatómunkát Sopronban. Következésképpen a felvidéki magyar bányásznyelv vizsgálata alaptémává vált. Volt tanítványát, Rainer Pault azért irányította a pesti egyetem germanisztikai tanszékére, hogy a szaknyelv sajátos változásait minél alaposabban tanulmányozhassák. Nálunk szerveztek 1985-ben tudományos tanácskozást a történelmi lexikográfiáról. Akkor Wolfgang Bachofer a középfelnémet nyelv 1200-tól 1500-ig tartó időszakáról beszélt, s legtöbbet a forrásokkal foglalkozott.

akkor természetesnek kell vennünk, hogy az állatorvosnak készülő fiatalember az 1950-es évek első felében igyekezett a legközvetlenebb kapcsolatba kerülni a művészettel. Szükséges hangsúlyozni: anatómiát és állategészségügyet tanult, és eközben arra is volt ereje, hogy a rajz és a festészet technikai fogásaival ismerkedjék. Méghozzá úgy, hogy miután Kaposvárt állatorvosi állást kapott, rendszeres foglalatosságává vált vászonnal, festékkel és palettával kimenni a város környéki dombokra. Erre ösztönözte a családi örökség is. Meg kell említeni, hogy a kézműves édesapa szinte művészi fokon patkolta a tojásokat, de ennél talán fontosabb: anyai ágon Czinkotay Frigyes rokonságban volt a Rippl-Rónai József által nagy tehetségűnek tartott somogyi festővel, Balázs Jánossal. Ezzel már arra is céloztam, hogy a családnak volt kapcsolata a kaposvári Róma-hegy nagy festőjével, Rippl-Rónai mesterrel. S ez – a szülői elbeszélések nyomán – ugyancsak a piktúrával való foglalkozásra ösztönözte.

A pályára visszatekintő ember számára ekként szinte szükségszerűségnek látszik, hogy a tanulóéveit a Rippl-villában töltő Martyn Ferenccel közvetlen, baráti nexusba került Czinkotay Frigyes. Az így érvényesülő hatás akként is kimutatható: az idősebb pályatárstól inspirációt kapott a napi, állandó munkára, valamint arra, hogy a saját világát kísérelje meg megteremteni. Akár tájelemek segítségével. Aligha lehet véletlen, hogy Martyn mester épp a szülőföldhöz való közvetlen kötődést látta később Czinkotay egyik erényének. Amikor 1980-ban tárlatát megnyitotta, akkor mondta róla az emlékezetes szavakat: „Czinkotay tájképfestő – tegyük hozzá: a somogyi táj festője." Nem lehet pontosabban megfogalmazni a szándék és az eredmény összhangját. Hiszen aki az életmű ismeretében beszél, az tudja, hogy Czinkotay Frigyes számára mit jelentenek a város környéki dombok, vagy ahogy nálunk mondják: A Róma-, a Lonka-hegy, Ivánfa és az egész Zselic.

Hogyan írta Takáts Gyula? „De hol a domb nedves vágásban összeér, / a bozótos ágyékú oldalak / lágyszájú ajkán a zöldtáblás vetés / csírái nyugodtan alszanak." *(Zselicség)* A költői és a festői kép közeledik egymáshoz, hiszen mindketten az egyéni mértant, a saját szabályt keresik a dolgok, jelenségek tömegében. Czinkotay Frigyes képein a mindenáron való közlés expresszív formában jelenik meg. S ez oly erős hatású, hogy a szemlélő, a néző számára szinte kínálja az azonosítást. Erre tájfestő esetén van is mód. De ne gondoljuk, a *Kilátás a fonyódi hegyről* című sikeres képe csak a *Badacsony* és a *Gulács* rajzolata miatt készült, illetve azért, hogy a néző maga is keresse a legjobb pontot, ahonnan az azonosítás megtörténhet. A tájelemekben kétségkívül ott a ráismerés lehetősége, de a *Zselic* vagy a *Balaton* egyaránt sajátos kézjegyekkel, azaz vonalakkal és színekkel tűnik fel. A zselici kis kápolna vagy *Rippl-Rónai József Vincellérje* különös tárgyi és emberi világot tükröz. A nyugalmat és a mozgásra feszülést, a mulandóság és az örökkévalóság egymást kiegészítő voltát. Hogy ebben a tekintetben a ráismerés mennyire mellékes, azt a móló mellé kikötött csónakokkal hozza tudomásunkra. Ezek bárhol lehettek, mégis, amikor a képet nézzük, kiderül, hogy *azt* láttuk Szemesen vagy Füreden. Czinkotay Frigyes egyik kedvelt sétaútja a fonyódi kikötő mólójára vezet. Onnan látja a Balaton szürkéskék és zöldes vizét, a túlpart hegyeit. A távlat és a fény-árnyjáték egyaránt megragadó volta kínálta és kínálja új és újabb arcával a megörökítést.

Ezek az élmények hozzájárultak ahhoz, hogy kialakuljon az a sajátos színvilág, amit a képekre tekintő néző azonnal észrevesz. Főként a zöld variációit. En-

nek egyik oka, hogy a festő kedvenc évszaka a tavasz. S a kibontakozás évszakában a zöld mellett a kék, a barna, az okkersárga egyaránt szerepet kap. Nem tekinthetett el persze az elmúlás szürkébe hajló kék-fehérjeitől sem.

Czinkotay Frigyes értékekre figyelő festő. Ezért képezte le *Huszka Jenő házát* Fonyódon, Kaposvárt pedig a szecessziós *Csikász-házat*, Harkányban a templomot visszafogott színekkel. Missziót hajtott ezzel végre. Fenyegetett és sok megrázó élménynek kitett korunkban ezzel az állandósággal jelezte a jövő reményét. Ezért festette meg *Farkas István emlékére* című hommage-át.

Képek bizonyítják, hogy a művészetben az önmagával elégedetlen alkotó képes az élet mélyrétegeire tekintve időálló megnyilatkozásra. Czinkotay Frigyes ezt a következetességgel érte el, ami tanulóéveinek és újabb korszakának egyaránt jellemzője.

Schéner Mihály rajza.

CZINKOTAY Frigyes festő

Czinkotay Frigyes festőművész a kaposvári Rippl-Rónai Múzeumban megrendezett kiállítása alkalmából egy művét ajándékozta a múzeumnak.

Múzeumi Hírlevél
1993/1.

CZINKOTAY Frigyes

POGÁNY Gábor: Dunántúli táblat,
ketedner. = Somogy, XIX. köf. 1. n. 1991
~~96–99. p.~~ 97. p.

Kaposvár, Somogy Megyei Múzeum
Somogyi ~~Megyei~~ Képtár } VII. Dunántúli Táblat

mdk

Czinner Antal

rajzai (Nőalak)

Uj Iras, 1962 4. sz 400. l

Crinner Erzsélet

fotós naptára

Magyar Nemzet, 1967. XII. 10. 10. o.
napló

Czinner Erzsébet (Zinner?)

Patkó Klári és Czinner Erzsébet felvételei illusztrálják Kiácz György cikkét.

32. 1.

Budapest, 1969. 4.sz.

M.D.K.

Czinóber Andrásné

egri lakatos örvegye

a városi adó könyvek szerint 1814-45 között örvegyi jogon működik.

Heves megye müemlékei I. irta VoitPál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 318. old.

CZINÓBER Andrásné egri lakatos özvegye a városi adókönyvek szerint Egerben $1^{8}14-1^{8}45$ között özvegyi jogon működött.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Crinóber János, egri lakatos-mester

1827-ben Eger külvárosában dolgozik 3 segéddel. A városi adókönyvekben neve 1834-45 között szerepel.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 318. old.

CZINÓBER János egri lakatos mester. Egerben 1827-ben a külvárosban három segéddel dolgozik, a városi adókönyvekben 1834-től 1845-ig szerepel.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

MDK

Czimber Mariska, festöm.

Tájkép. Olf. J.l.j.

Árv. Közl. 1931. 3.rk.sz. 48.l.

62

Cinober Miklós

Csendélet

Csendélet dinnyével

Öregasszony

Deportáltak

Francia, spanyol köztársasági és magyar művészek kiáll. N.Szal. 1948. aug.

MDK

Borda J. Imre J. Sor T. iparm. kiáll. Fényes A. terem, 1960.

MDK

62

Cinóber Miklós

Sós E.: Francia, spanyol közt. és párizsi magyar müv. kiáll. a N.Szalonban. Népszava 1948. aug. 18.

MDK

Cinóber Miklós

Dutka M: Párisi magy.francia és spanyol müvészek kiáll. Világ, 1948. aug. 2o. 4.l.

C2

Cinóber Miklós

Csendélet

Csendélet dinnyével

Öregasszony

Deportáltak

Francia, spanyol köztársasági és magyar művészek kiállitása. Nemzeti Szalon, 1948. augusztus, 10 l.

MNK

(2

Cinóber Miklós

Golgota, festm

Benczur Társ. kiáll. Szózat, 1925. ápr. 5. 21 l.

megjön

Czintes Bálint

ács

1699. Kolozsvár

Balhel 127 l.

Czipó Sándor.

növendék

Az hátvás főreáliskola karácsonyi kiállításán képei szerepeltek.

Nemzeti Ujság, 1928. dec. 18.

Czipó Sándor

Reáltanoda-utcai Eötvös József-reáliskola karácsonyi kiállításon képével szerepel
A volt növendékek közül tiroli tájképei tüntek ki.

Nemzeti Újság 1931. XII-19.

Czipó, Sándor

tanulo

Az hötvös főreáliskola karácsonyi kiállításán képeivel szerepelt.

Nemzeti Ujság, 1928. dec. 19.

Szipauer János

építész.

Szül. Budapest 1890.

Oklevelet nyert 1914.

Műegyetem 5. l.

A nemzeti egység zászló bontása az országban már minden felé megtörtént és a történelmi hivatottságának tudatában elő nemzet szerte a megesankitott magyar földön megértette a hívó szót amely a jobb jövőért a jobb megélhetési visszonyok kulturális és gazdasági és szociális és jóbétinkértvaló fegyelmezett egy akarat küzdelemre buzdulni. Most a főváros népére került a sor, hogy a magorsát a szét huzó erők helyett az

Czipauer János
építész

Czipauer *János*, építészmérnök, szül. 1890 márc. 4-én Budapesten. Tanulmányait a budapesti műegyetemen végezte és 1912-ben építészmérnöki oklevelet nyert. 1925 óta vezeti a családjában több mint 80 év óta fennálló építőipari céget. Szenvedélyes lovas, a hajtósportot műveli és úrkocsis mérkőzéseken számos elsődíjat nyert. E lexikonnak is munkatársa.

Gutenberg Lex.
VIII. k. 175. l.

Czipauer János

Czipauer János okl. építészmérnök és építőmester, VI. Szondy-u. 24
118-372

Bptávb 1940 szept.
– 1942. jan.

M.D.K.

Csipauer János
ácsmester

1889-ben az épület teljes hosszúságára kiterjedő új, háromszelemenes fedélszék ácsszerkezetéről készített tervet.

Czagány István: A budapesti I. ker. XI. Ince pápa tér 4. sz. épületén végzett műemléki kutatások és helyreállítások eredményei.
Művészet, 1954. 2. sz. 30 o.

Ø Czipek Franciska

l. Stringovits

Istvánné

Napoleoni háborúk VI. 240

MDK

Czipper Nándor épitész

Épitő Ipar, 39.sz. 191o. szept.25. 383-384 l.

CZIPPER Nándor építész

Villa, 1880

BUZA Péter: Herminamező, fejezetek egy városrész történetéből. Bp., 1992

Adattár: 33.

MDK

Czipper Andor

Épitő Ipar. 1910. aug. 14. 330 l.

MDK

Czipper Nándor épitész

épitési engedély

Vállalkozók Közl. 1909. aug. 11. 3 l.

megvva

Czipra Ferenc

nagybányai ötvös

l.

Eszc Tamás: A

nagybányai pénzverőház

II. Rákóczi Ferenc Erá-

ban. 1703-1705.

Numizm. Közl.

1939-40. 50. l.

Római rabszolgák V. 751.

Czipra Ferenc

ötvös

1732 Gjöngyös

Nagybányán, Ocsovay Dámelnél tanult

Kapmagyarorszötvösök. 15 l.

Csikmegyei népviseletek szines
fényképfelvételei IX. 104.

Czipra Ferenc

magybányai ötvös
és példametsző
XVIII sz

lása

Numizm. Közl
1944. 36. l

A vallás- és közoktatásügyi minisztertől

Budapest 5. Postafiók 118.

96031 szám.

Műemlékek Orsz. Bizottsága Elnökségének

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Díj átalányozva.

Budapest

Czipra Ferencz

ötvös

l. kendrey-kentiványi

348. l.

Hadjárat:

Latour gróf lekö
Olykép van
~~el. afz~~
asztalnál ül
~~[illegible]~~
gyike bal kezéve
ves fekrény felett
gas rangú kat
ludtollal és m
„Die Abda
a

és „Gróf Latou

s alól a jobb sa

Ki

Ø Czipser

epiten

1442 – 1536

Csontosi 1917

Ø Czipser

ötvös

l.

Diviparnstört

102. l.

lásd okv

Arch. Ért

1890. 46-59. l.

ki. Teljesen megszűnt a felfogó mérlegserpenyő alatt előálló „káros tér" hatása, miáltal az eljárás legdurvább, számításba nem vehető hibaforrásától mentesült. Kezdetben a szuszpenzió egy fölső, kisebb átmérőjű hengerbe kerül, ahonnan a szedimentum csak vastag, tiszta vízrétegen keresztül, szemcsenagyságok szerint különválva érheti el a felfogóserpenyőt. A két henger átmérője közötti különbség csökkenti a fal ülepedésre káros hatását. A vizsgálandó anyag teljes egészében rákerül a magasperemű serpenyőre. Az ülepítő hengert körülvevő vastag vízburok védelmet nyujt a hőmérsékleti áramlások keletkezése ellen. A felfogóserpenyő ellátható irisz-záras lamellákkal, miáltal az egyes szemcsecsoportok egymástól elkülöníthetők. Az elemzés az esési görbének nagyon sok pontból való felvétele folytán folyamatos vonalként adódik és a próba teljes egészére kiterjed. A mérés az egyik legpontosabban eszközölhető eljárással, a súlyméréssel történik. Tudományos kutatások számára e kísérletek eredményei alapján a mérlegtechnika szélső pontosságával hajthatók végre a mérések, az ipar számára egyszerűbb, olcsóbb modellek készíthetők.

Salamin Pál (1913, Budapest, róm. kat.) okleveles mérnök (Németh Endre professzor) 400 pengős ösztöndíjban részesült. Vízépítéstani ösztöndíjas tanulmányai során a víztárolás két kérdésével foglalkozott: 1941. október—decemberben a tárolás szerepével a belvízrende-

Czipser Bálint

(Valentin)

-ot rös legény

L. Kendrey-kentiváni

341. 1.

Hadjárat:

V. Ferdinand Inst

A hátterbe

van ~~vel~~ (a kezében ~~vel~~ mi, v

s baljában czilin

~~ten két hölgy is v~~

~~gyika fáklyával~~ mi v

fáklyát (tart magasra

„Die Abreise

Innsbruck/am

„Innzbrukb

császá

alól a bal sarok

Könyomat,

Ltpa

Czipser Bálint (Valentin), ötvöslegény. Bártfáról került Krakóba, hol öt évig tanult. Első mestere (1537—40-ig) Gabrijel Stenczel, második mestere pedig (1540—42-ig) Graber János volt.

Lepszy L.: Magyar ötvösök Lengyelországban. *Arch. Ért.* 1890. 57. l.

megírva

Elzipser Benedek

festő

L. Lendrey-kentiványi

348. 1.

Hadjárat:

V. Ferdinand

Egy ~~et~~ job
vett kalappal ü
melynek sorai
~~ja~~ az uralkod
egy kocsis s há
~~dig~~ a környékb
„Die Ausfahr
den

L ujongással fogad

„Ferdina

s alól balra: „

Könyoma
Lt

C682 20-ex 8 Lt

Czipser Benedek

7825

1536

1442-1536

Csontos 1947.

Réz-pecsételőgyűrű, liliomos VI. 156.

Czipser Gáspár (Kasper), ötvös. Aligha nem a Szepességből került Lengyelországba, hol 1506—1549-ig Krakóban működött.

Lepszy L.: Magyar ötvösök Lengyelországban. *Arch. Ért.* 1890. 57. l.

Szipser Gáspár

(Kasper)

Péter

L. Lendvay-kéziratai

348. l.

Hadjárat:

Fáklyásmenet János
Olyképen van a
~~[illegible]~~
körül~~[illegible]~~ vett fehérrel ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Tán
utczán a fáklyátviv
~~[illegible]~~ Az ek
ta alól:
„Fackelzug bei de
in
N

„Fáklyás zene
sar erkély alján jobbra

Könyomat, r

Ltsza

W828. Dz 3ˢ ek.

M. D. K.

CZIPSER, Hamucs ötvös

1411-ben Krakkóban szerepel

Művért. 1955. 1. sz.

Divéky Adorján: Magyarországi ötvösök Lengyelországban a XIV-XVIII. században 52.l.

megírva

Czipser István

(Stenczel)

ötrös

L Kendrey - kentiránnyi

348. l.

Hadjárat 1848/9-ben.

T. Ferencz Józse

Egy ~~A~~ (balr

~~segédei követne~~

szilánkjai a ba

Jobb kezében k

s mögötte, szá

lad. A hatter

~~jut.~~ Feliratai

„E. H. Franz

im Kam

fölül: „A. W. Fra

n. sw. Lu

balról: „A. Franc

ratore d'et

in Italia",

jobbról: „Fő Herez

ütközedbe

s az előtérben jobbr

Könyomat, n

Ltpa

M.D.K.

CZIPSER, Kasper ötvös

1506- 1549 között Krakkóban

Művért. 1955. 1. sz.

Divéky Adorján: Magyarországi ötvösök Lengyelországban
A XIV-XVII. században 53.l.

Ø Czipser Miklós
kovács 1000 denárt

Kraus kovács 300 denárt

Schafrot kovács 400 denárt

Simon kovács 1000 denárt

Kapnak Bártfa városától puskacsövekért 1429-ben.

Fejérpataky László dr
Magyarország régi számadáskönyvei 292. l.

Grossmann Malvina
Bártfa város 1418–1444-ki számadáskönyvei művelődéstörténeti szempontból. Bp. 1911. 49. l.

Mincs Céd 2

l t ö z ő k lalkozása	életkora	J e g y z e t .
—	90	
—		
—	3	
—	60	
—	—	
	28	
	3	
	2	

M.D.K.

CZIPSER Miklós rézműves

1444-ben Krakkóban szerepel a szepesi származásu -- mint a rézművesek céhjének egyik „senior"-ja (Szerepel még: 1446, 1454, 1456-ban.

Művért. 1955. 1. sz.

Divéky Adorján: Magyarországi ötvösk Lengyelországban aXIV-XVIII. században 55.1.

M.D.K.

CZIPSER, Niclas ötvös, rézműves

1439-ben Krakkóban él, mint a rézműves céh „senior"-ja. Szepesi eredetű.

Művért . 1955.1.sz.

Divéky Adorján: Magyarországi ötvösök Lengyelországban a XIV-XVIII. században 53.l.

M.D.K.

CZIPSER, Stewcsel ötvös

1502 - 1532 közt szerepel

Művért. 1955. 1. sz.

Divéky Adorján: Magyarországi ötvösök Lengyelországban
A XIV-XVII. században 53.l.

M.D.K.

CZIPSER (ZYPPSZER) Stenczel ötvös

Szepesi származású 1488-1532 ig tizenkilencszer szerződtelett Trauncot 1515-ben a krakkói ötvösök céhének „senior"-ja volt.

Müvért. 1955. 1. sz.

Divéky Adorján: Magyarországi ötvösök Lengyelországban A XIV-XVII. században 53.1.

CZIPSER Szaniszló aranymüves

1537-ben özvege megjelenik a brahkói bíróság előtt

Művert. 195[illegible]. 1. sz.
Liveky Adorjan: Magyarországi Otvosk Lengyelországban
a XIV-XVIII században 53 .1.

M.D.K.

CZIPSER Szaniszló aranyművés

1475-ben Krakkóban él, szepesi szár-
mazása

Szerepe 1499-ben és 1515. azonosság ?

Művért. 1955. 1. sz.
Divéky Adorján: Magyarországi ötvösök Lengyelországban
a XIV-XVIII. században 53.1.

CZIPSER Valentin ötvös

Bártfáról 1537-ben Stenczel Gabrijel-
nél, később 1540-ben Hans Grabernel
2 évig tanonc

Szvert. 195[illegible]. 1. sz.
Divény Adorjan; Magyarországi ötvösa Lengyelországban
a XIV-XVIII szazadban 53 .l.

Czir Pál kerékgyártó inas N.D.K.

Kocsi terve, 1843. repr.

Koós Judit: A "Nagy Károlyi Királyi Nemzeti Fő Oskola Rajzoló Intézeté"nek ismeretlen dokumentumai
Az Iparművészeti Muzeum Évkönyvei VI. 1963.

Ó Czira Károly

1908/9 - 1911/12

Ferképzőmfőiskék

1932-33. 74. l.

Czirák András, pintér

A soproni Vörös Ökör fogadó tulajdonosa .1682-ben halt meg. A Liszt Ferenc Múz. kertjében fennmaradt sírkövén Hordó és körző van kifaragva. 201. old

Csatkai Endre: A soproni vendégfogadók a 16/19. században 201. old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XX. évf. 1966. Sopron

Czirák József

Balatoni hangulat, olaj

Balatoni Társaság II. kiáll. Nemz. Szal. 1924. nov. 10 l.

MDK

Cziráki

Állat- és mozgástanulmányok a Képzőm. Főisk. kiállitásán. Magyarország 194è. dec. 4.

MDK.

Cziráki -

Kiállitási kritkka

Kisalföld 1965.márc.28.lap -

Czíráki Endre

Jászberényben megrendezik a Székely Mihály-napokat, melynek keretében kisgrafikai kiállítást, illetve pályazatot rendeztek, melynek második díjasa lett a művész Rácz aladárt ábrázoló grafikája. (említve)

TV Híradó

1972. V. 5. TV. 19.30/6/Kj

Cziráki Endre

A miskolci Országos Grafikai biennálén részt vett Kertik Károly, Jurida Károly linometszettel, Pásztor Gábor, Zala Tibor, Cziráki Endre litográfiával.

Magyar Hirlap 1969/343/9

Sziráki Endre grafikus

a Nemzeti Galériából a váci Vak Botytyán Múzeumban vendégeskedik az „Ifjúság a Szocializmusban" c. kiállítás, melyen grafikái szerepelnek.

Losonci Miklós: Kiállítóternekben.

Pest Megyei Hírlap, 1975. jún. 25.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Cziráki József

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 JUL 28

1021

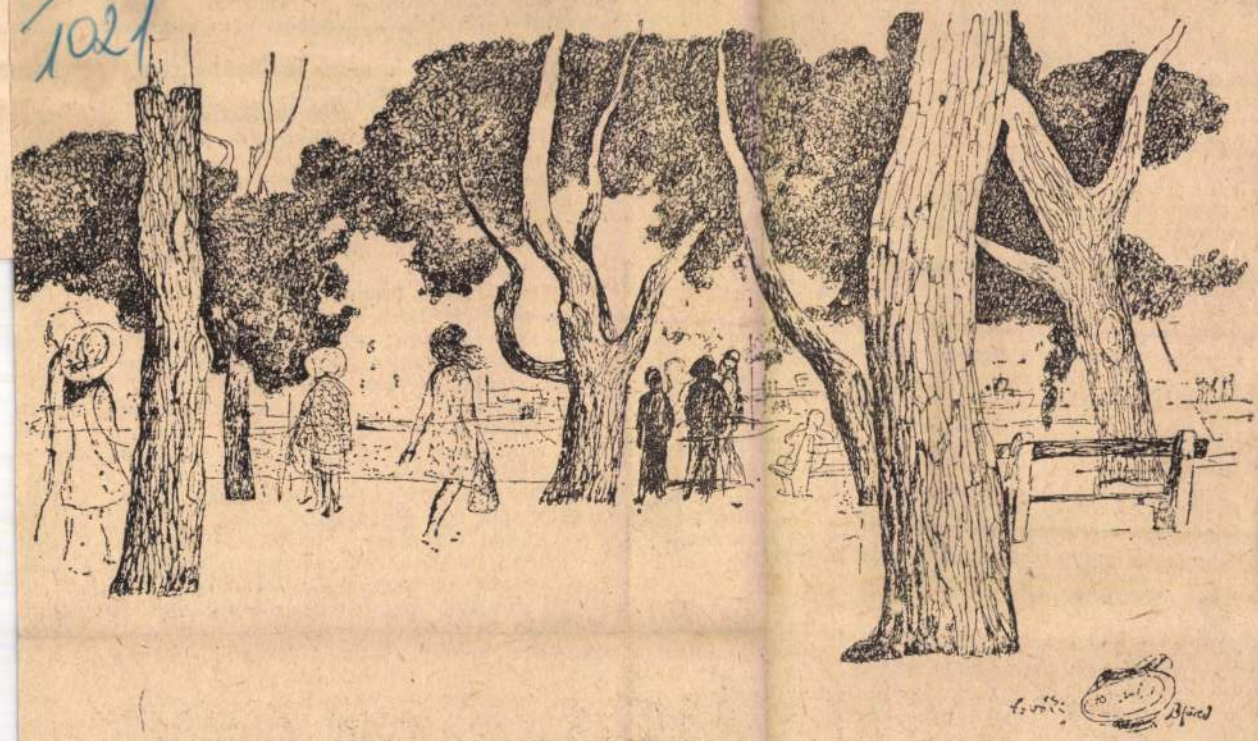

Cziráki József: Balatonfüred

— Ott hagytad abba, hogy Beremányi a karjában vitte ki a színpadról.

Boriska pedáns asszony volt, semmit se akart kihagyni az Ottovai pár kettőséből. De Vilmának még vissza kellett zökkenie.

— Igen, a karjában — ismételte, hogy időt nyerjen. — Úgy, ahogy mondom, a karjában.

— És utána?

— Már három óra volt, mikor hazajöttek. Tudod ilyenkor bankett van, meg ünneplés, isszák a pezsgőt, tósztokat mondanak.

— Persze felébredtél.

— Ó, én mindjárt felébredek.

— Melyikkel jött?

— En is ezen drukkoltam egész éjszaka.

— De te Beremányinek drukkoltál.

— Hát vele jött — vágta ki Vilma diadalmasan.

— Részegen, mi?

— Ittak, na. Nem lehet anélkül. De ezek még részegen is... — és száját biggyesztette a férfiak felé.

— Ezek részegen is tudnak... szeretni.

— Hajnali háromkor? Egy premier és egy átmulatott éjszaka után? — Boriska szája megint nyitva maradt.

— Te, hogy ez micsoda szerelem!... Egy extázisban voltak, egy őrületben. Beremányi úgy ölelte, mintha most először. Mert visszakapta, érted? Mégis csak ő lett az erősebb, a győztes. És a gazdag, csodálatos férfi, a rang, a pénz, a Mercedes ki volt dobva...

— Szegény.

— Ne sajnáld. Talál még nőt magának.

— Igazad van, öregem, ne haragudj rám. Így alakult. — Béla szerénykedett. A győztes legyen szerény. Minél szerényebb, annál rokonszenvesebb. Mert nemcsak a győzelem az övé, hanem a lelki nagyság is.

Röhögni kell — gondolta Ernő. — Meg kell dögleni a röhögéstől. De nem röhögött, csak mosolygott szívélyesen, mint egy vendégszerető házigazda.

— Engedjék meg, hölgyeim, hogy kihívjuk Önöket egy barkochbacsatára.

— Hagyd ezt most — intette le Boriska. — Mindig megzavartok valami hülyeséggel.

— Semmi barkochba — csatlakozott Vilma is. — Ezt még gyorsan befejezem és indulunk. Anikónak megígértem, hogy nem maradunk sokáig. Gábor vidéken lép fel ma este, Anikó meg fél egyedül.

— Hogy oda ne rohanjak — dünnyögte Ernő. — Amilyen félénk lehet szegény. — Hangosan pedig: — Hát akkor mit tegyünk, Béla? Látod, ezek a nők leszavaznak bennünket.

Szíraky Józsefné, Andrássy Ilona, festő; sz. 1886. máj. 21. Tőketerebesen. (Templén m.) 1899. Deák Ébner Lajos festőiskolájában, 1926 – 29. a bpesti képzőmfőiskolában Rudnay Gulá nál tanult. + Fővárosi és soproni kiállitásain elemte Antal József néven szerepelt, s képeit A. J. betűkkel szignálta. 1917-ig ~~Évekig~~ Dénesfán működött. 1938-iki gyűjt. kiállitását rendezte először saját neve alatt.

+ A Nemzeti Szalon

32172 szám

A Bizottság folyó
alapján az eperjesi
templom tornyán v
befejezése alkalmáb
nepély céljaira, s u
munkások közt v
/: négyszárkilencz
lyezek, s illetőleg
zottságot, hogy b
26101 sz. és a foly

Andrássy Ilona gróf-
nő, festőnő
férje Cziráky József
gróf Sopron és Sopron
vármegye v. főispánya.
Fenti 1928-ban a Nemzeti
kalon kiállításának ke-
reteben sikeresen mutat-
kozott be Sopronban:
András József néven
Az alábbi kastély állan-
dó tartozkodási helye.

Csaskai Endre dr.:
A dénesfai gróf
Cziráky-kastély
Soproni Szemle 1940. 1.
2.

29

Kőrösy László: Esztergom. Esztergom, 1887..

Cziráky József gr.

Andrássy Ilona gr.

csillag keresztes tröles, írím

nül. 1886 máj. 21.

Töke terebesen (Zemplén vm)

Gróf A. Tivadar és gr.

Zichy Eleonora leánya

1909 felesége lett gr. Ester-

házy Pálnak, aki 1915. elesett

az északi harcteren 1917.

férjhezment gr Cziráky

József dr.-hoz, akivel Dé-

nesfán él. Munkája: Adósom

vagy élet. versek. Bp. 1933

Gulyás Pál. Magyar írók

élete és munkái. Bp. 1939. 569. h.

18. Fügefa	200.—
19. Vampyr	200.—
20. Virágzó fa	300.—
21. Kisértetek viadala	250.—
22. Korteskedés	250.—
23. Csata után	300.—
24. Elfogott béke	350.—
25. Őszi vihar	300.—
26. Kivénült tenniszmesternő	250.—
27. Filmcsillagok	300.—
28. A részeges	200.—
29. A müncheni sör kivándorol	250.—
30. Ősz	250.—
31. A politika karneválja	250.—
32. Ugródeszka	300.—
33. A civilizáció bevonulása	300.—
34. Gyászoló tavasz	250.—
35. Keresztrejtvény	200.—
36. Az erdő vadjai megbotránkoznak	350.—
37. Sportőrület	300.—

megrova

Cziráky Józsefné

grófné, Andrássy Ilona

festő

1928. a Nemzeti Szalon

soproni kiállításán

András József: nevén

6 keppel vett részt

Csatkörl

Czirákyné Andrássy Ilona grófné

Koll. kiáll. Műterem

Budapesti Hirlap 1938. datum levágva

tovább

pun. 5.?

* (A Műterem csoportkiállítása.) Czirákyné grófné Andrássy Ilona és Siuda Nándor már ismertett gyüjteményének további bemutatásával kapcsolatban a Műterem vezetősége csoportkiállítást rendezett Kossuth Lajos-utcai helyiségében. A festők közül kétségtelenül Bókus Sándor emelkedik ki, aki a háborúban szerzett, hosszú ideig tartó idegbaj után tért vissza ujra a kiállító művészek közé. Annak idején Hollósy Simon tanítványa volt és a naturalisztikus készültség megérzik stilusán. A valóságábrázoláson túl sokszor látományokat rögzít vásznára, de ezek többek a képzelet egyszerü játékánál, ezek lelki élmények, telve megrendítő igazsággal. Technikailag is fejlettek alkotásai. Bókus szereti a kékes, zöldes tónusokat, a lágy szinharmóniákat. Egyik képe Van Goghgal való közelebbi kapcsolatát árulja el. Rajzai is megkapóak. A kiállított művek közül még Prohászka József, Demeczkyné Volf Irma, Pataky Ferenc, Lyka Döméné, Kató Mária, Bálint Géza, Márkup Valéria és z. Szabó L. festményei válnak ki.

A vall. és közokt.m.kir.minister f.é
és a pénzügyi m.kir.minister urhoz in

Nagyméltóságodnak a vajdahuny
ügyében 1901 évi február 19-én 1000
átiratából köszönettel vettem tudo
állami vasgyárak központi igazgató
további kiszolgáltatására utasitani
leg szerkezet beillesztéséből felme
alatti tárcza terhére elvállalni m

Tisztelettel jes néze
zális kiállitásának melyszerint a Z

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

NYOMTATVÁNY

Budapest

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULATNAK a Műemlékek Országos Bizottsága (IX. ker., Hőgyes Endre-u. 10.) tanácstermében június hó 10-én délután 6 órakor tartandó

RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Pénztárosi jelentés és a költségvetés előterjesztése.
4. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
5. A tisztikar és a választmány megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Budapest, 1937. május hó 26-án.

Gerevich Tibor
elnök

Andrássy Ilona

gróf Czirákyné

Lásd

Czirákyné Andrássy

Ilona gr. alatt

Gold- und Silberschmiede Ordnung,
nürnberg 1511. civ TV. 90

— 1541. civ TV. 91.

Czirákyné Andrássy Ilona grófnő

Magyarság

1938 Junius 8, szerda

* **Czirákyné Andrássy Ilona grófnő és Siuda Nándor képei a Műteremben.** A *Műterem* Kossuth Lajos-utca 12. sz. féleméleti helyiségeiben *Czirákyné Andrássy* Ilona grófnő és *Siuda* Nándor képkiállitása szombaton este nyilt meg előkelő közönség jelenlétében. Az ünnepélyes megnyitón megjelent a főuri és művészvilág igen sok kitünősége. A társaság a késő esti órákig együtt maradt a magas szinvonalu kiállitáson, amely junius 16-áig marad nyitva.

BUDAPEST
1938 JUN. -3. 22

Oziráknné Andrássy Ilona

Magyarság 1938 jun. 19.

BA

A Müterem csoportkiállitása

A Kossuth Lajos-utca 12. félemeleti kiállitóhelyiségekben a most megnyilt XVI. csoportkiállitás keretében ezuttal nagyszámu müvészt jelent meg igen nagyszámu müvel képviselve. A kiállitás anyagának számra és értékre jelentékeny része *Oziráknné Andrássy* Ilona grófnő és *Siuda* Nándor közvetlen ezelőtti kiállitásának visszahagyott része és pedig a két müvésznek legkiemelkedőbb alkotásai. Andrássy grófnő képeinek egy-egy lendülete, Siuda képeinek bája bizony sok fölénnyel kiragyog számos mai környezője fölött. A nagyszámmal felvonult többi müvészek között szinte démoni ércvillámlásokkal tünik ki *Bókus* Sándor müvészete. Hullakamarák és őrültek világából meriti legszivesebben az ő mellbevágó témáit, melyeket félhomályos vagy egészen sötét tónusban, misztikus nyelven mond el, szárnyas csontvázakkal, röpködő hullákkal, a borzalom és humor bizarr pátoszával. Boszorkányos erejü rajzoló, ötletes és ideges, ötleteinek villámai azonban mindig célba találnak és — gyakran égi eredetet is éreztetnek. *A zseni, Amik vagyunk* cimü képe agyba bélyegeződő látomás, *Önarcképe* mindent lefegyverező erejü.

Sok nevet kellene még kivüle megemlitenünk, belőle bár néhány: *alapi Salamon*

István szentképi kompozíciói, *Fekete* Géza *Erőpróba* bájos és jellemző szobra, *Burghardt* Margitnak *Sinek* cimü olajképe, I. *Demjén* Erzsébet *Cigányleánya*, *Domján* Árpád biztos vonalakkal, sikokkal beszélő fejszobra, *Fehérvári* Mária, *Gyoroky* Pál, *Hepke* Elemér képei, *Kató* Mária két bájos leányfeje, *Kőrössy* János finom tájképe, özv *Lyka* Döméné két komoly vizfestménye, *Márkusz* Valéria virágcsendéletei, *Nagy* Vilmosnak két elegáns és biztos erejü müve, *Pataky* Ferenc *Meditációja* és méginkább *Ebéd* cimü képe, D. *Relkovic* konzervativ tájképei, *Rökk* E. ötletes karikaturái, *Veszprémi* R. kitünő portréja és *Tanulmány*képe. A kiállitás, mely most a belső termet is megtölti, pár gyengébb érték mellett is eléggé szinvonalas, változatos és gondosan rendezett.

B. A.

m s
Dr. Bruns-Tele
kötögyapot
nem alkalmas

TÁRLATOK

KENDE BÉLA:

SZENT ISTVÁN KIÁLLITÁS A MÜCSARNOKBAN

Kegyeleti kiállítások rendezése hálátlan feladat és ritkán oldható meg tökéletesen. A Műcsarnok is csak futó szemléltetéssel, hiányosan mutathatta be e sokszázados évfordulón: miként jelent meg az országépítő nagy király alakja az elmult századok és a jelen művészeinek képzeletében, mégis sok olyan kép és szobor hiányzik, amiknek egybegyüjtése teljesebbé tehette volna a kiállítást.

Jóformán csak a mai festő- és szobrásznemzedéktől láthatunk itt Szentistvánt ábrázoló alkotásokat.

Az országépítő és hittérítő nagy király emléke a századok folyamán kissé egyoldaluan, vallásos alapon alakult ki és ezért elbeszélő-epikus jelenség lett belőle. A Szent Istvánról festett és formált régi és mai műalkotások általában túlságosan egyhangúak, álmos szelidségűek s ez az érzésvilág nagyon kevés hajtóerőt ad maradandó hatású emlékörökítésre. A kiállított képek és szobrok sem tudták kitölteni Szent István és kora óriási művészi tárgykörét úgy, hogy másirányú vallásos, sőt oda nem illő köznapi, de termeket díszítő képekkel és szobrokkal kellett megtölteni a Műcsarnok hatalmas falait és téreit.

A mai művésznemzedék egyik része Istvánról és koráról régi festői hagyományokból szerkesztett képeket, mint Haraghy egy freskótervet bizánci formában, anélkül azonban, hogy új tartalommal töltötte volna meg. Sárkány Lóránd tompafényű színelemeket érvényesít művészi elgondolású történelmi kompozíciójában. Figyelemre méltó artisztikusan megoldott, hasonló tárgyú képekkel szerepelnek: Gergely Imre, Teleky Vámossy Árpád, Farádi Veres Iza és Vinkler László.

A konzervatívok pompázó történelmi látványosságával hat e nemben kiváló Krusnyák, Merész, Mihalovics. Unghváry István képe a hit győzelméért való imáról nemes elképzelés. Visky és Juszkó a történelmi festés hagyományait impresszionista meglátással frissíti.

A mai művésznemzedék másik része István király alakjában már nemcsak az egyház szentjét hanem a történelmi hőst is megörökíti. Aba Novák felfogása még elbeszélő a freskó tervein, a filmszalagszerüen szerkesztett részletjeleneteken egymásrahalmozott számtalan alakot ábrázol, kiknek remek minden vonása. Ez a régi ikonképek és a legmaibb ízlés csodálatosan művészi keverése. Aba Novák egyébként a filmszalagos képszerkesztésével új kifejezés irányok felé mutat. Fes-

Almássy István: Búcsúsok
A Műcsarnok Szent István kiállításáról

tőrokona néki a primitivizáló Chiovanni, akinek jó képszerkesztő képességeit nem szolgálja kellő kézügyesség és színérzék. Szőnyi István képe ugyancsak elbeszélő és freskóhangulatú; tömegelhelyezése, mondhatni, áramvonalas. Díszlettelenül, egyszerű áhitatával szentkép anélkül, hogy követné a hagyományokat. Szép képével Döbrentey is az elbeszélők közé tartozik.

A drámai elemet Istokovics hevenyészett temperái hangsúlyozzák István korképeiben. Mind a négy képe egyesíti néhány élenjáró festőnk jótulajdonságait. Épp ilyen drámai és történelmi hangulatuak Molnár C. Pál sajátos képei a régiesség és maiság frappáns egybevetésével.

Szent Istvánról készült szobroknak csak egy kis töredéke látható e tárlaton. Cser Károly Szent-István-feje mongol metszésű szemeivel már új Szent

István tipus. A Szent István-szobrok egyébként őt hittérítőként ábrázolják, még pedig újabban divatbajött (francia hatás) magasra lendített karral. Ezeknél a hónaljszobroknál a fenségest néha csak egy fok választja el a nevetségestől. Farkas Béla egy ilyen drámai lendületű szoborral a helyes hatáson belül marad.

Ismert képességeiket mutatják Bory Jenő, Cserhalmy Jenő, Hiesz Géza és Sipos János eucharisztikus szoborműveiken. Mint kisplasztikusok elismerésméltóan szerepelnek Berán Lajos, Gondos József és Lőrinc István.

A Szent István kiállítás díszítésére szolgáló képek és szobrok nagyon vegyes jellegűek téma, művészi irány és műérték tekintetében.

A vallásos képek festői közül Spányik Cornél, Kövér, Knopp Imre, Kacziány Aladár, Michalovics és Merész a megszokottságot jelentik, de Benkhardt Ágost Pietája háromszögbe összevont alakjaival, modern bizánci hátterével és kevés vonallal már izgalmas lelki tartalmat sugároz. Épp ilyen lelket ihlető Feszty Masa magyaros pusztai Madonnája füsnyi Lajos, Edvy Illés Aladár, Cs. Farkas Lőrinc, Hadzsy Olga, Kiss Farkas Imre, M. Nagy Endre és a fiatalabb nemzedék közül Ferenc Irma, Füstös Zoltán, Heller Andor, Gy. Simon József, gr. Teleky Ralph szerepelnek elismerésreméltó munkákkal az ünnepi tárlaton.

Az alakos képek között meglepetés Szenes Fülöp régi, de el nem avult, finom fejeivel. Bernáth Aurél Kernstockos lovakat rajzol, Pap Domokos egy képét magyaros hangulatokkal fűszerezi.

A csendéletfestmények között a Műcsarnokban ritkán látott Vaszary-féle látomásos vad virág csendélet ellentéteként Szánthó Mária regényes pompázatossággal tünik ki. Benczur Ida, Szabó Dezső, Komáromi-Katzné, Beteg László csupa régen ismert csendélet hangulathozók.

Az apróképek festészetében egyedül Lohwag Ernesztin mutatja részlet finomságait.

Feltűnően sok a freskótervezet (ez a nagyvonalúságra törekvő irány egyébként a függőképfesté-

C. Andrássy Ilona: Dybuk
A „Műterem" kiállításáról

tőszománcú, quattrocentos színeivel. Czene Béla és Cz. Hikády Erzsébet, művészikrek. Jólesően varázsolják vászonra régi olaszos alapra vetített mai művészálmaikat. Baránszky és Kássa mindig megcsodált vízfestményei most is bizonyítgatják a vízfestés nagyvonalú lehetőségeit.

A tájképfestészetben Kárpáthy túlszép, nagy vásznai közül kicsillog egy kis budai rakparthangulat, Sárdy Brutus folytonfejlődő tájképei ugyanezt az irányt nemesítik. Almássy rejtett tűzű újszerű képe új vendég a Műcsarnokban. Horváth Béla áthatható tájábrázolásai és Iványi-Grünwald Béla balatoni képei mindig üde foltok. Bosznay vonásai fáradtak. Fényes Adolf lazuros alkotása kitűnő. (†) Nádler, Kézdy-Kovács, Glatz, Vidovszky, Darvasy, Vigh Bertalan, Császetben is megmutatkozik). Ezek egy része békatávlatból fest, mint Molnár C. Pál érdekes barokkossággal, Diósy pedig a rövid távlatot ügyesen átszerkeszti. Gondos kereséssel oldja meg a síkba festett mennyezetcsoportok elhelyezését Halápy és Hende. Régi nyomokon halad Dex Ferenc s freskó tervezéssel újabban Márton Ferenc is örömmel foglalkozik. Freskónak készült Rakssányi és Éber Sándor nagyvonalú látványos kompoziciója.

A kiállítás egyéb szobrai között föltünt Lux Elek könnyedvonalú magyar Madonnája, Matey Aurél nemes áhitatú férfiarcmása, Domján Ilona és M. Teleky Mária tartalmas szobra. Ohmann barokkos Madonnája örökéletű, oltártervezetének féldomborművei pedig erőteljesebbekké váltak. Antal Károly keresztjét, Homokay egy síkba fektetett Eucharisz-

Művészet 1938.

Andrássy Ilona
grófnő

l.

Műv. Krónika

1904. 9. f. 10. l.

ámfénnyel világitott ki az eresz alól. Egy percig várt, egkereste a levelet, aztán szeliden kopogott.

„Én vagyok, Treszka."

A parasztaszony mosott. Felgyürt ruhái gőzölög-k, piros-tükrös bőre kigyult arcán, karján s kilugo-ott fehér kezeit keményen nyomta csipőre.

„Tessen" — mondta.

A póstamesterné leült. Nem volt zavart, gondol-ozott, hogy mit fog mondani, hogyan?

„Hideg van ugye tekéntetes asszony?"

Ráhagyta, hogy igen. De nem akarta kerülni és uzni a dolgát, mindjárt hozzátette: „Mégis el kellett yönnöm még ma ide, mert hirt hozok magának. — át nem jó hir bizony."

„Attú má eszokott az embör! — vetette közbe másik sejtetlenül és voltakat feledtető kedélyességgel.

„De az uráról, Treszka."

„Hm?" — hökkent rá s a keze megállt a habban.

„Nézze lelkem, ma jött az irás, majd elolvasom..."

„Csak mongya ugy..."

„Az van benne," — bátorkodott az asszony, — az van benne, hogy megsebesült az ura." Aztán vasta. A másik szinevesztetten állt ott. A törzse őreesett, elbillent szőke feje, mint egy sárgult hó-olyó lógott jobb válla lejtőjén, félő, hogy legördül. álygos szemei két fénytelen pléhdarab a homloka á nyomva, tehetetlen két karja értelmetlen lógott le gó térdéig, — egy percig. Aztán kikapta a levelet, ldombozta izmos mellét s rekedt torkát kikivánkozó kokra köszörülte.

Gálné ijedten, mindent felejtve szökött fel, — esztére.

Özvegyné Andrássy

Ilona

festő

Új Magyarság

1938. jun. 19.

(Kiállítás a lakásán.)

Viselet:

Füredvidéki leányok.

Az előtérben
nézegetik Mögöttük
őszi baráczkokka
melyekből egy szelet
zetek szines vállke
alján csikkal, har
dombos vidék. Felü
balról: Füred
jobból: Mäd
m
s legalól Közép

Rézmetszet, méret
Methette: Beyer

Bikkessy J: Pa

András József

festő

Cziráky Józsefné

grófné Andrássy Ilona

művészi álneve.

Andrássy Ilona grófnő

Tájkép, olajf. 200 kor –

erőd
2 Szablya Frischauf
Ferenc és tanítványai
1906. márc. 15–29.

süteménytálka, 9 csésze aljjal. Meisse
porzellan, in vier passige Medaillone
kanne, eine Teeflasche, eine Zuckerd
tassen. Meissen, um 1745.

776. FÖDELES TERRINE, aljjal, zöld F
karélyos keretekben Heroldfestésü szi
Terrine mit Untersatz, grünes Fondpo
Henkeln mit Barockdekor, auf der V
Figuren in Heroldmalerei. Meissen, u

777. FÖDELES TERRINE ALJJAL, zöld
bihez. Meissen, 1735 k. — Gedeckelt
bige Medaillone. Ähnlich zu Nr. 776.

778. TALPAS DISZCSÉSZE ALJJAL, po
Prunkschale mit Fuss und Untertass
goldung. Wien, 1817.

779. TOJÁSDAD TALPASVÁZA, porcellá
tájkép. Ludwigsburg, XVIII. sz. v.
schaften in vier Medaillone. Ludwigs

780. KÉT DISZEDÉNY, porcellán, bronz
net és szines tájkép. Sèvres, XIX. sz
darauf Szene und Landschaft. Sèvres

Andrássy Ilona

1898/99 II Deák Ébner
női festőiskola I.

Tertépzőmfőiskért

1932-33. 62. l.

714

Cziráky Józsefné

1926/27, 1928/29

Ferkászóm főiskolás

1932-33 74. l.

Cziráky Józsefné

Andrássy Ilona, festő

Képrm. Főisk. (1930 körül)

Csók, Vaszary

tanítvány

Wod

Literatura

1933. 48-49. l.

(r. m.: A Cziráky-palota költőasszonya

er hó 22-én 742.sz.a. a szászsebesi
l kapcsolatos mészárszékek lebon-
jelentését tudomásul véve, felkérem
abban foglaltakról Szebenvármegye
közvetlenül sziveskedjék értesi-

leczember hó 15.

András József

tovább ~~Bakonyi Kató~~

2

~~Barna Ilona~~

~~Ellenőrzésül~~

Nemzeti Szalon őszi

kiáll. 1928 szept.

Közép formája

kat.

V

tovább

~~András József~~

~~Aldo Janos Sándor~~

~~Bácskai Imre~~

~~Bácskayné S. Ma-~~
~~rietta~~

~~Bakonyi Kató~~

~~Balint Árpád~~

~~Bán Kuscha Sibi~~

~~Bay Alajos~~

l. Ellenőrzésül

Nemzeti Szalon

tav. tavl

1928 jun.

közép formájú kat.

András Tóriet

festő

1928. jun. Neuz. kalon
tav. tárl.
6 mivel.

V

fenti azonos
Cziráky grófné szül.
Andrassy Ilona-
val.

Lásd. Andrassy
Ilona alatt

Mura - folyó III. 206, 207.

Czirákyné Andrássy Ilona MDK

Utcai hangulat, olf.
Nyár, olf.
Erdőben, olf.
Dybuk, olf.

A Műterem XVI. Csoportkiáll. 1938. jan.

MDK

Czirákyné Andrássy Ilona grófnö,festöm.

a rendkivüli müizléssel és alkotóerövel megáldott müpártoló Andrássy-család müvészetagja festményeiböl és Sinda Sándor müveiböl rendezett kiállitás 1938. jun 4.-én nyilik meg a Müterem helyiségeiben.

Müterem. - Czirákyné Andrássy Ilona grófnö és Sinda Sándor a Müteremben.
Magyarság. 1938.jun.4. 10.1.

Czirákyné Andrássy Ilona MDK

Dénesfai erdő, olf.
Munkás, olf.
Dénesfai erdőrészlet, olf.
Erdőmélye, olf.

A Műterem XVI. Csoportkiáll. 1938. jan.

Czirákyné Andrássy Ilona MDK

Cigányok, olf.
Férfifej, olf.
Fehérbluzos leány, olf.
Mezei ut, olf.

A Műterem XVI. Csoportkiáll. 1938. jan.

MEGHÍVÓ

GRÓF CZIRÁKYNÉ ANDRÁSSY ILONA
ÉS
SIUDA NÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZEK MŰVEIBŐL RENDEZETT KIÁLLÍTÁSNAK ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA, 1938 ÉVI JUNIUS HÓ 4-ÉN, SZOMBATON DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR A „MŰTEREM" KIÁLLÍTÁSI TERMEIBEN, BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS UTCA 12. FÉLEMELET.

TISZTELETTEL

ómoraviczai SZALMÁSSY ZSIGMOND
ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓ

KATÓ KÁLMÁN
FESTŐMŰVÉSZ, A „MŰTEREM" MŰVÉSZETI VEZETŐJE

„MŰTEREM“

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK KFT.

BUDAPEST, IV.,
KOSSUTH LAJOS UTCA 12
FÉLEMELET

TELEFON: 189-554

A kiállítás megtekinthető:
junius hó 5-től 16-ig 9—6 óráig,
vasár- és ünnepnap 10—2 óráig.
Katalógus ára: 30 fillér.

Küldi:

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

..... *úrnőnek*
úrnak

Budapest

..... *ker.*, ... *út / utca / tér* ..... *sz.*

Czirákyné Andrássy Ilona MDK

Orosz nő, olf.
Nagy fa, olf.
Balaton, olf.
Fazekas, olf.

A Műterem XVI. Csoportkiáll. 1938. jan.

Czirákyné Andrássy Ilona MDK

Vasárnap délután, olf.

Charon, olf.

Tóparton, olf.

Ősz, olf.

A Műterem XVI. Csoportkiáll. 1938. jan.

GRÓF CZIRÁKYNÉ
ANDRÁSSY ILONA
ÉS
SIUDA NÁNDOR
FESTŐMŰVÉSZEK

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁNAK KATALÓGUSA

„MŰTEREM"
KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK K. F. T.

BUDAPEST
IV., KOSSUTH LAJOS UTCA 12, FÉLEM.

TELEFON: 189-554

A KIÁLLITÁS MEGTEKINTHETŐ: 1938. ÉVI JÚNIUS HÓ 4-TŐL JÚNIUS HÓ 16-IG NAPONTA 9–6-IG, VASÁRNAP 10—2-IG

KATALÓGUS ÁRA 30 FILL.

Gróf CZIRÁKYNÉ ANDRÁSSY ILONA:

		Pengő
1. Dénesfai erdő	olajfestmény	400.—
2. Munkás	„	250.—
3. A bűnbeesés után	„	450.—
4. Fazekas	„	200.—
5. Dénesfai erdőrészlet	„	450.—
6. Fehérruhás nő	„	400.—
7. Fiatal leány	„	450.—
8. Szüret Dénesfán	„	480.—
9. Virágok az ablaknál	„	300.—
10. Erdő mélye	„	300.—
11. Rőzsét vivő asszony	„	250.—
12. Démon	„	350.—
13. Vasárnap délután	„	400.—
14. Virágok fehér korsóban	„	420.—
15. Virágok korsóban	„	350.—
16. Falusi leány	„	250.—
17. Charon	„	400.—
18. Tóparton	„	200.—
19. Cigányok	„	300.—
20. Férfifej	„	300.—
21. Fehérblúzos leány	„	250.—
22. Mezei út	„	250.—
23. Szél	„	200.—
24. Szérüskert	„	200.—
25. Utcai hangulat	„	250.—
26. Borongás	„	200.—
27. Nyár	„	180.—
28. Tanulmány	„	200.—
29. Erdőben	„	150.—
30. Parasztleány	„	300.—
31. Alkony	„	200.—
32. Tanulmány	„	250.—
33. Dybuk	„	500.—
34. Tánc	„	200.—
35. A vak	„	800.—
36. Tatár	„	300.—
37. Fiam	„	m. t.
38. Vázlat	„	200.—

A MŰTEREM KIÁLLITÁSA

A *Műteremben* a nyári szünet előtt megnyiló kiállitás csak részben hoz uj anyagot a nagyközönség elé. Az előző kiállitás nagy sikert elért művészei, gróf *Czirákyné Andrássy* Ilona és *Siuda* Károly, az érdeklődésre való tekintettel ezen a csoportkiállitáson is bemutatják gyüjteményes anyaguk legszebb darabjait. Mellékjük uj nevek sorakoznak, akik közül kétségtelen a legnagyobb érdeklődésre *Bokus* Sándor tarthat igényt. A különös életü művész pályáját a háboru kettévágta. A nagy világégés kilenc évig akadályozta a komoly munkában, majd további öt évet vett igénybe megrongált idegrendszerének szanatóriumi kezelése. A kiállitott művei ennek az öt évnek a megrázó alkotásai. A képek tárgya a *Lipótmező* élő halottjainak élete, látomása és a környezet, amelyben életüket leélik. Megrázó erővel és komoly művészi érzékkel festi a képeket, a tussrajzokat, amelyekben *Goya, Van Gog* fantasztikus szelleme támad fel. Festményei nemcsak tárgyuknál és felfogásuknál fogva érdemelnek figyelmet, hanem elsősorban művészi értékükkel hatnak. A kiállitás többi szereplőjénél elég, ha a neveket emlitjük. *Prohászka* József, *Györöky* Pál, *Remsey* Jenő, *Kató* Márta, vitéz *Pataky* Ferenc, *Demeczkyné Wolff* Irma, *Lyka* Döméné és *Domján* Árpád művészetét nem egyszer méltattuk és elismertük. A mellettük szereplő festők és szobrászok is képességeik legjavát nyujtották. *(B. P. L.)*

N.U. 938. VI. 18

Kiállitás a Műteremben

A dénesfalvai művésztelep lelkes alapitója és fentartója, gróf *Czirákyné Andrássy* Ilona barátainak rábeszélésére levetette inkognitóját és a Műterem helyiségeiben megrendezte első gyüjteményes kiállitását. A bemutatott anyag nem indokolja azt, hogy eddig a festőművésznő álnév alatt szerepelt a tárlatokon. Kompoziciói elfogulatlanul is érdekesek és a sikert alkotójuk rangjától eltekintve is önmaguk is kivivják. *Andrássy* Ilona pikturája az eredetien magyar talajból, *Rudnay* Gyula mesterének stilusából virágzott ki. A hangulatok hasonlósága azonban nem jelent egyszerű utánérzést, hanem a mester és a tanitvány rokon vonásait bizonyitja. A művésznő egyénisége különösen tájképeiben szólal meg hiánytalanul. Az *Erdő mélye*, *A nyár*, az *Erdőben* cimű vásznai a természet egyénien megérzett szépségét árasztják. Csendéletei közül, *Virágok az ablaknál*, figurális kompoziciói közül pedig a *Férfifej* és a *Dénesfalvi szüret* válnak ki.

Andrássy Ilona mellett a kiállitás másik művésze *Sinda* Nándor. Ő is elsősorban a táj ihletett megörökitője. Becsületes művészi felfogása, kellő önkritikával választja ki az egyéniségének leginkább megfelelő témákat. A *Vihar előtt*, az *Őszi alkonyat* és a régi *Tabán* hangulatos részletei izlést és festői érettséget árulnak el.

N.U. 938. VI. 5

Czirákyné Andrássy Ilona

Vasárnapi Ujság 1938 VI. 5

Czirákyné Andrássy Ilona

lásd még

C. Andrássy Ilona

és András József alatt

Gróf Czirákyné Andrássy Ilona most szerepel először saját neve alatt nyilvános tárlaton. De

94

nem ismeretlen a műértők előtt, mert András József néven ismételten vett részt tárlatokon. A J.-vel szignálja képeit, amelyek kissé egyenetlen stilusuk ellenére is jó klasszist képviselnek. Mostani bemutatkozása alkalmából a „Dybuk", „Orosz nő", „Horgász" és „1938" c. képe nagyobblélekzetű klasszikus stilű kompozició, nekünk azonban jobban tetszenek a következő modern hangszerelésű vásznai a falusilány, férfi fej és Fehérbluzos lány. Igen finoman artisztikus tájábrázolások: Dénesfai erdő, Szüret, Dénesfán, Erdő mélyen, Rőzsét vivő asszony és Vasárnap délután. — Siuda Nándor poétikus tájábrázolásokkal emelte a „Műterem" e legújabb kiállítását s különösen a „Befagyott Dunaág" című képével valamint az „Erdő" feliratú rézkarcával ért el elismerésreméltó sikert.

e. á.

Művészet. 1938. 94. l.

C. a. (A Műterem kiállításai.)

SPORT

Budapest, VI., Mussolini-tér 4.

T.
Europa Könyv- és Lapterjesztő Vállalat
Budapest, V.,
Visegrádi u. 36.

Czirákyné Andrássy Ilona

Kulissz

— *Gróf Zichy János, gróf Sigray Antal, herceg Esterházy Pál, gróf Andrássy Gyuláné, gróf Zichy Rafaelné, herceg Festetich György s még sok magyar arisztokrata vett részt Czirákyné Andrássy Ilona grófnő és Siuda Nándor kiállításának megnyitásán. Az előkelő társaság nagy elragadtatással nézte meg a kiállitott képeket.*

Nemzeti Ujság 1938 VI. 8

Csiváky - Andrássy

Ilona

Pest

IV. Szép u. 3.

MKSz 1947

gr. Czirákyné Andrássy Ilona festőművész

Korábban András József néven festett.
A sign. nélkül közölt cikk beszámol a
művész pályájáról. Édesapja is festett,
Képeit látta Munkácsy Mihály, aki megdi-
csérte és biztatta. Igy mert beiratkozni
a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Rudnay
Gyula tanitványa lett.
András József néven hét kiállitást ren-
dezett. Legutóbbi kiállitásán már saját ne-
vén szerepelt. Fest aktot, tájképet, port-
rét. Ez a kiállitás nagy sikert aratott,
a cikk szerint. Fiatal leányt ábrázoló
képét hozza a lap. Repr.
Délibáb, Bp. 1938. juni. 18. XII. évf.
11-12. lap.

208

M.D.K.

Gróf Czirákyné Andrássy Ilona

Guthy Böske: "A grófnő, aki nem jött át a Lánchidon cimmel cikk , amely beszámol arról, hogy 1926-ban beiratkozott a Képzőművészeti Főiskolára. Rudnay volt a mestere és Déry Béla a Nemzeti Szalon volt igazgatója képeit ki is akarta állitani erre azonban nem került sor.."- mondja az interju során a müvész, aki egyébként irodalommal és költészettel is foglalkozik.
Fényképeit, valamint egyik festményét bemutatja a lap./Repr./

Szinházi Élet. Bp. 1932. dec.25.-1933. január 1. XXIII. évf. 1. sz. 17-19. lap

Cz. Andrássy Ilona

Művészet 1938 18-19 sz

94 l.

(c.a. A Mutterem kiáll)

Gróf Czirákyné Andrássy Ilona most szerepel először saját neve alatt nyilvános tárlaton. De

94

nem ismeretlen a műértők előtt, mert András József néven ismételten vett részt tárlatokon. A J.-vel szignálja képeit, amelyek kissé egyenetlen stilusuk ellenére is jó klasszist képviselnek. Mostani bemutatkozása alkalmából a „Dybuk", „Orosz nő", „Horgász" és „1938" c. képe nagyobblélekzetű klasszikus stilű kompozició, nekünk azonban jobban tetszenek a következő modern hangszerelésű vásznai a falusilány, férfi fej és Fehérbluzos lány. Igen finoman artisztikus tájábrázolások: Dénesfai erdő, Szüret, Dénesfán, Erdő mélven. Rőzsét vivő asszony és Vasárnap délután. –

András József

festő

Nemzeti Szalon

Szabva kiáll

A n d r á s J ó z s e f.

1928. Tavaszi tárlat.

Nemzeti Szalon

Vera,olajf .
Budai vendéglő,olajf,
Kirándulás,olajf.
Nyirfák,olajf.
Rábaköz,olajf.
Vaknap,olajf.

1928.Őszi tárlat.

Erdőrészlet,olajf.
Füzek a viz mellett,olajf.
Leány a fa alatt,olajf.

Ly fraton 1934 ápr

Tájkép, of

				Pengő
90.	D. Relkovic D.	Enns völgye	olajfestmény	eladó
91.	„ „ „	Virágos rét	„	„
92.	Reichel Lajos	Expedició	tusrajz	20.—
93.	„ „	Kiállitáson	„	15.—
94.	Rökk E.	Meseillusztráció	vizfestmény	20.—
95.	„ „	Boszorkánytánc	szénrajz	25.—
96.	Soos Gyula	Öregasszony	olajfestmény	eladó
97.	„ „	Öregember	„	„
98.	z. Szabó L.	Totemek	vizfestmény	120.—
99.	„ „ „	Eifel-torony lába	ceruzarajz	100.—
100.	„ „ „	Kongói néger	krétarajz	140.—
101.	Veszprémi R.	N. N. úr portréja	olajfestmény	m. t.
102.	„ „	Tanulmány	„	100.—
103.	Walder Unger M.	Bánffy kastély	„	300.—
104.	Siuda Nándor	Tél a Tabánban	„	180.—
105.	„ „	Soproni hűségtorony	„	130.—
106.	„ „	Halászkunyhó	„	150.—
107.	„ „	Soproni bencéstemplom	„	200.—
108.	„ „	Vihar előtt	„	200.—
109.	„ „	Tabán	„	125.—
110.	„ „	Befagyott Dunaág	„	250.—
111.	„ „	Dunapart	„	125.—
112.	„ „	Tihanyi falurészlet	„	180.—
113.	„ „	Balaton	„	120.—
114.	„ „	Téli est	„	110.—

A kiállítást rendezte:

KATÓ KÁLMÁN

a „MŰTEREM“ művészeti vezetője.

Merkur IV., Prohászka Ottokár u. 6

A MŰTEREM

XVI. CSOPORTKIÁLLÍTÁSÁNAK

KATALÓGUSA

„MŰTEREM“

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOK K. F. T.

BUDAPEST

IV., KOSSUTH LAJOS UTCA 12, FÉLEM.

TELEFON: 189-554

A KIÁLLITÁS MEGTEKINTHETŐ: 1938. ÉVI JÚNIUS HÓ 18-TÓL
JÚNIUS HÓ 29-IG NAPONTA 9–6-IG, VASÁRNAP 10—2-IG

KATALÓGUS ÁRA 30 FILL.

GRÓF CZIRÁKYNÉ ANDRÁSSY ILONA:

				Pengő
1.	Dénesfai erdő		olajfestmény	400.—
2.	Munkás		„	250.—
3.	Dénesfai erdőrészlet		„	450.—
4.	Erdőmélye		„	300.—
5.	Cigányok		„	300.—
6.	Férfifej		„	300.—
7.	Fehérblúzos leány		„	250.—
8.	Mezei út		„	250.—
9.	Utcai hangulat		„	250.—
10.	Nyár		„	180.—
11.	Erdőben		„	150.—
12.	Dybuk		„	500.—
13.	Orosz nő		„	200.—
14.	Nagy fa		„	250.—
15.	Balaton		„	300.—
16.	Fazekas		„	200.—
17.	Vasárnap délután		„	300.—
18.	Charon		„	300.—
19.	Tóparton		„	200.—
20.	Ősz		„	200.—
21.	Alapi Salamon István	Szt. Imre herceg	pasztel	120.—
22.	„ „ „	„ Ferenc és a madarak	„	150.—
23.	„ „ „	„ István király	„	170.—
24.	técsői Bálint Géza	Zuzmarás táj Normafánál	olajfestmény	200.—
25.	Bókus Sándor	A kórház udvarán	rajz	60.—
26.	„ „	Billiárdozó	„	60.—
27.	„ „	Ősszel a kertben	„	60.—
28.	„ „	A napon	„	60.—
29.	„ „	Önarckép	„	60.—
30.	„ „	Lám az ember	„	80.—
31.	„ „	Ami ideát van	„	80.—
32.	„ „	A festő	olajfestmény	200.—
33.	„ „	A kórterem	„	250.—
34.	„ „	Tavasz	„	300.—
35.	„ „	Ősz	„	300.—
36.	„ „	Jegenye	„	500.—
37.	„ „	Napraforgó	„	600.—
38.	„ „	Amik vagyunk	„	600.—
39.	„ „	Mikor csend van	„	250.—
40.	„ „	A zseni	„	400.—
41.	„ „	Munkások	rajz	50.—
42.	„ „	Betegek a kertben	„	50.—
43.	„ „	Pihenő	„	60.—
44.	„ „	Játékterem	„	60.—

				Pengő
45.	Burghardt Margit	Falusi templom	olajfestmény	250.—
46.	„ „	Sinek	„	220.—
47.	„ „	Ősz Gömörben	„	250.—
48.	„ „	Őszi akkord	„	210.—
49.	Demeczkyné Volf Irma	Virágok	vizfestmény	200.—
50.	„ „ „	Tavaszi táj	„	100.—
51.	J. Demjén Erzsébet	Cigányleány	olajfestmény	300.—
52.	Dongó György	Szent Jobb körmenet	„	400.—
53.	„ „	Keresztelés	„	2000.—
54.	Domján Árpád	Erő	gipsz	250.—
55.	Fehérvári Mária	Keszthelyi táj	olajfestmény	200.—
56.	Gyoroky Pál	Szőke szépség	„	200.—
57.	„ „	A hit győzelme	„	300.—
58.	ifj. Gammel József	Vecsési bucsu	„	350.—
59.	Glock Klári	Interieur	vizfestmény	150.—
60.	„ „	Régi udvar	„	120.—
61.	Hepke Elemér	Rózsák	olajfestmény	150.—
62.	„ „	Tájkép	„	150.—
63.	Horváth Zoltán	Bodrog Tokajnál	„	200.—
64.	Johan Hugó	Vénus	üvegkép	100.—
65.	„ „	Siena	„	100.—
66.	„ „	Leány madárral	„	100.—
67.	Kató Márta	Leány korsóval	pasztel	150.—
68.	„ „	Leányfej	„	150.—
69.	Károlyi Irén	Buda	„	80.—
70.	„ „	Tavaszi nyárfák	„	120.—
71.	Kőrössy János	Az erdő	olajfestmény	320.—
72.	„ „	A réten	„	420.—
73.	Köves Boldizsár	Szent Márk tér	„	200.—
74.	„ „	Velencei hid	„	120.—
75.	özv. Lyka Döméné	Erdő széle	vizfestmény	100.—
76.	„ „ „	Napfoltok	„	200.—
77.	Markup Valéria	Muskátlik	olajfestmény	100.—
78.	„ „	Hortensia	„	150.—
79.	Martosné R. C.	Harkányfürdő	pasztel	100.—
80.	„ „ „	Carina Worth	„	100.—
81.	Nagy Vilmos	Ablaknál	olajfestmény	180.—
82.	„ „	Gyöngyök	„	300.—
83.	Pataky Ferenc	Meditáció	tempera	500.—
84.	„ „	Ebéd	„	500.—
85.	Pellérdy N.	Álom	olajfestmény	200.—
86.	Pokornyi M.	Tanulmányfej	„	eladó
87.	Prohászka József	Napraforgók	„	„
88.	„ „	Falusi udvar	„	„
89.	D. Relkovic D.	Szivvirág	„	100.—

Cziráky Józsefné grófné

Tájrépe, repr.

Képzőmüvesek

1934. 124 l

lit

Czirákyné Andrássy Ilona

KÉPZŐMŰVÉSZET

—

Gróf Cz. Andrássy Ilona képei

Érdekes, tegyelmezett, komoly művészegyéniség gróf *Czirákyné Andrássy* Ilona, akinek a Műteremben kiállított festményei előtt érdeklődéssel kell megállnunk. A főúri műkedvelői művészkedés a történelem folyamán sok értékes alkotással ajándékozta meg az irodalmat, művészetet és muzsikát és mindig is jóval felette állott a polgári dilettantizmus legtöbbször giccsbe hajló színvonalának. *Andrássy* Ilona grófnő ezt a nemes hagyományt fejleszti tovább. Szín- és pszihológiai érzéke kitűnő; az előbbit szép tájképeivel, az utóbbit pedig egy pár jólsikerült, a naturális hasonlóságon kívül a jellemet is erőteljesen ábrázolni tudó arctanulmányával bizonyítja. Figurális kompozíciói kissé mesterkéltek, legközelebb áll hozzá a természet, különösen az erdők világa, rejtelmes zöld színeivel és az emberi arc, mint a lélek hű tükre.

Vele együtt *Lauda* Nándor is állított ki olajfestményeket és tollrajzokat, amelyek sivár fantáziátlanságukkal távol állnak minden művészettől.

(T. D.)

Esti Lap 1938 jun

István tipus. A Szent István-szobrok egyébként öt hittérítőként ábrázolják, még pedig újabban divatbajött (francia hatás) magasra lendített karral. Ezeknél a hónaljszobroknál a fenségest néha csak egy fok választja el a nevetségestől. Farkas Béla egy ilyen drámai lendületű szoborral a helyes hatáson belül marad.

Ismert képességeiket mutatják Bory Jenő, Cserhalmy Jenő, Hiesz Géza és Sipos János eucharisztikus szoborműveiken. Mint kisplasztikusok elismerésméltóan szerepelnek Berán Lajos, Gondos József és Lőrinc István.

A Szent István kiállítás díszítésére szolgáló képek és szobrok nagyon vegyes jellegűek téma, művészi irány és műérték tekintetében.

A vallásos képek festői közül Spányik Cornél, Kövér, Knopp Imre, Kacziány Aladár, Michalovics és Merész a megszokottságot jelentik, de Benkhardt Ágost Pietája háromszögbe összevont alakjaival, modern bizánci hátterével és kevés vonallal már izgalmas lelki tartalmat sugároz. Épp ilyen lelket ihlető Feszty Masa magyaros pusztai Madonnája füsnyi Lajos, Edvy Illés Aladár, Cs. Farkas Lőrinc, Hadzsy Olga, Kiss Farkas Imre, M. Nagy Endre és a fiatalabb nemzedék közül Ferenc Irma, Füstös Zoltán, Heller Andor, Gy. Simon József, gr. Teleky Ralph szerepelnek elismerésreméltó munkákkal az ünnepi tárlaton.

Az alakos képek között meglepetés Szenes Fülöp régi, de el nem avult, finom fejeivel. Bernáth Aurél Kernstockos lovakat rajzol, Pap Domokos egy képét magyaros hangulatokkal fűszerezi.

A csendéletfestmények között a Műcsarnokban ritkán látott Vaszary-féle látomásos vad virág csendélet ellentéteként Szánthó Mária regényes pompázatossággal tünik ki. Benczur Ida, Szabó Dezső, Komáromi-Katzné, Beteg László csupa régen ismert csendélet hangulathozók.

Az apróképek festészetében egyedül Lohwag Ernesztin mutatja részlet finomságait.

Feltűnően sok a freskótervezet (ez a nagyvonalúságra törekvő irány egyébként a függőképfestészetben is megmutatkozik). Ezek egy része békatávlatból fest, mint Molnár C. Pál érdekes barokkossággal, Diósy pedig a rövid távlatot ügyesen átszerkeszti. Gondos kereséssel oldja meg a síkba festett mennyezetcsoportok elhelyezését Halápy és Hende. Régi nyomokon halad Dex Ferenc s freskó tervezéssel újabban Márton Ferenc is örömmel foglalkozik. Freskónak készült Rakssányi és Éber Sándor nagyvonalú látványos kompoziciója.

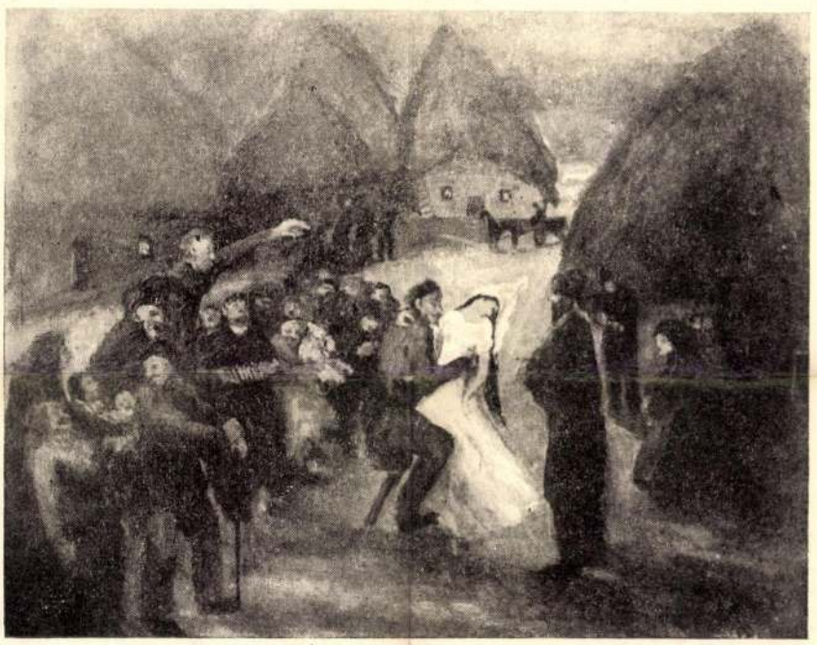

C. Andrássy Ilona: Dybuk
A „Műterem" kiállításáról

töszománcú, quattrocentos színeivel. Czene Béla és Cz. Hikády Erzsébet, művészikrek. Jólesően varázsolják vászonra régi olaszos alapra vetített mai művészálmaikat. Baránszky és Kássa mindig megcsodált vízfestményei most is bizonyítgatják a vízfestés nagyvonalú lehetőségeit.

A tájképfestészetben Kárpáthy túlszép, nagy vásznai közül kicsillog egy kis budai rakparthangulat, Sárdy Brutus folytonfejlődő tájképei ugyanezt az irányt nemesítik. Almássy rejtett tűzű újszerű képe új vendég a Műcsarnokban. Horváth Béla áthatő tájábrázolásai és Iványi-Grünwald Béla balatoni képei mindig üde foltok. Bosznay vonásai fáradtak. Fényes Adolf lazuros alkotása kitűnő. (†) Nádler, Kézdy-Kovács, Glatz, Vidovszky, Darvasy, Vigh Bertalan, Csá-

A kiállítás egyéb szobrai között föltünt Lux Elek könnyedvonalú magyar Madonnája, Matey Aurél nemes áhitatú férfiarcmása, Domján Ilona és M. Teleky Mária tartalmas szobra. Ohmann barokkos Madonnája örökéletű, oltártervezetének féldomborművei pedig erőteljesebbekké váltak. Antal Károly keresztjét, Homokay egy síkba fektetett Eucharisz-

Művészet
1938. 18-19 sz. 88. lap

TÁRLATOK

KENDE BÉLA:

SZENT ISTVÁN KIÁLLITÁS A MÜCSARNOKBAN

Kegyeleti kiállítások rendezése hálátlan feladat és ritkán oldható meg tökéletesen. A Műcsarnok is csak futó szemléltetéssel, hiányosan mutathatta be e sokszázados évfordulón: miként jelent meg az országépítő nagy király alakja az elmult századok és a jelen művészeinek képzeletében, mégis sok olyan kép és szobor hiányzik, amiknek egybegyüjtése teljesebbé tehette volna a kiállítást.

Jóformán csak a mai festő- és szobrásznemzedéktől láthatunk itt Szentistvánt ábrázoló alkotásokat.

Az országépítő és hittérítő nagy király emléke a századok folyamán kissé egyoldaluan, vallásos alapon alakult ki és ezért elbeszélő-epikus jelenség lett belőle. A Szent Istvánról festett és formált régi és mai műalkotások általában túlságosan egyhangúak, álmos szelidségűek s ez az érzésvilág nagyon kevés hajtóerőt ad maradandó hatású emlékörökítésre. A kiállított képek és szobrok sem tudták kitölteni Szent István és kora óriási művészi tárgykörét úgy, hogy másirányú vallásos, sőt oda nem illő köznapi, de termeket díszítő képekkel és szobrokkal kellett megtölteni a Műcsarnok hatalmas falait és téreit.

A mai művésznemzedék egyik része Istvánról és koráról régi festői hagyományokból szerkesztett képeket, mint Haraghy egy freskótervet bizánci formában, anélkül azonban, hogy új tartalommal töltötte volna meg. Sárkány Lóránd tompafényű színelemeket érvényesít művészi elgondolású történelmi kompozíciójában. Figyelemre méltó artisztikusan megoldott, hasonló tárgyú képekkel szerepelnek: Gergely Imre, Teleky Vámossy Árpád, Farádi Veres Iza és Winkler László.

A konzervatívok pompázó történelmi látványosságával hat e nemben kiváló Krusnyák, Merész, Mihalovics. Unghváry István képe a hit győzelméért való imáról nemes elképzelés. Visky és Juszkó a történelmi festés hagyományait impresszionista meglátással frissíti.

A mai művésznemzedék másik része István király alakjában már nemcsak az egyház szentjét hanem a történelmi hőst is megörökíti. Aba Novák felfogása még elbeszélő a freskó tervein, a filmszalagszerűen szerkesztett részletjeleneteken egymásrahalmozott számtalan alakot ábrázol, kiknek remek minden vonása. Ez a régi ikonképek és a legmaibb ízlés csodálatosan művészi keverése. Aba Novák egyébként a filmszalagos képszerkesztésével új kifejezés irányok felé mutat. Fes-

Almássy István: Búcsúsok
A Műcsarnok Szent István kiállításáról

tőrokona néki a primitívizáló Chiovanni, akinek jó képszerkesztő képességeit nem szolgálja kellő kézügyesség és színérzék. Szőnyi István képe ugyancsak elbeszélő és freskóhangulatú; tömegelhelyezése, mondhatni, áramvonalas. Díszlettelenül, egyszerű áhitatával szentkép anélkül, hogy követné a hagyományokat. Szép képével Döbrentey is az elbeszélők közé tartozik.

A drámai elemet Istokovics hevenyészett temperái hangsúlyozzák István korképeiben. Mind a négy képe egyesíti néhány élenjáró festőnk jótulajdonságait. Épp ilyen drámai és történelmi hangulatuak Molnár C. Pál sajátos képei a régiesség és maiság frappáns egybevetésével.

Szent Istvánról készült szobroknak csak egy kis töredéke látható e tárlaton. Cser Károly Szent-István-feje mongol metszésű szemeivel már új Szent

SPORT

Gróf Teleki Pál kultuszminiszter a Magyar Oxford—Cambridge evezősversenyen

— Az Est tudósítójától —

A *Műegyetemi Evezős Club* pünkösd vasárnapján rendezi a »*Magyar Egyetemek Nyolcevezős Versenyét*« a fővároson keresztül. Az évről-évre érdekesebb verseny ebben az évben már *tizenegyedszer* kerül lebonyolításra. A versenyen megjelenik gróf *Teleki* Pál kultuszminiszter, dr. *Kelemen* Kornél, az OTT elnöke, dr. *Szabó* Gusztáv rector magnificus, dr. *Kenéz* Béla, a Tudományegyetem rektora, dr. *Yolland* Artúr a BEAC és dr. *Pogány* Béla a MEC tanárelnökei.

A csapatok összeállítása a következő:

BEAC: *Földváry, Vákár, Nagygál, Bezerédy, Illés, Laczkovich, Hübner, Ridly* (vezérevezős) és *Tanos* (kormányos).

MEC: *Szentkuti, Magos, Kovács, Boldizsár, Petrányi, Vermes, Szőnyi, Élő* (vezérevezős) és *Boda* (kormányos.

A BEAC csapatát *Keresztes* István, a Neptun trénere, a MEC csapatát pedig *Gömöry* Károly készítette elő.

A versenyt az MFTR egyik gőzöse kíséri végig. A gőzös ¾12 órakor indul a Ferenc József rakparti állomásról. *A verseny 12 óra 30 perckor kezdődik.*

Német-angol megegyezés a futballban

— Az Est tudósítójától —

Az *angol-német* válogatott revánsmérkőzést 1940 novemberében tartják meg Londonban. Tekintettel arra, hogy az angolok Berlinben lemondtak a mérkőzés bevételének őket megillető részéről, a londoni revánsmérkőzés teljes bevétele a két szövetség megállapodása alapján az angol szövetségé lesz.

Pénteki ügetőeredmények

Nagy látogatottság mellett tartotta meg a BUE júniusi mítingjének első napját. Az első három futam kivételével az eredmények eleg reálisak voltak. Kiemelkedik *Kuno* igen könnyű győzelme. Részletes eredmény:

I. **Paprika** (Vorst) 1, Pungyur (Feiser) 2. Fm.: Elöljáró, Rozál. 10:62, 2½, 20. Befutó: 10:194. Idő: 37.2.

II. **Csalafinta** (Jónás) 1, Doba (Kreiter) 2, Léva S. (Vorst) 3. Fm.: Dajka, Várta. 10:65, 17, 12. 2½, 6/10. Befutó: 121. Idő: 31.2.

III. **Agyafurt** (Kovács II.) 1, Vinyetta (Földi) 2, Mangán (Steinitz) 3. Fm.: Cifra II., Cserebogár, Detto, Lucifer. 10:61, 15, 18, 15. 10, 3. Befutó: 10:448. Idő: 33.0.

IV. **Revizionárius-Utána** (Szántó) 1, Mády leánya-Zsarnok (Pekáry I.) 2. Fm.: Árva-Imréd II., Azdája-Elsom. 10:22. Pari, 2. Befutó: 10:35. Idő: 40.3.

V. **O-ha** (Zwillinger) 1, Batu Khan (Marschall) 2, America (Feiser) 3. Fm.: Törzsfőnök, Tanoda, Beki, Bohém, K. L., Faccetta Nera, Edömér. 10:14, 13, 19, 17. 1¼, 3, 3. Befutók: 10:73 és 77. Idő: 26.9.

VI. **Uly** (Vadnay) 1, Pique Dame (Siró) 2, Echo fia (Molnár) 3. Fm.: Revisio, Betörő. 10:15, 12, 14. 5/10, 4. Befutó: 10:32. Idő: 28.3.

VII. **Hyperol** (Székely) 1, Nemes (Benkő) 2, Varázs (Kovács J.) 3. Fm.: Margit S., Lenke, Biztos, Siheder, Kelevéz, Lilly, Gulliver, Soci, Ursus. 10:111, 27, 17, 12. 5, 2½, pari. Befutók: 10:444 és 171. Idő: 31.4.

VIII. **Kuno** (Kovács J.) 1, Mimoza (Maszár I.) 2, Bajnok S. (Kovács II.) 3. Fm.: Csalán, Lord of Pamuk, Sa-m-rs. 10:15, 12, 43. 5/10, 10. Befutó: 10:224. Idő: 25.6.

IX/I. **Tilly** (Marschall) 1, Ágnes (Kallinka) 2, Csákány (Siró) 3. Fm.: Ják, Helios, Oculi, Zivatar, Orgona, Janka, Orsolya. 10:33, 19, 18, 20. 3, 4, 3. Befutók: 86 és 108 Idő 26.8.

IX/II. **Minor** (Simkó) 1, Első fia (Maszár F.) 2, Botond (Steinitz) 3. Fm.: Szeszélyes, András, Dundi, Marina, Varázsfuvola, Egeria, Czafrang, Drégely, Bicskás. 10:79, 27, 17, 18. 4, 2, 10. Befutók: 116 és 1303. Idő: 28.9.

X. **Beata L.** (Jónás) 1, Carthago (Raymer) 2, Orao (Maszár F.) 3. Fm.: Doussi, Liselotte, Margit, Utóda. 10:35, 10:35, 12, 11, 12. 3, 2½, 3. Befutó: 10:65. Idő: 28.7.

XI. **Vakarcs** (Steinitz) 1, Paloc (Marschall) 2, Bimbi (Kallinka) 3. Fm.: Czifra, Thalia, Puszta-Kürtös, Czinka Panna, Senki, Lármás, Bessy L. 10:22, 14, 21, 19. 2, 8, 5. Befutók: 155 és 69. Idő: 33.8.

XII. **Jónás** (Burunyi) 1, Csipkerózsa (Hévizy) 2, Trézsi (Nerhaft) 3. Fm.: Utalvány, Napsugár, Bufelejtő, Urilány, Alpár G., Csalárd, Pletyka, Dusán, Légyott. 10:71, 33, 38, 24. 6, 12, 2½. Befutók: 1284 és 164. Idő: 31.4.

Pünkösdi sportműsor

SZOMBAT:

Vívás: Az MVOE mesterversenye. HTVK-vívóterem, 4 óra. — Főiskolai vívóbajnokságok. BEAC-vívóterem, 4 óra.

Tenisz: A BSE nemzetközi versenye. Népligeti pálya, 3 óra.

Atlétika: Az FTC ifi és szenior versenye. FTC-pálya, ½4 óra.

Ökölvívás: Országos főiskolai verseny. Műegyetem, 7 óra.

Céllövés: Főiskolai bajnokságok. Marcibányi tér, 8-tól 6-ig.

Uszás: Főiskolai bajnokságok. Nemzeti Sportuszoda, este ½8 óra.

Kosárlabda: Női körmérkőzés. Olympia—Beszkár, MAFC-pálya, 6 óra.

VASÁRNAP:

Kézilabda: Beszkár—Wacker II. oszt. bajnoki mérkőzés, Ciprus utca, 8. — Kísérleti csapat—Elektromos, Népliget, Diákstadion, d. e. 9 óra. — 10 órakor Válogatott csapat—BLE VII. Barátságos mérkőzések.

Kerékpár: Magyar-német országúti válogatott viadal. Start reggel 7 órakor a bécsi országúton. Folytatás hétfőn. — Az FTC kétosztályfutamos versenye a bécsi országút szabványszakaszán. Start 6 órakor, mindkét versenyé a 10 km-es jelzőkönél.

Vívás: Az MVOE mesterversenye. HTVK-vívóterem, d. e. 10. — Főiskolai bajnokságok. BEAC-vívóterem, d. e. 10 órától.

Ökölvívás: II. oszt. CsB: Szegedi Vasutas—Törekvés és NSC—MPSC. MÁVAG-kolónia, 6 óra.

Tenisz: A BSE nemzetközi versenye. Népligeti pálya, 9 és 3 óra.

Céllövés: Főiskolai bajnokságok. Marcibányi tér, 8-tól 6 óráig.

Uszás: Főiskolai bajnokságok. Nemzeti Sportuszoda, este ½8 óra.

Atlétika: Főiskolai bajnokságok. BEAC-pálya, ½4. — A BBTE nemzetközi versenye. Beszkár-pálya, 4 óra. — A KISOK országos bajnokságai. KISOK-pálya, 10 és 4 óra.

HÉTFŐ:

Tenisz: A BSE nemzetközi versenye. Népligeti pálya, 9 és 3 óra.

Atlétika: Az UTE nemzetközi versenye. Beszkár-pálya, 4 óra. — A KISOK országos bajnokságai. KISOK-pálya, 4 óra. — Főiskolai bajnokságok. BEAC-pálya, ½4 óra.

Vívás: Főiskolai bajnokságok. BEAC-vívóterem, d. e. 10 órától.

Céllövés: Főiskolai bajnokságok. Nagytétény, reggel 8 órától.

Express hirdetések

Gyereknyaraltatás Ő-Mátyásföldön
Dr. Gyalui Ilona, Beniczky ucca 3 Telefon 297-900, 161 mellékállomás
Született francia, angol, német házban. Bőséges ellátás, mérsékelt árak, strand

2-SZOBÁS
összkomfortos lakások:
Böszörményi út 44-46
Váci út 16 (közp. fűtés, meleg víz) számú házakban. Érdeklődni házfelügyelőknél, vagy 185-672.

Görömböly **Tapolca**
Miskolc mellett, a Bükkhegység tövében
rádiumos fürdők, hévizű strand
Dénes házban
folyóvizes, komfortos szobák.
Inform. Budapesten tel. 146-229

Keresünk csakis egészen fiatal, tehetséges **intelligens leányt,** akinek érzéke van női és gyermekcikkek szabásához és jó számoló,
szabásznő-manipulánsnő mellé
jobbkéz gyanánt, akit érdemes betanítani és pozícióra felnevelni. Részletes ajánlatokat »Biztos jövő 46583« jeligére **Blockner** hirdetőbe, Vilmos császár út 33

Fáradt agya megpihen a híres
Kakuk
pompás hangulatos **kerthelyiségeiben**
A sörözőkertben sramlizene és 2-pengős esti menü. A felsőkertben cigányzene szól I., Attila körút 22. sz. Telefon: 150-769.

KIADÓ egynyílásos **üzlethelyiség** forgalmas helyen.
Szent István körút 24. (visegrádi-uccai oldalon) közp.fűtéssel augusztusra, forgalmas udvari **üzlethelyiség** körúti kirakattal és cégtáblával azonnalra, ugyanott 3-szobás komfortos, közp. fűtéses **lakás** augusztusra.

OPERA penzió
VI, Dalszínház ucca 8.
Telefon: 128-681. Úri otthon. Első-rangú konyha. Meleg folyóvíz. Állandó lakóknak nagy árengedmény.

Társat
keresek 60.000 pengővel, a főváros egyik legforgalmasabb **detail-üzletének átvételéhez**
Évi forgalom félmillió pengő. Ajánlatokat »Női divat« jeligére a kiadóhivatalba

Váci ucca 11/b.
alatt nagyméretű
üzlethelyiség
a váciuccai oldalon, nov. 1-re, ugyanott
félemeleti saroküzlethelyiség
augusztus 1-re, központi fűtéssel, **méltányos áron kiadó.** Telefon 187-508

Belváros, IV. Kaas Ivor u. 9. számú bérpalotában **azonnal** vagy **augusztus 1-re,** újonnan festett
1- és 2-szobás komfortos lakások kiadók.
Házkezelőség: Lónyay ucca 7. I. 14. Ügyvédi iroda. — Telefon: 185-643

Három gyönyörű keleti perzsaszőnyeg eladó Megtekinthető csak d. e. Pannónia u. 19. I. Miklós

RASCHEL
kötőgépet vennék. Levelek »Ármegjelöléssel« jeligére BRAUN hirdetőbe, József körút 38. szám.

Találkozunk az
AQUINCUMI STRANDON
HÉV átszállóval bárhonnan 30 fillér.
Autobusz.
Hajó Vigadótól, Margithídtól

Kitünő állapotban lévő, kisadójú és kistogyasztású
ANGOL KOCSI
közvetlenül vevőnek **eladó.** Tel. 11-13-64.

Budai hegyvidéken
közlekedésnél, 3-szobás úriberendezésű villalakás, szép kertben, nyárra vagy hosszabb időre **kiadó.** Tel. 164-599.

KIS autó üzemköltsége, **NAGY** autó kényelme, amerikai gyártmány, ez a:
WILLYS
Képviselet: VI., Jókai ucca 26.
Brown és Szunyog

Kertre néző
különbejáratú szép **szoba** 1—2 úrnak **kiadó.** Damjanich ucca 54. Kerti épület, III. 1. Lift. Tel. 134-018. 638

Rózsadombon kiadó 4 szoba hallos lakás július 1-től. Központi fűtés, melegvíz, garázs. Tel. 153-783.

KIADNÁM I. emeleti uccai
2 szoba hallos
komfortos, fürdőszobás, melegvízzel, telefonnal lakásomat, július 1-től 2 hónapra. Telefon **126-032.**

Belváros, IV, Kaas Ivor u. 9. számú bérpalotában, **azonnal** vagy **augusztus 1-re**
üzlethelyiség kiadó
Házkezelőség Lónyay ucca 7. I. em. 14. Ügyvédi iroda. — Telefon: 185—643

Fiatal **könyvelőnőt**
azonnali **belépésre keresünk.** Irásbeli ajánlatokat »Átírókönyvelésben jártas 5334« jeligére **Blockner J.** hirdetőirodába, IV., Városház ucca 10

Parketta Új tölgyfaparkettát lefektetek teljesen készen pr. **m²-ként 6·80.** Baross tér 6. Tel.: 132-719

Keresek családiházat
2—3 hold kerttel, Budapest 30 kilométeres körzetében. Részletes **leírást** és **árajánlatot „Készpénz"** jeligére Blocknerhez, Vilmos császár út 3

Mussolini térre nézö kényes igényeket kielégítő **szoba kiadó** (esetleg ellátással) Andrássy út 55, II. 5. 638

Döbrentei tér 5
sz., **1907-ben** épült, 4-emeletes **bérpalota bontásából**
prima tégla, prima tetőfa és deszkaanyag, cserép, modern esslingeni **redönyös ikerablakok, redönyös tükörablakok, redönyös erkélya tók,** keresztajtók, karsztmárvány lépcsőház, **gyönyörü cserépkályhák** és egyéb anyagok jutányosan eladók

Keresek 4-szobás
modern **lakást** földszinten, kertes villa előnyben, Nürnberg ucca környékén Telefon hétköznap 296-845. 637

A város belterületén autószerviz részére nagyobb csukott
helyiséget vagy nagyobb udvart **keresek.** »Szervizs« jeligére **Blocknerhez,** Vilmos császár út 33

Sürgősen bontásnál
Városmajor ucca 27, tégla, ablak, ajtó, tető- és csaposfa, csaposgerenda stb. nagyon olcsón eladó. Bontást vállalok legjobb feltételek mellett. Tel. 156-698

5-fejes **Saurer automata-szövőgép** 2400.— készpénzért azonnal **eladó** Szalagipari kft., József ucca 41. 629

Oldsmobil
6-hengeres, üzemképes személyautó évi 80 pengő adóval, igen olcsón **eladó.** Megtudakolható telefonon **145-987.**

Szép kis üzlethelyiség irodával azonnalra is **átadó.** Kézimunka, gyermekruha, jegyiroda részére különösen alkalmas. Érdeklődés »Teréz körúton« jeligére **Balogh** hirdetőbe, Szent István körút 9

TEHERAUTÓK
Mercedes-Benz 3-tonnás, elsőrendű, furgon csukott 1-tonnás, **Ardita** 4-üléses csukott 80 adóval, Hofherr cséplők 900 m/m és 48" majdnem új, szívógáz traktor olcsón **eladók.** Tel. 291-132 632

Biedermeier szalóngarnitúra
kézigobelin és tehérbútor azonnal **eladó.** V., Csáky ucca 23. III. 3

Három szoba **lakberendezése** kisebb és nagyobb **keleti- és magyarperzsák**
12-es étkészlet, különféle ezüstök, képek és valódi kristályok **eladók.** Erzsébet körút 54, II. emelet 4. Telefon: 139-932

4, esetleg 5 szobás
lakást nagyméretű szobákkal **keresek** augusztus 1-re lehetőleg kertes házban. Tel. 153-332

Kálvin tér — IX. Lónyay u. 7 számú bérpalotában, uccai lejáratú
pincék, szuterének
azonnalra vagy augusztus 1-re kiadók. — Telefon 185-643

Suábhegy legszebb részén, Széchenyi kilátónál, gyönyörű kertes villában bútorozott **szoba kiadó** I., Széchenyi emlék út 4.

Alkalmi áron **frikciós présgép,**
páncélszekrény és minden méretű fittingek **eladók.** Ugyanezen vastelepen **helyiség,** illetve **telepresz kiadó!** Streisinger, Kreisz Géza u. 38.

5-éves kislányom mellé angol hölgyet
nyaralásra szívesen látok esetleg díjazással. »Mátyásföld 1938« jeligére főkiadóba

Téglagyári hengerművek prések, gerincprés, felvonó, stb. **eladók.** BECK VAS-TELEP, VI., Váci út 71. Tel.: 291-170.

1500-as FIAT luxuskivitelben elutazás miatt olcsón eladó
Szív ucca 18. I. 8. Telefon: **126-163,** 640

Cukorkaüzem és üzlethelyiség amely 25 éve működik november elsejére kiadó!
Baross ucca 112. Házfelügyelőnél

Keresek bérházat
megvételre. Ajánlatokat **„40.000 P készpénzzel rendelkezem"** jeligére az adatok **pontos** közlésével Blockner hirdetőjébe, Városház ucca 10.

Újonnan épült, modern komfortos
kétszobás és garszónlakások
augusztusra, esetleg előbbre is **kiadók.** Rákóczi út 53.

Pasarétiúti telek összes közművekkel, 300 négyszögöl **eladó!** Érdeklődni: 388-155 vagy 131-490 telefonszámokon.

1938
1886
52
38

Leleplezte magát András József festő, aki gróf Czirákyné Andrássy Ilona

— *Az Est tudósítójától* —

Ma délelőtt nyilt meg a Kossuth Lajos uccai »Műterem«-ben gróf *Czirákyné* Andrássy Ilona és *Siuda* Nándor festőművészek gyüjteményes kiállítása.

Festményei között beszélgetünk az arisztokrata festőművésznővel, akinek ez első művészi szereplése.

— Családunkban a művészet és a művészetpártolás évszázados tradició. Édesapám, gróf *Andrássy* Tivadar, nagyon tehetséges *festő volt*, aki csak a politika miatt nem tudta egész életét a festészetnek szentelni. Róla mondta *Munkácsi* Mihály egyszer egy tiszadobi nyaralás alkalmából:

— Jó, hogy Tivadar gróf, mert különben még engem is lepipálna.

— Nagy művészbarátok voltak azonban családunkban gróf *Andrássy* Károly és *Andrássy* Géza, akik mind a ketten *maguk is piktorkodtak*. Mostohaapám, *Andrássy* Gyula pedig korának egyik legnagyobb műértője és műpártolója volt.

— Mióta csak élek — folytatja — és emlékszem, minden nyáron volt egy-két festőművész vendégünk tiszadobi birtokunkon. Nekem mint kislánynak az volt a legnagyobb élvezetem, ha valamelyiküknek a palettáját vihettem és pucolhattam. A legbüszkébb akkor voltam, ha megengedték, hogy jelen lehessek munkájuknál.

— Már gyermekkoromban sokat rajzoltam és festettem, de komolyan csak tíz évvel ezelőtt kezdtem foglalkozni festészettel. Beiratkoztam az Akadémiára, ahol két évig *Rudnaynál tanultam*.

— Már évek óta legnagyobbrészt falun lakom három gyermekemmel — *és elsősorban anya vagyok*. A festészet — mondja mosolyogva — sajnos, olyan öröm, amit az ember nem mindig engedhet meg magának, a sok egyéb háziaszszonyi dolog miatt.

GRÓF CZIRÁKYNÉ ANDRÁSSY ILONA festményei között

— Képeimben természetesen *sok a Rudnay-hatás*, ami alól nem tudja kivonni magát egy tanítványa sem. Ha sokat dolgoztam volna, feltétlenül megtaláltam volna képességeimben önmagamat. Igy azonban még mindig keresem munkáimban azt a »valamit«, ami hiányzik. Ha egy-egy képem elkészül, akkor látom csak a hibákat. Ilyenkor mindig az az érzésem, hogy valaminek vége van, ami nem úgy sikerült, mint ahogy azt akartam. Otthoni műtermemben *a legtöbb kép a fal felé van fordítva, hogy ne is lássam* a sokszor csak képzelt rengeteg hibát. Eddig hétszer *András József név alatt állitottam ki*. Ezt írták róla:

— *Fiatal ember, tehetség, akitől még sokat várunk* ...

KELLEMES PÜNKÖSDÖT JÓSOL

Az Est meteorológusa

A péntek esti gyors időváltozás és hatalmas zivataros esőzés után a hét végére és a pünkösdi ünnepekre az időjárásban

országszerte

erős javulás állott be. Már szombaton elcsendesedett a szél és ismét megindult a melegedés. Minden jel szerint a pünkösdi ünnepekre igen kellemes idő várható. Szombaton délután még nem lesz meleg, mert elcsendesedés dacára elég élénk még az északnyugati szél, vasárnapra azonban már mérsékelt meleg várható. Gyönyörű nyáreleji idő lesz. Hétfőre pedig már ismét elérjük a 30 fokos hőséget. Már szombat délután csapadékmentes lesz az ország nyugati és középső része, vasárnap pedig az egész ország. Hétfőn délután már újból jöhet nyugat felől újabb óceáni hullám, tehát erre az időre már tanácsos lesz a kirándulóknak megfelelően védekezni az esetleges zivatarokra.

Budapesten

szombaton délután már elég meleg van a vizisportokra, a vasárnap és hétfő pedig már igazi fürdő és csónakázó időt hoz. A hőmérséklet vasárnap meg fogja haladni a 25 fokot, hétfőn pedig valószínűleg eléri a 30-at. A vasárnap szép csendes időben telik le, hétfőre valamivel élénkebb déli szél várható, sőt az esti órákban esetleg már zivatar is jöhet. Éppen ezért különösen a vizisportolóknak tanácsos lesz érdeklődni a Meteorológiai Intézet hétfő déli időjelentése iránt. A hatalmas felfrissülés után, amely az utóbbi napokban beállott,

a pestkörnyéki hegyeken

a két ünnepnapon még nem lesz olyan meleg, hogy az a kirándulásokat fárasztóvá tenné. Kiváló kirándulóidő várható a pünkösdi ünnepekre. Ugyancsak kellemes lesz a két ünnepnap

a Balatonon

is. A mult héten az esti záporeső kissé lehütötték ugyan a magyar tenger vizét, vasárnapra és még inkább hétfőre azonban a víz hőmérséklete már el fogja érni és esetleg meg is haladja a 20 fokot. Ma délután és vasárnap a Balaton környékén is csapadékmentes, sőt a vasárnap szélmentes is lesz, hétfőn azonban a délutáni órákban már ügyelni kell az esetleges zivatarokra.

Express hirdetések

KERÉKPÁR 3 pengős heti részletre
HASZNÁLT KERÉKPÁR 25 P-TÓL
LENGYEL RÁDIÓ
VI., Teréz körút 38. Telefon 116-739

Olcsó pünkösdi week-end Balaton-bogláron, a Nemzeti Szállóban. Szombat estétől hétfő estig, 3-szori étkezéssel, folyóvizes szobával és strandhasználattal 9 P

Vidéki detailkereskedőknél igazoltan jól bevezetett szakmabeli
UTAZÓ
abszolút versenyképes vállalat kollekcióját (női kötött és selyemkonfekció) magával viheti. — Ajánlatokat »Egyelőre mellékcikk« jeligére BLOCKNERHEZ, Vilmos császár út 33.

BÉRELJEN
kánikulában asztali
ventilátort
Hangfény Andrássy út 2. Telefon 112-037.

Szünidei
leányinternátus francia Svájcban
felvesz fiatal leányokat. Csoportutazás lehetséges. Közelebbi felvilágosítás: Mme. Elly Danuser, Keleti Károly uccza 29.

Négyemeletes bérpalota lebontásából
prima kétszárnyú és keresztajtók, befelé nyíló ablakok, amerikai és táblaparketta, vakpadló, csempék, burkolólapok, vasgerendák, folyosórácsok, karsztmárványlépcsők pihenők, csaposiák, tetőgerendák, szarufák, deszkák, lécek, tetőcserép, nagyméretű tégla ezrenként 15 pengő, gyors befejezés miatt minden elfogadható áron eladók. V., Erzsébet tér 4.

Belvárosi 1 esetleg 2 elegáns szoba különbejárattal, melegvízzel, telefonnal kiadó. Régi posta u. 12. Tel. 188-828

Orvosnő nyári hónapokra vállalná gyermek vagy nőbeteg kíséretét utazás, nyaralásnál, akinek állandó orvosi felügyeletre van szüksége. „Specialista" jeligére kiadóba

Görömböly-Tapolca fürdőn a közkedvelt EMMY-VILLA megnyílt. Modern, komfortos, luxusszobák, gyógyörű kilátással, zárt és nyitott teraszokkal, erkéllyel, közvetlenül a strandfürdő mellett. Felvilágosítással szolgál az EMMY-VILLA kezelősége, Görömböly-Tapolca

Ritka alkalom Siófokon, 8-esetleg 16-szobás villapalota, legszebb helyen, adómentes, részvénytársasági, eladó vagy cserélnék budapesti villára, házra, hétköznap telefon 296-845 637

Autós utazóhoz társulnék költségmegtérítéssel. Vizsgázott régi autóvezető vagyok, vállalom a vezetést is. Kis és középhelyeket látogatok, gyorsan végzek. Megbeszélés vasárnap tizenkettőig. Brunner, Ráday uccza 41. sz.

Uzlethelyiség
2 kirakattal november 1-re kiadó. IV. kerület, Deák Ferenc uccza 19. sz.

Pestkörnyéki ecetgyár Budapest belterületén, házhoz szállítja nagyobb tételekben, borok felhasználásával készült, vízfehér 10—11%-os ételecetjét, kartelen kívüli legolcsóbb áron. Ügynökök felvétetnek. Ajánlatok »Ecetgyár« jeligére Blocknerhez, Vilmos császár út 33

Eladó MATRAFÜREDEN
penziónak kiválóan alkalmas 5-szobás villa, 300 n. ö. kerttel. »Sürgős« Balogh hirdetőbe, Pozsonyi út 36

Borotvaecset gyártmányai eladására jutalékos bevezetett márkás utazót keres gyár. Ajánlatokat: »Garanciaképes« jeligére Leopold Cornél hirdetőirodába, Teréz körút 3.

Nyaralójába
weekend-házába költözködési tárgyait vidékre is olcsón elszállítja, terjedelmes áruit széthordja a nagy rakfelülettel bíró új
négykerekű Méray tehertaxi
Telefon *298-800.

Márkás jégszekrények részletre is
Hoffmann kft, Szent István körút 19. Telefon 120-531.

Nyaraló
2-szobás, komplett, legszebb helyen
potom árért sürgősen eladó
Fekete, Velence-állomás. 1955

Bérpalota lebontásából
minden építőanyagon kívül táblás parketta, Kalorifer közp. fűtés 1500 légköbméterre, kávéházi terasznak működő korlát, modern, olcsó üzleti portálok. Eternit burkoló pala minden méretben eladásra kerülne helyszínen
Károly körút 13

D. K. W. 700 cabriolet, keveset futott, kitünő állapotban eladó
Brown és Szunyog Ipoly uccza 15

Lancia Lambda sport 2+2 üléses, igen jó állapotban csak készpénzért sürgősen eladó. V, Pannonia u. 35, 8—1 vagy 3—6 között

CAFÉ BAGATELLE SVÁBHEGY
ZENE

Izraelita úri család 10—15-éves leányait Siófokra nyaralni vinném, ilyen korú leányaim vannak. Gondos anyai és nevelőnői felügyelet. »Privát nyaraltatás 636« jelige.

Dr. Földes Zsigmondné svábhegyi subalpin gyermeküdülője
a Svábhegy legszebb, legmagasabb pontján, Mátyás király út 8. Telefon 165-472

Vegyészeti gyárban jól bevezetett helyiképviselőt felveszek. Ajánlatokat »Mellékcikk« jeligére Singer hirdetőirodába, Jósika uccza 13. sz.

100.000 pengővel társulnék exportüzlethez
»Mérnök 135« jeligére a főkiadóba.

Szellemileg gyenge gyermek oktatását, lelkiismeretes gondozását, teljes ellátását, nyaraltatását vállalom. Gyakorlattal. Dr. Sasné, Lipót körút 20., III. 4. 627

4-szobás hallos, modern villa
szép kerttel, legszebb fekvéssel, Rózsadomb déli lejtőjén aug. 1-re bérbeadó. Közp. fütés. II., Virágárok 19. Megtekintés és tel. keddtől: 164-344

NÉGYSZOBÁS
modern összkomfortos uccai lakás augusztusra
Mester uccza 11. sz. Ferenc körútnál

Nagyobb üzlethelyiség
VI., Nagymező uccza 43, Lovag uccza 2, sarokházban kiadó.

KIADÓK augusztusra
modernizált lakások:
Négyszobás uccai összkomfortos
Kétszobás udvari összkomfortos
Kétszobás udvari félkomfortos
Egyszobás garszón fürdőszobával
Vilmos császár út hatvanhárom

Használt műbútor
háló, ebédlő, úriszobák, kombinált berendezések
ZIMMERMANN
Akácfa uccza 7. (Nemzetinél)

JAVITTASSA SZŐNYEGEIT
MANUS nál, József körút 10-12. Tel. 140-159

Bérvillának is alkalmas telkek
a Sashegyen, az Erzsébethídtól pár percnyire, autobuszmegállónál Sashegyi út 18 Zolyomi út 64, Masszonyunk út a 4, 8, 10. sz. alatt, fizetési feltételekkel eladók. Tulajdonos telefonja: 122-600.

Kézikötőgépek 8/80, 10/80 országzó eladók. Glas Lipót, Vig uccza 21

Háztartás feloszlik
Eladó sürgősen műbútor háló-úriszoba, ülőgarnitúra, Kissling-csillárok, keleti perzsaszőnyegek és egyéb elsőrangú háztartási tárgyak. Megtekinthető naponta 11—4-ig, Andrássy út 8. IV/5.

Svábhegyen
fogasállomásnál, ősparkban, téli-nyári, központifűtéses,
6-szobás villa
hatvanötezer pengő készpénzért
sürgősen eladó!
Komoly érdeklődők írjanak „Esetleg teljes berendezés is" jeligére TENZER hirdetőjébe, Szervita tér 8

FERENC KÖRÚT
29-ben 4-szobás uccai összkomfortos LAKÁS augusztus 1-re és november 1-re kiadó

Kölcsönbe
mindent adok vendéglősöknek
KÁDÁR, Népszínház uccza 55. T. 144-389

Üzlethelyiségek
nagyobbak, kisebbek műhelynek is
augusztus 1-re épülő bérházban, Tompa uccza 22, kiadók

Izr. vallású vegyészmérnök elhelyezkedést keres Roth Tibor Paks

TAHI üdülőtelepen
4 szoba hall, verandából álló komfortos lakás nyárra, esetleg éves lakásnak kiadó. Felvilágosítás: Márkusvilla, Tahi, vagy 128-812 telefonszám.

Háromszobás
összkomfortos, modern uccai lakás olcsó bérrel augusztusra kiadó. Dohány u. 90.

Pontossági gyorsesztergapadok
legszabatosabb kivitelben, 1000 m/m munkahossz, csúcsmagasság 170 m/m. Gyártja és árusítja: Farkas Sándor mérnök, vasöntöde és gépgyár, Budapest, VIII., Erdélyi uccza 15. 630

Divatrajzolónő
fiatal, ügyes, elhelyezkedést keres. »Törekvő 631« jeligére a kiadóba.

Bontási tégla
ezrenként 14 pengő. Bontási tetőcserép ezrenként 15 pengő. Király uccza 3. szám alatt.

Kolnoky-Cinnober
Miklós Festő
8 órai Ustáp
1925 ám. 2. 6. 1.

Szolnoky-Cinober
Lestó

8 órai Vigság
1924 dec. 18. 8. l.

MDK

Czinóber Miklós

Képzőműv. Főisk. kiáll. Esti Kurir, 1924. dec. 19.

Szolnoki Czinóber Miklós

A Benczúr Társaság ösztöndíj pályázatán 5 milliós díjat nyert bibliai tárgyú művével.

M. 1925. IV. 1. (Magyarság)

Magyar Müvészet 1925. 235. o. Kerényiné

Szolnoki C zinóber Miklós: Golgotha.

Szolnoki (Czinóber)

Miklós

festő

lánd

Czinober Miklós

Whose son is this boy? I am the son of my parent. Whose daughter is this girl? She is the daughter of her father and mother. Thomas is the only son of his parents. The children of Thomas uncle are his cousins. I have also three cousins. The name of the boy is Robert.

5c

Szolnoki Czinober Miklós

Rudnay Gyula hetedéves tanítványa 1927-ben.

vród
2

A Nép. 1925. júl. 12.
(Egy óra Rudnay Gyula tantermében.)

Kas.:

1	Pantalló világos drapp cord camgarnból, pejacsevics	50.—	60.—	70.—
1	Sapka (Bocskay)	6.—	7.—	8.—
1	Kard (lovassági)		22.—	24.—
1	„ (pallós)			30.—
1	Lovassági derékszíj karabélytartóval	8.—	bélelt	10.—
1	Markolatszíj			3.—
1	Derékszíj vállszíjjal (entente)	10.—	11.—	14.—
1	Oldalfegyver szurony állanyozva v. lakkozva			10.—
1	Derékszíj szuronytáskával	7.—	8.—	9.—
1	pár sarkantyú felcsatolható		4.—	5.—
1	„ „ gépes			3.—
1	Sípzsinór selyemből		—.60	—.70
1	Nyakkendő „gallértartó“ seideniából		—.70	—.90
1	Nyakravaló kaucsukból	—.70	1.—	1.20
1	fehér tiszti gallér			—.90
1	pár kézelő kaucsukból		1.50	2 —
1	„ „ vászonból		1.50	2.—
1	„ kesztyű duplex			6. —
1	„ „ szarvasbőr		14.—	16.—

1 zubbony, 1 breeches, 1 sapka
jó minőségű camgarnból finoman kiállítva **P 125**

1 zubbony, 1 pantalló, 1 sapka
jó minőségű camgarnból finoman kiállítva **P 110**

MDK

Szolnoki-Czinóber Miklós

Madonna, of.

Képzőm.Főisk.ifjusági kiáll. Ernst Muz.1924.

19. 1.

MDK

Szolnoki-Czinóber Miklós

Öreg ember, of.

K épzőm. Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

2o. 1.

MDK

Szolnoki-Czimóber Miklós

Forradalom, of.

Képzőm. Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

2o. 1.

MDK

Szolnoki-Czinóber Miklós

Lókötő, of.

Öreg fej, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

2o. 1.

MDK

Szolnoki-Cuinóber Miklós

Lovagi torna, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Mus. 1924.

2o. l.

MDK

Szolnoki-Czinóber Miklós

Lovas-csata, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

21 l.

MDK

Szolnoki-Czinóber Miklós

Zsiványkisérés, of.

Képtőm.Fősik. ifjuságí kiáll. Ernst Muz. 1924.

21. l.

MDK

Szolnoki-Czinóber Miklós

Faluvége, of.

Képzőm.Főisk.ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

19. 1.

MDK

Szolnoki Czinóber Miklós

Golgotha, repr.,a Benczur Társaság dijazottjainak kiáll. az ötmillió koronás állami ösztöndijat katpa.

Pólya Iván képei. Müteremkiáll. a Rózsadombon. Szinházi Élet 1925.16.sz.

Szolnoki Czinoba Miklós.

A szolnoki művésztelep 25. éves jubi-
tásis kiállításán művei szerepel-
nek.

Az Est, 1927. sept. 20.

Szolnoki Cinóber Miklós.

Párisban, a „Grand Palais"-ban, az 1928. évi őszi tárlaton két képe szerepelt.

Nemzeti Ujság, 1928. Nov. 9.

Szolnoki Cinóber Miklós.

Párizsban, a Grand Palais-ban, az 1924. évi Őszi Salon tárlatán két képpel szerepelt.

Ujság, 1924. Nov. 11.

Szolnoki Cinóber Mihályi.

Párisban, a „Grand Palais"-ban, az 1928. évi őszi tárlaton két képe szerepel.

Magyarság, 1928. Nov. 9.

MDK

Szolnoki-Czinóber Miklós

Fürdőzők, of.

Cigánysátrak, of.

Képzőm. Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

2o. 1.

MDK

Szolnoki-Czóber Miklós

Vásár, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

2o. 1.

MDK

Szolnoki-Czinóber Miklós

Consumatum est, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

2o. l.

MDK

Szolnoki-Czóbel Miklós

Kompozició-vázlat, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Mus. 1924.

2o. 1.

MDK

Szolnoki-Czinóber Miklós

Delelő kecskék, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Múz. 1924.

20. l.

MDK

Szolnoki-Czinóber Miklós

Téli táj, of.

Zs.K.-né arcképe, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

2o. 1.

MDK

Szolnoki-Czinóber Miklós

Csikósgyerek, of.

Képzőm.Főisk.ifjusági kiáll. Ernst Muz.1924.

19. 1.

Czinóber Miklós

MDK

A szolnoki művésztelep kertje, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Szolnoki Oszinober Miklós.

A Szolnoki Művészeti Egyesület
25. évi fennállása alkalmából
a művésztelepen kiállított vendég,
melyen művei szerepelnek.

Esti Kurir, 1924. szept. 20.

Czinober Miklós

Szerepelt a főiskolások kiállításán a régi Műcsarnokban.

Est 1924. dec. 18.

Czinóber Miklós MDK

Zagyvarészlet, olf.

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Szolnoki Czinober M.

SZOLNOKI CZINOBER *Miklós*, festő. l. *Czinober M.*

lásd

Czinober Miklós

M.D.K.

Czinóber Miklós
festő

1927-ben a szolnoki művésztelepen rendezett kiállitáson részt vettek művei. A szolnoki művésztelepen Fényes első tanítványai közül való.

Keszegh Istvánné Krámer Márta: A szolnoki művészet és művésztelep

Jászkunság, 1956. április III. évf. 2 szám.

Szolnoki Czinober M

festő

Kálvária jelenet a szolnoki várbeli plébánia templom szentélyében, fenti-tól. Olajf. 1924.

Legnagyobb részt nagyon lesötétedve, Rembrandt-modorában

Lattam 1947. V. 12.

MDK

Czinóber Miklós

Sátoros cigányok, rézk.

Szolnoki műv.telep 50.évford. Ernst Muz. kiáll.
1952. máj.

Szolnoky Miklós.

Fatőműrész

A párisi Salon ezéri őszi tárlatán egy festménye szerepel.

Magyarság, 1927. nov. 9.

Czinóber Miklós festő

Magyar Művészet 1925. 163. o.
Szolnokon...

Szolnoki Czinóber Miklós festő

Magyar Müvészet 1925. 2. sz. 44. o.
A Benczur-Társaságból.

(1)

Czinober Miklós

Képem Forsk Ifj kiáll

1924 dec - 1925 jan

Patakpart / of
Madonna
Csikós merek
Téli táj
Is. k.-né arch
Delelő kecskék
Consummatum est
Vásár
Kompozíció vázlat
Fürdőjök
Cigány sátrak
Forradalom
Kőrg ember
Lókötő
Kőrg fej
Lovagi torna
Lovas csata
Zsivány kísérés

./.

Omlet 1928 tav (2)

Nupeczky Társ

Férfifej

Zagvarétlet

A trolnoki műtelep kertje

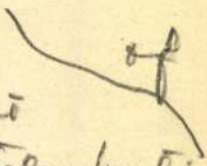

N. Szal

1948 aug.-szept. Francia

Spanyol közt. i és m. műv. kiáll.

Csendélet

Csendélet dinyével

Brégasszony

Deportáltak

Szabadlai Kossuth-asztaltársaság

Vi. 227

Trust 1952 máj.-jun.

A trolnoki műtelep jub. kiáll

Sátoros cigányok, rézk

./.

Cinóber Miklós, Szolnoki

Művész festő
Kossuth Lajos u 13

1928. tav. kiáll. 462, 464, 470

V

honfoglaláskori

Koponya, emberi VIII. 158.

Czinober (Cinobe)

Miklós

festő Párizsban

Nemzeti Szalon

1948 aug. nagyt. kiáll.

V

A Herendi porcellán örökbecsű

Haás Pál nyomda, Bpest, VI, Vasvári Pál-utca 8, tel. 22-63-75

Czinóber Miklós

lásd

Szolnoki Czinóber

M. alatt is

OMKT. 1928. tav.

kiállt

462, 464, 470. szám

✓

4487

Gyüjte

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Egervár, Vas m.	Róm. kat. templom, belseje, szőlőtár,	

Szolnoki Czinóber Miklós

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. II. 44, 235, 283

kép

dupl

nyének éppen megfelelt .

eg, került -- nehezen --
özt -- ilyen is terem)
ik a kis motoros,
, de nem csoda -- olyan takaros !

Mirza-cica túl
a csak nem megy egyédül .
-- elindul a gép !
áll már soha -- hisz nincs rajta fék

K. Pándy Margot.

Czinóber Miklós

szul. Szolnokon 1898 nov. 15.

Rk. Gimn. eretts.

1919/20 I–II. elsőéves mu-
vésznőv. Ballo Éde

1920/21. I–II. másodéves
u.o.

(szul. 1899 nov. 15)

Rudnay tanítóný

Halbkreis - Schaber IV. 215.

Cinober M.

kohnoki

festő

lásd

kohnoki Cinober

alatt is.

Ludw. Bok

Czinóber Miklós

1919/20 - 1924/25

Terképzőmfőiskévk

74. l.

oroszlánkapu és néhány remekbe sze-
lé). Az egész fejlődés az építészet-

Szolnoki Czinóber Miklós

Magyar Művesek

1925 II 44, ~~235~~

A Bencsúr-Társ-Cél

5 milliós külf.
öntöndig

~~Állami~~ letétül vidéki múzeumokban elhelyezett műtárgyak kezelése tb. ~~tárgyában~~ a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter rendelete

VII. 278, 279. —

Czinóber Miklós,

Nolnoki

Festő

1925. ben lett a nolnoki művésztelep tagja.

Színházi Élet

1925. 39. sz.

(Kiállítás a nolnoki művésztelepen)

Dr Sz. S. archaeol. repr.

Cinober (Szohnoki)

Miklós

festő

1.

Vegyári Szohnok

58. 68. 70. l.

Oct. 22, 1948.

I.

Kinek a fia ez a fiú? Én a szüleim fia vagyok. Kinek a leánya ez a leány? Ő az apjának és az anyjának a leánya. Tamás szüleinek egyetlen gyermeke. Tamás nagybátyjának a gyermekei, az ő unokatestvérei. Nekem is van három unokatestvérem. A fiú neve Róbert

Czinober Miklós

U. 4099

Magyarság - 1925, máj. 8.
(Képkiállítás Szolnokon.)

Golgota c. képével a Berzsenyi Társaság kiállításán állami ösztöndíjat nyert. A szolnoki művésztelepen dolgozik, hol nyolcvannál tobb képeből bemutató kiállítást rendezett.

Lásd még Szolnoki Czinóber Miklós alatt is

1022. **Talpas pohár,**

kék-fehér üveg, metszett, magas arany és színes virágdísszel. Cseh, XIX. század első fele. — GLAS, blau-weiss Überfang. Böhmisch. Erste Hälfte XIX. Jahrhundert.

1023. **Kupa,**

fuvott üveg, köszörült dísszel. Elől Keresztelő Szent János alakjával. Német, XVII. század vége. — HUMPEN, Glas mit geschliffenem Dekor. Deutsch, Ende XVII. Jahrh.

1024. **Kupa,**

ónfedővel, kék színben festett alakos jelenet: Zsuzsánna és az öregek. Német, XVII. század vége. — HUMPEN mit Zinndeckel, blauem figural. Dekor. Deutsch. Ende XVIII. Jahrhundert.

1025. **Két virágtartó,**

fajánsz, elől kék színben festett tájkép kartusban. Delft, XVIII. század. — ZWEI VASEN, fayance mit blau gemaltem Landschaft-Dekor. Delft, XVIII. Jahrhundert.

1026. **Fedeles váza,**

kék színben festett tájképpel. Fedelének gombja oroszlánt ábrázol. Delft. XVIII. század. — VASE mit Deckel, blauem Dekor. Delft, XVIII. Jahrhundert.

1027. **Váza,**

kék, szürkén festett dísszel. Delft. XVIII. sz. — VASE MIT DECKEL. Delft. XVIII. Jahrh.

1028. **Csésze aljjal,**

Czinober Miklós,
(szolnoki
festő
U. 4095.

bibliai kompozíció-
javal 5 milliós
díjat nyert.

Magyarság. 1925.
ápr. 1. (A Benczúr
Társaság Osztöndíj-
pályázata.)

845. **Sárközi főkötő,**

fekete alapon fehér pamuttal himzett, sürü rozettás virágmustra. XVIII. sz. — SÁRKÖZER HAUBE, schwarzer Grund mit weisser Wollstickerei, dichter muster. XVIII. Jahrh.

846. **Arany himzés,**

vászon alapon, hullámos gránátalmainda, két szélén vert aranycsipke. Délmagyar. — GOLDSTICKEREI auf Leinwand: Wellenranke mit Granatapfel. An zwei Enden mit Goldklöppelspitze besetzt. Südungarn.

847. **Arany himzés,**

vászon alapon kis leveles hullámos inda, végén széles vert aranycsipke. Délmagyar — GOLDSTICKEREI auf Leinwand. Mit Goldklöppelspitze besetzt. Südungarn.

848. **Aranyhimzés,**

vászon alapon, hajlott virágszálak sora, végén vert aranycsipke. Délmagyar. — GOLDSTICKEREI auf Leinwand. Mit Goldklöppelspitze besetzt. Südungarn.

849. **Aranyhimzés,**

vászon alapon, sávban leveles inda, végén széles vert aranycsipke. Délmagyar. — GOLDSTICKEREI auf Leinwand. Mit Goldklöppelspitze besetzt. Südungarn.

850. **Aranyhimzés,**

vászon alapon, gránátalmák sorával, végén vert aranycsipke. Délmagyar. — GOLDSTICKEREI auf Leinwand: Granatapfelreihe. Mit Goldklöppelspitze besetzt. Süd-

CZINOBER *Miklós*, festő, * Szolnok 1898 nov. 15. A budapesti képzőm. főiskolán és a szolnoki művésztelepen végezte tanulmányait. 1925. több mint nyolcvan művéből Szolnokon gyüjt. kiállítást rendezett.

Ö. gy. I. 2261

OM.

LAPOK.

Oldal

..... 5—7.

..... 9—17.

ÉSEK.

..... 19.

Czinober Miklós

szolnoki festő

SZOLNOKI CZINÓBER MIKLÓS: GOLGOTHA.

Fővárosi Képtár

Magyar Művészet 1925. 235. l.

Szolnoki Czinóber Miklós

MŰVÉSZETI IRODALOM

A PHOENIX-MADÁR. A nagy orosz katasztrófa egy időre elnémította az orosz tehetségeket, akik pár éven keresztül csak gondolatban alkothatták meg művészi álmaikat. A bolsevizmus első évei elpusztították a műpártoló közönséget és a művészek, még sokan azok közül is, akik bele tudtak volna illeszkedni az új társadalmi „rend"-be, vándorbotot vettek kezükbe és a Nyugat nagy metropólisaiban próbáltak új életet. Oroszország legnagyobb színészei színtársulatba verődve, mint a régi vándorszínészek, városról-városra járnak és utolérhetetlenül tökéletes színjátékukkal ejtik ámulatba Európát; a Kék Madár kabaré-társulat mindenütt a legnagyobb diadalokat aratja, a régi cári balett csodálatos balerinái Európa különböző nagy operáinál és kisebb színházainál helyezkedtek el, festőik és szobrászaik nagy része szerte

hatotta át. De amikor a *Zsar Ptica* a művészeti idealizmus tagadásának hadat üzent, nem tért vissza az akadémikus irányhoz, hanem új utat tört. A művészetek hivatása az illúziókeltés és ezt az illuziót az orosz művészek gondosan megválasztott témáikkal, eleven, sokszor sikoltozó színekkel érik el. A népi romantika nem ismer letompítottságot, a nép egészséges fantáziája színes és szélsőségeket kereső: vagy vakítóan ragyogó, vagy betegen sötét, vagy süt a nap, vagy komor, áthatolhatatlan az éjszaka, mely rémekkel van tele. Ez a korszak, amely a Zsar Pticában eddig megjelent és talán még sokáig megjelenendő művészi alkotásokat egybefoglalja, külön művészeti korszak, amellyel a műtörténetek önálló fejezetekben fognak foglalkozni.

A *Zsar Ptica* az élő művészek alkotásain

1966 APR 30
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Cucai József
Komárom Megyei Dolgozók
Lapja

1021

A vas művésze

Régi, múltszázadbeli házacska áll Esztergomban a Mártírok útján. A kapu felett cégér: díszesen megmunkált alak, kezében hatalmas kovácsoltvas kapukulcs. Ebben a házban lakik Cucai József.

Kovácsoltvas gyertyatartó

Az ő műhelyét, az ő mesterségét jelzi ez a tábla.

Idős emberre számítottam, ősz, öreg bácsira. Cucai József azonban fiatal, jobban mondva középkorú. 39 éves. A műhely már sokkal régebbi. 1846-ban létesítették.

— Először nem vasat kovácsoltak itt — meséli a mester. — Szitákat készítettek. Ahogy fejlődött a malomipar, s megjelentek az első cséplőgépek, úgy foglalkoztak őseim egyre inkább a fém megmunkálásával, h szen ezekhez a szitákhoz már fémkeretre volt szükség. Később teljesen rátértek a lakatos mesterségre. Az 1930-as években pedig újra módosult a mesterségünk. Akko kezdtünk el kovácsolt-vassal foglalkozni. Ma pedig már nemcsak használati tárgyakat készítek, hanem szobrokat is.

Fényképet vesz elő. Megdöbbentő férfialak emeli ég felé egyik karját. Másik karjával lebicsakló fejét tartja. A szobrot Martsa István, Munkácsy-díjas szobrász készítette. Jelenleg az auschwitzi koncentrációs tábor területén áll. A gipszben megformált szobrot Cucai József keltette életre alaktalan vasból.

Apróbb használati tárgyait ismerik Cipruson, Bécsben, Chicagóban, Frankfurban. A kis műhelyből a világ minden tájára eljutnak a gyertyatartók, dísztárgyak. De hazánkban is ismerik Cucai József műveit. Tíz éve mindegyik vadászházat ő készíti a kovácsoltvas díszeit. Valamennyi más és más — két egyforma sem akad közöttük.

Szorgos művészettörténeti tanulmányok során jutott el idáig Cucai József, s a tanulásban most sem lehet megállni. Fejlődni csak így tud.

— Hozzávetőlegesen tudtam, hogy elméletben mi mindent lehet megvalósítani. A gyakorlatban már nem voltam ennyire biztos. Kidolgoztam magamnak egy sorrendet, amitől nem is tágítottam. Ha úgy alakult, inkább lebeszéltem a megrendelőket arról, amit ők szerettek volna és végül azt készítettem el, ami a terveim szerint éppen következett. Ehhez még akkor is tartottam magam, amikor én fizettem rá.

Egy csillárt mutat.

— Látja, nehéz leírni ezt a lámpát. A derékszögű vágások adják a feszültséget. A függőlegesen lelógó világító testek és a másik oldalán elhelyezett konstruktivista ábrák a harmóniát. Igyekeztem Calder mobiljainak játékszerűségét célszerűen felhasználni.

Viszonylag kevés szerszámmal dolgozik.

— Igyekszem az autogén hegesztőt a legmesszebbmenőkig felhasználni. Az öreg kollégáknak az a véleményük, hogy csak az a mestermunka, ami egy darabból készül, a hegesztőpisztoly csak a csalásra jó. Nekem más a véleményem. A hegesztőpisztolyt nem segédeszközként, hanem alakító eszközként használom. Dinamikus hatást lehet elérni vele, olyat, amilyet kalapáccsal nem.

Cucai Józsefnek nem csak a mestersége változott az évek során. Műhelye ma már mindinkább egy művész műterméne nevezhető. Alkotásai vasból alakított műremekek, elképzelései művészi gondola-

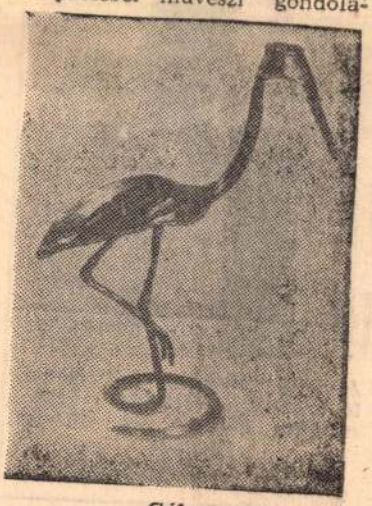

Gólya

tok, hitvallása egy művész állásfoglalása. Az évek során Esztergom szegényebb lett egy mesteremberrel és gazdagabb egy művésszel.

Viktor Sándor

Élüzem

A tatai szőnyeggyár bejárata fölé büszkén szerelik a lakatosüzem dolgozói az élüzem jelvényt.
(Foto: Jusztin)

JÁTSZANI

— Nem láttatok egy sárkányfogat?

— Ki kereste az előbb a szarvát? Itt van!!!

— Kéznél van a mennydörgés?

— Kezdéshez, kezdéshez...

Lüktet az egész folyosó. Az előbb egy király rohant erre, most itt a második. Feketekendős parasztasszonyok — az arcuk feltűnően fiatal. Tarkára mázolt arcú bohóc keresi csörgősipkáját. Két ördög, egy tucat székely legény — az egyik éppen tvisztel. Az ajtóban feltűnik egy tűzoltó — nem, ez már igazi.

Népház, Tatabánya. A nézőtér zsúfolásig megtelt, kisiskolások zajonganak, figyelik a függönyt, várják a csodát. Az Árpád gimnázium növendékeinek hagyományos előadása. Ezúttal Benedek Elek egy meséje, a *Többsincs királyfi* kerül színre. A szereplők az öltözőben szoronganak. Két tanárnő: *Babai Gézáné* és *dr. Salzmann Györgyné* festi őket. Színházi arcfesték, darabja négy forint. A fiúk jajgatnak, pillognak a festékrudak érintésétől. Furcsállva nézik a tükörben megváltozott arcukat.

A folyosón sátáni alak suhan végig, köpenye súlyosan lebeg utána. Fején onixköves korona. (Vagy gombok vannak az aranypapírra varrva? Profán feltételezés!) A feketeköpönyeges tükör előtt áll, égnek emeli a kezét. *Hajhaj*, az ördögök királya. Civilben harmadikos gimnazista, és *Kovács Albertnek* hívják, de most elég nehéz elhinni róla. Székely legény áll mellette: *Ujvári Mihály* negyedikes. Az érettségin kívül most arra készülnek, hogy az ördög el fogja vinni a feleségét.

A jelmezek gyönyörűek. Csillognak, lebegnek, tündökölnek a lányok. Karcsúak, szépek. Ime a bizonyíték, őseinknek nem volt rossz ízlésük: a hosszú szoknya, díszes ruhaderék nagy szép. Kitett magáért a pesti jelmezkölcsönző? Tévedés. A jelmezek, díszletek utolsó öltésig házi készítésűek. Szülők és diákok varrták, rongyos-zsákok, géztekercsek és vízfesték segítségével. (Mondják: *Bodnár Ilonka* néni tervezte, övé a dicsőség...)

A színpadon a fizika szakkör tagjai. A díszlet az ő munkájuk. Zseblámpakörték — a zengő fához. Magnó, fémlap a mennydörgéshez. Cse-

Már az ünnepi könyvhétre készülnek

64 új kiadvány — Könyvsorsjegyek — Író-olvasó találkozók

Bár még sok idő, csaknem

rendeznek. Megyénkben is több író-olvasó találkozóra kerül majd sor. Érdekesség, hogy az idén is kibocsátanak ajándék-könyvsorsjegyeket az ötven forinton felüli értékben vásárlók részére. Lehet nyerni személygépkocsit, külföldi társasutazásra szóló utalványt, tv-készüléket, házi könyvtárat és egyéb értékes jutalmakat. Az irodalmi színpadok országszerte ünnepi műsorokkal készülnek, a középiskolákban egy-egy órát a mai magyar irodalom népszerűsítésére használnak fel.

Rejtvény

Cziráky Lajos

Föv. képt.

Kertben, tollr.

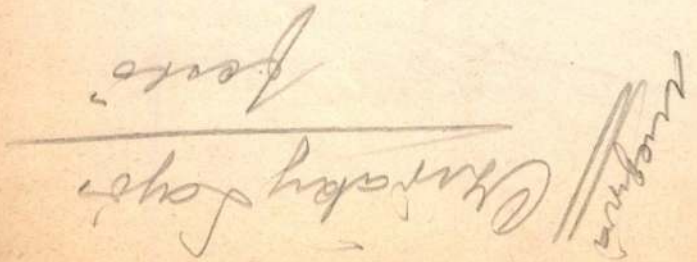

Cziráky Lajos

Jestő

Mesfrva

inister meghagyásából:

Szász

osztálytanácsos-

z. Bizottságának

Budapest

Czirky Lajos, festő és grafikus, 17. ———

1937–43. a bpesti képzőm főiskolában tanultas F

F 1941. elnyerte a Balló Edétől alapított festői díjat

1941. ~~[illegible]~~ rajztanári Oklevelet ~~[illegible]~~ 1943–44 ban tagja volt a ránai Collegium Hungaricum-mak. A kollégium 1943. évi kiállitásán ~~Lungó~~ egy Tájképet az olasz népművelésügyi minnuterium vette meg. 1940. a Szinyei Tarsaság Tavaszi szalonjaban a Nemes Marcell–, 1942. u.o. Káldi Jenő-díjat nyerte.–

[illegible]ri s.hiv.igazgató.–

[illegible]olat hiteléül:

[illegible]t: Aertész s.k. h.államtitkár.

h.államtitkár.-

Látta a számfej

Budapest, 1923 évi novem

M. KIR. VALLÁS- és KÖZOKT. MIN. SZÁMVEVŐSÉG III. K. OSZTÁLYA

Cziráki Lajos

Roma. Ministero della Cultura Popolare.

Lungotevere (tájkép) 1943. fentitöl.

A Római Magyar Akadémia 1943-as kiállításán megvette Gaetano Polverelli nép ~~[illegible]~~ művelésügyi miniszter

Genthon István: Magyar műkincsek és emlékek Olaszországban. Kézirat, 1942/43.

Heinrich Lange

Name, Adresse, Alter

Geburtsort, Datum

Konfession (Taufe)

1914 Semester

Heimat, Vorgeschichte

Schule, Studium, Lehrer

Lehrer, Freunde

Studium, Semester

Examen, Promotion

Militärdienst

Kriegsjahre 1914/18

Cziráki Lajos

l.

Rajzoktatas

1942. III. cit. 7. n.

64. l.

[A képem Fois]

600 pós díj

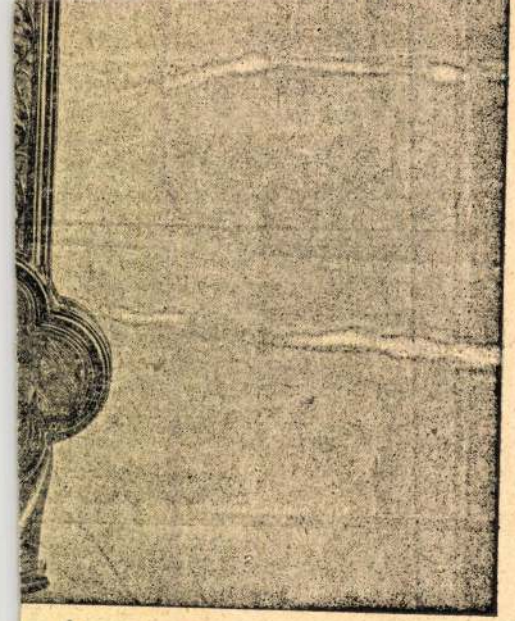

apja Francesco Francia műve.

Vasárnapi Újság, 1886., 723. l. (Képe 720—721. l.) — Csernoch János: Adalék az esztergomi főszékesegyházi kincstár történetéhez. Magyar Sion, I., 1887., 283—288. l. — Esztergom vármegye... Bp. é. n. 43. l. (Képe 193. l.) — Gerevich: A koronázási

Cziráki Sajós

l.

Rapportatás

1943. IV. cif. 7. n

bontsch

Mulfi osztondij rajztanárok részére

~~Tyrolsen jövel~~

24—73. Divald graf. műint.

néri és méri Nagyméltósá-
nühödését és eddigi alko-
. És midőn ezt teszi, meg-
alkotásaiban arokat az ele-
t, amelyek – minthogy az
világából valók – minden
megőrzik érvényüket.

Nagyméltóságod volt és
a jövő itélőszéke előtt is az,
ondolatok és akaratok szét-
ének elernyedt korszakában
nak szükségességét hirdette,
n tettekben meg is való-
az egy irányba állítható
iák egybefogásának eszmé-
uszanusak Nagyméltósá-
t, aki ennek a mi megbi-
lt kerü, térdre szorított,
nus nemzetünknek kétség-

Farkas Géza

tovább ~~Berky Tanos~~

~~Biró Károly~~

~~Cziráky Sajos~~

Farkas Géza

Istenes - Iscserekov
András

Rozs Tanos

lásd

Rajzoltatás
1943. IV. cit. 9.4
72. l.

Csoportkiállítás
a pápai kollegium
épületében

Cziráky Lajos?

festő

Pápa

1.

Szabad Művészet

1948. ~~[illegible]~~

borsich

(A pápai cent. bét)

áttört, szétnyitható. Gótikus minta utánzata.
XIX. század.
Bronz, mag. 10·5 cm.

TÖMJÉNTARTÓ,
talpas, gótikus minta utánzata.
Réz, mag. 7 cm.
A kölni Schnütgen-gyüjteményből Simor prímás vásárolta, 1884.
Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap, V., 1884., 362. l.

MADONNA és SZENT LÁSZLÓ,
a győri antifonale vereteinek másolata.
XIX. század.
Réz, egyenkint 45 cm mag.

MADONNA JÉZUSSAL,
dombormű. Jézus madarat enged repülni. Gótikus minta nyomán.
XIX. század.
Bronz, mag. 20·5 cm.

APOSTOL,
könyvfedélről, gótikus minta nyomán.
XIX. század.
Bronz, 11·5 cm.

Cziráki Lajos

l.

Szépnüvészet

1941. 46. l.

csak emlétve

Cziráki Lajos

l.

Szépmüvészet

1941. 46. l.

dupl

Cziráki Lajos

[illegible] *Káldi* Jenő díjával kitüntetett *Cziráki* Lajos. *Cziráki* alkotásai szárazabbak, eseménytelenebbek, meditálóbb egyéniség. [illegible]

Szépművészet

1942. 180. l.

(A Szinyei Tarsaság Tavaszi Szalonja.)

es bei dem Breslauer sozialwissenschaftlichen Ferienkurs und bei dem Innsbrucker Medizinertreffen der Fall war, das durch das Auslandsamt in Zusammenarbeit mit der Auslandsabteilung der Reichsgesundheitsführung veranstaltet wurde und dessen Erfolg erwies, daß auch in dieser Form der oben gezeichnete dreifache Tagungszweck in glücklicher Weise erreicht werden kann. Durch Referate über die wichtigsten Probleme, die heute für die deutsche medizinische Forschung und die deutsche Gesundheitsführung im Vordergrunde stehen (Wehrmedizin, Tuberkuloseforschung, Krebsbekämpfung, Bevölkerungspolitik und Gesundheitspflege), wurden den ausländischen Medizinern ein Überblick über die Aufgaben und Leistungen des deutschen Arztes und der deutschen medizinischen Wissenschaft im gegenwärtigen Augenblick gegeben, und damit ein Eindruck von der Gesamtrichtung des deutschen medizinischen Denkens vermittelt. Zugleich aber ergab sich bei der Erörterung jedes einzelnen Themas immer wieder mit überwältigender Deutlichkeit, daß alle diejenigen Dinge, mit denen sich das medizinische Deutschland heute besonders dringlich befaßt, auch für die anderen europäischen Nationen von höchster Wichtigkeit sind. Hierauf wurde u. a. auch durch den Reichsgesundheitsführer Dr. Conti in seinem einleitenden Vortrag besonders hingewiesen: Die mannigfachen Gefahren und gesundheitlichen Schädigungen, die der Krieg mit sich bringt, veranlassen Deutschland zu zahlreichen vorbeugenden und bekämpfenden Maßnahmen, so u. a. auf dem Gebiete der Tuberkulose. Der Wert und die Bedeutung solcher Maßnahmen aber gelten keineswegs nur für Deutschland, sondern für alle, auch die nicht im Kriege beteiligten Nationen: Hat doch der letzte

Cziráky Sajos

Ablakomból c. Éepe
repr.

Szépmüvèszet

1943. 137. l.
elöt.

kép

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Csiráki Lajos

okl. polgári iskolai
rajztanár

állami ösztöndíj
a római Collegium
Hungaricumba
1943/44. tanévre

Nemzeti Újság
1943. júl. 4.
(Tanulmányi ösz-
töndíjak.)

Pesti Hirlap
1943. júl. 4.
(Kik kapták a
tanulmányi ösztön-
díjakat.)

ges, hogy a költségvetésbe e ci

III. Müemlékvédelmi cél

Ez összeg a következő t

1. Az aranyosmedgyesi v
sürgősebb lebontások
lak biztositására és
sére .....

2. A kolozsvári Szent M
lazult szentélyfalai
biztositására .....

3. A kolozsvári Mátyás-h
eredeti állapotba val
sára és a tető cseré
jó cseréppel való ujr

4. A ząbolai földrengéss
templom helyreállitás

5. A csiksomlyói földren
rencrendi zárda helyr

Csinàky Lajos

festő

a romai Magyar Akadémia tagja, részt vett ennek kiállításan.

Írod

Mikáj László!

Magyar művészek sikere az örök városban. Ellenrèk (Kolozsvár) 1943. jun. 18.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Czirják Lajos

polg. isk. rajztanári
oklevelet kapott
1941-ben.

Ferképzőmfoisk vk
1939-41. 176. l.

Bécsi munka, Brix és Anders ötvösök műve, 1859-ből. Arany paténával.
Scitovszky prímás készíttette és ajándékozta aranymiséje alkalmából, 1859.

i: Nagykéri Scitovszky János... Magyar Sion, IV. 1866., 791. l. — Gerevich PA, 191. l. — Lepold Katalógus 112. sz.

SIMOR PRÍMÁS KELYHE,

aranyozott ezüst, ékkövekkel. Neogót stílű. Bécsi hitelesítő bélyeggel és TD mesterjeggyel. Feliratt al.
Mag. 21·8 cm.
Lippert József terve után készült bécsi munka 1859-ből.
Simor prímás győri püspök korában készíttette a győrmegyei Vaszaron talált ezüstből és a konstantinápolyi Justinianus-bazilikából származó 24 topázzal díszíttette.

Blümelhuber Ferenc: Az egyházi művészet régészeti és gyakorlati kézikönyve. Esztergom, 1873., 285. l. — Árvízkárosultak, 1876., 46. l., 1520. szám. — Dankó 91—92. l. (Képe XXVIII. tábla.) — A kehely. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 137. l. — Irodalom. Egyházművészeti Lap, I., 1880., 369. l. — Martinov: Le trésor de Gran. Revue de l'Art Chrétien, XV., 1881., 208. l. — Gerevich PA, 192—193. l.

EREKLYETARTÓ,

a Szent Kereszt darabkájával. Aranyozott réz, talpas. Újbarokk stílű.
Mag. 30 cm.
Magyar munka, 1860 körül.

Cziráki Lajos

polg. isk. rajztanár

Ferkapzamoiskévk

1939-41-450 l.

AZ ORSZÁGOS MAGY. KIR. IPARMŰ
NYAINAK NÉVSORA AZ 1936/37.–19

Jelma
zés
g =
zás
Az
azc

Abádi Ervin g. 1935—1937.
Albán Ilona g. 1937—1938.
Albert László f. 1935—1939.
Alföldi János g. 1940—
Andrásfalvy Adrienne t. 1935—1937.
Antalffy Mária k. 1938—1939.
Antoni Klára t. 1939—
Antonyák Éva t. 1937—
Árvay Tibor f. 1937—

Bakách-Besseniey Éva br. g. 1937—
Bakányi Gyula f. 1939—
Balázs László k. 1935—1939.
Balk Valéria k. 1937—
Balogh Béla k. 1931—1937.
Bambera Klára t. 1933—1937.
Barabás Lajos ö. 1936—
Baranyai János é. 1930—1938.
Barcza Piroska t. 1938—1939.
Barkó Etelka sz. 1934—1938.
Bazsali Ferenc f. 1940—
Bácsfalvy Etelka g. 1935—
Bánhegyi Tibor g. 1937—
Bán István t. 1937—
Bánki Mária t. 1938—

Daday Ferenc f. 1934—1938.
Dániel József g. 1935—
Detzky Julianna k. 1936—
Dénes Veronika g. 1938—1940.
Dénesi Julianna t. 1934—1938.
Deponte József f. 1940—
Détshy Anna ö. 1937—1940.
Dévényi Valéria ö. 1936—1938.
Dinnyés Éva sz. 1933—1937.
Dobándi Károly sz. 1938—1940.
Dobos Dezső f. 1931—1940.
Dobrás János f. 1940—
Doleviczény László ö.
Döme Róbertné k. 1935—1939.
Dömös Lajos f. 1936—
Dömötör László György ö. 1930—1937.
Dömötör Erzsébet b. 1937—1938.
Dvorszky Béla g. 1940—

Eidlitz Ferenc g. 1938—
Elek Ilona t. 1933—1937.
Eleöd Györgyi k. 1931—1937.
Epstein Oszkár ö. 1935—1937.
Erdei Sándor f. 1937—1938.
Erdélyi József sz. 1935—1937.
Erdész Ottó g. 1934—1940.

Gáborh
Gáffor
Gál Ell
Gál Éva
Gál Gy
Gál Má
Gál Re
Gárdosi
Gáspár
Geberta
Gecsei
Gergény
Gersten
Gévai A
Gocsmá
Goitein
Gonda
Görög
Grósz I
Grünfel
Gugyer
Gyene
v. Gyik

Hadas L
Hajda
Hajdu

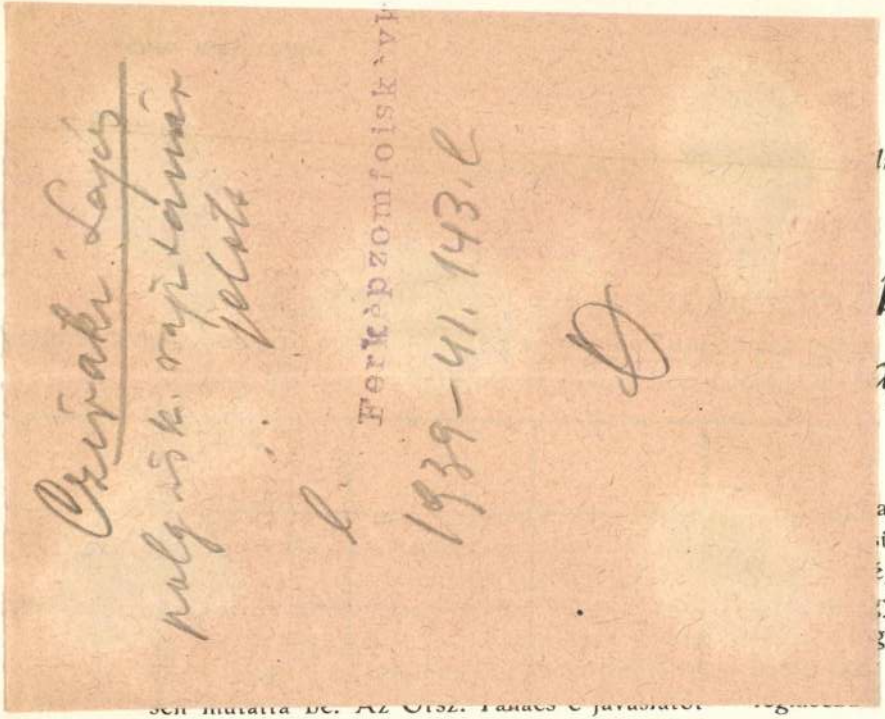

lméről szóló

k védelméről
ajtási szabály

Irta: Dr. Zam

an forgó végrehajtási
sülésünk szerint nemsok
ég hátralévő bürokratik
y legközelebb már ér
gszigorúbb következetes
a fent vázolt kettős c
és látszólag legjeler

t meghagyják a törzsi alkotmányt, egy ideig a városokat, egy törzs kerületet; ez azonban csak átmedezkedés volt. Már a római hódítás k a benszülötteknek megerősített ai, ezt mutatják a későbbi római arbár hangzású nevei (Brigetio), pontokat római városokká alakítják ába nem igen hoznak településeket coloniákról pedig csak rendszeres etén lehet szólni. De ez nehezen században is, Trajanustól kezdve fordul elő. Mégis már az I. szákozunk coloniákkal: Pannoniában ona. A colonia lakói római pol-. Pannonia coloniái lesznek Siscia, a lakosság, mikor az egész hely colonia lesz. Apulum egyszerre municipium és colonia, tehát ott két község lehetett: a benszülöttek (municipium) és a canabaek (colonia). Municipiumok voltak Pannoniában az említetteken kivül Carnuntum, Aquincum, Vindobona, Brigetio, Daciában Apulum és Potaissa.

A városok szervezetét illetőleg élén állott a duoviri iure dicundo, a két polgármester. Ezek arra az esztendőre, mikor a census történt, quinquennales jelzőt viseltek. Fontos volt a decuriok rendje, akik városi tanácsosok, esküdtek voltak. Ezen kivül megtaláljuk az aediliseket és quaestorokat. A városok tipikus testülete volt az Augustales, amely testület a császár-kultuszt tartotta ébren. Többnyire

Cziráki Lajos

l.

Ferkèpzomfoisk vk

1939-41. 102. l.

(tölebtör)

3-nor

107. l.

Czirâki Lajos

II. évf.

1938/39. 100 P tanul-
mányi segély

1937/38.

Ferképzőmfőiskévk 116.c.
1937/39

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Cziráky Lajos

mint meghívott
művész részt vett az
1942. évi pápai képző-
művészeti kiállításon

Meghívó

az 1943. évi kiállításon
dtto.

Meghívó

Thomas von Kolozsvár in der Malerei,
Meister der Zunft von ~~Kolozsvár~~ die erst
bildeten die wichtigste ungarische Golc
dem 15. Jahrhundert erhaltene älteste Zu
den Stadtnamen ebenso in ungarischer
Namenssignatur aud der Predelle des Flü
ständigsten ungarischen Namen treten u
Franz Képiró, Michael Katonay, Martin
Andreas Hunyadi, Paul Zilahy, Michael G
gen haben der Stadt dem Beinamen »das l
dienten sie dem Bedürfnissen der Fürster

Has Der vom Meister K. F. signierte
einer prächtigen Schüssel stehende, emai
l m goldeter Silber gearbeitete, durch einen
des Anton Losonci und seiner Frau geh
schmiedearbeiten und ist im reinsten R
treibung kann behauptet werden, daß si
auch in seinen Maßverhältnissen eindru
Sein Merkzeichen wird mit dem Goldschi
der blendendsten Stücke der fürstlich Est
gegenwärtig als Leihgabe im Budapester
krug des Fürsten Georg Rákóczi I. im
l n tektonischen Aufbau, mit seiner breiten,
eine überaus bezeichnende Schöpfung de
l s. Spätrenaissance des 17. Jahrhundert.

Einen blendenden Reichtum, erf
Techniken hat die siebenbürgisch-ungaris
und andern Schmuckarbeiten entfaltet.
geschmückten Ringe und Gehänge, die
sogenannten Maschen, Halsketten, Leibb
auch sobenannten Diademe, die in emailli

Cziráki Lajos

1942. megnyerte Káldi
Jenő díját

Szinyei Társ. Tav. Szal.
Katalogusából

Czirjáki Lajos

1940. megkapta a
Szinyei Társaság
Nemes Marcell-díját.

a Tav. halon
Katalógusából

Csiráki Lajos

1940. Szinyei Társaság
Nemes Marcell-díja.

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1941

Hadjárat.

Az előtérben Neustädter
környékén a honvédekkel, jobb
lik le lováról. Felirata fölü

XV. Armee-Bu

alól középütt: Verlags-Eigent
No 427. Vervielfältig
leíró szövegének kezdete: In
fejezése: bei welchem wir
Oberslieutenantes Geramb

Kny., mér. a vk. 24

Cziráki Lajos

festő

1941. Képzőm. főisk.
ifj. körének
kiállítása.

Akt, Készülődés,
Miskolci emlék,
Pápai táj, olajfest-
mények,
Kertben, Vairó
asszony, tollrajzok

U. o. 1942.
Könyöklő nő, Nyári
emlék, Borus idő,
Télakt, of., Lovak,
kréta.

1943. u. o. Arátás után, Dunántúli táj,
Kompozitio, olajfestmények.

Lajs.

C. 1

Klagenfurt 1 Kōt. 8°

Protokoll der Conservatoren-Conferenz
in — 1883.

Herausgegeben von der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale

1.–67. U.
Wien
1883

Oziráki Lajos

festő

l. Tavaszi Szalon

XV. 46. sz. 48, 49. sz.

50, 51, 52. sz. 111. sz.

(1940)

V

790

2037 CXH1

CZIRÁKI LAJOS

22. Alvó nő, olajf.	500.-
23. Pihenő lovak, krétarajz	150.-
24. Ebéd, krétarajz	150.-
25. Levélíró, krétarajz	150.-
26. Tükörből, olajf.	400.-

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1942

Rados Gustáv dr. V. 310.

Oriváki Lajos

festő

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

Férfi torzóval II
Csendélet
Női arckép

T. 1602.

, támaszkodó és gyermekekkel
r fökötő, kivágott dereku
ött Zsuzsa-kendő, a nagyobbik
lmakalap, atilla és bő szok-
, zsinórzással, Garibaldi ing és bő
arkban épület látszik. Felirata:

TKÉP.
tlap XIII-ik számához.
l divatterméből.

Pest 1862.
-jén 1862.

Czirâki Lajos

Szinyei Tarsaság XV.
Tav. Szal. (Ernst Muz)
1940. máj-jún -

Csavargó, Interieur,
Of. - Kékruhás nő,
A második emde-
ten, Ketten, Két
asszony, kartonok:
Kompozició, tus és
szépia.

Czirákky Lajos

VII. Nemz. képzőm. kiáll.
OMKT. 1944. jun.

Tájkép, of.

Cziráki Lajos

festőművész növendék

1942. boopengős fő-
városi ösztöndíj

Városgazdaság.

1942. 89-l.

Szafony és fürdőügyes
kőjművelodés

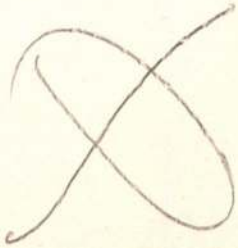

6.6

vegyes

SZINNYEI

Ferencz

Bacsányi János

1. MAGYAR TÖRTÉNETI ÉLETRAJZOK

Czirák Lajos
OMKT.

1940. dec. 1941. jan.
Ferfi korsóval.
Plein-air
Halászbárkák, of

1942 jun (M. nüvészetért.): Nagybányai táj
Ablaknál, of.
1943 máj.: Esőelőtt.

h.államtitkár.

államtitkár.-

at hiteléül:

Medv

szteri s.hiv.igazgató.- h.

átta a számfejtéskor!

est, 1923 évi nov hó 14 n.

Gunbéni

VÁLLÁS- és KÖZOKT. M. KIR. MINISZT. SZÁMVEVŐSÉG
ÚJ. K. OSZTÁLYA.

Czirány Lajos

M. Művért

1940 febr (r. kiv)

Ek csavarjó ember, of

1940-41 (kiv)

Férfi korsóval II
Plein-air
Halászbárkák
of

1942 (k o)

Nagybányai Jáj
ablaknál
of

1943 (k o)

Eső előtt, of

Bálint Jenő: Crillich Anna.

8°, 9K, 38L Bp. é. n. (1924)

dupl

Crillich Anna

CZIRÁKI LAJOS

Elhunyt Cziráki Lajos

Nyolcvanhat éves korában elhunyt Cziráki Lajos Munkácsy-díjas festőművész. A Képzőművészeti Főiskolán Szőnyi István tanítványa volt, majd 1942–43-ban a Római Magyar Akadémia ösztöndíjasa lett. 1946-ban franciaországi tanulmányutat tett, majd Győrbe hazatérve tanári állást vállalt. Képeinek témáit főleg a környező világ adta, a természet, a városszéli parasztok élete, a munkálkodó ember. *(mti)*

M. HÍRLAP 2003. jún. 2.

MAGYAR HÍRLAP 2003. jún. 2.

Cziráky László

Müvei hazai kiállitásokon: M.Művészetért Kiáll. 1940.febr./r.Mücs./: Egy csavargó emberr, of. - 1940-41. /Mücs./: Férfi korsóval II., Plein-air, Halászbárkák, of. - 1942./U.o./: Nagybányai táj, Ablakmál, of. - 1943. /U.o./: Eső előtt, of. -

Szolnok megyei Napló

Cziráki kapcs

Hyperion igézete

Cziráki Lajos festőművész kiállításáról

Cziráki Lajos festményein hol távolodnak, hol közeledtek az alakok. A rejtőzködő magány képei ezt ugyanúgy érzékeltetik, mint a varázslatos tájakon megjelenő figurák. Még ha drapériák mögül bukkannak is elő, vagy a tájékozódást segítő síkok határtalanságában, újra és újra a *„valami elveszett"* élményét sugallják. Maga a tájélmény sem az oldott színek kavargásaként rögzül a nézőben, hanem az ember és a természet viszonyában fellelhető örök körforgás megjelenítőjeként. S bármily meglepő, nem elmosódásokból és áttűnésekből épülnek fel kompozíciói. A borongós hangulatok és érzések sem többet, sem kevesebbet nem érzékeltetnek annál, amit egy távolodó hajó látványa vagy egy vízpart a maga teljességében kifejezhet. Ehhez elegendő akár néhány alkotást emlékezetbe idéznünk a *Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ* nemrég megnyílt tárlatából, s ez az érzés bárki számára bizonyossá válhat. A táj, a természet mindig *intim* környezetként jelenik meg, melyben a virágcsokrok a színes leplek, a közvetlen élményt kiváltó relikviák sem elsősorban díszítő elemek, hanem *a visszahozhatatlan idő kifejezői*. Nem tudhatjuk, hogy ezek a motívumok többet és mást mondhatnának-e el annál, amit az adott kompozíciókban betöltenek. Eldönthetetlen: egy beállítható jelenet vagy egy „életkép" szemlélői vagyunk-e?

A kételyre nem ad választ az alkotó, legfeljebb saját élményeink alapján következtethetünk a szándékra. Ám erre nem is biztos, hogy szükség van. Annál kevésbé, mert olyan képi világ jelenik meg előttünk, mely *minduntalan a szemlélődés, a meditáció, az emlékezés elkerülhetetlenségét erősíti meg.* S ezzel együtt a másként értelmezés lehetőségét is, mely éppúgy hordozhatja magában a tévedés, mint a megértés bizonyosságát. Még olyan alkotásainál is nyilvánvaló ez, mint például a *Tavaszi szél* című festmény. A művészet történetében számtalanszor feldolgozott — bár századunkban s napjainkban igencsak ritka — bibliai téma szokatlan interpretációja ez a kép. A szokatlanság persze más művekre is jellemző. Jellegzetes motívumai — *hajó, ernyő, lepel, virágcsokor* — a látható világ sajátos összefüggéseit villantják fel. Mindenekelőtt abban a viszonyban, ahogyan az emberhez kötődnek. Szinte észrevétlenül a merengés képzeteit idézve fel, de mindig oly módon, hogy a szemlélő is részesévé válik az emlékezésnek. Nincs szó itt valamiféle elvont ábrázolásról, hiszen a jelszerűen elvont formákat is tárgyias utalással látja el, keresve az egyensúlyt az érzékletes megjelenítés és a dekoratív fogalmazás határmezsgyéjén. Rendkívül fontos szerepe van ebben a képcsoportban a távolodással kapcsolatos mozzanatoknak *(Táj fehér hajóval, Utolsó hajó)*, s ezzel összefüggésben az elszakadásnak. Ennek is köszönhető, hogy az érzelmi, asszociatív elemek — a tárgyi világ jelenségeinek részeként — közvetlenül nyilvánulnak meg.

A dekoratív megjelenítés is inkább csak a keretét adja egy gondolat megfogalmazásának, mintsem magát a gondolatot. Cziráki Lajos az emberi lét kérlelhetetlen veszendőségét ugyanolyan csöndes rezignációval képes megfogalmazni, mint a látomásokban testet öltő életvágyat. Nagyrészt ugyan a nyolcvanas években készült alkotásaival ismerkedhetünk most meg (csupán az igen szuggesztív *Hegytetőn* című festmény született 1970-ben, a *Vonzalmak* pedig 1976-ban), a rá jellemző motívumértelmezés mégsem tekinthető előzmény nélkülinek. Színhasználatában ugyanúgy következetesség érzékelhető, mint — a mindvégig mesterének tekintett — *Szőnyi István* festői világának elfogadásában. *Nem epigon módjára, hanem szuverén alkotóként.* És ez nem is lehet másként, hiszen azokban az alkotásaiban is, melyekben sorra megjelennek a mesterénél már szereplő motívumok, egészen más jelentéstartalmat közvetítenek. Tragikusságot éppen úgy *(Ébredés virágeső-ben, Kék madár)*, mint megértő bizakodást. S ugyanakkor mozgás és belső feszültség rejlik az ismétlődő, variálódó formák, a pozitív és negatív olvasatú motívumok, a kontrasztos felületek között. Külön-külön vehetjük szemügyre a *szorongás és számvetés* egymástól elszakíthatatlan élményeit; a rejtőzködés, az átváltozás, a magány, a közeledés és távolodás hol testet öltő, hol csak utalásszerűen megfogalmazott jeleit. S ha a megjelenített gondolatok olykor valóságon túlinak (azaz szürreálisnak) is tűnnek, azt mindenképp tudatják a szemlélővel, hogy a múlttal igazából sohasem szakíthatunk.

Mert az egyszer már megtalált és saját lényegünktől el nem választható dolgok, érzések kitörölhetetlen nyomot hagynak bennünk. S miközben a visszahozhatatlanság nyomasztó érzésével küszködünk, a világ újra és újra változik, másik oldaláról mutatja magát, új összefüggések felvillantásával kérdőjelezi meg a korábbiakat. Ezért is írhatta joggal vallomásában Cziráki Lajos, hogy *festészete „a valóságból nyer indíttatást, de igyekszik annak fölébe kerekedni."* Csakhogy nem a távolságtartás, hanem éppen a dolgok megragadásának, a hovatartozás-tudat kifejezésének eszközeivel. S ez a szemléletmód logikusan következik korábbi munkáiból, abból a kutató-szemlélődő magatartásból, identitáskereső attitűdből, amely korábban is jellemezte. Bár a mostani kiállítás egy pályaszakasz bemutatására vál-

Cziráki Lajos festményein hol távolodnak, hol közeledenek az alakok. A rejtőzködő magány képei ezt ugyanúgy érzékeltetik, mint a varázslatos tájakon megjelenő figurák. Még ha drapériák mögül bukkannak is elő, vagy a tájékozódást segítő síkok határtalanságában, újra és újra a *„valami elveszett"* élményét sugallják. Maga a tájélmény sem az oldott színek kavargásaként rögzül a nézőben, hanem az ember és a természet viszonyában fellelhető örök körforgás megjelenítőjeként. S bármily meglepő, nem elmosódásokból és áttűnésekből épülnek fel kompozíciói. A borongós hangulatok és érzések sem többet, sem kevesebbet nem érzékeltetnek annál, amit egy távolodó hajó látványa vagy egy vízpart a maga teljességében kifejezhet. Ehhez elegendő akár néhány alkotást emlékezetbe idéznünk a *Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ* nemrég megnyílt tárlatából, s ez az érzés bárki számára bizonyossá válhat. A táj, a természet mindig *intim* környezetként jelenik meg, melyben a virágcsokrok a színes leplek, a közvetlen élményt kiváltó relikviák sem elsősorban díszítő elemek, hanem *a visszahozhatatlan idő kifejezői*. Nem tudhatjuk, hogy ezek a motívumok többet és mást mondhatnának-e el annál, amit az adott kompozícióban betöltenek. Eldönthetetlen: egy beállítható jelenet vagy egy „életkép" szemlélői vagyunk-e?

A kételyre nem ad választ az alkotó, legfeljebb saját élményeink alapján következtethetünk a szándékra. Ám erre nem is biztos, hogy szükség van. Annál kevésbé, mert olyan képi világ jelenik meg előttünk, mely *minduntalan a szemlélődés, a meditáció, az emlékezés elkerülhetetlenségét erősíti meg*. S ezzel együtt a másként értelmezés lehetőségét is, mely éppúgy hordozhatja magában a tévedés, mint a megértés bizonyosságát. Még olyan alkotásainál is nyilvánvaló ez, mint például a *Tavaszi szél* című festmény. A művészet történetében számtalanszor feldolgozott — bár századunkban s napjainkban igencsak ritka — bibliai téma szokatlan interpretációja ez a kép. A szokatlanság persze más műveire is jellemző. Jellegzetes motívumai — *hajó, erny*ő, *lepel, virágcsokor* — a látható világ sajátos összefüggéseit villantják fel. Mindenekelőtt abban a viszonyban, ahogyan az emberhez kötődnek. Szinte észrevétlenül a merengés képzeteit idézve fel, de mindig oly módon, hogy a szemlélő is részesévé válik az emlékezésnek. Nincs szó itt valamiféle elvont ábrázolásról, hiszen a jelszerűen elvont formákat is tárgyias utalással látja el, keresve az egyensúlyt az érzékletes megjelenítés és a dekoratív fogalmazás határmezsgyéjén. Rendkívül fontos szerepe van ebben a képcsoportban a távolodással kapcsolatos mozzanatoknak *(Táj fehér hajóval, Utolsó hajó)*, s ezzel összefüggésben az elszakadásnak. Ennek is köszönhető, hogy az érzelmi, asszociatív elemek — a tárgyi világ jelenségeinek részeként — közvetlenül nyilvánulnak meg.

A dekoratív megjelenítés is inkább csak a keretét adja egy gondolat megfogalmazásának, mintsem magát a gondolatot. Cziráki Lajos az emberi lét kérlelhetetlen veszendőségét ugyanolyan csöndes rezignációval képes megfogalmazni, mint a látomásokban testet öltő életvágyat. Nagyrészt ugyan a nyolcvanas években készült alkotásaival ismerkedhetünk most meg (csupán az igen szuggesztív *Hegytetőn* című festmény született 1970-ben, a *Vonzalmak* pedig 1976-ban), a rá jellemző motívumértelmezés mégsem tekinthető előzmény nélkülinek. Színhasználatában ugyanúgy következetesség érzékelhető, mint — a mindvégig mesterének tekintett — *Szónyi István* festői világának elfogadásában. *Nem epigon módjára, hanem szuverén alkotóként.* És ez nem is lehet másként, hiszen azokban az alkotásaiban is, melyekben sorra megjelennek a mesterénél már szereplő motívumok, egészen más jelentéstartalmat közvetítenek. Tragikusságot éppen úgy *(Ébredés virágesőben, Kék madár)*, mint megértő bizakodást. S ugyanakkor mozgás és belső feszültség rejlik az ismétlődő, variálódó formák, a pozitív és negatív olvasatú motívumok, a kontrasztos felületek között. Külön-külön vehetjük szemügyre a *szorongás és számvetés* egymástól elszakíthatatlan élményeit; a rejtőzködés, az átváltozás, a magány, a közeledés és távolodás hol testet öltő, hol csak utalásszerűen megfogalmazott jeleit. S ha a megjelenített gondolatok olykor valóságon túlinak (azaz szürrealisnak) is tűnnek, azt mindenképp tudatják a szemlélővel, hogy a múlttal igazából sohasem szakíthatunk.

Mert az egyszer már megtalált és saját lényegünktől el nem választható dolgok, érzések kitörölhetetlen nyomot hagynak bennünk. S miközben a visszahozhatatlanság nyomasztó érzésével küszködünk, a világ újra és újra változik, másik oldaláról mutatja magát, új összefüggések felvillantásával kérdőjelezi meg a korábbiakat. Ezért is írhatta joggal vallomásában Cziráki Lajos, hogy *festészete „a valóságból nyer indíttatást, de igyekszik annak fölébe kerekedni."* Csakhogy nem a távolságtartás, hanem éppen a dolgok megragadásának, a hovatartozás-tudat kifejezésének eszközeivel. S ez a szemléletmód logikusan következik korábbi munkáiból, abból a kutató-szemlélődő magatartásból, identitáskereső attitűdből, amely korábban is jellemezte. Bár a mostani kiállítás egy pályaszakasz bemutatására vállalkozik, így is nyomon követhetjük Cziráki Lajos festői pályájának változását. Egy olyan összegzésnek, egyszersmind nyitásnak lehetünk tanúi, amely nem csupán arról beszél, hogy egy alkotó miként tudja vállalni korunkat, hanem arról is, hogy az elveszettnek hitt múlt — akárcsak a *Hölderlin* látomásában szereplő *Hyperion* — újra és újra megigéz bennünket.

Kerékgyártó István

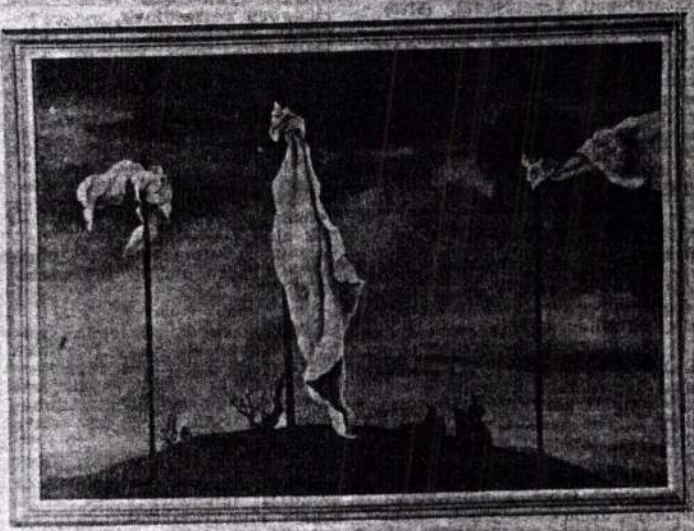

Cziráki Lajos: Tavaszi szél

A Képzőművészeti Főiskolát 1944-ben végeztem el, Szőnyi István osztályában. 1940-ben a Szinyei Társaság festészeti díját kaptam meg. Az 1942/43 és az 1943/44 akadémiai évekre a magyar állam római ösztöndíját nyertem el. Ezen kívül számos művészeti díjban részesültem.
1945-ben hosszabb időt töltöttem Colmarban. Ebben az elzászi városban ismerkedtem meg Otto Dix-szel, és kerültem szemtől szembe Matthias Grünewald művészetével. E nagy találkozások nyomán támadt föl bennem az igény, hogy újból önvizsgálatot tartsak. 1946-ban önként vállalt magányomban alakítottam ki saját világomat.
Munkáim számos külföldi kiállításon szerepeltek (Róma, Krakkó, Stockholm, Colmar). Több önálló tárlatom volt Magyarországon (Győrött, Budapesten és máshol). Munkásságomat 1986-ban Munkácsy-díjjal ismerték el.
Jelenleg Győrött élek és dolgozom.

Cziráki Lajos: "Történelmi lecke" tusrajz

,,Tisztelet a Mesternek,,

A Szőnyi István Emlékmúzeum tisztelettel meghívja Önt és barátait

CZIRÁKI LAJOS

festőművész kiállításának megnyitójára
1998. április 18-án, szombaton 15 órára

Megnyitja:
Dr. Mészáros Zsolt

Közreműködnek:
Erőss Ádám, Nyögéri Tamás, Somlai Csaba és Várda Péter klarinéton

Megtekinthető: 1998. június 15-ig, hétfő kivételével naponta 9-17 óráig.
Cím: Szőnyi István Emlékmúzeum 2627 Zebegény, Bartóky u. 7.

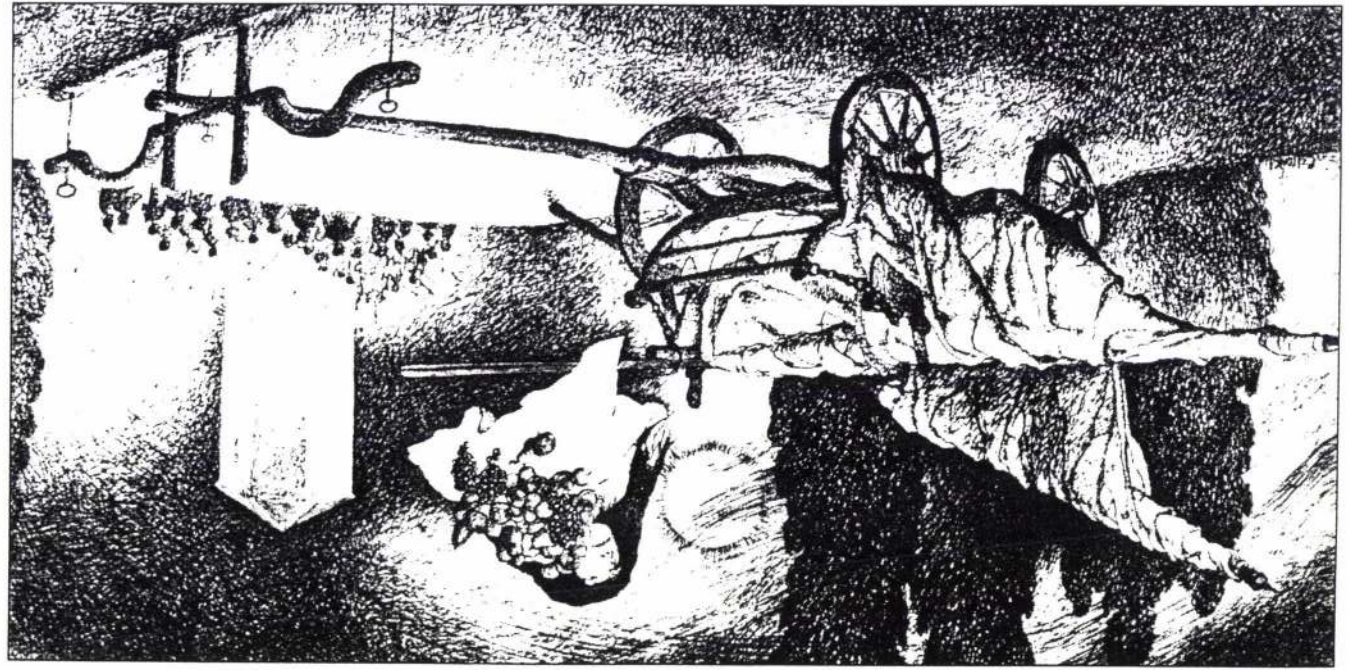

Cziráky Lajos
festőművész

Foltozott zászló

Heitler László: Cziráky Lajos: Piros drapéria
MŰVÉSZET, 1979.julius - 33.lap

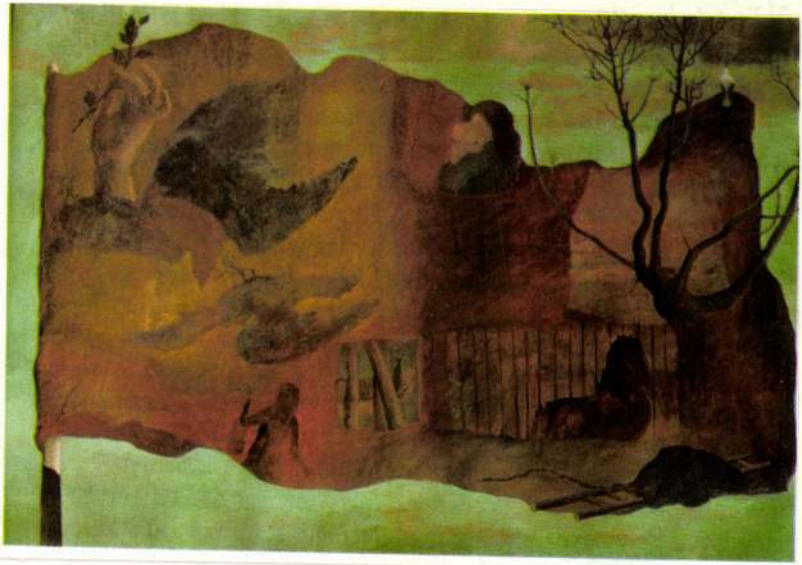

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 AUG 10
Kisalföld

Cziráki Lajos

1021

Kiosztották a képzőművészeti pályázat díjait

Tegnap délelőtt a kiíró szervek képviselőiből és a szakzsüriből — *Ormos Tibor*, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus igazgatója, *Bartha Éva*, a Képző- és Iparművészeti Lektorátus osztályvezetője, *Nagy Károlyné*, a lektorátus előadója, *D. Fehér Zsuzsa*, a lektorátus szaklektora és *Moldován István*, illetve *Somogyi János* festőművészekből — álló bíráló bizottság értékelte a felszabadulási pályázatra beérkezett képzőművészeti alkotásokat, és eldöntötte a pályadíjak elosztását.

A 35 festményből, hét szobor-portréból, öt kisplasztikából, hat lemezdomborításból, húsz grafikából álló, zsürizésre került anyagot gyenge közepesnek minősítette a zsüri. A festmények és főleg a szobrok jelentékeny részét dilettáns munkáknak ítélték a szakemberek. Grafikai anyag nem sok érkezett be, ezek közül is kevés maradt a díjazhatók között.

Néhány munkát egyáltalán nem vehetett tekintetbe a bizottság, mert nem feleltek meg a pályázat céljának, mely a mai életünket ábrázoló műveket kért az alkotóktól.

Egyöntetű döntés alapján a festmények közül az 5000 forintos első díjat *Cziráki Lajos Vagonrakodók* című képe nyerte. Eltérő vélemények hangzottak el *Dohnál Tibor Falusi memento* című képéről, de végül a második díjat szavazók maradtak többségben. Ugyancsak második díjat (3000 forint) kapott *Joanovits István Tehenész* című alkotása. A harmadik díjat (2000 forint) *Horváth István Hajnali ébredés* című képének ítélte a zsüri.

A grafikák közül *Lakatos József Falu* című sorozatának 5 darabja kapta az első díjat (2000 forint). Két ezer forintos második díjat adott ki a zsüri *Cziráki Lajos Vízimalom* című tollrajzának, illetve *Cs. Szabó Lajos Kukoricás* című akvarelljének.

A szobrászati és kisplasztikai anyag olyan gyenge volt, hogy csak egy 2000 forintos harmadik díjat ítélt oda a zsüri: *Tóvári Tóth István* portréja kapta.

Az anyagon nagyon meglátszott egyrészt az, hogy a hivatásos művészek közül sokan nem adtak be pályamunkát, másrészt pedig az, hogy nem sok figyelmet szenteltek a pályázati kiírás céljának. Lüktető, változó életünket korántsem tükrözték a beérkezett művek.

— mi —

rszágos vidéki jnokság Győrött

nevezés a háromnapos viadalra

lyozta, hogy nem volt ver-senymedence. Az illetékesek ezen is segítettek, elkészült az 50 méteres medence. Sőt rendezték a Víz- és Csatorna-művek vezetősége és a szak-osztályok vezetői közötti el-lentéteket. Az idén már za-vartalan, nyugodt körülmé-

Pénteken reggel négyszáz úszó ünnepélyes felvonulásával kezdődik az 1967 évi országos vidéki bajnokság. *Szalai Pál*, az MTS elnökhelyettese mond köszöntőt és nyitja meg a versenyt. Az első nap délelőttjén a 100 méteres férfi és női versenyúszás, a 200 m.

Nehéz ellenfél lesz a Csepel

A Győri ETO NB I-es labdarúgó csapata nehéz sorozat végére tett pontot vasárnap a Ferencváros elleni bajnoki mérkőzés után. A nyári szünet elmúltával a játékosok MNK mérkőzésekkel készültek az őszi bajnoki nyitányra. A sors szeszélye folytán, meg a csoportbeosztás miatt is akadt néhány nehéz MNK-mérkőzés arra az időre is, amikor már bajnoki pontokért folyt a harc.

Az MNK-ban a Győri ETO eddig megtette a kötelességét. Remélhetőleg a november 7-én sorra kerülő döntő mérkőzésen újra kupagyőztes csapat lesz.

A bajnoki mérkőzések viszont menetrend szerint folynak tovább. Augusztus 13-án a Csepel együttese látogat el Győrbe. Az a csepeli együttes, amely az őszi nyitány óta egyre szebb sikerekkel hívja fel magára a figyelmet, és egyre energikusabban távolodik el a kieső zónától.

Uriváéri Lajos
1963 FEB 2. 51

Cziráki Lajos gyűjteményes kiállításáról

1021

Az őszi budapesti gyűjteményes tárlata után most Győrött is bemutatásra kerültek Cziráki Lajos képei. Nevével, alkotásaival ezelőtt is találkoztunk közös tárlatokon, ismertük művészetének jellemző gondolati és formai kifejező eszközeit, de igazi súlyát csak a budapesti és e mostani gyűjteményes kiállítás ünnepi hangulatú megnyitóján mérhettük fel. A bemutatott anyag világosan körülhatárolható emberi és művészi törekvés hirdetője, olyan festői ars poetica, amelyik a XX. századi stílusmozgalmak közepette is a forma örökszép törvényeinek megtartásával akar figyelmeztetni humanista eszmékre, a mondanivaló tárgyilagosságára, szenvedélyek jelenlétére.

Cziráki Lajos, önmaga vallja, hogy Grünewald lélegzetelállítóan szép remeke, az isenheimi oltárkép és Otto Dix, a Neue Sachlichkeit harcos képviselőjének művészi magatartása erősítették meg festői szándékában: a formai játékok helyett a gondolatiság kifejezésére kell törekednie lehetőleg úgy, hogy sokaknak mondhassa el gondolatait, a lélek mélyén hosszan, kissé meditative érlelődő érzéseit. Természetes — és ez már a XX. századi művészet elkerülhetetlen esztétikájában gyökeredzik —, hogy a konkrét valóság képe állandóan jelképpé, metaforává is válik alkotásain. És bár a művész folyton példaképekre hivatkozik, mestereket idéz, régóta a maga külön világát közli a nézővel; a lírai szemlélet helyett drámákat fogalmaz képein — mindenkor kerülve a nagy tragédiák pátoszát.

Művei így, együttesen mutatják azt a fejlődést, ahogyan emberi és művészi magatartása kialakult. Képei a szemlélődő ember, az örömmel és fájdalommal egyszerre találkozó alkotó hitvallásának tetszenek. Egy szerves művész-organizmus szétszakíthatatlan részei, ennek az egyes képek csak bizonyos fázisait érzékeltetik. Éppen ezért minden hagyományos boncolgatási kísérlet csak torz megállapításokat szülhet, szinte lehetetlen kiszakítva szemlélni, elemezni egy-egy alkotást, mert az nem a művész arcképét, gondolati jellemzőit mutatja, hanem ennek az *egésznek egy kis darabját*, ami szintén a művész vallomásának tekinthető ugyan, de csak egy vallomás-töredéknek — és így esetlegesen hamis megállapításokat eredményezhet.

Hiszen tájképei nem hagyományos tájképek. Bennük nemcsak a táj valóságos képe villan elénk, hanem minden ese ben valamiféle emberi magatartás vagy tudatsík megfelelője is. Emberi érzések összetett képi megformálásokban jelentkeznek, de ezek is mindig a világgal való kapcsolatok formáját, viszonyait fejezik ki.

Portréi nem egyszerűen a látványban visszaadott emberi vonások karakteres megnyilvánulásai, sokkal többet akarnak sugallni. Bennük megintcsak az a kapcsolat jut kifejezésre, ami az embert a világhoz köti.

Ez a gondolati, érzésbeli és formai együttes adja Cziráki művészetének igazi értelmét, rangját és súlyát. Hirdeti egyszerre, hogy a művészet a vonalak, színek és formák segítségével sokkal többet: igazán emberit akar nyújtani. Nem elégedhet meg — sohasem elégedett meg! — a puszta látvány reprodukálásával, mindig humanisztikus célokat szolgált.

A képek egymás mellett, egymás társaságában vallomások. Vallomások, egy életút bizonyos szakaszáról. Néha úgy tűnnek — éppen a gyakran felvillanó önarcképmotívumok következtében —, mintha csak a művész vívódásainak tükörképei lennének. Ám véleményünket a világról mindenkor befolyásolták a szubjektív gondok, gondolatok és érzések, ezeket tagadni igaztalan és tudománytalan felfogás lenne. És az is igaz, hogy Cziráki művészete nem is tűri a zártság kötelékeit. A műhely, ahol az alkotások születnek, mindenkor a világra tárja ablakát, és látszólag mikrovilágokat ábrázol, ám ezekbe a mikrovilágokba belesűríti a leglényegesebb gondját: az emberről elmondani minden fontosat.

Egyik képén, az Este című alkotásán ennek a kitárulkozásnak líraian megfogalmazott vágya szólal meg: a gyermekkor álomképének a környezeti megfestésén túl, a képen látható két kifogott mesebeli ló mintha a mesék birodalmába indulna, a vágyak áhított boldog világa felé.

Ezt az őszinte, emberi érzéseket tartalmasan élő világot, valamiféle higgadt harmóniát szolgálja művészetével.

(z. szabó)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD

Különleges építészeti formákkal is találkozunk Magyarország 18. századbeli műemlékei között. Ilyen az Ásványráró melletti kálvária is, amely háromszög alakú és barokk stílusban épült. Hozzá hasonlót a Vas megyei Kenyeri községben találunk, azonban az már későbbi eredetű.

A műemléket az egykori Ráró község birtokosa, Apponyi Lázár építtette 1738-ban. Érdemes még megjegyezni róla, hogy ez a legkorábbi ilyen jellegű építmény Magyarországon.

A festői szépségű kálvá külföldről hozzánk érkezők

A kisebb és

A szomszédasszony gyakran panaszkodik a kislányára, s azt mondja: a tizenkét éves fiával fele annyi gondja-baja sincs, mint a 10 éves kislányával.

— Pedig egyformán nevelem őket... — mondogatja.

Peti komoly fiú. Ha a mama dolgozik, bevásárol a boltban, és mosogat is. Semmit sem kell kétszer mondani neki. Ági azonban, ha seperni küldik, azt mondja nem tud. Ha a kútra küldik vízért, rendszerint elpancsolja az időt, s eszébe sem jut, hogy siessen. Éppen ezért Petit jobban „befogják". Így a kislány nem tanulja meg, hogy a családban neki is van teendője, amit elvárnak tőle.

A gyermekek jól érzékelik, kinek mennyi idő jut a játékra...

Peti néha kifakad: — Ági nem csinál semmit...

Ági néha kunyerál: — Ha vizet hozol, neked adom a forintom.

Az édesanya pedig, ha hazaérkezik a munkából, nem tudhatja, melyik feladatot melyik gyermek látta el, s egyformán jutalmazza a szorgalmasat és a lustát...

„Csinos

A szer

A legcsinosabb asszonnyal is előfordulhat, hogy férjétől, bár diplomatikus, de boszszantó megjegyzéseket hall. Nem szabad elengednie a füle mellett. Ha semmi másért, hát azért, hogy a férj is megértsen adott pillanatban egy-két megjegyzést.

Sokszor el sem jut a nők tudatáig, hogy a férj egy-egy elejtett szava tulajdonképpen *„sürgős helyreigazításra"* figyelmeztet.

A férj így szól: a) *„Nézd csak a szomszédasszonyt, milyen jó a frizurája"*. Vagy: b) Felesége haját nézi hosszan, elgondolkozva és — egy szót sem szól. c) Szinte riadtan néz a fel

Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala
és a Városi Művészeti Múzeum tisztelettel
meghívja Önt, Családját és Barátait

CZIRÁKI LAJOS

Munkácsy-díjas festőművész
kiállításának megnyitására

és a győri művészek kamara kiállítóhelyén a

CZIRÁKI TEREM

felavatására,

a

Városi Művészeti Múzeum
Váczy-gyűjteményébe,
(9022 Győr, Nefelejcs köz 3.),
2000. január 21-én, 18 órára.

Avató beszédet mond:

DR. DÉZSI CSABA ANDRÁS
Győr Megyei Jogú Város alpolgármestere

A kiállítást megnyitja:

N. MÉSZÁROS JÚLIA
múzeumigazgató

A kiállítás 2000. február 29-ig látogatható hétfő kivételével
naponta 10-től 17 óráig.

2007. jan. 30

Rovatvezető: Vitézy Zsófia

Cziráki Lajos-tárlat

Győrben, a Váczy Péter Gyűjtemény Cziráki Termében (Nefelejcs köz 3.) nyílik meg csütörtök este 6-kor Cziráki Lajos festőművész Paár-gyűjteménybeli képeinek tárlata. Bevezetőt mond Ottófi Rudolf alpolgármester. (A. S.)

Cziráki Lajos

ger Adolf

CZIRÁKI LAJOS

MAGYAR NEMZET 2003. jún. 2.

Elhunyt Czirák Lajos festőművész

Nyolcvanhat éves korában, tegnap elhunyt Cziráki Lajos Munkácsy-díjas festőművész. A hegyeshalmi születésű alkotó – aki Szőnyi István tanítványa volt – Itáliában és Franciaországban is tanult. Számos hazai és külföldi kiállításon szerepelt műveivel nagy sikerrel. Művészetét többek között Munkácsy-díjjal, valamint a Magyar Köztársaság elnöki arany emlékérmével ismerték el. (N. H.)

CZIRÁKI LAJOS

43. Vásárhelyi ÖT

BK

Cziráki Lajos

Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala
és a Városi Művészeti Múzeum tisztelettel
meghívja Önt, Családját és Barátait

CZIRÁKI LAJOS

Munkácsy-díjas festőművész
kiállításának megnyitására

Cziráki Lajos

és a győri művészek kamara kiállítóhelyén a

CZIRÁKI TEREM

felavatására,

a

Városi Művészeti Múzeum
Váczy-gyűjteményébe,
(9022 Győr, Nefelejcs köz 3.),
2000. január 21-én, 18 órára.

Avató beszédet mond:

DR. DÉZSI CSABA ANDRÁS

Győr Megyei Jogú Város alpolgármestere

A kiállítást megnyitja:

N. MÉSZÁROS JÚLIA

múzeumigazgató

A kiállítás 2000. február 29-ig látogatható hétfő kivételével
naponta 10-től 17 óráig.

Cziráki Lajos Új Pest Megyei Hírlap 1948. IV. 16

Tárlatról tárlatra

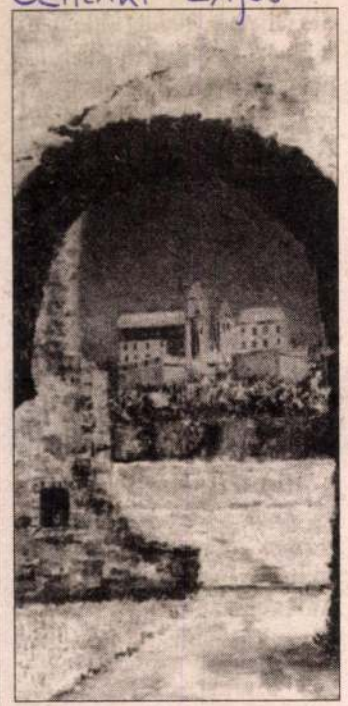

Losonci Lilla: Veszprém

A Motivart Stúdió alkotói – *Csomor Katalin, Fajka János, Paróczi Ágnes, Somogyi Gábor, Szabó János, Takács Klára* és *Véghseő Klára* – Dunakeszi és Vecsés után az érdi művelődési központban mutatkoznak be új képekkel, tűzzománcokkal. E magas művészi minőséget elért festői csoport már Svájcban és Ausztriában is öregbítette a magyar képzőművészet rangját, tekintélyét. Amelynek lényege a biztos rajztudás és az állandó megújulás igénye.

*

A Szőnyi István Emlékmúzeum Zebegényben *Cziráki Lajos* festőművész képeiből válogatott április 18-án nyíló tárlatához. Cziráki a budapesti Képzőművészeti Főiskolát *Szőnyi István* tanítványaként végezte 1944-ben. Előtte római ösztöndíjas volt, sőt már 1940-ben a Szinyei Társaság festészeti díját is megkapta, mely akkor nagy kitüntetésnek számított. Kimagasló képességeit ismerték el, akkor, melyet állandó megújulásaival a későbbiekben is igazolt. Mértéke *Matthias Grünewald* volt, ugyanúgy, mint előtte *Egry Józsefnek*. Cziráki 1945-ben hosszabb időt töltött Colmarban, s ott életre szóló élményt és mértéket jelentett számára Grünewald és *Otto Dix*. Megfogadta művészetük intelmét: komoly elmélyülés révén megteremtette egyszemélyes festői mitológiáját, s ahhoz mindvégig hű maradt. Ennek lényege az, hogy bizonyos látványjegyekhez ragaszkodva csatolja hozzájuk szemlélődésének színes fölismeréseit. Magánmitológiája egyszemélyes képi nyelv és fogalmazás, nemes gondolati erőfeszítéssel nyújt gyönyörködést. Műveit Győrött, Budapesten, Krakkóban, Stockholmban és Colmarban mutatták be egyéni és csoportos kiállításokon. Mindenhol elismerést kiváltva. (A zebegényi kiállítást szombaton délután 3-kor *dr. Mészáros Zsolt* nyitja meg, közreműködik *Erőss Ádám, Nyögéri Tamás, Somlai Csaba* és *Várda Péter* klarinéton.)

*

Nemrég zárult az Iparművészeti Múzeumban az I. Országos Fotóhét kiállítása az „exponált világ"-ról. E nagyszabású bemutató párhuzamos kiállításaként láthattuk az évszázad kiváló fotóművészének, a ceglédi *Tóth Istvánnak* gyűjteményét. Több mint száz kép érzékeltette a világ legnagyobb kortárs alkotóinak műveit, a XX. század szellemi állapotát. Ez a magánmúzeum különleges értéket képvisel, s ha Cegléd városa közgyűjteménnyé avatja, a világ festőművészet iránt érdeklődő közössége kezdheti zarándoklását Dózsa és Kossuth városába.

*

Losonci Lilla festőművész a hazai táj hivatott festője, szellemi életünk nem egy nagyságának rajzi megelevenítője. A több mint 130 kiállításon bemutatkozó szentendrei művész munkáit mától (május 10-éig) a körmendi Batthyány várkastélyban láthatják az érdeklődők. A du. 4 órakor nyíló tárlaton *Salamon Nándor*, a szombathelyi képtár ny. igazgatója méltatja Losonci Lilla munkásságát. **(L)**

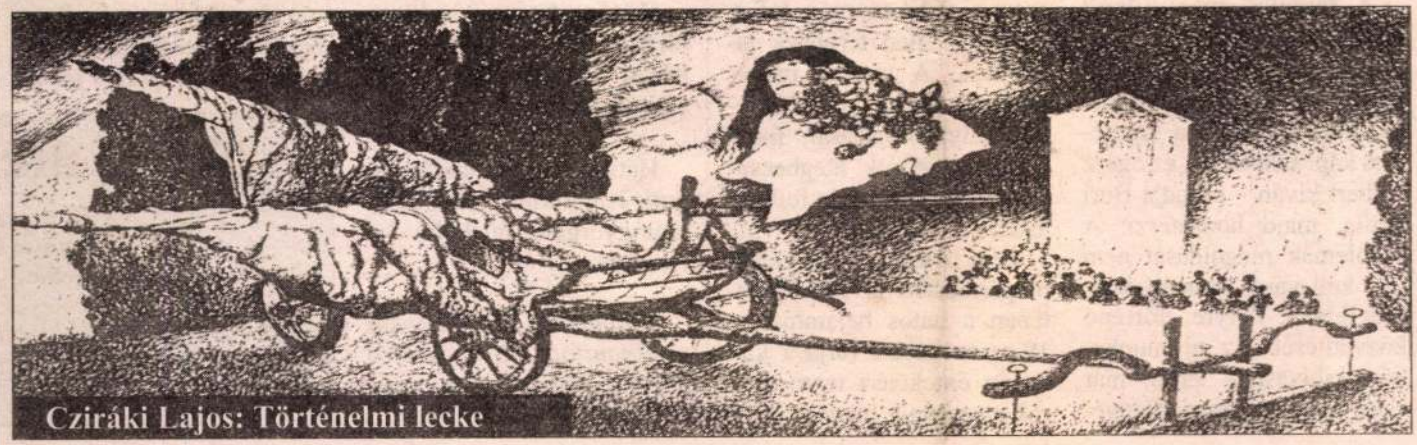

Cziráki Lajos: Történelmi lecke

Térségi menedzsert választottak

A Tápió Menti Területfejlesztési Társulás legutóbbi ülésén eldőlt, hogy ki veszi kézbe a kistérség problémáit, ki járja a vidéket és áll ki a közös ügyekért. A térségi menedzseri állásra nyolcan pályáztak, s meghallgatásuk után a 24 éves *Bori Attilára* esett a választás, aki Tápióbicskén él, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem mezőtúri főiskolai karán szerzett környezetgazdász-agrármérnöki oklevelet. Jelenleg munkája mellett környezetgazdász szakmérnöki képesítéséért tanul. Vele beszélgettünk tevékenységéről, terveiről.

Bori Attila nem kedveli az idegen szavakat, nem menedzsernek, inkább összekötőnek tartja magát. Azt mondja, a vidéki emberek előtt a menedzser szó hallatán egy jólfésült, nyakkendős, talán kissé arrogáns ember képe tűnik fel. Egyetlen „menedzseres" vonása talán az, hogy – saját elmondása szerint –, ha kidobják az ajtón visszajön az ablakon. Feladata a Tápió menti településeken a különféle információs csatornák életben tartása, pályázatok nyomon követése, azok – szakemberek segítségével történő – elkészítése.

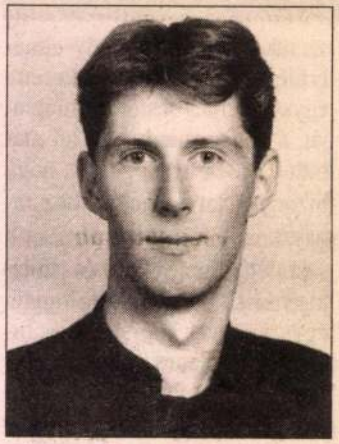

Bori Attila

A társulás már túlnőtt azon, hogy azt, illetve a kistérség érdekeit valaki munkaidőn kívül „szorgalomból" képviselje. Fontos a személyes kapcsolattartás, ez egész embert kíván – mondja Bori Attila, majd hozzáteszi: A problémák megoldását nem tőle kell várni, csupán azok megfelelő helyre történő közvetítését. Az új munkakört kihívásnak tartja, már csak azért is, mivel környezetgazdász képesítését most igazán hasznosíthatja a gyakorlatban. Sarokpontnak nevezte az előrelépés szempontjából, hogy a településeknek a jövőben kistérségi szemlélettel kellene ügyeiket intézniük, a helyi érdekeket ennek kell alárendelni.

A Tápió mente legfőbb gondja a munkalehetőségek hiánya, ezért a gazdasági élet élénkítésére van szükség, lehetőleg hazai vállalatok révén. Fontos, hogy a nehézségeket mindenki világosan ismerje helyben, de hasonlóan lényeges, hogy azokról mások is tudomást szerezzenek. Jelentős kitörési pont a falusi és ökoturizmus, hiszen ezen a vidéken még jóformán érintetlen területek találhatók. A térségi menedzser fontosnak tartja a fiatalok helyben tartását, megszerzett tudásuk megbecsülését, a helyi oktatás fejlesztését.

Bori Attila a nagykátai polgármesteri hivatal épületében a hatos bejáratnál, a 19-es szobában várja a kistérség érdekeiért tenni akarók javaslatait, ötleteit.

közök egyensúlyával. Családi környezetében fölfedezi az oly meghatározó tétovaságot, mely a szemérem és a belső gazdagság tükre.

Kevés az igazán jó akt a piktúrában – *Giorgone, Tintoretto, Tiziano, Goya, Rembrandt* a nagy ellenpéldák –, a magyar festészetben *Csók István* és *Ferenczy Károly*. Kenéz Ágnes Olívia aktsorozatát nagy rajzi

ra, különlegesre – Kenéz Ágnes Olívia a lelkület különböző fázisait jeleníti a ruhátlan test nyugalmában.

Külön ciklust rajzolt fia, Gábriel évtizedeiről. A sort az alvó gyermek megindító látványa kezdi, s az ifjú élet minden állomását rögzíti a növekedés hamvasságával, mosollyal, zongorával. Ez a sorozat folytatódik a továbbiakban is.

A rendőrség rövid hírei

Harminc darab tyúkot és négy kakast lopott ismeretlen tettes egy göbölyjárási ólból.

*

Dohányárut, italokat és édességeket lopott a betörő egy pándi italboltból.

*

Hűtőszekrény, gázpalack és fűnyíró tűnt el egy kókai hétvégi házból 140 ezer forint értékben.

*

Hatvan darab tujafát lopott ismeretlen tettes egy tápiógyörgyei faiskolai lerakatból.

*

Taligát és szerszámokat tulajdonított el a betörő Tápiószentmártonban, ahol az ajtót feszítette ki.

Büntetőeljárás indult R. I.-né ellen, aki a tulajdonos beleegyezése nélkül magával vitte annak parkettacsiszoló gépét Nagykátáról. A kár 110 ezer forint.

*

Két darab kecske és három kerékpár tűnt el egy Nagykáta erdőszőlői udvarból. A kár 16 ezer forint.

Tápió Me

A városi sz
vezetője: F
Telefon: (

A melléklet – *amely hetilapkér*
vatalokban és hírlapkézbesít
csütörtökön.

CZIRÁKI LAJOS

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

A XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM KATALÓGUSAI 15.

A kiállítás a Múzeumi Képtárban kerül bemutatásra (Alkotmány u. 4.)
Megtekinthető: 1982. november 21-től december 22-ig.
Rendezte: Salamon Nándor
Katalógus: Németiné M. Júlia
Fotó: Z. Szabó László
A szöveget összeállította: Salamon Nándor

Fk.: dr. Dávid Lajos, Széchenyi Nyomda, Győr 82. 21954

ÖNÉLETRAJZI FELJEGYZÉSEIMBŐL

„1917 január 6-án születtem Hegyeshalom községben. Hétéves koromban félárva lettem, ugyanis édesapám 1924-ben meghalt. Gyermekkorom eddigi szakaszára csak töredékesen emlékszem... alaphangjában meglehetősen szomorú, sötét; derűs motívumokra szinte nem is emlékszem.
Édesanyám csekély özvegyi nyugdíjból nevelt bennünket..... Szerény apai örökségéből Pápán vett a Battyány utcában egy lakást biztosító kis házrészt. Gyermekkorom és ifjúságom nagy részét itt éltem le. Emlékezetem szerint bensőséges szomorúság és szegénység töltötte be ezt a lakást, melynek gerendás szobája sokszor volt témája munkáimnak.
E kisvárosi, városszéli környezet hosszú időre meghatározója lett életemnek és természetesen az emberek, akik között napjaim jó részét töltöttem: többnyire munkanélküli kőművesek, ácsok, gyárimunkások, körhintások, muzsikus cigányok, koldusszegény társadalmonkívüliek, parasztok."

„Engem hajlamaim a rajzolás és festés irányába sodortak – Diákkoromban legtöbb időmet erre áldoztam".
„A művészet iránti vágy olthatatlanná akkor vált bennem, amikor e kisváros későőszi csendjében egyszer Lehel Ferenc megrendezett egy mai festők műveiből válogatott tárlatot..... amikor szemtől-szemben állhattam Szőnyi, Aba-Novák, Rippl-Rónai, Rudnay műveivel, elhomályosult bennem minden külsőség: szerelmes lettem a művészetbe naívul, sután, álomkórosan."
„A felvételi vizsga alapján sikerült bejutnom a Képzőművészeti Főiskolára. Az örömmel együtt egyre inkább tudatosult bennem a felismerés, hogy megkezdődött életem valamelyik soron következő kálváriája..... A Szőnyi-osztályra kerültem elsőévesként. Itt hamar kialakult egy egészséges légkör, mondhatnám életstílus. Türelmetlenül vártam a reggelt, hogy bemehessek dolgozni. A munka megnyugtatott, a sikerélmények feledtetni tudták velem azt a szörnyű nyomort, melyben napjaim teltek."

„1944-ben katonai szolgálatra kényszerítettek ..... olyan lelki bénultság vett erőt rajtam, hogy képtelen lettem volna bármilyen alkotómunkára. Mindent eltemettem magamban, ami a művészetre a legtávolabbról is utalt volna. Mit kereshettem ebben a szétdúlt, örömtelen világban?"

„..... hadifogság..... Colmár....."

„Strassbourgon keresztül hazajöttem Pápára, itt tanári állást vállaltam egy általános iskolában....."
„A pápai évek önsanyargató anyaggyűjtése, a valóság újra felfedezésével járó küzdelmek, az önállósulás útkeresésének izgalmai végül is eredményekben összegződnek".

„..... a pápai kisvárosi magányban készült rajztanulmányok sorozata nem melléktermék csupán..... szerves alapját képezik kötelező anyag és adatgyűjtésként a későbbi festmények kompozícióinak."
„Hosszú évek múltával milyen fájó nosztalgiával gondolok a felejthetetlen szépségű vízimalmokra..... Milyen szívesen zárándokolnék el ezekhez a rozzant építményekhez..... Sajnos elpusztultak e pótolhatatlan motívumok".

„..... képpé alakítva ezek a tárgyi formák nem száraz adatok többé, hanem egy sajátos világ építőelemei, jelentéstartalmának hordozói. ..... Hogyan és hol formálódnak képpé, kompozícióvá a tárgyi valóság e nélkülözhetetlen jegyei? ..... E kérdésre a feleletet a képek adhatják meg."

TAVASZI SZÉL

A képi ábrázolás nem kényszeríthető minden esetben egyértelműségre: a fölvetett kérdésekre a festmény nem köteles azonnal megnyugtató választ adni.

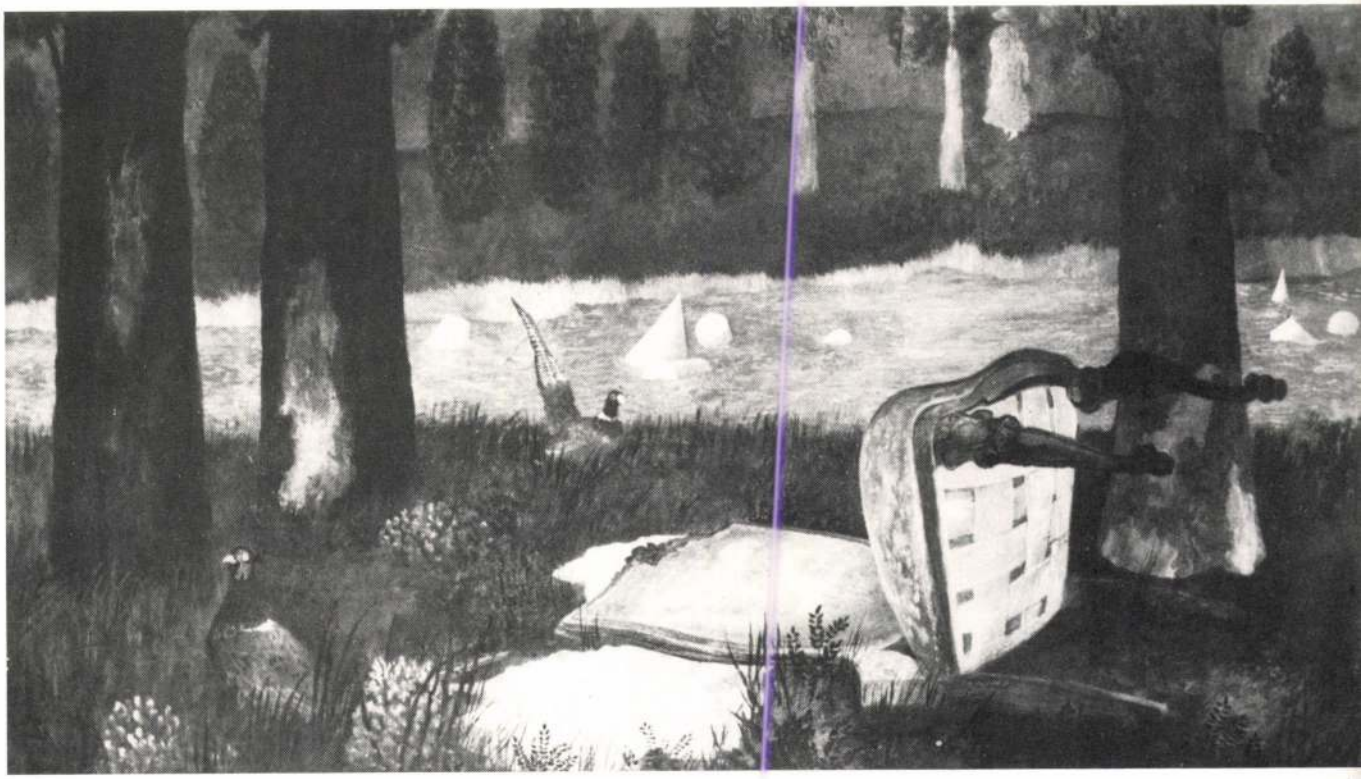

MINDEN VÁLTOZIK

Véletlenszerű emlékezés Herakleitoszra; üzenet a kubistáknak,
akik az állandóságot keresték. Tisztelet minden festőnek, aki a valóságot
becsületesen akarja megközelíteni.

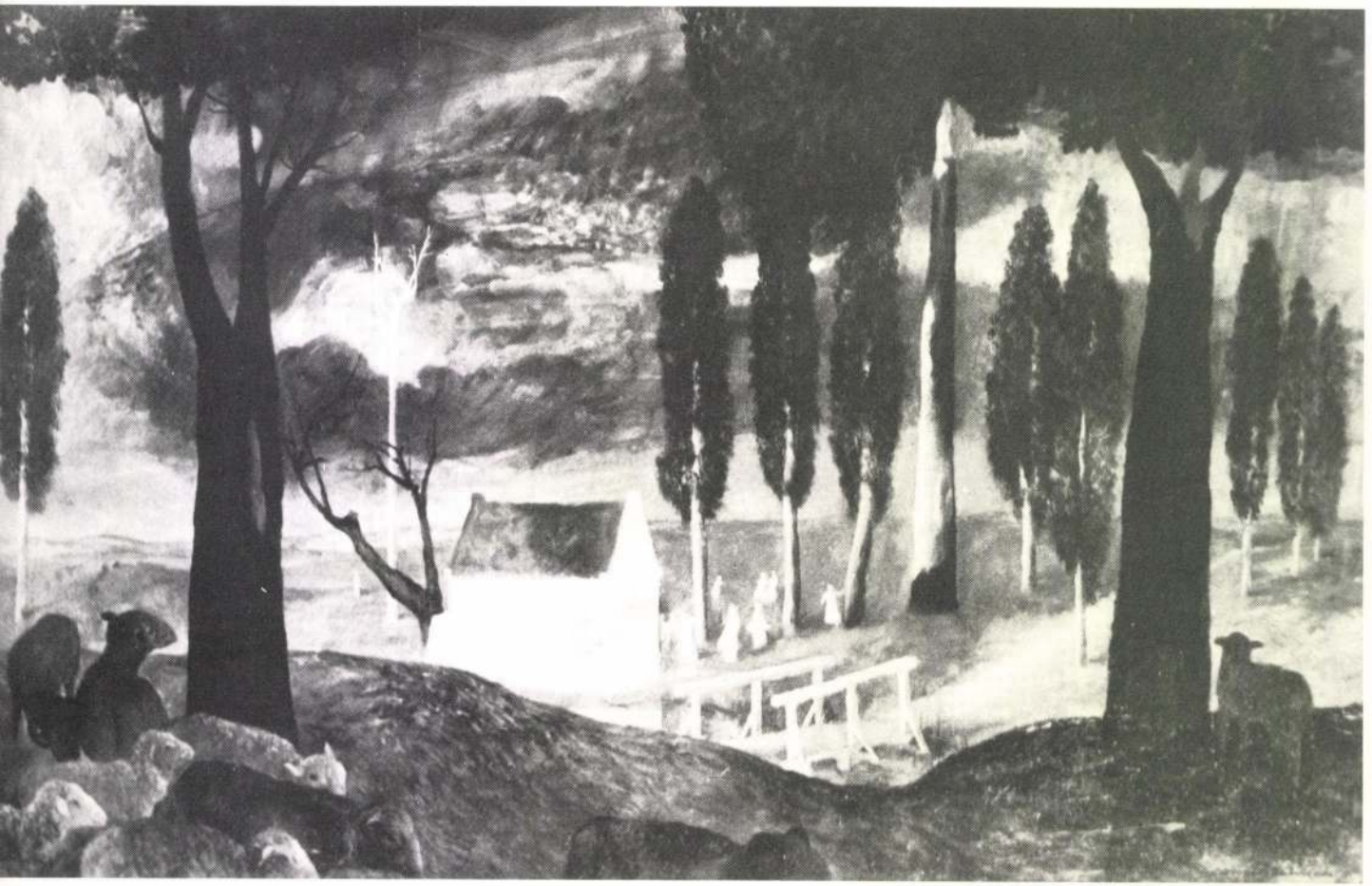

TÁJKÉP JUHOKKAL

Régi motívumok, emlékek új nézőpont
szerinti átköltése közben az egyetemes kitapintásának
gondolata megkísérti a festőt.

ASSZONYOK VIRÁGCSOKORRAL

A falon inneni és túli világ titkot, reményt hordozó feszültségével lépten-nyomon találkozunk. Erre igyekszik ráirányítani a figyelmet a festő színrelációival, kompozíciós eszközeivel.

VÁRAKOZÓK

Vajon a várakozás nyugtalanító rejtélye csillogó csodát
vagy szürke semmit ígér?
Az ismeretlenből áttetsző drapériák lengenek alá. A jelentéstartalom
szolgálatába állított formai eszközök ezek,
festői fogások (lazuros technika, a kép téri bővítése).

BÁRKA UTASOKKAL

A téma alkalmat kínál emberi arcok, karakterek pontosabb megfogalmazására. A szituáció, az evező nélküli bárka, a szorongás élményére utal, bár a távolban mintha egy parányi csónak partot érne . . . Természetesen a kép elsősorban mégiscsak a festészet eszközeit igyekszik fölvonultatni a témában rejlő tartalom kifejtése érdekében.

DOMBOLDAL EMBEREKKEL

Az átlós irányúság a dinamikus kompozíció alapsémája:
ebben a rendben csoportosítja a festő a fölfelé igyekvő figurákat.
Az átlós irányt a fatörzsek és a téglasorok színfoltjai ellensúlyozzák. A közeli
teret jelző virágok részletező rajza a téglafal merevségét oldja föl.

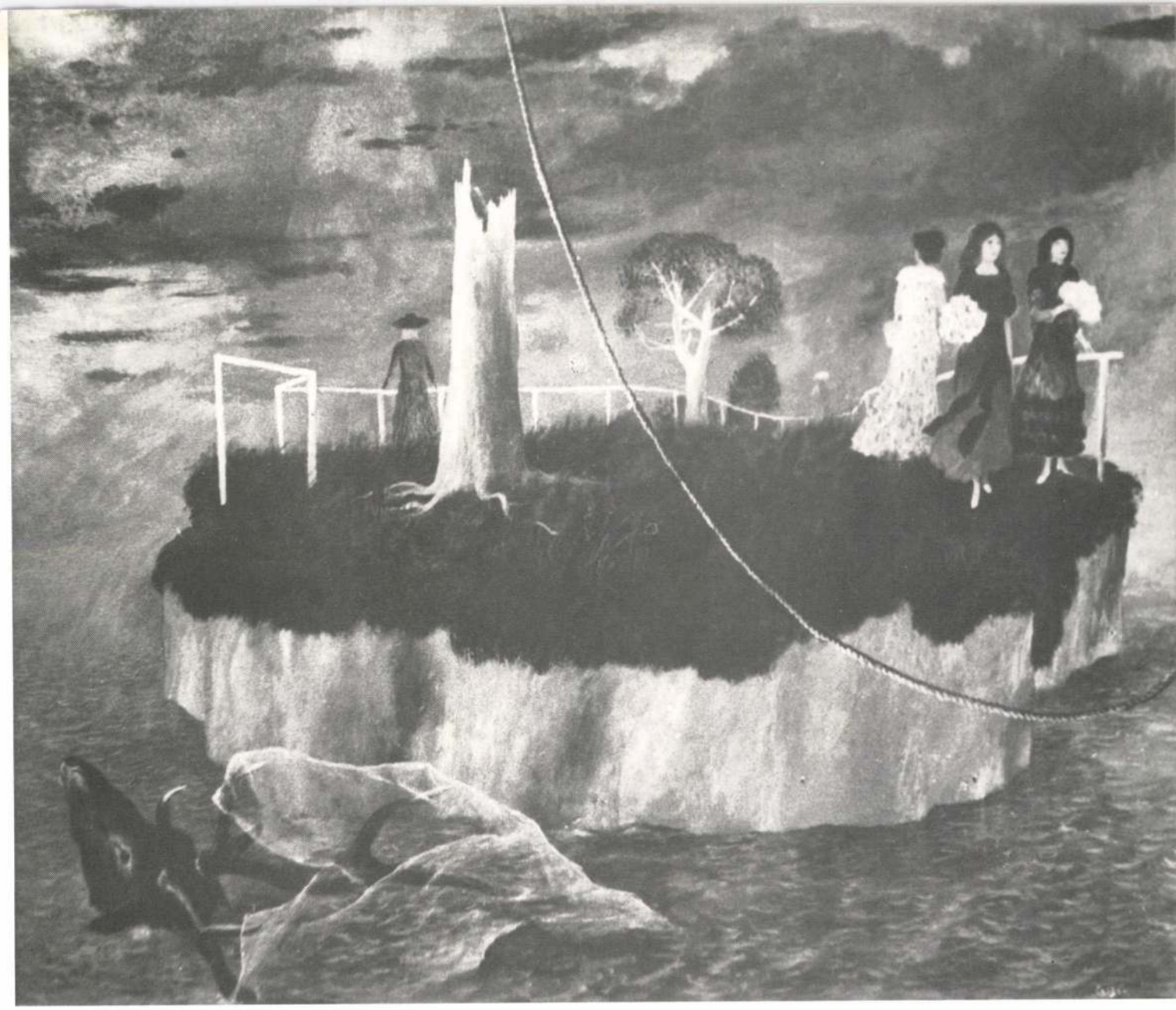

ASSZONYOK A SZIGETEN

Sokfelé és sokféleképpen keressük szabadságunk igazi forrását, pedig az bennünk van. Formai eszköztárával arról is szeretne szólni e kép, hogy milyen nehéz könnyűnek lenni.

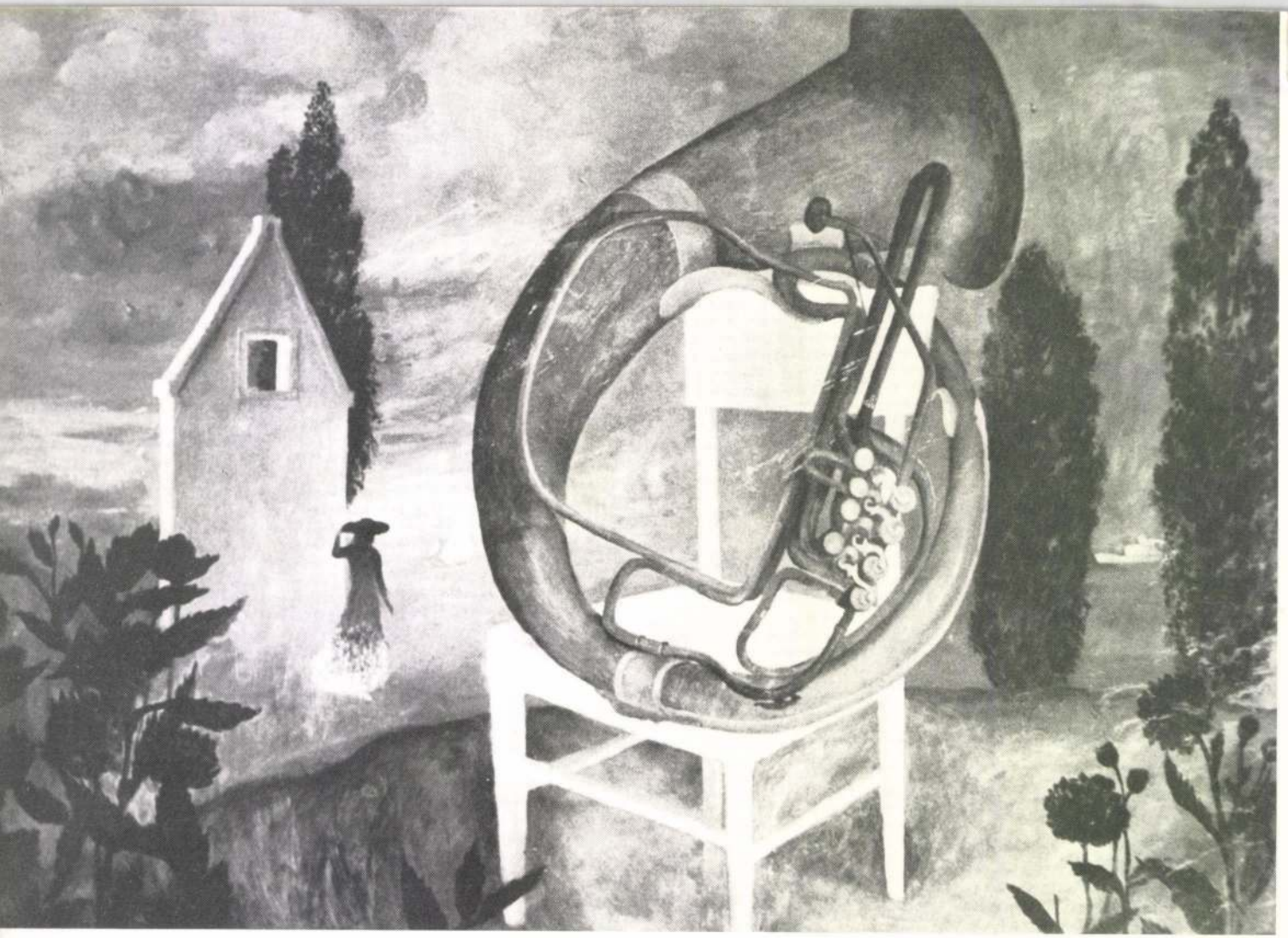

MAGÁNYOS HANGSZER

Az előtérben lévő tárgyi formák részletezően objektív megformálása, a tájképi motívumok líraibb hangja egyaránt a kompozíció mondanivalóját szolgálja. (Örökségképpen minden múltbéli, szakmai tanulság felhasználható szégyenkezés nélkül.)

LEGENDA

A festő már csak álmaiban találkozik édesanyjával;
akkor is többnyire úgy, mintha ez a megtört asszony fejkendősen, elfordított arccal éppen távozóban lenne.
A kompozíció más-más irányba tartó figurái valójában egy cél vonzásában élnek, amely már kezdettől fogva ismeri őket.

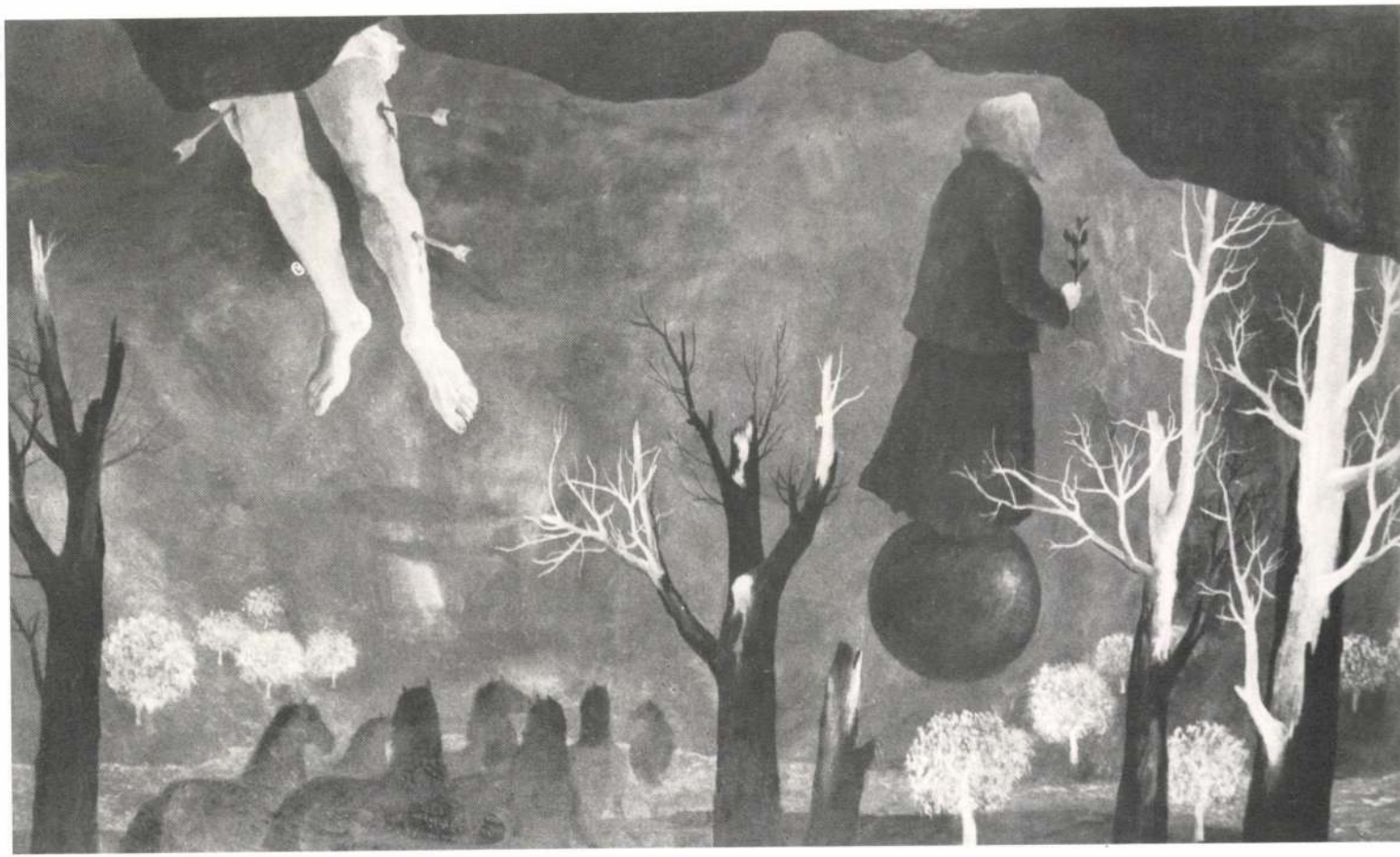

MÁRTIR

A darapéria megfestése önmagában véve is kedvelt képtéma lehet. (Hátha még sikerül munka közben kibontani a gyűrődések, ráncok közül a fölsejlő drámai magot!)

A KÉPEK JEGYZÉKE

Lugas	olaj	70x120
Három szereplő	olaj	60x 90
Emberek a szabadban	olaj	60x120
Nyári emlék	olaj	60x115
Hétvégi utazás	olaj	60x 80
Rózsás drapéria (Emlék)	olaj	50x120
Tavaszi szél (3. variáció)	olaj	50x 70
Intermezzo	olaj	32x110
Elhagyott zászló	olaj	60x110
Teátrum a szabadban	olaj	40x 50
Felhős égbolt (Szombat este)	olaj	60x120
Lovak őszi tájban	olaj	70x120
Hidon	olaj	39x 60
Festőállvány	olaj	50x100
Hegytetőn	olaj	43x100
Távoli vitorlák	olaj	70x120
Vihar után	olaj	70x120
Piros drapéria	olaj	70x120
Kürt	olaj	70x 80
Festők a szabadban	olaj	60x 80
Fürdővendégek	olaj	60x100
Foltozott zászló	olaj	80x120
Kirándulási emlék	olaj	60x120
Magányos hangszer	olaj	70x100
Vonzalmak	olaj	75x100
Fürdőzők	olaj	70x120
Festőkolónia	olaj	60x100
Záró jelenet (Erdei színpad)	olaj	60x100
Asszonyok virágcsokorral	olaj	80x100
Falak között	olaj	50x100
Kék madár	olaj	70x120
Asszonyok a szigeten	olaj	80x 90
Várakozók (1. variáció)	olaj	40x 60
Várakozók	olaj	60x110
Emberek a parton	olaj	30x 60
Legenda	olaj	70x120
Minden változik	olaj	60x120
Öreg fák	olaj	60x100
Táj piros virágokkal	olaj	70x110
Mártír (Rubljov ikonfestő emlékére)	olaj	60x110
Társaság a szabadban	olaj	60x 96
Tájkép juhokkal	olaj	60x 96
Társaság tükörben	olaj	70x120
Bárka utasokkal	olaj	50x120
Artisták	olaj	43x 70
Domboldal emberekkel	olaj	70x120
Találkozás és búcsú	olaj	60x120
Este a madártanyán	olaj	60x110
Játékok	olaj	65x100
Tavaszi szél (2. változat)	olaj	70x100

GRAFIKÁK

Vacsora	színezett tus	38x30
Ember és madár	tus	27x40
Hullámok	színezett tus	38x57
Rajzoló és modellje	színezett tus	39x55
Három ember	színezett tus	38x57
Ruhafogas	színezett tus	42x60
Emlékek	színezett tus	33x60
Villon	színezett tus	25x30
Tabló	diópác	36x56
Akrobatika	színezett tus	59x39
Restaurátorok	tus	39x58

CZIRÁKI Lajos

D. Szabó Ede

Három kiállításról

[Csiráki Lajos, Szántó Denő, Alle Teréz]

Napjaink, 1984. márc. XXIII. évf. 3. n.

38-39.

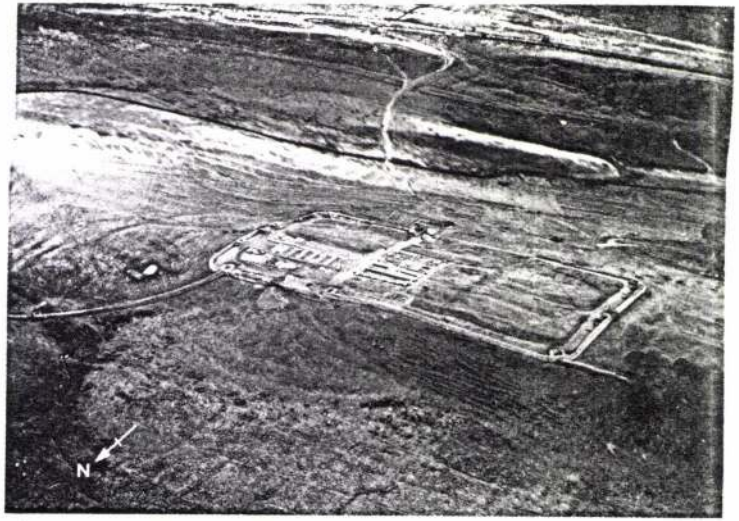

Above: Aerial view of Housesteads fort looking south.
Below: Reconstruction of the Roman fort at Housesteads with the North Wall at the top looking towards Scotland.

In the centre of
cipia) where the g
tions and discuss th
You entered the
the far end of whicl
long hall. At one
Emperor and at the
seat of the **tribunc**
officers and to deliv
were being disciplir

Hadrian's Wall

CZIRÁKY Lajos festő

Kép Hét 1988/39.sz.
szept. 24.

Cziráky Lajosról igértem néhány kért szót a szerkesztőségnek.
Napok óta füllesztő kánikula van, a hőség ráül az agyamra, az izzó, egyszerre poros és párás levegő, ami a színtelen, rongyos felhők közé szorult, a tüdőmre ült. A szívem ritmustalanul verdes. Bámulom a papirost, s nem látok rajta egyetlen szót, fikarcnyi gondolatot sem.
Bekapcsoltam a ventilátort, talán ez segit.
Valóban hűs és friss levegő leng körül. Honnan veszi ezt ez a propeller, az rejtély.
Nekem most egy más rejtélynek kell utánaerednem.

SZÁSZ ENDRE

Cziráky Lajosnál

Fotó: Meződy Ö. István

A Vörösmarty téri Képcsarnok kirakatában egy remek festmény és egy felirat: *„Cziráky Lajos kiállítása."* Meggyőzően biztat a belépésre. Alig nézek körül, érezni kezdem az epémet, az irigységtől kapkodom a levegőt. Remek képek a falon. Festőjük mindent tud. Tud festeni, rajzolni, s tudja, miért állt a festőállványához. Tartalmas fantáziája rabul ejt, elbűvöl. A képek érthetőek, mondanivalójuk tömör és mai. Aki festette őket, felvértezte magát mindazzal, amit az elődöktől tanulni lehetséges, mégsem jár senki lába nyomában. Cziráky önálló világot teremtett. Minden képen ott a piros pont: eladva. Közönségsikere is óriási. Fogalmazásmódja egyszerű, áttekinthetően világos, úgy magyar

Szabadtéri színpad

(egyértelműen magyar festészet az övé), hogy internacionális igazságokra épül. Ha megmutatjuk, ez a festészet ugyanilyen erővel fog hatni Párizsban, Chicagóban — bárhol a világon, *mert művészet*, amit Cziráky alkot. „Na, Kati — mondtam a feleségemnek —, végre itt a konkurencia!"

— Ki ez a nagyszerű, fiatal művész? — kérdem az üzletvezetőnőt.

— Cziráky mester 75 éves — kapom a meglepő választ.

Szégyenemben elpirulok. Hogyan lehetséges, hogy nem ismerem őt, s kiváló művészetét? Mindenkit tudok a pályán, aki akár egy rézgarast letett a magyar kultúra asztalára. Csak másfél évtizedet csavargok távol hazámtól. Azelőttről ismernem kellene.

Elindulok a szakmában nyomozni,

Virágesőben

hogyan rejtegették ezt a nagyszerű alkotót évtizedekig.

Mindössze ennyi, amit kérdéseimre válaszul kaptam: a bátyja pap volt, ő maga csendes, visszahúzódó ember. Vajon miért lett visszahúzódó?

Győrben élő, mindenkit ismerő fotós barátom, Meződy Öcsi szervezett számomra egy találkozót. Elintézte, hogy Cziráky mester fogadott.

Parányi panellakás Győr jellegtelen városrészében. A kisszobában, ahol leülünk, a falakat zsúfolt könyvszekrények borítják. Filozófiai művek, regények, agyonolvasott verseskötetek, ismerős címek és nevek — az egész világirodalom.

Cziráky mester tekintélyt parancsoló, nagydarab , komoly ember. Nézem őt, és zavartan kotorászok a zsebemben. Talán közismerten túlzott önbizalmam után kutatok a dohánypor között.

Vonásai lassú mozdulatai, megfontolt szavai *Szőnyi Istvánra* emlékeztetnek. Nemcsak a képeit, őt magát, az alakját, személyiségét valamiféle időtlenség lengi körül. És egy másik érzést sugároz, ami a képeiben nem található — *a magányosságot*. Az az érzésem, rettenetesen egyedül van ez az ember. Még az őt körülvevő bútorok is zárkózottan hallgatnak, mintha nem volna élet bennük. Ettől az érzéstől szürkének tűnik a levegő. Nem tudok elképzelni az asztal közepére egy színes virágcsokrot. Nem illene a képbe. Ő maga más. Csak a környezete virágtalan.

Ő — közvetlen szavaival — emberi érdeklődést, meleget árasztó. Szőnyitől eltérően gyermekien ár-

ből: — Senki rám sem nyitja az ajtót.

Miért? Vajon miért nem keresik meg azok, akiknek hivatali kötelességük lenne állandóan éreztetni vele egy ország, egy nép szeretetét, megbecsülését? Azt, hogy magunkénak tudjuk, hogy büszkék vagyunk a munkáira, hogy szükségünk van rá, hogy *igyekszünk* — mi is — olyan fizikai és szellemi légkört teremteni számára, amiben az alkotás kivirágzik, amiben az asztalra is illik egy csokor.

Miért nem nyitják rá ezek az urak az ajtót?

Azt hiszik, elég, ha adnak egy Munkácsy-díjat (ez van Cziráky-nak), elég, ha irodákat, intézményeket szerveznek, rendeleteket alkotnak, beszámolókat tartanak a magyar művészet megbecsüléséről? Nem hivatalos papíron közölt „támogatásra", anyagi segítségről szóló beszámolókra van szüksége a magyar művészetnek — hisz ezek a „segítségek" legtöbbnyire a szellemi szabadságába kerülnek annak, aki kapja.

Emberi, élő szóra, őszinte kézfogásra van szüksége. Olyan humánus, megbecsülést sugárzó légkörre, ami hitelessé teszi az érzést az alkotó számára, hogy érdeklődés várja az alkotásait, a következő képét, hogy várjuk, szomjazzuk a műveit. Ez talán bátorságot ad, hogy a következő nagybetűs festményt merjék elkezdeni a mesterek, a Cziráky Lajosok.

A Cziráky Lajosok — és Cziráky Lajos — enélkül is alkotnak, mert a művész szívébe a tehetségével együtt épül be a kötelesség, a közösség iránti szolgálat mély tudata.

Miért van az, hogy a hivatalosok kötelessége többnyire csak az alkotó koporsójára virágzik? Miért van, hogy a szürke középszer életében megkap mindent, türelmet, szeretetet, megbecsülést a hivatalosoktól? Az igazi alkotó csak a sírján elmondott nekrológból tudhatja meg: tudtuk, tudták, hogy ki volt, mit ér nekünk a munkája. Talán, mert similis simili gaudet, s az átlagtól eltérőnek nem tudunk örülni?

Kétségbeejtően kevés az ellenpélda. Csak nézzük át — nem a napi aktualitás, hanem az időtlenség szempontjából — a magas állami kitüntetések rém hosszú névsorát. Ismétlem, jószerivel még tíz évet sem igen ér meg ennek a névsornak a magyarázhatósága.

Még ma nézzük át. Hátha eszünkbe jut valami.

Nem ünneplésre várnak a Cziráky Lajosok, csak igaz, emberi, megérdemelt kézfogásra.

Bár ők is látták sokszor, hogy tud a magyar kultúra hivatalos vezetősége — személyes részvétellel — ünnepelni is, mint legutóbb, abban a hosszú és drága tv-műsorban, ahol egy kétes hírű hölgyet avattak Szent Erzsébetté, kétszázezer dollár tíz százalék kamatáért.

Érdekes kontrasztok közt élünk.

Kétségbeejtő lenne az a tudat, hogy ügyeinket, egyetlen életünket, alkotásainkat és jövőnket dilettáns irodisták értékelik.

Tisztelettel mosom kezemet, a hőség és a ventilátor az oka mindennek.

Esernyők

tatlan és nyitott. Szívesen beszél az őt érdeklő világról. Szívesen és színesen, mint a képein. Rövid filozófiai lecke végén, ami nagyon eredeti és egyéni, azt mondja — nem szó szerint, de valahogy így: „Több rétegből áll az ember, a rétegeimben minőségi eltérések is vannak. A legjobb minőségű rétege egyéniségemnek, amivel festek."

Ilyenféle vitathatatlan, tisztán fogalmazott és színes igazságok a képei is Cziráky Lajosnak.

Oknyomozó, alkalmatlankodó kérdéseimre olyan hangszínnel, mintha szándékosan mellébeszélne, azt mondja:

— Önkéntesen száműztem magam, ahogy mondja. — Olyan a mondat íze, mint a keserű barackmagé. S a következő mondat, ami csak úgy kicsúszott, talán nem is az agyából, hanem erős kitárt tenyeré-

Bárka zászlókkal

Csiraki Lajos

Csiraki Lajos festőművész kiállítása a Dekorvits teremben novemberben nyílt meg.

— : Kiállítási naptár.

Művészet, 1977. november – 48. lap.

CZIRÁKI Lajos

KESZEI L. ANDRÁS

Hévíz 1984/3

„Én nem ismerem a célomat, de a célom ismer engem"

Cziráki Lajos festőművész portréjához

Az élet stációi felidézhetők. Városok, nevek, történések fonala mentén az évek keretbe foglalhatók. Nevesíthetők az emlékek, a vágyakozások, a bizonyosságok és a tévedések. Cziráki Lajos festőművész portréjának megrajzolásához segítségül kellene hívni háromnegyed évszázadot. Nevén nevezni Hegyeshalom, Pápa követ, Győr városát, a pannon tájakat. Felidézni a diákéveket, a római Palazzo Falconiéri szökőkútjainak csobogását, Ivan Mesterovic kézszorítását, a lélek mélyein halmozódó csendeket.

Felélesztení újra az Aventinuszon gazdát cserélt gondolatokat, Markovics Szvetiszláv hozzá szóló szavait a Velezquez-kép másolata előtt. Választ kellene kérni tőle, hogy tengernyi szenvedés és megaláztatás után mennyire kegyetlen a Múzsa taszítása az örökkön áhított remekmű felé, hogy mennyire ólomnehéz az erőfeszítés áldozathozatala a következő lépésért, a megújulás mozdulatáért: ami mindig hegynek felfelé vezet.

Mint ahogy nehéz lehet szobrásznak lenni Rómában, Michelangelo árnyékában, olyannyira nem egyszerű, s talán még bonyolultabb Európát járt magyar festőnek lenni 1944-ben keltezett diplomával Magyarországon. Az elindulok és odaérek tudatosságával egy meg nem értő hazában, ahol a remekművek értékét hosszú időn át torzult lelkű és gondolatmenetű építészek határozták meg.

* * *

A stílus nem szeszélyből bontakozik ki. A stílust akarni, konokul előhívni kell önmagunkból, mert a szívós munka gyümölcse csak akkor hull le, mikor már megérett. Ha a sötétség is a fényre emlékeztet: nem járhatunk rossz úton, mert az áldozathozatal képességéig vezet. De várnunk kell türelmesen, mert a türelem minden – mondta egy beszélgetés alkalmával.

Megjárta a római és a budapesti akadémiákat, bejárta Franciaországot, s a hetvenötödik évében járó mester, a valahai Szőnyi-tanítvány, túl a Munkácsy-díjon ma sem felejti tanára szavait: A tehetség kötelez, s a munka csak azzal a tudattal hagyható abba, ha a kép minden négyzetcentiméteréért felelősséget vállal az alkotó.

* * *

Képeinek nem evilági, idegen erőkből töltekező kisugárzása van. Hirdeti a tárgyi, a megtapasztalható világ mögötti más dimenziókat. Az utalások, a motívumok sora túlnő az evilágiságon. A minden bűn, ami szükségtelen alapigazsága vetül ki vásznaira, amit szinte egy öntudatlan kényszer vált ki belőle festészetében, írásaiban egyaránt.

Én nem ismerem a célomat, de a célom ismer engem – mondta. Ezáltal emelkedik túl minden kitapinthatón, és belekapaszkodik egy olyan szférába, aminek

egyedülisége élteti, amiért érdemes élnie, mert a lélek értékéhez semmi sem hasonlítható.

Hogy a kegyelem ajándékát megkapta, nem kétséges. Hatására megnyílnak a titkos ajtók. Dilemmáját mégsem ez, hanem a megérdemeltem-e kérdése adja. Mint mondja, hisz a csodákban, mert a csoda realitás. Nem természetes dologként éli meg, hogy mozgatni tudja kezét, hogy szemüveg nélkül rajzolja és festi ma is a legapróbb részleteket, hogy többet dolgozik, mint akár húsz évvel ezelőtt.

* * *

Van úgy, hogy az ember eljut oda, ahonnan már halandó nem léphet tovább; megfeszítette már azokat a határokat, amin túl valami más kezdődik el: de az örökkévalóság ízét meg nem ízlelheti. Ám a transzcendenst nála egy ugyancsak erős profán vonulat kíséri: ami nem más, mint a tudás, a szakma ismerete. Egyedülélésének, elkülönülésének a művészeti csoportoktól, önmagához tartozni akarásának okai is ebben keresendők. Arra készült hosszú éveken át, hogy a mérlegelés időszakában az elsajátított ismeret a megvilágosodással szintézisbe hozható legyen. Hite szerint ekkor jöhet csak létre a vágyott szimbiózis, állhatnak össze az asszociációk a kívántak szerint.

A tiszta erő sugárzásának engedelmeskedik minden keservesség ellenére, erőt véve önmagán, túl minden megszokáson, kényelmességen, hogy életformájává, elemévé váljék. Megélt egyedüllétének reménytelensége mégsem begubózott magány. A mába vetett hitébe kapaszkodva bukkan rá a csodák gyökerére; arra, hogy az a rajzolni szerető gyermek, aki valahol volt, fényesedni tudott, és teljesíteni az önmagának szabott legfőbb emberi kötelességet: dolgunk azzá lenni, amivé lehetnénk. Ha már itt hagyunk valamit a Földön, az lehetőleg és módszerint becsületes legyen.

* * *

Hajnalban kel, legkésőbb öt órakor. Ha nincs így, belső zokogás fogja el az elmulasztott percekért. Ez segítette át élete poklain. Át- és túlélt világháborút, hadifogságot, diktatúrát. Hogy nem bántak el vele végleg, azzal magyarázza, hogy bolondnak nézték, s úgy hírlett, vallási mániába esett. Ez hozta a sokszor hajszálon függő életben maradásának esélyét, azt, hogy ma is fest.

Egyetlen hiteles mozdulata a földre borulás – vallja, s hisz abban, hogy a hitvány és rövid emberi élet kisugárzása túlmutat a létezés korlátain. Mert aki a csodát műveli, annak az idő felett is hatalma van, s ezt így kell elfogadni. A realitás és a transzcendens számára mérhetetlenül közeli.

A festészet a némaság művészete – hirdeti, s a festő élete ettől keserű egy kicsit. Ez nyitja meg a belső vívódások olyan dimenzióit, melyek nem megnevezhetők, nem kimondhatók. De a némaság beszédessége, az összefüggések logikája vásznain fellelhető, és a megértettség érzete már magában vigasztalás.

A kép kényszer. Nemléte fájó hiány.

Úgy él, hogy minden mozdulata számon tartatik.

CZIRÁKI Lajos festő

Győri Müsor, 1982.dec.

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM KIÁLLÍTÁSAI

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSOK

Főépület (Széchenyi tér 5.)
Győr és környékének története az őskortól napjainkig
Antik cserépkályhák gyűjteménye
Bélyegmúzeum
Nyitva: hétfő kivételével naponta
10.00—17.00 óráig

Borsos-ház (Martinovics tér 5.)
Borsos Miklós életműve
Nyitva: hétfő kivételével
10.00—17.00 óráig

Kreszta-ház (Rózsa Ferenc u. 1.)
Kovács Margit kerámiái
Nyitva: hétfő kivételével
10.00—17.00 óráig

Rendház (Széchenyi tér 9.)
Széchényi Patikamúzeum
Nyitva: kedd, csütörtök, péntek
9.00—17.00 óráig,
szerda, szombat 9.00—13.00 óráig

Időszaki kiállítások

Főépület
A helytörténeti gyűjtemény textíliái
Claude Lorrain évszázada
Nyitva: hétfő kivételével naponta
10.00—17.00 óráig

Múzeumi képtár (Alkotmány u. 4.)
Cziráki Lajos festőművész
kiállítása
Nyitva: hétfő kivételével
10.00—17.00 óráig

MŰZEUMI KÉPTÁR

Cziráki Lajos kiállítása

Pontosan öt esztendeje volt önálló Cziráki-tárlat Győrben. Az eltelt idő azonban nem jelentett gondtalan nyugalmat, munkátlanságot a festő számára. Szinte állandó jelleggel ostromolják kiállítás-igényekkel, képei folyvást úton vannak. Csak a nagyobb helyeket említve, Trencsénben, Pápán, Balatonfüreden, Dunaújvárosban és Mórón volt tárlata. A közös szemlékről nem is szólva. Nem hallgathatjuk el, hogy az elismerésből is részesedett. Díjat nyert Szombathelyen, Tatabányán, Ajkán és itthon a felszabadulási pályázatokon. Közben pedig — olykor kétségbeesve az idő múlásán — hihetetlen elszántsággal, akarattal dolgozik.

Tárlatait, képeit látva, sokszor úgy érezzük, a csúcsra érkezett. E teljesítményt már nem lehet fokozni tovább. Az újabb művek, új fellépések aztán meggyőznek állításunk valótlanságáról. Be kell látnunk, hogy a pálya íve rendületlenül tör a magasba. Cziráki változatlanul képes a színek-formák-szellemi töltés harmonikus összjátékából döbbenetes erejű és hatású új műveket teremteni.

Íme, az ismételt bizonyíték, képtári kiállítása! A félszáz festmény között akad ismerős is, hiszen ő mindig szerepel tárlatainkon. A többség mégis új munka, tusrajzainak megoldása pedig alapvetően eltér korábbi irányától. Kiérlelt, változatos motívumainak köre ugyan alig változik. Legfeljebb az indázó keretek, szegélyek s a virágok kapnak hangsúlyosabb szerepet. A klasszikus térrendszerbe komponált elemek valósággyökerű álmokat, vágyakat, élethelyzeteket hoznak létre. A szilárd szerkezetre épülő képek festői-színbeli értéke az elsődleges, de gazdag érzelmi-hangulati hatásuk alól sem vonhatjuk ki magunkat.

Cziráki emlék- és élményanyaga hihetetlenül gazdag, képzeletvilága magával ragadó. Hatvanöt esztendő alatt volt alkalma megpillantani az ígéretek földje csúcsait, s leszállhatott az alvilág sötétségébe. Átélte a nyomort, az embertelen magányt, részesült az emberség otthonmeleg érzéséből. Ám, a jó diadalába vetett hite sem tudta véglegesen megszabadítani a gyanakvás, a megaláztatás szorító-bénító érzésétől. Túl sokat látott, tanult, szenvedett ahhoz, hogy felejteni tudjon. Hajóin, bárkáin részvéttel kísért embertársaink keresik a kikötő soha el nem érhető nyugalmát. Minden arc, figura, mozdulat vagy gesztus egy sorsot rejt. Falak szorításában asszonyok ölelik virágcsokraikat, má-

sutt virágokká varázsolva élvezik a téglasorok kétes védelmét. A fák között apró kastély vagy emelkedő domb csúcsa felé lebegő párok, biztos léptű férfiak igyekvő csoportjai tünedeznek. A magasban fehér drapériákat ölel lágyan a tavaszi szél. Egy másik képen — talán a legszebben — az édesanya legendába szőtt, fejkendős, távozó árnyalakja int hívogatón. Vele visszakapcsolódik — ki tudja hányadszor? — a gyermekkor szomorú ködképéhez. Kiáltón mered az égnek a tűzfallá romosodott pápai öreg malom, vagy simul a szőlős dombok lágy hajlatához. S vonulnak végeláthatatlanul a juhok. Mint egykoron az idők mélyén. Ez a statikába oltott folytonos áramlás közvetíti a szüntelen mozgás, változás, ritmus-lüktetés érzetét, amely minden Cziráki-kép sajátja.

n. n.

UTÓSZÓ — EGY TÁRLATHOZ

Szabó József képei Ausztráliából

Különös ízű, mégis ismerősnek tünő képeket láthattunk a Városi Könyvtár Galériájában. Csendéleteket, keményen felvitt arcmásokat, távoli tájakat ábrázoló vásznakat, jelképértelmű festményeket hozott „haza" útiládájában Szabó József festőművész. Számos kiállítással a háta mögött, úgy érezte, ott kell bemutatkoznia, megméretnie, ahonnét hajóját Ausztráliáig sodorta a történelem forgószele. A gyanútlan látogató egzotikus tájak üzenetére készülve, meglepetten tapasztalhatta, hogy e képeken nincs semmi meglepő. Az egykori győri fiatalember a távoli, szikár kontinensen magyarul festő művésszé korosodott. Az itthon megtanult alapfogásokat kitartó szorgalommal, önmagát művelve fejlesztette olyan fokra, amellyel Dél csillagos ege alatt rangot, művészi egzisztenciát szerzett. Festői anyanyelvét azonban nem tudta, nem is akarta feledni. Horváth Dezső és Tóvári Tóth István tanító jóindulata döntő volt munkásságára. Katalógusában őszintén vallott az „új hazában" élő festő sorsáról, az állandó „magyarság-képviselet" nehézségeiről. Tájékozottságunkat emelendő, néhány adatot érdemes utólagosan is — kiegészítésül — regisztrálnunk. Némileg magyarázatot nyerünk általuk arra, miként őrzi konok kitartással a lángot, amelyet ifjan gyújtottak szívében győri tanítómesterei.

Szabó József gyökeres révfalui gyerek volt. 1936-ban született. Kis kalandjai a Duna-part füzesei alatt estek meg. Szívet hasító élménye volt a torkoskerti szőnyegbombázás, ahol apját veszítette el; meg a háború. A bencés gimnáziumban érettségizett. Rajztanára Horváth Dezső volt, eszmélésében Bánhegyi Jób segítette. A képzőművészeti főiskolára készült, de nem vették fel. A kudarc csak erősítette elhatározását. A vagongyári szabadiskolába járt. Tóvári mester vette szárnyai alá. 1955-ben szerepelt közös tárlatukon is. Szorgalmasan tanult, dolgozott.

Ama „forgószél" ragadta magával, amely egy nemzedéket szórt szét a világba. Ő Ausztráliában ismerkedett meg igazán a hontalanság keserű kenyerével. Évekig fizikai munkás, azután grafikus. Ötleteket, terveket kell „láthatóvá tennie". Praktikus igényeket szolgál, közben készül a festői

pályára. 1975-ben kiállítást rendez Melbourne-ben, s önállósítja magát. Lakhelyén szinte évente bemutatja új munkáit, képeit vásárolják. Magán- és közgyűjteményekbe kerülnek. Az alkalmazott grafikai munkát mégsem mellőzheti.
Ma népes családja körében él. A kezdeteges művészeti élet klikkharcaitól távol húzódik. Az élete értelmét a munka adja meg. S növekvő mértékben a készülődés izgalma — a sűrűsödő hazalátogatásokra. Ezúttal képeivel érkezett meg. Szorongva lépett színre pillanatig sem feledett szülővárosában, ahol szeretettel fogadták. Egy kicsit következként, aki hányatott sorsú kis népünk becsületét hirdeti a földgolyó másik oldalán.

-n -r

XÁNTUS JÁNOS MÚZEUM

Claude Lorrain évszázada

Háromszáz esztendeje, 1682. november 13-án hunyt el Rómában *Claude Lorrain* tájfestő, a műfaj legnagyobbjainak egyike. Az évfordulót különleges tárlattal köszönti a győri múzeum. Harminc — zömmel korabeli — grafikai lap bemutatásával a XVII. századi Róma hatása alatt kibontakozó barokk művészet rézkarcokban, metszetekben tükröződő vetületeit világítja meg — érzékletesen.

Az új stílus „nagy századában" tovább tart a késő reneszánszban megindult művészvándorlás. A cél: Itália, Firenze és Róma. Az örök városban különösen népes francia

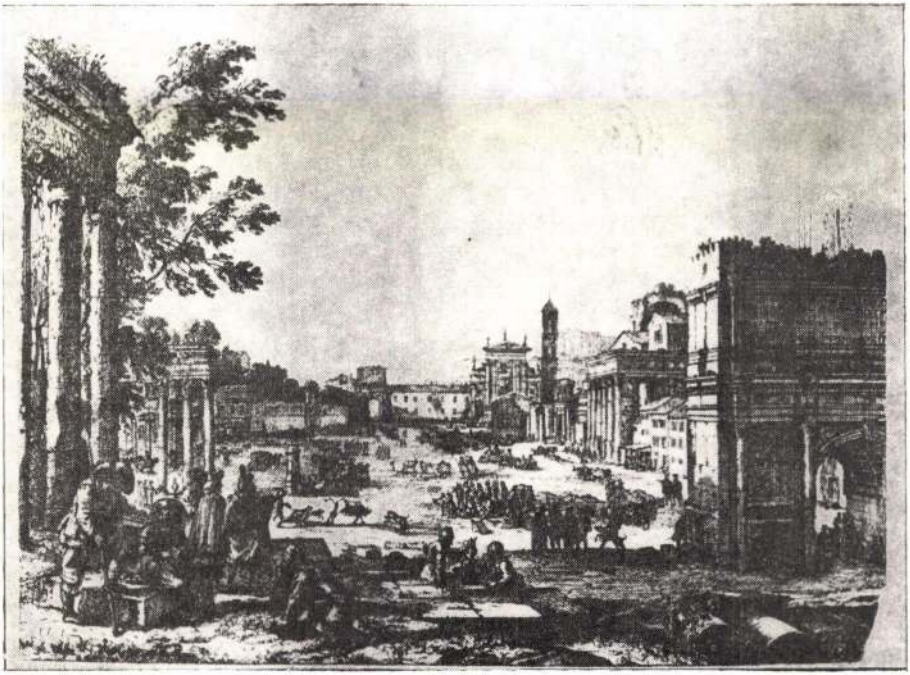

kolónia verődött össze. Itt dolgozik Poussein, s gyermekfővel sodródik ide Claude Lorrain is. Szemlélődő, igazi tájfestő-alkatú művész. Tüzetes természettanulmányaiból teremti meg e műfaj sajátos változatát, az ideális tájat. Hatása már az egyébként is sokarcú olasz és francia kortárs művészetben megmutatkozik. „Szerkesztett látképeit" sokáig mintaként követték az európai festők. Rézkarcolással is foglalkozott. Mintegy negyven rézkarcából két kiemelkedő darabot láthatunk a tisztelgő tárlaton.

A kor hangulatát, törekvéseit és kisugárzó erejét közel harminc nagyobb részt eredeti metszet, karcolt lap varázsolja elénk. Az olasz művésztársak közül Guido Reni, Salvator Rosa és Stefano della Bella munkái érdemelnek figyelmet. A francia mesterek élén a stílusteremtő Jaques Callot lapjai sorakoznak. Arcképeivel tűnik ki Claude Mellan. Helyrajzilag pontos és értékes munkákkal jeleskedett Israel Silvestre. Több metsző képviseli a reproduktív-grafikát. Chapron Raffaelló freskóit ültette át rézlemezre, Marot Bernini építészeti terveit másolta, míg Pesne Nicolaus Poussein műveit sokszorosította metszetein.

A szerénynek tűnő válogatás — Csongor Dénes gyűjteményéből — a művek ritkasága okán méltó emlékeztetőül szolgál és nem mindennapi élményt kínál.

—n N—

SPORTCSARNOK

4-én 19.30 óra
„WEST SIDE STORY" rockopera
a budapesti Rock Színház
vendégszereplése

5-én 19.00 óra
„WEST SIDE STORY" rockopera
a budapesti Rock Színház
vendégszereplése

8-án 18.00 óra
Női kézilabda VB.
helyosztó mérkőzés

18-án 14.00 óra
„SCHMIDT" Asztalitenisz
Emlékverseny

19-én 8.00 óra
„SCHMIDT" Asztalitenisz
Emlékverseny

28-án 16.55 óra
KÉPES SPORT-KUPA

29-én 16.55 óra
KÉPES SPORT-KUPA

30-án 16.25 óra
KÉPES SPORT-KUPA

SIMÁNDI ÁGNES

FORDULJ KELET FELÉ

mint akik képére formáltattak
az igazságnak,
a bölcsek csendesülő mosolyával
vagy mint kik az üldözöttek
nevében kelnek hajnalonta
a velőtszárító szélben.

e nagy mítoszok utáni vonulatban
a katasztrofális mély meder
peremén fordulj kelet felé ismét,

hiszen az idő előtti tér emlékként
visszasuhint vágyaidban,
az írás őrzését mentő bátorság
gyomrodba görcsösült

neked, kit ősi legendákon neveltek
s ki már feküdt pentagramm
csúcsain égő gyertyák közt
halotti torán a legszentebb áldozatnak.

hiszem, hogy nem űzetsz többé
forró parázson pőre talpakkal

sisakrostély mögé préselt arccal.
időtlenített fájdalmadon egykor
föllázad a belső tengerár.

CZIRÁKY LAJOS szobrász
Műhely 1990.4.

tomi bölcsőre emlékeztető gyerekkocsiba gyűrik a szajrét.

– Hagyják ott, – szólok rájuk s a lépcsőházat betöltő fejem csóválásával igyekszem szavaimnak érvényt szerezni.

Másik szemem közben a rendbontás odalenti teljességbe érését fedezi fel. Megpúpozott drótargoncákban női karaván szállít hentesárut, sajtkülönlegességeket, csemege borokat s egyebet, mi szemnek, szájnak nyersanyaga, az üres kasszák irányába. A kasszírnők tehetetlenül figyelik a jelenetet, a többi elárusító társaságában; útjukat bicskás madárijesztők állják el. Nekem éhenkórászokról mindig madárijesztők jutnak eszembe; a purdék új, ingyennyalókát bontanak; innen meg a szaporodni vágyók csatlakozásra indulnak a töltekezésre vágyókhoz. Kiterjedt térfogatú fejemmel, belőle kétfele duvadó szememmel egyszerre észlelem mindezt és tudom, milyen kritikus a helyzet.

– Nyomatékosan kérem, hagyják ott!

Bicskát nyit a legény is. Vásári bugyli, de hegyes, éles. Sakkban tart. Megérinthetném őket, olyan közel haladnak el. Megint megbizsergek a legszebbtől, a tökéletestől. Még egyszer mondom hollóhaját, tolvaj mosolyát, habos, fehér hálóingét, piros, lopott szandáljait, üres bugyellárisát. Egyéb most nem látszik, s ezt is a bicska védi. Érzem a burgundi vöröset a zöld sapkás, piros lajbis, stb. leheletében, aki keleti mintás, díszbőr papucsában szabadon lépked lefelé, miközben arája? babája? oldalbordája? tartja vissza a lépcsőfokon meg-megugró, szajrézott kelengyével tömött Mózeskosarat.

Ha rájuk fognám pisztolyomat, vajon akkor is ilyen feszélytelenül lépkednének-e? Ha tudnák, hogy életveszélyben jogom van fegyverhasználatra. Áruveszélyben persze nem. Attól tartok, a kettőt a bíróság nem hagyná összekeverni. Egyetlen ellenem valló tanú bajt hozhatna mindenkinek szemet szúró fejemre. És a táramban levő hat golyóval legjobb esetben is csak hat embert teríthetek le. Ennél pedig jóval több mozog a látható térben, beleértve az elárusítókat, kasszírnőket, akik adott esetben ellenem fordulhatnának. Ha a zöld sapkásra lőnék, azt mondanák:

– Üldözési mániás!

ha a hollóhajúra lőnék, azt mondanák:

– buzeráns!

ha a kasszába lőnék, azt mondanák:

– őrült!

ha összevissza lőnék, azt mondanák:

– közveszélyes őrült!

ha a tükörbe lőnék, azt mondanák:

– válságba sodródott a személyisége!

ha főbe lőném magamat, akkor meg sosem tudnám meg, hogy mit mondanak.

Mindezeket megfontolva nem lövök. Hagyom a fenébe a zöld sapkást, a hollóhajút egész szivárványos pereputtyukkal. Rengeteg homlokomat ráncolva követem botrányos szabad elvonulásukat. Mert közepes, belátó, törvénytisztelő ember vagyok. Persze ki kellene hívnom a rendőrséget, de nincs kedvem. Nincs kedvem visszamenni a furnérdarabkás nőkhöz sem. Inkább lebotorkálok az alagsori raktárba. Visszahajtom a tevét koponyám nem mérhető térségébe, hogy forgassa pálma nélkül, kék ég nélkül a malomkereket. Csak rájövök előbb-utóbb, miként lehet az állat sárgás szürkéjét megkülönböztetni a sivatagétól.

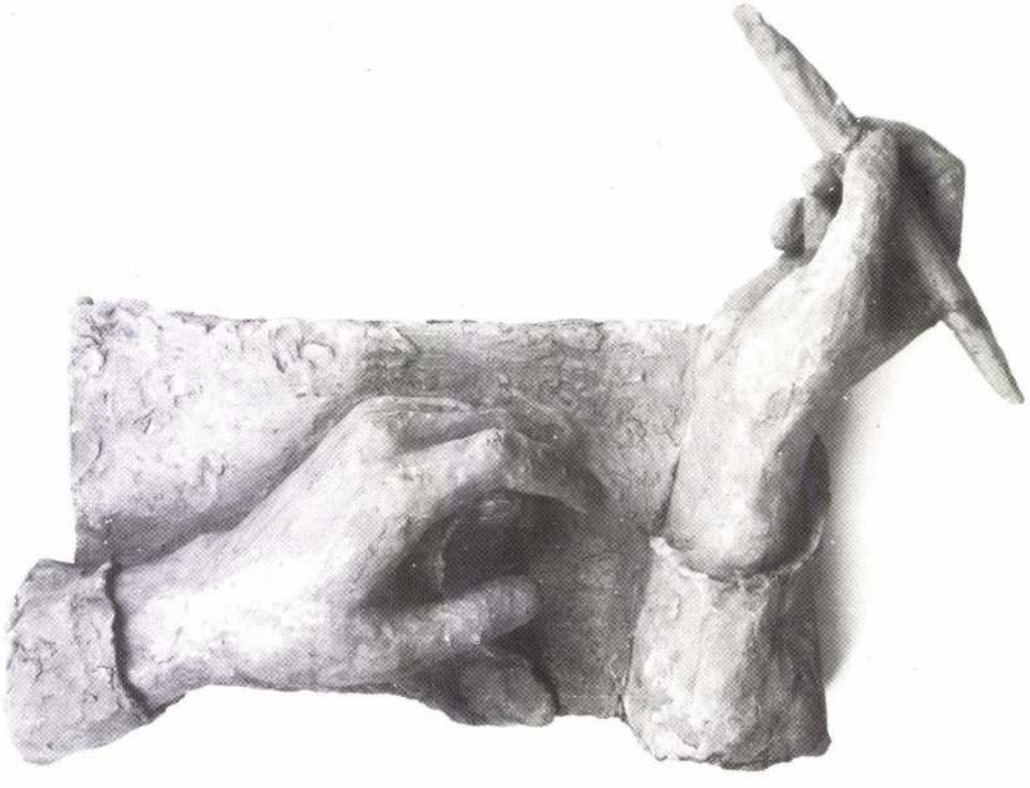

támogatást igényelnek. Ezekbe persze a vállalkozási tőke „nem vonul" be, legfeljebb akkor tenné, ha nemzeti kincseink és műtárgyaink legértékesebb darabjait külföldre vihetné.

A korábbiaknál jóval kevesebb kulturális célú pénzeszköz képződik újabban a *vállalatoknál* és *egyéb gazdálkodó szervezeteknél*. Ezek egy része nemcsak a keretében működő mozgalmak (ének-, tánc-, művészeti csoport) támogatását csökkenti, hanem – a szociális- és sportlétesítményekhez hasonló módon – művelődési létesítményeitől, mint pl. művelődési otthon, kultúrház, klub stb. igyekszik megválni, illetve azokat bérlemény formájában más célra hasznosítani, velük nyereséget termelni.

Megszűntek vagy beszűkültek a *társadalmi szervek és szervezetek* kulturális célú pénzügyi forrásai is, amelyek fejlesztési támogatást tettek lehetővé, vagy egyes rétegek számára kedvezményes részvételt, illetve jegyártámogatást biztosítottak. Elsősorban a szakszervezetek rendelkeztek e tekintetben jelentős pénzügyi forrásokkal. A kedvezmény-megszűnés elsősorban a bérből és fizetésből élők, a fiatalok és a nyugdíjasok kulturálódási lehetőségeit korlátozza, ami a nézőszám csökkenésében is jelentkezik.

A produkció-előállítás növekvő költségei és a művészeti intézmények által igénybevett szolgáltatási díjak nagymérvű emelkedése következtében elszürkül a megjelenítés (díszletek, jelmezek, kiállítások), szegényebbé válik a befogadási élmény. Kevesebben vásárolnak igényesebb képző- és iparművészeti alkotást. Visszaesett a közületek műtárgy-finanszírozása, mecénálási tevékenysége is. Ez a művészek széles rétegeinél foglalkozási és egzisztenciális válságot jelent. A művészek és intézmények egyre nagyobb köre próbál üzleti jellegű tevékenységgel (is) foglalkozni. (Könyv- és kultúrcikk-árusítás, hirdetés, reklám, hakni, giccs stb.). Megkezdődött az alapítványi támogatásért és a lehetséges sponzorok kegyeiért a versengés, ami néha már az adománygyűjtés vagy koldulás látszatát kelti. Az újonnan létesített alapítványok pénzügyi támogatási lehetőségei egyelőre még meglehetősen korlátozottak. A hitelszféra pedig a jelenlegi banki fedezet-biztosítási igény, a kamatok és a visszafizetési feltételek mellett – a szórakoztatóipart és a sajtót kivéve – a kultúra számára nem hozzáférhető.

A *kultúra területén* nálunk manapság *nagy a zűrzavar*. A jelentős nemzeti intézmények és a helyi illetve a még meglévő vállalati közművelődési szervezetek egész sora – részben anyagi erőforrások hiánya miatt – működési zavarokkal és fennmaradási gondokkal küzd. Ugyanakkor a nyereséggel kecsegtető területen élelmes vállalkozók és pénzes üzletemberek léptek akcióba, akik látványos módon igyekeznek – és nem is sikertelenül – kiaknázni a piacosodó kultúra konjunkturális lehetőségeit. Az állami szervek és szervezetek egyelőre tehetetlenek, az írók, művészek és az értelmiség kultúrát szerető rétegei pedig a kultúra magárahagyottságán és elárultatásán keseregnek. Ennek következményeként jelennek meg a tiltakozást és követeléseket tartalmazó nyilatkozatok a sajtóban, hangzanak el a rádióban és a televízióban. Ilyenek pl. az írók-költők segélykiáltása, a filmművészek felhívása a hazai filmgyártás védelmében, a művészek memoranduma a színházak megmentése érdekében. Művészeti alkotócsoportok tüntetést és nyilvános akciókat szerveznek a követelmény figyelmének felkeltése érdekében, mint pl. a képzőművészek utcai tüntetése, saját-könyv égetése, könyvesboltok jelképes elfoglalása stb. Az említettek és más hasonló kezdeményezések sem voltak azonban alkalmasak arra, hogy kellő visszhangot váltsanak ki, vagy pozitív fordulatot kényszerítsenek ki. A jelenségek azonban alátámasztják azt a megállapítást, hogy növekvő problémák jelentkeznek a kulturális életben.

A rendszerváltás és az átrendeződés a kulturális életben is napirendre került. Módosul és differenciálódik a közfelfogás az értékek megítélésében, változik a lakosság művelődési érdeklődése, átalakul a piaci jellegű kulturális kínálat, újszerű szórakozási-művelődési szokások honosodnak meg. A kialakuló irányzatok megítélésében, csakúgy mint a kultúra alapvető kérdéseiben, a közvélemény megosztott. Nem alakult ki a társadalom többségének vagy legalábbis jelentős részének törekvéseit tükröző nemzeti program. A politikai pártok és más mozgalmi csoportosulások a hatalomért illetve az abban való részesedésért folytatott harcban nem tudtak kellő figyelmet fordítani a kultúra kérdéseire. A parlamenti és a helyi közigazgatási választási küzdelemben sürgetőbbnek tűnő kérdések kerültek és kerülnek előtérbe. Jelszavakon és nagyvonalú elképzeléseken túlmutató koncepcióval illetve programmal a kormánykoalíció sem, de az ellenzéki pártok sem rendelkeznek.

Kormányzati körökben most a fő figyelmet az irányító szervek személyi és szervezeti kérdéseinek a megoldása és a hatáskörök tisztázása illetve megfogalmazása, továbbá az intézmények működésével kapcsolatos napi gondok megoldásának a segítése, azaz a folyamatosság biztosítása köti le. Politikai töltetű és konfliktus az oktatásügy – ezen belül az iskolarendszer, a felsőoktatás és a nyelvoktatás – reformja; az iskolai hitoktatás bevezetése körüli feszültségek oldása; a pedagógus-társadalom elégedetlenségének a levezetése, a nemzeti tömegkommunikációs médiák (Televízió, Rádió, MTI) felügyeletének és a sajtó irányításának a megoldása; végül, de nem utolsósorban a nemzetközi kulturális kapcsolatok átrendezése. Úgy tűnik, ezek a legsürgősebben rendezendő, halasztást nem tűrő problémák. Figyelembe kell venni, hogy ezeket – a nem kevés anyagi kiadással járó témákat – az ugyancsak feszítő gazdasági, szociális, egészségügyi, állam- és közbiztonsági problémák mellett, illetve azokkal egyidejűleg kellene megoldani. A kormánytól illetve a politikai pártoktól tehát nem lehet remélni, hogy a mindennapi gondok és sürgető problémák mellett, átfogó és távlatos programot adjanak a kultúra jövőjéről. A kultúra megújítása demokratikus, pluralista társadalomban nem is lehet egy párt vagy a kormány feladata; az ilyen rendszerekben nem is képzelhető el centrálisan irányított kulturális élet. A

művelődési és művészeti szféra ápolásában és felvirágoztatásában megosztják a tennivalókat a központi állami szervek, a helyi önkormányzatok, a művészeti alkotó közösségek és a lakosság különböző rétegei között. Tehát ha fel akarunk zárkózni Európához, akkor e téren is át kell venni a fejlett demokráciákban bevált elveket és normatív szabályokat. Ez azt jelenti, hogy a kormány biztosítja a kultúrának az alkotmányos állam által meghatározott és szabályozott jogi keretek közötti szabad működését és önálló fejlődését. Az állam tilalmakkal és adminisztratív korlátozással nem avatkozhat be a művészeti életbe, a politika illetve a politikai pártok pedig sem ideológiai sem világnézeti megfontolásból nem akadályozhatják az egyes művészeti stílusok és irányzatok érvényesülését, nem korlátozhatják az alkotók (írók, művészek) tevékenységét.

Az *európai értékrend* érvényesítése a kultúrában azt is jelenti, hogy az állam – mindaddig amíg a törvényes társadalmi rend alapjait nem támadják, nemcsak semleges (toleráns) a különböző művészeti irányzatokkal szemben, hanem anyagi erejéhez és lehetőségeihez képest támogatja a művészek és az alkotó közösségek tevékenységét, elősegíti a széles néprétegek kulturálódását. Így a kormány feladatának tekinti a kiemelkedő jelentőségű nemzeti közgyűjtemények fenntartását és gyarapítását illetve ilyenek létesítését, a műemlékek és műkincsek védelmét, anyagi támogatást és erkölcsi elismerést nyújt a kiemelkedő teljesítményekhez, továbbá ápolja az országok közötti kulturális együttműködést. Végül, de nem utolsósorban kormányzati feladat annak az elősegítése is, hogy a kulturális életben azok is részt vehessenek, akik anyagi vagy egyéb hátrányos helyzetük következtében erre rászorulnak.

A művészeti élet támogatásában és az intézmények fenntartásában fontos szerep jut a városi és egyéb települési önkormányzatoknak nem utolsósorban a vállalatoknak, intézményeknek és értelemszerűen magának a szolgáltatásokat igénybevevő lakosságnak. A kultúra tehát sokszektorúan és lépcsőzetesen működik. Ilyen elveken alapuló kulturális modell kiépítése lehet a feladat nálunk is. Ami a konkrét tartalmi kérdéseket és a szervezeti formákat illeti, azokat nem központi előírások, hanem a művészeti alkotók, az alulról szerveződő közösségek, a helyi közvélemény, a művészeti kritika és a közízlés alakítják illetve befolyásolhatják.

Kik lehetnek a kezdeményezői, a fáklyavivői a kultúra ilyen megújításának? Úgy tűnik, hogy az írástudók, azaz a tudomány és művészet kiemelkedő személyiségei, a művészek és progresszív csoportosulásaik, továbbá a művészetet befogadni és élvezni tudó közösség, ezen belül is elsősorban az értelmiség és a középrétegek. A nemzeti kultúra alakításában és művelésében résztvevők körébe beleértendőnek érzem a külföldön illetve a határainkon kívül élő magyarság tagjait is. A művelődésügy újjáalakításának részeként kell tekinteni a nevelés, az oktatás és a szakmai képzés megreformálását, a munkakultúra, a magatartáskultúra és a környezeti kultúra fejlesztését is. Ezek együttesen biztosíthatják a nemzet szellemi és erkölcsi emelkedését, ami nélkül nem lehetséges az anyagi gyarapodás és a jólét megteremtése.

Nem valószínű, hogy a következő években a gazdasági erőforrások átcsoportosítása eredményeként a kultúrális szféra fejlesztése és a kulturális tevékenység fellendülése megelőzheti a gazdasági élet és a szociális biztonság megszilárdítását; mindnyájunk kötelessége azonban annak elősegítése, hogy a kultúra fejlődésében jelentős lemaradás ne következzék be, illetve hogy hatalmi, politikai egyéb megfontolásokból a kultúra ne jusson ismét mostoha sorsra.

választása jelezte. Egyházi vezetők, főispán, irodalompolitikai potentátok mellett a legjellemzőbb a beválasztott írók névsora: Gárdonyi Géza, Kozma Andor, Kozma Ferenc, Lőrinczy György, Sajó Sándor. A továbbiakban azután az évi tagválasztások folyamatosan alakították a köri létszámot és a szakmai arányokat. A tagság az alapításhoz képest a harmincas évek közepére pontosan megduplázódott, de ez nem a nívó csökkenését jelentette, hanem a város és környéke értelmiségének bővülését és a művelt tudományszakok differenciálódását.

A köri élet rendje, a havi felolvasó ülések nyilvánosságot biztosítottak számukra, sőt gyakran sikert is, teljesítményük objektív értékéhez meglepőt is. Sok volt ezekben a megszólalásokban a helyi és az aktuális elem. Az irántuk megmutatkozó érdeklődésnek nem mellékes motívuma volt ez, és nem hátrányára a kör és ülése iránti érdeklődésnek. Viszont arra is volt példa, hogy a siker valódi teljesítményt honorált. Köztudomásúan kitűnő előadó volt, elnöki megnyitóival és verseivel egyaránt, Harsányi Lajos. Egyébként magát a „felolvasó ülést" sem kellett mindig szó szerint venni. Magvas témáról tartott szabad előadást például Kemény Kolumbán vagy Bognár Cecil. A harmincas évek második felétől elnökségi határozat értelmében egy-egy felolvasó ülés bevezetőjeként győri diákok Kisfaludy-, vagy az ülés témájához kapcsolódó egyéb verset mondtak.

A kör tevékenységének a város művelődése szempontjából meghatározó tagjai a szaktudományok művelői voltak. Egyetemi végzettségük mellett folyamatos önképzésük, külföldi tanulmányutak, Eötvös-kollégiumi múlt, pannonhalmi főiskolai tanárság voltak a kiemelkedő teljesítmények gyakori motívumai. Kezdetben az alapító tagság egyharmada pap volt, és teológus műveltséggel kalandoztak az irodalomtudomány vagy a történelem felé, a harmincas években önelvűen épülő tudományos életművek bontakoznak a városban. Az igazsághoz tartozik, hogy ezeknek a teljesítményeknek a létrejöttéhez a kör nem adott semmit, vagy jó esetben baráti buzdítást, és nem volt, valószínűleg nem is lehetett inspiráló közösség. Erre alkalmasabb lehetett egy tantestület, de a vidéki kutató jobbára emberileg is egyedül volt. Különösebb méricskélés nélkül hiányolhatjuk a tagságból az elméleti fizikus Holenda Barnabást, a gyakorlati fizikus Ferenczy Viktort és a botanikus Polgár Sándort.

A kör szakmai összetétele is változott. Az alapítók közt egyetlen muzsikus volt, de fele részben ő is történész, Vajda Emil. A harmincas években négyen képviselték a muzsikát: Borsiczky Oszkár, Hermann László, I'so Pál, Klempa Károly. Művészettörténész az induló csapatban nem volt, most Jankó László, Mihályi Ernő és Somogyi Antal is helyet kapott. Képviselete volt a nyelvészetnek és a lélektannak, és szembeötlő egy Győr történetén munkálkodó csoport szerveződése.

Ebből a csoportból nőtt ki a Győri Szemle munkatársi gárdája, és benne olyan jelentős életművek, mint az egyháztörténeti forrásoktól a várostörténetig elérkező Bedy Vincéé és Szabady Béláé, a győri művelődés német vonulatát feldolgozó Lám Frigyesé. Egy ideig köri elnök, a folyóirat alapító társszerkesztője, a város számára fontos budapesti és pécsi kapcsolatokat ápoló Gálos Rezső, vagy az urbanisztikai kutatásban kezdeményező Valló István, aki ezután, mint szerkesztő, fórumot nyit a lapban gazdasági és várospolitikai kérdéseknek is.

A tagságát életfogytiglanra választó irodalmi társaságok megöregedését az alapszabály biztosítja, és támadnak ellene a fiatalok. Így volt ez Szegeden és Debrecenben, és ismételten Győrött is. Az 1918-ban Ady nevével szervezkedőket még a tanácshatalom leintette, viszont megalakult egy másik 1936-ban, a Kovács Pál halála ötvenedik évfordulójára emlékezők körében. Az emlékezők is, a Kovács Pál Irodalmi és Közművelődési Társaság vezetői is a protestáns egyházak világi elöljárói közül kerültek ki, de felül tudtak emelkedni a felekezeti szemléleten. A Kisfaludy Irodalmi Körrel sem rivalizáltak, mert különbözőségeik lényegesebbek voltak az egyezéseknél. Fontos eltérés volt az ifjabb társaság nevében szereplő közművelődés és a fiatalok alapszabályban rögzített támogatása. A havi összejövetelek nem is szükségképpen önálló szellemi produktumok bemutatói voltak, és nem kizárólagosan a társulati tagság felvonulási terepe. Igen gyakran tematikus műsorokat szerveztek, vendégeket hívtak, és valamilyen címen szinte minden alkalommal szerepeltek azok a fiatalok, akik 1937-ben kiadták az Öten című antológiát: Bányász László, Dobai Béla, Kallós Erzsi, Matusz Gyula, Veöreös Miklós. Ugyanők kezdeményezték az Új Pannónia című folyóiratot, melynek öt vékonyka száma 1937-38-ban jelent meg, és szándéka szerint a Márciusi Front helyi szócsöve kívánt lenni. A Válasz íróit szerzői estre hívták Győrbe, és az a politikai fordulat sodorta el őket, amelynek nyitánya éppen a Darányi-féle győri program meghirdetése volt. A Kovács Pál Társaság sorsát pedig az pecsételte meg, ami erénye volt. Fiataljait az évtized végétől katonai behívások tizedelték, egyre nehezebb volt a havi összejövetelek megszervezése.

Mindkét irodalminak nevezett, de annál szélesebb mezőnyben tevékenykedő társasággal rokonítható a szabadegyetem, amely 1921-től működött a bencés gimnázium egy tanárának irányításával. Anyagilag a város támogatta, célja pedig előadássorozatokkal a középiskolát meghaladó, a legfrissebb tudományos eredményeket közlő ismeretterjesztés volt. A nyitó év első félévének anyaga egy-egy irodalmi, nyelvészeti, történelmi, filozófiai, kémiai, biológiai tárgyú előadássorozat volt. Érzékelhető, ez a program a középiskolai tantárgyak nyomvonalán haladt, az előadóik tanárok voltak. A harmincas években a már korábban kialakult és állandósult időbeosztás szerint 2-3 őszi és tavaszi hónapban heti két délután 2-2 órában tartott előadásokon korra, nemre, státusra tekintet nélkül vehettek részt az érdeklődők. Az órarend félévenként 10 témát tartalmazott, de most már igen szabatosan megfogalmazva. Ezek összeállítása gondos közvéleménykutatáson alapult. Továbbra is megmaradtak a középiskolai tantárgyak, de vagy új

eredmények vagy aktualitás kapcsán. Részletesen foglalkoztak a világpolitika nagy kérdéseinek történelmi, gazdasági, politikai hátterével. Feltűnő volt az orvosi–egészségügyi–pszichiátriai témák gazdagsága, és különféle vonatkozásokban került elő a sport. A modern képzőművészet és a film esztétikája mellett szó esett a mindennapi élet esztétikájáról és az egyes országrészek néprajzáról. A témák összessége mindenképpen tükrözi az érdeklődés differenciálódását és az ennek megfelelni tudók, most már túlnyomólag nem tanárok tevékenységét.

Ennek a pár gondolatnak és eseménynek a felvillantása jelzi, hogy a harmincas évek győri polgársága igényt tartott a szellemi táplálékra. A korszak nagypolitikai történései nem kedveztek a humán értékek ápolásának, mint ahogyan a második világégés utáni időszak sem. A szellemi szférának máig sem épült ki méltó intézményi háttere, de a helyi társadalom mikroszférája mindig is táplálta ennek az igényét, amelynek sorában igen becsületre méltóak ennek a kornak a törekvései.

CZIRAKI Lajos

Festő a panel-szigeten

Cziráki Lajosról

Még csak épp három éve, hogy Szász Endre fölfedezte magának a Cziráki- képeket, azt hívén: egy ismeretlen, fiatal mesterről van szó. Mert lehetséges-e, hogy még szakmai körök se tudjanak valakiről, aki ilyen tudással, egyéni világgal évtizedek óta a kortársunk?!

Már tudjuk: lehetséges.

Cziráki Lajos hetvennégy éves: s noha nyert festészeti díjakat a negyvenes években, öt éve pedig Munkácsy-díjat is kapott – kevesen ismerik őt. Pedig Győr például, ahol Cziráki él, büszkén mutogathatná Európa műértő vándorainak, utazóinak, hogy micsoda festője van! De nem ez történik. Cziráki mester jellegtelen lakótelepen, panel-szigeten él maga, magányosan, elsősorban e szó súlyosabb, lelki jelentése értelmében. Kis lakótelepi lakás a műterme, otthona: itt őrzi azokat a remek festményeket, amelyek – nem tudatosultan is – a város értékét, szépségét emelik, és az egész országét is, épp mert az Egész- Európa múltjához, jeleléhez tartoznak. És jövőjéhez, mivel jelentős és hiteles képek. „...Érthetőek, mondanivalójuk tömör és mai. Aki festette őket felvértezte magát mindazzal, amit az elődöktől tanulni lehetséges, mégsem jár senki lába nyomában: önálló világot teremtett. Tartalmas fantáziája rabul ejt, elbűvöl" – így szólt Szász Endre tudósítása.

Cziráki Lajos rejtőzködik-e, vagy a figyelem hiánya, a közömbösség rejti, rejtette el előlünk tüneményes munkásságát? – már mindegy. Nem voltak, nincsenek méltó barátai? Már hogyne volnának. Megbecsülendő írói tevékenységéből is sejthető, hogy kik ezek. Paul Valéry és Csehov, Dante és Avilai Szent Teréz, meg a Poverello. És mesterei?! Nemcsak Szőnyi István, hanem Giotto is, meg Van Gogh... És ihletője? A szorongás, a szorongattatások, az emberi szenvedés.

Meg az álom. Az asszociációk finom, mélységesen költői működése a festmények, rajzok, plasztikák sugallataiban. Mindez a bravúros fokon művelt mesterség, a forma fegyelmével. Cziráki lapszéli jegyzetül ifjúkorában írt szavait idézve: „a szavakba szorított szárnyalás mozdulatai talán akkor a legszebbek, ha kötelékeiket hordva szolgálják a gondolatot..."

Nos, ezt teszik az ő képei is. De kitől tanulta, amit tud? Kik hatottak rá? Szőnyi? Vagy Mathis, a festő... azaz Grünewald? Vagy Otto Dix? – már mindegy. Saját világa lélegzik ezeken a vallásos motívumok nélküli oltárképeken: a személyes áhítat szinte zeneként hat bennük, bizonyos nyelvi méltóság, szakrális elegancia van jelen e képek szelídségében. A sosem volt régi nyár, a napernyők, patakok, felsebzett fák; a sosem látottan is oly megkapóan ismerős és közeli alakok: ácsorgók, andalgók, távolodók, fűben heverők... „Belső látásunk támasztékai ezek a motívumok, amelyeket az álom története kínál. Mintha a preegzisztenciális lét kapuit nyitogatná egy ismeretlen kéz" – írta a festő és Valéry-t is idézi: szervezett ábrándok közt élünk. Majd megcsendít egy Roger Martin du Gardhoz szóló félmondatot is legutóbbi (A bizonytalanság kötelékei c.) esszéjében. Az író által annyire tisztelt abbé, Tolsztojról szólva mondja du Gard- nak: (s ezt a félmondatot Cziráki képét látva ámuló örömmel alkalmazzuk őreá magára is) – lám, „mire képes a művészetben a mértéktartás és az erő szövetsége!"

Czigány György

Cziráki Lajos: Családi emlék

Könyv Kárpátaljáról

Az eseményekben oly igen gazdag 1990-es esztendő utolsó napjainak, s talán az esztendőnek is egyik legszebb ajándéka *Szacsvay Imre, Szacsvay Péter* és *Legeza László* nagyméretű képeskönyve, a *Kárpátalja.* (Kiadta az OFFICINA NOVA Kiadó.) Az olvasót *dr. Ortutay Elemér* ungvári görögkatolikus lelkész igazítja el a történelmi Magyarország egykori szerves része „fényképező, háromszemű emberek" mintha csak turistaként járnák be ezt a világot, *mértéktartó szöveggel* mutatva be a könyvben annak szépségeit, földrajzi, növényi sajátosságát, várait, templomait, az itt élő néptöredékek művészetét –, ám mindezt nem tehetik meg anélkül, hogy megkerülhetnék az itt élő népek történelmét, a *magyar* [illegible] ták, ahogy az már szokásba jött ebben a században. De itt alakult meg a *magyar és rutén görögkatolikus egyház,* és annyi dúlás közben az egymásra hagyott, ritkán egymásra szabadított néptöredékek itt tanulták meg az *egymásra utaltság* igazságait.

„A gondosan lecsupaszított királykapu és a mellette

Munkatársunk jelenti Pozsonypüspökiből

A magyar polgármester változást akar

Humán beállítottságú műszaki embernek vallja magát *Pozsonypüspöki* új polgármestere. *Öt nyelven beszél* és nagyon megfontolja, hogy mit mond. Hobbija a *község történelme.* Választási kampánya során, ha csak tehette, romantikus lelkesedéssel ecsetelte a múltat. Ez leginkább a *régi püspökiekre volt hatással,* a község területén épült két fővárosi lakótelepen élők, az *ide vándoroltak* inkább érzik magukat *pozsonyinak,* mint püspökinek.

Püspöki – akkor még nem ragasztottak hozzá jelzőt – *Hunyadi Jánostól* kapott mezővárosi rangot, ezt az 1700-as évek végén *veszítette el.* A falut 1972-ben *csatolták hivatalosan is Pozsonyhoz.* Ahogy a város terjeszkedett, úgy épült fel Püspöki földjein két nagy lakótelep: *Homorúszög* és *Árokköz,* s ezek alkotják most, úgymond, „Nagy-Püspökit".

42 százalékos többség

E három település együtt választotta meg nemrég az önkormányzatot. A püspöki [illegible] nem fo- zalékos arány ellenére *mind a tíz önkormányzati tag magyar nemzetiségű.*

Se falu, se város

Amennyi *előnnyel* jár a város közelsége az őspüspökiek számára, annyi *hátránnyal* is. Amikor megkérdezem a keményen lokálpatrióta polgármesterétől, egyetért-e azzal, hogy Püspöki *csúnya, nincs igazi arca, amolyan se falu, se város,* fájdalommal ugyan, de egyetértőleg bólint. A fővárosi fejlesztés nemigen vette figyelembe a püspökiek érdekeit, *megjelentek a kockaházak,* a bennsőséges hangulatot adó sajátosságokból keyés maradt meg. Ezért is álmodik arról Nagy Vilmos, hogy valamilyen *egységet* kellene kialakítani, persze, nem urbanisztikailag! – Püspöki, Homorúszög és Árokköz között. Püspökinek pedig *visszaadni valamiről a régi varázsából.* Álmodik – mondtam –, mert ehhez talán *újabb 45 év és sok-sok pénz* is kellene.

Ami *nincs.* De talán lesz, *ha okosan gazdálkodnak* a község vagyonával. Ami

Szenteleky igézetében

A Szabadkai Népkör Budapesten

Szabadka főtere

Gyorsposta hozta a meghívót nemrég, amely szeretettel invitált barátaimmal együtt a *„Szenteleky Kornél regényíró tiszteletére rendezett „AKÁCOK ALATT" című zenés, irodalmi estre, melyen a Szabadkai Népkör együttese lép fel."* A meghívóból az is kitűnt, hogy az estet *dr. Szőllősy Vágó László* újvidéki újságíró kollégánk rendezi.

– Újságíró-rendező?

hetőségeinek titkaiba avatott be bennünket, akik ezen a dermesztő januárestén elmentünk a budapesti Nemzetközi Előkészítő Kollégium színháztermébe.

Szőllősy Vágó tanár úr egy rövid esszét olvasott fel, amelyben magyarázta vonzódását-kötődését Szenteleky Kornél *író, költő, műfordító, szociográfus* személyiségéhez és életművéhez. Miközben lassú pergéssel hulltak szavai, félszegen körbepislogtam: a teremben vajon hányan tudják, *ki is volt* ez a példamutató személyiség, aki a kisebbségi sorsban megtalálta mindig végtelenül fontos tennivalóit, írva-szerkesztve a *Kalangyát,* a *vajdasági Írást* és még annyi mást. A tanár úr esszéjéből aztán megtudhattuk, amit feltétlenül tudnunk kell erről a nagyszerű emberről. Most egy részletet közlünk vallomásos írás-

leky már hat évtizeddel ezelőtt felfigyelt, amelyek irodalmi megfogalmazására is vállalkozott. Akkor, amikor még fél milliónál is többen voltunk! Mert *azóta állandóan fogyunk, úgy tűnik megállíthatatlanul: harminc év alatt több mint százezerrel lettünk kevesebben.* És ki tudja, mit hoz az *idei népszámlálás?*

Pedig az alkotmány és a törvények *garantálják* a nemzetiségi jogainkat, éppen csak mi *nem élünk velük. Hagyjuk elnéptelenedni iskoláinkat, magunk akasztunk lakatot a könyvtárainkra, kultúrházainkra, nem söprűzzük ki a messziről jött hamis Krisztusokat és a magunk hamis prófétáit,* akik valamiféle mondvacsinált európaiságra hivatkozva *tönkreteszik színházainkat, művelődési intézményeinket...* Ha továbbra is így fogyatkozunk, néhány évtized múltán még a *fejfába rótt nevünket sem lesz, aki elolvassa.*

Összefogni

Szenteleky erre is megmutatia a kiutat: *„össze kell*

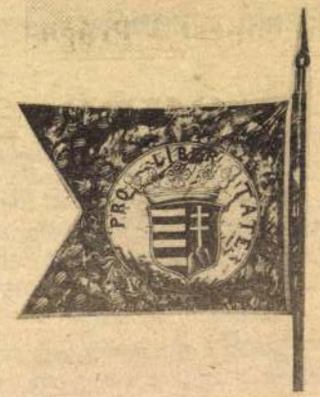

Mi magyarok

Ehelyütt ezután ezzel a zászlóemblémával jelentkezünk. A zászlófelirat latin nyelven tette közhírré nagyságos fejedelmünk hitvallását és programját. Akiről közismert, hogy miután *elvállalta* a szabadság és a haza ügyét, és felismerte cselekvési lehetőségeinek dimenzióit – *nem ismert alkut a nemzet sorskérdéseiben.* Bukása, politikai kivonulása a magyar történelemből éppen kétszáznyolcvan évvel ezelőtt fejeződött be.

Az akarata ellen megkötött *szatmári egyezményből* kitetszik, hogy *II. Rákóczi Ferenc* életvezetéséből jó ideig hiányzott az alkukészség, a rugalmasság, és ez *tartós nyomokat hagyott a magyar lelkialkaton, a közgondolkodáson.* A kétpólusú

AZ A MÁSIK...

Szöveg:
G. Szabó Mária

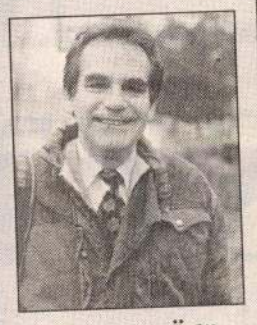

Fotó: *Szük Ödön*

* *„Higgyék el, roppant ellenszenves ember vagyok”*
* *Az igazság térdre kényszerít*

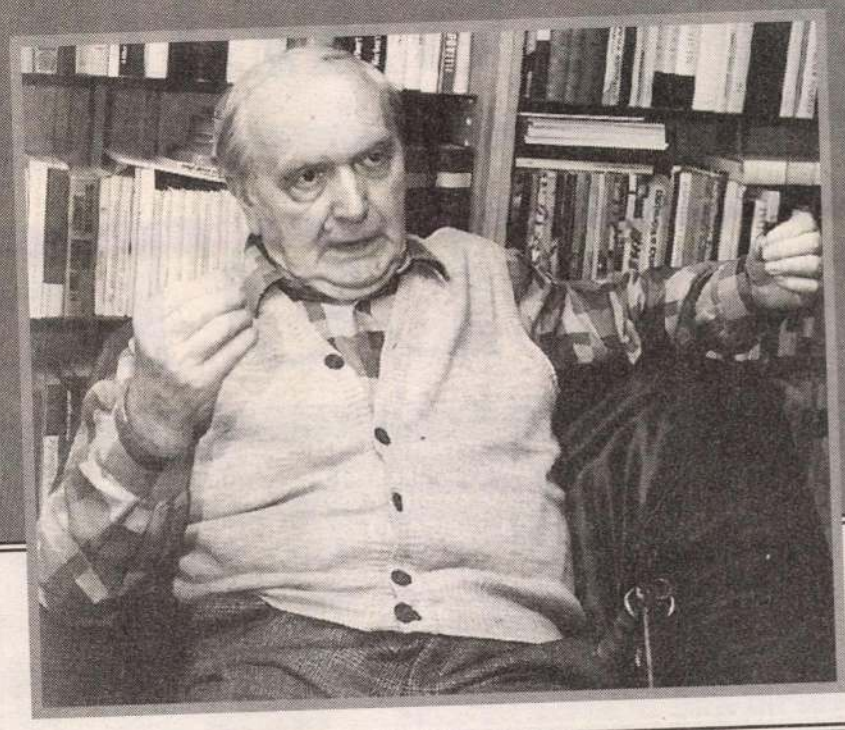

Ahol elakad a szó,

Félelem a magunkkal való találkozástól

KEZDŐDIK A KÉP

Két botra támaszkodva nyitja az ajtót.

– Ezzel, mióta?

– Másfél éve. Nincs nagy baj, csak könnyebb, ha velem a bot, átveszi a terhet a megkopott ízületektől.

– Segítsen, hány éves is?

– Hetvenhat. Úgy szoktam mondani, még emberformám van.

Hátradőlünk a fotelban, a mester éppen Kondor Katalint, Gerencsér Miklóst említi, mivel nemrég beszélt velük...

– Még ennyire nyitott a világra?

– Idejön hozzám. Kényszerhelyzet. Tizian kilencvenkilenc éves korában halt meg, ahhoz képest...

Cziráki Lajos festőművész-él vagyunk. Szobrok, képek, nyvek között, semmi sal-ng, semmi dísz, a szónak van ereje, hangulata.

– Most éppen mi a teher?

– A vívódásaim. Önmagam elől nem tudok elszökni, pedig az emberek félnek önmagukkal találkozni. Ezt én kiküszöböltem.

– Ezt a félelmet?

– A félelmet. Csak az ökörnek nincsenek problémái, idézem Prohászka Ottokártól. Ha az ember felelősséggel akar élni, az vívódással, konfliktusokkal jár, néha önmagával is szembeszegül.

– Most éppen miért?

– Nehéz kérdés. De megpróbálom. Nem vagyok úgynevezett átlagos ember, sőt, van akinek kellemetlen. De kell ezzel törődnöm? Az újságírókat félve tisztelem, irtózom mindenféle sematizmustól. És időskoromban is megvan bennem az igény, hogy állandó kontrollban éljek, tudom, hogy kihez mérjem magam, kihez kell igazodnom.

– Műhely? A folyóiratra gondolok, ahol lehetőséget kap ma is, hogy a festőből az írót bizonyítsa.

– Megpróbálom érinteni. Elég egy visszhang, a legutóbbi írás, vitát provokálok önmagammal. Mert a drapéria nemcsak rejt valamit, kérem nézzenek a képre, hanem a rapériák is önálló életet él-k, az egyik éppen mozdul-észült, amikor ártatlan tét lándzsával átszúr-

értik?

akarom meghódíta-aki akar, kapasz-bbe a szférába. De ez olyan szürrealizmus, aminek létjogosultsága van.

– A kora és a szenvedélye ellentmond egymásnak...

– Nincs megnyugvás. Nyugtalanok a képeim, nyugtalanságot idézek elő. Feszültség nélkül nincs kép.

– Tulajdonképpen tanárnak készült.

– Ezt már sokszor megírták. Balkézről elvégeztem hozzá, amit kell, kényszerpálya lett, alapvetően arra volt jó a tanári pálya, hogy gőgös természetemet megalázzák.

– Gőg, nagyravágyás, ez mind a Cziráki Lajos?

– Mind. Alázat útján jutunk el az igazsághoz, az igazság pedig térdre kényszerít bennünket, ott nincs a gőgnek helye. Nem álszent megnyilatkozások ezek, higgyék el, roppant ellenszenves ember vagyok. Különben úgy élek, mint a remete. Hozza a postás a nyugdíjat, azt mondja, nem is tudtam, hogy maga festő, így, hogy festő, láttam magát a televízióban... Szóval ilyesmik. Nem hiányzik a világ. Annyi élményanyagom van, élek belőlük.

– Visszakérdezek. Lehet? Mert én a nagy művészeket tisztelem félve, hol kezdődik az irodalom?

– Ahol elakad a szó, kezdődik a kép és fordítva. Ugyanaz vagyok, nem a másik, ha írok, ha festek. Éjszaka eszembe jut egy kötőszó, egy jobb, föl kell kelnem kijavítani. Mert a sablonszöveget megírja más helyettem. Sajnos ezzel nem megyek sokra...

– Írt vagy festett először?

– Minden egy tőről fakad. Szenvedélyesen szerettem olvasni, néha túl komoly dolgokba kaptam bele, ez mind menekvés volt. És szerencsém, hogy fölvettek a Képzőművészeti Főiskolára. Azt mondogattam édesanyámnak, ha nem vesznek fel, író leszek. És Budapesten éltem a legsötétebb éveimet is, megismertem az alvilágot, de voltam francia hadifogoly... Szóval bonyolult egy fickó vagyok. A tavalyi kiállításomon, komoly összegzése a munkáimnak, megköszöntem a segítséget azoknak is, aki öt-tíz évvel ezelőtt támogattak, mert én azt az embert becsülöm, aki velem jót tett. A Munkácsy-díjamat a Kádár-korszak adta, és írtózom a sematikus ítélkezésektől, soha semmiféle pártnak nem voltam tagja, nem is leszek. A Műhelyben az Útkereső című írásommal mutatkoztam be.

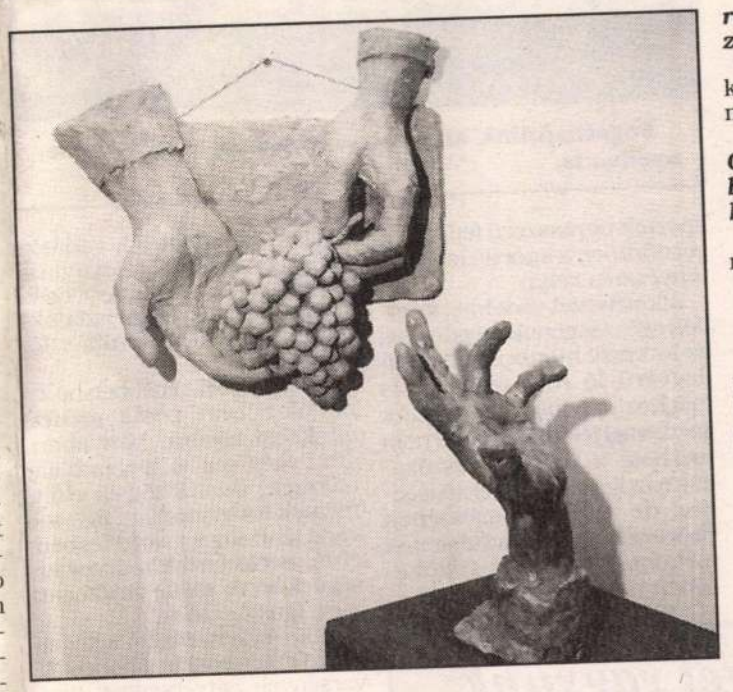

– Most ismét érik valami?

– Esszék, van vagy kétszáz oldal. Ki foglalkozik vele? Hova menjek? Mint Noé, amikor ragyogó napsütésben építette a bárkáját a hegyen. Csak tűzött a nap, és Noé válaszolt a tűző napon: az úr azt mondta, építsek bárkát és én építek. Igaza lett.

– Mi válthat ki íráskényszert?

– Nagyképűen hangzik, de önmagam bonyolultsága. Olyan dolgok történtek velem, ami egyszerűen csoda. Ezeket hordozom, átélem, azzal a felelősséggel...

– Azt mondta, ahol elakad a szó, kezdődik a kép. És a szobor?

– Szobrász is akartam lenni.

– Mindenképpen kifejezési módot keresett.

– A szobor lényegében térben való rajzolás. Ötvenötben csináltam tizennégy stációt a pápai nagytemplomban.

– Ötvenötben?

– Balatonszemesen is van stációm, ezeket úgy csináltam, hogy szüneteltettem a festést.

– Szemüveg nélkül fest, rajzol és nem remeg a keze.

– Ez mind ajándék. Érzékenyebb vagyok a színekre, mint húsz évvel ezelőtt.

– A szobrokat nézem. Csaknem mind és mindenben kezek, kezek, miért a kezek?

– Egy kézben minden benne van.

– Korán fekszik?

– Későn.

– Későn kel?

– Korán. Az idő nagyon fontos tényező az ember életében, és nem hiszem, hogy a művészi alkotáshoz deliriumban kell lenni.

– Mivel kezdi a napot?

– Ez magánügy.

– Unokákra kérdezhetek?

– Már kettő. A kislányomat nagyon szeretem, az élet maga egy csodálatos dolog. Egy nagy realitás és kötelesség. Kaptunk bizonyos képességeket, ajándékot, és azzal valamit kezdeni kell.

– Egyszer is gondolt arra, hogy ilyen gazdag életútja lehet?

– Én azt nagyon jól tudom, hogy el kell menni a világból ahhoz, hogy sok minden jót mondhassanak. De nagyon kell a siker, különben nem lehet kibírni az életet. Sokszor voltam kétségbeejtő helyzetben.

– Már minden rendben van.

– Tele kudarccal az életem. Én például ragaszkodom Dürerhez, az európai művészetnek azt az oldalát akarom megvalósítani, ami ebből következik... Tehetségtelen emberek összefognak, ezekkel vitatkozni nekem már nincs időm. Kegyetlen harc. Nem adatik meg a magaslat, ahonnan az ember mosolyogva nézhetné a torzulásokat, sajnos bent kell lennem. Nekem nem kell Európa, de kell Dürer és a többi...

– Gyorsan égeti önmagát.

– Csak most. Eszembe jutottak dolgok, hol keressek vigasztalást? Itt élek, ebben a csendben...

Két bottal kikísér bennünket, vele hátramarad a csend. Meg az is, ami szép és igaz.

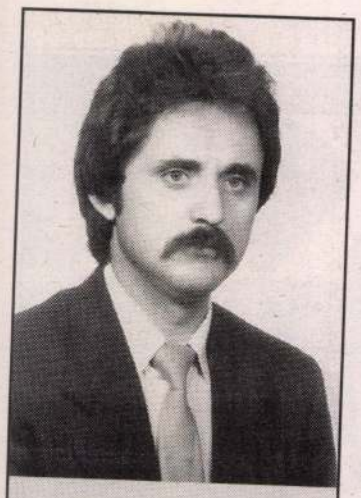

Gulyás László intézeti mérnök

EZÜSTKALÁSZOS GAZDATANFOLYAM
LÓTENYÉSZTÉS I.

F blokk:
Állattenyésztés, hizlalás, takarmányozás

ELŐSZÓ HELYETT:

**„Ország, melly fekvésére, éghajlatára,
termékére és nemzeti lelkére nézve jó lovakat nevelni,
Magyar Országnál különb nincs
és hogy csak magunkon áll ezen tárgyat
olly virágzásba hozni
és valaha olly gyümölcsözésre vinni:
hogy a Világ minden vásárait lovainkkal elboríthassuk
és hogy a Magyar Ló mindenütt igazságos és megérdemelt
Elsőséget nyerjen..."**

Széchenyi István: Lovakrul, 1828.

A ló közel 6 ezer éve társa az embernek. Háziasítása forradalmi változást hozott az ember életében. Amikor a lovat az igázott szarvasmarha helyére járomba fogták, gyökeresen megváltozott az emberi élet. Az ember nagyobb távolságokra tudott eljutni, és így rendkívüli mértékben fellendült a kereskedelem, a gazdaság, a kultúra. Az újabb korszakot a lovas, nomád népek népvándorlásai jelentették. A hunok, az avarok, a magyarok, a mongolok hadjáratai átrajzolták Eurázsia térképét és át- és átírták történelmét. A hadjáratok küzdelmeiben a ló minősége, teljesítőképessége döntő volt, amely meghatározta a csaták eredményét és egy-egy nép jövőjét.

Az autó felváltotta a lovat a közlekedésben, a korszerű technika pedig a könnyűlovasságot. A traktor a mezőgazdaságból szorította ki a lovat. A pesszimisták már-már teljesen „leírták", de az ember nem lett hűtlen a hűségesnek bizonyult társához a lóhoz, és azt a pihenésének, kikapcsolódásának, szabadideje hasznos és egészséges eltöltésének társává tette. A lovassportok ugrásszerű fejlődésével döntően a sportló lett a lótenyésztés célja.

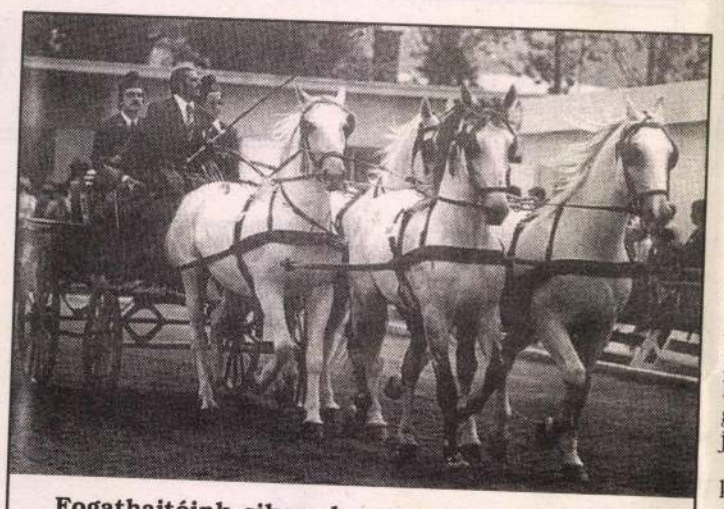

Fogathajtóink sikerrel szerepelnek a világversenyeken is.

A környezet védelme, az erdők egészségének megőrzése, az intenzív hústermelés a hidegvérű ló reneszánszát is meghozta. A lótenyésztésünk gazdasági jelentősége ma nem mérhető a korábbi évszázadokban kialakult jelentőségéhez, de az ember egészének védelmében, szabadidejének tartalmas, egészséges eltöltésében nagy szerepet kap.

Lovas nemzet vagyunk

Magyarország – történelme, hagyományai, sikerei, eredményei révén – Európában ma is lovas népként ismert. Idegenforgalmunkban a ló nagy jelentőségű. Fontos gazdasági érdek, hogy ezt a jó hírnevünket megőrizzük, továbbá, hogy a magyar ló iránti külföldi keresletet magas színvonalon tudjuk kielégíteni.

Hazánk lóállománya az 1935. évihez (886 ezer db) képest napjainkra alig több, mint 70 ezer darabra csökkent. A fedeztetett kancalétszámhoz (kb. 18 ezer) képest rendkívül kevés (44–46 százalék) a megszületett csikók száma. A létszámnál, amelyet legalább szinten lehetne tartani, sokkal fontosabb az állomány minőségének javítása. A következő időszakban, a megalakult fajtaegyesületek hozzáértő, áldozatos, szorgalmas munkájának hatására lóállományunk minősége várhatóan javulni fog, amelyet bizonyítanak a már rendszeresen megtartott tenyészszemlék eredményei is.

HÉTVÉGI KISALFÖLD
Ezüstkalászos Gazdatanfolyam
54. RÉSZ

A ló használata

A lovat a következő fontosabb célokra használja az ember:

1. Hátaslóként a legfontosabb alkalmazási területek a következők: túra- és sétalovaglás, szolgálati ló, vadászlovaglás, gyógyító lovaglás, gyermekek lovagoltatása, cowboy ló, rodeók-bikaviadalokbemutatók lova, málhás ló, cirkuszi ló, stb.

2. Fogatban, régebben használták a lovat: posta- és tűzoltókocsi, lóvasút, bányában, stb.: még ma is használják: fiákerek, konfliskocsik előtt, fogatos turizmusban, fogatos vadászatban a cserkelésben, erdészetekben faközelítéshez, söröskocsik előtt, futófogatban, igásfogatban.

3. Lóversenyzéskor a következő versenyeken: galopp sík-versenyek, gátversenyek, akadályversenyek, ügetőversenyek, poroszkaversenyek.

4. Lovassport területén: díjlovaglás, ugratás, military, fogathajtás, lovastorna, távlovaglás, póniversenyek, lovaspóló.

5. Egyéb célra: magasiskola, lovasjátékok, parádék, cirkuszi szabadidomítás, hústermelés, tejtermelés, szérumtermelés.

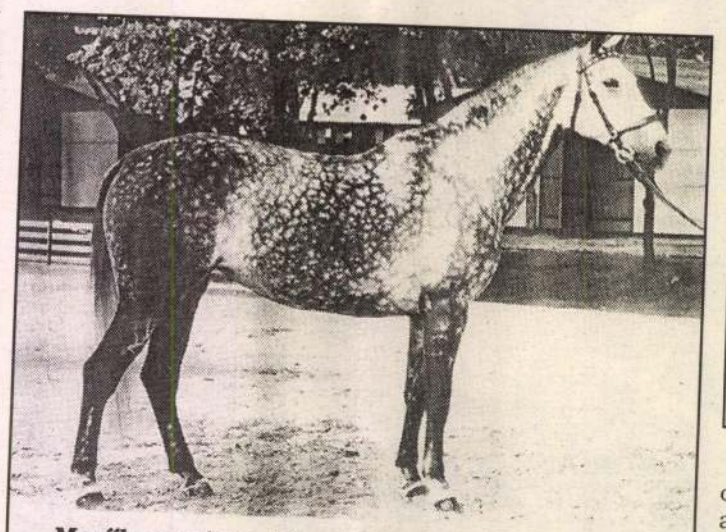

Mezőhegyesi sportló, amely nyitott szintetikus fajnak számít.

Tenyésztési módszerek és eljárások

Két alapvető tenyésztési eljárást különböztetünk meg: a fajtatiszta tenyésztést és a keresztezést.

1. Fajtatiszta tenyésztés

Ez a módszer általános a lótenyésztés gyakorlatában. A fajták kitenyésztésekor különböző fajtákkal dolgoztak, utána azonban a kialakult fajtát többnyire önmagában tenyésztik tovább.

A fajtatiszta tenyésztés módszerei:

– Rokontenyésztés: Rokontenyésztésről akkor beszélünk, ha rokonokat párosítunk. A legnevezetesebb lófajták (angol telivér, lipicai, nóniusz) így jöttek létre.

– Vonaltenyésztés: A klasszikus genetikai értelmezés szerint vonaltenyésztésről akkor beszélünk, ha egy-egy kitűnő tenyészállattal úgy hozzuk rokonságba több generáción keresztül utódait, hogy más ősök ne legyenek rokonságban, tehát a vonal a vonalalapítóra rokon tenyésztett állatok csoportját jelenti. A genealógiai értelemben vett vonal csupán a távoli apai leszármazást jelenti (pl.: angol telivér Byerly Turk vonala, vagy a nóniusz A, B, C és D vonalai). A tenyészvonal csupán néhány generáción keresztül kialakított genealógiai vonal, melynek értékét szakszerű párosítással tartanák fenn (pl.: Gidrán I. vagy IV. vonala).

2. Keresztezések

A keresztezést abból a célból folytatja a tenyésztő, hogy az egymástól különböző állományok jó tulajdonságait egyesítse, vagy a heterózishatást kihasználja.

– Vérfrissítés: Vérfrissítő keresztezésről akkor beszélünk, ha több generáción keresztül folytatott beltenyésztés után a fajtán belül használunk fel az adott populációval nem rokon egyedeket tenyésztésre (pl.: lipicai).

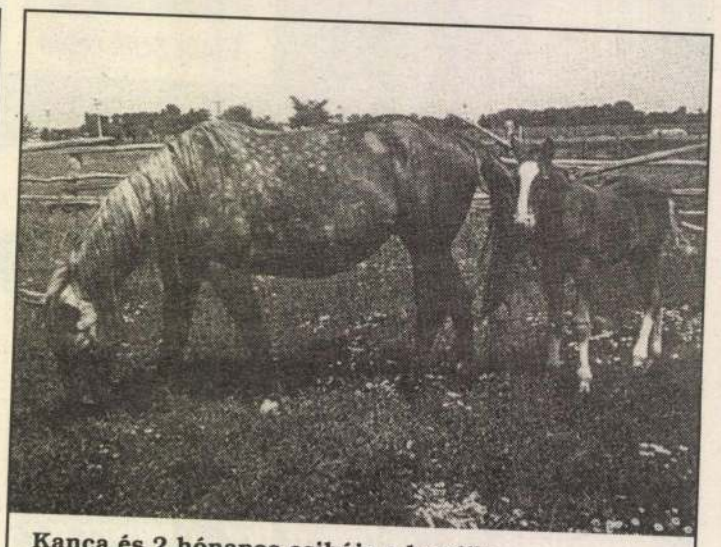

Kanca és 2 hónapos csikója a legelőn.

– Cseppvérkeresztezés: Cseppvérkeresztezésről akkor beszélünk, ha egy alkalommal használunk idegen fajtához tartozó állatot valamilyen tulajdonság behozására. Általában minőségi tulajdonságok esetén van ennek az eljárásnak haszna, mert egyébként mivel nem ismételjük, a jó tulajdonságok nemzedékről nemzedékre csökkennek. (Pl.: magyar félvér fajtában a hannoveri fakó mén (Gergő) alkalmazása, vagy az eldurvult nóniuszállomány angol telivér ménekkel történő nemesítése.)

– Fajtaátalakító keresztezés: Ezt az eljárást akkor alkalmazzuk, ha egy helyi fajta helyett valamilyen idegenben élő új fajtát akarunk meghonosítani és nincs módunk arra, hogy kellő létszámban importáljuk, és így csak méneket hozunk be keresztezés céljából. Ekkor az első (F1) és a további (R1, R2, ... stb.) nemzedékekre is a nemesítő fajta ménjeit használjuk addig, amíg gyakorlatilag az idegen fajtával egyenértékű állományunk nem lesz. Ma úgy tartjuk, hogy a külső forma tekintetében 3–4 nemzedék (87, 50–93, 75 százalék) elegendő ehhez, 5–6 nemzedék pedig tökéletesen átalakítja a fajtát (pl.: magyar hidegvérű x francia hidegvérű fajták).

– Új fajtát előállító keresztezés: Az új fajta előállításához több évtized és néhány fajta szükséges. Gyakorlatilag majdnem minden hazai fajtánk keresztezés útján jött létre és többé-kevésbé szintetikus fajtának tekinthető (pl.: a mezőhegyesi nóniusz, vagy a mezőhegyesi sportló).

– Haszonállat-előállító keresztezés: A keresztezés célja, hogy az utód a célnak megfelelő teljesítőképességű legyen, amelyet tenyészállatként nem vagy csak átmenetileg használnak.

– Közvetlen haszonállat-előállító keresztezés: A fajta x B fajta (pl.: nóniusz x angol telivér).

– Közvetett haszonállat-előállító keresztezés, mely lehet:

– váltogató keresztezés A x B = AB x A ... x B ... x A

– rotációs keresztezés A x B = AB x C x ... A ... x B ... x C

– kombinált fajhibrid-előállítás (pl.: hidegvérű x melegvérű = F1 x szamár = öszvér).

A ló szaporítása

A kanca ivari működését döntően befolyásolja a tartási mód és az éghajlat. A mérsékelt égöv alatt általában II–IV. hónaptól VIII–XI. hónapig rendszeres a kanca ivarzása, így a lovat szezonálisan poliösztruszos fajnak is nevezik. Európában a fogamzási képesség májusban a legnagyobb, a fedeztetési idény ezért hazánkban márciustól júniusig tart.

A kanca ivarzását sárlásnak nevezzük. Az ivari ciklus hossza (19–23), átlagosan 21 nap, melytől jelentős eltérések is lehetnek a szezontól, a fajtától, a kondíciótól, a laktációtól és az egyedtől függően.

Az ivarciklus szakaszai:

– előivarzás (proösztrusz)	**kb. 1,5–2 nap**
– valódi ivarzás (ösztrusz)	**kb. 5–6 nap**
– utóivarzás (metösztrusz)	**kb. 1,5–2 nap**
– ivarzási időköz (diösztrusz)	**kb. 11–13 nap**

A sárlás (ivarzás) az ivari ciklusnak az az időszaka, amikor a kanca tűri a mén közeledését (próbáltatás) és a fedezést. A sírlás tartama átlagosan 5,3 nap, amelyet számos tényező (évszak, mérséklet, fény, fajta, ellés ideje, tartás, tanyozás, munka, mozgás közelsége, stb.) befolyásolhat.

CZIRÁKY. Lajos

Ember Mária: Barcsay Jenő, Joachim John, Csirákai Lajos művei. = MN XLVII. évf. 74. sz. 1984. márc. 28. 7. p.

Bp. MNG, Barcsay J.
Bp. NDK Centrum, Joachim John festő } 1984
Bp. Csók Galéria, Csirákai Lajos

The Roman House
Roman Towns
Roman Family Life
Folder of supplementary material
(covering the above 3 titles)
Roman Sport and Entertainment
The Roman Army
Roman Trade and Travel
Roman Religion
Roman Technology and Crafts

In preparation
Roman Farming and Country Life
Roman Archaeology

ASPECTS OF GREEK LIFE
edited by Kenneth and Valerie McLeish

The Greek Theatre
Mycenae

Cziráki Lajos kiállítása Győrött

1029

CZIRAKI Lajos

Igazi érzelmeket lobbantó esemény a Pápáról elvándorolt festőművész, *Cziráki Lajos* győri kiállítása. A „szokatlan" jelző többszörösen helyénvaló a méltató tudósításban. Már az is meglepetés, hogy végre tömeget mozdított ki közönyös nyugalmából a tárlat. Csontos hagyományokat tört meg a képekhez illő barokk kamaramuzsika, amely helyettesítette az okoskodó megnyitót. S rilláí, csembalón zizegő akkordjai, a fuvola simulékony dala később aláfestette a műélvezés pillanatait is. Közben pedig megszólalt a festő, hogy frappáns idézetekkel jellemezze „gyötrelmek árán" született műveit, felvillantva szellemiségének tájékozódási pontjait.

Szokatlan a katalógus is. A reprodukált műveket kis remeklések kísérik – a festő reflexiói, – nem magyarázva, inkább fokozva a rejtélyt. Előszó sincs! Helyette önvallomásaiból kiemelt részletek adnak hihetetlenül tömör pályaképet, s nyitnak ablakot a képekre. E feljegyzésekben olvassuk, hogy *„a pápai évek önsanyargató anyaggyűjtése, ... a kisvárosi magányban készült rajztanulmányok ... alapját képezik a későbbi festményeknek"*. A tárlat, amely említetlenül is a hatvanöt éves festőt ünnepli, egyértelműen bizonyít. Rendre felismerjük – átírva, új összefüggések közé szőve, – a rogyadozó malmokat, az Öreghegy szelíd lejtőit, az „ellopott" Tapolca tisztaságát, a Szélesvíz fák között csillogó tükörcserepeit, az eperfasorokat, bürüket, kisvárosi lugasokat, eget szúró büszke nyárfákat. S vissza-visszatérőn az „örök köteléket" jelentő édesanya kendős, töpörödött alakját.

Természetesen Cziráki motívum- és jelképkészlete ennél jóval többet ölel fel. Pápát 1959-ben hagyta el, s az új lakhely – Győr –, a később felfedezett Balaton végtelenül gazdagította festményeit, a valóság és álomvilág határait feloldó, látomássá alakító képzeletét. Ám, az emlékek mélyen ülnek lelkében, a távolodó időben „legendává" szelídülve élednek újjá. A „szíves zarándoklatok" eredménytelenek, a motívumok elpusztultak, halottak szegélyezik az utat. Képekben élnek tovább, lilás vörösek, olajos zöldek feszültségei között egyensúlyozva, libegve vagy apró színes cipőkben suhanva, fehér álomhajókon, kormányos nélkül bolyongó bárkán ringatózva távoli kikötők felé.

Ötven új képe bizonyítja, hogy Cziráki Lajos ritka következetességgel halad útján, sajátos festői-emberi világot teremtve a vásznon. Alakjait a jelenből, a múltból választja. A kalapos-fátylas légies nők egyenesen az előző századból merülnek fel. Joggal vélhette úgy valaki, hogy képeit utolérte az idő, a nosztalgiaáramlat. Csakhogy e festő nem a merengést, a múltidézést szolgálja. Áttételek során megfejthető művei nagyon is jelen idejű tartalmat hordoznak. A falakkal elválasztott világokemberek, a bezártság érzését erősítve lelakatolt kapuk, a felemelkedő emberi akaratot „karóba húzó" erőszak, az úttalan-céltalan bolyongás, a „nyájszellem" számtalan megnyilvánulása, a szabadságszi-get körbefutó korlátai nagyon is mai valóságból fakadó gondok. Jogos félelmek, aggodalmak, a pusztulás lázképei öltenek testet festményein. Nem tiltakozást, csupán a gondolkodás kényszerét továbbítják, olyan hőfokon, erkölcsi meggyőződéssel, mint kevesen hazai piktúránkban.

Salamon Nándor

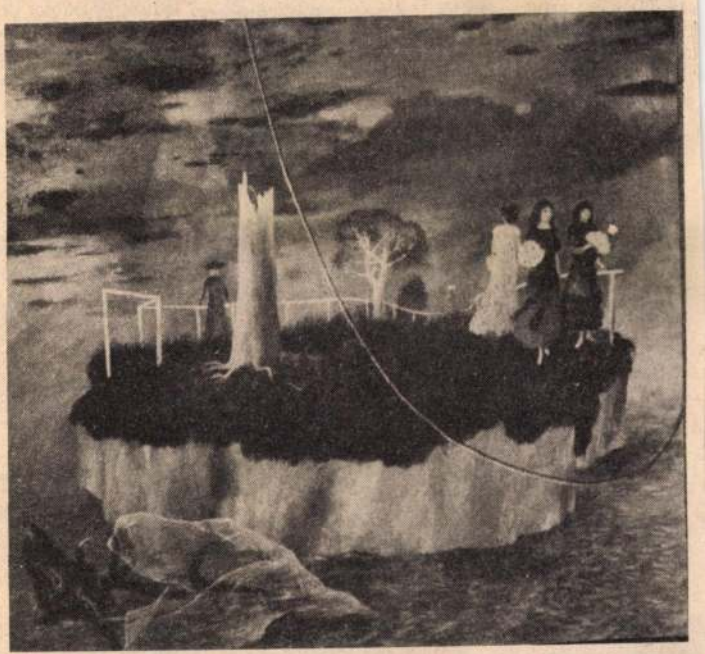

Asszonyok a szigeten.

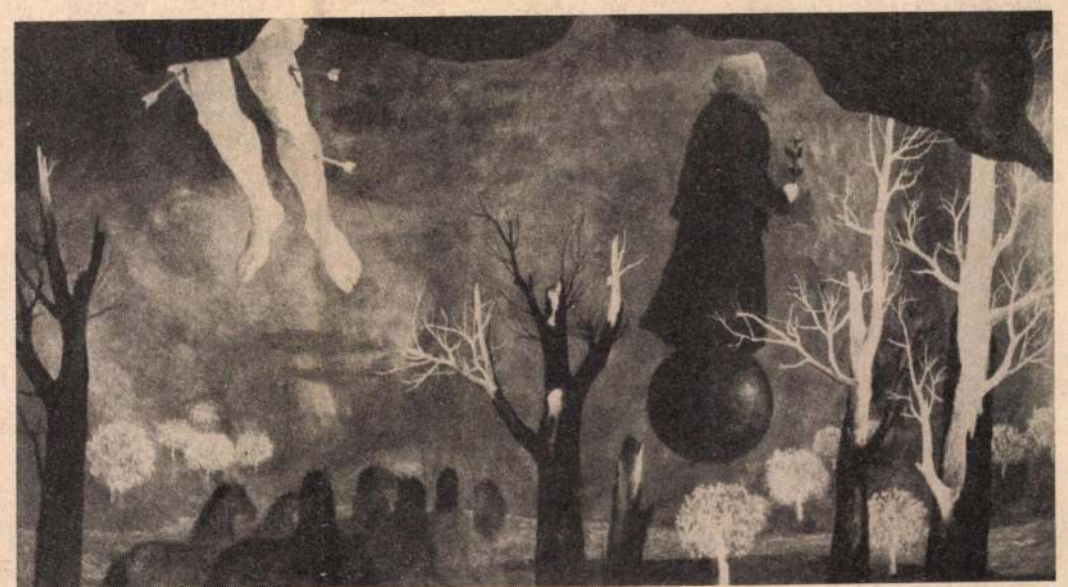

Legenda.

Fotó: Z. Szabó László

pontjában 2 szoba, os OTP öröklakás P átvállalással el- Béke u. 12. IV. 15. 7. Érdeklődni: 18 és hétvégén egész

IE-s S 100 Skoda lejárt műszakival olcsón eladó. Érdeklődni: 14 óra után. Hartl, Fűzfőgyártelep, Gagarin u. 8.

Garázs kiadó decembertől 3 hónapra. Veszprém, Céhház u. 4. Ohegyi.

8 hónapos Jawa Mustang újszerű állapotban, olcsón eladó. Takácsi, Rákóczi u. 33.

RK—02-es kerti kisgép, teljes felszereléssel eladó. Érdeklődni: Hadnagy, Révfülöp, Kossuth u. 38.

1984-ig műszakizott Wartburg eladó. Berhida, Lakath u. 13.

ZJ-s rendszámú Skoda friss műszakival eladó. Szentgál, Zalka tér 17.

RS—09-es traktor + egy motor eladó. Pula, Fő u. 65.

UF-es 1200-as Zsiguli eladó friss műszakival. Érdeklődni: Németh István, Sümeg, Petőfi u. 47/4.

PA-s Trabant Speciál eladó. Érdeklődni: Ajka, Nefelejcs u. 63.

Bálint László, Veszprém Cserhát 5/A.

Gyermek szekrénysor eladó. Érdeklődni 17 óra után. Kozma, Veszprém, Május 1. u. 3. fsz.

2 darab 180 kg-os sertés eladó. Répási, Gyulafirátót, Dózsa Gy. u. 9.

NUTRIA NYÚZÁST nagyban is vállalok. Barabásné, Hajmáskér.

Jó állapotban lévő bontott cserépkályhát vennék. Levélcím: Balatonfüred, Szamuely u. 15.

Betonkeverő eladó. Veszprém, Kodály Z. u. 1. sz.

A Veszprém Vidéki Horgász Egyesület értesíti a tagokat, hogy FOGÁSINAPLÓ-t a következő címre kell küldeni: MÁTRAI JÓZSEF 8200. Veszprém, Zrínyi M. u. 19.

Szegváry festmények eladók. Veszprém, Koltói A. u. 5/G.

gondja? Ne tö
forduljon hozzán
MATEMATIKÁBO
ben folyamatos
korrepetálást,
feladatok, tétel
sát, középiskola
érettségire, felv
való felkészítés
jellegű matemat
ja van, segíte
gyermekének.
magántanár, Ve
János u. 12.
mellett.

MENNYEZETBU
tartó, antik és
véttel is megre
József műanyag
ternél. Pécs,
út 21. (Mecs
11-188. Kérjen prospektust.

Kéttűágyas Neumann és Brother kötőgépek eladók. Érdeklődni: Várpalota, Bezerédi út 30. (Loncsos-felső).

Gáztűzhely palackkal és új Tarján szeneskályha eladó. Veszprém, Koltói u. 11/J. Goreczky.

1982 DEC 8

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1091 BUDAPEST, IX., DÉLI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MAHIR
MTI SAJTÓFIGYELŐ

ALBRECHT BOLDIZSÁRNÉ

született: Ponstein Teréz temetésén részt vettek, sirjára koszorút, virágot helyeztek. Részvétükkel fájdalmunkat enyhiteni igyekeztek. Külön köszönetet mondunk az Erőmű szénszállítási brigádjának. Gyászoló család, Ajka.

dió és a televíziók mai műsora

6 9.30: Francesco Finotti orgo- a Magadinói Fesztiválon Esz-dúr divertimento K. 563. ál 11.25: Francia operákból urti Rádió Szimfónikus Zenekaenye a Frankfurti Operában közvetítjük 14.21: Romantikus .30: Újdonságainkból 16.00: ekarra 16.50: Öt földrész zenéje ió 17.30: A 101 Strings zenekar Bach kantáták 19.05: Iskolarásoljuk a Zeneakadémia nagypesti Filharmóniai Társaság zeversenye. Kb. 21.30: A Karthavételeiből 21.59: Minden versek gyar Gregorianum

MAGYAR TELEVÍZIÓ

8.00: Idősebbek is elkezdhetik. Tévétorna (ism. — színes) 8.05: Iskolatévé. Orosz nyelv (ált. isk. 6. oszt.). Rakéta az erkélyen (színes) 8.30: Magyar nyelv (ált. isk. 2. oszt.) Szó-raes). Neked is jut, ha marad odalom (ált. isk. 8. oszt.) Átricz és a Légy jó mindhalálig érletek III. Vezetési jelenségek top! Közlekedj okosan (színes) osra, járdasziget nélküli úttest- — tudományos híradó (színes) sszony lovagja — Ruy Blas. Mafrancia film (ism.) 11.40: Em-Az Ibériai-félsziget állatvilága. m. Károkatona (ism. — színes) g (színes) 13.55: Iskolatévé — n (ált. isk. 8. oszt. — ism.) 14.15: ism. — színes) 14.25: Szigorúan ellenőrzött vonatok. Csehszlovák film. (A film megtekintését középiskolásoknak ajánljuk) 16.05: Hírek 16.10: Antonioni művészete I. Az ITV film- és tv-esztétikai műsora (színes) 16.40: Slágerhírlap — VIII/5. rész: Dallamok az 1924—26 közötti évekből. A shimmy, a foxtrott, a dzsessz születéséről (ism. — színes) 17.20: Nyugalmunk érdekében 17.50: Képújság (színes) 17.55: Reklám 18.00: A nyelv világa (színes) 18.45: Kodály Zoltán: Vejnemöjnen muzsikál (színes) 18.50: A közönségszolgálat tájékoztatója 18.55: Reklám 19.10: Idősebbek is elkezdhetik. Tévétorna (színes) 19.15: Esti mese (színes 19.30: Tv-híradó (színes) 20.00: Családi kör. Szeressük — de hogyan? 20.50: „Gyökerek és hajtások" — Anglia. A Reflektor szerkesztőség műsora (színes) 21.35: Budapesti trilógia. Vészi Endre: A hosszú előszoba — tévéjáték (színes) 22.45: Tv-híradó 3. (színes)

II. MŰSOR

16.55: Női kézilabda-világbajnokság — döntő. Közvetítés a Budapest Sportcsarnokból (színes). A szünetben: reklám 18.15: Sakk-matt 19.55: Női kézilabda-világbajnokság — döntő. Közvetítés a Budapest Sportcsarnokból (színes). A szünetben: reklám 21.15: Tv-híradó 2. (színes) 21.35: Környező világunk: A repülés titkai — angol rövidfilm (színes) 22.20: Képújság (színes)

MOSZKVAI TV I. PROGRAM

6.00: Időnk 6.45: Rajzfilmek 7.05 Vezetők — dokumentumfilm 7.30: Koncert 8.20: Filmutazások klubja 9.20: Hírek 12.30: Hírek 12.50: Dokumentumfilmek 13.40: Orosz beszéd 14.10: Objektív 14.40: Koncert 15.00: Mit tud a brigád 15.30: Szóljatok, harsonák! 16.15: Női kézilabda-világbajnokság — döntők 16.45: Ma a világban 17.10: Koncert 18.10: Közös dolgaink — dokumentumfilm 19.00: Időnk 19.30: Labdarúgó UEFA-kupa közvetítés. Valencia (Spanyolország)—Szpartak (Moszkva)

SZLOVÁK TV

9.05: Hírek 9.10: Iskolatévé (ism.) 9.25: Óvodások műsora 9.50: A Novák család — tévéfilmsorozat 7. rész (ism.) 10.40: Gazdaságpolitikai magazin (ism.) 11.20: Túlélik-e a 2000. évet? Angol természetfilm-sorozat 14. rész (ism.) 11.45: Tv-híradó 15.25: Hírek 15.30: Iskolatévé 15.55: Bohemians Praha—Servette Genf labdarúgó UEFA Kupa-visszavágó 17.55: Autósok, motorosok — magazinműsor 18.30: URH-kocsival 19.10: Esti mese 20.00: Napjaink városai — tévésorozat 20.20: Hangversenyműsor 21.30: Tisztességes ház — tévékomédia 22.00: Ez történt 24 óra alatt 22.15: Női kézilabda-VB — döntő 23.15: Hírek

JUGOSZLÁV TV

17.00: Magyar nyelvű tv-napló (Bg) 17.30: Video-oldalak (Zg) 17.40: Hírek (Zg) 17.45: Adás gyermekeknek (Bg) 18.15: Tv-naptár (Zg) 18.45: Társadalmi témák (Zg) 19.15: Rajzfilm (Zg) 19.21: Reklám (Zg) 19.55: Reklám (Zg) 20.00: Sportszerda: Labdarúgó UEFA Kupa 21.45: Tv-napló

OSZTRÁK TV

10.30: Ének az esőben. Amerikai filmmusical 13.25: Síversenyek közvetítése Val d'Iseréből 16.40: A kis Lord. Film 18.00: Tele-sí (11) 18.30: Paul Celan. Portréfilm 19.00: Osztrák képek 19.50: Sporthírek 20.15: Peter Alexander különleges showműsora 21.45: Tükörképek

II. MŰSOR

18.00: A titokzatos idegen. Film 20.15: Esti sportműsor 22.20: George bácsi és a gyilkosa. Angol film 23.30: Hírek

CZIRÁKY Lajos

EMBER Mária: Kiállítási katalógusok: Barcsay Jenő, Joachim John, Czirják Lajos művei. = MN XLVII. 74. sz. 1984. márc. 28. 7. p.

1. Bp. MNG. Barcsay Emlékkiállítás
2. Bp. NDK Centrum. John, Joachim
3. Bp. Csók Galéria, Czirják Lajos.

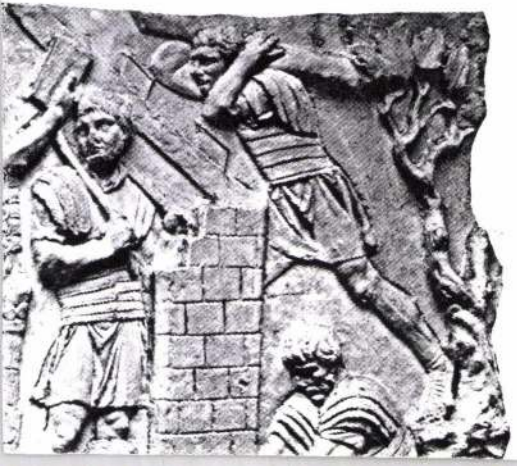

CZIRÁKI Lajos

D. Szabó Ede: Három kiállításról.
Napjaink, 23, 1984, 3 38-39.

Bp. Csók István Tsan, 1984

tott neve így olvasható a címoldalon: Mart[inus]
Cumano-Ungarus.

Az értekezés jellegzetesen jatrokémikus alkotás
sa a sav (acidum) jelenlétét a mikrokozmoszban, a
tegetéseinek lényegét így foglalhatjuk össze: a jatr
folyamatnak tartott fermentációban jelen van a sav
tació — fermentació nélkül nincs élet; tehát ahol
jelen van, vagy nyíltan, vagy rejtetten (az ún. sókb

Van két olyan szempont, amit a respondens viz
érvényesít:

1. Fejtegetését összekapcsolja a korabeli hollandia
Így hivatkozik a Rudolf Glauber által felfedez
Graaf vizsgálataira a petefészek „gömböcskéiről".
jelentette meg alapvető művét, amelyben idevonat
meglepő, hogy Graaf felfedezése már 1670-ben isn

2. Carceus Márton, a hazájától messze szakadt ku
zott, szívesen hozott magyarországi példákat is. Ig
(acidiuculum) boroknál felsorolja a rajnai, moseli
ni kertek magyar borát, amelyet szeptember közep
konyhasóról értekezve megtudjuk, hogy a mesters
jobb (nobilius) az a só, amely az erdélyi és márama

Ami a disputáció külső megformálását illeti, itt i
sorolása. Azonban az eddigi patrónusok nevei köz
olvashatjuk a borítón. Ellenben három holland név
rátorai" között: Franciscus de le Boë, a belga Hipp

BÁNAT

CZIRÁKI LAJOS
FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA
KÉPCSARNOK
CSÓK ISTVÁN GALÉRIA

1967. augusztus 18-tól
szeptember 3-ig
Budapest, V., Váci u. 25.

FESTŐ

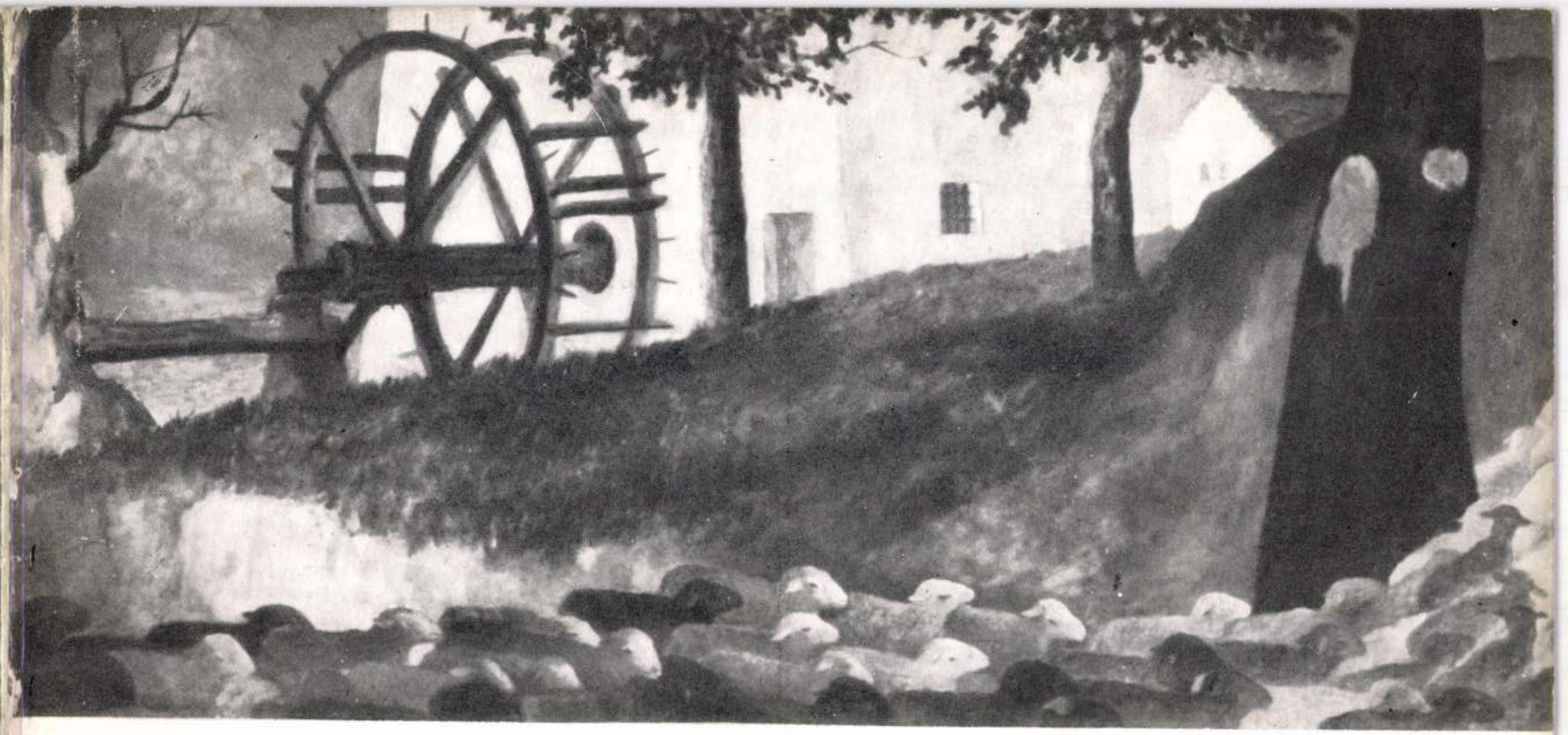

JUHOK

Cziráki Lajos

Szeretettel köszönti a látogatót első gyűjteményes budapesti kiállítása alkalmából a festő. A bemutatkozás anyaga jobbára a legutóbbi 10 év termésből került válogatásra.

A festő pályájának főbb állomásai:
1937-ben iratkozott be a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Szőnyi István növendékeként végezte tanulmányait. 1940-ben a Szinyei Társaság festészeti díját kapta meg, a következő évben pedig a Balló Ede alapítvány díját. Ettől az időtől kezdve gyakran szerepelt budapesti és vidéki kiállításokon. Az 1942 43. és az 1943 44. akadémiai évre a magyar állam római ösztöndíjában részesült. Itáliai tartózkodása alatt munkáit Rómában kiállításon mutatta be.

1946. Hosszabb tartózkodás Colmarban. Itt két találkozás erősítette meg szándékaiban: szemtől-szembe állva tanulmányozhatta M. Grünewald lélekzetelállítóan szép remekét, és személyes kapcsolatba kerülhetett Otto Dix-szel, a „Neue Sachlichkeit" harcos képviselőjével. Mindkét hatás a formalista iskolák ellenpólusaként jelentkezett további munkáiban.

A régi felismerések csak szilárdabbá váltak az 1965-ben tett franciaországi tanulmányút során.

Az itt bemutatásra kerülő munkákkal azt a törekvését kívánja dokumentálni, melynek célja a forma iránti fegyelem és a humánummal telített tartalom egységének megvalósítása.

Így ajánlja kiállításának anyagát a látogatók figyelmébe a festő.

KITOMOTT MADARAK

KATALÓGUS

1.	Interieur	tempera	55x 90	35.	Vagonrakók	olaj	60x125
2.	Festő kisfiú	„	70x100	36.	November	„	60x125
3.	Tájkép híddal	olaj	75x100	37.	Vasúti átjáró	„	60x125
4.	Férfi könyvvel	„	80x 70	38.	Dr. Cs. J. portréja	„	74x 90
5.	Emberek alkonyatban	„	60x 80	39.	Kazlak	„	60x125
6.	Két ablak	„	75x120	40.	Emlék	„	60x125
7.	Sárga alkony	„	60x100	41.	Férfi arckép	„	80x 70
8.	Kilátás az ablakból	„	80x100	42.	Sorompó	„	70x100
9.	Folyópart	„	60x 80	43.	Este	„	60x100
10.	Bánat	„	75x100	44.	Festő	„	90x100
11.	Ablak	„	80x 70	45.	Híd	„	100x100
12.	Szőlőkarók	„	80x120	46.	Négy ló	monotypia	18x 45
13.	Szabadulás	„	50x 80	47.	Zászlóvivők	tollrajz	25x 50
14.	Sebzett csellő	„	60x 80	48.	Kompozíció	„	18x 36
15.	Könyöklő	„	60x 50	49.	Galambdúc	„	30x 45
16.	Tél	„	50x100	50.	Legelésző lovak	monotypia	18x 46
17.	Filoktetész	„	70x100	51.	Parti fák	tollrajz	43x 66
18.	Önarckép kompozíció	„	50x 60	52.	Képtervek	„	40x 60
19.	Kalapos nő	„	70x 70	53.	Anyám I.	ceruza	13x 13
20.	Vágóhíd	„	70x 90		Anyám II.	„	16x 23
21.	Propeller	„	74x 90	54.	Ivó	tollrajz	13x 19
22.	Szajna-part	„	74x 90	55.	Fák	„	22x 40
23.	Kitömött madarak	„	74x 90	56.	Ültető	monotypia	33x 38
24.	Tájkép galambdúccal	„	60x125	57.	Szántóföldön	„	18x 45
25.	Erdő	„	60x125	58.	Szekér	„	18x 45
26.	Vonaton	„	60x125	59.	Illusztráció	„	27x 36
27.	Juhok	„	60x125	60.	Hajók	tollrajz	26x 57
28.	Malomnál	„	60x125	61.	Vadászok	„	20x 50
29.	Művésztelep	„	70x100	62.	Hídon	„	25x 37
30.	Fiatalember képmása	„	90x 74	63.	Ősz	„	25x 17
31.	Festőeszközök	„	90x 74	64.	Levélíró	„	21x 21
32.	Alvó	„	60x 80	65.	Vízimalom	„	30x 40
33.	Hajók	„	80x140	66.	Búcsú	monotypia	18x 45
34.	Labdázók	„	55x100	67.	Emlékek	tollrajz	29x 31

Készült 600 példányban — Felelős kiadó: Köteles István — FMNYV dunaújvárosi telepe 3869 — Magyar Hirdető

CZIRÁKI LAJOS grafikus

Műhely IX. évf. 2-sz. 1986

Befelé nőnek a szárnyaim

Befelé nőnek a szárnyaim – erre gondolok
hó szaga árad róluk
napnyugtára itt kellene hagyni
ezt a magányos várost
söntéspultjait húgyos kapuit
a toronyóra zenéjét a szennyes reflektorokat
otthon most nehéz a föld
az elfáradt és megizzadt lovak alatt
most tépik ki tövestől a lányok
a drágaságos liliomokat tőzikéket
füstre teszik a virágot jegygyűrűs csitrik
most a legnehezebb annak aki védtelen
mi lesz velünk?
gyógyszerdobozok az asztalon
gyertyás szobában szétmegy a világ
rakéták keresztek ránk néznek úgy is
mindenhonnan árnyat vetnek ránk
ropognak a fóliasátrak mint őszben-pityerült
dáliák
és mintha ezüst repülőgépek
indulnának el velem
nagymellű bársonyos légikisasszonyok
dehát melyiket szeressem jobban
melyikre gondoljak
vakon a pincében vakon a padlószőnyegen
kiapadt szökőkútnál a hamisabbikra
a másik nő lombos hajára
mikor papírangyalok suhannak
az igazi lovak fölött
hazafelé a szomjas muslicákkal
oda hol sár húzza le a csizmát
ahol anyánk éppen zsákot foltoz
ahová a fecske elszáll egy óra alatt

TÖNKÖL JÓZSEF

Szíved titokban hűségeskedik

És most itt vagyunk: te meg én
valamelyik vadaskertből emelkedtek föl
a hattyúk
hogy a Malomgunnyóig a Széles rétig
röpködjenek hogy a szárnyukat összezárva
sétáljanak vasárnap a mecséri utcán
kimerült fáradt asszonyok között
akik tavasszal sohase énekelnek
emlékszel Yorick?
áradt a folyó fölfelé húzták
a kárókatonák
hullámzó víz ütötte a ladik elejét
emlékszel? egy út egy híd kilobbant kövek
szemtől-szembe a hatalmas nyári nappal
utoljára meg gonoszkodó bütykös hattyúk
vörös lángoló kertek hosszú sorban
október ez Rárónál Károlymajorban
forognak a sáros verőmalacok
akár a kotorék-kutyák ha megkergültek
forognak a fekete cigányhegedűk
Lébénymiklós fölött
ilyenkor dől az ég októberben
véres a tehenek homloka mint április végén
Ásványnál Ladamér árokpartjain
ilyenkor mondod hogy itt van az éjszaka
hogy szíved titokban hűségeskedik

Anyámnak

Ékes vasvirág tollászkodik
gurul a tücsök koronája
lőcsök furcsa éneke gyullad
gyullad a lőcs fekete fája

súlytalanul állnak a kertek
szita-huppogású szél hozott
tiszta harmatban hova futnál?
akit megszültél mért átkozod?

a jácintok szerelmes magja
szárnyat bontva arannyá válik
lovak sebes lábúak visznek
házad faragott kapujáig

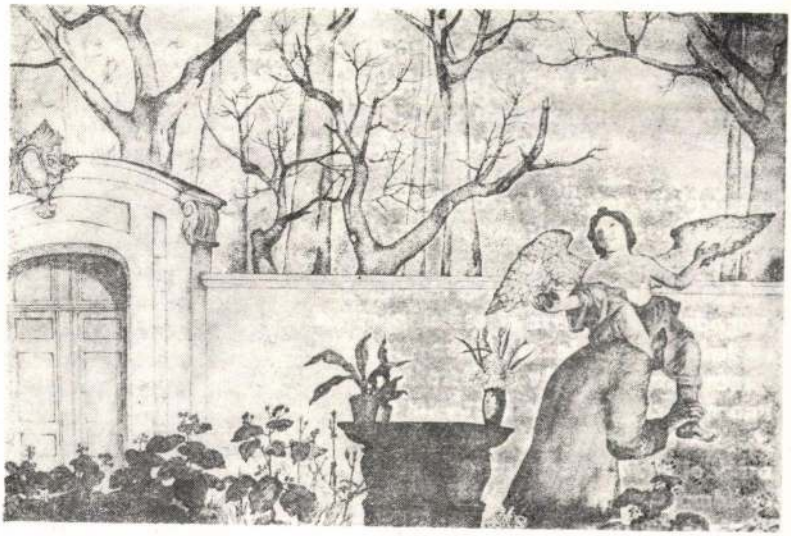

HISTÓRIA

HULESCH ERNŐ

Stációk

Szemtanúk az erőltetett menetről

Az idő múlásával kopik az emlékezet, az emlékezők is egyre fogynak.

1944 májusában harmadszor hívták már be a költőt munkaszolgálatra. Huszadikán érkezett meg Sződligetre és egyhetes várakozás után indult el vele a „marhavagon" a szerbiai Bor felé, ahol a rézbányákhoz vasútvonalat kezdtek építtetni a németek. A „jajjal teli Szerbia ormán" a központtól 30 kilométerre levő Heidenau táborba osztották be 401 sorstársával együtt „Zagubica fölött a hegyekben". A szerencsétlensége mellett gyenge vigasz volt, hogy ez a láger még a jobbak közé tartozott.

A németek a kilátástalan hadi helyzetük – és a partizánok tevékenysége miatt – augusztus végén abbahagyatták a munkát és erőltetett menetben Borba irányították a munkaszolgálatosokat. Útközben formálódott meg a költőben a csodálatos négy Razdglednica közül az első.

Az összevont hatezer embert két lépcsőbe osztották. Természetes, hogy mindenki az elsőbe akart kerülni, hogy mielőbb hazaérhessen Magyarországra. Végül a költő is ide került – mint később kiderült –, szerencsétlenségére. A második lépcsőt az indulás után a partizánok kiszabadították, a kísérő keretből a szadistákat a helyszínen kivégezték.

Ezt torolták meg rövidesen az SS-ek az első lépcsőben menetelőkön, miután a magyar kísérőket elzavarták és átvették tőlük a munkaszolgálatosokat. A cservenkai, az ósziváci vérengzések, a folyamatos gyilkosságok és az éhezés az életben maradtakat is összetörték.

Mohácson pár napos ott-tartózkodás után marhavagonokba kerültek és így érkeztek éhezve és a szomjúságtól gyötörve Szentkirályszabadjára, a Borból elindult háromezerből alig másfél ezren.

Amikor a hetven emberre zárt ajtót kinyitották, ott látták maguk előtt a régi magyar keretet. Mindez már a nyilasok hatalomátvétele utáni napokban történt.

A létszám rendezése és az új századbeosztások után indultak tovább Gyulafirátót, Nagyesztergár és Veszprémvarsány utáni éjszakázásokkal.

A déli órákban ért a menet Győr megye határához. A költő az eddig átélt borzalmak, az éhezés és az állandó fázás miatt már csak nehezen vánszorgott.

– Nem bírom tovább... és leült az árokpartra. De az egyik keretlegény ütlegelésére utolsó erejét összeszedve messze el-elmaradozva sántikált a csoport után.

A keret tagjai – parancsra – akkor már a vállukon keresztbe vetett puskájuk mellett hathatós módszert alkalmaztak: jó vastag suhángot vágtak és azzal verték a lemaradókat. Úgy, ahogy a szadista hajlamúak az állatokat szokták terelni.

Ravazd előtt az elcsigázott, rongyos menet jobbra tért le a győri útról, át a vasúti síneken, toronyiránt a győrszentmártoni táglagyár előtti rétre. Innen jól látszott

a névadó portréját. De nem kerülhetett ott felállításra, mert a bronzba öntéshez nem volt az iskolának pénze. Amikor később a város megvette tőlem, felállították a Tolbuhin sétányon.

– Miért lett oda a sétálók elől is „elrejtve"?

– Akkor azt mondták nekem, hogy ott nagyszabású portrégaléria lesz kialakítva. Ez a szobor lesz az első. Az elképzelésből aztán nem lett semmi sem.

– Addig még nem készítettek Radnóti Miklósról szobrot. Az elsők között lehet...

– Igen, én produkáltam az első Radnóti-ábrázolást az országban. Akkor még nem kapta meg azt a megbecsülést, ami megilleti a művészetéért.

(Alexovics László, Győr)

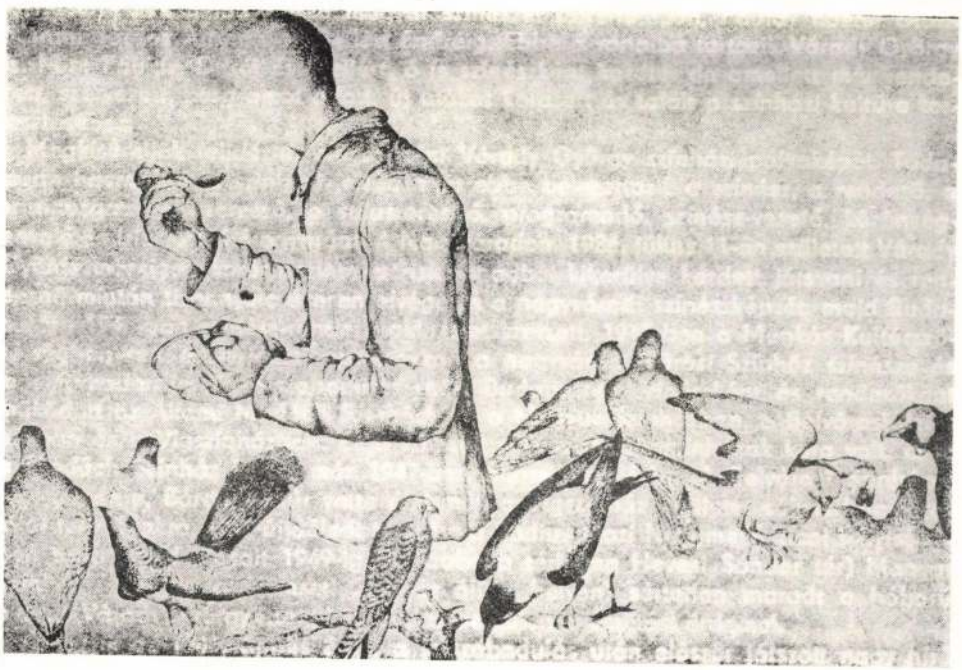

– A koporsókat megjelölték?
– Valamilyen módon megjelölhették, biztosan.
– Kik ásták ki a holttesteket?
– A községbeli nyilasok. Az a lapos kocsi aztán el is vitte onnan a halottakat mindjárt. Azt mondták, hogy majd a szigeti temetőbe kerülnek, Győrbe.

(*Szücs Gyula*, Abda)

Virágot szedtünk és a Rábca-kanyarnál értünk fel a töltésre. Éppen akkor vették fel a tömegsírból az áldozatokat. Nem állhattunk meg, mert a töltés tetején rendőr állt. Egy másik is volt, aki a győri országút felől zárta le a forgalmat. Arra figyeltem fel, hogy valakit feltettek a boncasztalra és a zsebében levő iratokból felolvasták, hogy egy fogorvosnak a fia. A boncasztal két bakon álló deszkalap volt, a töltés alatt a sírgödör mellé állították. Nem gondolták, hogy mi onnan jövünk, mert az nem is volt forgalmi út valójában. El is zavart onnan gyorsan a rendőr, hogy csak menjünk, menjünk azonnal el.

Az asztalon borítékok voltak, azokba rakták az iratokat, tárcákat, meg még nem tudom mit. És írtak is. Nem ismertem őket, hogy azok kik voltak? De a kórházból ott volt a Balog, a boncoló. Az volt a neve a kórházi boncsegédnek. Ő végezte ott a boncolást, ahogy éppen láttam. De gyorsan elmentünk onnan. Pedig le is mentem volna a töltésről közelebb, hogy többet lássak. De nem engedték. Addig nem sok halottat vehettek még fel, mert sok volt az üres láda.

– Beszédet hallott valamit?
– Nemigen beszéltek azok...
– Csak annyit, amikor feltették az asztalra, hogy az egy fogorvos fia és hogy tarkólövést kapott. Ezt fel is írták, láttam.
– Miért szedték a virágot?
– Az úrnapi körmenethez, hogy azt hintsük el.
– Tehát Úrnapkor történt ez?
– Előtte egy, legfeljebb két nappal.

(*Józsa Lászlóné*, Abda)

Az exhumálás után megállt előttünk az országúton egy nagy teherautó, arról fehér köpenyes emberek szálltak le. Bejöttek hozzánk, ott is mostak kezet a betonvályúnál. Bejöttek és mondták, hogy felszedték a meggyilkoltakat és viszik őket Győrbe eltemetni. Kinéztünk a „vámház" udvaráról és láttuk, hogy az autó tele van gyalulatlan deszkaládával, vagy kisznivel, vagy minek lehet azokat mondani.

– Külön-külön koporsó volt?
– Igen, azt mondták, huszonkettő.

(*Sarman Ferencné Szabó Magdolna*, Abda)

– Honnan jött a gondolat, hogy Radnóti Miklóst mintázza meg?
– Szerettem a költészetét, nagyra becsültem a munkásságát. Már akkor nagy költőnek tartottam. Ezért mintáztam meg.

Abban az időben négy gyerekem járt – tizenkét évig folyamatosan – a Nagy Jenő utcai iskolába. Mikor aztán az iskola felvette a Radnóti nevet, felajánlottam

éhesek. Az ízekbe feledkezve falatoztunk, amikor az udvarról férfihangot hallottunk és a hang nyomban be is lépett. A férfi úgy negyven körüli lehetett.

– Isten hozta a vendégeket, üdvözölt bennünket kezet nyújtva. – Húsért szaladtam, most teszik fel főni. Nézd, az ebadta asszony mustot nem hozott.

Mit részletezzem, hamarosan előttünk pezsgett a murci, a fogásoknak pedig csak nem akart vége szakadni. Wojtech evett és ivott, miközben vizsla tekintetét hol rajtam, hol a házigazdán jártatta.

Késő éjszaka volt, amikor Jerevánba visszatértünk. Bár jócskán kapatos volt, Wojtech egész úton azon erősködött, hogy én a háziakat régebbről ismertem és hogy az egész előre ki volt csinálva. Kezdetben nem is vetettem rá figyelmet, de ugyanezzel bosszantott másnap reggel is, amikor már színjózan volt, megborotválkozva és kimosakodva. Még amikor a repülőtérre kikísértem; ott is így kajánkodott:

– Jól átejtettél tegnap Osakánban ...

... Valahányszor Wojtechre emlékezem, feltolakszik bennem egy másik emlék is, egyetemista koromból, amikor Moszkvában tanultam. Már a háború után történt, talán 1949-ben. Rubennal mentünk az utcán, és megláttunk egy 8–10 éves forma kislányt, a dermesztő hidegben előbújtak nagyujjai a lyukas cipőjéből. Becipeltük a legközelebbi üzletbe és megvettük neki a legszebb piros cipőt. Az egyik bámészkodó meg is jegyezte:

– Könnyű ezeknek, nem dolgoztak meg azért a pénzért, szórhatják ...

Ránéztünk Rubennal arra az emberre, de nem szóltunk semmit. Aznap éppen ösztöndíjat kaptunk és úgy éreztük, egyetlen gyerek sem járhat mezítláb a világon. Ez az íratlan véghagyás még a hazátlanság útjain elfáradt, kivérzett lábú nagyapáinktól és szépapáinktól maradt ránk. A kislány pedig még sokáig visszamosolygott ránk az utcáról, féltően szorongatva hóna alatt a régi cipőit, amelyeket átrakott az új cipők dobozába.

Fordította: *Szalmási Pál*

FRANTISEK LIPKA

Vég nélküli beszélgetések

1

Emlékszem, ahogyan távoztál.
Lassan. Fokozatosan.
Szertefoszlottál. Szertefolytál.
Egy szem olvadt kockacukorként az örökkévalóság szájában.
Egy barátságtalan kórházi szobában.
Az utolsó szigetet is elhagytad.
Poggyász nélkül mentél el. Egyedül.
Kezedben zöld ággal.
A tengeren jártál.
A sós víz a lábadat nyaldosta.
Elmosta a szigetet.
Egyre nehezebben lélegeztél.
Tüdődben orgonák zúgtak.
Csillagok zenéje
gótikus katedrálisban.
Más éghajlathoz szoktál.
Mely talán közelebb van a lényegünkhöz.
És a lényeg itt volt.
Törékeny madártestedbe zárva.
Mely oly könnyű, hogy az ördögnek se
kellett már.
A változás első jelei a szemedben mutatkoztak.
A léleknek ama bizonyos tükrében. Megduzzadt.
Megnőtt. Közelebb került a szememhez.
Szemed legmélyén, a szürkészöld
szivárványhártyán egyszercsak kék felhő bukkant fel.
Aztán egyre növekedett. És mind sűrűbbé vált. Mígnem a kék árny
eltakarta a belső ragyogást.
A szem egyre mélyült. Összefolyt
az égbolt színével, a tenger színével.
A víz és a levegő mélysége közt nincs különbség.
Arról a partról egyiket se lehet látni.
Ám én hirtelen megpillantottam mindkettőt.
A szemed által. A szemedben.
A hamut és port. A port a szélben.
A port a borban. A vízben. A kenyérben.
Villanásnyi időre megpillantottam a lényeget.
A fény villanását. A fény fekete villámlását.
De a tudatomban nem maradt nyoma.
Ilyképpen máig nem tudom, milyen is

8

Kivel beszélgetek tulajdonképpen?
Kint a nyílt tengeren, a görög szigeteken,
hideg csillagesőben?
Az erdei fenyők gyökerei közt rejlő márvánnyal?
Hiszen már rég elmentél.
Elfújtak a szelek. Elsodortak a vizek.
Hamvaid apró szemcséi
most hatolnak be a növények gyökereibe,
a nedvek széthordják őket a fák kérge alatt,
megtelepednek a levelekben, a klorofillban,
ahol a fény segítségével cukorrá
változtatják a levegőt. A gyümölcsökben édesednek.
És bennem. Mert ide sodorta őket a szél,
mely harminc évig örvénylett
közted és köztem.

Tóth László fordítása

LISA STROMSZKY

Micsoda idők voltak azok!

Kedves burgenlandi földijeim,
micsoda idők voltak azok!

Hogy mindjárt az elején őszintén bevalljam, én akkor még nem voltam a világon, önök valószínűleg szintén nem. Ezért gondolják csak meg, milyen hallatlanul fontos a szóbeli hagyomány!

És éppen manapság, az írás elburjánzásának korszakában (mindent három vagy öt példányban, akár kérdőív, válaszlap vagy önéletrajz), a hihetetlenül áttekinthető és érthető komputerek idején, amikor már csupán számkombinációkban fejezzük ki magunkat (például 0009347658 1111-83) – ilyen időszakban nem is lehet eléggé magasra értékelni a szóbeli hagyományt, amiről majd mindjárt maguk is meggyőződhetnek.

Közben joggal feltehetik a kérdést, ugyan mi az a nagyon fontos, amit szavak útján ránk hagyományoztak? Nos, elég sok mindent adtak szájról szájra, fültől fülig mind a mai napig, többek között a vasút dolgát.

Történt pedig az így:

a haladás végigvonult Európán. Először csak Nürnberg és Fürth között haladt oda és vissza. Ez a két hely ugyan elég messze esik Burgenlandtól, de hát ott kezdődött, ezért is kívánjuk röviden megemlíteni, a vasút ügyét tudniillik.

Közismert, hogy a haladás rejtélyes okokból nem engedi magát feltartóztatni, ezért is közlekednek ma mindenfelé vonatok, nem csupán Nürnberg és Fürth között. Igen, egész Európa, az egész világ áldozata lett a vasúti tébolynak. Hegyekbe alagutakat fúrtak, völgyek fölé viaduktokat, folyók fölé hidakat emeltek, hogy a vasút útját egyengessék.

És hát jött, aminek jönnie kellett: egy szép napon Burgenland némely vidékén szintén felvetődött a vasút ügye. Azokban az időkben persze még senki sem beszélt Burgenlandról, mert az akkor még éppen úgy nem létezett a világon, akár ön, vagy én.

A távoli fővárosban előszedtek egy térképet és annak alapján kimondták, hogy még a legtávolabbi vidékektől sem tagadható meg a haladás és ezen azt értették, hogy Bruck an der Leithától valahol keletre, a kettős monarchia magyar birodalmi felén, tehát itt, tegyük ujjunkat a térképre és csúsztassuk kissé kelet felé, oda, ahol Parndorf következik, meg Neudorf, Gattendorf, Zurndorf, Nickelsdorf, aztán Pama, Deutsch Jahrndorf, Kittsee.

A fővárosban azt is eldöntötték, hogy meg kell szerezni azoknak a községeknek a beleegyezését, amelyeket ily módon a haladásban részeltetnek.

Hivatalos írásokat küldtek az érdekelt polgármestereknek. Hivatalos írások mindig ijedelmet keltenek. A polgármesterek is megijedtek és hogy ijedtségükből felocsúdjanak, félretették az írásokat.

ERICH FRIED

Új költemények

Megtanulni a hallgatást

Nem akarok hallgatást tanulni
Már úgyis túl nagy a hallgatás
Túl sokan tanulták meg
és túl soknak
kell még megtanulnia

Beszélni akarok tanulni
megmondani
véleményemet
amíg csak élek
és megtanulni
másoknak segíteni
hogy ne hallgassanak

Ellenpéldák

Felegyenesedve járni
bizony néha
nem tanácsos
teszem egy barlangban
ahol cseppkövek lógnak le

vagy akár ott,
ahol a tető túl alacsony
És a barlangok már régóta
nem mind állnak földből
és kőből.

De térjünk vissza idős eleinkhez. Úgy látszik, a bizottságnak végül is sikerült ülések, megbeszélések sorozatain eloszlatni a szárnyvasút elleni aggályokat, mert az – amint mindnyájan tudjuk – még ma is létezik, ugyan ritkán, de jár is. Památ egészen felületesen érinti, aztán gyorsan beletöfög a vidék messzeségébe.

Gattendorfban (többek szerint: nem is falu az) – kérem szépen, a szóbeli hagyomány tele van fantáziával és igen szétszórt – tehát mondjuk talán úgy, hogy valószínűen Gattendorfban még egy másik probléma is megoldandó volt.

A bizottság szétterítette rajzait, terveit, összefoglalóan beszámolt a rekkenő napfényben és zuhogó esőkben megejtett lelkiismeretes helyszíni szemlékről, majd egy bizonyos Mladenovitz pajtájáról kezdett beszélni.

Egy pajtán nincs semmi kifogásolnivaló, mindegy, hol áll és milyen céllal emelték, no de ez a pajta a haladás útjában állt. Igen – szó szerint: a haladás útjában!

Mladenovitz nem volt maradi ember. Konok sem. Már korábban is mindig hangsúlyozta: „Gyüjjön, aminek gyünni köll!"

A bizottság tehát belevágott a kényes témába.

„Kedves Mladenovitz úr, tisztáznunk kell az ön pajtájának ügyét. Bizonyára megérti, hogy a sínek lerakására a legegyenesebb és rövidebb utat kell választanunk. Ez olcsóbb és kevésbé veszélyes is, mint a kanyargós pályatest. A kijelölésnél azonban szembekerültünk az ön pajtájával."

Csend. Hallgatás.

„Mladenovitz úr, a pajtája hajszálpontosan ott áll, ahol a vasútnak kell haladnia!"

„No és?", tudakolta Mladenovitz.

„Hogy érti ezt?" kérdezte viszont a bizottság.

„Hát én nem bánom. Haladjon. Majd kinyitjuk a pajta kapuját, ha jön a vonat. De persze én nem állhatok állandóan ott nyitogatni meg csukogatni. Azt már maguknak kell elvégezni."

Itt elszakadt a szóbeli hagyomány fonala. Nagyon kérem önöket, kedves földijeim, hallgatózzanak egy kicsit, hátha hallotta valaki, hogyan egyezett meg a bizottság Mladenovitzcal. Rendkívül érdekelne.

És ha megtudták, tudassák velem is!

Addig is szívélyesen köszönti önöket

Lisa Stromszky
az, aki sohasem ül repülőgépre.

(Fordította: Szabó Jenő)

Megállapítás a fővételről

Ki nem ismeri
a történetet a
sanghai
hóhérről?
A pénzzacskót
köszönettel
fogadta el
ajándékként az elítélttől

„Én ígérem
kegyelmednek
hogy egyáltalán
nem okozok majd fájdalmat

Nézzen kegyelmed
csak ide,
milyen gyorsan szeli
kardom a levegőt

Ilyesmi csak nem fájhat
ugye?"
És a kardot megint
eldugja

„De jóember
hiszen te
még nem is
gyakoroltad hivatalod?"

„Azt hiszi kegyelmed?
Nem bólintana
egyet
a fejével?"

A bólintásnál lehull a fej
természetesen a földre
Ez emlékeztet
az új rakétákról való fecsegésre
Nem bántanak bennünket
Még nem
De: ne bólintsunk nekik
igent!

(Fordította: Szabó Jenő)

Hivatás és küldetés

Várady György emlékezete

Mi az, ami egy színészből megmarad a színpadról való távozása, a függöny legördülte után? Megjelenésének, hangjának, gesztusainak *emléke*. Az is halványul, összemosódik s végül elhal az emlékezővel. A film, a televízió, a video, a hangfelvétel megőrzi a színész technikai létét, de nem adhatja vissza az estéről estére változó, megújuló, a közönséggel együtt élő, játszó színészt.

S mi marad meg a rendezőből, aki nem jelenik meg a függöny előtt a tapsra, akinek arcát, alakját, mozdulatait nem ismeri a közönség; aki a színház számos összetevője révén mégis megteremti, megalkotja az előadást? A rendező, a nagy egyéniségű művész színházi korszakot alkot, színészeket „nevel", stílust teremt vagy továbbfejleszt; egyénisége hosszú távon át rányomja bélyegét arra a színházra, városra, területre, amelyben működött. Műsorépítésével irányítja a színházi kultúrát, s hatása olykor messze túlterjed színházán, érezhetővé válik az új drámaterméstől a színpadkép megjelenésén és színészvezetésén keresztül az ízlésformálásig. Erre sok példa van a magyar színészet történetében, Paulay Edétől Ditrói Móron, Bárdos Artúron át Gellért Endréig. Ebbe a vonalba tartozik Várady György is. Mint Paulay, Ditrói és Gellért, ő is színészként kezdte, de amellett már rendezett, szervezett, programot adott, új utakat keresett és talált a színházi kultúra terjesztéséhez.

Megkíséreljük felidézni, megrajzolni Várady György színházi pályaképét. Tudatosan használtuk a színházi jelzőt, mert ebbe beletartozik a színész, a rendező, a színigazgató, a szervező, a stílusteremtő, programadó, színész-vezető, közönségnevelő és ízlésformáló egyaránt. A Nagyváradon, 1926. július 11-én született Várady György már igen korán, szinte az iskolapadból kikerülve kezdett játszani és rendezni, miután tizennyolc évesen elvégezte a nagyváradi színészképzőt, majd Budapesten 1946-ban színész-rendező oklevelet szerzett. 1945-ben a Munkás Kultúrszövetségben rendező-színész, ugyanakkor a nagyváradi Városi Színház színésze és már főrendezője. A felszabadulás után Budapesten színészként és rendezőként működött az Állami Madách Színházban, a Magyar Színházban, a Belvárosi Színházban és a Vígszínházban. Ez a korszak még a magánszínházak kora volt, csak a Madách Színház került már 1947-ben állami kezelésbe. A Belvárosi Színházat régi gazdája, Bárdos Artúr vette át ismét, a Vígszínház épületét súlyos bombatalálat tette tönkre, s az újjáéledt társulat a Rádius Mozi Nagymező utcai helyiségében tartotta előadásait 1949-ig. Az Izabella téri (ma Hevesi Sándor tér) Magyar Színház (jelenleg a Nemzeti Színház áll a helyén) sértetlen maradt a háború alatt, s Várady György itteni két rendezése külön is említést érdemel.

Az egyik az 1946. április 2-án, a felszabadulás után először játszott nagy hírű

házi légkört teremtett, ami meglátszott az együttes munkáján, s ami szintén fokmérője a jó színházi légkörnek, a színésztársalgó hangulatán.

Várady György színházi működésének kiteljesedése volt a győri tizenkét év. Ezalatt kapta a Jászai Mari-díjat, az Érdemes művész címet, sok más, politikai, szakmai és társadalmi kitüntetése mellé. Sajnálatosan rövidre szabott életének utolsó öt évét a budapesti Vidám Színpad főrendezőjeként töltötte, egyéniségével, szaktudásával, itt sem lankadó lelkesedésével rangot adva az addig csak szórakoztató üzemként számon tartott színháznak.

Hosszan tartó és gyógyíthatatlan betegsége alatt is a színház volt a legfőbb gondja, betegágyából is irányította a színház életét, figyelemmel kísérte a próbákat és az előadásokat, mindenről beszámoltatott magának, mígnem a halál 1980. november 29-én pontot tett életére és pályájára. Szelleme azonban itt maradt köztünk és tovább él alkotásaiban, elsősorban a győri Kisfaludy Színház további fejlődésében.

CENNER MIHÁLY

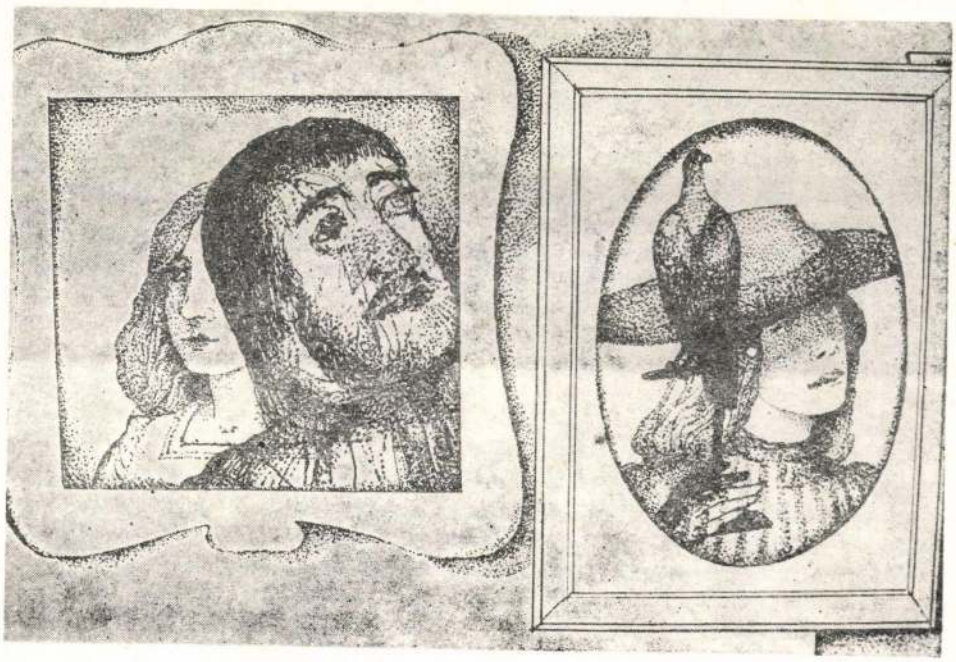

BALÁZS LÍVIA

Rábaközi paraszt dekameron

Rábapordányi tréfák és elbeszélések*

Népköltészet. Amikor ezt a szót halljuk, azonnal a népdalok lírai világa, a balladák drámai hangulata, a mondák és mesék izgalmas cselekményszövése jut eszünkbe. Ki gondolná, hogy a pletyka – amellyel nap mint nap találkozunk, s így vagy úgy részesei vagyunk – ugyancsak felemelkedhet a nép költői világának magaslataiba? Mi magunk is alkotók vagyunk, amikor társaságunknak előadunk valamely velünk megesett tréfás eseményt. Közkinccsé lesz ezáltal egy történés, amely megkezdi csodálatos vándorútját. Kiegészül párbeszédekkel, előzményleírással, tanulsággal, frappáns csattanóval. Mindenki hozzáad egy kicsit önmagából, s az „én történetem" átalakul az „egyszerű asszonnyal" történt mulattató történetté, népköltészeti alkotássá.

Ezeket a történeteket a Néprajzi Lexikon „tréfás és humoros prózaműfaj"-ként említi, Nagy Olga pedig a „valóság betörésének a népi prózába". Sajnos a néprajztudomány az 1960-as évekig elég mostohán bánt ezzel a műfajjal, pontosabban szólva azokkal a történetekkel, amelyekben pajzán, obszcén elemek is szerepeltek. Nem voltak összeegyeztethetőek a tudomány komolyságával, s bár az utóbbi években elég sok ilyen jellegű gyűjtemény, tanulmány látott napvilágot, s számtalan felhívás jelent meg gyűjtésükre, félnek a kutatók ezen történetek közreadásától. Ebből következett, hogy ma már a századfordulóig elvesztek, s csak az ezutáni időtől gyűjthetők ezek az elbeszélések, amelyen valamikor az egész falu nevetett.

Sajnos elkéstünk. Pedig milyen izgalmas volna képet kapni arról, hogy a múlt században milyen volt a falu belső világa. Miben hittek, min nevettek, kit gyűlöltek, kit vetettek meg, ki és hogyan próbálta megkerülni azt a szigorú szabályrendszert, amely összetartotta a közösséget. Ez ma már rejtett marad előttünk, de szerencsére a húszas, harmincas évek világáról az idősebbek emlékezetében még sok történet él.

Fésületlenek lennének ezek a történetek? A polgári ízlésvilág szempontjából talán annak tűnnek, de a paraszti világ más törvények szerint mozog. A természettel való mindennapos kapcsolatban nincs helye és nincs értelme a felesleges körbejárásoknak, szépítgetéseknek. A parasztember nevén nevezi a dolgokat! Nem a szavakon kell fintorognunk – ez lényegtelen külsőség –, hanem próbáljuk megismerni azt a közösséget, amelyet a történetek vetítenek elénk, s azt a világot, amelyben saját nyomorúságuk, apró kis lázadásaik alakulnak felszabadító nevetéssé. Ezekben az elbeszélésekben Nagy Olga szavaival élve „a valóság kér polgárjogot a népköltészet hagyományos és védett övezetébe".

* Részlet

Ára: 18,– Ft

TALLÓZÓ

Következő számunk tartalmából

KERÉK IMRE

Borsos Miklós szobrai

ALVÓ LEÁNY

Térdén összekulcsolt karjára hajtva
fejét, szunnyad a lány szűz-öntudatlan.
Madárpihe-mosolyt lebegtet ajka
öröklétnyivé-tágult pillanatban.

PANNONIA

Ért gyümölcsök mézét ígérő, enyhe
hajlatok, mellek gömb-harmóniája
karok, bujtogatók a szerelemre,
ti ringassatok át majd a halálba.

Műhely

TÁRSADALOMTUDOMÁNY · KÖZMŰVELŐDÉS · KRITIKA

A tartalomból:

Hulesch Ernő:
Stációk. Szemtanúk az erőltetett menetről

Böröndi Lajos:
Hétköznapok. Egy időszelet grafikai képe
(szövegkollázs)

Az előszöveg mint jelentéshordozó tényező
Zsilka Tibor tanulmánya

Cenner Mihály:
Hivatás és küldetés. Várady György emlékezete

Balázs Lívia:
Rábaközi paraszt dekameron

Vardgesz Petroszjan és Lisa Stromszky elbeszélése
Tönköl József, Herbszt Zoltán, Frantisek Lipka versei

'86/3

CZIRÁKI LAJOS festő

CZIRÁKI LAJOS Műhely 1988.3.

Tiszteletadás utószezonban

Vitázó mozdulatok egy rangjelzés nélküli lámpa körül

Mikor e furcsa ködtakaró, boldogtalanságaim és boldogságaim szálaiból összegubancolódott szövevény rám nehezedve már majdnem beborított, természetszerűen a munkába menekültem. S egyszerre csak újabb kérdések meredeztek elém.

Milyen izgalmakat kell átélnie az embernek jelmezviselés előtt, jelmezben (az álarc mögül kitekintve a világra, valamint az álarcot eldobva) jelmezviselés után? Mi lesz a sorsa annak a jelmeznek, amelyik az emberi arctól elkülönülve önálló életet követel magának? Mi hasznosítható az álarc és mágia kapcsolatából abban a szituációban, amelyben az ember önmaga felé próbál emelkedni?

Éppen amikor az elém tornyosuló kérdésekre a kielégítő választ kerestem, váratlanul megjelent az ajtóban A. D. szándékát nem titkolva, hogy a mellényzsebéből előszedett óralánccal egy repülésre készülődő, tarka pillangót megbilincseljen. Egyébként A. D. nevének kezdőbetűi egyszersmind jól megfeleltek az advocatus diaboli szerepkör jelölésére is. Vállalkozása természetesen kudarcba fulladt, aranyozott óraláncát gondosan visszagyömöszölte mellénye zsebébe, bevágva maga mögött az ajtót, szótlanul távozott.

Ez a valójában semmit érő jelenet mégiscsak jó volt valamire, fölébresztette bennem a rabság egyfajta megjelenési formáját, a kötelékektől való szabadulás, valamint a ragaszkodás gondolatát és természetesen a bennük rejlő titkok iránti érdeklődésemet is.

Szakmai megközelítésben figyelmeztetésként fogtam föl az egészet, s így értelmeztem: a görcsös ragaszkodás helyett, amely ezernyi szállal köt a kitapintható valósághoz, több elszántságra van szükségem e kötelékek eloldásához. Ha már egyáltalán ragaszkodásról van szó, a valóság iránti vágyak ama változatát tekinthetjük igazán életrevalónak, értékesnek, amely rendelkezik azzal az immanens képességgel, hogy önmaga fölé tud emelkedni. Mintha erre a sajátosságra utalna John Keats egyik versében is. A hírnévhez címűben, amikor így szól: „. . . mint rózsa, mely letépné önmagát . . .".

Heinrich von Kleist igen tanulságos írásában, az Über das Marionettentheater címűben, mindenkit meggyőz arról, hogy a bábfigurák mozdulataiban mennyire több az utánozhatatlan báj, kedvesség, átszellemültség és elvonatkoztatható szépség, mint a valóságos emberfigurák hosszan tartó gyakorlások útján betanult, racionalista tudatossággal ellenőrzött mozgáskultúrájában. Közismert, hogy Goethe mennyire rajongott a bábszínház világáért, a mozgatható bábukért. Hitt abban a

1862-ben született és 1917-ben hunyt el Ferenczy Károly magyar festőművész, a nagybányai művésztelep legtehetségesebb tagja.

köztes állapotban, amely a jelmez nélküli valóság és a csupa jelmez bábfigurák sajátos közegéből varázslatként elénk tárul. Vajon Thomas Mann Varázshegyének szerencsétlen szereplői nem dróton rángatott bábfigurák-e? Bárha gyenge izomzatú lábukkal gyakorta érintik a realitások talaját, kapaszkodnak a reménytelen evilágiságba. Az a híres Settembrini úr fölfelé kunkorodó bajuszával, érzékeny szájmozgásával! Milyen átható tekintettel nézi az „újonc" Hans Castorpot, amikor megkérdezi tőle, lehetséges-e, hogy Frau Stőhr huszonnyolcféle halszószt tud készíteni. (Settembrini 24-re emlékezett!) Micsoda bábszínházba illő vitatkozás ez! S ahogy Madame Chauchat hanyagul hátrafordul, s tekintete találkozik Hans Castorpéval? Micsoda bábszínházat játszik itt mindenki az író vezényletével! Ez a sose tudhatni miből élő emberek Varázshegyre szorult, dróton rángatott kis társadalma szinte az eszméletlenülésig szerencsétlen, üres. Az idegen erőknek kiszolgáltatott ember (bárha nem tud róla, mert iránytű nélküli élete ködben folyik szét) megalázott ember is egyúttal. Ezen a megalázottságon (sokak szerint) így vagy úgy a mágia tud enyhíteni: a művészi alkotásnak eme nélkülözhetetlen eleme tudja a megalázott embert önmaga fölé emelni.

Vajon nem dróton rángatott figura-e Cipolla vagy egy másik szálon Mario? De ezek a szálak egy kézbe futnak össze, az emberi sorsokat modelláló író kezébe (aki a varázslók varázslója). Ez a mágiát űző szándék emelheti a művet a napi történések közül a hétköznapok fölé, az egyetemesbe. (Amint ezt Th. Mann 1941 áprilisában kelt levelében dr. Flesch Péterhez írja: „Művem egészében nem politikai allegóriának, hanem műalkotásnak tekintendő." (Persze egyúttal éppen egyetemességénél fogva a zsarnokság alattomosan induló, vagy akár brutális nyíltsággal megjelenő változatára irányítja az emberek figyelmét az író.)

Ha már Thomas Mann-nál és az emberi kiszolgáltatottság élményénél tartunk, mi sem természetesebb, hogy kalaplevéve álljunk meg egy nagy magyar festő, Ferenczy Károly remekműve, a „Józsefet eladják testvérei" c. képe előtt. Mely, hitem szerint még mindig remekmű. Semmiféle divat sem tudta elhomályosítani. Szinte gyerekfejjel láttam először ezt a képet, s azóta is még mindig tisztelettel tudom nézni. Talán itt éreztem életemben először igazán, hogy az alkotóerő jelenléte az emberi megaláztatást egy sajátos jelrendszeren keresztül olyan szférába tudja emelni, ahol minden megtisztulhat (ha ez a megtisztulás csupán egy elégikus sajgásban jelentkezik is).

Mekkora reveláció volt számomra ez a hatalmas mű, amelyről tudjuk, hogy nem hibátlan alkotás, ennek ellenére nélkülözhetetlen szerepe van festészetünk történetében. Különösen jótékonynak kell tekintenünk e kép közvetlenségében rejlő kisugárzó erőt, ha a nagy sikerű kortárs, Munkácsy Mihály, melodrámás, teátrális hangvételű képeivel vetjük össze, vagy éppen a Piloty-iskola akadémizmusára gondolunk.

Mennyire sajnálatos, hogy Fülep Lajosnak (aki akkoriban a Kiss József szerkesztette folyóiratban, a Hét-ben írt művészeti kritikákat) egy jó szava se volt erről a képről. S mennyire inkább egy ma már teljesen elfelejtett műítésznek, bizonyos Nyitrai Józsefnek, aki fájlalja, hogy Ferenczy Károly e remekműve még nem tulajdona a Szépművészeti Múzeumnak (1903). Fülepnek csak vállveregető, elmarasztaló megjegyzései voltak a nagybányai festőiskola legtehetségesebb tagjának művészetéről. Ma közel egy évszázadnyi távlatból jól látható, hogy Ferenczy Károly főművei nélkül mennyire szegényebb lenne a magyar festészet.

Persze nem lehet tudni, ha Fülep Lajos akkoriban ismeri Csontváry Tivadar munkáit (s miért nem ismerte?); hiszen a főművek közül már készen voltak a Vihar a Hortobágyon (1903), a Sétakocsizás Athénben újholdnál (1904), a Magányos

cédrus (1907); miért nem szállt síkra értük? Ugyanis 1958-ban, a Brüsszeli Világkiállítás után nem volt nagy teljesítmény Csontváry művészetét oldalszámra magasztalni. Természetesen a Csontváry-művek ismeretében sem igazságos Ferenczy Károly kimagasló munkáit (Esthangulat lovakkal, Napos délelőtt, Józsefet eladják testvérei, Október, Három királyok) sivár akadémizmusának minősíteni. Hiszen ezek a képek a korabeli európai festészet élvonalában (Manet, Renoir, Pissarro) is kitűnően megállják a helyüket. Nem is beszélve arról, hogy a Piloty-féle vagy akár a Székely Bertalan diktálta, valóban akadémikus hangvétellel szemben a nagybányai mester művészi vállalkozása az igazságkeresés útján jelentős programot indított el, amelybe az elkövetkező generációk nyugodt lelkiismerettel kapcsolódhattak. Ez a program annyira a nyitottság jegyében fogant, hogy az iránta való ragaszkodás mellett magában hordta a kötelékek eloldásának lehetőségeit is.

Esztétikai tájékozatlanságom fiatalkori periódusában, kamaszkorom egy véletlenjének köszönhetően ismertem meg Ferenczy Károly művészetének két jellemző darabját, a Márciusi estet és az Esthangulat lovakkal című. Egy vidéki újság szerkesztőségi irodájának papírkosarából kikotorva került kezembe a Nouvelle Revue de Hongrie című folyóirat egyik száma, amelyben rábukkantam erre a két képre. Azonnal szerelemre lobbanva irántuk, napok, hetek múltán sokszor vissza-visszatértem ezekhez a számomra kincseket jelentő kis, egyszínnyomású reprodukciókhoz. Szinte nem tudtam náluk nélkül élni . . .

Honnan, milyen erőforrásokból származnak (táplálkoznak) e távoli véletlenekhez fűződő üzenetek? Milyen rejtett utakon jutnak el hozzánk, s hogyan jelennek meg később fölbukkanva jelrendszereinkben . . .? Valamilyen ismeretlen kényszer ösztönöz arra, hogy hajdani, ifjúkori emlékek fluidumszerű állagát magamhoz öleljem, foszlányaikat összeillesszem valamivé: másodszori életté! Egy könyvet másodszor, harmadszor olvasván mintha nem ugyanazt jelentenék a sorokba zárt mondatok, szavak . . . Színeiben változik meg minden: valami ugyan megszilárdul belőle, valami pedig légiesen könnyeddé válva elszáll, s már csak fájdalmas nosztalgiával egybeforrva tud újabb életté igazulni . . .

Évtizedek múltán, amikor a valóságelemek és a látomások arányait számtalanszor mérlegre tettem (mások s a magam munkáiban), vajon megváltozott-e bennem a tiszteletadás belső, igazi kényszere a nagybányai mester iránt?

A kegyelet és udvariasság természetrajzában sok a közös mozzanat. A kegyelet mindent elnémít maga körül, ami a tiszteletadás egyértelműségét kétségbe vonhatná. A harmincas évek fiataljaiban, e művészgeneráció magatartásában ez a megközelítési mód érvényesült szinte egyértelműen Ferenczy Károly etikus művészete iránt. Még csak az se mondható, hogy a messzeség szépítette meg az eszményképet. Ugyanis arról a művészgenerációról van szó, amelyik bár személyesen nem ismerhette a példamutató mestert, csak annak kollégái és közvetlen tanítványai (Réti, Szőnyi) útján, áttételesen érezhette kisugárzó erejét: ha másban nem, valamilyen ünnepélyes csend varázslatában.

Most valahol a ragaszkodás és a kötelékektől való szabadulás igénye között himbálózik e tiszteletteljes kapcsolat kulcsa. A lebilincselően etikus munkamódszer (mely szinte az idegek fölmorzsolódásáig becsületes) tartópillére Ferenczy Károly művészetszemléletének: a kitapintható valósághoz való ragaszkodás a mélyrehatolás igényével, a közvetlen szemlélet útján föltárható egyedi jegyek tiszteletben tartása. Ferenczy Károly a Józsefet eladják testvérei című képét szinte az utolsó ecsetvonásig modellről, kint a szabadban akarta megfesteni, mindezt a mű emberi és esztétikai hitele érdekében, de természetesen egyfajta varázslat ér-

dekében is (amelynek előfeltételeit a valóság lelkiismeretes tanulmányozásában látta).

Ahogy a kompozíció kulcsfigurája, az eladásra szánt József a két marcona férfi közül kifelé tekint a képből, mintegy részvétet várva, beállított modellről készült: a fekete szakállas Ferenczy Valér, a művész fia. Hogy a küzdelem során (amit a festő vívott kint a nagybányai tájban, hogy a témát a színek nyelvére lefordítsa) nem szállt el a varázslat, az alkotó zsenijének köszönhető (mert hiszen egy sajátos varázslat tanúi lehetünk ma is, ha a kép elé állunk). Egy nyári nap késő délutánján játszódik a jelenet szórt fényben, a nagybányai határban. De ez a mozzanat a tájjal, a figurákkal együtt mintha az örökkévalóságba ágyazódott volna: az egyetemesbe és az időtlenbe emelkedett. Ferenczy Károly meggyőződése szerint (formailag) mindezt a természet közelségében végzett munka, a természet utáni ábrázolási mód küzdelmes nagyszerűsége avatja örök életűvé.

A tisztánlátás érdekében nem árt arra gondolni, hogy egy másik hazánkfia (valójában Ferenczy idősebb kortársa), Munkácsy Mihály hatalmas kompozícióinak alapanyagául nemritkán a fotográfia szolgált. Látszólag bármennyire külsőséges dolgok ezek, mégis érdemes belegondolni abba a pszichikai helyzetbe, amelyik e két, egymástól különböző munkamódszert meghatározza. Hamar világossá válik, hogy e két munka menetének eredménye nem lehet azonos. Mennyire mást sugall a feladattal birkózó művész számára az egyik szituáció, mint a másik. Míg a megismételhetetlen pillanatok megragadásáért küzd az egyik, a másiknál ez a tényező kevésbé, vagy egyáltalán nem játszik szerepet. Ahogy a nagybányai tájban, a táj párás esteli csendjében megjelennek a kompozíció figurái, ahogy benépesítik mozdulataikkal, a különböző karakterek arc- és szájrezdüléseikkel fölébresztik az eddig alvó környezetet: minden másképpen kezd élni, lélegzeni. Egy darab élet ez, amelynek igazságát elvitatni nem lehet. Nincs olyan fotográfia, amelyik ezt az élményt hitelesen helyettesíteni tudja. Természetesen ide tartozik az a figyelmeztetés is, amely szerint el kell szakadni a valóságtól, amikor elteltünk vele (de csak akkor!).

„A valóság közelségében hevülő (fölhevülő) alkotói tevékenység minél komolyabbra fordul (elmélyültebb lesz), annál inkább kiszoritja a belső reflexek törvénye értelmében a tudatéletből azokat a képemlékeket, amelyek plágiumgyanúsak, amelyek mások tulajdonai (mások szenvedtek meg értük). Így a valóság és az alkotó kapcsolata egyre inkább személyre szólóvá válik: az alkotói szándék és a látvány közötti kapcsolat olyan erős lesz, hogy az alkotásmozzanatok szférájába nem juthat be a személyiségtől idegen, plagizált elem. A szellemi tevékenység ilyetén mozdulatai előbb-utóbb szigorú reflexekké alakulnak: szinte körülbástyázzák a személyiség alkotó köreit. Míg az egyén nem találja meg teljesen önmagát, az elkülönülésnek vannak szükségszerűen időbeli és térbeli mozzanatai: visszavonulás az egyedüllétbe. Néha csak ennek árán tudunk kiszabadulni a felületes általánosítások rengetegéből: a burkolt hazugságokat takargató általánosságoktól. Nagy jelentősége van annak, hogy egy bizonyos generáción belül önmagunk tudjunk maradni. Ennek a folyamatnak extrém esete: mintha az ember tükörlabirintusba zuhant volna... Ebből a helyzetből a kivezető utat ez a gondolat jelölheti meg véleményünk szerint: a belső világossággal együtt munkálkodó akarat és cselekvőképesség megismételhetetlen pillanatokkal ajándékozhatja meg az életet." (Részlet egy fiatal festő patetikus följegyzéseiből.)

Még mindig Nagybánya . . . Személyes ügy. Kizárólag magánhasználatra.

Ferenczy Károly még csak második éve élt Nagybányán, és megfestette életének egyik főművét, a Három királyok címűt, a belső világosság, akarat és cselekvőképesség eme szép dokumentumát: ezt a valóságelemekből építkező misztériumot.

Valahányszor megállok e kép előtt, mindig azon ámulok el, mekkora akaraterőre volt szüksége a festőnek ahhoz, hogy ekkora képfelületet (154×195) ilyen egyértelműen mély zengésű színakkordokkal össze tudjon fogni, hogy ezt a mások által oly sokszor megfogalmazott képtémát Gentile da Fabrianótól Hieronymus Bosch és az id. P. Brueghel képi ábrázolásán túl egészen új módon megjelenítse, újból hitelessé tegye. Természetesen a kor bélyegeit magán hordozva teszi ezt. Akadémizmus lenne ez az ízig-vérig nagybányai fogantatású mű? Ez a bátran vállalt misztérium? – Honnan, milyen megközelítésben véljem megtámadhatni ezt a spontán világot? Talán a kortárs finánc Rousseau vagy Camille Bombois sajátosan gyermeki világa felől, vagy Csontváry extatikus magatartásából kiindulva várható a támadás? Valójában becsületesen következetes, tiszta eszközökkel, saját törvények szerint fölépített világ mindegyik. Különös, hogy 1907-ben, amikor Fülep Lajos kiállítási kritikát írt egy Nemzeti Szalonban rendezett kollektív tárlatról (ahol Ferenczy Károly is szerepelt), nem talált semmi vigasztalót a nagybányai mester műveiben, a Három királyok-ban sem. – „Ferenczy Károly régebbi dolgairól – már nincs mit, az újabbakról fájna valamit mondanom. Bevallom, mikor a keserves modern Akadémia szót leírtam, őrá gondoltam." (A Hét, 1907.)

Talán nagyobb időbeli távolságra lett volna szüksége a műítésznek (netán nagyobb látókörre), hogy igazabbul közelíthesse meg a szóban forgó művészi alkotásokat? – Az időbeli távolság sok mindent tehet a művel: elhomályosíthatja, kiemelheti, érdekessé, érdektelenné, még szánalomra méltóvá is teheti. Persze nem árt, ha valaki értékítéletek kimondására vállalkozik, ő maga is megpróbálja művelni azt a tevékenységet, amelyről ítélkezik. Az ilyen próbálkozás nemegyszer szerénység forrása is lehet.

Ezzel kapcsolatban néhány esztétizáló felismerés kívánkozik ide. Hogy a szép fogalma mennyire emberhez kötött, minthogy a valóság önmagában véve szótlanul néma. Ugyanakkor a SZÉP kimeríthetetlen gazdagsággal van jelen a való világban: elő kell bányászni onnan! S az előhozott szépre, mint már meglevő valóságelemre rácsodálkozunk, hogy milyen nagyszerű. Ez a rácsodálkozás esztétikai élmény: örömünnep és vigasztalás. Liszt Ferenc Consolation-jába belehallgatva érzelmesen lebegő és racionálisan kitapintható elemek együttesét viszem magammal, s megállok (nem is tudom hányadik alkalommal) Ferenczy Károly Márciusi est című képe előtt. Csend van a képen, igen nagy csend. Vigasztalás előtti csend ez, vagy a teljes vigasztalanságé? Könnyen billenő érzelmeim világa mindkettőt hajlamos elfogadni. Ezekkel együtt mégiscsak a szakmai követelmények szigorával próbálok közelíteni e tudatosan szerkesztett képhez: a szerkesztettség nem zárja ki a lírai mondanivaló gazdagságát, az érzelmi megjelenést. Bár a téma nem határozza meg a mű esztétikai rangját, sok esetben bizonyos kötöttséget jelent az alkotásmozzanatok során: kötelezettséget ró a festőre. Kötelezettséget jelentett a téma Csontváry Tivadarnak is, amikor a Sétakocsizás Athénben újholdnál című kép megfestésére vállalkozott, vagy akár Henri Rousseau-nak, amikor megfestette Juliet apó kétkerekű járművét a fehér lóval, a kocsiban szorongó vendégekkel együtt a kis fekete kutyával, a lombos fákkal, mire összeállt a Sétakocsizás c. kép. E festői alkotások érzelmi hitelüket mindenképpen a részletek egyértelmű megfestésének, az áldozatokat követelő művességnek is köszönhetik. A szemlélő mit sem tud a verejtékes erőfeszítésekről, csak rácsodálkozik a szépre. Ha ezekre a (ha-

sonló témájú) képekre gondolok, egyszerre vagyok jelen tiszteletemmel, rajongásommal, s a jelenkori ember immár cinikussá fakult kritikájával: szeretetem néha támadásba megy át. De akármilyen erőfeszítésre készülök is Ferenczy Károly e műve ellen, lírai csendjéből (ma már talán kissé romantikus légköréből) nem tudom kibillenteni. S itt megadom magam. Annál is inkább szívesen teszem ezt, mert valamikor, ifjonti szívemben lelkesedéssel volt alkalmam a valóságban végigvizsgálni azt a terepet, ahol a kép készült. A sajátos meghatottságtól az időnként fölbukkanó kritikai hév is megszelídült bennem. Egyszersmind tisztáztam magamban a tételt, hogy a kép (a műalkotás) a valóságtól elszakítva éli igazán életét, az esztétikai szférába emelten, s így mindenképpen több, mint a téma kitapintható tárgyisága.

Ha a valóság és a látomás arányait mérlegeljük a nagybányai mester műveiben, s közben nyugtalanító képemlékek bukkannak föl bennünk a két nagy kortárs, Csontváry Tivadar és Henri Rousseau életművéből, kell-e válaszolnunk a felvetődő kérdésekre? Kétségtelen, hogy Csontváryban több a látomások iránti elszántság, mert érzékenyebben reagált a valóság nyugtalanító kihívásaira, a vámos Rousseau művészetében egyértelműen több a gyermeki báj, s aggodalom nélkülisége ragad magával.

Hogy mégis kalaplevéve állunk meg Ferenczy Károly remekművei előtt, az mély zengésű lírájának, személyiségéből fakadó nyitottságának és annak az őszinte művészi magatartásnak szól, amely a folytatás lehetőségének nagyszerűségét ígéri az elkövetkező generációk útkeresőinek.

Nagybánya, 1941. június 28.

A Zazar folyó kiszáradt medrében kerestem a témát, az igazi tájképi motívumot: egy gerendákból összeácsolt, emeletnyi magas fahíd kötötte le figyelmemet. Néhány rajzvázlat elkészülte után ismételten idementem festőállványommal. S amint azt az iskola (a nagybányai) tanította: a helyszínen festettem a témát, szinte minden röghöz, partszakaszhoz, vízmosta mélyedéshez, s pillanatnyi fényeffektushoz ragaszkodva. Figyelni kell minden fény-árnyék változásra, hogy a napszaknak megfelelően hiteles legyen a tanulmány! Napról napra kijártam a témához, s láttam, amint emberek mennek át a hídon hátukon batyut cipelve, a kékes-lilás hegyek szolgáltatták a hátteret, a távolban elködlő színeket. Mindennap ugyanazon időpontban . . .

Odaláncolva a nagybányai tájhoz (s rajta keresztül az „Iskolához" és a Mesterhez). Csak így lehet hiteles a kép, szólt a távoli figyelmeztetés! Meddig lehet ezt bírni idegekkel? Szemérmességem s szégyenkezéseim tüzében vergődtem. Hogyan oldhatnám már el kötelékeimet ettől a szigorú, szakmai regulától? Mikor fejlődik már színemlékezetem odáig, hogy vázlataim alapján otthon nyugodt körülmények között folytathatnám a képet, s fejezhetném be élményeim alapján? Fölmerült bennem Ferenczy Károly müncheni önarcképe, amit kint a szabadban festett. Lenyűgözött akkor ez a teljesítmény: éreztem, a bűvölet bilincsei félelmetesek! (Messziről a Cipollával küszködő Mario kétségbeesett mozdulatai integettek felém) . . . Föloldozásra vártam . . . Pedig tudtam, hogy a nagy Szinyei főművét, a Majálist, az utolsó ecsetvonásig műteremben festette. (Böcklin buzdítására.) El kellene oldani a kötelékeket . . . (Egy fiatal, bátortalan festő naplójából.)

Minthogy asszociációink nyugtalan mozgástereit nem szorítja határok közé az időbeli egymásutániság törvénye, levelet intéztem hajdani (szánalomra méltó) önmagamhoz. A levélben intelmeket próbáltam megfogalmazni arról, hogy az elbi-

zonytalanodásban, az események késleltetésében, a visszafogottságban értékek rejlenek: érdemes szemügyre venni azt a köztes állapotot, ami az álom és valóság egymásba fonódásakor létrejön: utazás álom és valóság között.

1988. január 26.

Állomás fölirat nélkül.

Hajnali készülődés. Nem tudtam pontosan, hová indítják a szerelvényt, mert a forgalomirányító tiszt szájmozgásából nem tudtam kibetűzni a szót (artikulációja nem volt egyértelmű). Nem értettem pontosan az állomás nevét se. De meggyőződésem szerint olyan jó emberek nyüzsögtek a pályaudvaron, hogy biztos voltam abban, itt baj nem érhet. Bár fáradtan vonszoltam csomagjaimat, de még sikerült fölkapaszkodnom az egyik vasúti kocsiba. Nem zavart, hogy minden ennyire koszos, szűk, komfort nélküli: örültem, hogy fönt vagyok a nemsokára induló vonaton. Zavaromban szinte elpirultam, hogy milyen kedvesek az utastársaim: senki se bántott, még csak gyanakvó tekintetet se vetett rám senki. Úgy éreztem, ekkora boldogságot meg se érdemeltem, s még a csomagjaim is velem voltak! Igaz, az egyik nagyon szegényes kis poggyásznak látszott: spárgával összekötözött, papírba burkolt valami, de a másik csomagom szabályos bőrönd volt, ezt igazán nem kellett szégyellnem. Alighogy elindult a vonat, nemsokára megállt egy névtelen állomáson. Útitársaimat nem mertem kérdezni, hogy milyen helységben vagyunk, nehogy idegennek tartsanak (attól is féltem, hogy tájékozatlanságomat gyengeségnek minősítik, s elvesztem jóindulatukat, hiszen eddig nem bántottak!!). De miután a peronon csoportosuló vasutasok meglehetősen halk beszélgetéséből arra következtettem, hogy a szerelvény talán egy óráig is vesztegelni kénytelen, úgy döntöttem, bemegyek a városba. Gondoltam, csomagjaimat beviszem testvéremhez, G. lakására. Már lefelé tartottam a kijárati lépcsőn, amikor észrevettem, hogy a papírba burkolt, szegényesebb csomagomat a vonaton felejtettem. Visszasiettem hát az állomáson várakozó szerelvényhez, s bár semmiféle jelzés, számozás sem volt a kocsikon, megtaláltam azt a fülkét, amelyikben a papírba göngyölt, spárgával átkötött csomagot hagytam. A vasutas előzékenyen ajtót nyitott (úgy látszik, kopottas külsőm nem zavarta). S mikor látta, hogy mekkora örömmel nyúltam az ottfelejtett csomagért, megkérdezte: „Biztos, hogy ez a magáé?" – „Igen, igen" – válaszoltam nyomatékkal. S újból elindultam a város felé (érezvén hátamon a vasutas elnéző mosolyát). Közben szégyenkezően arra gondoltam, hogyan akarok én ilyen szegényes öltözékben s ilyen gyatra kis csomaggal beállítani G. lakására, de valamilyen ellenállhatatlan vágy vitt előre. Talán már jó néhány kilométer után ötlött föl bennem, hogy G. hátha már nem is él, mert mintha valamikor egyszer régen az elíziumi mezőkről integetett volna felém, miközben mosolygó arccal ismeretlen helyre távozott. (Nem voltam biztos most már semmiben sem.) Csak mentem egy nagyon ingatag örömmámorban előre, hátha mégis találkozom vele.

Bizony jó messze járhattam az állomástól, amikor megnéztem alaposabban a spárgával átkötött csomagot. Meglepődve láttam a címzést: Németh Ferenc, s valamilyen kibetűzhetetlen helységnév, alatta pedig jól olvashatóan ez a szó: rabkórház. Tehát ide szól a küldemény! Meghökkentem, s elöntött a szégyenpír, miért is voltam olyan eltökélten biztos, mikor az az udvarias vasutas azt kérdezte tőlem: „Valóban magáé a csomag?"

Miért siettem el ilyen ostobán az egész csomagügyet? Mi lesz most az én igazi poggyászommal? Talán elviszi a vonat egy egészen ismeretlen helyre? A lelkiismeret-furdalástól már alig éltem: gyötört a gondolat, mi fontosabb, a testvérem-

mel való találkozás vagy a csomagok sorsa! Megfordultam, siettem vissza az állomásra: hátha még ott érem a szerelvényt! Kerestem a legrövidebb utat, rohantam kerteken keresztül, de egyre nehezebben vittek a lábaim. Úgy látszott, hogy időközben nagy záporeső áztatta föl a talajt, mert a dús növényű kertek bokrai közt igyekezve azt éreztem, hogy szinte bokáig süllyed be lábam az átnedvesedett földbe. Mikor egy beláthatatlanul hosszú ribiszkésbe értem, már alig tudtam vonszolni magam. A felhők eltűntek az égről, ragyogóan kezdett sütni a nap, a párás levegőben a távoli táj zöldjei pompásan csillogtak. S közben a sírás fojtogatta a torkomat, amikor önkéntelenül rápillantottam a spárgával átkötött, idegen csomagra, amely Németh Ferencnek szól egy ismeretlen város rabkórházába címezve. Mi lesz az én szegényes kis poggyászommal, ha elviszi a vonat, melyről valójában nem tudhattam, meddig vesztegel az állomáson. Fogyatkozó reménnyel csak azt tudtam megállapítani, hogy a távolság köztem és az állomás között nőttön-nő. De azért csak vonszoltam magam a süppedő sárban, fölázott kerteken, bozótos tájakon keresztül. Elkeseredésemben zokogni kezdtem, hiszen látogatási tervem nem sikerült, viszont a szégyen beteljesülőben, hogy miért is nem hallgattam a jó szándékú vasutasra, mikor kérdezte tőlem: „Biztos, hogy magáé ez a csomag?"

Kínlódásaim közben minduntalan fölmerült bennem annak a koszos, büdös váróteremnek a képe, amelyen keresztül lehetett kijutni a vágányokhoz, s a vasúti szerelvény, amely felé egyre gyengülő léptekkel vonszoltam magam. A váróteremben részeg emberek ölelkeztek össze, egyszer csak az egyiknek a kezéből hosszú tőr villant elő, s a magasba emelt kézből a jól irányzott tőr belevágódott az egyik átölelő kéz inai közé. Hangzavar, visítás, ordítozás különböző nyelveken, majd röhögés mindenfelől. Az egyik sarokból érzelmes műdalokat énekelt valaki.

Csomagjaimra gondoltam, hátha előkerülnek valahonnan. Ugyanis egy hivatalosféle ember kulcsokat csörgetve jött elő és az egyforma ajtókat nyitogatni kezdte. Talán a csomagmegőrző ember lehet, s tán csomagjaimat jóindulatúan biztonságba helyezte valamelyik szekrény ajtaja mögé. Hamar kiderült azonban, hogy azok az egyforma ajtók WC fülkékbe nyílnak.

Ezekkel a gondolatokkal megterhelve még jobban éreztem, hogy sietnem kell: el kell érnem a szerelvényt, amelyikről azt se tudom, hová megy, de legalább a csomagjaim . . . Közben annyira legyengültem, hogy alig volt reményem a legkisebb sikerélményre is. Az idő félelmetes gyorsasággal telt, szaladt. Tehetetlenségemben az egyik ribiszkebokor tövében összerogytam, s zokogva imádkozni kezdtem. A nap ragyogóan sütött, a táj fájdalmasan szép és csendes volt. S ekkor megint eszembe jutott G. – Tulajdonképpen ő most hol is lakik? Képzelőerőm elapadt, emlékezetem annyira legyengült, hogy már semmi se jutott eszembe. Hónom alatt szorongattam az ismeretlen csomagot (Németh Ferencnek egy bizonyos rabkórházba címezve). Már csak ez a spárgával átkötözött semmiség jelentette kapcsolatomat a való világgal?

Nagyon bántott, hogy miért is voltam olyan boldogan magabiztos, amikor ezt az idegen csomagot magamhoz vettem. A vasútállomásra sohasem érkeztem meg, a szerelvény ismeretlen irányba kigördült. Abban a koszos váróteremben talán mégse szúrták le azt az ölelkező embert . . .

Amikor nyomasztó álmomból ébredezni kezdtem, az egyre erősödő szélben mindenfelől zászlók gyülekeztek. Szégyenemben e szélfújta drapériák csattogó hangfoszlányaiba burkolóztam, hogy elrejtsem arcomat.

Az integrált tér

George Segal öntvényei

Rég elmúlt az a sokk, amit Segal életnagyságú gipszfigurái okoztak, és a nyomába lépő hiperrealizmus újabb és újabb sokkjai mellett az ő alakjai szelídségükkel, finom lírájukkal tradicionálisnak tűnnek ma már. Az igazi megdöbbenés azonban mégis az az első volt, amely után minden csak ijesztgetésnek tűnik, még akkor is, ha szó szerint eláll a szívverésünk, amikor felismerjük, hogy a kiállítás-látogatók között elvegyülő retikülös hölgy vagy a padlót felmosó takarítónő: *Duane Hanson* figurái nem élnek. Segal nemcsak megdöbbentett, hanem rádöbbentett valamire, amit utána még sokan mások finomítottak árnyaltak, gondolkodás- és látásmódunkban meghonosítottak. A kortárs, szobrászat nagy fordulata azonban vele következett be. A ma ötvenöt éves Segal – bevonult a klasszikusok közé.

A szobor a tér és a tömeg kapcsolata. Egy adott tömeget elhelyezhetünk a térben úgy, hogy az „kiszorítja onnan a levegőt", vagy úgy, hogy kontúrt rajzol bele. Segal szobrai helyet foglalnak a térben, és azáltal integrálják azt. Olyan varázslat történik, amelyhez hasonlót addig csak a színházban éltünk át, ahol a művészet határai addig terjednek, ameddig a rendező akarja. „Casting director" – mondta Segalra egyik kritikusa, és ez a lefordíthatatlanul tömör megjelölés arra utal, hogy élő modell után készített gipszöntvényeivel úgy bánik, mint egy színházi rendező. És ez többszörösen is igaz, hiszen amikor a saját akaratát rákényszeríti modelljére, sohasem lehet biztos a végső eredményben, mert a modell egyénisége, pillanatnyi lelkiállapota, az, amire éppen képes – ugyanúgy része a műalkotásnak, mint az ő szándéka. Volt-e valaha ilyen kapcsolat szobrász és modellje között? Művészetének ez az egyik, az alapv
amelyből szervesen következik a másik kettő is.

Az emberek, a tárgyak és a tér – jelölte meg művészet
elemét különféle nyilatkozataiban. Közel két évtize
működése e három tényező mind tökéletesebb megis
„kisajátításának" példája.

1924-ben született New Yorkban. 1941–46 közö
University növendéke North Brunswickban, New Jers
ben Brooklynban, a Pratt Institute of Design-ban ta
határozza el, hogy festő lesz. Baromfifarmot létesít, h
tését biztosítsa, és festeni kezd. Művei *Hans Hofman*
tatják, kritikusai kiemelik veleszületett színérzékét, jó
készségét és alapvető tehetségét az emberi figurák á
Döntő élménye volt megismerkedése *Allan Kaprow*-
annak happeningjein. Találkozik *Oldenburg*gal, *Dine*-nal, *Ka*
*Croms*szal. Lassan körvonalazódik közös céljuk, az, hogy a művészetet az absztrakcióból vissza kell vezetni az életbe. Az ösztönzések, az utak és módok eltérőek, közös azonban a kísérletezés bátorsága, az a forrongó szellemi klíma, amelyben minden lehetségesnek látszik. *Cage* és *Rauschenberg* a különféle művészeti ágak közti határok áttörését kísérlik meg – új esztétikai tudat kezd kialakulni.

„Tíz éven át festettem a válság egyre erősödő érzésével, 1958 táján már úgy éreztem, hogy háromdimenziós dolgokat kell csinálnom." Első szobrai technikai értelemben hagyományosak voltak: készített egy vázat, azt huzallal burkolta, majd gipsszel átitatott zsákvászonnal borította be. Egyszer az egyik ilyen szobrot egy ócska

George Segal: Szerelmespár a lépcsőházban, 1964
(Galerie Sidney Janis, New York)

George Segal: A művész padlásszobájában,
gipsz, fa, üveg, porcelán és fém, 225×172,5×150 cm, 1969

Cziráky Lajos
festőművész

Piros drapéria

Heitler László: Cziráky Lajos: Piros drapéria
MŰVÉSZET, 1979. július - 33. lap

arra, hogy a képet igyekezzem a magam közelében tudni, hol
vagyok műgyűjtő. A festőt meglepte szándékom, a képhez ragaszkodott, ám végül is úgy alakult az ügy, hogy a *Piros drapériá*val már jó ideje egy födél alatt élek.

A festővel siheder koromban, 1951-ben hozott össze a sors, egy idő után következetessé váló igyekezetem révén minden elérhető munkáját megnéztem, tanulmányoztam. Nem először csapott meg a Cziráki java műveiből áradó szellemi sugárzás, olyan erővel azonban, mint ahogy a szóban forgó festmény, emlékezetem szerint egyik korábbi műve sem szólított meg.

A képen a piros-vörös szín az uralkodó, ez az első benyomásom, és az, hogy szokatlan világba keveredtem. A leghangsúlyosabb motívumon, egy csillagászati modellen – éggömbön – állapodik meg a figyelmem, de csak rövid időre, mert igyekszem fölmérni a fölsejlő hatalmas térség többi tárgyi elemét is. Néhány pásztázó szemmozdulat után úgy vélem, hogy az ábrázolt tárgyak segítségével talán sikerül áthatolnom a mű titkokat rejtő burkán.

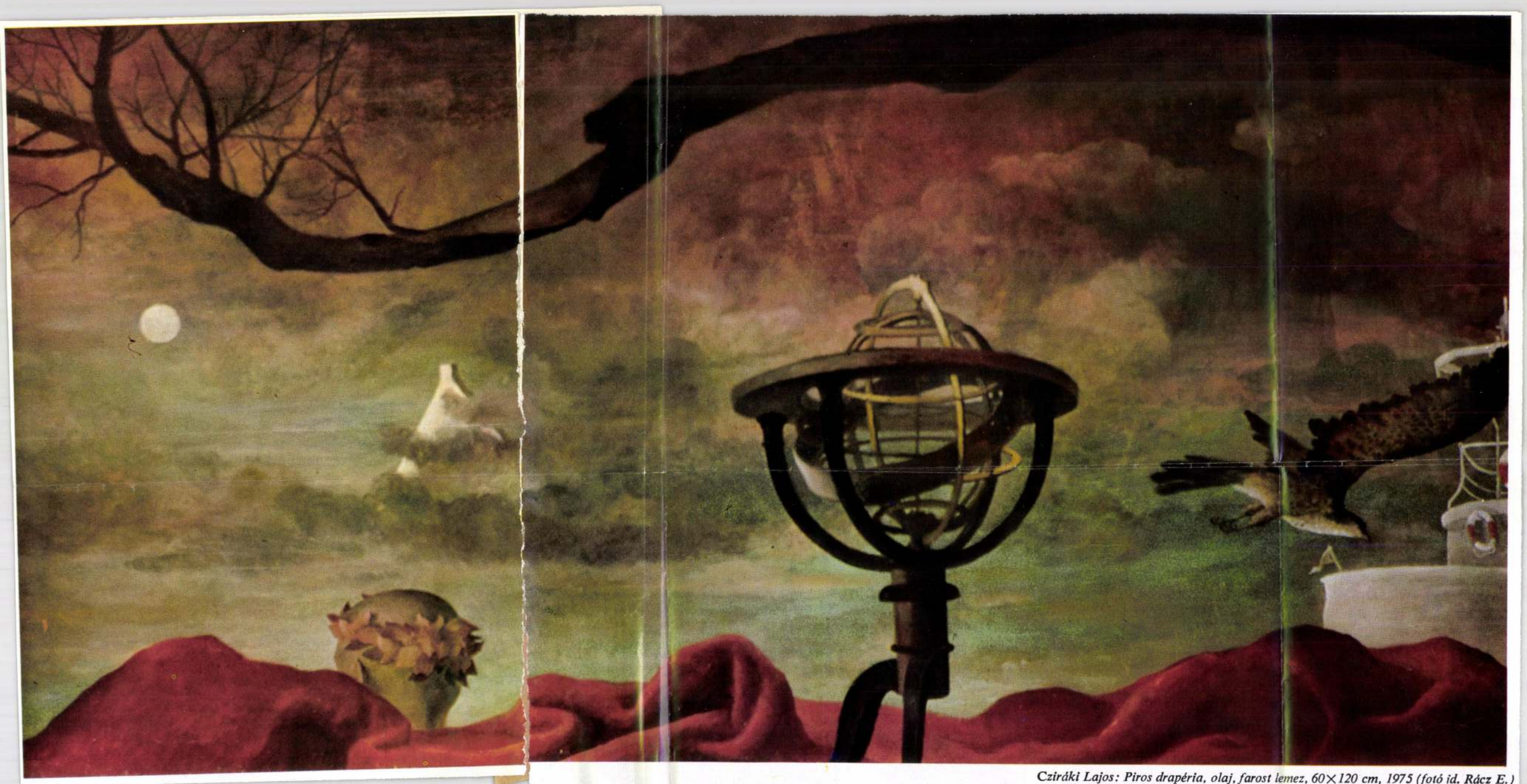

Cziráki Lajos: Piros drapéria, olaj, farost lemez, 60×120 cm, 1975 (fotó id. Rácz E.)

Cziráky Lajos

Kürt

Salamon Námdor: Hajó a hegytetőn/Jelképek Cziráky Lajos festészetében/

MÜVÉSZET, 1979. julius - 30. lap

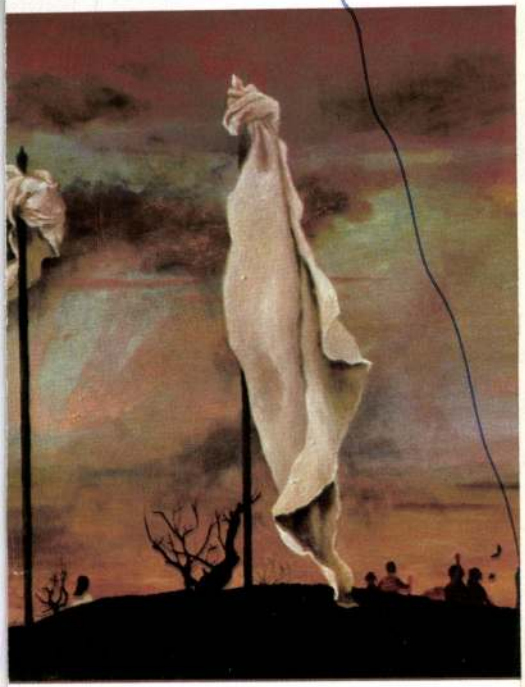

Cziráky Lajos
festőművész

Utkeresők

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn/Jelképek Cziráky Lajos festészetében/

MŰVÉSZET, 1979. július - 30. lap

Cziráky Lajos
festőművész

Vihar után

Salamon Námdor: Hajó a hegytetőn/Jelképek Cziráky Lajos festészetében/

MŰVÉSZET, 1979. julius - 30. lap

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1979 JUN. 2

NAPLÓ (VESZPRÉM)

Cziráki Lajos festőművész

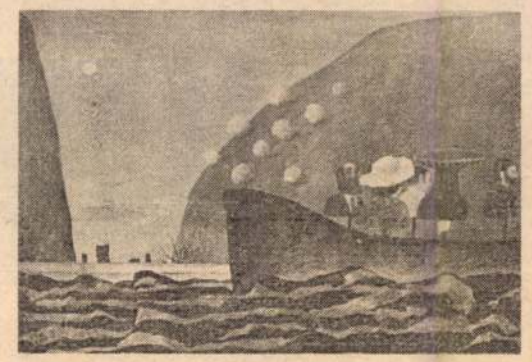

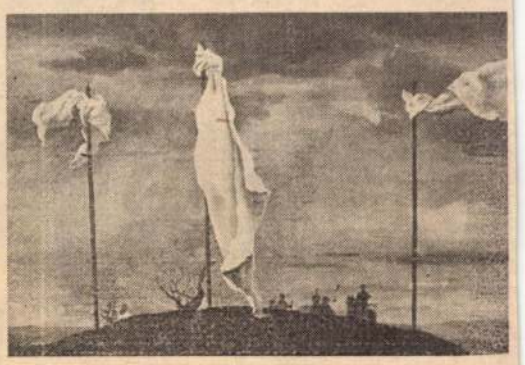

Egzotikus világ a Balatoni Galériában

Cziráki Lajos festményeiről

„Titokzatosság nélkül nincs művészet, még csak igazi emberi látás sincs...

A mondás *Cziráki Lajos* képeire is áll, mert ezek a művek tükrözik egyéniségünket, titokzatosságunkat, álomvilágunkat, s mindezek mögé búvt köznapi életünket, ahol élünk, dolgozunk, fáradozunk, örülünk, egyedül vagyunk és magunkra maradunk. Az álmok és az elképzelt kedves környezet az, ami igazán megmarad számunkra. Félreértés ne essék, Cziráki Lajos képei nem hangulatrontók, figurái többségükben naívak, meseszerűek, az embereket körülvevő világ pedig különös fénnyel van megvilágítva.

Az átélt élmények, el nem ért eszmények mind felvonulnak álarcban és álarc nélkül képein. Század eleji hangulata szinte nosztalgiát ébreszt a látogatóban, és mi is ebbe a világba kívánkozunk, de ez a világ igazán csak Czirákié. Erről tanúskodik az Induló hajó; A komédiások; Az elhagyott szigeten és a Rózsák között című képe. A kiállítás két legszebb darabja Az egy délután emléke és a Hegytetőn című kép. Előbbinél a madarak bábszerű mozdulatai, az emberek szoborra emlékeztető merevsége összhangban van a mozdulatlan fákkal, és a totemszerű kiemelkedő egzotikus oszloppal. Témájában elütő a többi képtől a Hegytetőn című festménye, ami a festő kifogástalan anatómiai érzékét dícséri. Századeleji hangulatot áraszt festői stílusában is a poentilista jellegű Nyárutó című képe. Üzenet Barbizonba című festményén a francia táj egyéni visszatükröződését láthatjuk, ahol a figurák jelmezeikkel is a barbizoni hangulatot árasztják. Drapéria-megoldásai tragikus feszültséget adnak, a színek bársonyossága és a drapéria tájba való belehelyezése feloldja érzéseinket. Tavaszi szél című képei is. Többi képeinél is a változó pillanatok gyönyörűséggel történő megörökítése a cél.

Cziráki Lajos balatonfüredi kiállításából sok festő tanulhat, képein álomszerű fiatalságot és művészi önfegyelmet láthatunk.

Veszeli Lajos

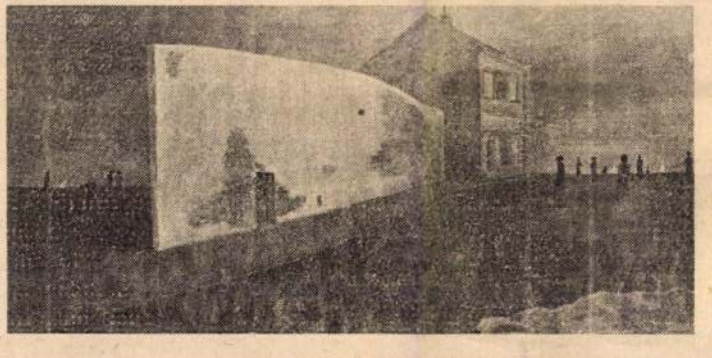

Képeinken
Hétvégi utazás —
Egy délután emléke —
Régi fal emléke —
Hegytetőn — Tavaszi szél

s Okudzsava műveinek egymás mellett elemzésével. A gondolkodó győzem: Osztozunk a felfedezés izgalmában.

A hazai irodalom tájain kalandozva is csökönyösen kerüli az evidenciákat: teljesítményben, véleményalkotásban egyaránt. Őt olvasva gyanakszom: igazi ésszéista másként elképzelhetetlen. Sinkó Ervinről eddig nem sokat tudtunk; Süközd felfedezteti őt: dialektikus szemléletének megfelelően nem hallgatva el a pálya árnyoldalait, de ügyesen kiemelve azt, amiért Sinkó tudatunk része kéne legyen.

Legmerészebbnek Illyés-esszéje tűnik, melyben korunk legnagyobb élő klaszszikusával száll vitába. És elismerhető: okos, meggondolt érvei valóban vitaképesek.

Süközd könyvéből ha nem is receptet, de megkerülhetetlen javaslatokat kapunk az esszéírás mibenlétéről. „Mivel igen keveset tudunk, igyekezzünk minél többet tudni". — írja hitvallása fontos pontjaként. Valóban: alig hiszem, hogy könyvet érdemes másért kézbe venni. De az már csak igazi tehetséggel lehetséges, hogy az esszé a megszerzett ismeretanyagot ne visszhangozza — de szervesítse azt.

Süközdnek ez is sikerült. Ős, markáns vonalakkal elemezhető, határozott célú esszéista könyvét tudjuk a kezünkben.

(Szépirodalmi, 79)

BEZZEG JÁNOS

Jurij Kazakov:

AZ ÚTON

1

A tél mindvégig enyhe volt, akárcsak az előzőek mind. A hó hamar letakarodott — szinte füstölve párállott a napsütésben. A csődörök össze-összerúgtak állásaikban, és harapdálták a lóápolók kezét. Aztán a láncra kötött bikák kezdtek rekedten, elfulladva bömbölni a tenyésztőtelepen, és rázták a jászlak tölgyfa peremét. Az erdőszéleken már fuvoláztak a rigók, esthajnalon fütyörésztek a szénfekete seregélyek, bódítóan illatozva kivirágzott a zelnicemeggy a vízmosásokban. A télen szemérmetlenül meztelenre vetkőzött falu titokban hozzáfogott, hogy befedje magát kirügyezett berkenyével, nyírfákkal meg a kerítések mentén sorakozó orgonával.

És már zöld köd borult a mezőkre, poros lett az út, már beköszöntött a száraz nyár, amikor Ilja Sznyegirjov megint Szibériába készült.

Régen, még februárban elhatározta, hogy oda utazik.

Este volt, amikor Ilja az erdőipari gazdaság irodájából, a sok fuvartól elgyötrődve, a csonka gallyakkal telepotyogtatott nyiladékra, teherautójához indult. Az autó — csakúgy, mint lélekmelegítője, vattanadrágja, sapjáka és kezе — benzinbűzt árasztott. Sznyegirjov soha nem is tudott megkülönböztetni semmilyen más szagot, csak a porét nyáron meg a fagyét télen.

De azon a februári estén éppen olvadt. Az ég zöld volt fent, barnásvörös az erdőn túl, a fák meg feketéllettek és megduzzadtak. A levegőben annyira tisztán lebegett ott a tavasz illata, hogy Ilja megérezte, beszívta; aztán kifújta az orrát, és a kihűlt fülkébe felkapaszkodva azon nyomban elhatározta, hogy Szibériába utazik.

Nem először csalogatja el a tavasz erről a helyről. Járt Szibériában is — tavaly ott kínlódta végig az egész nyarat, ősszel meg kiábrándulva, döhösen tért haza. Nem tetszett neki a barakkélet; meggyűlölte Szibériát a muslicás tajgájával, az utakon száguldó MAZ-ok erőlködő, vékony berregésével együtt.

Fekete-fehér volt a hó csikozta föld, amikor Sznyergirjov hazatért. Az erdő csupaszon, élettelenül állt, a fű elfonnyadt, a dudvaszálak remegtek a szélben, éjszakánként pedig darát sodort a talaj menti szél. Aztán sűrű hó esett, hol fagyott, hol olvadt — és Sznyegirjov boldogan zökkent vissza a rendes kerékvágásba.

Éjjel-nappal hajtott — az állomásra, az erdőben, sőt a szomszédos kerületekbe is, ott hált, ahol utolérte az éjszaka, aztán, még sötéttel, vizet melegített, betöltötte a hűtőbe, megindította a motort, sebtében teát ivott, közben valami jelentéktelen dologról beszélgetett a házigazdával, és élvezettel hallgatta, ahogy lágyan mormol az autó.

Szeretett éjjel hajtani kihalt utakon, amikor úgy tetszik, hogy csak ő nem alszik a világon: amikor a kocsi ide-oda himbálódzik és bóbiskol, a vakító fényfolt meg a kerekektől csaknem egészen a látóhatárig szökdell ott elől.

Éjszakánként a magányos fordulókon könnyel el lehetett tűnődni a múlton; lassan elfelejtette, hogy haragszik Szibériára, elhalványult

nem is lett vo
csak a hegyvo
tomboló idegen
hézkes körvonala
szépsége, hata
maradt meg...

Így hát Sznye
februárban egys
rozta, hogy oda
jusban, indulás
héttel kilépett
ről.

2

Nappal jókat alszik, úgy érzi magát, mintha szabadságon volna. Esténként szépen felöltözve a szomszédokhoz jár búcsúzkodni. Eleinte hallgatag és ünnepélyes, mint aki a neve napját üli, de fokozatosan belemelegszik, és elkezd beszélni Szibériáról. Hosszasan, talpraesetten beszél, és barátainak arca elködlik — ők is szeretnének Szibériába menni.

Ilja későn jár haza, csizmáját már a pitvarban leveti: azt hiszi, hogy alszik az anyja. Miután az egy hét alatt jól kibúcsúzkodta, kimulatta magát, az utolsó estét az útra készülődve, otthon tölti, először veszi észre anyja kisírt szemét meg a bánatos gyöngédséget az arcán. Lefekvéskor Szibériára, anyjára gondol, aki egyedül marad; ettől okvetlenül hol elszomorodik, hol felvidul — lopva cigarettázgat, és sehogy se tud elaludni.

Reggel pedig, de nem túl korán, elindul hazulról. Senki sem kíséri ki, nem szereti a kísérést. Csak az anyja megy vele. Az egész reggelt átsírta, úgyhogy most, a fia mellett a falun végighaladcsapja meg őket. Miska kiált valamit menet közben, aztán fékez, kiugrik a kabinból, és visszamegy Iljához.

— Így hát elmégy — kérdezi, és odanyújtja kezét. Miskának most benzinszaga van.

— El — válaszolja Ilja.

— Vigyázz, hátha megint nem fog tetszeni!

— Ne félj, tetszeni fog... — dörmögi Ilja, és feszülten néz a távolba. Hallja, ahogy anyja szaggatottan kezd lélegzeni mögötte.

— Eh! Így hát nem mulatunk többet együtt — mondja Miska, és hátrapillant kocsijára, melynek motorja most is jár. — Vigyázz, úgy általában... Rágyújtunk utoljára?

Rágyújtanak, és egy ideig hallgatnak.

— Hát Tamarkával hogy, s mint? — jut eszébe Miskának. — Minden rendben?

— Mit törődöm én Tamarkával! — feleli hanyagul Ilja. — Ha akar, majd utánam jön.

— Úgy... No, csak gyűrkőzz neki, úgy általában!

— Jó — szól Ilja.

Szeretnének összeölelkezni, de valahogy restellnék, így hát csak kezet szorítanak.

— Egyenest a vonathoz? — kérdi Miska.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 MÁJ 26

Kisalföld

Cziráky Lajos

A kisalföldi tárlat előtt

1021

A Magyar Képzőművészeti Szövetség észak-dunántúli területi szervezetének győri, soproni csoportja tanácskozott csütörtökön délután a győri városi tanács klubjában. A május elején Székesfehérvárott tartott szervezeti ülésről Cziráky Lajos tájékoztatott, majd pedig szervezeti kérdésekről beszélgettek.

A kisalföldi tárlat az idén Sopronban nyílik meg. Huszonkét megyénkben élő képzőművészt hívtak meg a tárlatra, akik tetszés szerinti műfajban hat-hat alkotást küldhetnek a zsűri elé.

Cziráky Lajos javasolta, hogy az eddigi gyakorlattól eltérően, ne rendezzenek egyszerre két kiállítást, mégpedig a kisalföldi tárlatot és az őszi tárlatot. Az utóbbi helyett tavasszal nyíljon lehetőség mindenki számára, aki jó képeket fest, hogy kiállítson, attól függetlenül, hogy alaptag-e avagy sem. A képzőművészek elfogadták Cziráky Lajos javaslatát.

után váratlanul elhunyt. Temetése május
4 órakor lesz a győr-nádorvárosi köztemet

A gy

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szer
édesapánk, testvérünk, nagyapánk, apósun

ID. LÁZÁR IMRE
(volt tényői vendéglős)

80 éves korában elhunyt. Temetése 1973.
szombaton délután 4 órakor lesz a tényői te

A gyá

Őszinte hálával köszönjük édesanyánk,

özv. VŐCSEY ANTALNÉ

utolsó útjára kísérőinek, rokonoknak, jó
ismerősöknek a kegyelet, szeretet koszorúit
megjelenését. Külön köszönet a győri Búz
vezetőségének és tagságának, KIPSZER V
den dolgozójának, a likócsi jó barátoknak,
ca 5. számú ház lakóinak és mindazoknak,

Cziráki Lajos

CZIRÁKI LAJOS győri festőművésznek kiállítása nyílt tegnap Kapuváron, a Rábaközi Művelődési Központban. A művész Győr-Sopron megyén kívül a fővárosban, Szlovákiában és az NDK-ban is bemutatta munkáit, s ezúttal 20 alkotását állította ki a rábaközi kisvárosban.

Magyar Hirlap 1980/6/4/8

Cziráki Lajos, festőművész

„Kürt", olaj, vászon, 70 x 80 cm. 1976. (repr.)
„Utkeresők", olaj, farost lemez, 70 x 150 cm. 1974. (repr.)

Művészet, 1979. jul. 32.-

Cziráki Lajos festőművész

Cziráki Lajos: Philoktetész, olaj, farost lemez, 70×100 cm, 1965 (fotó Heitler)

34 NÉGYSZEMKÖZT A MŰVEL

Művészet, 1979. jul. 34. old.

esengő ág, mely Csontváry *Panaszfal*ának benyúló ágával és a keleti ábrázolatok fajelképeivel tart távoli kapcsolatot, legalábbis fájdalmas vonaljátéka erre enged következtetni.

A kép tárgyi elemeit előszámlálva keveset szóltam eddig a címadóról, a képmező alsó sávjában húzódó piros drapériáról. Balról hegyvonulatként, középtájon meggyűrt terítőként, jobbról, ahol a hajóval párhuzamosan szerepel, hullámzó vízként értelmezhető. A maga tárgyiasságában is már eleve jelképnek fogom fel, ahogy annak látom Cziráki *Foltozott zászló* című festményének címadó motívumát is. A piros drapéria akár terítő a húsvéti oltáron vagy a május elsejei ünnepség asztalán, akár a feltámadott Krisztus palástja vagy a világforradalom zászlaja, tárgyi jelentésén messze túlmutató: eszmét jelenít meg. Ünnepnek és küzdelemnek egyaránt jelképe az örvénylő-hullámzó áradat, melytől parnasszista elvágyódással el lehet fordulni, de meg nem történtté tenni nem lehet. A piros hullámzás fokozója annak a bizonytalansági érzésnek, amelyet az éggömb hiányzó lába kelt bennünk. A lokálszín erejét, tüzét és tónusváltozatait felvonultató drapéria piros színe annak az eszmének a szimbóluma is lehet, amelyik alapjaiban kérdőjelezett meg sok eddigi, megállapodottnak, zártnak hitt világképet, és amelyik kimozdítja nyugalmából az addig szilárdnak hitt világot: a vörös áramlaté.

Cziráki Lajos festménye.

Cziráki Lajos: Foltozott zászló, olaj, vászon, 80×120 cm, 1970 (fotó id. Rácz E.)

A felhőkön erősebben-gyengébben felderengő vörös szín alkonyatot sejtet és a piros drapéria visszfényének mutatkozik, mintegy erősítve bennem kisugárzásának gondolatát.

A képet nézve az a meggyőződésem támadt, hogy itt tulajdonképpen egy meg nem álmodott álom képi megfogalmazásáról van szó, amikor is a festő mindennapi mesterségbeli munkáját végezve sem feledkezik meg az álomvilág belső törvényeiről. A festési munka robotszerűségében is megtartja azt az igényt, hogy mágiát űzzön. Ez a mágia azonban csak akkor lesz hiteles, ha objektív vagy objektívnek látszó képelemeket tartalmaz, reálisan megfestve. Így fogódzókat ad a nézőnek anélkül, hogy határokat szabna vizuális bolyongásainak és a szabad képzettársításoknak. A megfogható és a megfoghatatlan közt lebegtetve a témát, többet fejez ki, mintha csak a tapasztalati igazságoknál maradna vagy tőlük teljesen elszakadna.

Cziráki Lajos festői munkája során általában a látványból indul ki, a kép abból nyer indítást, és a vizuális élményen át a teljes emberre hat vissza. A vizuális élmény igazi területe azonban ott kezdődik, ahol az már szóra át nem fordítható. Bármilyen sokat beszélünk is jelképes vagy jelképi ábrázolásról, a festőnek a legközvetlenebb élménye és öröme az, hogy a festészet eszközeivel ki tudja fejezni

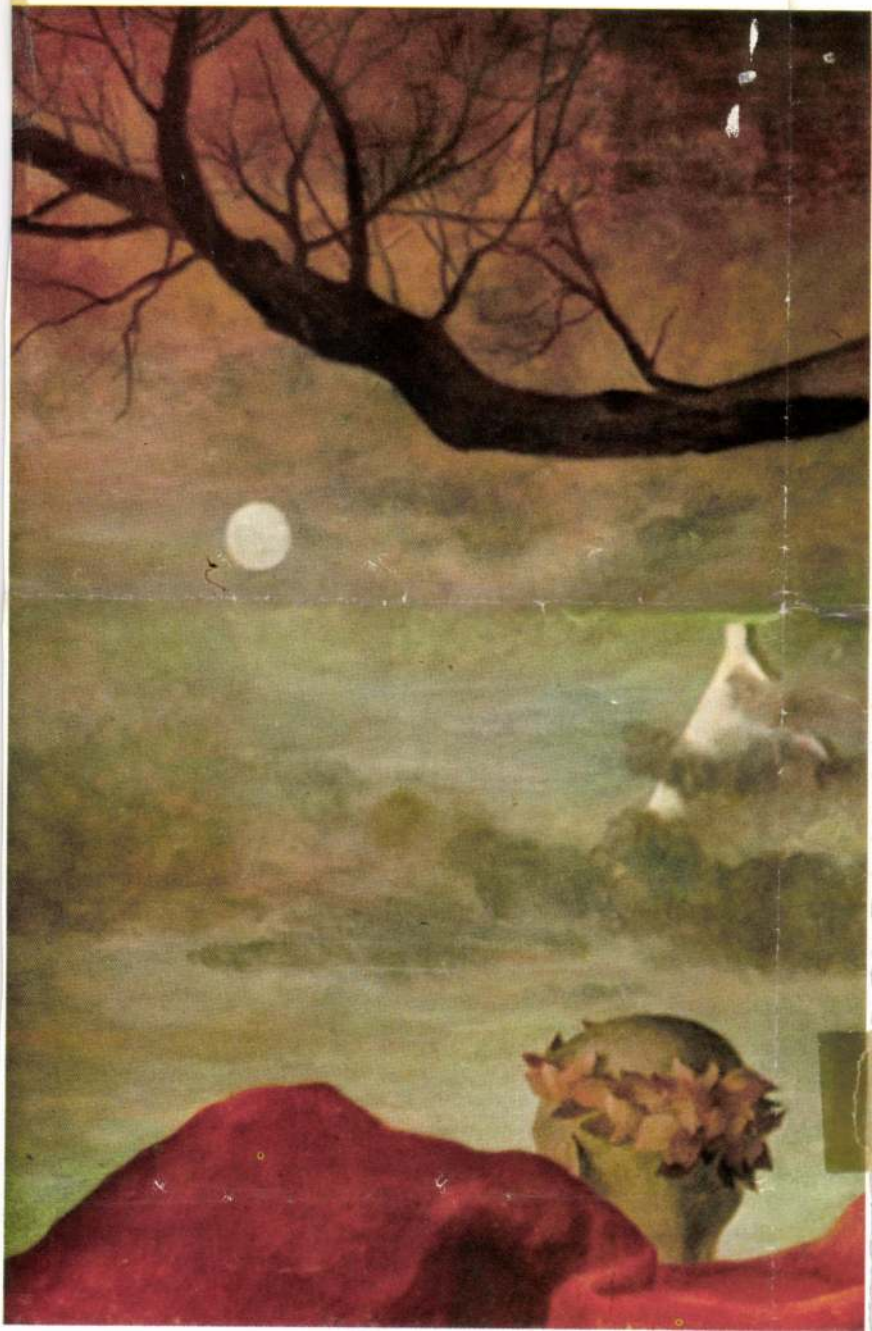

Cziráki Lajos: Piros drapéria

„Jelképek erdején át visz az ember útja."

Charles Baudelaire: Kapcsolatok

Készülése évében, 1975 őszén találkoztam először Cziráki Lajos *Piros drapéria* című képével. Az első találkozást az évek során még jó néhány követte, közben az izgalom, melyet a festmény bennem keltett, nemhogy csökkent volna, de nőttön-nőtt. Ez a láz késztetett arra, hogy a képet igyekezzem a magam közelében tudni, noha nem vagyok műgyűjtő. A festőt meglepte szándékom, a képhez ragaszkodott, ám végül is úgy alakult az ügy, hogy a *Piros drapériá*val már jó ideje egy födél alatt élek.

A festővel siheder koromban, 1951-ben hozott össze a sors, egy idő után következetessé váló igyekezetem révén minden elérhető munkáját megnéztem, tanulmányoztam. Nem először csapott meg a Cziráki java műveiből áradó szellemi sugárzás, olyan erővel azonban, mint ahogy a szóban forgó festmény, emlékezetem szerint egyik korábbi műve sem szólított meg.

A képen a piros-vörös szín az uralkodó, ez az első benyomásom, és az, hogy szokatlan világba keveredtem. A leghangsúlyosabb motívumon, egy csillagászati modellen – éggömbön – állapodik meg a figyelmem, de csak rövid időre, mert igyekszem fölmérni a fölsejlő hatalmas térség többi tárgyi elemét is. Néhány pásztázó szemmozdulat után úgy vélem, hogy az ábrázolt tárgyak segítségével talán

Cziráki Lajos: Piros drapéria, olaj, farost lemez, 60×120 cm, 1975 (fotó id. Rácz E.)

Az integrált tér

George Segal öntvényei

Rég elmúlt az a sokk, amit Segal életnagyságú gipszfigurái okoztak, és a nyomába lépő hiperrealizmus újabb és újabb sokkjai mellett az ő alakjai szelídségükkel, finom lírájukkal tradicionálisnak tűnnek ma már. Az igazi megdöbbenés azonban mégis az az első volt, amely után minden csak ijesztgetésnek tűnik, még akkor is, ha szó szerint eláll a szívverésünk, amikor felismerjük, hogy a kiállítás-látogatók között elvegyülő retikülös hölgy vagy a padlót felmosó takarítónő: *Duane Hanson* figurái nem élnek. Segal nemcsak megdöbbentett, hanem rádöbbentett valamire, amit utána még sokan mások finomítottak árnyaltak, gondolkodás- és látásmódunkban meghonosítottak. A kortárs, szobrászat nagy fordulata azonban vele következett be. A ma ötvenöt éves Segal – bevonult a klasszikusok közé.

A szobor a tér és a tömeg kapcsolata. Egy adott tömeget elhelyezhetünk a térben úgy, hogy az „kiszorítja onnan a levegőt", vagy úgy, hogy kontúrt rajzol bele. Segal szobrai helyet foglalnak a térben, és azáltal integrálják azt. Olyan varázslat történik, amelyhez hasonlót addig csak a színházban éltünk át, ahol a művészet határai addig terjednek, ameddig a rendező akarja. „Casting director" – mondta Segalra egyik kritikusa, és ez a lefordíthatatlanul tömör megjelölés arra utal, hogy élő modell után készített gipszöntvényeivel úgy bánik, mint egy színházi rendező. És ez többszörösen is igaz, hiszen amikor a saját akaratát rákényszeríti modelljére, sohasem lehet biztos a végső eredményben, mert a modell egyénisége, pillanatnyi lelkiállapota, az, amire éppen képes – ugyanúgy része a műalkotásnak, mint az ő szándéka. Volt-e valaha ilyen kapcsolat szobrász és modellje között? Művészetének ez az egyik, az alapvető tényezője, amelyből szervesen következik a másik kettő is.

Az emberek, a tárgyak és a tér – jelölte meg művészete három alapelemét különféle nyilatkozataiban. Közel két évtizedes szobrászi működése e három tényező mind tökéletesebb megismerésének és „kisajátításának" példája.

1924-ben született New Yorkban. 1941–46 között a Rutgers University növendéke North Brunswickban, New Jersey-ben. 1947-ben Brooklynban, a Pratt Institute of Design-ban tanul. 1950-ben határozza el, hogy festő lesz. Baromfifarmot létesít, hogy megélhetését biztosítsa, és festeni kezd. Művei *Hans Hofmann* hatását mutatják, kritikusai kiemelik veleszületett színérzékét, jó kompozíciós készségét és alapvető tehetségét az emberi figurák ábrázolásában. Döntő élménye volt megismerkedése *Allan Kaprow*-val, részt vesz annak happeningjein. Találkozik *Oldenburg*gal, *Dine*-nal, *Red Croomsszal*. Lassan körvonalazódik közös céljuk, az, hogy a művészetet az absztrakcióból vissza kell vezetni az életbe. Az ösztönzések, az utak és módok eltérőek, közös azonban a kísérletezés bátorsága, az a forrongó szellemi klíma, amelyben minden lehetségesnek látszik. *Cage* és *Rauschenberg* a különféle művészeti ágak közti határok áttörését kísérlik meg – új esztétikai tudat kezd kialakulni.

„Tíz éven át festettem a válság egyre erősödő érzésével, 1958 táján már úgy éreztem, hogy háromdimenziós dolgokat kell csinálnom." Első szobrai technikai értelemben hagyományosak voltak: készített egy vázat, azt huzallal burkolta, majd gipsszel átitatott zsákvászonnal borította be. Egyszer az egyik ilyen szobrot egy ócska

George Segal: Szerelmespár a lépcsőházban, 1964
(Galerie Sidney Janis, New York)

George Segal: A művész padlásszobájában,
gipsz, fa, üveg, porcelán és fém, 225×172,5×150 cm, 1969

olaj, farost lemez, 50x120 cm. 1971.

2

Czirák Lajos, „Lestőművész: Emlék"

Művészet, 1979. júl. 30. old.

lenül ivel 1939-től 1948-ig, s hol lobogóan szenvedélyes, hol hangsúlyozottan szerkezetes, s színben-formában ugyancsak a végletek között mozgó festményeit Kállai joggal tekinti az akkori évek – e nemben mindössze néhány művész munkáival egybevethető – művészi megnyilatkozásának, Hamvas pedig, a képfogalom jelentéstöbbletét hangsúlyozandó, vizuális meditációra alkalmas műveknek. E szélsőséges jellegű képfogalmazások – polarizálódás nélkül – továbbra is együtt jelentkeznek, s a folytonosan feltöltődő belső feszültség – gyakran a kikristályosodási folyamat megszakításával – újabb és újabb formai és térbeli helyzetek megteremtésében éli ki magát. A képfelület folytonosan változó erőtér, olykor „kartográfiai tér" benyomását kelti, amelyben a képelemek elhelyeződése révén szüntelen vonzások, kapcsolódások, átalakulások és átrendeződések teremtődnek, s amely a nyugalmi állapotot kivételképpen ismeri csupán, akkor is jobbára lebegésszerű állapot formájában. E sajátos térfogalom Kandinszkijnál, Mirónál, Picasso dinard-i munkáiban vagy egy-egy jellegzetes szürrealistánál egyaránt megtalálható, ugyancsak jelezve Lossonczy festészetének hovatartozását. E térfogalom tovább gazdagszik azáltal, hogy a korábbi évek tapasztalataival bővülve, gyakran kozmikus térség benyomását kelti.

Végezetül Lossonczy festészete nemcsak a magyar szürrealista absztrakció sajátos esete, hanem – mind a hazai, mind a nyugati művészet mozgását tekintve – összekötő híd is a század első és második felének absztrakcióértelmezése között.

MEZEI OTTÓ

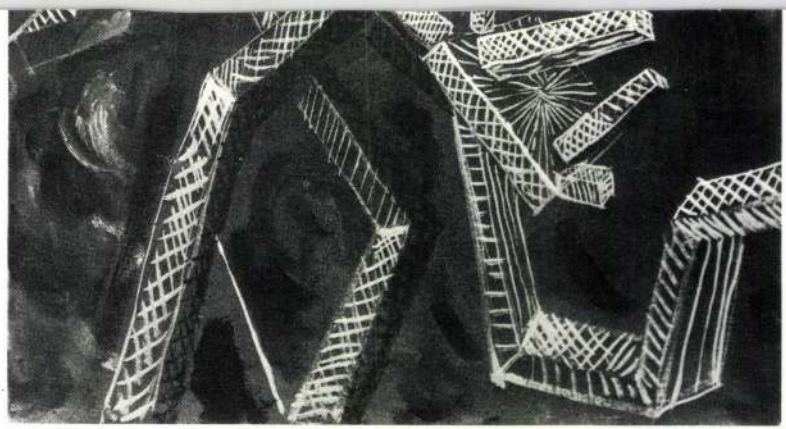

4 *Lossonczy Tamás: Forgás és lebegés, olaj, vászon 80×80 cm, 1966 (fotó Kovács E.)*
5 *Lossonczy Tamás: Szilárdság és helytállás, olaj, vászon, 80×80 cm, 1966 (fotó Haris)*
6 *Lossonczy Tamás: Tűz és föld, olaj, vászon, 100×90 cm, 1971 (fotó Haris)*
7 *Lossonczy Tamás: Dúlás, olaj, vászon, 50×40 cm, 1973 az MNG tulajdona (fotók Petrás)*

Cziváki Lajos festőművész: „Gendes kikötő,"
3 olaj, farost lemez, 29 × 100 cm. 1975.

Művészet, 1979. júl. 31. old.

5

lok megválasztásában érvényesül. A művészi alázatosság példáit Piero della Francesca, Giotto, Mantegna és Masaccio testesíti meg a számára. Jelek sora utal azonban a formai, kompozíciós, színbeli és tematikai rokonságra. Ismét csak példákat idézünk.

Az egész életművön végigvonulnak jellegzetes famotívumai. Számos szerepet eljátszanak e színjátékban: vaskos törzsek fura ágcsonkjaikkal oszlopokként osztják mezőkre a képsíkokat *(Emlék)*, ritmusképletük roppant változatos, mégis jellemző. Néha erdővé sűrűsödnek, szinte elnyelik az *Útkeresők*et. Az *Őszi alkony*on szövevényt képeznek. Az *Erdőszél* fái képalkotó tömeggé lépnek elő, s alig engedik látnunk a messze futó barázdák összehajló íveit. Lezárhatják a kép széleit, ágaik keretet alkothatnak vagy éppen magányosan állnak, képtengelyt alkotva *(Festő)*. Granasztói Páltól tudjuk, hogy ilyen „plasztikus, szépen megformált magányos fákat" csak olasz földön s itáliai mesterek festményein láthatunk. „Egy fa magában nőve tisztább, egyértelműbb formává válik, szinte a fa szimbólumává." Ilyen megfontolásból sejtem, Cziráki hellenista

Czirbaki Lajos, [illegible]: „Tavaszi szél."

4

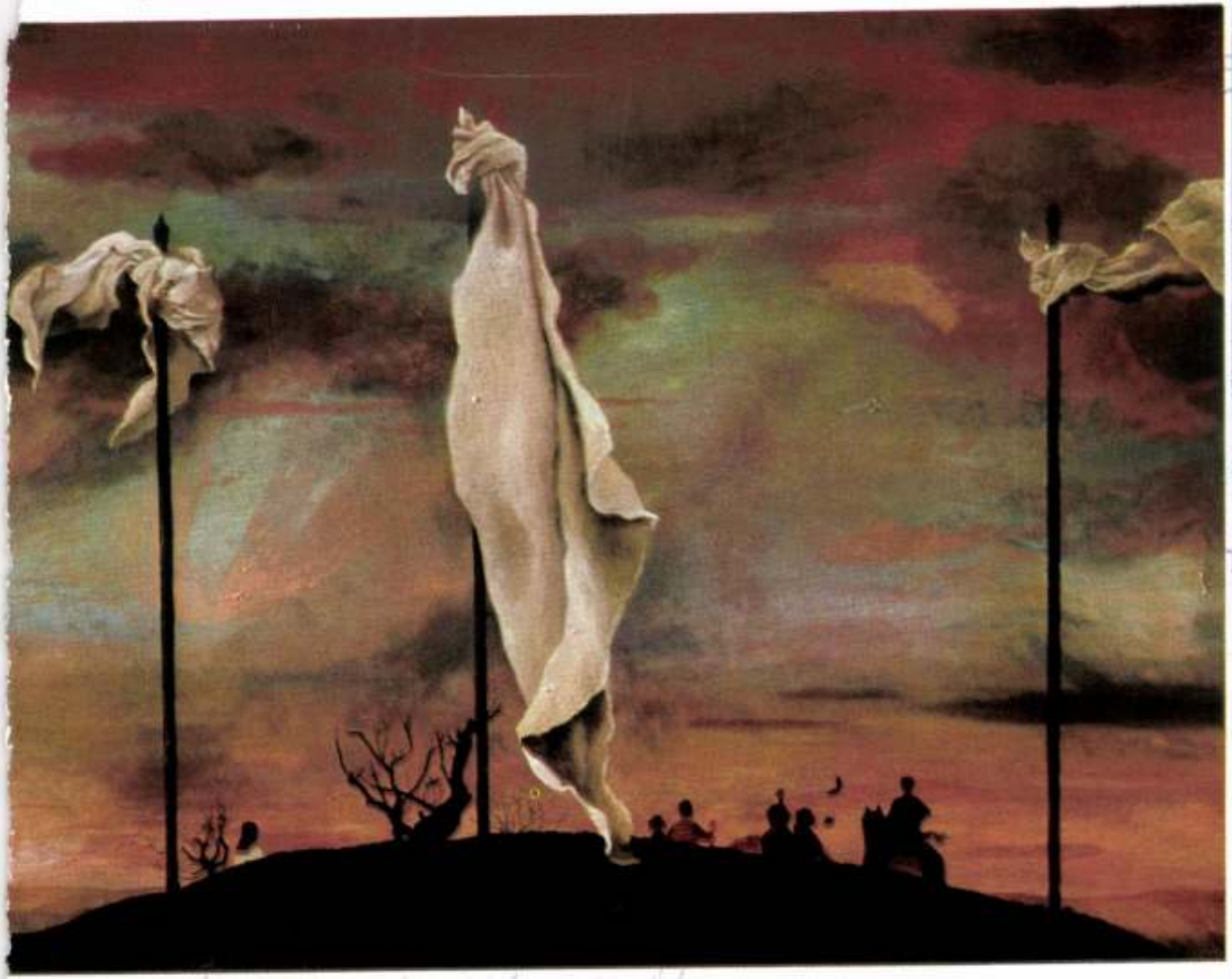

olaj, vászon, 70×100 cm 1976.

Művészet, 1979. jül. 31. old.

Cziráki Lajos, festőművész: „Vihar után"

1

Művészet, 1999. júl. 30. old.

olaj, farost, lemez, 70×120 cm, 1974.

tekintve – nagyjából lefutott az új absztrakció mindkét fő tendenciája, amely a Réalités Nouvelles 1947-es kiállításán számos átmenet kíséretében képviselve volt: mind az új geometrikus, mind a tasisztikus (lírai) absztrakció. Lossonczy alkatánál fogva a tisztán absztrakt képfogalmazáshoz közelebb álló munkáiban sem kötelezte el magát az új geometrikus festészetnek. Azt a formai higgadtságot, geometrikus tisztaságot, amelyet például Herbin vagy Max Bill képviselt, s amelyet a „hideg absztrakció" egyik teoretikusa, Léon Degand feltételként jelölt meg művészetszemiotikai bevezetőként használható kötetében (*Langage et signification de la peinture*, Párizs, 1956), Lossonczy képeiben hiába keressük.

Amíg Degand s tőle függetlenül számos festő a térérzékeltetést eleve összeférhetetlennek tartja az effajta absztrakcióval, Lossonczy képein a tér – gyakran mint az elemeket lebegésben tartó kozmikus térség – *jelen van*, mint ahogyan jelen volt korábban is, sőt a 60-as és a 70-es években e tér, a sajátos formai elemekkel s a színnel-fénnyel összeszövődve, olykor fantasztikus megjelenést ölt (*Kitekin-*

„Ah, hol vagy magyarok...”

Szent István kultusza Sopron és Sopron vármegye múltjában

Az esztergomi várhegy Magyarország szent hegye, államiságunk és kereszténnyé válásunk bölcsője. Árpád utódai közül Géza edelem állandó szálláshelyet épített ezen a lyen. Felesége, Sarolta itt szülte meg fiát, Valt 972-ben vagy 973-ban, aki a keresztségn az István nevet kapta. 1000 karácsonyán koronázták királlyá a későbbi *Szent Istvánt* Szilveszter pápától kapott koronával. Ez az emény Róma befolyását juttatta érvényre Maarországon. Innen – Esztergomból – szerezte g a magyar egyházat. István választása alapn tartozunk máig is Európához, az éltető forshoz, a nyugati kereszténységhez. Esztergom, elynek vára 200 évig királyi szálláshely is volt, rténelmünk folyamán a török és a német megállást kivéve egyházi központja a magyar kaikusoknak napjainkig.

A győri egyházmegye, amelyhez mi is tartonk, Szent István királyunk alapítása. Első isrt püspöke Modesztusz, 1037-ben halt meg, az egy évvel előzte meg halálával a szent alaót. Győri püspök volt Hartvik is, aki *Könys Kálmán* királyunk idején élt. Ő volt az, aki első szent magyar király legendáját papírra tette. Csak néhány emberöltő választotta el hősének korától.

A soproni Szent István-kultusz első írásbeli nléke a stájerországi Reim kolostorban került ő. Az itt talált kézirat tartalmazza latin nyeln Szent István és *Szent Imre* legendáját. A ézirat felirata szerint a soproni Szentlélekmplomé volt, egy Márton nevű pap használ-, és magyar nyelvű javításokat toldott bele a V. században. Ez a kézirat egy évszázad múl a már a fent említett kolostor könytárában volt. z írásmű azt bizonyítja, hogy első királyunk ultusza a középkor vége felé egészen biztosan agas fokú volt Sopron falai között.

A reformáció ideje alatt is a fentebb említett oproni templom őrizte az állam- és egyházalaító király nemes hagyományait. Három oltának egyikét Szent Imre hercegnek ajánlották, yjának pedig az egyik harangot szentelték. A mplomot díszítő sok kép között ott volt a szent irály képmása is.

1759-ben a soproni jezsuiták növendékei színarabok adtak elő, amely Szent Istvánról szólt, rról a cselekedetéről, amikor országát *Szűz Mária* számára felajánlotta. A híres soproni mplomfestőnek, Dorfmeisternek is kedvelt téája volt a nagy király élete. Így a róla szóló épei megtalálhatók a szombathelyi székesegyáz egyik mellékoltárán, a rumi, a kiskomároi és a kemenesmihályfai freskókon, valamint csehimindszenti főoltárképen.

A XIX. század második felétől a Szent Istvánma foglalkoztatta a soproni Stornó családot . Az őt ábrázoló képeik megtalálhatók a ferrákosi püspöki palota kápolnájában, a szaonyi, az ebergőci templomban, és soproni műrmükben is több kép és vázlat látható.

A XX. századi Sopron is épített emléket első rályunk tiszteletére. Az 1940-es években kérült el a Kurucdomb alatt, a Fraknói és a Mi:s Kelemen utcák közötti parkban *Körmendy ándor* tervei alapján a város legfiatalabb félr alaprajzú temploma – Szent István tisztelére szentelték fel –, amelynek falait *Sterbenz ároly* freskói ékesítik.

A régi Sopron vármegye is büszkélkedhet több Szent István-emlékkel. Egyik legrégibb a Nagylózson látható ősi Szent Istn-kápolna. Ez a részben román korból fennaradt műemlék sok átépítésen esett keresz, „de oltárterének falai bizonnyal olyan öreg berek fohászát is visszaverték még, akik mélyesen is ismerhették a nagy királyt.” István korában épült az első egyházasfalui nplom is. Ugyanekkor építették a muzsaji teő melletti Szent Péter-templomot is, amet a tatárok romboltak le.

A reformáció a megye nagy részét szintén eghódította. Kevés templom maradt meg a kalikusok kezén. Ilyen volt ebben a korban a rai, amelyről az 1659-es egyházlátogatási yzőkönyv azt írja, hogy benne látható Szent ván képe.

Amikor a megye lakossága visszatért a katous hitre, megváltozott a céhek vallásos élete katolikus színezetet nyert. Az e korban kekezett céhszabályok nagy súlyt helyeztek a llásos életre. Ezt bizonyítják a Szentmiklón működő marhapásztorok, takácsok és csizadiák ránk maradt magyar nyelvű céhlevelei Az egyes mesterségeknél kialakult régi védőentek mellett pl. a csornai kovácsok és szűök 1676-ban, valamint a kapuvári szabók 12-ben Szent István királyt választották égi zbenjárójuknak.

1753-ban Vadosfán a hívők által épített kálnát Szent István tiszteletére szentelték fel. gyancsak az ő tiszteletére volt szentelve az ősgi nagygeresdi templom is.

Ebben az időben nem egy megyei templom került be a szobra. Például a fertőszéplaki ltárt, a nemeskéri rokokó oltárt és a fülesi stélykápolna oltárát is az ő szobra díszíti.

Az 1780-as egyházlátogatási jegyzőkönyv zinte szemrehányóan említi, hogy Fertőendden a templom névadó védőszentjét csak kiob szobor jelzi.”

A XVIII. században *Schaller István* a nagygeresdi oltárképen festette meg Szent Istvánt. Ebben a templomban látható volt még „egy igen gyenge, de nagy buzgalommal megfestett templomi zászló” is, amelyet 1764-ben festettek szintén az ő képmásával.

A XIX. században megszaporodott megyénk területén a Szent Istvánnak szentelt egyházak száma. Így az *Ybl Miklós* által épített nagycenki templom – benne a bécsi *Blaas Károly* főoltárképével –, a rábatamási, a szakonyi és a korábban már említett vadosfai, nagygeresdi és fertőendrédi templomok.

A millennium idején több község főterén szobrot is emeltek Szent Istvánnak. Így látható szobra Simaságon, Sopronhorpácson és Pusztacsaládon. Ez utóbbiról azt tartja a hagyomány, hogy Széchenyi István arcvonásait örökíti meg.

Mária Terézia alapította meg hazánkban a Szent István-rendet. Ő hozatta haza Dalmáciából a szent jobbot, amellyel István kultuszát új alapokra fektette. A szent jobb 1938-ban Szent István halálának 900 éves évfordulóján, a nagy országjárása idején megyénkben is megfordult. A korabeli újságok tudósításaiból tudjuk, hogy az akkori megyében a Szombathelyről jövő Aranyvonatot Bük község vasútállomásán fogadta a megye vezetősége és a környék lakossága. Amerre a vonat elhaladt Sopronig, minden állomáson lassított, mert mindenhol népes tömeg várta a szent király ereklyéjét. Az ereklye ekkor Sopronban töltött egy éjszakát. A Sopronból Győr felé visszainduló vonat Fertőszentmiklóson is megállt 2 percre. „*Hadarits Kálmán* esperesplébános vezetése mellett itt is rengetegen hódoltak a szent királynak, miközben áhítatban összeforrva imádkoztak és énekeltek.” Innen elindulva a vonat csak Kapuváron és Csornán állt meg a megyében. Csornán a 11 perces tartózkodása alatt búcsúztatták el a megyétől. Itt, a vonat elindulásakor hatalmas tömeg ajkáról csendült fel a Himnusz.

Újból itt van Szent István ünnepe. Hogy ma mi, magyarok itt élhetünk a Kárpát-medencében, azt az ő okos, előrelátó és céltudatos állam- és egyházépítő politikájának köszönhetjük.

Befejezésül hadd idézzem a cikk címét adó régi ének zárósorait.

„Reménységünk vagyon benned, s Máriában,
mint magyar hazánkban hű királynéjában,
még éltedben minket néki ajánlottál,
és szent koronáddal együtt föláldoztál.”

Rozsonits Géza

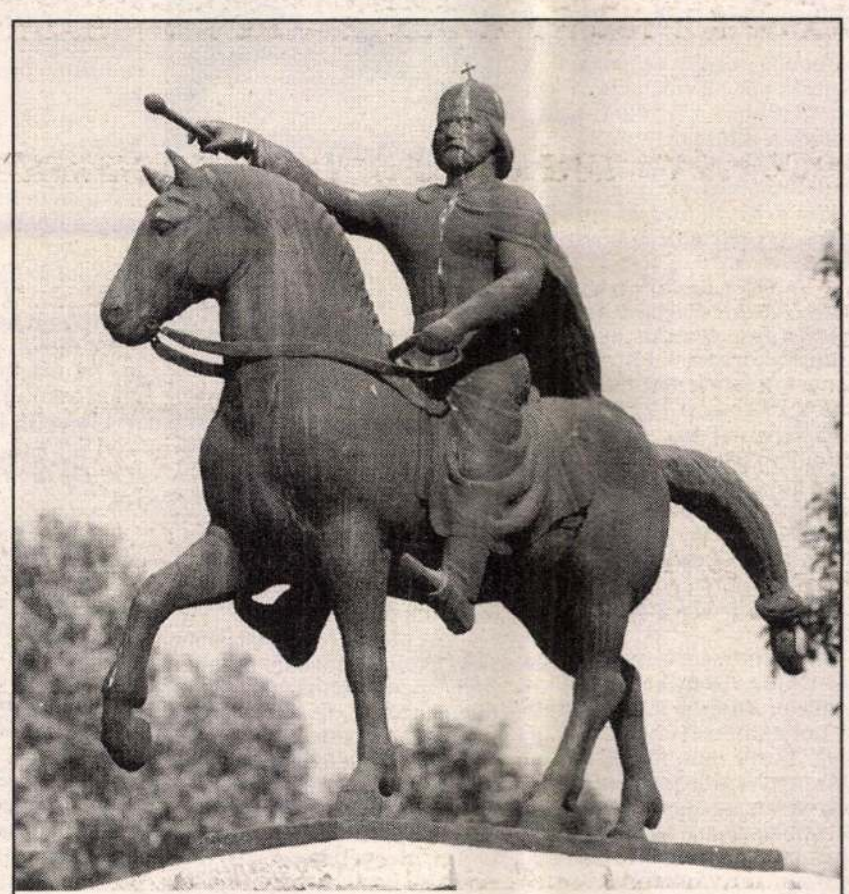

Szent István szobra a győri Rába-parton.

Történelmi döntés volt a latin betűs írás

Helyesírásunk is Európához köt

Élete folyamán mindenki kapcsolatba kerül a helyesírással. Azt is tudjuk, hogy a helyesírási szabályzatainkat az Akadémia bocsátja ki. *Fábián Pál* egyetemi tanárt, a most érvényben lévő helyesírási szabályzatunk egyik szerkesztőjét helyesírásunk múltjáról és jelenéről faggatom.

– Tanár úr, kérem, röviden foglalja össze a magyar helyesírás történetét!

– A magyar helyesírás a latin betűs rendszerek egyike, hogy az lett, az *Szent István* idejében dőlt el azáltal, hogy a római kereszténységet vettük fel, nem pedig a bizáncit. A latin betűs rendszerekhez való csatlakozásunk legalább olyan nagy történelmi döntés volt, mint a honfoglalás. Ha ugyanis mi akkor a cirill írást vesszük át, akkor a magyarság most vallásilag és kulturálisan is a bizánci örökségen alapuló kelet-európai kultúrakörhöz tartozna, nem pedig a nyugat-európaihoz. Egyébként a mai helyesírás alapvető sajátosságai a XVI. század közepére már szilárdan kialakultak.

– Helyesírásunk milyen alapelvekre épül?

– A magyar helyesírás kezdetben az „úgy írjuk, ahogy mondjuk” elven alapult. A kiejtés szerinti írásnak ezt az elvét bizonyos esetekben keresztezi a szóelemzés elve, tehát: adok, te adsz (nem pedig „acc”). Helyesírásunknak ezért kikerülhetetlen nehézsége, hogy tudásához nem elég a fül, hanem a magyar nyelvtannak legalább általános iskolai fokú ismereteire is szükség van. Ha valaki nem tudja a szavakat szóelemekre bontani, akkor nem tud helyesen írni. A harmadik fontos elv a hagyomány. Ez minden helyesírásban rendkívül fontos. Maga az az egyszerű tény, hogy latin betűkkel írunk, 900 éves hagyomány, s pl. az ly-t is tartjuk. Az oroszok az 1917-es forradalom után megpróbálták a cirill betűket felváltani latin betűkkel, mert érezték, hogy a cirill írás elszigeteli őket Európától. De le kellett róla mondani, mert az orosz kultúrának akkorra már olyan mennyisége halmozódott fel cirill betűkön írva, hogy nem lehetett ezzel a hagyománnyal szakítani.

– Elmondaná a véleményét az „ly” körüli bonyodalmakról?

– A XVI. században az „ly” helyén még általánosan egy „lj”-szerű hangot ejtettek, amely a palócoknál még ma is él. Ez a hang később „j”-re változott a keleti nyelvjárásokban és a köznyelvben. A Dunántúlon pedig „l” lett belőle, például a „góla”, „királ” szóban. Ám a helyesírás ragaszkodik az egykori hangjelöléshez. Az „ly”-t azért nem lehetett „j”-re változtatni, mert az sok érdeket sértett volna. Reform esetén mindenkinek, aki már tudott írni, át kellett volna rendezni az agyát és a kezét, hogy amikor leírja pl. az „olyan” szót, akkor ne „ly”-t, hanem „j”-t írjon. Ez nagyon nehéz lett volna! Változtatás esetén át kellene rendezni a könyvtárakat, újra kiadni a tankönyveket, kicserélni a cégtáblákat stb. Rettenetes anyagi és erkölcsi teher szakadna a nyakunkba egyetlen betű cseréje miatt.

– Nyelvészek körében mindenki részéről ennyire egyértelmű az elutasítás?

– Nem. Vannak olyan kollégák, akik néhányan azt vallják, hogy nem ejtjük az „ly”-t, tehát írjunk mindent „j”-vel.

– Nemzetközi összehasonlításban mennyire számít nehéznek a magyar helyesírás?

– A magyar helyesírás viszonylag a könnyű helyesírások közé tartozik. Csak persze – megismételten – a helyesíráshoz jó nyelvismeret is kell. Meg sok gyakorlás!

– Napjainkban milyen irányban mozog a magyar helyesírás?

– Helyesírásunk egyre inkább kezd hasonlítani a nagy európai nyelvekhez, amelyek nem változékonyak. Az olasz helyesírás Dante kora óta nemigen lett más. Az angol és a francia helyesírás is maradt több száz évvel ezelőtti állapotában. Az írásképnek nem feltétlenül kell követnie a kiejtésben bekövetkező változásokat, a kettő el is szakadhat egymástól. A nyelvjárásoknak az egymásra hatásából és keveredéséből kialakult egy irodalmi és köznyelvi norma, a helyesírás ezt rögzíti. Tehát bárki Győrben nyugodtan ejtheti goló, ut, tüz, viz, tanittó stb., de csak így írhatja le ezeket a szavakat: golyó, út, tűz, víz, tanító stb.

– Munkájukkal kapcsolatban kapnak negatív visszajelzéseket?

– Legendánál nem több az a panasz, hogy az „Akadémia gyakran változtatja a helyesírást”. Ez nem igaz. A most érvényben lévő helyesírási szabályzat (a 11. kiadás) 1984-ben jelent meg, azóta csak változatlan lenyomatok formájában került a közönség kezébe. Ez a címlapon pontosan jelezve is van. Sajnálatos, hogy sokan nem elég figyelmesek.

Oláh Péter

Szent Istvánkor

Úgy ötven évvel ezelőtt, amikor befejeződött a nyár testet-lelket őrlő munkája, az aratás, a gazda meghívta embereit a portáján rendezett aratóbálba. A módosabbja az ital mellé birkát, borjút is vágott. Az aratók maguk készítette díszes búzakalász-koszorúval köszöntötték a gazdát, kívánva, hogy jövőre is bőséges termés legyen.

Lassan mozdul a szürkület. A dombok felett vörösödik az ég. A tyúkok álmosan kotyognak, a kakas fél szemmel az égre sandít, vár egy kicsit, aztán rázendít.

Erkélyem alatt fecskék dicsérik a napot. Hűvös szellő hordja a kertek illatát. A réten harmat szikrázik, ébred, tisztálkodik a bogárvilág. Az erdőben harkály morzézik, a feketerigó fuvoláját próbálgatja...

Az utcán feltűnik néhány sietős gyalogos. Az úton autó robog, álmos-nyűgös gyerekekkel, hiába, a nagymama messze lakik, muszáj korán indulni.

A fecskék már a város mögötti ártéren bogarásznak. A parti bokron füzike gondolkodik, munkához lásson-e, vagy bevárja, amig egészen felkel a nap?

A folyóból fel-felbucskáznak a halak, vízicsibék kergetőznek a vízen. A rucamama az eget kémleli, nincs-e benne barnakánya.

Asztmásan köhög az első busz, pedig alig van rajta utas. A kertes házak ragyognak a tisztaságtól. Mire a nap kidugja aranykoronás fejét a domb mögül, harangszó terül a tájra, és az istentiszteleten lágy hangon imádják az Urat..

A nagymamához megérkeztek az unokák, akik egymás szájából kapják ki a szót – képzeld, mama, majdnem elütöttünk egy sünit, de az apu kikerülte, mert nagyon hasznos állat, – nem is úgy volt – mondja a másik – ... s dől belőlük feltartóztathatatlanul a szó. A nagyszülők büszke mosollyal hallgatják a két jó vérű fiút.

A köhögős busz most erőlködik, füstöl, nem csoda, tömve van. Az a néhány korai gyalogos már bizonyára célhoz ért... A macskák kényesen nyújtóznak a napon, a kutyák békésen hűsölnek, de időnként bele-beleszimatolnak a levegőbe, mert a konyhák felől nyálcsorgató illatok szivárognak. A ház körüli ólak lakói közül néhányan visszaadták lelküket a teremtőnek, hogy az ünnepi asztal díszei lehessenek...

A templomból – mint az ország minden templomából – kiszűrődik a jobbra – boldogabb magyar jövőre vágyakozás éneke – „HOL VAGY ISTVÁN KIRÁLY”...

Ahogy ürül a templom, úgy telik a kocsma. Rég bevált jó dolog ez, egy kis sörözés, zene csak növeli az étvágyat. Aztán a kocsmák is elcsendesednek, az emberek ráérősen beszélgetve sétálnak hazafelé. S a déli harangszó után az ország ebédhez ül! A kiadós ebéd után jólesik egy kis szundítás, mert délután elkezdődik a sógorolás, és ki tudja meddig tart.

Ahol erre a napra esik a búcsú, a nagyobb tereken ringlispil, hajóhinta, céllövölde, vattacukor, tőrökméz és bő ajándékkínálat várja a látogatókat. Néhol újra kapható a kedves búcsúfia, a tükörszív és a mézeskalácshuszár. Hiába, itt is hódít a nosztalgia...

Mészáros József

Életművek dióhéjban

Nemzeti ünnepünk alkalmából – mint ahogyan arról tudósításban számoltunk be – tizenegyen kaptak kitüntetést kedden a megyeházán. Róluk szól e két színes oldal, munkatársaink igyekeztek dióhéjban bemutatni munkásságukat, törekvéseiket.

Gróf Széchenyi Ferenc-díjat **kapott: dr. Kárpáti László és Varga Kálmán.** ***Péterfy Sándor-díjat*** **vehetett át: Pongráczné Gaál Elvira és a Popáczy Aladár Kertészeti Középiskola és Szaktanácsadói Központ tantestülete.** ***Kormos István-díjjal*** **tüntették ki Cziráki Lajost,** ***Dr. Kovács Pál-díjjal*** **Jászberényi Ferencnét,** ***Bauer Rudolf-díjjal*** **Pintér Lajost.** ***Dr. Petz Aladár-díjat*** **kapott dr. Mátrai Tamás,** ***Dr. Batthyány Strattman László-díjat*** **Gasztonyi Margit.** ***Győr-Moson-Sopron megye közgyűlésének díszoklevelét*** **vehette át Stefan Behofsits, a Magyar Köztársaság művelődési minisztere által adományozott** ***Arany katedra emlékplakettet*** **pedig Szakály Ernő.**

Cziráki Lajos

Ismeretlen kéz vezet

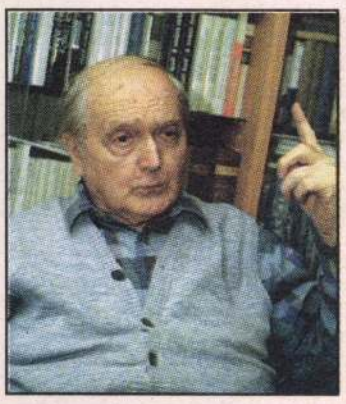

Az idő bölccsé teszi az embert. Kételkedővé, gondolkodóvá, szigorúvá önmagával, és az általa létrehozottakkal szemben. Nem tudtam másra gondolni *Cziráki Lajos* festőművész győri lakásán festőállványa, képei és könyvei között, ahol a leírt szó felelősségéről, a csodák realitásáról, a kapott tehetség kötelékeiről beszélgettünk.

– Őszintén meglepődtem, bár az irodalom régi szenvedélyem. Egykor sokat járt fejemben – ha nem vesznek fel a Képzőművészeti Főiskolára – író leszek. Hál' Istennek, nem így történt. Ha nem festek, olyan dolgokon elmélkedem, amit csak írásban lehet kifejezni: mint az álmok és a realitás kapcsolatát. Én minden leírt szót komolyan veszek, s az, hogy elfogadják és közlik írásaimat, talán annak köszönhető, hogy kevesebb bennük a szélhámosság és több a becsületesség.

– Az álomszerűség, a misztikába hajlás képeinek is sajátja...

– Mikor festek, sajnos a mesterségbeli tudatosság vezérel. A többi járulék. Igaz, hogy a képnek elsősorban képnek kell lennie, de akik azt mondják, nem szeretem a festészetben a filozófiát: azoknak nincs igazuk. Ha megmutatom a formát, a színt, a kompozíciót, miért tagadjam le azt, amit a világról tudok?

– Ezek szerint átélt valóság az, ami megjelenik vásznain?

– Azt hiszem igen, de csak áttételesen van jelen. Ha átgondolom azt a történelmi korszakot, amiben éltem, s amin keresztülmentem, újra és újra megdöbbenve tapasztalom: itt vagyok, és élek. Hiszek a csodákban, mert a csoda realitás. Ennyi idősen elmondhatom: amit kapok, azt ajándékba, ráadásként kapom. Rendszeresen dolgozom, szinte hajszolom magam, mert míg festek, a jóra törekszem. Sokszor úgy érzem egy ismeretlen kéz vezet és boldog vagyok, hogy van ilyen kéz. Minden mozdulatért hálát kell adnom az Istennek.

– Mi a festészet lényege? Valamiféle helyzetjelentés, vagy a létezés regisztrálása?

– Talán mindkettő, de leginkább a kapott tehetség kötelez. Kötelességünk kifejteni magunkból mindent, ami bennünk van. A többi nem ránk tartozik. Teilhard de Chardinnak igaza van, mikor azt mondja: nincs jogunk ahhoz, hogy kisebbítsük magunkat, mert a teremtés műve nincs befejezve. A virágkötő lány munkája is hozzájárul ahhoz, hogy a világ szebb és gazdagabb legyen. A mestereim állandóan figyelmeztettek a művészi alázatra és arra, hogy dolgok lényegéhez kételkedés, szenvedés és gyötrelmek nélkül nem vezet út.

– Mín dolgozik most?

– Folytatom tanulóéveimet, s megpróbálok választ adni az engem nyugtalanító kérdésekre. Mindig ott folytatom, ahol abbahagytam...

K. L. A.

Porpáczy Aladár Kertészeti Szakközépiskola

Díj a tantestületnek

Csodásabb környezetben iskola nem működik Magyarországon, mint a fertődi Porpáczy Aladár Kertészeti Szakközépiskola, hisz az intézmény a fertődi Eszterházy-kastély egyik szárnyában oktja a 230 diákot szakmai és közismereti tárgyakra. Szeptembertől már 180 bentlakásos kollégista kezdi itt 7 osztályban a tanévet. Az elmúlt évben két képzési forma állt az itt tanulók rendelkezésére, egyrészt az ötéves kertésztechnikum, másrészt a négyéves, érettségit szintén biztosító általános kertész szak.

Szeptembertől már bővülnek a lehetőségek: a megyei közgyűléssel együttműködve a fertődi iskola biztosít kollégiumi helyet annak a 27 kisdiáknak, kiket már felvettek valamely megyei intézménybe, azonban tanulmányaik megkezdése előtt egy nulladik évfolyam keretében nyelvet tanulhatnak Ausztriában. A tanulókat reggelenként busz szállítja a soproni pályaudvarra, ahonnan vonattal utaznak Mattersburgba.

A szakközépiskola kollektívája azonban még további terveket dédelget: 1994 szeptemberétől várhatóan „él" – az országban egyedülálló kezdeményezésként – egy osztrák–magyar kéttannyelvű kereskedelmi technikum is, országos beiskolázással. *Turi Lajos* az iskola igazgatója büszkén számol be a szervezés eddigi eredményeiről, elmondja, hogy a Nezsiderben és Frauenkirchenben már régóta működik egy kereskedelmi akadémia, az osztrákok ötlete volt a fúzió. Elemi feltétel lesz a felvételhez a német nyelvtudás (amihez kitűnő alapot szolgáltathat a már említett nulladik évfolyam), hisz a közismereti tárgyakat az iskola szaktanárai magyarul, a szakmai tárgyakat pedig osztrák kollégáik németül tanítanák. A technikum Fertődön működne, ám gyakorlati oktatást Ausztriában kapnának a diákok. Az óratervet már összeállították, a két illetékes minisztérium hozzáfogott az egyeztetéshez, hisz a kezdeményezés szervezői szeretnék, ha az intézmény érettségizett tanulóinak bizonyítványát mindkét országban elfogadnák, ausztriai és magyarországi felsőoktatási intézményekben is tovább tanulhatnának a diákok a sikeres felvételi vizsgát követően.

Turi Lajos azonban mégis tanulóik szakmai sikereit említi, mikor arról kérdem, hogy mire a legbüszkébb. A kertészeti szakközépiskola 1971 óta rendszeresen megszervezi a Porpáczy Aladár-emlékversenyt, amelyen az ország minden szakmai iskolája részt vesz, és mégis gyakran marad Fertődön a győzelem. Az iskola tanulóinak másik nagy megmérettése a minisztérium által évente szervezett tanulmányi verseny, ahol szinté jeles sikerek sokaságáva büszkélkedhet az intézmény

„A Péterfy Sándor-díjat min denképp a tantestület érdc melte ki, hisz a szakmai köz ismereti és kollégiumi mun kaközösségek együttes mun kája révén érhetnek csak e versenyzőink sikereket a kü lönféle tanulmányi versenye ken. A kitüntetés a bizalon megnyilvánulásaként értékel jük, és igyekszünk a később biekben is megfelelni az elvá rásoknak." – mosolyog az igaz gató, és indul a berregő tele fon felé, hisz itt nincs vaká ció, a szakmai oktatás nyá ron sem szünetel!

–danka–

Stefan Behofsits

Kapcsolatember

Az annak idején majdne egészében magyarlakta Köz pályán született 1933. decen ber 23-án. Általános iskol tanulmányait Felsőpulyán v gezte, Csáván járt középisk lába. 1955-ben érettségize

1962 óta nős, két gyerme apja.

1976 óta áll burgenland közszolgálatban, s 1966 ót dolgozik a Burgenlandi Ta tományi Levéltárban.

1976 óta pedig munká mellett 18 kormányzati del gáció tolmácsa (ebből háro megyei elnöki delegációnál 3 tartományi főnöki deleg ciónál), illetve számos kultu rális, tudományos és kutat si, agrár- és mezőgazdaság valamint egészségügyi, álla egészségügyi témakörök érintő szakmai küldöttségn működött közre mint fordit A tartományi kormány hiva talos írásainak és egyéb szak mai anyagoknak a fordítója

1983-tól a Burgenlandi Ta tományi Kormány főtanácso sa. 1985-ben megkapta a szö vetségi elnöktől a kormány tanácsos címet.

Jelenleg is a különféle szak mai és politikai együttműkö dési tapasztalatai alapján t vábbra is a burgenlandi é Győr-Moson-Sopron megy együttműködések kapcsola embere.

Varga Kálmán

Munkahelyteremtés Rajkán

Az elismerést, amit kapott, a megye értékeinek gyarapításában, tudományos munkában, településfejlesztésben elért eredményekért, valamint átfogó életmű elismeréseként adják, évente kétszer.

Rajka polgármestere, *Varga Kálmán* 1961–81 között a mosonmagyaróvári Timföld és Műkorund Gyár művezetője, illetve gyártás-előkészítő programozója volt. 1985-ben a település tanácselnökévé, majd 1990-ben polgármesterré választották. Jelenleg a megyei közgyűlés tagja, valamint az ügyrendi és a nemzetiségi bizottságban is hasznos tevékenységet fejt ki .

Rendkívül sokat fejlődött irányítása alatt Rajka. 1991-ben 12 tanteremmel bővítették az általános iskolát, amelyben nyelvi labor és számítógépes oktatóterem is helyet kapott. Idén fejeződik be az ivóvízhálózat és a szennyvíztisztító telep, majd 1995-ben a szennyvízgyűjtő csatorna építése. 1992. szeptember 30-án pedig a hármas határ találkozási pontján szoborparkot avattak, ahová angol, belga, osztrák, szlovák, cseh, japán és magyar művészek alkotásai kerültek.

A község ipari fejlesztését is nagymértékben támogatta döntéseivel. Így alakult meg a Calida Magyarország Kötőipari Kft., amely 240 új munkahelyet teremtett az itt élők számára. Területet biztosítottak az EPI (Euro-Paletten Industrie GmbH.) raklapgyártó üzem részére, és hasonló módon telepedett meg az INCON Rt. márványfeldolgozó osztrák vállalat is. Az előző 150, az utóbbi 40 ember számára ad munkalehetőséget. Folyamatban van az Ében Fafeldolgozó Kft. beruházásában egy kisebb faházgyártó üzem telepítése, valamint az Eurocamion Kft. beruházásában kamionmosó, -javító, panzió és étterem építése.

Ugyancsak a polgármester érdemeit dicséri a határ menti településekkel kiépített jó kapcsolat. Mindezek megvalósulásához természetesen szükség volt és van az önkormányzati testület tagjainak egyetértésére, valamint arra, hogy folyamatosan figyelembe vegyék a település lakóinak igényeit.

B. E.

Jászberényi Ferencné

A hazám a házam tája

Jászberényi Ferencnével gyakran találkoztam nemcsak egy-egy tudósítás alkalmával, hanem a győri Kisfaludy Károly Megyei Könyvtárban is – volt munkahelyén –, ifjúsági rendezvényeken, ahol a honismereti munka szépségeit, a kutatások „titkait" adta át generációknak. Tevékenysége, mindaz, amit harminc év alatt tett a könyvtárban, a megyei helytörténeti gyűjtőmunkában, a honismereti munka népszerűsítésében, példa értékű.

– A győri Kisfaludy Károly Megyei Könyvtárba 1964-ben kerültem. Igazán ebben a munkakörben találtam magamra, s innen mentem nyugdíjba 1991-ben – kezdte a beszélgetést. – Tudja, nekem szülőföldem Győr is, mert itt lettem könyvtáros, a Jászság is, ahonnan származom és Székesfehérvár is, ahol a családi életemet kezdtem.

– Könyvtári munkájában melyik munkaterület állt közel önhöz?

– Számomra szentély volt a könyvtár. Rendkívül boldog voltam, amikor ide jöhettem a helyismereti gyűjteményhez. Ezzel már foglalkoztam Jászárokszálláson, Székesfehérváron is. Egyébként egyké polcnyi anyag volt itt akkor, mára félkönyvtárnyi dokumentum van rendezve e témakörben. Ez egy kis megyei nemzeti könyvtár, amit nem egyedül hoztam létre, hiszen sok segítőtársam volt. Ugyanakkor ez a munkám összekapcsolódott a honismereti tevékenységemmel, amit nagyon szeretek. Miután mindkét munka a hazát jelenti számomra, *Illyés Gyulát* idézve mondom: „... a hazám a házam tája..." is egyben, én ebben vagyok otthon és ebben szeretek élni.

– Ön még a rendszerváltás előtt jóval elkötelezte magát a honismereti munkával. Fiatal generációkat mozgatott meg, szervezett táborokat, nemzetközit és megyeit egyaránt. Hogyan összegezné az elmúlt évtizedek tapasztalatait?

– A honismereti munka ebben a megyében az 1970-es évektől kezdve elismertebb volt, mint az országban bárhol. El kell mondanom, minden segítséget megkaptam ehhez akkori vezetőimtől, a különféle intézményektől, a helyi hatalmaktól. A Hazafias Népfront keretein belül *Pozsgay Imre* vállalta ebben is a reformer szerepét. E pártolók nélkül nem lehetett volna megindulni, elkezdeni ezt a munkát.

– Ön ezt a munkát akkor kezdte – s támogatást is kapott ehhez – amikor az intézmények nem igazán fordultak még a honismereti munka felé. Látva a mai helyzetet: nem devalválódik ez a tevékenység?

– Ez sohasem devalválódik. Most ugyan mindenki csinálja, ha ért hozzá, ha nem. A gond inkább a finszírozás egyre nagyobb hiánya.

– Munkáját sokan segítették. De nem szólt a családjáról...

– Három gyermek mellett végeztem mindezt. Férjem is sokat segített nekem. Így tudtam foglalkozni a helyismereti és honismereti munkával. Boldog vagyok, öt unokám van, most várjuk a hatodikat. Műtét után lábadozom, a Szülőföldünk Honismereti Egyesületet vezetem, a Kossuth Szövetség Észak-dunántúli titkára vagyok. Készülünk a millenniumi ünnepségre a Honismereti Szövetséggel karöltve. Van még mit tennem, s amennyire tőlem telhető, azt a jövőben is megteszem.

P. A.

Cziráky Lajos
festőművész

Philoktetész

Heitler László: Cziráky Lajos: Piros drapéria
MŰVÉSZET, 1979. julius - 33. lap

Cziráki Lajos: Philoktetész, olaj, farost lemez, 70×100 cm, 1965 (fotó Heitler)

Csíráki Lajos

Az „Emlék" című képen a művész az anyai szeretet végtelenségét fogalmazza meg.

Salamon Nánsor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. július - 30. lap.

Czirákí Lajos

Kompozíciós megoldásaiban, a formák körvonalas, tárgyszerű kidolgozásában a klasszikus hagyományok követőjének bizonyul a festő.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. július - 30. lap.

CZIRÁKI LAJOS 1021

Uitz-terem

Cziráki Lajos nyugalma

A mai magyar festészet idősebb generációjához tartozó győri alkotó, *Cziráki Lajos* műveiből rendezett kiállítást a dunaújvárosi Uitz-terem. Munkáinak egy részét láttuk már három éve Móron, a Lamberg-kastélyban, stílusa azóta sem változott.

Miben is áll ez a stílus? Nyugalmas, megérlelt piktura Cziráki Lajosé. Rendkívül rokonszenves benne, hogy *Csontváry Kosztka Tivadar* hatásától nemhogy igyekezne szabadulni, hanem ezt a hatást rejtett büszkeséggel vállalja, csaknem mindegyik képén.

Csontváry és a nyugalom? — hörren fel a magyar képzőművészet meghatározó, szenvedélyben, impulzivitásban, nyugtalanságban páratlan festő bármely ismerője.

Ez az, amiért Cziráki Lajos, akinek pedagógiai munkássága jelentős, mint alkotó csak a tiszteletteljes hódolat szintjéig tudott eljutni hosszú, s még korántsem lezárt pályáján a zarándokúton, mely a „libanoni cédrusokhoz" vezet. Avagy a festői eredetiséghez.

Nem találtam ilyesmit Cziráki Lajos tisztességgel megfestett képein. A nyilvánvaló Csontváry-hatáson kívül említhetnénk még *Salvador Dalié*t, talán — óvatosan — *Marc Chagallét* is.

Azonban sem Csontváry megszállottsága, sem Dali humora, technikai virtuozitása, sem Chagall álmodó fantáziája, pazar dekorativitása nincs jelen Czirákinak az Uitz-ban látható művein. Megbízható, tisztességes festő, híjával azoknak az erényeknek, melyek mestereiben megvoltak.

(ász)

felvesz

széntüzelésű kazánjához

VIZSGÁZOTT FŰTŐT.

Bérezés kollektív szerint.

Jelentkezés:
munkaügyi vezetőnél,
SZÉKESFEHÉRVÁR,
Bástya u. 7.

SZÉKESFEHÉRVÁRI Centrum Áruház

6748

INGATL

x Kétszintes
HÁZ eladó 3
kerttel, Kolozs
41/a (Maroshe
káscsere is érd
deklődni: szo
sárnap.

x Eladó
központjában
lakótelek, tól
Érdeklődni:
Posta u. 19.
délelőtt.

x Eladó
villaszerű
HÁZ 200 n.-ö
város legszebb
Videoton gyá
ben. Két csal
is kiválóan
szoba, 2 konyha,
dőszoba, mellékhelyiségekkel és garázzsal. Cím: József Attila Gimnázium portáján. 6638

— Kétszobás csalá
HÁZ, pince, garázs eladó. Lepsény, Jókai út 7. 264 093

1981 SEP 5
FELER MEGYEI HIRLAP
MAGYAR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-736

A „FÉMMUNKÁS" VÁLLALAT

Építés-Szerelési Üzeme 1981 októberében tőkés országokba induló exportmunkára

felvételt hirdet

lakatos, szerkezeti lakatos,
minősített hegesztő
szakmunkások részére.

Érdeklődni és jelentkezni lehet:
„fémmunkás" Vállalat Építés-Szerelési Üzem munkaügyi osztály, Budapest XIII., Teve u. 12—16. 1139.
Telefonszám: 497-708/4 mellék.

6700

Fehérvár

MIT CSI
HOLNAP ESTE
Ha még ninc
szeretettel
A FEHÉRVÁR S
ŐSZI-TÉLI DIVAT
a Bányatavi
Jegyek korlátozott szá
a FEHÉRVÁR
A műsorban
MIKES GYÖRGY v
PINTÉR GYÖRG
KISHONTY ILDIKÓ és HOL
CSUKA MÓNIKA
és SZIGETI
MÁTÉ PÉTER és a BE
Műsorvezető: DÉ
Divat konferanszié
Ami lá
a Fehérvár Áruházb
A holnapi számban
a FEHÉRVÁR
FEHÉRVÁR ÁRUHÁZ

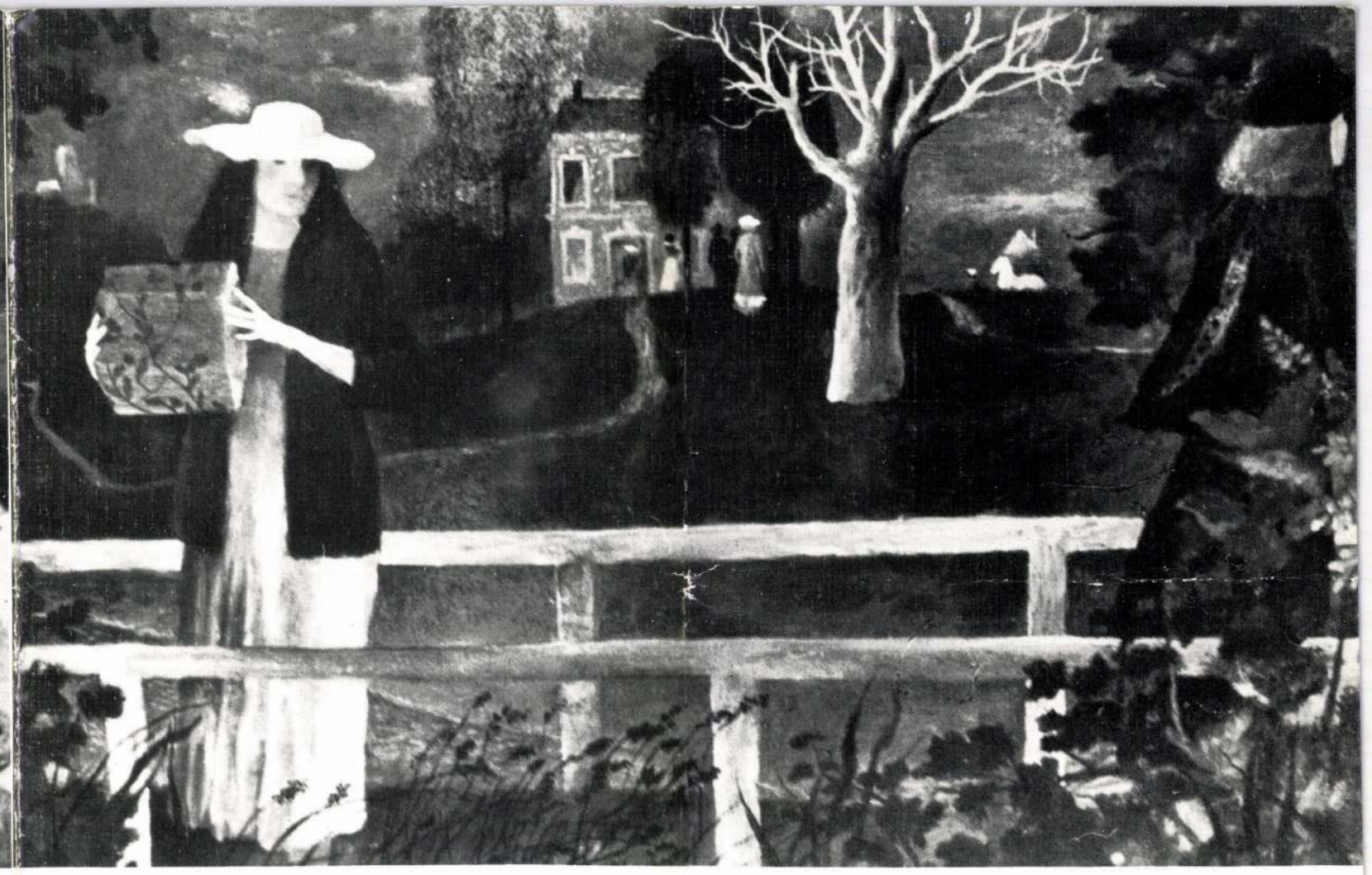

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA BUDAPEST, 1984.

GENERALART Dorogi Nyomda F. k.: Köteles István

CZIRÁKI LAJOS

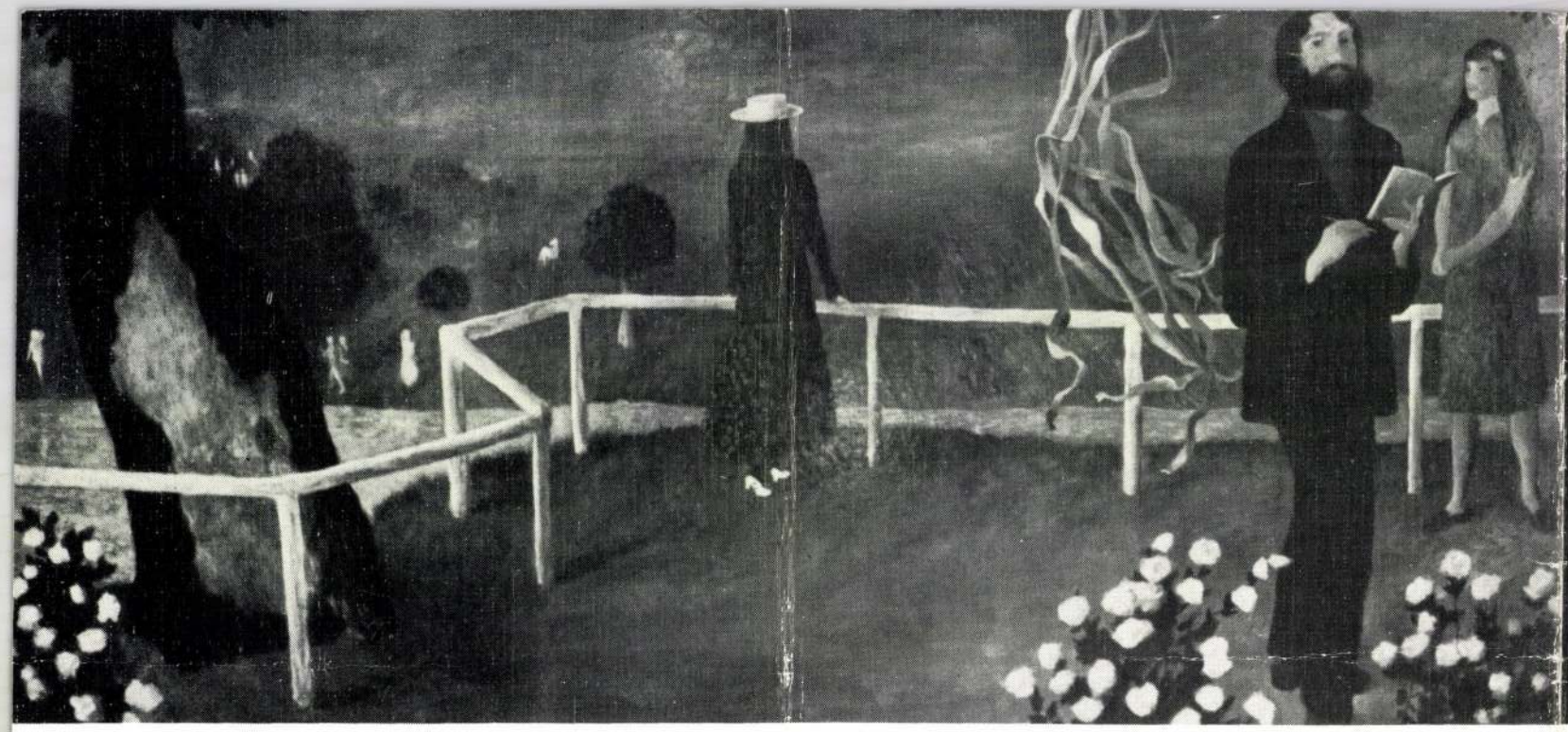

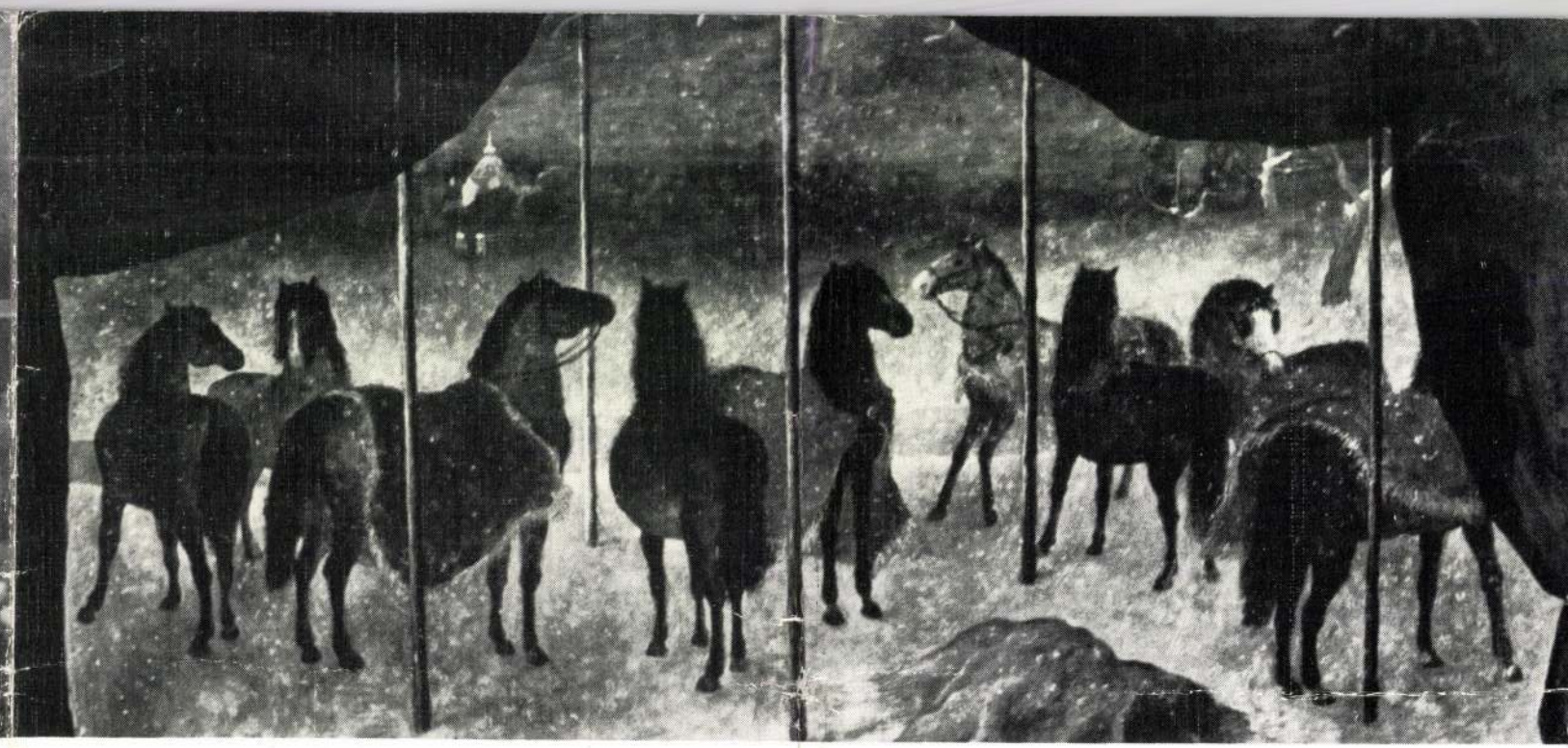

„A régi nagy művészet mágiáját látom folytatódni Cziráki Lajos festészetében; azt a különös, megtisztító szellemiséget, mely a XIX. század naturalista áramlataiban elenyészni látszott, de újjáéledt Vincent van Gogh és Csontváry Tivadar lobogásában. Megdöbbentő ez a mágia: fölráz, önmagunkra ébreszt. Derű vagy dráma fogalmazódik meg benne, vagy rajongással közeledik hozzánk, egyre megy: tükröt tart elénk, hogy a jelképek erdején átvezető útunk során művészi intelmeiből okuljunk."

H. L. Művészet, 1979. VII. sz.

CZIRÁKI LAJOS 1944-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát Budapesten, Szőnyi István tanítványaként. 1940-ben a Szinyei Társaság festészeti díját, az 1942/43 és az 1943/44. évekre pedig a magyar állam római ösztöndíját kapta meg. Ezenkívül számos művészeti díjban részesült. 1945-ben és 1946-ban hosszabb időt töltött Colmarban. Ebben az elszászi városban került kapcsolatba Ottó Dix-szel és találkozott szemtől szembe Matthias Grünewald hatalmas művészetével. E nagy találkozások nyomán támadt föl benne az igény, hogy újból önvizsgálatot tartson. Magyarországra hazatérve, a mestere iránti kötelező hűtlenség erőszakos visszavonulásra késztette: így, önként vállalt magányában alakította ki saját világát. Számos külföldi kiállításon szerepeltek munkái (Róma, Krakkó, Stockholm). Több önálló tárlata volt Győrött, Budapesten. Jelenleg Győrött él és dolgozik.

KÉP CSAR NOK

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT
CZIRÁKI LAJOS FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1984. MÁRCIUS 15-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN
DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRÁRA.
MEGNYITJA SOMOGYI JÓZSEF SZOBRÁSZ,
KOSSUTH-DÍJAS, KIVÁLÓ MŰVÉSZ.
A TÁRLAT 1984. MÁRCIUS 24-IG
TEKINTHETŐ MEG.
CSÓK ISTVÁN GALÉRIA
BUDAPEST, V., VÁCI UTCA 25.

Cziráki Lajos

CZIRÁKI LÁSZLÓ AJOS
1021

■ Cziráki Lajos: TÁRSASÁG TÜKÖRBEN.

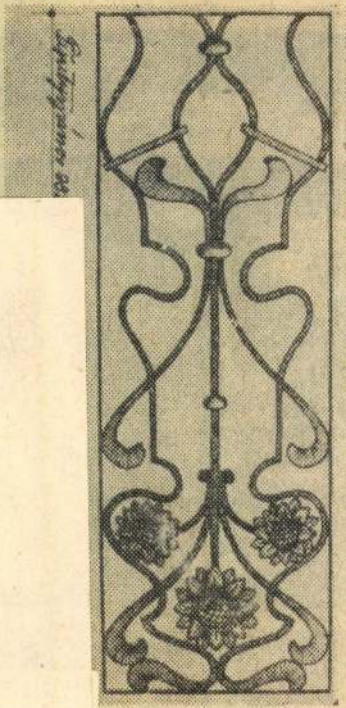

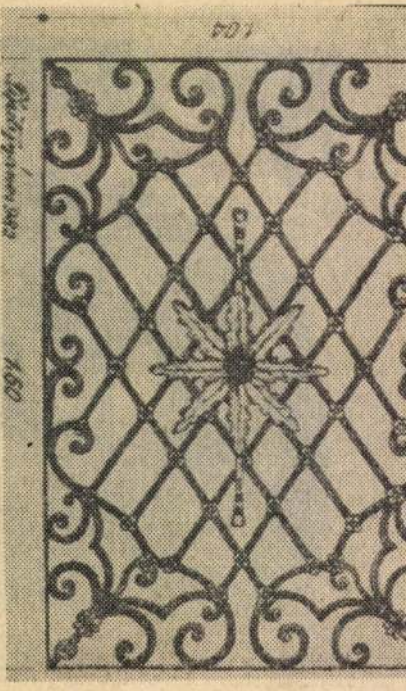

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

KISALFÖLD

1982 ÁPR 10

CZIRÁKI LAJOS

A BIZONYTALANSÁG KÖTELÉKEI

Ha abból az alaphelyzetből indulunk ki, hogy a lét megismételhetetlen valóság, akkor különösképpen fontos szerepet kell tulajdonítanunk az alkotásmozzanatok kezdeti változatának, amit egyszerűen vázlatnak szokás nevezni.

A valóság megközelítésének egyfajta megjelenési formája, a megismerő vágy kapcsolatteremtő mozdulatainak egyike; bensőséges aktus. Értékei: a közvetlenség, a hitelességre való törekvés, a megismételhetetlenből fakadó kényszer elfogadása. Tökéletlensége a valósághoz képest nyilvánvaló szegénysége. Ez a teljességnélküliség sajátos hiányérzetet szül, amely aktivitásra serkent, továbbfejlesztésre ösztönöz. Miközben újabb és újabb váratlan fordulatok állnak elő, s viszik az embert újabb ismeretlenek felé. Hány író készülő művének szálait maguk a szereplők viszik tovább? (A. Gide) Képek, szobrok sorsát gyakran az alkotásmozzanatok során hirtelen fölbukkanó formai elemek lendítik tovább új irányba. (A homályosság elűzésének, a tisztábban látásnak a szándéka, a föltámadó lelkiismeret-furdalások végül is hasznára lehetnek a kibontakozó műnek.) Az alkotó ember eme szándékát csak valamilyen jelképrendszerben tudja megvalósítani, érthetővé tenni; egy bizonyos személyiség jelképrendszerében.

Az elkülönülés kísérletei nem lehetnek fájdalommentesek. Nem csak azért, mert a mástól való különbözés magánnyal jár: a magány önként vállalt kötelezettsége szorongásokat válthat ki az emberből. Geworfensein ins Nichts, a semmibe való belevetettség termékeny bizonytalanságérzete az alkotásmozzanatok nélkülözhetetlen velejárója.

A fejleszthető vázlatnak fontos szerepe lehet a saját jelrendszer kialakításában. A megtalált jelrendszer a homo faber, a tevékeny ember legtisztább örömeinek forrása lehet: örömérzés afölött, hogy az egyén ki tudja fejezni önmagát, sajátosan tudja közölni önmagát a világgal. A megtalált jelrendszerről, a benne rejlő fájdalmakról, örömökről elmélkedvén kiderül, hogy a stílus, a stílusba kényszerültség és a közlési rendszerben létező börtönrácsmotívum (magasból nézvést) lényegileg ugyanaz.

Vizsgálódásaink során fölmerül a kérdés, vajon a térélmény primátusa (elsőbbrendűsége) magába olvasztaná az időélmény egymást követő akkordjait? Hogyan érvényesül a különböző közlési rendszerekben a tér- és időélmény realitása? — A találkozások, egyetértések öröme, az elszakadás okozta fájdalom hogyan realizálódik térben és időben? Vázlatosak-e ezek az élmények, vagy születésük pillanatában már kiteljesedettek?

Parányi kis rovarok, szabad szemmel alig látható élőlények miniatűr idegrendszerrel fölszerelten tájékozódnak a fehér mosdókagyló peremén: veszélyt sejtve emlékező képességeikre hagyatkozva menekülnek, s visszafordulnak abba az irányba, ahonnan előjöttek. Amikor az emberi kéz egyik ujja fenyegetően közeledik feléjük, mekkora honvágy, biztonság utáni vágy kényszerítő ereje lüktet bennük, űzi, hajtja ezeket a mozgó kis parányokat, amelyek mind benne élnek abban a létrendszerben, melyben mi is mozgunk és jelrendszerünkkel tájékozódunk. Ha egyet is agyonnyomunk, elsöprünk ezek közül, mit érez a többi! Térélményük parányiságával azonos-e időélményük (időtartamélményük)? Hiányzik-e a veszedelem elől menekülők közül egyiknek is az elvesztett társ? Bánkódik-e miatta valamelyik hozzátartozója, barátja az üresen hagyott kis tér miatt? Az űr betöltetlensége fáj-e valakinek? S ha fáj, meddig tart ez a fájdalom, hogyan épül bele az időbe? S a félelemérzettel (mint előérzettel) kezdődik-e bennük a dráma? Megsejtéssel a végkifejletig együtt marad-e idegrendszerükben, átörökíthető-e ezekre a parányi lényekre az emberi lélek természetes dinamizmusa, mely a fény felé sóvárogva tudja csak igazolni önmagát?

* * *

Az álomfoszlányokat, melyek bizonytalanul lebegnek a valóságban, tulajdonképpen alig látható, de mégis csak létező kötelékek tartják össze emlékezetünkben. (Utazás autóbuszon, 1989. júl. 15.)

Vidéki város, vagy talán egy budai utca környéke (elő- és utóélet nélkül), idegen tájelemekkel keverten: így még szebb, mint a valóságban. Zöldellő kertrészletek, új és régi házak, napsütés; a jármű halad a megszokott ritmusban, csupa idegen ember, utasok. Hogy senki tekintetével se kerüljek összeütközésbe, oldalt fordított fejjel kinéztem az ablakon. Az önvédelemnek ez egyik változata lehet: ne hatoljak bele senkinek az arcába, az arcán keresztül a személyiségébe; de belém se hatoljon senki! Az autóbusz nyugodt tempóban haladt a megszokott útvonalon. Egy kis idő múlva valami ellenőrféle elém toppant és fölszólított, hogy fizessek 100 forint büntetést, mert állandó jelleggel kinézek az ablakon, amit az utasok roppant sértőnek, megvető magatartásnak minősítenek: egyszerűen kibírhatatlan ez a viselkedés. A hetyke bajuszú ellenőr szerint súlyosan bántalmaztam az utasokat, önérzetükben sértettem meg őket. Ezért kell büntetést fizetnem.

A fölszólításra reagálva védekezni kezdtem. Elismerve, hogy valóban kinéztem az ablakon (tartósan, állandó

Műhely, 1990.1.sz. XIII.évf.

CZIRÁKI LAJOS

jelleggel), de ezt egyértelműen önvédelemből tettem, mintegy menteni akarván belső világomat, azt a bizonyos „belső várkastélyt" (amelyről Avilai Terézia oly egyszerűen és mégis oly csodálatosan ír talán legszebb művében). Sejtvén, hogy a 16. századi, nagy, spanyol misztikusra való hivatkozással nem sokra megyek, hogy az ellenőr számára ez nem érvelés, hangsúlyoztam, a következő megállónál úgyis leszállok, most már ne bántsanak.

Az elegánsan öltözött, simára borotvált arcú ellenőr fenyegetéseiből nem engedve, elővette jegyzettömbjét. Ránézett az utasokra, mint cinkostársakra, akik látványosan biztatták, hogy csak büntessen meg a lehető legszigorúbban. Mikor a végállomásra érkeztünk, föllélegeztem, hogy végre megszabadulhatok ebből az ellenséges légkörből, ezektől az emberektől (akiket valójában sohasem bántottam). Kiszálltam az autóbuszból, s csodálkozva láttam, hogy az ellenőr jön velem. Itt a végállomásnál segítséget remélve bekopogtattam egy magánházba, ahol egy idősebb úr nyitott ajtót. Mikor panaszomat végighallgatta, megértően bólintott, hogy szívesen tanúskodik érdekemben, hiszen ártatlanságom nyilvánvaló. Eközben az ellenőr gúnyosan mosolyogva megjegyezte, hogy ne reméljek szabadulást, a markában tart, ameddig jónak látja. Nem vette le rólam uralkodói tekintetét, belépett a szemközti ház ajtaján, amely szinte varázsszóra nyílt meg előtte: otthon volt. Szerény mosolyú felesége mélyen meghajolva fogadta. Megalázottságom, bizonytalanságom csak egyre nőtt. Egyszerűen nem tudtam elképzelni, hogyan szabadulhatok ebből az igaztalanul rámkényszerített állapotból. Kitől remélhetek szabadulást, rabságot oldó világosságot?

* * *

Dante különösképpen tisztelte Santa Luciát, a hitéért megvakított vértanút. Nemegyszer kérte közbenjárását világosságért könyörögve, amikor kiújuló szembaja kínozta. (Divina Commedia, Pokol, második ének 97.)

Mikor tanulóéveim során először álltam meg Firenzében Dante szobra előtt a Santa Croce árnyékában, levettem nagykarimájú kalapomat, s mélyen meghajolva tisztelegtem az óriás előtt. Ízlelgettem a szobor talapzatára vésett szavakat: „AL SOMMO POETA dell' UMANITA" (Az emberiség legnagyobb költőjének...) Éppen légiriadót jeleztek a szirénák. Pillanatok alatt üres lett a tér, mindenki óvóhelyre menekült, s én álltam a szobor előtt, alig tudtam kilépni e varázskörből. Bennem lobogtak a Purgatorio befejező sorának szavai: „... Puro e disposto a salire alle stelle." (Tiszta s repülni kész a csillagokhoz.) Tudtam, nem vagyok tiszta, de fiatalos hevülettel vágyakoztam eljutni a csillagokhoz.

Ifjúkori jegyzeteim között böngészgetve rábukkantam a már elfakult, alig olvasható sorokra, amiket a Divina Commedia olvasásakor róttam a lapszélekre. Úgyahogy talán még kivehetők a ceruzával írt betűk, emlékezetből kiegészítve: „...anche il Purgatorio termina con la stessa parola finale delle altre due cantiche." — Elragadóan szépnek találtam azt a minden részletre kiterjedő műgondot, ahogy a költő lezárja hatalmas művének mindhárom szakaszát a csillag szó valamilyen ragozott változatával. Nyilván — gondoltam — Dante számára a csillag szó valami különleges jelentéstartalmat közvetíthetett.

Az Inferno utolsó szavai így hangzanak (az 1300. évi húsvét vasárnapjának hajnalán): „...E quindi uscimmo a riveder le stelle." (S így jutottunk ki a csillagokhoz.) A Paradiso ugyancsak a csillag szóval zárul: „...L' amor che move il sole e l' altre stelle." (A szeretet, mely mozgat napot és minden csillagot.) Hová is vezethetne innen az út tovább? — kérdeztem önmagamtól.

Az immár elfakult bejegyzéseim szerint kizárólag magánhasználatra így összegeztem az esztétikai tanulságot: A szavakba szorított szárnyalás mozdulatai talán akkor a legszebbek, ha kötelékeiket hordva szolgálják a gondolatot. A remekmű ereje így, a formai elemekkel összeforrva lehet igazán teljes, lenyűgöző. — E patetikusan fogalmazott, fiatalos lendülettel bejegyzett szavak lángolását talán még ma is vállalnom kellene (hiszen mindannyian jelrendszerek börtönében vergődünk).

* * *

A 17 éves Martin du Gard-nak mondta egy alkalommal a Fénelon iskola igazgatója, Herbert abbé (akihez a fiatalembert bensőséges ragaszkodás fűzte): „Meglátja majd, mire képes a művészetben a mértéktartás és az erő szövetsége!" (Miközben Tolsztoj Háború és béke című könyvét ajánlotta. Persze ezen az alapon méltán javasolhatta volna még a Divina Commediát is, de a tapasztalt abbé jól tudta, hogy ez a mű egy tizenéves fiatalnak sokkal nagyobb türelmet igénylő, keményebb olvasmány.)

A minap azon meditáltam, nem lehetne-e azt a bizonyos szövetséget még egy harmadik motívummal gazdagítani: a szárnyalás izgalmas szépségeire gondoltam Dante olvasása közben.

* * *

Még tovább lapozgatván régi jegyzeteim között, egyre halványabb sorok tűntek elém, összefüggően már szinte alig olvashatók. Ámde néhol egyik-másik szó mintha nem bírna feszítő pátoszával, lángolni kezdett. Ezeknél akadt meg a tekintetem; ilyenek, mint a rács... börtönrács, majd ilyenek, mint a lánc, rablánc és hasonlóak.

Amikor e különösen viselkedő szavak mondatbeli szerepét próbáltam kibogozni, vagy számukra mások által is elfogadható, normális szövegkörnyezetet konstruálni, váratlanul kinyílt az ajtó mögöttem. Iparos külsejű emberek jöttek be a lakásomba; szerszámaik alapján asztalosok lehettek, szó nélkül munkába kezdtek. A magukkal hozott, előre méretezett lécekből, deszkákból, hevederekből boszorkányos gyorsasággal nonfiguratív alakzatokat állítottak össze; fűrészeltek, gyalultak, kalapáltak. Munkájuk zaját mintha valami sajátos készülék elnyelte volna. E hangtalan munka eredményeként megtelt a szobám, majd az egész lakás nonfiguratív formákkal. Hiába kértem, a hivatlanul betolakodókat, nem tudtam megértetni velük, hogy ezekre a dolgokra nincs szükségem; kiszorultam a lakásból. Menekülni kényszerültem, ki az utcára. Sírás fojtogatta a torkomat. Nem találkoztam senkivel, akinek elpanaszolhattam volna a rajtam esett sérelmeket, a szívtelen dolgok racionális támadásaiból rám szakadt vereséget.

CZIRÁKI LAJOS
1021

□ Cziráki Lajos: Szoba virágokkal

A tartalomból

☐ A legnagyobb ajándék ☐ Kutya (egy) história ☐ Az alföldi kolbász titka ☐ A toronyőr háromszor trombitált.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1051 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
KISALFÖLD
1981 SEP 12

KRITIKA

Folyamatos értékgyarapodás

mert: felgyújthatja a falut — mondták valamikor —, megmozgatja a talajt, s ezt nem bírják ki a házak, és nem üli meg a tyúk a tojást. Ha a babona annyira tartósan szívós lenne, mint a bágyogszovátiak szorgalma, akkor most mondanák az öregek: no lám, nemcsak, hogy jól üli meg a tyúk a tojást, hanem mesebeli aranytojást lelt, ami gazdaggá tette a falut. Az utóbbi igaz, de nemcsak a baromfi miatt a gazdagság. Mert mi

CZIRÁKI LAJOS festő

Salamon Nándor: A tiker jegyében : 2. észak-dunántuli tárlat. Műhely IX. évf. 2.sz. 1986. 76.

Ma már aligha vitatható, hogy Cziráki Lajos festészete a szimbolizmus tábora felé tart. Rajzain és festményein az emberi lét kérdéseit, küzdelmeinket, ritka felemelkedéseinket, annál látványosabb bukásainkat, alattomos megaláztatásainkat ábrázolja. Bonyolult gondolattársítások lehetőségeinek hálóját feszíti ki vásznain, amelyekben csak a szellemet kényszerítő akarat segítségével ragadhatjuk meg a jelképek értelméhez vezető szálvéget. A Cziráki-kép nem vehető birtokba pusztán a szem néhány pillantása révén. Előtte meg kell állni és gondolkodni. Tagadhatatlanul egyéni látásmód az övé, amelyben a rejtett értelem, a mögöttes dolgok játsszák a főszerepet, úgyhogy kevés kivétellel a drámai elem dominál. Következetes úton járását, már-már kilátástalannak ítélt belső küzdelmeit, művészi teljesítményét sorstársai, a festőtársadalom és a közönség egyaránt magasra értékeli. Három-három kiállított olaja, illetve grafikája is ehhez adott alapot s nyerte el Komárom megye díját. Kíváncsian várjuk, mikor ismeri fel és el művészetének egyedülvalóságát, hitelességét a szakmai köztudat, s a díjakat porciózó hivatal?

31. **(B)**
32. **(D)**

37. **(C)**
38. **(C)**
39. **(D)**
40. **(C)**
41. **(D)**
42. **(C)**
43. **(B)**
44. **(A)**
45. **(C)**
46. **(C)**
47. **(C)**
48. **(B)**

CZIRÁKI LAJOS festő

HEITLER LÁSZLÓ Műhely IX. évf. 1986.6.sz.

Az elhagyottság szigetein

Mesterem: Cziráki Lajos

„A valóság elpereg
s megmarad a látszat."
(József Attila)

A költő szavainak tragikus igazságát mélyen átélve adom közre alábbi, töredékes jegyzeteimet Cziráki Lajos festőművészhez kötődő emlékeimről. Mint aki száraz homokot perget ujjai között, úgy éreztem magam írás közben, emlékeimben kutatva. Bár a szándék, hogy a legfontosabbat ragadjam meg, szinte égetett, kevés maradt meg a tenyeremben. És még a fennmaradóból is nagyon sokat kellett visszatennem.

Távcsövet szemünk előtt csavargatva hol egyik, hol másik pont válik élessé a lencsében, miközben elhomályosul a környezete. Ilyenformán voltam magam is emlékezetem messzelátójával. Amit megmutatok, az mind valódi, de az egész igaz-e? – hogy ismét József Attilával szóljak.

Ha nem hinnék benne, itt aligha olvashatnánk. Bátorít a tudat, hogy mástól e vonások soha nem kerülhetnének rá Cziráki Lajos emberi és művészi portréjára. És hiányoznának róla.

Előbb láttam Cziráki Lajost, semmint a tanítványa lettem. Személyénél is korábban egy művét. A pápai Szent Anna-templom szentélyének teljes főfalát takaró falképét festette valamikor 1948–49-ben, ha nem csalódom. Belopakodtunk oda páran általános iskolások, akik szívesen pusztítottuk a festéket. A félhomályból a festő alakja sejtetődött elő az állványon, a falon pedig nekünk szokatlan kép alakult. Barokk mozgalmassághoz, pózokhoz, pompához szokott szememnek és eszemnek nehéz volt megbarátkoznia keresetten egyszerű kompozíciójával, aszketikus alakjaival. „Micsoda szakállak!" – háborgott oda imádkozni járó anyám, midőn már elbontották az állványt s a mű átadatott a híveknek. – „A szakálluk az égre mutat mind, olyan pedig nincs, akárhogyan emelik is a fejüket" – mondta. Mások máson akadtak fönn, így Pilka bácsi, a drótostót, aki a festővel egy udvarban lakott a Batthyány utcában, amiatt csóválta a fejét, míg fazekunkat fenekelte, hogy a falkép egyik – a Bibliában levelező – idős asszonya maga Cziráki néni. Többet is tudott az edények doktora festő és tanár szomszédjáról: „Nagy képeket meg szobrokat csinál a Cziráki úr, este viszik el tőle. Súlyos lóvét vág zsebre értük" – állította suttogóra fogott hangon, holott anyámon és kívülem senki nem volt a gádorunkon, mi meg a suttogást is értettük. Hamarosan ő is megrendelőjévé vált szomszédjának, céllövöldés bódéja portáljául nagy pannót föstetett. „Hétszáz pöngőt fizettem érte" – mondta olyan hangsúllyal, hogy eldöntetlen maradt: panaszkodik vagy dicsekszik a forintokkal. Szó ami szó, a festő havi tanári fizetése aligha rúgott nagyobb summára akkoriban.

A Műhely szerkesztősége tisztelettel köszönti a hetvenéves, Munkácsy-díjas festőművészt.

Megnézhettem ezt a művét Cziráki Lajosnak számtalanszor, ahogy tanártársa, Békefi Aladár is, osztályfőnököm az Állami Tanítóképző Intézetben Pápán. – „Lajos, láttam egyik művedet" – ugratta reggelenként festő kollégáját, amint nekünk elmondta később. A vásári dekoráció gyártásán rajtakapott piktor szóra is érdemtelennek nevezte eme művét, amelyen „szarvassat", vadnyulat, meg fácánt lőtt valaki tőrölmetszett vadász – de haladjunk csak sorjában.

1951. szeptember elsejétől lettem Cziráki Lajos tanítóképezdei rajztanár tanítványa. Szemnyitogató éveim kezdődtek ezen a napon. Nyugta tőlem nem sok maradt Cziráki tanár úrnak, pedig láthatóan kedvelte a csendet, a nyugalmat áhította. Halkan járt az intézet folyosóin és a rajzteremben, megnyújtott léptekkel. Mintha kissé kacsázna – véltük, midőn meg-megbillenni láttuk termetes alakját két-két lépés között. Szőke haja gyérült, bár csupán harmincas éveit járta, így hol lehajtott, hol fölvetett feje valószínűtlen lebegésben vonult a folyosó hosszán. Legényember volt, ami leány osztálytársainkat módfölött foglalkoztatta. Különösképpen azután, hogy a Tanár úr két leányzó arcmását agyagba mintázta az előttünk két évfolyammal járók közül. Nősül a Cziráki – terjengett többször is a hír diákszájakon. Engem Pilka bácsi az ellenkezőjéről igyekezett meggyőzni, ide nem jegyezhető találó szavakkal, és még egy évtizedig igaza is lett.

Magános volt a festő. Szertárából ahogy kilibbent a rajzterembe, járt-kelt a bakokon balkezeskedő diákok között, valami megcsapott bennünket a magábavonultság, az elmélyültség violaszín világából. „Mit rajzol, elvtársam? Szilvamagot?" – tette föl a kérdést halk hangon a kört ha nem is négy-, de kétszögesíteni igyekvő antitalentumnak. „Tartsa a csap alá" – javallta az agyonnyúzott vízfestmény elkövetőjének az egyedül célszerű orvoslási módot, amit a diákok tájékozatlan többsége vagy rossz viccnek, vagy szekundát sejtető megsemmisítő kritikának ítélt. Derű is kísérte az efféle korrektúrákat, tizenévesen könnyen nézi az ember a jelek fonákját. Így néha ki-kirobbant a nevetés. Cziráki Lajos, mint aki nem is érti, úgy nézett körül, s aztán, hogy mosolyt mégse lássunk az arcán, a szertárba vonult.

Mit művelt ott? Néha festett délutánonként. Modellért, edényért be-betérve gyakran láttunk készülő képet, szobrot gyengén leplezetten. Az emeleti ablakból elénk táruló falusias utca képe több vásznon föltűnt. A János vitézhez készült festményillusztrációkra figyeltem föl egy napon, melyeket később valamelyik óvodában láttam újra. Iskolám folyosóin híres pedagógusok falra diópáccal festett arcmásai is Cziráki kezétől származtak, ahogy Apáczait ábrázoló dombormű is jutott a kapualjba mint tanárunk alkotása. A díszterem tagolatlan hátsó falára Pápa várának visszavételéről festett terjedelmes kompozíciót al secco technikával, azaz száraz falra. Máig félbemaradtan látható ez a dekoráció hatalmas távlatában várral és fölvonuló seregekkel; valójában fölnagyított korabeli metszetnek hat.

Nem ezek ütöttek szíven igazán. Bár tetszettek, tudtam, hogy csak a tanár kötelezettségei szülték őket, nem a művész saját gyerekei. Mert hogy művész a tanárom, ez közszájon forgott. „A Miska művészember" – ezt a diákjai egybehangzóan állították, becenevét használva, mint rendesen, bár hogy a szeretetteljes elnevezés honnét eredt, máig sem tudom. Ám a megállapítás csupán Cziráki melankolikus karakterére alapozódott; a vérmérsékleti típusokról lélektanból tanult mindenki. Java műveit nem látták diákjai, súlyukat megmérni sem tudták volna. Magam sem nagyon.

Azon a csöpörgős és fázós kora téli délutánon, talán 1951-ben, melyen tárlatot látni életemben először a Fő tér egyik épületébe betértem, más festő képeivel is-

merkedtem könnyebben. A hodálynyi teremben nyárias színvilágba érkeztem. Bíró Károly kedélyes akvarelljei sorakoztak jobb kézről, balról A. Tóth Sándor fanyarabbjai. Beljebb haladva Hénel Gusztáv olajfestményei függtek az egyik falon. Pünkösdi rózsák, aratás, a Gróf út nyárfái – ismerős témák voltak. A Genfi-tó, Mont Blac, Rosengracht Amsterdamban, Lussinpiccolo, Lepityo az Adrián – ilyen címekkel találkoztam a további képek alatt, földrajzi izgalmakat hozva szemmel tapintható közelségbe. Foglalkoztattak ezek a képek. Egyszerű formálásukkal, színbeli kellemetességeikkel könnyebben vontak magukhoz, mint Cziráki átellenesen látható alkotásai.

Elmondtam ezt diáktársaimnak. Eleven tüzet raktam vele a fejemre. Műértőbbek lettek volna nálam, a piktúrába belekóstolónál? Aligha. A tanárukat védték, akiért ugyan nem rajongtak, az óráitól is húzódoztak, de ha versenyről volt szó, látni föltétlenül az első helyen kívántak. Hollósi Tibor arcmását fedeztem föl a képek között. A pasztellel készült profil igencsak találóan formázta szigorú pedagógiatanárunkat. És a pasztell selymes-bársonyos anyaga! A finom szürkés árnyalatok mélyen belém ivódtak. Izgatott az eshetőség, hogy egyszer én is ilyen krétát vehetek a kezembe. Csendéletet mutatott Cziráki másik képe: öreg sublóton néhány cserépedény és almák. Ha ismertem volna már Cézanne budapesti Buffet című festményét, az jutott volna az eszembe, de arra még várnom kellett. Így csak megcsodáltam a mély színekből elővilágló gyümölcsöket és a rajtuk zsongó ecsetnyomokat.

Legemlékezetesebb kép akkorról, mégpedig az egész kiállításról, a művész anyját ábrázolta. Az örökkévalóság küszöbén – ilyenféle cím dereng elő róla emlékezetemben. Azóta sem láttam ezt a festményt, de az imádkozó öregasszony sokat dolgozott két keze és átszellemült arca máig keményen emlékezetembe vésődött. Ismerem Cziráki Lajos azóta keletkezett legtöbb művét, legjobbjai közül kettő a szobám falán függ, de ennek a fiúi vallomásnak őszinteségtől acélos hangjával és biztos formálásával nem sok versenyezhet.

Hogy kollégái társaságát hogyan értékelte, mennyire kötődött hozzájuk, ma már tudom. „Vidéki dilettáns" – írta e folyóirat lapjain megjelent emlékezésében a hozzá képest koros Hénelről. Dilettáns? – talán illett az embernek mindenképpen angyali Guszti bácsira, de miért kell megtoldani még a vidékivel? – tűnődöm most is. Talán különb a fővárosi dilettáns? Vágni igyekezett rajta egyet Cziráki még holtában is azzal a vesszővel, melyet bár rejtett örökké, azért folyvást a keze ügyében tart – állapítom meg keserűséggel, mert harmincöt esztendős ismeretségünk ezer alkalma nem volt elég ahhoz, hogy tőle élő szakmabelijéről őszinte jó szót halljak. Az ember nem szívesen tapasztalja mesterei gyarlóságait, Cziráki pedig igen gyorsan emelkedett szememben arra a magaslatra, melyen példaképeinket látni szeretjük. A példaképet egész valójával kell vállalnom – ma már tudom, de hogy ezt belássam, ahhoz a fejemnek kellett megderesednie.

Szőnyi Istvánról hangzott el legelőször kisebbítő szó Cziráki Lajos szájáról a fülem hallatára. A mestere volt a Képzőművészeti Főiskolán, ezt tudtam. A képzőművészeti körben, afféle pápai szabadiskolában voltunk, ahol Cziráki is korrigált. A. Tóth és Hénel mellett. A Szabad Művészet című folyóiratot lapoztuk, benne Szőnyiről volt cikk, hozzá képek. „Bennem már semmi sincs Szőnyiből, elhatároltam tőle magam" – állította a volt tanítvány. A temperafestét technikája kapcsán (erről szólt a cikk) kijelentette: „Sport, szemfényvesztés az egész, szélhámosság az anyaghatásokkal." Hallgattunk Orbán Pistával megmerevedetten, mert a hév, mellyel előcsapott a tiltakozás, szokatlan volt hallgatag tanárunktól. Igazságtalannak ítéltük. Pista jól ismerte Szőnyi könyvét, a Kép címűt, festmé-

nyeit szerettük. És láttuk Cziráki képein még meglehetősen erős tanítványi mivoltát. Tavasz volt, érettségi előtt álltam, 1955-öt írtunk.

A körben egyébként, ahová 1952 elejétől Cziráki tanár úr javaslatára meglehetős rendszerességgel jártam, csendben folyt a szorgalmas munka. Előzménye volt ennek a tanácsnak jó néhány másolat válogatott giccsekről, melyekkel őt, bírálatot kérve zaklattam. Az iskolain túli képzésben láthatott mentőövet számomra. „Ne féljen" – mondta, mert magázott minden tanítóképzős tanítványát és az idősebb körbelieket is –, „néhányan ott főiskolai szinten dolgoznak. Tanulni lehet a munkájukból." Örültem a biztatásnak, máig is olyanféle érzéssel gondolok vissza a tanítvánnyá fogadás eme gesztusára, amilyenhez hasonló emelkedettet kevés emlékem ébreszt.

„Rajzol, fest és filozofál Cziráki,
Szavaira sok hallgató kíváncsi."

A. Tóth Sándornak ez a rigmusa, mely a köri faliújságon jelent meg a modellt tejszelídnek mutató portrérajz alatt, a legpontosabban jellemzi tanárunk ottani helyzetét. Az ő szava volt a leghitelesebb számunkra, akárha igyekezetünk termésére, akár a művészet múltjára vagy jelenére vonatkozott. A bensőnkbe látott. Kissé merengve adta elő megjegyzéseit és tágabb körű teóriáit, nem nagyon nézve rá a hallgatókra. Valami leszorított feszültség sejlett elő halkra fogott hangjából. Erősítette ezt a gyanúnkat nagy lélegzetvételeinek sziszegő hangja s az az ismétlődő mozdulat, amellyel mintegy a nyakát igyekezett szabaddá tenni az ingnyak vélt szorításából.

A szomszéd kárpitos heverőket rakott be műtermünkbe akkortájt, Orbán Pista és Halász Dezső (húszas éveiket járó körtagok) rajtuk heverve vágyakoztak külföldi utazások után, amire az égvilágon semmi alkalom nem volt. Fűtötte a vágyukat A. Tóth Angliáról, Párizsról, Berlinről szóló csábos emlékezéseivel, mondván: a művésznek világot kell látnia. Guszti bácsi is Európa vándorai közé tartozott, s tódította a kívántató szavakat. Nem így Cziráki. Ő arról beszélt, mellére mutatva, hogy a művészember önmagában építse föl a világot, alkotásai világát. Bensőjében legyen gazdag, s ezt akárhol megteheti. Tűnődtünk a szavain, de helyzetét könnyűnek láttuk a miénkhez mérten. Ő is járt sokat külföldön, Rómában ösztöndíjasként két évig élt, még a háború is segítette: az Isenheimi oltárt, bár hadifogolyként, de megláthatta Colmarban.

Egy jó év – Pistát és Dezsőt elsodorta az októberi szél, mi maradtunk, Cziráki magánya azonban nem változott. Pár év múlva Két festő (Vihar után) című festményében fogalmazta meg lélekállapotát. Sem tanártársai, sem a helybeli festők között nem lelt szellemi társakra. Előbb is így volt ez. Az ötvenes évek elejének viszonyai csak fokozták elzárkózását. Édesanyjával élt, bátyját, aki bencés tanár volt, ritkán láttuk. Apját, ki rég nem élt, számunkra homály fedte. Cziráki néni elhunytával a temető, az Anna-templom és az iskola voltak a Tanár úr gyalogos vagy kerékpáros útjainak mindennapos állomásai. A Dajkakert, a Báróné útja, a Tapolca-part pedig vasárnapi sétahelyei és mesteri akvarelljeinek ihlető forrásai. Kiállította egyszer ezeket a kis remekeket, amelyek a tárgyiasság és az átszellemítettség sajátos ötvözetéből kapták varázsukat. Semmi sem volt bennük A. Tóth svádás lendületéből, sem Bíró úsztatott bizonytalankodásaiból. A formaadás fegyelme és a színek lelkesítő ereje kiemelte őket a kiállításon látottak közül.

Egyedüllét és magánosság – eltérő. Czirákinak mindegyikből jutott. A szellem izgatottsága, művészek és a művek pezsgő élete hiányzott az efféléhez nem szokott, de nem is igénylő kisvárosból. Mesterem a háború utáni visszatérésével

eleve lemondott a művészeti élet áramáról. Az áramlatról, a sodrásról is, az eszmék, személyiségek szikrázó áramáról is. Az ő magánossága kényszerű volt. Olyan, amelyik még csak süket csöndöt sem jelent, mert keserves feladatokat is ró rája. Sokszor láttam Lenint és Sztálint ábrázoló, egyébként tisztesen megfestett vásznát a Munkásotthonban, önmaga is beszámolt efféle alkotásairól e hasábokon. Díszletet is festett iskolai színielőadáshoz, tűrve belekontárkodásomat, és oktatott bennünket a függönyhúzogatás titkára, mindezt a tőle telő derűvel. Nem ilyenek szeghették kedvét valójában, hanem az egész élethelyzet, amibe került.

Ám csak féligazság ez is, ha tudjuk: a magány nem csupán a körülmények következménye, legalább annyira függ az egyén lélekállapotától. Cziráki régtől véli úgy, még embertársaitól is tartózkodnia kell. Barátja? Vagyunk néhányan önjelöltek, de hogy ő barátja lenne valakinek...? Tragikus kettősség: míg az egyes embertől menekül, az emberiséggel örökké a kapcsolatot keresi, ha kezébe ecsetet vesz. Mit szólna ehhez egyik nagy szellemi irányítója, Goethe, aki szerint a bezárkózás a világ hallgatólagos elutasítását eredményezi, s aki C. D. Friedrich misztikus műveit nem szerette. Nem is valóságos ez a bezárkózás, hiszen Czirákira is illik Szent Ágoston megállapítása: „Rejtőzni akar, de nem akarja, hogy másvalami elrejtőzzék előle." A világból csak azt engedné magához, ami neki kedvez. „Nekem a dicséretből már semmi sem elég" – mondta őszinte szívvel egy győri kiállításán e sorok írójának, és mélyen megértettem.

Tehetségesnek tudta magát ifjúságától, sokan és változatos módon, magas rangon erősítették meg hitében. Pápán ebből az élményből nem részesült. Olyan tanárnak taksálták vallásosságával, akivel jó csínján bánni. Sértődöttségét korán megsejtettem.

Alkotó magány is van, amibe a jobb lelkek vonulnak el, akiket a világ megsértett, akik sztoikus mivoltukat őrizgetik. A megtiport művészi önérzet fölemelheti a fejét s a teremtő magány lehet legnagyobb vigasza. Mesterem, ha életén és művei során szemlét tartok, ilyenféle állapotban leledzik. Számára a magány egyben kivonulás is volt a társadalmat megtestesítő értetlen környezetéből. Tenni helyzete ellen nem sokat tett, talán mert a magánosság szeretetével született, mint az írófilozófus Rousseau, de azért sem, mert hajlott a bántalmak elviselésére. „A mártírság megóhajtása" járta át, írta a Műhelyben önéletírásában. Alighanem sokat írhatunk erre a számlára mindabból, amit Pápáról elkerülve mint sérelmet máig szívesen varr mindenestől a város nyakába.

„A mártírság megóhajtása" táján magyarázatot is találok. A modern lélektan beszél a kudarcra beállított életvitel önélvezetéről, melyben az alkotás, a művészet kábító hatású lehet. Czirákit némi önsanyargatásra mindig kaphatónak látva tudom, hogy „ifjúkori vergődéseinek, szenvedéseinek, megaláztatásainak színhelye" (ezek az ő szavai Pápáról), egyben művésszé válásának és mai kiteljesedésének kiapadhatatlan forrása is egyben. Sokszor utaltam már erre beszélgetéseinkben, s többnyire rezignált egyetértés volt rá a válasza. Szent Sebestyénjére ha nézek az Anna-templomban, benne a festőt látom, bár nem egészen. Cziráki a harcot is felvette volna akár, egy kikötéssel: az ellenfél ne üssön...

1959 hozhatta volna sorsa fordulatát. Győrbe települt, mert Pápán megszűnt a tanítóképzés. Úgy adódott, hogy továbbra sem szakadtunk el egymástól, főiskolai tanulmányaim során is hasznosítottam útmutatásait, és még nagyon sokáig. Másfelé tapogatózott, inkább az élet szellemibb része izgatta, mint ami körülvette. „Durva a látásunk, csak a közvetlenül tapasztalhatót, megfoghatót vesszük észre" – fejtegette már Pápán is. „A hindu jógi »meglátja« a hegy túlsó oldalán feléje

induló embert. Meg kell éreznünk, ami körülöttünk a levegőben van. Remekművekkel telerakott szobában is értetlenül állhat sok ember."

Önmagával folytatott harcát akkori szavainak idézésével szeretném jelezni. „Sokszor szeretném, ha beoltanának bátorságot adó szérummal, hogy merjek bármit megtenni" – kívánta. „A mesterséget megtanultam, le tudok rajzolni bármit és bárkit le tudok festeni. Attól félek csak, hogy ez tévútra visz. Benczúr is a mesterségbeli tudás rabja lett." „Szőnyi egyszer azt mondta, mikor a készülő képembe valami olyant akartam festeni, ami nem szerepelt a modellnél: Fesse csak azt, amit lát. Ez a Ferenczy-féle iskola túlzott tárgyhoz való ragaszkodása." „Irtózom attól, hogy Ferenczy Károly realista szintjén megmaradjak. Sokszor alig várom, hogy a modell elmenjen, és azt a képet alakíthassam, amit akarok. Zavar a változó látvány." „Éjjel fölébredve félálomban jobb rajzot készítek, mint nappal teljesen tiszta ésszel." „Nagy merészség kell ahhoz, hogy úgy fessek meg valamit, ahogy érzem, látom." „Egyelőre igyekszem megmaradni a realista jellegű megfogalmazásnál. Később el fogok térni tőle."

Lassan változó munkásságába egyre jobban beletekinthettem. A hatvanas évek elején festett egy képet győri rajzterme ablakából, s a képen látható ablakba egy vastag kötelet ívelteteti be, mármint annak a képét. Szürrealizmus – mondtam az új megoldás láttán, és a Mester nem tiltakozott. A Sebzett cselló című kép is ekkortájt keletkezett, nyílvesszővel a hangszer testében. Egy levelében arról biztosított, hogy a képeiben megmutatkozó „excentrikusság egyáltalán nincsen tűnőben". Máskor, ereje visszatértének éreztével, önállóságának megtapasztalásával így fogalmazott: „Nem érdekel semmiféle irány. Szilárd talajt érzek a lábam alatt, divatos tendencia nem befolyásol." „Mindent festek, amit fontosnak érzek a világból. A valóság lényegét próbálom megragadni." „Nem hiszek a forma kizárólagosságában. Olyan jelrendszerre van szükségem, melyen keresztül konkrétabban tudom megfogalmazni a mondanivalóm. Úgy érzem, ez realizmus." „Ma közérdekű, nagy eszmék szolgálatát várjuk a művészettől."

Jelrendszer nem, inkább motívumrendszer, belőle jelképrendszer alakult ki Cziráki Lajos munkásságában a hatvanas évek közepétől, mely személyes is, új is, és alkalmas az egyéni és társadalmi lét ellentmondásainak katartikus hatású tükrözésére. Ami ecsetje alól ekkortól kikerült, az összetéveszthetetlenül a sajátja és az értékes művek mércéjével mérhető. Ekkortájt, ha Szőnyit említettem előtte, már nem volt rá rossz szava, mi több, azt is megértem, hogy „legboldogabb évei"-ként említette a zebegényi mester közelében eltöltötteket. Már megvívta magában a tanítványok örökös kötelező harcát mesterével, engedhetett a lélek ösztönös tiltakozásából. Ám Czóbel, Márffy, Egry például, még előbbről az egész impresszionizmus, nem kapott kegyelmet. „Az impresszionizmus a formalizmus melegágya" – tőle ezt sokszor hallottam. Kiről volt jó szava? Giotto, Masaccio, Hugo van der Goes, Grünewald, Dürer, Cézanne, megszorítással Van Gogh. És akiket Magyarországon szinte nem is ismernek, két romantikus német festőre is ő hívta föl a figyelmemet: Philipp Otto Runge és Caspar David Friedrich melankolikus művészetére. Utóbbival azóta behatóan foglalkoztam, tapasztalva, milyen sok hasonlóság van Cziráki Lajos és Friedrich életútjában, egyéniségében és munkásságában.

C. D. Friedrich szerint a művészetet eredendően nem művészi kérdések éltetik. A művész többet akar létrehozni, mint csak művészetet: izgató szellemi közlendőinek eszközét látja az alkotásban. Intését, mely szerint a festő ne csak azt fesse, amit maga előtt lát, hanem azt is, amit magában lát; ha pedig nem lát magában semmit, akkor azt se fesse, amit maga előtt lát –, ezt az intését több

írásomban idéztem Cziráki munkásságáról szólva, mert rá is helytállónak ítéltem. Friedrich életét és művészetét ismerve érthetővé válik Cziráki idegenkedése mindentől, amire azt mondjuk, hogy franciás és mély vonzalma a miszticizmus, a tárgyiasságba öltözött szimbolika iránt, azaz a németesnek mondott karakterhez.

Ellentmondásos személyiség? Melyikünk nem az, aki a szokványnál többre tör? Legfönnebb a többség lemond az önsajnálat és sajnáltatás kétes értékű flastromáról. Értékét nem az ellentmondások adják, hanem ahogy azokat feldolgozza, művé varázsolja.

Sértettségéhez, mely Füst Milánhoz hasonlóan életvitelének legfőbb jellemzője, maga adta a kezembe a kulcsot egy képével. Hegytetőn, majd Philoktetés címmel is szerepelt ez a festmény. Tengerparti sziklán egy félbetört szobor-férfialak feszül a földnek, föl akarván kelni, a szakadékból pedig kutya igyekszik kiugrani. A kilátástalan helyzetből is kiutat kereső, lehetetlent nem ismerő emberről szól számomra a példázat, címével pedig görög tragédiára utal. Ahogy a csodatévő fegyvere révén nélkülözhetetlen Philoktetést harcban szerzett súlyos sebe miatt társai egy lakatlan szigeten hagyták, majd – nélküle győzni nem tudván – érte mentek, ebben a festő helyzetére és vágyára ismerhettem. Pápa is, Győr is az elhagyatottság szigete volt számára, ahol mégis várta a visszatérőket. Várta, de gyanakodva. És a „dörzsölt Odüsseusnak" (Cziráki szavai), midőn az visszatért, és Philoktetés átlátta, hogy csak az önérdek és nem a jóvátétel szándéka hozta, nemet mond. Erre Odüsseus megöli, de holttestét is felhasználja az ügy érdekében.

Andre Gide változata szerint a sértett hős a társakkal megy, vállalja az együttműködést, félreteszi (ha el nem is felejti) az ellene vétetteket. Melyik ma a mértékadó, példaadó változat?

A hetvenedik évére megbecsült, Munkácsy-díjjal kitüntetett győri művész-Philoktetés vajon megy vagy marad-e? Fölösleges a kérdés, a lényegről már rég döntött, műveivel szavazott. Művészember mást nem is tehet.

Cziráki Lajos, akivel jósorsom nagyon ifjan összesodort, teljesítette és teljesíti hivatását. Gazdag szimbolikájú és a régi mesterek alaposságával megteremtett eddigi életművét átfogja, összetartja és szelíd színeivel beragyogja a tehetség és a hit föléje ívelődő szivárványa. Életem nagy adománya, hogy ennek fényénél tanulhattam látni, gondolkodni!

A kor sodrásában

Beszélgetés Cziráki Lajossal

– A Műhelyben megjelent visszaemlékezéseidben sok szó esett a múltról. Először tehát azt kérdezném, hogyan éled meg a jelent? Hogyan látod a nyolcvanas évek derekán, az ezredforduló előtt másfél évtizeddel önmagadat és a kort, amelyben élsz?

– Saját korát minden ember zűrzavarosnak érzi, mert nincs elég távlata ahhoz, hogy áttekintse, mint egészet. Korunkat mi is nagyon zavarosnak érezzük. Olyannyira, hogy nem is egyszer megfogalmazódott már bennem a gondolat, hogy ma akkora sodrásban élünk, hogy szinte forradalmi tettnek érzem, ha valaki meg tud állni. Ezen azt értem, hogy az ember önmaga tudjon maradni, hogy ez a nagy zűrzavar, amelyben élünk, ne sodorja magával. Goethe Wilhelm Meister tanulóévei című regényét olvasom ismét. A könyvben sok csetepaté történik, több tragikus esemény van leírva, de még így is úgy tűnik, hogy akkor még voltak nyugodtabb szigetei az emberi létezésnek, nem volt ennyire fölbolygatva a világ. Most túlságosan sok az információs lehetőség. A rádión és a tévén keresztül a lakásunkban van az egész világ. Nem biztos, hogy ez jó. Itt van az a felelősségérzet önmagammal szemben, hogyha érzek valami értéket magamban, vagy valami szerepet magam számára, ezt valahogy menteni kellene. Biztosítékul körülbástyázom magam. Magányba vonulok. Nekem szükségem van a visszavonulásra, hogy megvalósítsam programomat. Most úgy érzem, itt az ideje, hogy megmutassam magamat.

– Ebben az évben eddigi munkásságod elismeréseként Munkácsy-díjat kaptál. Ez művészeted egyfajta felfedezését is jelenti.

– Nem tudom. Nem merem ezt így kimondani. Lehet. Észlelek ilyen reflexiókat, ha összetalálkozom kollégákkal, ismerősökkel és beszélgetek velük. De ez számomra nem is fontos, annak ellenére, hogy picit kacérkodom azzal a gondolattal, hogy jó lenne, ha már egyszer elfogadnának. Ennek nagyon örülnék, de nem akarom magam ámítani ezekkel a dolgokkal. Ha szabad így mondanom, önmagammal vagyok versenyben! Megint Goethére hivatkozom, aki azt mondta: céljaival együtt növekszik az ember. Nem tagadom, időnként megnézem a nagy mércét, megnézem Michelangelót, megnézem Van Goghot, részben azért, hogy zavarba hozzam magamat, hogy lemérhessem, hol tartok, vagy hogy kínozzam magam. Amikor fiatal voltam és erre a pályára készültem, ösztönösen az tetszett, hogy itt nincsenek határok. Ezt most is érzem. Ez egyrészt nagyon nagy öröm, másrészt iszonyatos fájdalom és felelősség.

Ez a tízhetes rejtvénysorozat az Új Hírek, a Heinemann International és az IHH Nyelviskola közös játéka, melynek fődíja

6

hét múlva egy kéthetes nyelvtanfolyam. Színhely:

A N G L I A

Famous names

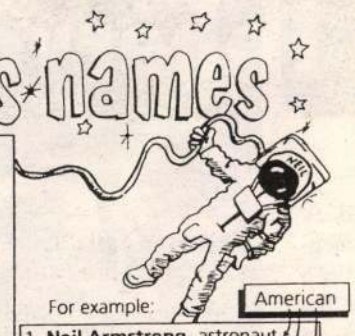

Look at the groups of famous names. In each group, three people are of the same nationality and one person is of a different nationality.
Write the nationality of the three people in Grid A, and the nationality of the other person in Grid B.

(If you have a problem, you can find all the nationalities at the bottom of the page).

For example:
1 **Neil Armstrong**, astronaut
Walt Disney, film-maker
William Shakespeare, writer
Frank Sinatra, singer
American
English

GRID A

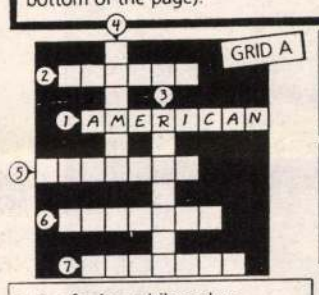

2 **Brigitte Bardot**, actress
Mahatma Gandhi, political leader
Victor Hugo, writer
Jean-Paul Sartre, philosopher

3 **Pyotr Tchaikovsky**, composer
Valentina Tereshkova, astronaut
Wolfgang Amadeus Mozart, composer
Alexander Solzhenitsyn, writer

4 **Johann Sebastian Bach**, composer
Johann Wolfgang von Goethe, writer
Ludwig van Beethoven, composer
Vincent van Gogh, painter

5 **Confucius**, philosopher
Mao Tse-Tung, political leader
Akira Kurosawa, film-maker
Lao-Tze, philosopher

6 **Federico Fellini**, film-maker
Sophia Loren, actress
Leonardo da Vinci, scientist and artist
Melina Mercouri, actress and politician

7 **Andrés Segovia**, guitarist
Fidel Castro, political leader
Miguel de Cervantes, writer
Pablo Picasso, painter

GRID B

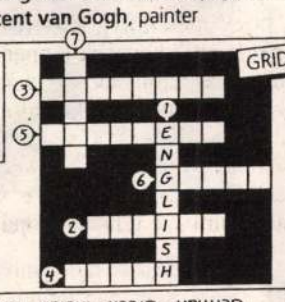

American - Austrian - Chinese - Cuban - Dutch - English - French
German - Greek - Indian - Italian - Japanese - Russian - Spanish

A megfejtéseket kérjük május 29-ig juttassák el az IHH Nyelviskolába, 9022 Győr, Teleki u. 18. A megoldáshoz szükséges tudás a Heinemann nyelvkönyvekben található. Ma a Business Words című könyvet ajánljuk. Ára 700 forint. Megrendelhető, illetve megvásárolható az IHH Könyvesboltban, 9022 Győr, Teleki u. 18. Tel.: 96/329-557.

A very polite jigsaw

1 Please take a seat.
2 I don't really like spaghetti.
3 Just a moment, please.
4 I'd love to but I can't.
5 I'd rather you didn't.
6 I'm afraid not.
7 I don't mind.
8 Not really.
9 I'm afraid he's out.

HETI HOROSZKÓP

Kos

(márc. 21.–ápr. 20.)

Kívánsága teljesül: ma végre kitombolhatja magát a szerelmeskedésben. Örjítően forr a vére és partnere is hasonlóképpen érez. Hétfőn pillanatnyi szélcsend áll be hivatásában, nem akad semmi, ami feldobná vagy amire érdemes volna ráhajtani. Szerdán még a jegy szülötteinek sorsát sem egyformán alakítják a csillagok. Olyan családi eseményekre kell számítani, amelyek ünnepélyesek, bensőségesek és megrendítőek. Pénteken a kedélye ismét felhőtlen, talán azért, mert utazás előtt áll, vagy remek programot szervezett a hétvégére. Elképzelhető, hogy jó híreket is kap: pályázatát elfogadták és talán álláshelyzete is megoldódik. Szerencseszámok: 5, 11, 36, 47, 86.

Bika

(ápr. 21.– máj. 20.)

Ma csak heverne, nézelődne mélán, hagyná, hogy mintegy körüldongják az események. Nem érzi igazából a súlyukat, igaz, jórészt súlytalanok. Hétfőn dolgozni kell mennie, ilyen ragyogó időben! A verőfénytől, a szikrázó napsütéstől még komorabb lesz a kedve. Kedden az a képtelen ötlete támad, hogy a háta mögött összesúgnak, kinevetik, kifigurázzák. Félelme egyelőre megalapozatlan, de ha így folytatja, Ön veti meg a szilárd alapját annak, hogy valóban kinevessék. Pénteken már sok mindenhez volna kedve, de a munkához nincs. Munkahelyét szűk cellának érzi, melyben nem marad más hátra, mint kókadtan szürcsölni a langyos kávét... Szerencseszámok: 16, 22, 30, 86, 88.

Ikrek

(máj. 21.–jún. 21.)

Itt az ideje, hogy csapjon egy mulatságot, még mielőtt belefásul a mindennapok szürke egyhangúságába. Hívjon meg minél több embert, az sem baj, ha egy kicsit zsúfoltabban lesznek a kelleténél. Kedden a munkahelyén olyan hírrel fogadják, amilyenre nem is számított és kellemes meglepetésként éri. Lehet ez utazás, pénz vagy előléptetés, mindenesetre szerdán teljes energiával veti bele magát a munkába – nem törődik senkivel, semmivel. Pénteken rábukkan valamire, ami teljesen leköti a figyelmét. Sok-sok fáradság után viszont rá kell jönnie, hogy az érdekes felszín alatt semmi nincs és így csak az erejét pazarolta. Szerencseszámok: 33, 45, 48, 62, 70.

Rák

(jún. 22.–júl. 22.)

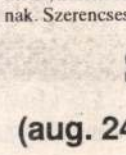

Hétvégén igazi „vasárnapi" hangulata lesz: fülledt, álmos napok, még enni sincs kedve. Azért, ha van ereje, sétáljon egyet, kiváló alkalom ez a töprengésre. Hétfőn ráérez arra, hogy valami suskus folyik a háta mögött a munkahelyén. Pár nap lefolyása alatt ki is derül, hogy valamelyik kollégája megpróbálja kitúrni az állásából. Túlzott aggodalomra azért nincs oka, hiszen egyelőre csak nézetkülönbségekről van szó, nem személyeskedésről, és sokan akadnak, akik az Ön pártján vannak. Pénteken egyre többen kelnek a segítségére, hiszen az egész környezetét meglepte ez a nem várt támadás. Legyen őszinte és mutassa ki háláját és köszönetét barátainak! Szerencseszámok: 6, 24, 63, 89, 90.

Oroszlán

(júl. 23.–aug. 23.)

Olthatatlan vágyat érez valami szokatlan és ismeretlen után. Legjobb, ha családostól útra kel és idegen tájakkal ismerkedik. Magányos Oroszlánok nem érik be ennyivel: korgó gyomorral indulnak vadászni, s jaj annak, aki arra jár. Hétfőn készüljön fel arra, hogy az elkövetkezendő napokban a bátorságán kívül erejére, kitartására, de még leleményességére is szüksége lesz, ha nem akar lemaradni vetélytársai mögött. Tudomásul kell vennie, hogy a vadászmezőn olykor más Oroszlánok is feltűnnek. Csütörtökön feszült lesz munkahelyén a légkör és ehhez Ön is meglehetősen hozzájárul. Szövetségeseket kell gyűjtenie maga mellé, különben búcsút mondhat trónusának. Szerencseszámok: 5, 14, 26, 36, 83.

Szűz

(aug. 24.–szept. 23.)

Legyen Ön Szűz-nő vagy -férfi: kedvenc időtöltése a főzés. Ma ismét remekelhet. Közben észrevétlenül megoldódik néhány családi probléma is. A partnere szabta határidő kedden lejár, választ kell adnia. Ez mindkettőjük sorsát, életét alaposan megváltoztatja, mégis örül párja előléptetésének, hiszen Ön tudja a legjobban, hogy mennyire megérdemelte a sikert. Csütörtökön – egy szenzációs, remek teljesítményű szerdai nap után – környezete nem ismer magára. Még azt a munkát is csak ímmel-ámmal látja el, ami napi kötelessége. Ami a nyaralást illeti, ha tud, már pénteken induljon útra. Így nyer egy napot és a csúcsforgalmat is elkerüli. Szerencseszámok: 10, 24, 27, 64, 67.

Mérleg

(szept. 24.–okt. 23.)

Partnerével fontos döntéseket hozhatnak ezen a napon. Lehet, hogy a hivatással van kapcsolatban, de az is lehet, hogy a magánéletükkel. A vasárnap általában a családé. A délelőtt legyen a játéké, a gyermekeké, a délutánt pedig töltse szüleivel; meglehetősen régen látogatta meg őket. Az élet gyakran produkál meglepetéseket, mint például hétfőn. Amikor már szinte biztos benne, hogyan végződik ez a rég elkezdett munka, száznyolcvan fokos fordulatot vesznek az események. És a szerelem terén sem jön be a papírforma. Ez egy nap kivételével viszont igencsak eseménytelen hétnek néz elébe. Pénteken harmónia övezi kapcsolatait, sikerélmények a munkáját, kiegyensúlyozottság a magánéletét. Szerencseszámok: 3, 35, 57, 63, 72.

Skorpió

(okt. 24.–nov. 22.)

Hajlamos a lényegtelen dolgok eltúlzására, a semmiségek felnagyítására. Lelkiismereti kérdést csinál igazán apróságokból, s ezzel tönkreteszi akár az egész hétvégét. A következő napokban úgy érzi, az élet hirtelen kiszámítható és lassú lett, s ez megnyugtatja. Itt az alkalom a régóta vajúdó problémák megbeszélésére, a késő estig tartó „lelkizésre". Csütörtökön nem tudja utolérni magát, újabb és újabb elfelejtett találkozók és tárgyalások teszik kétségessé megbízhatóságát. Pénteken sok év erőfeszítése vész kárba, ha nem értékeli, nem fogja fel egy hír jelentőségét. Ilyenkor két rossz dolgot tehet: nem figyel fel rá, vagy „rádob még egy lapáttal". Szerencseszámok: 7, 21, 44, 47, 90.

Nyilas

(nov. 23.–dec. 21.)

Csupa elégedetlenség, türelmetlenség. Magányra lenne szüksége, legszívesebben mindenkit lerázna magáról. Ha továbbra is így viselkedik, sikerül mindenkit elküldenie maga mellől. Igazán ezt akarja? Ha tartós kapcsolatban él, hétfőn nagy veszekedésre készülhet fel. Egyedül élő Nyilasok számára sem kedvező a nap új ismeretségek kötésére. A hét közepén máris újabb megbízatást kap, pedig még alig fejezte be előző munkáját. Ne vállalja el azonnal! Nem ártana előbb kivizsgáltatnia magát, bár valószínűleg nincs oka aggodalomra egészségét illetően. Péntek a szerelem napja majd minden Nyilas szülöttnek. Flörtölő Nyilasok kalandja komoly kapcsolattá alakulhat, magányosok pedig egy régi szerelem felbukkanására számíthatnak. Szerencseszámok: 28, 31, 48, 49, 63.

Bak

(dec. 22.–jan. 20.)

Sokféle hatás éri a hétvégén és szinte óráról órára változó. Nehéz lesz jó kedélyállapottal bírni, de gondoljon arra, hogy a rossz is hamar múlik. Kedden, ha gépkocsit, de ha babakocsit vezet is, legyen nagyon figyelmes. Mások testi épségéért is Ön lesz a felelős. Vigyázzon, hogy gondolatai ne száguldjanak jobban, mint a járgánya! Csütörtökön vizsgálódás tárgyává válik. Ez nem bántó, csak egy kissé viszolyog tőle. Berzenkedik, mert Ön nem egyezett bele, hogy módszerét tanulmányozzák, nem maga ajánlotta fel a segítségét. Pénteken szinte lehetetlen, hogy ne találkozzék az igazival, úgyhogy nem is érdemes keresgélnie. Ami és aki van, abból gazdálkodjon. Szerencseszámok: 10, 13, 15, 24, 84.

Vízöntő

(jan. 21.–febr. 20.)

Amennyiben boldog kert-, telek- vagy víkendház-tulajdonos, töltse ezt a hétvégét „birtokán". A kerti munkák elvégzését egyébként sem lehet már tovább halogatni. Igaz ugyan, hogy ha ezt a tanácsot követi... sajgó dereka, használhatatlan lovaglóizmai mind-mind arra emlékeztetik majd, hogy talán mégis többet serénykedett, mint szabadott volna; a lábán lévő ragtapaszhalmaz pedig arra, hogy a sarlót talán mégsem kezelte olyan bravúrosan, mint állította. Soha nem gondolta volna, hogy ilyen fárasztó és nehéz művelet: ülni... A hét valamelyik napján – talán csütörtökön – főnöke hívatja s egy izgalmas, csábító feladat elvégzésére kéri fel. Szerencseszámok: 3, 6, 9, 13, 61.

Halak

(febr. 21.–márc. 20.)

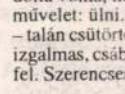

Látja, a kívánságok nem mindig teljesülnek. Ma biztosan nem. Talán ha tegnap szerényebben, alázatosabban fogalmaz... Ki tudja, lehet, hogy a sorsot irányító erők megorroltak Önre, és most nemes haragjukban büntetéssel sújtják. Pár napig eseménytelen lesz az élete. Egy-két szokványos feladat, amelyet könnyedén, minden különösebb erőbedobás nélkül megold – ez minden, amire számítania kell. Akinek szerencséje van a kártyában, nincs szerencséje a szerelemben – tartja a mondás. Az állítás második része – leg-alábbis a csütörtöki napot tekintve – változtatás nélkül érvényes Önre... Pénteken utoléri a lelkifurdalás: bánkódik az előző nap eseményei miatt. Szerencseszámok: 17, 19, 67, 75, 89.

KERESZTREJTVÉNY — VEGETÁRIÁNUS

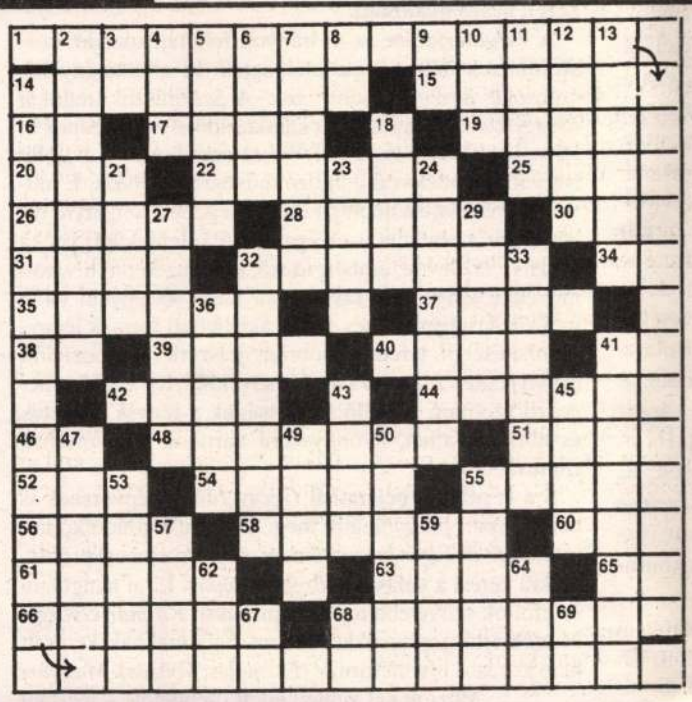

– A férjem olyan, mint egy nyúl. Mindenféle zöldséget elrágcsál – mondja egy asszony a barátnőjének.

– Az nagyon egészséges – mondja a barátnő.

– Lehet, hogy egészséges, de hogy veszélyes, az biztos – feleli a feleség.

(Mondatának folytatása a rejtvényben olvasható.)

VÍZSZINTES: 1. A feleség válaszának folytatása: első rész (zárt betűk: A, D, É, E). 14. Vívás. 15. Vékony sugárban folyik. 16. Nadrág vasalt része. 17. Szláv uralkodói cím, névelővel. 19. Hellyel kapcsolatos névutó. 20. Klubigazolványa van. 22. Egy időben a cseh korona neve. 25. Hannibál ... portas; Hannibál a kapuk előtt. 26. Cseh autómárka. 28. Ízelt lábú állat. 30. Ásványtani forgástengely. 31. Híres magyar bohóc volt. 32. Enyhén ittas. 34. Segédmunkás, röv. 35. Iszkol előle. 37. Államszervező arab kalifa. 38. Nehézkesen ír. 39. Rara ... ; ritka madár. 40. Motorolaj márkája. 41. Újságfoszlány! 42. O'Neill drámai alakja. 44. Hurkot köt rá. 46. Keresztül. 48. Megtermékenyített petesejt, névelővel. 51. Mivel. 52. Albán pénzegység. 54. 476 előtti keltezésű. 55. Fejen, vállon viselt női ruhadarab. 56. Valaha tinó volt. 58. Vérszegénység. 60. Van ilyen fal és pont is. 61. Tolna megyei község. 63. Község Encs mellett. 65. Hínárdarab! 66. Edző. 68. Három személyből álló testület tagja.

FÜGGŐLEGES: 2. Kazánt kitisztító. 3. A cirkónium vegyjele. 4. A másik helyre. 5. Komárom-Esztergom megyei község. 6. Tíz a négyzeten. 7. Nyitvatartási idő vége. 8. Továbbá. 9. Zirc határai! 10. ÖSA. 11. ... Blau, monodráma. 12. Strum und ..., Goethe nemzedékének kora. 13. Skót kockás szövet. *14. A válasz befejező része (zárt betűk: R, S, S, L).* 18. Változó fényű csillag. 21. Fővárosi textilüzem rövid neve. 23. Vadászkutya. 24. A Bodrog egyik forrásága. 27. Hegység Bosznia és Horvátország határán. 29. Düledezőfélben levő. 32. Egyetemi kórház. 33. Richard Strauss operája. 36. Kereskedelmi értesítőlevél. 41. Közel-keleti állam, Amman a fővárosa. 43. Hagymafajta. 45. Megszabadít. 47. Népi hangszer. 49. Aggodalom. 50. Kikötőváros Új-Zélandon. 53. Elhízott. 55. ... Marci; Tersánszky Józsi Jenő regényhőse. 57. Descartes francia filozófus személyneve. 59. A nőszirom rendszertani neve. 62. Fél szelet! 64. Határtalanul mamás! 67. Szolmizációs hang. 68. Telep, röviden. 69. Azonos betűk.

NAGY BALÁZS

Múlt heti keresztrejtvényünk helyes megfejtése: *Önmagunkkal harcolni a legnehezebb harc, önmagunkat legyőzni a legszebb győzelem.* E heti rejtvényünk beküldési határideje: május 27. A nyertesek könyvjutalmat kapnak. Cím: 8200 Veszprém, Őrház u. 38.

Nyertesek: *Horváth Sándorné,* 9097 Mezőörs, Fő u. 9.; *Bauer Istvánné,* 8427 Bakonybél, Fő u. 31.; *Pákai Jánosné,* 9326 Szil, Dózsa u. 22.; *Kovács Julianna,* 9700 Szombathely, Jászai u. 27.; *Holkas Jánosné,* 9700 Szombathely, Rohonci u. 28. VI/19.; *Major Istvánné,* 9400 Sopron, Cseresznyesor 7.; *Mészáros László,* 9327 Vág, Petőfi u. 46.; *Takács Antalné,* 9300 Csorna, vasútállomás; *Hajas Gyula,* 9500 Celldömölk, Hunyadi u. 8.; *Németh József,* 9900 Körmend, Dankó P. u. 38/B.

Pannon TÜKÖR TÜKÖR

Az Új Hírek hétvégi melléklete

Kié a tavaszi tárlat?

KRITIKUS JEGYZETEK A VESZPRÉMI KIÁLLÍTÁSRÓL

A messziről jött látogató – a feladat súlyától feltüzelve – érdeklődéssel járja végig a „három galériára szakadt" tárlat etapjait.

Az idei kiállítás ismét tágabbra nyitotta a kaput.

A gondos silabizálás, alkotók és művek alapos tanulmányozása sem segít valami határozott, markáns rendezői elv, érvényesülésre ítélt alapeszme kitapintásában. A kérdés válaszolatlanul motoszkál a kritikusban: „Kié a tavaszi tárlat?" Szerény véleménye szerint a pluralizmus emlegetése itt nem helyénvaló, inkább egyfajta szubjektivizmus érvényesülését látja: nemigen találjuk a közös fellépés szellemi indítékait, belső ösztönzőerőinek jelét. Miként arra is nehezen tudnánk választ adni. „Kinek szól a művekben megbúvó vagy feltárulkozó üzenet?" – A város polgárainak? Az ünnepre érkező idegeneknek? S vajh, azok szemkápráztató, jellegtelen kaleidoszkópra vagy a közép-pannon táj tagadhatatlanul erősödő (mert az „átigazolt" erdélyi művészek igencsak taszítottak a minőségen – fölfelé!) művészetének rendbe szedett jelenére, helyzetképére kíváncsiak-e? – Vegyes kiállításoknak bőviben vagyunk, a „hely szellemét" sugárzót azonban a művek szülőföldjén lehet összehozni igazában. Ehhez „segédcsapatokra" sem kéne támaszkodni. Egy világos tervezet egyetértésre épülő, gondos kimunkálása megérné a fáradságot – az ügy érdekében. Ennyit a kételyekről általában! S most pillantsunk a benyomásokat őrző jegyzetekbe.

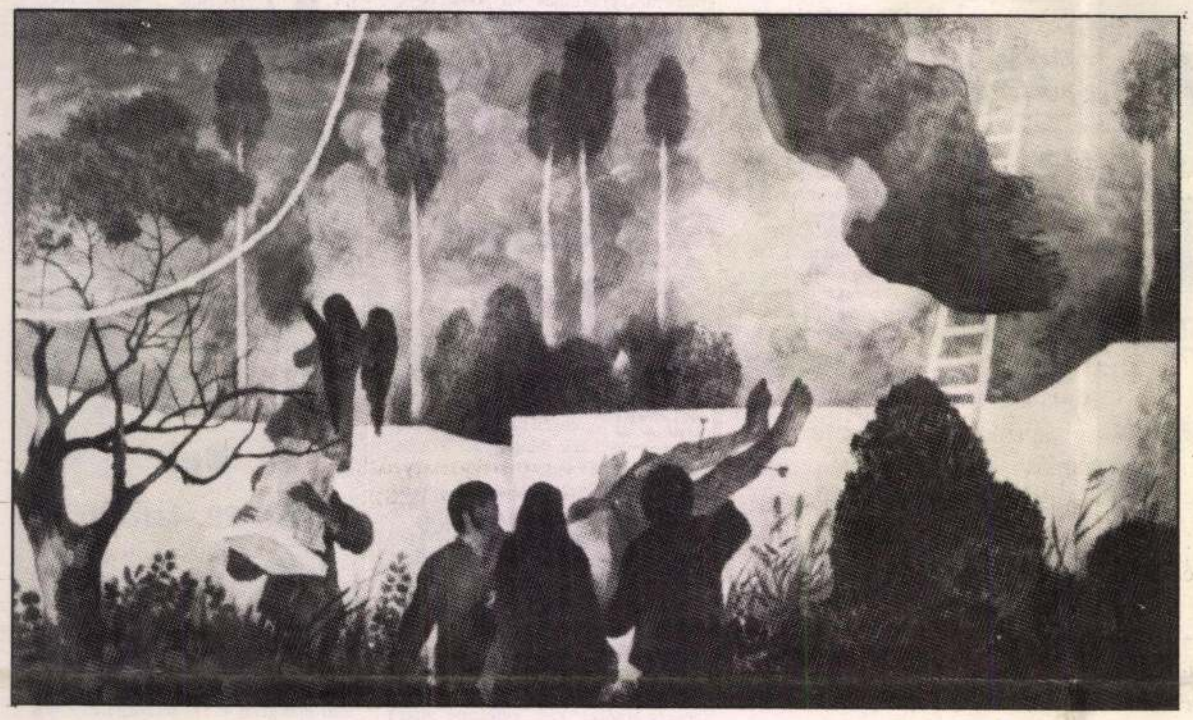

Cziráki Lajos: Szoborvivők

A tárlat *első stációja* a *Kisgalériában* vár a látogatóra. Mintha a modern hagyományok követői kaptak volna ide besorolást. *Ézsiás István* letisztult konstrukciói, *Hegyeshalmi László* nonfiguratív képhármasa (*Azúr 1–3.*), *Fenyvesi Ottó* mozgalmas, zsúfolt kollázsai erre utalnak. *Kelemen Marcel* expresszionizmusa is illeszkedik e folyamatba. Drámai helyzetek kifejezésére törekszik, de a domináns rózsaszín megfosztja képeit a katartikus erőktől. Lendület, széles ecsetjárás, a formák jelzésszerű összefoglalása jellemzi *Kulcsár Ágnes* évszakváltozatait. *Somody Péter* festménye *(Ophélia)* inkább ürességével, semmitmondásával tűnik ki.

E művek felfogásával ütköznek *Ujházy Péter* és *Györgydeák György* sznobizmust borzoló képes dobozai, szerkesztményei, plasztikái. A talált tárgyak, limlomok metamorfózisa sem új keletű jelenség korunk művészetében. A fehérvári festő nagy gyakorlatra tett szert módolt, a slendriánságot a művészetbe emelő műfajban. „Forrásmunkáitól", az arte powerától és a pop arttól éppen személyes jellege különböztéti meg objektjeit. Hiába akar erőszakot elkövetni „festői én"-jén, produktumai tagadás helyett gondolatokat, érzelmeket tolmácsolnak *(Én Maszk)*. Festményei meg különösen. Györgydeák munkái felszabadultabb, játékosabb s talán szellemesebb megnyilatkozások. Kötődése mélyebb gyökerű, őriz valamit az ősi misztikából. Még a címadásnak is szerepet szán fura lényei egészében. Leghatásosabb „szobra" a *Mozdony*. *Szabó Eszter* samottkorsói (látogatásunk idején földre rakták gondos ajtójavítók!) jól érzik magukat e közegben.

A „beválogatott" művek nagyobb hányadát a *Csikász Galériában* hozták össze a rendezők. A „kép" változatossága – ha lehet – még fokozódik. A természetelvű festmények a „pannon hagyomány" szellemét képviselik. Itt találtak helyet a kisplasztikák, s ide szorult be a vidék erőteljes iparművészete, de a szerényebb grafikai anyag is.

Az „etalon" tisztét a megye művészi arculatát sokáig meghatározó idősebb mesterek látják el. *Cziráki Lajos* régen Győrött él, de jelenléte máig meghatározója a tárlatoknak. Ő az a festő, aki a látványt és a gondolatot a látomás rangjára tudja emelni. Alakjai, fái, épületei az „itt már jártam valaha" képzetét keltik, de szokatlan „összjátékuk" ráébreszt: festőnk különös álomvilágban bolyong, oda hív, hogy vele éljük meg a drámai helyzeteket, felszabadító csodákat. Szoborvivőinek új változata sűrítve adja művészetének esszenciáját. *Mikus Gyula* kedvenc témája – a Keszthelyi-öböl panorámája – sokadik variációit küldte el. Belső átéléssel tolmácsolja a pillanatok rezdülékeny hangulatát. Színessége változatlan él, legfeljebb erővesztése jelzi az idő múlását. A szakrális művészetet újító *Udvardi Erzsébet* képei közül egyszerűségével a *Szűz Mária dicsérete* mozdítja meg az esendő hívők lelkét. *Somogyi Győző* végítélet-parafrázisát – nem éppen biztató jelzésként – bakonyi tájba-égbe helyezi el, motívumait is itt gyűjtötte egybe.

Az erdős, hegyes, tavas táj megjelenítése változatlanul igézetében tartja a festőket. Ám belefeledkezésüket ritkán kíséri igazi átlényegülése a témáknak, motívumoknak. *Vágfalvi Ottó Sarki fények* című vászna kivétel: látomássá tudta színesíteni az élményt. *Veszeli Lajos* sajátos formátumú *Égő csónak*jával drámát ragadott meg s adott elő balladai tömörségben. *Bojtor Károlynak* nemcsak modelljei, képeinek tört színei is fáradságot sugallnak. Tűnt idők stílusa kísért *Csizmadia Zoltán* tájfelvételein. *Ughy István* két figurálisa színes, kifejező, de kissé darabos kompozíció. *Vizer Júlia* nekünk túl érzelgős, *Hunyadi István* pedig tompa színeivel lehangol.

A rendezés figyelmetlensége a szobrok szemlélésekor komoly zavar forrása. *Kő Pál* és *R. Kiss Lenke* kisplasztikáit sikerült összekeverni, úgy, hogy ezt a feliratozás nem követi. Nevek és műcédulák másutt (még a *Várgalériában*) sincsenek összhangban az alkotásokkal. Ha sikerül a megfejtés, már felismerhetők a kézjegyek. R. Kiss finom, sima mintázása, Kő érdesebb formakezelése szobrászi értékeket eredményez. A *Hunyadi János vaskoronás portréja* egyenesen a budavári szobrok rokonságával kacérkodik – szándékosan.

A grafikák közül *Decsi Ilona* lendületes ceruzarajzai emelkednek ki. *Mészáros Imre* gazdag motívumanyaggal dolgozik. Linómetszetei biztos technikáról, műgondról és feszítő mondanivalókról tanúskodnak. *Szarvas Ildikó* csomagolt figurái nagyon „Szabó Tamás-osak".

Szotyori László: A parkoló

Fenyvesi Ottó: Kollázs II.

Változatos, érdekes az iparművészek gyűjteménye. *Szekeres Károly* megszokott igényességgel variálja formakészletét. Rusztikus vázái „helyért" kiáltanak. Színesebbre váltva talán vonzóbbá válnak dolgai. Földbelseji erők játéka foglalkoztatja *Vásárhelyi Emese* képzeletét. Geometrikus „metszetei" izgalmas formavilágot tárnak föl. *Horváth László* habfehér, lapos sztéléi rendkívül megnyerő, dekoratív hatásúak. Ugyanezt az igényesen megoldott, dúsan díszes *Takács Zoltán*-kúpokról nem mondhatjuk el. Értelmüket, funkciójukat – bevalljuk – nem ismertük fel. *Tamás Ákos* bravúrosan kezeli a kényes porcelánt. Mindent tud, és merészel kitörni a pop art irányába is *(Barokk éve)*. *Kiss Miklós* szép üvegszobrainak nem ártott még a „szétszóratás" sem.

Vásárhelyi János bútorai avatott tervezőt mutatnak. Székjeinek finom vonalvezetése, megformálása vonzó tárgyakat eredményezett. Zsúrkocsija egy polgári bútordarab funkcióját viszi át mai formarendbe (világos szerkezet, használhatóság).

A *Várgalériában* az új irányok felé tájékozódó, korszerűbbnek ítélt művek találkoztak. Itt a festményeké, szobroké a megragadott szó. A szobrászok munkái meggyőzőbbek, határozott karakterükkel emelkednek ki közegükből. *Tirnován Ari Vid* romantikusabb, a „jelet hagyni" szándékával dolgozó művésznek látszik. E művein egyértelmű a néprajzi ihletettség, de a tengelyre fűzött (akár mobilként is elképzelhető!) elemek téri játéka rögzítve is eleven, embert idéző, totemszerepre hivatott művekké lényegült. Távolabbra jutott az egyéni hang megküzdésében *Dienes Attila*, aki élletteli formák leegyszerűsítéséből teremti szobrait, jelszerű kompozícióit *(Menyecske)*. *Lugossy László* csövekből, lemezekből hegeszti szobrait. Vibráló feszültségük a fénylő felületek és elmunkálatlan, gyöngyszerű varratok pontsorainak ritmusából fakad.

S a képek? A bejáratnál *Géczy János* képversnek is beillő *Tépett plakátja* állít meg. Üzenete elgondolkodtató. *Kádár F. Tibor* igazgató napi, nagyon emberi problémákra keresi a választ *(Közép-Európa)*. Lírai hangulatú színfoltok szövetébe rejtette spirálisait *Kalmár György*. Mértéktartó gesztusokkal elvont fogalmaknak keresett nem kevésbé elvont formát *(Eszmélés, Vonzás)*. *Magyari Márton* két végtelenített csendélete – mértani testek ismétlődése egy tetőpont felé törő piramisban – lehetne formai bravúr. Inkább türelemjátéknak véljük.

A figuratív festészetet *Horváth Lajos* képviseli megragadó erővel. Metafizikus tereiben hatalmas formák feszülnek, alakjai tapinthatóan kimértek, szoborszerűek. Különös megvilágítási effektusok növelik hatásukat, de az ősvilági csendet, nyugalmat nem zavarják taglejtések, felkavaró színforgatagok *(Kőbe zárva)*. *Felhősi István* aktjai olyannyira áttetszőek, hogy szinte feloldódnak a sárguló időben. *Szotyori László* a fotórealizmus eredményeit olvasztja fel, de a témák megoldása, festésmódja közelebb van hagyományainkhoz *(Egy múló pillanat)*. *Kéri Imre* munkái közül a rézkarcok *(Falak)* emelkednek ki. *Péterfy Gizella* (díjazott) festményeit témájuk ellenére értetlenül szemléltük. *B. I. ácsmester* című színezett portréja több értéket mutat fel.

A tárlat sok tanulsággal szolgál. Érdemes felkeresni!

SALAMON NÁNDOR

PETHŐ LÁSZLÓ

Három haiku

Felemelt kereszt:
teremtés kegyelme pislákoló égben.

Elmozdult tönkre
hajtott fejünk, sziporkázva derengő lét?

Dobbantós helyen
százszorszépre vadásznak
a mimikri(z)ők.

CSISZÁR GYULA

Utazni kell

úttalan
útakon
zötykölődve
kedélyes
álomba
ringatva
megállóknál
hangos
vidám
füttyszóval
üdvözlő
pályaudvarok
hideg
padjain
töltött
ifjúságom
álmatlan
emlékeivel
kelve
felkapom
tarisznyám
s indulok
világraszóló
útra

RÓZSA ENDRE

Ott leszek

Pusztítóan hat a lét rám.
Mint elhagyott ördöglétrán
fokról fokra lefelé halad
valaki, és minden neszre
észvesztő sötétbe veszne.
Holtra váltan tapogat falat,
de nem tudja, miért mászik.
Érthetővé lesz a másik,
aki eddig leereszkedett.
De hogy mi lesz, mi jön – ez tán
fölösleges kérdés eztán.
Üdvöm: e lejáró szerkezet,

s megszoktam a vak
/mozgást már.
Téglafalnedv, ami átjár.
Lehet: feneketlen-mély kúté.
Se nap tükre, se hold tükre,
csak zuhanok mindörökre.
Lehet, hogy egy önfaló lyuké

vagyok már, mely
/mindent elnyel?
Erre születsz, balfék ember?
Hej, te álomkék, múlandó világ!
Csak azt tudom
/– uram, halld már –
ott leszek a csobbanásnál.
S indulunk az ismeretlen iránt.

V. VARGA JÓZSEF

Utak

Mindig menekülünk
valami elől
Utakat keresünk
s találunk
De az utak közül
egyik sem kiút

BÁNAT

CZIRÁKI LAJOS

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

KÉPCSARNOK

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA

1967. augusztus 18-tól
szeptember 3-ig
Budapest, V., Váci u. 25.

FESTŐ

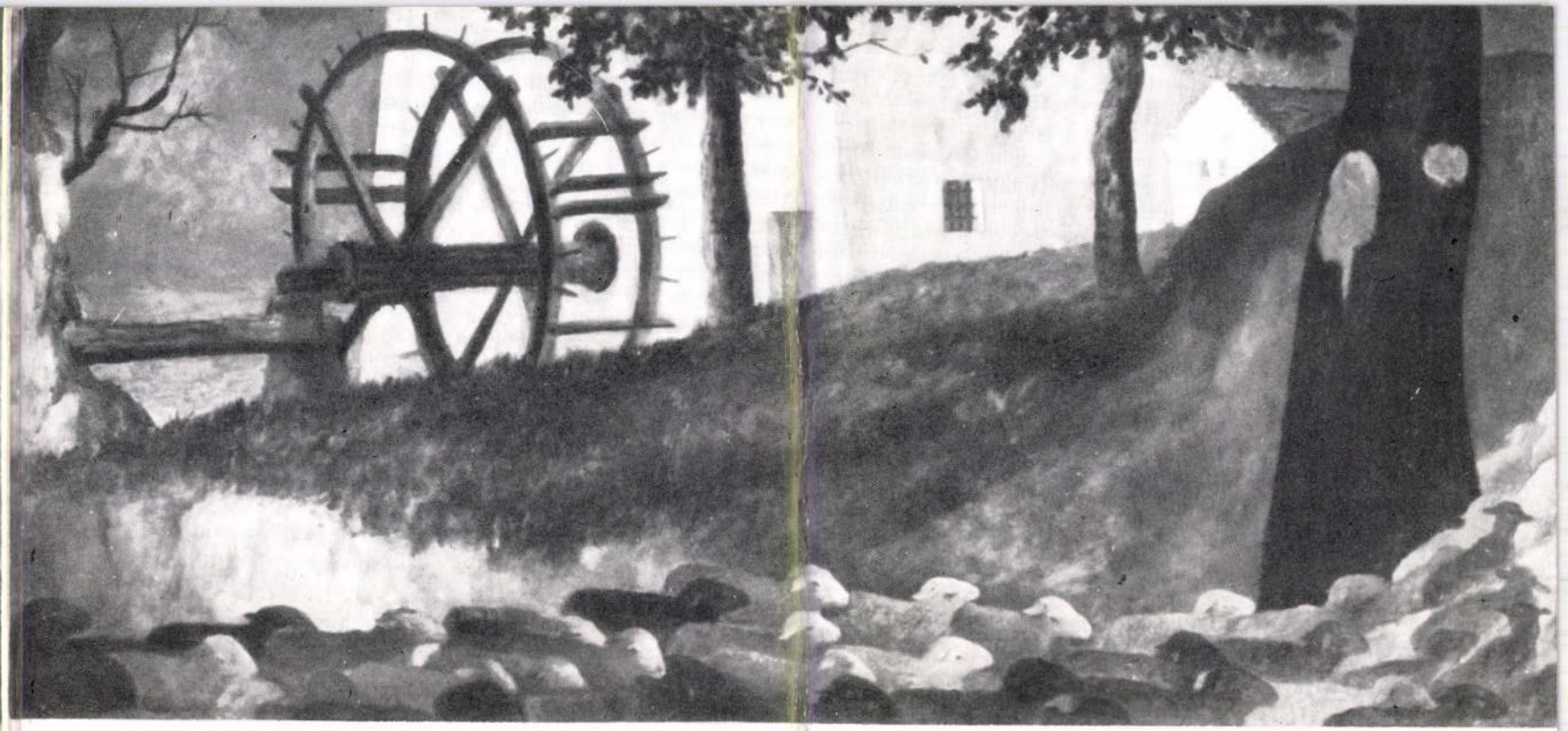

JUHOK

Cziráki Lajos

Szeretettel köszönti a látogatót első gyüjteményes budapesti kiállítása alkalmából a festő. A bemutatkozás anyaga jobbára a legutóbbi 10 év terméséből került válogatásra.

A festő pályájának főbb állomásai:
1937-ben iratkozott be a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Szőnyi István növendékeként végezte tanulmányait. 1940-ben a Szinyei Társaság festészeti díját kapta meg, a következő évben pedig a Balló Ede alapítvány díját. Ettől az időtől kezdve gyakran szerepelt budapesti és vidéki kiállításokon. Az 1942-43. és az 1943-44. akadémiai évre a magyar állam római ösztöndíjában részesült. Itáliai tartózkodása alatt munkáit Rómában kiállításon mutatta be.

1946. Hosszabb tartózkodás Colmarban. Itt két találkozás erősítette meg szándékaiban: szemtől-szembe állva tanulmányozhatta M. Grünewald lélekzetelállítóan szép remekét, és személyes kapcsolatba kerülhetett Otto Dix-szel, a „Neue Sachlichkeit" harcos képviselőjével. Mindkét hatás a formalista iskolák ellenpólusaként jelentkezett további munkáiban.

A régi felismerések csak szilárdabbá váltak az 1965-ben tett franciaországi tanulmányút során.

Az itt bemutatásra kerülő munkákkal azt a törekvését kívánja dokumentálni, melynek célja a forma iránti fegyelem és a humánummal telített tartalom egységének megvalósítása.

Így ajánlja kiállításának anyagát a látogatók figyelmébe a festő.

KITÖMÖTT MADARAK

KATALÓGUS

1.	Interieur	tempera	55x 90	35.	Vagonrakók	olaj	60x125
2.	Festő kisfiú	„	70x100	36.	November	„	60x125
3.	Tájkép híddal	olaj	75x100	37.	Vasúti átjáró	„	60x125
4.	Férfi könyvvel	„	80x 70	38.	Dr. Cs. J. portréja	„	74x 90
5.	Emberek alkonyatban	„	60x 80	39.	Kazlak	„	60x125
6.	Két ablak	„	75x120	40.	Emlék	„	60x125
7.	Sárga alkony	„	60x100	41.	Férfi arckép	„	80x 70
8.	Kilátás az ablakból	„	80x100	42.	Sorompó	„	70x100
9.	Folyópart	„	60x 80	43.	Este	„	60x100
10.	Bánat	„	75x100	44.	Festő	„	90x100
11.	Ablak	„	80x 70	45.	Híd	„	100x100
12.	Szőlőkarók	„	80x120	46.	Négy ló	monotypia	18x 45
13.	Szabadulás	„	50x 80	47.	Zászlóvivők	tollrajz	25x 50
14.	Sebzett csellő	„	60x 80	48.	Kompozíció	„	18x 36
15.	Könyöklő	„	60x 50	49.	Galambdúc	„	30x 45
16.	Tél	„	50x100	50.	Legelésző lovak	monotypia	18x 46
17.	Filaktetész	„	70x100	51.	Parti fák	tollrajz	43x 66
18.	Önarckép kompozíció	„	60x 60	52.	Képtervek	„	40x 60
19.	Kalapos nő	„	70x 70	53.	Anyám I.	ceruza	13x 13
20.	Vágóhídra	„	70x 90		Anyám II.	„	16x 23
21.	Propeller	„	74x 90	54.	Ivó	tollrajz	13x 19
22.	Szajna-part	„	74x 90	55.	Fák	„	22x 40
23.	Kitömött madarak	„	74x 90	56.	Ültető	monotypia	33x 38
24.	Tájkép galambdúccal	„	60x125	57.	Szántóföldön	„	18x 45
25.	Erdő	„	60x125	58.	Szekér	„	18x 45
26.	Vonaton	„	60x125	59.	Illusztráció	„	27x 36
27.	Juhok	„	60x125	60.	Hajók	tollrajz	26x 57
28.	Malomnál	„	60x125	61.	Vadászok	„	20x 50
29.	Művésztelep	„	70x100	62.	Hídon	„	25x 37
30.	Fiatalember képmása	„	90x 74	63.	Ősz	„	25x 17
31.	Festőeszközök	„	90x 74	64.	Levélíró	„	21x 21
32.	Alvó	„	60x 80	65.	Vízimalom	„	30x 40
33.	Hajók	„	80x140	66.	Búcsú	monotypia	18x 45
34.	Labdázók	„	55x100	67.	Emlékek	tollrajz	29x 31

Készült 600 példányban — Felelős kiadó: Köteles István — FMNYV dunaújvárosi telepe 3869 — Magyar Hirdető

1021

Cziráki Lajos

NAPLÓ

Tárlat jegyzet

Pápai képzőművészek kiállítása

A felnőtt látogatót a pápai gyerekek részrehajlásra csábítják. Ott köszöntenek a Fő téri iskola előtt. Jövetelem célját megsejthették, mert egyszerre hárman is hívnak: *nézzem meg a kiállításukat.* Ellenállhatok-e a kedvességnek, mondhatom-e, hogy én elsősorban a pápai festőművészek alkotásaira vagyok kiváncsi?

Sodortatva a majálisi hangulattól, lépteim abba a terembe visznek, ahol egy-egy bájosan mesélő képpel-rajzzal *a Tanácsköztársaság 50. évfordulóját megünnepelni számosan feliratkoztak:* „ősbemutatóra" sorakoznak az épülő, égő házakkal, a boldogan munkálkodó, vagy háborúkban harcoló emberekkel benépesített lapok. A gyerekek — mint mindenütt — szívesen vállalkoznak a történelemidézésre: „művekkel" bizonyítják, hogy a szülők és tanárok számára tanulságos világot konstruálnak.

A pápai iskolások rajzoktatása, úgy látszik, *megbízható kezekben van.* Ebből következik, hogy képzőművészeti nevelésük elmélyült. Mert nemcsak az első díjat érdemelt *Györök Olga*, a másodikat elért *Gaál László*, a harmadikra méltónak talált *Gál Gyula*, hanem a többiek is egymás színvonalát megközelítően tudnak képekben gondolkodni, beszélni.

Ettől a hatástól érintetten szinte sürgeti az embert a kiváncsiság, hogy a nagyok alkotásaihoz közel kerüljön: azt a tárlatot lássa amelynek tíz pápai, vagy onnan elszármazott festőművész — *A. Tóth Sándor, Cziráki Lajos, Nemcsics Antal, Heitler László, Ballagó Imre, Biró Károly, Somfainé Pados Mária, Horváth Lajos, Ézsiás István* és *Erdélyi Gyula* — a szereplője.

Tizenöten jelentkeztek munkáikkal erre a kiállításra. A zsüri ítélete alapján a felsorolt tíz művész jutott szóhoz. Hárman közülük díjat is kaptak.

A legnagyobb elismerés *Cziráki Lajos „Rakodó munkások"* című olajfestményét illette, azért kapta meg az első díjat. A kép láttán, ha nem akarunk a művész állásfoglalására vonatkozóan messzemenő következtetéseket levonni, a döntéssel elégedettek lehetünk. Talán nem is baj, hogy olyan festményt látunk, amelyen nem a múltbakanyarodó vízió, hanem a nehéz munka fogalmazódik meg, a semmilyen erőszakolt jóhangulattal derűsen nem ábrázolható életkép. A töltésen álló MÁV szerelvény kerék- és tengelyközei háztetőkre engednek kitekintést. Fönt, a kocsikból, három fekete ember lapátolja a szenet.

Ennyit mond a kitűnően komponált, díjnyertes Cziráki-festmény. Tartalmában nem többet az igen szép *„Készülődés"* sem. A több képpel is szereplő művész sokunk számára inkább kisméretű monotypiával, tollrajzaival fejez ki olyasmit, amihez érzelmileg azonnal társulunk. Ilyen remeklése — sok között — az *Égő juhakol*, vagy a *Tavasz* és a *Tájkép*.

A második díjat valamenynyi kiállított művéért *Heitler László* kapta. *„Egy vöröskatona emlékei"* című képe tekinthető az egymásután következők *(Fegyverbe, Devecser, Gyász,* stb.) annotációjának. Az emlékező-tűnődő, fáradt férfiarc körül látomásosan jelennek meg kibontott zászlókkal, vállratett fegyverekkel a jövő felé menetelők, a vöröskatonák.

Harmadik díjjal *„Vasat az országnak"* című festményéért *Nemcsics Antalt* tüntették ki. Nemcsics ezen az egészen modern hangvételű képén kívül csak egy másikkal, a *Népi hagyományok* című vásznával szerepel, s mindenek előtt visszafogott, mértéktartó színeivel kelt érdeklődést.

Ballagó Imre „Meggyesi erdő"-je művészi leleménynek kitűnő. Emberalakot öltő nyolc fatörzse karokat ágaz, a dicsőség tölgyfalombját tartja, mert gyökerét a föld élteti, amelyben a hősök csontjai nyugosznak.

A többi műalkotás nem szól bele a történelembe, nem kötődik tartalmilag az évfordulóhoz, de sok közöttük az emlékezetes. Ilyenek *A. Tóth Sándor rajzai, akvarelljei*, amelyek közül leginkább a *Tanulmány I—II.* és a *Múzeum* tetszett. *Biró Károly* a *Nyárutó*-val és a *Liget*-tel ragadott meg. *Somfainé Pados Mária* akvarelljei: az *Esti csend* és a *Munkásüdülő Leányfaluban*, de *Erdélyi Gyula Közelgő vihar* és *Horváth Lajos „Ki viszi át?"* című képeinek is kapcsolatuk van a költészettel. *Ézsiás István* mindkét képe *(Vasút, Liget)* jó.

Arra, hogy a díjak odaítélése csak a zsüri vagy más testület bevonásával történt-e, nem kerestünk választ, de a látottak alapján az az érzés erősödött meg bennünk, hogy a kiemelt, díjazott művek mellett *más művek sem asszisztáltak:* sokszor még azt a bizonyos „árnyalati különbséget" is hasztalan kerestük. A tárlatnak egyébként nagy a közönségsikere, ami — pápai művészek bemutatkozásáról van szó — érthető is.

Cserhát József

őbb Bíróságon d

a dolgozók anyagi felelőss

magatartásának veszélyességét, a vétkesség fokát, a vállalat munkafegyelmének általános helyzetét, a kár nagyságát, a közvetlen felettesek kötelezettségét, a dolgozónak a munkához való viszonyát, személyi és családi körülményeit, esetleg más tényezőket is. Így egyebek között amire a tisztviselők hivatkoztak, hogy *a szabálytalan pénzkezelésre felettesük utasította őket*, mert ha ez igaz, az a vállalat terhére veendő figyelembe. A járásbíróságnak mindezek tisztázására *új eljárást kell lefolytatnia* és csak azután *hozhat megnyugtató döntést.*

Teljes kártérítés

Egy ittas autóbuszvezető *szabálytalan előzés közben beleszaladt egy magánautóba.* Több utas könnyebben megsebesült és a két autó is megrongálódott. A karambolozót foglalkozás körében elkövetett *gondatlan veszélyeztetés miatt egy évi szabadságvesztésre büntették.* Ilyen előzmények után a magánautó tulajdonosa 11 ezer forintos kártérítési pert indított az autóbuszsofőr ellen. Végső fokon az ügy a Legfelsőbb Bíróság elé került, amely a peresített összeget megítélte.

Az ítélet indokolása szerint a sofőr egy évi átlagkeresete erejéig felel a karambolozással okozott kárért. Az anyagi felelősség mérséklésére nincs mód, mert kiderült, hogy *rövid idő alatt kétszer is közlekedési balesetet okozott és emiatt mindkét alkalommal megbüntették.* Az a körülmény, hogy a per tartama alatt a kiszabott szabadságvesztés büntetését tölti, a jogos kártérítési követelés megítélését nem érinti. Tekintve, hogy egy évi átlagkeresete a perben követelt összeget meghaladja, ezért a teljes kárt meg kell térítenie.

Hiányzik az írásbeli hozzájárulás

Egy értékesítő és fogyasztási szövetkezet szabadkasz-

szás. vend helye igazgatósága *13 ezer forint leltárhiány megfizetésére kötelezte.* A két vezető arra hivatkozott, hogy anyagi felelősséggel nem tartoznak, mert a vendéglő beosztott dolgozóit a szövetkezet nem velük egyetértésben alkalmazta, mentesítésért pert indítottak. A járásbíróság *kártérítési kötelezettségüket megállapította.* Döntését azzal indokolta, hogy bár nem írtak alá olyan nyilatkozatot, amelyben hozzájárultak a beosztott dolgozók alkalmaztatásához, de hallgatólagosan tudomásul vették, illetve kifogást nem emeltek, tehát anyagi felelősségük fennáll. A legfőbb ügyész törvényességi óvására a Legfelsőbb Bíróság a járásbíróság jogerős ítéletét hatályon kívül helyezte és a vendéglő vezetőit *a leltárhiány teljes megfizetése alól felmentette.*

— A SZÖVOSZ elnöki utasítása szerint a szabadkaszszás gebines egységek vezetője és helyettese teljes anya-

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAPLÓ
Veszprém

JÁSOK

Berkesi András—Kardos György regényéből feldolgozta: Cs. Horváth Tibor

Rajzolta: Sebők Imre

ÁRAMSZÜNET

—Georgij Veiner:

nozás

ügyben

ény

Kassai Ferenc

3)

pu kelletlenül kinyílt és a
ából azonnal elvesztette má-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 JUL 11

Cziráky Lajos

KISALFÖLD

Győr

odaado, mint a grofno!

— **Első díjat nyert** a „Vagonrakók" című képével Czináky Lajos győri festőművész a Veszprém megyei Tanács által meghirdetett tanácsköztársasági emlékpályázaton. A pályázatot a pápai és a városból elszármazott képző-művészek számára írták ki.

A festő, a kép és a modell (Lobenwein Tamás felvétele)

A festő mint modell

A soproniak számára nem újság, ha festőállvánnyal, vázlatkönyvvel megjelenik egy-egy idegen a város valamelyik szegletén. Nem álljak körül gyerekek és érdeklődő felnőttek, megszokták, hogy városuk girbe-gurba utcái, elmúlt századok levegőjét árasztó házai, titokzatos kapualjai az idegenek számára nemcsak turisztikai látványt, hanem képzőművészeti témát is jelentenek. A hosszú szünet után felújított művésztelep immár a második csoport vendégnek ad helyet; az ország minden részéből látogattak ide festők.

Sándorfalvi Sándor, a Székesfehérvár városi Tanács főelőadója a szabadságát tölti itt. Már az első napokban „bevette" magát a Gazda és a Halász utcába; vázlatkönyve gyorsan megtelt. Csak a legjellegzetesebb vonásokat veti papírra; ez az alapanyag, a végső mű, olaj vagy akvarell majd otthon készül az itt látottak alapján.

— Gyűjtögetek, mint a méh, hogy minél többet magammal vihessek ebből a városból, amelyhez személyes emlékek is fűznek: kislányom az óvónőképzőbe, fiam az erdészeti technikumba járt. Máris annyi szépet láttam, s mégis attól félek, kevés lesz nekem ez a két és fél hét.

A következő vázlat az Új utca ódon köveit örökíti meg.

— A szín nekem a legnagyobb élmény ebben a városban; bár eddig erős napsütésben kemény fényeket és árnyékot láttam; sejtetni engedi, mennyi színárnyalatot vihetek magammal emlékbe.

A művésztelep tagjainak szállása a zeneiskolában van; az egyik földszinti kis teremben Cziráki Lajos győri festőművészt találjuk munka közben. Modellje dr. László Gyula régész, egyetemi tanár, aki — képzőművészként van jelen a művésztelepen. (S előadóként is, a szokásos esti vetítések, előadások sorában Rudnay Gyuláról beszél majd.)

„Jó fej" — mondja Cziráki Lajos magyarázólag. Még tavaly egy Balaton menti találkozáson kérte meg a professzort, hogy legyen modellje, s most íme, itt az alkalom.

Zsignai István Miskolcról jött Sopronba, a Zrínyi Ilona Gimnázium tanára. Jugoszláviai utat mondott le ezért a két hétért, s úgy érzi, megérte.

— Sajátos hangulatú város: még a kémények és a szűk utcák falát összekötő kőívek is olyanok, amilyeneket nem láttam másutt. Talán csak az emberektől tartok egy kicsit; úgy érzem, nehezen barátkozók.

Zsignai István önálló kiállítására készül; hiszi, hogy a Sopronban született képek sajátos színt jelentenek a kiállítás anyagában. A szállás-helyen már sok érdekes hangulatú, egyéni ízű kép vár a végső simításra, keretezésre.

— Mindent megfestek itt, amit érdemesnek tartok, mielőtt búcsút veszek a várostól — mondja búcsúzóul.

g. b.

jnok és Bátovszky Helga, a elnőtt női páros döntő egyik döntő után kissé fáradtan, de ról.

Rapcsák pá
lenfele. A v
csak nagy
Tóth páros
harmadik

Délután r
az izgalom
közül Sza
Andrea, v
Erdélyi fér
ra és küzd
Váratlanul
zott a Pé
kozó, a re
fűzfői fiú
nak látszó
játszmában
fele lenni.
tőjét ma dé
Mayer és
dos Zoltán

Ezután gy
tek, állandóan ze
a tapstól. A Szabados
páros nagyszerű bemutatót
tott a fűzfői Barcza—Mayer pá-
ros ellen, és két játszmában 7:5,
6:3-ra győzött. Ezzel a mai dön-
tőben a Péczeli—Ferdinánd páros
lesz az ellenfelük.

A másik pályán Tóth Andreának szurkoltak, nem is hiába. Az első és a harmadik játszmában kitűnően irányította a játékot, és a felnőtt válogatott kerettag debreceni Rapcsákot, a női egyes egyik esélyesét 6:3, 2:6, 6:3 arányban legyőzte, és így a döntőbe került. Ellenfele a szolnoki Szeleiné lesz.

A döntő küzdelmei ma délelőtt fél 9 órakor kezdődnek a révfalui teniszpályán.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
KISALFÖLD
Győr
1969 JUL 2 0

téséről

rinttal javul, de lehetőségünk van az életkori sajátosságok figyelembevételével különböző arányban emelni az összeget. Így például 3—9 éves korig a tudományosan javasolt 11 forinttal szemben meghagyjuk az eddigi 13 forint fejenkénti, napi átlagot. A 9—15 éves korosztály normája 15,50, a 15—18 évesé 16,40 forint lesz. Már dolgoznak a gyógypedagógiai és középiskolai kollégiumi normák kidolgozásán (második lépcső), ezt az óvodai és általános iskolás napközi, az általános iskolás diákotthon, és a középiskolai menza normáinak kialakítása követi (harmadik lépcső). Az ezekről szóló tanulmányok elkészülte után a Művelődésügyi Minisztérium haladéktalanul folytatja a tárgyalásokat a Pénzügyminisztériummal, hogy a lehetőségekhez képest minél előbb alkalmazni tudjuk az új normákat. Az idén szeptember 1-től hatályba lépő emelés költségeit a megyei tanácsok fedezik tartalékukból, ezt 1970. január 1-től dotációként az állam visszatéríti.

— Tisztában vagyunk a kalkuláció nehézségeivel, de meg kell mondanunk, hogy azonos pénzügyi lehetőségek között az egyik intézményben kifogástalan, a másikban gyenge kosztot adnak. Sok függ az élelmezésvezető kapcsolataitól, ügyességétől, a szakács tudásától, találékonyságától. Néhány vidéki iskolában a gyakorló kertet a menza, kollégium szükségletei szerint művelik maguk a diákok. Másutt sertéshizlalással segítenek gondjaikon. Egyébként az Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet által összeállított mintaétrendet valamennyi érdekelt

A soproni sportdirektórium t

A magyar nép történelmének egyik legdicsőségesebb szakaszában, a Tanácsköztársaság 133 napjában a soproni direktórium az életforma átalakításának nagy munkájában széles utat nyitott a testnevelés és sportmozgalom fejlesztésének is.

Már a proletárdiktatúra kivívását követő napokban megkezdődött a város sportéletének fejlesztése.

A négyéves világháború visszavetette a testnevelést és a sportot is Sopronban. A sportélet fejlesztéséért, felemelkedéséért megalakult a Soproni Testnevelési Ügyek Direktóriuma, amelynek vezetője *Kiss Kálmán* lett. A sportdirektórium számos határozata látott napvilágot, melyek tükrözik a sportélet kiszélesítésére irányuló törekvéseket. Ezek közül mutatunk be néhányat.

A sportcsarnok a sportolóké

A népjóléti biztos a sportdirektórium előterjesztése alapján 1919. május 24-én a következő határozatot hozta: „A városi tornacsarnok (Paprét), amely jelenleg katonai raktár céljaira szolgál, azonnal kiürítendő és a sportdirektórium rendelkezésére bocsátandó... A munkásság

vendetes fejlődést, jelentős előrelépést mutat.

Szerepelt még egy, illetve két alkotásával Baticz Levente, Kristóf Kornélia (ők ketten első ízben), Áldozó József, Joánovits István, Patay Éva, Karcaginé László Enikő, Karcagi Endre, Dohnál Tibor, Horváth Dezső, Szentiványi Károly, Túróczy Mária, Jóna Géza, Psik Lajos, Dudás Máté, és Szabó Alajos.

A megyei grafikai kiállítás erőteljes egyéniségei, akik a téli tárlat legmarkánsabb résztvevői: Cziráki Lajos, Tóvári Tóth István, Lakatos József, Dohnál Tibor, Barabás László.

Barabás László, aki éveken át az őszi tárlatok egyik legjelentősebb kiállítója volt és a maga kísérletező kedvével, bátor útkeresésével sajátos színt képviselt a kollektív tárlaton — ezúttal távol maradt a téli tárlatról. Piktúrájának kedvelőit, no meg önmagát is bőségesen kárpótolta a grafikai kiállításon. Hat munkája határozott karakterű, stílusában is egységes hatású, s művészi mondanivaló tekintetében is előbbrejutást jelent.

Cziráki grafikáira ugyanaz az aprólékos gondosság, a felület minden kis részletének gazdag kimunkálása, a lírai hangvétel, s a nagy természetismeret és természetszeretet a jellemző, mint olajképeire. Kilenc grafikája a kiállítás gerincét alkotta. Tóvári Tóth István, Lakatos József két-két grafikával bizonyította, hogy ebben a műfajban is otthonos. Említést érdemelnek még Karcaginé, Medgyessi Miklós, Cs. Szabó Lajos, Szentiványi Károly, Zuber Titusz és dr. Eke Gyuláné grafikái.

A megyei grafikai kiállítás egyértelműen bizonyította, hogy önállóan megállta helyét. Nemcsak ízelítőt adott a megye képzőművészeinek grafikai tevékenységéből, hanem átfogó képet, mélyebb betekintést is e műfaj gazdagodásába.

A jelek azt mutatják, hogy a szobrászat viszont egészen elsorvad, jó néhány éve nincs már szobor a kollektív kiállításokon.

Hamar Imre

végezte: szeme rajta függött a jelenen. S a jövőn is. Mert száz kézzel dolgozva szervezett magyar kiállítást Olaszországban, Párisban, Németországban. Írt mestereinkről három nyelven, előadásokat tartott közönségnek és külföldi szaktársainak. Ő mutatta be elsőnek a külföld mai nemzedékének Szinyei művészete dús virulását s az ifjabb nemzedék friss készültségét. A kilométerek ezreit rótta s ugyanannyi kilométer cikket és fölolvasást hintett szét itthon és a külföldön magyarázatul és agitációs célból. Belekapcsolta kitartó munkájával a mi speciális műtörténetünket az egyetemesbe.

Így munkálkodva, szakadatlan, mindennapi érintkezést tartott fönn épp azokkal a mesterekkel, akikről e könyv szól. Műhelyüket átdúlta, hogy szemenszedett gyöngyöket vihessen külföldre. Kivasalta belőlük a pályájukkal összefüggő biográfiai titkokat. Levelezett és intézkedett helyettük. Látta borús, látta derűs napjaikat. Hallott még meg nem festett képeikről, látta azokat keletkezőfélben, cipelte kiállításról kiállításra, amikor elkészültek. A Japán-kávéház piktorasztala — ez a budapesti Café Lohengrin — napról-napra szolgált neki új meg új szenzációkkal. Igazán veséjükbe látott hőseinek. Amit róluk írt és ír, mindenkorra becses dokumentum, mert közvetlen forrásból merítette. Hangsúlyoznunk kellett ezt a kiválóan fontos körülményt, mert igazságot szolgáltatunk vele a könyv szerzőjének is.

Esztétikai képzettsége s a művészekkel való együttélés a szülőforrása ennek a műnek. Hogy mily művészettel alakította a szerző ezt a nagy érdekű anyagot, arra itt természetesen nem térhetünk ki, mert ez már a kritika dolga, amely bizonyára el fogja ismerni e műnek fontosságát és érdekességét. Mi örömmel olvastuk végig, mert egy sor kitűnő s nekünk kedves mester titkos konyhájába engedtek e fejezetek bepillantást.

Budapest, 1912 március

A Tanácsköztársaság 50. évfordulójának

Cziráki Lajos

MŰVÉSZET
1969 APR

Dvorszky Hedvig

1021

Téli tárlat és grafikai kiállítás Győrött

Az elmúlt évek gyakorlatától eltérően 1968-ban nem őszi, hanem téli tárlaton adtak számot a Győr-Sopron megyei képzőművészek alkotómunkájukról. Ha a tárlat anyagát az előző színvonalához mérjük, bizonyos fejlődést tapasztalhatunk. A tárlat hangvételében, stílusában egységesebb képet mutatott, eltűntek az előző évben oly kirívó színvonalbeli egyenetlenségek. Bizonyos hiányérzete mégis támad a szemlélőnek.

A Győrött és a megyében élő képzőművészek érdeklődése az utóbbi esztendőkben jelentősen a grafika felé fordult. Akik korábban csak olajjal festettek, azok sem puszta kirándulásnak tekintették ezt a műfajt, hanem egyre inkább a kifejezés gazdagodásának, olyan műfajnak, amely egyedül alkalmas bizonyos élmények, mozzanatok rögzítésére, tolmácsolására. A grafikai alkotások izmosodása szükségessé tette, hogy a hagyományos, őszi tárlatok anyagát különválasszák, s a grafikák önálló tárlaton kapjanak nyilvánosságot.

Talán részben ennek is tulajdonítható, hogy a téli tárlat anyagában és számszerűségében is szegényebb lett.

Korábban a Művészet hasábjain is hírt adtunk arról, hogy a Győr-Sopron megyei Tanács, valamint a város különböző üzemei, vállalatai milyen anyagi támogatást ajánlottak fel Győr és a megye képzőművészeti kultúrájának fellendítésére, fejlesztésére. Éreztette-e hatását ez a jelentős anyagi támogatás? Kevés kivételtől eltekintve — sajnos, nem. A tárlat anyagából hiányzott az átütő erő, az olyanfajta alkotások, amelyek markáns megfogalmazást, vagy akár villanásnyi mozzanatait is sejtetnék az épülő modern gyáripari metropolis ezernyi arculatának, gyors fejlődésének, lüktető életének. Néhány kivételtől eltekintve — többnyire magányt, elhagyatottságot asszociálnak a szemlélőben. Szó sincs arról, hogy valamiféle hurráoptimizmust hiányolunk, kérünk számon. Mégis — az a művészi prizma, amelyen mai életünket tükröztetik — mintha nem a legjellemzőbb, hanem az esetlegesség jegyeit hordozná.

Talán kedvezőbb, imponálóbb lenne a kép, ha Cziráki Lajos nagydíjas Hajóépítők című alkotása mellett a felszabadulási pályázaton díjat nyert többi alkotást is bemutatták volna. Az illetékeseknek érdemes lenne meggondolni, hogy nem lenne-e hasznos az évenként megújuló pályázat díjnyertes alkotásainak külön helyet biztosítani a tárlaton. A díjnyertes alkotások, amelyek tematikához kötöttek (a pályázat célja: mai életünk magas színvonalú művészi tükröztetésének elősegítése) — minden bizonnyal gazdagítanák az évi számadást.

A tárlaton mennyiségben (hat nagyméretű olajkép: D. T. portréja, Nyitott szekrény, November, Dömperek, Fehér vitorlák, Hajóépítők) és művészi színvonal szempontjából is Cziráki Lajos előkelő helyet biztosított magának. Cziráki piktúrája az utóbbi néhány esztendőben sokat gazdagodott, s kétségtelen ma már a megye egyik legaktívabb, legkiegyensúlyozottabb művészi egyénisége. Méltán nyerte el a megyei tanács 1968. évi festészeti nívódíjainak egyikét. Nagy mesterségbeli tudással old meg minden művészi feladatot, problémát. A korábbi években gyakran szemére vetettek bizonyos befelefordulást, a szürrealista elemek öncélú használatát. A budapesti Csók István galériabeli, majd ezt követően a győri Xantus János Múzeumban rendezett kiállítása egyértelműen bizonyította, hogy egyoldalúak és többnyire megalapozatlanok ezek a vádak. A győri tárlaton is éppen az ő alkotásai képviselik legeklatánsabban, amit a kiállítás egészétől kérünk számon: a kollektív munka örömét, az alkotó embert. (Hajóépítők, Dömperek.)

Tóvári Tóth István három alkotása (Múzsa, Duna-part, Csavargó) — noha témában nem újak, a Duna-part és a Múzsa más variációját is láthattuk már más alkalommal — a Munkácsy-díjas művésztől megszokott színvonalas munka.

Lakatos József piktúrájának ihletét ezúttal is a népi élet adja. Biztos kézzel, jó komponálókészséggel oldja meg a feladatát. Még teljesebbé válhatna azonban ez a piktúra, ha a népi környezetben élő embert is megmutatná, nemcsak a világtól elzárt udvarát, építkezésének sajátosságait. Horváth István Rögös part és Zápor című festménye hangulatteremtő erejéért érdemel említést. A kiállítás kellemes meglepetése Zuber Titusz három szép festménye (Havas falu, Présházak, Tsz-udvar). Zuber Titusz a hagyományos őszi tárlatok rendszeres résztvevője. Ez a három alkotása témalátásban, kompozícióban és színeiben egyaránt ör-

a vidám népéletkép mestere Waldmüller mellett Gericault és Delacroix-i ihletődéssel festi „Mentőcsónakját." Szinyei „Majálisát", melyet — az impressionistákat nem ismerve festett — Manet „Piknik"-évei rokonítanak; de külön tanulmány megírását kívánná azon művészek munkásságának felsorolása, akik — mint Paál László, Ripp-Rónai, Tihanyi, Czóbel és sokan mások, — egyéniségük és nemzeti festészetünk jellegzetességeinek tükrözése mellett — a franciákkal rokon természet és látásélménnyel, festői invencióval alkottak. A most kiállító festők műveinek közös vonása, hogy gondosan szinte kutatói szenvedéllyel építik át a naturális látvány képét konsrukcióvá, valahogyan úgy, mintha egy mikroszkópot, érző, gondolkodó lénnyé varázsolnánk.

A boncolásnak és a szintetizálásnak ezt a műveletét — absztrahálásukat — hitelessé teszi, hogy első pillantásra megérezzük elvont formáik telített valóságélményét. A látványt átfogalmazzák, az élményt átköltik. Ezek az ismérvek különböztetik meg hitelesen új optikai szemléletünket a csupán formai játéktól, a blöfftől. Alkalmam volt betekinteni Párizsban egyik-másikuk munkamódszerébe, így Simonka György, Serge Delaveau és Marcel Siret-nél tett látogatásomkor. Rendkívül szigorú és elmélyült sőt klaszszikus igényű rajztanulmányok, „valóságábrák" képeik előzményei, mint ahogyan a modern költészet remekeinek előzménye a költőnek köznapi reális megfigyelése.

Siret és Taburet a kiállító művészek közül azok, akik transzponált képi eszközökkel legintenzívebben szugerálják való élményeiket, látásuk és érzéseik izgalmát. Serge Delaveau érzékeny koloritú műveinek szemlélésekor — úgy véljük — eltűnik a figuratív és nonfiguratív között — olykor tátongónak érzett — űr. Vannak, akik a „témák" realista megfogalmazását vezérfonalként biztosan tartják kezükben, emberek, gépek, tájak, tárgyak víziószerű átfogalmazásukban is úgy férkőznek közel hozzánk, mint a legelevenebb való-emlékeink. E tekintetben érthetően rokonunkra ismerünk — a hosszú ideje Párizsban élő — Simonka Györgyben. Ő — többek között „Keleti kompzíció", „Tengerpart" és „Amsterdami emlék" című festményein — az intenzív érzés és emlékvilágát azoknak megfelelő dinamikus festőeszközökkel, gazdag faktúrával felrakott erőteljes színekkel lenyűgözően érzékelteti. Ulli Bruno absztrakt képeinek sajátos formavilága és ritmusa szerencsésen ötvöződik páratlanul finom színkompozícióival. Eredményei kitűnően érvényesülnének textil faliképek nyelvére fordítva.

A mai francia festészet egész arculatáról keresztmetszetet — legalábbis súlyarányok tekintetében — nem adhat e kiállítás. Arra azonban minden bizonnyal alkalmas, hogy törekvéseinek többféleségében jelezze a francia művészet széles skálájú választott útjait, lehetőségeit; és számunkra azt is, amit már Barbizon példázott: nem provinciális az, ami vidéki, vagyis nem jelent predesztinációt a képzőművészetben sem, ha a művésznek szüksége van a tájra és az ember tájban történő életére, ihletőként.

A képek nyújtotta tanulságokon és esztétikai [illegible] követni.

Azt láthattuk eddigi munkáiból, hogy a stíluskeresés őt ugyanúgy élénken foglalkoztatja, mint más törekvő kollégáit is. Nyilván művészi alkatának, egyéniségének megfelelő stílus, azaz formavilág megtalálása inspirálja őt a technikák minél többféle megoldásának kipróbálására.

A bemutatott anyag természetesen mindig csak igen kicsiny része lehet az alkotóműhelyben felhalmozódott munkának. Nem is szolgál másként, minthogy hírt adjon arról: sikerült a kiállító művésznek megoldania valamely problémát, vagy esetleg csupán részleteiben kimondani azt. A művész is e bemutatókkal mintegy határkövet kíván állítani a maga számára az elért eredmények mellé.

Király Sándornál úgy látszik nem kell attól tartani, hogy a most bemutatott anyaggal egyúttal olyan megelégedettséget kívánna éreztetni, mint aki bármit is befejezettnek tart. Ha csupán a látott grafikai anyag megoldásának változatosságot idézzük, vagy azt, hogy mennyi más műfajban próbálta a festői síkon elérhető eredményeket más-más technológiához alkalmazva megoldani — úgy hiszem, biztosak lehetünk abban, hogy ő maga is inkább a gondolatokat vetette fel,

Csiráki Lajos festő

Művészet, 1940

V. évf. 32. sz. 50.o.
A Szinnyei Társaság XV. tanácsi ha-
lmuja. / jelet nélkül. /

Cziráki Lajos

1021

KISALFÖLD

A megyei őszi tárlat

Optikai csalódás az az első benyomás, hogy kisebb anyag került ezen az őszön bemutatásra a megyei tárlaton, mint az előző években — s ezt az okozza, hogy a grafika külön kiállításon várja majd a látogatót.

Ha jól számoltam — sajnos, a katalógus még szombatra sem készült el —, tizenhét művész 40 képe látható egy hete a győri műcsarnokban. A részletesebb méltatás előtt elmondhatjuk, hogy az átlagosnál színvonalasabb anyagot válogatott össze a zsüri.

Méltán kapott egy falat Cziráki Lajos öt olajképe. Közülük a *Hajóépítést* említeném először. Kontrasztossága sajátosan fejezi ki mondanivalóját, *az óriási hajótest mellett eltörpülő, szinte hangyaszerű munkásfigurák mégis az embert dicsérik.* Nem azt sugallja a kép, hogy milyen jelentéktelen porszem az ember, ellenkezőleg, azt, hogy mire *képes.* S így a *Dömperek* című kompozició is: bármilyen hatalmas a természet, mi emberek úrrá lettünk rajta, formáljuk igényeink szerint. S ami jellegzetes Cziráki művészetében: a legparányibb figurája sem jelzésszerű csupán, hanem élő, tevékeny része a kompozíciónak, tudatosan végzi feladatát, cselekszik. Azt mondhatnám, megrajzolt arc nélkül is van arckifejezése. *A November* című képe maga az ősz. Mozdulatlan már a természet, alvásra készül, s a kisvárosi utcasor is becsukta ablakait, ajtait — már csak a falak mögött van élet. A *Fehér vitorlák* összetört szivárványszínű égboltját tükröző víz és móló, s a vitorlák tiszta fehérje a színek különös, csodálatos játéka. Mintha valamennyi kiegészítő és alapszín azért kavarogna, azon „vesződne", hogy rátaláljon önmagára — hisz a vitorlák vászna oly hivalkodóan uralkodik hószínű teljességével. *D. T. portréja* is kontrasztos megoldás. A karakteres arcot teljes időtlenség, meghatározhatatlanság veszi körül. A messzibe néző tekintet az összekapcsoló: mintha a különös hátteret látná valahol a távolban a modell.

A kiállítás — számomra — legörömteljesebb ajándéka Lakatos József *Itt egy ember lakik* című képe. A művész hallatlan szuggesztív és gazdag mondanivalót sűrít imponálóan egyszerű megfogalmazásban. Pici, fehér falú ház búvik meg egy zárt udvarban. Egy ember háza. Vastag gerendák barnavörös erdeje — a kerítés — veszi körül a házat. Cövekek ölelik, oltalmazzák, rést nem hagyva sehol. De ha akarom, zárják is. A külvilág, a világ elől. A kaput sejtető vízszintesen szövődő hasábok mintha örökre beszegezettek volnának. Belül azonban lehet egy retesz, ami nyitja. De csak az az ember, aki ott lakik, az tudja kinyitni. Lakatos másik képe, a *Néprajzi kollekció* geometriai síkok kompoziciója, funkciójukat vesztett mezőgazdasági és háztáji eszközök, szerszámok montázsa, melyet kellemesen tör meg a *tulipános népi motívum*, ami *a művészet* örök törvényét sugallja szerényen: *gyönyörködtet* egy ihlettel áldott népfia.

Tóvári Tóth István három képe — a víziószerű *Múzsa*, *a Duna-part*, mely olyan megnyugtató, hogy szinte hív, gyere, ülj ide, s mesélek, mint egyszer József Attilának, és a *Csavargó* című portréja — közül ez utóbbi jelzi leginkább, hogy Tóvári mesteri festő. Az ihlet lendületadó frissesége és a tudás nagyvonalúsága, az ecsetkezelés biztonsága árad belőle.

Dohnál Tibor a *Hollóközi templom* című képével szerepel a tárlaton. Ikonszerű, s ebben Dohnál-szerű. Az épület zártsága, a geometriai síkok nyugodt ritmusa, harmóniája időtlenséget, elhagyatottságot és magányt tükröz. Amit fokoz a „perspektívája": pici, töpörödött öregasszonyok tipegnek csak felé, a kilincsig is alig érnek — utánuk már senki sem jön.

Zuber Titusz három képéről frissesség árad, a *Tsz-udvar* és a *Havas falu* is hangulatos, de a *Présházak* könnyedsége a legkifejezőbb — a szüretelők jókedvű „felelőtlensége" is benne van a kép levegőjében. Horváth István *Zápor* című walkydja az akvarell-technikával kél versenyre — eredményesen. Új szín a mosonmagyaróvári házaspár jelentkezése a tárlaton, Baticz Levente és Kristóf Kornélia csendéletei lendületes, erőteljes ecsetkezelésről tanúskodnak, de látásmódjuk egyelőre nagyon testvéri. Legfeljebb a színei melegebbek egy árnyalattal Kristóf Kornéliának. Tetszett Patay Éva *Ház górével* című munkája, Karczaginé László Enikő *Udvar* című képét a tetősíkok játéka ihlette. Joanovits István két temperával szerepel a tárlaton (ma nyíló kiállításáról érdemesebb lesz szólni). Színfolt Szentiványi Károly ütött-kopott szobasarkot ábrázoló *Interieurje*, Szabó Lajos hangulatos *Utcarészlete*. Áldozó József három pasztellje közül a külső vitrinben látható *Rózsaszín ház* című munkája érdemel figyelmet. Itt található Turóczy Mária *Erdőben* című finom kispasztellje is.

Psik Lajos és Jóna Géza akvarelljei a tárlat színvonalán alul maradtak.

A grafikai kiállítás 24-én nyílik.

M. I.

1968 NOV 12
KISALFÖLD
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

SULJETEK!

isalföld

OPRON MEGYEI BIZOTTSÁGA ÉS A MEGYEI TANÁCS LAPJA

2., KEDD ★ XXIV. ÉVFOLYAM 265. SZÁM

fogható lékok

anyagi eszközt és szellemi képességet sürgősen „be kell vetni", mert általában kevés az ember, s megengedhetetlenül rossz az arány az új értéket termelők és nem termelők között. Ez tartósítja az alacsony átlagkereseteket, akadályozza, hogy mindenki az általa megtermelt érték arányában részesedjék az anyagi javak elosztásából. Lehet, hogy az ország más vidékein még a keresőképes lakosság foglalkoztatása elsődleges gond, s leküzdéséhez bizonyos engedményeket kell tenni a termelékenység rovására, de Győr-Sopron megyében a munkaerőhiány a legfőbb probléma. Itt *nagyon is időszerű feladat a termelékenység növelése*, mindenekelőtt a műszaki fejlesztés által. Rendkívül fontos a munkaerő egyenletesebb eloszlása olyan munka-

Nyers Rezső a vezetők feladatairól

Veres József munkaügyi miniszter, a vezetőképzés koordinációs bizottságának elnöke hétfőn megnyitotta az Országos Vezetőképző Központ első tanfolyamát, ami egyben az intézet munkájának hivatalos megkezdését is jelenti. A három-, négy-, hathetes tanfolyamokon gazdasági vezetők és helyetteseik vesznek részt.

A megnyitón részt vett és felszólalt *Nyers Rezső*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a KB titkára is, aki a Központi Bizottság nevében üdvözölte a tanfolyam igazgatóságát, előadóit és hallgatóit.

A vállalatok egyszemélyi vezetésének jelentőségéről szólva hangsúlyozta, hogy ez a vezetés akkor lehet hatékony, ha *a demokratikus társadalmi ellenőrzés is érvényesül*. Az üzemi demokráciát tehát bővíteni kell.

A legnagyobb, legfontosabb feladatok közé tartozik minden szinten a vezetők jobb kiválasztása. Igen fontos, hogy a vezetők jól képzettek legyenek, változatlanul alapvető követelmény a szocializmussal való elkötelezettség. Jól vezetni nemcsak jószándék kérdése —, az új mechanizmus viszonyai között új vezetési stílust kell kialakítani.

A megnyitó után megkezdődött az Országos Vezetőképző Központ első tanfolyamának munkája. (MTI.)

Látogatás a Lajta-Hanságban

„Élményünk: az igaz

Szombat óta megyénk vendégei az Egyesült Arab Köztársaság mezőgazdasági dolgozóinak szakszervezeti vezetői. Hárman jöttek hazánkba a MEDOSZ meghívására: *Salah al-Din Abu al Madzsd*, az ottani MEDOSZ elnöke, *Nasr al-Din Ahmed Mustafa*, a szakszervezet titkára és *Hussain Ali Awad*, a Gizah tartomány szakszervezeti titkára. Mindhárman fontos tisztséget töltenek be az Arab Szocialista Unióban is.

Kétéves kapcsolat

Bátori János, a MEDOSZ nemzetközi osztályának munkatársa mondta:

— Szakszervezetünk két év óta áll kapcsolatban az EAK mezőgazdasági szakszervezetével. Az izraeli agresszió óta megélénkült az

ti és politikai munkához eddig is sok-sok jó tanácsot kaptunk magyar bárátainktól — mondta Salah al-Din Abu al Madzsd.

— *Miképpen hasznosítják otthon az itt látottakat, tanultakat?*

— Nagy munkában vagyunk otthon: most szervezzük az állami gazdaságokat. Szükséges tehát nyitott szemmel és füllel járnunk.

— *Kérem, mondja el, milyen helyzetben vannak az EAK mezőgazdasági dolgozói és a szakszervezet?*

— Leginkább a mezőgazdasági dolgozók részesültek forradalmunk (1952-ben volt) eredményeiből, vívmányaiból. Ez az osztály volt a legelnyomottabb és legelmaradottabb. A reakciós törvények és a nagybirtokosok a parasztokat jóformán min-

MDK

Cziráki Lajos rajztanár
1943-44 ösztöndij. Coll.Hung. Roma

Tanulmányi Ösztöndijak . Nemz.Ujs.1943.jul.4.
5.l.

MDK

Cziráki Lajos, rajztanár
1943-44 ösztöndij, Coll.Hung. Roma

Kik kapták a tanulmányi ösztöndijakat? Pesti Hirlap 1943. jul.4. 8.l.

MDK

Cziráki Lajos

Képzőműv. kiáll. Pápai Néplap, 1948.IX.12.

MDK

Oláh Gy: Uj művésztelep Sárospatakon. Magyarság. 1924. okt. 19. 9.l.

MDK

Cziráki Lajos, festö

Esö elött. Olajf.

Műcsarnok.IV.Képzőmüv.kiáll. "A Magyar Művészetért".
1943 máj.16-30. Kat. 14.1.

M.D.K

Ozíráki Lajos
festő

Gjörött mutatta be munkássá-
gát.

Hírek.
Művészet, 1961. december. – 42 l.

MDK

Cziráki Lajos

Aratás után, o.

Dunántuli táj, o.

Kompozició, o.

Képzőm. Főisk. Ifj. körének karácsonyi kiáll. 1943.

Czirák Lajos

Portré c. Lépe (szepró)

Szerepel a pedagógus képzőművészek
V. o. sz. kiállításán

Bényei József: Kettős Sölésben

Nagyművelés. 1969 VII. sz.

Oziráki Lajos

Résztvesz az Ernst-Dunántúli Képzőművészet IV. Kiállításán

Bajár tvén: Képzőművészetünk bontaki vonala
Magyar Hírlap, Ps. 1969 sep. 14

M.D.K.

Csiraké Lajos
festő

Kiallítása volt a budapesti Csók István galériában, majd ezt követően a győri Xantus János Múzeumban.

Hanna Imre: Tik tárlat is grafika kiallítás győrött
Művészet, 1969. április – 46 lap

Gindri Lajos

Réntgen az Ernst Dumontúli
Képzőművészet IV. Ziállítása

Bajár tvén: Képzőművészetünk bontáki
vonala
Magyar Hírlap, Bp. 1969. sep. 14.

Gindri Lajos

Résztvesz a tatos Riállításan

Jenkei János: Szeregszemle Tatán
Dolgozó Lapja, Tatabánya 1969. szep. 14.

Giráki Lajos

Emlitve

Csebrei Imre: Tóulaton-nem kritikusként
Naplo, Veszprém, 1969. szept. 17. 4 l.

Czirácki Lajos
festő

M.D.V.

A kiállítás on bemutatta a „Dömpesek" a „Fehér vidorlak", a „Hajó-építők c. művet. A művész 1968-ban festészeti művédíját nyerte el a megyei tanácstól.

Hanner Imre: Tik tárlat és grafika kiállítás gyűrött
Művészet, 1969. április - 4 Elap

Cziráki Lajos

szerepel az alábbi
tárlaton gyűrű

Medve Imola: A megyei grafikai
kiállításról

Kisalföld 1968. XII. 1.

Czisáki Lajos

grafikával szerepel a Kepcsarnok
gyűri bemutatótermében

g. h.: 1 művészetek terme

Kisalföld 1969 III. 29

M. Dj

Czirákis Lajos
festő

A kiállitáson bemutatta a nagy-
díjas „Hajóépítők" cimü művet,
valamint D.T. portréját, a „Vigetott
szekreiny", „November" c. művet

Hamar Imre: Téli tárlat és grafikai kiállítás Győrött.
Művészet, 1969. április — 46 lap.

MDK

Cziráki Lajos festő

Levéliró, toll

Vizimalom, "

Cziráki L. kiáll. Csók István Gal.

1967. aug.

MBK

Ostrēda Lejas Teātŗ

Deveiņi. Toli

Vīzmaļos,

Ostrēda L. Kīkuļi. Dzēk Latvēņa Dal.

1907. aug.

MDK

Cziráki Lajos festő

Bucsu, monotypia

Emlékek, toll

Cziráki L. kiáll. Csók István Gal.

1967. aug.

MDK

Cziráki Lajos festő

repr.:

Juhok

Bánat

Cziráki L. kiáll. Csók István Gal.

1967. aug.

MDK

Cziráky Lajos

Kiállitási kritika

Kisalföld 1968 ápr.24.

MDK

Cziráki Lajos

Kitömött madarak, o.

11. ~~Képzőm~~ M. Képzőm. kiáll. Műcs. 1968.

MDK

Csiráki Lajos festő

repr.:

Kitömött madarak

Festő

Csiráki L. kiáll. Csók István Gal.

1967. aug.

MDK

Csiráki Lajos festő

Hajók, toll

Vadászok,"

Hidon, "

Ősz, "

Csiráki L. kiáll. Csók István Gal. 1967. aug.

MDK

Cziráki Lajos festő

olaj:

Férfi könyvvel

Emberek alkonyatban

Két ablak

Cziráki L. kiáll. Csók István Gal.1967.aug.

MDK

Csiráki Lajos festő

olaj:

Sárga alkony

Kilátás az ablakból

Folyópart

Csiráki L. kiáll. Csók István Gal. 1967.aug.

MDK

Cziráki Lajos festő

olaj:

Bánat

Abéak

Szőlőkarók

Cziráki L. kiáll. Csók István Gal.1967.aug.

MDK

Cziráki Lajos festő

olaj:

Szabadulás

Sebzett cselló

Könyöklő

Cziráki L. kiáll. Csók István Gal.1967.aug.

MDK

Cziráki Lajos festő

olaj:

Interieur, temp.

Festő kisfiu, "

Tájkép hiddal

Cziráki L. kiáll. Csók István Gal.1967.aug.

MDK

Cziráki Lajos festő

olaj:

Tél

Filoktetész

Önarckép kompozició

Cziráki L. kiáll. Csók István Gal.1967.aug.

MDK

Cziráki Lajos festő

olaj:

Kalapos nő

Vágóhidra

Propeller

Cziráki L.kiáll. Csók István Gal.1967.aug.

MDK

Cziráki Lajos festő

olaj:

Szajna-part

Kitömött madarak

Tájkép galambduccal

Cziráki L.kiáll. Csók István Gal.1967.aug.

MDK

Cziráki Lajos festő

olaj:

Erdő

Vonaton

Juhok

Cziráki L.kiáll. Csók István Gal.1967.aug.

MDK

Cziráki Lajos festő

olaj:

Malomnál

Müvésztelep

Fiatalember képmása

Cziráki L.kiáli. Csók István Gal.1967.aug.

MDK

Csiráki Lajos festő

olaj:

Festőeszközök

Alvó

Hajók

Csiráki L.kiáll. Csók István Gal.1967.aug.

1021

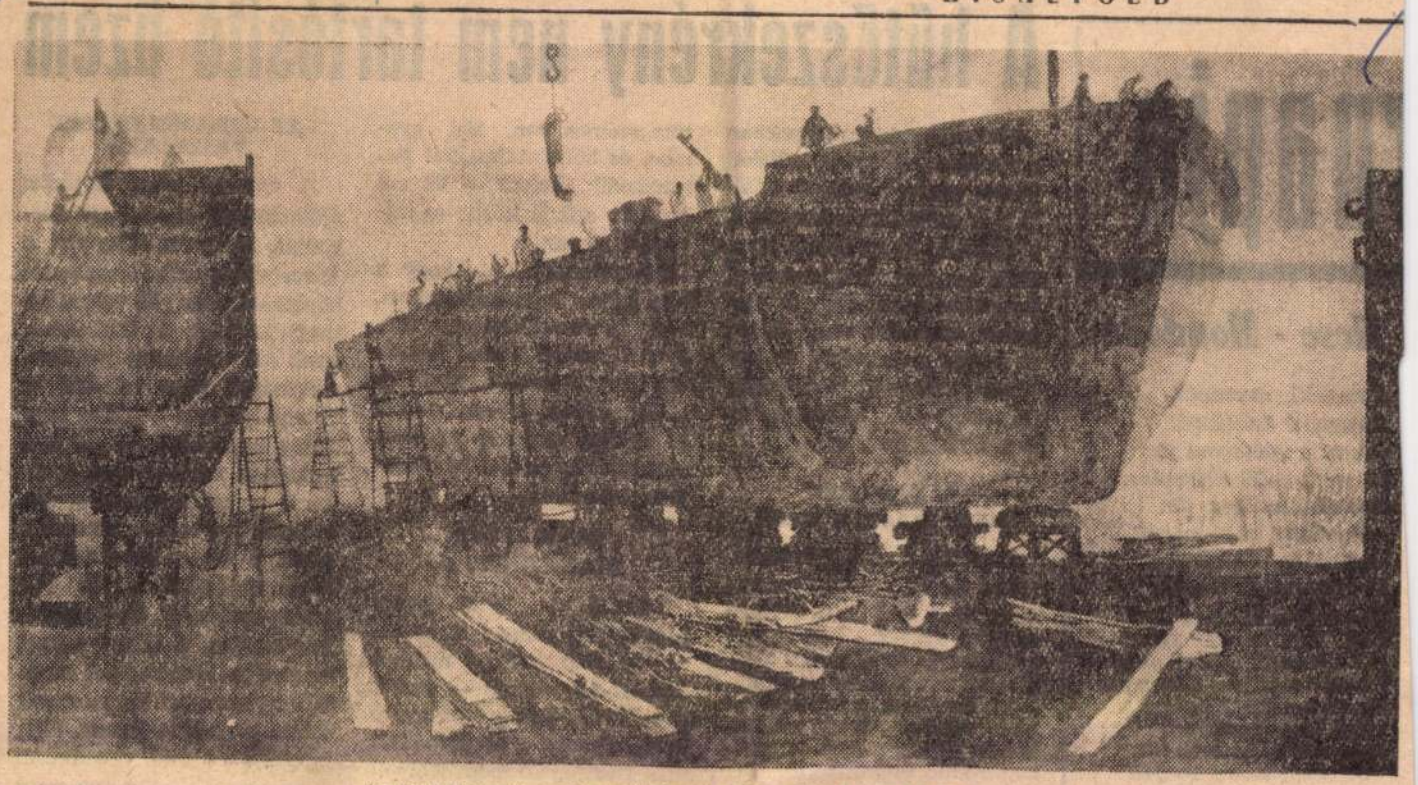

Az idei felszabadulási pályázaton nagydíjat nyert alkotás.

„Dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen..."

Cziráki Lajos művészete

Cziráki Lajos budapesti, Csók István-galériabeli, majd ezt követően a győri gyűjteményes kiállítása összegezően mutatta be a festő legnemesebb emberi és művészi törekvéseit, értékeit. Szakmai körökben is nagy elismerést aratott budapesti kiállításával. A X. magyar képzőművészeti kiállításon a *Kitömött madarak* című képe képviselte művészetét. A kiállítás rendezősége a hatalmas anyagból 30 festményt kiválasztott, amely a budapesti bemutató után megkezdi vándorútját előbb Salgótarjánba, Egerbe, s más vidéki városokba. A kiválasztott 30 kép között szerepel Cziráki Lajos alkotása is, s ez újabb, szép elismerése művészetének. Ezek az eredmények ékesen bizonyítják Cziráki Lajos tehetségének, művészetének egyenes vonalú fejlődését, előbbre jutásának mérföldköveit.

Évekkel ezelőtt sok vita, indulat, olykor meg nem értés is kavargott művészete körül. Voltak, akik indíttatva érezték magukat lefokozni művészetét, s az idejétmúlt, konzervatív festő kategóriájába igyekeztek őt beskatulyázni. Az idő, Cziráki tovább táguló tehetsége, kiállításokon aratott sikerei elsöpörték azok aggodalmaskodásait, akik a modernség keresésének ürügyén valami egészen mást akartak számon kérni a festőtől, mint ami a lényege művészetének. Cziráki férfimódon végigküzdötte az elmúlt éveket, megvívta a maga belső emberi és művészi harcát. Azt vallja, hogy a művészet nem stílus, hanem belső meggyőződés kérdése.

A magány bilincsei

Kétségtelen, hogy akik az elmúlt években Cziráki Lajos képeit szemlélték csoportos kiállításokon vagy egyéni tárlatain, szinte kivétel nélkül érezhették a Cziráki-művek nagy, szinte rokontalan magányélményét. Bármit választott is témájául — szuggesztív erővel a bánat, a magány (szinte Ady rokontalan nagy bánatát asszociálták a szemlélőben alkotásai) ragadta meg. Miért van, hogy valamennyi műve tragikus életérzést hordoz? Az alkotás sosem vonatkoztatható el az alkotótól. Így van ez Cziráki esetében is. Művei megértésének a kulcsa egyéni életében rejlik. Nem érthetjük meg teljes egészében műveit, ha nem ismerjük a művész körülményeit, nagy-nagy magányérzetének forrásait.

Cziráki művészi pályája közvetlenül a második világháború vészterhes, vérzivataros időszakára esik. A nagy tehetségű fiatal művész (Szőnyi-tanítvány) egymás után nyeri el a festészeti díjakat a Képzőművészeti Főiskolán (1940: a Szinyei Társaság Nemes Marcell festészeti alapítványdíja, 1941: a Galló Ede alapítványdíja, 1942: Budapest székesfőváros festészeti díja), majd a magyar ösztöndíjat a római Akadémiára. Ebbe a felfelé ívelő pályába belerobban a második világháború, s derékbatöri a nagy ígéretet, Cziráki kiteljesedő művészetét. Hadifogság, láger, katarzisok következtek, amelyek hamuvá égetik az ifjúi művészi álmokat, reményeket.

Hazatérése (1946) után Pápán élt hosszú éveken át magányban, ismeretlenségben, vállalva a művészeti élet központjától távolesők minden hátrányát, nehézségét. S a művész az átélt borzalmak, világégések szüntelen visszatérő emlékében, magányában olyan művészetet érlelt, amely akkori életérzésének természetszerűleg a lényege.

A művész azt vallja, hogy az alkotás nem csupán tehetség és a kedvező körülmények függvénye. Megszorított, nehéz helyzetben, nélkülözések közepette és a meg nem értés légkörében is képes a művész maradandó alkotásokra, s ezer meg ezer példa bizonyítja az ellenkezőjét, hiába van meg valakinek minden lehetősége, gondtalan élete, ha nincs meg a belső ösztönző, a belső kényszer. A művészetért meg kell szenvedni. Aki a belső nagy átélések, vívódások nélkül akar alkotni, bármilyen divatos formába igyekszik is öltöztetni témáját, művészete többnyire üres játék marad, tartalom és meggyőző erő nélkül. A művészet tehát életforma is, szüntelen lobogás, belső vívódások, a lélek kohójának állandó izzása.

Új állomás

Cziráki kirobbanó sikereit az évről évre visszatérő felszabadulási pályázatokon érte el. Az e témakörbe tartozó alkotásai azt mutatják, hogy Cziráki képes kilépni zárt világából. Az 1966. évi pályázaton díjat nyert Utasok című alkotása — noha még őrzi Cziráki tépelődő, befelé forduló szemléletét, mégis a vonatfülkében összezárt utasok együvé tartozását, a reményt, a jövőt szimbolizáló, gyermekét tartó anyát már derű, optimizmus hatja át. Az idei pályázaton nagydíjat nyert alkotása még örvendetesebb fejlődést mutat. Ezen az alkotásán jelen van az alkotó munka öröme. Szín, kompozíció, művészi mondanivaló szempontjából is Cziráki egyik legérettebb alkotása, érdemes arra, hogy odafigyeljünk erre a műre, hogy észrevegyük azokat az értékeit, amelyeket eddig hiányoltunk művészetéből. Reméljük, hogy ez a mű olyan mérföldkő Cziráki művészetében, amely új értéket, új színt, gazdagodást hoz nemcsak egyéni pikturájába, hanem az egyetemes művészetbe is.

— Szemléletváltozásról van szó valójában?

— Változik az ember. A művész szüntelen úton van lélekben is, s miközben az előbbre jutásért fáradozik, sok-sok görcsöt kell feloldania önmagában, gátakat széttörni, falakat leomlasztani. A gimnáziumban gyakran elnézem diákjaimat; jól öltözöttek, jól táplálttak. Önkéntelenül is visszagondolok a magam nyomorúságos diákkorára, amikor például négyszer-ötször is elmentem egy bolt előtt, míg eldöntöttem, merjek-e tíz deka tőpörtyüt venni magamnak ebédre.

Cziráki azokat a nagy alkotókat, művészeket érzi rokonának, akik művészetükért, meggyőződésükért képesek voltak mindent vállalni, a meg nem értést, a számkivetettséget is. Iskolai oktató-nevelő munkájában a művészettörténeti órákon külön figyelmet szentel Rembrandtnak, Derkovitsnak, Cézannenak, akik valóban többet érdemelnek, mint azt a négy—öt sort, amelyet a tankönyvben szántak nekik.

A József Attila-i példa

Naplójegyzeteket ír olvasmányairól, eseményekről, a lélek történéseiről. Feljegyzései között ott világítanak József Attila gyönyörű sorai: „Dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen..." —, szinte célt és értelmet adnak és kitartó erőt is a mindennapi küzdelemhez, harchoz. Elmélyült humanista művészet Cziráki festészete. Kemény fegyelem az, amelyet magára szabott. Nagy felkészültségű művész, s alkotás közben szüntelen ellenőriznie is kell önmagát, hogy lehántsa magáról mindazt, ami idegen egyéniségétől, ami másnak éke.

Bizakodással, teremtő derűvel tekint a termékeny nyár elé, amelynek nagy részét Füreden tölti. Új kompozíciókhoz gyűjti a feljegyzéseket, vázlatokat.

Hamar Imre

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD
1968 JUL 7

rnapja

Mese - Mondóka

Meseerdő, napsugár,
aranypille szálldogál,
s fenn a mahagóni fán
gyémánt tollú kismadár.
Mesetündér arra jár,
hallgatózva meg-megáll,
hallgatózva hallja épp
jó gyermekek énekét.
És már azt is tudja ám:
Kati, Gyurka mit kíván...
Jók voltatok, gyerekek?
Tündér mindent feljegyez.
Komornyikja: Jó törpe
ráírja egy görönyre:
Nagymami, ha arra jár,
'pu, hogyha ott megáll
— ha jó voltál, kis betyár —,
bizonyosan rátalál.

A hűtőszekrény nem tartó

Statisztikai kimutatásokban a modern háztartás kellékei között egymás mellett található a család szórakoztatója, a televízió és az ételek romlását megóvó hűtőszekrény. Szemlélet dolga, hogy ki melyiket vásárolja meg előbb, de ahogy a televízió élvezetében is vannak visszaélések, ugyanúgy a hűtőszekrény használását illetően is.

A BOMLÁST NEM ÁLLÍTJA MEG!

A hűtőszekrény kényelmesebbé teszi életünket azáltal, hogy nem kell külön-külön minden áruért a boltba szaladgálnunk, több napra szóló élelmet is tárolhatunk benne. Azonban nem mindent, és nem mindegy, hogy hogyan. Sokan vannak, akik a gyorsan romló élelmiszerek helyett frissítő italokkal rakják tele a szekrényt. Csoda-e, ha az orvosok nyári betegei között számos van, aki gyomor- és bélbántalmakról panaszkodik, holott — és ezt büszkén szúrja közbe — hűtőgépe is van.

Még veszélyesebb, hogy a házi hűtési lehetőségeket sokan konzerválásként, magyarul tartósításként fogják fel. Úgy képzelik, hogy a hűtőszekrény hidege megöli a bomlást előidéző csírákat, megszünteti az étel romlásának veszélyeit.

EGYMÁSTÓL ELKÜLÖNÍTVE

Miután a hűtőszekrény legnagyobb hidege is lassítja, de nem szünteti meg a romlás folyamatát — vagyis a bekerült, betegséget okozó baktériumok szaporodását visszatartja, de meg nem öli — használatának egészségtana előírja, hogy minden ételt és italfélét egymástól elkülönítve, dobozokban, fedett tartályokban tároljanak benne, s fertőtlenítő kimosásra ne csak akkor kerüljön sor, amikor a jéglerakódás ezt halaszthatatlanná teszi.

Még látványnak sem szép a szatócsbolt polcához hasonlatos zsúfoltság a hűtőszekrény rekeszeiben, arról nem is beszélve, hogy a sterilnek egyáltalán nem mondható sörösüveg szomszédja a nyitott üvegben tárolt tejnek, a hús ugyanabban a papírban „hűsöl", amelybe a mészáros belerakta, de a tetejére odarakja a háziasszony a felbontott csomag vajat is, pusztán azért, hogy a helyet jól kihasználja.

élelmiszerek okozta gyomorrontás, mérgezés többnyire a felmelegítés utáni fogyasztás következménye. Jó volna, ha megjegyeznék a háziasszonyok azt a biológiai törvényszerűséget, hogy minden 10 foknyi hőhatás — meleg vagy hideg egyaránt!! — mértani arányban fokozza vagy csökkenti a baktériumok szaporodását. Ha valami kikerül a plusz 5 fokos hőmérsékletű hűtőszekrényből a 25 fok meleg konyhába, és ott tároljuk tovább, a húsz fokkal magasabb hőmérséklet hatására rohamosan szaporodnak benne a baktériumok. Ha ugyanez az étel visszakerül a hűtőbe, akkor a folyamat újra lassul, de a baktériumok már benne vannak, és nem pusztulnak el. És ez az, amiről sokan megfeledkeznek!

Az idejükkel, munkájukkal okkal takarékoskodó háziasszonyok nagyon gyakran annyi galuskát, tésztát, tarhonyát készítenek körítésnek, hogy ameddig a pörkölt kitart, a hozzávaló is elég legyen. „Nem baj, ha sok, a fridzsiderben eláll!" — mondják, de nem gondolnak arra, hogy a liszt, a tojás nem volt csiramentes, s a házi melegítés során éppúgy kitermelődik benne a mérgező anyag, mint az étteremben, rendes hőmérsékleten. Nem érdemes kockáztatni az egészséget, tésztafélét ne tároljunk hűtőszekrényben!

Egy szabásminta - három ruha

Ha csak egy kicsit is értünk a varráshoz, a mellékelt szabásminta alapján célszerű ruhadarabokat varrhatunk magunknak. Készíthetünk vele például munkaköpenyt, kötényruhát és kötényt is.

A közölt szabásrajz szerint elkészíthetjük a méretünknek megfelelő szabásmintát. Ez lesz az alap. Eszerint szabjuk ki a karcsúsított vonalú, hátul gombos, rövid ujjú munkaköpenyt. Tetszés szerinti 80 cm széles anyagból (96 cm-es mellbőséget és 102 cm-es csípőbőséget véve alapul) 2,80 m szükséges hozzá. A nyakkivágást rézsútosan szabott pánttal dolgozzuk el.

A kötényruhához természetesen kevesebb anyag kell. A szabásmintát úgy módosítjuk, hogy mélyítjük a karkivágását egy kissé, a nyakkivágását pedig hegyesre is szabhatjuk. Anyagához legalkalmasabb a terilén vagy más, nem gyűrődő anyag. A ruha hosszanti karcsúsító varrásait, a nyakkivágást és a zsebek szélét tűzéssel díszítjük. Az oldalába a hátsó gombolás helyett villámzárat varrunk.

Az alap-szabásminta módosításával készíthetünk kötényt is. Ebben az esetben elmaradnak az ujjak, a hátrész és az eleje két oldalrészét sem szabjuk ki. A középrészt fönt egyenesre vágjuk. A hátul nyitott, de teljesen összeérő kötény körben övrészre van rádolgozva, s gombbal csukódik ugyanúgy, mint a két pántja.

(A „Nő" című csehszlovákiai magyar nyelvű lapból vett ötlet.)

A szalvéta 2000 éves

Már a régi rómaiak használtak asztalkendőt, mégpedig nagy étkezéseiknél kettőt is. Az egyikkel a vendégek a szájukat és verejtékező homlokukat törölték le (20 vagy 30 fogás elfogyasztása valóban nem volt csekélység), a másikban pedig gondosan hazavitték a megmaradt ételeket a feleségeknek és a gyermekeknek.

A középkorban a szalvétáról megfeledkeztek. Az emberek a ruhaujjba vagy az asztalterítőbe törölték szájukat. A reneszánsz idején az asztalkendő váratlanul ismét megjelent, mégpedig Medici Katalin révén. A fiatal királynő minden étel felszolgálásánál tiszta szalvétát is követelt. Miután kímélni akarták az értékes csipkegallérokat (sok közülük mai értékben 200 ezer forintba is került), a szalvétát a nyakba kötötték. Később evés közben a vállukra tették, vagy pedig az előkelőbb étkezéseknél a bal karjukra helyezték.

Ma már a legkülönbözőbb módokon (ölbe téve vagy a tányér mellett) helyezik el az asztalkendőt, de akárhová teszik is evés közben, ma már vitathatatlanul az étkezési kultúra tartozéka.

A vízen

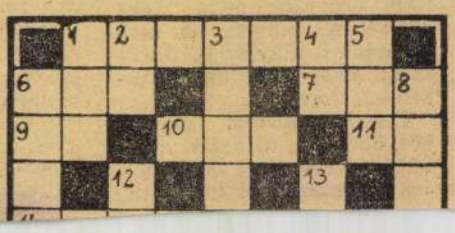

REJTVÉNYÜNKBEN a vízszintes 1. és a 24., valamint a függőleges 6. és 8. sorokban evezéssel kapcsolatos szavakat rejtettünk el. Megfejtésül a négy szót kell postai levelezőlapon szerkesztőségünkbe beküldeni július 12-ig, péntekig.

A megfejtésekre írjátok rá, hogy ősszel hányadik osztályba

a feleség

közelben levő kis szigetre és kiemelnie a süllyedő csónakból a fejszét, a víztartályt, néhány csomag gyufát és némi kétszersültet.

ítő

tűre vesszük a három ívet, kétszer ráhajtunk és kapcsoljuk az előző sor csúcsívét, lehorgoljuk a pálcát és végül a kapcsolást. Egy szabad ív után a D-pontból folytatjuk ismét, de most már az első hálós rész harmadik póklábát, majd a rácsos rész három ívéből a három póklábat is tudjuk kapcsolni. A középsőt szintén a csúcshoz, a következőt a szemben lévőhöz és ugyanúgy a hálós rész elejét is egyszer.

Körbehaladva a szalagon, végül ne mulasszuk el a kezdő ívhez még egy ívet kapcsolni. Összevarrjuk a szalagot.

A keményítőnél szebb a híg zselatinoldat. Nedvesen kifeszítjük a terítőt úgy, hogy minden egyes szabadon maradt ívet rozsdamentes gombostűvel kitűzünk. Jó, ha négyzet alakú fehér papírt átlósan meghajtunk, és arra feszítjük nagyon pontosan, mert szépen meghorgolt csipkénk rossz kifeszítéssel nem mutatja azt, amit várunk tőle.

Váradyné

Cziráki Lajos
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

1968 DEC 20.

Kiosztották az 1968. év megyei művészeti díjait

1021

A díjak átvétele után, balról jobbra: Joanovits István, Szapudi András, Lombos Ferenc, Cziráki Lajos és Bedő Ottó.

Ünnepélyesen átadták tegnap délelőtt a megyei tanácson az év folyamán kiemelkedő alkotómunkát végzett művészeinknek a megyei tanács művelődésügyi osztálya által alapított művészeti díjakat. Az irodalmi és képzőművészeti díj mellett az idén először színművészeti díjat is adományozott a tanács.

Képzőművészeti díjat *Cziráki Lajos* győri festőművész, grafikus és *Joanovits István* győri festőművész kapott, irodalmi díjat *Szapudi András*, a Kisalföld munkatársa, író, költő nyert, a színművészeti díjat *Szende Bessy* színművésznő és *Baráth András* díszlettervező kapták.

Az okleveleket és a díjakat *Lombos Ferenc*, a Győr-Sopron megyei Tanács VB elnöke adta át a művészeknek. A színművészeti díj „premierjén" Szende Bessy köszönte meg kollégái nevében a megbecsülést és megtiszteltetést.

Az ünnepség baráti beszélgetéssel ért véget.

gárdája képviseli a magyar kosárlabda sportot és az első fordulóban a Spartak Szófia csapatát látja vendégül. A szófiaiak a bolgár bajnokság harmadik helyét foglalják el és mivel Bulgária kosárlabdázói az elmúlt években sikeresebb nemzetközi mérleggel büszkélkedhetnek, mint a magyarok, — így a „papírforma" szerint esélyesebbeknek tekinthetők a továbbjutásra.

A SMAFC—Spartak Szófia mérkőzést december 21-én (szombaton) délután 5 órai kezdettel rendezik meg az Egyetemi tornacsarnokban. Erre az alkalomra már üzembehelyezik az új elektromos időmérő — és jelző készüléket, mely a nemzetközi találkozók elengedhetetlen „kelléke". A nemzetközi mérkőzés előtt ¼ 4 órakor a Széchenyi Gimnázium—Berzsenyi Gimnázium középiskolai fiú rangadót játsszák le.

Érthetően nagy az érdeklődés Sopronban a SMAFC—Spartak Szofia összecsapás iránt. Az is biztos már, hogy a soproniak repülőgeppel utaznak majd a január 8-i szófiai visszavágóra. Bizony jó volna, — ha a soproni mérkőzésen sikerülne előnyhöz jutni!... — ez a vélemény szakvezetők és játékosok körében.

— Nehéz dolgunk lesz — mondja **Krasznai Ferenc** edző. — Az idén jónéhány figyelemreméltó eredménnyel vétette magát észre csapatunk, — nemzetközi rutinunk azonban kevés. Lelkesedéssel, küzdőkészséggel és a hazai pálya előnyét kihasználva győzni szeretnénk az első találkozón. Remélem, hogy lábadozó betegeink is rendbejönnek és teljes csapattal állhatunk majd ki. **Fábján Lajos**

és legutoljára a Magyar [illegible] rúgó Szövetségben.

A bemutatkozás előtt [illegible] percre asztalhoz ültettem [illegible] edzőt, és a következő vála[illegible] kaptam kérdéseimre.

— Milyen érzéssel jött G[illegible]

— Elsősorban köszönetet [illegible] dok, hogy a Kisalföld sportrovata módot és lehetőséget ad nekem arra, hogy a nagy nyilvánosság előtt bemutatkozzam. Szeretném hinni, hogy a jövőben köztem és a Kisalföld között eredményes, jó együttműködés alakul ki. Sikeres munkát ugyanis a helyes sportsajtóbeli tájékoztatás nélkül kevésbé lehet végezni. A feltett kérdésre válaszolva: Egyesek azt mondták nekem, hogy nem a legszerencsésebb időpontot választottam. Talán igazuk is lehet az aggodalmaskodóknak, de én úgy vagyok ezzel, hogy a nehézségektől sohasem hátráltam meg, és mindig azt szerettem, ha az előttem álló feladatok egész embert kívántak a megoldást illetően. Úgy érzem, hogy előlegezett bizalommal ajándékoztak meg az egyesület és a szakosztály vezetői, amikor felkértek az edzői munka ellátására. Biztos vagyok benne, sogy korrekt emberek közé jöttem, akik pontosan tudják és értik velem együtt a feladatot, melyre vállalkoztam. Bízom abban, hogy a körültekintés, az egymás megbecsülése, a kölcsönös bizalom és a kollektív bölcsesség alapján eredményesen fogunk együttmunkálkodni a szebb eredmények eléréséért.

Szombaton lesz a[illegible]

Megírtuk, hogy a megyei Labdarúgó-szövetség NB III-as fegyelmi bizottság újabb tárgyalást tart a héten a Fertőd—Alba Regia vesztegetési kísérlet ügyében. A tárgyalást péntek helyett szombaton délután tartják.

Az ügyben egyébként némi előrehaladás már történt. A bi-

Közöljük a [illegible]

Kapuvár üzeman[illegible]

kisfeszültségű k[illegible]

feszültség alá he[illegible]

A berendezés é[illegible]

Vas megyei Ta[illegible]

vonósnégyes játszik. — 22.10: Ritmikus percek.

Lottóeredmények. — 11.00: A Népzenei Magazin karácsonyi

1966 NOV 27.
1021

Őszi tárlat, Győr, 1966

Az önállóság jegyei

„Egy műalkotás megítélésének számtalan szempontja lehet" — kezdi az őszi tárlat prospektusának előszavát Molnár Ernő. Minden értékelő vélemény, még ha nem vállal is többet, minthogy összegezi a szemlélő töprengését, árulkodik az ítész szempontjairól is. Félreértések elkerülése végett helyesebb tehát, ha mindjárt a kezdet kezdetén jelzem a magaméit.

Formálódik-e valamilyen sajátos képzőművészet szűkebb hazánkban, ha igen, mitől sajátos, mik jellemző jegyei?

Nem az itt alkotók uniformizáltságát kérem számon, hanem azt, hogy napjaink meglehetősen kaotikus áramlataiból mi jutott hozzánk s mivé lett az; mit vetettek el, mit kaptak készen, és mit teremtettek újjá képzőművészeink. Formai kérdések? Részben. Annyira, amennyire a piktura formai kérdés. „...úgy vélem, hogy egy igazi műalkotás legfőbb kritériuma az, hogy milyen mértékben foglal állást az alapvető társadalmi kérdésekben, milyen mértékben képes megérteni és megértetni a fő társadalmi összefüggéseket, milyen mértékben hatja át a világnézeti tudatosság, egyszóval: összhangban van-e a kor követelményeivel, képes-e tükröztetni azokat" — írja Molnár Ernő. Azt hiszem szerencsésebb „egy igazi műalkotás" helyett az életművet érteni, legalábbis több művet, Győr képzőművészetének helyzetéről szólva pedig a tárlat összességét szemlélni, megítélni, s nem egy-egy kiugróan jó vagy rossz teljesítmény alapján jellemezni.

Az önállóság egyik biztos jelének vélem azt, hogy képzőművészeink mernek provinciális tárgyat választani (már amennyiben a művészet tárgyára használható ez a kifejezés), a maguk környezetében keresik a világnak szólót. (Nem mondom, hogy a világot átfogó témából, az általánosított szintjén csak dilettáns művek születhetnek, kivételes tehetség ily módon is világraszólót produkálhat, de mily kevés világraszóló született az általános bölcselkedésből, s mily sok közhely!!) Mondhatni, soha nem az ihlető forrás kicsinyes, hanem mindig az alkotó. Ezért aztán a paradoxon, hogy amikor a mindannyiunkhoz szóló, gondolkodtató műveket keressük, köznapi dolgokba ágyazva találjuk őket.

Az idei őszi tárlat több győri művész pályáján jelentős állomás, amit jelezni kell. *Cziráki Lajost* említem elsőként. Kulturált festészetében eddig is érződött olykor vitára ingerelt a világról vallott felfogása. Azt hiszem azért, mert első pillantásra nem tudtuk áttekinteni, ellentmondásokat sejtettünk, sejtünk ma is. Ha másban nem, hát a gondos megmunkálás és tartalom feszítő voltában (például a Madarakra gondolok). A kevesek által művelt portré is helyt kapott művei között: két fiatal győri festő egyéniségét vitte vászonra. Mindkét képen a látszólag semleges háttér funkciója szembetűnő — nyugtalanít.

Az egy-két évvel korábbihoz képest áttételesebb lett Cziráki Lajos jelképrendszere. Ez a bonyolultabbá válás véleményem szerint szerencsés változás volt. Külön kell szólnunk grafikáiról (pályadíjnyertes szobrait már a felszabadulási pályázat méltatásakor bemutattuk): három monotípiája közül magával ragadó a Madarak harca. Keserű, mélyen igaz kép. Két ragadozó csap össze, s közelükből mintha menekülne hegedűjével egy lány. Mit is keresne a muzsika az egymást tépő madarak között.

Tóvári Tóth István tíz festménnyel szerepel a tárlaton. A képek elhelyezése külön is figyelmezteti a nézőt e piktura egységére. Pedig ezek az indulatok nehezen tűrik a szigorú formát. A művészi önfegyelem kordában tartja anyagát, csak a lényegeset mutatja meg, a mellékes nem kap helyet a képeken. Ez az indulatos elnagyoltság színvallásra készteti a nézőt: elragadtatást vagy ellenszenvet ébreszt. Az első díjat nyert Szőlőmunkás mellett a háborút idéző, sok vonatkozásban Tóvári Tóth István új vonásait mutató Soha többé című alkotást említem, a Vágtató lovak dinamizmusát, a Hóolvadás szigorú rendjét. A kiállítás kiemelkedő festményei.

Horváth István a győri művészklubban kiállított képeivel bizonyította: szeret kísérletezni, ismerkedik a képzőművészet új lehetőségeivel, a mikrovilág épp úgy izgatja, mint a kozmosz festőisége, s mindezzel együtt új színhatásokat, technikai eljárásokat, dolgoz ki. Hogy a művészklubban kiállított anyag által jelzett út milyen eredményekhez vezet még, nem érdemes találgatni, lehetett folytatás nélküli kitérő is, azonban a kitérő technikai tapasztalatait máris érzékelhetjük.

A nagyméretű Árvíz 1965. című díjnyertes kép nem készülhetett volna e tapasztalatok nélkül, a Csónakok című akvarell édestestvére a nonfiguratív kísérleteknek, a Meszesgödör hatásosan megmunkált felülete ugyancsak azoknak a stúdiumoknak őrzi nyomát, jelezve egyúttal az ilyesfajta stúdiumok szükségességét is.

Valamennyi kiállító felsorolására nincs alkalmunk. A továbbiakban egy-egy számomra örvendetes vagy bosszantó jelenségre utalnék csupán. A pályázat eredményeit negyedéve ismerjük. Nos, a mostani kiállítás arra is alkalmat ad, hogy a díjazott műveket egybevessük a kiállítás egészével, s bár ez nem egészen igazságos (többek között azért sem, mert a kiállításra később keletkezett művek is kerülhettek) a pályázat értékét mérjük. Cziráki Lajos, Tóvári Tóth István, Horváth István műveiről már esett szó, egyértelműen a tárlat színe-javát adják. *Ioanovits István* a vártnál kevesebb festményt állított ki, a díjnyertes Vízhordók és a sok vonatkozásban vele rokon Csopaki asszonyok azonban méltán tartozik a reprezentatív művek közé. *Barabás László* díjazott grafikái a József Attila illusztrációkkal kibővülve e műfaj javát képezik (az Életünk legutóbbi számában Z. Szabó László éppen Barabás László illusztrációiról írt méltatást).

Szentiványi Károly évek óta mozgat valami egyéni színt az őszi tárlatokra, most olyan számban, hogy sejteti a maga külön útjának bíztató távlatait is. Színei, erős kontúrjai első pillantásra meghökkentenek, hosszas meditálás fogadtatja el művészete törvényeit.

Szólni kell még *Zuber Titusz* képeiről, a kis felület szigorával küzd évek óta, egy-egy témája szinte kínálja a nagyobb lélegzetű alkotás lehetőségét: szólni kell *Lakatos Józsefről*, aki mindhárom képén népraizzal kötött közelebbi ismeretségéről vall, zárt, hatásosan szerkesztett kompozíciókban. Örömmel fedeztük fel *Karczagi Endre* és *Karczaginé (László Enikő)* munkáit, artisztikus, szép alkotások. *Meződy István* kísérletező kedvét, amit ezúttal egy foto-tus montázs és a Csónakok című olajtemperáia képviselt: *Holly Tibor* csendéleteivel, *Dohnál Tibor* nem túl szerencsésen elhelyezett alkotásaival egészíti ki a sort, amit folytathatnánk, hiszen a tárlat nemcsak kiugróan jó művekből áll, szerényebb teljesítmények teszik teljessé.

Összegezés, ami ilyenkor nem maradhat el: bár e tárlat nem hivatott az egész megye képzőművészetét reprezentálni, hadd vegyük azért itt is észre, hogy a helybeli alkotók törekvései (nemcsak a képzőművészeké) s már nemcsak törekvései nem érdemtelenül kívánják a közfigyelmet. Végezem, amivel kezdtem: szempontjaim egyike éppen a közfigyelemnek az őszi tárlatra való terelése lenne.

MAROS LÁSZLÓ

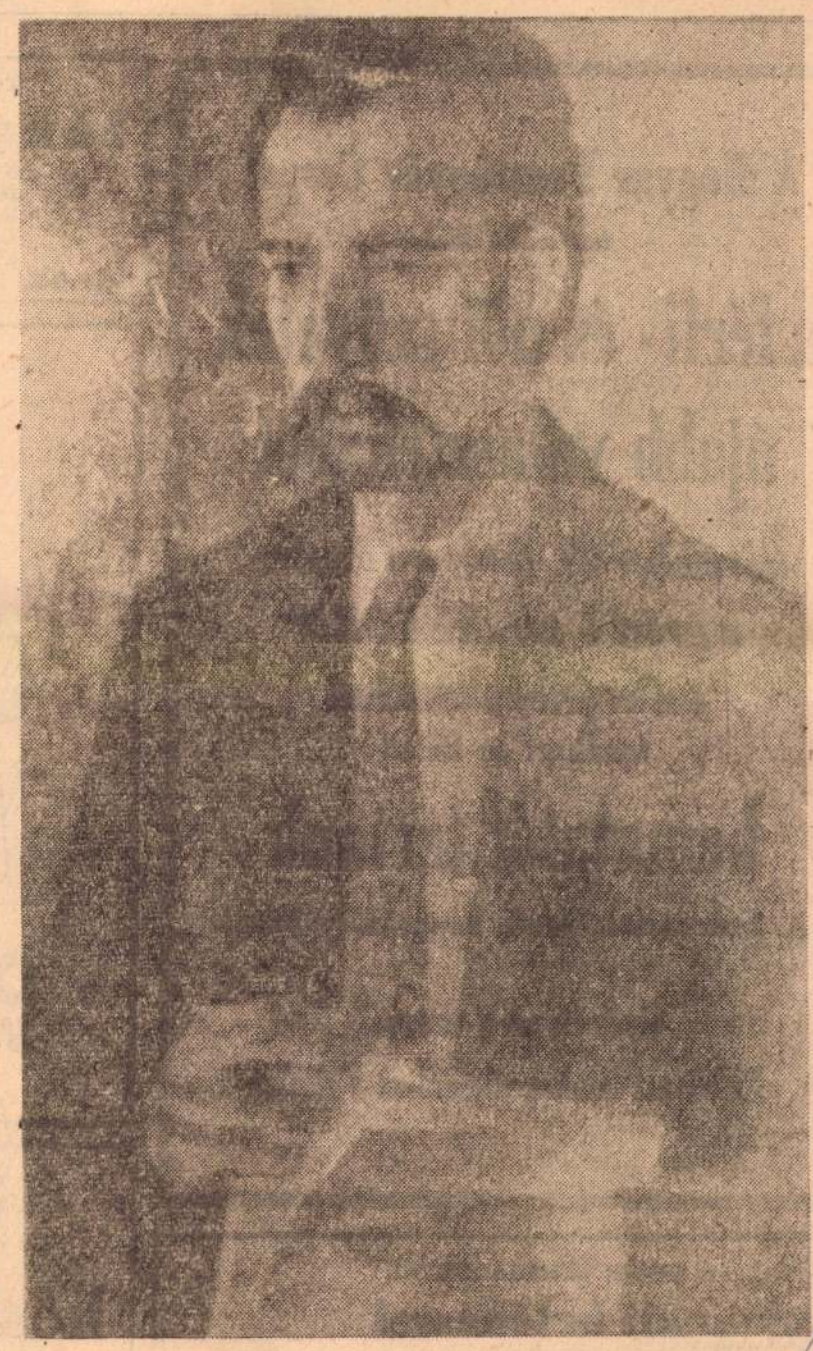

Cziráki Lajos: Arckép

Barabás László: Tanyahajó

A Magyar Posztógyár Csepel

termékeiből,

a férfi- és női szövetek

újabb választékából

november 28. (hétfőtől) kezdve

a győri 1. sz. „RECORD"

méteráru-boltunkban

kirakati és belső

bemutatót tartunk

A bemutatott áruk megvásárolhatók

Győr-Sopron megyei

Ruházati Kiskereskedelmi Vállalat

TÖBB ÉVES GYAKORLATTAL RENDELKEZŐ

fényképészt

KERESÜNK AZONNALI BELÉPÉSSEL

Jelentkezni lehet rövid önéletrajz, 1 fénykép leadásával NOVEMBER 30-IG.

Leveleket „Megbízható szakember" jeligére a Kiadóba.

GYŐR, TANÁCSKÖZTÁRSASÁG ÚTJA 3.

Játék! Játék! Játék!

NOVEMBER 27-TŐL ÁRUSÍTÁSSAL EGYBEKÖTÖTT

játékbemutató

A Győr-Sopron megyei Iparcikk-kiskereskedelmi Vállalat 28. számú

JÁTÉKBOLTJÁBAN

(Győr, Lenin út 36. szám).

Társasjátékok, fajátékok, mechanikai játékok, babák stb. széles választékban.

JÁTÉKBOLTUNKAT a szokásos nyitvatartás mellett NOVEMBER 27-ÉN és DECEMBER 4-ÉN, VASÁRNAP IS NYITVA TARTJUK: 10—18 ÓRÁIG.

GYŐR-SOPRON MEGYEI IPARCIKK-KISKERESKEDELMI VÁLLALAT.

TERMELŐSZÖVETKEZETEK FIGYELMÉBE!

Magas jövedelmet biztosít

a cirokszakáll

TERMESZTÉSE.

MAGAS ÁTVÉTELI ÁR.

A cirokmag takarmányként felhasználható.

Termesztésére szerződés köthető a FÖLDMŰVESSZÖVETKEZETTEL!

A GYŐRI LEMEZÁRUGYÁR

azonnali belépéssel

felvesz egy ÉJJELIŐRT, ESZTERGÁLYOST és gyakorlattal rendelkező GÉPLAKATOST. Jelentkezés a Lemezárugyár győri telepén.

Cím: GYŐR, KÁLVÁRIA UTCA 55.

AZ ÉM VAS MEGYEI ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT

Szakipari Főépítésvezetősége felvesz szakképzett

hőszigetelő, üveges és parkettás

SZAKMUNKÁSOKAT.

Bérezés, szociális juttatások az érvényben lévő rendelkezések szerint.

Jelentkezni lehet személyesen vagy levélben a Szakipari Főépítésvezetőségnél,

BATHELY, WESSELÉNYI U. 34. SZÁM

LÖVŐ ÉS VIDÉKE ÉPÍTŐ KTSZ

segédmunkásokat

keres azonnali felvételre.

Meghatározott időre azonnali belépéssel felvesz

két asztalost

Fizetés megegyezés szerint.

Jelentkezni lehet a szövetkezet irodájában.

Apróhirdetés

INGATLAN

Vasútállomás mellett házhely eladó. Csorna, Wesselényi utca 6.

Azonnal beköltözhető ház eladó. Győr, Külső Árpád u. 11. Megtekinthető: szombat, vasárnap 2—5-ig.

Társasház építéséhez társat keresünk. Nádorváros végén, jó közlekedéssel. Érdeklődés: Győr, Kossuth Lajos utca 122., 1-es ajtó.

Eladó háromszobás ház, nagyobb belekkel. Bodonhely, Dózsa utca 31.

Sopron, Kossuth Lajos utca 33. alatt építendő hatlakásos társasházban egy II. emeleti 2.5 szobás lakás leköthető. Jelentkezni lehet: levélben, vagy személyesen. Sopron, Frankenburg u. 10., I. emelet 3., Karácsonyék.

Két családi ház Győrrévfaluban eladó. Érdeklődés: Tóth Iván, Mosonszentmiklós.

Galyatetői 230 négyszögöles, közművesíthető telek, buszmegállónál eladó. Bíró Lajos, Győr, Bálint Mihály u. 1.

7x12 méteres épület lebontásra eladó. Kapuvár, Rákóczi F. u. 133., érdeklődés: ugyanott.

Balatonalmádi, Kisberényi úton 550 négyszögöl szőlő + 250 négyszögöl szántó eladó. Felvilágosítás: Veszprém, Somogyi B utca 11., Réger.

Az ÉDÁSZ Soproni Üzemvezetősége

villamosipari technikust alkalmaz

Jelentkezés az ÉDÁSZ Soproni Üzemvezetőségén, vagy a győri üzletigazg. munkaügyi osztályán. Fizetés megegyezés szerint.

Kétszobás, összkomfortos, beköltözhető lakást vennék Sopronban azonnali kifizetéssel. „Alkonyodik" jeligére a Kisalföld szerkesztőségébe, Sopron, Előkapu 11.

VEGYES

Szerszámköszörűs, lakatos és hegesztő szakmunkásokat felvételre keresünk. Fizetés teljesítmény után. Jelentkezés: KAEV. 9. sz. gyára, Sopron, Hőflányi u. 4.

Vállalatunk 1967. januárjában tehergépjárművezetői tanfolyamot indít 20 éven felüli, 8 általános iskolát végzett fiatalok részére kompervezető utánpótlás céljából. Név, pontos cím megjelölésével levélben jelentkezőknek részletes tájékoztatást küldünk. Jelentkezhetnek: Zala, Somogy, Baranya, Tolna, Veszprém, Vas, Győr-Sopron, Komárom, Bács-Kiskun és Pest megyei lakosok. Cím: Földmunkát Gépesítő Vállalat, Budapest V., Vigyázó Ferenc utca 3., munkaügyi osztály.

Az ÉM Győri Tervező Vállalat soproni tervezőirodája azonnali belépéssel felvesz ÉPÍTÉSZ technikust statikusi munkakörben. Jelentkezés: kedden és pénteken délelőtt, Sopron, Lackner K. u. 7. szám alatt. Fizetés megegyezés szerint.

Nagy gyakorlattal rendelkező villanyhegesztőket, lll. vasszerkezeti lakatosokat változó munkahelyre azonnali belépésre alkalmazunk. ÉM G árkémény-, Kazán-, Kemenceépítő V. Győr, Szeszgyár u. 4.

Adminisztrátor, 16 évi gyors gépíróiti, titkárnői gyakorlattal, állást változtatna. Telefon: munkanapokon: Győr, 38-15.

Külön bejáratú bútorozott szoba kiadó. Győr, Babits M. u. 13/a.

Gallérozásával, szőrmemunkájával ne várja meg a telet! Irhabundák, szőrmebundák, bőrkabátok, kucsmák, kolliék készítését, javítását vállalom.

Hóler SZŰCS

Győr, Kazinczy u. 4. sz.

Vállalatok által biztosított teremben vállaljuk

rendezvények

lebonyolítását. Érdeklődni lehet személyesen, vagy a megváltozott 53—41-es telefonon. Győri Fmsz. Halászcsárda, Győr, Rózsa Ferenc u. 4. szám.

Győr, Bartók B. 24/b. lépcsőházából múlt héten elvittek egy szép datolyapálmát. Még egyszer felhívom, hozza vissza, személye, munkahelye ismeretes.

VADŐRI ÉS VADGAZDÁLKODÁSI LEVELEZŐI TANFOLYAMOT szervez a MAVOSZ megyei választmánya, havi egy-egy napos konferenciákkal. A tanfolyam költségeit a résztvevők viselik. Tanfolyamra azok a 22—40 év közötti férfiak jelentkezhetnek, akik büntetlen előéletűek, és legalább az általános iskola nyolc osztályát elvégezték. Vadgazdálkodásra minden vadásztársasági tag jelentkezhet. A jelentkezést írásban önéletrajzzal a MAVOSZ Győr, Bathyány tér 1. alatti irodájába kell megküldeni. Jelentkezés: december 10-ig.

Vizsgázott

kazánfűtőt

koksztüzelésű modern kazánjainkhoz

felveszünk.

VÖRÖS CSILLAG SZÁLLODA, Győr.

Hirdessen a Kisalföld-ben!

…ben *1966. november 27-től december 7-ig* vásárlással egybekötött

…kiállítást és ételbemutatót

Külön lehetőséget biztosít a Takarékszövetkezet és az OTP

…este 7 óráig. Szeretettel várja Önt a Földművesszövetkezet

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 133-068, 367-748, 340-726

1976 OKI 2

KISALFÖLD

Cziráki Lajos

1021

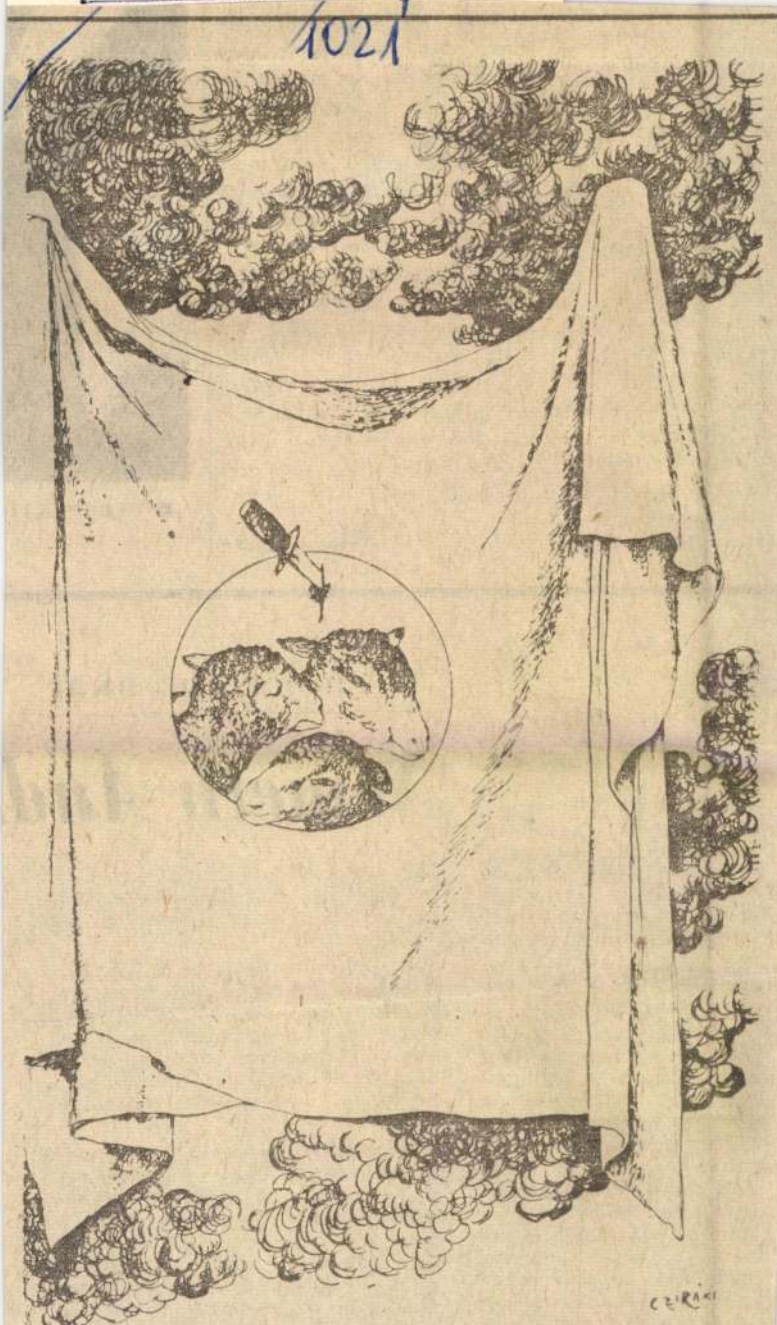

□ Cziráki Lajos: Illusztráció Simon Lajos Rege a pásztorhoz c. mű verséhez.

matokat, de ez így
es, azért a kis ha-
mi az állatokon van,
dolgozni, sok szabad
kell mondani.

val, azt írták a pa-
aguknak, hogy a
Antal hét bikát
ndják meg nekik, az
megnősült, nem la-
az állatokat meg a
rtja el így együtt.
én is lemegyek és
léjük. Egy ember
na hét állattal, vagy
zne is, nem jutna
éeszre. Pedig az én
is megdolgozzák a
A Ferenc is éppen
akott, közben törte
t. Ő gyalogmunkás,
re cibálják. Csak

nem tűnik olyan soknak. Csak az a jó, hogy eladáskor egyben lesz a pénz. Szóval már mennek? Kár, olyan jó elbeszélgetni egy kicsit. A gyerekek egész nap dolgoznak.

Németh Endre

■ PERSPEKTÍ

M.

Az ember élni akar

Németh And

három éve történt *Győr-*
határában. Azon a helyen,
út a falut elhagyva leszalad
ől az erdős, ligetes völgybe.
relei őszi színekben pompáz-
levegő az avar illatával
Az út két oldalán néhány
erelő dolgozott. Kevés be-
összeszokottan. Vezetéket
magasfeszültségű piramis-
a. Rezdületlen nyugalom,
uralta a tájat. Aztán egy
kiáltása hasított a csendbe,
, keserűség, panasz és csaló-
hangjában.

pjára *Két kéz elvillant* cím-
sítást közölt lapunk a tör-
Az újságíró, megannyi tra-
rónikása magára erőltetett
nséggel írt a balesetről:
ta döbbenteni az olvasót.
év után egy csendes rába-
ósi ház tornácán ül szem-
l a harminchat éves férfi-
ek két keze annak idején
villanással elfüstölgött Győr-
határában, ül és percekig
megszólalni a döbbenettől.
nd nem békés, inkább szo-
uta, és fejbe üti az embert.
benetet nem lehet megidéz-
alóság.

tudok magának kezet nyúj-

Hát ilyen. Sokszor, mint két darab fa. Nehezek, és kidörzsölik az oldalamat. Ezért aztán sokszor fel sem veszem őket.

— Erzsike! — szól be a konyhába. A huga kijön hozzá, egy tűvel megcsavár valamit a műkézben, és a merev ujjak megmozdulnak. Közelítenek egymáshoz, mintha ceruzát akarnának megfogni. Aztán vége a próbának, kellenek a mozdulatok másra.

Németh András kezelő orvosa beszélte el, mennyi idegmunkájába került a szerencsétlenül járt férfinak kezei működtetése. Két teljes évig írt, könyvet forgatott, cigarettát sodort, úgy, hogy még csak műkezei sem voltak. El kellett gondolnia, hogy csakugyan azt cselekszi. Hittel kitartóan. — Most kezet fog velem — mondta neki az orvosa, ő pedig behúnyta a szemét, és felidézte magában azt a mozdulatot, amikor kezet

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 135-068, 387-748, 340-726
1976 MÁJ 22
KISALFÖLD

Cziráki Lajos szobrász

Alkotások életközelből

1021

Üzemi ösztöndíjas képzőművészek kiállítása

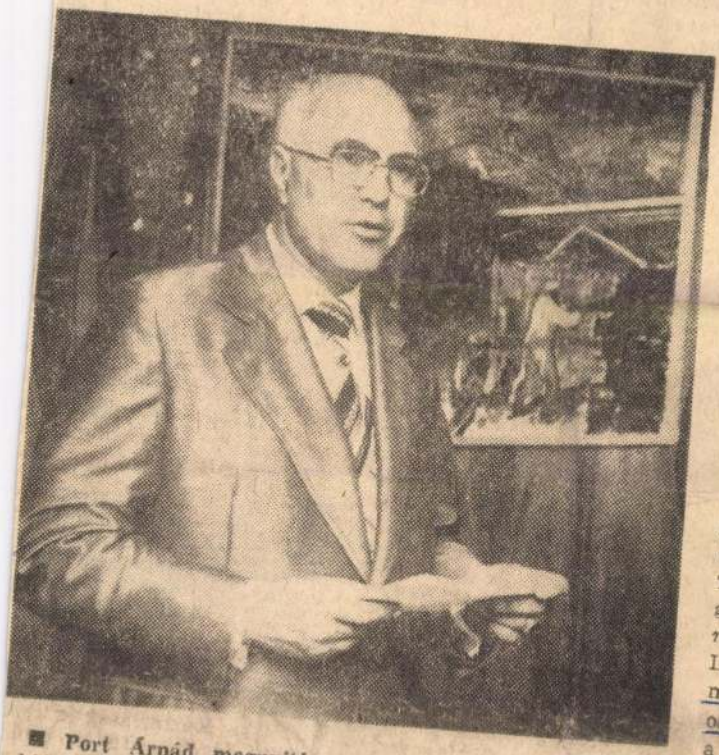

■ Port Árpád megnyitja az ösztöndíjas festőművészek kiállítását. (M. K. felv.)

A múlt év júniusában a megyei pártbizottság és a megyei tanács kezdeményezésére hét üzem, egy állami gazdaság és egy intézmény *egy évre szóló ösztöndíjat adott megyénk nyolc képzőművészének*. Pénteken délután a győri Petőfi Sándor Ifjúsági Házban nyílt meg az a kiállítás, amelyen a művészek bemutatják azokat a munkáikat, amelyeket a múlt évben ösztöndíjasokként alkottak. A kiállítás ünnepi megnyitóját *Port Árpád*, a megyei pártbizottság titkára mondotta.

Utalt arra, hogy az üzemi ösztöndíjrendszer a már hagyományos Kisalföldi Tárlat és a Felszabadulási Pályázat mellett a harmadik fontos kezdeményezés, amely megyénk képzőművészetének segítségére hivatott. Célja az, hogy a képzőművészek *kedvező feltételeket kapjanak valóságfeltáró, tudatformáló munkájukhoz, tanulmányozzák a termelő munkát, a gazdasági egységek dolgozóinak életét, közéleti tevékenységét, alkotásaikban tükrözzék a szocialista valóságot, s végül a korábbinál hatékonyabban segítsék a dolgozók művészeti ízlésének fejlesztését.*

Az egyéves tapasztalatok alapján elmondható, hogy az ösztöndíjat adó gazdálkodási egységek *kivétel nélkül teljesítették vállalt kötelezettségeiket* és minden anyagi és erkölcsi támogatást megadtak annak érdekében, hogy az üzemi ösztöndíj célkitűzései megvalósuljanak.

— A szerződés feltételeinek teljesítése a művészeknél már több kívánnivalót hagy maga után — mondotta a pártbizottság titkára. — Legtöbbjük nem élt a felkínált lehetőségekkel, az üzemi ösztöndíjban, mint új kezdeményezésben elsősorban anyagi támogatást látott. Csak néhányan próbáltak bekapcsolódni az adott üzem, gazdasági egység közművelődésébe, a művészeti nevelésbe.

A fentiekből adódik, hogy a kiállításra beküldött alkotások közel sem hoztak annyi művészi értéket, mint amennyi joggal várható lett volna.

— Egyedül a megyei tanácsnak van módja arra, hogy válogasson Cziráki Lajos festőművész szinvonalas, magas művészi fokú alkotásaiból. A többi művésztől olyan alkotások is érkeztek, amelyek az idei felszabadulási pályázaton már szerepeltek és díjat nyertek, illetve nem a szerződés évében készültek. A művészek többsége így nem tudja teljesíteni a vállalatokkal szemben vállalt kötelezettségeit.

E nem mindenben kedvező tapasztalatok ellenére az *üzemi ösztöndíjrendszert és az üzemi ösztöndíjas képzőművészek évente megrendezésre kerülő kiállítását hagyományossá kívánják tenni*, hiszen az alapvetően jó lehetőséget ad a művészeknek a valóság megismerésére, a képzőművészetet kedvelő és értő széles közönség kialakítására.

— Ahhoz, hogy a XI. kongresszus határozatának szellemében a művészetek megfeleljenek valóságfeltáró, tudatformáló hivatásunknak, tudatosan kell együtt működni a művészeknek, alkotóműhelyeknek, a művészetek pártolóinak, támogatóinak és a művészeti élet irányítóinak — mondotta befejezésül a pártbizottság titkára. — A művészetek emberformáló hatásának erősítésében, az alkotói szabadság tartalmasabbá tételében, a művészetek realizmusának, pártosságának érvényesítésében látjuk azt az erőt, amely megteremti a művészek és a tömegek tartalmas kapcsolatát.

Ehhez kíván a művészeknek alkotó kedvet, a gazdasági egységek dolgozóinak pedig mind több és kedvező lehetőséget a szabadidő kulturált eltöltésére, a művészetekkel, közöttük a képzőművészettel való élményszerű találkozásra.

A kiállítás ünnepi megnyitása után a művészek és a gazdálkodó egységek képviselői aláírták a meghosszabbított és az új szerződéseket. *Tóvári Tóth Istvánnal*, a Magyar Vagon- és Gépgyár, *Barabás Lászlóval*, a GRABOPLAST, *Cziráki Lajossal*, a megyei tanács művelődésügyi osztályán *Sz. Egyed Emmával*, a Sopron Szőnyeggyár hosszabbította meg újabb évre az ösztöndíjas szerződést. *Zuber Titusz* a Mezőgazdasági Gépgyártó és Szolgáltató Vállalattól, *dr. Gáspárdy Sándor* pedig a Soproni Pamutnyomóipari Vállalattól kap ezután egyévi ösztöndíjat.

...utóbbi időben a szovjet—nyugatnémet kapcsolatokban történt, oly módon, hogy arcátlanul eltorzítják a Szovjetunió külpolitikáját, különféle valótlanságokat terjesztenek céljairól és szándékairól. Ezzel kapcsolatban szükségesnek látszik rámutatni a Szovjetunióra és politikájára vonatkozó állítások abszurd voltára.

Az SZKP XXV. kongresszusa megerősítette, hogy a kapitalista államok irányában folytatott szovjet politikában változatlanul a *legfontosabb a békés egymás mellett élés elveinek megszilárdulásáért*, a tartós békéért, az új világháború veszélyének csökkenéséért, perspektivikusan pedig az új világháború kitörésének megakadályozásáért vívott harc. *Az SZKP békeprogramja realista program, amely arra irányul, hogy a népek biztonsága és az emberiség haladása érdekében megoldják korunk legégetőbb problémáit.*

1. Az 1970-es moszkvai szerződés alapján — mint ismeretes — lényeges fordulat állt be a Szovjetunió és a Német Szövetségi Köztársaság kapcsolataiban. E kapcsolatok rendes kerékvágásba kerültek, az egyetlen lehetséges alapon, a meglévő európai határok lerombolásának szándékáról való lemondás alapján. Nyilvánvaló, hogy e fejlődés hasznos mind a két félnek, mind pedig egész Európának.

Bizonyos körök nem hagynak fel arra irányuló kísérleteikkel, hogy az NSZK „keleti politikájának" értelméről és céljairól, az enyhülés problémáinak szemléletéről folytatott vitát összekapcsolják a mai nemzetközi fejlődés kardinális kérdéseivel.

2. Az NSZK egyes politikai személyiségei, akiktől idegen a dolgok jó-

hetetlennek áll

3. Világos, cél vezé közi helyzet n sának nyugatn leit, akik egy h nek az Egyesül más kapitalista élő hasonló go kal: meghiúsítani az enyhülést, és ha sikerül, ellenkező irányba fordítani a fejlődést. *Egyáltalán nem véletlen, hogy a Szovjetunió szándékait és jóakaratát, a népek közötti kölcsönös megértés ügye iránti odaadását elsősorban azok próbálják kétségbe vonni, akik még nem mondtak le revansista nézeteikről.*

Azt a vádat, hogy a Szovjetunió „védelmi szükségleteinek kereteit meghaladó" katonai előkészületeket folytat, a leggyakrabban azok a nyugatnémet személyiségek terjesztik, akik szoros kapcsolatban vannak fegyvergyártással foglalkozó konszernekkel, és erősen kardoskodnak a katonai költségvetés növeléséért, a NATO-tömb militarista tevékenységének aktivizálásáért, és a nyugat-európai katonai integrációért.

4. *A Szovjetunió békeszerető állam és nem készül senkinek megtámadására. Az SZKP és a szovjet kormány alkotómunkára, a többi népekkel és államokkal való békére és barátságra ösztönzi a szovjet embereket.* Az, amit a Szovjetunió saját biztonságának védelmében és a szövetségesei irányában vállalt katonai kötelezettségek tekintetében tesz, a mai helyzet miatt szükséges, amikor a másik fél fegyverkezési hajszát folytat, visszautasítja a leszerelési javaslatokat.

A kölcsönösségnek és annak az elvnek alapján, hogy nem érheti károsodás egyik résztvevő ország biztonságát sem, a Szovjetunió e téren kész a legradikálisabb intézkedésekre. *Ezzel kapcsolatos javaslatai jól ismertek és változatlanul érvényben vannak.*

5. A tények elferdítése, *az enyhülés ellenségeinek semmiféle egyéb mesterkedése nem képes keresztülhúzni a háború utáni évek tapasztalatait. E tapasztalatok pedig meggyőző módon bizonyítják, hogy a nemzetközi biztonság nem teremthető meg a politikai és a katonai szembenállás feltételei* között.

Az enyhülés lényege elsősorban abban rejlik, hogy az államok közötti viták és konfliktusok esetében *ki kell zárni az erő alkalmazását vagy azzal való fenyegetőzést.* Az enyhülés célja az új világháború fenyegetésének megfékezése, annak a lehetőségnek megteremtése, hogy a népek félelem nélkül tekinthessenek a jövőbe.

Az enyhülés egyik legalapvetőbb feltétele a más országok belügyeibe való be nem avatkozás elvének szigo-

A Szovjetunió és az NSZK kapcsolataiban a stabil politikai alap megléte hozzájárul a gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok állandó fejlődéséhez. *Magáért beszél az a tény, hogy öt év alatt ötszörösére emelkedett a két ország közötti árucsere-forgalom.*

Mindez öt-hét évvel ezelőtt elképzelhetetlen lett volna. Ezt nem szabad elfelejteniük az NSZK „keleti politikája" bírálóinak. Ők ugyanis önkényes módon csak arról beszélnek, amit még nem tettünk meg ilyen vagy olyan területen, de hallgatnak arról, hogy a Német Szövetségi Köztársaság korábbi kormányai nem tudták, vagy talán nem is akarták országuk és Kelet-Európa kapcsolatait a konstruktív együttműködés távlatára állítani.

7. A moszkvai szerződés nemcsak a szovjet—nyugatnémet kapcsolatok tekintetében értékelhető történelmi jelentőségű határkőként. Aláírását követően dolgozták ki az NSZK, illetve a Lengyel Népköztársaság, a Német Demokratikus Köztársaság és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság szerződéseit, és létesítettek diplomáciai kapcsolatokat a NSZK és a szocialista országok között. Miként a Szovjetunió, úgy a többi szocialista ország esetében is a NSZK-hoz fűződő kapcsolatok normalizálásának kiindulópontja a meglévő határok sérthetetlenségének elismerése, az erő alkalmazásáról való lemondás, az irredenta, revansista szellemtől átitatott törekvések feladása volt — hangsúlyozza egyebek között a nyilatkozat.

8. A háború utáni Európa történetében rendkívül fontos esemény volt a Nyugat-Berlinnel kapcsolatos négyoldalú megállapodás. A négyoldalú megállapodás lényegét tekintve az NSZK, illetve a Szovjetunió, az NDK és a többi szocialista ország közötti normális, jószomszédi kapcsolatok kialakítását irányul. A megállapodás ilyen és csakis ilyen értelmezésben töltheti be sikerrel feladatait.

9. Azoknak, akik ma kétségbe vonják az európai békés egymás mellett élés perspektíváit, akik a fegyverkezési hajsza fokozására biztatnak és „keménységet" követelnek a szocialista országokkal való kapcsolatokban, akik gátlástalanul kiforgatják az NSZK és a szo

károsultjainak

illetékes olasz hatóságok kértek, amire a leginkább szüksége van a fedél nélkül maradt, s sokszor szinte elemi szükségleteket is nélkülözni kénytelen közel 70—80 ezer főnyi lakosságnak: sátrak, takarók, ruházati cikkek, köpenyek, csizmák, élelmiszer.

Kristyá a Győri Lens világ

Pénteken a bécsi teke VB- az egyéni versenyben (azo dobhattak még, akik a v két „felvonása" után erre jo got szereztek teljesítményük kel) a nőknél a világbajnok újonc Kristyán Zsuzsanna káprázatos harcot vívott Va Gyulánéval, s ebből született

MDK.

Cziráki Lajos

Kiállitási hir

Népmüvelés 1967 7.

MTA.

Cziráki Lajos

Hajóepítés; Dömperek; November és „Fehér vitorlák" c. műve (eml.)

Izes hitály: Ének-dunántuli kiállítások

Négyművelés 1969 I. n. 45 old.

Orosáczi Lajos

kiállítása a Csók Galériában.

Magyar Henrik, 1967. VIII.15.4.o. hanló

Csiráki Lajos

Festőművész kiállítása a Csók Galériában

Magyar Nemzet, 1967. VIII. 16. 6. o.
Napi Krónika

Orváki Lajos

Kiállítása

h. gy: Két Kiállítás

Magyar Nemzet VIII. 30. 4. o.

Csiráki Lajos
festő

M.D.K

Friedbauer Béla életének utolsó
szakaszáról emlékezett meg.

Heitler László: Egy kommunista művész: Friedbauer Béla
Művészet, 1965. március – 16 lap

MDK.

Cziráki Lajos

Arckép

Kisalföld 1966 nov.27.

Cziráki Lajos

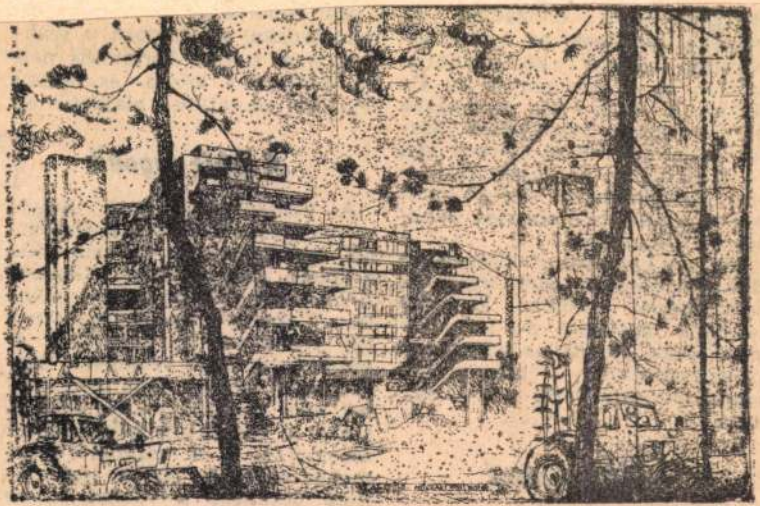

A győri műszaki főiskola (Cziráki Lajos rézkarca)

Cziráki Lajos

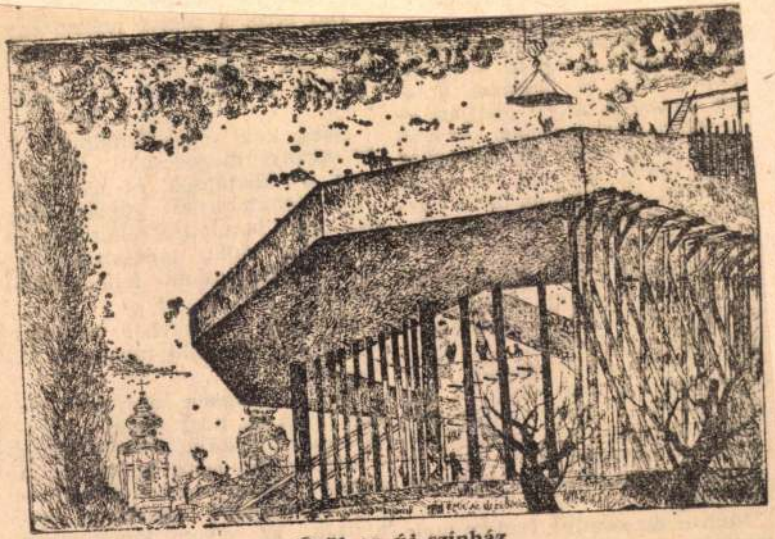

Épül az új színház

(Cziráki Lajos rézkarca)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 JAN 14
KISALFÖLD

Cziráki Lajos

1021

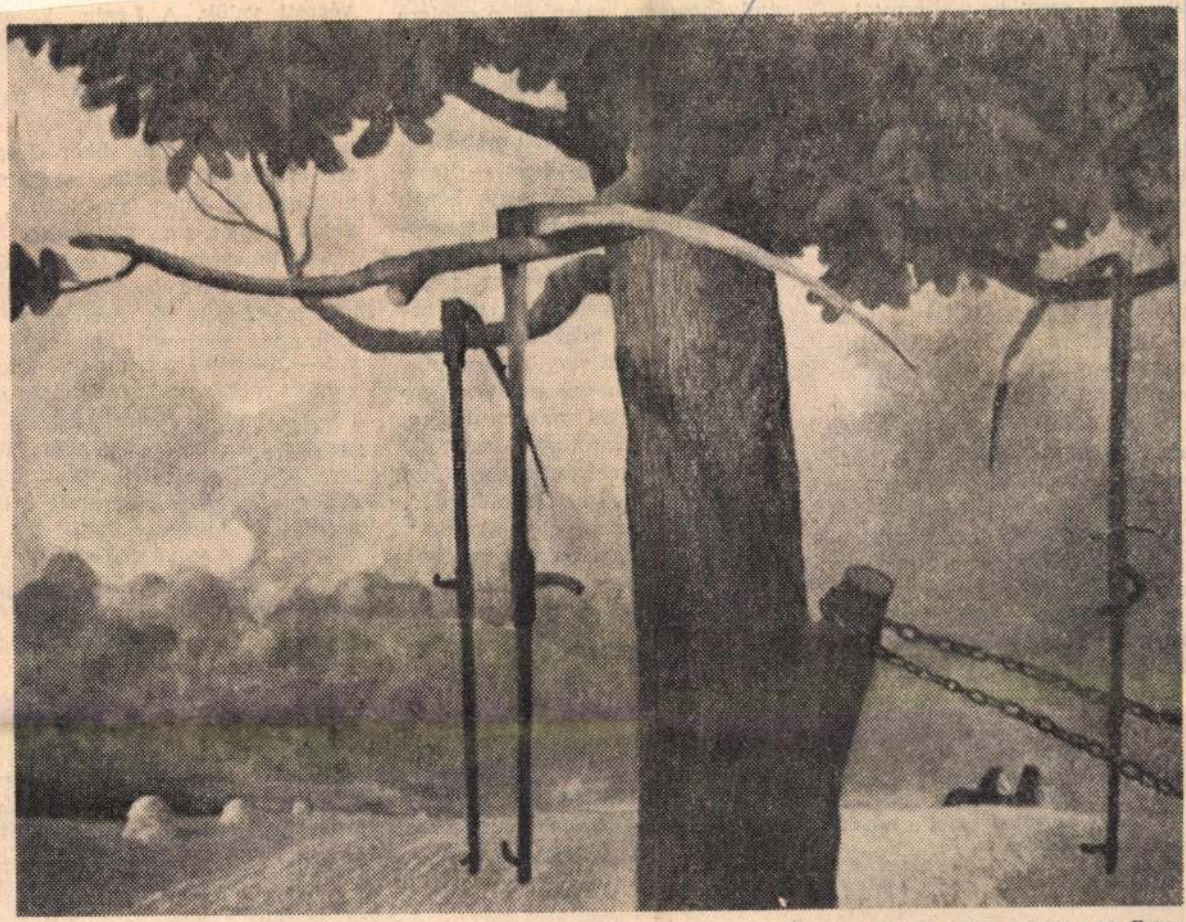

CZIRÁKI LAJOS: VIHAR ELŐTT

sen üres volt, felült a bal kettes
ztalhoz — szemben a kijárattal —
konyakot rendelt. A pincér álmo-
n és rosszkedvűen szolgálta ki.
prilis volt, felhős, tompa idő, az
ábernek mindenszenteki sírok ju-
tak az eszébe. A fiú visszaküldte
pincért, és kért egy szódavizet is.
éggé ingerült volt a hangja: „Ma-
knál nem szokás kísérőt adni az
lhoz?" A pincér egy árnyalattal
szkedvűbben és lúdtalpasabban
vitte a szódavizet is, aztán visz-
könyökölt a pultra, keresztrejt-
nyt fejteni. Sehogy sem akart ki-
ni a tej fokmérőjének a neve. A
ta pénztárosnő számolt, minden
bad idejét arra fordította, hogy
zeadja a bevételt és megszámol-
a pénzt, mert betegesen félt at-
hogy elszámolja magát. — Meg-
játok, egyszer száz forint hiá-
m lesz! — suttogta vészjóslóan.
kövér, nagyon csúnya kávéfőző-
y, akit csak óriási protekcióval
tek föl a vendéglátóiparba, s

vet takarja, amit azért nem hozna
nyilvánosságra, mert a pisztolyra
nagyon is törvényes úton tett szert
hogy soha nem volt viszonyuk, sőt
négy éve nem is látták egymást
négy év után itt találkoztak először
a Neptunuszban. Két hét múlva So
mogyi urat — a gyilkost — törzs
vendéggé léptette elő, egy hónap
múlva már csak úgy emlegette: Sze
gény, Jancsi barátom, úgy szeretn
ezt a Hannát, ahogy manapság má
nem is divat szeretni. Egyszer be-
hozta hozzám, hogy megmutassa:
Neked jó szemed van, öregem, pin-
cér vagy, te ránézel egy vendégre
és megmondod, mi van a veséjében,
mit szólsz hozzá, mi a véleményed?
Én csak a fejemet csóváltam: Nem
lesz ennek jó vége, Jancsikám...
Nem tudnám megmondani, miért,
de éreztem, hogy rossz vége lesz
ennek... S közben 20-30-50 forin-
tért árulta a bal kettes asztalkát.

És akkor a pincért behívták a Központba. Az igazgató le-ültette, feketével, konyakkal kínálta, barátságosan elbeszélgetett vele, mint ember az emberrel és közölte, hogy ők már régen fölfigyeltek a tehetségére, csak ez ideig nem sikerült alkalmas munkakört találni a számára. Most azonban — cért is elfelejtették. Amikor az új Neptunusz megnyílt, kék csempével — nyugatnémet import —, zongorával, szőke zongoristával és saját slágerrel, s Jucika bevitte az igazgatónak az annakidején föl-jegyzett szöveget: főpincér — Nagy János — a főnök ingerülten dobta a cetlit a papírkosárba.

— Ki ez a Nagy János? Mit za-varnak ilyen hülyeségekkel? A igazgatóság két hónappal ezelő kijelölte az új főpincért, Böröck elvtárs unokaöccsét.

Később az igazgatót is leváltot ták. Minek kellett a kutyaszorít utcába tizenhat millió forintos köl séggel ilyen fényes kávéházat ép teni, ha abba a kutya se jár Csakugyan, minek kellett? Senk de senki nem emlékezett rá.

* **A Központi Sajtószolgálat 1977. évi novellapályázatán a III. helyezést érte el Galgóczi Erzsébet ezzel a novellájával.**

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 ÁPR 22
KISALFÖLD
Cziráki Lajos

1021

Cziráki Lajos: Távoli vitorlák.

(A megyei felszabadulási pályázaton díjat nyert.)

szinvonal-politika
." Magvas elfog-

Ottóné

családanya, most
minőségben. Far-
11 éves fiának.
lgozik a gyárban
ber Mária. Tech-
égellenőrző osz-
án üzemvezető,
ár műszaki veze-

eddig a legtöbb
ány okozta. Ke-

vezeti bizottság titkárává választot
ták. Munka mellett végezte el
közgazdasági technikumot, egy
és egy 11 éves fiúgyermek anyja.

— Iskolás koromtól kezdve mir
dig volt társadalmi feladatom, ezé
a gyárban is jól össze tudtam egye
tetni a gazdasági és a társadalr
munkát. Nálunk dolgozik a férje
is, ő most végzi a műszaki főiskolát.

— *Hogyan osztják be az otthoni teendőket?*

— A mosásnak én vagyok a mestere, a férjem kiválóan főz. A takarítás közös, a fiúkat az uram fürdeti. S talán éppen ezért, mert ő készíti el az ételeiket és pancsol velük esténként, nagyon bensőséges az apa és a gyerekek viszonya. A gyermeknevelésben olykor a nagyszülők, de még Nusi is (a párttitkár) gyámolítottak.

— *Az anya és a feleség úgy látom, elégedett. A szakszervezeti vezető is ilyen gondtalan?*

— Gyakorló családanya vagyok, tehát megértem a gondokat és a gondok oszlatására irányuló emberi vágyakat. Kell a lakás, a bölcsőde az óvoda, az üzemi élelmezés. Egyi-

Knábel Franciska

rom toronyház ötlik a szememb
Mintha vetélkedni akarnának a Ke
leti Alpok Sopronnál már nagyo
szelíd nyúlványaival. Legutóbb eg
hónappal előbb jártam erre. Azo
a házak akkor még nem álltak ot

Szöveg: Farkas Imr

Fotó: Lobenwein Tamás

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977. SEP. 20.
NAPLÓ /VESZPRÉM/
Cziráki Lajos, festő
1021

Képzőművészeti Világhét

Mágikus művészet

Cziráki Lajos győri kiállításáról

A hosszú pápai tartózkodás után ma Győrött élő *Cziráki Lajos* műveiből a festő hatvanadik születésnapja tiszteletére nagy kiállítást rendezett a Xantus János Múzeum a győri Alkotmány utcai képtárban. Egyetlen körülsétálásra könnyű volt megállapítanunk a tárlaton, hogy *a Pápán töltött évtizedek élményei ma is elevenek, és éltetik Cziráki Lajos festészetét,* mely minden jegyében önálló, és lebilincsel gondolati és formai gazdagságával.

Képeit szemlélve a „kis világ" embereire, tárgyaira, jelenségeire bukkanunk. Ismerős itt minden: a madár, a ló, a hajdan volt ház, az ablak, a szél lengette függöny, a fára akasztott kasza, a balatoni fehér hajó, a rét, a friss hajtást hozó sebzett fa, a hulló vagy olvadó hó, a kürt, a lobogó, a dolgozó, a pihenőnap, a meditáló és a látott cél felé törekvő ember és minden, ami csak szerepel a festő motívumvilágában. Közöttük biztonságban érezzük magunkat, s ha bölcsek vagyunk, akkor bátran lépünk arra a hajóra, mely a „kis világ" kellékeinek tengerén indul velünk a jelképes ábrázolás, a parabolisztikus értelmezés nélkül elérhetetlen vizeire. Egyszerre hétköznapi és ünnepi, játékos és drámai, rejtelmes és realisztikus ez a világ. A tapasztalati valóság felszínétől befelé haladva a tárgyak és jelenségek belső életének meghitt és titkos birodalmába jutunk a festő vezetésével, melyben az objektív valóság foglalatot ad álmainak, minket, nézőit pedig a földközelség álomban is jóleső biztonságával ajándékoz meg.

Sok témáját az állandóság érzése hozza közös nevezőre. Gyökereit a gyermek- és ifjúkori tájak, élmények, sokszor tudat alatt élő és feltörő elemek vállalásában és újrafogalmazásában találhatjuk meg. Képessége a világ jelenségeinek élményszerű kifejezésére az átélt szituációkon, a felhalmozott tapasztalatokon alapul. Egyénisége alapvetően filozofikus és moralista ugyan, azonban erős érzelmi töltések motiválják. Korábban ösztövérebb volt a festészete, az utóbbi tíz-tizenöt évben viszont színeiben és kompozícióiban a szinte barokkosan szenvedélyes megformálás a fel-feltörő pátosz néha a nagyzenekarok ünnepélyes hatásaival lepi meg a nézőt, de még a szordínós egyhúrú dallamaiban is mindig megérezzük a szenvedély tüzét. Itt nincs elidegenedés: a világért, az emberért érzett prófétai felelősség, aggódás, szeretet nyilvánul meg festményein. Nem szertelen, izzó érzelemgazdaságsága, feszültsége, villamossággal telített állapota is a bölcsesség aranymetszésében, józanító mértéktartásában áramlik felénk, és a képek és gondolatok szokatlan asszociációi titokzatos és termékeny nyugtalanságot ébresztenek a nézőben. A régi nagy művészet mágiáját látom folytatódni Cziráki festészetében, azt a különös és lebilincselő és megtisztító tüzet, mely a XIX. század — egyébként nagyra értékelt — naturalista és impresszionista áramlatában elenyészett, és Van Gogh és Csontváry lobogásában éledt újjá.

Megdöbbentő ez a mágia: felráz, önmagunkra ébreszt. Derű vagy dráma fogalmazódik meg benne, mint „sárkányfog-veteményről" szól rólunk vagy rajongással közeledik hozzánk, egyremegy: tükröt tart elénk, azzal a hittel, hogy a jelképek erdején átvezető utunk művészi intelmeiből értünk. A máról és a ma emberének szól ez a festészet. Megméretésénél pedig nem az a kérdés, hogy menynyire fejezi ki korunkat. Hiszem és tudom, hogy sokrétű és reális ez a kép, mely az ő tükréből reánk villan. Ebben az értelemben vonatkoztatom őrá is az idei képzőművészeti világhét szép mottóját: „A művész a társadalom hasznos tagja."

Heitler László

Tavaszi szél.

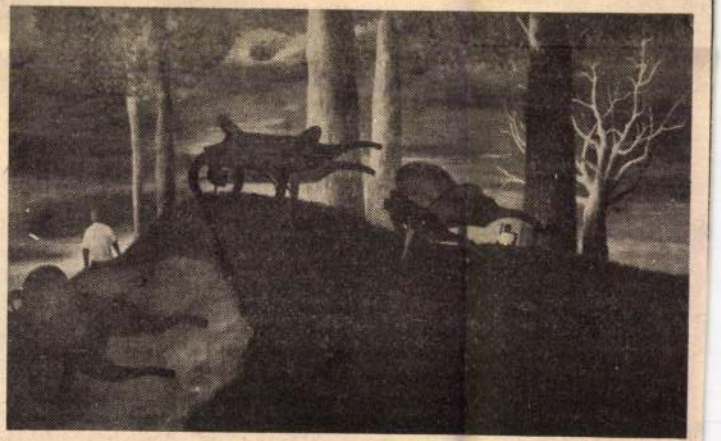

Vörös hajnal.

...n Vállalat anyag
...előt és villanyszere-
... felvesz. Jelentkezés:
...rém, Radnóti M. tér
... em. személyzeti ve-
...nél.

...I Közúti Igazgatóság
...rlattal rendelkező te-
...pkocsi vezetőket és
...ógépzelelőket felvesz.
...kezés: Veszprém,
...rok u. 1. szám alatt.

...elni tudó admisztratív
...zót felveszünk, la-
...netőséggel. Levelet:
...nyi üdülő" jeligére a
...adóba Veszprém,
...dság tér 15.

... Közmű és Mélyépítő
...lat felvételt hirdet:
...os, vb szerelő, vala-
... éjjeliőr munkakör be-
...ére. Jelentkezni lehet:
...rém 41. sz. építésve-
...ég Veszprém, Felsza-
...ás út.

... devecseri „Virágzó"
... Termelőszövetkezet
... pusztai telepére foga-
... és baromfigondozót —
...leg házaspárt — de-
...ri telepére baromfi-
...zót keres. Jelentkez-
...et: a baromfitenyész-
...ágazatvezetőjénél.

...a vadgesztenyét!

Légszáraz, penész- és dohmentes állapotban kilogrammonként 1,—forintos árban megvásárolják a MÉH telepek

NE TARTOGASSA LAKÁSÁBAN A FELESLEGESSÉ VÁLT TISZTA (MOSOTT) PAMUTTEXTILFÉLESÉGEKET

Magas árat fizet érte a MÉH.

Színes tiszta pamuttextil	10,—Ft/kg
Fehér tiszta pamuttextil	20,—Ft/kg

Ezek az árak csak a 20x20 cm-nél nagyobb alsó-, felső pamutruhákra, ruhadarabokra és ágyneműkre érvényesek.

(397)

MUNKAHELYEIRE FELVE...

ács-állványozó, lakatos, kőműves, nehézgépkezelő, vasbetonszerelő, festő szak...

továbbá:

kubikosokat, férfi és női segédmunkásokat, vasútépítő-felépítményeseket.

Felvilágosítás és jelentkezés a fenti munkahelyeken.

Levélcím: 8105 Várpalota munkaügyi csoport.

(738)

Köszönetnyilvánítás

Ez úton mondunk hálás köszönetet mindazoknak, akik drága férjem, édesapánk,

SZALLER JÓZSEF

temetésén részt vettek, sírjára koszorút, virágot hehelyeztek, és részvétükkel fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. A gyászoló Szaller család Veszprém.

(567)

MÉGHÍVJUK ÖNT, LEGYEN A LÁTOGATÓNK AZ ŐSZI BNV „C" PAVILONJÁBAN, A

VIDEOTON rádió- és televízió-bemutatóján

Cziráki Lajos, festő

● CZIRÁKI LAJOS festőművész tárlatát ma délután nyitják meg Győrött.

---

o-: Cziráki Lajos ...

Esti Hírlap, Bp. 1977 szept. 9.

8.

1976 MÁR 6

1021

Az életközeli művészetért

Ösztöndíj festőknek

Cziráki Lajos: Epilógus

*

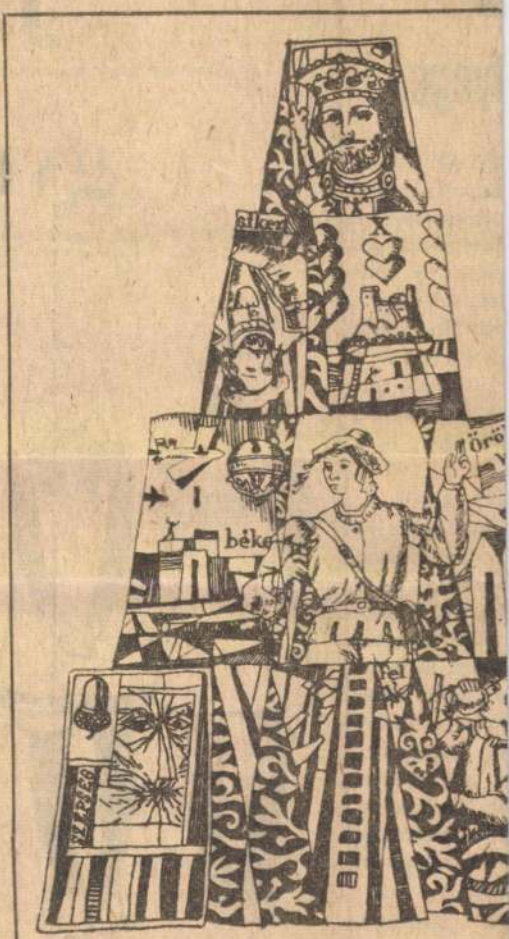

Barabás László: Kártyavár

A valóság adta témák gazdagságát figyelembe véve, általánosságban elmondható, hogy megyénk képzőművészetét bizonyos zártság, a tematikus horizontok szűkössége jellemzi.

Aki a megyei tárlatokat, az önálló és a gyűjteményes kiállításokat évek óta rendszeresen látogatja, az különösebben mélyre hatoló elemzés nélkül is megállapíthatja, hogy megyénk festőit az ipari, a technikai környezet kevéssé ihleti alkotásra: mindennapi életünk e fontos valóságrészletével ritkán esik találkozásunk a tárlatokon. Ez persze önmagában nem baj — egy-egy kiállítás lehet ettől függetlenül magas esztétikai színvonalú, mint ahogy erre számos példa van. Tény azonban, hogy megyénk képzőművészete a jelenleginél feltehetően izgalmasabb, vitára ingerlőbb lenne, ha az ipari, technikai tematika is méltó helyet kapna benne.

Hogy bővüljön a művészek élményvilága

A múlt év júniusában a megyei pártbizottság és a megyei tanács kezdeményezésére néhány gyár és állami gazdaság egy évre szóló ösztöndíjat adott tizennyolc festőművésznek. Ösztöndíjat kapott *Sz. Egyed Emma, Cs. Szabó Lajos, Alexovits László, Barabás László, Dohnál Tibor, Joanovits Miklós és Tóvári Tóth István, Cziráki Lajos,* a Réval Gimnázium tanára, a megyei tanács művelődési osztályával kötött szerződést, amelynek értelmében, saját kérésére nem ösztöndíjat, hanem órakedvezményt kapott.

A hasznos kezdeményezés célja az, hogy az ipari és a mezőgazdasági üzemek látogatásával bővüljön a festőművészek élményvilága; témaválasztásukban kerüljenek közelebb a mai emberek életéhez, az alkotó, újat teremtő munkához, napjaink életmódváltozásának szemléltetéséhez. Az üzemekben alkotásaikból rendezett tárlatok segítsék a képzőművészetet szerető közönség táborának gyarapítását. Az ösztöndíj célja még természetesen az is, hogy zavartalan, elmélyült alkotómunkát tegyen lehetővé megyénk képzőművészeinek.

Az ösztöndíjasok közül három festőművészt látogattunk meg műtermében. A művészekkel való beszélgetés, a látottak azt igazolják, hogy az ösztöndíj alk ségük gazdagodását, gítette.

Szorosabbá váló kapcso

Barabás László a GRABOPLAST-tól kap ösztöndíjat. Műveiből a gyárban már régebben is rendeztek kamarakiállítást, amelynek a dolgozók köreben nagy sikere és visszhangja volt. Így szinte természetes, hogy a gyár Barabás Lászlónak ajánlott fel ösztöndíjat.

Ezután a korábbi kapcsolat még szorosabbá és tartalmasabbá vált a gyár és a művész között. Barabás a KISZ-szervezet felkérésére például már előadást tartott a KISZ-klubban, különböző művészeti, művészettörténeti témákról. Tervezi, hogy a többi művészhez hasonlóan, az ösztöndíj lejártakor az utóbbi hónapokban készített alkotásaiból önálló tárlatot rendez a gyárban.

— A képzőművészeknek adott ösztöndíjakat — m tósnek tartom, hiss dulási pályázat m gyobb vállalkozásró megyénk képzőmű vatott segíteni. Fo hogy egyebek mell szi számunkra a m gyakori találkozáso

— A GRABOPL zett korábbi kiállí ményt jelentett szá im, hogy úgy mond nyezetbe kerültek. togatókkal való kö téseim során köz érzékelni. Nagy vár tek újabb önálló tár lyen már azokat a állítom, amelyeket díjasaként készített

Lehetőség az elmélyült megújulás

Cziráki Lajos az utóbbi hónapokban festett képeinek bemutatásával bizonyítja, hogy az órakedvezmény

KISALFÖLD
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 135-068, 387-748, 346-726

Játszóruhá[illegible]y gyermekeknek

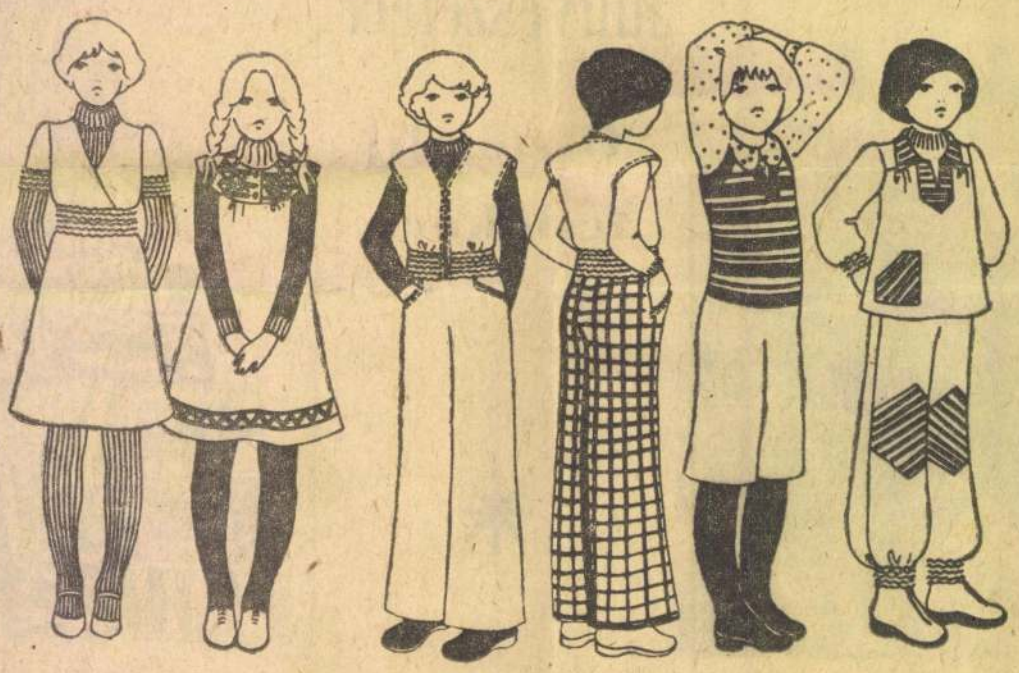

A gyerekek öltöztetése *minden évszakban gond* a szülőknek. Mert vagy kinőtték vagy „lehordták" régi ruhadarabjaikat. A gyerekeknek — a 2—10 éves korosztályban — ugyanúgy megvannak a megfelelő alkalomra való ruháik, mint a felnőtteknek. Vannak óvodába, bölcsődébe, iskolába való ruhák és van egy-két ünnepélyes alkalomra szóló ruhadarabjuk is.

Az öltözékek variálása részben a rend szeretetére nevel, részben fejleszti a kicsinyek ízlését. Így a gyermek megszokja, hogy különböző tevékenysége idején mást és mást viseljen. A bölcsődei, óvodai, játszóruhák gondja ma már az egységesítéssel megoldódott, mint ahogy az iskolaköpenyek kötelezővé tétele is sok gondot vett le a szülők válláról.

A játszóruha otthon, a játszótéren, tavasszal vagy a nyári vakáció idején válik aktuálissá.

A játékhoz, mozgáshoz nagyon fontos a kényelmes ruha, amely nem akadályozza a szabad mozgást. A játszóruhának olyan alapanyagból kell készülnie, amely könnyen tisztán tartható, variálható és mindenkor az időjárásnak megfelelő.

A rajzokon olyan ruhácskákat mutatunk be, amelyek a 2—10 éves korosztály számára szólnak és egyiket-másikat kislányok és kisfiúk egyaránt viselhetik, tartósabb anyagnál, kis átalakítással, akár a kisebb testvér is örökölheti.

(1. sz. rajz.) A két kis kötényruhamodell nagyobbacska kislányoknak való. Mindkettő nagyon praktikus viselet, mivel az időszaktól függően vékonyabban, illetve vastagabban lehet aláöltözni. Az átmenős megoldású ruhácska dereka és ujja kötött beállítással kombinált. A másik kötényruha bő vonalú, az elején gombolódik. Az elejerészt és az alján a díszítést mintás anyagból készíthetjük. Mindkettő ötletet ad alakításhoz is.

(2. sz. rajz.) Játszóruhának kiválóan alkalmas a nadrág. Ehhez variációkat lehet kialakítani mellényekkel, pulóverekkel, blúzokkal. A rajzon látható mellényke elől vastag zippzárral záródik, dereka gumizott, válla ejtett szabásvonalú, vastag tűzés díszíti. A hozzávaló nadrág egyenes szárú, két bevágott zsebe szintén zippzáras.

(3. sz. rajz.) Az apróbbaknak, a 3—4 éveseknek készíthetünk rövid térdnadrágot (régi nadrág szárát levágjuk). Mivel ma nagyon nagy divat a kötés, köthetünk hozzá a nadrág anyagának színével harmonizáló csíkos mellényt. A másik ajánlat is nadrágos összeállítás. Szintén ötlet az átalakításra. A régi, kitérdelt nadrágot újjávarázsolhatjuk [illegible]

[illegible]si, [illegible]
vele még kedvesebben
gédebben, mint egy
Gondoskodjunk foko
ban a tisztaságról, [illegible]
friss levegőről, nyugalo
az anyatejről is. Ha a
megengedi, vigyük a
levegőre, napra. Gon
junk arról, hogy j
mozogjon, amennyire
állapota, betegsége m
di.

Tartsuk tisztán a
mőt! Nyugodtan fürö
jük akkor is, ha lázas
gyorsabban és óvato
mint, ha egészséges.
szok az egészségesnek
hát még a betegnek!

Szellőztessük gyakr
szobát, hogy legalább
friss levegő legyen
mintha egészséges le
csecsemő!

Pontosan kövessük
vos utasításait! Ne c
kor, amikor rosszul
csecsemő és féltjük éle
nem akkor is, amik
újra virgonc és nem
rajta a baj.

Sok anya csak add
az orvosságot vagy
amíg a baj súlyosnak
nem addig, amíg az
rendelte. Így gyakra
szaesik a csecsemő és
tegség, amely eleinte
volt, súlyosra fordul.

Hogyan adjun orvosságot a csecsemőnel

Ne keverjük az étel
íztelen az orvosság,
egy kis édesített vízbe
ban. Ha pedig mellékí
akkor orvossággal egy
ételt is megútáltatjuk

Ha édesített vízzel n
gadja el, próbáljuk m
kanál tejben vagy egy
főzelékben beadni, de
dig úgy, hogy lássa a
mő: külön, más helyrő
tuk ezt az ételt, ez más
a rendes étel. Lehetőle
lóban legyen más, min
éppen eszik. Ne erőltess
orvosságot, ha sehogy
veszi be, ne töltsük a
ellenére a szájába, h
beszéljünk előbb az or
hátha fel tudja írni m
zel, más összetételben.

Inkább adjuk szájon
mint kúpban az orvoss
szájon át jobban hat.
akkor adjunk kúpot, h
csecsemő sehogy sem
be a gyógyszert. A k
romlandók; ha nem has
juk fel azonnal, el kell
ni.

Mit tegyünk

otói tevékeny-
mélyülését se-

lat

ndja — jelen-
en a felszaba-
llett a legna-
van szó, amely
szeti életét hi-
tosnak tartom,
t lehetővé te-
nkásokkal való
at.
ST-ban rende-
isom nagy él-
omra. Munká-
am, „élő" kör-
atásukat a lá-
tlen beszélge-
tlenül tudtam
kozással tekin-
atom elé, ame-
üveimet is ki-
gyár ösztön-
n.

Tanácsok ölcsfaoltványok rlásához

[illegible]

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 188-068, 387-748, 340-726
1976 APR 17
KISALFÖLD

Cziráki Lajos

1021

Cziráki Lajos: Vörös hajnal

A megyei felszabadulási pályázaton díjat nyert alkotás

kérik többen

Miért csökken helyen étkezők száma?

– Ön hol ebédel?
A kereskedő:
– Hátul a raktárban, a láda tetején . . .
Az útépítő:
– Táskából, ahol éppen megpihenek.
Községi tanácsi dolgozó:
– Tavaly a helyi óvodában, de idén megúnt a lehetőség. Hazulról hozok szendvicset.
Gyári munkás:
– Bent az üzemben. De olyan gyenge, hogy pótolni kell.

uk panaszra. Legalább-
bályafenntartásnál dol-
körülményeihez mér-

A főnökségnek tavaly
nnak tehergépkocsijai
ndja *Orbán Győző*, a

itt ebédelnek a közeli Petőfi téri iskola tanulói is. A 80 személyes étteremben naponta majdnem ötszázan étkeznek. Az ebédet a soproni központi gyermekkonyháról hozzák.

tására, az orvosok alkalmazását az étrendek összeállításában a kísérletezéseket, ötleteket. Ugyanis megyénkben mindenekelőtt az üzemétkeztetés színvonalának emelésére, a feltételek megteremtésére volna szükség. Elsősorban annak érvényre juttatására — a szakszervezet is ezt szorgalmazza —, hogy ne épülhessen nagy ipari létesítmény üzemi konyha, étterem nélkül. Az étkezde ugyanolyan tartozéka legyen a vállalatnak, mint a fürdő, az öltöző.

Százmillió — konyhákra

Az országgyűlés kereskedelmi albizottsága legutóbbi ülésén amellett foglalt állást, hogy országszerte emelni kell a közétkeztetés színvonalát.

„K

AZ IS

A felszabadulás ó
sága műveltségi sz
ményeket értünk el
zásában nagy segít
nélkülözhetetlen es
művelés igényét if
alapvető feltétele, h
delkezzenek korsze
sadalmi igény teh
azonban könyvtárh
rülete az iskolai k
életreszóló igénnyé

A Hazafias Népf
február 3-án felhív
hogy társadalmi ö
családok, szülők,
könyvet az iskolána
járás lakossága. Ez
egész megye terület

Kérjük a lakossá

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 AUG 28
NÉPSZAVA

Cziráki Lajos festő-grafikus

1021

ALKOTÓMŰHELYBEN

Jelképek erdején át...

Vörös hajnal

A Győrött élő *Cziráki Lajos* évtizede minden megyei pályázatra és kiállításra küld társadalmi gondokat és eszméket megfogalmazó festményeket, grafikákat. Az ötvenes években, a félreértelmezetten tematikus munkák áradata idején nem vett részt a versengésben, a hatvanas évek kezdetétől viszont szükségét érezte a közömbösség pózától tartózkodó, a maga módján szókimondó képek festésének. Nem új programként fogalmazódott meg benne mindez, hanem korábbi munkásságának egyenes folytatása volt. Évekig tartott, míg eszközeiben egyre rangosabb megfogalmazású munkái kellő visszhangot keltettek.

1937-től tanult a Képzőművészeti Főiskolán. Sikeresen indult pályáját a háború akasztotta meg. A hadifogságból való visszatérése után egy évtizednél hosszabb ideig Pápán élt. Távol a művészeti közélettől, az élet legkülönbözőbb megnyilvánulásaira ügyelve festette képbe és mintázta szoborba megismeréseit, a valóság egyéni felfedezésében találta meg az ábrándozás értelmét.

A tárgyi és szellemi valóság iránti alázat és felülmúlására irányuló igyekezet jellemzi törekvéseit. A látvány és a látomás egyaránt helyet kap műveiben. Gondolatainak kifejezése érdekében szabadon bánik a körülöttünk levő világ elemeivel, de azok formai karakterét erőszakosan nem változtatja meg. Asszociációinak nyugtalanságából, gazdagságából következően művei gyakran a szürrealizmus határát érintik. Eljárása mégis fegyelmezett, a motívumok gátlástalan halmozása nem jellemzi munkáit.

„Összhangba kell hozni az új eredményeket a piktúra régi, már-már elfelejtett értékeivel" — vallotta Derkovits Gyula. Ez az alkotói törekvés fedezhető fel Cziráki munkáiban is, aki úgy látja, hogy a hagyomány iránti egészséges tisztelet minden valóban korszerű művészeti törekvés természetes velejárója.

A valóság minél teljesebb megragadásának igénye mellett a festői megformálás sem vált mellékessé munkájában. Képein az ábrázolás szellemi és mesterségbeli részének összhangja látszik. Festészete korszerű a szónak abban az értelmében, ahogy mestere, Szőnyi István is vallotta: *„Ha a művészetben valakinek egyéni mondanivalója van, s ezt őszintén, mesterkedés nélkül próbálja kifejezni, lehetetlen, hogy munkája korszerűtlen legyen, mert korának hatása alól még erőszakkal sem tudja kivonni magát."*

Motívumait többnyire közvetlen környezetéből választja, abból a világból, melyet jól ismer. Kompozíciói azonban mindig tartalmaznak valami szokatlant, olyasmit, ami túlmutat a tárgyi jelentésén, ami jelképes erejű. Ilyenek például göcsörtös öreg fái, melyek régi sebek forradásaival testükön képesek friss ágat hajtani. Több képének szereplője az áhítattal dolgozó festő. A vívódás, a küzdelem vissza-visszatér munkáiban. Az *Emberek* című kép sodrásában a festő a feje is feltűnik, amint az árban megállni próbál. A *Hegytetőn* című festmény derékba tört emberének erőfeszítése és a sziklafalra kapaszkodó kutya sóvárgása a szabadulás után, a legreménytelenebb helyzetben is megmutatkozó életerőt jeleníti meg. A munka, az építkezés hősiességét idézi fel a *Hajóépítés*, a *Vagonrakók* és a *Dömperek* című kép. Az ünnep, a változás előtti izgalom és sejtelmesség érlelteti az idei Győr megyei felszabadulási pályázaton díjat nyert *Vörös hajnal* című olajfestményét és *Tavaszi szél* című rajzát. A békésebb, oldottabb perceket elevenítik fel a *Vízimalomnál*, a *Művésztelep*, a *Hajóállomás*, a *Fehér hajó* és más képei. A jelképek kifejező ereje éltetí a *Foltozott zászló* című képet.

Tavaszi szél

Az élet jelenségeit figyelő festő áll előttünk Cziráki Lajos műveiben, aki a képet nem csupán a színek és formák játékának tekinti, hanem *emberformáló szerepet* szán munkáinak. Emberi-művészi alkatából, de a világ rázúduló hatásaiból is következik, hogy mondandója többször drámai, mint lírai. Pályája sohasem tört meg, legfeljebb buvópatak módjára a szélesebb nyilvánosság figyelme nélkül haladt tovább. Nem voltak váratlan fordulói, életműve fokozatosan alakult. Gazdag festői eszközeivel egyre mélyebb igazságokat mutat fel.

Heitler László

AVA

Lesték a borozó vendégei az
jságokat: mikor írnak már, s
ıit a szörnyű tettről? De az
jságokban nem jelent meg az
közlemény, miszerint Simo-
yi István, ennek és ennek az
rdemrendnek a kitüntetettje
ieghalt volna.

— Eltitkolják — vélték a
orozóban, amikor másfél hét
eltelvén, sem egyik, sem
ásik kóceráj nem nyitott ki.
- Nagy bűnök lehetnek itt,
iszen látható volt, hogyan et-
ék egymást.

S ment az idő.

Úgy folytak a napok, mint-
a nem is lettek volna.

A munkások csak két meg-
llóval arrébb kaptak cigaret-
át. Akik a csizmájukat, cipő-
üket javításra vitték Tama-
ócki Józsefhez, és ő ez idő
ájra ígérte a javítást, hiába
llincseltek a szuterén-műhely
jtajánál.

A játszótéri gyerekek vették
ket észre jó három hét múl-
a, egy vasárnap. Együtt ban-
ukoltak s kinyitottak mind-
etten, lefogyva, ünnepi ruhá-
an. Persze a gyerekek szalad-
ak elsősorban:

— Pista bácsi!

— Pista bácsi, hol járt eny-
yi ideig?

— Ó, csak egy kis tüdőgyul-
adás, gyerekek. Kevés árum
an most, mit kértek? Ne fél-
etek, nem hagylak itt benne-
eket. Hová is lenne a világ,
a nem jönnék közétek?

És este, a borzóban, a két
eci borocskájuk mellett?

— Semmi kétség — mondta
z embereknek Pista bácsi. —
zándékában állt a gyilkosság.
Míg beteg voltam, enyhe tü-
őgyulladás, mi az?, minden
ehetséges alkalommal ott ült
me Tamasócki József az
gyam mellett. Süteményeket
ozott, őszibarackbefőtett;
lyan ételeket, hogy az ember
zégyenli kimondani. Tyúkhús-
evest és tejbegrízt, miként a
yermekágyas anyáknak szok-
ak vinni. Így akart elpuszti-
ani a föld színéről, csupán
zért, hogy a suszteráját vég-
épp bezárhassa már.

— Így is foglak elpusztítani,
e! — mondta Tamasócki.

— Védjetek meg tőle, embe-
ek, védjetek meg.

De persze mindenki csak
llt.

geit, felidézte bennem azokat
borzalmas nyári napokat.
Nem, nem akartam rágondol-
ni, menekültem a tragédia.
jóvátehetetlen, a megmásít-
hatatlan elől, melytől annyit
zenvedtem, s amely most is
beárnyékolta, fekete drapé-
riákkal kárpitozta az emléke-
zést.

Visszaültem az íróasztalhoz,
kezembe temettem az arco-
mat, kutattam az elröppent
gondolatsort, hol is hagytam

Benyó Ildikó: Alvók

Galambosi László

MEMENTÓ

Rongyaikat testükre csavarták a nyomorultak
s bögrék mélyéből kanalazták a holdat.
A gyilkosok fejszéjén haldokló repült.
Fekete tolla boronálta a földet.
Fölszálló kardok közt
merültek sírba az ártatlanok.
Lábukon vastüske lengett.
Templomok nyakukban haranggal hamuban ültek,
bűnbánatot tartó, sisaknélküli fejedelmek.
Fölsuhanva a füstből megindulunk a Tetőre.
Megmaradt magot becézünk marokba,
hogy ölelhessük a kalászokat, a kenyeret.
Falakat emelni repülnek országépítő tégláik,
hófehér cserepek.
Madarakkal hullámzó fák nőnek vállunkra borulva.
Bárányok legelőket hoznak játékos fogukba.
Szelídített vadállatok
hátukon ringatják asszonyainkat.
Jönnek a megerősödött csikók.
Sörénysátraikat rázza a szél.
Lángokból kilépő bikák és tehenek fölött
bogár-szőnyegek ragyognak.
Égig nőnek a rózsák!
Szövik a hóhérnélküli történelem
széttéphetetlen lobogóját.

Ténagy Sándor

FÁK

Jönnek a fák
megállíthatatlanul,
hosszú sorban.
Napok. Évek.
Hangok valahonnan,
talán az elszóródott
magok mélyéről.
Hallom: élek.
Mögöttem erdő,
előttem erdő.
Jönnek a fák,
Csöndes tisztásra.
érek.

Cziráki Lajos

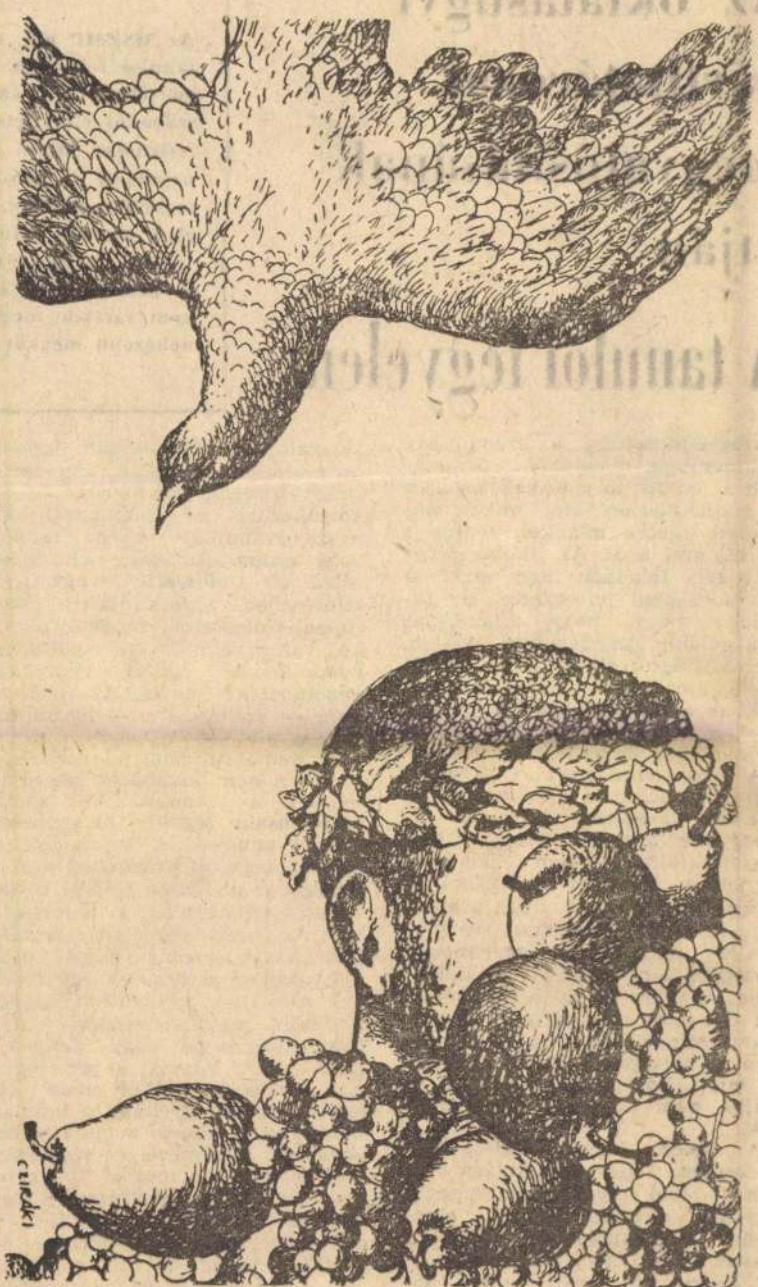

● Cziráki Lajos illusztrációja Maróti Lajos Még négy öt év... című verséhez.

Az oktatásügyi párthatározat megvalósításának útján

A tanulói fegyelem

Az MSZMP KB. 19 tanulói fegyelem p közvélemény gyako szabados életvitele, zetlensége miatt. Bi úgymond — nem n fegyelmezettségre. elvű szigorát hiány tést, a „maga idejé A pedagógusok a nem tartják megfe nehezebb megkövet

A fegyelmezettség a személyiség tulajdonsága, amelynek birtokában az ember (a gyermek, az ifjú) el tudja dönteni, hol, mikor, mit szabad, illetve mit kell tennie s mi az, ami tilos. Az iskolai nevelés egyik feladata, hogy ezzel a tulajdonsággal felvértezze a tanulókat, úgy, hogy állandósult szokásukká, készségükké váljon. Személyiségük olyan belső tartalmává, ami külső megnyilvánulásaikban, cselekvéseikben is képessé teszi őket az emberi együttélésre az iskolában és az iskolán kívül.

A fegyelemre nevelés fő módszere a szocialista elveknek megfelelően az ésszerű követelés és meggyőzés, ami nem jelenthet sem parancsuralmat, sem lelkizést! A pozitív fegyelem gyakorlatának fejlesztése közben azonban a pedagógusok elkerülhetetlenül szemben találják magukat a fegyelmezetlenséggel, ami megnyilvánulhat az egyes tanulók és az osztályközösség helytelen magatartásában egyaránt. Mindezek természetes velejárói a nevelésnek. Azon egyszerű ok miatt, hogy a gyermekek, a fiatalok nem kialakult személyiségek.

Az egyéni fegyelmezettség több-kevesebb teljes kialakulása éveken át tartó folyamat, szüntelen s tervszerű nevelői hatások eredménye. Kialakulásában közrejátszanak az iskola és az osztály tárgyi adottságai (felszereltsége, bútorzata, tágassága-zsúfoltsága, a megvilágítás, a hőmérséklet stb.), a tanulóközösség fejlettségi szintje, az iskola *„légköre”*, a pedagógusok felkészültsége, erélye és emberisége, kapcsolata a tanulók Visszafojtott indulatokat, lappangó ellenszenvet takar, ami szelepeket keres. S ha nem talál, bekövetkezhet a „robbanás”, ami megnyilvánulhat egyes tanulók vagy csoportosulások, néha egész osztályok *„földalatti”* vagy nyílt kitörésében, agressziójában. Vagy éppen szolgalelkű, meghúnyászkodó, vakfegyelmű, „a” parancsot gondolkodás nélkül végrehajtó gépembereket nevel. Az ilyen iskola — szerencsére — hazánkban már a múlté.

A demokratizmus fejlődésének azonban nem kívánatos kísérő jelenségei is vannak. Az iskolák humánusabb légköre, az emberségesebb tanár—diák kapcsolat, az ifjúság nagyobb beleszólási joga és lehetősége az iskola életébe olykor negatív jelenségeket is a felszínre hoz. Az iskolai fegyelem időnkénti fellazulását eredményezheti, megnyilvánulhat a tanulók egy részének szertelen, tiszteletlen, fegyelmezetlen magatartásában. A fejlődés útja mégis csak demokratikus lehet. Vagyis: a pedagógusnak alkudozás nélkül meg kell követelnie a fegyelmet, a tanulásban és az általános magatartásban egyaránt. Értelméről és szükségességéről azonban meg is kell győznie a tanulókat. A tervszerű s meggyőzéssel párosuló követelés és tiltás, az indokolt elismerés és dicséret, szükség szerint az igazságos elmarasztalás és büntetés belátható időn belül a tanulók többségének önként vállalt, szocialista fegyelmezettségét eredményezi.

Újabban egyre gyakoribb a tanárok iránti fesztelenebb,

Heitler Rezső → *III. KISALFÖLDI TÁRLAT*

A Győr-Sopron megyei képzőművészek harmadik esztendeje ezzel a címmel rendeznek kiállítást esztendőnkénti új termésükből. Az előző két kiállítás életképes vállalkozásnak mutatkozott, gazdag anyaguk és magas színvonaluk láttán az újat fokozott várakozás előzte meg. A várakozók csalódtak. A katalógusban a rendező Salamon Nándor csak a kiállítók számának feltűnő csökkenését fájlalja, „színvonal, művészi érték, tükrözött gondolat dolgában" egyenrangúnak tartja a kiállítást, a III. tárlat azonban nem gazdagabb az előzőknél, színvonala is egyenetlenebb.

Hogy kik miért maradtak távol a korábban sikeresen szereplő festők, grafikusok, és szobrászok közül, azt a győrieknek kell tisztázniuk, hiszen egy erőteljes képzőművészcsoport megbomlásának első jeleit mutatja a kiállítás. A kritikus csak a mostani teljesítményről szólhat.

Három festő — Cziráki Lajos, Giczy János és Patay Éva — képei emelkedtek ki

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

Jelentés
Cziráki Lajos, festő
1974 — 12

a tizenöt kiállító munkái közül. Mindhárman a festészet ábrázoló ágának következetes hívei, pontosabban szólva realistáknak is nevezhetem őket. A festői alapállás azonosságán kívül a jelképek gyakori alkalmazása is rokonságukat mutatja. A hasonlóságok mellett nagy különbségek vannak közöttük, elsősorban a festői nyelvben és a gondolatvilágban.

Cziráki festményei egyszerre idézik fel a világot a maga tárgyiasságában és juttatnak kifejezésre szóban csak nehezen vagy sehogyan sem megfogalmazható gondolatokat a bizonytalanságról, a riadalomról (Útkeresők), az elmúlásról (Lelőtt madár), a bizakodásról, az új napokba vetett reményről (Reggel), a derűről (Régi part hajóval) és a művészet röghözkötöttségéről és emelkedettségéről (Paul Cezanne emlékére).

Giczy témavilága szűkebb körű, a falusi élet változása tartja fogva pályája indulásától kezdődően. Ez a ma divatos téma Giczy keze nyomán tisztán jelenik meg, nincs benne póz. Festői eszközei egyszerűek és nemesek, egyszerre mutatják számomra a gyerekrajzok közvetlenségét és a festő kitűnő forma- és színérzékét.

Patay Éva képzelete alakjait zaklatott kompozíciókon jeleníti meg. Vonagló, csavarodó figurái idegességet, feszültséget éreztetnek. A nyugtalanság, amely az egyegy képbe zsúfolt sokféle témából árad, a világos színek gazdag változatai révén csendesedik, kissé keserű ízű harmóniába rendeződik.

A többi kiállító szerényebb színvonalú munkákkal jelentkezett. Közülük Sulyok Gabriella Rilke illusztrációja, Tóvári Tóth István Gyökérportréja és Zuber Titusz Vörös hegy című festménye emelkedett ki.

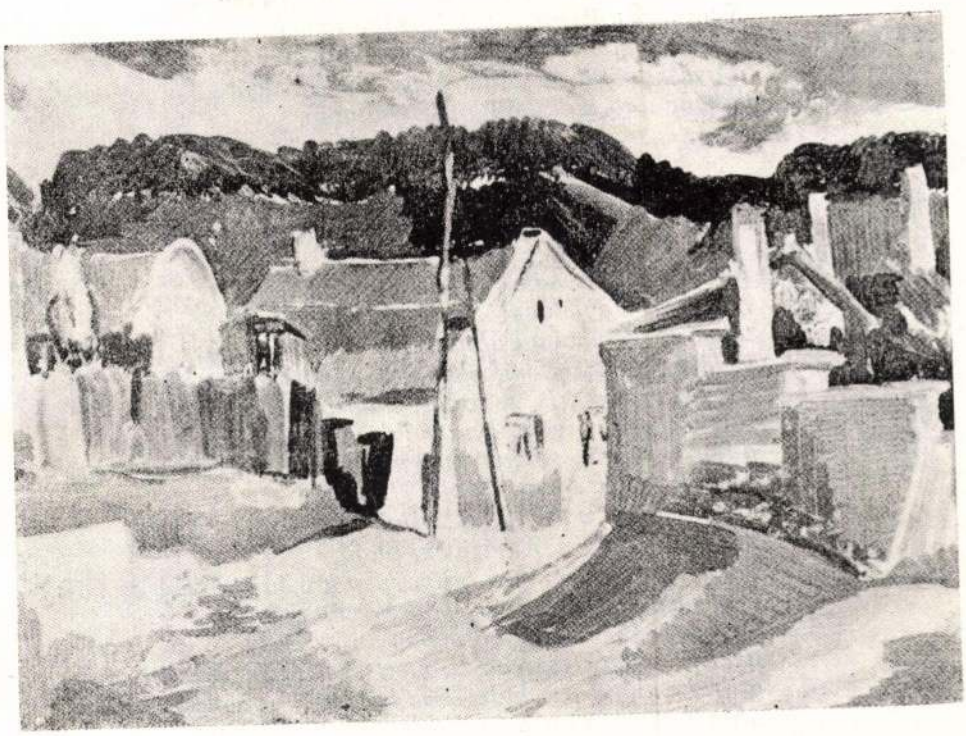

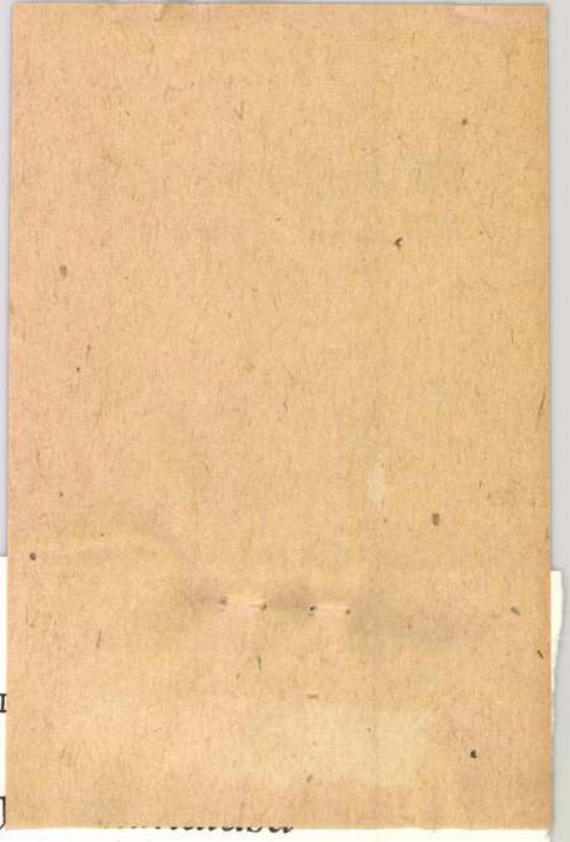

BENKŐ AT

Az ifjúkori öltön

Nem a Marine Dry Gin kapitánya hordta
e legendás kétsorost. Büszke válltömései
ábrándos termetről, sugárzó
tartásról árulkodnak, akár az elrongyolt zsebek
a szétszórt gyűjteményről.
A majdnem combközépig érő kiskabáthoz
beszédes nadrág tartozna, de már jóval korábban
elnyűtte a mértéktelen használat.
Vágy és valóság szálakra bomló
szövedéke alól kibukkan a pucérság,
a test nélküli. Lényegében mindent tudhatunk,
ha önmagunkat exhumáljuk. Ime
a zűrzavaros évszakok megtévesztő uniformisa,
azé a kalandoré, ki az erdőlakónál
éppúgy jelenik meg, mint egy színházteremben.
Kanyargós útjain sár és kátrány tapadt
a hajtókához, mégsem illik hozzá
a gyászbeszéd szalagja. Még mindig sóvárog,
főképp a tarka kikötők rongyai után.

Esténk szilánkjai

Minden talpas pohárra rá kellene írni:
„Padlóra tenni tilos!" Mert míg zömökebb
társai jókedvűen gurulnak, a hülye hórihorgas
szilánkokra törik, ha belebotlasz. Lám, szomjasan
iszik a szőnyeg is. A rojtos, fakó perzsának
szinte jólesik: még egyszer felragyognak
a régi szinek . . . mikor még varázsszőnyeg volt az öreg . . .
elszállt, talán igaz se volt, elszállt,
de itt maradt a folt – mi tudjuk csak,
miféle bűnjel ez. A házinéni majd
bejön és rámered, nem sejtve még a még nagyobb csapást,
a pohárpusztulást; hogy hűlt helyén a folt,
ahol vére omolt. „Pó-tol-ha-tat-lan – töri
nyelvét, mikor észreveszi, mert észreveszi, ami nincs,
a drága kincs – ó, ki-be-lő-le hajdan!" A walesi herceg . . .
„Majd-nem! A sze-gény Csok-ány . . ." Bizony
szerintem is eltörünk valamit, ami pótolhatatlan,
ezért azt javaslom és helybenhagyom,
hagyjuk délig vagy hajnalig e ravatalon.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 JUN 12

SOMOGYI NÉPLAP

Csinkotai Frigyes festő kiállítása

— Kiállítás nyílik ma Csinkotai Frigyes festőművész alkotásaiból a Pamutfono-ipari Vállalat Kaposvári Gyárában.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 JUN 29
Kisalföld

Cziráki Lajos festőművész.

1021

Rábaközi napok, 1975

Cziráki Lajos kiállítása Csornán

Megnyitása óta nagy érdeklődés kíséri Csornán a Művelődési Központban rendezett Cziráki-tárlatot. Noha ezen a kamarakiállításon csak egy kis töredéket látjuk a Győrött élő festőművész munkásságának, az máris elmondható, hogy az 1975. évi Rábaközi napok rendezvényeinek egyik legemlékezetesebb színfoltja ez a tárlat. Dicsérendő a rendezőségnek az a nemes szándéka, hogy az évenként megújuló Rábaközi napok horizontját kvalitásos képzőművészek munkásságának a bemutatásával is tágítani kívánja. Mert éppen a jubileumi vándorkiállítások bizonyították ékesen, hogy vidéki városaink, falvaink lakossága igényli és várja a megyében élő alkotó művészek bemutatkozását, kitárulkozását, a kisalföldi táj, a kisalföldi emberek életének szépségeit megörökítő műveket.

A Művelődési Központ kiállítási helyisége arra nem alkalmas, hogy ott egész korszakokat, életműveket bemutató kiállításokat rendezzenek. E mostani kiállítás is inkább csak ízelítőt ad *Cziráki Lajos* érett művészetéből: életlátásáról, ábrázolókészségéről, színvilágáról.

Cziráki Lajos e mostani kiállítása is pregnánsan bizonyítja, hogy úgy lát és úgy alkot, ahogyan ma már csak nagyon kevesen látnak és alkotnak: a klasszikus mesterek lényeglátásával, igényességével. A győri alkotó művész jelenkori táblaképfestészetünk egyik legkiválóbb képviselője, aki tájat, portrét, csendéletet, több alakos figurális kompozíciót egyaránt megragadó, szuggesztív erővel képes megjeleníteni, minden négyzetcentiméternyi felületet aprólékos gondossággal kimunkálni.

A kiállításon találunk néhány alkotást Cziráki korábbi korszakaiból is (Sebzett cselló, Festő stb.), amelyek újfent arról győznek meg bennünket, hogy sajátos és fontos helyük van e műveknek a festő életművében, hogy az alkotó nem kényszerül korrigálni korábbi életlátását, ábrázoló eszközeit.

A szemlélőt már az első pillanatra megragadja az az egyöntetűség, ami összetartja ezt a kiállítást, ami a festő legszebb eredményeit: témalátását, színvilágát, komponálókészségét mutatja meg, a tárgyi világ mögötti lényegi összefüggéseket.

Népdal– és nótaest

Mintegy kétezren jöttek el csütörtökön este a csornai szabadtéri színpadra meghirdetett népdal- és nótaestre. Kétségtelen, hogy manapság is sok embert vonz a népdalok megragadó szépsége, s miért tagadnánk, hogy vannak, akiknek az önfeledt nótázás, a magyar nóták világa jelent kikapcsolódást. Csornán szép hagyományai vannak a közös éneklésnek, a népdalkultúra ápolásának, ez is indokolja azt a nagy érdeklődést, amely évről évre kíséri a Rábaközi napok keretében rendezett zenei produkciókat. Csütörtökön este ragyogó időben és csodálatosan szép környezetben került sor *Mozsár Imre, Ottó Márta, Merán Lajos, Pándi Eszter, Kovács Apollónia* és *Béres Ferenc* közös műsorára. *Kardos Tibor* konferált.

A nagyszámú közönség minden előadóművészt honorált tapsaival. A tapsok hőfokából azonban az is kiérződött, hogy igazán művészi teljesítményt, maradandó élményt egyedül *Béres Ferenc* előadása jelentett.

A rendezők minden bizonnyal levonják a szükséges konzekvenciát: nem bízhatják magukat fenntartás nélkül az Országos Rendezőirodára, mert ezúttal nem azt adta, amit korábban ígért, a korábban beharangozott személyek közül is csupán ketten voltak jelen az előadóművészek között.

A mintegy kétezer fönyi hallgatóság azt hiszem, nagy felelősséget ró a rendezőkre, de az előadóművészekre is. A csütörtök esti csornai közönség is megérdemelt volna jobban megkomponált, egységes hangvételű, valóban minden vonatkozásban művészi előadást. Az ORI ezzel jócskán adós maradt. Érthetetlen volt a konferansz szerepe. Kardos Tibornak az lett volna a tisztje, hogy néhány jellemző, találós mondattal a szereplőket bemutassa, hogy hangulatilag összekösse az egyes előadóművészek produkcióit. E helyett ízetlen, ósdi, olykor túlzottan elterpeszkedő magánszámokkal, vaskos bemondásokkal próbálta a publikumot vidítani.

Kovács Apollónia a már jól ismert cigánydalokkal aratott sikert, az est fénypontja egyértelműen *Béres Ferenc* előadása volt. A népszerű énekes ezúttal is méltán szolgált rá a közönség kitüntető tapsviharára, olyan csokrot nyújtott át a magyar nép gazdag érzés- és gondolatvilágát megörökítő kincsekből, amely önfeledt, felemelő perceket jelentett a hallgatóságnak.

(Hamar)

Fellendülőben a győri atlétika?

Egy országos si

Eddig soha nem volt sikert ért el Győr-Sopron megyei középiskola atlétacsapata: a győri Bercsényi Miklós közlekedési Szakközépiskola és Gimnázium húsztagú versenyzőcsoportja, az ország valamennyi középiskoláját megelőzve összesítésben első lett a Nyíregyházán rendezett idei országos atlétikai középiskolás bajnokságon! (A verseny „méreteire" jellemző, hogy azon 169 középiskola csaknem 900 tanulója indult.) A bercsényisek a fiúk mezőnyében a második, a lányok között a harmadik helyezést érték el, s ezzel összesítésben 174 ponttal győztek. A második helyezettnek 135 pontja volt...

A testnevelési tagozat „csodája"?

Ezzel az országra szóló sikerrel csattanós választ adtak a győri középiskola diákjai azok számára, akik két évvel ezelőtt igen keményen szóltak a testnevelés tagozatos osztályok szervezése ellen. Ez a mostani siker pedig egyértelműen a két éve kezdett munkának az eredménye.

Két éve indult az első testnevelés tagozatos osztály, egy év múlva a következő. Ma az első két osztályt 55-en fejezték be, szeptembertől jön a következő első osztály. Az iskolában kialakult metodika szerint a testnevelési tagozatosok kötelesek valamilyen sportágban aktívan sportolni.

A jelenlegi tagozatosok között 25-en foglalkoznak az atlétikával. Ebből a 25-ből 15-en ott voltak Nyíregyházán (a többi öt versenyző a nem tagozatos osztályokba jár!) és „tároltak". Miből ez a „csoda"?

Az tény, hogy a testnevelési tagozatra válogatják a gyerekeket, tehát az átlagosnál jobb fizikai adottságokkal rendelkeznek. De hogy belőlük ezt ilyen magas fokon ki lehetett hozni, az már a nagyon kemény, következetes szakmai — és pedagógusi — nevelő munka eredménye. Elsősorban Tóth Béla testnevelő tanáré az érdem, aki egyben az egyik tagozatos osztályfőnöke, valamint a Rába ETO atlétikai szakosztályának vezető edzője. De segítettek az iskola nevelői, vezetői, akik külön korrepetálásokon foglalkoztak a sportolókkal, hogy azok ne maradjanak le a tanulmányaikban — jó is lett az atléták évvégi bizonyítványa! És segítettek a szülők is gyermekeik sportsikereihez.

Együtt az ETO-val

Egy új rendszerű és új szellemű kapcsolat körvonalainak is a gyümölcse a nagyszerű szereplés. Egy olyan kölcsönös kapcsolat formálódott a Rába ETO és a Bercsényi Miklós Szakközépiskola és Gimnázium között, amelyben mindkét fél — s ha így megy tovább — az egész magyar atlétika nyer. A bercsényisek ugyanis egyben a nagy győri sportegyesület sportiskolájának tagjai, s ez azt jelenti, hogy az edzésekhez, a szakmai fejlődéshez minden tárgyi és személyi feltételt megkapnak az ETO-tól. Az iskola az „emberanyagot" és a csak ott lehetséges emberi nevelőmunkát adja.

A feladat tehát ismert, s mindkét fél rövidesen megteszi a szükséges lépéseket: a technikai számokhoz feltétlenül szükséges tárgyi feltételek és a szakmai munka kiterjesztésének megteremtésével.

Csak így tovább!

A győri bercsényisek szép sikereinek láttán csak egy kívánsága lehet a sportkedvelőknek: a 14—16 évesek mostani teljesítményét átmenteni a felsőbb korosztályokra is, s ne szakadjon meg a láncolat a felnőttkorúéréskor sem. Éppen ezért üdvözlendő a testnevelési tagozat és a sportegyesület együttműködése, mert ez valóban törés nélkül tudja biztosítani Győrben a már szép eredményeket elért Győri Dózsa mellett egy új atlétikai bázis kialakulását.

(Csiszka)

tévé, mozi, szính

OSZTRÁK TV

I.

9.00: Az Eurovízió közvetítése Skopjéből — kenu slalom vb. — 16.30: Kicsinyek műsora. — 17.00: Állat-lexikon: a krokodil. — 17.30: Wickie és az erős emberek — filmsorozat. — 17.55: Jó éjszakát gyerekek! — 18.00: Senioren-klub. — 18.30: Zene képekben. — 19.00: Vasárnapi osztrák képek. — 19.30: Tv-híradó, kultúra. — 19.50: Sporthírek. — 20.15: A nemes madár — film. — 22.30: Hírek.

II.

15.00: Közvetítés Skopjéből: kenu slalom vb. — 19.30: Az Amazonas partjain — film. — 20.00: Enciklopédia. — 20.15: Ismeri ezt a melódiát? — 21.00: Derrick — film. — 22.00: Tv-híradó, sporthírek.

MOZIMŰSOR

ÁSVÁNYRÁRÓ: Stan, Pan meg a hölgyek (USA), 3. Özvegy Coudercné* (fr.), 5. **BELED:** Föltámadott a tenger (m.), 10. Kard és kereszt (sz.), 3, 5. **BOSÁRKÁNY:** Egyiptomi történet (m.), 9. Hószakadás (m.), f6, f8. **FARÁD:** A végső szó (bolg.), 5. **CSORNA:** Beszélő köntös (m.), 10. Egy kis előkelőség* (ang.), 4, 6. **FERTŐSZENTMIKLÓS:** Nemo kapitány és a víz alatti város (ang.), hn10. Bekötött szemmel* (m.), f8. **FERTŐD, Haydn:** Tecumseh (NDK), 10. Hangverseny Bangladesért (USA), 7. **GÖNYŰ:** Hogyan mondjam még gyermekemnek?* (NSZK), 6. **GYŐR, Rába:** Puha ágyak, kemény csaták* (ang.), 3, n6, f8. **Vörös Csillag:** Periszkóp a fjordok között (sz.), 9, 11. Az Asszony és az Elítélt* (fr.), 3, n6, f8. **Petőfi:** Rákóczi hadnagya (m.), 3. Fehér farkasok (NDK), 5, 7. **GYŐR-Szentiván:** Tíz kicsi csacsi (r.), 10. Különös házasság (m.), 4, 6. **HALÁSZI:** Szüzek elrablása (r.), 10. Álmodó ifjúság (m.), f6, f8. **HEGYESHALOM:** Modern idők (USA), 10. A repülőszázad (sz.), 4, 6. **JÁNOSSOMORJA:** Vágtass lovam (sz.), 9. Pál és Paula* (NDK), 4, 6. **KAPUVÁR:** Felfelé a lejtőn (m.), 10. A farkasziget rejtélye (r.), 6. Közelharc férfiak és nők között (USA), 8. **KÓPHÁZA:** Császár parancsára (m.), 3. Égő hó (sz.), 8. **KÖNY:** Halló, itt Iván cár (sz.), 4, 6. **MOSONMAGYARÓVÁR, Kossuth:** Mostohaanya (sz.), 10. Özönvíz, I. (l.), 4, 6, 8. **Dózsa:** Vitya iskolába megy (sz.), 10. Nyugtalan ifjúság (sz.), f4. Zabriskie Point* (USA), f6, f8. **ÖTTEVÉNY:** Oklahoma olaja* (USA), 5, 7. **PANNONHALMA:** A hét holló (NDK), 10. Saint Tropezbe költözünk (fr.), 5, 7. **PÉR:** A dunai hajós (m.), 4. **RAJKA:** Az Andromeda törzs (USA), 10. Mi van doki? (USA), 6. **SOPRON, Szabadság:** Gyöngyvirágtól lombhullásig (m.), 10. Az utolsó töltény (r.), 3. Elátkozottak* (o.—NSZK), n6, f8. **Petőfi:** Baltazár az oroszlán (NDK), 10. A lopakodó Hold (USA), 3, 5. **SZIL:** Aranyláz (USA), 3, 7. **TÉT:** Fogják el Olchit, élve vagy holtan* (jap.), f4, 6.

A csillaggal jelölt filmek korhatárosak!

HÉTFŐ

GYŐRI RÁDIÓ

17.30: Műsorismertetés, hírek. — 17.35: Hétfő este Nyugat-Dunántúlon — zenés magazin. — 18.45: A nap hírei, műsorzárás.

Válaszolunk hallgatóinknak. — 14.05: Édes anyanyelvünk. — 14.10: Dalok a háború ellen. — 14.21: Operettdalok. — 14.34: Olvastam egy novellát. — 15.10: Mikrobi, a cselszövő. Fantasztikus rádiójáték. — 15.50: A Harmónia Kamarazenekar hangversenye.

Oziráki Lajos

Mühlrot, Budapest, 1984. jul.

31

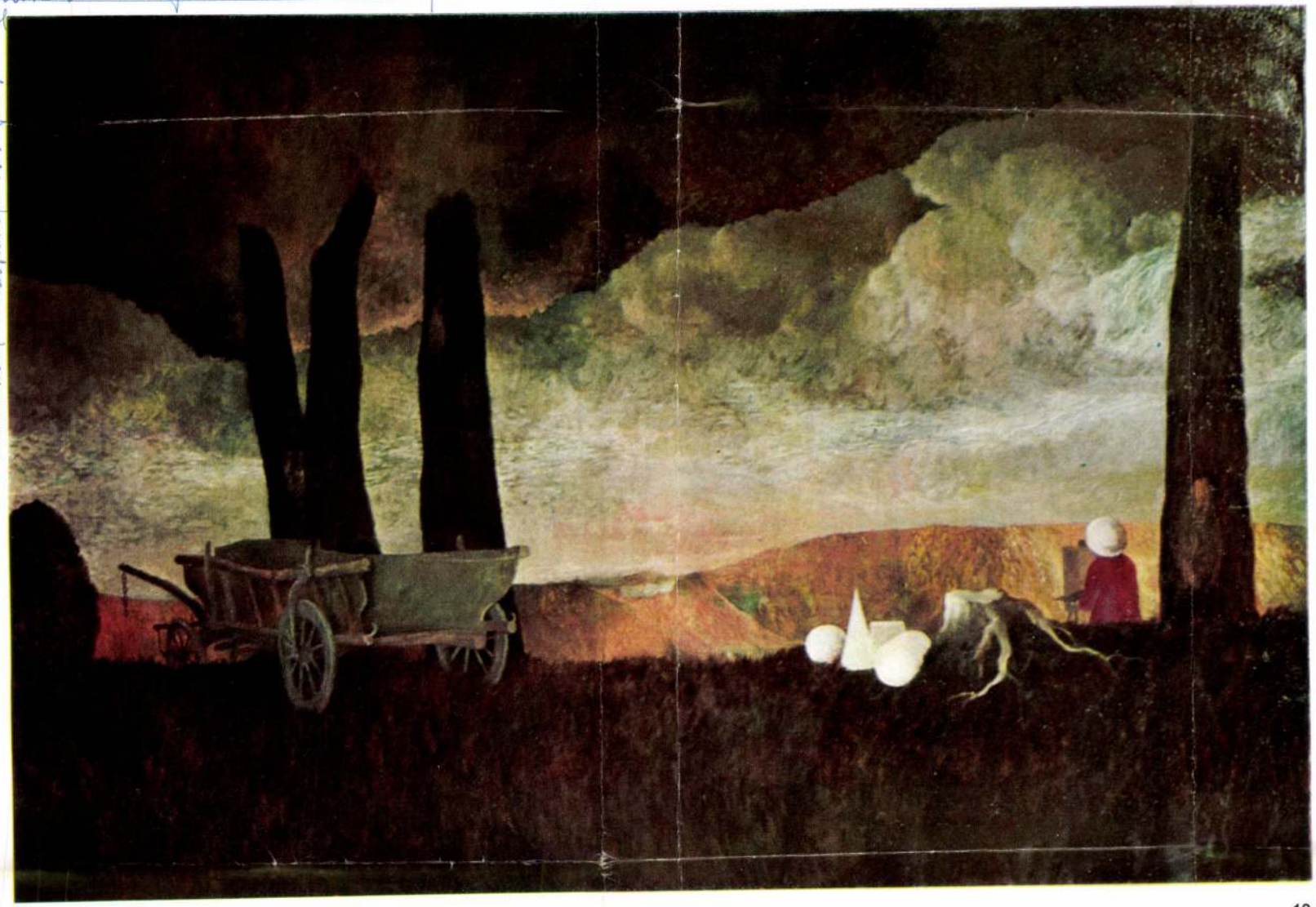

19

32. Giczy János: Régi házban (fotó: Roboz)

A mai soproni képzőművészet lexikona

SZ. EGYED EMMA

Kőtelek, 1935. A Képzőművészeti Főiskolán mestere Pátzay Pál volt.
Önálló kiállításai: Sopron, 1966. Győr, 1967. Tokaj, 1972.
Elsősorban plaketteket készít, legfontosabb munkái „Hommage" címszó alá összefogható finoman kidolgozott művészfejek.

BORBÉLY FERENC

Szigetvár, 1948. A pécsi Tanárképző Főiskola rajztanszakát 1973-ban végezte el. Első kiállított képe a Győr-Sopron megyei Tanács felszabadulási pályázatán ez évben díjat nyert.

GÁSPÁRDY SÁNDOR

Orsova, 1910. A Képzőművészeti Főiskolán mestere Réti István volt.
Önálló kiállításai: Sopron, 1968. Győr, 1968.
Olajtemperával és gouache-sal festett tájképeivel a Sopronban nagy hagyományú vedutaműfajt újítja meg.

GICZY JÁNOS

Alszopor, 1933. Az egri Tanárképző Főiskolán végezte el a rajz tanszakot Jakuba János vezetésével.
Önálló kiállításai: Sopron, 1966. Győr, 1967. Ujkér 1969. Budapest Fényes Adolf terem, 1969. Fertőd, 1970. Tokaj, 1972.
Munkásságával alább külön is foglalkozunk.

MÜHL ALADÁR

Sopron, 1902. autodidakta.
Önálló kiállításai: Sopron, 1935., 1949., 1971. Tokaj, 1972.
Szinte kizárólag akvarelleket készít, természetelvű tájképei gyakran megragadóan finomak.

RÁZÓ JÓZSEF

Csorna, 1926. A Képzőművészeti Főiskolán Kmetty János, Hincz Gyula és Domanovszky Endre volt mestere.
Önálló kiállításai: Sopron, 1969. Csorna, 1971.

Czirácki Lajos: „Emlékezés".

Művészet, Budapest 1974. júl. 1021

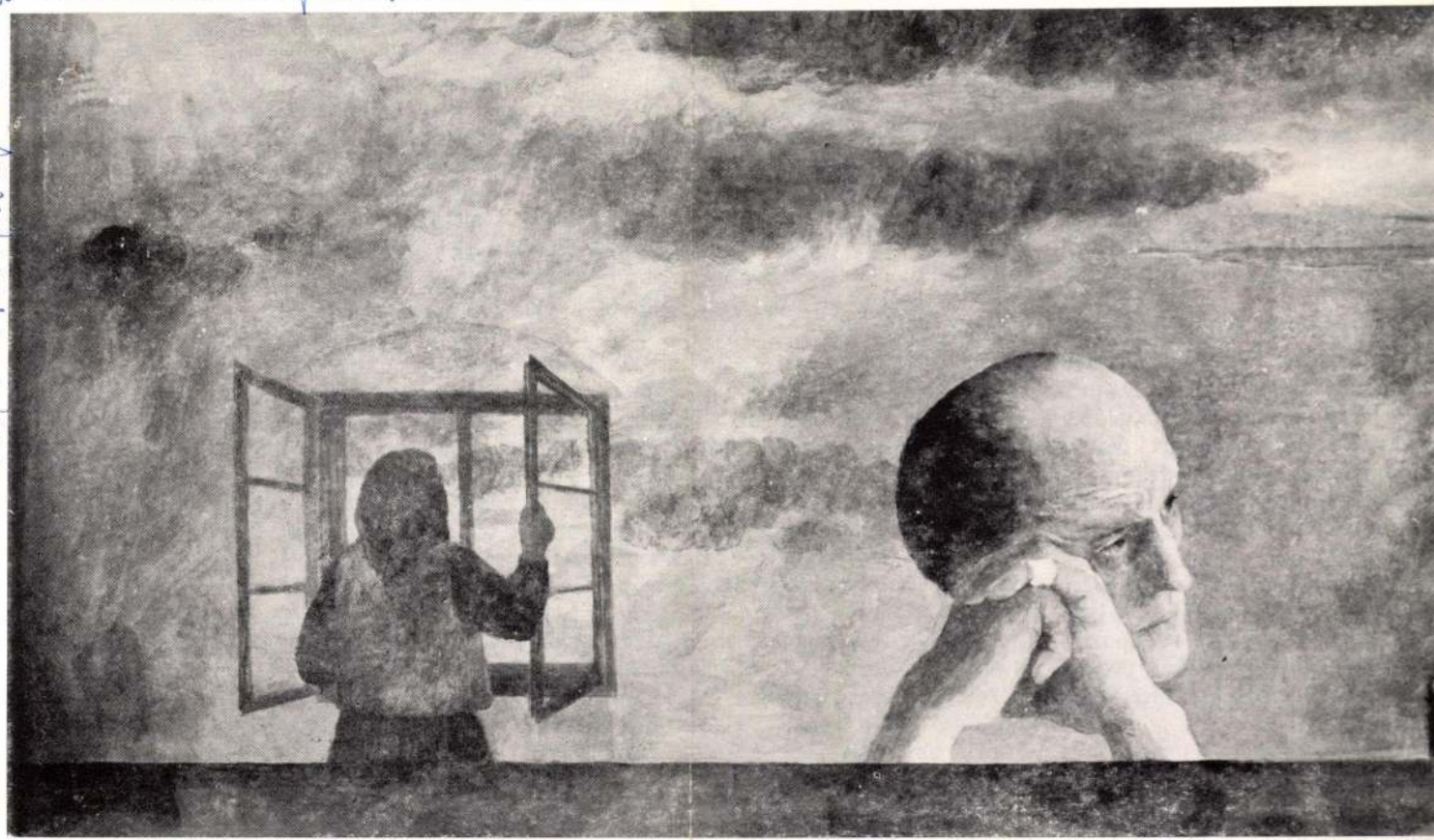

ban

tt, részben ez

alakjai Pandúr
ó (1890–1966),
Győri Frigyes

nogatott festő
erem is. Nem
a kenyérgond-
megrendelések
nesterek nyom-
om dekorációs
ílus tekintetét-
olt e forrongó

emével beoltva
Békéssy Leó.
zte stúdiumait.
air hangulatok,
ék, enteriőrök

ontotta friss
1926–35 között
akja a társasági
ó mesterséggel,
bravúrral készí

Sokasodnak a fejlődést bizonyító pozitív jelek. Példának okáért, hosszú idő után sikerült közös fellépésre bírni a soproni és győri művészeket. A vitatott elnevezésű Kisalföldi Tárlat életképes kezdeményezésnek bizonyult. Az elmúlt években országos érdeklődésre számító kiállítások nyíltak a városban. (Kovács Margit, Ország Lili, Bálint Endre, Illés Árpád, a Kolozsváry műgyűjtemény stb.) Festőink sikeres próbákon estek át a fővárosban. Könyv készült Tóváriról, Czirákit a TV Galériában milliók ismerhették meg. Patay Éva, Barabás, Jovanovits pesti tárlatai, Dohnál különféle díjai, kedvező fogadtatás hírei Szombathelyről, Pécsről, Nyíregyházáról, mind-mind az érvényesülés ténylegesen létező lehetőségét igazolják.

Életműve, életsorsa, festőrangja, s a betöltött 65 év indokolja, hogy *Tóvári Tóth Istvánnal* kezdjük a kortárs alkotók arcképcsarnokát. Bevándorló, de a „leggyőribb" festőnek érezzük. Művészetének egészén átsugárzik a hely varázsa. Otthonosan mozog a dolgos emberek, kétkezi kenyérkeresők világában. Képi eszközeit igényesen, mindig érthetően alkalmazza. Választott jelképei az elvontabb tartalmakat is az érthetőség szintjén továbbítják. (Küzdelem, harc, kegyetlen sors – keselyűk világa; szelídség – galambok; szabadság feletti öröm – kitárt kertajtók.)

A szemre-értelemre ható valóságos, olykor romantikus formák kínálják a megértést, de még így sem könnyű megtalálni e különös eszmei-erkölcsi-művészi világ kulcsát. Egyetlen biztos támpontuk lehet: olyan pillérek tartják ezt az önálló életet élő világot, amelynek alapjait a humanizmus, az ember jó voltában vetett hit, a jövőért való érthető aggodalom képezi. Emberközpontú művészet kibontakozását kísérhetjük nyomon Cziráki festővé érésében.

A megyében született, de jókora kerülővel tért meg az otthoni tájra. A hosszú vándorút állomásai – Budapest, Róma, Colmar, Párizs, Pápa – valamilyen módon mind hozzájárultak világképe kialakulásához. A főiskolai éveket, a quattrocento mesterek felfedezését, az első külföldi kiállítás emlékét, Grünewald csodálatos oltárképét, Otto Dix barátságát, az izmusok kavargásában fulladozó művészet élményét, majd a családi otthon bensőséges csendjét, áhítatát jelentik számára e városok. Az emlékek azonban olyan mélyek, hogy ma is forrásul szolgálnak új művei születéséhez.

1959 óta él Győrött. Itt kapott újra nyilvánosságot. Visszatérése a művészeti közéletbe nem volt zökkenőmentes. Sokáig kísérte közöny, értetlenség. Kitartása mégis megérlelte a gyümölcsét: sikeres kiállítások, apróbb-nagyobb díjak jelzik most már a társadalom

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Napló (Veszprém)

Cziráki Lajos

1021

Útkeresők

Hagyomány és korszerűség

Cziráki Lajos kiállításáról

Néhány hónappal ezelőtt művészettörténész hangja szólt magnetofonról a Georgi Dimitrov Megyei Művelődési Központ akkori — *Kokas Ignác* munkáit bemutató — kiállításának látogatóihoz. Egy alkalommal a művész a mai magyar művészet legismertebb szakértőjének kíséretében találkozott az érdeklődő veszprémiekkel. Mindez azért történt, hogy a nézőknek segítsenek megismerni a kiállított műveket, hogy valóban élvezőivé tegyék őket a látottaknak.

A március 5-ig látható mostani kiállítást ugyanott, amely *Cziráki Lajos* képeit sorakoztatja fel, nem kíséri segédcsapat. A tárgyiasabb formálás teszi talán, hogy a rendezők és nézők közérthetőbbnek találták őket, sem hogy magyarázni kellene? A jelképek megfoghatóbbak, ismertebbek, melyek segítségével Cziráki megnyilatkozik képeiben?

Annyi már az első körülnézésre kiderül, hogy a hagyományhoz kapcsolódó, de a belőle átvett értékekkel szabadon, saját meglátásai, gondolatai szerint bánó festő munkáival találkozunk, aki a múlt művészetének értékeit mai gondolatok kifejezésére használja. A korszerűség számára a világunk kis és nagy kérdéseire adott válaszban van, és nem feltétlenül az uralkodó áramlatok formai és szellemi jegyeinek következtében. *„Vállalni kell korunkat, s helyt kell állni az eszményért, melynek szolgálatára a tehetség kötelez”* — idézi Cziráki a katalógusban egykori mestere, *Szőnyi István* sorait, s képein az eszményért való helytállás látszik.

A jelképek gyakori kifejezési eszközei, legkifejezőbbnek, leghatásosabbnak a Foltozott zászló című képen mutatkoznak. A zászló, amely már önmaga jelkép, ezen a festményen az emberi élet sok — drámai és lírai — jelenetéből — mint foltokból — áll össze.

Mindez leírva túlságosan irodalmi hatású, a képek azonban eloszlatják ezt az aggályt. Cziráki erénye, hogy filozófikus gondolatait képszerűen festői eszközökkel, a színek és formák nyelvére fordítva tudja előadni. Az Emlék, a Reggel, az Őszi alkony, a Finálé, az Útkeresők, az Ünnep című festmények magukban hordják azt a sajátos szellemi többletet, amit csak látásunk segítségével foghatunk fel. Ilyen például a Schéner Mihályt ábrázoló arckép is, melyen a kimért, az ünnepélyes külső megfoghatatlan feszültséget takar.

„A művészet közelíti és összehozza az embereket...” — idézi Hölderlin szavait is Cziráki Lajos, s erről veszprémi kiállításán bizonyságot szerezhetnek a nézők.

Heitler László

Őszi alkony

Festő

(Foto: Borbás)

KIS HELYEN ELFÉR,
NAGY TELJESÍTMÉNYŰ,

ORTÁLT **centrifuga.**

Ára csak 1150 Ft
OTP-hitel

a KERAVILL-nál kapható!

25 KERAVILL ÉV

re is számít a KERAVILL ÁRUHÁZ!
Budapest V., Kossuth Lajos u. 2.

SZPRÉM MEGYEI
MI ÉPÍTŐIPARI
ALAT

VÉV VESZPRÉM

gyár

nkahelyre

esz

vízvezetékszerelőket,

asztalos szakmunkásokat,

nehézgépkezelőket,

könnyűgépkezelőket

és segédmunkásokat.

kásszállást, kedvezményes étkezést térítés
ében biztosítunk.
ási költségtérítést fizetünk.
és megegyezés szerint.
ntkezni lehet:
ZPRÉM, HÁZGYÁR
ílcím: 8201 Veszprém, pf. 37.

(79)

ESZPRÉM MEGYEI TANÁCSI
ŐIPARI VÁLLALAT

lvesz

eszprémbe

jogtanácsost, belső ellenőrzési csoportvezetőt, építész-gépész technikusokat művezetői és technikusi munkakörbe, közgazdasági technikum és gimnáziumi végzettségűeket, gépírót és portásokat.

JELENTKEZÉS:
Veszprém, Beloiannisz u. 5.

Veszprémbe, Sümegre, Tapolcára, Keszthelyre

INGATLAN

Pápa legszebb helyén 80 százalékig kész családi ház — családi okok miatt — a még szükséges építőanyaggal együtt eladó. Leveleket: „Kétszintes" jeligére a pápai hirdetőbe.

Jó állapotban lévő pavilon, garázsnak, víkendháznak megfelelő sürgősen olcsó áron eladó. Érdeklődni: Veszprém, piactér Cziczáék.

Balatonudvari Üreghegyen 600 négyszögöl telek panoráma kilátással eladó. Érdeklődni: 200—832 19 óra után Budapest.

Balatonfűzfő üdülőtelepén, vízparthoz, kiépített fürdőhelyhez közel, lakóépületnek is alkalmas villaszerű családiház eladó. Érdeklődni: Horváth Imre, Székesfehérvár, Lakatos utca 1.

Balatonalmádiban Batthyány út 17. alatt 1 szoba, konyhás ház beköltözhetően 457 négyszögöl telekkel eladó. Érdeklődni helyszínen.

Balatonkenesén családi ház beépíthetőséggel háromszázas telkek eladók. „Betonút, villany 26479" Budapest Felszabadulás téri hirdetőbe.

Balatoni modern nyaraló eladó. Zánka, Dózsa Gy. 44. Érdeklődni: Vincze 1027 Budapest Bem rkp. 54.

Keszthely kertvárosban a hévízi út mellett 200 négyszögöl 5 éves telepített kordonművelésű szőlő eladó. Építési lehetőség, villany, víz van. Érdeklődni: Keszthely, Baross Gábor utca 4.

Pápán Torma Lajos utca 71. számú 2 szobás, kertes családi ház beköltözhetően eladó. Érdeklődés: Pápa, Rét utca 3. szám alatt.

Vennék Keszthelyen nyaralót, vagy lakóházat 2—4 szobásig. Idős személy, esetleg idős házaspár bentlakóval. Leveleket: „Későbbi beköltözés" jeligére a pápai hirdetőbe.

Eladó Csobánc-hegyen 800 négyszögöl szőlő, pincével. Érdeklődni: Tapolca Vöröshadsereg út 1.

Pápán Kishantai út 7. számú ház, beköltözhetően eladó. Érdeklődés ugyanott.

Badacsonytördemicen a Balatonhoz közel 350 négyszögöl szőlő eladó. Állomástól 10 perc. Érdeklődni: Tóth István, Lesencetomaj, Kossuth u. 73.

Keszthelyen Gagarin telepen házhely eladó. Érdeklődni: „Családi, vagy iker" jeligére keszthelyi hirdetőben.

Eladó Badacsonylábdihegyen 400 négyszögöl szőlő, hévégi házzal, présházzal, teljes felszereléssel. Villany van. Szép kilátás. Érdeklődni: Tapolca, Vöröshadsereg út 1. szám.

Balatonudvarinál zártkertben 860 négyszögöl szántó eladó. Balatonra szép kilátás. Veszprém, Arany J. u. 24.

Balatonudvari Üreghegyen zártkertben 1000 öl szőlő eladó. (Megosztva is) vagy bérbe adó. „Feles" jeligére a veszprémi hirdetőbe Cserhát. 1.

Eladó Nemesvámoson kétszobás családi ház beköltözhetően. Érdeklődni: Veszprém, Szilfa u. 13. 14 óra után.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-746, 340-725
1973 JAN 21
Cziráki Lajos
Kisalföld

1021

Cziráki Lajos: Várakozás

az en gyerekeim se szeretnek téged. Maradj ott örökre... Ezt a Vali írta..." (A mostoha.)

Dermedten állok. Eláll a lélegzetem annyi gonoszság, lélektelenség hallatán.

●

Kíváncsi voltam Karcsira, „az elvetemültre". A téli és a nyári szünidőben Mosonmagyaróváron nagyszüleinél, szeretetteljes környezetben nevelkedik. A lakás kétszoba-összkomfort. Csinos, tiszta.

Amikor belépek, Karcsi illedelmesen feláll, köszön. Fülig vörösödik, mélyen lehajtja a fejét. Amikor megtudja, hogy őt keresem, rám néz. Bánat és öröm vegyül a tekintetében. Karcsi a korához képest kicsi, sovány. A keserű gyermekévek nyomait viseli egész alkatán. A tanulásban is visszamaradt. Tizennégy éves, és most járja az ötödik osztályt. Kis idő után felenged a szorongása:

— Van barátod az intézetben, Karcsikám?

— Igen, a Skrabán Laci, őt szeretem legjobban.

— Miért?

— Mert játszik velem, és megvéd az erősektől, a nagyoktól, akik bántanak.

— Ki szokott megverni téged?

— A B. Amikor a nagymama kül-

lesz... Amikor nem akarja odaadn az ellenségnek a zászlót... és akko két erősebb gyerek elkapja, erő szakkal megfürdeti, és inkább meg hal, de akkor sem adja...

Karcsi elhallgat. Megint a mellére ejti kócos kis szőke fejét, aztán kék pulóverjén végiggurulnak a könnyek. A jószívű nagymama siet a segítségére. Karcsi hozzá lép, átöleli a csöppnyi öregasszonyt és elfelejti bánatát...

●

Mit érezhetett ez az érzékeny lelkű gyermek, amikor a ragaszkodását kifejező levélre megkapta mostohája gyűlölettől fűtött válaszát?

A pedagógusok találtak akkor Karcsira, a terem sarkában zokogott...

A nyáron a házépítéshez ő is elment édesapjának segíteni. Téglát hordott, maltert kevert. De mostohája ráüvöltött: „Hát te, gyerek, mit keresel itt?! Azt hiszed, hogy ez a ház neked is épül?!"

Ma már nincs senkije, semmije, még reménye se — a nevelőotthonon és a nagyszülők, nagybácsik jó szíven kívül. És Karcsi szenved. Érzi, tudja, hogy valami mindig is hiányzott, ma is hiányzik az életéből: az édesanya szerető gondoskodása, ölelő karja, a család melege.

Sindulár Anna

lődés kíséri majd vállalkozásukat.

A visszatekintés a tegnapba, ismerkedés az ismerős, bennünket körülvevő mával, bepillantás a holnapba: egyformán érdekes és izgalmas dolgok. Százak és ezrek tekintették meg a röpke hét alatt a megyei tanács előcsarnokában lévő fényképeket és az épület előtti vitrinekbe elhelyezett makettet. Az embereknek efféle kíváncsisága is a közéleti érdeklődést példázza. Nagyon érdemes felfigyelni rá, miként a barkát áruló asszony tette. A folytatás már könnyebb lesz, mint az építőknek elkezdeniük volt.

F. J.

Cziráki Lajos, életműves

1021

DOLGOZÓ

Táguló körben

Kisalföldi képzőművészek kiállítása Esztergomban

Megyék, városok, múzeumok, művészek, együttműködését, kapcsolatát élteti az esztergomi Balassa Bálint Múzeumban megnyílt *kisalföldi képzőművészek tárlata.* A közelmúltban megyénk művészetszerető közönsége a mi keretek között már májusban sor kerül, amikor a győri képtárban a Balassa Bálint Múzeum Vörös Béla-gyűjteménye vendégeskedik, s 1979-ben a Komárom megyei képzőművészek állítanak majd ki a három folyó városában.)

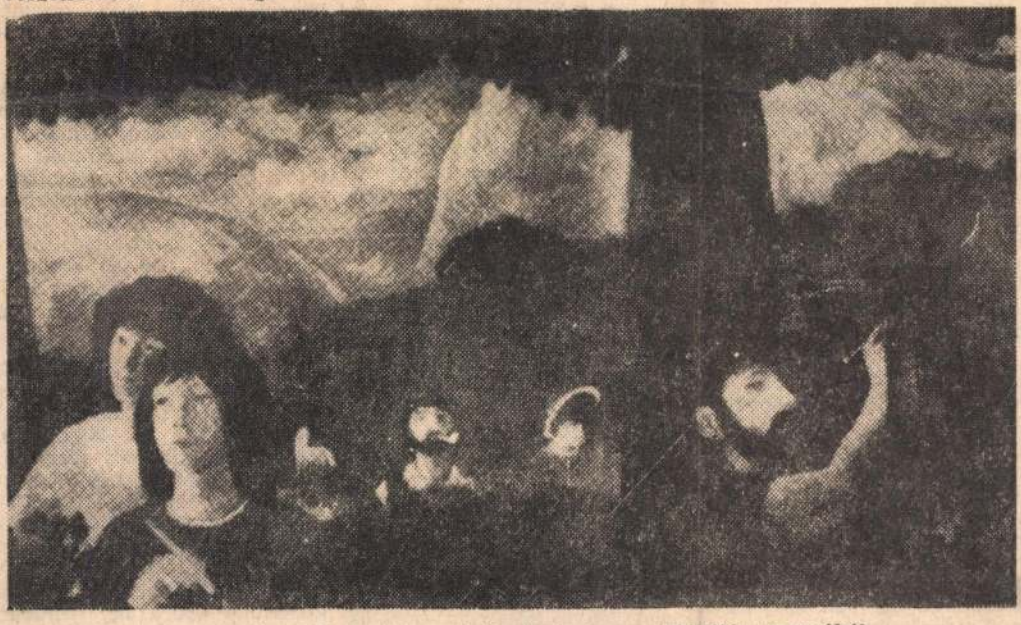

Cziráki Lajos Művésztelep című festménye a kiállítás anyagából

vasi és a *Fejér megyei* képzőművészek alkotásaival ismerkedhetett meg, s most a szomszédos *Győr-Sopron megyei* alkotóművészek mutatkoznak be; így lassan táguló körben egyre teljesebb képet kaphat — ha nem is az egész kortárs magyar, de ennek szerves részeként — a Dunántúlhoz valamiképpen kötődő művészetről.

A kisalföldiek kollekciójának egy fontos jellemzőjéről is meg kell emlékeznünk: *a nyilvánosságot kapott művek köztulajdonban vannak, a győri Xantus János Múzeum gyűjteményének darabjai,* s ez egyben értékjelző, értékmérő kategória is; megóvásra, megőrzésre ítéltetett, reprezentatív, válogatott anyagot láthatunk. (E tárlat viszonzására múzeumunk *Salamon Nándor,* a kiállítás katalógusának bevezetőjében sommásan jegyzi meg: *„Győr-Sopron festőit, szobrászait sem pusztán a vidék jellegéből kiszűrhető stílusazonosság fűzi egymáshoz. Jellemző vonását mi a konzervatív hagyományokat leküzdő sokarcúságban látjuk.".* A festmények, grafikák, plasztikák között valóságosnak érezhetjük a küzdelmet a megszokott tartalmi-formai kifejezések és a korszerű, valamint a kísérletezésre is vállalkozó alkotói szférák között. Ha a tárlat összképéről ebből a szemszögből formálunk véleményt, meg kell mondanunk, hogy a küzdelem eldöntetlen: *a sokarcúsággá kitágult skálán szilárdan őrzi védelmi állásait a hagyomány, amely leginkább konzervatív.*

A festészeti anyagban érzékletesen tapintható ki a sokarcúság számtalan árnyalata: az impresszionisztikus benyomásokat rögzítő *Mühl Aladár* (Köd) és *Gáspárdy Sándor* (Öreg kapu), az expresszív hangú *Patay Éva* (Sziklára feszítve) az életművet teremtett *Tóvári Tóth István* a mélytüzű színek foltjaira komponált képeivel (Reggel, Halásztanya), a szürreális, a valóságon túli világra valóságunkból ablakot nyitó *Cziráki Lajos* (Művésztelep, Vihar előtt), a különös, szomorú tétovaságot sugárzó alakokat megidéző *Giczy János* (Asszony, Magány), a drámai zaklatottságot sugárzó *Kovács Gábor* (Különítmény hóban), az absztrakt, elvonatkoztatott kifejezésig eljutó *Benkő Marianne* (Hegy, madár, ég) — mind-mind önálló, egymástól különböző, szuverén alkotói világot képvisel.

A plasztikához hasonlóan szerény számú grafikák közül *Dohnál Tibor* — akinek a tanyaemléket feldolgozó triptichonja is a tárlat kiemelkedő festészeti alkotása — két összefogott kompozíciójú, a népművészeti díszítőelv továbbélését tanúsító nyomatára, és *Farsang Sándor* lapjai közül a „Béke évei" című sorozat két lapjára hívhatjuk fel a figyelmet. *„E művészet forrásai az Alpok lejtőitől a Bakony nyúlványáig elterülő, önálló karakterű tájban, az élet, a munka legkülönbözőbb színhelyein szolgáló, helytálló ember lelkében rejtőznek"* — olvashatjuk a katalógus bevezetőjében. E művészet megszületési színteréhez mi itt, Komárom megyében nagyon közel élünk, megismerését — a kiállítás értékei, változatossága miatt — örömmel ajánljuk.

Wehner Tibor

1978 APR 14

DOLGOZÓK LAPJA

SZAKSZERVEZETEK MAGYAR SZAKSZERVEZETEK BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51. Telefon: 337-748, 340-726

K LAPJA

„Szeretem a

Hogy valaki 54 éves fejjel úgy magáénak vallja a fiatalok sorsát, életüknek alakulását, s oly szeretettel beszéljen róluk, mint ahogy azt *Kántor József*, a MEDICOR esztergomi gyárának személyzeti osztályvezetője teszi, ahhoz vissza kell nyúlnunk a múltba.

Apja a felszabadulás után megalapítója volt az annavölgyi kommunista pártszervezetnek. Huszonegy éves fia a bányánál helyezkedett el, s tavasszal már ő is a mozgalomban dolgozott. Két társával pártmegbízatásként kapta a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség helyi szervezetének létrehozását. Nem kellett noszogatnia a fiatalokat, szívesen álltak melléjük. Hittek az új eszmékben.

— Hogy mit csináltunk akkor? — tűnődik el a 33 évvel ezelőtti eseményeken Kántor József. — Színjátszó csoportot alakítottunk, hogy kulturális pezsgést hozzunk a faluba. Természetesen a környező falvakat is jártuk. Így kerültünk el Sárisápra, ahová azelőtt annavölgyieknek nem volt tanácsos betenniük a lábukat. Így volt ez viszont is. Szereplésünkkel és az ottani fiatalok bevonásával sikerült elsímítanunk a két falu közötti oktalan szembenállást.

Az annavölgyiek akkor hetente többször összejöttek, 30—40-en hallga politikai tájéko általában vita, ző beszélgetés sárnaponként ő tek falujárások újra „lelket leh romlott gépek kocsmában — volt hely — e darabjaikat. közvetlenül agi munista párt mellett.

— Visszagondolva ifjúságomra, talán az tetszett legjobban, hogy annyira tudtunk lelkesedni egymás sikereiért. A munkában és a szórakozásban egészséges versenyszellem alakult ki közöttünk. Ha a mozgalomban nem volt mit csinálnunk, magunk mentünk a munka elé, kértük a megbízatásokat.

Kántor József 1963 óta dolgozik az akkori relégyárban, mint személyzetis. Itt került ismét közelebb az ifjúsághoz. Az ifjúsági törvény bevezetésekor ifjúsági felelősnek kérték fel.

— A törvény gyakorlati alkalmazása nagy feladat elé állított. Néhányan a gyári vezetők közül nem értették meg, hogy az ifjúsági törvény helyi alkalmazásáért ők és nem a KISZ-szervezet a felelős. Aztán elfogadták, hogy a fiatalok élete nem ott kezdődik, amikor reggel belépnek a gyárkapun, s nem akkor fejeződik be, amikor hazamennek. Magánéle- [illegible]

Kántor József gyakran meglátogatja a műhelyben dolgozó fiatalokat. Elmondta, különös gondot fordítanak a fiatal munkaerők befogadására. A hároméves szakmai gyakorlat után gyáron belül a fiatalok választhatnak munkaterületet. Ennek eredménye, hogy a felszabadult ipari tanulók 85 százaléka a gyárban marad.

— Szeretem a fiatalokat, mert a termelésben helytállnak, mozgalmi feladataikat végrehajtják, a társadalmi munkákból kiveszik részüket. Politikai képzésükben viszont lehetnének igényesebbek. Végezetül hozzátette: — A holnap társadalmának építői ők, akikre rábízhatjuk ezt az országot. Hogy miért jó nekem közöttük? Mert úgy érzem, lélekben ott felejtettek náluk — mondja önvallomásként Kántor József, aki a múlt esztendőben kapta meg az Ifjúságért Érdemérmet.

(mátételki)

dióban

eneszerzők
i sikerei

összeállítás egyebek között *Balassa Sándor Az ajtón kívül* című operájának rádióbemutatóját, az év elején megtartott stuttgarti magyar hét hangversenyeit, *Durkó Zsolt Turner-illusztrációk* című művének hazai bemutatóját és londoni ősbemutatóját idézi fel. A műsorban a szerzők és a bemutatókon közreműködő művészek is megszólalnak.

Az összeállítás második részét április 22-én közvetítik, ugyancsak a 3. műsor programjában.

let

viszonyul a fekete bőrű

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

1973 DEC 1
Kisalföld

Cziráki Lajos

1021

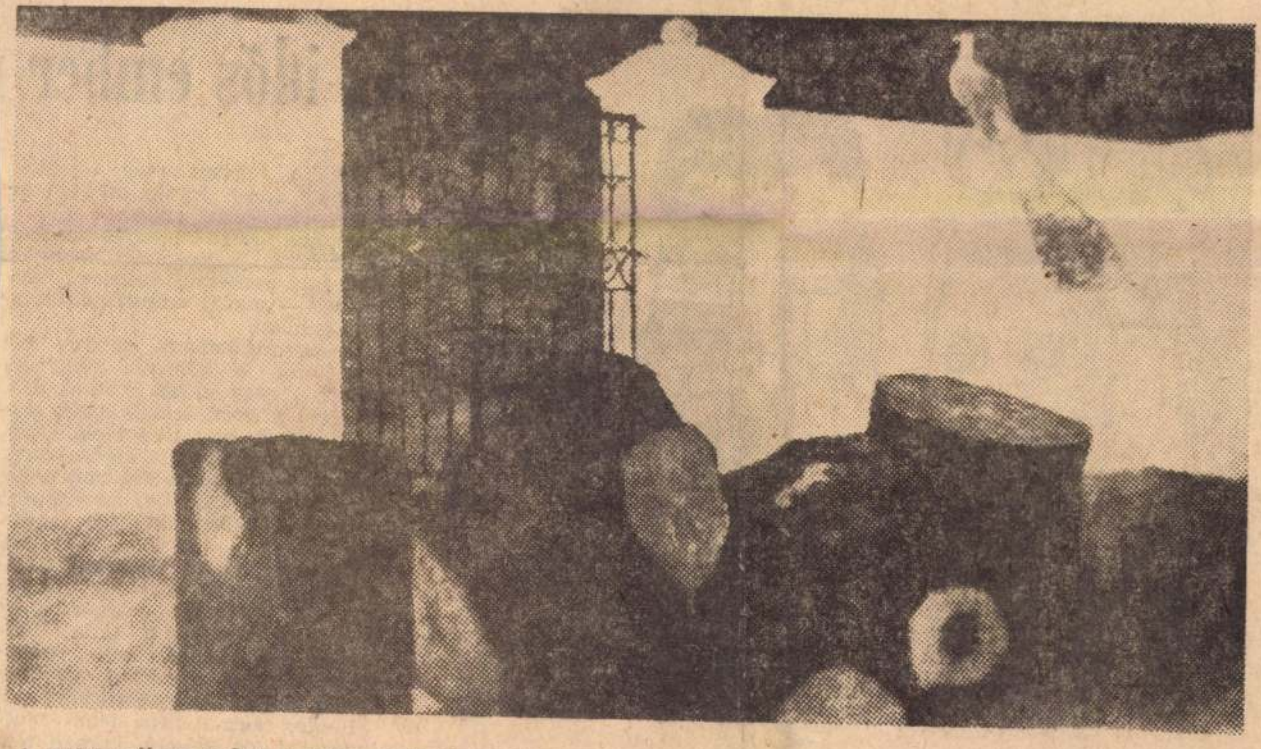

A KISALFÖLDI TÁRLATBÓL: CZIRÁKI LAJOS: SZILENCIUM

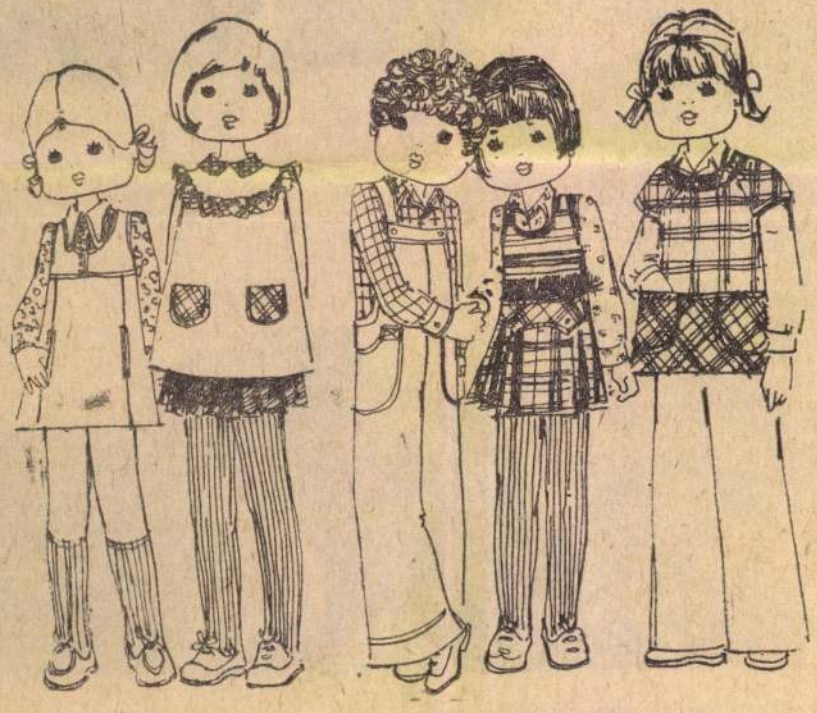

Praktikus, szép gyermekruhák

Az idős ember

Idősebb korban már többször előfordul, hogy „itt fáj, ott fáj", de helyes életmóddal (célszerű táplálkozás, sok mozgás, igényes testápolás és derűs életszemlélet) — és ha szükséges, szakorvosi kezelés igénybevétel — sokáig megőrizhetjük jó erőnlétünket.

Az orvostudomány szerint 100 éves korig is könnyen elélhet az ember, s hogy mégis kevesen érik meg ezt a kort, annak egyik legfőbb oka a helytelen táplálkozás. Az évek múlásával a szervezetnek már *kevesebb kalóriára van szüksége*. Sajnos azonban, az éltesebb emberek többsége sem tud mértéket tartani a táplálkozásban, sok súlyfelesleget szed magára. A súlyfölösleg cipelése sem könnyű dolog, de különféle betegségek is összetevői lehetnek a túltáplálkozásnak (pl. érelmeszesedés, epehólyag-gyulladás, cukorbaj, szívbántalom, magas vérnyomás stb.).

Pontos normát nem lehet meghatározni, de idősebb korban sem baj, ha a testsúly egy-két kilóval kevesebb a 100 centi feletti magasságnál.

KISALFÖLD

1967 NOV 18

Sikeres év után

ŐSZI TÁRLAT

A megye képzőművészeinek reprezentatív bemutatkozása minden évben a győri és a soproni őszi tárlat. Illendőségből kitérhetnénk e bemutatkozás jelentőségére, az alkalom ünnepélyes voltára, de talán többet segít, ha a rendezvény vitatható megoldásait jelezzük.

A győri Műcsarnokban enynyi sok kép elhelyezése szinte megoldhatatlan. Jó néhány mű hatása elvész, nincs hely kellő távolságból megtekinteni. A zsúfoltság különösen a grafikákat sújtja. Évek óta vajúdik az ötlet, legyen önálló grafikai kiállítás. A győri tárlatokon, a megyei pályázatokon mindig nívós művek bizonyították, hogy képzőművészeink figyelemmel kísérik e sokáig mostoha műfaj legjobbjainak törekvéseit. Ugy tetszik, az éves anyag megosztása immár szükséges, a mostaninál is gazdagabb lehetne a választék, ismerve a kiállítások ösztönző hatását.

Ugyancsak évről évre visszatérő vita témája: az őszi tárlat a teljesség igényével minden próbálkozásnak adjon-e helyet vagy kizárólag a színvonal döntsön néhány személy, némely felfogás mellőzésével. Idén mintha a teljesség dominálna. (Félreértés ne essék, a zsüri nem kiállításra méltatlan műveket engedett közönség elé, hanem az élvonal és a hátsó sorok között nőtt ismét a távolság.) A dilemmában nehéz egyértelműen állást foglalni. Annyi bizonyos, hogy a képek elhelyezése olykor még hangsúlyozza is a színvonalkülönbséget.

Ennyi fenntartás után szóljunk az őszi tárlat erényeiről. A kiállítás időpontja megengedi, hogy a méltató visszapillantson az év sikereire. Ezek közül kiemelkedik *Cziráki Lajos* budapesti és *Tóvári Tóth István* győri önálló kiállítása. (A Munkácsy-díjas Tóvári Tóth István alkotásaival éppen az önálló kiállítás és az őszi tárlat egybeesése miatt nem találkozhattunk a Műcsarnokban.) Cziráki Lajos egyéni látásmódjából, festői világából három olaj és nyolc grafika ad ízelítőt. Édeskevés ahhoz, hogy kategóriákkal, jelzőkkel illesszük a művészt, de elegendő ahhoz, hogy kivételes mesterségbeli tudására utaljunk, észrevegyük allegóriáit, filozófiai elmélyültségét. Zárt világ az övé, körülhatárolhatjuk, milyen témák és milyen gondolatok foglalkoztatják. „*Képtervek*" című tollrajza némi eligazítással szolgál, a tervek motívumai szerepelnek más művein is: A karcsú lovak, a szép és ijesztő növények, a fenyegető és befogadó táj, az emberséges és öldöklő ember. Mindez artisztikus köntösben, szinte hivalkodóan nemes festőiséggel.

Az alapjában véve városhoz kötődő kiállításon (még a tájképek is jellegzetesen városiak — a városi ember nosztalgiáját tükrözik, a Balaton, a Bakony inspirálta alkotóikat) örömmel fedezzük fel a falusi eredetű, a népművészethez visszanyúló motívumokat. *Lakatos József* évek óta kutatja szenvedélyesen a néprajzi elemek helyét, szerepét a modern festészetben. A dekoratív hatáson túl funkciót kap képein egy-egy régi tárgy. Hasonló megoldásokat láthatunk az élvonalba hirtelen berobbant *Dohnál Tibor* festményein. A sokféle érdeklődés, a szerteágazó kísérletezés egyelőre a részletekben eredményezett hibátlant. A mondanivaló rendkívül rokonszenves, a vállalkozás merészsége nem kevésbé. *Horváth István* színes egyéniségéből ezúttal a megfontolt, a magabiztosan szerkesztő, komponáló alkotót láthatjuk. Két akvarelljén a színek játékában, temperaképein az ökonomikus gonddal választott arányokban gyönyörködhetünk.

A felsorolás természetesen nem lehet teljes. De még ebből a hiányos bemutatásból sem hiányozhat *Barabás László* zománc-képeinek említése. Iparművészek elsősorban dekoratív célzattal alkalmazzák ezt a technikát. Barabás meglelte benne a festői kifejezés lehetőségét. A kisméretű képek nehezen vétetik észre magukat; *Karcaginé László Enikő* varázslatos szépségű alkotásaira ezúttal is felhívnánk a tárlatlátogatók figyelmét. A grafikák között örömmel fedeztük fel *Szunyogh Ferenc* és *Medgyessy Miklós* tusrajzait, *Zuber Titusz* hangulatos gvas és akvarell képeit.

Hiányoltuk az idei felszabadulási pályázat nyertes alkotásait. Pedig a nagyközönség a tárlaton mérhetné le a díjak értékét.

M. L.

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESULJETEK!

Kisalföld

AZ MSZMP GYŐR-SOPRON MEGYEI BIZOTTSÁGA ÉS A MEGY

GYŐR, 1967. NOVEMBER 18., SZOMBAT ★ XX

Jó terv – visszhang nélkül

A Győr városi Pártbizottság október 13-án a megyeszékhely kultúrális életével foglalkozott. Határozata szerint a városi tanácsnak december 15-ig el kell készítenie a következő évek kulturális művelődési tervét. Ez a terv elkészült és szűkszavúan bár, de tartalmazza azokat a célokat, amelyek a kulturális élet vezetőinek és résztvevőinek munkáját megszabja majd.

Legrokonszenvesebb vonása az, hogy mindkét lábbal a földön marad: nem szó olyan ábrándokat, amelyeknek objektív feltételei nincsenek meg, a meglévő — igaz, elég szűkös — lehetőségeket viszont maximálisan törekszik kihasználni. Mindamellett megjelöli azokat a művelődési objektumokat, amelyek alapvető feltételei a magasabb színvonalú, a város fejlődéséhez és arányaihoz méltó kulturális életnek. Így elsősorban a színház, a megyei könyvtár és egy hangversenyterem kérdése vár megoldásra. — Szinte napi feladat a népművelők nagyobb erkölcsi és anyagi megbecsülése — ez egyik kulcskérdése a színvonal további emelésének.

Nemcsak győri, hanem országos jelenség, hogy a népművelést nem mindig a *meglévő*, hanem az *elképzelt* igényekhez igazítják. A szakoknak, bármiféle tanácskozásnak, konferenciának stb. alapvető feltétele, hogy az ide érkező vendégeknek megfelelő szállást és étkezési lehetőséget tudjon adni a város. Erről a tervezet nem szól — igaz, nem is a művelődési osztály hatáskörébe tartozik —, de adandó alkalommal a rendezőknek erre is gondolniuk kell.)

A város egyik legjelentősebb eseményének igérkezik az *I. Országos Zenei Nevelési Konferencia* jövő év júniusában. Az illetékesek Budapesten is lelkesen fogadták a győri kezdeményezést, és minden támogatást megígértek hozzá. A város és a megye vezetőinek kezében íme itt a lehetőség, hogy országos, sőt nemzetközi eseménynek adjanak otthont, mégpedig olyan rendezvénynek, amelyhez Győrnek megfelelőek az adottságai, és amely eredeti győri ötlet, másutt még nem rendeztek ilyet.

A tervezet tartalmazza 1968 győri kulturális programjának néhány érdekesebb eseményét. Januárban külpolitikai akadémiát nyitnak meg, februárban a Magyar Rádió és Televízió nyilvános könnyűzenei műsort közvetít Győrből. Márciusban országos népművelési konferenciát szeretne ren-

A szakem… nem lehet csa…

A Győr vár… végrehajtó bizo…

— Szerencsére elmúlt az az idő, amikor a borbély tanította a lakatosokat a szakmára. *Kántor Endre*, Győr város Tanácsa végrehajtó bizottságának tagja kezdte így a felszólalását a tegnapi végrehajtó bizottsági ülésén, amelyen többek között tájékoztató jelentés hangzott el, illetve került megvitatásra az ipari tanulóképzés helyzetéről.

A felszólaló arra célzott, hogy egyidőben minden fontosabb volt a szakma alapos elsajátításánál.

Cziráki Lajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 AUG 13.

Kisalföld

1021

Cziráki Lajos kiállítása Budapesten

A Győr-Sopron megyei felszabadulási pályázat idei első díjasa, *Cziráki Lajos* festőművész fővárosi kiállításra kapott meghívást. A Csók István Galériában (V. Váci u. 25.) augusztus 18-án, pénteken délután fél hatkor a kiállítás ünnepélyes megnyitásán *dr. Végvári Lajos* művészettörténész mond megnyitó beszédet.

ics
dik napján

Eredmények:

A Magyar Népköztársaság 1967 évi országos vidéki úszóbajnokság bajnokai:

400 méteres női gyorsúszás: Bukolyi Edit (Eger) 5,15,5 (új bajnoki

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
17. Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

K

NAPLÓ
(VESZPRÉM)

Cziráki Lajos

1967 AUG 23

Cziráki L

Budapesten, a Csók
Lajos festőművész tá
az új kiállítási évadot.
volt diák. majd több n
tanár — 45 festményé
tatja be a rangos k

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 SZEP 3

Csiráky Lajos

KISALFÖLD

*

Meghosszabbították Cziráki Lajos kiállítását. Lapunk olvasói előtt ismeretes, hogy az idei megyei felszabadulási pályázat díjnyertese, Cziráki Lajos festőművész Budapestre kapott kiállítási meghívást. A Csók István Galéria vezetője értesítette a művészt, hogy tekintettel a nagy látogatottságra, egy héttel meghosszabbították kiállítását, tehát szeptember tizedikéig még megtekinthetik az érdeklődők.

Erdekes krónika

Régi h

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1967 SZEP

Szocialista Művészetért

Ubiráki Lajos

— A GYŐR-SOPRON megyei képzőművészeti pályázaton **Cziráki Lajos** festőművész nyerte az 5000 forintos első díjat, **Lakatos József** a grafikákra kiírt első díjat.

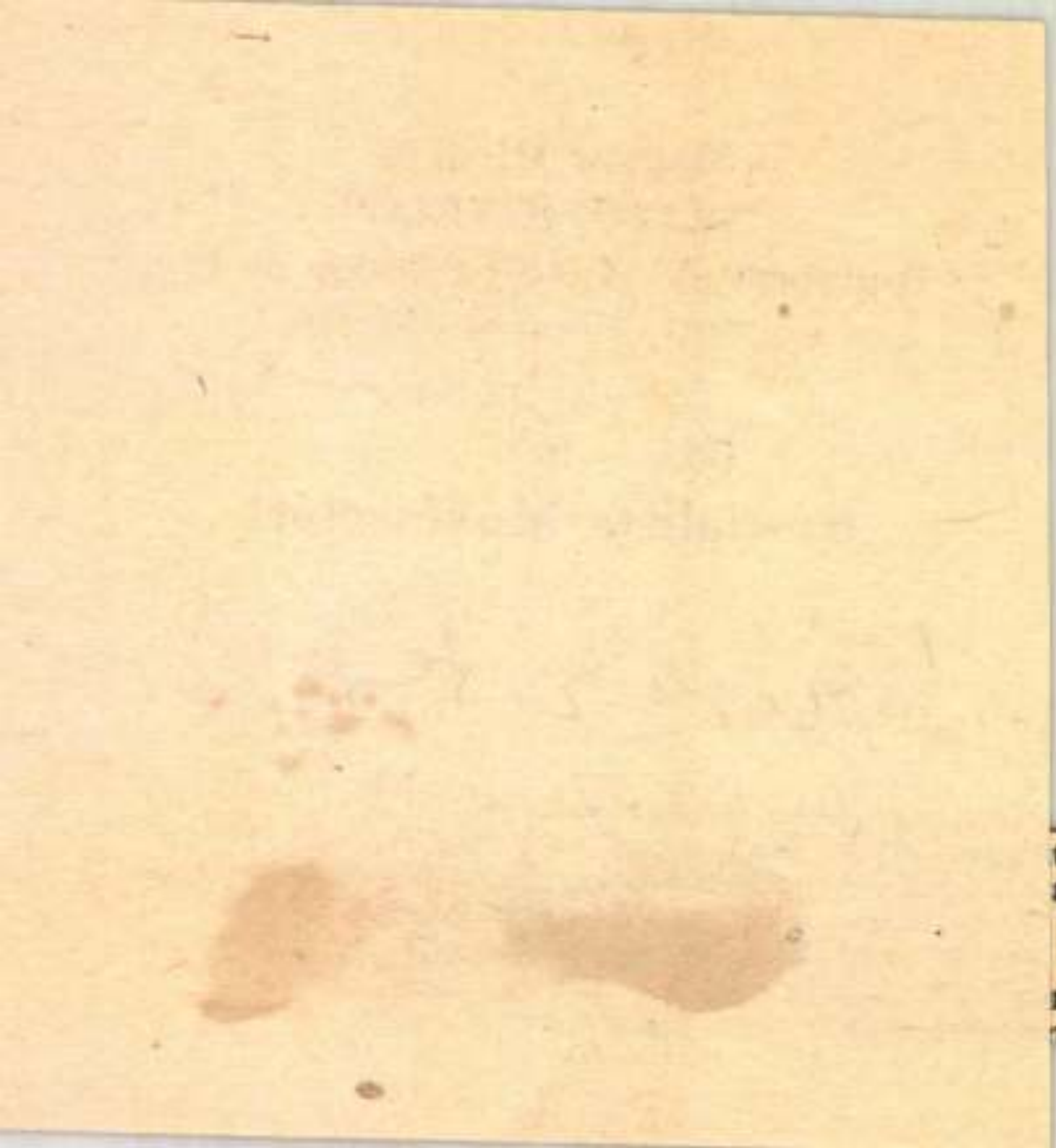

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Cziráki Lajos

ESTI HIRLAP

1907 SZEP 8.

Cziráki Lajos kiállítása

A Csók Galéria rokonszenves gesztussal Cziráki Lajos kiállítását rendezte meg az elmúlt hetekben. Örültünk ennek a bemutatkozásnak, mert egy némileg magányba szorított, tehetséges festőt mutatott be a fővárosban.

A művész számára nem mindig volt megnyugtató a vidéki város alkotó magánya. Nehéz a fővárosi művészeti élet, a Római Akadémia, Itália napfénye után egy kisváros hétköznapjaiban életformát találni. És mégis, a csüggedés, a reménytelennek tűnő, rezignált befeléfordulás termékenyen befolyásolta Cziráki Lajos látását. Komorabbá hangolta festői világát, de felfedeztette vele a természet új arcait.

A városszéli malmok, folyópartok, hazatérő nyájak látványa férfias lírával jelenik meg ezeken a képeken. Portréművészete emberszeretetének és lélekláto tehetségének bizonysága. Legújabb képei, mint például a Szajna-part, szerencsésen ötvözi a festőiséget, a színek líráját és a kompozíció természetességét.

t. j.

Valamennyi párizsi napilap ma vezető helyen és feltűnő címekkel ismerteti *Leonyid Brezsnyevnek a budapesti* nagygyűlésen tegnap elhangzott beszédét. A lapok elsősorban az SZKP főtitkárának azokat a kijelentéseit emelik ki, amelyek szerint „a kínai kulturális forradalmat inkább ellenforradalomnak kellene nevezni". Ugyancsak idézik *Kádár Jánosnak*, az MSZMP első titkárának ez alkalommal elhangzott beszédéből azt a részt, amelyben síkraszállt a kommunista pártok nagy nemzetközi értekezletének megfelelő előkészületek után

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KISALFÖLD

KIÁLLÍTÁS. Cziráki Lajos győri festőművész gyűjteményes kiállítása nyílik vasárnap délelőtt 11 órakor a győri Xántus János Múzeum Alkotmány úti képtárában. A kiállítást Zyber Titusz, a Győr-Sopron megyei Tanács művelődésügyi osztályának csoportvezetője nyitja meg.

A tömegkommunikáció tudománya Magyarországon még kialakulatlan (világszer-

1964 MÁJ 20

1021

A szakszervezet kezdeményezése

Két pedagógus képzőművész kiállítása Győrött

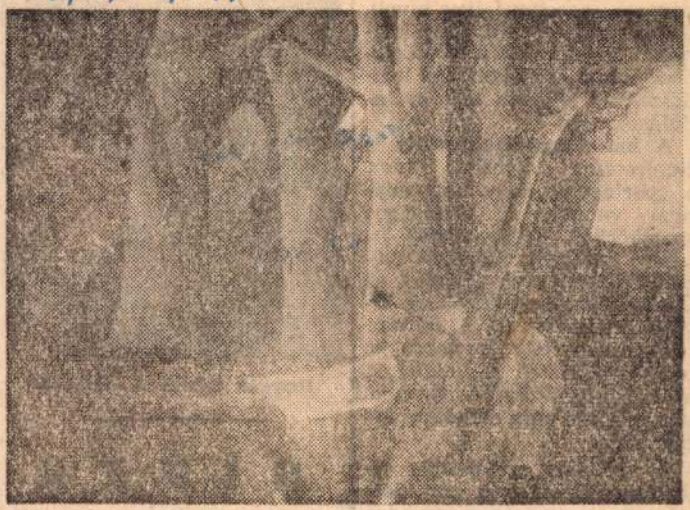

Cziráki Lajos: Sebzett cselló

A Győr-Sopron megyei Pedagógus Szakszervezet kezdeményezésére az idei évben új színnel gazdagodott a győri Pedagógus Kultúrotthon programja. Még az év elején elhatározták, hogy bemutatják a város művészeti és szellemi életének legjelentősebb képviselőit. Eddig már több ilyen bemutatóra került sor: *Kulcsár János* költőt. *Metzker Károly* hegedűművészt, *Bertalan Lajos* írót és *Szabó Miklós* karnagyot ismertették meg a közönséggel.

A Pedagógus Kultúrotthon most a győri Műcsarnokban *Cziráki Lajos* és *Barabás László* festőművészek alkotásait mutatta be.

Mindketten a Győri Felsőfokú Tanítóképző Intézet tanárai. A kiállítás érdekes ellentétet mutatott. Amíg Cziráki Lajos festészete a szürrealizmussal tart rokonságot, addig Barabás László a konstruktivizmust vallja kifejező eszköznek.

CZIRÁKI LAJOS

alkotásai nagy mesterségbeli tudásról tanúskodnak. Cziráki egyik legnagyobb ígérete volt már főiskolás korában a magyar piktúrának. Egymás után nyerte el a Szinyei Társaság-díját, a Balló Endre által alapított díjat, Budapest székesfőváros festészeti díját, majd pedig a magyarország festészeti ösztöndíjat.

Képei mind alapos rajztudással, virtuóz ecsetkezelésse készültek. A festmények jelentős része azonban valam nagy elhagyatottságot, ma gányt, társtalanságot asszociál a szemlélőben. A *Sebzett cselló*, a *Sziklás táj — szobortorzóval* sok vitát váltott ki a látogatókból. A *Téli táj tehenekkel* — egyik legszebb alkotása, van ebben valami különös rácsodálkozás a falusi emberek téli világára. Cziráki Lajos festészete akkor teljesedik ki igazán, ha művészetét áthatja majd egyfajta felszabadultabb életérzés, a közösségi ember szelleme.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

A Budapesti Pedagógus S
tavaszi eseménynaptár

Régen nem írtunk már a legnépesebb pedagógus sportkör tevékenységéről. Van pedig bőven miről szólnunk. Ugyancsak megélénkült az egyes szakosztályok munkája az elmúlt hónapokban. Némelyik szép sikerrel is büszkélkedhetik. A krónika, a hír rövidségével íme néhány adat a sportkör életéből.

A természetjárókkal kezdjük. A tájékozódási versenyzők az idei tavaszon is erősbí- népszerű sportá... versenyzőit egyesíti, több csapattal is részt vesz a most kezdődő bajnokságokon. Jó küzdőszellem jellemzi már az indulásukat is.

A háromtusa szakosztály is dicséretesen dolgozik. Ennek a sportágnak nagy hagyományai vannak a pedagógus sportkörben. Több kiváló öttusázó kezdte itt pályáját. Közülük tizennégyen jelenleg az Újpesti Dózsában küzdenek kiváló eredménnyel. A háromtusa szakosztály továbbra is odaadóan neveli a fiatalokat, akik a serdülő bajnokságokon, versenyeken szép sikereket érnek el.

A röplabda szakosztály jelentősen növekedett az idén. Négy női csapata van, ezek közül három új. A két felnőtt csapat egyike az NB I.-ben játszik, nagyon erős ellenfelekkel. Sokat vár a szakosztály az ifjúsági utánpótlástól. A férfi röplabda csapat, melynek tagjai már évek óta együtt vannak és jól összeszoktak, szilárdan tartja helyét a Budapest I. osztályban.

Az asztalitenisz szakosztály sem pihen. Tagjai a többi közt részt vettek a budapesti VIII. kerület és Kecskemét város között lefolyó, április 4. tiszteletére rendezett ünnepi tornán.

A kondicionáló tornáról befejezésül. Több, mint egy éve írtunk erről a pedagógusoknak annyira hasznos testedzési, ...elüdülési lehetőségről, melyet a budapesti kartársak ré...zére biztosít a sportkör. Akik ...endszeresen eljárnak a fog...alkozásokra, mindnyájan lel...es hívei a kondicionáló tor...ának, és mindennapi mun-

Deregán Gábor: A »művész«

HÍREK

MÁJUS 27-ÉN, szerdán délután fél 6 órakor tartja ez évi rendes közgyűlését a Pedagógusok Budapesti Kölcsönös Segítő Takarékpénztára az V., Dorottya u. 1. szám alatti kultúrteremben. A közgyűlésen minden PKST-tagot szívesen lát a vezetőség.

*

EGY SZÍNIELŐADÁS BESZÉD NÉLKÜL... Ezt a címet adhatnók annak az eseménynek, mely a debreceni Pedagógus Művelődési Otthonban lezajlott. A helyi csoport meghívására a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetségének budapesti színjátszó csoportja Dunai Ferenc Nadrág című darabját mutatta be. Az előadásnak az volt a célja, hogy a kulturális munkában segítséget és példát nyújtsanak a vidéki siketnémáknak.

Cziráki Lajos

... művészet

Két festő tárlata

pen sem szoríthatók be a realizmus hagyományos értelmezésű kategóriáiba. És mégis — még a modern irányzatok ellenzőjének is el kell ismerni — rangos festészettel találkozik megtekintésükkor.

Barabás László festészetére legjobban a konstruktív jelző illik. Most kiállított képei elsősorban a valóság rejtett szerkezetét és a szerkezet hordozta gondolatiságot, az élet összetettségét ábrázolják. Fejlődése során — sok kísérletezés után — túllépett a lefestő művészeten. Nem a színek varázsa, a hangulatok ellágyult pillanatai foglalkoztatják, hanem a gondolat. Mindegyik alkotásában annak a kifejezésére törekszik, hogy a világ egészét ábrázolja, vagy annak rejtett értelmére villantsa rá a szemlélő szemét. Ez az összetettség párosulva a jó festői készséggel jelenik meg a Kompozíció című alkotásán. De ez az uralkodó motívum szinte mindegyik képén, akár a Káptalandomb, akár a Fények címűre gondolunk. Pannonhalmi tája hideg kékségével, jól komponáltságával nemcsak egy adott időpillanatát ragadja meg, hanem a természet láthatatlan és örök törvényeire is figyelmeztet. Műterem című képének legnagyobb értéke a képből áradó gondolatiság: egy körvonalazott világszemlélet, határozott célratörés, életforma, értelem; egyszóval: minden.

Ez a festői magatartás úgy szemléli a körülötte zajló, kavargó életet, hogy a hétköznapok alakulását meghatározó gondolat lényegét ragadja meg, de sohasem feledkezik meg a művészi kifejezés, a modern művészet másik alapvető összetevőjéről sem: a gondolat domináló volta mellett az élet érzelmi aspektusairól.

Egy példa: a kiállítás látogatói, sőt ismertetői is szemére vetették a képek tárgyias voltát, az ember nélküli valóság ábrázolását. A tárlat egyik alkotása, a Záróra ennek a legjobb cáfolata. A kiürült termet ábrázoló festmény a tárgyak eleven világát, az ott felejtett emberi tárgyak ember után sóvárgó nosztalgiáját bizonyítják. Így telik meg élettel a kép, nyer igazolást a festői célkitűzés, a szándék valósággá válik képein.

Cziráki Lajos világa egészen más világ. Ha festészetét megjelölő jelzőt keresnénk, akkor a szürrealistát találnánk a legmegfelelőbbnek. Bár egyértelműen nem minősíthető szürrealizmusnak festészete. Látszólag sokkal közelebb áll a valósághoz minden képi megformálásában, mint Barabás. Ám éppen ez a látszat igazolja az írás elején hangoztatott Garaudy-tétel átgondoltságát. Hiszen Cziráki festőisége, képi mozgalmassága, valóságos és álombeli tájai egy meghatározott jelkép-rendszer korlátai között mozognak, sejthető és sok mindenről árulkodó gondolat hordozói.

Akár ismert Sebzett csellójára, akár Önarcképkompozíciójára vagy Emberek című képére gondolunk, elsősorban világának zártságát, néha nyomasztó magányát, belső vívódásait kell megsejtenünk a festmények mögött. De ezt igazolják egyéb képei is. Emberábrázolásai sokkal távolabb állnak az embertől, mint Barabás tájat és tárgyat bemutató képei. Ez az önkörében mozgó művészet — még legnemesebb szándékai ellenére is — idegen gondolatokat sugall, a világ problémáira teljesen elvont, egyedi értelmezésű választ ad, vagy pesszimista sugalmazású hangulatokat áraszt. (Ez akkor sem menti a művészt, ha a pesszimizmust — mint életérzést — jogosnak hiszi. Az életnek igenis lehetnek ilyen szakaszai, de az állandósulása többet jelent a puszta hangulatnál!)

Természetesen olyan képekkel is találkozunk, amelyek láttán mintha oldódóban lenne ez a zártság, ez az elvontság. Ezek az alkotások a mester Szőnyi szellemi és művészi örökségét folytatják egyéni eszközökkel. Ezek közül a Táj festőkkel, a Szántás emelkedik ki, és mindenek felett a Hazafelé.

A bemutatott anyag, a két művész más és más emberi attitűdöt képviselő szellemisége, festői formavilága azt igazolja, hogy az eddigi problémamentes és lefestő művészeten kívül van az igazi festészet. Hiszen a kiállítás rangjához nem férhet kétség.

És a tárlat képei körül kavargó viták — ha szűk körben zajlanak és hangzanak is még — már bizonyítják az előrelépést a gondolatokat követelő művészet felé.

z. szabó

CZIRÁKI LAJOS: HAZAFELÉ

Kiállítás 1969 május 10

Kép szöveg nélkül

Szür—Szabó József rajza

A büszke juhász

A HARMINCAS évek elején történt Hortobágyon. Élt ott egy juhász, aki rátartiságáról, büszkeségéről, no meg arról volt híres, hogy művészi faragványokat készített. Történt egyszer, hogy egy hortobágyi nagybirtokos, a „gróf úr" karácsonyi csomagokat küldött néhány tanyasi gyereknek. Volt ezekben a csomagokban molyrágta kabát, kopott sapka, lyukas cipő és még lyukasabb harisnya. Holmik, amiket a gróf úr kisgyerekei játékban elnyűttek, elkoptattak, és amelyeket a lomkamrából szedtek elő.

A mi büszke juhászunk kisfiának is küldtek egy formájából kivetkőzött sapkát, meg egy lyukas harisnyát. Karácsony előtti napon érkezett, még nyitva volt a közeli községben a posta, meg az akkori Hangya bolt. A juhász vett egy szép új sapkát és egy pár harisnyát, a kacatok közé csomagolta, és megcímezve a grófnak, feladta a postán. Kísérőlevelet is írt, amelyben sajnálkozásának adott kifejezést, hogy szegény kisgrófot ilyen vacak holmikban kénytelenek járatni, ezért karácsonyi ajándékul ő küld a kis méltóságosnak új holmikat.

Igy töltötte ki bosszúságát a nagy adakozón, de szeretett volna még több borsot törni a gróf orra alá. Erre akkor lett alkalma, amikor megtudta, hogy a hortobágyi csárdában nagy mulatságot tartanak karácsony másnapján, amelyen a gróf több vendége, köztük egy német gróf is jelen lesz.

A juhásznak jó gondolata támadt. Szerzett [illegible] got és a juhász fülébe húzták a megrendelt nótát.

Az arisztokrata vendégeket néhány pillanatig megbénította az „inzultus", és amikor magukhoz tértek a csodálkozástól, egyikük felállt és odament a juhász asztalához. Az a jószabású kölcsön-civilruhában tisztviselőfélének nézett ki, ezért a monoklis fiatalember udvarias gőggel szólalt meg:

— Báró Fehérpataky Guidó vagyok. Társaságom nevében elégtételt kérek.

A juhász felállt, kihúzta magát és bemutatkozott:

— Gróf Keserű János!

A báró meglepetten bámult rá, azután kezét nyújtotta és udvariasan mondta:

— Szervusz, kérlekalássan! Légy oly jó, fáradj asztalunkhoz, mulass velünk.

— Szívesen, kérlekalássan.

Átment hozzájuk, ittak és egy idő múlva a gróf, aki a kopott gyermekholmikat küldte, megkérdezte:

— Neked is itt van a birtokod valahol a Hortobágyon? Tudod, én tíz évig éltem külföldön, nemrégen jöttem átvenni az örökségemet.

A juhász bólintott:

— **IGEN,** kétezernégyszáztizennyolc juhom van a szomszédságban.

A gróf elámult:

— Jól hallottam, kétezernégyszáztizennyolcat mondtál, drága pajtikám? Milyen érdekes! Nekem is pont ennyi juhom van.

— Tudom pajtikám! Én őrzöm!

Palásti László

Vannak

A napokban elkapott a fogfájás. Nekem az inkvizíció jut eszembe, valahányszor megfájdul a fogam.

Gyarló ember vagyok, és mindig kivárom, amíg elkezd hasogatni. Valahogy úgy szokott történni, hogy már jó fél éve tudom, hogy lyukas, de bízom a csodában, talán valami masszív étel automatikusan eltömi, vagy talán étkezés közben sikerül észrevétlenül megennem a rossz fogam. Ez így megy fél évig. Később már nagyon érzékeny hidegre, melegre, majd egyáltalán arra, hogy még mindig van. Egyszer csak minden átmenet nélkül itt a gyötrő hasogatás. Úgy érzem, hogy tűzes vassal égetik belül az állkapcsom, és egyáltalán nem tudom megérteni, mivel szolgáltam rá erre az emberfeletti szenvedésre.

Ekkor következik a második stádium. Egy Demalgon, és pár óráig boldog ember vagyok ismét, majd két Demalgon, egy Antineuralgica, ismét boldogság egy óráig. Ezt követi három Demalgon, három Barbamid és két Dolor. Lassanként hatástalan rám minden fájdalomcsillapító, és enyhe mérgezésem van. Választanom kell: vagy a fogorvos, vagy a kínhalál! Mivel szeretek élni, elvonszolom összetört testem a fogorvoshoz.

A múltkor meglepődtem, amikor hasonló előjáték után felkerestem fogorvosom. Több mint tíz éve kezeli a kínzásnak már nem egyszer

A becsületes tolvaj

A portugáliai Pazare városkában ezelőtt három évvel egy Rainba nevű kereskedőnek ellopták a pénztárcáját. Nemrégiben a posta kézbesítette a pénztárcát: benne voltak az iratok és a pénz. De a pénz más címletekből állt. A mellékelt néhány sor szerint igénybevevőjének sürgősen pénzre volt szüksége és ezért folyamodott ehhez a „kényszerkölcsönhöz". Most köszönettel visszaküldi a „kölcsönvett" pénztárcát.

1021

1964. március 26., szombat

MŰTEREMBEN

Falnak fordítva fogadnak a képek, s az első percekben semmit sem árulnak el alkotójukról. Aztán a művész visszafordítja a képeket, s egy különös világ varázsa ragadja meg a szemlélőt. Harminc alkotás bontakozik ki sorra előttünk. Fuvolázó lány, erdőrészlet piktorokkal, Téli táj tehenekkel. Ez utóbbi Cziráki Lajos festőművész egyik legszebb, legértékesebb alkotása. Van ebben a képben valami különös rácsodálkozás a falusi ember téli világára. Egy másik alkotásán a lágerek szédítő kavalkádjában felvillanó fakó emberi fejeket látjuk. Ismét változik a kép: Sziklás táj — szobortorzóval. A kép értelmezését illetően bizonyára megoszlanak majd a vélemények. Lesz, akiben antik görög tragédiákat asszociál, s lesznek, akik az elbukott ember szimbólumát látják a szobortorzóban.

Nagy emberi és művészi alázatról, vívódásról tanuskodnak az alkotások. Cziráki Lajos túlvan a negyvenen, megszenvedett művészetéből sokat megmutatnak a képei a jövő hónapban megnyíló, Barabás Lászlóval közös kiállításán. Cziráki Lajos bemutatkozott már 1959-ben önálló kiállításon a művészetet kedvelő győri közönségnek. Azóta is rendszeresen szerepel alkotásaival a győri műcsarnokban rendezett tárlatokon.

Abban az esztendőben került a Budapesti Képzőművészeti Főiskolára hallgatónak, amikor Szőnyi István tanárnak. Sok kiállításon szerepelt együtt mesterével, Szőnyi Istvánnal. Sok elismerést, babért teremtek számára a főiskolai évek. Harmadéves korában már elnyerte a Szinyei Társaság díját. Negyedéves korában megkapta a főiskolán a Balló Endre festőművész által alapított díjat, majd pedig Budapest székesfőváros festészeti díját. Ötödéves korában pedig megkapta a magyarországi festészeti ösztöndíjat, s így került ki egy esztendőre Rómába. Még haza sem érkezett Itáliából, máris megkapta az értesítést, hogy a következő évre is megkapta az ösztöndíjat. A második világháború azonban derékba törte ezt a szépen fejlődő pályát. Behívták katonának. A fasizmus ekkor már kérészéletét élte, s utolsókat rúgta. Azonban még így is borzalmat, kataklizmát jelentett a művész életében is. Talán sohasem volt olyan nagy szakadék a legénység és a tisztikar között, mint ekkor. Titkon már a térképeket nézegették, s azt figyelték, merre járnak a szovjet csapatok, mikorra várhatják, hogy vége legyen a háborúnak. Németországban fogságba esett, majd pedig Franciaországba vitték amerikai lágerba. Itt került baráti kapcsolatba Ottó Dikszszel, az „elfajult" német festővel, aki nem hódolt be a hitleri uralomnak, s a festészetben is új utakat keresett.

1946-ban került haza. A háború utolsó éveiben megszerezte a tanítóképzői tanári diplomát, s ennek most nagy hasznát vette. Pápán tanított, jelenleg pedig a Győri Felsőfokú Tanítóképző Intézetben. Elszakadt a fővárosi művészeti élettől, a képzőművészeti áramlatoktól. Úgy érzi, hogy ez az önként vállalt elzárkózás arra volt jó, hogy érlelje és megtalálja egyéni hangját.

Reggel öttől este kilencig dolgozik. Érzi, hogy rettenetesen múlik az idő, s minden percet jól meg kell fogni, hogy hű maradhasson önmagához, terveihez.

A festészetről azt vallja: ha egyáltalán funkciója van az ember életében, akkor tisztultabb világot kell közvetítsenie az embereknek. Ahhoz persze, hogy á művész ezt közvetíthesse, az szükséges, hogy előbb önmagában teremtse meg. A festés mellett aktívan foglalkozik szobrászattal is, s olykor az irodalommal is kacérkodik. Ezeket azonban csak az íróasztala őrzi. Készül most egy tanítóképzői tankönyv, emelynek jelentős részét Cziráki Lajos írja. Úgy érzi, hogy a képzőművészet, a zene, az irodalom valahol összefügg. A világirodalomból Tolsztoj és Proust műveit szereti leginkább.

A zsüri, valamennyi képét elfogadta a kiállításra, s invitálják a művészt egy budapesti kiállításra is.

A képeket ismét befelé fordítja a művész, vége a látogatásnak.

Hamar Imre

KISALFÖLD
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

VILÁG

Kisal

GYŐR, 1964. MÁRCIUS 26., CSÜTÖRTÖK | AZ MSZMP ÉS A ME

Görögország és Tör között tart a fesz Ciprus mia

A ciprusi és a görög kormány képviselői a szerdára virradó éjszaka hivatalosan bejelentették, hogy elfogadják Tuomioja finn diplomatát az ENSZ ciprusi közvetítőjének. Anglia és Törökország sem emelt kifogást Tuomioja személye ellen.

Ismét Cipruson van Gyani indiai tábornok, a ciprusi ENSZ erők parancsnoka,

aki kedden érkezett Nicosiába, miután Indiában tett rövid magánlátogatást és Genfben tárgyalásokat folytatott U Thant ENSZ-főtitkárral. A tábornok kijelentette, hogy az ENSZ-haderő szervezése a hét végére olyan szakaszba érkezik, amikor e haderő „már képes lesz önálló akciókat végrehajtani".

Frank Aiken Irország külügyminisztere közölte U Thant főtitkárral, hogy **az ország április elején hatszáz főnyi katonaságot küld Ciprusra.**

Az AFP bécsi jelentése szerint megtörténtek az előkészületek a Ciprusra küldendő osztrák egészségügyi egység elindítására.

Görögország és Törökország között

változatlanul tart a feszültség Ciprus miatt.

Az AP jelentése szerint az elmúlt hetek sorozatos török hadgyakorlatai közül kedden kezdődött meg a legnagyobb. Iskenderun kikötőjéből csapatokkal megrakott hajók futottak ki. Ugyanakkor

Iskenderun közelében 15 000 főnyi katonaság részvételével partraszállási gyakorlatokat kezdenek.

Felszólalások a genfi világkereskedelmi értekezleten

Az ENSZ kereskedelmi és fejlesztési értekezletének szerdai ülésén folytatódott az általános vita.

George Ball, amerikai külügyminiszterhelyettes felszólalásában hangoztatta a kereskedelem liberalizmusának és a vámok csökkentésének szükségességét és igyekezett érdeklődést kelteni a GATT közelgő ülésszaka és a „Kennedy-forduló" iránt.

George B. Wood, a Világbank elnökének felszólalása után Manubhai Shah indiai külkereskedelmi miniszter felszólalásában hangsúlyozta, hogy mielőbb el kell tünnie annak a nagy különbségnek, amely az életszínvonal tekintetében a világ népeit elválasztja.

Shah indiai külkereskedelmi miniszter hangoztatta, hogy a nyersanyag-probléma rendezése önmagában nem elég, hanem lehetővé kell tenni, hogy az elmaradott országok iparcikkei és félkésztermékei előnyös feltételekkel eljuthassanak a fejlett országok piacára. Az export összetételének változatosabbá tétele nélkül nem képzelhető el az elmaradott országok ipari és gazdasági fejlődése — mondotta.

Ünnepségek

felszabadulásun

Bulgáriában az április 4. alkalmából rendezendő ünnepségek már elkezdődtek: néhány napja Kolarovgrádban, majd Kazanlikban tartottak ünnepi gyűlést. Szófiában baráti összejövetelen találkoztak az egykori „első bolgár hadsereg" veteránjai, akik a Dráva mentén a szovjet csapatokkal együtt har-

Jégtorlódás

Megkezdődött az apadás a

A Hernádon még mindig sok munkát ad a folyó jege. A tokaji kőbánya brigádjai már három napja robbantják a jégpáncélt. A vizsolyi hídnál kedden estére sike-

Műteremlátogatás

A művészet mértéke az igazság

A győri Tanítóképző Intézet rajzszertárában a festőállványon fiatal lány befejezetlen portréja állt, az asztalon vázlatok, grafikák, a szekrény tetején szobrok. *Cziráky Lajos* alkotásai. Az idei megyei felszabadulási pályázat szobrászati első díját Cziráky Lajosnak ítélték. A döntés a meglepetés erejével hatott, hiszen kiállításokon rendre festményekkel és grafikákkal szerepelt a művész.

— Mi az oka a műfajváltásnak?

— *Főiskolás koromban két évig szobrászkodtam, biztattak, de... Szóval harmadéves koromban Szinnyei-díjjal jutalmaztak, kétszer részesültem római ösztöndíjban, mindezt festményeimért adták, a festészet eredményeket ígért, s ezekről nem akartam lemondani. Később hiányoztak a szobrászathoz szükséges feltételek — közismert, milyen nagy vesződséggel, mennyi anyagi áldozattal jár egy-egy portré elkészítése is. Most elegendő erőt éreztem magamban, formáztam néhány portrét, reliefet.*

— Eddigi műveit milyen elvek alapján, milyen szándékkal alkotta?

— *Ha a kérdés a stílusra vonatkozik, akkor kitérő választ kell adnom. A stílus szerintem másodlagos, maga a festő vagy író nem is illetékes meghatározására, hiszen utólag, a kész mű láttán ismerhetjük fel a stílus jegyeit. Nem hiszem, hogy az alkotó hasznára válna, ha valamely stílus szellemében kezd munkájának. Persze annyit én is tudok, hogy például impresszionista módon, vagy Munkácsyhoz hasonlóan nem festek, a valósággal való kapcsolatom őszinte ábrázolásának mást kell eredményeznie. Mi ez a más?*

— *Elég régen tanulmányozom a művészetek történetét, láttam, tapasztaltam egyetmást — odáig már eljutottam, hogy a művészetek néhány alapvető kérdését tisztán látom. Szerintem a művészet, ha művészet: csak becsületes lehet. A becsületesség feltételezi azt, hogy a művész az igazságot kívánja megmutatni, és hogy önmagát kívánja adni. A művésznek ezt a magatartását tartom én a realizmus ismérvének. Azaz, a realizmus nem stílus, hanem magatartás, amely különböző stílusokban nyilvánulhat meg. Hol van a határa? Ha a művész tudatosan a valóság ellenére alkot, ha menekül a valóság tényei elől, akkor nem realista. A művészetek fejlődését éppen abban látom, hogy realizmusra törekedtek minden kor nagy alkotói. (A művészet másfajta fejlődésében nem hiszek.) Mi lehet a csúcs? Például Derkovits festészete, vagy József Attila költészete. Bennük az ábrázolt mindjárt szimbólum is, nem terjengős, a lényeget, a legáltalánosabbat mondja az egyedi.*

— A művészetnek ezt a realizmusra való törekvését saját pályájára vonatkoztatva milyen állomások jelzik?

— *Az ifjúkori magabiztosság mellé idejekorán jelentkezett a bizonytalanság érzete is. Nevezetesen az a kérdés kezdett foglalkoztatni, hogy festményeim vajon az enyéimek-e, a valóság és az én kapcsolatom tükörképei-e, vagy tőlem idegenek, a megtanult mesterség, a példaképek hatása látszik rajtuk. Mindent elölről kezdeni konvenciók nélkül — így tartottam helyesnek. Rajzoltam fákat, széket, embert — pontosabban azt, ami a tárgyakból, a személyekből számomra fontos volt. Hol marad a művészi absztrakció? Ha a kép valóban a valóság — én viszonyát ábrázolja, ha azt fejezi ki szenvedélyes őszinteséggel, akkor óhatatlanul elvonatkoztat a lényegtelentől, a mellékestől. Szerintem a rajz mindennek alapja, ezért kezdtem a rajzzal, feledve a lendületes vonalakat, az ilyenolyan technikázást.*

— *Mindez nem megy anélkül, hogy az ember ne tisztázná önmaga előtt szándékait. Megismerni magamat, a világról alkotott véleményemet, és ezt következetesen, szenvedélyesen feltárni, megmutatni... Vallom az alkotói magány szükségességét. A kudarcok megerősítik és erősítik az embert.*

— A megyei őszi tárlatra tudomásom szerint minden képét elfogadták, tehát a szakmai elismerés ezúttal nem maradt el.

— *Igen. Biztattak önálló pesti kiállítással is. Tulajdonképpen elegendő anyagom van már hozzá. De az igazsághoz tartozik, hogy minden művész — a zsüritag is — a maga ideálját keresi az idegen alkotásban. A mostani tetszésnyilvánítást követheti a nemtetszés. A kettő között nehéz megtalálni, mi az értékes, mi az értéktelen. Nem is az én dolgom. Őszintén, meggyőződéssel, ha úgy tetszik, belső kényszer hatására dolgozom — mert azért ilyen is van, bár pironkodva emlegetjük —, nem téríthet el szándékomtól se a siker, se a kudarc. Hogy utam milyen eredménnyel zárul meddig visz el?*

... A válasz nélkül hagyott kérdés utáni csendet csak az eső hangja zavarta. Képek, szobrok, grafikák világa a rajzszertár — leendő művek csendes szemlélőié.

(Maros)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD

RON

ciója • Jövő év végére enc Művelődési Házzal?

kapja a hőt a művelődési házból.

És a határidők...

— *Amikor az építőiparról van szó, egyesek legyintenek: úgysem tartják be a határidőket. Mi a véleménye erről Németh elvtársak?*

— Sajnos, a közvélemény egy része minden késésért bennünket okol, sokszor rajtunk kívül álló akadályok miatt is. Ezzel magyarázható, hogy helytelen szemlélet alakult ki. A szerződéses határidőket nem lépjük túl, ha csak tőlünk függ. De ha többször módosítják a tervet, vagy terven felül túlépítést kell végeznünk, s végül ha az építőanyag folyamatos szállítása döcög, akkor előfordulhat késés, de az nem a mi hibánkból ered. Egyébként a vállalat elsőrendű érdeke a határidők betartása, mert az újabb pénzügyi rendelkezések szerint a határidőig kamatmentes hitellel dolgozik a vállalat. Ha késünk, a hitelt úgynevezett „büntetőkamattal" sújtják. Ennyit el kellett mondanom az igazság kedvéért.

A beszélgetést és a helyszini szemlét befejeztük. Szólhattam volna a következő időszak nagyobb építkezéseiről, így pél-

Tizennarman hab

Sok a panasz a Peresztegi G

Tavaly négy, az idén 13 termelőszövetkezet igényelte a Peresztegi Gépjavító Állomástól a teljes műszaki kiszolgálást. Azt is ideírhatnám, hogy jövőre a 13-ból hány szövetkezet hallani sem akar a gépjavító állomással való szerződéses viszonyról. Annyi roszszat a megyében még egyetlen gépjavító állomásról sem lehetett hallani, mint a peresztegiről. Az említett 13 közül három termelőszövetkezetbe látogattunk el — a fertőrákosi, a nagycenki és a peresztegi közös gazdaságba —, hogy megtudjuk ennek okát.

Fertőrákos

Tavaly októberben vitte be a tsz a bálázógépet az állomásra, a gép az idén egyetlen bálát készített. Olyan vetőgéppel vetettek, amiről hiányzott a magvezető cső, a föld tetejére hullatta a magot, és utána tárcsázták a földbe. Szeptember 19-én kezdték meg a silózást a szövetkezetben, és két hónapig tartott, amíg levágták a 60—70 hold silónak valót. Az első öt napon annyira rossz volt a gép, hogy 10 órás műszakkal összesen 37 pótkocsi takarmányt vágtak le. Október 7-én a tsz még mindig a silókombájn hajtótengelyének kijavítását követelte.

Október 17-én jegyzőkönyv készült a tsz gépállományának állapotáról, mivel egyetlen jó erőgépe sem volt a gazdaságnak. A D4—K-án nincsenek égők, szürkület után nem lehet vele szántani, a gumitömítés rossz, az olajat erősen folyatja. A DT porlasztójából elfolyik az üzemanyag. Az U—28-asnak nyolc napja rossz a hűtője. Egy elhasznált hűtőt hoztak cserére a javító állomásról, de húszperces üzemelés után felforrt a víz. A T—28-as szintén hűtőhiány miatt egy hete nem üzemel. Az RS—09-esnél fél éve nincs a dinamóban szénkefe, az olajat folyatja, tartalékszíj, kaszahajtó ékszíj nincs.

Július 19-én a járási tanács gépesítési előadója, *Decsi János* készített feljegyzést a tsz-ben, mivel július 5-én két gép romlott el, s a tsz akkor még mindig várt a javítására. Mikor a járási tanács gépesítési előadója közbelépett, az állomás a tsz autójával még aznap a kihelyezett szerelőhöz juttatta az alkatrészt. A termelőszövetkezet 30 forintot fizet normálholdanként az állomásnak, a szerződés megkötésekor 114 000 forint értékű alkatrészt adott át. És ha alkatrész kell a gépekhez, a tsz megbízottja utazik Győrbe, sőt a megyén kívül is.

Nagycenk

Vas megyében is jártak alkatrészért, ha azt akarták hogy dolgozzék a gép. Sz—100-as már két hónapja a tsz

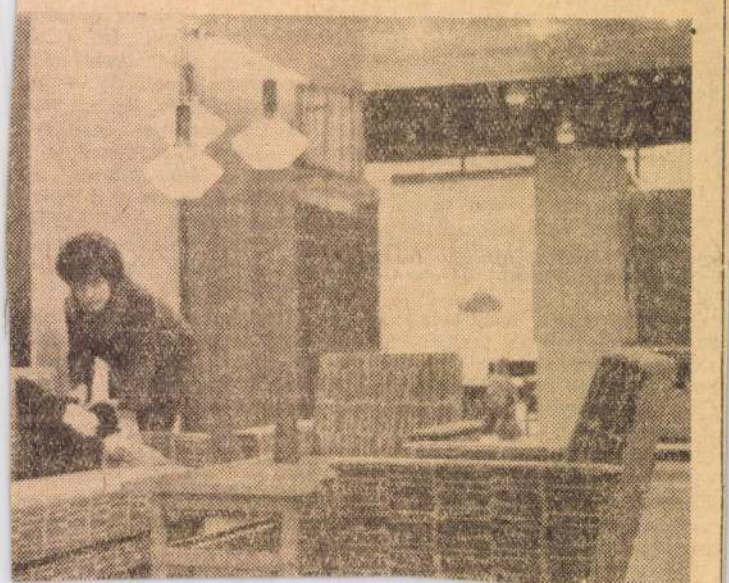

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRMondó BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Cziráki Lajos festőművész

KISALFÖLD

Győr

1972 JAN 9-

MŰVÉSZETI SZABADEGYETEM. Cziráki Lajos festőművész munkásságát ismerteti Keller László hétfőn délután 6 órakor a győri Technika Házában.

PÁRTHÍR

10/1

MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

RÁBA

Cziráki Lajos
1971 OKT 15
1021

Győri sarok

Látogatás Cziráki Lajosnál

Nemrégiben kiállításának műcsarnokbeli megnyitóján szinte szegyenkezve áltdogált a megnyitó beszéd alatt. Olyan volt felszeg mosolya, mintha legszívesebben elbújna a sok ember elől. Mert a kiállításnak nagy sikere volt. Akkora tömeg gyűlt össze már a megnyitóra, hogy alig lehetett bejutni az ajtón.

Nehezen oldódik később is, amikor parányi, műteremnek kinevezett szobájában beszélgetünk.

— Cziráki lehet szeretni, s lehet késhegyre menve vitatkozni felette. De elmenni képei mellett, anélkül, hogy valamilyen hatást ne gyakorolna a nézőre, lehetetlen — mondta egyszer valaki.

Amilyen csendes magába forduló az életben természete, olyan indulatokkal telt, melyen emberi és megindítóan telt gondolatvilágú minden vászna. Végre egy festő, aki ismét felfedezte a színek varázslatát. Vörösei lángolnak, kékei tündöklenek, sárgái, zöldjei szinte világítanak a képeken. De nincs egyetlen rossz „akkord", egyetlen félresiklott ecsetvonás vallomásain.

— Hiszek a magány termékenységében — mondja. — A festő magánya mindig társas lét. Nem csak születő művének jelképeivel él együtt, hanem magában hordozza a múlt minden súlyos és megtisztító emlékét és a jövő vágyait is.

Lenyűgöző a rajztudása. A tárgyak szinte kiállnak a képből, vagy messze benn a térben öltik fel a természetesnél sokkal plasztikusabb formáikat.

— Rajzolni sokan tudnak. A rajztudás csak kellék — mondja azonnal. — Élni, s visszaélni is lehet vele. Szüntelenül ellenőrzöm magam. Képszerkesztésem feltétlenül racionális. De hiába tenném ezt évtizedeken át, ha nem törekednék közben önmagam megismerésére. Önismeret nélkül hogyan lehetne véleményem a világról?

— Példaképem Cezanne. Az ő művészi alázata, elhivatottságának érzése adott erőt akkor, mikor munkámat kilátástalannak, eredménytelennek ítéltem. Az ő művészi gondosságát, pontosságát szeretném követni, saját festői világommal. Tiszteletem is akartam leróni a mostani kiállításon látható Homage á Paul Cezanne című képpel. Tudja, hogy Cezannne-t mosodai szekéren vitték be a mezőről ahol festett? Haláláig dolgozott.

Haja már őszül, ritkul is. 1944-ben végezte el a képzőművészeti főiskolát. Sok munka, kitartás megpróbáltatás áll mögötte, s vigyáz már rá az emlékek erejével. Mert nincs az a küzdelem önmagunk megvalósításának útján, mely felesleges lenne. Csak az eredmény olykor késik, vagy meg sem éri, aki érte törekszik. De a mű a legfontosabb, s a mű marad.

Sokan azt mondják, képei kissé szomorúak. Elgondolkodtatják a nézőket, de nem lehet elkerülni valami furcsa szorongást.

— Nem hiszem — mondja, hogy pesszimista lennék. Inkább agitatív. Képeimet gyakran nem értik. Talán azért, mert sokan irodalmi alapokról próbálják megközelíteni. Holott a képzőművészetnek sajátos képi jelrendszere van. Képet nézni egészen más szemmel kell, mint verset olvasni.

Az utóbbi években ötször nyert a Győr-Sopron megyei felszabadulási pályázaton első, illetve nagydíjakat. 1967-ben Budapesten a Csók Galériában volt kiállítása. Azóta a megyében háromszor. 1969-ben nívódíjat kapott, rendszeresen szerepel budapesti és vidéki kollektív tárlatokon.

Ez az értékes és egyéni hangú festészet lassan eléri, hogy rangjához méltóan becsüljék.

— Szőnyi volt a mesterem. Tőle tanultam, az ő stílusjegyeit hordták képeim az első években. Legfontosabb törekvésem lett, hogy levetkőzzem tanítóm hatását. Az volt talán a legnehezebb — de sikerült.

Tanulóéveim alatt a legszegényebbek közé tartoztam. Ott ivódott belém az, amit félszegségnek neveznek.

Mikuláskor divat volt a főiskolán, hogy üzeneteket küldjük egymásnak. En ezt kaptam: „Cziráki Lajosnak a nyomorgók vezérének: Világ proletárjai egyesüljetek." 1938-at írtunk akkor.

— Mit szeretne egyetlen kívánságként?

— Elegendő időt. Az a véleményem, hogy ha egy festő szándékában ragaszkodik művészi eszményeihez, évente tíz képnél többet nem tud elkészíteni.

Kádár Péter

SAJTÓFIGYELŐ

A gy
a fiatalok jövője is

A KISZ-küldöttértekezlet elé

Vállalatunk ifjúsági szervezete holnap délelőtt tartja vezetőségválasztó küldöttgyűlését, amely újabb két évre megválasztja a gyár legfelsőbb KISZ-vezetőségét. A régi vezetőség megtartja beszámolóját az eddig végzett munkáról, s lemond tisztségéről.

A vagongyári KISZ-nek jelenleg 2000 tagja van. Ez nem túl sok, de nem is kevés. A KISZ-nek ugyanis az az álláspontja, hogy inkább legyenek kevesebben, de aktívak. Hiszen a látszatmunkának nincs értelme.

Az alapszervezeti választásokon és más ifjúsági fórumokon bebizonyosodott, hogy a fiatalok tisztában vannak az ifjúsági mozgalom szerepével, jelentőségével, feladatával. Erősödött kommunista tömegszervezeti jellege, s az üzemi négyszögben kezdik egyenrangú partnernak tekinteni, bár, ha valahol, akkor elsősorban ott kell tovább növelnie befolyását. A gazdasági vezetők kezdik megbecsülni az alapszervezeteket, mind bátrabban támaszkodnak rájuk. A pártszervezetek ugyancsak maximálisan segítik a KISZ-t, s a párttaggá nevelés jó előiskolájának tartják feladatának és szerepének megfelelően.

Mivel vívott ki magának tekintélyt a gyári ifjúsági szervezet? Elsősorban termelést segítő tevékenységével. A védnökség-vállalások során bebizonyosodott, hogy a fiatalok sokat képesek tenni a gyár jövőjéért, ami természetesen egyúttal az ő jövőjük is. A szakmai versenyeken elért helyi és országos sikerek is hozzájárultak a KISZ erősödéséhez. Évekig a legjobbak közé tartozott a gyári KISZ „Kiváló ifjú mérnök, közgazdász, technikus" mozgalma, s a jelenlegi megtorpanás is remélhetőleg csupán átmeneti jellegű.

Amikor nemrégiben gyárunkban jártak a KISZ Központi Bizottságának titkárai, elmondták, hogy a vagongyári KISZ-munkát jónak, követésre méltónak tartják, ugyanakkor a VIII. kongresszus minden eddiginél nagyobb munkát ró majd az új vezetőségre. A kongresszus egész ifjúságunk gondjait fogja tárgyalni, és kijelöli a következő kongresszusig terjedő időszak feladatait. A KISZ KB kongresszusi levelére beérkezett sok ezer válaszból kitűnik, hogy a fiatalok óriási érdeklődéssel várják a kongresszus határozatait, s az új ifjúsági törvény életbelépését.

A kongresszus egyik központi témája lesz a munkássá válás folyamatának, körülményeinek beható vizsgálata, mert a tapasztalatok szerint ez még sok zökkenővel jár, s a társadalom, a munkahely kollektívája sem segíti eléggé. A KISZ-nek meg kell védenie az ifjúság érdekeit, jogait, még akkor is, ha sokszor meg nem értéssel, ellenkezéssel találkozik.

Gyárunkban, amely nemcsak termelési volumen szempontjából jelentős, hanem az utánpótlás nevelésében is, különösen érdemes figyelmet szentelni ennek a fontos kérdésnek. A társadalomnak jobban össze kellene fognia a tanintézetből kikerült fiúk és lányok befogadására. Az ifjúsági brigádoknál már jó tapasztalatok vannak erre. Az újonnan bekerült fiatal érzi, hogy becsülik, értékelik, segítik, s ha hibát követ el, jóindulattal figyelmeztetik, óvják újabb hibák elkövetésétől. De sajnos még sok az olyan munkahely, ahol az új fiú, vagy lány farkasok közé került báránynak érzi magát, s nem egyenrangú munkatársnak.

De az ifjúság minden rétegének megvan a sajátos problémája, amelynek megoldásához az idősebbek segítségét várja. A holnapi küldöttértekezlet remélhetőleg jó fórum lesz az ifjúságot érintő kérdések őszinte, nyílt megtárgyalására. Kívánjuk, hogy maradéktalanul töltse be hivatását, s az eddig végzett munkához méltó feladatokat jelöljön ki a gyár ifjúsága előtt.

Környei Tibor

Norvég szakszervezeti küldöttség látogatása

Kedden norvég szakszervezeti küldöttség járt gyárunkban. A küldöttséget Tor Asprengen, a LO (Norvég Szakszervezeti Szövetség) elnöke vezette, tagjai voltak Mirjam Nordalh asszony, a LO nemzetközi ügyekkel foglalkozó titkára és Elvin Strömmen, a Norvég Szállodai és [illegible] Trimmel József, a SZOT titkára és Söre Imre, az SZMT titkára.

A vagongyári szakszervezeti munkáról Szilágyi András vszt-titkár tájékoztatta a norvég vendégeket, akik elsősorban a munkások jöve-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Cziráki Lajos festőművész

RÁBA

OKT 7

üzemi közönségszervezőknél.

CZIRAKI Lajos kiállítása. A Győri Műcsarnokban vasárnap nyitották meg Cziráki Lajos Kossuth-díjas festőművész kiállítását. A kiállítás megtekinthető október végéig naponta reggel 9-től este 7 óráig.

BRIGÁDOK a GYGO-ban.

19/1 OKT 8

1021

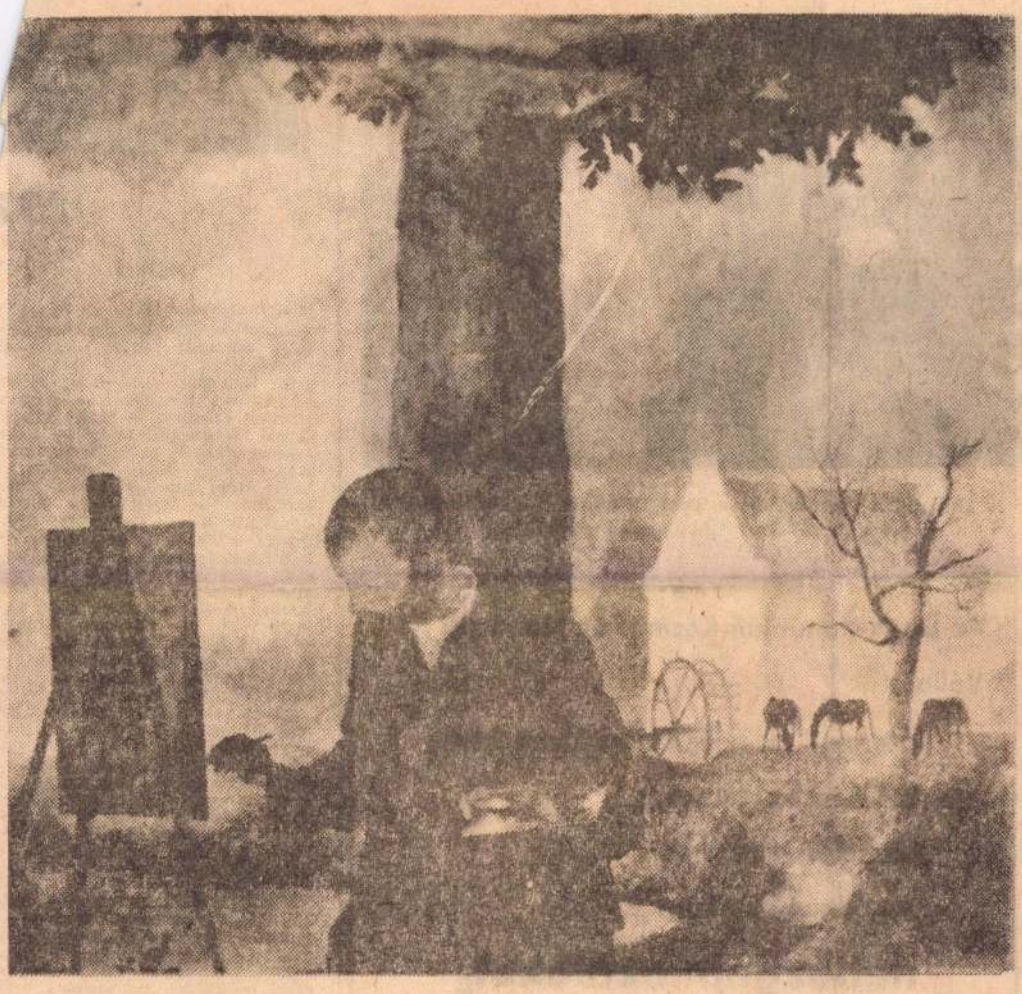

Cziráki Lajos: A festő

Az emberközeliség ad új értelmet

Cziráki Lajos kiállítása

A költő a versben, *a festő képeiben folytatja életét.* Az alkotás része, lényege az alkotó életének, s a mű kivetíti mindazt, *amit az alkotó közölni akar* az őt körülvevő világgal. Ez a látszólagos közhely tartalommal telítődik, amikor kézbe vesszük egy költő kötetét, amikor végignézzük egy festőművész tárlatát. *A képek látványa tárja fel nézőjének Cziráki Lajos sajátos világát, közvetíti azt a belső tartalmat, amely az alkotás fogantatásának és születésének ihletője, örök forrása.*

Mostani tárlatán — 1968-ban volt előző kiállítása Győrött — az utóbbi évek alkotásait láthatjuk.

A kiállított anyag körülhatárolt, tisztán megfogalmazott emberi és művészi tartalom hirdetője. A képeket *zárt fegyelmezettség, az indulatok tudatos megzabolázása jellemzi,* a szimmetrikus szerkesztés a festő harmóniaigényének kifejezője. Cziráki Lajos úgy szemléli az életet, hogy *a gondolat lényegét ragadja meg,* s hogy egyben kutassa a valóság rejtett összetevőit, így *a formák és színek hordozta gondolatiságot hozza felszínre.*

Századunk formakereső, formabontó irányzatai — melyeket nem marasztalhatunk el, mint tartalmatlan, formai játékot, hiszen a világ kifejezhetőségének korunkban legmegfelelőbb formáit keresték — nem sodorták magukkal Cziráki Lajost. *Képei a természetes formák esztétikumát vallatják,* s a mondanivaló tárgyilagosságával szólítanak az emberhez méltó eszmék követésére.

Képei láttán óhatatlanul asszociál a néző, keresi a hatásokat, az előadók keze nyomát. Cziráki művészetszemléletében, ecsetkezelésében benne foglaltatik a képzőművészet évezredes története Otto Dixnek, a Neue Sachlichkeit aprólékos verizmusát képviselő festőnek, és Csontváry fojtott drámai szemléletének hatásáig. De nem a dilettáns primitív utánzásával, hanem *az alkotó elme új szintézist teremteni tudó nagyszerűségével.*

Irodalmi alteregója talán Vajda János lehetne (művészi szemléletük, világlátásuk közötti rokonság sugallja az

Cziráki Lajos: Női portré

összevetést), aki a művészetben keresett szépséggel vall etikus töltésű ars poeticájáról, aki *a művészet fő értékeként az európait, az általános emberit, a mindenkihez szólót tartja. Akár Cziráki Lajos.* A kavargó gondolatiság erőteljes, dinamikus, átforrósított megfogalmazást nyer, az alkotások szerkezete mindkettőjüknél egységes, célratörő. Vajda költészetének nagysága a képszerűség, akár Cziráki festészetéé. S ez alakok *aprólékos kidolgozása, a szerkezet biztonsága mögött a szenvedélyesség, a férfias drámaiság húzódik.* Mindkettejük tovább lép a hagyományos elbeszélő szférából az intellektuálisba: jelképpé, a halál jelképévé nő Vajda költészetében az üstökös, a magány jelképévé a csillagok ugyanúgy, mint Cziráki festészetében a táj *(Erdő széle, Falusi csend).* Tájképei nem szigetelődnek el az embertől, hanem éppen *az emberközeliség ad új értelmet a környezetnek.*

Ars poeticája, a *Festő* című képe csodálatos egységbe foglalja a művészt a való világgal, *azonos vérkeringés részeivé lesznek,* s vall egyszersmind az alkotó a művészet iránti alázatáról és a művészi felelősségtudatról.

Az ecsetkezelés biztonsága a fegyelmezett szerkezet, a színek harmonikus összhatása a művészi mondanivaló felsőbbrendűségének vettetik alá *(Híd, Rakodómunkások).* A remekbe formált *Modellek* című képe a készülődés feszültségét, *a cselekvés előtti pillanat belső dinamizmusát sugallja.* Ragyogó színkezelésű *Női portréját* a melankólikus bánat atmoszférája öleli körül, hogy kifejezze a gondolat, az érzelem és forma nagyszerű szinkronját. A *Finálé* a tragédia bekövetkezte utáni pillanat megörökítője, de benne láttatja a művész *az erőszakos halál tudatos vállalásának döbbenetét.* És sorolhatnók tovább a festmények listáját: a világot látni tudó és láttatni akaró ember hitvallásai ezek az alkotások. Jó megmártózni Cziráki Lajos művészetébe, gazdagabbak leszünk tőle.

Maróti Zsuzsa

Cziráki, Lajos

Jelenet a „Felvirradt a Tóth Macának" c. műsorból.
[A tv október 12-i (keddi) adásához!]

Az Észak-dunántúli Közmű- és Mélyépítő Vállalat

azonnali belépéssel felvételre keres

kubikosokat, ácsokat,

vasbetonszerelőket,

segédmunkásokat,

nehézgépkezelőket

földmunkagépre, rakodógépre,

kompresszorhoz, aggregátorhoz

JELENTKEZNI LEHET: a vállalat üzemgazdasági osztályán,

Győr, Fehérvári u. 27.

A kimlei 5. sz. kisvendéglőbe

szakképzett vezetőt és helyettest

keresünk, azonnali belépéssel.

Jelentkezni lehet: levélben vagy telefonon.

Levélcím: Mosonmagyaróvár és vidéke Áfész,

Mosonmagyaróvár, Lenin u. 192. — Telefon: 16-267.

SAJTÓIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD

197

HÉTFŐ

KOSSUTH: 8.15: Mit üzen a Rádió? — 8.50: Fúvósesztrád. — 9.06: Eötvös József élete és művészete. IV. rész (ism.). — 9.26: Rádióbörze. — 9.30: A hét zeneműve: Beethoven — Appassionata szonáta. — 10.05: Együttesek Verdi-operákból. — 11.00: Iskolarádió. — 11.35: Schumann: Karnevál. — 12.30: Tánczene. — 13.15: Népi zene. — 13.45: Válaszolunk! — 14.09: Édes anyanyelvünk (ism.). — 14.05: Polbeat. — 14.15: Két szonáta. — 14.40: Regényrészlet. — 15.10: Harsan a kürtszó! — 15.45: A magyar népdal hete. — 16.05: Borodin: II. szimfónia. — 16.32: Lakáshelyzet — 1971-ben. Riport. — 16.52: Lóránd István—Gál Zsuzsa: Hej, te Duna — kantáta. — 17.20: Gounod: Faust. Részl. — 17.50: Riportműsor. — 17.50: A magyar népdal hete. — 18.00: Húszas stúdió. — 19.30: A magyar népdal hete. — 19.45: Derűs gyermekszoba. Rádiójáték. — 20.11: Egy rádiós naplójából. — 21.24: Komor Vilmosra emlékezünk. — 22.15: Sporthírek. — 22.20: A Stúdió 11 játszik. — 22.35: Zenekari hangverseny. — 0.10: Keringők.

PETŐFI: 8.05: Zenekari muzsika. — 9.00: Ezeregy délelőtt. — 10.00: A zene hullámhosszán. — 12.00: A magyar népdal hete (ism.). — 12.29: Carissimi: A megdicsőültek boldogsága. — 12.45: A színháztörténész mondja... — 13.03: Kamarazene. — 14.00: Kettőtől ötig... — 17.00: Ötórai tea. — 18.10: Ha még nem tudná! — 18.40: Új könyvek (ism.). — 18.43: Közkívánatra! — 19.35: A Budapesti Filharmóniai Társaság zenekarának hangversenye. — Kb. 21.25: Nőkről nőknek (ism.). — Kb. 21.55: Tonny Eyk harmonikaegyüttese játszik. — 22.05: A hét zeneműve: Beethoven: Appassionata szonáta (ism.). — 22.35: Csókolj meg, Katám. Részl. — 23.15: Nótacsokor.

URH: 18.10: Tánczene (ism.). — 18.55: Francia társalgás. — 19.10: Magyar zeneszerzők. — 19.48: Az 1971. évi Montreux-i Nemzetközi Dzsesszfesztivál. I. rész. — 20.31: A Rádió kulturális világhíradója (ism.). — 21.27: Három balettszvit. — 22.22: Szöktetés a szerájból. Részl.

KEDD

KOSSUTH: 8.18: Kiss Károly énekel. — 8.32: Harsan a kürtszó! (ism.). — 9.07: Rimszkij-Korszakov: Az aranykakas. Opera. — 11.22: Fiatalok stúdiója. — 11.37: Kamarazene. — 12.30: Melódiakoktél. — 13.45: Törvénykönyv. — 14.00: Népi zene. — 14.13: Szamárkút. Mesejáték (ism.). — 14.49: Enekló ifjúság. — 15.10: A magyar népdal hete. — 15.25: Rádióiskola. — 16.05: Közvetítés a Diósgyőr—Salgótarján és a Komló—Tatabánya bajnoki labdarúgó-mérkőzésről. — 16.19: Új lemezeinkből. — 17.20: Könnyűzenei híradó. — 17.50: Atlasz. — 18.13: A magyar népdal hete. — 18.30: A Szabó család. —

KEDD

9.55: Iskola-tv. Történelem. (Ált. isk. 5. oszt.). — 11.05: Kémia. (Ált. isk. 7. oszt.). — 11.55: Filmesztétika. (Középisk. I. oszt.). — 14.55: Történelem. (Ism.). — 15.50: Kémia. (Ism.). — 17.13: Hírek. — 17.20: Interpress. — 17.30: Napilapok, hetilapok... — 17.45: Gondolkodnak-e az állatok? Szovjet film. — 18.25: Radar. Különkiadás. — 19.10: Esti mese. — 19.30: Tv-híradó. — 20.00: Tabi László: Csodák világa. I. Felvirradt a Tóth Macának. — 20.35: Budapesti művészeti hetek. Adam: Giselle. Televíziós balettfilm. — 22.05: Tv-híradó. — 2. kiadás. — 22.15: Sakk-matt.

SZERDA

8.05: Iskola-tv. Élővilág. (Ált. is. 8. oszt.). — 9.30: Delta. — 9.55: Rózsa Sándor. VIII. rész. (Ism.). — 10.55: Moldvai földön. Szovjet kisfilm. (Ism.). — 13.10: Élővilág. (Ism.). — 14.23: Rába ETO—Vasas. Bajnoki labdarúgó-mérkőzés. — 16.20: Salaam aleikum. Kamerával, mikrofonnal a Közép-Keleten. I. Irán. — 17.05: Régi kérdések új válaszok. Az ember megjelenése a földön. — 17.55: Hírek. — 18.05: Három srác a hadseregben. 5. Tüzérek. — 18.45: Magilla gorilla. Amerikai rajzfilmsorozat. 3. rész. — 19.10: Esti mese. — 19.30: Tv-híradó. — 20.00: Fórum (az ifjúságról). — 21.30: Sanzonról sanzonra... — 21.50: Látogatás Czóbel Béla műtermében. — 22.20: Tv-híradó — 2. kiadás.

CSÜTÖRTÖK

8.10: Iskola-tv. Magyar irodalom. (Ált. isk. 6. oszt.). — 9.55: Magyar nyelvtan. (Ált. isk. 5. oszt.). — 11.55: Filmesztétika. (Középisk. I. osz.). — 13.10: Magyar irodalom. (Ism.). — 14.55: Magyar nyelvtan. (Ism.). — 16.48: „Életet az éveknek..." Nyugdíjasok műsora. — 17.35: Hírek. — 17.40: Hang-villa. — 18.15: Pillantás a sportvilágba... — 18.35: Rizibizi. — 19.15: Esti mese. — 19.30: Tv-híradó. — 20.00: A zord folyó. V. Siskov regényének tv-film változata. I. A Gromovok. — 21.20: A rajzfilmek kedvelőinek. — 21.50: Pagodák, szobrok, városok. A Nepálról készített filmsorozat befejező adása. — 22.20: Tv-híradó. — 2. kiadás.

PÉNTEK

8.05: Iskola-tv. Élővilág. (Ált. isk. 5. oszt.). — 8.25: Orosz nyelv. (Középisk. III. oszt.). — 9.55: Fizika. (Ált. isk. 7. oszt.). — 11.05: Élővilág. (Ált. isk. 6. oszt.). — 11.55: Francia nyelv. (Középisk. III—IV. oszt.). — 13.10: Élővilág. (Ált. isk. 5. oszt. Ism.). — 14.55: Fizika. (Ism.). — 15.50: Élővilág. (Ált. isk. 6. oszt. Ism.). — 17.18: Hírek. — 17.25: Nyomok az időben. Bolgár kisfilm. — 17.40: Muzsikus fiatalok. I. középdöntő. — 18.33: Pillanatképek a világ egyhatodáról. — 19.15: Esti mese. — 19.30: Tv-híradó. — 20.00: A tehén és a fogoly. Francia film. — 21.30: Lehetőség és valóság. 2. Sínen. — 22.15: Tv-híradó. — 2. kiadás. — 22.25: Sakk-matt.

9.30: Pill
— 9.50: A
nyének ma
film-változ
— 11.10: „
díjasok mú
tarjáni Bá
darúgó-mé
film. — 1
NDK tv-fi
Fotómedit
roly fotón
17.45: Nót
aleikum.
Lírai ripo
19.15: Ci
adó. — 2
számlálva
Eszményi
násban.
színházár
éven felü
'71. — 22

8.35: I
— 9.20:
— 9.35:
Gyere v
tés Berl
nek! —
14.55: F
Tévéfiln
rajna, r
17.40: M
Magilla
hírek. -
„Hét". -
Sándor.
film. —

VT TV Jó szórakozást kíván a VI

Cziráki Lajos

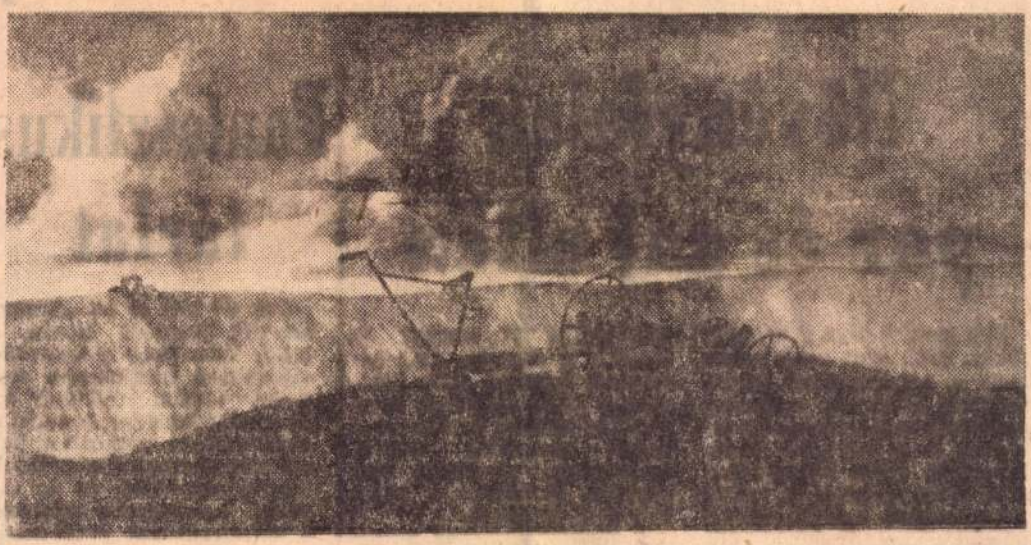

Cziráki Lajos: Föld és ég

Sokszínű, gazdag nyár

Két képzőművészünk kiállításra készül

CZIRÁKI LAJOS festőművész, a győri Révai Gimnázium tanára eseményekben és alkotó munkában gazdag nyarat hagy maga mögött. A kiváló festőnek október harmadikán nyílik Győrött kiállítása, idejét, erejét arra koncentrálta, hogy új művekkel mutatkozhasson be. Mintegy tucatnyi nagyméretű képet festett a nyáron. Ezeket az alkotásokat is az egyéni látásmód, felfokozott színvilág, sajátos jelképrendszer, filozófikus tartalom jellemzi, akárcsak a már régebbről ismert Cziráki-képeket.

Az elmélyült alkotómunka mellett jutott idő pihenésre, tanulásra, egy kis kitekintésre a hazai és határainkon túli tájakra, emberekre is. Lengyelországban, Krakkóban tett rövidebb látogatást művésztársakkal. E tanulmányúton alkalma nyílt mélyebben betekinteni a mai lengyel képzőművészeti életbe. Az a meglátása, hogy rendkívül eleven, európai és modern a mai lengyel képzőművészet. Krakkóban egyébként pezsgő kulturális élet zajlik, nem véletlen, hogy évszázadok óta ez a város a szellemi élet egyik központja.

A lengyelországi tanulmányút mellett Cziráki Lajos részt vett az egri szabadegyetemen is, amelyet hazai és külföldi szakemberek számára rendeztek. Jövőre lesz a magyar műemlékvédelem centenáriuma, s ezt a nyári szabadegyetemet már ennek jegyében rendezték. Eger — egyik legszebb magyar városunk —, nemcsak a külföldiek számára, de a hazaiaknak is sok érdekes látnivalót, feledhetetlen élményt adott.

KISALFÖLD
Gyõr
1973 AUG 25
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-126

Növényfalal por és zaj ellen

Sok gondot okoz *a porképződés.* Különösen azért káros, mert a porszemekkel együtt rengeteg kórokozó szervezet, számtalan betegségokozó baktérium is a levegőbe kerül. Ezenkívül egyre fokozódik *a zajártalom* veszélye is, mivel a gépesítéssel, a mind sűrűbb településekkel, a közlekedés fejlődésével egyre emelkedik a zajszint.

Azonban a porképződés és a zajszint is jelentősen csökkenthető megfelelő fásítással, mert így mintegy fal képezhető a talajt szárító napsugarak, a száraz talajfelszínt felkavaró szél és a zajforrások ellen.

TISZTÁBB LEVEGŐ

Az ezzel kapcsolatos vizsgálatok szerint a lombfelületek árnyékában rendszerint erős lombú fák, cserjék és közülük is a széles, nem hasogatott levelűek jobb hatásúak a többinél. Ennek megfelelően legjobb hatásúnak a hegyi juharfákat tartják, ugyanakkor egyáltalán nem ajánlják fásításhoz a japán akácokat és fűzfát.

A fásításra kijelölt terület éghajlati és talajadottságait is figyelembe kell venni. Olyan fákat kell telepíteni, amelyek igényeinek az adottságok megfelelők, különben nem fejlődnek. Ez nálunk különösen nagy gond, mert sok a nagy sótartalmú szikes és a száraz, vizet alig tartó homoktalajú terület. Ilyen területeken a mostoha viszonyokat is tűrő fafajokat kell telepíteni, még akkor is, ha kevésbé mutatósak. Igen alkal-

tartal

Sok év telt el az „Aranyketrec", Benedek István, a tudós elmeorvos megrendítő regényének megjelenése óta. Azóta tovább fejlődtek az idegbeteg-kezelés módszerei, a munkaterápia azonban a hazai orvosok szerint is az egyik legeredményesebb út az elmebaj legszörnyebb esetének, a skizofréniának gyógyításában.

A pomázi munkaterápiás intézetben hetven tudathasadásos férfi és ugyanannyi nő él. Sokan foglalkoznak képzőművészettel. Az ötletet az egyik kezdeti vizsgálati forma adta. Először azt kutatják, van-e a betegek személyiségében annyi épen maradt rész, ami újra fejleszthető. Ezt az eltompult, lappangó értelmet előcsalogatni bonyolult tesztvizsgálat feladata. És ennek volt az egyik témája a rajz.

Először egyszerű idomokat rajzoltatnak a betegekkel, háromszöget, kockát, majd később élőlényt, embert, állatot. És a pomázi intézet betegei között a tudathasadásos, a skizofrénia szörnyű bilincsébe vert emberek között különös tehetségek bukkantak fel. A terápiás kezelés próbálkozása régi igazságra derített fényt. A géniust, a zsenit sokszor igen kevés választja el az őrülettől. (Pl. Csontváry színei, alakjai is magukon viselik az őrült zseni kézjegyét.) A pomázi intézet festői, kerámikusai valóban fantasztikus műveket alkottak.

Alkotásaikból az idén is kiállítás nyílt a Budapest Szálló halljában. A kerámiákért komoly összegeket fizetnek a külföldiek, a festményeket megőrzik. A képeket, mint a betegség egyes fokozatainak jelenségeit, nem adják el. **(Érd.)**

- nincs t

a meteorokból

moszféra határánál ez idő alatt a galaktikus kozmikus sugárzás intenzitása legalább kétszer változott! A változás pontosan függött a napkitörés intenzivitásától.

MÁGNESES MEZŐK, NAPSZEL

SAJTÓFIGYELŐ
HÍRADÓ IRODA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Cziráki Lajos
KISALFÖLD

1972 FEB 13

1027 **Cziráki Lajos: A festő**

február 12—29-ig
BÉRFŐZÉST
vállal.

HÁZIKERT-TULAJDONOSOK, FIGYELEM!

PALÁNTÁJÁT
MÁR MOST
BIZTOSÍTHATJA
a Győri „Búzakalász"
Mg. Tsz kertészetéből,
Győr, Sági út 19.

Megrendelhető palánták:

Paprika, paradicsom tápkockás 1,50 Ft/db
Paprika, paradicsom tüzdelt 0,50 Ft/db
Paprika, paradicsom, karfiol, karalábé, nyári és őszi káposzta, zeller palánták 0,30 Ft/db

Írásbeli megrendelését 1972. február 29-ig fogadjuk el, értesítést küldünk az átvétel idejéről és helyéről.

VASÉRT 9. sz. boltjá

Tata, Somogyi Béla út 19.

Felvételre keresünk katonaidejét letöltött, rendelkező

HIVATALSEGÉDET ÉS SEGÉDMUNKÁST,

aki külszolgálatot is vállal.

Nyugdíjasok is jelentkezhetnek.

Mértékhitelesítő Kirendeltség, Győr, Türr István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1021

...os tárlata a Csók-galériában

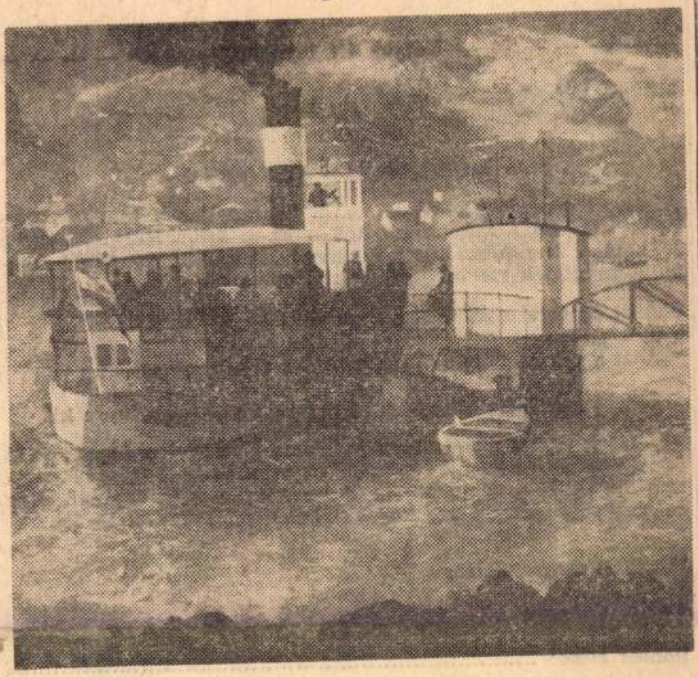

Hajóállomás

A budapesti Csók-galériában nemrégiben rendezték meg *Cziráki Lajos* győri pedagógus-festőművész kiállítását.

Szőnyi István egykori tanítványa, a Révai gimnázium jelenlegi rajztanára minden feltűnést kerülő, elmélyült művész, aki csak teljes átéléssel, érzelmi azonosulással képes alkotásra. Ez a tartózkodás magyarázza hosszú hallgatását, amely most mégis megtört budapesti bemutatkozásával. A tárlaton bemutatott csaknem száz művet — jórészt olajfestményeket — az utóbbi évek terméséből válogatta ki.

A képek elemzésére nincs módunk, néhány művét mégis kiemelnénk, jelezve törekvéseit, gondolatvilágát. A *Bánat* című kép a töprengő, elfelejtett ember és az ügyeskedők, a törtetők szembeállítását sugallja. Drámai ellentét feszül a *Kitömött madarak* című kompozición is: egy szertári ablakban élettelen, kitömött madarak sorakoznak, míg a fát, olos ablakon túl zajlik az élet, csépelnek, betakarítják a kenyeret. A megyei pályadíjat nyert *Vagonrakók* és az *Önarckép kompozició* meglepő elrendezésével hat.

Cziráki festői világa, hangja kiforrott, egyéni. Sajátos, áttételes jelképrendszerben közli festői gondolatait. A szülőváros, Pápa motivumai végig kísérik útján: figurális kompozicióinak hátterében gyakran tünnek fel a pápai házak, utcák, malmok, a bakonyi dombok és fák.

Reméljük, hogy mostani bemutatkozása nyomán ismét felfedezik, és elnyeri az őt megillető rangos helyet mai művészetünkben.

Salamon Nándor

kötetet pedig megjelenések
kapják kézhez.
Egyéni pedagógus rendel
részletfizetési kedvezmény
Iskoláknak a végleges bo
leszállítani.

— — — — — — — Kér

Művelt Nép Olvasószolgálat
Bp. VI., Népköztársaság útja 21.

MEGRENDELŐ SZELVÉNY

Alulírott megrendelem ..... példányban a Magyar Életrajzi Lexikon I. kötetét kb. 150,— Ft-os áron. Kérem, hogy a II. kötetet is minden külön megrendelés nélkül, az alábbi megjelölt feltételek szerint juttassák el címemre.

* Árát a postai szállításkor utánvéttel egyenlítem ki.

* Árát a postai szállítás után átutalással egyenlítem ki.

* Árát 4 havi részletfizetési kedvezménnyel egyenlítem ki.

Az első részletet a postai szállításkor utánvéttel, a fennmaradó összeget pedig egyenlő részletekben minden hó 5-ig, a csomagban mellékelt csekklapon fizetem be. Tudomásul veszem, hogy részletfizetés esetén 3% kezelési költséget számítanak fel.

Közületi megrendelés:

Az iskola neve: .....

Pontos címe: .....

Ügyintéző neve: .....

.....
aláírás (bélyegző)

Egyéni megrendelés:

Név: .....

Pontos cím: .....

Szállítási cím: .....

Szem. ig. jele és száma: .....

Munkahely neve és címe: .....

* a nem kívánt feltételt kérjük törölni!

FIGYELEM! Ha nem kívánják a lapot megcsonkítani, úgy kérjük: a fentieknek megfelelő megrendelésüket külön levélben küldjék be.

legen ajánljuk!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Czíráki Lajos
1967 AUG 25.
Kisalföld

Képzőművészeti díjak, 1967

Az idei felszabadulási pályázat képzőművészeti díjait tegnap délután 5 órakor adták át a győri művészklubban. *Boros Dezső*, a megyei tanács művelődésügyi osztályának vezetője köszöntötte a pályadíjnyertes művészeket, valamint a pályázatot kiíró szervek képviselőit. Külön köszönettel említette a Szakszervezetek Megyei Tanácsának gesztusát, hogy a kiíró szervekhez mind anyagilag, mind erkölcsileg csatlakozott. *Dóczi Róbertné*, az MSZMP Győr-Sopron megyei bizottságának osztályvezetője értékelésében kitért az idei zsüri véleményére. Eszerint az országban egyedülálló képzőművészeti pályázati forma ösztönzően hat az alkotókra. Továbbra is helyesnek tartják a pályázat tematikus megkötöttségét. Az idei pályázat egyik tanulsága éppen az volt, hogy a díjazásra alkalmas műveket csak alapos felkészüléssel, a mai valóság ismeretével lehet elkészíteni.

A pályázat a számok tükrében eredményesnek mondható. A megyéből hatvan alkotás érkezett, ebből harmincöt festmény. Nemcsak számszerűen, hanem minőségben is a festői alkotások jelentik az élvonalat. A festészeti díjakat, mint már korábban közöltük, *Cziráki Lajos*, *Joanovits István*, *Dohnál Tibor* s *Horváth István* nyerték. Az idén is szép számmal találhattunk grafikai műveket, ezek közül első díjat *Lakatos József* sorozata kapott. A múlt évtől eltérően, az idén a szobrászati díjak odaítélésére nem volt mód, mindössze egy díjat adtak ki *Tóvári Tóth Istvánnak*.

A díjkiosztást követő beszélgetésen szó esett arról, hogy helyesebb lenne a képzőművészeti pályázatot az irodalmi és fotopályázattal egyidejűleg lebonyolítani, azaz április 4-én adnák át valamennyi díjat.

A pályázatra küldött műveket alkotóik szombaton (26-án) délután 5 és 6 óra között vehetik át a győri Rákóczi utca 30. szám alatti műteremben.

M. L.

Cziráki Lajos és Joanovits István.

nemcsak bonyolult, hanem
réginél olcsóbb is.
Ennek az észrevételnek iga-
t kell adni.

(Folytatjuk)

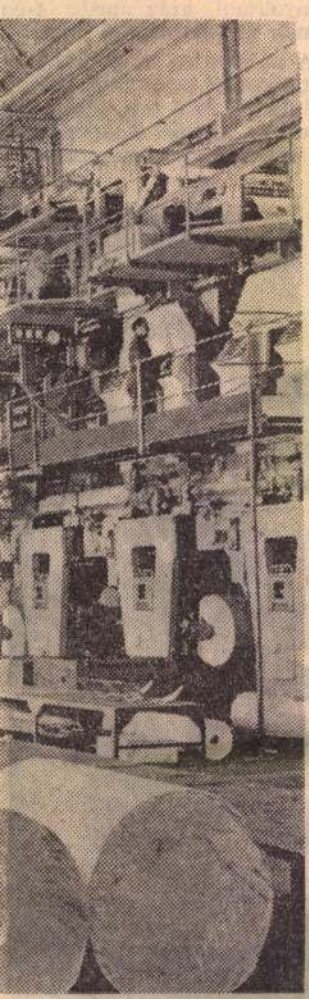

**nyolcegységes, magasnyo-
gép.**

rizsföldre. A töltés köz
semmilyen más ob
nincs. Az amerikaiak bo
kal és levegő-föld rak
súlyos támadást inté
töltés ellen. Százmétere
szakadást okoztak, és ot
kor már 1200 hektárny
vetésre zúdult a sós
gátszakadás eltömésére
vakból kiszaladó parasztokat
szintén támadták az amerikai
repülőgépek. A példákat sorol-
hatnám.

Hanoinál a megduzzadt Vörös-folyó gátján előidézett esetleges gátszakadás ezeknél sokkal súlyosabb következményekkel járna. A főváros egyes részei a folyó szintjénél mélyebben fekszenek. Nincs kizárva, hogy éppen Vietnam példája lebegett ama nemzetközi jogalkotók szeme előtt, akik törvénybe foglalták: Megduzzadt folyók gátjainak bombázása, a népirtás bűnét is magába foglaló legsúlyosabb háborús bűntettnek tekintendő!

A befeketített sáv

Az Észak-Vietnam elleni háború kiterjesztésének második iránya: a VDK és Kína közötti határvidék. Ez a kör-

hiábavaló. Vietnam [illegible]
hasem fogják „a tárgyalóasztalhoz bombázni".

A háború befejezésének egyedüli útja: felhagyni az agresszióval és ennek első lépéseként beszüntetni Észak-Vietnam bombázását. A fokozódó légitámadásokkal — aki járt Vietnamban, mind bizonyíthatja — csak az amerikaiak elleni gyűlölet és megvetés nő. Ez pedig nemhogy megtörné, hanem növeli a nép harci elszántságát. A londoni Times jogosan állapítja meg: téved az amerikai hadvezetőség, ha úgy véli, hogy a háború fokozása közelebb viszi az annyira áhított — és a legutóbbi időben oly hisztérikusan sürgetett katonai sikerhez. Ellenkezőleg. Fennáll az a veszély, hogy a vietnami konfliktus Vietnam határain is túlterjedő, igen súlyos háborúvá mérgesedik.

F. F.

Támadás New York-ban csehszlovák diplomata ellen

Washington (CTK)

Augusztus 22-én este New York egyik utcáján ismeretlen tettesek megtámadták, megverték és kirabolták *Eugen Reisiget*, Csehszlovákia washingtoni nagykövetségének másodtitkárát. A támadóknak nyoma veszett.

A csehszlovák nagykövetség felszólította az Egyesült Államok külügyminisztériumát, nyomoztassa ki és büntesse meg a tetteseket. **(MTI.)**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1967 AUG 15.

ESTI HIRLAP

Czirdki Lajos

CZIRÁKI LAJOS FESTŐ-MŰVÉSZ kiállítása nyílik a Képcsarnok Csók István Galériájában (V., Váci utca 25.) augusztus 18-án, pénteken délután fél 6 órakor.

Cziráki Lajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1987 AUG 15.

Cziráki Lajos festőművész kiállítása a Csók István Galériában (Bp., V., Váci utca 25.) augusztus 18-án, pénteken délután fél hat órakor nyílik meg.

21

áki Lajos kiállítása Csók Galériában

vílt meg
ria első
os győ-
ményes
kép —
grafi-
íz év
erült

tok
a.

des, elvonuló lélek, melankóliára hajlamos, lírai alkat. A töretlen, tiszta emberség megtestesítője. Szintézisre törekvő művész, a forma szigorú őrzője, tudatosan határolta el magát a forma, az avangard különféle irányzataitól.

Érdekes, egyéni — így összegezhető a megnyitó közönségének véleménye. A művész örömmel fogadta ezt az észrevételt — évtizedek óta kösesen sajátos látásmód- kifejezési eszközeinek lását.

z Ferenc írja valahol: észet próba is, önma- s feladatunk próbája alása, a folytatás, az yhatatlanság vállalá- ráki Lajos kiállítása- az igazságot példázza: zer megérzett „Én és " kapcsolatának, s e

kapcsolatból fakadó érzések, mondandók egyéni kifejezésének, ha tetszik, tükrözésének a vállalása — a pontosságra törekvés szinte kegyetlen szigorával.

Egyik grafikáján tusrajzok között egy mondatot olvashatunk: „Mindennel csak akkor találkozunk, ha megértünk már bensőnkben a találkozásra." Úgy érzem, nem tévedek, ha Cziráki ars poeticájának nevezem ezt. Legtöbb kompozíciója „bensőjében érett" képpé. Nem a valóságot festi — a szó fényképészeti értelmében —, hanem áttételesen, azt is mondhatnám, emlékképek forrnak benne festői mondanivalóvá. Végvári melankóliát érez a tárlat anyagán, én másképpen neveznem ugyanezt a tartalmat: a visszahúzódottság, a magány szűri ki élményeiből a vidámságot, a derűt. Úgy tetszik, az élmény érlelés közben válik egy árnyalattal borongósabbá. De gazdagodik is egyben: szimbolikus tartalommal. A művész maga teremtette világrendben valamennyi képen jellegzetesen cziráki lírát tömörít — a forma gondos, pontos megőrzésén túl.

A megyei felszabadulási pályázaton első díjat nyert művésznek s több évtizedes, figyelmezett, kitartó munkásságának méltó, kiérdemelt ajándéka a budapesti siker.

— mi —

ÖLD

Győri Elektromos–Brennbergbánya 4:0 (3:0)

Győr, vezette: Horváth F. Gy. Elektromos: Takács II. — Fiam, Szekeres, Pusztai — Bokor, Illés II. — Takács I., Germán, Tóth, Németh, Czigány. Edző: Koós László. Brennbergbánya: Gyöngyösi — Szauer, Kenedi — Milkráhm — Dömötör, Trimmel — Neuretz, Bartal, Nagy, Salda, Dorweckinger. Edző: Dérfalvi László.

5. p: Kenedi hazaadását a kapus nem éri el, s a befutó Németh közelről a hálóba helyezi a labdát. 1:0. — 13. p.: Tóth hosszú labdával indítja Czigányt, a szélső a tizenhatos magasságából bead, a Germán mielőtt még a labda földet érne egyből vágja azt a kapuba. 2:0. — 15. p.: Németh lövése a kapufáról pattan vissza. — 36. p.: Czigány találja el a kapufát. — 43. p.: Czigány negyven méterről szálló szabadrúgását Tóth a tizenegyes ponton álló Czigány elé csúsztatja, s a szélső jobblábas lövése a bal kapufa tövénél vágódik a hálóba. 3:0. — 57. p.: Jobb oldali szögletnél a felugró Némethet Dömötör kézzel löki el. A tizenegyest Bokor előbb a felső lécre lövi, de a játékvezető megismételteti a büntetőt, mert a kapus a rúgás előtt elmozdult, s Bokor most a bal kapufa mellett küldi a hálóba a labdát. 4:0. — 84. p.: Németh ismét a kapufát találja el.

A vendégcsapat eleve azzal lépett pályára, hogy minél kevesebb gólt kapjon. A tömör védekezés ellenére az első részben gyors, korszerű, széleken vezetett támadásokkal több helyzetet teremtett az Elektromos, s ezek közül hármat értékesített is.

ALKOTMÁ

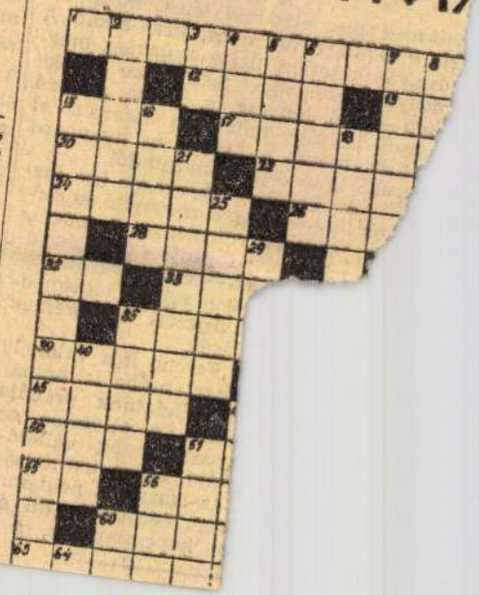

LALAT

zdászt

Megyénkből indultak (34)

Czirák Lajos, festőművész

Ezerkilencszázneg-
„Ezerkilencszázneg-
venhatban újra több
venhatban újra több
került a festő évtizednyi
került a festő évtizednyi
mint Papán szerint
mint Papán szerint
időt. Vallomása kisvárosi
időt. Vallomása kisvárosi
dunántúli már szín-
dunántúli már szín-
nemegyszer mátegyszer mátegyszer mát

...uzsák. Nem is ...arra se áll, hogy az ...ztályharcok csatazaja elnyomhatná a hangjukat. S arra sem, hogy a mi évtizedeink iszonyatos birkózásai elnémíthatnák őket. Az ellenkezője áll: a történelem nem őrli porrá a művészetet, és csak azt veti majd félre, ami arra megérett. A művészet maga pedig meg fog újhodni, fénye erősebben ragyog majd, mint valaha. S ha a beteljesedés még messze is van, a megújhodás már meg is kezdődött. Aki figyelő szemmel olvas, néz, hall, észre fogja venni.

dást. Összesen huszonnyolcan vagyunk és sokfelé mutatjuk be ezt az ősi táncot.

— Merrefelé utaztak eddig?

— Pécsett, Esztergomban, Szekszárdon voltunk. 1962-ben Budapesten, a televízió studiójában is szerepeltünk. ni sze... 1966-ban pedig részt vettünk és tán... a Madách Színházban tartott életem. Néptánc-fesztiválon. Ide is kám. eljöttünk valamennyien, hogy Sereg... a kitüntetés átadása után, azoknak Kalocsán, a népművészeti akik a bemutatón szerepeljünk — és a h... mondja büszkén. átment...

— Próbáik vannak-e?

Erős volt a konyak

Meghalt a barátom, humorista volt. A szakma azonnal a saját halottjának tekintette, lehet, azon az elvi alapon: ma neked, holnap nekem. Mivel humorista volt a barátom, ezért neki csak 240 forintos koszorú járt a szakmától.

— Bezzeg a komoly műfajistáknak 380 forintos koszorú jár — mondta az egyik életben maradt.

A másik mintha nem hallotta volna mindezt, vagy talán mert hallotta, a következőképpen reagált:

„A humoristák korán halnak..."

A szakma úgy határozott, hogy az elhunytat, mármint a koporsót a morózusabb kollégák vigyék a vállukon a ravatalozótól a sírhantig. Engem is kijelöltek. Sötét ruhába öltöztem, fekete nyakkendőt kötöttem. Ekkor arra gondoltam, hogy akik itt vagyunk, barátok, rokonok, kollégák, mind-mind szerettük ezt az embert, és most nem beszélni és sírni kéne, hanem mindannyiunknak énekelni, ez volna a legszebb temetés.

Vállunkra vettük a koporsót. Elindultunk. Lankáson kapaszkodtunk felfelé. valahonnét, honnét a csodából, mellém jött a feleségem, suttogva kérdeztem, mit akar.

— Gyere ide — mondta.

— Nem lehet — mutattam a koporsóra.

— Add át egy percre Tibinek — mutatott a barátomra.

Tibi átveszi, szégyellem magam.

— Mit akarsz? — kérdeztem.

— Elfelejtetted reggel ideadni a pénzt. Nem tudok bevásárolni az unokádnak...

— Parancsolj, kisfiam. — De lehet, hogy nem is mondtam semmit, csak a pénzt nyújtottam oda, mert ugyebár az élőknek...

Utolérve a menetet, átvettem a terhet. Gondolatban mormoltam: „Ne haragudj ... dod, az unok...

— Marha ... megesküszöm, ... ezt mondta az elhunyt barátom s csodálkoztam, hogy senki sem hallotta.

A sírhantnál vigyázva letettük a humoristát. Egy élő, vidám szívű humorista beszélni kezdett és potyogtak a könnyei. Hallottam, hogy csöndben káromkodom, de azt hittem, hogy ez nem én vagyok.

A göröngyök dübörgését nem hallgattuk tovább, elindultunk. Az első kocsmánál megálltunk, bementünk és megittunk egy fél konyakot.

— Kötőhártyagyulladásom van — mondta a vidám szívű, élő humorista.

— Ilyenkor a szellőtől is könnyezem.

Tibi, aki átvette a koporsót tőlem, kért még egy kört és látam, hogy neki is kötőhártya-gyulladása van.

A pincér, amikor a második kört hozta, kedvesen megkérdezte tőlünk: — Ilyen erős volt a konyak?

SUHA ANDOR

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Napló (Veszprém)
SEP 22

Czíráky László

1940

S.L:

Mozgástanulmány-kiállitás

Száz évvel ezelőtt *Marastoni Jakab* pesti festőiskolája országos hirre tett szert. A növendékek klasszikus gipszminták után tanultak itt rajzolni. A század végén még mosolygott e balgaságon az ifjuság, amely az élő természet ábrázolását tanulta: az emberi testet és a napfényben ragyogó természetet, elsősorban nyugvó állapotban.

A *képzőművészeti főiskola* mostani kiállitása a mozgás fontosságát hangsulyozza. Mozdulatok megrögzitésével számos nagy művész foglalkozott, — talán elég, ha *Degas*-ra utalunk — rohanó korunk azonban különösképpen megkivánja a mozgásjelenségek tanulmányozását, értékelését és művészeti célokba való beállitását.

A főiskola kiállitása — *Pilch Dezső* tanár rendezésében — öt csoportban mutat be mozgástanulmányokat, jelesül *ütemszerüen ismétlődő mozgásokat* (tánc, labdajátékok), *véletlenszerüségeket* (esés, repülés), *mozgásokat hosszabb cselekménynyel* (egy vizbeugrás és előkészületei).

A negyedik csoport a mozgástanulmányok alkalmazása. Ennek szemléltetésére szolgálnak *Azbej Imre* rajzai: egyfelől férfiaktok, másfelől fürdőző nőket ábrázoló szines rajzok. E két rajzcsoportot rendszerbe foglaltan látjuk két freskóterven, amelyek közül az egyik épitkezést, a másik balettet ábrázol. Az ötödik csoportban pompásan megfigyelt állatmozdulatokat kapunk. Mesteri rajzok, mondanánk, de a növendékeknek még dolgozniok kell a mesterségért.

Ime egy pár név, amelyet a fiatal művészek szignóiból feljegyeztünk: *Pap Iván, Cziráky László, Czabai Karola, Balogh András, Vermes András, Hajnal János.*

S. L.

Pest. Hirlap 1940. dec. 5.

Zámek, ruina

164-5

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD

1972 APR 23

Csiráki Lajos

üvészet

1021

Csiráki Lajos: Labdázók

Rádió, tv, mozi, színhá

GYŐRI RÁDIÓ

9.00—10.00: Vasárnapi mindenféle. — Zenés nyugat-dunántúli körkép.

KOSSUTH RÁDIÓ

7.25: Múzeumi híradó. — 7.28: Nagy családok — 8.05: Öt kontinens hét napja. — 8.20: Játsszunk zenét! A Gyermekrádió vetélkedője. — 9.20: Szivárvány. — 10.30: Vasárnapi koktél. — 12.10: Édes anyanyelvünk. — 12.15: Nóták. — 13.05: Tisztelet az embernek — 13.15: A Moszkvai Kamarazenekar játszik — Közben: 13.58: Pillantás a nagyvilágba. — 14.40: Kozmosz. Tudományos magazin. — 15.06: Az opera az énekes szemével. — 15.58: Jelentkezzenek az örökösök. — 16.58: Hallgatóink figyelmébe! — 17.05: Az Ex Antiquis együttes műsorából. — 17.15: Lírai önarckép. — 17.30: Körkapcsolás bajnoki labdarúgó-mérkőzésekről és az országos ökölvívó-bajnokságról. — 18.20: Faluról falunak — muzsikával. — 18.58: Hallgatóink figyelmébe! — 19.10: Ivanov. Csehov drámája — 21.24: Liszt-művek. — 22.10: Sporthírek. — Totó. — 22.25: Chopin-művek. — 23.25: Szólistaparádé. — 0.10: Pária. Operarészletek.

PETŐFI RÁDIÓ

Motocross Világbajnokság. — 16.50: Filmbarátoknak. — 17.35 (F.): Operakalauz — Mozart: Szöktetés a szerájból. — 18.05: Esti mese. — 18.10 (F.): A tenger titkai — Galapagos. — 19.00: Világhíradó, 1. — 19.30: Sport. — 20.15: Peter Sellers-film. — 21.50: Világhíradó, 2. — Pierre Etaix — rövidfilmje. — 22.30: Apolló—16. Közvetítés a Holdról.

II.

10.00: Petula Clark — 10.25: A nyugatról jött férfi. — 18.30: A műsort a nézők szerkesztik. — 19.00: Világhíradó, 1. — 19.30: Szervusz, szomszéd! Szlovénia. — 20.00: Szülők iskolája, 7. — 20.10: Csak röviden. — 20.15: Tévészomszédság: Vendégségben a Ljubljanai Televíziónál.

HOL SZÓRAKOZZUNK?

Győr, Rába: Stan és Pan meg a hölgyek (USA), 3, Valaki az ajtó mögött* (f—o.), n6, f8. Győr, Vörös Cs.: A 24—25-ös nem tér vissza (sz.), 9, 11, Volt egyszer egy család (m.), 3, n6, f8. Petőfi: Alfa Rómeó és Júlia (m.), 3, Kockázatos akció (sz.), 5, 7. Gorkij: Ha kedd van, akkor ez Belgium (USA), 5, 7. Művár, K.: Hahó, a tenger (m.), 4, 6, Tom Jones* (ang.), 8. de.: A titokzatos szakács (sz.), 10. Dózsa: A feketefehér (sz.), 3, 5, 7, 9, 11, Ha kedd van, akkor ez Belgium (USA), 7. Művár, K.: Hahó, a tenger (m.), 4, 6, Tom Jones* (ang.), f6, f8. Sopron: Volt egyszer egy család (m.), 6, 8. Dózsa: Ha kedd van, akkor ez Belgium (USA), 4, Volt egyszer egy család (m.), 6, 8. Dózsa: A fekete-fehér (sz.), 3, 5, 7, 9, 11, Volt egyszer egy család (m.), 3, n6, f8. Petőfi: Alfa Rómeó és Júlia (m.), 3, Kockázatos akció (sz.), 5, 7. Gorkij: Ha kedd van, akkor ez Belgium (USA), 5, 7. Művár, K.: Hahó, a tenger (m.), 4, 6, Tom Jones* (ang.), 8. de.: A titokzatos szakács (sz.), 10

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRSZOLGÁLAT
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

KISALFÖLD

1979 OKT 2 0

Cziráki Lajos
festőművész

1021

■ Cziráki Lajos: Lovak őszi tájban

A KERMI munkája: a vásárlók védelme

Ón az ananászlében – Taposógépben a szőnyeg

– A cipőt megelőzte az autó

Fogyasztói érdekvédelem: gyakorta használatos fogalom ez manapság. A vásárló ennek gyakorlatával úgy találkozik, hogy visszamegy a boltba, reklamál, s amennyiben a panasza jogosságához nem fér kétség, új árura cserélik a kapott rosszat. Legtöbbször persze nem ennyire egyszerű a dolog, nem mindig lengi körül a bizalom légköre a vevő és eladó kapcsolatát. Előbbi úgy érzi, rá akarják sózni a gyenge terméket, utóbbi visszont furfangos csalásokkal, szándékos rongálással gyanúsítja a kárvallott vásárlót. Ilyenkor kerül a viták okozója pártatlan bírák, azaz a *Kereskedelmi és Minőségellenőrző Intézet szakembereinek* kezébe. A kifogásolt termék volt tulajdonosa ilyenkor elbúcsúzik tőle, s további sorsáról legfeljebb találgatni tud.

A találgatásokat megelőzendő *Csernyi Ferencet*, a KERMI igazgatóját

rítendő: mennyire bírják a viselést.

Egy gépről csillogó acélsúlyok lógnak; gombnyomásra húzzák, nyúzzák a kötött mintát. Egy tű éppen a *soproni szőnyegek* mintáiból próbál szálat tépni, egy másik masina a járást utánozza, s mutatja, hogy mennyi taposást bírnak lakásunk díszei. A taposógép mellett mesterséges napfény fakítja az anyagokat. Nincs az a becsületes termék, ami ezt a tortúrát épen megússza... A gépeken mindenütt

Cziráki Lajos, festő

□ CZIRÁKI LAJOS festőművész munkáiból nyílik kiállítás augusztus 14-én, pénteken délután 6 órakor a dunaújvárosi Uitz-teremben. Megnyitja: Pálfalvi János grafikusművész.

– : D Cziráki Lajos, festő 2

Esti Hírlap Bp. 1981 aug. 8.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Orlovszki Lajos festő- és szobrászművész

KISALFÖLD

1980 MÁJ 24

1021

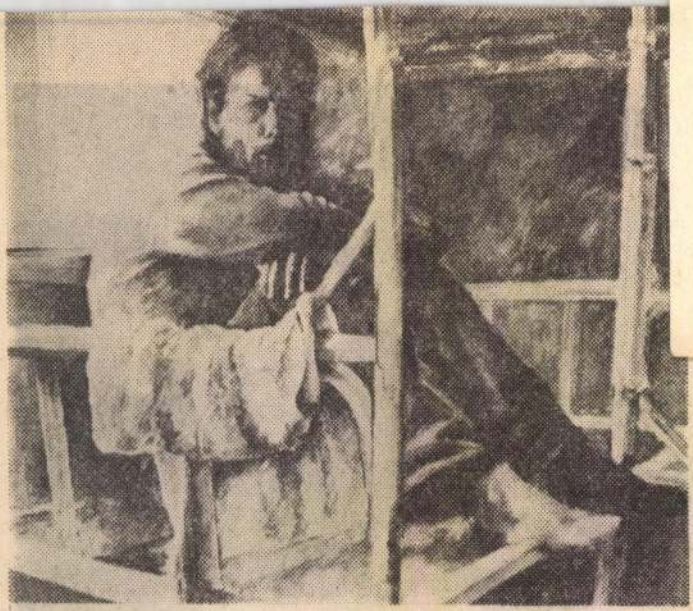

■ Kovács Gombos Gábor: Vizsgaidőszak

kiáltotta utánam Eszter néni.

— Óvatos légy kint az országúton, az autókban sose szabad megbízni! — halottam János bácsi intelmét, miközben kiegyensúlyoztam magam a kerékpáron.

Gyorsan, könnyedén, a világ jóindulatú ragyogásában hajtottam a pedált Győr felé. Vasárnap volt a csendességben tündöklő, tágasságba nyújtózó, fénylő zöld Kisalföldön is, s én büszke szelídséggel gondoltam, milyen szép a hazám, mennyire igazi tud lenni az ünnep

■ Czirjáki Lajos:

Cziráki Lajos, festőművész 2. Folytatás

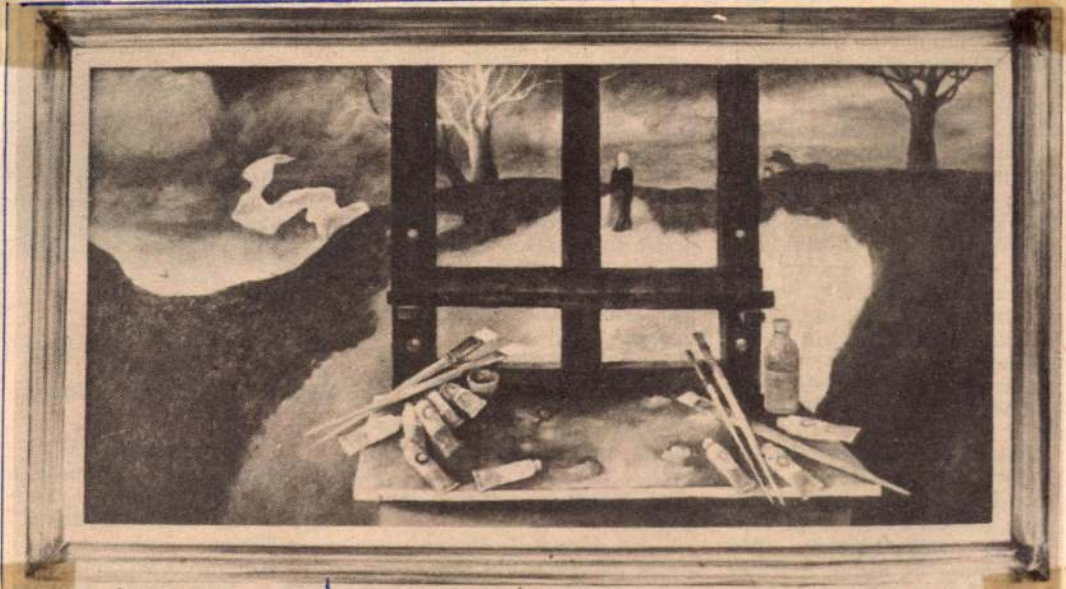

Cziráki Lajos: Festőállvány.

Szelestey László: Az Érsak-dunántúli festérnett kiállítás. | Vas Népe, 1981. júl. 5.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1981 AUG 2 3

Tükör

Cziráki Lajos, festőművész

1021

CZIRÁKI LAJOS KÉPEI

A dunaújvárosi Uitz teremben kiállítás nyílt Cziráki Lajos festőművész alkotásaiból. „Képein az úgynevezett »kis világ« embereire, tárgyaira, jelenségeire bukkanunk, ismerős itt minden" – olvashatjuk a tárlat katalógusában.

készíteni. Több tojás kell és spenóttal megfesthetjük a tésztát. A töltelék már nem gond. Ha sikerül megközelítenünk az eredetit, szólunk a konyhafőnöknek. Majd eldönti, hogy rákerülhet-e az étlapra. Mást is tanultam. Szeretném lassan megmutatni a többieknek, hogy a vendégeink is megkóstolhassák.

— Otthon, a családjának mit főz?

— Feleségemmel megosztjuk a konyha terheit. Majdnem minden nap készítünk meleg ételt. A család legkedvesebb étke a parajfőzelék bundáskenyérrel, a kenyér bundájába a tojáson kívül só, bors és sonka kerül, majd petrezselyemmel ízesí-

tudja azt, hogy a ha
ban nap mint nap n
hódítani a férjet, s
él, viselkedik; alakjár
kerüli a felesleges
kondicionálja magát;
nyagolja el a napi s
zést, valamint a fod
kozmetikust; gondot f
öltözködésre, a tiszta
ruhaneműkre ... s íg
elvárhatja, hogy e
férje a régi szerelem
zelítsen hozzá. A h
slampos, kövér és s
asszony mellől bizony könnyen „elbitangol" a férj, ha hajlama van rá; máshol keresi az örömöket és asszonyi jó tulajdonságokat, amelyeket otthon nem talál meg. Ezeket próbálja előadni a feleségének, talán hat rá.

szexuálterápiával már sok reménytelen esetet megoldottak. Önöknek *akarni* kell; görcsös erőlködés és sietség nélkül vágyni a nemi örömre. Ez a legfontosabb.

Továbbra is várom jeligés

Csirkovics Adél amatőr festő, rajzoló.

A zalai amatőr bemutatókról jól ismert Csirkovics Adél képei, grafikái szerepeltek a nagykanizsai művelődési ház kiállításán.

Sz. L.: Csirkovics Adél és Németh Gyula munkái Nagykanizsán.

Zalai Hírlap, 1980. okt. 1. 5. old.

A képzőművészeti anyag készítője szabad idejében, jobbára a maga gyönyörűségére, fest és rajzol évtizedek óta. Olyan műfajban, olyan szemlélettel, amivel ma már nagyon nehéz újat mondani, tágabb közösségnek szóló érvénnyel bármit is megfogalmazni. Ehhez igen alapos felkészültség, nagyfokú tájékozottság, s az átlagon felüli érzékenység kellene. Mindezzel azonban csak nagyon kevesen rendelkeznek. Jelen esetben is inkább csak a szándék becsülendő. E törekvések szükkörűségét, a kivitelezés egyenetlenségeit nyilvánvalóan készítőjük is érzi, ezért tartja szükségesnek a képek, grafikák megtámogatását egy-egy „lábjegyzettel", nevezetesen, hogy hol és mikor szerepeltek ezek a munkák valamely kiállításon. Mintha ez jelentene is valamit!...

CZIRÁKI LAJOS győri festőművész kiállítását nyitották meg tegnap a Miskolci Galériában. A művész Szőnyi István tanítványaként 1944-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát. Mostani tárlatán félszáz olajfestményét tekintheti meg a közönség.

Népszabadság, 1984. 1. 19.

Cziráki Lajos, festő

CZIRÁKI LAJOS, Győrben élő és alkotó festőművész mutatkozott be Dunaújvárosban, az Uitz-képtárban megnyitott kiállításán. A szeptember 6-ig nyitva tartó tárlaton csaknem 30 művet — köztük több nagy méretű olajfestményt — láthatnak az érdeklődők.

– : Hú

8

Népszabadság, Bp. 1981 aug. 15

Czirák Lajos

„Bihar"

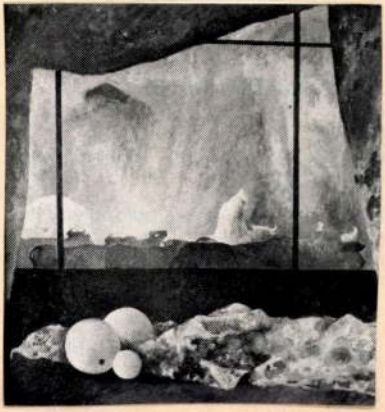

—: Kiállítási naptár

Művészet, 1976 január – 48 oldal

CZIRÁKI LAJOS festő
Hegyeshalom, 1917

Tanulmányait a budapesti és római akadémiákon végezte 1937-44-ben; mestere Szőnyi István volt. 1946-ban nagyobb franciaországi tanulmányutat tett, majd Győrben vállalt tanári állást. 1940 óta kiállító művész; önálló tárlatokkal jelentkezett Győrben (1961, 68, 71, 73), Budapesten (1967) és Tapolcán (1968, 71). 1971-ben munkáit bemutatta a TV Galériája. 1940-ben elnyerte a Szinyei Társaság festészeti díját, 41-ben a Balló Ede-díjat, 42-ben a főváros festészeti díját; 1966 óta hétszer kapott Győr-Sopron megyei művészeti díjat. - Puritán hangvételű, tiszta festői eszközökkel előadott kompozicióiban sajátos romanticizmussal idézi a valóságot.

Művészéletrajzok 1975

SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Cziráki Lajos, festő és szobrászművész
NAPLÓ (VESZPRÉM)
1983 JUL 09
1021

Ember és madár

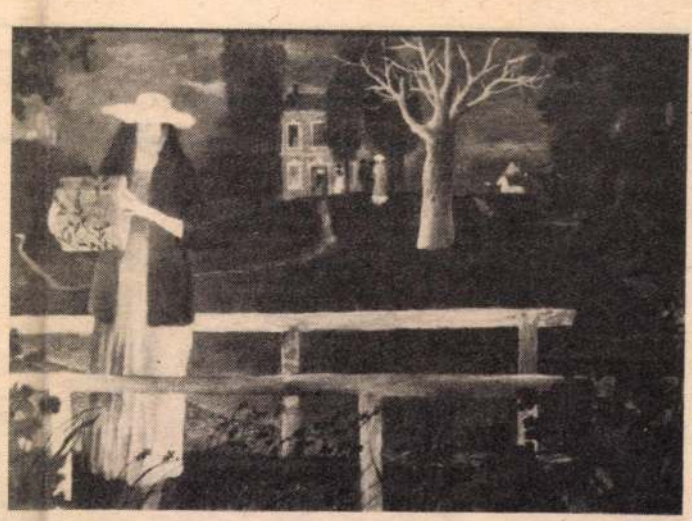

Hidon

Elnapolt csodákra várva...

Cziráki Lajos pápai kiállításáról

Álom és valóság összeforrva hatott ránk *Cziráki Lajos* pápai tárlatán, a Helytörténeti Múzeumban. A győri festő, aki gyermek – és ifjúkorát és művészi pályája első másfél évtizedét Pápán élte, műveiben ma is gyakran hozza felszínre innen őrzött emlékeit, motívumait.

Új elemek is bőségben sorakoznak Cziráki képein, ám ezek helyi hovatartozása már kevésbé meghatározható. Fontosabb ennél a kérdésnél a létük és törekvésük, főként azé a tömegé, mely néz, vár állong, gyakran áramlik valami felé, de azt a valamit domb, erdő vagy fal rejti izgató titokzatossággal. Rokonszenvünk és szánakozásunk egyaránt ezeké a figuráké, e hittel teli naivoké, kik, ha hölgyek, csipkékbe, finom kelmékbe és széles karimájú kalapokba öltöznek, s ha férfiak, akkor skatulyából kihúzott eleganciával, bár kissé idejüket múltan jelennek meg Cziráki színpadán, mely számukra egyben az életé is. Szeretjük őket, mert vágyainkat látjuk viszont bennük úgy, ahogy mi csak szeretnénk kinyilvánítani. És megvetésünkből is kiint nekik, mert vesz-

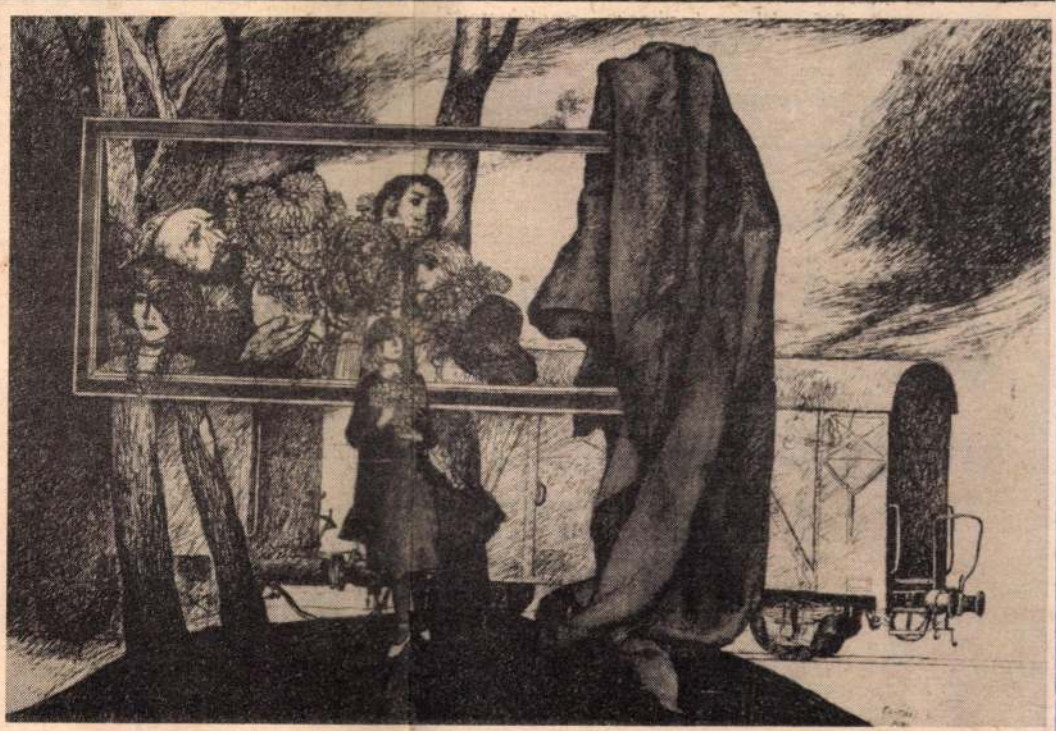

Vonat

filozofikus festészetének sok érvényes utalását, gondolatát.

művészettörténeti-esztétikai és történeti kategóriákkal bánunk.

gó hatalmainak szeszélyétől és uralmától való megszabadulás

se volt közös. Csak a munka. Meg a termés.

Micsoda bölcs előrelátás! Vagy inkább a szorító kényszer és a véletlen találkozása? Annak példája, hogy a nemrég választott vezetőség máris képes a szükségből erényt kovácsolni? (Istenem, de sokszor kellett ezzel élni a következő évek során!)

A hirtelen összerántott közgyűlésről, mely a fenti tárgyban határozott mély megnyugvással

Az utolsó aratás

Ebéd után rettenetes nehezen bújtunk elő a dűlőút fái alól. Amíg apám és Sanyi bátyám kaszát kalapált, mi földöntúli mély álomba süppedtünk a kalapácsok perlekedő ütemétől.

– Hejde, keme, hejde! – szólt ránk apánk,

A történeten jót nevettünk, u vel láttunk munkához. Titokban kedni kezdtünk, hogy estére hordjuk a két hold termést. M fattyazhatunk.

IRODAL

Bakonyi táj, Pápai Éva gratikája

Hegedüs Géza:

A költészet magasztosságáról

Verses szöveg: szavak ünnepnapokra szánt,
gondosan jólvasalt és kényes díszruhája!
Magát gyalázza az, ki elszüllött gyanánt
szándékolt mocskosan gyűrt öltönyt ölt magára.

A választékos ész versláb-ütemre járva
kerüli kényesen a prózai talán-t,
s a végérvényesek útjára eltalálva
viszi és hirdeti a nagy közös magányt.

Kis versekig felér – az közös gondok őre,
és közös célokért magában lép előre,
s a mocskos úton is tisztán előkelő.

A közös célokat magányosan betöltő,
mindenkivel rokon idegen lény a költő,
ha az igéje vers és szép szava erő.

A képző- és iparművészeti kiállítások lebonyolításának új rendjéről kérdeztük *Horváth Györgyöt*, a Művelődési Minisztérium Képzőművészeti főosztályának vezetőjét.

– A közelmúltban két rendelet látott napvilágot e témakörben. A kiállítások megrendezésére, természetesen, továbbra is engedélyt kell kérni. Az országos kiállításokra a Művelődési Minisztérium ad engedélyt, míg a Művészeti Alap vállalatainak kiállításaira maga a Művészeti Alap. Egyéb kiállításokat viszont ezentúl a tanácsok művelődési osztályai engedélyezhetnek. Az országos jellegű intézményeknek – így a Műcsarnoknak, a Művészeti Alapnak és a múzeumoknak – gyakorlatilag nem kell esetenként engedélyt kérni. Ám a kiállítási terveket ugyanúgy, mint korábban, egy esztendőre előre el kell készíteniük, s azokat koordinálás céljából el kell küldeniük a Képző- és Iparművészeti Lektorátushoz, ahonnan tovább küldik a Művelődési Minisztériumba.

– Mi a változás az eddigi gyakorlathoz viszonyítva?

– A kiállító helyeket ezentúl sokkal differenciáltabban kezelik, mint eddig. Amikor 1974-ben megtörtént nálunk a decentralizálás, rendkívül elszaporodtak a saját rendezésű kiállítások. Évente addig legfeljebb hatszáz kiállításra került sor, a hetvenes években már háromezret szerveztek. Ezek közül soknak nem volt kellő fedezetük, s gyakran arra alkalmatlan helyeken is kiállítottak. Nem utolsósorban ezt a folyamatot hivatott kellő mederbe terelni az új rendelet. Az országos múzeumok a kiállításaikat beépítik a programjaikba. A nem országosak is maguk tervezik meg kiállításaikat, s ha az megfelelő, meg is kaphatják rá az engedélyt.

– Kiállíthatnak-e a jövőben is a művelődési házak?

A tsz vezetői úgy döntöttek, hogy kinekkinek arról a területről kell learatni a gabonát, amelyen ősszel, még mint egyéni gazda, maga vetett. A sajátról tehát,

Márkus Zoltán:

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 347-748/ 3404726

Cziráki Lajos festő-grafikus

1984 JUL 20

és szobrászművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Cziráki Lajos: Térzene

I SÁNDO

Magyar írók Szö-
kára. Nehéz idők-
helyzetekben. Nem
ták ki, de az írók
g. A párt küldte.
elmezett szolgálat-
ta, amit rábíztak.
tában is csak így
ezni. Ő annak a
zedéknek a tagja,
zó volt a történe-
most, a negyvene-
özeledtével óhatat-
gondolnunk, hogy
évszázadok magyar
örököse és folyta-
k másképpen ala-
adik századi törté-
nek a nemzedéknek
em akármilyen tag-

beszélések előtt is körülnézett: „Hol a párttitkár? Őt is hívjátok be!" Az ő nyílt egyenessége olyan természetes és magától értetődő volt, hogy szinte hozzá hasonlóan egyszerűvé és tisztává változtatta környezetében az embereket.

Nem önként jött és nem önként ment. Talán éppen végtelen tisztasága volt az oka, hogy annyira megszenvedte, ami történt. Az idegein eluralkodó, bénává tevő kór élete utolsó évtizedében ágyhoz szegezte. Az ágy-kínpadon sem adta meg magát. Küszködött, hogy munkára már alig alkalmas kezével is művészi alkotássá formálja élete legnagyobb személyes élmé-

MH SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 347-748, 340-726

Cziráki Lajos festő- és grafikus-iparművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Cziráki Lajos: Fáradtság

1984. JÚLIUS 20

zelezett időpontja."
— egyéb bonyoda
nellőzve — időszán
éppen az, hogy nir
éve. (Ezért kényszer
Parragi Világtörtén
Kr. e. 1-re datálni
ését.)

2. „A római biroc
ábban a város ala
pontját vették a na
Ezt a naptárt Julius
ította, az új időszá
nek az i. e. 31-bén
ni győzelmét tette."
nagyarázgatni, mily
en esemény tartotta távol Caesart
nevezetes csatától, s miért nem
ezethette be ő az actiumi érát.

igazságügyi szervekkel van nekem
bajom, hanem azzal a szemlélettel,

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Cziráki Lajos, festő-grafikus-
szálkrászművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1024

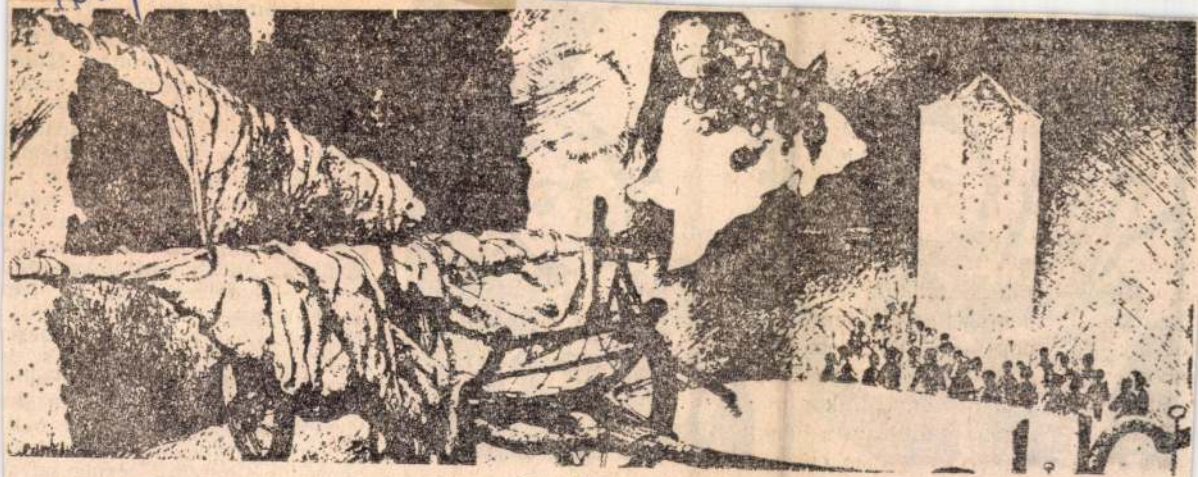

Cziráki Lajos rajza

1984. JÚLIUS 20.

Giczy János: Tavaszi üdvözlet

Márpedig ha így van, akkor csak ugyan elképzelhető, hogy az imén ti belemagyarázás nincs híján rációnak. A korabeli néző mégis csak kizökkent a meséből — az ős bemutató idején, 1942-ben akadta olyan polgári rétegek a magya társadalomban, amelyeknek moz ba járó egyedei óhatatlanul oda képzelték Churchill vastag szivar ját a padisah orra alá.

MK SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1984 JUL 20

ÉLET ÉS IRODALOM

Cziráki Lajos festő, grafikus-
szobrászművész

1021

Cziráki Lajos rajza

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 237-743, 340-77

Cziráki Lajos, festő-grafikus- és szobrászművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

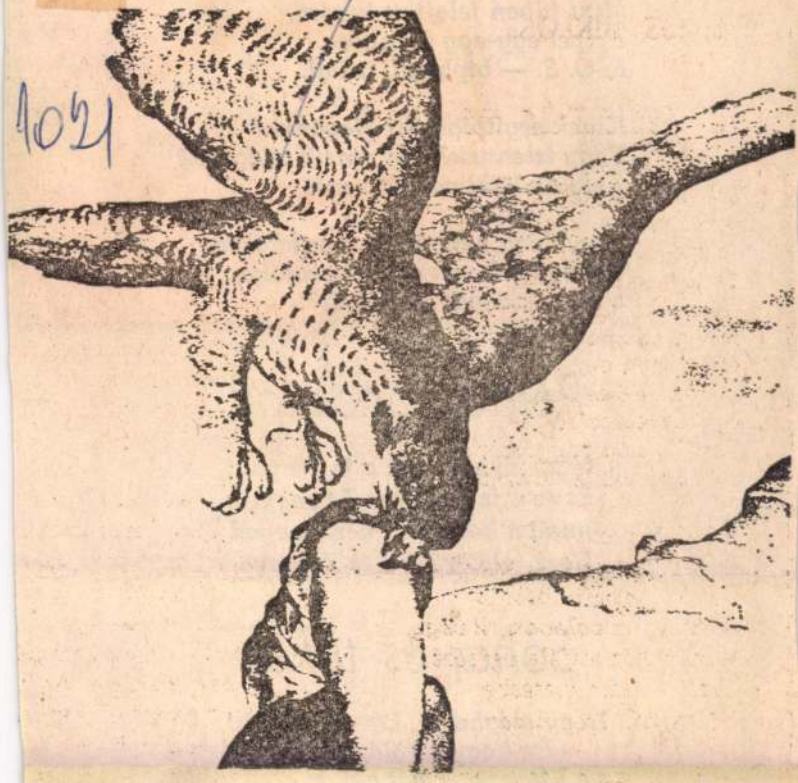

Cziráki Lajos rajza

Ne
Mi
ciri
S. (

Kin
Vaç
Nel

hog
ujji
a v

Példamondatok

Nézz jól körül Ez a fa árnya
És ez a fa De lehet Te vagy
mind a kettő Hát nézd magad
Nézz jól körül Fa és Faárnya

Sóhaj és tükör

Hogy meghalok, hát meghalok!
De hogy a Föld, a Fény,
s a Világ is . . . hát akkor,
Virág, mért éltem én?!

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Czirái Lajos

KISALFÖLD
Győr - Tervárosunk
1983 DEC 20

1021

■ Miskolcon és a fővárosban lesz kiállítása 1984-ben Cziráki Lajosnak. Az ismert győri művész mintegy félszáz olajfestményét mutatja be.

Építkezők figyelem!

TÜZÉP

Újat épít, hozzáépít vagy átépít?

KERESSE A TETŐTÉRI ABLAKOT!

Megérkeztek az ÉD. Tüzép Vállalat Győr-Sopron és Veszprém megyei telepeire a korszerű, jó megvilágítást, tökéletes szellőzést és hőszigetelést biztosító tetőtéri ablakok. Beépítésük a tetőszerkezet megbontása, átalakítása nélkül biztosítható.

Kapható: 74×112 cm,
74×145 cm,
85×112 cm méretekben.

Bővebb felvilágosítást az ÉD. Tüzép Vállalat központjában: 17-633 telefonon,
és a Veszprém megyei Kirendeltségünkön: (Veszprém 12-470 telefonon).

Keresse fel telepünket, tekintse meg Ön is!
Ha nálunk vásárol, jól jár.

Az ÉD. Közmű- és Mélyépítő Vállalat megfelelő létszám

komplex rendszer bevezetésév
kapcsolatosan az alábbi munk
— rendszerszervezőket oklevéllel),
— programozókat (SZÁ
— operátorokat ESZR s
— adatrögzítőket (közé
— üzemeltetőket (műsz gel),
— raktárosi feladatkörr

Jelentkezés személyesen vagy
főosztályán. Levélcím: 9023 G
Tel.: 14-155.

Fájó szívvel tudatjuk, hogy legdrágább férjem, édesapánk, testvérünk, nagyapánk, apósunk, rokonunk,

HORVÁTH FERENC

a Pamutszövő és Műbőrgyár nyugdíjasa életének 70. évében elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása december 21-én, szerdán de. 10 órakor lesz a győr-nádorvárosi köztemetőben. A részvétnyilvánítás mellőzését kérjük.

A gyászoló család

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik is-

SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Cziráki Lajos

PEST MEGYEI HÍRLAP

1983 DEC 2 4

festő - nobrán u

1021

Elvarázsolt erdő

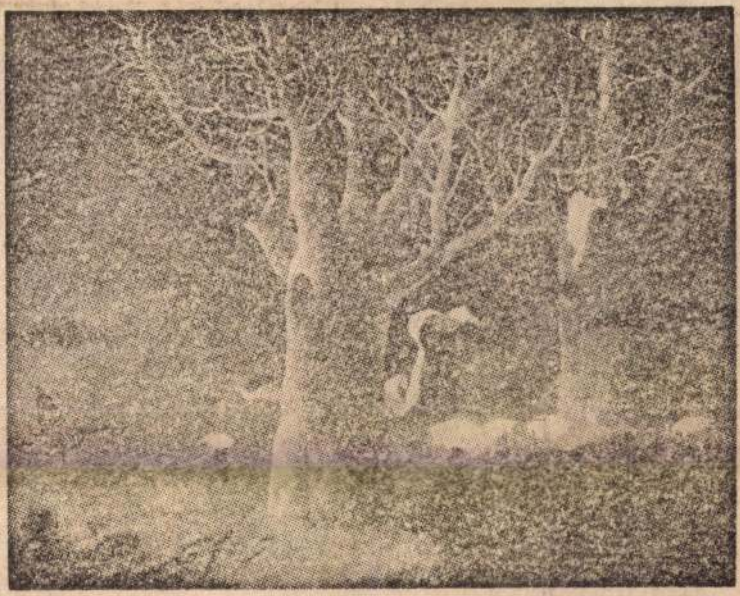

Cziráki Lajos festménye

vedélyes, elkötelezett
eve elnökségi tagja)
Singapore-ba készül.

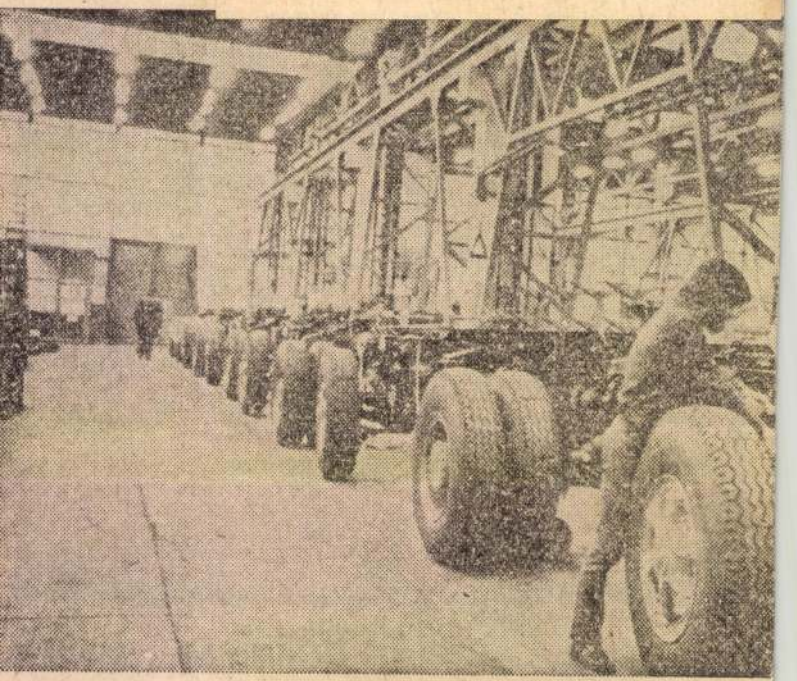

A kép december 22-én készült, az utolsó munkanap

CZIRÁKI LAJOS KÉPEI

A dunaújvárosi Uitz teremben kiállítás nyílt Cziráki Lajos festőművész alkotásaiból. „Képein az úgynevezett »kis világ« embereire, tárgyaira, jelenségeire bukkanunk, ismerős itt minden" – olvashatjuk a tárlat katalógusában.

ÚJ TÜKÖR 1981/XVIII/ 34. sz. 45. o.

MAGYAR TUDOMÁNYOS A

LIBRARY OF THE HUNGARIAN ACAD
БИБЛИОТЕКА ВЕНГЕРСКОЙ АКАД

Könyvtárvezetőnek

Székhelyén

Az OMIKK Oktatási és I

évek gyakorlatának megfelelően

A mellékelt tájékozat

mokat, valamint a jelentkezési f

Melléklet: 4 darab

M

Hálá

Cziráki Lajos, szobrász-festő-grafikusművész

- Két budapesti tárlat megrendezésével gazdagitja a Képcsarnok a Tavaszi Fesztivál képzőmüvészeti kinálatát. A Csók István Galéria Cziráki Lajos különös szépségü festményeinek ad otthont az elkövetkező hetekben. A 67 éves müvész évtizedek óta Győrben él. Képeinek karakterét azonban nem a hüséggel vállalt táj határozza meg, sokkal inkább a szürrealizmussal való szellemi rokonsága. Izgalmas élményt kinál a barangolás Cziráki Lajos jelképerdejében a Csók István Galériában.

- Egy utcahosszal arrébb, a Vörösmarty téren a Csontváry teremben

1984. III. 14. TV 1-műsor (5. Gyuk).
TV-Híradó 1.

kollektiv festészeti kiállitás várja a látogatókat. Budapest a művész szemével. A cimben bennefoglaltatik a látvány lényege. Szép fővárosunk megannyi arca, amelyet különböző koru és stilusu művészünk sajátos tükre tár elénk. Ismerős és kevéssé felfedezett városrészek, valósághüen és költői áttételeken megjelenő tájképek. 25 festő több, mint 40 vallomása Budapestről. Mindkét kiállitás holnap nyilik a Csontváry teremben, ill. a Csók István Galériában.

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 347-743, 340-726

Czíráki Lajos szobrász-festő-grafikusművész

KISALFÖLD

1984 APR 4

1021

Czíráki Lajos: Epilógus

OLVASÓSZOLGÁLAT

1984. április 4. Szerda, Felszabadulás ünnepe

A Nap kél 6.17 — nyugszik 19.18 órakor

A Hold kél 7.42 — nyugszik 22.34 órakor

NYOLCVAN ÉVVEL EZELŐTT, 1904. április 4-én született, és 37 éves korában, 1941-ben halt meg ALEKSZANDR AFINOGENOV szovjet-orosz drámaíró.

Várható időjárás ma estig: Gyakran beborul az ég. Sokfelé várható eső, zápor, északnyugaton havaseső, délkeleten zivatar is valószínű. Élénk, időnként erős lesz a szél. Iránya Dunántúlon északnyugati, másutt déli, délkeleti. A legmagasabb nappali hőmérséklet általában 8 és 13 fok között, északnyugaton azonban 5 fok körül alakul.

A DUNA vízállása tegnap Dunaremeténél 374 cm volt, Győrnél a RÁBA 182 cm, mindkettő apadó jellegű.

1984. április 5. Csütörtök, VINCE napja

A Nap kél 6.15 — nyugszik 19.20 órakor

11.05: Verbunkosok, katonadalok. — 11.27: Bábok és babák. — 11.42: Glemba. — 12.45: Filmtükörkép. — 13.00: Hófehérke és a hét törpe. — 13.14: A Szovjetunió népeinek zenéjéből: Észak-Oszét ASZSZK. — 13.26: Őszi versenyek. — 14.00: Évszázadok mestermüvei. — 15.05: Zenekari operettrészletek. — 15.28: Százszorszép klub. — 16.00: László Margit dalfelvételeiből. — 16.49: Domokos Mátyás könyvszemléje. — 17.05: Olvastam valahol... — 17.25: Balettzenék operákból. — 17.40: Piros rakéta. — 19.15: Látogatás Bulat Okudzsavánál. — 20.20: Népdalok. — 20.44: Töltsön egy órát kedvenceivel. — 21.44: A vitaminokról — a fehérjékig. — 22.20: Tíz perc külpolitika. — 22.30: Operakórusok. — 22.54: Rudolf Serkin zongorázik, a Busch-vonósnégyes játszik. — 0.10: Nádas Gábor táncdalaiból.

PETŐFI RÁDIÓ: 8.05: Fúvósátiratok. — 8.35: Napközben. — 10.00: Zenedelelőtt. — 11.35: Csak fiataloknak. — 12.35: A Népmüvészet Ifjú Mestereinek fel-

ADAS-VÉTEL

9 hónapos vemhes, szerződött üsző eladó. Osli, Fő út 36. sz.

Női Singer varrógép jó állapotban eladó. Vér Rezső, Lébénymiklós, Gyártelep, Radnóti utca 27.

PC 1200-as Lada eladó. Kony, Kazinczy u. 49.

4 éves kanca benyergelve eladó. Győr-Ujváros, Somos u. 24. Tóth.

3 éves erősen sodrott betanított kancacsikó eladó. Kisbajcs-Szögye, Petőfi u. 2. Takács.

Lada Combi, korallpiros, kifogástalan állapotban eladó. Győr-Bácsa, Nemesszék u. 35.

80 l originál Haidu villanybojler, ugyanott Vinyisztó kazán, körfürész vasasztallal eladó. Győr, Gyöngyvirág út 15.

Kéttüágyas 8-as állványos kötőgép eladó. Győrszemere, Felpéci u. 157.

Czóbel Béla festőművész

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-746, 340-726

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1983 SEP 07.

1021

Ülő akt

Czóbel Béla festménye (1973).

szú

ammónia gyártására tudjuk felhasználni. A hidrogén felhasználásával mintegy 80 millió forint értékű ammóniát gyárthatunk évente, és ennek azért nagy a jelentősége, mert így csökkenthetjük a ma már számunkra méregdrága földgáz feldolgozásának arányát. Sikerült csökkentenünk a korábban szükséges import alapanyagokat is, például úgy, hogy a műanyagipari segédanyagokat magunk állítottuk elő. Nem kevésbé jelentős gazdasági eredménye van a műtrágya minőségének javítására tett intézkedés-sorozatnak is. Ez esetben a termékek minőségének javítását egy újítással oldottuk meg, és ebben az évben már az előállított műtrágya mintegy 30 százaléka eléri az első osztályt, később pedig mintegy 90 százaléka megkapja majd a legjobbnak tekinthető első osztályú minősítést.

— *A vállalat dolgozói menyire ismerik a gyár jelenlegi helyzetét és lehetősé-*

A dexikálás, a helikopteres szár kezdődött fontos ipari növényünl tása. Képünk a bogácsi Hórvölgy ahol E–512-es arató-cséplőgépek terrel szereltek fel – vágják a na

A városi-járási pá

A szakmunk

Cziráki Lajos festőművész

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MTI

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

KISALFÖLD

1984 OKT 30

1021

■ Cziráki Lajos Győrött élő festőművésznek jelenleg Hamburgban láthatják alkotásait a művészetbarátok. A művész ezalatt itthon már a jövő évi kiállítási programokra készül festményekkel, grafikákkal.

MÁR MOST GONDOSKODJON A KARÁCSONYI AJÁNDÉKRÓL!

NYÍLIK
AZ AJÁNDÉK DISZKONT
(Győr, Árpád u. 42.)
November 1-én

Kínálunk:

- hanglemezeket,
- ajándékárukat,
- játék- és sportárukat,
- kozmetikai cikkeket,
- üveg-porcelánárukat.

Egyes termékek engedménnyel kaphatók.

Nyitvatartás:

keddtől péntekig 9–18 óráig
Szombaton 9–13 óráig
Hétfőn szünnap.

Cziráki Lajos, festő-grafikus-szobrászművész. 1.) Folytatás.

Géger Melinda: Az állandóság akarata, a mulandóság öröklete. Cziráki Lajos mesterszete.

Cziráki Lajos: Relikviák (részlet), olaj, farost, 60 × 100 cm, 1984

Művészet, 1989. 7.38 old.

1.

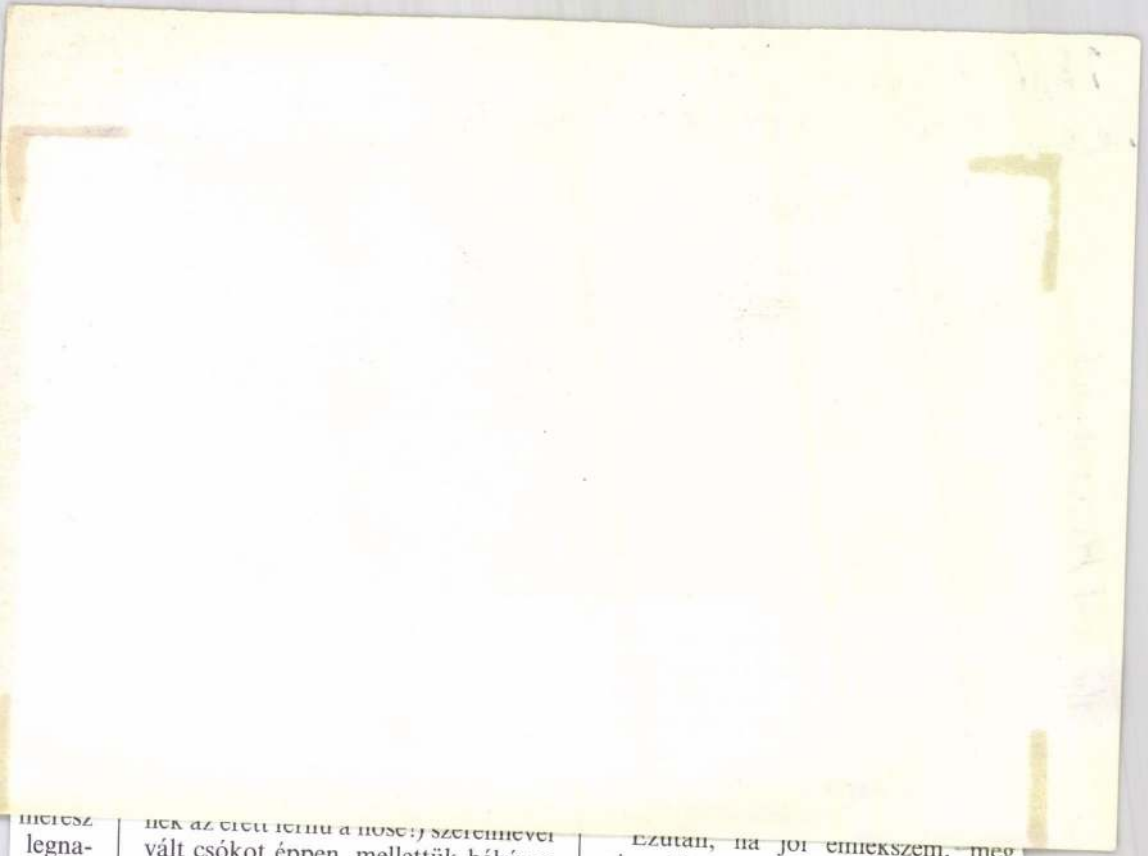

méresz
legna-
de ami-
t képfél
látóme-
k. Most
ielődöt,
nak ha-
a szelíd
nol rajta
áraszt,
úgy ér-

géniusz

nek az érett férfiú a hőse!) szerelmével vált csókot éppen, mellettük békésen ivó ló. Három férfi, hősünk három (lelki, szellemi és testi) atyja nézi az ifjú párt: Jézus egy fa alatt, előtte a fejedelem-király *Báthori István* (e kettőt én magam is felismerem) és az apa, az ugyancsak költő-hadvezér *Balassi János*. A kép magában, nevek nélkül is a folytonosság érzetét, az állandóság megnyugtató tudatát sugallja. Ezt mondja a végtelen nyugalmat árasztó táj a szelíden kanyargó folyóval, a fa, a távoli város, mely még a messzeség-

Ezután, ha jól emlékszem, meg visszaültem egy kis időre az „ideális" nézőpontban lévő fotelba (más is tudná ezt?), majd, mint amikor visszafelé játszanak le egy filmet, bejártam visszafelé a fentebb leírt utat, visszavisszanézve (memorizálva) az emlékezetes pillanatokat.

Szép nap volt, jól éreztem magam. Úgy, ahogy a falra rótt idézet is zárul (Péterfy Gizella akaratából): „Meglágyúl kemínység, / Megszűnik irigység..."

Jankovics Marcell

— Cziráki Lajos: Táj megkötözött figurával, olaj, farost, 70 × 120 cm, 1984

ben vagy a *Hétvégi utazás*-ban tapasztaljuk? Vagy egy általánosabban felsejlő, legkevésbé sem csak kosztümökkel megjelenített, elbizonytalanított világ, mely nem is mérhető a történelmi korok tényszerűségével? Alighanem mindkettő, ahogy a helyszínek is egyidejűleg valóságosak és valóságon túliak: egyéni sorsélmények és az egyetemes emberi kultúra értékei sűrűsödnek bennük elvont időképzetté.

A kellékeken kívül egy másik képcsoport is kirajzolódik Cziráki életművében. Míg a korábbi esetben kifejezetten a tárgyi világ által fölkeltett képzetekkel, emlékképekkel dolgozik, ez utóbbiban közvetlenül az emberi figura a főszereplő. Messze vivő gondolatsorra jutunk, ha csak néhány darabot vizsgálunk is a sorozatból. A *Társaság a szá-*

még az eszménykeresés, derű, tisztaság állapotát sugallják, akárcsak a *Művésztelep;* az idilli viszonyokba azonban a külső fenyegetettség – hangulatilag is meghatározó – képi elemei szólnak bele (száraz, töredezett faágak, lepusztult domboldal). Egyes képeken a sivárosodás az emberi kapcsolatokba is beférkőzik. Az ünnepélyes nyugodtság ellenére nyilvánvaló, ami az említett „idillekben" csak burkoltan létezik: külső fenyegetettség – kompozícionális megoldásban a képtér széthúzása, tehát a téri és időbeli irradiálás – a Cziráki-féle szereplők belső különállásának, nárcisztikus magányának képi megfelelője *(Utolsó hajó).* Az alakok a nézőnek hátat fordítva kilépnek a képből, tűnődő magányukba mélyed-

rajzolja ki a Czirákit erősen foglalkoztató problémát: az idill átfordítását a magány és kiszolgáltatottság felfokozott kiáltásává. A kompozíció központi alakja egy földön fekvő, drapériába burkolt alak – faággal átdöfve. Az emberi sors törékenységét jelző figurát környezetének – valószerűtlen rózsaszínben tartott – pusztulása kíséri. A szélsőséges díszletezés fokozza a baljós, szorongó félelemérzést... A fekvő figura valójában már csak egy testetlen bábu, akiből a hajzaton kívül semmit sem látni. (Hasonló báb szerepel az Áldozat című képen is, megkínzott testhelyzetben.) Megkínzatás, kivégzés, halál..., a szorongó félelem elmossa a valós és irreális közti határt, az emberi lét metafizikus magányában az elidegenedés

szín, egy fával benőtt és mégis kopárnak tűnő liget a festő kedvelt színtere. Feltehetően a park díszéül szolgáló szobrokat (többek között felismerhető a Jó Pásztor és egy szárnyas angyal) hordják ki korunk szürke zakós öltözékét viselő férfiak; nem tudni, miért és hová. Fokozódik a bizonytalanság: a kérgüket vesztett fák közti űrt köd lepi el, távolabb még kivehető néhány összeverődött ló, a kiszolgáltatottságban is kifejezésre jutó összetartozás jellegzetes jelképei. A szobrok eltávolítása és a természet „levedlése" egymással párhuzamosan megy végbe: a rendbe való mesterséges emberi beavatkozást az elhalás jelensége kíséri. A szobrok „valaha volt" jelenléte valószínűleg a táj eredeti, természetes állapotával járna

Cziráki Lajos, festőszrafikus-szobrászművész 3.) Folytatás.

Géger Melinda: Az állandóság akarata, a mulandóság öröklete. Cziráki Lajos művészete

Cziráki Lajos: Áldozat, olaj, farost, 70 × 120 cm, 1980-as évek közepe (fotó Gőzsy Gáborné)

Művészet, 1989. 7., 40-old.

agybányais" festői örö
ég figyelhető meg ná
ásrészt érezhető a Róm
kola hatása is, ahol a m
ész 1942–44-ig ösztönc
s volt. Bár a mester – ál
sa szerint – igazából ne
ötődött az iskolához,
nkább a Rómával való t
lkozást emeli ki élmény
özül, szellemi bázisát
tt eltöltött évek alapv
ően befolyásolták.
Képein a fölényes ért
net egyfajta látomásos j
eg ellensúlyozza. Czirá
s vonzza az a titokzat
eszültséget keltő sejt
nesség, ami elsősorban
émet romantika sajá
Nem véletlen, hogy kritik
ai gyakran állítják párh
amba egyes műveit *Ca*
par David Friedrich rok
szellemű alkotásaival. Ké
beit nézve a természetelle
nes szín- és fényviszonyok
özt furcsa, lebegő bizony
alanságérzés lesz úrrá a
nézőn. Szokatlan módon a
ill érzelmi feltettségüket.
Így valójában kevesebb
közük van a tárgyias szür-
realizmus hűvösen steril,
metafizikus irányzatához,
mint az irracionális fényha-
megidézés itt szubjektív-
lírai színezetű. A sorozat jel-
legzetes darabjaként emel-
hető ki a *Drapéria őszi táj-
ban,* a *Legenda* vagy a *Ró-
zsás drapéria* című alkotás.
selő emberek, a tájban kép-
zeletbeli és valós elemek
csoportosítva szerepelnek.
Talán a „boldog békeidők"
finoman ironikus visszfé-
nyei, mint azt a *Fürdözők-*

Cziráki Lajos
grafikái

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 JUN 30
KISALFÖLD

1021

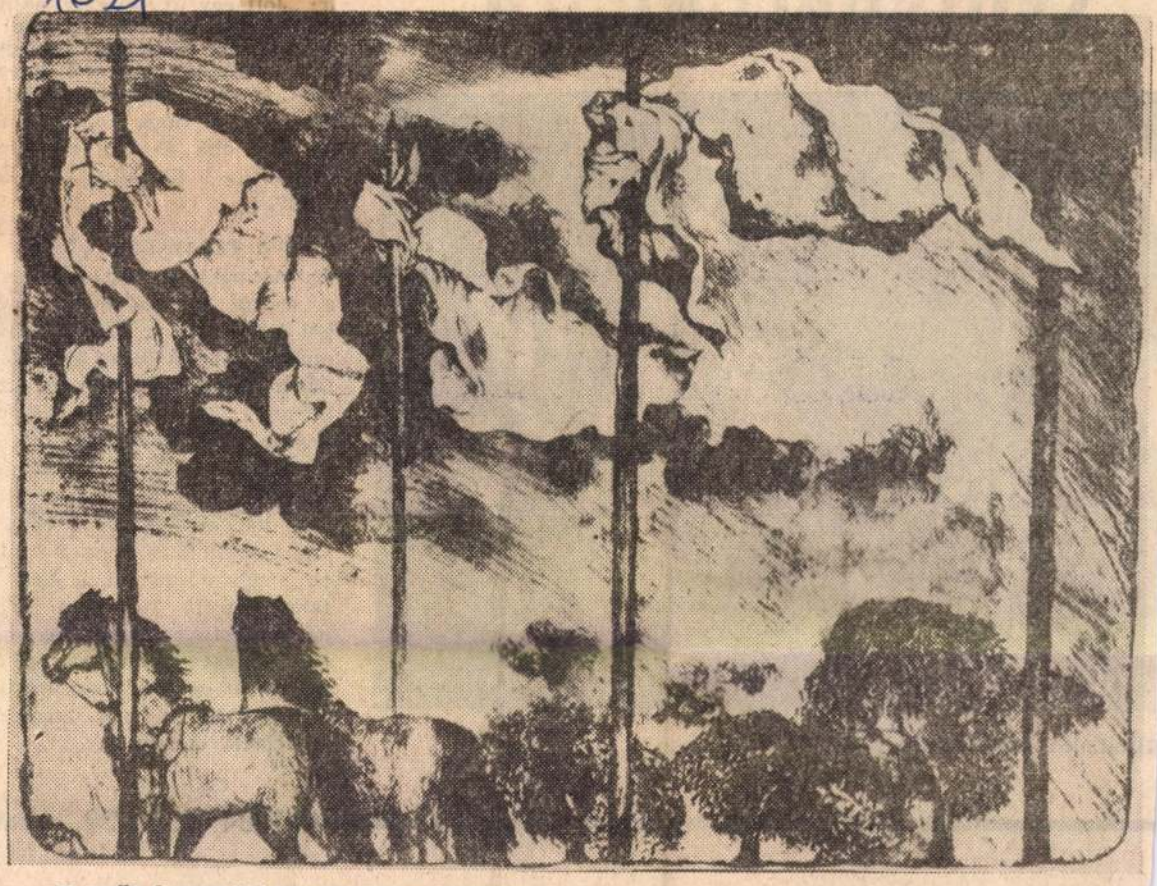

■ IDŐVÁLTOZÁS: Cziráki Lajos grafikája

centenáriumára

Kisfaludi Stróbl műtermében

gül hátrahagyott. A szorgalmat, a munkát, a minőséget. Ez a tárgyszerű hiánytalanság tükröződik nemcsak az 1919-es Ijászban, az 1952-es Ózdi hengerészben, Somerset Maugham, Székelyhidy Ágoston, Venczell Béla portréjában, hanem a Kossuth- és a Felszabadulási Emlékműben Budapesten, mely maradandóvá tette Kisfaludi Stróbl Zsigmond pályáját, azt az életművet, melynek múzeumát Zalegerszegen avatták fel, s melyet az egész világon hazánktól Moszkváig, Londonig, Dzsakartáig tisztelnek, becsülnek.

HK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Cziráki Lajos szobrász- és festő-grafikusművész

KISALFÖLD

1984 MÁR 17

1021

Cziráki Lajos köszönti a tárlat megnyitóján megjelent Borsos Miklós szobrászművészt.

JELKÉPEK MŰVÉSZETE

Cziráki Lajos tárlata a Csók István Galériában*

Ahogy idősödöm, mind fontosabb számomra az élet félreérthetetlensége! Most, ha szabad ilyen kifejezést használnom, ez a kiállítás nekem nagyon jól jön, fenti gondolatom igazolására.

Tisztább, félreérthetetlenebb élet kevés van a Cziráki Lajosénál. Félreérthetetlen az ember és félreérthetetlen a művészet, amit ő csinál. Művészete tele van hittel, emberséggel; képeinek küldetése van.

Nehéz dologra vállalkozna az a kritikus, vagy esztéta, aki meg akarná magyarázni, mitől van varázslatos hangulata ennek a kiállításnak. Az egyes képek atmoszférikus ereje bűvkörébe vonja a szemlélőt. Cziráki festményei tele vannak jelekkel, jelképekkel, gondolati asszociációkat hordozó jelzésekkel. Tájakkal, virágkoszorús lányokkal, partról elinduló emberekkel. Ha az ember elidőz ezeknél a képeknél, akkor hirtelenjében furcsa szorongás fogja el: a továbbgondolás gyönyörűsége. Itt van például *Az utolsó hajó* című képe. A nézőnek háttal, arcát sem mutatva, aranykoszorús alak ül. Tele vagyok kétségekkel, de seitem, hogy ez a figura a jóval megjelölt embert szimbolizálja. Mert hiszen aranykoszorút nem mindenki kap. Mármost lemaradt a képen látható hajóról? Őt már nem vitte el? Számára nem jutott hely a hajón, amely pedig tele van olyanokkal, akik csak sétahajózásra indulnak, nem valódi célhoz. Hol van a képen ugyancsak látható partszegély? Tulajdonképpen nem tudom megmagyarázni ennek a képnek gyönyörű festőiségét, színeit és kompozícióját. Feltehetően ebből adódik az a furcsa szorongás, amely a látvány továbbgondolására ösztönöz. Vagy itt van a *Szivárvány* című festménye. A szivárvány mindig vihar utáni megkönnyebbülést jelent és optimizmust kelt az emberben. A képen látható fehér lovak is optimizmust jelentenek, de a halott madár már szorongással tölt el. Vagy itt van a másik, *Kék madár* című képe, ami talán a legmegrázóbb élmény számomra. A kék madár, a mindnyájunk által keresett boldogság szimbóluma. íme egy picurka kalitkában vergődik. Nem oldja fel szorongató élményemet, hogy a kalitka fehér színű, sőt furcsa asszociációt kelt bennem. Arra gondolok, hogy íme bezárjuk a kék madarat, de fehérre festjük a kalitkát. Nem sötét színűre, hanem fehérre.

Nem akarom most Önöket a képek rám tett hatásával untatni, csupán utalnék még a *Repülés*, a *Virágerdőben*, a *Mártír* című itt látható képekre, amelyek különösen megragadtak, s a továbbgondolás gyönyörűségével ajándékoztak meg. Cziráki Lajos a maga hallgatagnak tűnő módján akar szólni képeivel az emberekhez. Ha most végignézik itt látható műveit, akkor érezni fogják, hogy ezt ugyanolyan szerényen, nemesen, egyszerűen teszi, ahogyan a nagy mesterek tették. Nincs képein semmi handabandázás, semmi meggondolatlanság; érzelmek, effektusok vannak.

Cziráki Lajos a művészet, az emberség, a festészet törvényének birtokosa, és megadatott számára, hogy művészetével új törvényt tudott teremteni. Sajátos művészetet teremtett, amely nem hivalkodó külső jegyek, a faktúra különféle játékai és messziről ordító felszínesség alapján ismerhető fel, hanem arról a színvilágról, jelképrendszerről, a mesterség ismeretéről, a cél tiszteletéről, amelyik olyan ritka, mint a kék madár. Ezért hiszem, hogy a Budapesti Tavaszi Fesztivál jelentős és jeles eseménye ez a tárlat.

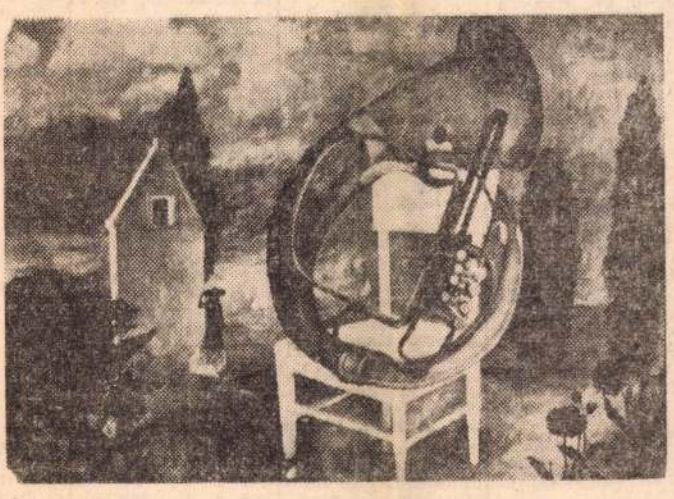

Kürt

*Somogyi József, Kossuth-díjas szobrászművész megnyitójának rövidített szövege.

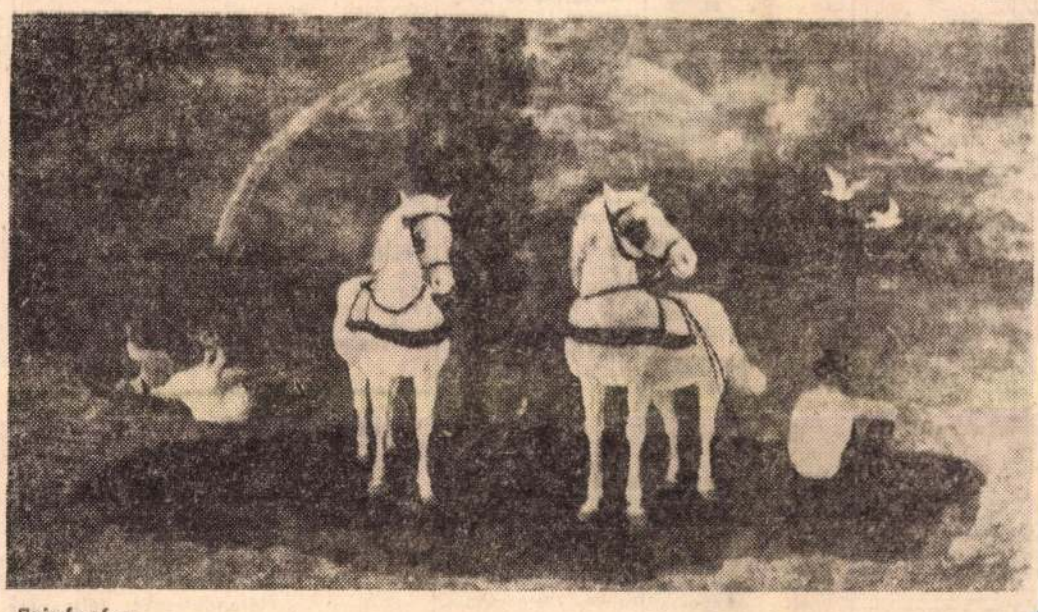

Szivárvány

A Győri Centrum Áruház FELVESZ

osztályvezetőhelyettest

háztartási osztályára.

A munkakör betöltésének feltételei:
— szakirányú érettségi,
— 5 éves szakmai gyakorlat.

FELVESZ továbbá:

számlaellenőrt, statisztikust
szakközépiskolai végzettséggel.

JELENTKEZNI LEHET: személyzeti vezetőnél, Centrum áruházak irodái, Győr, Árpád u. 39. sz.

Nyolc napos turnusok, te
májustól szeptemberig —
KAVARNA ÜDÜLŐKÖZPONT (V
Elhelyezés motelben, részvételi
NAPOSPART Hotel Sever és Ho
Részvételi díj: 1900—3950 Ft/fő.
BURGASZ Hotel Primorec
Részvételi díj: 1950—3100 Ft/fő.
POMORIE I. oszt. fizetővendég-
Részvételi díj: 1950—2250 Ft/fő.
Érdeklődés és jelentkezés a Ma
győri szervezeténél,
9022 Győr, Tanácsköztársaság u.

APRÓHIRDETÉS

ADÁS-VÉTEL

PZ Wartburg Tou-st 4 éves kifogás-lan állapotban 25 ezer km igényesnek ladó. Cím: 9153 Öt-evény, Dózsa út 43. rdeklődni lehet: gész nap Németh.

120 l-es bajai hid-for eladó. Écs, ózsa út 7.

ZC Wartburg sür-ösen eladó. Gecse, ákóczi u. 25. Si-on.

S 100-as bontott katrészek (sebes-gváltó, elsőhid, bbos ajtók, dina-ó stb.), és 500-as lat-motor és sebes-egváltó födarabok adók. Sopron, Ha-sz u. 28., Horváth.

PV 1200-as Lada 87. március 1-ig zsgáztatva kitűnő lapotban eladó. yőr, Fehérvári út 5. Telefon: 12-579.

ZUK platós kiste-rgépkocsi eladó yőr, Vajcsuk Lajos . 12. III/1. Járókel Kun Béla lakóte-p).

Egy pár fuvaros 7 éves, billenő-ocsival sürgősen adó. Érdeklődés: gész nap, özv. Var-a Ferencné, 2886 éde, Kinizsi út 6.

PB gázpalack és izhely igényesnek adó. Győr, Lovar-a u. 11.

Két db 9 hónapos emhesülő eladó. isbajcs, Jókai út sz.

Legújabb számítás chnikai kiadvá-yok (Basic, Pascal) negvásárolhatók. SH SZÜV, Győr. unkásőr u. 1/b. Te-fon: 14-511, Babos-é.

500 kg-os tizedes érleg eladó. Győr. arogató u. 73/a.

UE 28-as Dutra ótkocsi, eke és TZ 50-es nagyon állapotban eladó. lorácz László, Ne-esbük, Rákóczi út .

Balf, Fő utca 102. zám alatt egyéves ső, tinó és egy szőborjú eladó.

PA Wartburg friss műszakival eladó yőr, Magyar u. 19. agy Mihály.

2 éves sodrott fe-ete kanca csikó el-dó. Sokorópátka jtelep 87.

Marshall 100 W-os kerősítő, két db W-os Dinacord angfallal eladó. yőr, dr. Pogány nre út 21. X. eme-t 1. Dani József.

Csehszlovák sarok-ekamié eladó. Ér-eklődés: a győri -185-ös telefonon óra után.

Kombináltszekrény két fotel eladó. rdeklődés a győri -841-es telefonon.

Állványléták, do-ányzó- és régi édlőasztal eladó. ávid, Győrújbarát. tván út 140/3.

500-as kombinált valugép eladó. Ér-eklődni lehet: ombat, vasárnap gész nap. Nyúl, dy E. út 5.

9 hónapos vemhes-ső legelőre járó és y 5 hetes üszőbor-eladó. Mihályi II., isfalud, Kisfaludy t 131. Halász Ist-án.

1 db választási ma-yartarka bikaborjú adó. Sokorópátka. ossuth L. u. 90.

Eladó üzemképes sepel 125-ös mo-rkerékpár alkat-szekkel, rendszám-al, Fodor Imre, yőr, Attila u. 17. . 2.

IV-os 1200-as Zsi-uli jó állapotban énye sznek eladó. rdeklődés: Sopron, artók B. u. 43. ám.

UY-os rendszámú koda személyautó ladó, ugyanott 13 b anyajuh + szá-orúlat eladó. Ér-eklődés: Sobor, norási u. 17. Vi-dor A.

Kombinált faipari gép eladó. Érdeklődés: Für István, Bezi, Szabadság u. 55.

Faipari kombinált gyalugép eladó, 220-W-os betonkeverőt veszek. Horváth, Csorna, Béke u. 9.

Lada Combi eladó. UX frsz. vonóhoroggal. Érdeklődés: vasárnap egész nap. Irányár: 50 ezer. Kapuvár, Zöldfasor u. 8.

PL 1300-as Lada eladó. Rábatamási, Népköztársaság u. 20.

Kertitraktor eladó. Cím: Horváth, Kapuvár, Széchenyi u. 104.

Figyelem! Eladó 50 LE Szuper Zetor üzembiztos állapotban, tartalék motorral és alkatrészekkel. Érdeklődni mindennap 16 óra után. Bencze Ferenc, Rábacsanak, Hunyadi u. 49.

UY-os rendszámú Wartburg eladó. Pelpéc, Lenin u. 4.

Villanyvonat T. T. típus terepasztallal, trafóval eladó, 8—14 éves fiúknak kitűnő ajándék. Érdeklődés: 16 óra után. Győr, Lukács Sándor u. 21. I. emelet 8/a.

Jó állapotban levő Simson Stár és Jáwa Mustáng eladó. Győr, Kodály Zoltán út 26. 8. emelet 22. ajtó.

PE rendszámú Trabant 1987-ig érvényes műszakival, új motorral eladó. Győr, Munkásőr u. 30. Zimonyi.

Jó állapotban lévő hálószobabútor ágy betétes és kombinált szekrény eladó. Érdeklődés: szombat, vasárnap Győrszentiván, Lehár F. u. 10. sz.

Liberta barna velúr mélykocsi sportrésszel eladó. Érdeklődés: Győr, Vági István u. 30. IV. emelet 2. ajtó. 5—6-ig. Békési.

30 q jó minőségű szalmastakarmány eladó. Écs, Kossuth u. 12.

Tíz hetes üszőborjú eladó. Rábapatona, Rákóczi Ferenc út 39.

2500 db bontott cserép eladó. Máriakálnok, Rákóczi út 82.

Nád eladó. Kun Sándor, Győr, Mákosdűlő.

Silver Cross angol tulikocsi eladó. Győr, Árpád út 50. IV. 1.

Wartburg új önindító, dinamó, 175×13-as radiál gumi eladó. Cím: Bári Sándor, Győr, Felszabadulás u. 90. Érdeklődés 18 óra után.

1 db 8 hónapos vemhesüsző eladó. Markotabödöge, Széchenyi u. 8. sz.

Előnevelt húshibrid és tojó csirke elójegyezhető, illetve kapható, ugyanott jó állapotban levő lemezkazán eladó. Nagylózs, Vörösmarty u. 17. Reinhoffer.

Hosszúplatós IFA eladó. Vaszar, Mezei. Érdeklődni 4 órától.

Pioner CT 506-os kazettás deck igényesnek eladó. Cím: Győr, Rákos F. u. 34. III. 15., 18 óra után.

HO 1/x búvárszivattyú 150 m csővel újszerű állapotban eladó. Bársonyos, Kossuth u. 1.

Diószínű kombinált szekrény megkímélt állapotban eladó. Sopron, Fapiac u. 5. Tamási Antal.

Lehel hűtőszekrény eladó. Megtekinthető: Csorna, Gárdonyi G. u. 16.

2 db fiatal ló eladó. Érdeklődés: Kis-Csorna, Bocskai u. 14.

UV Trabant Speciál új motorral, radiál gumikkal felújítva eladó. Megtekinthető: Halászi, Kertalja út 35.

Hidrofor 200 literes, 3 fázisú motorral, 50% áron eladó. Jánossomorja, Fürst Sándor utca 8. Balázs Ferenc.

IV-s Polski Fiat, üzemképes, lejárt műszakival eladó. Jánossomorja, Hársfa utca 12.

Szekrények, heverő, ágyneműtartó, szőnyegek, fotelok eladók. Érdeklődés az esti órákban mosonmagyaróvári 11-207-es telefonon.

16 programos „Neumann" varrógép és egy átemelő szivattyú 220 V-os eladó. Érdeklődés: egész nap Horváth Endre, Hegyeshalom, Vörös Hadsereg u. 215. I. emelet 12.

3 éves Dácia eladó. Beled, Béke u. 24.

Televízió, feketefehér, kitűnő állapotban eladó. Zámolyi, Győr, Kenyérkóz 6. II., telefon: 22-994.

IC-s Skoda lejárt műszakival olcsón eladó. Érdeklődés: Sokorópátka, Rákóczi u. 64., délután.

Magas tejhozamú tehéntől származó 9 hónapos vemhesüsző és 2 választási bikaborjú eladó. Csorna, Uszoda út 12., benzinkútnál.

PB ST komfort gáztűzhely gázpalackkal és nyomáscsökkentővel eladó. Győr-Szabadhegy, Kisdiófa út 8.

Luxus kisipari hálószoba igényesnek nagy lakásba eladó. Érdeklődni: Győr, Bartók Béla u. 30. IV/16., szombaton és kedden 5—7-ig.

INGATLAN

Belvárosi 2,5 szobás, téglából készült összkomfortos OTP öröklakás nagy erkéllyel, készpénz + OTP átvállalással, fizetési könnyítéssel. 1985. évi beköltözéssel eladó. Érdeklődés 17 óra után, szombat, vasárnap egész nap. Győr, Liszt F. u. 27—29., IV emelet 4.

Belvárosi 60 m²-es téglából készült összkomfortos OTP öröklakás két nagy erkéllyel készpénz + OTP átvállalással, fizetési könnyítéssel. 1985. évi beköltözéssel eladó. Érdeklődés: 15 óra után, Győr, Liszt F. u. 27—29., IV. emelet 1.

Révfaluban a Németh L. u. 39. sz. alatti, 2 vagy 4 lakásos társasház építésére alkalmas 265 □-öl területű házhely, a rajta lévő egy szoba-konyhás régi házzal együtt eladó. Érdeklődés: Győr, Révfalu, Ságvári E. u. 30/A., vagy 30/B. sz. alatt, a délutáni órákban.

Pécselyen zártkertben 500 négyszögöl 8 éves kordonos szőlő műút mellett pincével, hordókkal eladó. Víz van, villany lesz, telekkönyvileg rendezve. Érdeklődés: Papp István, Pécsely, Iskola u. 187.

Sopronban eladó 3 szobás, összkomfortos nagyméretű családi ház. Tremmel. Gesztenyés krt. 70.

Új 2 sz. + hall + erk. öröklakás a Kun B. ltp-en 200 ezer kp + részl. 85. felévi beköltözéssel eladó. 18-660 győri telefon.

Győr-Ménfőcsanak felsőn Veres Péter u. 13. alatt családi ház 900 négyszögöl telekkel eladó. Érdeklődés: Pál, Győr, Zrínyi u. 25., 17—19 óráig. Telefon: 16-994.

Azonnali beköltözéssel eladó 2 szoba étkezős társashazrész. Irányár 10 500 Ft/m². Megtekinthető: Győr, Damjanich út 61/c. II. emelet 12. Orbán.

Sobor község központjában beköltözhető 3 szoba konyhás lakás, gazdasági épületekkel, 3881 négyzetméter területtel eladó. Érdeklődni lehet: Sobor, Kossuth u. 25. szám alatt.

Győrszentiványon, Molnár u.-ban 270 négyszögöl szőlő, 56 négyszögöl kerttel, téglapincével, kúttal eladó. Érdeklődés: Göbölös Józsefné, Győrszentiván, Gagarin u. 12.

Acson, Szabadság u. 51. sz. alatt két lakásos családi ház gazdasági épületekkel, konyhakerttel, gyümölcsössel, szőlővel eladó. Érdeklődés: Sebestyén Kálmánné, Győr, Pablo Neruda u. 18/a. Telefon: 12-056. 14—16 óráig.

Écsi hegyben 1000 □-öl, részben gyümölcsös, víkendteleknek akár megosztva is eladó. Érdeklődés: Écs, Lenin u. 35.

Balatonarácson, Balatonra néző 500 □-öl szőlő (zártkert) strandhoz közel, eladó. Érdeklődés: Veszprém, 12-932. (T. számon.)

3 szobás erkélyes 64 m² OTP társas lakás 10 ezer Ft/m² + 180 000 OTP átvállalással eladó. Érdeklődés telefonon 14-155, vagy szombat, vasárnap, Győr, Jusztus Gy. 32.

Egyszobás komfortos házrész eladó. Megtekinthető: mindennap 3—5-ig, Győr, Bálint Mihály u. 5. Koch.

Győrben 16 éve működő lakatosműhely felszereléssel együtt nyugdíjazás miatt eladó. Levelet: „Március 369619" jeligére Magyar Hirdetőbe, Győr, Kazinczy út 16.

Nyúl, Dózsa telep 110. sz. alatt eladó 300 négyszögöl házhely telek betonút mellett, víz, villany közvetlen bekötési lehetőséggel. Érdeklődés: Budapest, XI., Bor utca 8. Golovicsék.

250 □-öl kordonos szőlő eladó, Hegymagason, Badacsonytól 8 km-re, főúthoz közel. Érdeklődés: Molnár Sándorné, 9315 Sobor, Kossuth L. u. 67.

Tiefenveg dűlőben szántó eladó „Sopron 148" jeligére leveleket a Kiadóba, Győr, Tanácsköztársaság u. 51.

2+2 félszobás OTP öröklakás eladó készpénz + OTP átvállalással. Érdeklődni lehet: a helyszínen, Győr, Kun B. lakótelep, Heszky E. u. 1. fszt. 2.

Víkendtelkek eladók a hegyeshalom—soproni vasút között. Győr, Bécsi u. 3. Gerendai.

Balatonszepezden 214 □-öl vízparti telek eladó. Leveleket: „Panoráma" jeligére a Kiadóba, Győr, Tanácsköztársaság u. 51.

2 és félszobás családi ház 1200 □-öl telekkel eladó. Tét, Fő u. 89. Érdeklődés: Tét, Kinizsi u. 39.

Sopron, Kurucdombon kétszobás családi ház másfélszobás lakás beszámítással eladó. Érdeklődés: 17 órától a 14-399-es telefonszámon.

Téglaház lebontásra eladó. III. hó 18-án 13 órakor árverésen. Szil (Kistata) 43-as hsz.

3 szobás kertes családi ház eladó, vagy kisebb OTP lakás cserével megoldható. Csorna, Bercsényi u. 2. sz. Kánai.

Enesén, Fő út mellett társasházrész alappal eladó. Érdeklődés: Enese, Kossuth L. út 49., egész nap.

Garázst vennék a Kun Béla lakótelepen, vagy környékén. Ajánlatokat kérem a győri 13-673-as telefonon 18 óráig.

Házhely eladó Győrladamérón, 1050 □-öl Rákóczi út 32. sz. alatt. Érdeklődni lehet bármikor, Győrzámoly, Kossuth L. út 12. sz. alatt.

Győrzámoly, Hunyadi u. 11. családi ház kerttel eladó. Érdeklődni: Kisbajcs, Kossuth u. 29.

400 □-öl panorámás zártkert eladó. Villany van. Víz megoldható. Érdeklődés: Écs, Öreg út 16. Kállai.

Építési telek 2 db 647 □-öles Töltéstavánfőút, buszmegállóhoz közel olcsón eladó. Érdeklődés: Gibiczer, Győr, Corvin u. 38. II/1.

Adyvárosi 44 m²-es OTP öröklakás 1985. beköltözéssel eladó 320 ezer kp + OTP átvállalás. Érdeklődni egész nap, Győr, Kodály Z. u. 28. VII. 23. Vörös.

Építési telek eladó, Győr, Urbantsok u. 9. sz. alatt. Érdeklődés: Zombor u. 40. sz. alatt.

2 szobás családi ház 467 □-öl telekkel, ipari árammal, sok melléképülettel, pincével, gazdálkodásra alkalmas helyen eladó. Tégla és hullámpalás. Érdeklődés minden szombaton: ifj. Gazdik József, Győrszemere, Kőzándűlő 1.

Győr környékén családi házat vennék, vagy adyvárosi 54 m²-es földszinti OTP lakást adnék cserébe. „Újfalu, Zámoly előnyben 369724" jeligére leveleket Magyar Hirdetőbe, Győr, Kazinczy út 16.

ÉRTESÍTJÜK

tisztelt Ügyfeleinket, hogy

ALKATRÉSZBOLTUNK MEGNYITOTTUK:

Győr, Fehérvári u. 76. sz. ala
Alkatrészek és födarabok b
előrendeléseket felveszünk
magánmegrendelőktől is.

Várjuk kedves vásárlóinkat.

XV. sz. Autójav
2. sz. Leányvál

Cziráki Lajos

CZIRÁKI LAJOS Munkácsy-díjas festőművész kiállítása nyílt meg Szolnokon, a megyei művelődési és ifjúsági központban. A tárlaton a művész csaknem félszáz festményével és tusrajzával mutatkozott be a közönségnek.

Vipszabadság, 1986-IV.26

Cziráki Lajos

Munkácsy Mihály – díj

Magyar Nemzet 1986. IV. 3.

Cziráky Lajos

Látogatás Cziráky Lajos festőnél

A véletlen kínált lehetőséget Cziráky Lajos festőművésszel és képeivel való megismerkedésre. Festményeit láttam már néhány korábbi tárlatán (a pesti Csók Galériában két ízben is), a sejtelmes misztikájú alkotások hasonlóképpen fel-feltűntek néhány egybefoglaló kiállításon, bár Cziráky nem tartozik a sokat szereplő képzőművészek közé.

A legelevenebb élményt mégis a győri lakótelepi lakásban ez a látogatás teremtette meg. A beszélgetés a könyvekkel zsúfolt, jól fűtött szobában. Két saját mű a szoba falán, a többi egy sarokban, a fal felé fordítva várakozik.

Könyvek és olvasmányélmények a képnézés előtt, egyféle „szellemi feltérképezés": Goethe és Szent Ágoston, Thomas Mann és Avilai Szent Teréz. S a beszélgetés során kirajzolódik egy szinte törvényszerű sors, amely a köznapok sűrűjében az embert mindinkább magányossá teszi. A szellemi és a látványélmények végtelennek tűnő, bár ugyancsak véges és „behatárolható" sora: az önmaga számára alapozódó világkép, az önmagát építő, védelmet és művészi célokat egyaránt nyújtó, kiérlelt magány.

Egyféle hit, amely így szinte spontánul alakul — az önmagunk világában őrzött életbizalom, amelynek csupán háttere a szellemi és tárgyi környezet. Mint a középkor profán oltárképfestőinél: a szellem horizontján a megbízók megszállott misztikuma, a köznapoké pedig a kenyérszegés szerény öröme, az eföldi boldogság. Egy minden gondolatával napjainkban élő ember és művész személyes világú szintézise ez, amely a beszélgetésben és a képeken egyaránt és egybehangzóan megmutatkozik.

A képek: színes esernyős, lebegő, éteri nőalakok, burjánzó növényzet, téglafalak és palánkok, sejtelmes madarak, a végtelen mezők vagy éppen víz horizontja, induló hajók — egyféle lebegő álomvilág, ennek a sajátosan öntörvényű valóságlátásnak képi metaforái és jelrendszere. A látvány látomássá érik a kép felületen: a „megfejtés és megoldás" csupán a ráhangolt látás és a mindenkor változó pillanat eredménye lehet.

Úgy tűnik, Cziráky a megfogalmazhatatlannak teremtett képi szimbolikát, lírai metaforáival az el nem mondhatót kísérli felszínre emelni az alkotás és a szemlélődések során. A bennük eleven világra nyit szemet, harmóniát kísérel teremteni a modern gondolkodás labirintusaiban.

Bodri Ferenc

je, a hülyeség kiemelkedő képviselője. A lefelé menő ágon, az értékrend mínusz-skáláján: ő az *ász*. Ha butaságból is rendeznének olimpiai bajnokságot, egy aranyérmünk biztosítva lenne. És ő, sajnos, tisztában van kiválóságával.

Nem is lenne semmi baj. Kibírnánk, hiszen toleránsak vagyunk — nem igaz? Csakhogy kellemetlen barátunkat rossz helyre nevezték ki. Oda, ahol a munkaköri leírásban nem a kötelező félkegyelműség szerepel, hanem épp ellenkezőleg: értelem szükségeltetik. S hiába mondjuk: kérem, Fityfirity úr nincs a helyén. Ő már elkezdte az ostobák emancipációs harcát. Egyenlőséget követel a butáknak is. S mi már ebbe is belemennénk — nem igaz? Hátha megszűnnének a balgák kiváltságai.

DIURNUS

4 4. Cziráki Lajos: Táj megkötözött figurákkal, olaj, 70x120 cm

Művészet, 1984. júl. 9-old.

9

Pakisztáni lánctalpas a vörösmarti templom előtt

A kegyelet gesztusa Kelet-Szlavóniában

A szokásosnál is nagyobb készültségben voltak a hét végén a Kelet-Szlavóniát és Baranyát ellenőrző ENSZ-csapatok. A terület átmeneti kormánya, az UNTAES *kegyeletes gesztusnak* szánta, hogy mindenszentek napján lehetővé teszi kétezer magyar és horvát menekült számára szerettei sírjának felkeresését, ám a jó szándék majdnem visszájára fordult. Elterjedt ugyanis a hír, hogy a menekültek nem csupán virágot szeretnének elhelyezni, mécsest gyújtani szülőfalujuk temetőjében, hanem esetleg *saját házukat* is fel kívánják keresni. Ez pedig ma még a megszállók érzékenységének megsértése nélkül nem lehetséges a Duna menti horvát régióban. Az UNTAES is csak szervezett formában, autóbuszokon meri közel vinni tulajdon portájukhoz az elüldözötteket.

A hírek hatására már pénteken lezárták a temetőbe vezető utakat, s amíg az ENSZ-konvojok el nem hozták, illetve vitték a menekülteket, még a helyi lakosokat sem engedték falujuk sírkertjébe. *Klein* tábornok utasítására jelentősen korlátozták a sajtó mozgását, mondván, hogy kamerák *ne zavarják meg* a kegyeletes aktus nyugalmát. Hogy az emlékek és az érzelmek mégis *gondot okoztak* az ENSZ-katonáknak, csöppet sem az újságírók tehetnek róla.

A vörösmarti katolikus templom előtt pakisztáni lánctalpas. Géppuskája a kereszt árnyékában pásztázza az összegyűlt népet. A parancsnok, hetyke, európai kinézetű tiszt, kedélyeskedve dobálja a rosszul megtanult horvát szavakat a többségében magyar asszonyok felé. Az átmeneti – elvben vegyes, ám a helybeliek szerint kizárólag szerbekből álló – rendőrség sötétkék egyenruhás legényei nyugtalanul terelgetik a forgalmat. „Vigyázzon, mit mond, egyikük idevalósi, tud magyarul! – súgja oda jóindulatúlag az egyik asszony.

Szinte megváltás az egyenruhások számára is, amikor könnyű harckocsik és páncélautók kíséretében feltűnik az eszéki autóbusz ötven utasával. A templom elé kanyarodik, pillanatok alatt fegyveresek veszik körül a kiszállókat. Az emberek a katonák feje fölött próbálnak átkiáltani egymásnak. Gyorsan összeterelik őket és elindul a menet a temető felé.

Jó egy órát időznek fent, időközben a tömeg egyre nő. Mindenki látni szeretné, ha csak egy pillantásra is elüldözött családtagjait. De csak percek jutnak erre a búcsúzáskor is. Döbbenetes látvány, amint a síró, kiáltozó tömeg szembetalálja magát a csőre töltött géppisztollyal várakozó pakisztániakkal. Úgy állnak terpeszben, az emberekre irányított fegyverrel a kéksisakosok, mint ahogy az ENSZ-békefenntartók nagykönyvében meg van írva, amikor hutu és tuszi, görög és török tüntetőket kell szétválasztani.

Csak éppen itt most anyát választják el lányától, férjet feleségétől, kisgyermeket a rosszulléttel küszködő nagymamájától. Vajon ez is hozzátartozik a kegyelet áhítatos nyugalmához? – próbáljuk találgatni néhányan, messziről jöttek, értetlenül szemlélve a New York-i székhelyű béketeremtés kulisszatitkait.

Hangos tülköléssel húz át a falun a batinai autóbusz, s csatlakozik hozzájuk hamarosan a vörösmarti is. Az emberek elindulnak a szabaddá vált úton föl a temetőbe, hogy legalább *a rokonok virágait* megsimogassák.

Havasi János

Bátor helytállás, kiemelkedő teljesítmény

Sajtószabadságdíj

Washingtonból jelenti az *MTI:* Hivatásuk során tanúsított bátor helytállásukért négy külföldi – egy török, egy palesztin, egy kasmíri és egy mexikói – újságíró kapja idén a Bizottság az Újságírók Védelmére (CPJ) elnevezésű *amerikai* szervezet Sajtószabadságdíját. Külön elismerésben részesül Arthur Ochs *Sulzberger,* a The New York Times kiadója a vietnami háború szennyes hátterét leleplező és a *Nixon*-kormányzat ellenállásába ütköző Pentagon-papírok közzé-

Hópehely Guineából

A Magyar Nemzet megkérdezte:

Mit várhatunk a vagyonvédőktől?

Hazánk bűnügyi helyzete az elmúlt években teljesen megváltozott. Mára mindennapossá váltak a gépjárműfeltörések csakúgy, mint a lakás- vagy nyaralóbetörések. Az emberek akkor találkoznak igazán e problémával, amikor saját családjukban, közvetlen környezetükben szembesülnek a történtekkel. Ilyenkor gondolkodnak el, hogy mit is lehetne tenni azért, hogy mindez ne következzen be. Sokan azzal sincsenek tisztában, hogy a rendőrségnek nem csak a bűncselekmények tetteseinek elfogása a feladata, hanem a nem kívánt események megelőzése is. Ezért erre specializálódott, úgynevezett bűnmegelőzési szolgálattal rendelkezik. Kérdésünket ezzel kapcsolatban *Dézsi* Mihály őrnagynak, a fővárosi rendőrség szóvivőjének tettük fel:

– *Miben tudnak segíteni a rendőrség bűnmegelőzéssel foglalkozó egységei?*

– A bűnmegelőzés elég szerteágazó feladat. Kollegáink megpróbálják az állampolgárok figyelmét felhívni a rájuk, illetve vagyontárgyaikra leselkedő különféle veszélyekre és arra, hogy egy-egy bűncselekménytípust hogyan lehet megelőzni, hogyan lehet felismerni azokat a szituációkat, amelyekből a bűncselekmény bekövetkezik. Emellett az általános és középiskolákban részt vesznek a helyes életmódra nevelésben, a drogmegelőzésben és még sorolhatnám hosszasan. Azt hiszem, hogy a média segítségével már mindenki találkozhatott közvetlenül is a propagandamunkájuk egy részével.

– *Ezek az általános és az emberek többsége által ismert megjelenési formák. Létezik-e olyan, amely közvetlenül nyújt segítséget a rászorulóknak?*

– A BRFK új kezdeményezése az a szolgáltatás, amelyet bárki igénybe vehet, akinek a fővárosban lopták el a gépkocsiját, s azt az eltűnéstől számított két órán belül észleli. Ilyenkor fel kell tárcsázni a 117-0009-es telefonszámot, ahol éjjel-nappal fogadják a bejelentéseket, és az autó körözését pillanatokon belül elrendelik. Ezzel is megpróbáljuk megnehezíteni azt, hogy az autót „kilopják" az országból. Hasonlóan a lakosság igényeinek megfelelően működik Budapesten a vagyonvédelmi tanácsadó szolgálatunk, amelyet az érdeklődők az V. kerület, Deák Ferenc tér 2. szám alatt, a BRFK központi épületében kereshetnek föl. Itt a szakértő kollegáink a legegyszerűbb mechanikus záraktól a bonyolultabb elveken működő elektronkus nyílászárókig, riasztóberendezésekig, azok rendszeréig mindenben segíteni tudnak az érdeklődőknek, és nagyon sok eszközt a bemutatóteremben működés közben is meg lehet tekinteni, ki lehet próbálni.

– *Mibe kerül a szaktanácsadás, és mikor kereshető fel a tanácsadó szolgálat?*

– Szolgáltatásunk természetesen ingyenes. Az érdeklődők informálódhatnak telefonon a 117-4758-as számon, illetve munkanapokon munkaidőben személyesen is fekereshetik irodánkat.

(k. z. t.)

Emberéletet követelt az alvilági kölcsön

A befejezetlen háború

Ma

Napkelte: 6 óra 34 perc, napnyugta 16 óra 21 perc.

Károly, Karola és ***Lina*** nevű olvasóinkat köszöntjük.

A Károly germán, latin és magyar eredetű, jelentése: legény, fiú, karvaly, turul. Gyakori nálunk s kevés olyan ország van Európában, ahol nem ült trónon uralkodó e néven. Hazánkban az utolsó magyar király is ezt a nevet viselte. Ma az egyház Borremei Szent Károlyra, Milánó hajdani érsekére emlékezik, aki egy pestisjárvány idején odaadással ápolta a betegeket. Ő az elsőáldozók védőszentje.

A Karola a Károly latin alakjának (Carolus) női változata. Kedvelt nálunk, ezt viseli operairodalmunk jeles képviselője, Ágay Karola (szoprán), az Operaház Liszt-díjas művésze.

A Lina germán, latin eredetű és jelentése: legény, fiú. Ritkán kapják a lányok e nevet a keresztségben, inkább becenévként használatos.

Évforduló

Gróf Klebelsberg Kunó közoktatásügyi miniszter javaslatára 1923. november 4-én döntöttek a budapesti sváb-hegyi csillagvizsgáló intézet felépítésének befejezéséről. Addig Magyarország korábbi, egyetlen korszerű csillagvizsgálója Ógyallán működött, amelyet a trianoni békediktátum az 1918-ban megalakult Csehszlovákiához csatolt.

– Elhunyt Artur Miedzyrzecki lengyel író, a nemzetközi PEN Club 74 éves alelnöke. A több verseskötet és regény szerzője jelentős műfordítói tevékenységet is folytatott.

Az ötös lottó

– Elutazott Teller Ede, a magyar származású világhírű atomtudós szombaton Budapestről. Repülőtéri nyilatkozatában a professzor elmondta: október 22-én rövid, de eredményes beszélgetést folytatott Horn Gyula miniszterelnökkel. Javasolta, hogy Magyarországon rendezzék meg a természettudományok napját, amely egyben alkalmat adna arra is, hogy megemlékezzünk a magyar természettudósok kiemelkedő teljesítményéről.

– Az egyetemes gazdaságtörténet egyik leghatalmasabb értékű transzatlanti egyesülését jelentte be a privatizált brit országos távközlési konglomerátum (British Telecom), amely felvásárolta az amerikai MCI-t. A mintegy 12 milliárd font sterlinges (20 milliárd dolláros) adásvétellel a világ második legnagyobb – 64 milliárd dolláros – piaci tőkeértékű távközlési gigász jön létre. A brit–amerikai óriásnak 43 millió fogyasztója lesz.

– Új atom-tengeralattjáró építésébe kezdtek – tíz év után először – Oroszországban. A Jurij Dolgorukij hadvezérről elnevezett hajó a jövő évezredben hadrendbe állítandó orosz tengeralattjáró-nemzedék első egysége. A 11 740 tonna vízkiszorítású Delta, illetve a világon legnagyobb, 33 800 tonnás, 20 hadászati atomrakéta indítására képes Tájfun közötti hajóosztályba tartozik majd a Jurij Dolgorukij. Harci képessége két-háromszorosa lesz a jelenlegi tengeralattjárókénak.

Lóverseny

A szombati ügetőversenyek eredményei

I. 1. Zombie (8), 2. Zsömlye (3), 3. Zűr (10). 10: 77, 23, 14, 11. Bef.: 660, 537. H. bef.: 16 171. II. 1. Virág (5), 2. Üzér (7), 3. Melinda Gull (8). 10: 114, 22, 20, 12. Bef.: 693, 397. H. bef.: 4710. III. 1. Zéta (5), 2. Rege (6), 3. Tömlöc (8). 10: 93, 109, 17, 25. Bef.: 715, 472. H. bef.: 10 292. IV. 1. Lecke

– Szerencsétlenül járt két siklóernyős szombaton. Mindkét sportbaleset a délutáni órákban történt, az egyik a Hármashatár-hegyen, a másik pedig a budaörsi repülőtéren. Mindkét siklóernyős súlyos sérüléseket szenvedett.

– Felmászott a Lánchídra egy fiatalember – szerelmi bánatában – szombat délután. A fiatal férfit mintegy félórai rábeszélés után, kosaras emelővel, sikerült lehozni a tűzoltóknak, majd átadták a rendőröknek, illetve a mentőknek.

A JÖVŐ MAGYAR ÉPÍTÉSZETE

Sajdik Ferenc rajza

– Nemzetközi katasztrófaorvosi konferencia kezdődött tegnap Budapesten. A tanácskozásra 626 országból érkeztek szakemberek, akik a katasztrófák áldozatainak ellátásáról, a járványügyi veszélyeztetettségről, valamint az ezzel kapcsolatos ó képzésről tanácskoznak.

– Az In Memoriam 1956 címet viselő országos pályázati kiállítás, amelyet az 1956-os forradalom és szabadságharc 40. évfordulója tiszteletére hirdettek meg, a mosonmagyaróvári Flesch Károly Kulturális Központban látható. A pályázat díjazottjai I. díj: Cziráki Lajos festőművész (Győr), II. díj: Lugossy Mária szobrászművész (Budapest), III. díj: Szathmáry Gyöngyi szobrászművész (Szeged). Különdíjat kapott Baranyai Ferenc, Bardocz Barna, B. Laborcz Flóra, Benedek József, Farsang Sándor, Jáger István, Karczagi Endre, Kelemen Benő Benjamin, Paizs László, Szemadám György, Széri-Varga Géza, Vecsei László, Wagner János.

– Kényszerleszállásra kényszerült Lisszabonban a Kanári-szigetekről az angliai Birmingham felé tartó repülőgép, amelyen szabályos ökölcsatát vívott egymással egy brit apa és a fia. A személyzet és a 200 utas biztonságát veszélyeztető, fékezhetetlen két ittas embert kiszállították, majd a gép folytatta útját Anglia felé.

– John Lennon és Yoko Ono után az amszterdami Hilton szállóban ezután bármelyik ifjú pár ágyban fekve is kimondhatja a boldogító „igent", méghozzá annak a lakosztálynak a hálószobájában, ahol 27 évvel ezelőtt esküdött hasonló körülmények között örök hűséget az egykori Beatles-tag és arája.

– Három, házi készítésű pokolgépet robbantott, kizárólag pályaudvarok mellékhelyiségeiben egy sydneyi férfi. Eddig

Gyorsvonattal ütközött egy kamion Pécel határában

Tegnap délben Pécel határában a jól működő fénysorompó ellenére a sínekre hajtott egy belorusz kamion, és összeütközött a Nagykanizsa–Hidasnémeti–Humenné között közlekedő Sirava nemzetközi gyorsvonattal – tudtuk meg Győrfi Józseftől, a MÁV főirányítójától. A rönkfákat szállító kamiont a fékező gyorsvonat mintegy háromszáz méteren keresztül tolta maga előtt, a széthullott rakomány mindkét pályát eltorlaszolta. Az ütközés következtében a kocsikísérő súlyos, a sofőr és a mozdonyvezető, valamint a vonaton tartózkodók közül négyen könnyebb sérülést szenvedtek. A súlyos sérültet mentőhelikopter szállította a Péterfi Sándor utcai kórházba, ahol tegnap este meghalt. A helyszínre érkező gödöllői tűzoltók délután négy órakor emelték le a pályáról a kamiont, s azután az egyik vágányon megindulhatott a forgalom.

(p. g.)

A déli határon

Olajcsempészek

A vámhivataloknak egyre több dolguk akad a Szlovéniából

– Újabb gyerek tűnt el Belgiumban. A 15 éves bruges-i fiú, Provoost Bram október 25-én szokás szerint kerékpárral indult az iskolába, ahonnan késő délután kellett volna haza

50 éve írtuk

Hétfő este Soroksár és Dunaharaszti között egy HÉV-szerelvény összeütközött egy teherautóval. A HÉV teljes sebességgel robogott, amikor vezetője észrevette a teherautót. Ugyanakkor a váltóőr is tilosat jelzett a teherautónak, amelynek vezetője azonban nyilván későn vette észre ezt. A HÉV fékezett, de már nem tudta elkerülni a szerencsétlenséget: derékon kapta el a teherautót, és métereken keresztül magával vonszolta. Egy férfi és egy nő, akik a teherautón ültek, meghaltak, a HÉV-szerelvény vezetője és a körülötte álló négy utas megsebesült.

Jelenet

Idősebb asszony áll tele bevásárlókosarával egy körúti üzlet pénztára előtt. Amikor a gép éles csöngetéssel befejezi a műveletet, megkérdi:

– Mennyi?

A választ csak másodszorra hallja meg:

– Háromhuszonöt!

Ami ezután következik, az már olyan, akár egy színjáték. Először kapkodva keresi a pénztárcáját. Végre rálel a szokott helyén, a kézitáskájában. Kinyitja kétszer is, belenéz, turkál benne, ráncolja a homlokát, motyog, bosszankodik, végre előhúz egy ötszázast. A pénztárosnő nyúl érte, de ő visszarántja.

– Bocsánat, most látom, van apróm.

Visszarakja az ötszázast, meg is igazgatja, majd előnyálaz három százforintost. A húszast keresnie kell. Megtálálja, de ötforintosa nincs. Újabb művelet: vissza a három százas, a húszas s elő az ötszázas. A pénztárosnő köz-

A Városi Művészeti Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és Családját,
valamint Barátait

CZIRÁKI LAJOS

Munkácsy- díjas festőművész

kiállításának
megnyitására

1997. október 23- án, 17 órára,

a

VÁROSI MŰVÉSZETI MÚZEUM
Rákóczi Ferenc u. 6. sz. alatti épületébe
(bejárat a Nefelejcs köz felől).

A kiállítást megnyitja:

SZÁSZ ENDRE
Munkácsy- díjas festőművész

Rendezte:
N. Mészáros Júlia

Megtekinthető:

1997. október 23- tól 1997. november 23-ig,
hétfő kivételével naponta 10- től 18 óráig.

kaptam támogatást.

– Fiatal, sok személyes emléke nem lehet a forradalomról.

– Ötéves voltam, de arra emlékszem, hogy sétáltunk a körúton, és az emberek arcán hihetetlen örömöt láttam. Azt csak elbeszélésekből tudom, hogy követeltem, az én karomon is legyen nemzetiszínű szalag. A lófrálás addig tartott, amíg valakit körbe nem vett a tömeg. Akkor engem hazaparancsoltak.

– Előző filmjét, az Érzékek iskoláját Esterházy Péter írása alapján forgatta, most Mészöly Miklósé az irodalmi alapanyag.

[illegible]ulnak a dolgok. A női főszerepet – a bolgár diáklányt – *Marozsán Erika* játssza.

– A magyar fiú pedig Almási Sándor. Láthatóan szívesen foglalkoztat fiatalokat.

– Igen, Almási Sándor főiskolás, de már szerepelt a Csinibabában is. Gyakran elmegyek az Ódry Színpadra vizsgaelőadásokat nézni, mert a főiskolát komoly szakmai műhelynek tartom. Ráadásul nosztalgikus érzések fűznek oda. *Fábri Zoltán* növendéke voltam, és nagyon szerettem a főiskolára járni.

Szabó Z. Levente

tért. Tudja miért?

– Talán azért szerettek, mert érezték, hogy nagy erővel aka-

hogy minden alakításán látszott, hogy nem tud beleolvadni a Vígszínház társulatába. Érdekes mó-

róI. (Korábban megszoktam, hogy fel kell készülni a szerepből és a darabból, hátha a ren-

kor most elmesélem, hogy... És elmeséli. Mi meg hallgatjuk és értjük.

Stuber Andrea

Kishon külhonból

Ephraim Kishon írta és rendezte a József Attila Színház nagy sikerű Házasságlevél című bemutatóját. A vígjáték házaspárja *Schütz Ila* és *Sztankay István*. *Fehér Anna* – mint elmondta – igazi Merilyn Monroe-i figurát, vagyis jó karakterszerepet játszik. A művésznő elárulta, hogy a szerző a próbákon ragaszkodott a saját elképzeléseihez, de miután régóta él külhonban, nem igazán ismeri a mai magyar szlenget., Ezért minden szófordulatnak örült, amelyet a színészek javasoltak. Így aztán rejt az előadás szövege egy-két eredeti József Attilá-s poént.

Videovilág

A fiúk a bányában dolgoznak – mondhatnánk a jól ismert kabarétréfa visszatérő poénjára utaló iróniával a *Tűz az űrből* című amerikai sci-fi kapcsán. Majd a pontosság kedvéért ezt azzal is kiegészíthetnénk, hogy ez a bánya történetesen az űrben van, s hogy a munka valójában nem más, mint egy űrhajó fedélzeti számítógépének vezérlése. Ezek a fiúk ugyanis az űrkorszak bányászai, s a filmben éppen azzal foglalatoskodnak, hogy pontosan kimért erejű nukleáris robbantásokkal Föld körüli pályára tereljenek egy ásványi kincsekben gazdag aszteroidát.

A történet fikciója szerint az ilyen vállalkozásokra azért van szükség, mert a XXI. század derekán a Föld másképp már nem tudná pótolni az ipar számára nélkülözhetetlen nyersanyagokat. Egy Gaia Gyermekei nevű fanatikus szekta tagjai azonban úgy döntenek, hogy a Föld felé irányított aszteroidát közvetlenül a bolygó légterébe csempészik, s így az emberi faj öngyilkosságával pár milliárd évre visszavetik a földi evolúciót.

Az űrhajón néhányan tudomást szereznek erről a tervről, s a másodkapitány, Daryl Boden *(Michael Paré)* vezetésével életre-halálra szóló küzdelmet indítanak a talán gyarló, de ennél azért jobb sorsra érdemes emberiség megmentéséért... A látványos effektusokban gazdag film az ország valamennyi igényes videotékájában kikölcsönözhető.

Best Hollywood

Festői, szelíd túlélőcsomag

Hazaérkezik az, aki *Cziráki Lajos* képei közé lép be, bárhol is legyen amúgy az otthona. Nézhetjük, vizsgálhatjuk a Nagybányai emléket, az Emberek az őszi tájban című vagy akármelyik kompozícióját, nem csalatkozunk. A jelenetek puha, meleg színekkel bélelt tájban történnek – vagy éppen nem történnek –, és minden látványt átjár valami megbocsátó derű.

Hogy is van ez? Hiszen a világ tékozló lüktetése nem ilyen! A „korszerű" kép elevenbe vágó „vizuális üzenetet" hirdet – kérhetnénk számon, ha engednénk az uniformizáló divatnak. Cziráki képei azonban nem akarnak „korszerűek" lenni. Mindazonáltal alakjai nagyon is emberiek, gyarlók, esendőek, de mégis jobbik énjüket erősíti fel a művész ecsetje. Az ő modelljei még mernek az őszi tájban, a

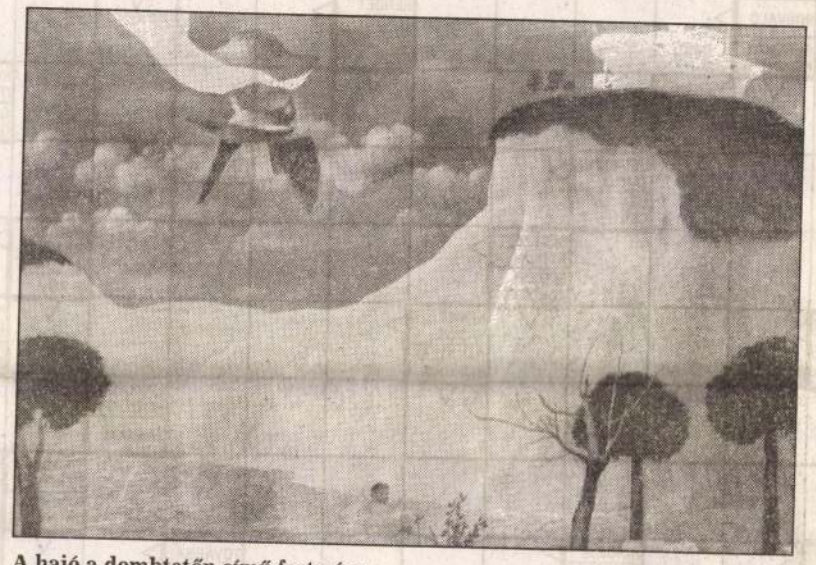

A hajó a dombtetőn című festmény

vízparton bóklászni ábrándozva, tétován mozdulva. Teremtőjük e félálombeli kirándulásra szelíd túlélőcsomagot adott nekik. Színekből szőtt türelmet, derengő bölcsességet.

Valóságosak ezek a tájak, ám ellenállnak minden „leltározó" megfejtési kísérletnek. Mint ahogy a Koncert után című képnél sem a hangszerek száma – de még az sem, hogy fúvósok vagy vonósok-e – mesél arról, hogy mit is élhetünk át. Cziráki barátságos színei, harmonikus életérzésekről tűnődő festményei nem tagadják le a világ sötét tónusait, borús árnyait. A Sólyom képe egyike azon munkáinak, amelyen határozottan tetten érhető a szembenézés az elszálló Élet komorságával. Cziráki tudja, hogy egy filozofikus alkatú művész hogyan viselje el, bármit is próbál rá a sors. Nemcsak tudja, de képeivel erről be is számol nekünk folyamatosan.

(A kiállítás a budapesti TM Galériában látható.)

Szerényi Gábor

Könyvajánló

A regény műfajelméletének kutatói e században már többször eltöprengtek azon, érdemes-e megmérni egy cselekmény előrehaladásának sebességét. Azok, akik szerint érdemes, az egyik véglet, a száguldó tempóban kibomló történet létezését általában a kalandregények fordulatosságára hivatkozva bizonygatták. Az ilyen természetű példák sorát gazdagíthatná *Mary Higgins Clark* Csendes éj című thrillere is, amelyben már csak azért is szédítő a cselekmény előreszáguldása, mert a regény negatív hőse, a börtönből szökött Jimmy Siddons a szó szoros értelmében is szinte átrobog a könyvön. A lopott autóval menekülő s túszként egy hétéves kisfiút is magával ragadó gonosztevő foglyul ejtése gondot jelent a rendőröknek, hisz Jimmy azzal fenyegetőzik: ha bárki megállítaná, akkor kivégezné túszát. Mary Higgins Clark regénye ekképp tehát úgy viselkedik, mint a Kanadába tartó Jimmy: féktelenül rohan előre a végkifejlet felé.

A Csendes éj végén vélhetően csendes megnyugvásra vágyó olvasó pihenésképpen eljátszhat azzal a gondolattal is, hogy a hit, miként jelen esetben a Brian nyakában függő Szent Kristóf-medál bűvös erejébe vetett hit is, mindig reményt nyújthat a bajbajutottaknak.

Magyar Könyvklub

ÚJ FREKVENCIÁN A PETŐFI

SZÓRÁDIÓ

Váltson velünk, hangolódjon ránk

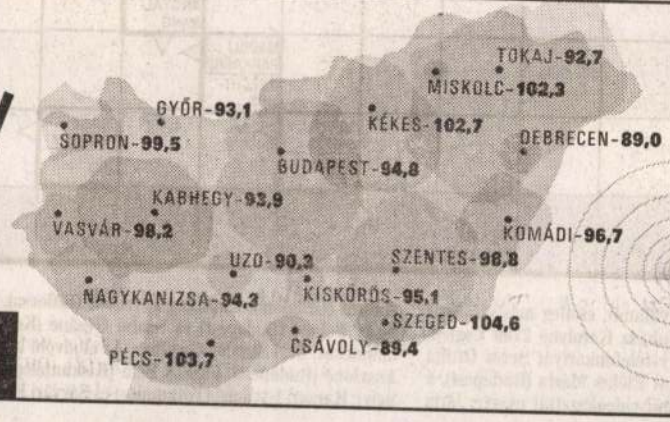

Az adók üzembe helyezése folyamatosan történik.

PETŐFI

MAGYAR RÁDIÓ MR

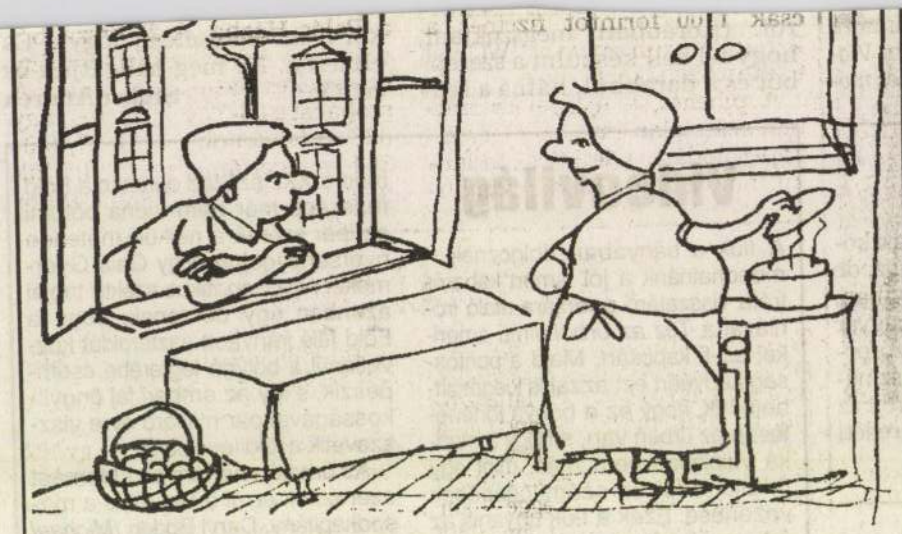

POÉN 1. RÉSZ
BARTÓK ZONGORAMŰVE
KUKORICAFEHÉRJE
... ROLLAND
IRÁNI NÉP V.
HANGSÚLYOS
AMERIKAI SZOPRÁN
MENE, ... UFARSZIN
LENGYEL VÁROS
KISNYÚL
SKÁLÁZÓ
KIRGIZ VÁROS
ANGOL DINASZTIA V.
ANGOL FILM
ROMÁN TEHERGK.
JAPÁN VÁROS
VÁRVÍVÁS
AZON A HELYEN
ARTIKULÁL
LONDON RÉSZE
INNIVALÓ
APRÓKAT KÖHINT
BALKÁNI NÉP VOLT
OR. KOREOGRÁFUS
ÚTKARBANTARTÓ
USA-TÍZCENTES
BECÉZETT ATTILA
DÍSZES PORTÁLOK
RENDET TEREMT
SZÜKSÉGES
NÉMET VÁROS
PÁRATLAN KÓKUSZ!
V. SVÉD FOCISTA
DÉL-AFR. GKJELE
HALVÁNY RÉSZLET!
MÁV-VEZÉR VOLT
PUHA
LÓSZÍN
DUNDO
... (DRZSICS)
TÚLIUM
MAZURI VÁROSKA
KASSÁK LAPJA V.
ESZMERENDSZER
ZÖLD ÁRNYALAT
ÚJVIDÉKI GKJEL
CSEH SÍKSÁG
TÉLEN SZÁLLONG
EBÉDHEZ KÉSZÜL
BIBLIAI ŐSATYA
GÖRÖG TÖRZS
BIBLIAI ALAK
PARAVÁN
EKHÓ KÖZEPE!
VAJON ÍR?
KÖLTŐI ITAL
GÖRÖG GKJEL
HAJNAL RÉSZE!
SZATMÁRI KÖZSÉG
VÁROS DELHINÉL
NEMZETKÖZI, RÖV.
KETTŐSBETŰ
RÉGI FEGYVER
KÁLIUM
IZELTLÁBÚ
LYUKAT KÉSZÍTŐ
JANUÁRI
OROSZ FÉRFINÉV
KÖNNYED JÁRKÁLÁS
... TESZ; BECSAP
NAGY SZÁMBAN
ELLENKEZÉS
HÉTFEJŰ KÍGYÓ
ERESI
SZARVASFAJTA
NEWTON KÉPZŐ, - VE PÁRJA
EGYFAJTA VÍZI KÖZLEKEDÉS
POÉN 2. RÉSZ
FRANCIA TÖRVÍVŐ, OLIMPIAI BAJNOK
SZEMBESZEGÜLÉS
REJTJELKULCS
VOLT DÉLI ORSZÁGRÉSZÜNK
ÜGYÉSZI FELADAT
PORTUGÁL FOLYÓ
TARTÓ
EGYSZERŰ VERS
VIDÁM CSÚCS A DÉLI-KÁRPÁTOKBAN
ETIÓPIAI NOMÁDOK
FÉRFINÉV
BESZÉDET KÖHÖGVE MEGZAVAR
TAMÁSKA
A FÉNY KVANTUMA
ÉLETMENTŐ TETT
RITENUTO, RÖVIDEN
SZARDELLAGYŰRŰ
BESZÉDET IMITÁL
EZÜST
OTHELLO NÉPE
ISMÉTLŐ
OROSZ HOLDJÁRÓ
... STEIN; AUSZTRIA
ANTIMON
ZALAI KÖZSÉG
ÉRÉSBEN VAN
OLASZ NÉVELŐ
DICSHIMNUSZ
AZ A TÁVOLABBI
KŐSZEGI KAPITÁNY
NÁTRIUM
TEA-ALKALOID
IGÉRETET TELJESÍT
HÁZTETŐ RÉSZE
SZÍNÉSZ V. (IMRE)
FLUOR
KÖNNYED, HANYAG
ÁDÁM FIA
IZRAELITA
ARZÉN
LEL
... - ZUG
PÁROSAN ELŰZ!
EURÓPA KUPA
TENOR (PÉTER)
HORHOS
ANGOL KÖLTŐ V. JOHN
TOVÁBBÁ
NŐI NÉV
LESOTHO GKJELE
HÁZAT FELÚJÍT
BALTI FINNUGOR
"A VIZEK VÁROSA"
ELŐTAG: KEVÉS
SUB ...; TITKON
NY.-AFR. NÉP
ANGYALRANG
ÉRDEKSZŐVETSÉG
KÖLTEMÉNY
FRANCIA FÉRFINÉV
A FÉRFI SORSA ...
SZERETET JELE
INDULATSZÓCSKA
POSZEIDON FIA
MICSODÁT?
HATÓSÁGI ERETEDTŰ
MAUGLI FARKASA
BRECHTHŐS
KOZÁKVEZÉR
... MILAN
NEM MEGY SIMÁN
SPANYOL, RÖVIDEN
TRÓPUSI EREDETŰ DÍSZNÖVÉNY
SUMÉR VÁROS
RÓMAI 1000
OLASZ FÉRFINÉV
JÓD
TANONC
ÉSZAK
HAJGÖNDÖRÍTÉS
!
KÖZÉPAMERIKAI ÁLLAM
BALFALI SOROZAT

Előző számunk megfejtése: Tudna ebből mutatni valamit, esetleg más színben? Kétszemélyes, egyhetes Hunguest-üdülést nyert Juhász Károlyné 2700 Cegléd, Etelka u. 15. A World 2000 ajándékát, egy Feszty-telefonkártyát Seres Ottília (Mezőtúr), egy kétszemélyes ópusztaszeri piknikutat Elekes Márta (Budapest), a Best Hollywood Kft. ajándékát, a Tűz az űrből című videokazettát nyerte: Járja András (Őrhalom), Kapitány Ferencné (Kalocsa), Krajcsó Lajosné (Budakalász), Nagy Béláné (Budapest) és Szabó Gézáné (Kecskemét). A Magyar Könyvklub ajándékát, Earl Stanley Gardner: Az elbűvölő kísértet esete című könyvet Csikós Lászlóné (Budapest), Farkas Béla (Kiskunfélegyháza), Holhos János (Szombathely), Karászi Istvánné (Tótkomlós) és Sárvári Ferenc (Oroszlány), valamint Mary Higgins Clark: Csendes éj című könyvét Czisztler András (Sopron), özv. Dóra Sándorné (Kőszeg), Folkner Tünde (Mosonmagyaróvár), Szabó Bálint (Bárand) és Szilárd László (Budapest) nyerték. A beküldési határidő: október 16. Címünk: Vasárnapi Hírek 1525 Bp. Pf. 168. Megfejtéseiket levelezőlapon adják postára, és ne felejtsék el ráragasztani a rejtvény alatti nyereményszelvényt.

Október 12.

NYEREMÉNY-SZELVÉNY

CZIRÁKI Lajos

Művészetek

Cziráki Lajos: Írások és képek
A szerző önéletrajzi írásai, grafikái és festményeinek reprodukciói
Műhely Kft., 92 old., 1000 Ft 1996

Állami kitüntetések augusztus 20-án

A Parlament kupolaterme

TEKNÓS MIKLÓS FELVÉTELE

A Magyar Köztársaság elnöke – a miniszterelnök előterjesztésére – az államalapító Szent István király ünnepe alkalmából az alábbi kitüntetéseket adományozza:

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND NAGYKERESZTJE:

Sólyom Lászlónak, az Alkotmánybíróság volt elnökének.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND KÖZÉPKERESZTJE A CSILLAGGAL (POLGÁRI TAGOZAT):

dr. Ádám Antalnak, az állam- és jogtudomány kandidátusának, az Alkotmánybíróság volt tagjának; **dr. Kilényi Gézának,** az állam- és jogtudomány doktorának, az Alkotmánybíróság volt tagjának; **dr. Lábady Tamásnak,** az állam- és jogtudomány kandidátusának, az Alkotmánybíróság volt tagjának; **dr. Tersztyánszky Ödönnek,** az Alkotmánybíróság volt tagjának; **dr. Vörös Imrének,** az állam- és jogtudomány doktorának, az Alkotmánybíróság volt tagjának; **Fehérváry Istvánnak,** a Politikai Elítéltek Közössége elnökének.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND KÖZÉPKERESZTJE (POLGÁRI TAGOZAT):

James R. Bonnellnek, az USA Nemzetközi Fejlesztési Iroda-főellenőrének, a budapesti képviselet vezetőjének; **prof. dr. Dobozy Attila** akadémikusnak, a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem Bőrgyógyászati Klinika igazgatójának, tanszékvezető egyetemi tanárának, rektornak; **Ephraim Kishon** írónak; **Gyires Béla** akadémikusnak, állami díjas matematikusnak; **dr. Supka Magdolna** Széchenyi-díjas művészettörténésznek, a művészettörténeti tudomány kandidátusának; **dr. Somody Imrének,** a Pharmavit Rt. elnök-vezérigazgatójának.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND TISZTIKERESZTJE (POLGÁRI TAGOZAT):

Kasza Lászlónak, a veszprémi Kittenberger Kálmán Állatkert nyugalmazott igazgatójának; **dr. Márton Endre** újságírónak; **Rajki Béla** úszó-, vízilabdaedzőnek; **dr. Schirilla György** egyéni ügyvédnek; **id. Balog Zoltán** református lelkésznek; **Bojár Sándor** nyugalmazott fotóművésznek; **Hajdú Anna** zenepedagógusnak, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola nyugalmazott egyetemi tanárának; **dr. Kemény Pál** nyugalmazott kórházigazgatónak, címzetes egyetemi docensnek; **Pleidell János** nyugalmazott festőművésznek; **dr. Solymos Rezsőnek,** a mezőgazdasági tudomány doktorának, az Erdészeti Tudományos Intézet nyugalmazott főigazgatójának; **dr. Bácskai Tamás** közgazdásznak, a közgazdaság-tudomány kandidátusának, a Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem oktatójának, nyugalmazott egyetemi tanárnak; **Heinek Ottónak,** a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal volt elnökhelyettesének; **Tiffán Ede** borásznak; **Szepsy István** borásznak; **dr. Csapodi Pálnak,** az Állami Számvevőszék számvevő igazgatójának; **dr. Csizmazia Darab József** szőlőnemesítőnek, a mezőgazdasági tudomány kandidátusának; **dr. Gál Györgynek,** az orvostudomány doktorának, a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem nyugalmazott egyetemi tanárának; **dr. Hajós Bélának,** a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium helyettes államtitkárának; **Andreas Hess** svájci lelkésznek; **Kádár Péter** református lelkésznek; **Keserű Katalin** Munkácsy Mihály-díjas művészettörténésznek, az ELTE BTK művészettörténeti tanszék egyetemi docensének; **Kurucz Gyula** írónak, a berlini Magyar Ház elnökének; **id. Sánta Ferenc** előadóművésznek, nyugalmazott zenekarvezetőnek, cigányprímásnak; **Vavrinecz Béla** zenetörténésznek, zeneszerzőnek, karmesternek; **dr. Vekerdi László** József Attila-díjas irodalom- és tudománytörténésznek; **Z. Soós István** festőművész-restaurátornak, a kaposvári Rippl-Rónai Múzeum nyugalmazott művészeti vezetőjének; **Cziráki Lajos** Munkácsy Mihály-díjas festőművésznek; **Erdei Tamásnak,** a Magyar Bankszövetség elnökének, a Magyar Külkereskedelmi Bank elnök-vezérigazgatójának; **Bárdos György** fogathajtó világbajnoknak; **Császári Attila** öttusázónak; **Füleky Andrásnak,** a Magyar Kajak-Kenu Szövetség ügyvezető igazgatójának; **dr. Pakucs Jánosnak,** a Magyar Öttusa Szövetség alelnökének; **dr. Várady Jenő** fogathajtó szakvezetőnek; **David Moskovitsnak,** az Endowment for Democracy in Eastern Europe menedzserének;

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND TISZTIKERESZTJE (KATONAI TAGOZAT):

Háromházi János alezredesnek; **Havril András** vezérőrnagynak; **Király Györgyné** ezredesnek; **Pomázi János** alezredesnek.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND KISKERESZTJE (POLGÁRI TAGOZAT):

dr. Antal Józsefnek, a mezőgazdasági tudomány doktorának, nyugalmazott egyetemi tanárnak; **dr. Mihálka György** karnagynak, nyugalmazott főiskolai tanárnak; **Bartalus Ilona** zenepedagógusnak, a Duna TV zenei főszerkesztőjének; **Kovács Imre** Liszt Ferenc-díjas fuvolaművésznek, nyugalmazott főiskolai tanárnak; **dr. Révészné Kovács Zsuzsanna** balettművésznek, a Pécsi Nemzeti Színház balettmesterének; **dr. Benkő Ágo**[illegible]**nak,** a Nagycsaládosok Országos Egyesülete elnökének; **Bodnár Gáspárnak,** a Felső-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság műszaki igazgatóhelyettesének; **dr. Pados Imrének,** az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság igazgatójának; **dr. Brózik Sándornak,** az Érdi Gyümölcs- és Dísznövény-termesztési Kutató-Fejlesztő Kft. tudományos tanácsadója; **dr. Kováts Zoltánnak,** a mezőgazdaság-tudomány doktorának, címzetes egyetemi docensének, az Érdi Gyümölcs- és Dísznövény-termesztési Kutató-Fejlesztő Kft. tudományos főtanácsadójának; **dr. Fésűs László**[illegible] állatorvos-tudomány doktorának, a herceghalmi Állattenyésztési és Takarmányozási Kutatóintézet főigazgatójának; **Choli Daróczi József** költőnek, műfordítónak; **Fázsy Anikó** műfordítónak, a Nagyvilág című folyóirat főszerkesztőjének; **Ihász Istvánnak,** a Magyar Nemzeti Múzeum főosztályvezetőjének; **dr. Farkas Attila** művészettörténésznek, a Szent István-bazilika plébániája katolikus lelkészének; **Molnár Zsigmondnak,** a pápai Szent Benedek-plébánia katolikus lelkészének; **Futó Károly** római katolikus lelkésznek; **dr. Incze Kálmánnak,** az Országos Húsipari Kutatóintézet Kft. igazgatójának; **Raduly Józsefnek,** a 100 tagú Cigányzenekar vezetőjének, művészeti vezetőnek; **dr. Tringer Lászlónak,** az orvostudomány kandidátusának, a SOTE Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika igazgatójának, egyetemi tanárnak; **Molnár Dánielné** kozmetikusmesternek; Szamos Mátyás cukrásznak; **Medvegy Ivánnak,** a Budapest Honvéd Sportegyesület ügyvezető elnökhelyettesének; **Pécsi Gábornak,** a Magyar Öttusa Szövetség technikai igazgatójának.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND KISKERESZTJE (KATONAI TAGOZAT):

Ács Gábor alezredesnek; **Bakonyi Pál** ezredesnek; **Becski Géza** ezredesnek; **Bujdosó Imre** ezredesnek; **Kaszás István** alezredesnek; **Madár András** alezredesnek; **Nagy Tibor** dandártábornoknak; **dr. Szűcs László** ezredesnek; **Tussai Józsefné** őrnagynak.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ARANY ÉRDEMKERESZT (POLGÁRI TAGOZAT):

Szirmai Jánosnak, az MTA Növényvédelmi Kutatóintézet nyugalmazott tudományos tanácsadójának.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI EZÜST ÉRDEMKERESZT (POLGÁRI TAGOZAT):

dr. Belánszki Gyulának, az Országgyűlési Biztos Hivatala Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogok Országgyűlési Biztosának Irodája főosztályvezetőjének; **dr. Izafé Évának,** az Országgyűlési Biztos Hivatala Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosa Általános Helyettese Irodája főosztályvezetőjének; **dr. Kovács Zsoltnak,** az Országgyűlési Biztos Hivatala Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának Irodája főosztályvezető-helyettesének; **Kőhalmy Lászlónénak,** az Országgyűlési Biztos Hivatala Adatvédelmi Biztos Irodája főosztályvezetőjének; **dr. Pajcsicsné dr. Csőré Erikának,** az Országgyűlési Biztos Hivatala Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosa Irodája főosztályvezetőjének; **dr. Valach Andriennek,** a Magyar Köztársaság Alkotmánybírósága volt főosztályvezetőjének.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI BRONZ ÉRDEMKERESZT (POLGÁRI TAGOZAT):

Bretz Gyulánénak, az Országgyűlési Biztos Hivatala Adatvédelmi Biztos Irodája ügykezelő osztályvezetőjének.

A Magyar Köztársaság elnöke – a nemzeti kulturális örökség minisztere előterjesztésére – az alábbiakat tüntette ki:

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ARANY ÉRDEMEKERESZTJE:

Huszár Sándor író; **Okányi Ferenc** nyugalmazott népművelő; **Pék Pál** költő; **Tóth Bálint** József Attila-díjas költő, műfordító.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG EZÜST ÉRDEMKERESZTJE:

Csemer Géza író, rendező; **Dusza Árpádné,** a miskolci Galéria igazgatóhelyettese; **Gulyás Mihály** író; **Hermann Krisztina,** a Magyar Film- és TV-művészek Szövetsége ügyvezető titkára; **Kaveczky Ferencné** nyugalmazott balettkorrepetítor; **Szentmáry Kálmán,** a ferencvárosi Ádám Jenő Zeneiskola igazgatója.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG BRONZ ÉRDEMKERESZTJE:

Percze László, a Magyar Cirkusz és Varieté Vállalat porondmestere.

BESSENYEI GYÖRGY-DÍJ:

Heleszta Sándor, a Magyar Művelődési Intézet közelmúltban elhunyt főosztályvezetője (posztumusz); **Jagasics Béla,** a Zalaegerszegi Landorhegy Alapítvány nonprofit szolgáltató központi igazgatója; **Kenyeres Sándorné,** a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Művelődési és Ifjúsági Szolgálat igazgatóhelyettese; **Perjéssy Barnabás,** a szentendrei Dunaparti Művelődési Ház igazgatója; **Zsámboki Árpád,** a Vas Megyei Önkormányzati Hivatal Művelődési és Sport Titkárság vezetője.

ÉLETFA-DÍJ:

dr. Bánszky Pál művészettörténész; **Ertl Pálné** néptáncpedagógus, **dr. Füzes Endre** nyugalmazott főigazgató; **dr. Kálmán Lajos** népzenekutató, karnagy.

MÓRA FERENC-DÍJ:

dr. Halmágyi Pál, a makói József Attila Múzeum igazgatója; **dr. Matskási István,** a Magyar Természettudományi Múzeum főigazgatója; **H. Tóth Elvira** nyugalmazott régész; **dr. Veres László,** a miskolci Herman Ottó Múzeum igazgatója.

NÉPMŰVELÉSÉRT DÍJ:

dr. Ablonczy Lászlóné, a Nógrád Megyei Közművelődési és Turisztikai Intézet munkatársa; **Besze Rudolfné,** a Zalaapáti Művelődési Ház igazgatónője; **Bíró Miklósné,** a Zsákai Művelődési Ház és Könyvtár vezetője; **Bokor Béla,** a Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlésének alelnöke; **Demarcsek György,** a Nyíregyháza alvégesi művelődési ház népművelője; **Diósné Csontos Julianna,** Békés megye képviselő-testülete megyei könyvtárának gyermekkönyvtári osztályvezetője; **Fábián Judit,** a Veszprém Megyei Közművelődési Intézet munkatársa; **Földházi István,** a sárospataki művelődés ház igazgatóhelyettese; **Halász Péter,** a Duna Televízió közművelődési főszerkesztője; **Horányi Iván,** a nagykanizsai Hevesi Sándor Művelődési Központ igazgatóhelyettese; **dr. Horváth Attiláné,** a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Verseghy Ferenc Könyvtár gyermekolvasó-szolgálatának vezetője; **Kálmán Józsefné Bodó Edit,** a keszthelyi Goldmark Károly Művelődési Központ igazgatóhelyettese; **Kiss Marianna,** a budapesti Kondor Béla Közösségi Ház igazgatója; **Kovácsné Ládi Katalin,** a miskolci Ady Endre Művelődési Ház igazgatónője; **Kucsera Lajos,** a Békés megyei képviselő-testület önkormányzati hivatalának szakfőtanácsosa; **Mészár Zsuzsanna,** a kecskeméti Erdei Ferenc Művelődési Központ munkatársa; **Pék Lajos,** a budakeszi Erkel Ferenc Művelődési Központ igazgatója; **Rózsa Gáborné,** a szegedi Bartók Béla Művelődési Központ népművelője; **Szép László,** a Pécsi Sándor Guruló Színházi Egyesület elnöke, művészeti vezetője; **Szilágyi György,** a nyíradonyi Móricz Zsigmond Művelődési Ház igazgatója.

A NÉPMŰVÉSZET MESTERE:

Botás Pál táncos; **Csorba János** énekes; **Gosztonyi Zoltán** fafaragó; **Holecz Istvánné** énekes, táncos; **dr. Sági Lajosné** szövő, **Schneider Imréné** hímző, **Tímár Zsuzsanna** fazekas.

A NÉPMŰVÉSZET IFJÚ MESTERE:

Baji Imre kosárfonó; **Bereczki László** bőrműves; **Farkas Gábor** fazekas; **Gyebnár László** néptáncos; **Harasztovics Róbert** fafaragó; **Horváth Kata** népdalénekes; **Kádár Ignác** néptáncos; **Katona Gábor** és **Endrődi Anna** néptáncos; **Kékedi László** fafaragó; **Pál István** hegedűs; **Poczók Jolán** gyékénykötő; **Romháti Krisztina** tekerőlantos; **Szűcsné Urbán Mária** néptáncos; **Vida Lídia** lószőrékszer-készítő; a **Vasi Népdalstúdió Énekcsoportja.**

PAULER GYULA-DÍJ:

dr. Hőgye István, a sátoraljaújhelyi fióklevéltár-vezetője; **dr. Körmendy Lajos,** a Magyar Országos Levéltár főigazgató-helyettese.

SZINNYEI JÓZSEF-DÍJ:

dr. Babiczky Béla nyugalmazott egyetemi oktató; **Botka Ferencné Lakatos Éva** nyugalmazott könyvtáros; **Halász Béla,** a Veszprém Megyei Eötvös Károly Megyei Könyvtár igazgatója; **dr. Huszár Ernőné dr. Veszprémi Hedvig,** a Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem Központi Könyvtára főigazgatója; **Ottovay László,** az Országos Széchényi Könyvtár főosztályvezetője; **Vasné Mészáros Katalin,** a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Katona József Megyei Könyvtára igazgatóhelyettese.

Hámori József miniszter PRO CULTURA HUNGARICA EMLÉKPLAKETTET adott át **dr. Buzády Tibornak** és a **müncheni Széchenyi Körnek**.

A Magyar Köztársaság elnöke – az oktatási miniszter előterjesztésére – az alábbi kitüntetéseket adományozza:

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ARANY ÉRDEMKERESZTJE:

dr. Demeter Józsefnének, a geleji Katona István Általános Iskola tanítójának; **Kovács Sándornak,** a kisari általános iskola igazgatójának; **Nagy Endrénének,** a tokaji Kereskedelmi és Marketing Szakközépiskola nyugalmazott igazgatójának; **Rábai Imrének,** a Budapesti Műszaki Egyetem nyugalmazott egyetemi adjunktusának; **Sádt Edének,** a Kós Károly Középiskolai Kollégium igazgatójának; **dr. Sipos Andrásnak,** a Kertészeti és Élelmiszer-ipari Egyetem Szarvasi Arborétuma tudományos tanácsadójának, címzetes egyetemi tanárnak, a mezőgazdasági tudomány kandidátusának; **dr. Sóvágó Imrének,** a Kossuth Lajos Tudományegyetem egyetemi tanárának, a kémiai tudomány doktorának; **Szabó Istvánnénak,** a bátonyterenyei 3. Számú. Általános Iskola igazgatójának; **dr. Tóth Sándornak,** a Gödöllői Agrártudományi Egyetem nyugalmazott tudományos munkatársának, a biológiai tudomány kandidátusának; **Varga Sándornénak,** a jánoshidai óvoda vezetőjének.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG EZÜST ÉRDEMKERESZTJE:

Bánk Alajosnénak, a Corvin Mátyás Gimnázium és Műszaki Középiskola tanárának; **dr. Fekete István** nyugalmazott főiskolai igazgatónak, a neveléstudomány kandidátusának; **Flórián Attilánénak,** a nyergesújfalui Eternit Általános Iskola igazgatójának; **Győző Gyulának,** a Móra Ferenc Egészségügyi Szakközépiskola és Gimnázium igazgatójának; **Haigl Bélának,** a budapesti XII. Kerületi Általános Iskola és Diákotthon igazgatójának; **Henk Károlynénak,** a józsefvárosi Pedagógiai Szolgáltató Központ szaktanácsadójának; **Huszár Sándornénak,** a cseméi Ladányi Mihály Általános Iskola igazgatóhelyettesének; **Káplár Adolfnak,** a barcsi Deák Ferenc Általános Iskola igazgatójának; **Kapus Béla Andrásnak,** a kiskunfélegyházi Petőfi Sándor Gépészeti Szakközépiskola és Móra Ferenc Gimnázium kórusvezetőjének; **dr. Kelemenné Boschánszky Annának,** az egri Kallómalom úti óvoda óvodavezetőjének; **Kékesi Tibornak,** az esztergomi Temesvári Pelbárt Ferences Gimnázium és Kollégium tanárának; **Kiss Zsuzsannának,** a Baross Gábor Általános Iskola igazgatójának; **Kocsis Lászlónénak,** az emődi II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola és Szakiskola tanárának, igazgatóhelyettesének; **Kovács Istvánnak,** a nyírteleki Herman Ottó Általános Iskola igazgatójának; **dr. Lambertus Józsefnének,** a bogádmindszenti óvoda óvodavezetőjének; **Marschek Juditnak,** az ajkai Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Gimnázium igazgatójának; **Mihályi Istvánnak,** a pécsi Liszt Ferenc Zeneiskola igazgatóhelyettesének; **Nánási Ottónak,** az Állami Artistaképző Intézet tanárának; **Németh Csabánénak,** a szombathelyi Bartók Béla Zeneiskola zongoratanárának; **Németh Margitnak,** a Szent István Gimnázium tanárának; **Pár Gyulának,** a Gundel Károly Idegenforgalmi, Vendéglátó-ipari Szakközépiskola, Szakmunkásképző és Gimnázium szakmai gyakorlati oktatásvezetőjének; **Pintér Ferencnek,** a győri Liszt Ferenc Zeneiskola igazgatójának; **Rakonczay Hildának,** a bükkszentkereszti Szlovák Nemzetiségi Általános Iskola tanárának; **Ruszináné Bálint Veronikának,** a budapesti XV. Kerületi Szent Korona Úti Általános Iskola tanítójának; **Sümegi Ferencnek,** a hajdúsámsoni II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola tanítójának; **Schwézner Lászlónénak,** a Fiastyúk Általános Iskola tanítójának; **Szilágyi Klárának,** a Csongrád Megyei Önkormányzat Óvodája, Általános Iskolája és Diákotthona igazgatójának; **Szőke Szabolcsné dr. Velentínyi Vilmának,** a Békés Glasz Imre Kereskedelmi Szakközép- és Szakmunkásképző Iskola tanárának; **Tibol Lászlónak,** a nagybajomi Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola igazgatójának; **Tóth Mihálynénak,** a pécsi Vasasi Általános Iskola igazgatójának; **Trajber Lajosnénak,** a budapesti VII. kerületi Dob Utcai Napköziotthonos Óvoda óvodavezetőjének; **Tripolszky Pálnénak,** a bajai Központi Általános Iskola tanítójának; **Vágó Lászlónénak,** a Semmelweis Ignác Egészségügyi Szakközépiskola, Szakiskola és Gimnázium igazgatójának.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG BRONZ ÉRDEMKERESZTJE:

Axmann Bertalannénak, a Múcsony-albertelepi általános iskola tanítójának; **Kardos Péternének,** a miskolci Bársony János Általános Iskola tanítójának; **Padányi Lajosnak,** a nyergesújfalui Eternit Általános Iskola tanárának; **Zsebesi Albertnének,** az alsódobszai általános iskola tanítójának.

A Magyar Köztársaság oktatási minisztere az alábbi kitüntetéseket adományozza:

EÖTVÖS JÓZSEF-DÍJ:

Arany Lajos és **Arany Lajosné** felsőtelekesi nyugalmazott pedagógus házaspárnak megosztva; **Jelenits István** piarista tanárnak; **dr. Pintér Lajosnak,** a József Attila Tudományegyetem docensének, a matematikai tudomány kandidátusának; **Ujfalussy József** akadémikusnak, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Kossuth-, Erkel- és Herder-díjas nyugalmazott egyetemi tanárának.

TESSEDIK SÁMUEL-DÍJ:

dr. Bujáki Gábornak, a GATE kollégiumi igazgatójának, egyetemi docensnek, a mezőgazdasági tudomány kandidátusának; **Czegle Zoltánnénak,** a kecskeméti Táncsics Mihály Középiskolai Kollégium nevelőtanárának; **Kiss Gyulának,** az Ybl Miklós Műszaki Főiskola főiskolai adjunktusának; **dr. Simon Istvánnak,** az ELTE Apáczai Kollégiuma vezetőjének; **Szabó Istvánnénak,** az egri József Attila Középiskolai Leánykollégium igazgatójának.

TREFORT ÁGOSTON-DÍJ:

Bakos Zsoltnénak, az Oktatási Minisztérium főtanácsosának; **dr. Borbély Györgynének,** a Kossuth Lajos Tudományegyetem főtitkárának; **Dávid Gyulának,** az Oktatási Minisztérium főosztályvezető-helyettesének; **dr. Engloner Gyulának,** az Oktatási Minisztérium szakfőtanácsosának; **Farkas Istvánnak,** a Szombathely Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala osztályvezetőjének; **Filep Miklósnak,** a hajdúhadházi Dr. Földi János Általános és Művészeti Iskola igazgatójának; **dr. Karádi Bélánénak,** Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata ügyosztályvezető-helyettesének; **Kovács Ferencnének,** a kaposvári Kinizsi Pál Élelmiszer-ipari Szakképző Iskola és Gimnázium gazdasági vezetőjének; **Kovács István Vilmosnak,** az Oktatási Minisztérium főosztályvezetőjének, **Kozma-Lukács Juditnak,** az Oktatási Minisztérium tanácsosának; **dr. Madarász Sándornak,** az Oktatási Minisztérium főosztályvezetőjének, **Majorné Kovács Klárának,** a soproni Szent Orsolya Római Katolikus Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium kórusvezetőjének; **Miklósiné Varga Juditnak,** az Oktatási Minisztérium ügykezelő osztályvezetője tanácsadójának; **Péterné Haló Mártának,** az Oktatási Minisztérium közigazgatási szakmai tanácsadójának; **Szalay Luciának,** az Oktatási Minisztérium közoktatási referensének.

A Magyar Köztársaság elnöke – a közlekedési, hírközlési és vízügyi miniszter előterjesztésére – az alábbi kitüntetéseket adományozza:

MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ARANY ÉRDEMKERESZT:

Puskás Istvánnak, a MÁV Rt. Mátészalkai Regionális Vasút üzletvezetőjének; **dr. Váradi József Gyulának,** a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium vízkár-elhárítási főosztály főosztályvezetőjének.

MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI EZÜST ÉRDEMKERESZT:

Galbáts Zoltánnak, a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság árvízvédelmi és folyószabályozási igazgatóhelyettesének; **Kántor Ivánnak,** az Árvízvédelmi és Belvízvédelmi Központi Szervezet műszaki igazgatóhelyettesének; **Nagy István** alezredesnek, a Magyar Honvédség 61. Vay Ádám Logisztikai Ezred megbízott parancsnokának; **Szabó Lajosnak,** a MÁV Rt. Gépészeti Főnökség (Szolnok) főmozdonyvezetőjének.

MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI BRONZ ÉRDEMKERESZT:

Szekeres Istvánnak, a MÁV Rt. Állomásfőnökség (Bátaszék) vonali tartalékosának; **Szele Lászlónak,** a MÁV Rt. Pályagazdálkodási Főnökség (Pápa) előmunkásának.

BAROSS GÁBOR-DÍJ:

Farkas Antalnak, a Vas Megyei Közlekedési Felügyelet igazgatójának; **dr. Halász Györgynek,** a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium főosztályvezetőjének; **Kovács Józsefnek,** a Debreceni Postaigazgatóság igazgatójának; **Reisz Györgynek,** a Volán Egyesülés műszaki fejlesztési igazgatójának.

VÁSÁRHELYI PÁL-DÍJ

Barcs Sándornénak, a Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság osztályvezetőjének; **Varga Dezsőnek,** a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság osztályvezetőjének; **dr. Nagy Istvánnak,** a Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság igazgatójának.

A Nemzeti Kulturális Alapprogram színházi pályázatának eredménylistája

A májusban meghirdetett pályázatra 371 kérelem érkezett be 750 millió forint támogatási igénnyel. A Színházi Kollégium 201 pályázat számára ítélt meg vissza nem térítendő támogatásként összesen 196 402 000 millió Ft-ot. A nyertesek listáját a pályázati kiírás témaköreinek sorrendjében közöljük.

1. KŐSZÍNHÁZI BEMUTATÓK TÁMOGATÁSA

Alternatív Művészeti Alapítvány (Budapest)
Az Asszonytánc című színpadi mű bemutatásához 300 000 Ft

Alternatív Színházak Szövetsége (Budapest)
A VI. Alternatív Színházi Szemle megrendezéséhez 1 000 000 Ft

Alternatív Színházi Műhely Alapítvány (Pécs)
Venyige Sándor: Nap, árnyék, boszorkány című műve színreviteléhez 500 000 Ft

Andaxínház Színjátszó Egyesület (Budapest)
A The end és a Táguló pupillák című darabok színreviteléhez 852 000 Ft

Artus Színházi Egyesület (Budapest)
A Káin és Ábel című színmű színpadra állításához 1 600 000 Ft

Astoria Színházi Egyesület (Budapest)
A Többsincs királyfi című mesedarab bemutatásához 450 000 Ft
Hazai Attila: Budapesti skizó című műve színreviteléhez 720 000 Ft
A Persona című színmű bemutatásához 900 000 Ft
Az egérlyuk című darab bemutatásához 1 080 000 Ft

Atlantis Tánc-Színházi Alapítvány (Budapest)
Két új produkció bemutatásához az 1999/2000-es évadban 1 800 000 Ft

Bolygó Kultusz Motel Egyesület (Budapest)
Az És mégis mozog a show című előadás megvalósításához 1 500 000 Ft

Budapest Bábszínház (Budapest)
Madách Imre: Az ember tragédiája című darabja bábadaptációjának bemutatásához 3 000 000 Ft
Jubileumi műsor megvalósításához 1 500 000 Ft

Budapesti Fesztiválközpont Kht. (Budapest)
A Centre National Des Arts Du Cirque budapesti vendégszereplésének megvalósításához 600 000 Ft

Budapesti Kamaraszínház Kht. (Budapest)
Spiró György: Honderű című darabja bemutatásához* 1 000 000 Ft
Shakespeare: Cymbeline című színműve kamaraváltozatának bemutatásához* 900 000 Ft
Beumarchais: Figaró házassága című darabja bemutatásához* 1 500 000 Ft
O'Neil: Amerikai Elektra című darabja bemutatásához* 1 200 000 Ft
Gyurkovics Tibor: Kreutzer szonáta című darabja bemutatásához* 600 000 Ft
Szakonyi Károly: Holdtölte című színműve bemutatásához* 600 000 Ft

Budaörsi Játékszín
Jókai Mór: A jövő század regénye című műve zenés, színpadi változatának bemutatásához 600 000 Ft

Békés Megyei Jókai Színház (Békéscsaba)
Németh László: A két Bólyai című drámája bemutatásához 2 100 000 Ft
Shakespeare: Vízkereszt, vagy amit akartok című vígjátékának színreviteléhez 1 500 000 Ft

Cinemato-Art Alapítvány (Budapest)
Pozsgai Zsolt: Prófétakeringő című színműve bemutatásához 500 000 Ft

Ciróka Bábszínház (Kecskemét)
Zalán Tibor: Lapok a királylányok könyvéből című meséje bábszínpadra állításához 250 000 Ft
Michael Ende: Mese a tálról meg a kanálról című meséje bábszínpadra állításához 250 000 Ft

Csiky Gergely Színház (Kaposvár)
Kleist: Heilbronni Katica című műve bemutatásához 1 200 000 Ft
Móricz Zsigmond–Babarczy László: Rokonok című műve bemutatásához 1 200 000 Ft
Kacsóh Pongrác–Csukás István: Csipkerózsika című zenés darabja gyermekszínházi bemutatójához 1 200 000 Ft
Joseph Heller: Megbombáztuk New Havent – megbombáztuk Kaposvárt című műve bemutatásához 1 200 000 Ft
Erich Kästner: Május 35. című darabja gyermekszínházi bemutatójához 1 200 000 Ft

Csokonai Színház (Debrecen)
Beethoven: Fidelio című operájának műsorra tűzéséhez 3 000 000 Ft
Erkel Ferenc: Bánk bán című operája bemutatásához 1 500 000 Ft
Móricz Zsigmond: Rokonok című drámája bemutatásához 1 500 000 Ft

Dévényi Ádám (Budapest)
A Bolondalok című színpadi mű bemutatásához 200 000 Ft

Felhőfi-Kiss László (Budapest)
Az Énekes éneke című stúdiószínházi produkció megvalósításához 400 000 Ft

Ferencvárosi Nyári Játékok Kht. (Budapest)
Scott Freiheit: A skarlát betű című musicalje ősbemutatójához* 900 000 Ft
Móricz Zsigmond: Forinatus című drámája ősbemutatójához* 1 200 000 Ft

Figura Művészeti Bt. (Göd)
Az elgurult dió története című bábszínházi darab színpadra állításához 150 000 Ft

Szigligeti Alapítvány (Nagyvárad, Románia)
Örkény István: Macskajáték című színműve bemutatójához 500 000 Ft

Gombaszög Fejlesztéséért Alapítvány (Szalóc, Szlovákia)
A Jézuslátó ember című előadás megvalósításához 500 000 Ft

Gyulai Várszínház
A millenniumi ünnepségekhez csatlakozó színházi produkciókhoz 600 000 Ft

Győri Nemzeti Színház
Mihail Bulgakov: A mester és Margarita című darabja bemutatásához* 2 100 000 Ft
Jókai Mór: Aranyember című darabja bemutatásához* 600 000 Ft
Josef és Carel Čapek: A végzetes szerelem játéka című műve bemutatásához* 300 000 Ft
Verdi: Aida című operája bemutatásához* 2 400 000 Ft
Kacsóh Pongrác: János vitéz című dalműve bemutatásához* 1 200 000 Ft

Gárdonyi Géza Színház (Eger)
Jókai Mór: A kőszívű ember fiai című műve színpadra állításához 1 750 000 Ft
Bornemissza Péter: Magyar Elektra című drámája színpadra állításához 1 750 000 Ft

Hevesi Sándor Színház (Zalaegerszeg)
Tamási Áron: Énekes madár című székely népi játéka bemutatásához* 750 000 Ft
Illyés Gyula–Litvai Nelli: Szélkötő kalamona című színműve bemutatásához* 750 000 Ft
Bertolt Brecht: Kurázsi mama és gyermekei című műve bemutatásához a Cividale Nemzetközi Színházi Fesztiválon* 600 000 Ft
Müller Péter: Búcsúelőadás című darabja bemutatásához* 400 000 Ft
Jean Anouilh: Eurüdike című drámája bemutatásához* 1 500 000 Ft
Heinrich Böll–Bereményi Géza: Katharina Blum elvesztett tisztessége című darabja bemutatásához* 1 500 000 Ft

Holdvilág Kamaraszínház Kulturális Egyesület (Budapest)
Örkény István: Tóték című darabja bemutatásához 300 000 Ft
Pirandello: Hat szerep keres egy szerzőt című műve bemutatásához 300 000 Ft

Ház a Réten Kulturális Egyesület (Budapest)
Szőke András: Operett című groteszk színházi korrajza megvalósításához 400 000 Ft

Jászai Mari Színház (Tatabánya)
Molière: A fösvény című darabja bemutatásához a beavató színházi előadások folytatásaként 700 000 Ft
Schiller: Haramiák című klasszikus drámája bemutatásához 750 000 Ft

Játékszín Teréz körúti Színház Kht. (Budapest)
Peter Shaffer: Black comedy című darabja bemutatójához* 1 500 000 Ft
Patrich Hamilton: Gázláng című darabja bemutatásához 1 500 000 Ft
Fejes Endre: Vonó Ignác című darabja bemutatójához 1 500 000 Ft

Jókai Alapítvány (Komárom, Szlovákia)
Barta Lajos: Szerelem című színműve bemutatásához 600 000 Ft

Jókainé Laborfalvi Róza Alapítvány (Sepsiszentgyörgy)
Ibsen: Peer Gynt című drámai költeménye színpadi megvalósításához 300 000 Ft

József Attila Színház (Budapest)
A nagy színházi perek, nagy színházi botrányok sorozathoz 750 000 Ft
Molnár Ferenc: Liliom című darabja bemutatásához 1 650 000 Ft

Kanda Pál (Budapest)
Mark Twain: Ádám és Éva naplója című kisregénye színpadi adaptációjához 100 000 Ft

Kassai Thália Színház (Kassa, Szlovákia)
Németh László: Széchenyi című drámája színreviteléhez 600 000 Ft

Katona József Színház (Budapest)
Shakespeare: A vihar című drámája bemutatásához* 2 750 000 Ft
David Harrover: Kések a tyúkokban című színműve bemutatásához 1 000 000 Ft

Katona József Színház (Kecskemét)
Madách Imre: Az ember tragédiája című drámája bemutatásához* 1 950 000 Ft

Kolibri Színház (Budapest)
Thomas Bernhard: Egészségedre, Borisz! című színműve bemutatásához felnőttek számára 500 000 Ft
Görgey Gábor: Hektor, a hőscincér című meséje bábadaptációjához 800 000 Ft
A Hamlet című dráma bábszínpadi verziójának létrehozásához 1 000 000 Ft
Arany János: Hunor és Magor című eposza színpadi feldolgozásához 1 400 000 Ft

Komédiumért Alapítvány (Budapest)
Rostand: A két Pierrot című színműve előadásához 1 200 000 Ft
Föld Ottó: Tipri-Tupri a Marson című műve gyermekelőadásához 750 000 Ft

Kondor Béla Közösségi Ház (Budapest)
A szentek kútja című előadás megvalósításához és terjesztéséhez 600 000 Ft

Kosztolányi Dezső Színház (Szabadka)
Lajkó Félix–Hernyák György–Péter Ferenc: Vajdasági underground operett című színpadi alkotása bemutatásához 600 000 Ft

Krétakör Színházi Egyesület (Budapest)
A Mechanikus narancs és az Amerikai psycho című regények felhasználásával készülő előadások bemutatásához 1 000 000 Ft

Közép-Európa Táncszínház Egyesület (Budapest)
Az Anna Karenina pályaudvar című darab bemutatásához 400 000 Ft

Káva Kulturális Műhely Egyesület (Budapest)
A Törvényen kívül című darab gyermekszínházi előadásához 300 000 Ft

Lajtha László Alapítvány (Sepsiszentgyörgy, Románia)
Federico García Lorca: Vérnász című drámája színreviteléhez 300 000 Ft

Lengyel Péter (Budapest)
Kassák Lajos novellája alapján Marc Chagall Csodálatos világának színpadra állításához 400 000 Ft

Madách Színház (Budapest)
Müller Péter: A vámpír árnyékában című műve színreviteléhez 1 500 000 Ft
Tolcsvay László–Müller Péter Sziámi: Beszterce ostroma című daljátéka színpadra állításához 2 250 000 Ft
Madách Imre: Az ember tragédiája című drámája színpadra állításához 2 250 000 Ft

Magyar Attila (Budapest)
Eörsi István: A műtét című darabja bemutatásához 400 000 Ft

Maskarás Báb-Komédiás Céh Bt. (Budapest)
A Világfa című produkció elkészítéséhez 400 000 Ft

Maszk Egyesület (Szeged)
A Szám-üzés című előadás elkészítéséhez 500 000 Ft

Merlin Angol Nyelvű Színház Alapítvány (Budapest)
Eörsi István: Egy próbafolyamat stációi című darabja színreviteléhez* 800 000 Ft
Spiró György: Kvartett című darabja bemutatásához* 800 000 Ft
Sztravinszkij: A katona története című színműve bemutatásához* 1 000 000 Ft
Giovannino Guareschi: Don Camillo című regényéből készült adaptáció bemutatásához* 500 000 Ft

Mikroszkóp Színpad Kht. (Budapest)
Az égből pottyant nagyapa című gyermekelőadás bemutatásához 500 000 Ft
A Boldog új évszázadot című előadás bemutatásához 400 000 Ft

Miskolci Nemzeti Színház
Molnár Ferenc: Üvegcipő című műve bemutatásához 800 000 Ft
Puccini: Bohémélet című operája bemutatásához 1 800 000 Ft
Shakespeare: III. Richárd című drámája bemutatásához 1 500 000 Ft
Albee: Nem félünk a farkastól című drámája bemutatásához 1 000 000 Ft

Mozgó Ház Alapítvány (Budapest)
Madách Imre: Az ember tragédiája című drámája színpadra állításához 1 000 000 Ft

Móricz Zsigmond Színház (Nyíregyháza)
Ingmar Bergman: Úrvacsora című műve stúdió-előadásához 1 500 000 Ft
Szilágyi Andor: Leander és lenszirom című gyermekdarabja bemutatásához 1 100 000 Ft

Nagy Beáta (Budapest)
A 2000 angyal – végtelen női történet című színmű elkészítéséhez 300 000 Ft

Nyugdíjasok Kulturális Egyesülete (Budapest)
Radnóti Miklós-emlékműsorhoz 300 000 Ft

Pintér Béla (Budapest)
A Küzdőszellem című színmű bemutatásához 300 000 Ft

Pro Kultúra Sopron Színházi Kht. (Sopron)
Ben Jonson: Volpone című színműve bemutatásához 900 000 Ft
Cocteau: Szent szörnyetegek című darabja bemutatásához 900 000 Ft

Proscenium Alapítvány (Szatmárnémeti)
Iváncsits Tamás: A tékozló fiú című rockoperája színpadi megjelenítéséhez 600 000 Ft

Pécsi Kulturális Központ
Bertolt Brecht: A szecsuáni jólélek című példázata bemutatásához 1 500 000 Ft
Collodi–Marék–Kós: Pinokkió című műve gyermekszínházi előadásához 750 000 Ft

Pécsi Nemzeti Színház
Simon Gray: Butley című darabja bemutatásához 900 000 Ft
Ivan Kusan: Galóca című darabja színreviteléhez 900 000 Ft
Bizet: Carmen című operája bemutatásához 2 400 000 Ft
Shakespeare: VI. Henrik című drámája színreviteléhez 1 500 000 Ft
Mecseki mondák címmel bábelőadás megvalósításához a Bóbita Bábszínházban 200 000 Ft
A Rabló-pandúr című felnőtt bábelőadás bemutatásához a Bóbita Bábszínházban 200 000 Ft
A Rőt szakáll, a hírhedt kalóz életének különös históriája című bábelőadás bemutatásához a Bóbita Bábszínházban 450 000 Ft

Péntek Csilla (Budapest)
Szathmári Sándor: Kazohínia című műve színpadra alkalmazásához 300 000 Ft

Radnóti Miklós Színház (Budapest)
Csehov: Sirály című drámája bemutatásához* 2 700 000 Ft
Füst Milán: Máli néni című műve bemutatásához* 1 500 000 Ft
Doug Wright: Sade tolla című műve bemutatásához* 1 200 000 Ft

Radó Denise (Budapest)
Joe Orton: Szajré című műve színpadra állításához 300 000 Ft

Raikai Part Bt. (Budapest)
Shakespeare: Tévedések vígjátéka című műve előadásához 300 000 Ft

Siklósi Gábor (Budapest)
A Noé és a sárkány című új darab megvalósításához 150 000 Ft

Stúdió „K" Alapítvány (Budapest)
Gabriel García Marquez: Egy előre bejelentett gyilkosság krónikája című műve színházi rekonstrukciójához 1 100 000 Ft
Grimm–Kántor Péter–Sáry László: Brémai muzsikusok című zenés műve bábszínházi előadásához 700 000 Ft

Szalay Kriszta (Budapest)
A Dzsessz-per című előadás megvalósításához a Thália Színházban 300 000 Ft

Szegedi Nemzeti Színház
Shakespeare: Rómeó és Júlia című darabja bemutatásához 1 200 000 Ft
Verdi: Simon Boccanegra című operája bemutatásához 1 500 000 Ft
A Hókirálynő című darab bemutatásához 1 800 000 Ft
Shakespeare: Lear király című darabja bemutatásához 1 500 000 Ft

Szerémi Art Bt. (Budapest)
A magányos konvoj című színházi előadás költségeihez 500 000 Ft

Szigligeti Színház (Szolnok)
Arisztophanész–Schwajda György: Lüszisztraté című műve bemutatásához 2 700 000 Ft

Színház- és Filmművészeti Főiskola (Budapest)
Az 1999/2000-es évad során bemutatásra kerülő produkciók, diplomavizsgák megvalósításához 1 500 000 Ft

Szőke Szabolcs (Budapest)
Az Ezeregy Szindbád című zenés színházi produkció létrehozásához 300 000 Ft

Székely-Monori Művészeti Bt. (Kisoroszi)
Az a hosszú nyár címen két színházi este megvalósításához 1 000 000 Ft

Sámán Színház Művészeti Bt. (Budapest)
A Füveskönyv című produkció költségeihez 400 000 Ft
A Székek című tragikomédia bemutatásához 400 000 Ft

Tamási Zoltán (Budapest)
Az Üzenet innen – ide című darab bemutatásához a Szkéné Színházban 400 000 Ft

Tardy Balázs (Budapest)
A második vonal című zenés színpadi játék megvalósításához 700 000 Ft

Tolna Megyei Német Színház (Szekszárd)
Örkény István: Macskajáték című darabja színreviteléhez 600 000 Ft

Trafó Kortárs Művészetek Háza (Budapest)
A Záróra című új produkció bemutatásához a Metanoia Különítmény előadásában 600 000 Ft
Az Új Zrínyi-Ász című produkció bemutatásához a Táp Színház előadásában 600 000 Ft

Térszínház Egyesület (Budapest)
Racine: Phaedra című tragédiája színreviteléhez 500 000 Ft

Vaskakas Bábszínház (Győr)
Händel: Vízizene és Tűzijáték című műveire készülő tárgyjáték és kézpantomim bábszínházi bemutatójához 200 000 Ft
A Fehérlófia című magyar népmese bábszínpadi feldolgozásához 400 000 Ft

Veszprémi Petőfi Színház
Enquist: A tribádok éjszakája című darabja előadásához 600 000 Ft
Madách Imre: Az ember tragédiája című műve előadásához 1 500 000 Ft
G. B. Shaw: Warrenné mestersége című darabja bemutatásához 900 000 Ft
Tennessee Williams: Az ifjúság édes madara című drámája megvalósításához 750 000 Ft

Vojtina Bábszínház (Debrecen)
A Rege a csodaszarvasról című darab előadásához 600 000 Ft

Vörösmarty Színház (Székesfehérvár)
Radványi Géza–Dés László–Nemes István: Valahol Európában című darabja színreviteléhez 750 000 Ft
Fejes Endre–Presser Gábor–Sztevanovity Dusán: Jó estét nyár, jó estét szerelem című darabja színreviteléhez 1 050 000 Ft
Pruzsinszky Sándor: Fekete király című történelmi drámája bemutatásához 900 000 Ft

Zugszínház Egyesület (Budapest)
A Labdakidák című kétrészes előadás színreviteléhez 600 000 Ft

Új Színház (Budapest)
Gogol: Egy őrült naplója című darabja bemutatásához 900 000 Ft
Kornis Mihály: Kádár és Kádárné című darabja bemutatásához 600 000 Ft
Pirandello: Hat szerep keres egy szerzőt című drámája bemutatásához 1 500 000 Ft
Max Fisch: Biedermann és a gyújtogatók című színműve bemutatásához 1 800 000 Ft

Újvidéki Színház (Újvidék, Jugoszlávia)
Herczeg Ferenc: A fekete lovas című színműve vajdasági bemutatójához 600 000 Ft

Vígszínház (Budapest)
Shakespeare: Sok hűhó semmiért című vígjátéka színreviteléhez 4 000 000 Ft

2. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK TÁMOGATÁSA

Budapesti Kamaraszínház Kht. (Budapest)
A Budapesti Kamaraszínház Velencei kalmár című előadásának vendégszerepléséhez Pétervárott 750 000 Ft

Budapesti Műszaki Egyetem (Budapest)
A 13. Nemzetközi Mozgásszínházi Találkozóhoz 1 000 000 Ft
A Don Quijote kalandjai című előadás vendégszerepléséhez 300 000 Ft

Budapesti Operett Színház (Budapest)
Madách Imre: Az ember tragédiája című drámája megzenésített bemutatásához 3 000 000 Ft

Békés Megyei Jókai Színház (Békéscsaba)
A Jókai Színház aradi, nagyváradi és újvidéki vendégjátékához 900 000 Ft

Ciróka Bábszínház (Kecskemét)
A pilzeni Divaldo Deti Alfa Bábszínház vendégjátékához Magyarországon 200 000 Ft

Egressy Béni Művelődési Központ (Kazincbarcika)
A kassai Thália Színház Borsod-Abaúj-Zemplén megyei előadásainak támogatásához 300 000

Forrás Gyermek-Szabadidőközpont (Eger)
Shakespeare: Szentiváméji álom című darabja épek és fogyatékosok által megvalósított közös bemutatásához 200 (illegible)

Holdvilág Kamaraszínház Kulturális Egyesület (Budapest)
Egon Wolff: Papírvirágok című műve előadásához a szarajevói kamaraszínházi fesztiválon

Könyv Cziráki Lajos munkásságáról

Cziráki Lajos Kisalföld 1996. június 22.

Írások és képek közkézen

„Írások és képek" címmel a napokban kerül nyomdába annak a könyvnek a kézirata, mely a közeljövőben mint *Cziráki Lajos* Győrött élő Munkácsy-díjas festőművész alkotásait és esszéit bemutató életműgyűjtemény juthat el a művészetszerető olvasóközönség elé a Műhely Folyóiratkiadó Közhasznú Társaság támogatásának köszönhetően.

A kezdeményezést a művész egykori tanítványa, dr. Mészáros Zsolt indította útjára. Mint mondta, abból a megfontolásból, hogy a 79 éves idős mester mély szellemi átlényegültséget, kivételes gondolatiságot, alkotói egyéniséget tükröző életműve méltó kiadásban a szélesebb közönség előtt is ismertté válhasson. Cziráki Lajos olyan unikális értékeket mutat fel mind festészetében, mind írásaiban, mely joggal emeli művészetét európai rangra. Ennek ellenére e gazdag életpálya dokumentumainak bemutatása az elmúlt évtizedekben csak töredékesen volt lehetséges.

Az idős mester a lét mélységeit kutató, önéletrajzi fogantatású, filozofikus, vallási töltésű

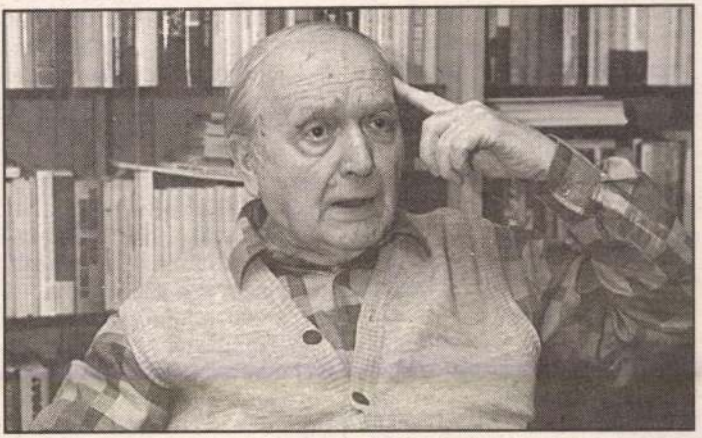

Cziráki Lajos festőművész

írásaiból bölcseletszintű tanítás bontakozik ki az értő olvasó előtt. Gondolatait a mintegy százoldalasra tervezett könyvben – rendhagyó szerkesztéssel téve azt kerek egésszé – színes képreprodukciói kísérik és grafikái egészítik ki. A kötet magába foglalja Cziráki Lajos teljes életművének, megjelent írásainak és kiállításai sorának jegyzékét is.

A küllemében és tartalmában egyaránt színvonalas könyv kiadását cégek, magánszemélyek és mindenekelőtt Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata segíti. A kiadvány – mely a tervek szerint augusztus végén háromezer példányban önköltségi áron lát napvilágot, kerülve a haszonelvűséget a hozzáférhetőség és a művész iránti tisztelet okán – megvásárolható lesz a könyvterjesztőknél, valamint a kiadást vállaló „Műhely" szerkesztőségében (Győr, Rákóczi u. 1., tel.: 96/326-845), ahol az érdeklődőknek a kötettel kapcsolatban további felvilágosítással is szolgálnak.

– KESZEI –

Hatalmas víztömeg

Többórás felhőszakadás pusztított csütörtök este Győr-Moson-Sopron megye déli részén. A hatalmas víztömeg elárasztotta a kerteket, falusi portákat, utakat. A Tét és Győrszemere között a főúton is vízátfolyások nehezítették a közlekedést. A Győr–Veszprém közötti főút egy szakaszára, továbbá a Tényő és a Sokorópátka közötti útszakaszra nagy mennyiségű sarat, iszapot sodort a víz. A közúti igazgatóság megerősített szolgálata egész éjszaka dolgozott az utakon. Gépekkel tisztították a felületeket, sebességkorlátozó és a csúszós úttest veszélyeire figyelmeztető táblákat helyeztek ki. A tűzoltókat elárasztott pincékhez riasztották.

A Győr-Moson-Sopron Megyei Agrárkamara elnöke, *Roszik Péter* az MTI-nek elmondta: a felhőszakadás a legnagyobb kárt a Rábaközben és a pannonhalmi-sokorói dombvidéken okozta. A korábbi árés belvíz, majd aszály jellegű károk után a mezőgazdaság veszteségei térségünkben összességében meghaladják az egymilliárd forintot. (MTI)

Az önkormányzatok segítenek a bejelentése

Főleg a növények síny

A megyénken gyorsan végigsöprő vihar igen tetemes károkat okozott. *Dombi László*, a Hungária Biztosító megyei igazgatója tegnap délutánig százhúsz körüli lakossági bejelentésről adhatott előzetes összegzést. Többnyire az épületek tetőszerkezete, ablakai bánták a vihart. Hatvan százalékban a villámcsapás okozott kárt, negyven százalékban a jég, a szél, a felhőszakadás.

A Hungáriához bejelentett épületkárok kétharmada Győr környéki: Koroncó, Szemere, Gyömöre, Tényő és Tét esett elsősorban az átvonuló vihar nyomvonalába. Sopronból és környékéről, Kópházáról, Peresztegről 20–25 bejelentés érkezett, Mosonmagyaróvárról és Csornáról talán ha tíz összesen. Dombi László még tegnap reggel beszélt Gyömöre, Szemere, Tét polgármestereivel, megállapodva, ha az önkormányzatok segítenek a bejelentések összegyűjtésében, gyorsabb lehet a kártalanítás. Természetesen az ottani polgárok közvetlenül a biztosítóhoz is fordulhatnak. Az épületbiztosítás alapján megtérítendő károk egyébként összességükben nem túl nagyok, inkább kellemetlenek a sok érintettnek.

Lényegesen komolyabb viszont az a pusztítás, amit a vi-

A győrújbaráti „Rákóczi" Mg. Szövetkezet pályázatot hirdet szarvasmarha tenyésztési ágazatvezetői munkakör betöltésére.

Lehetőleg felsőfokú szakirányú végzettséggel és legalább 5 éves szakmai gyakorlattal rendelkező szakember önéletrajzzal, végzettséget igazoló okmányok másolatával ellátott pályázatát várjuk. A pályázat benyújtásának határideje: 1996. július 5-e, az alábbi címünkre: 9081 Győrújbarát, Mátyás krt. 31.

(407474)

103.1MHz

Szombat

Műsorvezetők:

Iván Csaba

Ihász Anna

Fábián György

Naponta 6–18 óráig, FM 103

BMC Rádió, 9023 Győr, Magyar

CZIRÁKI LAJOS – festő

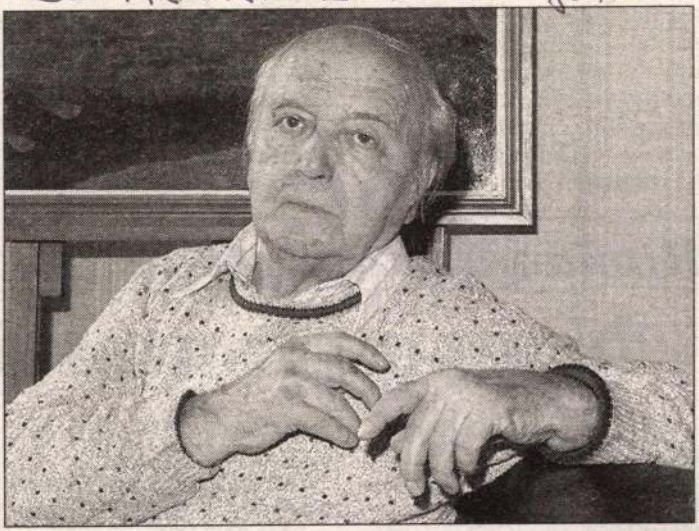

Cziráki Lajos *(9712/4536/1/9a)*

Egy hónapon át a Városi Művészeti Múzeumban

Rangos esemény színhelye lesz a Városi Művészeti Múzeum (Győr, Rákóczi Ferenc u. 6., bejárat a Nefelejcs köz felől), ahol *Cziráki Lajos* Munkácsy-díjas festőművész munkáiból nyílik tárlat október 23-án délután öt órakor.

Az egy hónapon át nyitva tartó kiállítást *Szász Endre* Munkácsy-díjas festőművész nyitja meg.

Cziráki Lajos életműkiállítása

Cziráki Lajos 1944-ben Szőnyi István osztályában végzett a budapesti Képzőművészeti Akadémián. Kivételes tehetsége korán megmutatkozott. Római ösztöndíjat nyert, korai alkotásait két rangos művészeti díjjal is jutalmazták: 1940-ben a Szinyei-társaság festészeti díját, egy évvel később a Balló Ede-díjat kapta. Két esztendőt Colmarban töltött, ahol nagy hatást gyakorolt rá Grünewald festészete, valamint Otto Dix barátsága.

Hazatérve szakított addigi festészetével és néhány év alatt kialakította egyéni stílusát, amit a szimbolikus kifejezésmód, a látványon túli tartalmak megfogalmazása, az alaposan átgondolt kompozíciók és a lírai festőiség jellemez. Munkáival több győri, hazai valamint külföldi kiállításon szerepelt. Alkotásait megcsodálhatta a többi között Róma, Krakkó, Stockholm, Colmar és Kuopio közönsége. Alkotómunkáját 1986-ban Munkácsy-díjjal ismerték el. Ez évben életművéért a köztársasági elnöki aranyérmet vehette át.

A Győrött élő mester ez évben töltötte be 80. életévét. A múzeum a neves alkotó munkássága iránti tisztelettől vezérelve szervezte meg a tárlatot, hogy festményei és grafikái sokaságán keresztül méltó módon mutathassa be az érdeklődő nagyközönségnek a Cziráki-életművet.

A kiállításmegnyitóra minden érdeklődőt szeretettel várnak a szervezők.

Vasárnap 1997. 10. 26.

...t szerinti besorolásban pedig második helyre hozta be a Kisalföld Rába győri váltót.

– Nagy öröm volt ma a futás – mondta a győri hosszútávfutó, miután kissé kifújta magát. – Csapattársaim, *Zakariás Géza, Hajnal Vince* és *Majer Miklós* remek időket értek el, s így vettem át a stafétát Lébényben. Húsz kilométer után mintha erősödni éreztem volna a szembeszelet, de ez sem zavart különösebben, a betervezett időből két percet sikerült lefaragnom.

A csapat valamennyi tagjának véleménye, hogy ezzel a helyezéssel a csütörtöki, budapesti befutó után is elégedettek lennének.

A nap szenzációja volt a tavaly ezüstérmes, vasárnap Sopronba harmadiknak befutó orosz *Konsztantyin Szantalov* kiesése. A magyar *Bogár János*, a szupermaraton tavalyi győztese bezzeg egészen másként érezte. Hosszú időn át külön csatára kényszerült ugyan a később másodiknak befutó *Molnár Mihállyal*, ám 100 kilométer megtétele után úgy gondolta, ebből neki elég, s belegyorsított. Útvonalcsúcsot javítva érkezett elsőnek a célba az egyéni versenyzők között.

A második szakaszban férfiaknál egyéniben: 1. Bogár János (Békéscsabai AC) 7 óra 55 perc 52 mp, 2. Molnár Mihály (Esztétika) 7 perc és 2 mp hátránnyal, 3. Andrej Derkszen (orosz) 1 óra 9 perc 46 mp hátránnyal. Az összetettben ugyan-

a gazdaság helyzetét, ezért ígéretük szerint hat év haladékot kapna hazánk a NATO-kompatibilitás megteremtésére. Ez idő alatt Magyarország a felmerülő közös költségek alól is mentesülne.

A megyei közgyűlés alelnöke beszámolt arról is: érezhe-

november 16-án, úgy már decemberben aláírható lesz a belépési nyilatkozat. Ezt követően a csatlakozásra 1999. április 4-én, a NATO fennállásának 50 éves évfordulóján kerülhet sor. E téren Magyarország legfőbb támogatója az Egyesült Államok, Olaszország, Német-

Romániába utazott a minisz

Nagyon fontos á

Horn Gyula miniszterelnök tegnap kétnapos romániai látogatásra utazott. Bukarestben a román–magyar plenáris tárgyalások megnyitásakor tett nyilatkozatában *Victor Ciorbea* kormányfő kijelentette, hogy a magyar miniszterelnök bukaresti látogatása nagyon fontos állomás a két ország kapcsolatainak folyamatában, Románia és Magyarország aktív partnerségének fejlesztésében és rámutatott arra is, hogy a két ország kapcsolatai az elmúlt időszakban soha nem látott szintet értek el.

Horn válaszában köszönetet mondva a meghívásért és a meleg fogadtatásért, egyetértését fejezte ki partnerével és elmondta: szeretné, hogy az ilyen találkozók valóban gyakorlattá váljanak. Ezután Ciorbea kormányfőhöz fordulva személyes tapasztalataira utalva hangsúlyozta:

– Az ön kormánya több évtizede az első, amely valóban végig akarja vinni az érdemi

Napirend előtt a népsz

Az Országgyűlésben tegnap az ülés elején a Ház tagjai egyperces néma felállással emlékeztek meg az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseiről és mártírjairól. Ezt követően a november 16-ra tervezett népszavazás körüli vita jellemezte a napirend előtti felszólalásokat.

Torgyán József (FKgP) al-

Pokorni Zoltán (Fidesz)

VÁROSI MŰVÉSZETI MÚZEUM GYŐR

Tisztelt Főszerkesztő Úr!

Cziráki Lajos

Szeretném tájékoztatni Önt következő kiállításunkról, amelyet **1997. október 23-án, 17 órakor** nyit meg **Szász Endre** Munkácsy- díjas **festőművész**
Cziráki Lajos Munkácsy díjas festőművész alkotásaiból,
a Városi Művészeti Múzeum Rákóczi Ferenc utca 6. sz. épületében
(bejárat a Nefelejcs köz 3. felől).

A művész ebben az évben töltötte be 80. életévét. A kiállítással munkássága iránti tiszteletünket szeretnénk kifejezni. A tárlaton festmények és grafikákfognak szerepelni, témáik átfogják az életművet.

Szeretnénk, ha minél többen tudnának a kiállításról, ezért tisztelettel kérem segítségét, együttműködését a kiállítás minél szélesebb körben való ismertetésében.

Köszönettel és tisztelettel:

N. Mészáros Júlia
múzeumigazgató

Győr, 1997. október 16.

A művészről röviden:

1944-ben Szőnyi István osztályában végzett a budapesti Képzőművészeti Akadémián. Fiatalon feltűnt tehetségével. Római ösztöndíjat nyert és két rangos művészeti díjjal jutalmazták korai alkotásait:1940-ben a Szinyei Társaság festészeti díját, egy évvel később Balló Ede- díjat kapott.
1945- től 1947- ig Colmarban élt, ahol nagy hatást gyakorolt rá Grünewald festészete és Otto Dix barátsága, személyisége.
Hazatérve szakított addigi festészetével, és néhány év alatt kialakította egyéni stílusát, amelyet szimbólikus kifejezésmód, a látványon túli tartalmak realista megfogalmazása, alaposan átgondolt kompozíciók, és lírai festőiség jellemez.
Munkáival több hazai, győri, valamint külföldi kiállításon szerepelt (Róma, Krakkó, Stokholm, Colmar, Kuopio, stb).
1986-ban Munkácsy-díjjal ismerték el alkotótevékenységét, 1997-ben pedig életművéért Köztársaság elnöki aranyéremmel tűntették ki.

gyermeket, az mindig a legelső fiú volt. A második viszont örökölte apja nevét. Zajacz Ernő a négy gyerek közül a második. Így bátyját szánták papnak, ezért is küldték Kecskemétre, a piaristákhoz. Mégsem belőle lett pap. A család egy alkalommal látogatóban volt a gimnazista fiúnál, s Zajacz Ernőnek annyira megtetszett az ottani élet, hogy ő is oda ment tanulni. Az iskola elvégzése után pedig szeminarista lett.

1980-ban szentelték. Vencsellőre került, majd Miskolcra. Három évig dolgozott a minorita templomban, melyhez akkor több száz fiatal tartozott. 1982—85 között szolgált itt. Bejárt az egyetemre, mint pap, ami abban az időben nem volt természetes. Maga is részt vett a fiatalok programjaiban: ha sportoltak, hát abban, ha szórakozni indultak, hát abban. Élte — becsületesen — a fiatalok életét, s megtartotta, s megtartja ma is, szentelésekor tett ígéretét: senkit nem akar erőszakkal megtéríteni, valamint soha nem akar egyedül mondani misét. Minden este az egyik szobában tíz percre összejöttek azok, akik imádkozni szerettek

[illegible] gi mozgalmakról, melyeket szeret, s az egyház fontos részének tart; beszélt arról, mennyire fontos, hogy legyen az embereknek lelki vezetőjük. A lelkiségi mozgalmak közül jól ismeri a Cursillót, közel állt a Fokoláréhoz, elkötelezett tagja a Vinculum Caritatis világi intézménynek. A lelkes „beszélgetés" alatt azt is megtudtam, hogy a Názáreti Család közösségének mozgalmához csatlakozott Varsóban, ahová mostanában is kijár havonta egyszer továbbképzésre, lelkigyakorlatra. (Hét-nyolc falu mellett, hogyan jut erre ideje? Megtudtam: vasárnap délután indul Pestre, este onnan indul a vonat, reggelre ér Varsóba, egész nap ott van, majd este haza indul, s kedd reggelre már itthon is van. A hívek tehát, szinte észre sem veszik, hogy nem volt otthon.)

A Názáreti Család közösségei abból a felismerésből indultak útjukra, hogy a Szent Családból egyedül József volt „bűnös" ember, hiszen őt, ha mástól igen, de az áteredő bűntől nem védte meg az Isten. A Szent Család példája nyomán azonban lehet szép és tiszta — lelki

A Magyar Karitász az árvízkárosultakért

A püspöki konferencia mellett (lásd 1. oldal) a Magyar Karitász is mozgósítani kívánja a katolikusokat a környező országok árvízkárosultjainak megsegítése érdekében. Július 16-án tartott sajtótájékoztatójukon Frank Miklós igazgató, Adányi László főtitkár és Hermann Incking, a brüsszeli központú Caritas Europa főtikára arról számoltak be, hogy a Magyar Karitász a nemzetközi szervezettel közösen vesz részt a segélyakciókban. A Magyar Karitász arra kér minden jószándékú embert, szervezetet és vállalkozást, hogy lehetőségeihez mérten vegyen részt e munkában.

Pénzt és építőanyagot gyűjtenek, raktározó lehetőséget keresnek, és fuvarozó cégek jelentkezését várják.

Telefonszámuk: 209-2517. Bankszámlaszámuk lapunk első oldalán olvasható.

Álom és valóság határán

Szent Benedek ünnepén Tihanyban

A második világháború után a bencés rend anyakolostora, Montecassino is a bombázások áldozata lett. A háború utáni újjáépítés során találták meg a kolostor templomának főoltár alatti kriptájában Nursiai Szent Benedek és húga, Szent Skolasztika ereklyéit. Erre emlékezve ünnepli a világegyház (július 11-én) a nyugati szerzetesség megalapítóját, akit XII. Pius pápa „Európa atyjának" nevezett, VI. Pál pedig „Európa védőszentjévé" nyilvánított.

Az ünnep a Tihanyi Bencés Apátságban az idén arra is alkalmat adott, hogy a Korzenszky Richárd házfőnök által meghívott vendégek: Győrből és Pannonhalmáról érkezett rendtársak, a környék papjai, Tihany lakói, barátok és bencés öregdiákok jelenlétében megnyissák *Cziráki Lajos* festőművész alkalmi kiállítását az apátságban. A hetvenöt éves művész — *Cziráki László*, közel húsz esztendeje meghalt pannonhalmi bencés testvére — munkásságát *Sulyok Elemér*, bencés főiskolai igazgató méltatta. „A képek valóság és álmok határvidékéről tudósítanak" — mondotta. Valóban, Cziráki Lajos művein az álló vagy alig mozduló alakok szellemi-lelki dinamikája mozdítja a szemlélőt a valóság-álom határ újbóli és újbóli átlépésére, vagyis inkább átlebegésére. Nem álomfejtést, sokkal inkább az élet mély ismeretét kínálja a művész, az emlékek átlényegülését, kiteljesedését az idő hullámzó drapériáin, lengő fátylain, foltszerű fényalakjain, virágain, bokrain, felkopaszodott törzsű fáin.

Szent Benedek ünneplése — a kiállítás-megnyitó és az apátság állandó kiállításának megtekintése után — szentmisével folytatódott, amelynek főcelebránsa *Szennay András* főapát volt, aki 1991-ig irányította a magyar bencések életét. Szentbeszédében Szent Benedek lelkületének minden korra, így a miénkre is ható érvényességét emelte ki. „Szent Benedek, ha ma élne, bizonyára használna számítógépet, de *nem csak azt*" — mondotta, arra utalva ezzel, hogy milyen fontos volna ma is megtalálni az anyagi értékek megfelelő helyét az életünkben.

A rend alapítójának ünneplése csak egy pillanatnyi megállást hozott a Tihanyi Bencés Apátság felújításának munkálataiban. Mindenesetre jó alkalom volt arra, hogy az ünneplő közönség gyönyörködve sétáljon végig a belül teljesen megújult apátság folyosóin, s részt vegyen a fogadáson, amelyet a tértérben újonnan kialakított, konferenciák, lelkigyakorlatok megrendezésére alkalmas helyiségekben tartottak.

Tihanyban, az évtizedek óta megrendezett orgonakoncertek mellett, lassan egy új zenei rendezvény is hagyományossá válik. A Szent István Király Zenei Alapítvány az idén július 25. és augusztus 2. között rendez ünnepi játékokat az apátság támogatásával, az apátság alatti parkolóban. A programban szerepel Pártay Lilla három balett koreográfiája, Liszt II. Magyar rapszódiája, Koltay Gergely Honfoglalás című szimfonikus költeménye, Carl Orff Carmina Buranája és Johann Strauss művei.

- szikora -

NAGYKERESKEDÉS
1131 Bp. Babér u. 17/b. Plébánia. Tel.: 270-6371
Sajátkészítésű, rózsafüzérek, imakönyvek, kegytárgyak, képeslapok, szentképek, és naptárak. **Olcsó** templomi felszerelési cikkek és papi civil ingek. **Nyitva: Hétköznap 10—16-ig.** Árusítás csak plébániák, hitoktatók, és kiskereskedők részére. Megrendelést, postai utánvéttel teljesítünk! Kérje, reprezentatív ingyenes, színes, képes katalógusunkat!!!

QUASI-MODO sváji energiatakarékos fólia padfűtés, toronyóra felújítás, harangvillamosítás, villámhárító, villanyszerelés. ÁCS Ernő 250-3433, 1037 Bp. Jablonka lejtő 21.

RENDBEHOZOM, üzembiztosra átalakítom az elektromos harangozó berendezéseket. FARKAS Titusz 2200 Monor, Kistói út 26. Tel.: (29) 410-119.

ZALAEGERSZEGEN BETLEHEM kegytárgyboltban kegytárgyak széles választéka kapható! Szentmiséhez szükséges kellékek, templomi és díszgyertyák, gyertyatartók, porcelánok, alabástrom kegytárgyak. Fa- és fémkeresztek akasztós és talpas kivitelben. Gipsz és műköszobrok, szentképek simán és keretezve. Valamennyi egyházi kiadó könyvei hittankönyvek. Az ALTUSZ varrodájából miseruhák, palástok, stólák, miseingek, palák, kehelygamitúrák stb. Ravatalozóba megrendelhetők berendezések, kandelláberek, falikar, drapéria stb. VIDEO egyesületünk működik. (Kazettakölcsönzés). Sírkellékek műköből, bronzból., márványból, gránitból magyar és olasz kivitelben. Útmenti keresztek korpusza műköből és fémből. 8900 Zalaegerszeg, Balatoni út 1. Tel.: (92) 319-912. Levélcím: Ady u. 58.

TORONYÓRA készítés, felújítás! Harangjáték, haranglengető és vezérlőóra készítés, 85 év tapasztalata, és világszínvonalú elektronika. Öt év garanciával! Óragyártó üzem: KONKOLY József 1102 Bp. Állomás u. 14. Tel/Fax.: 260-7065, 06 (30) 492-915.

TEMPLOMGYERTYÁK minden méretben, ceruzagyertyák, mécsesek és fáklyák. MINIKÉMIA Gyertya- és Mécseskészítő Betéti Társaság. Nyitva: 8-13 óráig. Tel.: 215-1318, 1096 Bp. Thaly K. u. 56.

PARKETTÁZÁST, csiszolást, lakkozást, PVC-szőnyegragasztást garanciával, azonnalra is vállalok. Tel.: 149-0822.

DÉRI GOLDEKOR ARANYOZÓ és Díszítőfestő Szolgáltató Betéti Társaság Tel.: 226-4564, (20) 414-469, 1221 Bp. Pattantyús u. 4. Díszítőfestés, aranyozás, műemlékfelújítás. Kastélyok, templomok, kúriák, műemlék jellegű épületek és berendezési tárgyak teljes körű szépművészeti felújítása, renoválása.

A PRO-VILL HUNGÁRIA KKT Dombóvár, Gyöngyvirág krt 6. vállalja: templomok villanyszerelésének felújítását, javítását, tornyok, szobrok és egyéb műemlékek díszvilágítását. Ár: megegyezés szerint. Tel.: (74) 466-696, Fax.: (74) 465-211.

RÉGISÉG

BUDAI Régiségbolt! Vásárol régi és antik bútort, romosat is. Dísz és műtárgyakat, szőnyeget, órákat, festményeket, teljes hagyatékot! Vidéken is, díjtalan kiszállással. Üzlet: 165-6832, Lakás: 186-8650.

KATA ANTIKVITÁS üzletünkbe vásárolunk bútort, hangszert, festményt, órákat, dísztárgyakat, játékot, hagyatékot. Vidékre is megyünk, azonnal készpénzzel fizetünk. Tel.: 217-4368, 10—16-ig.

KASTÉLYOK berendezéséhez, magas áron készpénzért vásárolok nagyméretű és kisebb festményeket (hibásat is), antik bútorokat, biedermeier és empire tabernákulumot, szekretert, íróasztalt, szalongamitúrát, könyvszekrényt fekete oszloppal, vagy babafejjel és rézzel díszítve előnyben. Vitrint és komódokat (reneszánsz), régi álló-, fali és asztali díszórákat (hibásat is), ezüstkészletet és dísztárgyakat, rézcsillárt, bronz és rézszobrokat, szecessziós tárgyakat, Herendit, meissenit, pecsétes Zsolnayt , Hummelt, szőnyeget valamint mindent ami régi. TELJES HAGYATÉKÉRT ELSŐ VEVŐKÉNT A LEGMAGASABB ÁRAT FIZETEM. Kiszállás, értékbecslés díjtalan ,vidékre is). Tel.: HORVÁTH Istvánné 282-8678, 06 (20) 236-477.

52—56. Tel.: 114-2543, 06 (30) 620-455.

ADÁS-VÉTEL

ANTIK csillár vétele, eladása, javítása. Templomit is. Bp. VII. Hevesi S. tér 3. Tel.: 321-2972.

KÖNYVEKET, könyvtárakat, képes levelezőlapokat, grafikát, képet, metszetet korrekt áron vásárolunk. Tel.: 214-7015, 06 (30) 508-324 Ifjabb NAGY László Nosztalgia Antikvárium 1027 Bp. Varsányi Irén u. 24.

AZ ÁRKÁD Antikvárium vásárol könyveket, könyvtárakat, hagyatékot. Szeretettel várja vásárlóit is. Bp. VIII. Üllői út 40. Nagykörút sarok. Tel.: 333-4379, 10—18-ig.

ALADDIN Régiség és ékszerbolt antik ékszereket, aranyórákat, 12 személyes evőeszköz készleteket vásárol azonnal készpénzért. Bp. XIII. Váci út 8. Tel.: 302-4251, 10—17-ig, Rt.: 06 (20) 214-300 egész nap.

MINIATŰR Régiségbolt készpénzért vásárol antik bútort, festményt, ezüstöt, ékszert, szőnyeget és dísztárgyakat. Bp. I. Attila u. 101. Hétköznap: 10—12,30-ig, 14—17-ig. Tel.: 201-9348.

SÓS Antikvárium, könyvek, térképek, metszetek, levelezőlapok készpénzes felvásárlása. Bp. Váci utca 73. Tel.: 137-6228.

ELADÓ kitűnő állapotban, keveset használt táskaírógép, mechanikus. Ára: 9.800,— Ft. „Sornogyban 780".

ELADÓ automata harangozóberendezés, kvarcvezérlésű két évet használt féláron 110.000,— Ft-ért. „Dunántúlon 781".

HAGYATÉKBÓL eladó: 130x65 cm-es gyönyörű keretben Mária kép 8.000,— Ft-ért. Tel.: 184-1942.

GYÁSZRUHA ÉS KELLÉK BOLT. Bp. V. Bárczy István u. 10. Tel.: 117-1659.

HANDMANN Adolf (1873—1944) festette oltárkép a két szervitarendalapító Szűz Mária val és más vallásos témájú nagyméretű festményei eladók. Tel.: (36) 311-613.

MEGVÉTELRE keresem Dr. BÁNK József: Jézus közelében című könyvét. „Egyházi célra 716".

HÍVŐ gyűjtő készpénzért vásárol század eleji modern és nagybányai festményeket. Tel.: 06 (20) 534-375, 217-1921 reggel, este.

NAGY légtér fűtésére alkalmas DANTHERM 70/100 hőlégkazán jutányos áron eladó. Tel.: 226-6652.

RÉGI részvényeket, pénzügyi compass-t, régi képes levelezőlapokat keresek gyűjteményembe. Tel.: 326-8179.

OKTATÁS

KÜLFÖLDI sokéves gyakorlattal francia, angol, németórák. Tel.: 117-8326.

GONDOZÁS

ARANYKERESZT Ápoló Kórház vállalja idősek bentlakásos ápolását. Tel.: 270-0999, 140-9109.

egy fő férfi szabad helyet rendelkezünk. Szent Borbála Idősek Otthona 2524 Nagysáp, Pf. 4. Tel.: (33) 460-687, (60) 340-242.

LEINFORMÁLHATÓ fiatal katolikus jegyespár, eltartási szerződést kötne arra rászoruló idős nénivel vagy bácsival, Budafokon vagy környékén. Nem ottlakással. Tel.: 226-6629. Levélcím: 1221 Bp. Arany János u. 4/b. MATI Beatrix.

SOLYMÁRI nyugdíjas otthonunkba azonnal beköltözhető lakrészek még leköthetők. Részletes információ hétfőn és szerdán 9—12-ig. Tel.: (26) 360-137, 06 (30) 604-421.

KESZTHELY, HÉVÍZ szomszédságában Gyenesdiáson október 1-jei költözéssel emeltszintű ápoló-gondozó otthon nyílik az „Új Élet Alapítvány" gondozásában. Jelentkezéskor baráti és házastársak igénye előnyben részesül. Érdeklődni: „Gyenesdiási Új Élet alapítvány" 8315 Gyenesdiás, Faludi utca 43. Tel.: (83) 316-702.

ÖTVENES diplomás, mozgáskorlátozott férfi, jólelkű gondozónőt keres. Tel.: (27) 373-450 15—17-ig.

ÁPOLÁSI munkát keresek vagy eltartási szerződést is kötnék. Még aktívan dolgozó ötvenes ápolónő. „Agnes 723".

FIATAL lány életjáradékot kötne idős nénivel, bácsival vagy házaspárral. Egészségügyi ellátást biztosítok. Cím: 1675 Bp. Pf. 23.

ÁLLÁS

PÁRIZSBAN élő idős, magyar hölgy házvezetőnőt keres. Információ: 319-6479.

22 ÉVES, szakképzett csecsemő- és gyermekápolónő, gyermekfelügyeletet vállal, házimunkával is. „Micimackó 739".

NYOLC éves kislányom mellett gyermekfelügyeletet vállalok három éves kortól, hétfőtől-péntekig munkaidőben. „Hármat felneveltem 740".

A TESTVÉRKÉK Ferences Óvoda felsőfokú végzettségű, katolikus szellemű óvodapedagógust keres. „Szeptemberi kezdéssel". Tel.: 176-2248, 397-1013. Cím: 1025 Bp. II. Szilfa u. 4.

RK. Egyházközség járművei rendelkező kántor-hitoktatót keres. Tel.: (53) 383-407.

BUDAI Katolikus Gimnázium keres főállásra angol szakos tanárt (vagy angol- és bármelyik szak párosításával), karbantartót, éjszakai portást és négyórás kézbesítőt. Tel.: 166-5883.

OKLEVELES kántor sürgősen állást keres szerény fizetésért és lakásért. „Hozsanna 764".

LAKÁS, lépcsőház takarítását vállalom. Tel.: (28) 413-758 ALFÖLDI Béla.

TANÁR, teológiai végzettséggel állást keres egyházi intézménynél ottlakással. Minden munka érdekel. „Szolgálat 768".

ANGOLUL és oroszul beszélő egyetemista lány magyar nyelv tanítását, gyermekfelügyeletet vállal. Tel.: 368-3630.

zottság tagjának hívott. Jelentkezés: Dr. Rakaczki Annamária Tel.: 252-3135.

A XII. kerületi Pannonia Sacra Kat. Ált. Iskola pályázatot hirdet rajz-biológia, technika-kézművesség szakos tanári és napközis tanítói állásra, valamint gondnok-karbantartói állásra. Tel.: 06 (30) 648-897.

MEGBÍZHATÓ nők 57 és 54 évesek gyermekfelügyeletet, idős korúak gondozását és bejárónői állást vállalnak. Tel.: 178-5621, 261-1186.

KÉTSZEMÉLYES háztartásba, frissnyugdíjas személyében, független, egészséges, megbízható házvezetőnőt keresek bentlakással Budapesten. „Leinformálható".

HETENKÉNT egyszer takarítást vállalok, leinformálható. „Lilium 725".

SÜRGŐSEN keresünk kedves, megbízható, lehetőleg vallásos 50-60 év körüli hölgyet 82 éves édesapánk mellé házvezetőnőnek, bentlakással Budán. Tel.: 06 (20) 430-307.

LAKÁS

MISKOLCON az Avas-déli lakótelepen (Középszer u.) 60 nm-es 2,5 szobás távfűtéses, telefonos, erkélyes felújított összkomfortos öröklakás, családi okok miatt sürgősen eladó. Tel.: 06 (30) 524-877.

BUDAPESTEN olcsó albérlet kiadó egy nem dohányzó, vallásos hívő lány részére. „Megbízható 717".

ELADÓ a XI. kerületben egy 53 nm-es, 1+2 fél szobás, telefonos, erkélyes lakás. Tel.: 291-1314, 260-1226.

KÉK metró vonalán kétszobás felújított csendes lakás kiadó. Tel.: 388-2056, (87) 448-774.

ÉRDI családi házamban 60 nm-es bútorozott, különálló lakrészt szeptember 1-től kiadom. Egy vagy két szolid, csendes, nem dohányzó nőnek, vagy egyetemistának. Tel.: (23) 362-668.

KERESZTÉNY fiatal, kiadó szobát keres lehetőleg XXII. kerületben. Érdeklődni: H—Cs: 7—15,30-ig, P: 7—13-ig. Tel.: 206-1495, 206-1480/161 mellék Kertész Lóránt.

BUDAPEST VII. kerületben, kertes házban, egy szoba, kis konyha, fürdőszoba használattal, központi fűtéses albérlet kiadó egy vallásos nőnek plébánosi ajánlással. „Otthon 761".

VESZPRÉMBEN, fiatal tanár-mérnök házaspár bútorozatlan kiadó lakást keres hosszabb távra. Tel.: 417-9715, 8—9,30-ig vagy 17—20-ig, 06 (30) 664-145.

ELADÓ 2,5 szobás, IX. emeleti panorámás (Duna, hegyek), zöld környezetben lévő váci öröklakás telekkel, vagy budapesti központira cserélhető. Tel.: (27) 314-133/128 mellék.

TANÁR csendes albérletet keres 9.000,— Ft-ig. „Augusztus 772".

HÁZASSÁG

JÓ megjelenésű, igényes, független, gyermektelen, barna hajú, kék szemű, 38/174/68 intelligens hölgy rendezett anyagiakkal, házasság és családalapítás céljából megismerkedne hozzáálló, nem dohányzó, magas 38—45 év közötti úriemberrel. Erdélyiek előnyben. Érdekvadászok és komolytalanok kíméljenek. N. E. 1400 Bp. Pf. 74.

58/174 jó megjelenésű, tulajdonságaiban, körülményeiben, érzelmeiben pozitív özvegy nő társat keres. „Irányított véletlen 770".

MÉLYÉRZÉSŰ, szeretni tudó, Krisztusban hívő, de toleráns, családra vágyó, külsőségekben szerény, nem molett hölgyet keres egész életre szóló társul hasonló adottságú, 43/174/68, polgárilag elvált, egyházilag szabadállapotú, gyermektelen, nemdohányzó, diplomás budapesti rk. férfi. „Teljesség".

MÉG dolgozó 63 éves egyházilag szabad elvált asszony, szenvedélymentes, vigkedélyű, önmagára és környezetére igényes, hasonló korú házastársat keres. „Kell hogy sikerüljön 726".

44/174 helyes értelmiségi hölgy keresi becsületes, vallásos társát. „Dél-alföld 760".

MEGBÍZHATÓ, igényes házastársam keresem, 40-es, diplomás úr személyében. Telefonszámos leveleket várok. „Független 762".

55 ÉVES, 155 cm magas, édesapámmal egy háztartásban élünk, káros szenvedélyem nincs. Olyan 45—50 év közötti hölgy fényképes bemutatkozó levelét várom, házasság céljából aki szívesen lakásomba költözne. „Magány 763".

ÚJVALO közlekedésnél (belváros, Keleti pályaudvar, Városliget közelében) lévő egyszobás, gázkonvektoros, telefonos, alacsony rezsijű magasföldszinti (biztonságos) öröklakásom nagyobbra cserélném vagy eladó 2,1 millió Ft-ért. Félszomszédos lakás is megvehető/cserélhető. Rászoruló, idős személy költözésében segítenénk. Tel.: 203-5929.

SZELEVÉNYEN, Kőröshöz közel kétszemélyes vendégház kiadó. BOZSIK József Tel.: (56) 329-077.

A CSODÁLATOS Szentkút szomszédságában Mátraverebélyen eladó egy nyolc éve épült kétszintes családiház. Tel.: 214-2451.

RK. vallását komolyan gyakorló, sportos, vidám fiatalember keresi kedves, mélyérzésű, filigrán jövendőbelijét Budapestről vagy környékéről, 26 éves korig, házasság céljából. „Szeretet, öröm, békesség... 771".

RK. 28/185, jó szakmával rendelkező, érettségizett, káros szenvedélyektől mentes vallását gyakorló budapesti fiatalember megismerkedne korban hozzáálló fiatal lánnyal. „Szeretet és hűség 675".

EGYÉB

SZEMÉLYISÉGALBUM: Gyermekrajzokról készített grafológiai elemzések amelyek évről-évre lefűzve követik nyomon gyermekünk fejlődését. SPERGEL Lajos Grafológus Tel.: 06 (30) 626-328.

ÚSZÁSOKTATÓT keresek, aki felnőttet egyénileg úszni tanít! „Vízimalom 725".

FAKULTATÍV két hetes másfél szobás üdülőjog (Mátra, Harkány, Sopron, Budapest) jutányosan eladó. „Szövetkezeti társulás".

BÖRZSÖNYI faluban, tóközelben, gyermeke üdülhet, nyelvtanulással együtt. Tel.: (35) 360-116, „Üdülés 766".

68 ÉV körüli, vallásos, művelt, nem dohányzó hölgy nemes barátságát keresem. „Őszinte bizalom 767".

MEGÉRTÉSÜKET kérve ezúton értesítem kedves látogatóimat hogy műteremgalériámat július és augusztus hónapban zárva tartom. Telefonon továbbra is elérhető vagyok a 180-7779, 214-4619-es számokon. SIMON András grafikus.

HIGH-TECH villamossági vállalkozáshoz menedzsert keresek. Tel.: 06 (20) 451-739.

FALUSI tanyán egyedül élő 86 éves nyugdíjas ember gondozónőt keres, vallását gyakorló hölgy személyében 76 éves korig aki hozzám költözne. „Akác 883".

GOMBOS MIKLÓS
harangöntő mester
harangöntés, lengő-,
állványszerkezet és villamosítás.
Új harangokat 160 kg-ig raktárkészletből feliratozás nélkül olcsóbban!
2162 ŐRBOTTYÁN
Rákóczi u. 121. Pf. 10.
Rádió telefon: 06 (30) 489-575
Tel./fax: (28) 360-170

id. GOMBOS LAJOS
ARANYKOSZORÚS
HARANGÖNTŐ MESTER
2162 Őrbottyán Rákóczi út 119. Pf. 3.
Tel./fax: (28) 360-175
Budapesti iroda:
1135 Bp. Jász u. 60/B. Tel.: 330-6394;
06 (20) 332- 522

Válogatás

Cziráki Lajos

festőművész műveiből,
a Xántus János Múzeum
gyűjteményéből.

A kiállítás megnyitója

1999. május 20-án 18 órakor az

Akadémia Galériában lesz.
(Győr, Liszt Ferenc u. 10.,
MTA RKK Nyugat-magyarországi
Tudományos Intézete).

A kiállítást megnyitja:
Almási Tibor

A kiállítást rendezte:
Almási Tibor

Megtekinthető:
1999. június 20-ig,
munkanapokon 9-17 óráig.

Kiállítás-szervező:
Tóthné Hermann Judit
Tel.: 96/ 516-572

Cziráki Lajos

festőművesz

"... 1944-ben végezte el a Képzőművészeti Főiskolát Budapesten, Szőnyi István osztályában.

1940-ben a Szinyei Társaság festészeti díját kapta meg. Az 1942/43. és az 1943/44. akadémiai évekre a magyar állam római ösztöndíjában részesült. Ezen kívül számos egyéb művészeti díjat kapott (többek között 1986-ban a Munkácsy-díjat).

1945-46-ban hosszabb időt töltött Colmarban. Ebben az elszászi városban ismerkedett meg Otto Dix művészetével és került szemtől szembe Matthias Grünewald hatalmas művészetével. E nagy találkozások nyomán támadt föl benne az igény, hogy újból önvizsgálatot tartson. 1946-ban hazatérve a mestere iránti kötelező hűtlenség erőszakos visszavonulásra késztette. Így önként vállalt magányban alakította ki saját világát.

Képei számos külföldi kiállításon szerepeltek (Róma, Stockholm, Moszkva, Krakkó, New Jersey). Több önálló tárlaton mutatta be munkáit: Győr, Budapest, Colmar. Jelenleg Győrött él és dolgozik..."

(Cziráki Lajos: Irások és képek)

CZIRÁKI LAJOS

A
MISKOLCI GALÉRIA TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

CZIRÁKI LAJOS

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1984. JANUÁR 18-ÁN, SZERDÁN 5 ÓRÁRA.

MEGNYITJA:
DR. VÉGVÁRI LAJOS MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ,
EGYETEMI TANÁR

MEGTEKINTHETŐ:
FEBRUÁR 12-IG, HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL 10–18 ÓRÁIG.

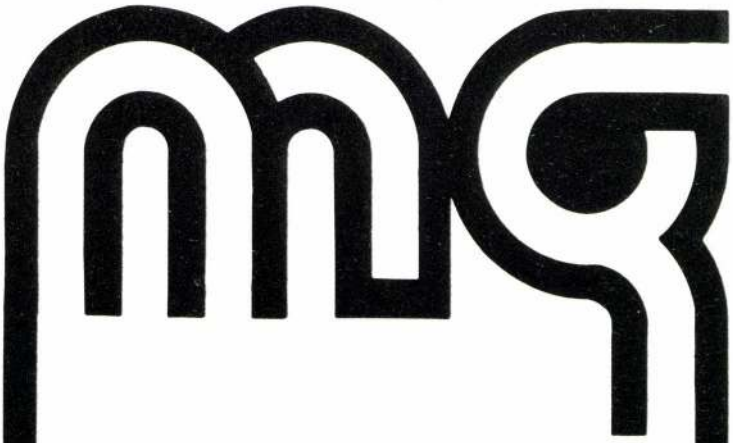

CZIRÁKI LAJOS

jutott, hogy József Attila nem öngyilkosságot követett el, hanem véletlen baleset áldozata lett.

Eredeti helyszíneket is bemutat a film, így a Gát utcai szülőházát, ferencvárosi iskoláit és számtalan albérletét, öcsödi megpróbáltatásainak terepét, makói pártfogóinak házát, szalonját, szegedi, bécsi, párizsi egyetemi éveinek helyeit, szanatóriumi kezeléseinek stációit. Kiemelkedő szerepet kap az a kiskabát, amelyet József Attila halála napján viselt, és jól láthatók rajta a tragédia nyomai.

Részleteket láthatunk *Fehér György Kortársak József Attiláról* című, fekete-fehér dokumentumfilmjéből is. Megszólal benne a költő nővére *József Etelka*, unokaöccse *Makai Péter*, könyvkiadója *Cserépfalvi Imre*, az ő lánya *Cserépfalvi Kati*, kezelőorvosa *Gyömrői Edit* és az 1942-ben létrejött József Attila Emlékbizottság elnöke *Marosán György*.

Az *Eszmélet után* igen sok információt nyújtó és szuggesztív alkotás. Fölkavarja a nézőt, ugyanakkor hihetetlen belső nyugalmat, harmóniát teremt benne. Még azoknak is, akik úgy vélik, annyi mindent tudnak József Attiláról, hogy nekik már semmi újat nem lehet mondani róla, még ők is olyan eddig nem ismert, vagy egészen más megvilágításba, összefüggésbe helyezett apró momentumot ismerhetnek meg a filmből, amire rácsodálkozhatnak, és ami az újdonság erejével hat.

Dr. Petővári Ágnes

Szirmay Endre
ÜZENET JÓZSEF ATTILÁNAK
– a költészet ünnepén –

Külvárosaid bennünk füstölögnek
virágot nyitnak a véres földnek
most a Mama nekünk tereget ruhát
eszméleted mibennünk költ csodát
a szépség koldusa nálunk kéreget
fiatal életek indultak el veled...
ha kiáltasz, a föld most is dübörög
a legszegényebbek bánata örök
plakátarcúak csapata jön feléd
hogy meghallgassa a kozmosz énekét
csörömpölő szavad bensődből vezérelt
forradalmaidat tovább vívjuk érted
a nincsenek bennünk termett újra bokra
világunk mégsem hullt szét darabokra
emberség, magyarság csak-csak megadatott
boldogabb éneked dalolja a valót
a szép szó szerelme titkokat nyitott
új életet terem: ami van, ami volt.

József Attila-díj elő és hátlapja
Borsos Miklós, 1950
bronz, 72 mm

Németh László gondolatai

„Az Európai civilizáció kioltotta a régi kultúrákat. De a kínaiban, a hinduban, a néger emberben ott vannak továbbra is az ősei."

„Egy családban nem lehet az életet újraszőni. Széttépi a többi, az egész. Az egész társadalmat kell egy családként újjáalapítani."

„Az életben ez a legtöbb, a helyes gondolkodás. Akármilyen nagy esze van valakinek, ha nincs helyes gondolkozása, az eszével is csak bajt csinál magának."

Az író 30 éve (1901–1975) nem lehet közöttünk.

Cziráki Lajos emlékezete

Két esztendeje hunyt el Cziráki Lajos Munkácsy-díjas festő, Győr díszpolgára. A Hegyeshalomban született művészt (1917 január 6) főiskolai növendékként Szőnyi István legtehetségesebb tanítványaként emlegették. Nem ok nélkül! Ígéretesen induló pályája kezdetén két alkalommal elnyerte a római ösztöndíjat, de már hallgatóként megkapta a Szinyei Társaság Nemes Marcell-díját és megkapta a Balló-díjat is. Felívelését azonban megtörte a háború, majd a hadifogság. Ezt követően a kisvárosi tanár- és művészsors sem lendítette korai sikerei nyomába. Zárkózottságának kárpitja férfikora felezőjén hasadt meg, amikor Pápáról Győrbe költözött. A váltást csak lassan követte részleges feloldódása a művészeti közéletben. Képei tanúsága szerint, sajátos álomvilágban élt, amelyből rögös út vezetett az elismerés stációi felé. Számos kiállítási díjat nyert, de a mértékadó **Munkácsy-díjat csak 70 évesen vehette át**! A siker jeleit élete utolsó szakaszában tapasztalhatta meg. Állami (Elnöki Emlékérem, Tiszti Kereszt) és helyi kitüntetésekkel ismerték el életművét. Könyvben jelentek meg emlékező-értekező esszéi. Még életében róla nevezték el a Városi Művészeti Múzeum egyik kiállítótermét. Művekben gazdag pályája 2003 június 1-én lezárult.

Tisztelőinek, barátainak példás támogatásával immáron megjelent képekkel gazdagon felruházott monográfiája. **Almási Tibor** művészettörténész teljességre törekvő alapos **pályarajzot adott kezünkbe Utazás álom és valóság között** címmel.

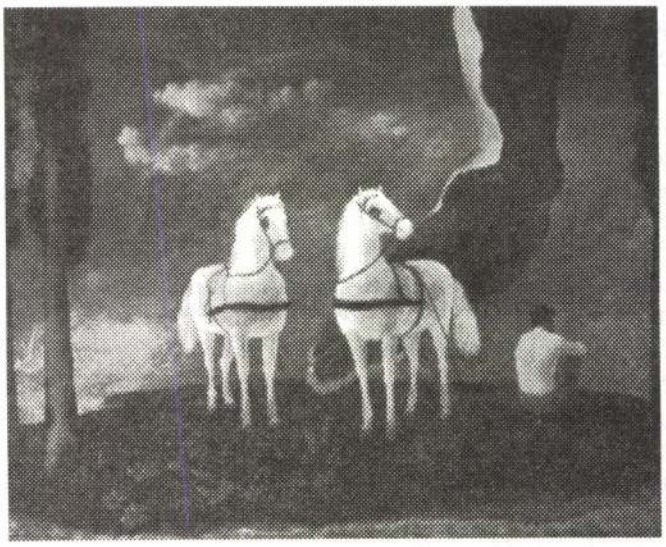

Cziráki Lajos: Szivárvány

Írása előbb az életút meghatározó szakaszait, állomásait követi nyomon. A gyökerek vékony szálúak. A múltból főként a fiairól gondoskodó özvegy anya alakja, a pápai élet nyomasztó valósága rajzolódik ki éles kontúrokkal. A kisebb fiú tehetsége korán megmutatkozott. Egy elnyert pályázati díj s néhány baráti biztató szó hatására jelentkezett a képzőművészeti főiskolára. Szőnyi osztályára kérte magát. Nehezen leküzdve gátlásait, nagy elszántsággal készült hivatására. Példákat keresett, a hatások leküzdésén fáradozott. Nagybánya nem ragadta meg igazán, annál mélyebb tanulságokat szerzett a balatoni művésztáborban. Róma művészeti emlékeivel bővítette szellemi horizontját. A hadifogságból, szerencséje révén, művészetét meghatározó élményekkel tért meg Pápára. Beletörő-

Cziráki Lajos: Cezanne emlékére

déssel viselte a vállalt iskolai munka, a kisvárosi lét egyhangúságát. Néhány megbízást teljesített s gyűjtötte a motívumokat, amelyek később rendre felismerhetően beépültek különös képi világú festészetébe (malmok, falak, dombok, utak, lovak, kocsik, alakok stb.). Részletesen tárgyalt győri évtizedeit fények és árnyékok, örömök és bánatok, sikerek és megaláztatások váltakozása jellemezte. Katedrát kapott, családot alapított, 1961-ben megrendezhette első önálló kiállítását. Meghatározó alakja volt a város és a régió művészeti életének. Felgyorsult munkája ritmusa, szaporodtak a művek, tágult a nyilvánosság kapuja. Lassan elfogadta önálló szellemi-képi világát a közönség is.

Az életmű és egyéniség mélyen rejtőző karakterjegyeit külön „műfaji" fejezetek keretében elemzi a szerző. A képek vizsgálatán keresztül mutatja be a „festő" témaválasztását, kompozíciós technikáját, alkotómódszerét, a szellemi-esztétikai alapok mibenlétét. Példákat mutat be a portréfestő ezirányú képességeinek bizonyítására. Az egyediség kimutatható a pályáján átívelő grafikusi munkásságában is. Egyházművészeti alkotásainak őszintesége mély vallásosságából fakadt. Szobrainak mintázásához pedig főiskolai tanáraitól és a megélt római élményekből merített ösztönzést, bátorítást.

Almási tanulmánya kulcsot ad a mintegy hatvan színes reprodukcióval a termékenységét demonstráló képtáblákhoz. Elmélyüléssel párosuló élményt kínál a jellemző témákat, irányokat felölelő válogatás. A kötetet néhány kortársi-baráti megnyilatkozás, jegyzetanyag és a saját írásait s a róla szólókat egybefogó bibliográfia teszi teljessé.

A monográfia nyomán kirajzolódó Cziráki-portrét árnyalja a nevét viselő múzeumi teremben rendezett **vízfestmény-tárlat**.

Nem kis meglepetést okozott a közönségnek, de a szakmának is, mert e munkáit soha nem mutatta be. A húsz lap zöme az ötvenes évtizedben, pápai útkeresésének periódusában készült. Általában a természetben festett, igényes tájtanulmányok a város artisztikus részleteit örökítették meg (Pápai udvar, Táj híddal, Fasor). A képkivágások tudatos szerkesztői szándékot mutatnak. Jól megfigyelhetők a vízfesték kezelésének módosulásai – a kezdeti, oldottabb felfogástól a rajzosabb, keményebb megoldásig. Egy-egy főiskolás tanulmány (Diákszállás 1937-ben), utazási „jegyzet" (Solhem), életkép (A. Tóth Sándor fest) és igényes arckép jelzi Cziráki műfaji „horizontjának" kiterjedését. Az önálló műként is helytálló akvarellek szervesen illeszkednek éltművének építményébe. Látásuk a felfedezés élményével ajándékozta meg a tárlatot felkeresőket.

A helyismerettel bíró recenzens műélvezetét némely cím megválasztása (Pápai utcarészlet I.) zavarta. Az meg a figyelmetlenség rovására írható, hogy több esetben az alkotáson és a képcédulákon olvasható évszámok nem egyeznek (Pl.: Késő ősz, 1970-es évek – helyesen 1957 március).

Salamon Nándor

Emléktábla Zala Tibornak

Zala Tibor 1920-ban Pestszentlőrincen született. 1946–1949-ben az Iparművészeti, majd 1952-ig a Képzőművészeti Főiskolán folytatott tanulmányokat. 1947 óta szerepelt kiállításokon. 1957-ben a Műcsarnok adott otthont alkotásainak. A kilencek művészcsoportjának volt tagja és valamennyi kiállításának résztvevője. 1964-től a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola igazgatója volt. 1957-ben és 1964-ben Munkácsy-, 1969-ben SZOT-díjat, 1975-ben érdemes művészi címet kapott.

Zala Tibor **festőként, grafikusként, éremművészként és művészetpedagógusként maradandót alkotott**. Évtizedekig a Kelenhegyi út 12-14 szám alatti Művészházban élt. A tavaly elhunyt grafikusművésznek Újbuda Önkormányzata állított emléktáblát. Az avató ünnepségen **Veresné Krajczár Izabella** alpolgármester és **Bereczky Lóránt** a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója méltatta Zala Tibor munkásságát.

G. T.

Nincs bélyegunió

Lassan egy éve uniótag országban élünk, sokan azonban még ma sem ismerik a megváltozott szabályokat. Az egyik legfontosabb tudnivaló, hogy a bélyegek bérmentesítésre felhasználása szempontjából nincs uniós szabály: mindegy, hogy EU-tagállamba küldünk levelet, vagy unión kívülibe, egységes a tarifa. Csak földrajzi értelemben vett európai országok és nem európai országok megkülönböztetéssel él a posta, s így levelenként 20-30 forinttal kisebb névértékű bélyeg kell a kontinensünkre, mint a többire. Már korábban eltűnt a szomszéd országok megkülönböztetése, ezért a határon túlra szánt leveleinkre is a korábbinál többet kell fizetni. Példaként: ha Budapestről Gyulára küldünk elsőbbséggel szabványlevelet ajánlva, arra e hónaptól 240 forintért, ha viszont Nagyváradra vagy Szabadkára, akkor 650 (!) forintért kell bélyeget vennünk.

Az euróországokban nemzeti a bélyegkibocsátás. Évente egy-egy közösen meghatározott témakörben, többnyire saját grafikai megoldással, címleteket adnak ki arra vállalkozó európai országok.

Egyik uniós szomszédunk újdonságá: Pohorje vidéki népviseletet idéz Szlovénia hazai levelezésre szánt címlete.

Soós Kálmán

Kiállítási krónika

Szemlénket ezúttal egy „új kisváros" kisgaléria jának tárlatával kezdjük. Répcelak érdemleges művészeti hagyománya, hogy itt született Engelsz József Munkácsy-díjas, érdemes művész, neves ötvös és szobrász, akit kitüntet figyelmével a szülőhelye. Legutóbb az új katolikus templomban állította ki munkáit. E tényekre is alapozva indította útjára hagyományteremtő szándékkal a Nyitott Tér Egyesület kiállítás sorozatát, amely a közönség látókörét tágítandó, legutóbb **Bartha László** (1908–1998) Kossuth-díjas festőművész Cirkusz és Tündérálom-illusztrációit állította közszemlére.

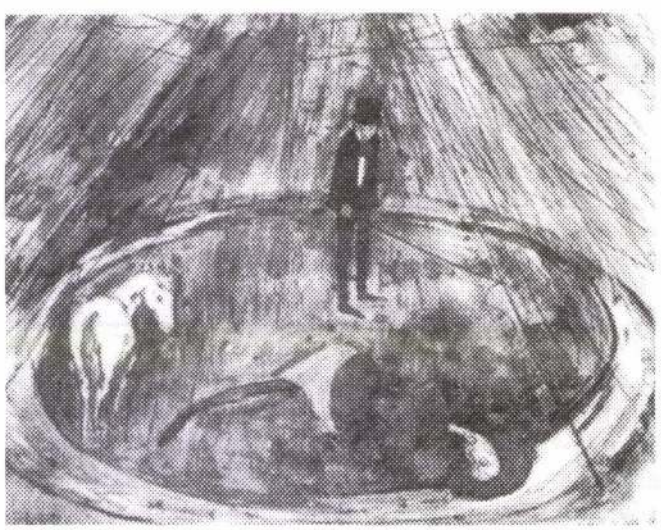

Bartha László: Cirkusz XI.

A Szombathelyi Képtár gyűjteményéből kölcsönzött sorozatok az utolsó évtizedeiben Kőszegen alkotó mester grafikai munkásságából adtak ízelítőt. Ké-

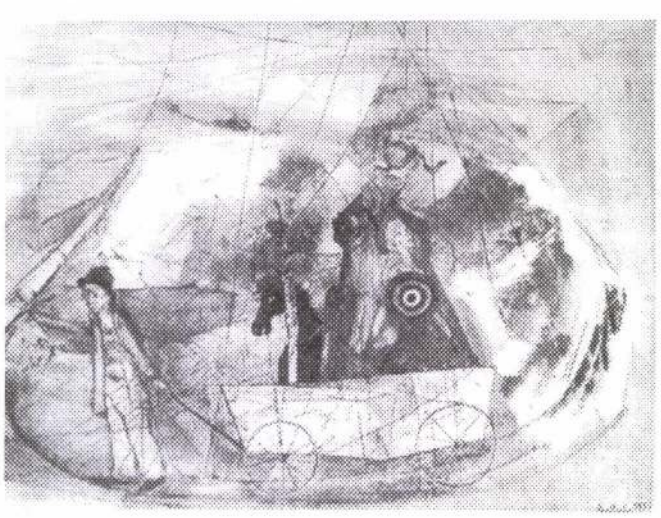

Bartha László: Cirkusz XII.

szülésük idején Bartha már – egyebek mellett –, közismert illusztrátor volt. Számos könyv kísérőrajzai kerültek ki műtermében. Az önálló műként is szemlélhető gvas festmények kiemelkedő helyet foglalnak el életművében. A Petőfi költeményhez festett lapok igazodnak a csapongó, elvont, látomásokkal, képzelgésekkel fűszerezett történetet előadó strófákhoz. A szellemi azonosuláson túl igyekeznek ráhangolni a költői képzelet hullámhosszára.

A Cirkusz egy erdélyi tanulmányút és az olvasmányélmények társításából született. Előbbi motívumaival van jelen, míg az irodalmi inspirációkat a gyermekkori emlékek gazdagították. Az egyes lapokat összetartó elem a sátor és a kötelekből szerkesztett gúla. Az ovális porond a színtere a jobbára esendő szereplők, csoportok előadásában megelevenedő különös emberi színjátéknak. Fellépésüket besugározza a lámpák fénye, a csillogás ellenére mégis részvétet keltenek, mintsem a csodavárást elégítik ki.

A múlt év győri művészeti életének nagy veszteségét

Tóvári Tóth István (1909-2004) Munkácsy-díjas festőművész elhalálozása jelentette. A „Kisalföld festője" címet tájhoz való emberi és művészi hűségével érdemelte ki A Városi Művészeti Múzeum illő gyorsasággal rendezett tárlatot emlékére a Váczy Péter Gyűjteményben.

Tóvári Tóth István: Vadásztársaság, 1982

Tóvári Tóth Pozsonyból került Győrbe. A főiskolán Szőnyi István, majd Rudnay Gyula növendéke. Hosszú ideig gyári tisztviselőként dolgozott. Az általa vezetett vagongyári szabadiskola tehetséges művészeket bocsájtott szárnyra. Már főiskolás korában kiállító festő, de valójában 1957-es fővárosi bemutatkozása után (1958, Munkácsy-díj) nyerte el helyét a művészeti köztudatban. Számos tárlat, díj, képeinek népszerűsége kísérte pályáját. Izzó színekkel, széles, lendületes ecsetjárással alkotott festményei

CZIRÁKI Lajos, festő

CZIRÁKI Lajos - Jubilate. = Mühely 12. 1989. 1.

75-76.

XX. /45 n. /kertész

Miskolc; *Szegedi Orsz. Képzőműv. kiállítás,* Szeged
Magyar Képzőműv. kiállítás, Műcsarnok; 1966: *III.*
Pécs, *I. Orsz. Kisplasztikai B.;* 1968: Balaton Múze
Magyar Képzőműv. kiállítás, Műcsarnok; 1969: *II.*
Pest megyei tárlat, MNG; 1974: *III. Orsz. Kisplaszt*
fesztivál, Madách I. Műv. Közp., Vác;

Mk: MNG; JPM, Pécs; Baja; Szentendre; Vak Bott

Irod.: [sz. n.] ~ *és Marosán László kiállítása* (kat.,
II. Országos kiplasztikai biennálé, Pécs, 1969; OEL
szobrászművész művei a gyömrői szoborkertben, A
GY.: *A magyar éremművészet érmei és plakettjei,* B
1972. máj.; MUCSI A.: *Gyömrő szobrászai,* MŰV,
Tér és Forma 1944. p.39.; Vigilia 1960. 6.sz. p.374
MŰV, 1961.jan.p.45., in a gyömrői tagjúce
Szabad Művészet, 1950. p.369.; Pest Megyei Hírla
1965. okt. 27. (Pa. G.)

MDK

Cziráki László

Kiállítási kritika

Kisalföld 1968 juni 16.

CIRÁKI Sándor

N.D.A.

1927-ben Nagybanyan a Szabadis-Kola tagja

Réti; Nagybanya.... Bp. 1954. 336.1.

MDK

Oziráky Sándor és Somos Árpád
nyomdászok

közös munkája a debreceni Csokonai nyomda egy költemény kötetének ennlapja.
A könnyedséget és vidámságot hangsulyozza
ki a zedés tervezete és a nyomás.

—: Mai mellékletünk

Gráplikai Szemle 1898 évf 8 z. 133 l.

CZIRÁKI Lajos, Jestő

CZIRÁKI Lajos: Labiriintus. avagy: idegen tükörben is önmagunkat keressük. (töredék) = Műhely 12. 1989. 2. 41-48.

XX n / 45 n / Mestenk

CZIRÁKI Lajos

Végvári Lajos: Írnaclép tollal.
Bp. 1999. 29-30.

san mintaképként is - Saint-Denis-e (a típusra nézve a nyugati portál, a stílus tekintetében a kerengőben dolgozó burgundiai tájékozottságú mester) az elsőbbség, a Kapeting dinasztia központjainak jelentőségét aláhúzó újabb leletek fényében, erről: *Sauerländer* 1994. (4. jegyzetben i.m.) 451.: 11. jegyz.) talán Párizsé is (1150 körül: *Erlande-Brandenbourg, Alain*: Les sculptures de Notre-Dame de Paris au musée de Cluny. Paris, 1982. 15. skk. - Châlons-sur-Marne s az ottani kerengő szobrászata más lapra tartozik, belőle egészen más *terminus post quem* következik. Mindezt célszerű figyelembe venni a „kevés biztos támpont alapján, a történeti események láncolatába illesztve" meghatározott építészeti kronológiában is, amely szerint „A második építési periódus lebontott nyugati tornyának alapkövei fölött olyan csontváz feküdt, melynek ujján XII. századra keltezhető köves gyűrű volt. Ez egyik alapvető bizonyíték arra, hogy a legelső templom - a bővítés előtt - legalább a XI. század során épülhetett. Az előcsarnok oszlopszobrai pedig nem készülhettek a XII. század közepe előtt, így az előcsarnok építését is a XIII. század elejére kell tennünk". *Trogmayer* 1980. (5. jegyzetben i. m.) 19-20. Itt tehát forrásértéket nyer a fenti - s éppen a lehetséges legkorábbi - tipológiai besorolás. További kronológiai támpont: „Feltételezzük, hogy a nyugati előcsarnok a XIII. század közepén a tatárjárás pusztításának esett áldozatul". *Trogmayer* 1980. (5. jegyzetben i. m.) 19.

6. *Árpád-kori kőfaragványok.* (3. jegyzetben i. m.) 236. - Vö. *Trogmayer* 1980. (5. jegyzetben i. m.) 41.: „vannak egyes vélemények, amelyek szerint a szobrok nem a kapuban, hanem a kerengőben állottak. A magunk részéről ezt a feltételezést nem tartjuk valószínűnek."

7. *Trogmayer* 1980. (5. jegyzetben i. m.) 27., uo. fontos további közlés e másodlagos felhasználás további sorsáról: „Sajnos a kerengő két végét egy török kori sáncárok átvágta, s így a szobrok többi, feltehetőleg nagyobb méretű töredékeit elpusztította. A sekrestye közepén ugyancsak a nyugati előcsarnok kormos köveiből hatalmas pilléralapot építettek, amely valószínűleg a bordázatot tartó pillér

CZIRÁKI Lajos

CZIGÁNY György: Cziráki Lajosról. = Magyar Fórum, III.évf. 5.sz.1991 8. p. és ill.

jan 31

Csirali Lajos

Képzőművészet a Felszabadulási pályázat tükrében

Mühely 1985 12

Giraldi Lajos

Önéletrajz

Budapest 1985/I

Cziráki Lajos

Munkácsy M.-déj

M. Hirlap

1986. IV. 3

Czirákí Lajos, festő

L: Csányi Árpád

L: Díjak, kitüntetések – 1986. 8

"Élet és Irodalom Bp. 1986 ápr. 4. XXX/14

Ciráki Lajos festőművész

Mezkácsy Mihály díjat kapott

Népszabadság, 1986. IV. 3

Cziráki Lajos

Menyhárt László: Kilóg a lóláb
Rajzbiennálé Salgótarjánban

Palócföld, 1985/2

Csiraki Lajos

Salamon Nándor: Fejezetek az V. Dunántuli Tárlatról

Uj forrás, 1985. 4. szám

Cziráki Lajos, szobrász-festő-grafikusművész

Csizmadia István amatőr festő sokat köszön a győri Grafikai Műhelynek is. Egy éve jelentkezett oda és sokat tanult Farsang Sándortól és Cziráki Lajostól is. Ott vem teszünk különbséget amatőr és hivatásos között, jó közösség alakult ki

Víztechnológus ecsettel.

Kisalföld, 1984. jan. 28.

Cziráki Lajos, festő-grafikus-szobrász-művész 4.) Folytatás. (1990)

Géger Melinda: Az állandóság akarata, a mulandóság öröklete. Cziráki Lajos művészete.

„Felhők és drapériák", olaj, farost, 70×100 cm, 1986. (repr.)

„Társaság a szabadban", olaj, farost, 60×100 cm, 1983. (repr.)

Művészet, 1989., 7., 41-old.

CZIRÁKI Lajos (festő)

Lapok a győri grafikai műhelyből.
Közölve: Életünk, 1986/7. 588. p.

588 V

A győri műhely tagja

CZIRÁKY Lajos (festő)

"Kezdetben csak a győri művészek - Cziráki Lajos, Farsang Sándor, Koppány Attila léptek közösségre még vagy huszan."

SALAMON Nándor: Lapok a győri grafikai műhelyből. In. Életünk, 1986/7. 622.p.

Oziráki Lajos, festő-grafikus-szobrászművész

A művészeti hetek alkalmával mutatkozik be Pápán, a Jókai könyvtárban a győri műhely a fegszebő grafikáival. – Oziráki Lajos kőrajzai a festményeinek téma- és tónusvilágát is őrzik és ugyanolyan elgondolkodtatóak.

Heitler László: A győri grafikai Műhely pápai kiállításáról.

Napló (Veszprém), 1984. jún. 6.

Csiráki Lajos festő-grafikus-szobrászművész

A pápai képzőművészeti körnek szép hagyományai vannak, valamikor a Tóth Sándor, Csiráki Lajos is irányította a pápaiak művészeti nevelését, a ma már klasszikus művészeknek számító vezetők tevékenységét, a megkezdettet a maiak folytatják és nem is akárhogyan.

Vezeli Lajos: a pápai képzőművészeti kör jubileumi kiállítása.

Napló (Veszprém), 1984. máj. 16.

Cziráki Lajos, festő- és szobrászművész

Horváth Ákos 1959-ben született Esztergomban, 11 éve győri lakós, a Graboplaszt munkaügyi osztályán dolgozik, szervező mérnök. – Rajzolni későn kezdett, viszonylag, – mint magáról mondja, – kellett hozzá Cziráki Lajos művészettörténet-órái, amelyeken találkozott a „valóságon túli" művészettel.

Fiatalok galériája.

Kisalföld, 1984. máj. 4.

Cziráki Lajos, festő-grafikus-szobrászművész

Horváth Lajos festőművész Pápán él és alkot. A pápai képzőművészeti körből indult, ahol Kéglné Kalmár Anna, Hénel Gusztáv, Cziráki Lajos és a. Tóth Sándor festőművészek mellett képezte magát.

Napló /Veszprém/, 1984. jún. 3.

CZIRÁKI Lajos (festő)

Komárom megye Tanácsának díját Cziráki Lajos érdemelte ki. A győri festő következetesen valósítja meg egyedi jegyekben gazdag művészi programját. Több szálon kibontható mondanivaló rejtőzik az álom és a valóság határán egyensúlyozó képein. Azok közé tartozik, akik a gyorsan változó divatok korában sem mondanak le a festészet közlő funkciójáról, s hisznek abban, hogy a hagyományos eszközökkel is lehet korhoz szóló művészetet teremteni.

SALAMON Nándor: Észak-dunántuli tárlat Szombathelyen. 1985. okt.-nov. In. Uj Forrás, 1986/2. 74.p.

Cziráki Lajos, festő-grafikus-szolvászművész

A Bresti Tavaszi Fesztivál keretében márc. 16-án a Műcsarnokban megnyílt az Orsz. Képzőművészeti Kiállítás. Szabó György művészettörténész nézte meg a kiállítást, ő szól róla. — Itt van Cziráki mesternek Györből egy nagyon szép képe.

Képzőművészet '84.

1984. III. 29. TV 2-műsor /Ztnér/

Oziráki Lajos festő-grafikus-szobrászművész

a közelmúltban Győrben, a Xantus János Múzeumban, képtárában nyílt meg az „Észak-dunántúli Tárlat." — Az észak-dunántúli seregszemlék arculatát korábban is meghatározó művészegyéniségek: Áron Nagy Lajos, Oziráki Lajos, Horváth János, Irsik József, Végvári János, Bognár Zoltán művei adják meg 1983-ban is a tárlat alaphangját. — A biztosan komponált, szuverén alkotói, arcéleket felvillantó együttesük köréből kiemelkedik a festő Oziráki Lajos: a Rába-parti város festője táblaképeivel és rajzaival egy következetesen felépített, mély gondolati tartalommal telített életmű ragyogó epizódjának kompozícióit vonultatja fel. — Oziráki Lajos a Győr-Sopron megyei Tanács díját kapta.

Wehner Tibor: Észak-dunántúli tárlat Győrben.
Dolgozók Lapja, 1983. dec. 10. 7-old.

Cziráki Lajos, festő-grafikus-szobrászművész

Ma, zárul a Miskolci Galériában a dec. eleje óta látogatható XII. orsz. grafikai biennálé. — Tíz nap múlva már újabb kiállítás várja az érdeklődőket: Cziráki Lajos győri festőművész munkái láthatók. —
Cziráki követően, illetve nagyrészt vele párhuzamosan Szántó Dezső grafikusművész lapjai láthatók.

(benedek): Erváltás kor a Miskolci Galériában.
Észak - Magyarország, 1984. jan. 8. 4. old.

CZIRÁKI LAJOS

említve +repr. Pihenő kürtökc. fest.

Heitler László:IX.Kisalföldi Tárlat.Győr,Muzeumi Képtár
UJ TÜKÖR ,981/XVIII/40.sz.3-4.o.

Ph.

Ervényes 19.....tól.....

Felkérjük,hogy a fenti kutatás
egy példányát az MTA MKCS Köny
veskedjék.

Csiráki Lajos

Kiállítás a Fehér Művész-
klubban

Magyar Nemzet 1985. X. 23

Czirjáki Lajos

Kiállítás a Ferd Művészklubban

Magyar Nemzet 1985. V 16.

Cziráki Lajos

Kiállítás a Fészek Művészklubban

Magyar Nemzet 1985. IX. 19.

Oziráki Lajos, festő-grafikus-szobrászművész.

Megjenk művészeti eseményeinek sorából rangjával és szinvonalával kiemelkedik a kétévenként megrendezésre kerülő őszi tárlat, mely az idén XXII. alkalommal nyílt meg, a Veszprémi Vegyipari Egyetem aulájában. — Hallatlanul energetikus folthatásaival Oziráki Lajos festményei hívják fel magukra a figyelmet, a szürreálisztikus nosztalgiába átcsapó festmények, különösen a „Várakozók" c., élményt jelentenek a tárlathátogatóknak. (említve).

Veszeli Lajos: A megfiatalodott Őszi Tárlat.
Napló (Veszprém), 1983. nov. 19., 8.-old.

Cziráki Lajos, festő-grafikus szobrászművész

A Hatvani Galériában rendezték meg az országos portrébiennálet „Arcok és sorsok" ennek. — A portrébiennálé képanyaga tematikailag, a stílusszközök tekintetében változatos. — Cziráki Lajos 1968-ban festett Schéner Mihály-portréja ma már muzeális érték. Találó jellemzése, festői értékei miatt a kiállított művészportrék között kiemelkedő helyet foglal el. /említve/.

Mucsi András: Arcok és sorsok.
Hevesi Szemle, 1984. márc. 2-5-old.

Csiráki Lajos, festő, grafikus, szobrászművész

Grafikai műhely jött létre Győrben. A tanács ideális környezetben épületet adott, hozzájárult a felújításhoz, a lemintadshoz. A helyi alkotók meg-megújuló lendülettel szervezték, majd Csiráki Lajos és Fazang Sándor vezetésével megkezdődött a folyamatos munka.

(Gyürkös): Bemutatjuk a Győri Grafikai műhelyt.
Élet és Irodalom, 1984. júl. 20.

Czirahi Szajos

Soproubau a IV. Kisalföldi Tárlaton szerepelt a mű-vész.

-----: Kiállitási naptár.

Művészet, 1976. január - 48.oldal.

Oziráki

Országu Képzőművészeti

Kiállítás 1984

Meper Nemzet 1984. III. 25.

Czirák Lajos

Kiállítás a Lőt Galériában

Magyar Nemzet 1984. III. 28.

Czyrali Lajos
Vas megyei Tanács dija

Magyar Nemzet 1984. IX. 30.

Czirák Lajos, grafikus

5 rajz : rézk.

Czirák Lajos: Rajzai a 2, 7, 9, 10, 14. oldalakon

Élet és Irodalom BP. 1984. júl. 20. XXVIII/29

Czirák Lajos, grafikus

l. Markus István

(Győrkös): Bemutatjuk a Győri Grafikai műhelyt 12

Élet és Irodalom 1984. júl. 20. XXVIII/29

Czóbel Béla

Vallitás a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1983. X. 5.

Csiráki Lajos festőművészről 1) Folytatás

A művész festményeiből valami különös poézis árad. Nem könnyű kifejteni szimbólumait, rejtett utalásait. Ennek ellenére – vagy éppen ezért – képei fogva tartanak, újabb és újabb asszociációs sorokat indítva el bennünk.

Szelestey László: Az Észak-dunántúli festészeti kiállítás.
Vas Népe, 1981. júl. 5.

Csiráki Lajos: festő- és szobrászművész

a pápai felnőtt képzőművészeti kör jubileumi tárlata megnyílt. Ismert művésznek voltak a kör megalapítói, köztük volt a. Tóth Sándor és Csiráki Lajos.

Veszteli: Amatőr képzőművészeti kiállítás.
Napló | Veszprém |. 1949. okt. 26.

Czirali Lajos
festő

„Lajok" c. lépe naiv modorban
készült szürrealista mű.

Dr. Sáry Gyula: Az V. Balatoni Tárlat
Művészet, 1970. november - 37. lap

Csiráki Lajos

a győri műcsarnokban most rendezett kiállításon szerepel „a Tél" c. műve, mely különdíjat – a „Szüreti mulatság" c., mely nagydíjat kapott. (emlite).

G.B.: Képek, díjak – eredmények, hiányok.

Kisalföld, 1942. ápr. 4.

Csiráky Lajos

Pécsett, a tegnap megnyílt nyolc festőművész kiállításán szerepelnek művei.

H. K.: Nyári festők a Bartók klubban.

Dunántúli Napló, 1942. ápr. 4.

Cziráki Lajos

Bemutatott műve:

" Kitömött madarak", olaj, 89,5 x 74.

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti kiállitás,

Budapest , 1968.

5 1

Czirácki Lajos
festő -

"Portré Schéner Mihályról"

" (repro)

László Gyula: Czirácki Lajos hegeiről.
Művészet, 1972. március - 45 oldal

Czóbel Lajos
festő

Czóbel Lajos lefestette László Gyulát,
Scheiber Mihály festőt.

László Gyula: Czóbel Lajos képeiről.
Művészet, 1972 március – 45 oldal

MDK.

Cziráki Lajos

Kiállitási hir

Pestmegyei Hirlap 1967 szept.17.

Ciráki Lajos. szobrán

Három pektréjáť I. díjjal tünkłék ki a Győr-Sopron megyei pályázatot

Nagyvaja 1966 aug. 5 5 old.

MDK

Cziráki Lajos, festő

Kiállítása a Csók Galériában látható. A művész Szőnyi István növendéke volt. Kiállításai voltak Rómában, kétszer ját Franciaországban.

–: Ezt ajánljuk

6.

ESTI HIRLAP Bp. 1937. aug. 18.

MDK

Cziráki Lajos, festő

festő c. kompozíciója
sajátos, egyéni.

Bánszki János: Gondolatok a Debreceni II.
bisz. Nyári Tárlat ról 84-86.

ALFÖLD, Debrecen. 1970. aug. XXI/8.

M.D.K.

Czóbel Béla
festő

A Csók István Galériában
rendezett tárlatot.

—: Kiállítások
Művészet, 1967. szeptember - 47 lap

Cziraki Lajos
festő

M.D.

Megemlékezik Istenes-Iscserekov
András működéséről.

Heitler László: Istenes-Iscserekov András.
Művészet, 1967. október - 17 lap

Ciráky Lajos

A győri Xantus János Múzeum képtárában rendezett kiállításon képei szerepelnek.

Kisalföld, 1942. febr. 15.

Csiráki Lajos

Dec. 16.-án mutatja be a TV galé-
riája a gyári festőművészt.

TV Galériája.

1946. XI. h. 21.15 N|6|

MDK

Cziráki Lajos

Szerepelt az őszi megyei tárlaton.

"Erdő", "Utasok"

Hamar Imre: Őszi Tárlat, 1964.

KISALFÖLD 1964 okt. 25.

MDK

Cziráky Lajos

festőművész

A megyei és Győr városi tanács, az MSZMP és KISZ bizottság, valamint a Kisalföld szerkesztősége által meghirdetett pályázaton

"Utasok"

c. képe

1000. Ft. jutalomban részesült

x.x A megyei irodalmi és képzőművészeti pályázat értékelése

KISALFÖLD 1964 aug. 2o.

Gyárfás Lajos

Opened wardrobe, 1971.

Exhibition of Artists of Northern Transdanubia, Cracow, 1971.

Cziráki Lajos

Részt vett a győri őszi tárlaton. Dekorativ képeit (Hajóépítés, Dömperek, Feher vitorlák, November) a szürreálizmus szinvilága emeli a mesék hájaira és teszi emlékezetessé.

Izes Mihály: Észak-dunántuli kiállítások

Népművelés 1969/1 41 old.

Cziráki Lajos

1)

Ez évben a győri képzőművészek kiállításán két művésszel közösen szerepelt Budapesten. Ezt követte „Uj művek" c. országos kiállítása.

Rácz E.: Őszi tárlat 1971

Kisalföld, Győr, 1971. dec. 5.

Cziráki Lajos 2.) Fabytatás

Ez év második felében krakkói kiállításon szerepett öt tagú művészcsaporttal. Decemberben a tévé galériája mutatja be a művészt. „Hommage a Cézanne" c. olajképe és „Modellek" c. műve (említve). A gyűri múcsarnokban nov. hóban közös tárlaton szerepett Horváth Istvánnal.

Rácz E.: Őszi tárlat 1971.

Kisalföld, Győr, 1971. dec. 5.

MDK

Cziráky Lajos
szerepelt a győri műcsarnokban rendezett 13. megyei képzőművészeti tárlaton.

"Levéliró"
"Sebzett cselló"
"Krétarajz"

Rácz Ernő: Örvendetes fejlődés - Sok kiállító művész. Kisalföld. 1963. okt. 20.

Cziráky Lajos
festő

M.D.K.

Sebzett cselló "című képe, „Levélírás" „című krétarajza szerepel a győri tárlaton.

Szovács Gyula: Megyei képzőművészeti tárlat: Győr
Művészet, 1964. április - 37 lap.

Cziráky Lajos MDK

szerepelt a Győr-Sopron megyei művészek tárlatán, melyet Győr után Sopronban is bemutatnak.

Hárs György: Megyei képzőművészeink tárlata.
Kisalföld 1963. máj. 5.

MDK

Cziráky Lajos

Istenes András: Pápa képzőművészeti élete. Pápai Hirlap, 1943. márc. 2o.

Cziráky Lajos

Egy csavargó ember, of.

Magy. Művészetért kiáll. r.Mucs. 1940. febr.

19 l.

MDK

Cziráky Lajos, festö

570. Nagybányai táj. Olf.

574. Ablaknál. "

Bp.Mücs.-"A Magyar Müvészetért. Képzöm.Kiáll. 1942
jun.6.-22. Kat.22.1

MDK

Cziráky Lajos,

kiállitó, meghivott.

Képzőművészeti kiállitás.
Pápa. Ref.Kollegium rajzterme. 1942.szept.6-13.

MDK

Cziraky Lajos

Tájkép.Olajf.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiall.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 9.l.

MDK

Cziráky Lajos

Mozgástanulmányi képeket állitott ki a Képzőm
Főiskolán.

Cikk: Kiállitások

Szépmüvészet 1941.46.old.

CZIRÁKY LAJOS
szobrászművész

stáció-dombormüvek a pápai plébániatemplomban

Gerő László- Sedlmayr János: Pápa, 1959 167. l

Cziráky Lajos MDK

festő

Hatvanezer látogató a "Magyar Müvészetért" mozgalom kiállitásán.
Esti Kurir 1941. jan. 9.

MDK.

Cziráky Lajos festő. /~~Róma!~~/

Szerepel a római Magyar Akadémia kiállitásán.

Ellenzék, 1943. junius 18. 2.1.

Czinkóczi Lajos

a Győr-Sopron megyei Képzőművészeti pályázat első díját nyerte el.

Magyar Nemzet
1969 ápr. 3

Czisáki Lajos

Készülődés c. műve (emlí)

szerepel az alábbi táslatban

M. I.: győri tarasz. táslat

Kisalföld 1969 IV. 3

Cziráki Lajos

festőművész kiállitása. Bp, Csók Galéria. Ism: Esti Hirlap, 1967.aug,18. - D.I. Vigilia, 1967.32.évf. 1o.sz.7o7.l. - h.gy. Magyar Nemzet, 1967.aug.3o. - Losonci Miklós, Pest Megyei Hirlap, 1967.szept.17. - /m.i./ Kisalföld, 1967.aug.2o. - Takács János, Rajztanitás, 1967.9.évf.6sz.28.l.

Az 1967.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 197o.1.sz. 68-1o7. l./

89. 1.

Csiráki Lajos

1. Hajók	olaj	80×140
2. Philoktetés	olaj	70×100

V. Balaton Nyári Tárlat
1970. Keszthely

Grinfeld Lajos

Résztvész a győri tárlaton

Egyéni értékek – megénnyes egész
Kisalföld, Győr 1970. máj. 1.

Csiráky Lajos

Portré a festménye (szepró)

Szerepel az alábbi tárlatom

Debrecenben

Bényei József: A pedagógus

Képzőművészek V. ors. kiállításáról

Nagyművelés 1969 VII. sz. 34 old.

MDK

Csiráky Hajós, festő

szerepel Kenthelyen.

Tamás István: V. Balatoni Nyári Tárlat 7.

Népszabadság, Bp. 1970. júl. 15.

Csiráki Lajos

Szerepelt az észak-dunántúli képzőmű-vészek első közös kiállításán.

Kom. m. Dolgozák L. 1964. dec. 25.

MDK.

Cziráky Lajos

Kritika

Jelenkor 1966 dec.12.lap 1158.

MDK.

Cziráki Lajos

Győri müködéséről

Népmüvelés 1966 dec.

MDK.

Cziráky Lajos

Kiállitási kritika

Somogymegyei Néplap 1966 okt.27.

M.D .K.

Cziráki Lajos

Müve a kiállitáson

Hajóállomás,

Solesmesi táj

Perneczky G. : Észak -dunántuli képzőművészek III. kiállitása Székesfehérvárott

Magyar Nemzet 1966. szeptember 23, 4. l.

A. D. A.

Cziráky Lajos MDK

Tájkép, olf.

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK.

Cziráki Lajos

Kiállitási kritika

Kisalföld 1966.aug.8.

Cziráky Lajos

Ablaknál, olf.

Műcsarnok 1942 A magyar művészetért c.kiáll.

Csiráki Lajos

Szerepelt az Érsek-Dunántúli Képzőmű-vészek III. kiállításán.

Magyar Nemzet 1966. szept. 23.

Csiváky Lajos

Szerepelt az észak-dunántúli képzőművészek első tárlatán.

Fejér megyei Hírlap 1964. dec. 22.

Cziráky Lajos

Nagybányai táj, olf.

Műcsarnok 1942 A magyar művészetért c.kiáll.

M.D.4

Csiráki Lajos

festő

1937-ben iratkozott be a Képzőművészeti Főiskolára. 1940-ben a Csinyei Társaság Nemes Marcell festészeti alapítvány díját.

Heitler Leonló: Csiráki Lajos festészete. Művészet, 1966. július - 32 lap

M.D.K

Cziráki Lajos
festő

Havastáj
Ynhok
Utasok
} repro

Heitler László: Cziráki Lajos festészete
Művészet, 1966. julius – 32 lap

M.D.Y.

Czirahi Lajos
festő

Itáliai tartózkodása alatt (1942-44) munkáinak egy részét Rómában kiállitáson mutatta be. 1946-ban Pápára költözött, ahol ~~tö~~ több mintegy évtizednyi időt töltött.

Heitler László: Czirahi Lajos festészete.
Művészet, 1966. julius - 32 lap.

M.D.K.

Czirahi Lajos
festő

Egy évvel ezelőtt i győri kiállításon „Két festő" cimű ~~s~~ műve szerepelt. A „Hegy-tetőn" erős festültséget az „Emberek" belső vívodást fejez ki. Az „Utasok", a „Juhok" c. kompozíciói bírai hangvételűek.

Heitler László: Czirahi Lajos festészete
Művészet, 1966. július – 32 lap

M.D.K.

Cziráki Lajos
festő

A „Művésztelep", a „Két festő" c. képei harmonikus nyugalmat szaszt, Java művei közül való: „Havasi táj háratérő tehenekkel", a „Vágóhid felé", a „Hajó állomás"-ban lefojtott indulat látható.

Heitler László: Cziráki Lajos festészete
Művészet, 1966. julius – 32 lap.

M.D.Y.

Czeraki Lajos
festő

Az „Önarchép" - én emberi közvetlenség árad. — Méltatás.

Hiettler László: Czeraki Lajos festészete.
Művészet, 1966. július - 32 lap.

Cziráki Lajos szobrász

Szöveg közli, hogy a Győr-Sopron megyei képzőművészeti pályázaton első díjat kapott.

Említett mű: három portré.

M.T.I. 1966. aug. 4.
Népszava 1966. aug. 5.
Magyar Nemzet 1966. aug. 5.

Cziráki Lajos

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatán szerepelt.

Új Magyarság 1942. VI. 11.

Csirári Kajos

A Nemzeti Szalon helyiségeiben rendezett kiállításon Kálchi Jenő díját nyerte el.

N. ü. 1942. VI. 11.

Csirári Lajos

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatán szerepelt.

Esti Ujság 1942. VI. 11.

Cziráki Lajos

Férfi korsóval, olf.

Plein-air, olf.

Halászbárkák, olf.

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c. kiáll.

MDK.

Cziráki Lajos

Pályázati hiradás

Kisalföld 1966 szept.4.

MDK.

MDK.

Cziráky Lajos

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 okt.

Cziráki Lajos MDK

Eső előtt, olf.

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Cziráky Lajos

Tájkép, of.

7. nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Műcs.

Más adatok hét heti, ne
nak:

Negyven nap után l
semmit. Mikor elmentek

Cziráki Lajos

Tanulmány és képek: Havas táj, Juhok, Utasok.

Művészet 1966. jul.

Cziráki Lajos festészete. Heitler László

MDK

Cziráky Lajos

Képzőműv. kiáll. Pápa, 1942. szept.

MDK

Cziráky Lajos

Képzőműv. kiáll. Pápa, 1943. szept.

szövarch 20.- 219.lap

Cziráky Lajos.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MDK

Cziráky Lajos

Nemzeti Képzőművészeti kiáll. Az Ország 1944. jun. 17. 8.l.

Cziráki Lajos MDK

szerepelt a Győrött máj/22/ 12-22-ig rendezett tárlaton.

"Fuvolázó"

b.s.: Pedagógus képzőművészek megyei tárlata. Kisalföld 1963. máj. 17.

Czirski Lajos
festőművész
és Barabás Lajos festő
művész hajós kiállítása
a győri Múcsarnokban
május 10 ig

Nettős kiállítás Győrött
Kisalföld 1964 ápr 25

MDK

Cziráki Lajos

"Tájkép legelésző lóval"

c. művét vásárolta meg a győri megyei tanács.

--: Képeket, szobrokat vásárolt a képművészeinktől a megyei tanács.
Kisalföld. 1963.okt. 16.

MDK

Cziráki Lajos

Férfi korsóval, o.f.
Plein-air, o.f.
Halászbárkák, olajfest.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 9.l.

M.D.K.

Gróf Cziráky Józsefné Andrássy Ilona grófnő

Váry Margit: "A grófnő, aki szindarabot ir, verskötetet adki és álnéven festő is." cimmel ir a grófnő munkáiról és bemutatja egyik festményének a repr.-ját, amely egy öreg parasztot ábrázol.
Fényképfelvételek a grófnőről.

Szinházi Élet. Bp. 1938. juli. 9. XXVIII. évf. 29. sz. 2o-21. lap

MDK

Cziráky Józsefné, festö

55. Tájkép. Olf.

Uj Szalon. Megnyitó kiáll. Bp.1934.ápr. Kat.

Ziráky Lajos M.D.K.

Művei a kiállitáson

Önarckép kompozició

/Romváry Ferenc: Az észak-dunántuli képzőművészek I. tárlata

Dunántuli Napló 1965. febr. 14.

Czirahy Lajos
festő

M.D.K.

„Művésztelep" cimű képét
mutatta be a tárlaton.

Végvári Lajos: Az Észak-dunántuli képzőművészek III kiállítása.
Művészet, 1965 november. 44 lap

MDK.

Oziráky Lajos

Kiállitási hiradás

Kisalföld 1966 szept.8.

.

M.D.V

Czirákí Lajos
festő

1941-ben a Balló Ede alapítvány díját nyerte el, 1942-ben az Budapest Székesfőváros festészeti díját. 1942/43 és az 1943/44 akadémiai évekre a magyar állam római ösztöndíját.

Heitler László: Czirákí Lajos festészete
Művészet, 1966. július - 32 kep.

Cziráki Lajos

Rézkarcok, rézkarc

Interieur, rézkarc

Magyar Rézkarcok, Tamás Galéria, Bp.1940. május, kiállitás katalogusa.

MDK.

Cziráki Lajos

Kiállitásának hirdetése

Kisalföld 1965 julil31. lap-

Cziráki Lajos
Férfi korsóval, olaj
Csendélet, olaj
Női arckép, olaj

XVI.Tavaszi szalon. Nemzeti Szalon, 1941, julius

4 l.

XIX. század.
Elefántcsont.

MÉRŐESZKÖZ,
XIX. század.
Elefántcsont, hossza 31·2 cm.

KÉSZLET
elefántcsont dobozban: arany fogpiszkáló és fülzsírkanál.
XIX. század.

GOLYÓ,
három darab.
Elefántcsont.
XIX. század.

CELLÁNTÁRGYAK

KORSÓK,
kilenc darab, kőcserépből.
Rajnai munka, XVI—XVII. század.

MADONNA JÉZUSSAL,
színes dombormű, félalak.
Olasz munka, XVII. század.
Cserép, mag. 5·5 cm.

EDÉNY
magyar főúr képével.
Fajánsz.
XVII. század.

MDK

Cziráki Lajos

Szinyei Társ. Nemes Marcell-f. dij. 1940

17. Tav.Szal. dijnyerteseinek névsora.
M.Szal. 1942. jun.

Czirák Lajos
festő

M.D.K.

A győri műcsarnokban
állitott ki.

—: Hírek
Művészet, 1964. junius - 47. lap.

Cziráki Lajos

Nemes Marcell dij

XVI. Tavaszi Szalon. Nemzeti Szalon, 1941. julius.

1 l.

könyvtár 1833-ban készült kéziratkatalógusában szerepel (Catalogus Biblioth. Super Ven. Capi Mr. Str. Tyrnaviae. A. 1833. 485. l. N° I. 18.).

Magyar, esztergomi (?) munka a XII. század utolsó negyedéből. Mindenbizonnyal Perugiai Bernát spalatói érsek (†1217) ajándékozta az esztergomi Szent Adalbert székesegyháznak, és valószínűleg az esztergomi udvar kódexmásoló és díszítő műhelyében készült.

A kódex első lapján olvasható ajánlás alapján Varju Elemér arra a következtetésre jutott, hogy a kódexet az esztergomi egyház kincseit elpusztító 1196. évi tűzvész után Perugiai Bernát, III. Béla fiának, Imrének a nevelője ajándékozta az esztergomi egyháznak. Szerinte a kódex írása és a betűk jellege olasz iskolára vall. Az iniciálék stílusa Gerevich Tibor szerint helyi változata annak a kolostori kódexfestészet típusának, amely a XI.—XII. században Itália, Francia-, Angol-, Németország és Ausztria sok kódexfestő műhelyében divatos volt.

A kódex hat iniciáléjában egyaránt fellelhetők a XII. századi francia és regensburgi, salzburgi kolostori-iskolák díszítőelemei. Az iniciálék formaképzése francia mintaképekre utal. V. ö. a bécsi Nemzeti Könyvtár Cod. *1093.* jelzetű kódexével, amely a XII. század második felében készült francia munka. (Lásd Hermann, J. H.: Die romanischen Handschriften des Abendlandes, mit Ausnahme der deutschen Handschriften. Leipzig, *1927. 6.* l. — Beschr. Verz. der illum. Handschr. in Österr. Neue Folge III. Bd.) — Az iniciáléknak zöld alapon vörös vonalakkal szegélyezett arany, ezüst festése a bajor kolostori-iskolákban, különösen a Saint-Denis-i hatás alatt

MDK.

Cziráki Lajos

Utalás a müvészre Friedbauer Béla val

kapcsoltban.

Napló /Veszprém/ .965 ápr.11. 5 lap.

Csiráki Lajos

Szerepelt a Győr-Sopron megyei képzőművészek

őszi tárlatán.

Kisalföld 1965. nov. 10.

Cziráki Lajos festő M.D.K.

Friedbauer Béla festő barátja

Heitler László : Fiedbauer Béla

Müvészet 1965. márc.

Cziráki Lajos MDK

A Bakonyi Muzeumban rendezett veszprémmegyei művészek őszi kiállitásán szerepelt

"Városvége" c. képével

Dr. Vajkai Aurél: A veszprémi képzőművészeti kiállitás és a Képzőművészeti Alap.

Középdunántuli Napló. 1958. Nov. 30.

M.D.K

Oziráki Lajos
festő

A győri tárlaton bemutatta az
„Erdő" cimű lipét, valamint
az „Utasok" c. figuralis alkotását.

Szamar Imre: A Győri tárlat
Művészet, 1965. szeptember – 47 kap.

M.D.K.

Czíráki Rajos
festő

A győri Műcsarnokban rendezett tárlaton részt vett.

K.P.: Győr megyei képzőművészek tárlata
Művészet, 1966. május - 46. lap

MD K

Cziráki Lajos, festöm.

Aratás után. Of.
Dunántuli táj. "
Kompozició. "

Az OMK. Képzöm. Föisk. Ifj.Körének karács. kiáll.
1943. Kat.

MDK

Cziráki Lajos festő

Galambduc, toll

Legelésző lovak, monotypia

Parti fák, toll

Cziráki L. kiáll. Csók István Gal. 1967. aug.

MDK

Cziráki Lajos festő

Képtervek, toll

Anyám I., cer.

" II. "

Cziráki L. kiáll. Csók István Gal. 1967. aug.

Ληγέω I., cer.

" II. "

MDK

Cziráki Lajos festő

Ivó, toll

Fák, "

Ültető, monotypia

Cziráki L. kiáll. Csók István Gal. 1967. aug.

MDK

Csiráki Lajos festő

Szántóföldön, monotypia

Szekér, "

Illusztráció, "

Csiráki L. kiáll. Csók István Gal. 1967. aug.

Stéréotypie, monotypie

" "

Illustrée, "

Cziráki Lajos, Jestő

MDK

Aug. 18-án kiállítása nyílik meg
a Csók Galériában.

– : Hír

8

Népszabadság, Bp. 1967, aug. 15.

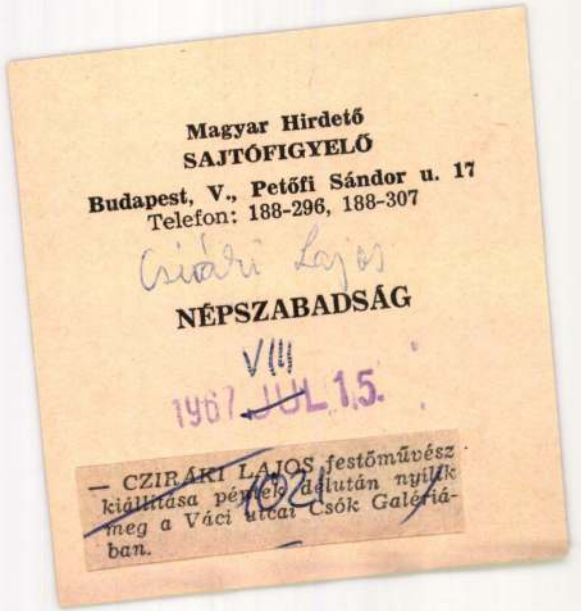

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Csíkári Lajos

NÉPSZABADSÁG

VIII
1967 JÚL. 15.

— CZIRÁKI LAJOS festőművész kiállítása péntek délután nyílik meg a Váci utcai Csók Galériában.

Cziráki Lajos

Fuvolás lány /repr/
A győri II. országos rajzpedagógiai vándorgyülés alkalmából rendezett kiállitás anyagából.

Rajztanitás 1964. IV. 6.l.

Cziráki Lajos

MDK

festő

Kiállitás
Uj Magyarság 1942. jun.11.

Cziráki Lajos MDK

600 pengős ösztöndij

Szendy Károly: Bpest székes f. közig. évk.1942.
Bp. 1943.89.o.

MDK

Cziráki Lajos

-rp-: "A magyar müvészetért" kiállitása. Magyarország 194o. dec. 14. 6.l.

Cziráki Lajos

Győri festő.
1967 aug. szept- ben gyüjteményes kiállitása a Csók Galériában az utóbbi 10 év müveiből.
Szőnyi növendéke a Főiskolán. 1940 Szinyei Társaság egyik diját elnyerte. Itáliában, majd Németországban, 1965-ben Párisban járt.
Müvei a németalföldi és német pikturával rokonok.
Sebzett cselló c. képe enigmatikus.

Vigilia 1967. X. 707.l.

MDK.

Cziráki Lajos

Kiállitási hir

Szocialista Müvészetért 1967 szept.

Cziráki Lajos festő

Postréja (eml.)

szerepel a győri festők tárlatán

TU Hiradó
1971 III. 13

Cziráki Lajos

Szabó György: "Lényeg és forma" c. kritikájában "győri festők" alcimmel ir a győri müvészek kiállitásáról, melyet a TIT Természettudományi Studiójának termeiben rendeztek. Méltatja a müvész "sejtelmes, merengő, filozófiai reflexiókkal telt, remekül egységes színvilágá"-t, s felsorolja néhány müvét: "Táj lovakkal", "Foltozott zászló", "Emlék" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 2o.
XV. évf. 12. sz. 14. lap

Czíráki Lajos

1

Győrben él.

„Hajóallomás" c. Lépe szerepel az érsek-dunántúli Képzőművészek Kiállításán a Műcsarnokban.

Vigilia 1970 május
344. old.

Képzőművészet

Czíráki Lajos

2

„Schéner Mihály" portréja emlitve

– szerepel

az érzak-dunántúli Képzőművészeti Kiállitásán

a Múcsarnokban.

Vigilia 1970 május

344. old.

Képzőművészet

Czirák Lajos

Szerepel az alábbi tárlaton

g.b.: Észak dunántuliak
a műcsarnokban

Kisalföld 1970 IV. 3

Cziráki Lajos, festő

Győrben a Múzeumban 1968.-ban Cziraki Lajos gyüjteményes kiállitása volt. 329.old

Dávid Lajos: Jelentés a Győr-Sopron megyei Múzeumi szervezet 1968.évi müködéséről 321.old

Arrabona.11.Xantus János Múz.1969.Győr.Győr-Sopron megyei Nyomda.Győr

Csinári Lajos

Festő olaj 90×100

II. Debreceni Országos Nyári Tárlat
Déri Múzeum, 1976. júl. 19 – aug. 8.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CZIRÁKI LAJOS

KISALFÖLD

1970 OKT 20

— **A nyugdíjas pedagógusok** számára Cziráki Lajos festőművész-tanár vetítettképes előadást tart október 24-én délután hat órakor, a Rába Művelődési Házban: *„A modern festészet kialakulása”* címmel.

Czirák Lajos

Készülődés	tollrajz	30 x 60 cm
Október	olajgrafika	33 x 72 "
Rakodómunkások	olaj	60 x 125 "
Schéner Mihály portréja	"	60 x 80 "
Vázlatok egy portréhoz	tollrajz	30 x 45 "
Változatok egy tándra	tollrajz	60 x 80 "

(repr.: Nyitott szekrény)

V. Ernst Dunántúli Képzőművészek Kiállítása Bp. Műcsarnok 1970. Kiáll. kat. Ber.: Kovalovszky Márta

Gizáki Lajos

Festő c. műve (emlj.)
szerepel az

alábbi tárlaton

Bánszki Pál: Gondolatok a
Debreceni II. Orsz. Nyári Tárlatról

Alföld 1970 VIII. sz. 84 old.

Gyiráki Lajos

Kiállít

II. Debreceni Országos Nyári Tárlat

Hajdú-Bihari Napló, Debrecen
1970. aug. 18.

Cziráki Lajos

Naiv mesélőkedv. Képei közül kiemelkedik a Nyitott szekrény. Módszere sokban hasonlít a néhány év előtti szürnaturalistákéhoz.

V. Ernst Dunántúli Képzőművészek Kiállítása. Bp. Műcsarnok 1970. Kiáll. Zet. Ber.: Kovalovszky Marta. 5. l.

Cziráki Lajos

Gyôr

A vizimalomnál	olaj	60 x 125 cm
Dômperek	"	80 x 120 "
Este	olajgrafika	33 x 91 "
Égô juhakol	"	33 x 39 "
Fáluvége	"	36 x 85 "
Hajóállomás	olaj	73 x 89 "
Illusztráció Tolsztoj: Anna Karenina-hoz	olajgrafika	60 x 80 "

V. Énekdunántúli Képzômûvének Kiállítása Bp. Múzeumok 1970. Kiáll. kat. Ber.: Kovalovszky Márta

Czirákí Lajos
festő

Mostani kiállításán a „Fehér folyó" és a „Rakodónunkások" c. kompozíciója mutatja a közelítését a mai élet változásához.

Ihamar Ynne Czirákí Lajos kiállítása Győrott.
Művészet, 1972. január – 44 oldal

Czisáki Lajos
festő

Képein az élőlények, tárgyak együtt élnek környezetükkel. A művész a Győr-Sopron megyei felszabadulási pályázatokon elnyeri a nagydíjakat.

Hamar Imre: Czisáki Lajos hi állítása Győrott!
Művészet, 1972 január - 44 oldal

Czíráki Lajos
festő

Grafikáira jellemző a legapróbb
részletek megjelenítése. Az „Októlet"
a „Sétány emberekkel" és a „Képtervek"
a legsikeresebbek.

Hamar Imre: Czíráki Lajos kiállítása Győrött.
Művészet, 1972 január – 44 oldal

Czirahi Lajos
festő -

Nőt portréja és dr. László Gyulázól
készült arcképe meggesztív erejű.
Az „Emlék" című képe finoman
megmunkált.

Hamar Imre: Czirahi Lajos kiállítása Győrött.
Művészet, 1972 január - 44 oldal

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 133-068, 337-748, 340-726

1972 MÁR 23

Cziráki Lajos festőművész

NAPLÓ

(Veszprém)

CZIRÁKI LAJOS
FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁRA

készülnek Tapolcán. A 30 képből álló anyagot a város fennállásának 700 éves évfordulója tiszteletére rendezett ünnepségsorozat keretében, a jövő hónap végén mutatják be. (T. L.)

1021

Cziráki Lajos

a Verzprém megyei festőnek Tapolcán rendezték tárlatát.

Salamon Nándor: Verzprémi festő kijörött.

Napló, Verzprém, 1942. jún. 7.

Czirácki Lajos
festő

Az Ég és föld cimű kompozíció-
jában szinvilágának fejlődése
tűnik fel. Az Adhony" cimű műne
nyugalmat áraszt.

Hamar Imre: Czirácki Lajos kiállítása Győrött.
Művészet, 1972. január - 44 oldal.

Czíráki Lajos

festő

Az „Erdőszéle", a „Fakisi csend" nyugalmat árasztó. Komponálásban, szinekben érdekes a „Festő" cimű műve.

Hamar Imre: Czíráki Lajos kiállítása Győrött.
Művészet, 1972 januar - 44 oldal

Csiráki Lajos
festő.

Szívesen választja témáinak a tájas
mezőket, folyókat, hajókat, nyárvégi
hangulatokat. Alakjai, figurái bele
simulnak a környezetbe.

Hamar Imre: Csiráki Lajos kiállítása Győrött.
Művészet, 1972. január - 44 oldal

Czirácki Lajos
festő-

Sajátos kifejező eszközeit legérzékletesebben a Várakozás című kompozíciója mutatja. A kiállításon szerepel míg a Hommage à Paul Cézanne.

Hamar Imre: Czirácki Lajos kiállítása Győrött.
Művészet, 1972 január - 44 oldal

Csíráki Lajos

festő

Kiállításán bebizonyította a művész, hogy kiváló ismerője a tájképnek csendéletnek, portrénak, falusi életképnek.

Hamar Imre: Csíráki Lajos kiállítása előtt. Művészet, 1972 - január - 44 oldal.

Csiraki Lajos
festő

Állatábrázolásainak gyakran visszatérő
motívuma: magányosan legelésző
ló, galambok, elhagyott vízimalom,
fatörzsek stb.

Hamvas Imre: Csiraki Lajos kiállítása előtt.
Művészet, 1972. január - 44 oldal

Czirák Lajos

festő.

A győri Műcsarnokban rendezett kiállítására Győr 700 éves ünnepségsorozatában került sor. A kiállításon mintegy 40 olajfestmény és grafika került bemutatásra.

Kamaz Imre: Czirák Lajos kiállítása Győrott.
Művészet, 1972 január – 44 oldal

Czirákí Lajos

festő

Sok vita volt szürreálista, szimbolista képei körül. Czirákí legtöbb alkotás ámár filozofikus tartalma van.

Hamas Imre: Czirákí Lajos kiállítása Győrott.
Művészet, 1972 január - 44 oldal

Czirákí Lajos
festő-

Nyomasztó hangulatot árászt
a szegény madarak c. műve, az
1967 évi Csokiszt Galériaban ki-
Alkotott Kitömött madarak és B'anat
kompozíciója is.

Hamar Imre: Czirákí Lajos kiállítása Győrött.
Művészet, 1972. január - 44 oldal.

Czirákí Lajos
festő

Czirákí Lajos gyakori témája az élet roppant, lerhet miselő ember. Nyomasztó érzések, emlékek gyakran jelennek meg vásznain.

Hamar Imre: Czirákí Lajos kiállítása Győrött.
Művészet, 1972. január – 44 oldal.

Czirák Lajos
festő –

„Föld és ég" (repro)

Hannar Imre: Czirák Lajos kiállítása Győrött.
Művészet, 1972. január – 44 oldal.

Cziráki Lajos

Foltozott zászló
Föld és ég
Erdő széle

Mügyüjtő, 1972. 1. sz. 47. 1.

Cziráki Lajos 1.

1967 őszén a Csók Galériában gyüjteményes kiállitása volt, 1971 októberében a győri Műcsarnokban szerepelt. Győrött él, részt vesz a nemzeti kiállitásokon, területi bemutatókon. A Győr-Sopron megyei felszabadulsái pályázatokon sorra nyeri az első dijakat.

Hamr Imre - Cziráki Lajos; Mügyüjtő, 1972. 1. sz. 46. l.

A háboru és a hadifogság évekre visszavetették tehetsége kibontakozását. Gyakori témája a magány, az elhagyatottság, a tragikus életérzés. - 1937-ben kezdte tanulmányait a Képzőmüvészeti Főiskolán, Szőnyi István osztályán-

Hamar Imre - Cziráki Lajos; Mügyüjtő, 1972. 1. sz
47. 1.

Cziráki Lajos 3.

Több festészeti díjat nyer - 194o-ben a Szinyei Társaság Nemes Marcell festészeti alapitvány díját, 1941-ben a Balló Ede alapitvány díját, 1942-ben Budapest székesfőváros festészeti díját, majd a magyar állam ösztöndiját a római akadémiára.

Hamar Imre - Cziráki Lajos; Mivgüjtő, 1972. 1. sz 47. 1.

Cziráki Lajos 4.

A háboru alatt francia hadifogságba került, Colmarban megismerkedik Otto Dixszel. A találkozás életreszóláan megerősiti müvészi elveiben. Hazatérése /1946/ után évekig Pápán él. Ebből az időből valók a Sebzett cselló, a Sziklás táj, az Erdő, a Vágóhíd felé és az Emberek. A képek szürrealista jellegüek.

Hamar Imre - Cziráki Lajos; Mügyüjtő, 1972. 1. sz 47. l.

Cziráki Lajos 5.

Csendéletet, portrét, tájképet, figurális kompozíciót egyaránt fest. Képei rendkivül gondosan kidolgozottak. Azt vallja, hogy elsősorban a tartalmat kell megujitani. Ujabban kollektivan dolgozó, együtt élő embereket is fest /Utasok, Balatonfüredi hajóépitők, Tereprendezők/.

Hamar Imre - Cziráki Lajos; Mügyüjtő, 1972. 1.sz. 47. l.

Szirákky Lajos

Portré

Népművelés 1969/7 35 old.

Csiráky Lajos

Nair pleinek szürrealista hangulatot adnak alkotásainak.

Beinyei József: Kellős közepében. A pedagógus képzőművészek V. országos kiállításáról

Népművelés 1969/7 35 old.

Czirák Lajos

Kompozicio, lus, 36 x 17 cm.
Zánlóvivő, lus, 50 x 26 -
Lovat, tus, 47 x 20 cm
Hajóállomás, olaj, 87 x 72 -
Solesmes-i táj, olajtemp, 125 x 60 cm
(Repr.: Solesmes-i táj, 17 old)

Északdunántúli Képzőművének harmadik kiállítása. Székesfehérvár, 1966. Kat. szerk.: Kralovánszky Alán, Bev.: Kovács Péter.

5 l.

~~Cziráki Lajos, olaj,~~

Czizáki Lajos

Festő, 1917. Hegyeshalom.

A Rép. Főisk. Szőnyi tanítványa.
Jelenleg pedag. Győrött.
1944 óta folyamatosan szerepel
kiáll. okon. 1942-44 - ben öntön-
díjas többnyi állít ki (mint)
a római Mag. Akad. 1940. Szinnyei díj,
1941 Balló díj, 1942 Bp. Szélesf. fest. díj
(jogt.)

Északdunántúli képzőművének második kiáll.

székesfehérvár, 1965.
kat. bev: Kovács Péter.

22 l.

Czizáki Lajos

Jájrép hiddal, olaj, 100 × 60 cm
Művéntelep " 100 × 70 "

Reprod.: Művéntelep

Erre Adunántúli képzőművének második kiáll. Székesfehérvár, 1965. kat. bev.: Kovács Péter.

22 l.

~~Cziráki Lajos~~

~~élelmiszer fost.~~

Cziráky Lajos

13. Horalérés, o.v. 50×100 cm.
14. Önarckép komp. o.v. 80×60 cm
15. Utasok, o.v. 60×120 cm.

Repr.: Önarckép Kompozíció

Északdunántúli Képzőművészet Kiállítása, 1964, Székesfehérvár. kat. bev. Kovács Péter.

Czirák Lajos

Hajóállomás (i. műve (elmi tve)

szerepel az Énekdinántuli

Képrőművészek) III. kiadásban

Jelenkor 1966 XII. n. 1157 old.

MDK

Cziráki Lajos, festő

Kiállítása aug. 18-án nyílik meg a Csók Galériában.

— : Hír 6.

ESTI HIRLAP

Bp. 1967. aug. 15.

MDK

Cziráki Lajos, Jestő

A Csók Galéria rendezte meg a vidéken, magányban elő művén tárlatat.

i.j.: Cziráki Lajos kiállítása

2

ESTI HIRLAP, Dn. 1967. szept. 8.

MDK

Cziráki Lajos festő

olaj:

Labdázók

Vagonrakók

November

Cziráki L. kiáll. Csók István Gal. 1967.aug.

MDK

Cziráki Lajos festő

olaj:

Vasuti átjáró

Dr.Cs.J.portréja

Kazlak

Cziráki L. kiáll. Csók István Gal. 1967.aug.

MDK

Cziráki Lajos festő

olaj:

Emlék

Férfiarckép

Sorompó

Cziráki L. kiáll. Csók István Gal. 1967.aug.

MDK

Cziráki Lajos festő

olaj:

Este

Festő

Hid

Cziráki L. kiáll. Csók István Gal. 1967.aug.

MDK

Cziráki Lajos festő

Négy ló, monotypia
Zászlóvivők, toll

Kompozició, "

Cziráki L. kiáll. Csók István Gal. 1967. aug.

Σελίδα δεύτερη τοπο

Νέες ιδ. monotypia
Σπασίονίνδ. toil

Komposicio. "

Σελίδα Β. κλπ. Σαββ Ιστνέν Θαλ. 1967. συμ.

M.D.4

Czirácki Lajos

festő

A Pápáról érkezett művész, a mult esztendőben Budapesten és Győrött rendezett gyűjtemé-nyes kiállítást.

Kamar Imre: Művészeti élet Győr-Sopron megyében

Művészet, 1968. gennis - 46 kap.

Czirákó Lajos

festő

A kiállítás legerőteljesebb egyéni-
sége ennétal Czirákó Lajos volt.

Kamar Imre: Művészeti élet Győr-Sopron megyében

Művészet, 1968. gennis - 46 kep.

M.D.K.

Czirák Lajos, festő

„Hazatérés", „Utasok" c. művei mellett „Önarckép-kompozíciója „vall érdekes festőegyéniségre" az Északdunántuli Képrőművészek első kiállításán.

Fejér megyei Szemle, 1965. 1. sz. 191-192 old.

MDK

Cziráki Lajos

Kompozició, tus

Zászlóvivők, "

Lovak, "

Hajóállomás, o.

Solesmes-i táj, o.temp.

Északdunántuli képzőművészek 3. kiáll. Szfvár Csók I. Képtár 1966.

M.D.K.

Oziráki Lajos rajztanár
1940 óta kiállitó müvész.
Szinyei-dijat nyert, római ösztöndijas,

A Pápán létesitendő Képzőművészeti Szabadiskolanak
a pápai rajztanárok munkaközössége megbizásából
tanára.

az áll. tanitóképző rajztanára,

Képzőművészeti élet a felszabadulás után, 304.1.
A MÜVESZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT FORRÁSKIA
ADVÁNYAI II. Bp. 1965.

Cziráki Lajos

A tárgyak Cziráknál nem egyedi valóságukban játszanak jelentős szerepet, hanem eszközei az álmok megjelenítésének.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET,1979.julius - 33.lap

Cziráki Lajos

Az 1965-ben festett Sziklás táj szolartorzóval című kép, melyet később Philoktetész cím-mel szerepeltetett.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 33. lap

Csirákí Lajos

Csirákí Lajos élete és munkássága romantikus elvágyódást sugall, míg képei napjainkban is élő drámát jelenítenek meg.

Heitler László: Czirski Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. július - 33. lap

Cziráki Lajos

A Foltozott zászló cimű festmény, erről a sok motivumból összeépített és a nagyre lobogó, az eget betakaró zászló ról egy élet hűzdelmű szólnak horzánk.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 33. lap

Cziráki Lajos

Cziráki aki 15 évvel idősebb Szen-
dor Bélával, a magánélet komp-
lexusai felől érkezett az 50-es-60-as
évek társadalmi valóságabar, a ha-
borút megjárt előző nemzedék nyo-
masztó élményörökségével terhelten.

Heitler László:Cziráki Lajos: Piros drapéria.
Müvészet,1979.julius - 33.lap

Heitler László:Cziráki Lajos: XXXXXXX.

Heitker László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.

MŰVÉSZET,1979.julius - 33.lap

Cziráki Lajos

Cziráki festészetét 3 kifejezéssel jellemezhetjük, bizonyos komplexusok, asztalok és romantikus szimbolizmus.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. július - 33. lap

Heitler László: Cziráki Lajos: XXXXX XXXXXXX.
MŰVÉSZET, 1979. július - 33. lap

Heitker Lorenzo: Cristalli lattosi: Pirosdrosperia.

MONTESANTO, 1979. Tavola - 33. Lap

Cziráki Lajos

Szürrealizmust, vagy mágikus realizmust szokás a festészet hasonló hasonló jelenségeire emlegetni. Cziráki munkássága, azonban egyik izmushoz sem hasonlható.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MÜVÉSZET,1979.julius - 33.lap

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MÜVÉSZET,1979.julius - 33.lap

Heitzer Theatre Centre Lajos Pitos Grapetris.

MOVEMENT, 1979. Junius - 33.jap

Cziráki Lajos

A Piros drapéria Csontváry Pomaszfalának bemyúló ágának és a hiteli fajelkipeinek ábrázolásával tart távoli kapcsolatot.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 33. lap.

Cziráki Lajos

A cikk szerzőjét több alkalommal csapta meg Cziráki műveiből áradó szellemi sugárzás, de a legnagyobb erőtel a „Piros drapéria" hatott rá.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 33. lap

Cziráki Lajos

A képen a piros-vörös szín az uralkodó. A leghangsúlyosabb motívumon, egy csillagászati modellen – éggömbön – állapodik meg.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.

MÜVÉSZET, 1979. julius - 33. lap

Cziráki Lajos

A képnek valójában a címe: "Térben és időben létezünk", csak az egyszerűség kedvéért rövidítette a művész: Piros drapéria címen.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 33. lap

Cziráki Lajos

A hajó a férfi életében a nőt jelenti, a „Piros drapéria" - ban, azonban, tágabb a jelentésköre, az élet lehetőségeit, az elszalasztott kiemelhedési alkalmat jelzi.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MÜVÉSZET, 1979. julius - 33. lap.

Cziráki Lajos

1975 őszén találkozott a cikk szerzője először Cziráki Lajos „Piros drapéria" című képével.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria
Művészet, 1979. július – 33. lap.

Czirák Lajos

Tavaszi szél
(nepro)

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn
Művészet, 1979. július – 30. lap.

Csiráki Lajos

„Emlék"
(repro)

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn
Művészet, 1979. július – 30. lap.

Csiráké Lajos

Csendes kikötő
(repro)

Salamon Nándor: Hajó a hegyetőn.
Művészet, 1979. július – 30. lap.

Csiráki Lajos

„Csendes kikötő"
(repro)

Salamon Nándor: Kajó a hegyletőn
Művészet, 1978. július – 30. lap.

Ciráki Lajos

„Tavaszi szél"
(repro)

Salamon Nándor: Lajó a hegyletőn
Művészet, 1979. július – 30. lap.

Csiráki Lajos

„Emlék" (repro)

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
Műviszet, 1979. július – 30. lap.

Cziráki Lajos

Cziráki festészete egyedi jelenség, sokak számára szóló mondanivalóval telítve.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 30. lap.

Cziráki Lajos

A felületes szemlélő Cziráki képeiről azt mondja, hogy olyan átomszerűek mint gulácsy művei, szinei csontványra emlékeztetnek.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
Művészet, 1979 július – 30. lap.

Csirákí Lajos

Életrajzában alig esik szó a
római ösztöndíjról, hanem az
itáliai tanulmányutakra sze-
repével.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. július - 30. lap.

Czirákí Lajos

Az 1978-as pápai kiállítása-
nak katalógusában azt írják,
hogy Czirákí a régi nagy művé-
szet mágiáját folytatja festésé-
ben.

Heitler László: Czirákí Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. július - 33. lap.

Cziráki Lajos

A „Piros drapéria" ámú képben
társadalmilag is elhőtelezett á-
láspontot foglal, melyet a rend-
kívüli erzekenység, a fölsebzettség
jellemez.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 33. lap.

Czíráki Lajos

Czíráki a való világ tárgyait szokatlan fény-helyzet és szín-viszonyok között jeleníti meg.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.

MÜVÉSZET, 1979. julius - 30. lap.

Csiráki Lajos

Szinvilágának elemzése különtanulmányt érdemelne. Csiráki Lajos kivételesre törekvő jelképrendszerben gondolkodik.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. július - 30. lap.

Czóráki Lajos

Vannak olyan újabb keletű munkái, amelyek sejtetni engedik, hogy megérintette a művészt a szecesszió ujjáéledő hatása is.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 30. lap.

Ciráki Lajos

A 60-as évektől a Balaton-part élménye, forgataga, csendesen úszó fehér hájói tovább gazdagítottán Ciráki festői világát.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 30. lap.

Csiráki Lajos

A „Szilencium" című kis Csiráki kompozíción fabra róppenő, a rácson túli világba betekintő madár látható.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 30. lap.

Csíráki Lajos

Csíráki kedvelt jelképe a színes tollú, szemlélődő páva. Ez a díszmadár a szabadságot hivatott megtestesíteni.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 30. lap.

Ceiráki Lajos

Az „Erdőszél" fái képalkotó tömegge lépnek elő. Ceiráki hallgatag, szokor-szerű fotőreseinek „vizuális szülőföld-jét" a meditizáns valóságban látjuk.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 30. lap.

Csiráki Lajos

A fák néha erdővé sűrűsödnek, szinte elnyelik az „Útheresőket". Az „Őszi alkonyon" szövevényt képeznek.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 30. lap.

Ceiráki Lajos

Az egész élettművőn végigvonulnak jellegzetes formatívumai, vaskos fa törzsek. Ritmusképletük változatos, mégis jellemző.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 30. lap.

Csiráki Lajos

A tapasztalati úton szerzett művelt-
ség mellé jelentős mértékű szakmai-
szellemi tudást gyűjtött festőink a
főiskolai tanulmányok idején.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. július - 30. lap.

Ceiráki Lajos

Az „Elhagyott zászló" szekerei nagyon is mai értelmet hordoznak, az „egykori forradalmárok" felett mondana kemény ítéletet.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 30. lap.

Ceiráki Lajos

Az „Izzó fák" -on gyötrelmes útjára készülő szekeret még láncz tartja visszaa, de a ló mozdulatában már elmozdító erő feszül. E kép a „Dórsa-háboni"-ra emlékeztet.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 30. lap.

Csiráki Lajos

A szekérmotívum külön szerepet játszik Csiráki képein. Csiráki képein a szekér elsősorban mint jelkép van jelen.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. július - 30. lap.

Czirráki Lajos

A „Foltozott zászló"-n rács előtt to-
porzékolva festi a lovakat. Néhoz
önálló szerepet bíz rá (Jezó fák).
A „Festőn" szeliden áradó nyuga-
lom megtestelői a legelésző lovak.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 30. lap.

Csiráki Lajos

A lovak szinész szerepet játszanak a művészi képein. Szinte minden esetben emberi viszonylatokat fejeznek ki.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. július - 30. lap.

Czirákí Lajos

Az „Őszi alkony" című képen egy deszkaplánkon túl lovak haladását szemlélhetjük.

Salamon Nánsor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 30. lap.

Ceiráki Lajos

A „Tél" című képén emberekkel vegyítve, dombos, havas tájon, hóba vágott csapásom háznak el lomba tekenek.

Salamon Nánsor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 30. lap.

Csiráki Lajos

Ablakkeretben festette meg a művész a „Reggel" allegóriáját. A „Jukok" tobzódását egy öreg vízimalom előterébe festette bele.

Salamon Nánsor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. július - 30. lap.

Ciráki Lajos

Dekadensnek ható keretezésű ablak alkot kompoziciós vázat a „Vihar után" motívumnak.

Salamon Nánsor: Hajó a hegytetőn.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 30. lap.

Czirákí Lajos

Heitler László: Czirákí Lajos festészete
Művészet, 1966. 7. évf. 7. sz. 32 l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

256. l.

Cziráki Lajos

1967 öszén a Csóg galériában kiállitása.
A Főiskolán Szőnyi növendéke volt. Korán két festészeti dijat és a magyar állam római ösztöndiját elnyerte.
Több kiállitáson vett részt. Győrben önálló kiál.
Győr-Sopron megyei felszabadulási pályázat szobrászati és festészeti nagydijait elnyerte.

Takács János: Cziráki lajos kiállitása
Rajztanitás 1967. 6 sz. 28.l.

Czirák Lajos

Istenes - Iscsekekov András pestréja (eml.) nekrapel I. I. A. pápai emlékkiállításán

Heitler László: I. I. A. emlékkiáll. Pápán

Jelenkor 1968 II. 172 old.

Czirácki Lajos

1973. aug. 30-án a Képcsarnok győri bemutató-termében kiállítása nyílt

Népszava, 1973. aug. 29 101 évf. 201 sz. 5 p.

Czirák Lajos
festő

Czirák Lajost, mint Szőnyi István legigéretesebb növendékének emlegettek. Czirák feltűnése pillanatától egyéni utat hozott.

Salamon Nándor: Festészet a vizek tanosalan.
Művészet, 1974. július - 16 lap.

Czirák Lajos
festő

Czirák kenyegében a reneszánsz szépségideálokat próbálja meg, bonyolult kapcsolatokon át századunk világába társítani.

Salamon Nándor: Festészet a virek városában.
Művészet, 1974. július – 16 lap.

Czirákí Lajos
festő

A művész a megyében született,
hosszú vándorint – Budapest, Ró-
ma, Colmar, Párizs, Pápa –
tért meg újra az otthoni tápa.

Salamon Nándor: Festészet a vizek varosában.
Művészet, 1974. julius – 16 lap

Czirahi Lajos
festő

Czirahi 1959 óta él Györött.
Művészetét sokáig közöny kísér-
te, most már érdeklődés, siker
díjak jelzik elismeréset.

Salamon Nándor: Festészet a virek városában.
Művészet, 1974. julius - 16 lap.

Czíráki Lajos
festő

A francia festőoriásnak áldoz
nagyméretű vásznával az „Hom-
mage à Cezanne"-val.

Salamon Nándor: Festészet a vezek varosában.
Művészet, 1974. július – 16 lap.

Csiráky Lajos
festő

Az ismerős képalkotó motívumokat
Csiráky összefüggésbe szervei képpé.
Ilyen motívum a kocsi, szekér,
festő állvány stb.

Salamon Nándor: Festészet a virág városában.
Művészet, 1974. július – 16 lap.

Czirákó Lajos

festő

Czirákinak vannak képei, amelyen a pápai évtizedek nyomai hiszen: öreg malmok, szenásszekerek, vén fák, fanádt emberek

Salamon Nándor: Festészet a vezek városában. Művészet, 1974. július – 16 lap

Czirákis Lajos
festő

Czirákis Lajos munkásságát
a TV Galéria ismertette.

Salamon Nándor: Festészet a virek városában.
Művészet, 1974. julius - 16 lap.

Cziraki Lajos
festő

Cziraki Lajos a hatvanas évek-
ben Gőrbe költözött.

Salamon Nándor: Festészet a vizek városában.
Művészet, 1974. julius - 16 lap

Czirbki Lajos
festő

„Emlékezés" (repro)

Salamon Nándor: Festészet a vezek városában.
Művészet, 1974. julius – 16 oldal.

Czívaki Lajos
festő

„Hommage à Cézanne"
(szpro)

Sabanon Nándor: Festészet a vizek városában
Művészet, 1974. július – 16 oldal

Csiráki Lajos
festő

Az utolsó tárlaton vásárolták a kiállítás egyik legszebb munkáját Csiráki Lajos művét.

Szemann Béla: Győri panoráma — . . .
Művészet, 1974. julius - 7 lap.

Csiráki Lajos
festő

Csiráki Lajos győri festőművész
a Győr-Sopron megyei képző-
művészek kis csoportjainak bere-
tője.

Szemann Béla: Győri panoráma — . . .
Művészet, 1974. július – 7 lap.

Csíráki Krajcs
festő

Csíráki Krajcs is mentette a Mű-
vészetben a győr-Sopron me-
gyei művészek helyzetét.

Szemann Béla: Győri panoráma – ...
Művészet, 1974. július – 7 lap.

Csiraki Lajos
festő

Csiraki Lajos legutóbbi kiállításán
a művész valamennyi képét meg-
vásárolták.

Szemann Béla: Győri panoráma — . . .
Művészet, 1974. július – 7 lap.

Czirákl Lajos

Finálé olaj 60x122

Hommage a P. Cezanne —"— 60x122

6. Balatoni Nyári Tárlat

Czirják Lajos

Kiállít Győrben (Bajcsy Zsilinszky út 35).

Műgyűjtő 1972/4. sz. „kiállítási naptár"

Cziráki Lajos

Ircsik József festőművész, Vajda szellemi rokona, Kerti Károly, Áron Nagy Lajos, Cziráki Lajos, Patay Éva, Kótnay Ernő résztvett Tatán az Észak-Dunántuli Képzőművészek IV. kiállitásán.

Magyar Hirlap 1969. 2.évf.257/9

Cziráki Lajos festőművész

Győrött a Képcsarnokban rendezett kiállitását augusztus 30.-án nyitják meg, -közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. aug. 5.
XVII. évf. 34. sz. 2. lap.

Cziráki József

"Balatonfüred" c. tájképét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juli. 28.
XVII. évf. 30. sz. 16. lap.

Gyurkó Lajos

1. Finálé olaj 60×122

2. Hommage a Paul Cézanne — " — 60×122

6. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely 1972.

Czirdki:

Egy-két ismerős és kevésbé jelentős képet küldött a márciusban megnyílt Megyei Pedagógus Tárlat-ra

Salamon Sándor: Fegyretek Tárlatokról – Gyöngyből

Rajztanítás 1969/4-5 56.old

Czigány Lajos

Képei szerepelnek a győri
Xantus János Múzeumban rendezett
Külföldi Találaton

Népújság 1972 október 1
9. old.

Cziráki Lajos:

A tavaszi tárlaton kiállított művek élén „Kérülőclés" c. vánna, mely elnyerte a Rába Vagongyár fődíját. A tőle megszokott magas színvonalon megoldott, hagyományos színvilágát hordozó, horizontális tagolású kép egy fenültséget tükröző hajnali munkába indulás ábrázolását nyujtja. Zászló című – ugyancsak díjazott műve – a forradalmakat vezérlő vörös lobogó ismétlődő témája mellett is tud ujat mondani a sikeresen ötvözött szürrealista elemek révén.

Salamon Sándor: Jegyzetek tárlatokról – Grőrből

Rajztanítás 1969/4-5

56. old

Gyárfás Lajos

Hommage à Céramme 80×125

Gyárfás Lajos, 1973.

Gráki Lajos

Táj lovakkal, 70×110
Fehér hajó, 60×125

Gráki Lajos, 1973.

Girádi Lajos

Falvége 60×125

Juhok —"—

Girádi Lajos, 1973.

Gyárfás Lajos

Fehér híd	70×125
Utasok	60×125

Gyárfás Lajos, 1973.

Gráfi Lajos

Nyári este 60 x 125
Vízparton — " —

Gráfi Lajos, 1973.

Gyurkó Lajos

Hajóállomás 74×90
Műemlék 50×125

Gyurkó Lajos, 1973.

Gyurkó Lajos

Körösi Csoma Sándor emlékére 59×71

Kitömött madarak, 74×90

Gyurkó Lajos, 1973.

Gyurkó Lajos

Sétahajó II. 70×120

Csendélet 70×100

Gyurkó Lajos, 1973.

Gyurkó Lajos

Útkereső, 30×100

Sétahajó I., 34×75

Gyurkó Lajos, 1973.

Gyurkó Lajos

Vihar előtt 40×150

Franciaországi emlék 40×50

Gyurkó Lajos, 1973.

Gráki Lajos

Sétány, 70x100
Vén diófa 70x120

Gráki Lajos, 1973.

Gráfi Lajos

Fellőt és fát, 85x100
Téli táj, 70 x 100

Gráfi Lajos, 1973.

Orlváki Lajos festőművész

Győrben nyílott meg a művész kiállítása, amely szept. 15.-ig tekinthető meg.

Kiállítások

Dunaújvárosi Hírlap, 1943. szept. 14.

Cziráki Lajos

Heitler László közvetlen tanítványa is volt a mesternek.

A. Tóth Sándor: Heitler László képkiállítása.

Életünk, 1973. 3. 276. old.

Csiráki Lajos

volt Fülöp Lajos elindító mestere, mikent ő vezette a pápai Heitler László első lépéseit is.

Salamon Nándor: Vidéki tanlatok.

Raptanitás 1974/1. 28 old.

Cziráki Lajos 1.

Györött mutatta be alkotásait Cziráki Lajos pedagógus festőművész is. A helyi képcsarnok adott helyet alkotásainak. A teljességet nélkülöző tárlat hű képet nyújtott e festői pálya múltjáról jelenéről. Másfél-két évtizede alakult ki Cziráki egyéni izű, eredeti gondolatvilágot sugárzó festői nyelvezete. Azóta tisztult, kristályosodott, gyarapodott.

Salamon Nándor: Vidéki tárlatok.

Raptanitás 1974/1 29 old.

Csiráki Lajos 2

Alapja: az erkölcsi-esztétikai magatartás, az
őszinte alkotói szándék, változatlan maradt.
Talán csak a közösség gondjainak vállalá-
sa, kifejezése erősödött föl. Képei elárulják: a
magányos ember, a képelődő alkotó hidat épi-
tett az emberek felé. Az út egyes pontjait képek
jelzik, emlékeztetővül. Az 1964-es Utasok éle-
tünk nagy mélységeit tárják fel. A Kritömött
madarak áttételes jelentése ma is elgondol-
koztat.

Salamon Nándor: Vidéki tárlatok.

Raptanitás 1974/1 29 old.

Csiráki Lajos 3

Töpreughetünk a Cézanne emlékét idéző kép szimbolumain: a szekér, a kocka, a bibor égbolt értelmén. Uj minkai között meglepetések vártak ránk. A Vén diófa méltó párja – tulzás nélkül állítjuk! – Csontváry Magányos cédrusának. Ez a vén fa is az enyészeten győztes élet diadalát hirdeti, megrázó színekkel, égboltot beszövő ághálójával. Klasik, elismerést fokozó párhuzamra a Felhők és fák szolgáltat ürügyet.

Salamon Nándor: Vidéki tárlatok.

Rajztanítás 1974/1 29 old

Czirácki Lajos 4

Ennyire beszédes farágakat, életet mozgást tükröző felhőket, finom tájrészeket talán Brueghel festett utoljára, ilyen áhítattal. Hangulati elem dominál Téli táján: a hó tisztasága, a tél egészséges hidegsége megragadó. Csendéleteinek piros almái keményen vésődnek emlékezetünkbe. A Balaton néhány éve jelent meg Czirácki Lajos műveszetében. Az általa rajzolt-formált kép azonban kevésbe derűs, mint a megszokottak.

Salamon Nándor: Vidéki tárlatok.

Rajztanítás 1974/1 29-30 old

Cziráki Lajos 5

Szűk tereket szabnak a parti fák. A lomha hajók valósággal ránehezednek a vízre, a rengetegember eltakarja a tavat, hassan a szépséget is. A műemlékromok között jambor tehenek legelnek, papírszemetet forgat a szél. A fehér komp fölött szelet, vihart jelez a vöröslő égbolt. Érezzük: a festő idegei fölfogták a hajra leselkedő veszélyt. Kompoziciós rendjével szokatlan színeivel továbbadja a jelzéseket: vigyázzunk!

Salamon Nándor Vidéki hárhatok.

Raptanitás 1971/1 30 old.

Csiráki Lajos 6

Kamaratárlata jelentős esemény volt, ha nem is jelent határvonalat életművében. A teljesség felé haladó művészpálya gazdagsága egy nagy gyűjteményes kiállítás lehetőségét igéri a következő években, s talán a rangjához illő elismerés sem várat magára rokáig.

Salamon Nándor: Vidéki Tárlatok.

Raptanítás 1974/1 30 old.

Cziráki Lajos festőművész,

febr. 3-án a pesterzsébeti múzeumban nyílik meg Távári Tóth István festőművész és Egyed Emma ceremüvészszel közös kiállítása.

Esti Hírlap, 1973. jan. 4.

Oziráki Lajos
festő

A Győrben élő művész, 1940'ótól
különféle kollektív kanai bemu-
tatókon kívül számos alkalom-
mal szerepelt külföldön is.

---:Kiállitási naptár.
Müvészet,1973.augusztus - 46.oldal

Czirák Lajos
festő

Czirák Lajos szerepelt már tartalom,
Rómában, Krakkóban, Erfurtban,
Csehszlovákiában és Svédország-
-tól-t városában.

---:Kiállitási naptár.
Müvészet,1973.augusztus - 46.oldal

Czirák Lajos
festő

Czirák tölbszor járt külföldön, a háboru alatt ösztönetjasként Rómában volt, a háboru utan Colmarban.

---:Kiállitási naptár.

Müvészet,1973.augusztus - 46.oldal

Csiráki Lajos
festő

Csiráki párt Franciaországban, Lengyelországban magába gyűjtve a művészeti irányzatot. 1971-ben a TV Galeria ismerlette munkáit.

---:Kiállitási naptár.
Művészet,1973.augusztus - 46.oldal

Czirák Lajos
festő

Görben lesz augusztus 30 és
szeptember 15-e között Czirák
Lajos kiállítása. Ez a művész
ötödik ő málló kiállítása.

---:Kiállitási naptár.
Müvészet,1973.augusztus - 46.oldal

Cziráki Lajos, Jestő

Győrött nyílik meg kiállítása

aug. '30-án.

— : Hallo Huk 2.

ESTI HIRLAP, Br. 1973 aug. 30.

Ceiráki Lajos

Gyakori képalkotó elem festményein, rajzain az ajtó és az ablak. „Ablakomból" című korai, reprodukcióban fennmaradt munkájáon, az elszigeteltség, a bezártság alapélményét fedezzük fel.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.

Müvészet, 1979. julius - 30. lap.

Cziráki Lajos

Korai ethen nyitott szemmel élt, és máig őrzött motivumok tömeget akkor gyűjtöttes emlékezetébe. Öreg vízimalmok, patakpartifák, szegényes szobák stb. felbukkanak képein.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.

Müvészet, 1979. julius - 30. lap.

Csiráki Lajos

A mélyen vésett sebeket gyermekkor-
ban szerezte meg. A korai félárva-
ság, a szegénység, a bensőséges szo-
morúság töltötte ki ifjúi évét.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
Müvészet, 1979. julius - 30. lap.

Ciráki Hajos

A „Tavaszi szél" című kompozi-
ciójában nemelyek a „golgota
motívumot" vélik felismeni.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
Müvészet, 1979. julius - 30. lap.

Csiráki Lajos

Csiráki súlyos gondolatokat támasztó képei, már csak a társadalmi háttér jellege és sajátszerűsége miatt sem kapcsolódnak az antik és a keresztény mitológia jelképeihez.

Salamon Nándor: Hajó a hegytetőn.
Művészet, 1979. július - 30. lap.

Cziráki Lajos

Cziráki önmagáról és szűkebb
pátriájáról vall. Olyan élmé-
nyekről beszél, amelyekért gyöt-
rő valóságukat mélyen átérezzük.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 33. lap.

Cziráki Lajos

A „Piros drapéria" című kép a rozlágt dvoli elemeit ránt ja egybe és árasztja magából a tényt, hogy az egész universum alapvető egység.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MÜVÉSZET, 1979. julius - 33. lap

Heitker László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.

MŰVÉSZET,1979.julius - 33.lap

Csiráki Lajos

Jelképnek tekinthető Csiráki
Foltozott vászon című fest-
ményének címadó motívu-
mát is.

Heitler László: Csiráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. július - 33. lap.

Cziráki Lajos

A piros drapéria annak az eszmének a szimboluma is lehet, amelyik alapjaiban kérdőjelezett meg sok eddigi megállapodottnak, zártnak hitt vil ágkép et.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 33. lap.

Cziráki Lajos

A piros drapéria ki mozdít-
ja mygalmiából az eddig szi-
lárdnak hitt világot: a vö-
rös árambatté az eszmének a
szimbolumа.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MÜVÉSZET,1979.julius - 33.lap

Cziráki Lajos

A „Piros drapéria"-t nézve, meglehet állapítani, hogy egy meg nem álmodott álom képi megfogalmazásáról van szó.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 33. lap

Cziráki Lajos

A festő mindennapi mesterségbeli munkáját végezve, nem feledkezik meg az álomvilág belső törvényeiről.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. július - 33. lap

Csirákí Lajos

Csirákí Lajos festői munkája során általában a látványból indul ki, a kép abból nyer indítást, és a vizuális élményen át a teljes emberre hat vissza.

Heitler László: Csiráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. július - 33. lap

Cziráki Lajos

Cziráki leghózvetlenebb élménye és öröme az, hogy a festészet eszközeinek hi tudja fejezni ösmeregát.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MÜVÉSZET,1979.julius - 33.lap

Cziráki Lajos

Cziráki képeinek karakterét hétfajta szándék határozza meg: a valóság elemeinek rajzi-festől tanulmányozása, vakmint ami a tudat mögöttiben velük összefüggésben fölbukkan.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 33. lap

Cziráki Lajos

A szimbolumszerűséget nem erőltetni a festő, hiszen tudja, hogy minden olyan esztétikai szférában, az-
ban munka, mely az egyetemest vagy annak a légkötet sugallja az szimbolikus és

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 33. lap

Cziráki Lajos

Ahogy az egyes motivumokat egymás mellé rakja, megszokott környezetüklőt kiemeli, új rendben jeleníti meg, azok új értelmet is kapnak.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 33. lap

Cziráki Lajos

Cziráki munkáiba nem helyezhetünk be olyan formai tartalmak, melyeket tárgyi tartalmak nem igazolnának.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MŰVÉSZET, 1979. julius - 33. lap

Cziráki Lajos

Az álom és a valóság, a tapasz-
tabati és a szürreális együttese
jelenik meg sok képén.

Heitler László: Cziráki Lajos: Piros drapéria.
MÜVÉSZET, 1979. julius - 33. lap

Fk.: Köteles István

67 FNyV 6 t 3524

KÉP CSAR NOK

Uzirácki Lajos

MEGHÍVÓ

A KÉPCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

CZIRÁKI LAJOS

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1967. AUGUSZTUS 18-ÁN,
PÉNTEKEN DÉLUTÁN ½6 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

Dr. VÉGVÁRI LAJOS

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA
BUDAPEST, V., VÁCI UTCA 25.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 FEB 15

Kisalföld

Cziráki Lajos festőművész

dalon.

1021

☐ CZIRÁKI LAJOS győri festőművész kiállítása nyílt a veszprémi Georgi Dimitrov megyei Művelődési Központban. A tárlatot dr. Kralovánszky Alán, a Veszprém megyei múzeumok igazgatója nyitotta meg. A március 5-ig nyitva tartó kiállítás egyben megyénk képzőművészeti életéből ad ízelítőt Veszprém festészetet kedvelő közönségének.

Czirácki Lajos, festő

Kiemelkedően szerepel a III. Kisalföldi Tárlaton. Megemlítve: Útkeresők, Lelőtt madár, Reggel, Régi part hajóval, Paul Cezanne emlékére c. műve.

Heitler Lajos: Két győri kiállítás
— III. Kisalföldi Tárlat 1110-1111

JELENKOR, Pécs, 1974. december XVII/12

Cziráki Lajos, festő

Veszprémben nyílt meg
tárlata febr. 14-én.

–:□ Cziráki Lajos 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. febr. 15.

Cziráki Lajos, Jestő

A pesterzsébeti múzeumban
nyílik meg tárlata.

— : Győriek a centenáriumon 8,

ESTI HIRLAP, Bp 1973. jan. 4.

Csiraki Lajos, festő

Kiállítása nyílt meg Petervásáron.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1973. febr. 4.

Czviáky Lajos
alkotásait kiserlék nagy figyelem-
mel a győri képzőművészek tegnap
megnyílt Őszi Tárlatán.

Magyar Hírlap 1972/314 Sold

Czirácki Lajos

Ilarom Győr-Sopron megyei képző-
művész közlük Czirácki Lajos festő-
művész kiállítása nyílt meg teg-
nap a Pesterzsébeti Múzeumban.

Magyar Hírlap 1973/34 12 old.

Cziráki Lajos

tanitványa volt Fülöp Lajos.

Rajztanitás 1974/1/28

Salamon N:Vidéki tárlatok

Cziráki Lajos

tanitványa volt Heitler László

Rajztanitás 1974/1/29/

Salamon N:Vidéki tárlatok

Cziráki Lajos

kiállitása nyilt augusztus 30-án a Képcsarnok Vállalat Győri termében.

Magyar Hirlap 1973/239/8

Czirácki Lajos

17 Képzőművésteti Kislexikon
tárgyalja

Vigilia 73/11 Dévényi Iván cikke 783
old.

Cziráki Lajos

A kisalföldi tárlat szombaton lesgörött megnyílt, melyen művei szerepelnek.

Magyar Ifuzet, 1974. szept. 15.

Czirahi Lajos
festő

A győri Xantus János múzeum „Felszabadulási kiállításán" bemutatták a művész „Dózsa nipe", „Hajó-építés", „Készülődés", „László" c. művét.

-----: Pályázatok és megbizások.

Müvészet, 1975. á prilis - 45. oldal

Czinkóczi Lajos

Az 1973-as Dunántúli tárlaton kiállított, a Somogyi Képtárban nem vett részt művével.

Népszava, 1973. dec. 14. 101. évf. 292 sz. 4 p.

Cziráki Lajos

pedagógus festő tárlata györött a képcsarnokban került megrendezésre.1964 alkotása az Utasok életünk nagy mélységét mutatja meg.szerepel a Kitömött madarak c. szimbolista alkotása is. Uj munkái közül a Vén diófa,Felhők és fák c. alkotásai szerepelnek.A balaton néhány éve jelent meg müvészetében

Rajztanitás 1974/1/29
Salamon:Vidéki tárlatok

Czirákí Lajos

Emlékezés (repro)

Pap Gábor: Triennálé után, triennálé előtt.
Művészet, 1977. augusztus – 39. lap.

Csiraki Lajos

Csiraki Lajos győri kiállítása
Ja tisztelgés a 60 éves művész
előtt. Régebbi és újonnan festett
munkáit mutatja be a mű-
vész.

-----Kiállítások krónikája.

Művészet, 1977. szeptember - 48. oldal.

Csiraki Lajos

Csiraki Lajos festőművész
kiállítása a győri Múzeumi
képtárban megnyílt.

-----Kiállítási naptár.
Művészet, 1977. szeptember - 48. oldal.

Csiszár Lajos

„Vihar előtt" (repro)

——Kiállítási naptár.
Művészet, 1977. szeptember - 48. oldal.

Cziráki Lajos

Megnyílt a Győr-Sopron m.-i képzőmű-
vészek tárlata, Győrben, csütörtökön. A
művész képeit láthatja a közönség.

Dalgozók Lapja (Komárom), 1976. aug. 4.

Czirahi Lajos

Kompozíciói tartalmaznak valami szokatlant, alyasmit, ami túl mutat a tárgyi jelentésen, ami jelképes erejű.

Heitler László: Jelképek erejében ot.
Népszava, 1976. aug 28-8 oldal.

Csiraki Lajos

Motivumait tölbnyire közvetlen
környezetéből választja, abból a
világból, amit jól ismer.

Heitler László: Jelképek erdején át.
Népszava, 1976. aug. 28 - 8 oldal.

Csiráki Lajos

Több képének szereplője az ahítattal dolgozó festő. A vívódás, a küzdelem vissza-visszatér munkáiban.

Hatlár László: Jelképek erőtején át.
Népszava, 1976. aug. 28-8 oldal.

Civaki Lajos

A munka, az építkezés hőziessé-
gét idézi fel a „Hajóépítés", a „Vagon-
rakók" és a „Dömperek" cinni kép.

Heitler László: Jelképek erdején át.
Népszava, 1976. aug. 28-8 oldal.

Czéraki Lajos

Az „Emberek" cimü sodrásában a festő fije is feltérnik, amint az árban megállni próbál.

Heitler László: Jelképek erdején át
Népszava, 1976. aug. 28 - 8 oldal.

Czíráki Lajos

A Győr megyei felszabadulási pályázaton díjat nyert ez műnész „Vörös hajnal" című olajfestménye és a „Tavaszi siel" című rajza.

Heitler László: Jelképek erdején át.
Népszava, 1976. aug. 28 - 8 oldal.

Csíraki Lajos

A békésebb, oldottabb perceket elevenítik fel a „Vizimalomnál", a „Művésztelep", a „Hajóállomás", a „Fehérhajó" és más képek.

Heitlez László: Jelképek erdején át.
Népszava, 1976. aug. 28 - 8 oldal.

Csiraki Lajos

A jelképek kifejező erejét elteti
a „Faltörött zászló" című kép.

Heitler László: Jelképek erejéről.
Népszava, 1976. aug. 28-8. oldal.

Szivalic Lajos

A hatvanas évek kezdetétől szükséget
éreztem, hogy a maga módján nó-
kim ondó képek festését kezdje meg.

Heitler László: Jelképek erdején át.
Népszava 1976. aug. 28. 8. oktal.

Czirahi Lajos

A Györött élő Czirahi Lajos minden megyei pályázatra és kiállításra küld társadalmi gondokat és eszméket megfogalmazó festményeket, grafikákat.

Héitler László: Jelképek erdejéri át.

Nepszava, 1976. aug. 28 - 8. oldal.

Ciráki Lajos

A Hegyletön ainú festmény derékba tört emberének erőfeszítése és a szikla falra kapaszkodó kutya róvárgása a szabadulás után, a legreménytelenebb helyzetben is meg mutathozó életerőt jéleníti meg.

Heitler László: Jelképek erdejen át
Népszava, 1976. aug. 28 - 8 oldal.

Ciráki Lajos

1937-től tanult a Képzőművészeti Főiskolán. Sikeresen indult pályáját a háború akasztotta meg. A hadifogságból visszatérve egy évtizednél hosszabb ideig Pápán élt.

Heitler László: Jelképek erdejen át
Nepszava, 1976. aug. 28 - 8 oldal.

Csirake Lajos

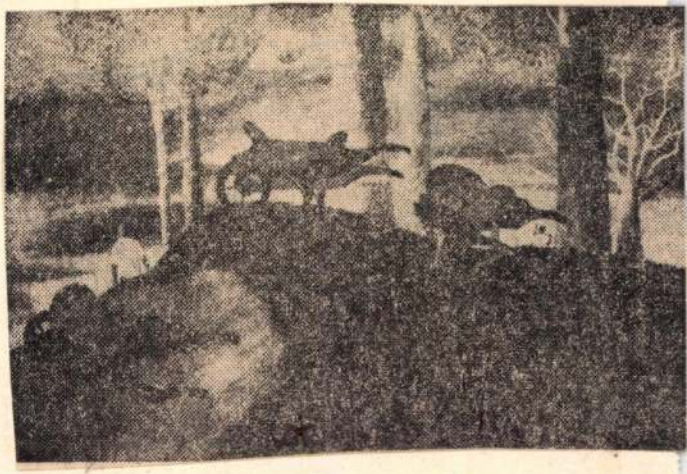

„Vörös hajnal"

Heitler László: Jelképek erdejen át . . .
Népszava, 1976. aug. 28 - 8 oldal.

Ciráki Lajos

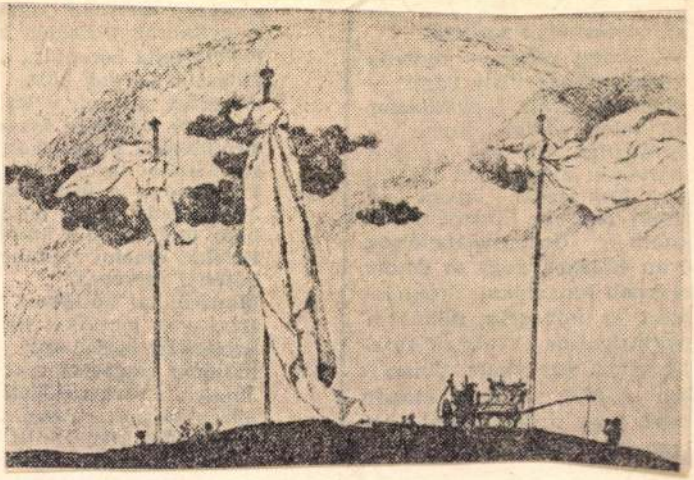

Tavaszi szél

Heitler László: Jelképek erdején át...
Népszava, 1976. aug. 28 – 8 oldal

Csiráki Lajos

Csiráki úgy látja, hogy a hagyomány iránti tisztelet minden korszerű törekvés természetes velejárója.

Heitler László: Jelképek erdején át.
Népszava, 1976. aug. 28-8 oldal.

Cziráki Lajos, festő

L.: Simon Béla.

Türkés T.: Képzőművének ... 55-62.

JELENKOR, Pécs, 1976. január XIX/1.

Czirâki hajos

Czirâki hajos festette Schéner
Mihâly arcmâsât.

Salamon Nándor: Deveneyi Ivánc mügyjtemenye
Művészet, 1978. április - 2 lap.

Czirák Lajos (1917 –)

Schéner Mihály portréja o.v.

Dévényi Iván mügyüjteményének kiállitása
Győr, Muzeumi képtár - 1977.

Czirbki Lajos, festő

L.: Thorma János

Heitler László:A mügyüjtő alkotása 907-909

Jelenkor, Pécs, 1977 okt. XX/1o.

Cziráki Lajos

Két művész rendezett kiállitást a Nemzeti Galériában: Szenes Árpád festőművész/Franciaország/ és Ország Lili festőművész alkotásai november 27.-ig tekinthetők meg.
A Derkovits Teremben Cziráki Lajos festőművész kiállitása november 24.-ig,
a debreceni Medgyessy Teremben Topor András festőművész kiállitása november 24.-ig, Eigel István és Tassy Klára festőművészek kiállitása a Veszprémi Dési Huber Teremben november 24.-ig.
a szegedi Gulácsy-teremben Csabai Kálmán festőművész kiállitása november 24.-ig tart nyitva, -közli a kulturális eseményeket ismertető rovat. Élet és Irodalom, Bp. 1977. nov. 12. XXI. évf. 46. sz. 8. lap.

Czvráli Lajos

„Tavaszi tél" olaj 43×75 cm

„Őszi alkony" olaj 80×85 cm

„Emlék" olaj 50×120 cm

Balatoni Nyári Tárlat 1976

Balaton Múzeum, Keszthely

Oziráki Lajos, festő- és szobrászművész

Dec. 11-én nyílott Győrött a Kisalföldi Tárlat, melyen a művész „Utószezon", „Hangszer" és „Partvészlet" c. festményei és „Várakozó" c. dombormüve látható. (emlitve). E dombormüvel a művész édesanyjának állitott emléket. – Nemrégen Budapesten volt kiállitása a művésznek.

Néhány szó zene közben.

1977. dec. 29. Petőfi 10.15 /11/ vené.

Czirely Gyula
festő
1921
Érinisk 1930. 82. l.

pénzhamisító

Londoni étteremben

(Figyelmeztető táblákat akasztanak ki az éttermekben a türelmetlen vendégeknek.)

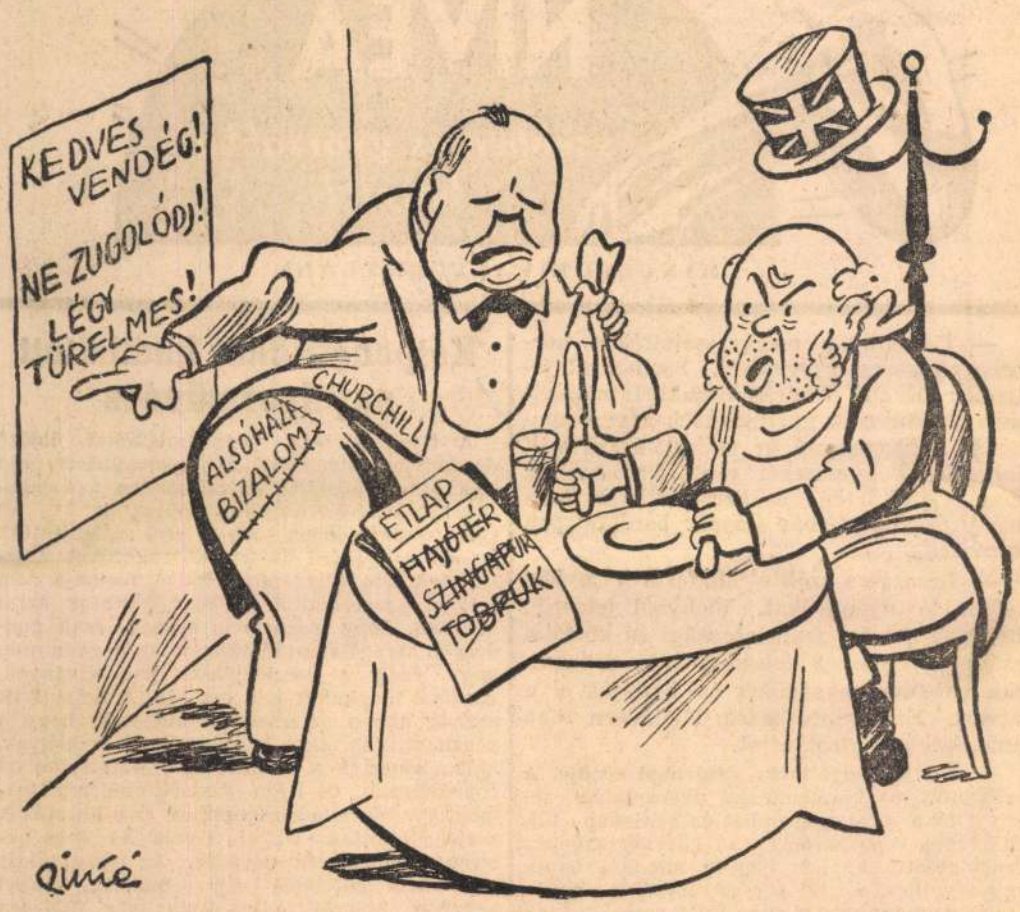

JOHN BULL: Maga éhen hagy veszni, hozzon már valami győzelmi fejfujtot!
AZ ÉTHORDÓ: Nem tudok semmit adni, csak ezt a jó tanácsot ...

Bolseviki falu, ahogy egy magyar honvéd látja

Oroszországból egy magyar honvéd levelet írt fiatal hölgyismerősének, amelyben beszámol mindarról, amit kint a falvakban, az orosz harctéren látott és tapasztalt. Közreadjuk ezt a hozzánk eljuttatott levelet, mert közvetlen élmények alapján íródott és hű képét adja annak, hogy miket figyelt meg egy magyar honvéd messze távol hazájától, az ellenséges földön. Ime a levél:

„Végtelen öröm töltött el, hogy sorait olvastam, miután nagyon-nagyon messze vagyok kedves barátaimtól, szeretteimtől. Sokfele jártam már életemben, de *ilyen nyomorult országban még nem voltam.* Csak azt mondhatom: *hát ez szörnyű hely.* Az első hely, ahol megfordultam, egy poros, piszkos, férges, tifuszbeteges falu volt, amelyben százötvenen feküdtek betegen. *A házak egészen putriszerüek. Bemenni rajtuk csak hasoncsúszva lehet, ablakaik szinte a földdel egyenlőek, sárral tapasztották azokat a téli hideg miatt s így a szellőztetés természetesen még nyáron sem lehetséges.* A lakosság közt nagyon sok a fertözőbeteg. *A gyermekek mind angolkórosak.*

Társaságomban van egy gyermekorvos, aki már egy könyvre valót gyüjtött a tapasztalataiból Találkoztam egy tanítóval, aki Moszkvában tanult, de tudása és viselkedése teljesen primitiv. Egy félig-meddig hülye ember benyomását kelti. Rendetlen és piszkos. Felesége tanítónő, aki egészen primitiv tantervet tanit. A családnak egyébként öt gyermeke van. Az egyiket tegnap temették. A szülök bevallása szerint a *család már egy hete csak teát és napraforgómagból meg burgonyahéjból sütött kenyeret evett.*

Most, hogy idejöttünk, első dolgunk volt segiteni a gyermekeken. *Katonáink olyan jószivüek, hogy saját kenyerüket és ételüket adják oda a szegényeknek.* A doktorunk egész nap mást sem csinál, mint a betegeket kezeli. Találkoztam a körorvossal is. Ez Kurszkban volt tanársegéd. *Nálunk az egészségügyi honvéd, vagy egy zöldkeresztes nővér hozzá képest professzor.* Volt egy *1895. évről való, 700 oldalas „Házi gyógyszerész" cimü könyve és abból irta a recepteket* és állapitotta meg a diagnózist. Természetesen vizsgálat közben a szájában volt az elmaradhatatlan napraforgómag és a paciens, meg a körülállók arcába köpködte a héját rendületlenül.

Huszonnyolc falu tartozik hozzá. Volt egy kordélya törpe kis lovacskával és eső, hó, jég, hőség nem számított, állandóan úton volt. Csinálta pedig nemcsak az orvosi kötelességteljesités miatto, hanem *a GPU-tól való félelmében. Aki az előirt kötelességét munkáját nem végezte el, vagy csak félig, azt könyörtelenül lelőtték, vagy elcipelték Szibériába.* Itt a távolsághoz hozzá kell szokni. Környékünkön a legközelebbi falu tizenöt kilométer. Amikor ennek az orosz körorvosnak megmutattam a mi lódoktorunk segélyládáját tele müszerekkel, pompás gyógy- és kötszerekkel, *hát a legismertebb gyógyszerek neveit sem tudta. Bevallása szerint náluk ilyen nem hogy a lódoktornak, hanem még emberorvosnak sem volt.*

Amint beszélgettem velük, megtudtam, hogy Oroszországban *az értelmiségi embert semmibe sem vették, az intelligens osztályt teljesen kiirtották* és helyette neveltek egy új munkásosztályt. Az iparos, ha szakadásig dolgozott, megkeresett havonta két-háromezer rubelt. Az árak azonban rendkivül magasak voltak. Oroszországban, ahol a föld a világ második legjobb termő talaja, éhezett a nép és pusztult a parasztság. Egy kilogram kolbászféle 40 rubelbe, egy kilogram kenyér 80 rubelbe, egy öltöny 300 rubelbe került. A vidékben szépség csak itt-ott van, mindenütt pusztaság ... *Virág, vagy kertes házak, vagy kis padok a házak előtt nincsenek. Az ilyesmit nem is ismerik.* A parasztok elmondották nekünk, hogy amikor a bolsik uralomra jutottak, minden magánvagyont megszüntettek, annyira, hogy még a kerteket is lebontották, nehogy valaha is emlékezzen a szegény paraszt a régi szép időkre. A faluban van egy nagyon szép görögkeleti templom. Falain híres orosz festők munkái. *A bolsik a templomot gabonaraktárnak használták, az előcsarnokban pedig sütőüzemet rendeztek be.* Istentiszteletet most már tartanak benne, de csak néhány öreg ismeri az imákat. A fiatalság bejön ugyan, de inkább csak kiváncsiságból.

Én néha üres házban lakom, amelyet előzőleg jól fertötlenitettünk, mert nagy gondot fordítunk a higéniára. *Mindennap kötelés mindenki a kininfabellát bevenni a malária ellen.* Naponta fürdünk meleg vízben. Tiszta ruhát három naponkint váltunk, élelmezésünk kitünő. Reggelire kapunk tejeskávét, vajat, mézet, ebédre levest, húst, borsófőzeléket, vacsorára teát, rumot, vajat és lekvárt. Konzervünk van sok, egyik jobb, mint a másik. Van szardiniánk, májkonzervünk és tonhalunk és más mindenünk. Kérem, ha megkapta levelemet, nyomban válaszoljon, mert hosszú *az út idáig.*"

— **Az Oti a magyar munkás egészségéért.** Az országos társadalombiztositó intézet a tüdőgümőkór leküzdésére a legkorszerűbb vizsgálati eszközöket veszi igénybe. Pestújhelyi kórházán kivül eddig is számos tüdőbeteggyógyitó és gondozó osztálya foglalkozott a betegség felismerésével és a betegek gyógyításával. Minthogy a gümőkór elleni küzdelem leghatásosabb fegyvere a betegség korai felismerése, az Oti mozgó röntgen-képsorozatfelvevőkészüléket szerzett be, melynek segítségével a helyszínen vizsgálhatja az intézet tagjait. A „röntgenágyu" segitségével óránkint akár 150 felvételt is lehet készíteni, ügyhogy egy-egy nagyobb üzemnek a munkásait 1—3 nap alatt, **a munkahelyen** vizsgálhatják végig.

Szinház, Film, Müvészet

Kétszáz magyar népdalt is tudnak a végvári református iskola tanulói

Temesvár, julius 3.

A Temesváron megjelenő Déli Hirlap érdekes beszámolót közöl a végvári elemiiskola elmult esztendejéről. A Temesvártól mindössze néhány kilométernyire fekvő Végvár magyar református elemi iskolájában 331 tanuló fejezte be sikeresen tanulmányait. Az iskola minden osztályában példás, élénk munka folyt. A vezetők, tanitók odaadással állottak helyükön és híven teljesitették kötelességüket magyarságuk megőrzése érdekében. Erre a legjobb bizonyiték az a pünkösdkor megtartott templomi ének-, népdal-, költemény- és olvasási verseny, amelynek győztesei most kapták meg jutalmukat a Valkay György nyugalmazott tanitó által létesitett 20.000 lejes alapitvány kamataiból. A nyertesek között volt olyan, aki 150 templomi éneket, másik 200 magyar népdalt, több más tanuló 50—60 válogatott költeményt tudott. Az iskolaszövetkezet is sikerrel zárta az évet. Az iskolás gyermekek évközben egy hold területet vetettek be zöldségfélével, hogy legyen főznivaló a legelső osztályokba járó szegénysorsú tanulók konyháján.

A Vigszinház jövőévi munkaterve

A szezon befejezésével a színházakban még nem fejeződik be a munka. Elő kell készülni a jövő évadra és a Vígszinháznál most, két hétig tartó tárgyalások után készitették el a bemutatásra kerülő darabok sorrendjét. A színház igazgatósága arról is döntött, milyen darabokat mutat be fiókintézetében, a Pesti Színházban. Az új darabokkal kapcsolatban *Harsányi* Zsolt nyilatkozott és elmondotta, hogy bemutatásra vár *Bókay* János új darabja, *Bónyi* Adorján mai társadalmi vígjátéka és *Csathó* Kálmán színdarabja. *Illés* Endre két izben is szerepel a színház jövőévi színlapján: egyszer, mint szerző, második alkalommal pedig Bourdet „Hymenée" című darabjának fordítója. A magyar szerzők közül elfogadta a színház *Somogyi* Gyula és *Eisemann* Mihály operettjét, *Vécsey* Leó és *Reményi* Zsigmond színművét. *Hertelendy* István új darabja is bemutatásra kerül. Hertelendy lefordította még a színház részére a „Manderlay-ház asszonya" című híres regény színpadi változatát.

— *A színház gárdája különben semmiben sem változott* — mondotta Harsányi Zsolt. — Régi színészeinket szerződtettük és *mindössze néhány új, fiatal taggal bővül a társulat.* Az új tagok bemutatkozására már a szezon elején sor kerül. A külföldi müvek közül felújitjuk a „Három nővér" című darabot, szó van egy Hauptmann-darab premierjéről is és Cocteau egyik színművének előadásáról, amelynek a forditása is már elkészült.

Ma 7-kor Beethoven-est

Vez.: **Csilléry,** közr.: **Martzy Johanna III. szimf., Hegedüvers., Coriolan nyit. Károlyi-kert.**

* **Némethy Ella Rómában vendégszerepel.** A római operaház augusztus havában bemutatja Wagner „Walkür"-jét. Az előadásnak magyar vonatkozásban különös jelentőséget biztosit, hogy Brünhilda szerepére most meghivták a budapesti Operaház egyik büszkeségét, Némethy Ellát. A római „Walkür" másik érdekessége, hogy Siegmund szerepében mint Wagner-énekes, Benjamino Gigli mutatkozik be.

* **Harcos Irén az Uj Magyar Színházhoz és a szegedi színházhoz szerződött.** *Harcos Irén, a népszerű szubrett a jövő évadban az Uj Magyar Színház és a szegedi városi színház tagja lesz. A két színház tudvalevőleg vitéz Bánky Róbert közös igazgatása alatt áll. Harcos Irén legjobb operettszínésznőink közé tartozik. A Pécsen évek során át elért sikerei után, a budapesti Városi Színházban, majd pedig a többi pesti operettszínpadon is sürün fellépett. Szerződése, amelyet most irt alá, komoly erőgyarapodást jelent mind a szegedi együttes, mint az Uj Magyar Színház számára.*

* **Eltemették Füstös Andrást.** Pénteken délután a Kerepesi-úti temetőben helyezték örök nyugalomra Füstös Andrást, a Nemzeti Színház közszeretetben állott altisztjét. A gyászszertartáson P. Márkus Emilia örökös tag vezetésével megjelentek a színház Budapesten tartózkodó összes tagjai. A római katolikus egyházi beszentelés után a társulat nevében Gabányi László búcsúzott Füstös bácsitól. A távollévő igazgató helyett a színház koszorúját Liszt Nándor dr. főtitkár helyezte a ravatalra.

* **Martzy Johanna a székesfővárosi zenekar hangversenyén.** A néhány évvel ezelőtt feltünt és az idén a zeneművészeti főiskolán művészi oklevelet nyert rendkivüli tehetségü fiatal hegedüsünk, Martzy Johanna szabadtéri hangversenyen mutatkozik be a nagyközönségnek. A székesfővárosi zenekar szombati Beethoven-estjén a hegedüverseny magánszólamát játssza. A müsoron még az Egmont-nyitány és a III. Eroica szimfónia szerepel. A zenekart Csilléry Béla, a négyhónapos olaszországi tanulmányútjáról most **hazatért** igazgató-karnagy vezényli.

Gisela Uhlen

a „Hűség" című filmben történt bemutatkozása után, egyszeriben a közönség kedvence lett, most az „Ufa-Terra film" Rembrandt életéről készült újdonságában kapott nagyon hálás feladatot. Hendrickjét, a nagy festő csupa-lélek barátnőjét alakitja, aki Rembrandtnak élete végéig hűséges társa, lelki támasza volt.

Az ötvenéves férfi

(Uránia)

Sudermann nagyszerü regényéből készült az Uránia irodalmi értékü, pompás ujdonsága. Visszaidézi a világháború előtti Németországot, a régi társadalmi életet, úgyhogy ez is külön érdekességet ad az ujdonságnak. Az igazi érték azonban mégis csak az, hogy *nemes értelemben szórakoztat, meséjének felépitése nagyvonalú, a játék pedig a filmművészet legtökéletesebb alkotásai közé tartozik.* A kései szerelemben fellobbanó, jómódú és kiváló idősebb ember figuráját, Sudermann nagyszerü alakját Heinrich *George* játssza, robusztus erővel, megdöbbentő realizmussal és nagyvonalusággal. Ilse *Werner* mindig jobban meggyőz bennünket arról, milyen kiváló színésznő és mennyire otthon van a nehezebb, drámaibb feladatokban is. Örömmel látjuk viszont a filmvásznon Paul *Wegenert*, a néma filmek idejének nagyképességü német müvészét. A kiváló értékü filmet Carl *Froelich* professzor rendezte, nagy körültekintéssel és tehetséggel. Ezuttal *külön meg kell emlékezni az UFA legfrisebb híradójáról. Rommelt, a diadalmas vezériábornagyot és dicsőséges hadseregét látjuk izgalmas, hősi harcok közepette Afrika forró homokján, szenvedések és nélkülözések között is frissen, elszántan és bátran. Amikor Rommel tünt fel a képeken, dübörgő taps, az Urániában helyet foglaló nézők hatalmas ünneplése köszöntötte.*

Ismét müsoron a „Szerelmi vihar"

Néhány esztendővel ezelőtt az akkor legnépszerübb francia filmsztár, Charles *Boyer* utolsó francia nyelven készült filmjét nálunk is nagy sikerrel játszották. A *„Szerelmi vihar"*-ban Charles Boyer emlékezetesen nagyszabású alakitással rajzolta meg egy férfi figuráját, aki két nő szerelme között örlődik. A filmet, amely a francia filmművészet legkiemelkedőbb alkotásai közül való, néhány nap mulva a *Corso* filmszinház müsorára tüzi.

* **Magyar festők gyüjteményes kiállitása.** A szépmüvészeti müzeum a XVIII. századbeli magyar festők: Bogdány, Mányoki és Kupeczky müveiből ujjárendezett gyüjteményét vasárnap, julius 5-én **a nagyközönség számára is megnyitja.**

Napi hirek

Mohácsnál felrobbant egy kőolajszállító uszály

Pécs, julius 3.

Mohács közelében *az NFR román hajózási vállalat gőzöse által vontatott 631-es számú román kőolajszállító uszályon robbanás történt.* Az uszályt két másikkal együtt gőzös vontatta a Dunán, mikor a robbanás bekövetkezett. Az *uszályhajó tatján lévő kormányosfülke a levegőbe repült. Hosszú Gergely kormányos felesége szénné égett A kormányost a robbanás ereje a vízbe dobta. Egyik lába eltörött és egyéb zuzódásokat szenvedett.* Kórházba szállították. *A kormányos négy kis gyermeke sértetlen maradt.*

A vontatógőzös kapitányának utasítására az égő uszály kötelét azonnal elvágták, hogy így megakadályozzák a másik két uszályhajó kigyulladását. *A víz sodra a mohácsi sziget felé sodorta a nagy lánggal égő uszályhajót. A tűzoltóság kompon közelítette meg az égő uszályhajót és a haboltó készülékkel két és fél óra alatt megfékezte a veszedelmet.*

A tűzvizsgálat megállapítása szerint valószínű, hogy *az uszályhajó falának tömítésében lazulás történt, amelyen gáz szivárgott ki és a kormányosfülkében lángra lobbant.*

— Honvédek búcsúztatása Jászberényben. Jászberény város közönsége a hősök szobránál búcsúzott a harctérre induló egyik honvédalakulattól. A helyőrség nevében az állomásparancsnok, a város nevében Pénzes Sándor polgármester mondott beszédet. A polgármester megígérte, hogy Jászberény különös tekintettel lesz a honvédek hozzátartozóira. A búcsúbeszédek szívből jövő lelkes szavait az alakulat parancsnoka köszönte meg s mind a maga, mind katonái nevében fogadalmat tett a haza védelmére.

— Az első távesküvő Miskolcon. Most tartották meg az első távesküvőt Miskolcon. Irgong Gyula 24 éves vasgyári asztalos, aki jelenleg az orosz harctéren teljesít katonai szolgálatot, kötött házasságot Takács Gizella 22 éves miskolci lánnyal. Az esketési szertartást Ajus Ferenc dr. tanácsnok végezte. A vőlegény tanuja Lichtenstein László főispán volt, akit az esküvőn Honti Béla városi főjegyző képviselt, a menyasszony tanuja Fekete Bertalan polgármester volt. Az esketési szertartás után elsőnek Honti Béla tanácsnok tolmácsolta Lichtenstein főispán jókívánságait a menyasszonynak, majd pedig a bajtársi szolgálat nevében Ginzeri Sándorné értékes ajándékot nyujtott át neki.

— Elítélték Erdély visszacsatolásának vámszedőit. A bécsi döntés idején Gencsy Béla aradi és Rácz Dezső nagyszebeni lakos Koloszvárra menekült. Mindketten a külföldieket ellenőrző központi hatóságnál nyertek alkalmazást. Eckstein Árpád vendéglős családjával együtt Aradról ugyancsak Kolozsvárra menekült és itt felkereste régi ismerősét, Gencsy Bélát, akivel abban állapodott meg, hogy lej-beváltásokkal üzleteket csinálnak. Az Eckstein-testvérek voltak a felhajtók és többmillió lejt szereztek beváltásra. Gencsy és Rácz az üzletek után jutalékot kaptak. A budapesti büntetőtörvényszék, mint uzsorabíróság Gencsy Bélát kétévi és háromhónapi fegyházra, Rácz Dezsőt másfélévi börtönre, Eckstein Árpádot kétévi és nyolchónapi fegyházra, Eckstein Tivadart kétévi és háromhónapi fegyházra, Cziment Adolfot kétévi és hathónapi fegyházra, végül Weinberger Ödönt kétévi fegyházra ítélte. A Kúria Szolnoktanácsa ezt az ítéletet jogerőre emelte.

— Bővül a kecskeméti tanyai telefonhálózat. Kecskemét egyik tanyai központját Koháryszentlőrincet bekapcsolták a telefonhálózatba. Az első telefonbeszélgetésben Kiss Endre főispánt és Liszka Béla polgármestert köszöntötték. Az új vonallal most már a városnak kilenc tanyai központja kapcsolódott bele a telefonhálózatba.

— Kőszegi társulata Kispesten. Kőszegi Géza, az ismert vidéki színigazgató most kezdte meg a kispesti színházban nyári vendégszereplését. A műsoron a „Száz szál piros rózsa" című zenésjáték szerepel, amelyben Latabár Árpád lép fel vendégként. A többi szerepet a társulat vidéken sok sikert aratott szereplőgárdája játssza.

Házasság

Vadkerty Irén és *Rachl* Tibor okl. vegyészmérnök július 4-én, szombaton délután 7 órakor tartják esküvőjüket a zugligeti római katolikus templomban.

MINDNYÁJUNKHOZ SZÓL!
STÁDIUM-KIADÁS!
Bosnyák Zoltán:
A magyar fajvédelem úttörői
A zsidókérdés elismert magyar ismerője Istóczy Győzőnek, Ónody Gézának, Verhovay Gyulának, Simonyi Istvánnak, Egán Edének, Bartha Miklósnak, Kiss Sándonrnak, Szemere Miklósnak, Gálócsy Árpádnak, Dáner Bélának és Méhely Lajosnak állít örök emléket új könyvében. Alapos tárgyilagossággal ismerteti a magyarság életjogaiért vívott harcait.
Ennek a nagyszabású műnek kézről-kézre kell járnia minden fajtánkért élő és aggódó magyar családban!
Ára: kötve Pengő 10.—
Kapható: STÁDIUM könyvkiadónál (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) és minden könyvkereskedésben.
PFEIFER FERDINÁND Nemzeti Könyvkereskedés kft., Budapest IV, Kossuth Lajos-utca 5. szám. — Telefon: 18-57-30, 18-74-00.

— Kállay Miklós miniszterelnök visszaérkezett Budapestre. Kassáról jelentik: Kállay Miklós miniszterelnök a csütörtöki délutánt családja körében töltötte. Este családjával együtt kiment a harctérre induló katonák vonatjához. A vonat indulásáig elbeszélgetett fiával és annak tisztikartársaival, majd elbúcsúzott fiától. Kezével integetve megvárta, míg a vonat utolsó kocsija is kirobogott az állomásról. A miniszterelnök ezután feleségével és kíséretével együtt beszállt a Lél-motorosba. A motoros az állomáson összegyült közönség lelkes éljenzése közben este 9 óra 47 perckor elindult Budapestre.

— Virág Ferenc püspök aranymiséje. Virág Ferenc pécsi megyéspüspök, pápai trónálló Püspökszentlászló község kápolnájában mondta aranymiséjét. Egyházmegyéjének papsága ennek emlékére Assisi Szent Ferenc tiszteletére templomot épít. Az erre a célra összegyüjtött 23.000 pengőről szóló takarékkönyvet átnyújtották a jubilánsnak. A budapesti tudományegyetem diszdoktori oklevelét legközelebb adják át a jubiláns püspöknek. A pápa latinnyelvű táviratban köszöntötte a püspököt.

— Készletbejelentés elmulasztása miatt elítélt textilkereskedők. A textilközpont által elrendelt adat- és készletbejelentések késedelmes benyujtása, illetve elmulasztása miatt számos kereskedő ellen indított a textilközpont kihágási eljárást. Ezekben a kihágási ügyekben most tartották meg a budapesti VII. kerületi rendőrkapitányságon az első tárgyalásokat. A rendőri büntetőbíró Gergics József textilnagykereskedőt 200 pengő, Szücs József textilnagykereskedőt 100 pengő, Seimann Győző textilnagykereskedőt és Pál Imre textilkisiparost 50—50 pengő pénzbüntetésre ítélte. Valamennyi ítélet jogerős. A rendőri büntetőbíró a fentieken kívül Benedek Dezsőnét hasonló kihágás miatt nem jogerősen 200 pengő pénzbüntetésre ítélte. A kihágási eljárások Budapest többi kerületében és a vidéken szintén folyamatban vannak.

— A Kuria kártérítés fizetésére kötelezte a Mávot. A Budafok—Nagytétény és Diósd között lévő vasúti átjárónál két évvel ezelőtt halálos szerencsétlenség történt: egy vonat elütötte Mórocz Miklós budafoki lakost, aki a helyszínen meghalt. A nyomozás megállapította, hogy az út átjáró sorompója nem volt leeresztve. Az agyongázolt ember özvegye baleseti életjáradék fizetése iránt keresetet indított a Máv ellen. A Máv jogi képviselője azzal érvelt, hogy a sorompó javítás alatt állott. Végső fokon most döntött a perben a Kuria Jakab-tanácsa és megállapította a Máv kártérítési kötelezettségét és az államvasutakat özvegyi járadék fizetésére ítélte.

— Piromániás gyujtogató. Pécsről jelentik: Szekeres András 44 éves dávodi piromániás napszámost, aki a püspökpusztai uradalomban felgyujtott egy szalmakazalt, őrizetbe vették, hogy az aratás és cséplés idején ne okozhasson újabb tüzeket.

— Délvidéki színésznő bemutatkozása Ujvidéken. Az újvidéki ünnepi hét szórakoztató eseménye lesz a vasárnap megtartandó Marnitz zenei csodarevü. A száztagú szereplőgárda élén a legismertebb fővárosi művészek mulattatják majd a közönséget. Igy többek között Barabás Sári, Hosszú Zoltán dr., Baksa Kató, Mindszenthy István, Kántor Béla, Tabányi Mihály, Kürtös István. A nagyszabású revünek, amelyen három zenekari együttes szerepel, külön érdekessége, hogy annak keretében bemutatkozik a közönségnek Barkóczy Beáta, a most feltünt, alig tizennyolcéves délvidéki száramzású filmszínésznő is, aki első filmszerepét a „Bajtársak" című újdonságban játssza.

— Vidéki gyümölcs- és zöldségpiacok. Kecskemét: Badacsonyi cseresznye, Ia 160—170, IIa 150, fekete, IIa 140—150, pongrádi és baltavári, Ia 140—150, IIa 120—130, sárga 120—140, nagy meggy, Ia 175—180, IIa 170, apró 170, ribizli 120, saláta uborka 25—30, zöldborsó 50—60, zöldbab 40—42, kalarábé 10—12 fillér kg-ként. (Kalarábé csomónként.) Igen élénk kereslet mellett a felhozatal közepes volt. Gyöngyös: Piros cseresznye 80, germerzdorfi 140—170, fekete 140—150, ribizli 130—135, meggy 90—110, új rózsaburgonya 40—45, zöldbab 50—60, saláta uborka 40—60, tök 20—22 fillér kg-ként. A zöldbabból és ribizliből erős, cseresznyéből közepes, egyebekből gyenge felhozatalt szilárd árakon élénk kereslet mellett vásárolták fel.

MINŐSÉGE VÁLTOZATLAN!

— Tiszakürtön megkeresztelték a kormányzó keresztgyermekét. Szolnokról jelentik: Kakuk András tiszakürti napszámos tizenhetedik gyermekének keresztapaságát a kormányzó úr Őfőméltósága vállalta el. A gyermeket most keresztelték meg Tiszakürtön. A keresztelőn a kormányzót vitéz Urbán Gáspár báró főispán képviselte.

— Távozásra szólították fel a Vichyben élő zsidó ujságírókat. Vichyből jelentik, hogy az ott élő franciaországi és külföldi zsidó ujságírókat felszólították, szüntessék be tevékenységüket és hagyják el a várost. Ez az intézkedés különösen több amerikai ujságírót érint.

— A tejkiszolgáltatás vasárnapi rendje. A székesfőváros közélelmezési ügyosztálya julius 4 és 5, azaz a szombat és vasárnap tejellátására vonatkozólag a következőképpen rendelkezett: Az „A" jegyre mindkét napra egy-egy liter, a „B" jegyre mindkét napra egynegyed-egynegyed liter tejet szolgáltatnak ki a viszontelárusítók. Tekintettel pedig arra, hogy a vasárnapra járó tejmennyiségeket viszontelárusítók már szombaton kiadják, így az „A" jegyekre szombaton két liter, a „B" jegyekre pedig félliter tejet adnak a viszontelárusítók.

— Az egyetemi szociális tanfolyamok megszervezése. A Magyar Távirati Iroda jelenti: Az egyetemi szociális tanfolyamok megszervezése tárgyában Keresztes Fischer Ferenc belügyminiszter elnöklésével a vallás- és közoktatásügyi minisztérium, az országos szociális felügyelőség, valamint az érdekelt egyetemek képviselői értekezletet tartottak. Kádár Levente államtitkár elnökletével az értekezletet az egyetemi szociális tanfolyamok tananyagára vonatkozó részletes megbeszélés követte. A tárgyalások eredményeként a közeljövőben szociális szempontból nagyjelentőségűnek mondható kormányintézkedés jelenik meg.

GYÜJTSÜK A ZÖLDSÉGHULLADÉKOT!

Kedves Uj Magyarság! Fel kellene hívni a köztisztasági hivatalnak és a háziasszonyoknak a figyelmét arra, hogy *a zöldséghulladékot ne dobják a szemétbe, hanem külön gyüjtsék össze.* Ha tisztán összeszednék, az állatok takarmányozására nagyon jól fel lehetne használni. Ma, amikor mindennel kell és illik takarékoskodni, fáj a szíve az embernek azért a sok jó zöldborsó hüvelyért, kaiarábé, retek héjáért és többi zöldséghulladékért, amiket a tehenek nagyon szeretnek s hogy jótékonyan hatna a tejhozamra, az már régi falusi tapasztalat. *Meg kellene szervezni ezt az akciót is.* Ismerve a magyar asszonyok hazafiságát és lelkességét, bizonyára szép eredménye lenne. Tisztelettel: *Aláírás.*

MIÉRT NEM VISZIK EL AZ ÖSSZEGYÜJTÖTT PAPIRHULLADÉKOT?

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur! A főváros utcáin falragaszok hívják fel a közönség figyelmét a papírhulladék gyüjtésének jelentőségére, a napilapok is többször megemlékeztek ennek nagy nemzetgazdasági fontosságáról, s a valóságban mégis *érthetetlen jelenségekel* tapasztal az, aki a papírhulladékot lelkiismeretesen össze is gyüjtötte. *Lakásomon egész ruhakosárra való papírhulladék áll már hosszú ideje. Türelmesen vártam, hogy a papirosnapokon majd érte jönnek.* Mikor ez nem történt meg, *telefonáltam a kerületben illetékes bizományosnak,* akitől azt a választ kaptam, hogy öt mázsánál kisebb mennyiségért *nem érdemes* házhoz küldeni. Nem hinném, hogy sok olyan háztartás akad a fővárosban, ahol ezt a mennyiséget rövid idő alatt össze tudják gyüjteni. Ha nem történik intézkedés a hulladék elszállítására, azt hiszem, nagyon sok helyen fog veszendőbe menni az öt mázsán aluli papírmennyiség, amely pedig nemzetgazdasági szempontból szerény véleményem szerint *mégis csak fontos* volna. *Tisztelettel: B. L.*

Kétpengősöket hamisitott egy iparművész

A főkapitányság pénzhamisítókat üldöző detektívjei *lelepleztek egy iparművészt, aki tömegével gyártotta az aluminium kétpengősök hajszálnyira tökéletes utánzatait.*

Az utóbbi időben több helyről szolgáltattak be a rendőrségre hamis kétpengősöket, amelyeknek sem súlya, sem külső formája nem tért el az eredetitől. A beszolgáltatók azzal érveltek, hogy elszámolás közben, csak gondosabb vizsgálat után támadt az a gyanujuk, hogy ezek a kétpengősök hamisítványok. Azonnal megindult a nyomozás. A detektívek elsősor abban az irányban kutattak, hogy a pénzhamisítás miatt már büntetett személyek, akik „ismertek a szakmában", jelenleg mivel foglalkoznak. Öt ilyen személyt ellenőriztek, megfigyelték minden lépésüket és e kutatások során eljutottak *Czirely* Gyula 44 éves okleveles iparművész nevéhez. Az iparművészt bejelentett lakcímén nem találták. Annyi azonban kiderült róla, hogy még 1937-ben *pénzhamisitásért hathavi börtönre ítélték.* Megállapították azt is, hogy *Czirely* ezt a büntetését nem töltötte ki, hanem *Párisba szökött.* A francia fővárosból a háború kitörésének első hetében tért vissza Magyarországra, azóta azonban *nem jelentette be magát sehol.*

Nyilvánvaló volt, hogy a bünös *álnéven bujkál.* Fényképe és személyleirása alapján kezdték kutatni és megállapították, hogy *Czirely Gyula álnevén a Városmajor-utca 15. számú házban lakik* és túlságosan sokat fordult meg aluminiumot, cint, kénsavas rézgálicot és vasport árusító üzletekben. Hosszabb ideig figyelték a lakását is és megállapították, hogy *a hamisításhoz vásárolt kellékekkel éjszakánként dolgozik.*

Csütörtökön késő este azután *rajtaütöttek a detektívek az iparművészen,* aki éppen a hamispénzek friss anyagával tért haza. *Czirely* Gyulát elfogták s a házkutatás során nagyobb mennyiségü aluminiumot és higanyt találtak nála. Megtalálták az időközben beszolgáltatott hamis kétpengősökkel azonos pénzdarabok negatívjait is. A pénzhamisító iparművész kis patika-mérlegen ellenőrizte, hogy a maga-gyártotta kétpengősök súlya pontosan megegyezik-e a valódi pénz súlyával. Kiderült, hogy *Czirely* Gyula már korábban, a mostani háború előtt is ugyanilyen módon gyártott hamis ezüst kétpengősöket. Megtalálták az akkori munkájához szükséges kénsavas rézgálicot is, amely műhelyében ötliteres demizsonban árválkodott.

Czirely Gyula tagadta, hogy a hamis kétpengősökből egyetlen darabot is forgalomba hozott volna. Azt állította, hogy egyelőre „csak" gyártott. Vallomásával ellentétben megállapították, hogy a beszolgáltatott kétpengősök és a Czirely lakásán megtalált többezernyi pénzdarab pontosan azonos. *Czirely Gyulát pénteken délben a főkapitányságon letartóztatták.*

Átköltözés butorkocsiba
csomagolva vidékre is. Beraktározást elvállal
RINGWALD TERÉZ-KÖRÚT 1/A. TELEFON: 225-007.

— Erdélyi leventék táborozása Kolozsváron. Erdély leventéi julius 3-án Kolozsváron gyülekeztek nagytáborozásra, melyre a felszabadult keleti és erdélyi részek tíz vármegyéjéből körülbelül hétezer ifjú érkezett különvonatokon. Egyes vármegyékben, különösen a Székelyföldön a csapatok száz kilométert is gyalogoltak, mielőtt vonatra ültek volna. Kolozsvár zászlódiszben várta a vendégeket, akiket a pályaudvaron ünnepélyesen fogadtak.

Halálozás

Fülei primor *Boda* Andor hirlapiró, a miniszterelnökség sajtóosztályának tagja, 47 éves korában hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése július 4-én, szombaton délután lesz a farkasréti temetőben. Elhunytát felesége, szül. szalkai Balogh Erzsébet, kisfia, András, valamint a Boda-, Balogh-, Tibély- és Bodaycsaládok gyászolják. A kiváló hirlapiró Gömbös Gyula miniszterelnöksége és a keresztény magyar sajtó újjászületése idején került a miniszterelnökség sajtóosztályára, ahol mint referens értékes munkát végzett. Tartalmas cikkei az utóbbi időben leginkább szaklapokban jelentek meg. Boda Andorban mindig szolgálatkész, szeretetreméltó kollégát vesztett a magyar ujságirótársadalom.

Ladnai Jenő, Alsómislye község főjegyzője 61 éves korában június 27-én elhunyt. Június 29-én temették a római katolikus egyház szertartása szerint.

Csiky Aladárné, szül. ákosházi *Sárkány* Magdolna dr. med. Budapesten elhunyt. A kőröshegyi temetőben helyezték örök nyugalomra a római katolikus egyház szertartása szerint.

Igmándi keserűvíz a
VILÁG
legtartalmasabb természetes hashajtó ásványvize.
Nem kell pohárszámra inni – mert már elég 3 ujjnyi.

Megyek az utcán...

Kocsi-ló. Valahol a Kis-Kunságban megáll az autó a vasuti sorompó előtt. Szekerekkel, gyalogosokkal együtt várja, hogy felnyissák a sorompót. A falusiak nézegetik a szép autót és — bár elvileg gyülölik, mert nagy port ver fel és a lovak még imitt-amott megijednek tőle — irigylik egy kicsit, mert bennük él a jobb közlekedés utáni titkos vágyakozás. Felnyilik a sorompó és egy perc mulva valahol messze már csak a fölvert por jelzi az autó nyomát.

— Ez igen! — mondja egy öreg kun. — Ez egy óra mulva Pesten lesz. Ez nem lú!

A Rákóczi-ut és a Körut kereszteződésénél pirosra fordul a villanyrendőr, villamos, autó megáll. Köztük egy szép Esterházy-kocsi két pompás szürkével. A bakon barnára sült fiatalember biztos kézzel fogja a gyeplőt, a hátsó ülésen ezüstsujtásos, kifent bajuszu kocsis. A lovak türelmetlenül kapálják a kemény követ, ide hallatszik a zablák csörgése. Az átmenetre váró gyalogosok gyönyörködve nézik a fogatot. A pesti embereknek legalább fele vidékről került a fővárosba és még bennük él a jó lovak és a szép fogatok iránt érzett — hogy ugy mondjam — tisztelet. A forgalom megindul, a két lipicai ügetésbe kezd, a kocsi eltünik a forgatagban.

— Ez igen — mondja valaki a járdán. — Ez nem autó! Ez uri dolog.

Kaszinó a járdán. Nagyon kedves, különösen a Váci-utcában déli forgalom idején. Négyen-öten megállnak és mintha senki más nem volna a világon, megbeszélik a beszerzési lehetőségeket. Hogyan menjek tovább? A járdáról lelépni nem tanácsos, még mindig elég autó suhan el, a fal felé viszont nem lehet, mert a fal és a hölgy között ott feszül a póráz, melynek végén egy kutyus van. Minap merész elhatározással ugy oldottam meg a kérdést, hogy szó nélkül odaálltam közéjük. Szó nélkül, — mondom — mert ugy sem jutottam volna szóhoz, mivel négyen egyszerre beszéltek. Akkor jött ki egy üzletből a társaság ötödik, egyetlen férfitagja és feltételezvén, hogy én is közéjük tartozom, bemutatkozott, nyakon tegezett, mondván: — „Kissé megvárakoztattalak, ne haragudj." — „Jó, hogy jössz" — mondom — „legalább tovább mehetünk." A hölgyek már a borjuhusnál tartottak, rám sem hederitettek, lassan megindultak, kutyacibálással, miközben sürgősen eltüntem. Ez uton kérem érthetetlen nevü uj barátomat, világositsa fel a hölgyeket, hogy a Váci-utcát mindnyájunk részére teremtette a Közmunkatanács és ne vegyék udvariatlanságnak, ha ott más is szeretne menni. Különben: Szervusz.

Csendőrök a pesti utcán. Két csendőr megy a járdán nyugodt, kimért lépésekkel. Egész megjelenésükben erő és hatalom. A rövid karabély, a villogó szurony, a kakastollas kalap és álluk alatt a rohamszij valami különös tekintélyt ad nekik. Mennek egymás mellett szótlanul, mintha csak valahol a gömöri országuton végeznék szokásos portyázásukat. Sokan megnézik őket, utánuk is fordulnak. Sok pesti ember csak hallott valamit a csendőrségről, sokan azonban még boldog vidéki korukból tudják, hogy a kakastoll a rend, fegyelem és biztonság jelvénye.

— Impozáns — mondja egy szemüveges férfi a másiknak.

A mellékutcából két ember fordul ki, egy darabig szembe jönnek, majd hirtelen átvágnak az utca másik oldalára.

— Ezek vadászok? — kérdi egy lány az udvarlójától.

— Dehogy! Ezek lovas csendőrök — feleli a fiu.

— És miért járnak gyalog?

— Na hallja! A járdán csak nem lovagolhatnak!

Egyszerü falusi ember jön, megemeli a kalapját. A két csendőr „szijat huz", előirásosan fogadja a köszöntést.

— Zsandárok — mondja egy micisipkás suhanc. — Biztosan hoztak valakit, rossz lehet! — Mondja, majd felpattan egy gazdátlan biciklire és elkarikázik a Teleki-tér felé.

Pogány József.

Egyiptom

Különös ország. Izgató keveréke a tegnapnak és a mának. A pyramisoknak és a duzzasztógátaknak, az antik oszlopoknak és a raffinált kényelmü szállodáknak.

Kereken egymillió négyzetkilométer a területe. De csak földrajzilag. A tulajdonképpeni Egyiptom ennek a roppant területnek mindössze harmincadrésze. Ami ezen a 35.000 négyzetkilométeren felül van — néhány oázist leszámitva — csupa homok és kopárság, csupa forróságot lehellő szikla, a keleti oldalon az Arábiai-, a nyugati oldalon a Libiai sivatag.

A termő Egyiptom keskeny csikján: a Nilus völgyében és a folyó deltája körül 16 millió ember zsufolódik össze. S hány ura, hány gazdája volt évezredek folyamán Egyiptomnak. Hyksosok és perzsák, ptolomeusok és rómaiak, arabok és törökök. A törökök után az angolok következtek. 1882-ben megszállták, 1914-ben annektálták. 1922 óta — ha az angol befolyás megvan is — Egyiptom független királyság. Afrika és Ázsia között Szuez keskeny szalagja a választóvonal. A szuezi csatorna megnyitása az ország jelentőségét még jobban megnövelte.

A napfény országa

Re-t, a napistent az egyiptomiak nem hiába tisztelték, a sok mellékisten mellett, főistenként. Egyiptomban forró a nyár, meleg a tél. A „hideg" évszak talán az egész földön sehol nem olyan kellemes, mint Egyiptomban. Az éghajlat egyetlen szépséghibája a chamsin, a negyvenfokos áprilisi szél, amely forró homokot, port hoz a sivatagból. Az eső ritka vendég Egyiptomban. Kairóban mindössze öt-hat esős nap van egy esztendőben. De a meleg jól elviselhető, mert a levegő száraz és nem párás.

Egyiptomban ma is sok az idegen: arabok és nubiaiak, törökök és szudánnégerek levanteiek és libiaiak. És európaiak is: főleg görögök és olaszok, angolok és franciák.

A Nilus

Egyiptom a Nilus pártfogoltja. Ország, amelyet egy folyó tart el. Nem Karnak, nem Luxor, nem Gizeh Egyiptom igazi csodái, nem Mehmed Ali fehér kairói mecsetje, hanem a Nilus az igazi csoda, a különös folyó, amely minden áradásakor uj és uj iszapréteget ken fel völgyére. Erről a sötét iszapról nevezték régebben az országot „Kemet"-nek, „Feketé"-nek, szemben a hasznavehetetlen sivatagok vörösével. Ez az iszap ad kétszeres termést az egyiptomiaknak. Ebből az iszapból épitik a falusiak a kunyhóikat.

A 6400 kilométeres Nilusból másfélezer kilométer Egyiptomé. Tavakon folyik át, sziklák között rohan, vizesésekkel bukdácsol, hogy életet adjon a halott Szaharának, hogy a meddő homok helyébe megteremtse a földnek talán legtermékenyebb országát.

Julius, augusztus, szeptember, október — ez az a négy hónap, amelyekben a bőséges abesszíniai esők annyira megdagasztják a Nilust, hogy kikényszeredik az ágyából és iszaptól zavaros vizét kiönti az eltikkadt földekre. A bonyolult csatornarendszer azután elosztja az áldást és a folyótól távoleső területeknek is juttat belőle. A csatornákat kisérő gátak a völgyet külön medencékre tagozzák, amelyek a zsilipek felhuzásával, vagy a gátak áttörésével jutnak hozzá vizadagjukhoz. Amikor a Nilus leapad, a viz visszavonul, de a leülepedett fekete iszapot otthagyja.

— Négyezer csatornával és zsilippel — mondta Napoleon —, a föld leggazdagabb országává teszem Egyiptomot! Napoleon álma ma már valóság. Sőt ma már nemcsak csatornái és zsilipjei, modern duzzasztógátjai is vannak Egyiptomnak. A kétkilométeres assuani duzzasztógát, amelyet 1908-ban helyeztek üzembe, kétmillió hold jól öntözött földet ajándékozott a száraz országnak. Ez a nagy viztakarék 2400 millió köbméter vizet gyüjt össze, hogy amikor szükség van rá, 180 kapuján keresztül rázudithassa a szomjazó földekre.

Egyiptom legfontosabb kulturnövényei a pamut- és a cukornád, a buza és a kukorica, az árpa és a rizs. A megmüvelt földnek több mint harmadrészén pamutot termelnek. Az északamerikai Egyesült Államok és India után Egyiptom a föld legnagyobb pamuttermelője.

De akármilyen bő termést ad is a föld, a sürü lakosság mindent elfogyaszt. Egyiptom területének hatheted része pamut. Ez az egyetlen komoly kiviteli cikke, amely világpiaci fontosságu. A kivitelre kerülő cigaretta jórészt külföldi dohányból készül.

Városok, királysirok

Gránitból és porfirból faragott müemlékei, csodálatos pyramisai és templomai között fehérruhás turisták járnak-kelnek. Itt vannak a hatalmas királysirok, amelyekhez tizezer és tizezer rabszolga évtizedeken keresztül cipelte a kőkockákat, az oroszlántestü gizehi szfinksz, amelyet már Nagy Sándor, Julius Caesar és Napoleon is megcsodált, Karnak és Luxor, Philae és Medinet-Habu bámulatos templomai.

Kairó Egyiptom Párisa, üzleti és szellemi életének központja, amely az izlámnak olyan müvészeti értékeit gyüjtötte össze, hogy ezen a téren a Kelet egyetlen városa sem versenyezhet vele. Fürdőivel, bazáraival, ötszáz mecsetjével kőbe faragott mese. Voltaképpen két Kairó van: egy mohamedán és egy európai. De mind a kettő színes, mind a kettő izgalmasan érdekes.

Alexandriát még Nagy Sándor alapitotta, 531 esztendővel a mi időszámitásunk előtt. A Ptolomeusok alatt az ország fővárosa, ma legforgalmasabb kikötője, amely jóformán az egész külkereskedelmet egyedül bonyolitja le.

Pajzs Elemér.

Hogyan támadják és hogyan védik az erődöket?

Amikor napjainkban a világ elismerten leghatalmasabb erődrendszerének, Szebasztopolnak romjai között talán minden idők legnagyobb erődharca fejeződött be, nem érdektelen közelebbről megismerkedni az erődökkel és az azokért folytatott harcokkal, amelyekről a haditudomány csak annyit állapit meg: „Ép testben ép lélek szükséges hozzá." Sokan talán kissé tulhosszunak találták Szebasztopol ostromát, amikor a küzdelem már a harmadik hete tartott. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy az erődharc egészen különleges harcmodort és egészen sajátságos emberanyagot, kiképzést és főleg egészen különleges fegyvereket kiván. A szebasztopoli nagyszerü fegyvertényt a maga teljes valójában csak az idők megfelelő távlatában fogjuk majd értékelni, addig is nézzük, hogyan folyik le az erődharc.

A holt anyag megsokszorozza az élő erőt

Már az ókorban is rájöttek arra, hogy az ellenség nyilvesszői ellen kemény anyagból készült pajzsok nagyszerüen védenek, mert felfogják a nyilvessző erejét. De azóta sokat fejlődött a fegyvertechnika. A nyilvesszők helyét a mai harcokban a percenként ezer lövést leadó géppisztolyok és a többezer méteres hatósugaru gyorstüzelő lövegek foglalták el. Ezek ellen a pajzsok természetesen már nem védenének — de a védelem technikájának fejlődését nyomon követte a támadó fegyverek ugrásszerü fejlődése.

A mai harcosok a pajzsok helyett az erődök betonfalai mögött keresnek védelmet az ellenséges lövedékek ellen. A vastag, sokszor többméteres vasbetonfal mögött a keskeny lőrésen át tüzelő katona tudja, hogy a beton bizonyos fokig megvédi az ellenséges tüzhatástól, ami feltétlenül nagy önbizalmat és bátorságot kölcsönöz számára. Az erődökben lévő legénységet — ha van bennük szív — csak akkor lehet leküzdeni, ha az ellenség odarohan és közelharccal, szuronnyal, kézigránáttal „kifüstöli" onnan őket. Az erőd tehát végeredményben *megsokszorozza* az emberi erőt, hiszen néhány, az erődben lévő és kitartóan védekező, bátor ember esetleg ötszörös, sőt tizszeres ellenséges erőt is napokig fel tud tartóztatni. Az erődöket sohasem lehet teljesen leküzdeni repülőbombákkal, tüzérséggel és egyéb fegyverekkel. Igaz, hogy a „rommá" lövés lényegesen csökkenti az erőd ellenállóképességét, de az erődöt elfoglalni, birtokba venni, csak a gyalogos katona tudja, aki bemászik a romok közé és ártalmatlanná teszi a még esetleg ellenálló erőket.

Milyen a korszerü erőd?

Az erődök általában a legnagyobb szilárdságu vasbetonból készülnek, hiszen csak igy tudnak a mai ezer kilogrammos Stukabombáknak és nagy ürméretü lövedékeknek ellenállni. Az erődépitésnél a legfontosabb elv: Megfelelő mennyiségü és minőségü anyagot felhasználni, mert ellenkező esetben minden silány minőségü anyag, vagy az anyagokkal való takarékoskodás sulyosan megbosszulja magát. Gyorsan és jól kötő „speciálcementfajtákat", nagy szilárdságu erős és sürü vasszerkezeteket lehet csak az épitésnél felhasználni. Az erődök méretei egészen különbözőek, a szerint, hogy milyen helyet és menynyire fontos pontot kell megvédeniök. A kiserődök 2—3 méter magasak, 5—6 méter hosszuak, kezelő legénységük 4—6 fő. Rendszerint egy vagy két géppuska is elhelyezkedik bennük. A közepes erődök 3—5 méter magasak, 8—12 méter hosszuak. Ezekben már 20—25 főnyi kezelő legénység is lehet, fegyverzetük pedig, több géppuskán kivül, kisebb ürméretü, 4—6 centiméteres lövegből áll. A közepes erődökön több tornyot, esetleg forgatható páncélkupolát is épitenek. A nagyobb erődök már 8—10 méter magasak, 30—50 méter hosszuak és 80—100 főnyi védőcsoport helyezkedhetik el bennük. A legnagyobb erődök hatalmas, sulyos, sok ezer tonnás páncélkupolákkal, nagy ürméretü löveggel, földalatti lőszerkamrákkal, lakóhelyiségekkel, konyhával rendelkeznek.

Az erődrendszerek erődök sorozatából állanak, amelyek sakktáblaszerüen, egymástól bizonyos távolságra helyezkednek el. Egy-egy erődrendszerben nemcsak egy sor erődöt találunk. Az erődsorok egymás mögött, több sorban helyezkednek el. Igy keletkezik az erődrendszer „mélysége". A Szovjetnek a krimi félszigeten, Kercsnél épitett erődrendszere például pelyenkint 50 kilométer mélységü volt. Az egyes erődöket ugy épitik meg, hogy azoknak a fegyverei egymást is tudják támogatni és mindenfelé tudjanak lőni.

Az erődök lőrései nem kúposak, hanem befelé lépcsőzetesek. Ennek az az oka, hogy a nagy szilárdságu acélból készült lőrésbe bevágódó lövedékeket a lőrés sima fala ne terelje be a lőrés közepébe, hanem a lépcsőzetesen épült lőrés valamelyik lépcsőjében megakadjanak.

Hogyan támadják az erődöt?

Mivel az erődrendszer egyes erődjei a védelem szempontjából egymásra vannak utalva és fegyvereikkel egymást védve, egy összefüggő tüzfalat alkotnak, elég néhány erődöt leküzdeni ahhoz, hogy a láncszerüen összefüggő tüzrendszerben egy rés keletkezzék. Ha egy-két erőd nem tud tüzelni, akkor az ezek által védet terület szabaddá lesz és az ellenség ott benyomulhat az erődvonalba. A rohamutászok támadása előtt a stukabombák és a tüzérségi lövedékek puhitják az erődöket. Sokszor több órás „előkészités" után készülnek csak fel a rohamozók a támadásra, mialatt az ellenfelet az óriási bomba- és lövedékzápor teljesen megbénitja, az erődök egy részét pedig harcképtelenné teszi, vagy megrongálja. Az óvatosan, rendszerint az éj leple alatt a lehető legnagyobb közelségbe előrejutott rohamutászok munkáját az ugynevezett „réslövő" fegyverek támogatják. Ezek a páncéltörő ágyuk, géppuskák, golyószórók egészen közelből, jól elrejtőzve, oldalról célba veszik az erődök lőréseit és azokra hatalmas tüzet adnak le. Ezáltal az ellenség számára lehetetlenné teszik, hogy a lőrésekből pontosan tüzelni tudjon. Az igy igy „lefogott" ellenséget az utászok egyetlen jelre gyors rohanással megközelitik és megkezdődik az erőd robbantása. Ha valamelyik lőrés mégis tüzelne, akkor azt egy pár kézigránátdobással elintézik, vagy esetleg lángszóró lángjával veszik célba a lőrést. A 3000 Celsius fokos lángszóró láng annyira feltüzesiti a lőrés fémanyagát, hogy az vagy megolvad, vagy pedig könnyen el lehet tömni. Ezáltal az erődben levők teljesen elzárulnak a külvilág elől, miközben a szomszédos erődöket a támogató fegyverek „fogják le". Előkerülnek a robbanó szelencék, az ekrazittömbök, és az erőd hamarosan a levegőbe repül. Az óriási robbanás alatt a támadók természetesen megfelelő védett helyen hasalnak. A több száz kilogrammos ekrazitok robbanása után rendszerint nem sok ellenállás mutatkozik a vasbetonszálak kusza tömkelegében. Az erőd elesik és már a szomszédos erődökön a sor. A rés az erődrendszeren egyre inkább növekszik, a már csak az erődrendszer „mélységétől" függ, hogy mikor törik azt át a támadók. A hátulról megkerült erődrendszer sorsa pedig meg van pecsételve. A következő munka, amely semmvel sem könnyebb az áttörésnél, az erődrendszer megtisztitása a még ott maradt ellenségtől. Géppisztollyal, kézigránáttal és szuronnyal a kézben fésülik át a rohamrajok az erődrendszert.

Végre egy kérdés, amelyre nyomban válaszolunk is: Miért esett el a hároméves háboru alatt minden erődrendszer, a Maginot-vonal, a Daladier-vonal, az Albert-vonal, a Caroll-vonal, a Metaxas-vonal, Hongkong és Szingapur és legutóbb Szebasztopol? A kérdésre két választ adhatunk. Először is az erőd ellenálló képessége, amint már előbb megállapitottuk, nemcsak a betonfal vastagságától, hanem a benne lévő katonáknak a bátorságától, kitartásától is függ: Másodszor: a támadóknak sikerült nemcsak kitünő, gyakorlott és bátor erődharcosokat nevelni, hanem olyan fegyvereket is készitenі, amelyek felülkerekedtek az erődök ellenálló képességén. A fegyver és a beton harcában jelenleg a fegyveré az előny, amely minden betont átüt.

Horváth.

Virág Ferenc püspök aranymiséje

Virág Ferenc pécsi megyéspüspök pápai trónálló Püspökszentlászló község kápolnájában mondta el aranymiséjét. Egyházmegyéjének papsága ennek emlékére Assisi Szent Ferenc tiszteletére templomot épit. Az erre a célra összegyüjtött 23.000 pengőről szóló takarékkönyvet átnyujtottak a jubilánsnak. A budapesti Pázmány Péter tudományegyetem diszdoktori oklevelét legközelebb adják át a püspöknek.

A pápa latinnyelvü táviratban köszöntötte a püspököt. A távirat igy szól: „Mikor papságod 50-ik évét ünnepled, a Szentatya eddigi munkálkodásodhoz szivből gratulál és áldását küldi Rád, egyben felhatalmaz arra, hogy hiveidet külön alkalommal apostoli áldásában részesitsd. *Maglione* biboros-államtitkár."

A megyéspüspök valószinüleg aug. 20-án a székesegyházban az ünnepi nagymise után részesiti hiveit az apostoli áldásban.

Letartóztattak egy pénzhamisitással gyanusitott iparmüvészt

Az utóbbi időben üzletek és kisebb pénzintézetek hamisitott kétpengősöket szolgáltattak be a főkapitánysága. Ezek az aluminium kétpengősök *megtévesztően sikerült hamisitványok*, de nem kerültek nagyobb mértékben forgalomba. Legutóbb egy detektiv kezébe is került egy ilyen hamis kétpengős és ezen az alapon meginduit a nyomozás a hamispénzgyártó felkutatására.

A detektivek először azt nyomozták, hogy Budapesten tartózkodik-e olyan egyén, aki már szerepelt pénzhamisitási bünügyben. Kideritették, hogy *Czirely Gyula* 41 éves iparmüvész, aki Párisban szerezte oklevelét, évekkel ezelőtt már a rendőrségre került pénzhamisitás miatt és a törvényszék 1937-ben hathónapi börtönre itélte. Büntetését nem töltötte ki, hanem Párisba utazott.

Most derült csak ki, hogy Czirely Gyula az 1939-ben kitört világháboru első heteiben hazatért Budapestre, azonban álnéven lakott különböző helyeken. Legutóbb is álnéven bérelt magának lakást egy Városmajor-utcai házban és lakásán éjszakánként titokzatos munkát végzett. A detektivek is éjjel lepték meg és bekisérték a főkapitánysága.

Czirely Gyula tagadja, hogy hamis kétpengősöket hozott forgalomba, műhelyében azonban aluminiumrudakat és a pénzgyártáshoz szükséges finom müszereket találtak. Bár kitartóan tagad, a rendőrség letartóztatta.

A szövetségesek 300 kilométer szélességben felszakitották a szovjet arcvonalat

A német véderő főparancsnoksága közli:

Szebasztopoltól délnyugatra, a Chersonesz-félsziget végső nyulványaira menekült utolsó bolsevista csapatmaradványok megsemmisülés előtt állnak. A szebasztopoli erődért folyó harcban július 2-ig 50.000 foglyot ejtettünk, 21 páncélos harckocsit, 503 löveget, 662 aknavetőt és más fegyvereket, valamint mindenféle hadianyagot zsákmányoltunk, illetve megsemmisitettünk.

A Krim-félsziget előtti tengerrészen a német és olasz gyorsnaszádok elsüllyesztettek három felfegyverzett ellenséges őrhajót és a hajótörötteket foglyulejtették.

A szovjetorosz hadszintér.

A Fekete-tenger kaukázusi partjainál, valamint az Azóvi-tengeren harci és zuhanóharci repülőgépeink eredményesen bombáztak több kikötőt, többek között Novorosszijszkot és Anapát, valamint bombákkal árasztottak el ellenséges hajókat. Elsüllyesztettek egy aknarakót és tiz parti járművet, megsemmisitően eltaláltak négy rombolót, hét kereskedelmi hajót, egy iskolahajót és egy uszó-hajójavitóműhelyt.

A keleti arcvonal déli szakaszán a német és olasz csapatok az ellenségnek okozott sulyos veszteséggel több helyi jellegü szovjet támadást utasitottak vissza. A német és szövetséges csapatok támadó hadműveletei mintegy 300 kilométer szélességben szakitották fel az ellenséges arcvonalat. Az ellenséges páncélosdandárok elkeseredett ellentámadásait nekik okozott sulyos veszteséggel visszavertük.

Junius 28-tól julius 2-ig egyetlen gyorshadosztályunk saját veszteség nélkül 100 szovjet páncélost semmisitett meg. Nagy harci repülőerők ellenséges állásokat és az utakon folyó utánpótló-mozdulatokat, valamint a vasutakat bombázták.

Rzsev térségében a német csapatok, bár az ellenség elkeseredetten ellenállott, betörtek az ellenséges állásokba és elfoglaltak több helységet.

A Kola-öbölben kikötőberendezéseket, hajójavitó-műhelyeket, valamint Murmanszk kikötő ellátó-üzemeit ismételten bombáztuk, a bombázás folytán a város és a kikötő területén tüzek keletkeztek.

Egyiptomban az el-alameini állásokon történt áttörés kiszélesitése során több nagyon megerősitett támaszpontot rohammal elfoglaltunk. Több mint 2000 britet foglyul ejtettünk, 30 löveget és sok páncélost zsákmányoltunk, illetve megsemmisitettünk.

A légi haderő éjszakai támadásai Alexandria katonai berendezései ellen irányultak.

Az Izlandtól északkeletre levő vizeken egy harci repülőnk elsüllyesztett egy 1500 tonnás kereskedelmi hajót.

Öt brit bombázónak Flensburg városa ellen intézett nappali támadása során az ellenség két repülőgépet vesztett. A polgári lakosság köréből volt néhány áldozat. A péntekre virradó éjszaka a brit légi erő gyengébb kötelékei robbanó- és gyujtóbombát dobtak Brémára és külvárosaira. A polgári lakosság veszteségei csekélyek. Főleg a lekónegyedekben keletkezett tüzkár. Tizennégy támadó bombázót lelőttünk.

Szovjet repülőveszteségek

A bolsevisták a keleti arcvonalon az utóbbi hat nap alatt 329 repülőgépet vesztettek, ami 55 gép napi átlagot jelent.

Részletek Szebasztopol bevételéről

A véderő főparancsnoksága Szebasztopolnak a német és román csapatoktól történt elfoglalásához kiegészitéséül közli, hogy az erőd eleste a junius 30-án elért eredmények következménye. Erős tüzérségi és repülőelőkészités után julius 1-én délelőtt megtörték a város peremén lévő állásokban védekező ellenség utolsó ellenállását. A német támadó csapatok azután benyomultak a városba és tisztogató harcok között előnyomulva elérték a tengerpartot. Egyes ellenséges csoportok megerősitett részleterődökben, mély barlangokban és pincékben hiábavaló és esztelen ellenállást tanusitottak a végsőkig. A bal támadó szárny makacs harcokban összezuzta a szembenálló ellenséges erőket és elfoglalta a várostól délnyugatra és nyugatra lévő erődöket. Az ellenséget az egész arcvonalon visszavetették és rohammal elfoglalták a déli partoknál a földalatti tüzérségi ütegeket.

A német légierő julius 1-én harci és zuhanó harci gépeivel még egyszer a legnagyobb erővel utolsó megsemmisitő csapást mért az ellenségre már a kora reggeli órákban nehéz ürméretü bombákkal árasztva el a városnegyedeket és a kikötőberendezéseket. Sok házat a földdel tettek egyenlővé a bombák. Ezekben a házakban a bolsevisták végső ellenállásra vetették meg lábukat a benyomuló német és román csapatokkal szemben. Még az esti órákban is lángoltak a bombák által gyujtott nagy tüzek, miközben az utcákon a német és román csapatok küzdötték előre magukat. Más harci repülőkötelékek ellenséges géniárműoszlopokat zuztak össze, amelyek a várostól nyugatra a győző támadását meneküléssel próbálták elkerülni. Ennek a támadásnak során több mint 300 jármü gyulladt ki.

Olasz hajókötelék akadályozta meg Szebasztopol ellátását

A Giornale d'Italia tudósitója részletes beszámolót ad a Földközitengeren működő olasz hajóegységek szerepéről Szebasztopol körülzárásában. Az olasz gyorsnaszádokat és tengeralattjárókat egy hónappal ezelőtt vetették harcba a Szebasztopoli kikötő előtt. Feladatuk az volt, hogy az erődnek ellátását a tenger felől megakadályozzák. Az olaszok junius 10-én elsüllyesztettek egy 15.000 tonnás erősen védett szovjetorosz motorhajót. A szovjetoroszok ismét megkisérelték, hogy a körülzárt erődbe szállitmányokat juttassanak egy még jobban védelmezett 10.000 tonnás gőzösön. Egy olasz tengeralattjáró ezt a hajót is elsüllyesztette. Erre tengeralattjárókkal igyekeztek Szebasztopolt ellátni, de az olasz egységek rövid idő alatt három szovjetorosz naszádot süllyesztettek el. Az olasz eredmények a szovjetorosz parancsnokságot arra kényszeritették, hogy véglegesen feladják azt a szándékukat, hogy Szebasztopolt a tenger felől lássák el.

Kedvezően folytatódnak a tengely hadműveletei Egyiptomban

Az olasz főhadiszállás közleménye:

A tengelyhaderők műveletei kedvezően fejlődnek az El Alameintől délkeletre fekvő övezetben. Az ellenségnek néhány megerősitett állását elfoglaltuk. Több mint kétezer foglyot ejtettünk, ezenkivül harminc ágyu és sok páncéloskocsi a kezünkre jutott, vagy elpusztult.

Repülőink a csütörtöki nap folyamán is erőteljesen kivették részüket a szárazföldi harcokból. Légi csatákban öt brit repülőgépet lelőttek.

Hevesen bombáztuk Micabba és La Venezia repülőtereit. A repülőterek berendezéseit különböző ürméretü bombáink többször eltalálták.

Olasz és német kisérő vadászrepülőgépek légi harcok során 16 angol repülőgépet lelőttek. Öt repülőgépünk nem tért vissza a nap folyamán végzett hadműveletekből.

A Fekete-tengeren működő gyorsnaszádaink ellenséges szállitógőzösöket támadtak meg, amelyek Szebasztopolból menekültek. A Balaklavai-öbölben egy ellenséges naszádot elsüllyesztettek.

Letartóztatások Egyiptomban

Lausanneből közli a NST: Alexandriából és Kairóból származó angol és amerikai jelentések szerint Egyiptom déli részén számos letartoztatás történt, különösen a nacionalista beállitottságu lakosság köreiben. Hir szerint a letartóztatottak felszólitották a lakosságot, hogy álljanak ellent a britek erőszakos intézkedéseinek, különösen ami a „felperzselt föld" taktikáját illeti.

Palesztina védelméről tárgyalnak az angolok

Jeruzsálemből jelenti a Bud. Tud.: A palesztinai brit főbiztos fogadta Jewish Agency politikai ügynökség főnökének vezetése alatt álló zsidó küldöttséget, amellyel Palesztina védelmének kérdését vitatta meg.

Az angol hirszolgálat hivatalos jelentése szerint a Sziriában állomásozó ujzélandi hadosztályt a legsürgősebben Egyiptomba szállitották.

A Deutsche Diplomatisch-Politische Korrespondenz az angol-egyiptomi viszonyról

A Deutsche Diplomatisch-Politische Korrespondenz behatóan szemügyre veszi az angol-egyiptomi kapcsolatokat. A lap bevezetőben az angol-egyiptomi kapcsolatok történetével foglalkozik és emlékeztet arra, hogy 1936-ban ezeket a kapcsolatokat szövetséggé alakitották át. Az akkori szerződés értelmében Angliát felhatalmazták arra, hogy Egyiptomban csapatokat tartson, különösen a csatorna vidékén, — mindaddig, amig az egyiptomi hadsereg képes lesz a Szuez-csatornai hajózást biztositani.

— Anglia azonban arra használta fel, még pedig alaposan, ezt a szerződést, hogy minden eddiginél is jobban befészkelődjék Egyiptomba — állapitja meg a lap, majd rámutat arra, hogy az angolok egyiptomi uralma nem olyan láthatatlannak bizonyult, amilyennek azt angol részről kifelé beállitották, jóllehet azok a módszerek, amelyekkel az angol főbiztos, legujabban „nagykövet", az egyiptomi kormányhoz utasitásokat intézett, a nagy nyilvánosság számára talán láthatatlanok maradtak.

— Ebben a háboruban Anglia már eleve Olaszország elleni harcának ugródeszkájául használta fel Egyiptomot — állapitja meg a lap. Hangsulyozza, hogy Anglia támadó célokat szolgáló katonai berendezéseit Egyiptomban éppen a legsürübben lakott egyiptomi városokban állitotta fel, még pedig azzal az elgondolással, hogy amennyiben az ellenfél figyelemmel lesz az egyiptomi lakosságra, az bizonyos védelmet jelent, ha pedig az ellenség az egyiptomiakban kárt tesz, az a körülmény ellenségeskedésbe sodorhatja az egyiptomi népet.

A lap végül ezeket állapitja meg:

— Az egyiptomi nép nagyon jól tudja, hogy ezt a háborut csak az angol nyomás és hóditás ellen folytatják, mert bárhol is jelennek meg az angol csapatok, a tengelycsapatok számára az a hely csatateret jelent. Az egyiptomi nemzetnek tudomása van arról, hogy ez a küzdelem, amelyet azért folytatnak, hogy az angol erőket Egyiptomból kiüzzék, egyben országuk felszabadulását jelenti. Az egyiptomi nép ma, sokkal inkább mint valaha is történelme folyamán, olyan választ előtt áll, amely nemcsak a szabadsága visszanyeréséhez vezet, hanem jelenti egyben fenyegetett hazájának védelmét is a pusztitás szellemével szemben.

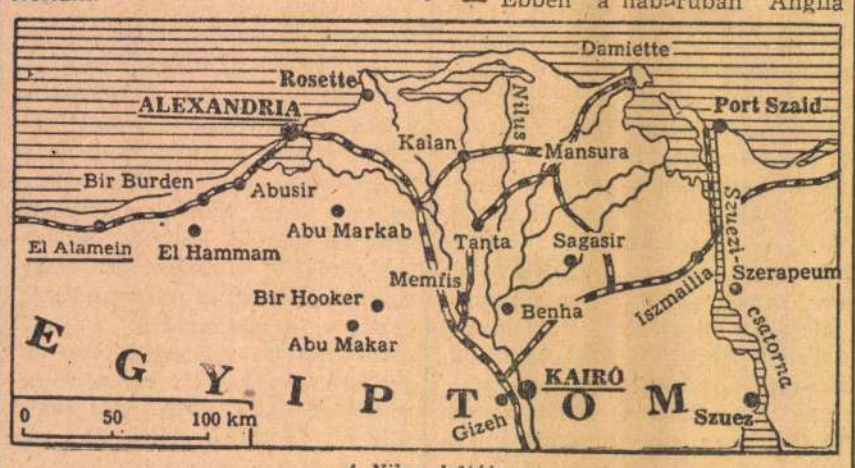

A Nilus deltája.

Törökország elhagyására szólitották fel az angolszászokat

Ankarából jelenti a Német TI: Mint megbizható helyen mondják, az Egyesült Államok és Nagy-Britannia ankarai nagykövete felszólitotta azokat a Törökországban élő amerikai és angol állampolgárokat, akiknek nincsen diplomáciai utlevelük, hogy Szirián és Irakon keresztül készüljenek fel mielőbb a Törökországból való elutazásra. Az angolszász és szövetséges országok állampolgárai körében Törökországban néhány nap óta pánikszerü utazási láz mutatkozik. Az Irakba induló vonatok tulzsufoltak és napokkal előre lefoglalnak minden helyet. A törökországi angolok és amerikaiak nyiltan hangoztatják aggodalmukat, hogy a Fekete-tenger és Kelet-Földközitenger vidéki német katonai sikerek következtében könnyen Törökországban rekedhetnek és már nem lesz módjukban visszatérni hazájukba.

Csapatmozdulatok Sziriában és Transzjordániában

A svájci lapok bagdadi jelentése szerint Sziriában és Transzjordániában nagyarányu csapatmozdulatok folynak.

Uj házakba költöznek a sokgyermekes magyar családok

A Nép- és Családvédelmi Alap munkája

Az ország legkülönbözőbb vidékeiről egyremásra érkeznek a hirek, hogy ünnepélyes keretek között iktattak be sokgyermekes családokat azokba az ujonnan épült házakba, amelyeket a Nép- és Családvédelmi Alap épittetett. Legutóbb *Dunapentelén* husz ilyen házba költöztek be a boldog tulajdonosok és az ünnepségen jelen volt a belügyminiszter, *Keresztes-Fischer Ferenc is, Bonczos Miklós* és *Kádár László Levente* államtitkárok kiséretében. Ujabban hasonló ünnepélyes beiktatásokról érkezett hir Veszprém vármegye és Fejér megye sok községéből, valamint Hódmezővásárhelyről is. Veszprém megyében *Berky Miklós* alispán, *Czapik Gyula* megyéspüspök, Fejér megyében *Thaisz Andor alispán* és *Shvoy Lajos* püspök vettek részt a megható ünnepségeken, amelyek mindannyiszor egész sereg sokgyermekes, szegény magyar család számára biztositottak létalapot.

Csak ebben a két törvényhatóságban, Veszprém és Fejér vármegyék különböző községeiben, az elmult pár hét folyamán 75 házba iktatták be a tulajdonos családokat és a 75 családnak több mint 400 gyermeke kapott minden tekintetben megfelelő uj otthont. Dunapentelén 20 családnak 119, Hódmezővásárhelyen pedig 53 családnak 325 gyermeke. Ezek olyan adatok, amelyek feltétlenül megérdemlik, hogy mélyebben mögéjük nézzünk. A belügyminisztérium szociális felügyelőségének műszaki osztályán kaptuk meg a közelebbi adatokat és a felvilágositást arról a nagyszabásu munkáról, amely minden hirverés nélkül, de annál nagyobb eréllyel és céltudatossággal folyik már második esztendeje a sokgyermekes, megélhetésében veszélyeztetett jó magyar családok megmentése érdekében.

1941-ben 3500 családi házat épitettek

A *Nép- és Családvédelmi Alap* működésének egyik kézzelfogható és mindennél többet mondó adata, hogy az 1941. évben kereken 3500 családi házat adott át az arra érdemes sokgyermekes magyar családoknak. A 3500 uj házba 20.000-nél is több gyermek költözött be, ami azt jelenti, hogy *házankint és családonkint átlagosan hat gyermek jutott uj otthonhoz.* Ha az összes beköltözött családtagokat tekintetbe vesszük, megállapitható, hogy a mult év folyamán kereken 30.000 lélek költözött be az ujonnan épült házakba. Erre az esztendőre 5000 uj ház épitését tervezik és ebből 2000 máris munkában van, pedig az épitési és egyéb nyersanyagok beszerzése ma szinte leküzdhetetlen nehézségekbe ütközik. A házak egységes tervek szerint készülnek, de homlokzatuk kiképzése mindig megfelel a táj épitészeti sajátságainak, ugyhogy ezek a házak mindenkor és mindenütt harmonikusan illeszkednek bele a környezetbe.

Havi 10—15 pengő a törlesztés

Nem ingyen házosztásról van szó — ez nem is felelne meg a magyar ember jellemének —, hanem minden beiktatott család kötelezettséget vállal a ház épitési költségeinek megtérítésére. Egy-egy ház az átadásig a mai árak mellett 7000 pengőbe kerül — 1941-ben még 5000 pengő körül volt az ára — és ezt az összeget az uj tulajdonos 30 év alatt törleszti vissza a Családvédelmi Alapnak. A törlesztési terv ugy alakul, hogy csak olyan családok juthatnak házhoz, amelyeknek legalább négy 18 évesnél fiatalabb gyermekük van. Az ilyen családok a teljes árat fizetik vissza a 30 év alatt, de ahol több a gyermek, ott már lényeges kedvezményeket kapnak. Az ötödik és hatodik gyermek után egyeenkint 10 százalék a kedvezmény, minden további gyermek után egyenkint 10 százalék a irnak jóvá a törlesztésnél. *Egy nyolc gyermekes család például féláron jut hozzá a házhoz,* ami annyit jelent, hogy havi 10—15 pengő törlesztéssel tudja megfizetni a remekbe készült uj ház árát

A kenderesi házak

Az egyes törvényhatóságokban a házhoz jutottak ügyeinek ellátására megalakitják a vármegyei közjóléti szövetkezeteket, amelyek a házzal kapcsolatos ügyekeken kivül gondoskodnak az állatok beszerzéséről, sőt ujabban a házassági kölcsönökről is. Van olyan közjóléti szövetkezet is, amely egymilliós költségvetéssel dolgozik. Végeredményben pedig minden befektetett összeg megtérül, mert a házhoz jutott családok készpénzzel, vagy munkával, de becsületesen törlesztik a ház árát.

A jelenlegi rendkivül nehéz körülmények között is serényen folyik az épitkezés az ország minden részében, mert a szükséglet nagy, mindenütt sok olyan család akad, amely minden tekintetben méltó a segitségre. *Kenderesen* is tiz ház épült. *Horthy Miklós kormányzó és felesége állandóan érdeklődnek az épitkezés menetéről és legutóbb maguk is megszemlélték, hogyan* állnak a kenderesi családvédelmi házak.

Az uj házak dacolnak az árvizzel is

Az árvizek és belvizek, amelyek már harmadik esztendeje okoznak óriási károkat az országnak, a családvédelmi házak épitésénél is sok nehézséget jelentenek. Az árvizek pusztitásai óta például már kereken 10.000 „árvizes" házat épitettek és közel 30.000 megrongált házat tataroztak és hoztak helyre. Az erre forditott hatalmas összegek és a munka, valamint az épitőanyag nem volt felhasználható családvédelmi célokra. Ha azonban csak egy esztendőben nem jelentkeznek a pusztitó árvizek és belvizek, nyomban megszaporodnak az uj családvédelmi házak és évenkint nem 3500 vagy 5000, hanem legalább ennek a kétszerese kerül tető alá és az arra érdemes magyar családok tizezrei juthatnak kellemes, biztonságos megélhetést nyujtó otthonhoz, saját házhoz. Az uj házak azonban már dacolni tudnak az árvizekkel és belvizekkel, mert olyan helyen épültek fel, ahol az ilyen veszedelem a legkisebb. Ezek a házak kitünő anyagból, téglából, kőből, jól megalapozva, alápincézve készültek el, ugyhogy ellen tudnak állni az időjárás viszontagságainak.

Az épitkezés lankadatlan erővel folyik tovább az ország egész területén, mert nagyon sok szegény magyar család van, amely érdemes arra, hogy védelembe vegyék. Vitéz *Bonczos Miklós* államtitkár, mint a Nép és Családvédelmi Alap ügyvezető elnöke, lelkes és önzetlenül dolgozó munkatársaival igyekszik megvalósitani a nagy célt: *hogy minél több sokgyermekes magyar család jusson biztos fedél alá.*

(sz. e.)

Bánffy miniszter: Egyetlen szem gabonának sem szabad az idén elvesznie!

Báró *Bánffy* Dániel földmüvelésügyi miniszter *Aratás* címmel vezércikket írt a *Magyar Élet Pártértesítőjében*. Fejtegeti, hogy a háborúban a határok mögött élő lakosságra is súlyos feladatok hárulnak.

— Itthon — írja a többi között — a tennivalók között a legelső a termelés és a fogyasztás zavartalanságának fentartása. Ennek megteremtésében oroszlánrésze van a gazdának, akinek a vállain a termelés nyugszik. Minden gazdának tisztában kell lennie azzal, hogy *a helytelen időben végzett aratást nemcsak a termelés mennyisége, hanem minősége is megsinyli.* Aki nemtörődömségből, vagy hozzánemértésből alkalmatlan időben takarítja be a termést, az mindnyájunk javait pazarolja és mindnyájunk ellen vét. A gazda nincs magára hagyatva. Tudományos kutatások és tapasztalatok leszűrt eredményei sietnek segítségére.

— *Egyetlen szem gabonának sem szabad az idén elvesznie!* Hozzá kell fognunk tehát az aratáshoz jó időben, el kell végeznünk gyorsan, hogy a munka ne torlódjék fel és be kell fejezni derekas eredménnyel. A kormány súlyos gondjai közepette is *már jóelőre gondoskodott arról, hogy sem üzemanyagban, sem munkaerőben hiány ne legyen.* Erős elhatározással és akarattal fogjunk tehát a munkához.

Fürdésközben a vízbefulladt

Orosháza, július 3. *Győri* Lajos 20 éves orosházi gazdalegény az egyik orosházakörnyéki árvizes területen, az úgynevezett Ádász-laposon megfürdött a kb. három méter mély vízben. Felhevült állapotban ugrott a vízbe, ahol valószínűleg szívszélhűdés érte, mert azonnal elmerült. Holttestét csütörtökön este találták meg. *(MTI)*

Churchill vereségei világszerte és gyászos diadala az alsóházban

Berlin: „Churchill az angol birodalom sírásója"

Stockholm, július 3. *Churchill* tegnap az angol alsóházban 85 perces beszédet mondott, amelynek végén a kormány ellen benyujtott bizalmatlansági indítványt *475 szavazattal 25 ellenében elutasították.* Amint *Bevin*, a munkáspárt vezére mondotta: »Churchill egyik parlamenti csatát a másik után nyeri meg és ugyanakkor *a csatatereken az egyik vereséget a másik után szenvedi el...*«

Az angol miniszterelnöknek — semleges megfigyelők szerint — ismét sikerült az ellenzék figyelmét a főkérdésekről mellékes tényekre irányítani. Igy mindenekelőtt *nem került sor az angol hadvezetés alapvető súlyos hibáinak bírálatára*, amit az angol közvélemény *idegesen* és a jövővel szembeni aggodalommal vett tudomásul.

85 kínos perc

Churchill azzal kezdte, hogy *megtámadta bírálóit*, akik washingtoni tárgyalásai óráit arra használták ki, hogy megrendítsék a hadiipari munkások bizalmát az angol fegyverek iránt. »Az elmúlt két hét alatt Cirenaikában és Egyiptomban elszenvedett *katonai vereségek* — hangsúlyozta a brit miniszterelnök — *alapvetően megváltoztatták a helyzetet az egész földköziengeri térségben. Közelkeleti reményeink és kilátásaink olyan összeomlásával állunk szemben, amilyenhez hasonló Franciaország összeomlása óta nem fordult elő.* Mindennek, Angliára nézve hátrányos, hatását *Törökországban, Spanyolországban, Franciaországban és Francia-Észak-Afrikában még nem lehet felbecsülni.*

Tobruk kapitulációját egyetlen felelős angol tényező *sem érti.* — folytatta — közvetlenül a vár elestének előestéjén Auchinleck távirati úton jelentette, hogy kielégítő helyőrséget hagyott Tobrukban, az erőd védelmi berendezései jó állapotban vannak és három hónapra elegendő készletet halmoztak fel. Ezután elmondotta Churchill, hogy Libiában *ő akart támadni.* Május közepén itt több mint százezer angol katona állott, míg a tengelyhatalmak serege 90.000 főre volt tehető. *Az angol harckocsik tekintetében 7:5, tüzérség tekintetében pedig csaknem 8:5 arányú fölényben voltak.* Az angol légierő »is fölényben volt« *ekkor.*

Rommel azonban *megelőzte* a brit ozenzívát: június 18-án hirtelen megváltozott a helyzet. A 8. hadsereg ezen a napon hajnalban 300 páncélost vetett harcba, ezekből *az éjszaka beálltáig már csak 70 maradt, ezek is »csak a kisebb, gyors típusúak«.* »*Nem tudom* — hangoztatta a brit premier —, *hogy ott mi történt, csupán a tényeket közölhetem.*« Megállapította, hogy az Angliában gyártott tankok *nem váltak be* a sivatagban: »*fájdalmas technikai hiányosságaik voltak*«.

»Az angol légierő távolról sem felel meg a követelményeknek«

Ami a zuhanóbombázók elhanyagolását illeti, *a brit légimarsallok többségi véleményére* hivatkozott. »Amikor a zuhanóbombázók ellen elfoglalt álláspontot magaménvá tettem, erre azért került sor, mert *a zuhanóbombázóról készült angol tervek ugyanazon a rajzlapon készültek, mint a nyolc ágyúval felszerelt vadászrepülőgép lehetetlen terve.*« Ezután azt hangoztatta Churchill, hogy 1000 szállítógépből álló repülőflottát sem lehet rögvest megépíteni, mert elsősorban távolsági bombázókra van szükség, tekintve, hogy az angol légierő még távolról sem felel meg a követelményeknek.

Tobruk kapitulációját Churchill Roosevelt dolgozószobájában tudta meg, nehezen tudta elhinni. »Kemény csapás volt ez. Hangulatom a következő napokon még jobban rosszabbodott, az Angliában uralkodó hangulatról érkező zavaros hírek következtében. *Nagybritannia képviselőjére nézve sértőek voltak* az alsóházban elhangzott kívánságok, amelyek visszatérésemet sürgették. Ezekben a napokban csak rendíthetetlen bizalmam adott erőt, hogy az angol nép tömegei velem vannak.« Roosevelttel folytatott megbeszélései a szállításokra és az elvesztett hajótér pótlásáról folytak. Az USA elnökével kötött megegyezések titkosak.

Befejezésül *Churchill* hangsúlyozta, nem jósolta sohasem a háború végét 1942-ben, sokkal valószínűbb, hogy a háború sokáig tart és hogy *a szövetségesek győzelmi reményeinek legfőbb támasza a Szovjetunió ellenállása.* Sajnálatosnak tartja, hogy Anglia *nem eléggé méltányolta* az amerikai haditengerészet teljesítményeit a koralltengeri csatában.

Berlin és Róma véleménye

Berlinben Churchill »alsóházi győzelmével« kapcsolatban megállapítják, hogy a kulisszák mögötti tanácskozások ügyes megrendezése után ezen nincs mit csodálkozni. Churchill arra hivatkozva, hogy ha minden lényegbe vágó hadügyi feladat elintézését *egy katonára* bíznák, ez »diktátori lehetőségek veszélyét idézné fel«, ugyanakkor a »brit demokrácia védője« *saját diktatorikus uralmát* védte meg. Ezzel az a komédia, amellyel az alsóházi vita megindult, *tragédiává vált:* a brit nép választott képviselői *a birodalom sorsát végérvényesen sírásója kezébe tették le.*

A *Popolo di Roma* véleménye: Churchill továbbra is hatalmon marad, miután *Anglia története legtragikusabb óráiban akadt brit miniszterelnök, aki az egész brit hadsereget befeketítette.*

Dél-Amerikában szenzációként hatott Churchill beszéde, amely különösen *az angolbarát köröket döbbentette meg*, mert most ébredtek csak tudatára Nagybritannia válságának.

A Daily Herald zúgolódik

Amsterdam, július 3. *(Német TI)* **Mint a londoni rádió jelenti, a Daily Herald az alsóházi üléssel kapcsolatban megállapítja, hogy a vita túl rövid volt, a képviselők nem kaptak tájékoztatást, de nem kaptak választ arra az alapvető kérdésre sem, hogy hol követtek el hibát Líbiában. Ezenkívül a kormány részéről semmiféle ígéret sem hangzott el kellő rendszabályok megtételére. A győzelem a módszerek megváltoztatását kívánja — állapítja meg a lap.** *(MTI)*

Virág Ferenc püspök aranymiséje

Pécs, július 3. *Virág* Ferenc pécsi megyéspüspök *Püspökszentlászló* község templomában mondta el aranymiséjét.

Egyházmegyéjének papsága ennek emlékére Assisi Szent Ferenc tiszteletére templomot épít. Az erre a célra összegyűjtött *23.000 pengőről szóló takarékkönyvet* átnyujtották a jubilánsnak.

A budapesti Pázmány Péter tudományegyetem *díszdoktori oklevelét* legközelebb adják át a jubiláns püspöknek.

A pápa latinnyelvű táviratban köszöntötte a püspököt. A távirat így szól: »Mikor papságod 50. évét ünnepled, a Szentatya eddigi munkálkodásodhoz szívből gratulál és áldását küldi Rád, egyben felhatalmaz arra, hogy híveidet külön alkalommal apostoli áldásban részesítsd. *Maglione* bíboros-államtitkár.

A megyéspüspök valószínűleg *augusztus 20-án* a székesegyházban az ünnepi nagymise után részesíti híveit az apostoli áldásban.

Július—augusztusban is be lehet tölteni a megüresedett tanítói állásokat

Fontos rendeletet adott ki legutóbb *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter. A rendelet így szól: Hozzájárulok ahhoz, hogy a megüresedett hitfelekezeti-népiskolai tanítói állások pályázati hirdetmény és szabályszerű választás utján *július-augusztus hónapban is* betölthetők legyenek. A megválasztott tanítók a hivatali esküt megválasztásuk után a kir. tanfelügyelő vagy megbízottja előtt haladéktalanul letehetik. A megválasztott tanító részére a fizetéskiegészítő *államsegélyt* az eskütétel napjától kezdve folyósítani fogom. *A tanítónak írásbeli nyilatkozatot kell adnia* arról, hogy állását az előírt időben elfoglalja és állomáshelyét a tanév folyamán elhagyni nem fogja; ellenkező esetben július-augusztus havi fizetéskiegészítő államsegélyét és helyi javadalmát vissza kell fizetnie.

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

Külföldi
BALLON-,
eső- és viharkabát
Valenta Győző V., Nádor-utca 13

FIGYELEM! Használt ruhákért egyenruhákért legmagasabb árat fizetem. — Győződön meg és hívjon. **Schulz**, Népszínház-u. 21. Tel.: 140-667

SZOKNYA P 10.25
BLÚZ .... P 8.09
ERMA Rózsa Gyula, Teréz-krt 4

Elveszett
Június 30-án a Debrecenből reggel 11 órakor Keleti p. u.-ra érkező sinautobuszon egy
Agfa Movex 8. filmfelvevőgép
Kérem a becsületes megtalálót jutalom ellenében adja le Váci-utca 44. házfelügyelőnél

HORTHY-KÖRTÉREN
erkélyes, telefonos, elegánsan berendezett
3-szobás összkomf. lakás
kereszténynek. »Azonnalra kiadó« jeligére Tenzer-hirdetőbe, Szervita-tér.

Fiatal házaspár takarításért lakást keres
»Legjobb referenciák B« jeligére a kiadóba

Amerikai angol és német oktatás, fordítás, levelezés Vilmos császár-út 76. II. em. 3.

Bélyeggyüjteményt
bélyegeket legmagasabb napiáron veszek.
Telefon: 126-146

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

Nyári vászoncipők
fehér és különböző színekben, a legolcsóbb árban, utalvány nélkül. Női 35—42-ig P 18, férfi 39—46-ig P 22
GAÁL JÁNOS
cipőüzlet, Vámház-körút 7. szám.

25-ös művészlemezeket
is cserélő elektrogramofon eladó.
Telefon: 112-268, 111-824. Szondy-utca 9., földszint 9

VEGYEN házhelyet
az épülő nagy gyár közelében, Horthy-ligeten, vagy Tökölön. Értékemelkedő befektetés. Részletfizetési kedvezmény. Közvetítőknek jutalékot fizetünk. Megtekinthető a helyszinen mindennap, leköthető nálunk: Budapesti Forgalmi Bank Rt., Bpest, V., Kálmán-u. 16. T: 118-585.

Tanulólány
női szabósághoz fizetéssel felvétetik. Kramerné, Király-utca 51. szám.

Pénzbeszedői állást
keres jó családból való fiatal ember. Szíves értesítést »Megbízható 3« jeligére a kiadóhivatalba kérek.

All. kép. okl. **zongoratanárnő**
vállalja kezdőknek és haladóknak zongoratanítását elsőrangú módszerrel és felvételi vizsgákra való előkészítését. Tel.: 122—088.

Házfelügyelőséget keres gyakorlattal egy családos házaspár. Szerelőshez, központi fűtéshez nagy gyakorlatom van. Délelőttöm szabad. Biztosítékom van. »Becsületes, szorgalmas« jeligére kiadóba.

Mérlegét elkészíti, adómérlegét és adóvallomásait számszerűen kimunkálja:
„KONTOSERVICE"
Új telefon 291-735

Magyar játékszerek Nürnbergben, a játékok városában

A Magyar Élet Pártértesítője érdekes cikket közöl a magyar kisipar kiviteléről. Kisipari kivitelünk a háborús viszonyok miatt nem csökkent, sőt évről évre több dolgos magyar kéznek biztosít munkát. A kivitel értéke az utolsó három év alatt több mint hétszeresére emelkedett. Az idei gazdasági évben *10 millió pengő* értékű kiszállítást biztosítottak.

Az export tetemes része *Németország* felé irányul, de élénk a kivitelünk *Svédországba, Svájcba, Bulgáriába* és *Törökországba* is. Igen sok fából készült játékszert exportálunk. Ebben *legnagyobb piacunk Nürnberg, a játékok városa.* Rengeteg fából, cserépből, füzfavesszőből, gyékényből, szalmából készített használati tárgyat is készítünk kivitelre. Keresett exportcikk a szarufésű, a gyékény- és szalmaszőnyeg, függöny, terítő, kosár, papucs, a különféle kerámiai cikk, a bot- és esernyőtartó.

A tejkiszolgáltatás vasárnapi rendje

A székesfőváros közélelmezési ügyosztálya *július 4-én és 5-én*, azaz szombat és vasárnap tejellátására vonatkozólag a következőképpen rendelkezett:

Az »*A*« *jegyre* mindkét napra egy-egy liter, a »*B*« *jegyre* mindkét napra egynegyed-egynegyed liter tejet szolgáltatnak ki a viszontelárusítók. Tekintettel pedig arra, hogy a vasárnapra járó tejmennyiségeket a viszontelárusítók *már szombaton kiadják*, így az »A« jegyekre szombaton két liter, a »B« jegyekre pedig fél liter tejet adnak a viszontelárusítók.

1524 felszólalás a budapesti választói névjegyzék ellen

A főváros központi választmánya ma délben *Bódy* László polgármesterhelyettes elnökletével ülést tartott. Az elnök bejelentette, hogy dr. *Kövcsligethy* Miklós bizottsági tag lemondott központi választmányi tagságáról, helyette *Szentjóbi Staub* Elemér bizottsági tagot hívta be a polgármester.

Az új bizottsági tag eskütétele után a polgármesterhelyettes bejelentette, hogy a XI. közigazgatási kerület egy részének a XII. kerülethez való átcsatolásával a központi választmány *1539 választót a XII. kerület névjegyzékébe helyezett át.* Az országgyűlési képviselőválasztók 1942. évi névjegyzéktervezete ellen *1524 felszólalás érkezett 1609 személyre vonatkozóan.*

A központi választmány a felülvizsgálat során *utólag felvett 637 személyt,* 106-ot elutasított. 751 esetben adathelyesbítés történt. A névjegyzéktervezetbe felvételüket kérelmezők közül azokat, akik beadványukhoz nem csatolták igazoló okirataikat, az ügyosztály felhívta irataik bemutatására. Azokról, akiket a névjegyzékbe pótlólag felvettek, jegyzék készült és azt *augusztus 5-étől augusztus 20-áig* közszemlére teszik ki a központi városházán, a kerületi elöljáróságokon és a megfelelő lakóházakban.

Minősége változatlan!

Művészi kétpengősöket hamisított egy iparművész

Éjszaka leplezték le budai titkos műhelyében

Sikeres fogást csináltak a főkapitányság pénzhamisítókat üldöző detektívjei *Fejes* Kálmán detektív csoportvezető felügyelő irányításával. *Lelepleztek egy iparművészt, aki tömegével gyártotta az aluminium kétpengősök tökéletes, az igazi 2 pengősökkel hajszálnyira egyező példányait.*

Az utóbbi időkben különböző üzletek és kisebb pénzintézetek is szolgáltattak be hamisított 2 pengősöket a rendőrségre. Nyilvánvaló volt, hogy *Budapesten gyártják* és hozzák forgalomba ezeket a tökéletes hamisítványokat. Sem a pénzdarabok koronája, sem a súlya, kerületének átmérője, az érmék vastagsága, nem tért el az eredetitől. Ugyanaz volt a fénye, mint az újdonatúj aluminium »ketteseké«. Fűszeresek, akik beadták a hatóságoknak, azzal érveltek, nem is gondolhattak rá a gyors kiszolgálás és elszámolás közben, hogy gondosabban megvizsgálják az átvett pénzt, annyira tökéletesnek látszott. Jöttek ugyanezzel a mentegetőzéssel becsapott piaci árusok, sőt bankok pénztárosai is.

Hamispénz a detektívnél

Szerencsére *nem túlságosan sok példány* kerülhetett forgalomba, mert a hamisítványok sorsa, ékszerben is, pénzben is ugyanaz: előbb-utóbb felismerik. Most is ez történt: *először éppen egy detektív kezébe került egy alig használt, kopott kis 2 pengős,* amely végtére is a tucatból kiríhatott, mégsem volt hamisítatlan hamisítvány. A detektív ráismert, a rendőrség felszólította a közönséget: »vigyázzunk! hamis pénzeket, 2 pengősöket hoztak forgalomba!«

Ilyenkor, mondják a nyomozó detektívek, régi gyakorlat, hogy a nagyközönség felfigyel a szóra és gondosabban megnézi a kezébe került pénzdarabokat. Mivel már több kétpengős a rendőrség birtokában volt, kutatni kezdték, ki is lehet a szorgalmas és ügyes előállító?

Izgalmas nyomozás indult meg. *Fejes* Kálmán detektívfelügyelő csoportja foglalkozik a főkapitányságon, dr. *Szathmáry* Róbert főcsoportjának kebelében a pénzhamisítók kutatásával, ez a csoport vigyáz permanensen arra, hogy főleg igyekezzék meg is előzni a pénzhamisítók működését.

Párisi oklevél

A jószimatú és agilis detektívek a legjobb helyen fogták meg a reájuk bízott munka végét: azt kutatták, kik vannak a fővárosban olyan pénzhamisítók, akik már esetleg ilyen bűncselekmény miatt börtönt ültek, »*ismertek a szakmában*«. El is jutottak néhány pénzhamisító nevéhez. Őt ismert »nagyságot« is ellenőriztek, figyelték minden lépésüket, kutatták, hogyan élnek, kikkel érintkeznek, nem vásárolnak-e mesterségükhöz szükséges anyagot. Eljuttottak e kutató munkájuk során *Czirely* Gyula 44 éves okleveles iparművész nevéhez.

A főkapitányság bejelentőhivatalában meg is találták a lakcímét. De ennél a nyomnál *megakadtak.* Hiába keresték a régi lakásain, mintha nyoma veszett volna. Pedig annyit sikerült róla megállapítani, hogy még 1937-ben 8 havi börtönre ítélték pénzhamisításért. Kiderült azonban, hogy ezt a büntetését nem töltötte ki, hanem *Párisba szökött, ahol ifjúkorában iparművészi oklevelét is szerezte.* Párisból az 1939-es világháború kitörése első hetében tért vissza, — ettől az időponttól kezdve azonban nem jelentette be magát sehol.

Titokzatos lángok

Az ötletes nyomozó kitalálja ilyenkor, hogy mi a helyzet. A bűnös *álnéven* bujkál. Még álnéven se találták, de mivel ismerték őt személyesen, arcról, fényképről, személyleírás alapján, kutatni kezdtek. A szorgalmas kutatás eredményezte, hogy találkoztak is vele. Bizonyíték nem volt ellene, de a szorgalmas figyelés is eredményt hozott. *Czirely* Gyula, akiről közben megállapították, hogy *Cziréky* Gyula álnéven a *Városmajor*-utca 15. számú házban lakik, *túlságosan sokat fordult meg olyan üzletekben, ahol aluminiumot, cint, kénsavas rézgálicot, vasport,* — egyszóval a hamisításhoz nyilvánvalóan szükséges kellékeket *vásárolt.* Figyelték a lakását is: a *városmajor-utcai* ház üzlethelyiségét. Éjszakánként *titokzatos kis lángok lobbantak a budai ház üzlethelyiségében.* Régi mágikus dolgok emléke kísértett, a detektívek, mintha csak valami Nick Carter-regény elevenedett volna meg, már dörzsölték a kezüket, a zsákmány biztosnak látszott.

Munkában

Tegnap elérkezettnek látták az időpontot, hogy meglepjék munkájában az éjszakánként dolgozó *Czirely* Gyula »iparművész urat«. Akkor ütöttek rajta, amikor késő este hatalmas csomaggal — mint kiderült, *a hamis pénzek friss anyagával* — tért haza s aztán vacsora után nagy kényelmesen hozzálátott »mindennapi kenyerének előteremtéséhez«.

Fejes Kálmán detektívjei elfogták *Czirely* Gyulát. A házkutatás még a vártnál is nagyobb eredményt produkált: *találtak nagyobb mennyiségű aluminiumot lapokban és rudakban.* Edényekben higanyt. Ez a festéshez és a fényezéshez volt elengedhetetlen kellék. Megtalálták a főkapitányságon fekvő, már beszolgáltatott hamis 2 pengősökkel azonos pénzdarabok *negatívjait.* Az angyalos címer a Szent Koronával ott szorult a gépben. Ez a gép, amelyet szintén lefoglaltak a detektívek, préselte, szorgalmasan sajtolta az ügyesen, különféle remek műszerekkel kivagdosott aluminiumformákból az alkalmas, úgynevezett tökéletes hamisítványokat. De találtak a detektívek mindezen felül egy kis *patikamérleget* is. Ez a mérleg adott magyarázatot arra, hogy miért volt azonos súlyuk a valódi és a hamis 2 pengősöknek.

Letartóztatás

Czirely Gyula komoly iparművész, vigyázott arra, hogy ha már dolgozik, tökéleteset nyujtson. Így gyártotta ő már korábban, a világháború előtt az ezüst 2 pengősöket is. Ezekhez használta a *kénsavas rézgálicot,* amely a budai műhelyben ötliteres demizsonban árválkodott most a sarokban. Erre a folyadékra jelenleg nem volt szüksége.

Természetesen *Czirely* Gyula tagadta, hogy forgalomba hozott volna egyetlen darabot is a hamis 2 pengősökből. Egyelőre amellett az állítása mellett tart ki, hogy »*csak*« *gyártott.* Bizonyíték azonban ellene a már beszolgáltatott 2 pengősök és a lakásán megtalált többezernyi pénzdarab közötti hibátlan azonosság.

Ma délben a főkapitányságon *Czirely* Gyulát letartóztatták. A detektívcsoport, értesülésünk szerint, főkapitányi és detektívfőnöki dícséretet kap a gyors és eredményes munkáért, amellyel megelőzte, hogy a hamispénzgyár a kezdeti kísérletek után teljes üzemben dolgozva árassza majd el a budapesti pénzforgalmat.

Szabó József

Felrobbant egy petróleum-uszályhajó a mohácsi Dunán

Szénnéégett a kormányos felesége, négy gyermekük sértetlen

Pécs, július 3. Mohács közelében az NFR román hajózási vállalat gőzöse által vontatott 631. számú román kőolajszállító uszályon *robbanás* történt. Az uszályt két másikkal együtt gőzös vontatta a Dunán, mikor a robbanás bekövetkezett.

Az uszályhajó tatján lévő *kormányosfülke a levegőbe repült. Hosszú* Gergely kormányos *felesége szénné égett.* A kormányost a robbanás ereje a vízbe dobta. Egyik lába eltörött és egyéb zúzódásokat szenvedett. Kórházba szállították. A kormányos *négy kis gyermeke sértetlen maradt.*

A vontatógőzös kapitányának utasítására *az égő uszály kötelét azonnal elvágták,* hogy így megakadályozzák a másik két uszályhajó kigyulladását. A víz sodra a mohácsi sziget felé sodorta a nagy lánggal égő uszályhajót. A tűzoltóság kompon közelítette meg az égő uszályhajót és *a haboltó készülékkel két és fél óra alatt megfékezte a veszedelmet.*

A tűzvizsgálat megállapítása szerint valószínű, hogy az uszályhajó falának tömítésében *lazulás* történt, amelyen gáz szivárgott ki és a kormányosfülkében lángra lobbant. *(MTI)*

Letartóztatták Zsokét, Bocit, ékszeres Sanyit és két társukat

A *Rózsa*-utca 40. számú házban egy héttel ezelőtt történt trafikrablás tetteseit elfogta a rendőrség. Már aznap amikor özvegy *Alszeghy* Antalné trafikjában *Imber* Tibor, a *Zsoké* alvilági néven szereplő péksegéd és két társa, *Hanácsek* Béla (Boci) és *Tóth Halász* Sándor *(ékszeres Sanyi)* letüntették *Lassu* Ferencet, a trafik vezetőjét és elraboltak 80 pengőt, — *Imber* Tibort rögtön elfogták. Társait keresték.

Időközben derült ki, hogy az *ékszeres Sanyi* nem más, mint az a *Tóth-Halász,* aki évekkel ezelőtt a *váci*-utcai 20.000 pengős ékszercsalásnál *Kopeczki* József nevű barátjával a hírhedt telefonos trükköt végrehajtotta, hogy társai kifoszthassák az üzletet.

A rendőrség, noha látszott, hogy a *rózsautcai rablást* csak a három jómadár szövetkezete követte el, kereste most már *Kopeczkit* is. Így azután egy nő bűntársukkal, *Hanák* Jánosné született *Czene* Máriával, egy veszedelmes pesti tolvajnővel együtt *mind az öten a rendőrség gyürűjébe kerültek.*

Kiderült, hogy korábban, miután *Tóth Halász* és *Hanácsek* a kistarcsai internálótáborból szöktek meg, egy vasárnapi mise után a budapesti bűnözők egy kedvelt bűncselekményére, a »*hilózásra*« vetemedtek. Pénzváltás közben károsítgatták a kereskedőket. Üzletekben fogasokon függő kabátokból pénztárcákat loptak. Ma lopás és rablás bűntette miatt valamennyiüket *letartóztatták* a főkapitányságon.

Tizenharmadikán az elmeorvossal, pénteken a bírósággal járta meg Wirtschafter baltás „inkarnációja"

Wirtschafter János volt főiskolai hallgató rokonainak támogatásából élt. Amikor elutasították újabb 10.000 pengős támogatás iránt való követelésével, *baltával* támadt rá *Molnár* Tibor nevű unokafivérére. Molnár csak könnyebb sérüléseket szenvedett.

Az ügyészség *gyilkosság és zsarolás büntettének kísérlete* miatt emelt vádat Wirtschafter ellen.

A büntetőtörvényszéken a vádlott egzaltáltan viselkedett és azt hangoztatta, hogy *előre megfontolt szándékkal akarta megölni rokonát.*

— Tibor nem adott pénzt — mondotta — s *nem lett volna kár érte,* ha elpusztul. *A gyilkosság különben sem bűn,* mert azzal csak az illető szenvedése szűnik meg. Molnár Tibornak *nem kell élni, mert ő zsidó. Típusa a pénzsóvár embernek,* aki miatt én és annyi sok más nem tud érvényesülni. *Tibor miatt hozták a zsidó törvényt,* mert ő a féktelenül feltörő zsidóság tipikus képviselője. Különben is én el vagyok átkozva. Nem törődöm azzal, hogy minek tartanak, bolondnak vagy gonosztevőnek, mellékes, hogy öt esztendőre vagy tízre ítélnek-e el, mert előttem még hosszú út áll, párezer év új és új inkarnációkban.

Arra is hivatkozott *Wirtschafter,* hogy *nagyon babonás és fél a péntektől és 13-ikától.* A bíróság elrendelte elmeállapotának megvizsgálását. A véletlen különös szeszélyéből dr. *Szecsődy* Imre törvényszéki orvosszakértő *december 13-án* terjesztette elő a vizsgálatnak a vádlottra nézve sorsdöntő eredményét.

A vizsgálat szerint Wirtschafter *degenerált és korlátolt beszámítás alá esik, de nem elmebeteg.* Ugyanesak a véletlen szeszélyéből *pénteki napon* hirdetett ítéletet fölötte az ítélőtanács elnöke. *Öt évi és egy hónapi fegyházbüntetést* kapott. A kúria ma, *pénteken* délelőtt *helybenhagyta* a babonás vádlott elsőfokú ítéletét.

Dunszt Gyula vendéglője a HUBERTUS
Buda egyik legkellemesebb kerthelyisége. * II, Kapás-utca 36. * Telefon 356-586
Minden kedden szünnapot tartunk!
VACSORA este 7-től!
Cigányzene * A magyar szobában Czeglédy Gyula duója.

Cziren David Ignác

Arencsenii nobrák

l. Arch. Ert. 1900. 75. l

770. szám.

763. *Totten Emma J., Sannton (Amerika).*
Rajzolta A. W. CLARK.

764. *Leighton Frederic.*
Rajzolta ROBERT ANNING BELL.
ROZSNYAY KÁLMÁN
Budapest.

765. *Adler Dr. Hermann, londoni főrabbi.*
Rajzolta FRANK L. EMANUEL.
IPARMŰVÉSZETI MUZEUM
Budapest.

766. *Gilbert Alfred and Alice.*
Rajzolta ALMA-TADEMA. Rézmetszet.
IPARMŰVÉSZETI MUZEUM
Budapest.

767. *Phillip M.*
Rajzolta J. W. S.
IPARMŰVÉSZETI MUZEUM
Budapest.

768. *Crane Lancelot.*
Rajzolta ő maga.
IPARMŰVÉSZETI MUZEUM
Budapest.

769. *Silver Harry.*
IPARMŰVÉSZETI MUZEUM
Budapest.

Czirén Dávid Ignácz

szobrász

R.-

Kendrey - Kenti vámyi

348. 1.

Hadjárat 1848/9-ben:

A magyar n
Olyképen
~~A~~ szü
~~[illegible]~~ átugrat
tessel küzd,
nak el. A ve
térben falú ég

Halól a jobb s

Könyv

Ltpa

K.D.K.

CZIRÉN Dávid Ignác szobrász

XVIII. sz. első felében Trencsénben élt

Aggházy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 180. l.

Czirfos, Zirfus
(Szervác) könnüves
1447–1459
l.
Hoffmann Pozsony
27. l.

Hoffmann Südost

M.D.K.

Czirfos (Szervác) kőműves

neve 1447-1459. között szerepel a pozsonyi számadási könyvekben.

Hoffmann Edith: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 27. old.

Cziriáni János, enyedi származású ötvöslegény. 1826-ban Fleischer Gottliebnél Brassóban dolgozott.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 63. l.

FERENC CZIRJÁK, asztalos

Debrecenben dolgozott. Kétségtelen, hogy az 1. tipusu kétajtós angol befolyásra visszavezethető irószekrények/tabernákulumok/, az előtte nélunk divatos "Sekretärek"-kel együtt váltak kedveltekké a XIX. sz. elején és a 2. tipus megszünt. Ezt bizonyitják Czirják tervei is 1807-ből. 100.old. 16. jegyz

SZABOLCSI, HEDVIG: Die Formentwicklung der Schreibshhrancktypen am Ende des 18. Jahrhunderts 89.old.

Az Iparmüv. Múz és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müv. Múz. Évkönyve, XI. 1968. Bpest. 1969

Czirják Ferenc

1807-ből egy rajzot képit egy kétajtós írószekrényről.

Szabolcsi Hedvig: Magyarországi bútormüvészet a 18-19 század fordulóján, Budapest, 1972

1061

Czirják Ferenc

MDK

Debreceni asztalos.

A mesterség apáról fiura szállt.

Pl.

"öreg Czirják József, ifj.Czirják József, Czirják Ferenc"

Sternegg Mária: ∕ Irócalmáriumok Debrecenből.
Ip. műv. Múz. Évk. III-IV. 35-48.l.
46.l. 16. jegyz. 1960.

M. D. K.

CZIRJAK, Franz

Vogel aehalmarottja 1802

L. S. Vogel 205.

CZIRJÁK Ferenc asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 133.

1821

mdk

Czirják János

felvétele:
Kép a 8. sz. látsóborítóján (Gyermekek)

B.P. Tehetségkutató fotóverseny
Népművelés, 1959. 8. sz. 32. l.

CZIRJÁK József asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 134.

M.D.K.

Czirják Károly, kovácsinas

1854-ben remeket készitett, de közben meghalt

Bodgál Ferenc: A miskolci kovács-kerékgyártó céh 311.o.

A Herman Ottó Máz. Évkönyve. Miskolc, 1965

Czirják József /ifj/

MDK

Debreceni asztalos.

A mesterség apáról fiura szállt.

Pl.

"öreg Czirják József, ifj.Czirják József, Czirják Ferenc"

Sternegg Mária: Ø Iróalmáriumok Debrecenből.
Ip. műv. Muz. Évk. III-IV. 35-48.l.
46.l. 16. jegyz. 1960.

CzirjákJózsef id.

MDK

Debreceni asztalos.

A mesterség apáról fiura szállt.

Pl.

"öreg Czirják József, ifj.Czirják József, Czirják Ferenc"

Sternegg Mária: Iróalmáriumok Debrecenből.
Ip. müv. Muz. Évk. III-IV. 35-48.l.
46.l. 16. jegyz. 1960.

Czirják József MDK

asztalosmester

1780-1800 évek között a debreceni asztaloscéh bejegyzett mestere.

STERNEGG MÁRIA: Iróalmáriumok Debrecenből. Ip.müv.Muz.Évk.III-IV. 1960. 35-48.l.

45.l. 15. jegyz.

Czirjék A.
Ceruzarajz

Népgondozó akció javára rendezett kiáll. N.Szal.
192o. ápr. 4 l.

Czirjék József

festő

Élektr. arck.

Gell Mad

117. l.

Czinjék József
festő
II. Zsigmond u. 14.

MKSz 1947

CZIRJÉK *József*, festő. * Kisbaráti (Győr vm.) 1875 nov. 17. Budapesten és Rómában tanult, azután évekig New-Yorkban élt. 1914. hazajött s mint katona részt vett az orosz- és olaszországi harcokban. 1919 óta Budapesten főleg arc- és figurális képeket fest. 1928. Hágában és Londonban rendezett kollektív kiállításokat.

K-Gy. I. 2261.

Czirjék József

XXI. aukció.

A Gyűjtő 1915. 56 l

181. CZIRJÉK JÓZSEF: A modell. Szénrajz 50

182—193. CZIRJÉK JÓZSEF: Tizenkét ceruzarajz, tanulmányok természet után, darabja . 10

E rajzok darabonként való árverése március hó 1-én hétfőn délután pontban 5 órakor kezdődik.

XXVII. aukció.

u. o. 1916. 44. l.

Téveren Janosnak írva

Csendélet 60.—

1891

Tolmezzo, 1891

Auke Czirjék József

[Frust. 1923 nov 25-26

Női félakt (1919)

Wolhyniai Táj (1917) of

Fütési térítmény me

épületében elhelyezett kül

Fizetendő térítmény

és 5 kg. fa utáni összeg,

Ennek analógiájár

ritményét a következőkép

Van 4 szoba. Számit

nek, akkor van 5 fütend

egyikbe egy-egy kályhát.

Czinjék József

festő

1919

Műcs. kiáll. ~~1934~~ től

Pipics III. 1.

209. Ismeretlen festő.
A XVIII. századból.

309. Martinovics György.

Egész alak, kissé jobbra fordul
születet fogja, balját pedig az aszt
ritőjén bibornoki jelvényekkel ékesi
Haja, szemöldöke, bajusza és szakáll
~~reverendája felett~~ csipkealjú karing
zenhét sorban ezeket olvassuk: Geor
Conventu Sajó Ladensi Ordinum S. Pau
poris favore Joannis Regis Episcop
tutus a Ferdinando I. Hungariae Rege
ac tandem a Julio III. Sumo Pontific
talon lévő irás szövege pontosan nem
12. Xbris 1551.

Vászon, méretei 119: 86 cm
A Nemz. Muz. képtárából.
Át. Képt. 94. — A Jankov

583
(TK)
Le

904: V. 4.

Crnjek Józsefné

Zsigmond u. 14. Miskolc

1934. Lélekkiáll. 508.

rdult.)

. Fölfelé fésült hajat, bajuszt és körszakált
~~illá~~, keskeny nyakkendőjét kettős csokorra ~~xxx~~
ágott, szemüvegének zsinórja látszik, ~~[illegible]~~
tókája széles. Felirata a kép alatt két sorban:

von Szlavy
gar. Ministerpraesident"
Photographie,"
uck v. Weger, Leipzig;"
lag der Dürr'schen Buchh."

alak nagysága 7.5 cm.

8553.

266/94 № 8.

Czinzék József

festő

Balatoni hangulat,

olaj. 4000.—

Nemzeti Szalon

II. Balatoni kiáll. V

1924. nov.-dec

Cserepes István: Halászhajók a hullámzó Balatonon

Czirjék József

Festő

Mülsamok

1919. hadviselt. V

Czirjék József festőművész

európai tanulmányutjának harmadik

nemzetközi gyüjteményes kiállitása.

Budapest, 1929. 8-r, 8 l, füzet.

Czirjék József

H. 3. p. e.

—.

Czirjék A.

Nemzeti Szalon

CXXXX C z i r j é k A.

1920 Népgondozó aktió javára rend.kiáll.

Ceruza rajz.

1920 Őszi tárlat.

Völegény várás,olajf,

Czirjek József

1915

Nemzeti Szalon

Czirjék József.

1915 I ső Jurymentes kiáll.
Csendélet a müteremben,olajf,
Kis modellek,olajf.

1920 (2)

1921 Őszi tárlat.
Reggeli szürkület,olajf,
1924 Balatoni társ II.kiáll.
Balatoni hangulat,olajf,
1929 Őszi tárlat.
Hóolvadás a budai hegyekben
Napsütés a Rózsadombon
Arai asszony,

magyar

Csirjék József

festő

kiáll. Nemzeti szalonban

1920. jan.-febr.

Rajvonalak Volhyniában,

olajf. 2500.-

1920. szept.

kiáll. Nemzeti szalonban

Völegényvárás, olajf. 8000.-

1921. szept. u. o.

Reggeli műhelyek, olajf. 9000.-

Zeletek, apulumi VI. 110 – 114

Czirjék József

Műcsarnok

1919. hadviselt műv. kiáll.

123.

Nareteren volt

Hadak útja, of

1934 Téli

Badacsonyi Táj

of

J e g y z é

az özv.Aich Györgyné átköltözködésév

D. Horpatzki, Wien, III.,Grosse Mohr

olajfestményekről.

2 festmény Kausingertől,

1 másolat Tiziantól,

1 festmény Szenestől, /női mellkép

1 " Ola,

2 " ismeretlen festőtől /2 t

1 " Wagnertől

1 " Jankovszkytól /interieu

Czirjék József.
festő.

* **Czirjék József kiállítása Hágában.** Március 3-án nyílt meg Hollandiában *Czirjék József* képkiállítása. Czirjék tálunk is elismert festő; 1902-ben, mint az Akadémia egyik legtehetségesebb tanítványa, végezte el studiumát. Majd három évig Newyorkban tartózkodott. Mostani kiállítása az *Esher Surrey-ben* van. Összesen huszonegy tájképet és hat portrét állított ki. Tájképeit legnagyobbrészt Svájcban, Németországban — a Rajna és Bodensee vidékén — és Hollandiában festette. A kiállítás március 17-ig lesz nyitva.

Magyarság, 1928. márc. 4.

Czirják József
festőművész

— **Czirjék József kiállitása.** Igen érdekes kiállitás nyilt meg most a *Budai Vigadóban. Czirjék* József, a hosszabb külföldi tartózkodásról hazatért festőművész mutatja be gazdag kollekcióját. Csupa uti impresszió ez a kiállitás, egy sereg pitoreszk hangulatos tájrészlet, eleven szinekkel, meleg lirával, nagy szeretettel vászonra vetve. Svájc, Németország, Hollandia és Anglia legszebb, legfestőibb tájai vonulnak itt fel előttünk egy müvész meleg temperamentumán át, különösen gazdag, szép képekben a hollandi rész. Igen sok az impozáns nagy vászon, de van finom, intim hangulatu grafika is. A kisebb, magyarországi kollekcióban nagyon megkapó a Hóolvadás a budai hegyekben s a *Korsós leány* egyike a kiállitás kisszámu, de sikerült figurális képeinek. Néhány hónappal ezelőtt Londonban rendezett kiállitást *Czirjék* József, amelyről az angol lapok a legnagyobb elismeréssel emlékeztek meg. (y — s)

Uemzeti Ujság
1929 V. 25.

Cirjék József
festő

— Két magyar festő kiállitása Londonban. A minap egymástól függetlenül két magyar festő kiállitása nyilt meg Londonban. Az Arts and Crafts Bureau-ban *Cirjék* József személyesen nyitotta meg kiállitását, az Abby Galery-ben pedig *Kotász* Károly állitotta ki képeit. A Times, a müvészetek és müvészek pártatlan, de szigoru kritikusa az alábbiakat irja róluk: *Kotász* Károly müveiben hamisitatlan müvészi tehetség — vagy még ennél is több — jut kifejezésre. Egy müvész alkotásainak ismertetésénél legjobb multját és személyiségét figyelmen kivül hagyni, de Kotász munkáinak egyik sajátságos jellemvonása fontossá teszi azt, hogy a müvész rokkant ember, aki egy kis faluban elvonultan él. Más müvészekhez való rokonsága a dolgoknak ugyanolyan módon való felfogásából származik inkább, mint — akár öntudatlan — utánzásból. Igy egy embercsoportot ábrázoló kis képe élénken emlékeztet Goya gobelin-mintáira s kitünő kompoziciójában szinte klasszikus. Mint a legtöbb magyar müvésznél tapasztalható, az ő szineinek is van némi hajlandóságuk arra, hogy a rajz által szabott kereteket tullépjék — mintha nehezére esnék a keleti dekorativ tradiciót összeegyeztetni a nyugat többé-kevésbé realisztikus festésmódjával —, de szineinek ezen a tendenciáján Kotász rendszerint győzedelmeskedik. *Cirjék* József képei kemények és merevek, de azért sok vonzó van bennük. Bár nem oly eredetiek és dekorativek, mint Rousseau müvei, mégis alkotójuknak a müvészethez és a természethez való viszonyában hasonlatosságra engednek következtetni. Legjobbak tompitott tónusu tájképei.

NÜ. 928 x 21

Nemzeti Ujság,
1928. Okt. 21.

Czirjek József MDK

Badacsonyi táj, olf.

Mücsarnok 1934 téli kiállitás

MDK

Czirjék József

Hadak utja, of.

Hadviselt müvészek kiáll. Mücs. 1919. Márc.

14 l.

Czirjék József
festőművész

* **Czirjék József képkiállitása.** Több esztendei távollét után tért vissza *Czirjék* József, sok-sok képpel megrakódva, gazdagodva müvészetében. Ezek a képek most a budai Vigadó nagytermében sorakoznak fel, de előzően a külföldi képkiállitásokat járták be s mindenütt osztatlan elismerést arattak. Ami természetes is, mert *Czirjék* József változatos skálaju müvész, széles horizontja van a portrétól egészen az általa nagyon szeretett tájképig. Valódi területe a tájkép, ahol meglepő dolgokat tud. Például egy szürkén ködös, párától terhes kép *(Zürich-See ködben)* és egy scheveningeni alkonyat a legritkábban látott, jobbanmondva: a legritkábban lerögzitett szinhtásokat mutatja be, egyáltalában nem sablonos, naturalista alapon. Több németországi, angliai, főleg hollandiai festményére mondhatjuk ugyanezt, ahol mindenütt mügonddal, őszintén mutatja be azt, amit lát, ami megfogta őt világvándorlása alatt. Van egy müteremvilágitásu képe: egy magyar cigány Hágában zenegyakorlat közben! *Czirjék* József legérdekesebb munkái közé tartozik, annyira eredeti, lelketrobbantó, hogy nem lehet elfelejteni. *(d. a.)*

Magyarság
1929 V. 24

Czirják József

festőművész

— **Képkiállitás a Budai Vigadóban.** Svájci, németországi, hollandiai, angliai és itthoni barangolásainak festett emlékeit állitja a budai Vigadó nagytermében *Czirják József.* Feltünő technikai kezdetlegesség és ugyancsak feltünő festői érzék keveredik ezekben a tájképekben, amelyek nem elég jók ahhoz, hogy a komoly kritikát elviselhetnék, viszont nem is olyan rosszak, hogy szó nélkül elmehetnénk mellettük. Idővel ki fog derülni: primitivül ösztönös festői tehetség-e Czirják József, mint amaz egyszerü francia finánc, akit ma zseninek tartanak, Henry Rousseau, vagy csak jóakaratu, ambiciózus és nem minden tehetség nélkül való amatőr. Addig azonban nemesak utazni és festeni kellene Czirják Józsefnek, hanem a festőművészet néhány elemi alapszabályát is elsajátitania. (f. j.)

Pesti Hirlap

1929 v. 23

Cirjék József.
festőművész

1928 X. 20 MAGY

* **Két magyar művész sikere Londonban.** Egyszerre két magyar festő kiállítása nyílt meg Londonban. Az Arts and Crafts Bureauban *Cirjék* József, az Abby Galleryben *Kotász* Károly állította ki képeit. A *Times*, a művészek szigoru kritikusa, a többi közt ezt irja róluk: *Kotász* Károly müveiben hamisitatlan művészi tehetség jut kifejezésre. Rokkant ember, aki egy kis faluban elvonultak él. Egy emberesoportot ábrázoló kis képe élénken emlékeztet Goya gobelin-mintáira, s kitünő kompoziciójában szinte klasszikus. Képei kivitelében Kotász rendetlen művésznek nevezhető, ami egyrészt ügyességének némi fogyatékosságából, másrészt abból származik, hogy effektusait föleg a festéken, mint anyagon keresztül éri el. Mint a legtöbb magyar művésznél tapasztalható, az ő szineinek is van némi hajlandóságuk arra, hogy a rajz által szabott kereteket tullépjék, — mintha nehezére esnék a keleti dekorativ tradiciót összeegyeztetni a nyugat többé-kevésbé realisztikus festésmódjával — de szineinek ezen a tendenciáján Kotász rendszerint győzedelmeskedik. *Cirjék* József képei kemények és merevek, de sok vonzó van bennük. Legjobbak tompitott tónusu tájképei, melyekben az effektus egységességét legjobban tudja kifejezésre juttatni. *A Regent's Park mélyén* és *Sárga levelek a tóparton*, nyugodtságukkal és a látottak gondos elrendezésével, hüen adják vissza a helyek hangulatát és egypár tengerparti képe tökéletesen idézi föl az Északi-tenger csodálatos bágyasztó hangulatát.

Magyarság, 1928. Okt. 20.

szoktak, míg a kacsák magról teremnek. Aki még többet akar tudni, az iratkozzék be a különben igen olcsó tandijért végighallgatható tanfolyamra.

— **Az ajándékba kapott tigris.** *Tenner* amerikai multimiliomos fiatal és szép felesége nagy állatbarát. Különösen a tigrisek

id. Czirjék József
festőművész
74 éves
(agyérelmeszesedés)
1948 XI. 12
Farkasréti temető

Halotti főkönyv
1425. folyósz.

M.D.K.

Czirják József /1875-

111. Vasárnapi hangulat a Rajnán. Olajf. 35.5x46, vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 13. l.

Czigler Lóránt

festőművész

Őszi tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Ujság
1929.IX.8.

Czirjék József

festőművész

Őszi Tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.
A harmú évekig külföldön tartózkodó művész most lép
megint nyilvánosság elé. Hódvadásos budai tája s
egy arszenyalakja nagy komponálási bátorságról tesznek
bizonyságot.

Magyarság
1929.IX.8.

Czirjék Antal

festőművész

Első tárlat - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nemzeti Újság
1909.IV.8.

MDK

Czirjék József

Vőlegény várás, of.

N.Szal. őszi tárl. 192o. szept. 7. l.

Czirjék József MDK

Hadak utja, olf.

Mücsarnok 1919. Hadviselt müvészek kiáll.

MDK

Czirjék József

Reggeli szürkület, of.

N.Szal. őszi kiáll. 1921. szept.

6 l.

MDK

Czirjék József

Balatoni hangulat, olajf.

A Balatoni Társaság II.Kiáll.Kat. 1924.
Nov.29.-Dec.8. 10.1.

MDK

Czirják József

Vasárnapi hangulat a Rajnán, o.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952.

Czirjék József
festőművész

* **Czirjék József kiállitása.** Vasárnap nyilik meg ez az értékes kiállitás a budai *Vigadó* termeiben. *Czirjék* József munkáinak nagyrészét Hollandiában, Németországban, Angliában és Svájcban festette. A kiállitás junius 4-ig marad nyitva.

Magyarság
1929 V. 19

Czirjék József
festőművész

KÉPZŐMŰVÉSZET

** **Czirjék József kiállitása.** Londonban, Hágában és Párisban rendezett nagysikerü gyüjteményes kiállitásokat a magyar tárlatokról is előnyösen ismert *Czirjék* József festőművész. Háromévi külföldi tartózkodása után most érkezett haza és a külföldön készült képeiből rendezett kiállitását május 19-én, vasárnap d. e. fél 12 órakor nyitja meg a budai vigadóban.

Mjság
1929 v. 19

Czirjákné Dániel Lujza

VARROTT SZŐNYEGEK

CANTATA PROFANA — 70 × 115 cm
MANOLE MESTER — 50 × 140 cm
KÁDÁR KATA — 70 × 115 cm
FEHÉR LÁSZLÓ — 65 × 115 cm
MOLNÁR ANNA — 49 × 110 cm
BIRÓ MÁTÉ — 70 × 105 cm
HOVÁ LETT GÁLL MAGDA? — 64 × 110 cm
BUDAI ILONA — 70 × 110 cm
ILONA LEGENDÁJA — 67 × 130 cm

OLAJFESTMÉNYEK

GYERMEKKORI EMLÉK — 43 × 50 cm
JÁTSZÓTÁRSAK — 45 × 47 cm
A SZOMSZÉDÉKNÁL — 40 × 57 cm
FONÓK — 50 × 69 cm
HAZAFELÉ... — 48 × 68 cm
BURSZÁNYOK — 37 × 47 cm
ALVÓ JUHÁSZ — 48 × 59 cm
KÁIN ÉS ÁBEL — 55 × 65 cm
VIDÁM SIRATÓ — 55 × 68 cm

ÜVEGFESTMÉNYEK

KAPÁSOK — 26 × 28 cm
TÁNC — 25 × 37 cm
BALLADA — 32 × 42 cm
MOLNÁR ANNA — 40 × 49 cm
SZÉP FEHÉR PAKULÁR — 37 × 47 cm
TOLLASI ERZSI — 37 × 45 cm
TIMÁR ZSÓFI ÖZVEGYSÉGE — 38 × 51 cm
ÁBEL A RENGETEGBEN — 34 × 50 cm
FELSZÁLLOTT A PÁVA... — 38 × 48 cm

RAJZOK

ÁDÁMÉK — 30 × 42 cm
ÁBEL LEDÖNTI AZ ÁLDOZATI KÖVEKET — 30 × 42 cm
ARABELLA VÁLASZTÁSA — 30 × 42 cm
ARABELLA VIRÁGOT RAK KÁIN HAJÁBA — 30 × 42 cm

120.

KORUNK GALÉRIA

1979. MÁJUS

I.P.C./M. C.-N., 1979-6464, 500 ex.

EGY ÚJ NÉPI MŰVÉSZET ÚTJAI

Czirjákné Dániel Lujza 1923-ban, székelykáli földműves családban született. Élmény-, képzelet- és gondolatvilágát hosszú ideig közvetlen környezete és olvasmányai, különösen Mikszáth és Jókai regényei gazdagították, alakították. Mégsem ezek, hanem tankönyvek és képeslapok tájábrázolásai késztették arra, hogy maga is valamilyen, általa is óhajtott és elképzelt „szép" közlésére és kifejezésére is törekedjék.

Marosvásárhelyre költözve, háromgyermekes anyaként is művelni szerette volna ezirányú hajlamait és készségeit. A Népi Művészeti Iskolában sajátos, műkedvelő táj-, csendélet- és portréfestő ismereteket szerzett. A hároméves tanfolyam után készült munkáiból kitűnt, hogy bizonyos részletek megfestésénél nem kerülhette el a naiv, spontán kifejezésformák felbukkanását. Ez indított arra, hogy tárgyválasztásában, ábrázolás-, illetve kifejezésmódjában és technikájában is javasoljuk a tanult sablonok teljes mellőzését, saját élményeinek, kifejezési lehetőségeinek és adottságainak a feltárását és művelését.

Tehetsége elég erősnek bizonyult ahhoz, hogy üvegre és kartonra festett képein, rajzain és szőnyegein, az iskolás és naiv vonásokat egyesítő, egyéninek nevezhető formanyelven keltse új életre saját emlékeit, olvasmányai és képzelete tárgyait. Véleményem szerint Czirják Lujza munkái igen szemléletesen példázzák nemcsak a népköltészet és népművészet, hanem az irodalom és a képzőművészet mai népi befogadásának, feldolgozásának és értékteremtésének: a mai népi önkifejezés gyakorlásának és művelésének egyik lehetséges módját.

Népi jellegűnek nevezem ezt a „műkedvelést", mert tartalmában és formájában is tükrözi a kialakulásában szerepet játszó környezet, írók, művészek, pedagógusok, folkloristák, szakemberek és dilettánsok által képviselt népi közösségi művelődési hatásokat. Egy ilyen, mai népi gyakorlat, anélkül, hogy professzionizmussá válnék, az önkifejezés minden területén létrehozhat hasonló, egy új népi művészet útjait jelző és kereső alkotásokat.

Hinni szeretnők, hogy Czirják Lujza munkáinak közművelődésünk ilyen fórumán történő bemutatása, azonkívül, hogy elősegíti tartalmi, formai értékeinek tisztulását és gyarapodását, ösztönzést is jelent az út folytatásához.

BANDI DEZSŐ

Czirják Lujza

A Maros megyei működvelő képzőművészek kiállításán

részt vett műveivel.

~ Kolt, 1971. ápr. 9. 2. erf. 15 m. 9 p.

Czirják Lujza

Szépréti Lilla:

Arra törekedtem, valami szépet csináljak. /CZIRJÁK LUJZA marosszentgyörgyi naiv művészről./

Utunk, XXXII.évf. 15./1485./sz. 1977. ápr. 15. 6.old. 2 kép.

CZIRJÉK Lajos

Confessio, 2002/2.

hallhatóan igényesebben szólt, mely minden valószínűség szerint a kitűnő, fiatal karmesternek, *Hamar* Zsolt igényes munkájának köszönhető.

Verdinek nincs még egy olyan műve, mely az emberi kapcsolatoknak olyan szövevényességét tárná elénk, mint a Don Carlos. Minden főszereplője teljességgel kiforrott egyedi vonásokat hordoz, egyik sem mindennapos nagyság. És nem csupán a dráma emberi szereplői állnak előttünk életre keltve; a zenemű cselekményének színteréül szolgáló St. Juste kolostor, az Escorial palota, a dómtér, az aranjuezi park atmoszférája is maradéktalanul életre kelt ezen az estén Verdi muzsikájában.

Pongrácz Márta

Képzőművészet

Kézenfogva*

Két marosvásárhelyi alkotó, *Czirjék* Lajos festő- és *Fekete* Pál keramikusművész mutatkozott be 2002 télutóján a Budapesti Székely Ház galériában.

Messziről jöttek, de nem úttörőként, az ösvényt mások taposták ki.

A székelység már a középkorban létrehozta a maga kőfaragó, oltárkészítő iskoláit – mondja *Banner* Zoltán művészettörténész. Ezt bizonyítják a Szent László legendakör gyakori templomi ábrázolásai a Székelyföldön. A reneszánsz és a reformáció korában a templomok festett famennyezeteinek naiv ember- és természetábrázolásain át vezetett az út a XIX. század önállósult polgári műfajai felé. Kivételt ez alól csak Csík és Gyergyó képezett, ahol a katolikus hit összetartó kánonjai tovább éltették a régi közösségi életformát.

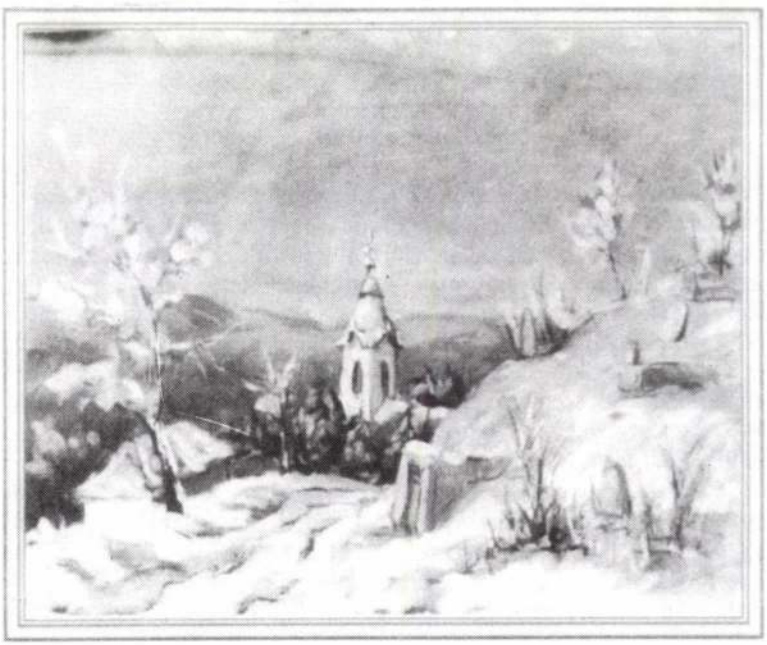

Czirjék Lajos: Mezőmadarasi temető útja

* Elhangzott a Budapesti Székely Házban rendezett megnyitón, 2002. február 13-án.

Annál elemibb erővel tört fel a mélyből a XX. századi életérzés és kifejezőkészség olyan székely festőknél, mint *Márton* Ferenc, *Nagy* István, *Szopos* Sándor, *Nagy* Imre, később *Bene* József, *Bordi* András, *Incze* István, *Karácsony* János, egyféle ellentétpárjaként az alföldi iskolát képviselő *Tornyai* János, *Koszta* Ferenc, *Rudnay* Gyula, *Fényes* Adolf szintén sajátos törekvéseinek. Árnyalta és gazdagította ezt az önkifejezést a nagybányaiak plein air festészete, *Thorma* János, *Mikola* András, *Krizsán* János, *Réthy* Károly, *Ziffer* Sándor fény- és levegőreflexei.

Czirjék Lajos: Makkfalvi utcarészlet

A két világháború közötti időszak köztudata számára a székely festők fedezték fel – a nagybányai ábrázolásmód ellenpólusaként – az elemekkel küzdő, a létküzdelembe beleszikkadt ember témáját. A székelyföldi táj természeti-légköri változatossága, színpompája, monumentalitása nyert ilyenformán új festői funkciót.

A székely népéletből vett elemekkel csak a XX. század tízes éveiben ismerkedett meg a budapesti kiállításokon a tárlatlátogató. *Márton* Ferenc szecessziós világát, *Nagy* István földszagú pasztellképei követték. Nagy Imre élettől duzzadó férfi-, de főleg nőalakjai méltóságteljesen néznek szembe a mostoha természeti viszonyok emberpróbáló erejével.

Az 1944 utáni nemzedék: *Forró* Antal, *Kusztos* Endre, *Sövér* Elek, *Sükösd* Ferenc, *Simon* Endre, *Gaál* András, *Plugor* Sándor, *Márton* Árpád, *Búzás* András emberábrázolásaiban a tájegység-sorskép összefüggése áll a középpontban. Ők a történelmi és társadalmi gondokat beleágyazták, beleágyazzák a sajátos természeti közegbe – állapítja meg *Banner* Zoltán, az erdélyi képzőművészeti élet kiváló ismerője.

Ennek az örökségnek a folytatója a két székely művész.

Abból, hogy a költészet-művészet a földi élet égi mása, a leegyszerűsítő gondolkozásmód többnyire arra következtet, hogy a művészet puszta leképezés. A képzőművészet mimetikus ugyan, de nem szolgai másolat. Több és kevesebb az életnél. Több, mert a jelenen túl magában foglalja a kor eszméit, eszményeit, az elképzelt jövőket is. Kevesebb, mert a tárgyul választott életényeknek csak a lényegi összefüggéseit építi magába, az

esetlegesektől eltekint. Ha a művészet valóban pusztán az élet leképezése lenne, a technika fejlődése már rég fölöslegessé tette volna. Csakhogy a gép képtelen az ember belső világának, a valónak és a kellőnek, a mulandónak és az időtlennek, porszemnyi önmagunk és a teljesség közti örök ellentétnek az ábrázolására.

Márpedig az ember hiánylény. A művészet hiánylény voltunk kompenzációja. *Kosztolányi* meséli, mennyire meglepte, amikor a vörösbe hajló alkonyi ég fenséges látványának élményét meg akarta osztani egy parcelláján foglalatoskodó atyafival: „Milyen csodálatos ez a naplemente!" – így a költő. Mire az öreg, fejét felszegve, értetlenkedett, nem tudta mire válni a városi uraság, a költő áradozását. És János bácsi tényleg nem látta se szépnek, se rútnak azt, amitől a költőnek földbe gyökerezett a lába. Mert ellentétben az íróval, aki városon, egy mesterséges világban, kőrengetegben lakott, őneki a romlatlan természet volt az állandó és természetes életközege. Mint víz a halnak.

Hiánylények vagyunk és teljesülni vágyunk. Ilyen belső indíttatásból keletkeztek ezek a székely falu világából ihletődött festmények is, amiket épp a természettel való harmonikus egységünk fájdalmas hiánya, elidegenedettségünk hoz egészen közel hozzánk.

Czirjék Lajos nem tartozik a csak azért is formabontó művészek táborába. Gazdag színvilágú képein szinte kitapintható a teremtő alázat hagyománytisztelete. Látnivaló, hogy a művész szeretett etnikumának tudatos exponense. A meghökkentésre, sokkolásra, abszurd vagy tendenciózus képzettársításokra építő álművészek siserehada után, Czirjék őszinte művészi kitárulkozásaiban lelkünk megfürdik, megtisztul. A szelíd dombok ölelése, az egymásba torlódó hegygerincek, az erdőrengetegek lábánál megbúvó apró falvak békés világa *Kányádi* Sándor gyermekkori kóborlásainak kristálycsengettyűs verseit, *Tompa* László jelképes erejű *Lófürösztését*, *Áprily* Lajos panteisztikus természetimádatát, az otthon melegét idézik fel bennünk. A gyermek mondhatatlan nyugalmát édesanyja ölében.

A képek hangulatvilágában benne rejlik a székely ember legendás munkabírása, konok kitartása, a mohos, itt-ott már rogyadozó házak marasztaló melege. De bennük rejlik az ősbizonyosság is, hogy tudniillik az ellenséges túlerők vérfürdős lerohanásai, a fájdalmas pusztítások, a muszájherkulesi kaszaegyenesítések, az időnkénti el- kiűzési kísérletek ellenére is itt vagyunk, és itt is maradunk. A fel-felvillanó sziklabércek, a méregzöld erdőrengetegek, az időtől, széltől, esőtől, jégveréstől megbarnult porták, mind azt üzenik a Kárpát-medencében magukat őshonosnak hazudó köpönyegforgatóknak, hogy ez a föld, eleink nehéz küzdelmek árán megszerzett és ezerszáz esztendeig megtartott földje a mienk. Nekünk Erdély a szülőföldünk. Mi valóban hon vagyunk Transzszilvániában.

Az erdélyi tájat, lelket soha senki nem ábrázolta olyan hitelesen, mint azok az alkotók, akik ebből a földből sarjadtak. Mint ahogy a Nagyalföld magyar paraszti világát se írta le senki olyan hitelesen és meggyőzően, mint Móricz.

Mi lehet a záloga ennek a hitelességnek? Az életerős gyökerek. Művész és közösségének sorsazonossága. Aki mindenhova tartozik, az bizony sehova se tartozik. Nem lehet úgy jó világpolgár valaki, mielőtt jó honpolgár, odaadó hazafi ne lett volna. Aki örök kozmopolitaként gyökértelenül lebeg népcsoportok, nemzetek fölött, az nem alkothat hiteleset, nagyot. De ha egészségesek a gyökerek, a letarolt erdők helyén üde sarjerdők nőnek …

Fogadjuk szívünkbe, szeressük és óvjuk Czirjék Lajos szemet-szívet gyönyörködtető képeit.

Fekete Pál kisplasztikái derűre hangolnak az élet fonák dolgainak láttán. *Dr. Imreh* István kolozsvári professzor frappánsan fogalmazta meg ezt a gondolatot: „Mireánk az hárul feladatként, hogy a székelység életmódját, műveltségét emeljük, legsajátabb, de sohasem rokontalan értékeit megőrizzük … Kifakadó mosolyát, jóízű kacagásra késztető szellemi sziporkázását is felleltározzuk, hagyományaink sorába iktassuk."

Fekete Pál azzal a ritka és eléggé nem méltányolható talentummal megáldott keramikusművész, aki érzékeny antennájával minden megmosolyogtató élethelyzetet, fonákságot észrevesz, s azon frissiben meg is mintáz. A dolgok természetéből következik, hogy ezekből a munkákból hiányoznak az olyan ritka erények, mint a hősi, a fenséges vagy a magasztos. Ami érthető, hisz a komikum épp a kisszerűségeket fricskázza meg, karikírozza ki, teszi megmosolyogtatóvá, nevetségessé.

Fekete Pál: Szénacsináló paraszt

Mitől lesznek művésziek a negatív, de még nem bántó élethelyzeteket, emberi tulajdonságokat kifigurázó alkotások? Alapvetően a karakterjegyek nagyfokú sűrítésétől, a jellem- és helyzetkomikumok maximális kihasználásától. A műalkotásokba sűrített ilyetén élethelyzetek, jellembeli sajátosságok a mindennapi életben alig-alig észlelhetőek. De a hiteles alkotó érzékeny barométere olyasmire is reagál, ami mellett a közönséges halandó észrevétlenül elhalad.

Nézzük csak meg ezt a parasztfejet! Mit látunk rajta? Erőteljes csontozat, cserzett bőr, határozottság, ráncerdő … Ezeket ellenpontozza a hamiskás tekintet, a lelógó bajusz és a félig nyitott száj. S már hallani is véljük a sokat tapasztalt ember szellemes, csípős megjegyzéseit, *Tamási* és *Nyírő* csavaros eszű góbéinak könnyfakasztó tréfálkozásait, ártatlan kópéságait. Pedig ezeknek az embereknek látástól vakulásig kemény munkával telnek a napjaik, hisz a Székelyföld amilyen gyönyörű, épp olyan szűkmarkú. Aki itt meg akar maradni, annak olyan szilárd akarattal, fáradságot nem ismerő munkával, kitartással, sőt fortéllyal kell tudni gyökeret ereszteni a sovány humuszba, mint a szél zúgatta fenyőnek a szírt fokán.

A juhász testileg-lelkileg eggyé forr nyájőrző pulijával. Botjára támaszkodva mélázik az idő percegő múlásán, derül vagy borul az élet hol édes, hol keserű ízein. A robusztus férfi minden teketória nélkül ölbe kapja a szemrevaló menyecskét, így kíván elégtételt venni az élet nehézségein és a természet mostohaságain.

Irigykedve derülünk a két italozó cimbora széles jókedvén. Magunk is szívesen leheverednénk a szénacsináló paraszt mellé, aki cseppet se aggályoskodva – mellén a keresztbe vetett villával – jólesően sütteti hasát a ragyogó napsütésben. Ember és természet ősi egységét sugallja a kérődző állat mellett békésen szunyókáló gazda.

Különösen sokat mondó a Krisztus-feszület előtt térdeplő öreg gesztusbeszéde: „Bár a mi kezünk nem a szögektől vérzik, mint Isteni Fenségedé, a mi tenyerünket csak a fejsze, a kapa meg a kasza kérgesítette keményre ... tudd meg, Uram, hogy minket, a Kárpátok ölelésében élő kisebbségi sorba szakadt magyarokat is keresztre akartak, szeretnének ma is feszíteni az ellenséges többségi politika korifeusai ... Mondj hát, kérlek, egy bíztató szót, adj meggyötört testünkbe elég erőt, hogy sarkunkra állva lemossuk a ránk kent gyalázatot. Hogy méltósággal nézhessünk ellenségeink sunyi tekintetébe. Add, Uram, hogy űzöttekből űzők lehessünk szülőföldünk, Erdély lankái zúgó rengetegei, rohanó vizű patakjai jussán, jogán."

A körbeszabdalt, megcsonkított Magyarország határain kívül rekedt nemzettestvéreink művészi üzenetei bizakodásra adnak okot. Az élet- és alkotókedv nem csappant meg bennük, és azt is tudják: csak úgy maradhatnak meg, ha elitté válnak. Segítsük őket!

Fekete Pál művészi látásmódja nem rokontalan Erdélyben. *Benczédi* Sándor néhai kolozsvári szobrász- és keramikusművészhez áll ő legközelebb.

Czirjék Lajos természetelvű és természetközpontú festészetének és Fekete Pál novellisztikus kisplasztikáinak alapjainál ugyanaz az ars poétika áll: a nemzet (a székelység) feltétlen szolgálatának imperatívusza.

Bízom benne, hogy még sokat fogunk hallani róluk.

Aniszi Kálmán

Könyvszemle

Tóth-Máthé Miklós: Miként a csillagok

– Négy történelmi regény –

(Kiadó: Alföldi Nyomda Rt. Méliusz Műhelye. Debrecen, 2002. 570 p.)

A Magyar Írószövetség rendezésében került bemutatásra *Tóth-Máthé* Miklós: *Miként a csillagok* c. történelmi regénye Budapesten, a Magyar Írószövetség Klubjában, 2002. március 7-én. Az író életútját és a könyvet ismertette *Tarr* Kálmán, a Kálvin Kiadó igazgatója és *Csontos* János költő, író. Szemelvényeket olvastak fel a műből *Mécs* Károly és *Szokolay* Ottó színművészek. Énekmondással közreműködtek *Kátay* Zoltán és *Tóth-Máthé* Imola művészek.

(– A Szerk.)

A debreceni Alföldi Nyomda méltóan ünnepelte alapításának 440. évfordulóját. A nyomda, jubileuma tiszteletére a debreceni író, Tóth-Máthé Miklós négy történelmi regényét adta ki egy kötetben. A könyv két formában is megjelent, egy díszkiadásban, velúr kötésben az ünneplő közönségnek. De a könyvesbolti terjesztésre szánt kötés is rangos: zöld alapon korabeli hímzésű úrasztali terítőn a *Szenci Molnár* Albert által második kiadásban, Hanaurgban megjelent Károlyi Biblia és a debreceni ötvösmesterek által készített korabeli aranyozott ezüst kehely látható. A nagy műgonddal szerkesztett, díszített könyvet jó érzéssel veheti kézbe az olvasó.

Tóth-Máthé Miklós mind a négy regénye református egyháztörténeti tárgyú mű: – Méliusz Juhász Péter, Károlyi Gáspár, Szenci Molnár Albert és Ráday Pál életregénye. Eredetileg 1981-ben Károlyi életregénye jelent meg először, még ugyanebben az évben a Méliusz Juhász Péteré, 1987-ben a Zsinati Sajtóosztály (ma Kálvin Kiadó) megrendelésére, a Ráday Kollégium renoválása és új szárnya átadásának emlékére a Ráday Pálé, és végül 1990-ben a Szenci Molnár Alberté, amelynek kiadását az író az időközben jött Rá-

day megrendelés miatt halasztotta el. A négy regény összefoglaló címe: *Miként a csillagok*. A Dániel könyve 12. részének 3. verséből vett szavak jelzik, hogy az egyháztörténet négy kimagasló személyisége azokhoz hasonló, akikről így ír a próféta: „Az értelmesek pedig fénylenek, mint az égnek fényessége, és akik sokakat igazságra visznek, miként a csillagok örökkön örökké."

A négy történelmi regény, mivel egyházi kiadónál jelent meg (amint a szerző írja), akkoriban amolyan ún. „szamizdat" irodalomnak számított a cenzúra szemében. „Büntetés már nem járt ezekért, de elismerés vagy dicséret sem." Egyházi terminológiával kifejezve a kérdést, a Zsinat Sajtóosztálya Bibliát és ún. „építő irodalmat" adott ki. Ehhez a műfajhoz tartoztak a bibliamagyarázatok, az imakönyvek, a kegyes emberek életleírásai és természetesen az egyházi hetilap, és a hivatalos lap és később a Confessio. Tehát Tóth-Máthé Miklós történelmi regényei építő irodalomként jelentek meg, ezért nem keltettek feltűnést, akkor sem, ha ezeket irodalmi igényességgel írta meg a szerző. A Sajtóosztály „építő irodalom" címen jelentetett meg kiváló külföldi szerzőktől fordításokat, teológiai szakkönyveket. Mivel ezeket csak a szakértő teológusok olvasták, kis körben ismerték őket. Szerzőnk történelmi regényei – bár hazai és külföldi magyar református gyülekezetekben ismertekké és kedveltekké váltak – az akkori kritikusok szemében amolyan kegyességi irodalomnak számítottak, amit nem volt szükséges számon tartani a magyar irodalomban. Az új, rangos kiadás, amely az Alföldi Nyomda érdeme, megkívánja, hogy ezeket a történelmi regényeket újra tárgyaljuk, kritikailag ismertessük és őket irodalmi rangjukhoz méltóan soroljuk be a magyar irodalom testébe. Ez természetesen nem jelenti, hogy tagadnánk egyházépítő szerepüket.

1. A keletkezés rendjében a második, de az egyháztörténeti sorrendben az első regény: *Isten trombitása. Regény Méliusz Juhász Péterről*. A trombita a bibliai gondolkodás szerint angyali hangszer, amelyet Isten az ő hatalmas mennyei küldötteinek ad történelmi jelentőségű, olykor apokaliptikus végzéseinek bejelentésére. Méliusz valóban Isten küldöttének tudta magát a reformáció ügyének diadalra juttatására. Most, négyszáz esztendő távlatából kétség nélkül megállapíthatjuk, hogy Isten hatalmas és páratlan eszköze volt a magyar református egyház megalapításában és megszervezésében. Volt a magyar helvét hitvallású reformációnak sok kimagasló teológusa, jó igehirdetője, de csak egy hatalmas szervezője, aki 1567-ben a Debreceni Zsinaton megszervezte azt az egyházat, amely kiállta századok próbáját.

A regény *Oláh* Miklós esztergomi érsek palotájában kezdődik, ahol Méliusz Juhász Péter már egy éve raboskodik. A fogság egészségét is kikezdi. A Wittenbergből hazatért vágsellyei tanítót, akinek túl messze hangzott „trombitája", az érsek elfogatta és szigorú rabságban tartotta. A nemesi származású Méliusznak azonban barátai is voltak. Nem kisebb ember, mint *Báthori* András országbíró szerzett neki királyi szabadságlevelet. Oláh Miklós kénytelen a börtönből elbocsátani, de száműzi a királyi Magyarországból Erdély országába.

Méliusz másik pártfogója *Fraxinus* Gáspár, a Nádasdyak és most Oláh Miklós érsek orvosa, aki valamikor Sárváron nevelte a korán elárvult Juhász Pétert. Az ifjú, mielőtt Wittenbergbe ment, a kor legnagyobb magyar református teológusánál, egyházunk első doktoránál, *Szegedi Kiss* Istvánnál tanult. Most Fraxinus látja el tanácsokkal és küldi Erdődre gyors fogattal Báthori György református főúr birtokára. Itt találkozik *Károlyi Boldi* Sebestyén püspökkel, aki pappá szenteli, és Debrecenbe küldi *Szegedi* Gergely mellé, *Kálmáncsehi Sánta* Márton örökébe. De itt találkozik még valakivel, *Kis* Erzsébettel, a Bocskaiak kismarjai birtokai intézőjének lányával, aki nemsokára hitvese lesz a debreceni prédikátornak. Szerelmük és házastársi kapcsolatuk úgy vonul végig Méliusz további életén, mint egy szép tiszta ének. Így jön össze Isten gondviseléséből minden feltétel, hogy immár Méliusz Juhász Péter elvégezze a rá bízott és elvállalt küldetést.

Czirkler festő M.D.K.

1794 kis minta Ujsat fog készíteni a lyceumi oltárujshez (Eger)

Szabó E. Adattár. Műv. tört. Évl. VII. 1958
2-3 sz. 204.

MDK

Czirkál Gyula

Czakó E.: Iparművészeti kiáll. Aradon. Magyar Iparművészet 1905. 211.l.

Czirkó Márton

Vaskompozíciót készítet
(Vén Ferencel közösen) az alpári
általános iskola tapsjára (eml.)

Petőfi Népe 1967 XII 24

Czirkler János

festő

1792. Eger

Lásd.

Szin Egermiv

229.

fentit lásd még

Zirkler János

alatt is

Czirkler János

festő

Zirkler

l.

Szm Egerszeg

311. l.

Stulalás megírva

Czirkler J.

festő

l. Zirkler János

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Czirkovits Adél
ZALAI HIRLAP

AUG 8.
1021

BECSALI-HEGY

Czirkovits Adél rajza

KAREL ČAPEK:

ARCHIMEDESZ HA

Bród András illusztrációja

A legenda merőben másképp igaz, mint ahogy a köztudatban él. Ha hitetek, sok mindent kell védelmeznetek. Kár az erőfeszítésért, amit ráfordítatok.

— Ami az erőt illeti — dünnyögte Archimedesz —, lé- a

képpen bizonyítjuk a mi igazunkat.

— Hogyan?

— Tettel. Példának okáért: elfoglaltuk Szirakuzát. Szirakuzátok tehát a miénk. Ez csak elég fényes bizonyíték?

— Az... — szólt Archimedesz, s megpiszkálta fejét az íróárral. — Igen, elfoglaltátok, Lucius. Csakhogy Szirakuza nem a régi, és nem is lesz az többé. A dicső és nagy város, barátom, ami volt, és ami soha többé nem lesz. Szegény Szirakuzám!

— De Róma nagy lesz. A legnagyobb városnak kell lennie a földön.

— Miért?

— Hogy fennmaradhasson. Minél nagyobb, annál több lesz az ellensége. Nekünk kell tehát szükségképpen a legerősebbnek lennünk.

MDK

Czirkovics Adél

Kiállitási kritika

Zalai hirlap 1968 juni.9.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

Czirkovits Adél

1985 NOV 28

1021

7

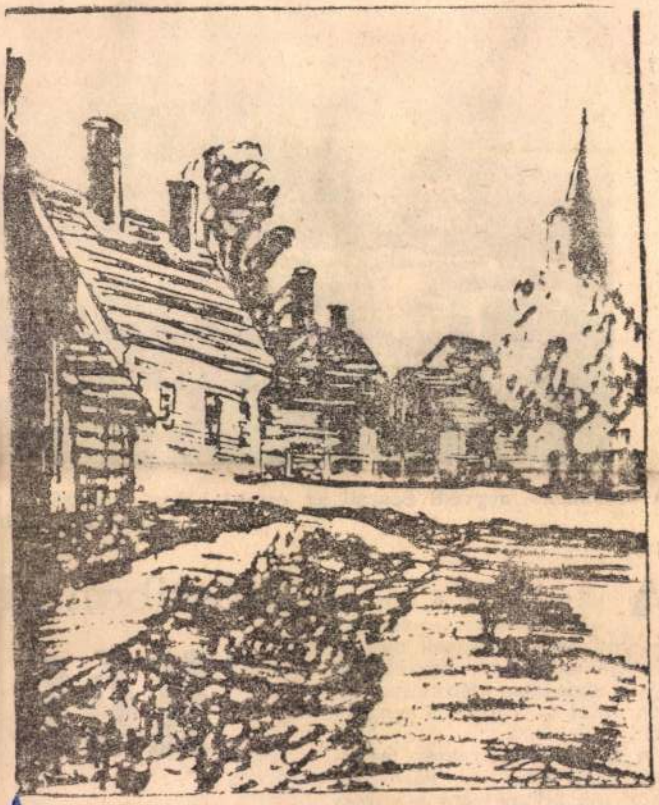

HÁZAK A DOMBTETŐN
(Czirkovits Adél rajza)

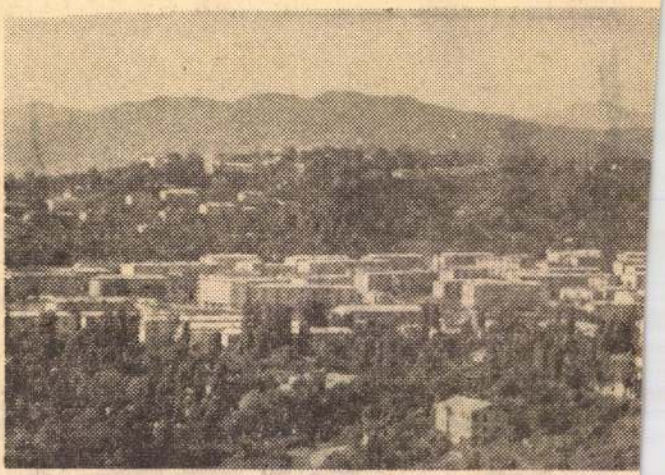

A Kaukázus megvédi Szocsit az északi hideg szelektől. Ké
helyén az utóbbi

Szocsiban já

Két

A kirándulások, a természeti érdekességek, történelmi nevezetességek megtekintése ugyanúgy hozzátartozik a Szocsiban töltött napokhoz, mint — fürdés a tengerben.

A kirándulóhelyeken, legyenek azok akár a városban, akár 150 kilométerre a várostól, alig kisebb a zsúfoltság, mint a tengerparti plázson. Számos kirándulóhely között válogathat az üdülő, mégis tömeg és tömeg mindenütt.

szen más a klímája. Alma Atá-
ban és Vlagyivosztokban erős
és hosszú a tél, itt jóformán
hiányzik

Czirkovits Adél

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 JUN 14.
ZALAI HÍRLAP

1071

ARCKÉP

Czirkovics Adél rajza

A vezeté

A Műszaki Egy tanszéke: a vezeté adástechnika. Nemrégen lett önálló tudományág. Szinte pillanatonként mutat fel új eredményeket. Olyan nagyarányú a fejlődés, hogy a holnapot sem tudják előre.

Noszdroviczky Lászlóval, a híradástechnikai tanszék munkatársával, a Műszaki Könyvkiadó felelős szerkesztőjével beszélgetünk.

— Mi az alapja e tudományágnak?

— Elektromágneses hullámok segítségével, vezeték nélkül közvetíti a híranyagot az adó és vevő állomások között. Ez a híranyag lehet beszéd, zene, kép stb. A vezetéknélküli eszközök legnagyobb jelentősége abban van, hogy az adó és vevő állomás nincs helyhez kötve, mint pl. a telefon összeköttetés esetében. Elvileg az elektromágneses hullámokkal bármilyen távolság áthidalható.

— Kik kezdték el a kísérletezést, és mikor?

Popov és Marconi egyidőben kezdték kísérleteiket az 1896-os években.

— A hang és a képközvetítésen kívüli mire lehet felhasználni a rádióhullámokat?

— A műsorszóró berendezés?

— A huszas években jelentek még Európa-szerte a rádió-műsorszóró állomások. A műsorszórásnál a legnagyobb fejlődést az elmúlt években az ultrarövidhullám sáv (URH) mellyel lényegesen jobb minőségű hangot kapunk. Napjainkban pedig más olyan kísérletek folynak, melyek teljesen természethű, úgynevezett sztereofonikus hangvisszaadást biztosítanak. Itt a hangfelvétel több mikrofonnal, a hangvisszadás pedig több hangszóróval történik. Ezáltal például egy hangverseny közvetítésénél azt is halljuk, melyik irányból jön az orgona, dob stb. hangja. A sztereo műsorközvetítés tehát valósággal a lakásunkba hozza a hangversenyterem hangulatát.

— Műsorközvetítő segédeszköz a Telstar?

— A Telstar olyan mesterséges hold, amely nagyszámú telefonbeszélgetést, vagy televízióműsor közvetítést tesz lehetővé két kontinens között. Az egyik kontinensen elhelyezett adóállomás a műsort a

Magyar
SAJTÓFIGYEL
Budapest V., Petőfi Sándor
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

Czirkovics Adél

1964 NOV 1-

1021

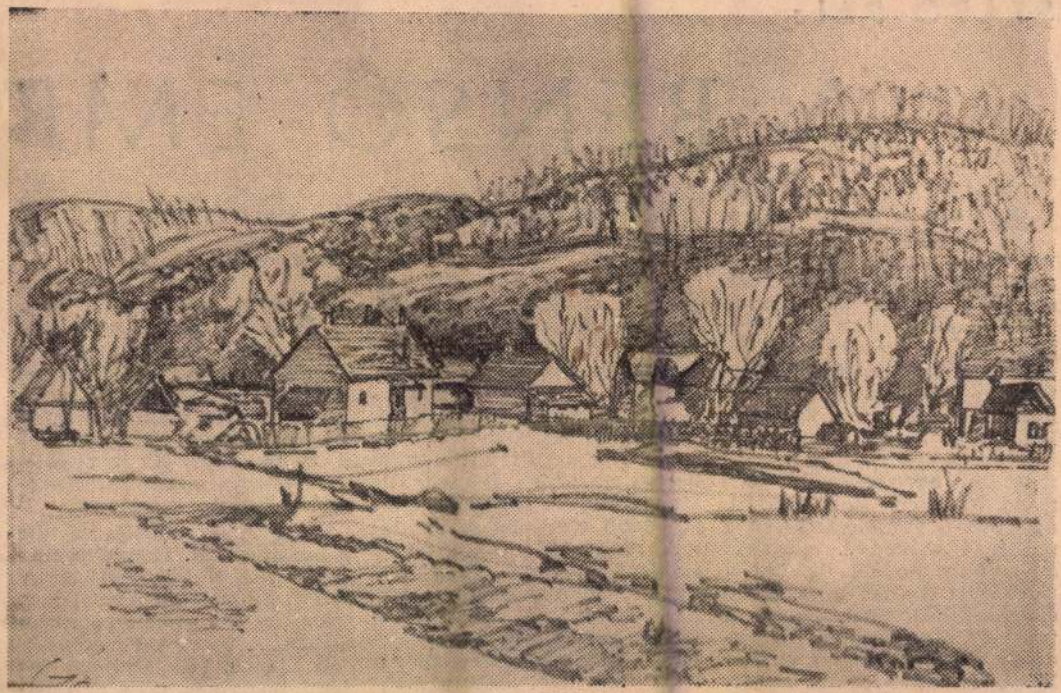

ZALAI DOMBOK

Czirkovics Adél rajza

SZABÓ PÁL:

A BENSŐ EMBE

Káplár András még javakorában van, túl már a harmincon, de még jóval innen a negyvenen. Megy az utcán, kezében görbe bot, szeme erre-arra jár, mintha azt vizsgálná, hogy mi változott meg az udvarokon, kerteken tegnap óta. Na lám. Bittóéknál nagymosás lehetett, mert szárítókötélen teméntelen ruha leng, lobog fátólfáig az udvaron. Kis Gáspár most sem egyengette el a göröket az utcán, úgy maradt, ahogyan a vontató felvágta a múltkori esőben... igen, ezt az embert be kell hívatni a tanácshoz. Botját a levegőbe csapja, által akar menni a túlsó oldalra, mert a kisvendéglő előtt egy szekér áll két lóval, de nincs levetve az istráng.

Valahányszor, ha valami hanyagságot vagy mulasztást talál a faluban, nagyobbat dobban a szíve. Itt lesz artézkút, ni — s fejével a szőlők fölött az utca felé int.

— Hol?

— Hol? Hát itt, ni. Mi előttünk. A sarkon. — Villáján jó fél túróspalacsinta, s vele egyet kavarint, s befalja. Így néz az asszonyra.

Az asszony, Hajdú Sári, csak néz. Ő is, mint az ura, együtt nőttek embernyi emberré a faluval. Hiszen Kökényes negyvenöt előtt egy több ezer holdas birtoknak volt a birkatenyésztő központja, három nagy hodállyal, juhászházakkal, cselédistállókkal, s közelebb-távolabb vagy három mély kúttal. A férje faragóbéresnek a fia, ő valamivel több: a magtáros és éjjeliőrnek a lánya... és most artézikút... meg .. a néhány lézengő juhász helyett négyszáz lélekből van a

— Jó, jó, majd meglátjuk, de most vedd fel csak. Kóstold meg —, s teleönti a poharát. Koccintanak.

Serfőző felhajtja a bort, utána kissé derűsebben néz belé a délutánba, s kezdené megint a saját házuk előtti bizonygatását, amikor most nem kalap, hanem egy hajadonfej bukkant által a szőlők felett. Ő is biciklivel jött: az állami gazdaságban dolgozik, fejőjuhász.

— Aha! — gondolja megint a benső ember, vagyis Káplár András —, mit is akarhat? A kutat. Ez is a kutat! Baj lesz itten, ha ő nem áll erősen a talpán... S szeme megint a feleségének int. Ami azt jelenti, hogy bort, poharat. Mert a bor jó. A bor nagyon jó. A bor árkokat temet bé, haragosokat békít ki, sírt ás, de lakodalmakat is csinál, ó, a bor annyi mindenre jó. Miért

1021

FALUVÉGI HÁZAK

Czirkovits Adél rajza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ZALAI HÍRLAP
1065. III N 27

sűrű mondanivalóját. (*Európa*)

Veres Péter:

Az orsz

Az író Szám
folytatása talá
fordulóra tekin
az 1944—45-ös
szakára. Ott k
hatóságok előt
proskribált írót
ba hívják be.
reket old, s k
tagságok közöt
romlott fővár
kezek gondosk
mentheti pusz
felszabadulás után Illés Béla autóján indul el Debrecenbe, hogy ott a földosztók élére álljon. Változatos élményeit a rá oly jellemző paraszti nyugalommal, gyakran pedig oldott humorral és öniróniával meséli el Veres Péter. (*Szépirodalmi*)

Nagy Lajos;

Pincenapló

Nyomban a felszabadulás után rossz papíron, hevenyészett nyomdai kiállításban látott napvilágot ez az írásmű. A mű megérdemli, hogy méltó köntösben kerüljön a mai olvasó asztalára, meghitt emberi vallomás ez a szorongattatások, megpróbáltatások keserves pillanatairól. A jeles realista életlátó ezúttal sem ta-

megállapították, hogy Crumley nincs jelen.

pénztárcákat, de miközben az ajtó felé tartott, az egyik volt évfolyamtársa, egy New Jersey-i rendőrfőnök kiütötte kezéből a fegyvert, és néhány másodperc múlva már rákattintotta a kézibilincset.

Miközben Crumley a rendőrkocsira várt, körülpillantott évfolyamtársaira és azt mondta:

— *Oké, lehet, hogy most se arattam le életem legnagyobb sikerét, de ez még nem jelenti azt, hogy nem vagyok boldog.*

☆

A tízéves Timothy O'Leary-t egyedül hagyták otthon kedvenc kutyájával, Rouser-al. Este kilenc óra felé tűz támadt a pincében, s a füst betört a ház összes szobáiba.

Rouser, *a kutya nyugodtan aludt tovább*, de Timothy-t

1021

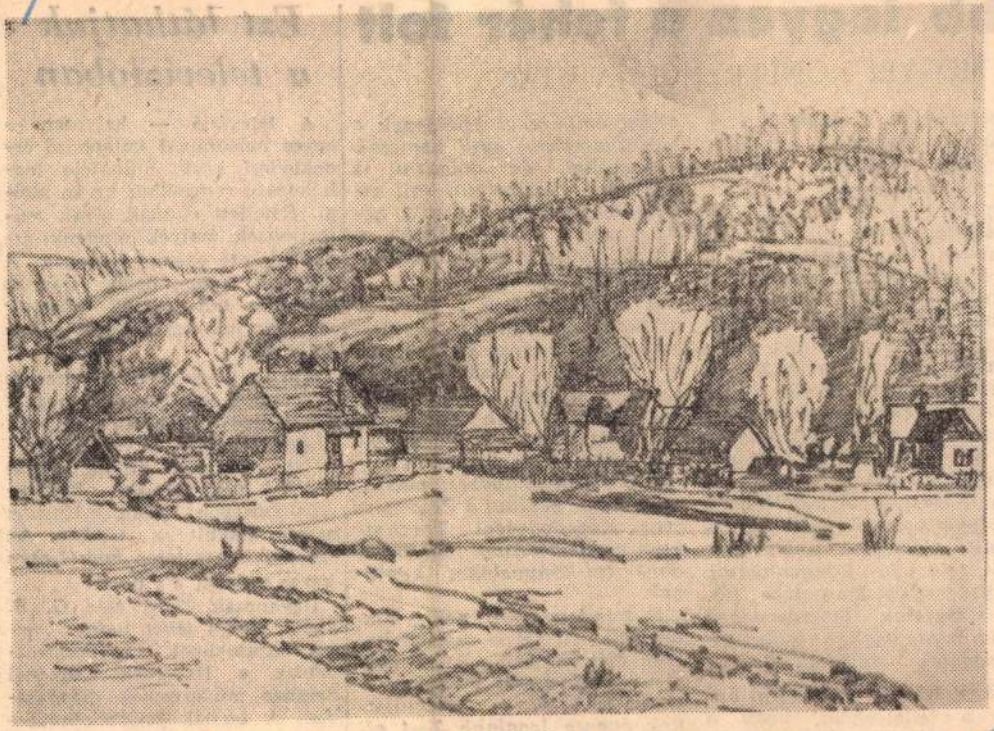

ZALAI DOMBOK

Czirkovits Adél rajza

ERLAP

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ZALAI HÍRLAP

bb legyen a fehér foit

MEGYEI KONFERENCIÁJA UTÁN

pcsolódjon a munkába — adást tartson, irodalmi npadot, énekkart, tánccsortot, honismereti szakkört zessen — helyi irányítás seségével. Ebben a községi tacsi- és pártszervek egyaránt gy segítséget adhatnak, irátásuk nyomán nyilván naobb számmal be lehetne nni a helyi értelmiséget a nkába, amely munka terészetesen nem csupán a művelő csoportok lététől függ, zen ezek csak egyik formá-, s egyre inkább háttérbe ruló formáját jelentik a omművelésnek. *A kötetlenebb bfoglalkozások vezetése, vindító előadások megtartása, n-, televízió-, könyvankétok rvezése és levezetése stb. számtalan lehetőségében* matoztathatják *a falusi érmiségiek tudásukat.*

MEG KELL teremteni annak a lehetőségét, hogy a sségi népművelőket, elsősorn a körzeti, s rajtuk át a ési szakemberek segítsék az *olyan embereket jelöljenek e tanfolyamokra, akik nemcsak levizsgázni, de dolgozni is akarnak,* s biztosítani kell azt is, hogy nagyobb távlatra, néhány évre előre ellássák a körzeti központokat megfelelő szakemberekkel.

E célt szolgálja a nagykanizsai technikumban létrehozott népművelési szakkör is: a jövendő szakembereket felkészíteni arra, hogy munkahelyükön majdan népművelési feladatokat is el tudjanak látni. *Nem ártana a kanizsai kezdeményezést másutt is követni, például a Zalaegerszegi Közgazdasági Teechnikum mezőgazdasági tagozatán, ahol tsz-könyvelőket képeznek.*

S mindezen túl pedig biztosítani kell azt — néhány helyen már csinálják is —, hogy *a nem művészeti jellegű csoportok vezetői is összejöjjenek évente legalább 3—4 alkalommal* a járási központokban, ahol tapasztalataikat ki-

Ezt láthatjuk a televízióban

A televízió — helyesen — egyes műsoraival különböző érdeklődési körű, különféle foglalkozású rétegekhez kíván szólni. Emellett vannak olyan műsortípusok, melyek mindenki érdeklődésére számot tartanak. A jövő hét réteg-jellegű, valamint általános érdekességű műsoraiból ajánljuk figyelmükbe a következőket.

Április 27-én *Kétfelé vezet az út* címmel két Somogy megyei termelőszövetkezetben készített riportot sugároz a tv. *Ladon a* ...ök a városba küldik iskolát ...ő gyermekeiket, *Homokszentgyörgyön* pedig ifjúsági brigád alakult a tsz-ben. Az ezekkel kapcsolatos *miért?*-ekre keres választ a riport.

Ugyancsak 27-én este *G. B. Shaw Sosem lehet tudni...* című vígjátékának előadását közvetítik a Debreceni Csokonai Színház művészeinek előadásában. A férfiak felsőbbrendűségéről meggyőződött férj és az asszonyok emancipációját túlzásba vivő feleség mulatságos

MDK

Czirkovics Adél

Télen Nagykanizsán a megyei képzőművészek kiállitásán bemutatott képeiből vásárolt a Képcsarnok V.

—: Zalai festők képeit vásárolta meg a Képcsarnok Vállalat.
Zala megyei Hirlap. 1963. márc. 31.

1021

LEÁNYPORTRÉ

(Czirkovics Adél rajza)

1963 SZEP — 1.
ZALAI HIRLAP
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gyomorvizsgáló-készülék

Az „EGSZ—3" hordozható egycsatornás elektrogasztrográf (gyomorvizsgáló készülék) amellyel az ember gyomrának motorikus működését vizsgálják. A gyomor biopotenciáljait a test felületéről vezetik el, s így a vizsgálat szondázás nélkül is megejthető.

A készülék a betegek otthoni vizsgálatára és rendes kórházi vagy klinikai alkalmazásra is egyaránt alkalmas.

RONTRETORÉS

Czirkovics Adél

expresszivitásba ~~[illegible]~~ hajló tájképeivel vivta ki a szereplés jogát...

Magyar Hajnalba: „Tarka összkép némi csalódással a megyei amatőr képzőművészek tárlatan"
Zalaegerszeg Ozot

Zalai Hirlap
1984 III. 7.

Czirkovics Adél MDK

részt vett a kiállitáson.

Takács István: A zalai képzőművészek kiállitásáról. Zala Megyei Hirlap. 1962. dec. 30.

MDK.

Czirma György

Kiállitási hir

Müvészet 1967 juni.p.48.

Csiomai Árpádné Dávid Anikó, [népművész]

Kallós Zoltán Balladák könyve c. kötetének kötésének „szén kalotaszegi íráros mintáját" készítette – másokkal együtt.

Gotutay Gyula: Balladák könyve M. S.

Népszabadság, Bp. 1971. nov. 14.

HungarHotels

PARK HOTEL FLAMENCO
BUDAPEST

A kiállított képek megvásárolhatók
a helyszínen és a Tér Galériában
(1113, Budapest, Kosztolányi Dezső tér 4.)

Meghívó

Negyvenhét évet éltem már búban, örömben, sikerrel és sikertelenül egyaránt.
Egész életemben szeretettel figyeltem a temészetet.
A füvek, fák, virágok szépsége mindig lenyűgözött.
Megtapasztaltam életüket, halálukat.
Rácsodálkoztam egy-egy villám sújtotta vagy vihar által kidöntött fa, számomra érdekes, különleges formájára.
Évek teltek, évtizedek múltak, emlékké nemesedtek.Ma már meg tudom őket festeni, rajzolni. Emléket állítok emlékeimnek.
Bennük szeretem az egész természetet.
Benne élek egy világban, amely körülöttem is forog.
Amit látok belőle: az apró részletek mint az egész részei, a törekedő, kapaszkodó, győzedelmes és az elhalt fák, ágak, gyökerek.
Ezernyi finom szál, ahogyan összeszövődünk, felszívódunk, újra éledünk.

Czirok Ferenc

Egy Morvay barát és egy kicsit tanítvány hívja önt nagy tisztelettel: Czirok Ferenc

A Park Hotel Flamenco és a Tér Galéria meghívja Önt és barátait

Czirok Ferenc

festőművész

kiállításának megnyitójára
1998. május 21-én 18 órára

Bevezetőt mond:
Hornyánszky Zoltán
a Park Hotel Flamenco igazgatója

Megnyitja:
Okányi Kis Ferenc közíró

Közreműködnek:
Tóth Annamária/zongora
Tóth Károly/fuvola

A kiállítás megtekinthető:

HungarHotels
PARK HOTEL FLAMENCO
BUDAPEST

Kolduló fakírok Hátsó-Indiában

Faltay Lucyen amatőr-fényképe

kat és a Dekáni fensík szélén elterülő buja indiai növényzet süvöltve csapkodta a vonat oldalait.

Az erdő lakottabb tisztásain égretörő lánggal égtek a hatalmas szálfákból összerótt máglyák, vörös fénnyel világítva meg az évezredes sziklák közt tenyésző folyondárok és hatalmas tölgyek koronáit.

— A hinduk szeretik a tüzet, — szólt az őrnagy, — azért van annyi erdőégés Indiában, de hát betiltani nem lehet ezeket az ünnepi „máglyázásokat".

Reggel két órakor ért a vonat Luknowba. Amint az erdőből az utolsó alagúton keresztül a Luknowi Chári síkra kiért a vonat, azonnal föltünt Luknow erődje; tovább haladva, szépen ápolt parkok között, a lóversenytér fehér oszlopai mellett nyargalt el a vonat; a karcsu telivérek reggeli próba-galoppjukat végezték a zöld gyepen, a kis lovászfiúk álmosan bukdácsoltak előre-hátra a ló hátán, aztán halk „Hurrah"-val köszöntötték a vonatot.

Luknowban voltunk, — újra a civilizáció vett körül bennünket, — de azért Indiában! . . . a pompás automobil mellett ott cammogott a hatalmas elefánt, a szemüveges, borotváltképü fiatal soffőr mellett föltünt a nagyszakállu öreg hindu mahut az elefánt tetején.

Másnap tovább indultunk a katonai célokra szolgáló páncélozott automobillal a toaghehi völgy felé.

A katonai automobil gyors tempóban indult el a pompásan épitett, egész Indiát beszövő kitünő katonai úton, melynek fehér mészkövekből hengerelt teste mint egy kanyargó ezüstszalag tünt le a látóhatár végén a hold bájos fényében.

Gyönyörü idő volt; hűs szellő lengedezett az utat szegélyező pálma- és bambusz-erdők fölött, melynek sürüjében gigászi árnyakat varázsolt elő a hold misztikus csalóka világítása.

A százhúsz lóerős páncélozott katonai motor alig hallható zörgését megszaggatta a sürüből fölhangzó szent pávák rikácsoló kiabálása, néha valami nagyobb állat árnyéka szaladt az út mellett a motorral versenyt, de a ráirányzott acetilén-fény mindig eltüntette a kószálót és mi találgattuk, hogy mi is lehetett az.

Az altiszt, aki a vezető mögött ült, hátra szólt és jelezte, hogy Pensab községhez közeledünk; de keresztül fogunk menni rajta megállás nélkül.

Nem úgy történt; a motor kissé lassitva menetét, érte el a falu bejáróját és számítva arra, hogy úgy is mindenki aludni fog, nem is tülkölt. Pár pillanatig mehettünk igy, mig egyszer csak a reflektor fényében egy

Faltay Lucyen amatőr-fényképe

Indiai búvárok a madrasi kikötőben

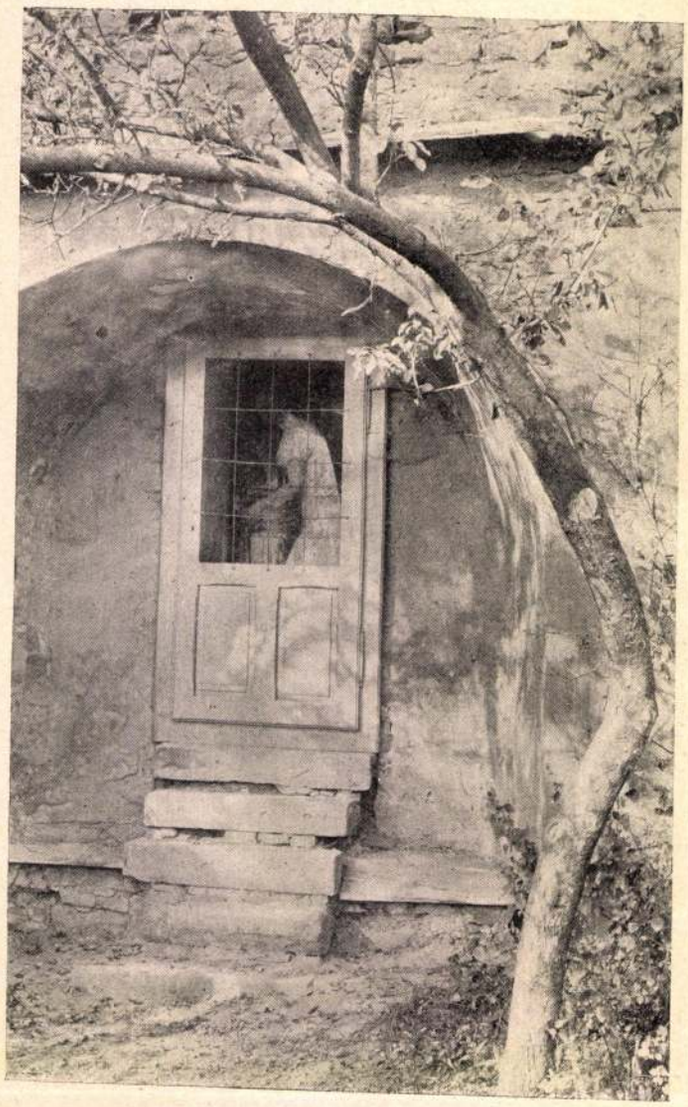

A lőcsei fehér asszony képe a lőcsei Probstner-kert vasajtaján

sötét, kissé mozgolódó tömeget pillantottunk meg, mely az utat teljesen elzárta.

Megálltunk, az őrnagy csöndesen elkáromkodta magát.

Pensab falu összes bivalya az úton pihent csöndesen kérődzve és bambán bámult az acetilen fényszóró izzó világába, — lehettek vagy ezeren.

Nem megyünk innen tovább hajnalig, pedig még csak alig múlt éjfél.

Az őrnagy járt elől jó példával, magára húzta takaróját és csöndesen jóéjt kívánva, aludni próbált; mi is követtük tanácsát, csak a két altiszt susogott tovább az éjben, töltött fegyverüket lövésre készen tartva, őrködtek az alvók fölött.

Végre hajnali három óra táján megmozdult a lomha bivalycsorda és a falucska ébredező hajcsárai hangos szitkozódás és ostorcsattogás között igyekeztek szétterelni az álmos otromba tömeget.

Midőn szabaddá vált az út, a motor sebesen indúlt el, vigyázva azonban, hogy most meg a sok tolongó, bámészkodó hinduk közül „senkinek se hágjon a lábára".

A fölkelő nap aranysugarai millió és millió harmatcsöppben tükröződtek vissza és az éjjeli nedvességtől párás növényzet újra éledni látszott a nap tündöklő csókjától.

A szembejövő zebu-fogatok ijedten tértek ki a ritkán látott, de azért jól ismert automobil útirányából; míg a hindu gyalogosok és teherhordó kulik a legnagyobb nemtörődömségükkel, gyakran veszélyes kanyargásra kényszerítették a katonai motorkocsit.

Még Jahaporén mentünk keresztül, pár pillanatra megállva a „hotel" föliratu bungalow előtt, aztán erős hegyet mászva, zihálva érte el a motor a Tagbelu fensík szélét.

A fensík tropikus pálma- és bambusz-erdei élesen váltak el a sziklavölgy kopár falaitól.

Vad, kietlen vidék volt ez a Banghi-kerület!

A száz méter magas sziklafal alján csenevész apró, de mégis buja sötétzöld növényzet tenyészett. Tizennégyezer hindu csontjai felett nőtt ez — „funeralgarden of General Lord Kitchener", Kitchener tábornok temetője, — az utolsó fölkelés volt ez ezen a vidéken. — „A Banghi kerület népe nem fog többé föllázadni" — mondotta a tábornok, midőn az ütközetet követő nap reggelén megtekintette a csatahelyet. — Igaza volt, az a nép ott már nem fog föllázadni, de amíg hindu ember él, a szabadság álma mindig kisérteni fog.

Hatalmas fehér obeliszk hirdeti a nagy tényt. Bevésve reá: 1901 november 2. General Comander of the Britis Indian army. Lord Kitchener. Famous victor of the Banghi revolutionars.

Utunk céljánál voltunk, a tisztek megkezdték munkájukat, és én visszamentem a motorral Luknowba, onnan a hajóra.

Szendrey Julia

Irta Ürmössy Miklós

Herczeg Ferencnek egy gyönyörü, mély pszihológiával megírt dolgozatát olvasva Szendrey Juliáról az Uj Idők egyik utóbbi számában, lelkemben önkéntelenül fölelevenült Szendrey Juliával való megismerkedésem emléke. Ez egyszerü kis reminiszcencia habár nem is bír irodalmi értékkel, de mégis azt hiszem, hogy lé-

Korponai Juliánna, a lőcsei fehér asszony arcképe. Cirok János egykorú festménye, amely a Szépművészeti Múzeumba került

Uj Idők 1909. XV. 21.

Czirok János

1221. Czirok János.

Működött a XVIII. században.

K. Korponay Jánosné Géczy Julianna.

Csaknem térdig látható, kissé jobbrafordultan áll, de szembe néz. Jobb kezét, a melylyel kissé felhúzott szoknyáját szorítja magához, csipőjére támasztotta, míg baljával a kerek asztalra helyezett legyezőn nyugvó kinyilt piros rózsához nyul. Főkötőt lelógó fekete fátyollal, kis ujjain gyűrűt, patyolat vállkendőt és ékbeszabott derekú kivágott ruhát könyökig érő csipkeujjakkal visel. A keblére tűzött csokorból nefelejts- és gyöngyvirágszálak válnak ki. Fülbevalója, ötös nyakéke és négyes karkötői azonos gyöngyfüzérekből készítvék. Fűzős dereka aranyhimzésű, szoknyája virágos mintájú. A háttérben jobbról hat kinyilt rózsa és részben virágzó czitromfa köti le figyelmünket. Felirata az eredeti vászon hátán: »*K. K. Jng. (?) G. G. Jnna*« és alól: »*Johannn Cirok fec. P. Año 1706.*«.

Vászon, méretei 100 : 73·3 cm. — Lelt. sz. 1221. — Vétetett 1907-ben Prepeliczai Elődnétől 1000 K-án (1984–907). — Kifizettetett 1908 deczember 31-én. — Elszámoltatott 1908 április 22-én (2025–907). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki 9458–909 szvsz. határozat (942–910).

Czirok János, festő

A Lőcsén dolgozó festőművészek egyike a XVII.-XVIII. századból. Művei alapján ismerjük. 159.o.

Mózsa György: Alauda Keresztély lőcsei festő. 159.o.

Folia Archaeologica. XV. 1963. Bpest. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Gy.

megírva

Czirok János

festő

Perálltöltképes

187, 518. l.

Czirok János

A löcsei fehér
anzvy (Gheczy Julianna)
archépe

repr.

Pester Lloyd

1941. dec. 25. (Die
ungarische Dame.)

Czívok János

A lőcsei fehér anyag,
olajf. a Szépmű-
vészeti Muzeumban

Márki Sándor dr

II. Rákóczi Ferenc.
1709–1735.
III. k. Bp. 1910. 88-l. után

a festő neve
nincs emlitve

Czirok János

festő XVIII sz

Irod

Huttkay Lipót dr. A történelem „Lőcsei fehér anzonya". A Pesti Hirlap Vasárnapja. 1931. jan. 25. Keppel.

Ghéczy Julianna-nak, a lőcsei fehér anzonyanak a Tört. Képcsarnokban lévő archipe repr.

Czirok János
festő
U. 3785

ród
Huttkay Lipót dr.:
A történelem „Lőcsei fehérasszonya".
Pesti Hírlap Vasárnapja. 1931. jan.
25. Fenti
festmenyünk repr.
val.

914. *Elischer Boldizs*

Térdig látható, de kis
kezében, melylyel a szék k
kendőt tart. Haja és sza
bajusza barna, szeme szürk
gallérja álló, kézelője láts
kötötte, kivágott mellény
fekete. Mellén a keményre

Vászon, méretei 47 : 39·3
120 K. — Dr. Elischer Gyula
(573–901). — Bejelentetett 19

Czirok János
festő

k

kendrey-kentirányi
341. l.

Bécs:

A ~~magyarok~~

A ~~[illegible]~~ Pra

Körül ülnek

gyen áll és cz

Két kezével ~~a~~

minek láttara

sége, ki rózsa

kalapot ~~kord~~ vitek

napernyőjét

„Serv

s legalól köze

Könyomat, n

Ltfra 4

Czirok János

lásd

Közlemények hepes vármegye multjából.

I. 191

~~Vermes Pál U~~

~~Folyó hó 7 i ke~~

~~15 kg I. a óvá~~

~~A számla összeg~~

~~81 P-öt szivesk~~

~~Kérjük az árú á~~

Szeged, 1931 november 14.

a Uraknak,

Szentes

én kelt levelükre értesítjük önöket

4 számú 1 láda bto 50 kg padlóviaszt

aptuk.

szegét

tolt befizetőlap felhasználásával ma a

számlájuk javára elismertük.

Kiváló tisztelettel.

O Czirmai József

Autostereró

1919

Éimisk 1930. 8 z. l.

november hó.

		3 3/4 %. zúrodíj
		1/4 %. jutalék
11.		Folyószámlától (Pesti Hazai E
	13.	Befizetésért
12.		Folyószámlától (Zsoldos és Tsa)
	18.	Felvez nyugta ellenben
14.		Váltótól
	23.	(2400 P.) Fémsajtoló Rt-nak le
		2400-P. lej. febr. 21. E/ Biné

MDK

Czirner József

nyomdatulajdonos

nyomdajában készült „hyázuló" e. könyv kiállításanak nyomásanák bírálata

— Czirner József.

Grafikai Szemle 1894 évf 7 z. 117.

Czirok Jánosné, Nagymező

– Tápén. A Népművészeti és Háziipari Szövetkezet tagja. A Piackutató Intézet Nagymező utcai bemutatótermében rendezett kiállításon a szövőket képviselte.

Kiállítás
Magyar Hírlap, 1968. XII. 6. 19. l.

Ø Czirony

iniciálé az alábbi mű-
ben. Fenti rajza után
fába metszette Morelli G.

Repr.

Koniárik.

M.D.K.

Czizer János, főmérnök

1805-ben kapott utasítást Festetics Györgytől, hogy a téli lovaglo iskola tervét készítse el. A hozzávetőleges méreter is meg voltak határozva (szelesség 9 öl, hosszuság 20, magasság 2½) A főépület tervrajzait is közli a szerő (155. old.), de a készítőjük megneverése nélkül.

Süle Sándor: A kesztholyi Georgikon 1979-1848

Bp. 1967. Akad.kiad. 65 old.

Czizevszky Margit

Terrakotta, dadó.

Műcsarnok
1922. jub. kiáll

O Czizik Gyula

cikke

l.

Müvelni Ipar

III 198. l.

O

sajtóhibás

nev

48. Ereklyemuz.

szembe nézve)

ül, ül. Jobbkezével az asztalra nehezedő
őrefésült haja, szemöldöke, és barkója fe-
retvált. Kettős elejü ~~zöld~~ kabátjának
ny övezi kardját előre vette.

cm.
rczi emlékek muzeumából (107/95. No. 193).
-iki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

4(79)

428

Czizik Gyula festő

Szerepel a Műcsarnok téli
tárlatán tájképekkel. Emlitve:
„Glacier"
Nemrég halt meg

Pesti Hirlap 1937 I. 24

Czizmár András

korongos mester a hollóházi gyárban.

Sirola Győző: Hollóházi kerámia Bp. 1961.
45-o.

J. Cziy z lengyel épitész M.D.K.

Résztvett a pályázaton 60ooo Ft

J. Furman-J. Jozfovicz-A. Skopinski

G.J.: Kihirdették a Nemzeti Szinház terv-pályázatát

Magyar Nemzet 1966. jan. 29. 5. 1.

M.D.K.

Czizy Béla

/-sz-/: "Ilyenek ők!..." cimü közl. a Rádió munkatársait mutatja be tréfásan és a müvész késziti hozzá a karikaturákat: Schell Gyula báró, Dohnányi Ernő, Koncz Sándor, Somogyváry Gyula, Németh Antal dr, Cs. Szabó László, Fessler Antal, Csanády György, Haraszthy Lajos, Ortutay Gyula dr. karikaturái.

Szinházi Magazin, Bp. 1941. jan. 19. IV. évf. 4. sz. 18-19. lap

Czirok Julianna, úttörő 5-6 oszt. tanuló

Vásárhelyen immár nyolcadszor rendezték meg az úttörők rajzversenyét – színes kritával az aszfalton. A téma: „Együttegymásért" c. rajzelte. – az 5-6 oszt. úttörők második helyezését kelten kapták: Szalai Tünde és Czirok Julianna.

Csongrád Megyei Hírlap, 1976. okt. B.

Czizer János

bécsi mérnökhallgató 1801-ben a keszthelyi uradalom vezetőségétől megbízást kapott a Neudorf-i minta alapján Keszthelyen építendő templom megvalósítására vonatkozóan.

Bibó S.: Europäische Einflüsse und lokale Entwicklung in der ung. Architektur um 1800, Acta Historiae Artium, Budapest, 1972. 3-4 sz.

2821

Czizer János

nem közölte a Neudorf-i templom építőjének a nevét, azonban beküldte a templom méretadait. – Czizer János 1807-ben elhunyt.

Bibó I.: Europäische Einflüsse und lokale Entwicklung in der ung. Architektur um 1800. Acta Historiae Artium, Budapest, 1972. 3-4. p.

2821

Johann Czizek

grafikája a Wiener Neudorfi templomról.

Reprodukció

Bibó I.: Europäische Einflüsse und lokale Entwicklung in der ung. Architektur um 1800. Acta Historiae Artium, Budapest, 1972. 3-4 p.

271

Czitler Ob Pál, Parakás mester MDK

Völtser József nek 1856-jún. 19 en kelt tanúló levelén szerepel alá írása „attyo (!) Mester". 14 Jold Csornán

Thier László: Adalék a dőri fazekascéh történetéhez 143.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1955. Kiadja Sopron Város Tanácsa

Czitlick Anna.

A régi Műcsarnokban megnyílt Szépművészeti Muzeum új magyar képtárában szerepel műve.

Nemzeti Ujság, 1928. Okt. 30.

Czitó József

pétfürdői faragó MK

szerepelt a Jankovics Lajos kulturális szemle pályázati kiállításán a veszprémi Bakonyi Múzeumban szeptember végén..

Koncz István: A művészet "hinterlandja". Napló . 1968. okt. 6.

MDK

Czitó Jézsef

A népmüvészeti és népi iparmüvészeti pályázaton résztvevők közt dicsérő oklevelet kapott.

-- 9 " A Jankovics Lajos kulturális szemle - alkotásra ösztönöz.
NAPLO/Veszprém/ 1962. okt. 18.

Czitzer, Michael, asztalosmester

MDK

A kolcsvári céhkönyvben szerepel a neve.
(Kb. XVIII. sz. harmadik negyede.)

14.o. (12.jegyz.)

Balogh Jolán: Kolcsvári renaissance láda 1776-ból.
Kolozsvár. 9-23.o.

Czitrom, Anne

Fertö.

25, rue des Fontenelles, Sèvres (S-et-O.)
France

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é. n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill. Ill. l.

Cyitrom Anne festő"

magyar származású művész, 25, rue
des Fontenelles, Sèvres /Seine et Oise/
F.

International Directory of Arts I.
Berlin, 1965/66 c közlése alapján

A Vasarely Múzeum meghívja Önt

BÉLA CZITROM

szobrászművész

(Finnország)

kiállításának megnyitására

1995. augusztus 3-án

csütörtökön 17 órakor

megnyitja:

Pilaszanovich Irén

művészettörténész

Vasarely Múzeum Kamaraterem

Budapest III., Szentlélek tér 6.

A kiállítás megtekinthető:

1995. szeptember 3-ig

hétfő kivételével naponta 10–18 óráig

CZITROM Béla

MDK

Czitronyiné Bikfalvy Hella iparművész

Munkáival szerepelt az Iparmüv.Társ.kiáll.-án.

Ybl Ervin: Az Iparmüv.Társ.jub.kiáll.

Magyar Iparmüvészet, 1925. 173.lap

Czitronyiné Bikfalvy Hella

MDK

Horgolások

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

MDK

Czitronyiné Bikfalvy Bella, Gödöllő

O. Iparm. és Háziipari kiáll. Magyar Iparmüvészet, 1929. 134. l.

ákusalár magyar

Czitterbart Mátyás
ipsítés
l. Zitterbart M.

l
kendrey-kentiványi
34 f. l.

Koronázás:

A magyar hi

A jobb
kezével a kant
támasztott boro
zete: kalpag t
hér pólyákkal
háttérben, balrá
kép alatt:

„ARA

Fametsze

Czizsek Nikodem

nyomdász

MDK

1655–1661 ig működött mint Francsini nyomdász.

Firtinger Károly: Hazánk könyvnyomtatói Grafikai Szemle 1892. 12 z. 200 l.

ifj. Czmár Ede MDK

építész

A mindszent-algyői templomtervpályázat
Magy. Mérnök és Építész Egylet Közlönye 1922.25.sz.

Czmár Ede id

Épitész Kassán

stül. u. o. 1866.

lásd

Csikvári Abanj

12. a. 33. h.

megírva

Czmár Ede

építész.

Szül. Kassa 1892.
Oklevelet nyert 1920.

Képzőművészeti Főiskola 5. l.

Czmár Ede

műszaki tanácsos

l.

Mihalik Miklósbőrt

77. l.

Tek

Europa lapkerjentő

Budapest V.

Rothermere u 12 III

REDLINGER
könyv- és lapkereskedő
[illegible]
LOSONC

A mindszent-algyói templom tervpályázatának eredménye. Mint a *mindszent-algyói templom-tervek bíráló-bizottságának* előadója értesítem, hogy a fenti tervpályázat alkalmából 25 tervezőtől 31 pályaterv érkezett be, melyet a bíráló-bizottság május 31-én, utána június 7-én elbírált, a díjakat a következőknek ítélt oda: I. díj: jelige: *„Alleluja"* szerzőjének, ifj. *Czmár* Ede okl. építész, Miskolcz; II. díj: jellige: *„Egység"* szerzőjének, *Maroscher* Sámuel építész, Budapest; I. megvétel: jellige: *„Ab aeterno"* szerzőjének, *Tóásó* Pál építőmester, Budapest; II. megvétel: jelige: *„Komoly"* szerzőjének, *Szeghalmi* Bálint okl. építész, Nagykanizsa; III. megvétel: *„I., II., III., IV."* jeligéju *IV. alternatív* terv szerzőjének, *Bier* Mihály Budapest; IV. megvétel: jelige: *„Jeremiás"* szerzőjének, *Fülöp* Gábor építész, Budapest. A bíráló-bizottság tagjai voltak: *Szentpéteri* Jenő jószágigazgató mint elnök, *Sándy* Gyula okl. építész, műegyetemi tanár, *Schoditsch* Lajos okl. építész, a m. kir. áll. felső építő ipariskola igazgatója és *Siklós* Árpád okl. építész, vallásalapítványi főfelügyelő. Budapest, 1922. június hó 9-én. *Schart*, igazgató.

Czmár Ede

Építő Ipar – Építő Művészet 1922. 96 l.

Poredus Antal, áll. iparistkolai igazgató

III. 54.

Czmar Ede, ifj.

építész Miskolcon.

A mindszent-algyői templomterv pályázaton első díj.

Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. 1922.

25. szám.

MDK

Czmarits Margit

szerepelt a tárlaton.

/-ó/: Soproni ünnepi hetek.

KISALFÖLD 1964. jú. 7.

Czmárits Margit MDK

festő

Csatkai Endre: A 4o éves Soproni Képzőművészeti Kör története.

Csmarits Margit festő
Kisalföld 1958 okt. 15. 8 oldal.-

Czmarits Margit

Soproni részlet, toll

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

23 l.

Czmarits Margit

Virágok, olaj

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

26 l.

Ø Czoan János

Königreich Legung

1578 Kassa

Lind

Ks 48. l.

Nem Ell